

**SUTTAPITAKE
KHUDDAKANIKĀYE**

THAI

**13TH INTERNATIONAL TIPITAKA
CHANTING CEREMONY
BODHGAYA, INDIA**

Khuddakanikāye

Thai

**Sections:
Therāpadānapāḷi**

**Syāmaratthassa Tepitakam Thai
Suttanatapitake Khuddakanikāye
Mahamakut Rajavidyalaya Foundation
under Royal Patronage**

Text copyright (c) 2016 Mahamakut Rajavidyalaya Foundation
Artwork & Design (c) Light of Buddhadharma Foundation
International

In collaboration with the Mahamakut Rajavidyalaya Foundation,
Dharma Publishing is printing the Pali text in Thai Script. Any
reproductions of these volumes must be preceded by prior
permission from both Dharma Publishing and Mahamakut
Rajavidyalaya Foundation.

Editor & Co-publisher
Mahamakut Rajavidyalaya Foundation

Reprinted and donated by:
The Corporate Body of the Buddha Education Foundation,
11th Floor, 55 Hang Chow S. Road, Sec. 1
Taipei, Taiwan R.O.C.
Printed in Taiwan (This book is not for sale)

For Free Distribution

แจกฟรีเป็นธรรมทาน ห้ามจำหน่าย!

Printed in Taiwan

Word of Appreciation

A word of the Buddha appears in the *Book of the Fives of Anguttara Nikaya* proposed that 'there is a dhamma that leads to the continuation, non-decline, and non-disappearance of the good Dhamma. What is that? The Bhikkhus recite the Dhamma in detail as they have heard it and learned it.'

This word of the Buddha applies to all Buddhists. It implies that the recitation of the Dhamma as well as the Tipitaka has a great benefit in studying, memorising and passing on the Buddhist teachings. It is indeed a foundation of Buddhist studies as well as an endless continuation of Buddhism.

The Mahamakut Rajavidyalaya Foundation under Royal Patronage realizes the wholesome intentions of the Light of Buddhadharma Foundation International and the International Tipitaka Chanting Council, the organizers of the International Tipitaka Chanting Ceremonies. Accordingly, the Mahamakut Rajavidyalaya Foundation under Royal Patronage grants permission to reprint 500 set of the Siamrath Tipitaka (Pali version) which will be properly used for the International Tipitaka Chanting Ceremonies.

The permission is granted in the light of the benefit of unceasing and firm development of Buddhism, as well as an everlasting happiness of all mankind.

Mahamakut Rajavidyalaya Foundation

August 2014

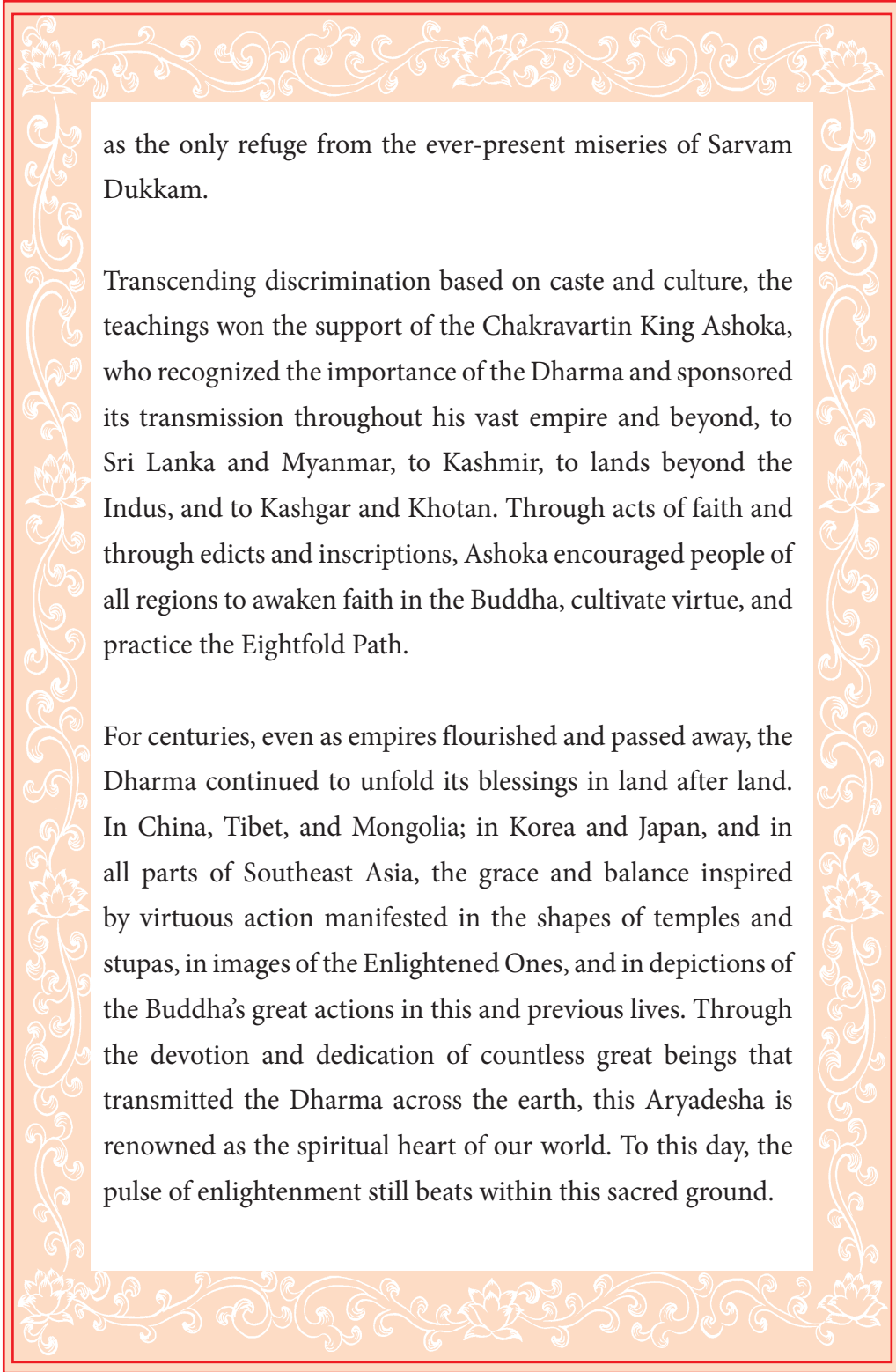
DEDICATION

Homage to the Buddha, Dharma, and Sangha!

Here under the sacred Bodhi Tree, where Bhagavan Buddha Shakyamuni brought the blessings of Enlightenment into our world, the Mahasangha from eleven countries has assembled once again to recite the Tipitaka. The teachings we commemorate here were spoken to the Sangha at various places in India. They were affirmed by five hundred Arhats who assembled at the Satipattana cave in Rajgir a year after the Blessed One passed into Parinirvana. Led by Mahakassapa, Ananda, and Upali, the noble Arhats, empowered with full recall of all they had heard, recited the teachings and confirmed them as the true words of the Tathagata.

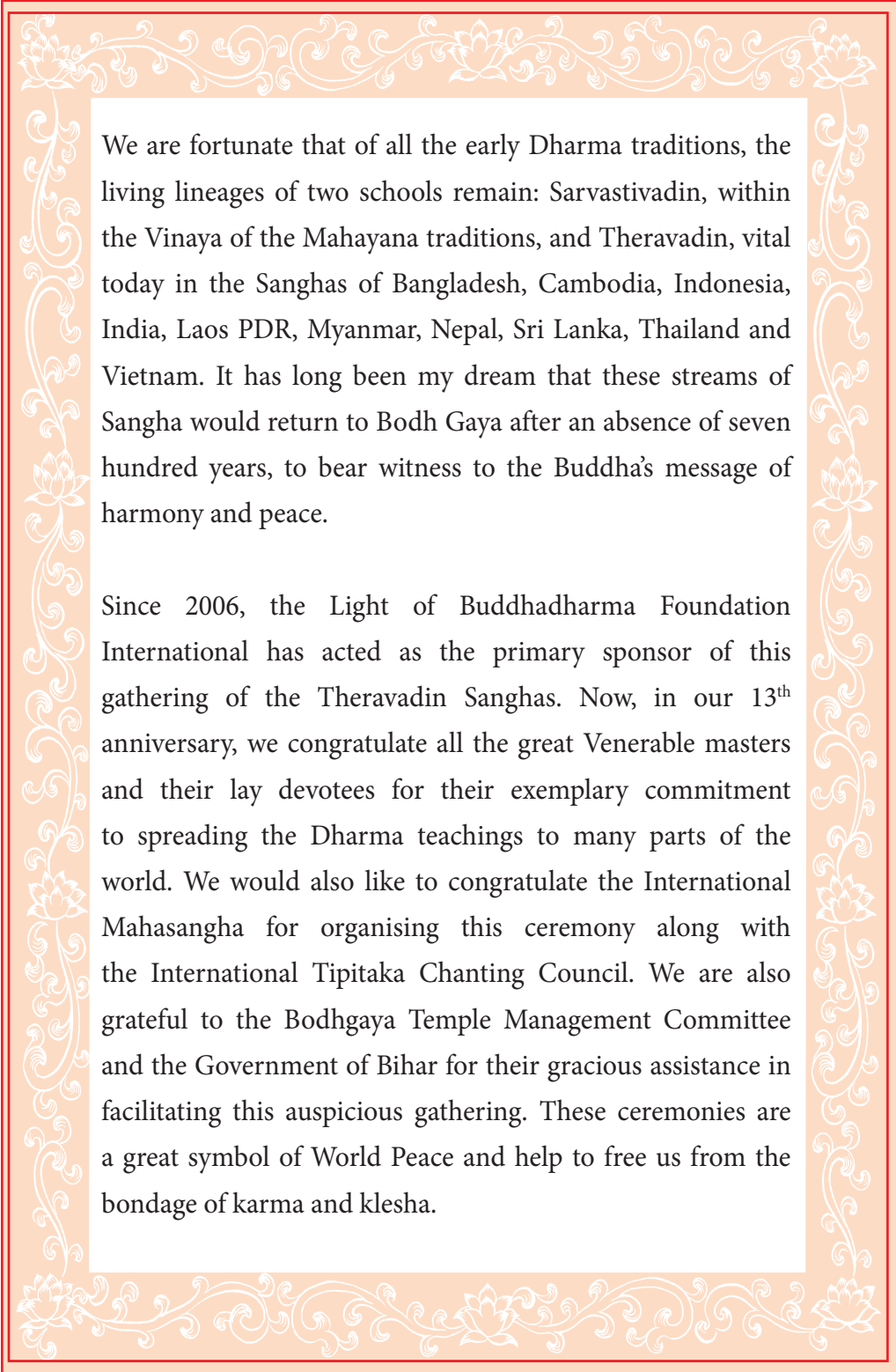
Since this first great council, the Sangha has kept alive the memory of the Buddha's presence and faithfully transmitted the Four Noble Truths and the Eightfold Path in all directions. From their dedication, four major traditions took form and gave rise to eighteen schools. While they emphasized different aspects of the teachings, all relied on the Three Jewels

A decorative border with a repeating floral and scrollwork pattern in white on a light orange background, framing the text.

as the only refuge from the ever-present miseries of Sarvam Dukkam.

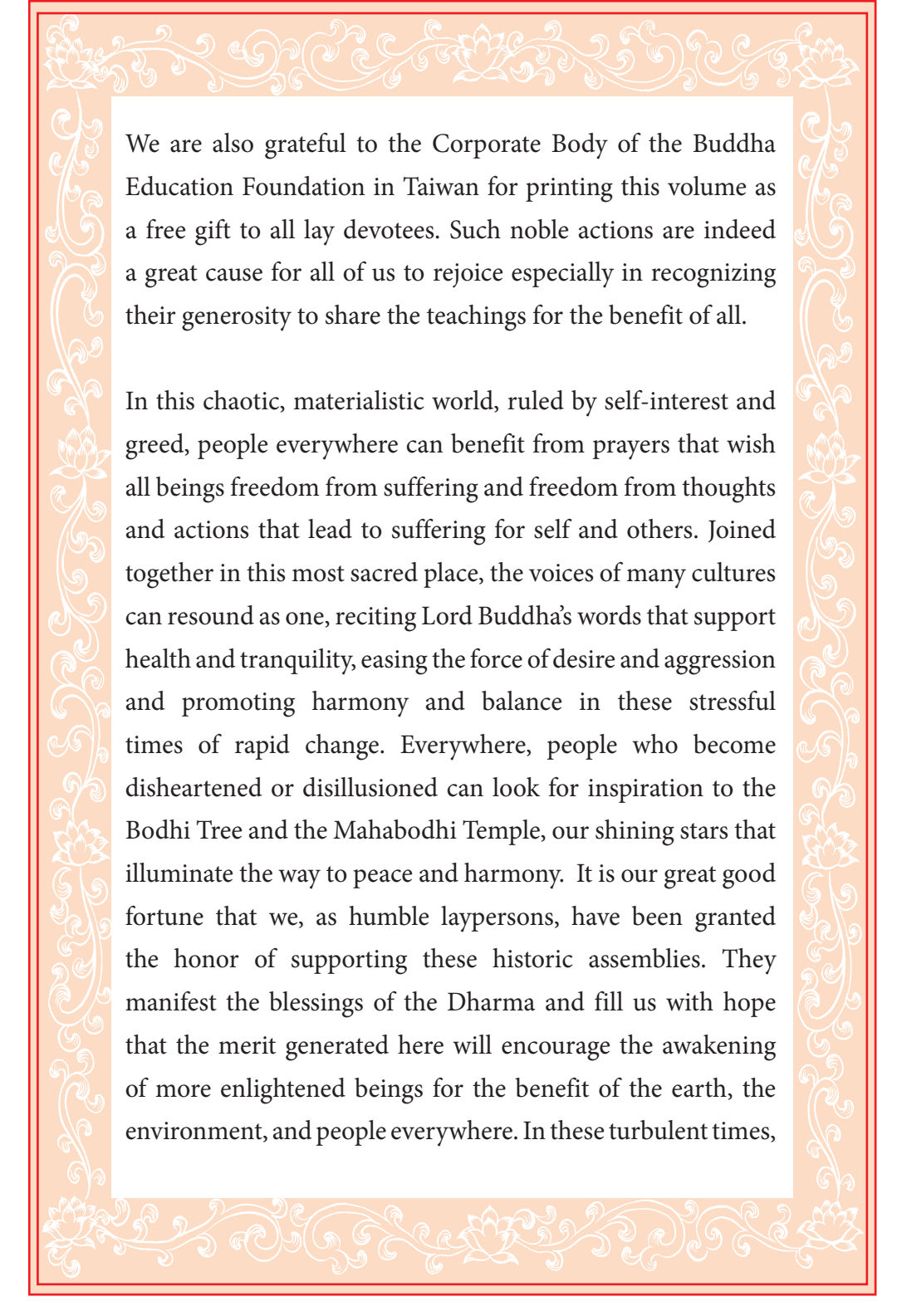
Transcending discrimination based on caste and culture, the teachings won the support of the Chakravartin King Ashoka, who recognized the importance of the Dharma and sponsored its transmission throughout his vast empire and beyond, to Sri Lanka and Myanmar, to Kashmir, to lands beyond the Indus, and to Kashgar and Khotan. Through acts of faith and through edicts and inscriptions, Ashoka encouraged people of all regions to awaken faith in the Buddha, cultivate virtue, and practice the Eightfold Path.

For centuries, even as empires flourished and passed away, the Dharma continued to unfold its blessings in land after land. In China, Tibet, and Mongolia; in Korea and Japan, and in all parts of Southeast Asia, the grace and balance inspired by virtuous action manifested in the shapes of temples and stupas, in images of the Enlightened Ones, and in depictions of the Buddha's great actions in this and previous lives. Through the devotion and dedication of countless great beings that transmitted the Dharma across the earth, this Aryadesha is renowned as the spiritual heart of our world. To this day, the pulse of enlightenment still beats within this sacred ground.

A decorative border with a repeating floral and scrollwork pattern in a light beige color, framing the central text area.

We are fortunate that of all the early Dharma traditions, the living lineages of two schools remain: Sarvastivadin, within the Vinaya of the Mahayana traditions, and Theravadin, vital today in the Sanghas of Bangladesh, Cambodia, Indonesia, India, Laos PDR, Myanmar, Nepal, Sri Lanka, Thailand and Vietnam. It has long been my dream that these streams of Sangha would return to Bodh Gaya after an absence of seven hundred years, to bear witness to the Buddha's message of harmony and peace.

Since 2006, the Light of Buddhadharma Foundation International has acted as the primary sponsor of this gathering of the Theravadin Sanghas. Now, in our 13th anniversary, we congratulate all the great Venerable masters and their lay devotees for their exemplary commitment to spreading the Dharma teachings to many parts of the world. We would also like to congratulate the International Mahasangha for organising this ceremony along with the International Tipitaka Chanting Council. We are also grateful to the Bodhgaya Temple Management Committee and the Government of Bihar for their gracious assistance in facilitating this auspicious gathering. These ceremonies are a great symbol of World Peace and help to free us from the bondage of karma and klesha.

We are also grateful to the Corporate Body of the Buddha Education Foundation in Taiwan for printing this volume as a free gift to all lay devotees. Such noble actions are indeed a great cause for all of us to rejoice especially in recognizing their generosity to share the teachings for the benefit of all.

In this chaotic, materialistic world, ruled by self-interest and greed, people everywhere can benefit from prayers that wish all beings freedom from suffering and freedom from thoughts and actions that lead to suffering for self and others. Joined together in this most sacred place, the voices of many cultures can resound as one, reciting Lord Buddha's words that support health and tranquility, easing the force of desire and aggression and promoting harmony and balance in these stressful times of rapid change. Everywhere, people who become disheartened or disillusioned can look for inspiration to the Bodhi Tree and the Mahabodhi Temple, our shining stars that illuminate the way to peace and harmony. It is our great good fortune that we, as humble laypersons, have been granted the honor of supporting these historic assemblies. They manifest the blessings of the Dharma and fill us with hope that the merit generated here will encourage the awakening of more enlightened beings for the benefit of the earth, the environment, and people everywhere. In these turbulent times,

they remind us that there is no need to continue wandering, lost in this samsaric realm. Help is close at hand; the teachings that can awaken us are still here, and we who understand their value must not let them pass away. It is our duty to support the Sangha and keep these teachings alive through our practice and devotion. We pray that we may continue to support these ceremonies as they carry significant blessings for the world.

I am grateful to the leaders of the Sangha for allowing me this opportunity to commemorate the Lord Buddha and honor the beauty of his heritage. I thank my daughter Kunzang Wangmo, who has coordinated these assemblies over the last ten years. May the offering of this year's printed volume of the Khuddakanikāya be received with the great wish that these precious teachings continue to be recited by the Mahasangha for the benefit of all beings. May the sound of the Buddavaccana be loud and heard throughout all realms!

Sarvam Mangalam
Tarthang-pa Kunga Gellek Yeshe Dorje
Tarthang Rinpoche
Founder of the Bodh Gaya Monlam Chenmo,
World Peace Ceremony
Founder, Light of Buddhadharma Foundation International
March 2017
www.lbdfi.org

Note on Pronunciation of Pāli

Pāli was a spoken language of northern India in the time of Gotama the Buddha. It was written in the Brāhmi script in India in the time of Emperor Asoka and has been preserved in the scripts of the various countries where the language has been maintained. In Roman script, the following set of diacritical marks is used to indicate the proper pronunciation.

The alphabet consists of forty-one characters: eight vowels, thirty-two consonants and one nasal sound (niggahita).

Vowels: a, ā, i, ī, u, ū, e, o

Consonants:

Velar: k, kh, g, gh, ṅ

Palatal: c, ch, j, jh, ñ

Retroflex: ṭ, ṭh, ḍ, ḍh, ṇ

Dental: t, th, d, dh, n

Labial: p, ph, b, bh, m

Miscellaneous: y, r, l, v, s, h, ḷ

Nasal sound (niggahita): ṃ

The vowels a, i, u are short; ā, ī, ū are long; e and o are pronounced short before double consonants: mettā, khetta, koṭṭha, sotthi; and long before single consonants: deva, senā, loka, odana.

a is pronounced like 'a' in 'about';
ā like 'a' in 'father';
i is pronounced like 'i' in 'mint';
ī like 'ee' in 'see';
u is pronounced like 'u' in 'put';
ū like 'oo' in 'cool'

Consonants are pronounced mostly as in English. The consonant c is pronounced as 'ch' in 'church'. All the aspirated consonants are pronounced with an audible expulsion of breath following the normal unaspirated sound. Therefore th is not as in 'three' but more like the sound in 'Thailand', and ph is not as in 'photo' but rather is pronounced 'p' accompanied by an expulsion of breath.

The retroflex consonants, ṭ, ṭh, ḍ, ḍh, ṇ are pronounced with the tip of the tongue turned back; whereas in the dental consonants, t, th, d, dh, n it touches the upper front teeth.

The palatal nasal, ñ, is the same as the Spanish 'ñ', as in 'señor'. The velar nasal, ṅ, is pronounced like 'ng' in 'singer' but occurs only with the other consonants in its group: ṅk, ṅkh, ṅg, ṅgh. The pronunciation of ṁ is similar to ṅ but occurs most commonly as a terminal nasalization: 'evam me sutam'. The Pāli v is a soft 'v' or 'w' and ḷ produced with the tongue retroflexed, is almost a combined 'rl' sound.

Double consonants are very frequent in Pāli and must be strictly pronounced as long consonants, thus nn is like the English 'nn' in 'unnecessary'.

สุตตปิฎก ขุททกนิกายสุต

อปทานิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส ฯ

ปจฺจโม พุทฺธวคฺโค

ปจฺจมํ พุทฺธาปทานิ

[๑]

ตถาคตํ เซตวเน วสนตํ
อปฺจุจฺฉิ เวเทหมฺนี นตงฺโค
สพฺพญญพุทฺธา กิร นาม โหนฺติ
ภวฺนฺติ เต เหตฺุหิ เกหิ ธีรา^๑ ฯ
ตทาท สพฺพญญวโร มहेสิ
อานนฺทภทฺทํ มชฺฐสฺสเรน
เย สพฺพพุทฺเธสุ^๒ กตาทิการา
อลทฺธโมกฺขา ชินฺสาสเนสุ ฯ
เตเนว สมฺโพธิมฺเขน ธีรา
อชฺฌมาสเยนาปี มหาพเลน
ปญฺญาเย เตเชน สุตฺติกฺขปญฺญา
สพฺพญญภาวํ อนฺุปาปฺปนฺนฺติ ฯ

๑ ม. วีร ฯ

๒ ม. ปุพฺพพุทฺเธสุ ฯ

อหัมปิ ปุพฺพพุทฺเธสุ

พุทฺธตตํ อภิปตฺถยี้

[๑]

ตีส ปารมิ สมฺปยุณฺหา

ธมฺมราชา อสงฺขิยา ๑

สมฺโพธิ พุทฺธเสฏฺฐจํ

สสงฺฆे โลกนายนเก

ทสงฺคฺลึ นมสฺสิติวา

สิรสา อภิวาทเย^๒ ๑

ยาวตา พุทฺธเขตเตเตสุ

รตนา วิชฺชนฺตีสงฺขิยา

อากาสญฺจา จ ภูมฺมญฺจา^๓

มนสา สพุพฺพมาหเร^๔ ๑

ตตฺถ รุปียญฺมียํ

ปาสาทํ มาปเย^๕ อหํ

เนกญฺมมํ รตนมยํ

อุพฺพิทฺธํ นภมฺคฺคตํ ๑

วิจิตฺตถมมํ สุกตํ

สุวิมตฺตํ มหารทํ

กนกกามยสงฺฆาญฺ^๖

โกนฺตจฺจตฺเตหิ มณฺฑิตํ ๑

ปจฺมา เวพฺริยา ญฺมิ

วิมลพฺภสฺมา สุภา

นพินชฺลชากิณฺณา^๗

วรกญฺจนญฺมียา ๑

ปหฺนุจฺสาขापวาท-

วณฺณา โลหิตกา สุภา^๘

อินฺทโคปกวณฺณนา

ญฺมิ โอมาสตี ทิสสา ๑

สุวิมตฺตา ชฺรมา

นียฺยูหา^๙ สีหปณฺชฺรา

จตุโร เวทิกา ซาลา

คณฺธาเวฟ้า มโนรมา ๑

นีลา ปีตา โลหิตกา

โอมาทา สุทฺธกาฬกา

กุฏาคารวฺรูเปตา

สตุตฺรตนญฺจิสิตา ๑

โอมโลกมยา ปทุมมา

วาฬวิหงฺคโสภิตา

นภชตฺตตารากิณฺณา

จหนฺทสุริเยหิ^{๑๐} มณฺฑิตา ๑

๑ ม. เอตถนฺตเร มนสาเยว หุตฺวาน ธมฺมราชา อสงฺขิยา ๑

๒ อถ พุทฺธาปทานานิ สุณฺณ สพุทฺธมานสา อิติ ทิสฺสตี ๑

๓ ม. อภิวาทยี้ ๑ ๔ ม. ภูมฺมญฺจา ๑ ๕ ม. สพุพฺพมาหรี ๑ ๖ ม. มาปยี้ ๑

๗ ม. กนกกมย ... ๑ ๘ ม. นพินชฺลชากิณฺณา ๑

๙ ม. ปวาทฺสา ปวาทฺวณฺณา กาจิ โลหิตกา สุภา ๑

๑๐ ม. จหนฺทสุริเห ๑

เหมชาเลน สยจฺจนฺนา
 วาตเวเคน กุชฺชนฺติ^๑
 มณฺเชฏฺจกั โลหิตกั
 นานารงฺเคหิ สํจิตฺตํ^๒
 นานา^๓ พหุเนกสตา
 มณฺมยา โลหิตงฺกา
 นานาสยฺนจิตฺติตา^๔
 กมฺพลา ทุกฺลา^๕ จีนา
 วิวิธตฺถรณํ สพฺพํ
 ตาสฺ ตาเสว ภูมีสุ
 มณฺเวโรจนา อุกฺกา
 โสภนฺติ เอลิกา ฅมฺภา
 ชมฺโพนทา สารมยา
 เนกา สนฺธิ สุวิภตฺตา
 อุกฺโต ปุณฺณฆฺฏาเนกา
 อตีเต สพฺพพุทฺธ เจ
 ปกตฺวณฺณรूपเณ
 เตน ทฺวาเรน ปวีลิตฺวา
 สพฺพโสวณฺณมเย ปีเจ
 เย เจ เอตฺรหิ อตฺถิ
 อตีตา^{๑๐} วตฺตมานา เจ

โสณฺณกีกิณิกายฺตา
 โสณฺณชาลา^๒ มโนรมา ฯ
 ปิตกั หริปยฺขรํ
 อุตฺติตทฺชมาลีเน ฯ
 ผลกา^๕ รชตามยา
 มสารคฺลลมยา ตถา ฯ
 สณฺหกาลิกสณฺถตา
 ปตฺตตฺถณฺนา^๗ ปณฺฑปาวุรา ฯ
 มนสา ปณฺณเปมฺหิ^๘
 รตนกฺกุฏลงฺกตา^{๑๐} ฯ
 ธารยฺนฺตา สุตฺติภูจเร
 สุภา กณฺจนฺโตรณฺนา ฯ
 อโถ รชตมยาปิจ
 กวาภูคคฺลจิตฺติตา ฯ
 ปทุมฺปฺปลสํยฺตา
 สสงฺฆเ โลกนายเก ฯ
 นิมฺมินิตฺวา สสาวเก
 สพฺพพุทฺธา สสาวกา ฯ
 นิสินฺนา อริยมณฺฑลฺลา
 พุทฺธา โลเก อนุตฺตฺตรา ฯ
 ภาวนํ สพฺเพ สมารุหุ^{๑๒}

๑ ม. กุชฺชนฺติ ๒ ม. โสณฺณมมาลา ฯ ๓ ม. สมฺปิตํ ฯ ๔ ม. น นํ ฯ
 ๕ ม. ผลิกา ฯ ๖ ม. นานาสยฺนจิตฺติตา ฯ ๗ ม. ทุกฺลา ฯ ๘ ม. ปณฺณุนฺนา ฯ
 ๙ ม. ปณฺณเปสฺหิ ฯ ๑๐ ม. ลงฺกตํ ฯ ๑๑ ม. อตีเต ฯ
 ๑๒ ม. สมารุหิ ฯ

ปรุจเจกพุทเธเนกสเต
 อตีเต วตตตมาเน จ
 กปปรุกุขา พหุ อตถิ
 สพุพ ทุสสุ สมหาหุตวา
 ขชชโกชช สายนีย
 มณิมเย สุภา ปตเต
 ทิพพวตถา สมหาหุตวา^๑
 มธฺวรา สกฺขรา เจว
 ตปปีตา ปรมนฺเนน
 รตนคพฺภํ ปวีลิตวา
 มหารมฺหิ สยเน
 สมฺปชานา สมฺภูจาย
 โคจรั สพุพพุทธานํ
 อณฺเณ ธมฺมานิ เทเสนฺติ
 อปฺปนายปิ กิพฺนฺติ^๒
 วิกุพฺพนา วิกุพฺพนฺติ
 พุทฺธาปิ พุทฺเธ ปุจฺจนฺติ
 คมฺภีรั นิปฺถนํ จานํ
 สาวกา พุทฺเธ ปุจฺจนฺติ
 อณฺเณมณฺเณจ ปุจฺจนฺติ^๓
 พุทฺธา ปรุจเจกพุทฺธา จ
 เอวํ รตีสฺสุ รมฺมานา^๔

สยมฺภู อปราชิตะ ๑
 ภาวนํ สพุเพ สมารุหุํ
 เย ทิพฺพา เย จ มานุสา ๑
 อจฺจาทมิ ติจีวรํ
 สมฺปนฺนํ ปาณโกชนํ ๑
 สมฺปุเรตฺวา อทาสหํ
 มฺภูจา จีวรลฺยฺตา ๑
 เตลา จ มธฺฟาณิตา
 สพุเพ [๒] อริยมณฺฑลตา ๑
 เกสรีว คุหาสเย^๕
 ลีหเสยฺยมกปฺปยฺ ๑
 เสยเย ปฺลลงกมฺภา^๖
 ฌานรตีสมฺปปีตา ๑
 อณฺเณ กิพฺนฺติ อิทธิยา
 อภิญญา วลีภาวิตา ๑
 อเนกสตสทฺสลิโย^๗
 วิสยํ สพุพพณฺณมฺลลยํ ๑
 ปณฺณาย วินิพฺพชฺฌเร
 พุทฺธา ปุจฺจนฺติ สาวเก ๑
 อณฺเณมณฺเณ พุยากรโณตฺติ เต
 สาวกา ปรีจารกา ๑
 ปาสาเทภีรมนฺติ เต

๑ ม. ทิพพวตถสมา หุตวา ๑

๒ ม. เอตถนตฺเร เตตติ ทิสฺสตี ๑

๓ ม. คุหาสยา ๑

๔ ม. สยเน ปฺลลงกมฺภา^๖ ๑

๕ อณฺเณ อภิญญา อปฺเปนฺติ ๑

๖ ม. อณฺเณเนกสทฺสลิโย ๑

๗ ม. ปุจฺจิตฺวา ๑

๘ ม. เอวํ สกาย รตฺติยา ๑

ฉตฺตาทิฉตฺตาทิ ติฏฺฐจฺนฺตฺติ

สุวณฺณชาลสํยุตฺตํ

มุตฺตาทาชาลปริกฺขิตฺตํ^๑

ภาวนฺตฺติ^๒ เจลวิตานา

วิจิตฺตาทิ มลยวิตตาทิ^๓

วิตตาทิ มลยทาเมหิ

ทุสฺสทาเมหิ ปริกิณฺณนา^๔

ปฺปฺพมาภิกิณฺณนา สุวิจิตฺตาทิ^๕

คณฺธปณฺจจฺจคฺคฺลิกฺกาทิ^๖

จตฺตทฺทิสาทิ ปกฺกขรณฺโณ

โสวณฺณรฺรูปเ^๗ ขายนฺตฺ

ปฺปฺพนฺตฺ ปาทปา สพฺเพ

สยณฺจ ปฺปฺพมา มุณฺจิตฺวา

สิขิโน ตตฺถ นจฺจนฺตฺ

กรวิกา จ คายนฺตฺ

ภาริโย สพฺพา วชฺชนฺตฺ

สพฺพา สงฺคีติ วตฺตนฺตฺ

ยาวตาทิ พุทฺธเชตฺตมฺหิ

มหนฺตาทิ ไชตฺติสมฺปนฺนา

ติฏฺฐจฺนฺตฺ โสวณฺณปฺลลํกาทิ

ภาวนฺตฺ เอกปชฺไชตาทิ

รัตนาวेषุสนฺนิภา^๘ ฯ

รชตฺตชาลขจิตฺ^๙

สพฺเพ ธาเรนฺตฺ มตฺถเก ฯ

โสวณฺณตารกจิตฺติตาทิ

สพฺเพ ธาเรนฺตฺ มตฺถเก ฯ

คณฺธทาเมหิ โสภิตาทิ

รัตนทามภฺฐิตาทิ ฯ

สุรภิกคณฺธฐฺฐิตาทิ^{๑๐}

เหมมจฺจทนฺนคาทิตาทิ ฯ

ปทฺตมฺปฺปฺลสฺนถตาทิ

ปทฺตมเรณฺนรชฺคคตาทิ ฯ

ปาสาทสฺส สมนฺตฺโต

คณฺตฺวา ภาวนฺโมภิกิ^{๑๑} ฯ

ทิวพฺพา หํสา ปกฺกขรเ^{๑๒}

ทิวสงฺฆมา สมนฺตฺโต ฯ

วิณฺนา สพฺพา รวณฺตฺ^{๑๓} ทาทิ

ปาสาทสฺส สมนฺตฺโต ฯ

จกฺกวาฬาทิ จมฺภูปริ^{๑๔}

อจฺฉิทฺทา รัตนามยา ฯ

ทิวปฺรฺกฺกาทิ ชลนฺตฺ เต

ทสฺสทสฺสปฺรมฺปฺรา^{๑๕} ฯ

๑ ม. ฉตฺตาทิ ติฏฺฐจฺนฺตฺ รัตนาทิ ฯ ๒ ม. สุวณฺณ ... อิติ อโย อจฺจทตฺตาทิ นตฺถิ ฯ

๓ ม. มุตฺตาทาชาลปริกฺขิตฺตาทิ ฯ ๔ ม. ภาวนฺตฺ ฯ ๕ ม. วิจิตฺตมฺลยวิตตาทิ ฯ

๖ ม. ทุสฺสทามปริกิณฺณนา ฯ ๗ ม. สุวิจิตฺตาทิ ฯ ๘ ม. สุรภิกคณฺธฐฺฐิตาทิ ฯ

๙ ม. คณฺธปณฺจจฺจคฺคฺลิกฺกาทิ ฯ ๑๐ ม. โสวณฺณรฺูปาทิ ฯ ๑๑ ม. ทิวพฺพา หํสา ปกฺกขรเ ฯ

๑๒ ม. รสนฺตฺตาทิ ฯ ๑๓ ม. จกฺกวาฬเ ตโต ปเร ฯ ๑๔ ม. ทสฺสทสฺสปฺรมฺปฺรา ฯ

คณิกา ลาลิกา เจว
 นานารงคะ ปทิสสนตุ
 ทุมคเค ปพพตคเค วา
 อุตสาเปมิ ฐช สพพ
 นรา นาคา จ คนธพพา
 นมสสนตา ปณชลิกา
 ยงฺกิณฺจิ กุสลํ กมฺมํ
 กาเยน วาจา मनสา
 เย สตฺตา สณฺณินฺ อตฺถิ
 กตํ ปุณฺณผลํ มยฺหํ
 เย ๓ กตํ สุวิทฺตํ
 เย จ ตตฺถ น ชานนฺติ
 สพฺเพ โลกมฺหิ ๔ เย สตฺตา
 มนุญฺณํ โภชนํ สพฺเพ ๕
 मनสา ทานํ มยา ทินฺนํ
 ปุชฺชิตฺวา สพฺพสมฺพุทฺธ ๖
 เตน กมฺเมเน สุกฺเตน
 ชເຫດฺວາ มานุสฺสํ เทหํ
 ทฺวเ ภเว ปชานามิ
 อญฺญํ คตฺติ น ชานามิ
 เทวานํ อธิโก โหมิ
 รูปลกฺขณสมฺปนฺโน
 นจฺจนฺตุ อจฺจนฺราคะ
 ปาสาทสฺส สมฺนฺโต ๗
 ลินฺเรฐฺคิริมฺพุทฺธเน ๘
 วิจิตฺตํ ปณฺจวณฺณิกํ ๙
 สพฺเพ เทวา อฺปนฺตุ เต
 ปาสาทํ ปริวารยฺม ๑๐
 กตฺตพฺพํ กิริยํ มม
 ติทฺเส สุกต ๑๑ กตํ ๑๒
 เย จ สตฺตา อสณฺณินฺ
 สพฺเพ ภาคี ภวฺนฺตุ เต ๑๓
 ทินฺนํ ปุณฺณผลํ มยา
 เทวา คนฺตฺวา นิเวทฺย ๑๔
 ชีวนฺตาทารເຫດฺวากา
 ลภนฺตุ มม เจตฺสา ๑๕
 मनสา ปาสาทมาทฺย ๑๖
 ปจฺเจกานญฺจ ปุชฺชีย ๑๗
 เจตนาปณฺธิวฺทิตฺติ จ
 ตาวตฺถิลํ อคณฺจหํ ๑๘
 เทวตฺตํ อถ มานุสฺส ๑๙
 मनสา ปตฺถนาผลํ ๒๐
 ภวามิ มนุชฺชาธิโป
 ปณฺณาย อสโม ภเว ๒๑

๑ ม. ลินเรฐคิริมพุทธริน ๑
 ๒ ม. สุกต ๑
 ๓ ม. เยส ๑
 ๔ ม. สพพโลกมฺหิ ๑
 ๕ ม. สพพ ๑
 ๖ ม. ปาสาทมาทฺย ๑
 ๗ ม. ปุชฺชิตา สพพสมพุทฺธา ๑
 ๘ ม. สมคจฺจหํ ๑
 ๙ เทวตฺเต อถ มานุสเส ๑

โภชนํ วิวิธํ เสฏฺฐํ
 นานาวิธานิ วตฺถานิ^๑
 ปจฺพยา ปพฺพเต เจว
 ยตฺถ^๓ หตฺถํ ปสาเรมิ
 ปจฺพยา ปพฺพเต เจว
 ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ
 ปจฺพยา ปพฺพเต เจว
 ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ
 ปจฺพยา ปพฺพเต เจว
 ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ
 ปจฺพยา ปพฺพเต เจว
 ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ
 ปจฺพยา ปพฺพเต เจว
 ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ
 ปจฺพยา ปพฺพเต เจว
 ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ
 อชฺเณ อหฺุธิเก ชเน^๕
 ททามิ ตํ^๖ ทานวํ

รตนมฺจ อนปฺปกํ
 นภสสา^๒ ขิปฺเป อฺุเปฺนฺติ มํ ๑
 อากาเส อฺุทเก วเน
 ทิพฺพา ภกฺขา อฺุเปฺนฺติ มํ ๑
 อากาเส อฺุทเก วเน
 รตนา สพฺเพ อฺุเปฺนฺติ เม^๔ ๑
 อากาเส อฺุทเก วเน
 สพฺเพ คณฺธา อฺุเปฺนฺติ เม ๑
 อากาเส อฺุทเก วเน
 สพฺเพ ยานา อฺุเปฺนฺติ เม ๑
 อากาเส อฺุทเก วเน
 สพฺเพ มาลา อฺุเปฺนฺติ เม ๑
 อากาเส อฺุทเก วเน
 อลงฺการา อฺุเปฺนฺติ เม ๑
 อากาเส อฺุทเก วเน
 สพฺพา กณฺเณ อฺุเปฺนฺติ เม ๑
 อากาเส อฺุทเก วเน
 มรฺุสฺกฺขรา อฺุเปฺนฺติ เม ๑
 อากาเส อฺุทเก วเน
 สพฺเพ ชฺุชฺา อฺุเปฺนฺติ เม ๑
 ยาจเก จ ปถาวิโน
 สมฺโพธิวรปตฺติยา ๑

๑ ม. วิวิธานิ จ วตฺถานิ ๑ ๒ ม. นภส ๑ ๓ ม. ยํ ยํ ๑ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ๑
 ๔ ม. มํ ๑ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ๑ ๕ ม. อหฺุติกชเน ๑ ๖ ม. ททามิหํ ๑

นาเทนุโต ปพพตํ เสลํ	คชฺเชนุโต พหุลํ คิริ
สเทวกํ หาสยฺนุโต	พุกุโธ โลเก ภวามหํ ๑
ทิสา ทลวิธา โลเก	ยายโต นตฺถิ อนุตฺถํ
ตสมฺมิญฺจ ทิสากาคมฺหิ	พุกุชเชตฺตา อสงฺขิยา ๑
ปภา ปกิตฺติตา มยฺหํ	ยมกา รํสิวาหนา
เอตฺถนตฺเร รํสิชาลํ	อาโลโก วิปฺปโล ภเว ๑
เอตฺตเก โลกธาตุมฺหิ	สพฺเพ ปสฺสนตฺตํ มํ ชนา
๑สพฺเพว สุมฺนา โหนฺตุ	สพฺเพ มํ อนุวตฺตเร ๑
วิสิญฺจมฺรฺฐนาเทน ๒	อมตํ เภริมาหเร ๓
เอตฺถนตฺเร ชนา สพฺเพ	สฺถนตฺตํ มตฺตํ คิริ ๑
ธมฺเมเมเชน วสฺสนตฺเต	สพฺเพ โหนฺตุ อนาสวา
เย ตตฺถ ๔ ปจฺฉิมกา สตฺตา	โสตาปนฺนา ภวฺนตฺตํ เต ๑
ทตฺวา ทาทพฺพกํ ทานํ	สีลํ ปฺบูร ๕ อเสสโต
เนกขมฺมปารมฺมี คนฺตฺวา	ปตฺโต สมนฺโพธิมฺตฺตมํ ๑
ปณฺตฺติเต ปรีปฺจจิตฺวา	กตฺวา วิริยมฺตฺตมํ
ขนฺตฺติยา ปารมฺมี คนฺตฺวา	ปตฺโต สมนฺโพธิมฺตฺตมํ ๑
กตฺวา ทพฺพหฺมธฺมิญฺจจํ	สจฺจปารมฺมี ปฺบูรเย ๖
เมตฺตตาย ปารมฺมี คนฺตฺวา	ปตฺโต สมนฺโพธิมฺตฺตมํ ๑
ลาภาลาภ สฺข ทุกฺเข	๗สมฺมานเน วิมานเน ๗
สพฺพตฺถ สมนฺโก ทตฺวา	ปตฺโต สมนฺโพธิมฺตฺตมํ ๑
โกสชฺชํ ภยโต ทิสฺวา	วิริยญฺจาปิ เขมโต
อารทฺธวิริยา โทถ	เอสา พุกุชานุสาสนี ๑

๑-๑ ม. สพฺเพ มํ อนุวตฺตตฺตํ ยาว พรหฺมณิเวสนํ ๑ ๒ ม. วิสิญฺจมฺรฺฐนาเทน ๑

๓ ม. อมตฺเภริมาหเร ๑ ๔ ม. เยตฺถ ๑ ๕ ม. ปฺบูรตฺวา ๑ ๖ ม. ปฺบูรีย ๑

๗-๗ ม. สมฺมานเน จาวมานเน ๑

วิวาหํ ภยโต ทิสฺวา	อวิวาทญจ เขมโต
สมคฺคา สขิลลา โหถ	เอสา พุทฺธานุสาสนี ๑
ปมาทํ ภยโต ทิสฺวา	อปปมาทญจ เขมโต
ภาเวถฺฏฺสงฺคิกํ มคฺคํ	เอสา พุทฺธานุสาสนี ๑
สมาคตา พหุ พุทฺธา	อรหนฺโต ^๑ จ สพุพโส
สมพุทฺθε อรหนฺเต จ	วณฺทมาณา นมสฺสถ ๑
เอวํ อจินฺตียา พุทฺธา	พุทฺธธมฺมา อจินฺตียา
อจินฺตียेषุ ^๒ ปสนฺนानํ	วิปาโก โหตุยฺจินฺตียเอติ ๑
อิตฺถํ สุทํ ภควา อตฺตโน	พุทฺธจฺริตํ สมฺโพชฺชมาโน ^๓
พุทฺธาปทานิยํ นาม	ธมฺมปริยายํ อภาสิตถาติ ๑
	พุทฺธาปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. อรหนฺตา ๑

๒ ม. อจินฺตียเอ ๑

๓ ม. สมภาวายมาโน ๑

ทุติยํ ปจฺเจกพุทฺธาปทานํ

[๒]

๑ ม. ฐิตาณ ๑
 ตถาคตํ เขตวเน วสนุตํ
 ๒ ม. อปฺจุจฺฉิ เวเทหมฺนี นตฺงฺโค
 ปจฺเจกพุทฺธา กิร นาม โหนฺติ
 ๓ ม. ฆวนฺติ เต เหตุํทึ เกหิ ฐีรา^๑ ๑
 ตทาท สพฺพพญญวโร มหเสี
 อานนฺททททํ มชฺฐรสฺสเรน
 ๔ ม. เย สพฺพพุทฺเธสุ^๒ กตาทิการา
 อลทฺธโมกฺขา ชินสาสเนสุ ๑
 เตเนว สํเวคมฺเชน ฐีรา
 ๕ ม. วินาปิ พุทฺเธหิ สฺตติกฺขปญฺญา
 อารมฺมเถนาปิ ปริตฺตเกน
 ปจฺเจกโพธิ อฺนุปาปฺญนฺติ ๑
 ๖ ม. สพฺพมฺหิ โลกมฺหิ มมํ จเปตฺวา
 ปจฺเจกพุทฺธาน^๓ สโมว นตฺถิ
 ๗ ม. เตสํ อิมํ วณฺณปเทสฺมตฺตํ
 ๘ ม. วกฺขามหํ สาธุ มหามฺนีนํ ๑
 ๙ ม. สยเมว พุทฺธาน มหาวีสีนํ
 ๑๐ ม. สาธุนิ วากฺยานิ มชฺฐว^๔ ขุทฺทํ
 ๑๑ ม. อฺนุตฺตวํ เภสชฺชํ ปตฺถยนฺตทา
 ๑๒ ม. สฺถนาถ สพฺเพ สฺสปสนฺนจิตฺตา^๕ ๑
 ๑๓ ม. ปจฺเจกพุทฺธาน สฺมาคตानํ

๑ ม. ฐิตาณ ๑

๒ ม. อปฺจุจฺฉิ เวเทหมฺนี นตฺงฺโค ๓ ม. ปจฺเจกพุทฺเธหิ ๑

๔ ม. มชฺฐว ๑

๕ ม. สพฺเพสุ ปสนฺนจิตฺตา ๑

ปรมฺปรํ พยากรณานิ ยานิ
 อาทีนโว ยณฺจ วิราควตฺถุํ
 ยถา จ โโพธิ อณุปาปุณฺสีสุ ๑
 สราควตฺถุสุ วิราคสณฺณี
 รตฺตมฺหิ โลกมฺหิ วิรตฺตจิตฺตา
 ทิตฺวา ปปณฺจ^๑ ชิตฺพนฺทิตานิ
 ตตฺถเว โโพธิ อณุปาปุณฺสีสุ ๑
 สพฺเพสุ ภูเตสุ นิธาย ทณฺทํ
 อวิหะชยํ อณฺณตรมฺปิ เตสํ
 เมตฺเตน จิตฺเตน ทิตานุกมฺปิ
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ๑
 สพฺเพสุ ภูเตสุ นิธาย ทณฺทํ
 อวิหะชยํ อณฺณตรมฺปิ เตสํ
 น ปุตฺตมิจฺเจยฺย กุโธ สหายํ
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ๑
 สํสคฺคชาตฺสส ภวนฺติ เสนหา
 เสนหนวฺยํ ทุกฺขมิตํ ปิโหติ
 อาทีนวํ เสนหํ เปกฺขมาโน
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ๑
 มิตฺเตเต สุหฺชเช อณุกมฺปมาโน
 หาเปติ อตฺถํ ปฏฺฏิพนฺธจิตฺโต^๒
 เอตํ ภยํ สนฺถเว เปกฺขมาโน
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปฺโป ๑
 วิโส วิสาโลว ยถา วิสฺตฺโต

๑ ม. ปปณฺจ ๑

๒ ม. ปฏฺฏิพนฺธจิตฺโต ๑

ปุตุเตสุ ทาเรสุ จ ยา อเปกขา
 วังกุกพีโรว^๑ อสชชมานโน
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ๑
 มีโค อรณณมฺหิ ยถา อพฺนุโต^๒
 เยนิจฺฉกํ คจฺฉติ โคจราย
 วิญญู นโร เสริตํ เปกขมานโน
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ๑
 อามนฺตนา โหติ สหાયมชฺฉเม
 วาเส [๓] จาเน คมเน จาริกาย
 อนภิชฺฉิตํ เสริตํ เปกขมานโน
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ๑
 ชิตฺตฺตทา รตี โหติ สหાયมชฺฉเม
 ปุตุเตสุ เปมํ วิปฺลนฺจ โหติ
 ปิยวิปฺโยคํ วิชิตฺตจฺฉมานโน
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ๑
 จาตุทฺทิสो อปฺปฏฺฐิโฆ จ โหติ
 สนฺตฺตฺสฺสมานโน อิตฺตริตเรน
 ปริสฺสยานํ สหิตา อฉมฺภี
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ๑
 ทฺตฺตฺสงคหา ปพฺพชิตาปี เอเก
 อโถ คหฺนฺจลา อรมาวสนฺตนา
 อปฺปเสฺสฺสกุโก ปฺรปฺตฺเตสุ หุตฺตวา
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ๑
 โอโรปยิตฺตวา คิหิพฺยณฺชนานิ

๑ ม. วังเส กพีโรว ๑

๒ ม. อพฺนุโต

๓ ม. เอตฺถนฺตเร จสฺสทฺโ ทิสฺสติ ๑

สณฺณินฺนปตฺโต ยถา โภวิฟ้าโร
 เฉตฺวาน วีโร คิทธิพนฺธนาณิ
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป ๑
 สเจ ลภถ นิปกั สหายํ
 สหุติณฺจรํ สาธุวิหาริธีรํ
 อภิภุชฺชย สพฺพานิ ปริสฺสยานิ
 จเรยฺย เตนตฺตมโน สติมา ๑
 โน เจ ลภถ นิปกั สหายํ
 สหุติณฺจรํ สาธุวิหาริธีรํ
 ราชาว รฏฺถจํ วิชิตํ ปหาย
 เอโก จเร มาตงฺครณฺเฆว นาโค ๑
 อหฺธา ปสํสาม สหายสมฺปทํ
 เสฏฺฐา สมา เสวิตพฺพา สหายา
 เอเต อลหฺธา อนวชฺชโมชชี
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป ๑
 ทิสฺวา สุวณฺณสฺส ปภสฺสรานิ
 กมฺมารปฺตฺเตน สุนฺนิฏฺฐิตานิ
 สงฺฆมฺภุชฺชมานานิ ทฺเว ภุชฺสมิ
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป ๑
 เอวํ ทุติเยน สหา มมสฺส
 วาจาภิลาโป อภิสชฺชนา วา
 เอตํ ภยํ อายติ เปกฺขมาโน
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป ๑
 กามา ทิ จิตฺรา มชฺฐา มโนรมา
 วิรูปฺรฺฐเปน มเถนฺติ จิตฺตํ

อาทีนัง กามคฺเณสุ ทิสฺวา
 เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ๑
 อีตี จ คณฺโฑ จ อุปทฺทโว จ
 โรโค จ สลฺลณฺจ ฆยณฺจ เมตฺ
 เอตฺ ฆยํ กามคฺเณสุ ทิสฺวา
 เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ๑
 สีสณฺจ อุณฺหณฺจ ขุทฺ ปิปาสํ
 วาตาตเป ๑ สํสํริสเป^๑ จ
 สพฺพานิเปตานิ อภิวิตฺวา^๒
 เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ๑
 นาโคว ยฺยถานิ วิวชฺชยิตฺวา
 สณฺชาตขนฺโธ ปทฺมึ อุฬาริ
 ยถาภีรนฺตํ วิหรั อรณฺเย
 เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ๑
 อญฺจานตํ สงฺคณฺนิการตสฺส
 ยํ ผุสฺสเย^๓ สามยิกํ วิมฺุตฺตี
 อาทิจฺจพนฺตฺสฺส วโจ นิสฺมม
 เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ๑
 ทิฏฺฐิจฺฉิสฺสุกานิ อุปาติวตฺโต
 ปตฺโต นิชามํ ปฏฺฐิตทฺธมคฺโค
 อุปฺปนฺนณฺวาโณมฺหิ อนณฺณเนยฺโย
 เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ๑
 นิลฺโลลฺลุโป นิกฺกุโห นิปฺปิปาโส
 ๔ นิมฺมกฺโข นิตฺตฺนตฺกสวโมโห^๔

๑ ม. ๑ สํสํริสเป ๑

๒ ม. อภิวิตฺวา ๑

๓ ม. ผุสฺสเย ๑

๔-๔ ม. นิมฺมกฺขนิตฺตฺนตฺกสวโมโห ๑

นิราสโย สัพพะโลเก ภวิตวา
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ๑
 ปาปํ สหายํ ปริวชฺชเยถ
 อนตฺถทสฺสี วิสเม นิวิฏฺฐจํ
 สยํ น เสเว ปสฺสุตํ ปมตฺตํ
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ๑
 พหุสฺสุตํ ฌมมธรํ ภาเชถ
 มิตฺตํ อุพฺพารํ ปฏฺฐิภาณวณฺตํ
 อณฺณาย อตฺถานิ วิเนยฺย กงฺขํ
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ๑
 ชิตฺทุกํ รตฺตี กามสฺสุขญฺจ โลเก
 อนลงฺกริตฺวา อนเปกฺขมาโน
 วิญฺญสณฺญจานา วิรโต สจฺจวาที
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ๑
 ปุตฺตตญฺจ ทารํ ปิตฺรญฺจ มาตฺรํ
 ธนานิ ฌณฺณานิ จ พนฺธวานิ
 หิตฺวาน กามานิ ยถฺเถกานิ
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ๑
 สงฺโค เอโส ปริตฺตเมตฺถ โสขฺยํ
 อปฺปสฺสาโท ทุกฺขเมเวตฺถ ภียโย
 กณฺโฑ^๑ เอโส อิติ ฌตฺวา มติมา
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป ๑
 สนฺทาลยิตฺวาน สโยชนานิ
 ชาลํว ภิตฺวา^๒ สลิลมฺพฺจารี
 อคฺคิวั ททฺธมฺ อนิวตฺตมาโน

๑ ม. คไฟ ๑

๒ ม. ฌตฺวา ๑

เอโก จเร ขคฺควิสถณกปโป ฯ
 โอภุชิตตจกฺขุ น จ ปาทโลโล
 คฺคฺตฺตินฺหฺริโย รกฺขิตมานสาโน
 อนวสฺสุโต อปปริทฺยหฺมานโน
 เอโก จเร ขคฺควิสถณกปโป ฯ
 โอบหารยิตฺวา คิทธิพฺยณฺชนานิ
 สณฺจินฺนปตฺโต^๑ ยถา ปาริฉตฺโต
 กาสายวตฺโต อภินิภฺขมิตฺวา
 เอโก จเร ขคฺควิสถณกปโป ฯ
 รเสสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส อกรํ อโลโล
 อนณฺณปโปสี สปทานจาริ
 กุเล กุเล อปปฺภวิทฺตจิตฺโต
 เอโก จเร ขคฺควิสถณกปโป ฯ
 ปหาย ปญฺจวารณานิ เจตโส
 อุกฺกิลเสสฺส พฺยปฺนุชฺช สพฺเพ
 อนิสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส สินฺหนโอสํ
 เอโก จเร ขคฺควิสถณกปโป ฯ
 วิปฺภุจิกตฺวาน สฺขณฺจ ทฺกขํ
 ปุพฺพเว โสมนสฺสํ โทมฺนสฺสํ
 ลทฺธานุเปกฺขํ สมถํ วิสุทฺธํ
 เอโก จเร ขคฺควิสถณกปโป ฯ
 อารทฺทวิริโย ปรมตฺถปตฺตฺติยา
 อลีนฺจิตฺโต อกฺุสฺสิตฺวตฺตฺติ
 ทพฺพฺพนิกฺกโม ถามพฺลฺลูปปฺนุโน
 เอโก จเร ขคฺควิสถณกปโป ฯ

๑ ม. สณฺจินฺนปตฺโต ฯ

ปฏิสลลทาน์ ฌานมริณฺจมาโน
 ฌมฺเมสุ นิจฺจํ อนุชมฺมจารี
 อาทีนวํ สมฺมลิตา ภาเวสุ
 เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ๑
 ตณฺหกฺขยํ ปตฺถยมปฺปมตฺโต
 อนฺเฬมฺภูโค สุตฺวา สติมา
 สงฺฆาตชมฺโม นียโต ปชานฺวา
 เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ๑
 สีโหว สทฺเทสุ อสนฺตสนฺโต
 วาโถว ชาลมฺหิ อสฺซชมาโน
 ปทุมํว โตเยน อลิมฺปมาโน
 เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ๑
 สีโห ยถา ทาจพลี ปสฺยห
 ราชา มิคานํ อภิกฺขุยฺจารี
 เสเวถ ปนฺตานิ เสนาสนานิ
 เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ๑
 เมตฺตํ อุเปกฺขํ กรุณฺม วิมฺุตฺตี
 อาเสวมาโน มุทิตยฺจ กाले
 สพฺเพน โลเกน อวิรุชฺฌมาโน
 เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ๑
 ราคยฺจ โทสยฺจ ปหาย โมหํ
 สนฺทาลยิตฺวาน สํโยชนานิ
 อสนฺตลํ ชีวิตสงฺขมฺหิ
 เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปฺโป ๑
 ภชฺนฺติ เสวณฺติ จ การณฺตถา
 นิกฺการณา ทูลลภา อชฺช มิตฺตา

อตตตถปณณา อสุจี มนุสุสา
 เอโก จเร ขคฺคฺวิสาณกปโป ๑
 วิสุทฺทสีลา สุวิสุทฺทปณณา
 สมหาหิตา ซาคริยานุยุตฺตา
 วิปสุสกา ฌมฺมวิเสสทสฺสี
 มคฺคฺงคโพนฺชฌมฺกคเต วิชณฺณา ๑
 สุณฺณปฺปณฺธิณฺจ ตถานิมิตฺตํ
 อาเสวยิตฺวา ชินฺสาสนมฺหิ
 เย สวาทตฺตํ น วชฺนฺติ ธีรา
 ภวณฺติ ปจฺเจกชินฺนา สยมฺภู ๑
 มหนฺตธมฺมา พุทฺธมฺมกาเย
 จิตฺตีสฺสรา สพฺพพุทฺโฆสมฺติณฺณา
 อุกคฺคจิตฺตา ปรมตฺตทสฺสี
 สีโหปมา ขคฺคฺวิสาณกปฺปา ๑
 สนฺตินฺทริยา สนฺตมฺนา สมารี
 ปจฺจนฺตสฺสเตสฺสุ มติปฺปจวรา^๑
 ทิปา ปฺรตฺถ อธิ วิชฺชลนฺตา
 ปจฺเจกพุทฺธา สตฺตทิตฺตาเม^๒ ๑
 ปหฺินสพฺพาวรรณา ชนินฺทา
 โลกปฺปทิปา ฆนฺกณฺจนาภา
 นิสฺสํสยํ โลกสุทฺทฺทฺธิณฺยยา
 ปจฺเจกพุทฺธา สตฺตปฺปิตาเม ๑
 ปจฺเจกพุทฺธาน สฺภาสิตานิ
 จรณฺติ โลกมฺหิ สเทวกมฺหิ
 สุตฺวา ตถา เย น กโรนฺติ พาลา

๑ ม. ปติปฺปจวรา ๑

๒ ม. สตฺตํ ทิตฺตาเม ๑

วชฺชนฺตึ^๑ ทุกฺเขสุ ปุณฺเปปุณฺนฺเต ๑
 ปจฺเจกพุทฺธาน สุภาสิตานิ
 มํถุํ ยถา ชุทฺทมิวสุสฺวนฺตํ
 สุตฺวา ตถา เย ปฏฺฐิปตฺตฺติยฺตฺตา
 ภวฺนฺตึ เต สจฺจทสา สปญฺญา ๑
 ปจฺเจกพุทฺเธหิ ชินฺเหหิ ภาสิตา
 คาถา^๒ อุฬารา อภินิกฺขมิตฺวา
 ตา สกฺยสีเหเน นรฺตฺตเมน
 ปกาลิตา ฅมฺมวิชานนฺตฺถํ ๑
 โลกานุกมฺปาย อิมานิ เตสํ
 ปจฺเจกพุทฺธาน วิกุพฺพิทานิ
 สํเวคสงฺคมตฺิวทฺตฺนตฺถํ
 สยฺมฏฺฐีเหเน ปกาลิตานีติ ๑
 ปจฺเจกพุทฺธาปทานํ สมตฺถํ ๑

๑ ม. จรฺนฺตึ ๑

๒ ม. กถา ๑

ตติยัม สารีปุตตตเถราปทานัม (๑)

อถ เถราปทานัม สุณนถ

[๓]	หิมวณตสุส อวิหุเร	ลมพโก นาม ปพพโต
	อสุสโม สุโกโต มยหัม	ปณณสาลา สุมาปิตา ๑
	อุตตทานกุลา นทิกา	สุปตติตถา มโนรมา
	สุสุทฐปุพินากิณณนา	อวิหุเร มมสุสมัม ๑
	อสกขรธา อปพุภารา	สาทุ อปปฏิคณธิกา
	สนุหนตตี ^๑ นทิกา ตตถ	โสภยนุตา มมสุสมัม ๑
	กุมภีลา มกรา เจตถ	ลุ่มุมารา จ กจจปา
	สนุหนตตี ^๒ นทียา ตตถ	โสภยนุตา มมสุสมัม ๑
	ปาจีนา ปาวุสา มจจนา	วลชา มุณชโรหิตา
	วคคัพพา ปปตายนนติ	โสภยนุตา ^๓ มมสุสมัม ๑
	อุภกุเลสุ นทียา	ปุปฺพิโน ผลิโน ทูมา
	อุภโต อติลมนนติ	โสภยนุตา ^๔ มมสุสมัม ๑
	อมพา สาลา จ ติลกา	ปาฏฐี ลินทวาริตา ^๕
	ทิพพา คนธา สมปวนนติ	ปุปฺพิตา มม อสุสเม ๑
	จมฺปกกา สลพ้า ^๖ นีปา	นาคปฺนุนาคเกตกา
	ทิพพา คนธา สมปวนนติ	ปุปฺพิตา มม อสุสเม ๑
	อติมุตตา อโสกา จ	ภคินีมาลา จ ปุปฺพิตา
	อจฺโกลา พิมพิซาลา จ	ปุปฺพิตา มม อสุสเม ๑
	เกตกา กทลี เจว	เกพฺพกา ^๗ ติณฺสุลิกา

๑ ม. สนุหนตตี ๑ ๒ ม. จรณตตี ๑ ๓ ม. วคคัพพา ปปตายนนติ โสภยนุติ ๑
 ๔ ม. อภิลมฺพนนติ โสภยนุติ ๑ ๕ ม. ลินทวาริกา ๖ ม. สลพลา ๑
 ๗ ม. โคทกา ๑

ทิพพา คนฺธา สมฺปนฺนติ
 กณฺธิกา กณฺณิการา จ^๑
 ทิพพา คนฺธา สมฺปนฺนติ
 ปุณฺณาวา คิริปุณฺณาวา^๒
 ทิพพา คนฺธา สมฺปนฺนติ
 อุทฺทาลกา จ กุฏฺฐา
 ทิพพา คนฺธา สมฺปนฺนติ
 อาฬฺกา อิลิมฺคฺคา จ
 คนฺโชรฺทเกน ลํวํชฺชมา
 อณฺเณ ปุปฺพนฺติ ปทฺมา
 อณฺเณ โอปฺปฺพมา ปทฺมา
 คพฺภํ คณฺหนฺติ ปทฺมา
 ลิงฺฆาภูปตฺตมาภิณฺณา
 นยิตา อมฺพคณฺฐี^๓ จ
 ทิพพา คนฺธา สมฺปนฺนติ
 ปาจีนา ปาวุสา มจฺฉา
 สงฺกุล^๔ มคฺคฺรา เจว
 กุมฺภีลา ลุํสุมารา จ
 โอคฺคาหา^๕ อชฺครา จ
 ปาเรวตา รวิหํสา
 โภกิลา สุวสาฬฺกิกา^๖

โสภยฺนฺตา^๗ มมฺสุสมํ ๗
 อสนา อณฺชนา พหุ
 โสภยฺนฺตา มมฺสุสมํ ๗
 โกวิฬารา จ ปุปฺพิตา
 โสภยฺนฺตา มมฺสุสมํ ๗
 กทมฺพา พกฺลา พหุ
 โสภยฺนฺตา มมฺสุสมํ ๗
 กทลี มาตฺตฺลฺงฺคิโย
 ผลานิ ธารยฺนฺติ เต ๗
 อณฺเณ ชายฺนฺติ เกลฺลี
 ปุปฺพิตา ตฬฺเพ^๘ ตทา ๗
 นิทฺทาวฺนฺติ มุฬาลิโย^๙
 โสภยฺนฺติ ตฬฺเพ ตทา ๗
 อุตฺตรา หิ^{๑๐} พนฺธุชฺชวกา
 ปุปฺพิตา ตฬฺเพ ตทา ๗
 วลฺชา มุณฺชโรหิตา
 วสนฺติ ตฬฺเพ ตทา ๗
 ตนฺตฺติคฺคาหา จ รกฺขสา
 วสนฺติ ตฬฺเพ ตทา ๗
 จกฺกวากา นทีจฺรา
 อุปฺชีวฺนฺติ ตํ สรํ ๗

๑ ม. ทิพพคณฺฐ สมฺปนฺนตา โสภยฺนฺติ ๗ เอวมฺปริปี ๗ ๒ ม. กณฺนิกา กณฺณิกา จ ๗
 ๓ ม. ปุณฺนาคา คิริปุณฺนาคา ๗ ๔ ม. ตฬฺเพ ๗ ๕ ม. มุฬาลิโย ๗
 ๖ ม. อมฺพคณฺฐี ๗ ๗ ม. อุตฺตลี ๗ หิสฺสทฺโถ นตฺถิ ๗ ๘ ม. สงฺกุล ๗
 ๙ ม. โอคฺคาหา ๗ ๑๐ ม. สุกสาฬฺกิกา ๗

กุกุกุตถกา กุฬีรกา
 ทินทิกา สุวโปตา จ
 หังสา โภถจา มยุรา จ
 จมฺปกา ชีวชีวา จ^๒
 โกลิกา ไปฏฺจสีสา จ
 มหากาฬ่า จ สกฺกธา
 ปสทา มิคา วราหา จ
 โรหิจฺจา สุตฺตโปตา^๔ จ
 สีหา พุยคฺฆา จ ทิปิ จ
 ติธฺปฺภินฺหา มาตงฺคา
 กิณฺนรา วานฺรา เจว
 เจตา จ ลุฑฺดกา เจว
 ตินฺทูกา นิ ปิยาธา นิ
 ชูว์ ผลานิ ธาเรนฺติ
 โกลฺมุภา สลพฺ่า นีปา^๗
 ชูว์ ผลานิ ธาเรนฺติ
 หรีตฺกา อามลฺกา
 โกลา ฆลฺลาตฺกา พิลา
 อาลูวา จ กลมฺพา จ
 ชีวกา สมฺพกา^๙ เจว
 อสฺสมสฺสาวีหุรฺมฺหิ

วเน ไปกฺขรสาตฺกา
 อุปชีวนฺติ ตํ สรํ ๑
 โกลิกา ลมฺพจฺจุฟฺกา^๑
 อุปชีวนฺติ ตํ สรํ ๑
 กุรฺรา เสนกา พหุ
 อุปชีวนฺติ ตํ สรํ ๑
 วกา เภรณฺตฺกา พหุ^๓
 อุปชีวนฺติ ตํ สรํ ๑
 อจฺฉโกกตฺรจฺฉมิ^๕
 อุปชีวนฺติ ตํ สรํ ๑
 อโถปี วนกมฺมิกา
 อุปชีวนฺติ ตํ สรํ ๑
 มชฺฐกา กาสฺมารีโย^๖
 อวิหฺุเร มมสฺสมํ ๑
 สารผลสฺสมายุตา^๘
 อวิหฺุเร มมสฺสมํ ๑
 อมฺพา ชมฺพฺุ วิภาทฺกา
 ผลานิ ธาเรนฺติ เต ๑
 พิฬาลิตกฺกพฺ่านิ จ
 พหฺุกา มม อสฺสเม ๑
 ตพฺ่ากาสิ^{๑๐} สฺุณิมฺมิตา

๑ ม. ตมพจฺจุฟฺกา ๑ ๒ ม. ปมฺปกา ชีวชีวา จ ๑

๓ ม. ปสทา จ วราหา จ จมฺรา คณฺตฺกา พหุ ๑

๕ อจฺฉโกกตฺรจฺฉกา ๑ ๖ ม. กาสฺมารีโย ๑

๘ ม. สารฺผลสฺสมายุตา ๑ ๙ ม. สุตฺกา ๑

๔ ม. สุกโปตา ๑

๗ ม. โกลฺมุภา สฬฺลานิมุภา ๑

๑๐ ม. ตพฺ่ากาสิ ๑

อจโฆทกา สีสชลา
 ปทุมุปปลสณจนฺนา
 มนุทาลเกหิ สณจนฺนา
 เอวํ สัพพวงคสมปนฺเน
 สุกเต อสฺสเม รรมเม
 สีลวา วตตสมปนฺโน
 ปถจาภิญญาพลปตฺโต
 จตฺตพฺพีสสทสฺสานิ
 สพฺเพว พุราหุมนฺนา เอเต
 ลกฺขณฺเน อิติหาเส จ
 ปทกา เวยยากรรณา
 อุปปาเตสฺสู นิมิตฺเตสฺสู
 ปจฺพยา ภูมฺมมฺนตฺติกฺเข
 อปฺปิจฺฉา นิปกา เอเต
 ลากาลาภาน สนฺตฺตฺตฺจ
 ฉายี ฉานรตา ธีรา
 อากิณฺจณฺณํ ปตฺตยนฺตา
 อภิญญาปารมิปตฺตา
 อนฺตฺติกฺขจฺวา ธีรา
 สํวฺวตา ฉสฺสู ทฺวาเรสฺสู
 อสฺสฺสฺจ จ เต ธีรา
 ปลฺลนฺเกน นิสฺซชฺชาย
 วีตินาเมนฺตฺติ เต รตฺตี

สฺปตฺติตฺตา มโนรมา ฯ
 ปุณฺทริกฺสมายฺตา
 ทิพฺโพ คนฺโธ ปวายติ ฯ
 ปุปฺพิเต ผลิตฺเต วเน
 วิหฺรามิ อหํ ตทา ฯ
 ฉายี ฉานรโต สทา
 สฺรฺจฺจิ นาม ตาปฺโส ฯ
 ลิสฺสา มยฺหํ อุปฺภฺจฺหํ
 ชาติมฺนฺโต ยสฺสฺสิเน ฯ
 สนิมฺณฺทฺสเกฏฺเฏ^๑
 สทฺธมฺเม ปารมฺมี คตา ฯ
 ลกฺขณฺเนสฺสู จ โกวินา
 มม ลิสฺสา สฺลิกฺขิตา ฯ
 อปฺปาหารา อโลลฺลฺปา
 ปรีวาเรนฺตฺติ มํ สทา ฯ
 สนฺตฺตฺจิตฺตา สฺมาหิตา
 ปรีวาเรนฺตฺติ มํ สทา ฯ
 เปตฺติเก โคจเร รตา
 ปรีวาเรนฺตฺติ มํ สทา ฯ
 อเนนฺชา^๒ รกฺขิตินฺทฺริยา
 มม ลิสฺสา ทฺวาเรสฺสู
 จานา จงฺกมฺเนน จ
 มม ลิสฺสา ทฺวาเรสฺสู ฯ

๑ ม. สนิมณฺทฺสเกฏฺเฏ ฯ

๒ ม. อเนชา ฯ

รชชนีเย น รชชนฺติ
 โมหนียะ น มุขฺยหนฺติ
 อิทฺธี วิมฺสมานา เต
 ปจฺวี เต ปกมฺเปนฺติ
 กิฬฺมานาว เต ลิสฺสา
 ชมฺพุโต ผลมาเนนฺติ
 อณฺเณ คจฺจนฺติ โคยานํ
 อณฺเณ จ อุตฺตรกรูํ
 ปุโรโต เปเสนฺติ เต ชารี
 จตฺตพฺพิสฺสทสฺเสหิ
 อคฺคิปากํ อนคฺคิ จ^๑
 อมฺพนา โภฏิกาก^๔ เกจิ
 อุกฺโกโรหกา เกจิ
 ไตฺยภิสฺสจฺจนฺต^๕
 ปฺรพฺพุทฺทจฺจนฺทโลมา
 คนฺธิตา ลีลคฺนฺเชน
 ปาโตว สนนฺิปาเตตฺวา^๖
 ลามาลามํ ปกิตฺเตตฺวา
 เอเตสํ ปกฺกมฺนฺตานํ
 อชินจมฺมสฺสทฺเทน
 ทิสฺสทิสฺส^๗ ปกฺกมฺนฺติ
 สกพลฺเณปฺตฺถทฺธา

โทสนียะ น ทุสฺสเร
 มม ลิสฺสา ทุราสทา ๑
 วตฺตนฺติ นิจฺจกาลิกํ
 สारมฺเณน ทุราสทา ๑
 กิฬฺนฺติ ฌานกิฬิตํ
 มม ลิสฺสา ทุราสทา ๑
 อณฺเณ ปุพฺพวิทฺเทหน^๑
 มม ลิสฺสา ทุราสทา^๒ ๑
 ปจฺจโต จ วชฺนฺติ เต
 ฉาทิตํ โหติ อมฺพรํ ๑
 ทนฺโตทฺทกฺขลิกापिज
 ปวตฺตตฺตผลโฆชฺณา ๑
 สายํ ปาโต สจฺจิริตา
 มม ลิสฺสา ทุราสทา ๑
 ปงฺกทฺนฺตา รชฺสสิริ
 มม ลิสฺสา ทุราสทา ๑
 ชฺฉิลลา อุกฺคตฺตาปนา
 คจฺจนฺติ อมฺพเร ตทา ๑
 มหาสทฺโท ปวตฺตตฺติ
 โมทิตา โหนฺติ เทวตา ๑
 อนฺตลิกฺขจฺรา อีสี
 เต คจฺจนฺติ ยถิจฺจกํ ๑

๑ ม. ปุพฺพวิทฺเทหนํ ๑ ๒ ม. เอสนาย ทุราสทา ๑ ๓ ม. อคฺคิปากิ อนคฺคิ จ ๑
 ๔ ม. อสฺเมน โภฏิกาก ๑ ๕ ม. ไตฺยภิสฺสจฺจนฺทรา ๑ ๖ ม. สนนฺิปตฺติตฺวา ๑
 ๗ ม. ทิสฺสทิสฺส ๑

ปจวีกมฺปกา เอเต
 อุกคเตชา ทุปฺปสหา
 จานจกฺมียา^๑ เกจิ
 ปวตฺตโมชนา เกจิ
 เมตตาวีหริโน เอเต
 อนตฺตูกกํสกา สพฺเพ
 สีหราชาว สมฺภีตา
 ทุราสทา พฺยคฺขมาริว
 วิชฺชาธรา เทวตา จ
 กุมภณฺฑทา ทานวา ครุฬ่า
 เต ชฎาขาวริริตา
 อนตฺตลิกฺขจฺรา สพฺเพ
 ตทานุจฺฉวิกา^๒ เอเต
 จตฺตพฺพิสสทสฺसानํ
 ปาเท ปาท์ นิกฺขิปนฺตา
 อฺปสงฺกมฺม สพฺเพ เต^๔
 เตหิ สิสฺเสหิ ปริวฺโต
 วสามิ อสฺสเม ตตฺถ
 อีสินํ สीलคฺนฺเชน
 ผลินํ ผลคฺนฺเชน
 รตฺตินฺทิวํ น ชานามิ
 สเก สิสฺเส โอวทฺนฺโต
 ปุปฺพานํ ปุปฺพมานานํ

สพฺเพเว นภจาริโน
 สาคโรว อโฆภียา ๑
 เกจิ เนสฺซชฺชิกา อีสี
 มม สิสฺสา ทุราสทา ๑
 หิเตสึ สพฺพปาณินํ
 น เต วมฺเภนฺติ กสฺสจฺจ ๑
 คชราชาว ถามวา
 อาคจฺฉนฺติ มมนฺติเก ๑
 นาคคณฺธพฺพรกฺขสา
 อฺปชฺฉินฺติ ตํ สรํ ๑
 อชฺฉินฺตฺตฺรวาสนา^๓
 อฺปชฺฉินฺติ ตํ สรํ ๑
 อณฺณมณฺณํ สคารวา
 ชิตฺตสทฺโท น วิชฺชติ ๑
 อปฺปสทฺทา สฺสรํวฺตา
 ลีรสา วนฺทเร มมํ ๑
 สนฺเตหิ จ ตปฺสฺสิภิ
 ฉายี ฉานรฺโต อหํ ๑
 ปุปฺพคฺนฺเชน จูภยํ
 คณฺธิเต โหติ อสฺสโม ๑
 อรติ เม น วิชฺชติ
 ภียโย หาสํ ลภามหํ ๑
 ผลานณฺจ วิปฺจจฺตํ

๑ ม. จานจกฺมียา ๑ ๒ ม. อชฺฉินฺตฺตฺรวาสนา ๑ ๓ ม. สทานุจฺฉวิกา ๑
 ๔ ม. สพฺเพเว ๑

ทิพพา คนธา ปวายนุตติ	โสภยนุตตา มมสุสมัง ๑
สมาธิมหา วุฏฐหิตวา	อาตาศปี นิปโก อหัง
ขาริภารัง คเหตุวาน	วนัง อชฺโฆคหี อหัง ๑
อุปปาเต สุปิเน จาปี	ลกฺขณฺเณสุ สุกฺกิชฺชิต
ปวตฺตมานัง มนฺตปทัง	ธารยามิ อหัง ตทา ๑
อโนมทสฺสี ภควา	โลกเชฎฺฐโจ นรทสโภ
วิเวกกาโม สมฺพทฺโธ	หิมวณฺตัง อุปาคมิ ๑
อชฺโฆคเหตุวา ^๑ หิมวณฺตัง	อคฺโค การุณฺนิโก มุณี
ปลลฺงกั อภุชฺชิตวาน	นินฺสีทิ ปุริสฺสุตฺตโม ๑
ตมทฺทสาหัง สมฺพทฺธัง	สปปภาสํ มโนรมัง
อินฺทิวรํว ชลิตัง	อาทิตฺตํว หุตาสนํ ๑
ชลนฺตัง ทิปฺรุกฺขํ	วิชฺชุ ^๒ คคณฺเณ ยถา
สุผฺลลํ สาจรทว	อทฺทลํ โลกนทายกํ ๑
อโย นาโค มหาวีโร	ทฺกฺขสฺสนฺตฺกโร มุณี
อิมํ ทสฺสนมาคम्म	สพฺพทฺกฺขา ปมฺจุจเร ๑
ทิสฺวานาหัง เทวเทว	ลกฺขณํ อุปฺচারยิ
พฺทฺโธ นุ โข น วา พฺทฺโธ	หนทฺท ปสฺสามิ จกฺขุมํ ๑
สทฺสสารานิ จกฺกานิ	ทิสฺสนฺติ จรณฺตฺตเม
ลกฺขณานิสฺส ทิสฺวาน	นิฏฺฐัง คณฺฉิ ตถาคเต ๑
สมฺมชฺชนฺตี คเหตุวา	สมฺมชฺชิตฺวานหัง ตทา
อภูจ ปุปฺเป สมานेतฺวา	พฺทฺธเสฎฺฐัง อปฺปชฺชยิ ๑
ปุชฺยิตฺวาน ตัง พฺทฺธัง	โอฆตฺติณฺณมนาสว
เอกํลํ อชินํ กตฺวา	นมสฺสี โลกนทายกํ ๑

๑ ม. อชฺโฆคเหตุวา ๑

๒ ม. วิชฺชุตัง ๑

เยน ฌาเณน สมฺพทุโธ
 ตํ ฌาณํ กิตฺตยิสฺสามิ
 สมฺพุทฺธริมฺ^๑ โลกํ
 ตว ทสฺสนมาคมฺม
 ตุํ สตฺถา จ เกตฺ จ
 ปรายโน ปตฺติฏฺฐา จ
 สกฺกา สมฺพุทฺเท อุทกํ
 น เตวว ตว สพฺพณฺณ
 ฐาเรตุํ ปจฺวี สกฺกา
 น เตวว ตว สพฺพณฺณ
 อากาสํ^๒ มินิตุํ สกฺกา
 น เตวว ตว สพฺพณฺณ
 มหาสมฺพุทฺเท อุทกํ
 พุทฺธฌาณํ อุปาหาย
 สเทวกสฺส โลกสฺส
 อนโตชาลิตฺตา เอเต
 เยน ฌาเณน ปตฺโตสิ
 เตน ฌาเณน สพฺพณฺณ
 อีมา คาถา ปเจตฺวาน^๓
 อชินํ ปตฺถริตฺวาน
 จุลลาตีติสทสฺสานิ
 อจฺจุคฺคโต ตาวเทว
 ตาว อจฺจุคฺคโต เนรฺ

วิหฺรติ อนาสโว
 สุณฺหาถ มม ภาสโต ๑
 สยมฺภุ อมิตฺททย
 กงฺขาโสโต ทรนฺติ เต ๑
 ฐโช ยฺโย จ ปาณินํ
 ทิปโย จ ทิปฺพุตฺโตโม ๑
 ปเมตฺตุ อากฺโขเกน วา
 ฌาณํ สกฺกา ปเมตเว ๑
 จเปตฺวา ตฺถลมณฺฑล
 ฌาณํ สกฺกา ปเมตเว^๒ ๑
 รชฺชุนา องฺคฺเลน วา
 ฌาณํ สกฺกา ปเมตเว ๑
 ปจฺวิญฺจาซิลฺลชฺเช^๓
 อุปมาโต น ยฺยชฺชเร ๑
 จิตฺตํ เยสํ ปวตฺตติ
 ตว ฌาณมฺหิ จกฺขุม ๑
 เกวลํ โพรธิมฺพุตฺตมํ
 มทฺทลฺลิตฺติ ปฺรติตฺถิเย ๑
 สฺสุจฺจิ นาม ตาปโส
 ปจฺวิยํ นิสฺสีทิ โส ๑
 อชฺโฆคฺคาไฟฺห มหฺนฺณเว
 คิริราชา ปวฺจฺจติ ๑
 อายโต วิตฺถโต จ โส

๑ ม. สมฺพุทฺธริมํ ๑

๒ ม. ฐเรตเว ๑

๓ ม. อากาโส ๑

๔ ม. ปถวี จาซิลลา ชฺฌํ ๑

๕ ม. ถวิตฺวาน ๑

จุณฺณโต ๑สงฺขเภเทน
 ลกฺเข จปิยมานมฺหิ
 น เตวว ตว สพฺพณฺณ
 สุขุมจฺฉิเกน ชาเลน
 เย เกจฺจ อุกฺเก ปาณมา
 ตเถว ทิ มหาวีร
 ทิฏฺฐิจฺฉคฺคหณปฺกฺขนฺตา ๒
 ตว สุทฺเธน ฅาณฺน
 อนฺโตชาลิคตา เอเต
 ภควา จ ตมฺหิ สมเย
 วุฏฺฐทิตฺวา สมาริมา
 อโนมทสฺสิมฺุณิโน
 ปริวฺโต สตสทสฺเสหิ
 ชีณาสเวหิ สุทฺเธหิ
 จิตฺตมณฺเฑว ย พุทฺธสฺส
 อนฺตลิกฺเข จิตฺตา ตตฺถ
 นมสฺสนฺตา ปณฺชลิกา
 อโนมทสฺสี ภควา
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสีทิตฺวา
 วรฺุณ นามฺุปฏฺฐจาโก
 เอกํสํ จีวรํ กตฺวา
 โก นุ โข ภควา เหตุ
 น ทิ พุทฺธา อเหตุทฺหิ

โกฏฺฐิตสทสฺสิโย ๑ ๑
 ปริกฺขยมคจฺฉณ
 ฅาณํ สกฺกา ปเมตเว ๑
 อุกฺกํ โย ปริกฺขิเป
 อนฺโตชาลิคตา สियํ ๑
 เย เกจฺจ ปุณฺณติตฺถิยา
 ปรามาสฺเสน โมหิตา ๑
 อนาวรณทสฺสิณา
 ฅาณนฺเต นาทิวตฺตเร ๑
 อโนมทสฺสี มหายโส
 ทิสํ โอลอเกยฺย ชีโน ๑
 นิสโก นาม สาวโก
 สนฺตจิตฺเตหิ ตาทิภิ ๑
 ฉพฺภิณฺเฑหิ ตาทิหิ ๓
 อฺุเปสิ โลกนายกํ ๑
 ปทกฺขิณมกํสุ เต
 โอริหุ ๔ พุทฺธสนฺติเก ๑
 โลกเชฏฺโฆ นราสโก
 ลิตํ ปาตุํ กรี ชีโน ๑
 อโนมทสฺสิสฺส สตฺถุโน
 อาปฺุจฺฉิ โลกนายกํ ๑
 ลิตกมฺมสฺส สตฺถุโน
 ลิตํ ปาตุํ กโรนฺติ เต ๑

๑-๑ ม. อณฺุณเฑเทน โกฏฺฐิตสทสฺสิโย ๑

๒ ม. ทิฏฺฐิจฺฉคฺคหณปฺกฺขนฺตา ๑

๓ ม. ฅายิภิ ๑

๔ ม. โอตฺรุํ ๑

อโนมหสสี ภควา
 ภิกขุชฺชเม นิสีทิตฺวา
 โย มํ ปุบฺเภน ปุเชสิ
 ตมหํ กิตฺตยิสฺสามิ
 พุทฺธสฺส คิรมณฺเวย
 สทฺธมฺมํ โสตุกามา เต
 ทสฺสุ โลกชาตฺตฺสุ
 สทฺธมฺมํ โสตุกามา เต
 หตฺถี อสฺสา รถา ปตฺตฺตี
 ปรีวาเรสฺสนฺติมํ นิจจํ
 สญฺจิสฺสํ ตฺริยสทฺสฺสาณิ
 อุปฺภุจิสฺสนฺติมํ นิจจํ
 โสฬสิตฺถิสฺสทฺสฺสาณิ
 วิจิตฺตวตฺตถาภรณนา
 อาฬารมฺขา^๒ หสฺสุลา
 ปรีวาเรสฺสนฺติมํ นิจจํ
 กปฺปสฺตสทฺสฺสาณิ
 สทฺสฺสทฺทฺตํ จกฺกวตฺตติ
 สทฺสฺสทฺทฺตํ เทวินฺโท
 ปเทสฺรชฺชํ วิปุลํ
 ปจฺฉิเม ภาวสมฺปตฺเต
 พฺราหฺมณิสาริยา นาม
 มาตฺตฺยา นามโคตฺเตน

โลกเชฏฺโฆ นราสโภ
 อิมํ คานํ อภาสถ ๑
 ฌาณณฺจาปิ อนุตฺถวิ
 สฺสฺนาถ มม ภาสโต ๑
 สพุเพ เทวา สฺมานุสา^๑
 สมฺพุทฺธํ อุปฺสงฺกมฺํ ๑
 เทวกาเย มหิทฺธิกา
 สมฺพุทฺธํ อุปฺสงฺกมฺํ ๑
 เสนา จ จตฺรงฺคินิ
 พุทฺธปุชฺชายิหํ ผลํ ๑
 เภริโย สมลฺงกตา
 พุทฺธปุชฺชายิหํ ผลํ ๑
 นาริโย สมลฺงกตา
 อามตฺตมณิกุณฺฑลา ๑
 สฺสฺสณฺเวย ตนฺนุชฺฉมิมา
 พุทฺธปุชฺชายิหํ ผลํ ๑
 เทวโลเก รมิสฺสตี
 ราชา รฏฺเฐ ภวิสฺสตี ๑
 เทวราชฺชํ กริสฺสตี
 คณฺนาโต อสงฺขยิ^๓ ๑
 มนุสฺสตฺตํ คมิสฺสตี
 ฌารยิสฺสตี กุจฺฉินา ๑
 ปณฺณายิสฺสตี นโร

๑ ม. สมาคตา ๑

๒ ม. โป. อฬารปมฺหา ๑

๓ ม. อสงฺขยิ ๑

สารีปุตโตติ นามเน
 อสีติโกฏิ ๑๗๗๗๗๗๗๗
 คเวสนโต สนุติปทํ
 อปริเมยเย อีโต กปะเป
 โคตโม นาม โคตเตน
 ตสส ๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓
 สารีปุตโตติ นามเน
 อยํ ภาคীরสี^๑ คงคา
 มหาสมุทตมปะเปติ
 ตเถวยํ สารีปุตโต
 ปญญา ย ปารมี คนุตวา
 หิมวนต์ อูปาทาย
 เอตถนตเร ยํ ปุพฺพินํ
 ตมปิ สกกา อเสเสน
 น เตวว สารีปุตตสส
 ลกฺเข จปิยมานมฺหิ
 น เตวว สารีปุตตสส
 มหาสมุทเท อุมิโย
 ตเถว สารีปุตตสส
 อาราชยิตฺวา สมฺพทฺธํ
 ปญญา ย ปารมี คนุตวา
 ปวตฺตติตํ ๓๓๓๓๓๓๓๓
 อนฺวตฺตติสฺสตี สมฺมา

ติกฺขปะณโธ ภาวีสฺสตี ๑
 ปพฺพชิสฺสตีกิณฺจโน
 จริสฺสตี มหี อิมํ ๑
 โอกฺกาทกฺกุลสมฺภาโว
 สตฺธา โลเก ภาวีสฺสตี ๑
 โอรโส ๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓
 เหลสฺสตี อคฺคสาวโก ๑
 หิมวนต์ ปภาวิตา
 ตปะยนต์ิ มโหทธิ ๑
 สกโก^๒ ตีสฺสู วิสาร์โ
 ตปะยิสฺสตี ปาณินเ^๓ ๑
 สาครณฺจ มโหทธิ
 คณฺหาโต อสงฺขยํ ๑
 สงฺขยาตฺถุ คณฺหา ยถา
 ปญญา ยนต์ิ ภาวีสฺสตี ๑
 ชีเย คงคา ยาลูกา
 ปญญา ยนต์ิ ภาวีสฺสตี ๑
 คณฺหาโต อสงฺขยา
 ปญญา ยนต์ิ น เหลสฺสตี ๑
 โคตมํ สกฺยปฺงควํ
 เหลสฺสตี อคฺคสาวโก ๑
 สกฺยปฺตฺเตน ตาทินา
 วสฺสนโต ๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓๓

๑ ม. ภาคীরตี ๑

๒ ม. สเก ๑

๓ ม. ปาณินเ ๑

สัพพเมตํ อภิญญา
 ภิกขุสงฺฆเม นิสีทิตวา
 อโห เม สุกตํ กมฺมํ
 ยสฺสชาติการ^๑ กตฺวาน
 อปริเมยฺเย กตํ กมฺมํ
 สุมฺมตฺโต สรวโคว
 อสงฺขตํ คเวสนฺโต
 วิจันํ ติตฺถิเย สัพฺเพ
 ยถาปิ พฺยาธิโก โปโส
 วิจิเนยฺย ฌน^๒ สัพฺพ
 อสงฺขตํ คเวสนฺโต
 อพฺโพภิกฺกณฺณํ ปญฺจสตํ
 ชฎาย ภารภริโต^๓
 อภิญญาปารมมํ คนฺดฺวา
 นตฺถิ พาหิรเก สฺหุติ
 เย เกจฺจ พุทฺธิมา สตฺตฺตา
 อตฺตฺถกามํ มมเมตํ^๔
 อสงฺขตํ คเวสนฺโต
 ยถา สารตฺถิโก โปโส
 น ตตฺถ สारํ วิเนทยฺย
 ตเถว ติตฺถิยา โลก
 อสงฺขเตน วิตฺตฺตา เต^๕

โคตโม สกฺยปฺญฺคโว
 อคฺคภูจฺาเน จเปสฺสติ ๑
 อโนมทสฺสิสฺส สตฺถุโน
 สัพฺพตฺถ ปารมมํ คโต ๑
 ผลํ ทสฺเสสิ เม อิตฺ
 กิเลส ฌาปยํ อหํ ๑
 นิพฺพานํ อจลํ ปทํ
 เอสาหํ สํสรี ภาเว ๑
 ปรีเยเสยฺย โอสถ^๖
 พฺยาธิโต ปริมฺมตฺติยา ๑
 นิพฺพานํ อมตํ ปทํ
 ปพฺพชฌี อิลิปพฺพชํ ๑
 อชินฺนตฺตรนิวาลหํ^๗
 พรหมโลกํ อคณฺจหํ ๑
 จเปตฺวา ชินสาสนํ
 สฺชฌนฺติ ชินสาสเน ๑
 น หิ นิสี อหํ อิตฺติ^๘
 กุตฺติตฺถ^๙ สณฺจวี อหํ ๑
 กทลํ เฉตฺวาน ฆาลเย
 สาเรน วิตฺตฺโก หิ โส ๑
 นานาภิฏฺฐี พฺหุ ชนา
 สาเรน กทลํ ยถา ๑

๑ ม. ยสฺสหา การ ๑ ๒ ม. โอสถ ๑ เอวมฺปรีปิ ๑ ๓ ม. วนํ ๑

๔ ม. ชฎาภาเรน ภริโต ๑ ๕ ม. อชินฺนตฺตรนิวาลเน ๑ ๖ ม. อตฺตฺถการมยฺย เอตํ ๑

๗ ม. นยิทํ อิตฺติทิติทํ ๑ ๘ ม. กุตฺติตฺถ ๑

๙ ม. วิตฺตฺตาเส ๑

ปจฺฉิเม ภวสมฺปตเต
 มหาโภคํ ฉทฺชยิตฺวาน
 พุรหมพนฺธุ อโหสฺหํ
 ปพฺพชฺชี่ อนคาริยํ ๑

ปจฺมภาณวาริ ๑

อชฺฌายโก มนฺตชโร	ติณฺณํ เวทาน ปารคฺค
พุราหฺมโณ สณฺชโย ^๑ นาม	ตสฺส มฺมุเล วสามํ ๑
สาวโก เต มหาวิร	อสุสฺสชี่ นาม พุราหฺมโณ
พุราสโท อุกฺคเตโช	ปิณฑาย จรตี ตทา ๑
ตมทฺทสาถී สปฺปญฺณํ	มฺุณี โมนे สมหิตํ
สนฺตจิตฺตํ มหานาคํ	สุมุลลํ ปทุมํ ยถา ๑
ทิสฺวา เม จิตฺตมฺุปฺปชฺชี่	สุทนต์ํ สุทฺทมานสํ
อุสมํ ปวรํ วีรํ	อรหายํ ภวิสฺสตี ๑
ปาสาทิโก อิริยติ	อภีรฺุโป สฺุสฺุโต
อุตฺตเม ทมเถ ทนฺโต	อมตทสฺสตี ภวิสฺสตี ๑
ยนฺนุนาหํ อุตฺตมตฺถํ	ปฺุจฺเจยฺยํ ตฺุจฺจมานสํ
โส เจ ^๒ ปฺุจฺจโจ กถิสฺสตี	ปฺุจฺจปฺุจฺจามหนตทา ๑
ปิณฑจาร์ ^๓ จรนตสฺส	ปจฺฉโต อคมาสํ
โอกาสํ ปฏฺิมาเนนฺโต	ปฺุจฺฉิตฺุ อมตํ ปทํ ๑
วีถนฺตเร ^๔ อนฺุปฺปตฺตํ	อุปคนฺตฺวาน ปฺุจฺฉหํ
กถํ โคตฺโตลลิสฺสึ ตวํ วีร ^๕	กสฺส ลิสฺสึลลิสฺสึ มาริส ๑
โส เม ปฺุจฺจโจ วิทยากาลิ	อสมฺมึโตว เกสรี
พุทฺโธ โลเก สมฺุปฺปนฺโน	ตสฺส ลิสฺสึลลิสฺสึ อวฺุโส ^๖ ๑

๑ ม. สณฺชโย ๑

๒ ม. ย. เม ๑

๓ ม. ปิณฑปาตํ ๑

๔ ม. วีถินฺตเร ๑

๕ ย. ธีร ๑

๖ ย. สาวโก ๑

กิสิสนเต มหาวีร
 พุทฺธสฺส สาสนํ ฆมมํ
 โส เม ปุณฺโณ กถิ สพฺพํ
 ตณฺหาสลลสฺส หนุตาริ
 เย ฆมฺมา เหตุปภาวา
 เตสญฺจ โย นิโรธ
 โสหิ วิสฺสชฺชิตฺเต ปณฺเฑห
 วิโรช วิมฺโล อาสี
 สุตฺวาน มุณีโน วากฺยํ
 ปรีโยคาพฺหสทฆมฺโม
 เอเสว ฆมฺโม ยถิ ตาวเทว
 อทิกฺขจํ อพฺภตฺติตํ
 โยหิ^๑ ฆมมํ คเวสนโต
 โส เม อตฺถโต อนุปฺปตฺโต
 โตลิตฺโตหิ อสฺสชินา
 สหายกํ คเวสนโต
 ทูโรโตว มมํ ทิสฺวา
 อิริยาปถสมฺปนฺโน
 ปสนฺนมฺขเนตฺโตลิตฺติ
 อมตาทิโกโต กจฺจ
 สุภานูรฺฐโป อายาลิ
 ทนฺโตว^๒ ทนฺตทมเถ^๓
 อมตํ มยา อธิคตํ

อนุชาต มหายส^๑
 สาธุ เม กถยสฺสุ โภ ๑
 คมภีรํ นิปฺปนํ ปทํ
 สพฺพพุทฺธาปฺนุหนํ ๑
 เตสํ เหตุํ ตถาคโต อาห
 เอวํวาทิ มหาสมฺมโณ ๑
 ปจฺจมํ ผลมชฺชคํ
 สุตฺวาน ชินสาสนํ ๑
 ปสฺสลิตฺวา ฆมฺมมุตฺตมํ
 อิมํ คาถํ อภาสทํ ๑
 ปจฺจพฺยเถ ปทมโลกํ
 พหุเกหิ กปฺปนฺนุเตหิ ๑
 กุติตฺถเต สญฺจวี อหํ
 กาโล เม นปฺปมชฺชิตฺตุํ ๑
 ปตฺวาน อจลํ ปทํ ๑
 อสฺสมํ อคมาสทํ
 สหาโย เม สุสิทฺธิโต
 อิทํ วจนมพฺุริ ๑
 มุณีภาโวว ทิสฺสติ
 นิพฺพานํ อจฺจจฺจํ ปทํ ๑
 อาเนชฺชการิตฺโต วิย
 อฺุปสนฺนโตลิตฺติ พฺุราหฺมณ ๑
 โสกสลฺลวิโนหนํ^๕

๑ ย. มหายโส ๑

๒ ม. สุวาท ๑

๓ ย. จ ๑

๔ ม. ทนฺตทมเถ, ย. อุตฺตทมเถ ๑

๕ ม. โสกสลฺลาปฺนุหนํ ๑

ตูว์ปี ตํ อธิคจฺเจหิ
 สาธฺฐติ โส ปฏฺฐิสฺสุตฺวา
 ๑ หตฺถเนน หตฺถํ คณฺหิตฺวา
 อุโภปิ ปพฺพชิสฺสาม
 ตว สาสนมาคम्म
 โกลิโต อิทฺธิยา เสฏฺโฐ
 อุโภว เอกโต หุตฺวา
 อปรียสฺสิตสงฺกปฺโป
 ตว ทสฺสนมาคम्म
 ปจฺฉวียํ ปตฺติฏฺฐจาย
 ทิพฺพา คณฺธา สมฺปนฺนติ
 ตเถวาทํ มหาวีร
 สาสเน โว^๒ ปตฺติฏฺฐจาย
 วิมุตฺติปฺปพฺพเมสนฺโต
 วิมุตฺติปฺปพฺพลาภาน
 ยาวตา พุทฺธเชตฺตมฺหิ
 ปญฺญาเย สทฺธิโส นตฺถิ
 สุวีนีตา จ เต ลิสฺสา
 อุตฺตเม ทมฺเถ ทนฺตา
 ฌายี ฌานรตา ธีรา
 มฺหึ โมเนยฺยสมฺปนฺนา
 อปฺปิจฺฉา นิปกา ธีรา
 ลามาลาภาน สนฺตฺตฺถจาย

คจฺฉาม พุทฺธสนฺตํ ๑
 สหาโย เม สุลิกฺขิตโต
 อุปากมฺม ตวณฺตํ^๑ ๑
 สกฺยปฺุตฺต ตวณฺตํ ๑
 วิหฺราม อนาสวา ๑
 อหํ ปญฺญาเย ปารโค
 สาสนํ โสภยามเส ๑
 กุตฺติเต สณฺจรี อหํ
 สงฺกปฺโป ปุริโต มม ๑
 ปุปฺพนฺติ สมเย ทฺมา
 โตเสนฺติ สพฺพปาณินํ ๑
 สกฺยปฺุตฺต มหายสํ
 สมเยสามิ ปุปฺพิตฺตํ ๑
 ภวสํสารโมจฺน
 โตเสมิ สพฺพปาณินํ ๑
 จเปตฺวาน มหามฺหึ
 ตว ปฺุตฺตสฺส จกฺขุม ๑
 ปริสา จ สุลิกฺขิตา
 ปริวารนฺติ ตํ สทา ๑
 สนฺตจิตฺตา สมหิตา
 ปริวารนฺติ ตํ สทา ๑
 อปฺปาหารา อโลลฺปา
 ปริวารนฺติ ตํ สทา ๑

๑-๑ ม. อุปากมม ตวณฺตํ, ย. อุปากมม สตฺถุ สนฺตํ ๑

๒ ม. ย. เต ๑

<p> อารณญิกา ชุตตรา วิเวกาภิตตา ธีรา ปฏิปนนุชา ผลภูจจา จ อาสีสกา^๑ อุตตมตถุ โสตาปนนุชา จ วิมลา อนาคามี จ อรธา สติปฏจานกุสลา สาวกา โว^๒ พหุ สพเพ อิทธิปาเทสุ กุสลา สมมปปะชานมนุชุตตา^๓ เตวิชชา จพพิณญา จ ปญญา ย ปารมิมปะตตะ อีทิส^๔ โว มหาวีร ทุราสทา อุกคเตชชา เตหิ ลิสเสหิ ปริวโต มิคราชาวสมภีโต ปจวิยัม ปติฏจาย เวปุลลตตัม ปาปุณนุติ ปจวีสทิสो ตวัสิ สาสเน เต ปติฏจาย ลินธุ สรสุสตี เจว คงคา จ ยมูนา เจว เอตาสัม สนุทมานานัม </p>	<p> ฌายโน ลุชจิวรา ปริวาเรณติ ตัม สทา ๑ เสชา ผลสมงคิโน ปริวาเรณติ ตัม สทา ๑ สกทาคามีโน จ เย ปริวาเรณติ ตัม สทา ๑ โพชฌมุงคภาวนารธา ปริวาเรณติ ตัม สทา ๑ สมามิภาวนารธา ปริวาเรณติ ตัม สทา ๑ อิทธิยา ปารมี คตา ปริวาเรณติ ตัม สทา ๑ ตว ลิสสา สุกสิขิตา ปริวาเรณติ ตัม สทา ๑ สณณเตหิ ตปสสิภิ อุกุราชาว โสภสิ ๑ รุหนุติ ธรณิรุธา ผลญจ ทสสยณุติ เต ๑ สกยปุตตะ มหายส ๑ ลภานุติ อมตัม ผลัม ๑ นทียอ จนุทภาคิยา^๕ สรภู จ อโถ มหี ๑ สาคโร สมปฏิจจติ </p>
---	---

๑ ม. อาสีสกา ๑ ๒ ม. ย. เต ๑ ๓ ม. สมมปปะชานานุชุตตา ๑
 ๔ ม. ย. เอทิส ๑ ๕ ย. นทียา จนุทภาคิโย ๑

ชนฺหติ ปุริมํ นามํ
 ตเถวิเม จตฺวณฺณา
 ชนฺหติ ปุริมํ นามํ
 ยถาปี จนฺโท วิมฺโล
 สพฺเพ ตารคณฺ โลก
 ตเถว ตวํ มหาวิร
 พุทฺธกฺขេตฺตํ^๑ อติกฺกมฺม
 คมฺภีเร อุมฺภิจิตา อุมิ
 สพฺพเวลํ ปมุสฺสนฺติ^๒
 ตเถว ติตฺตฺติยา โลก
 ฐมฺมํ ตริตฺตฺกามา^๓ เต
 สเจ จ ตํ ปาปุณฺนฺติ
 ตวณฺตีกํ อฺปาคนฺตฺวา
 ยถาปี อุกฺเก ชาตา
 อฺปลิมฺปนฺติ โตะเยน
 ตเถว พหฺกกา สตฺตา
 อทฺทิตา^๔ ราคโทเสน
 ยถา ปทุมํ ชลชํ
 น โส ลิมฺปติ โตะเยน
 ตเถว ตวํ มหาวิร
 โนปลิมฺปฺลิติ โลกน
 ยถา ทิ^๕ รมฺมเก มาเส

สาคโรเตว^๑ ฌายติ ฯ
 ปพฺพชิตฺวา ตวณฺตีก
 พุทฺธปฺตฺตาติ ฌายเร ฯ
 คจฺฉํ อากาสธาตฺยา
 อภาย อติโรจติ ฯ
 ปริวฺโต เทวมานุเส
 ชลลิติ สพฺพทา ตวํ ฯ
 น เวลํ อติวตฺตติ
 สญฺจณฺณา วิกิริณฺติ ตา ฯ
 นานาทิฏฺฐิจิ พหุ ชนา
 นาทิวตฺตณฺติ ตํ มฺนี้ ฯ
 ปฏฺฐิวาเร^๕ จกฺขุม
 สญฺจณฺณว ภาวณฺติ เต ฯ
 กุมฺทา มนฺทาลกา^๖ พหุ
 กทฺทมกลเลน จ ฯ
 โลก ชาตา วิฐฺหเร
 กทฺทมเม กุมฺทํ ยถา ฯ
 ชลฺมชฺเชม วิโรจติ^๗
 ปริสฺสุทฺโธ ทิ เกสรี ฯ
 โลก ชาโต มหามฺนิ
 โตะเยน ปทุมํ ยถา ฯ
 พหุ ปฺปฺปนฺติ วาริชา

๑ ม. สาคโรเตว ฯ

๒ ม. เอเต สพฺเพ ฯ

๓ ม. สพฺพา เอลํ ว มุสฺสนฺติ ฯ

๔ ม. วาทิตฺกามา ฯ

๕ ม. ย. ปฏฺฐิวาเทหิ ฯ

๖ ย. มนฺทาลกา ฯ

๗ ม. อุมฺภิจิตา ฯ

๘ ม. ย. วิฐฺหติ ฯ

๙ ม. ยถาปี ... วิฐฺหติ ฯ

นาตีกุภมนุติ ตัม มาลัม
 ตเถว ตวั สกยปุตต^๑
 สาสนัน นาติวตตุนุติ
 สุปฺปผิโต สาธราชาว
 อญฺญสาเลหิ ปรีวโต
 ตเถว ตวั มหาวีร
 ภิกฺขุสงฺฆเณ ปรีวโต
 ยถาปี เสโล หิมวา
 นาคานัน อสุรานญจ
 ตเถว ตวั มหาวีร
 เตวิชฺชา จฬภิกฺขุณา จ
 อนุสิฏฺฐา มหาวีร
 รมนุติ ฆมฺมรติยา
 มิคราชา ยถา สีโห
 จตุทฺทิสา วิโลเกตฺวา^๕
 สพฺเพ มิกา อุตฺตสนุติ
 ตถา หิ ชาตีมา เอโส
 คชฺชโต เต มหาวีร
 โปนฺเนยฺยา ปพฺพชฺฌนุติ^๔
 ตสนุติ ติตฺถิยา สพฺเพ
 กากเสนาว วิพฺพนฺตา
 เย เกจि คณิโน โลเก

สมโย ปุพฺพนาย โส ๑
 ปุพฺผิโต เต วิมุตฺติยา
 ปทุมํ วารินา^๒ ยถา ๑
 ทิพฺพคณฺธํ ปวายติ
 สาธราชาทิสฺสภติ^๓ ๑
 พุทฺธมาเถเนน ปุพฺผิโต
 สาธราชาว โสภสิ ๑
 โอสโถ สพฺพปาณินัน
 เทวานัน อาลโยปิจ^๔ ๑
 โอสโถ วีย ปาณินัน
 อิทฺธิยา ปารมี คตา ๑
 ตยา การุณิเกน เต
 วสนุติ ตว สาสนเน ๑
 อภินิกฺขมฺม อาสยา
 ติกฺขตฺตํ อภินาทิ^๖ ๑
 มิคราชสฺส คชฺชโต
 ปสฺสุ^๗ ตาเสติ สพฺพทา ๑
 พสฺสุชานัน ปกมฺปติ^๘
 ตสนุติ มารกายิกา ๑
 นทโต เต มหามุณี
 มิคเรญฺญา ยถา มิกา ๑
 สตฺถาโรติ ปวฺจฺจเร

๑ ม. มหาวีร ๑ ๒ ม. วาริษฐ์ ๑ ๓ ม. ย. สาธราชาว โสภสิ ๑
 ๔ ม. เทวตานญจ อาลโย ๑ ๕ ม. จตุทฺทิสานูวิโลเกตฺวา ๑ ๖ ย. อภินาทิ ๑
 ๗ ม. ย. ปสฺสุ ๑ ๘ ม. วสุธา สมฺปกมฺปติ ๑ ๙ ม. โปนฺเนยฺยาวพฺพชฺฌนุติ ๑

ปรมฺปรามถํ ฐมฺมํ
 น เหว ตวํ มหาวิร
 สามํ สจฺจจฺานิ พุชฺฌิตฺวา
 อาสยานุสยํ ฌตฺวา
 ภพฺพภาภพฺเพ วิทิตฺวาน
 จกฺกฺวาฬปฺริยนฺตา
 นานาทิฏฺฐิ วิจฺฉินฺเตนฺติ^๑
 สพฺเพสํ จิตฺตมณฺเฑาย
 เอกํ ปณฺหํ กถนฺโตว
 อฺปฺทิสาสฺทิสฺเสเหว^๒
 สพฺเพว เต ปณฺชลิกา
 กปฺปํ วา เต กิตฺตยนฺตา
 ปรีเมตฺตํ น กปฺเปยฺยํ^๓
 ตถา^๔ สกนฺ ธาเมน
 กปฺปโกฏฺฐิ ปกิตฺเตนฺตา^๕
 สเจ หิ โกจฺิ เทโว วา
 ปเมตฺตํ ปรีกปฺเปยฺย^๖
 สาสเน เต ปตฺติฏฺจาย
 ปณฺเฑาย ปารมฺมี คนฺตฺวา
 ติตฺถิเย สมนฺปมฺทฺทามิ
 ฐมฺมเสนาปติ อชฺช
 อปรีเมยฺเย กถํ กมฺม

เทเสนฺติ ปรีสาย เต ๑
 ฐมฺมํ เทเสลฺลิตฺวา ปาณินํ
 เกวลํ โพรชฺชปฺกขิกํ ๒
 อธิพุริยานํ พลาพลํ
 มหาเมโฆว คชฺชลฺลิตฺวา ๓
 นิลินฺนา ปรีสา ภเว
 วิมตฺติจฺเจทนาย ตํ ๔
 โอบมฺมกฺุสโล มฺุณิ
 วิมตฺตี ฉินฺทิตฺวา ปาณินํ ๕
 วสุธา ปูริตา ภเว
 กิตฺตยํ โลกนายกํ ๖
 นานาวณฺเฑนฺทิตฺวา กิตฺตยํ
 อปฺปเมยฺโย ตถาคโตะ ๗
 กิตฺติโต หิ มหาชิโน^๘
 เอวเมว ปกิตฺตยํ ๘
 มนฺุสโส วา สฺุสสิขฺิโต
 วิฆาตํว ลภฺยย โส ๙
 สกฺยปฺุตฺต มหายส
 วิหฺรามิ อนาสโว ๑๐
 วตฺเตมิ ชินฺสาสนํ
 สกฺยปฺุตฺตสฺส สาสเน ๑๑
 ผลํ ทสฺเสลฺลิตฺวา เม อธิ

๑ ม. วิจฉินฺตนา ๑ ๒ ม. ฉินฺทิตฺวา ๑

๔ ม. สกฺยเกยฺยํ, ยฺ. ปปฺเปยฺยํ ๑

๗ ม. กปฺปโกฏฺฐิ ปกิตฺเตนฺตา ๑

๓ ม. อฺปฺทิสสฺทิสฺเสเหว ๑

๕ ม. ยฺ. ยถา ๑ ๖ ม. มยา ชิโน ๑

๘ ยฺ. ปูริตํ ปรีกทฺเตยฺย ๑

สุมุตโต^๑ สรวโคว
 โย โกจิ มนุไซ ภาร
 ภาเรน ทุกชีโต อสส
 ทยหมาโน ติหคคิหิ
 ภริโต ภวภาเรน
 โอโรปีโต จ เม ภาโร
 กรณียํ กตํ สพพํ
 ยาวตา พุทฺธเชตตมฺหิ
 อหํ อคฺโคมฺหิ ปญฺญา
 สมาริมฺหิ สุกฺสโล
 อิจฺจมาโน อหํ^๔ อชฺช
 อนุปฺพุทฺธวิหารสฺส
 กเถสิ สาสนํ มยฺหํ
 ทิพฺพจกฺขุํ วิสุทฺธํ เม
 สมฺมปฺปชานมนุยุตฺโต
 สาวเกน หิ ปตฺตพฺพ
 โลกนาถํ จเปตฺวาน
 สมาปตฺติมฺหิ^๖ กุสโล
 โพชฺฌนฺคภาวนารโต
 สาวกคฺคณฺมุสฺเสน^๗

[๔] สทฺธาสงฺคหิตํ จิตฺตํ

กิเลส ฌาปยี้ มม^๒ ๑
 ฐาเรยฺย มตฺถเก สทา
 ภาโร หิ ภริโต ตถา ๑
 ภเวสฺส สํสรี อหํ
 เนจฺจ อุทฺธริโต ยถา^๓ ๑
 ภวา อุกฺขมาภูติตา มยา
 สกฺยปฺตตสฺส สาสนเน ๑
 จเปตฺวา สกฺยปฺจฺจวํ
 สทิสฺโส เม น วิชฺชติ ๑
 อิทฺธิยา ปารมี คโต
 สหสฺสํ อภินิมฺมิเน ๑
 วสิฏฺฐโต มหามฺุ
 นิโรธ สยนํ มม ๑
 สมาริกุสโล อหํ
 โพชฺฌนฺคภาวนารโต ๑
 สพฺพเมว กตํ มม^๕
 สทิสฺโส เม น วิชฺชติ ๑
 ฌานวิโมกฺขานํ ชิปฺปํ ปฏฺฐิลากิ
 สาวกคฺคณฺปารมี คโตสฺมิ ๑
 พุทฺธิยา ปุริสฺสุตฺตมคฺการว^๘
 สทา สพฺรหฺมจาริสฺสุ ๑

๑ ม. สฺขิตฺโต, ยฺย สฺขิตฺโต ๑ ๒ ม. ฌาปยี้ มม ๑ ๓ ม. ยฺย. คิริ อฺจฺจาริตฺโต ยถา ๑

๔ ม. จหํ, ยฺย. วหํ ๑ ๕ ม. มยา, ยฺย. มม ๑

๖ ม. สมาริตฺตินํ, ยฺย. สมาริตฺตวินยฺกุสโล ๑ ๗ ม. ยฺย. สาวกคฺคณฺนาปี มุสฺเสน ๑

๘ ม. ปุริสฺสุตฺตมคฺการวา ๑ ๙ ม. เอตฺถนฺตเร ยนฺติ ทิสฺสติ ๑

อุทฐหาโธว^๑ สปิโป
 นิภขิตตมานทปิโป
 ยทิ รุปีนี ภเวยย
 อโนมหสสิสสุส ภควโต
 ปวตติตัม ฐมมจกัม
 อนุวตเตมหมํ สมฺมา
 มา เม กทาจิ ปาปิจฺโฉ
 อปฺปสฺสุโต อนาจาโร^๔
 พหุสฺสุโต จ เมธาวิ
 เจโตสมถานุยุตฺโต
 ตัม โว วทามิ ภทฺทํ โว^๕
 อปฺปิจฺฉา โทถ สนฺตฺตฺตฺจฺจา
 ยมหมํ ปจฺฉมํ ทิสฺวา
 โส เม อจฺจริโย ตีโร^๖
 ตสฺสทฺทํ สวโก อชฺช^๗
 สพฺพตฺถ ปารมฺมี ปตฺวา
 โย เม อจฺจริโย อาสิ
 ยสฺสํ ทิสายํ วสฺติ
 มม กมฺมํ สริตฺวาน
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสีทิตฺวา

ฉินฺหวิสาโธว อฺสุโก
 อฺเปมิ ครุคารเวณ คณํ ๑
 ปญฺญา เม วสุ ปตีนํ สเมยฺย^๒
 ผลเมตํ ฅาณถวนาย ๑
 สกฺยปฺตฺเตน ตาทินา
 ฅาณถวนายิทํ ผลํ ๑
 สเมโต^๓ ทินวีริโย
 สเมโต กตฺถจฺจิ อหุ ๑
 สีเลสุ สฺสุมาหิโต
 อปิ มุทฺธนิ ติฏฺฐตฺต ๑
 ยาวนฺเตตฺถ สมากตฺตา
 ทานํ ทตฺวา สทา อหุ^๖ ๑
 วิริชฺ วิมฺโล อหุ^๗
 อสฺสชิ นาม สวโก ๑
 ฐมฺมเสนาปตี อหุ
 วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 อสฺสชิ นาม สวโก
 อฺสุสฺสีสมฺหิ กโรมฺหํ ๑
 โคตโม สกฺยปฺนุคโว
 อคฺคฺมฺจฺจาเน จเปสิ มํ ๑

๑ ม. ยุ. อุทฐทวิโสว ๑ ๒ ม. วสุมตีปิ น สเมยฺย ๑ ๓ ม. กุสฺสีโต ๑
 ๔ ม. อนาโร ๑ ๕ ม. ยุ. ภทฺทนฺเต ๑ ๖ ม. ยุ. ฅมายี ฅมานรตฺตา สทา ๑
 ๗ ม. ยุ. อหุ ๑ เวมฺมปริปิ ๑ ๘ ยุ. วีโร ๑ ๙ ม. ยุ. ตสฺสทฺทํ วาหสา อชฺช ๑

[๑]

ปฐิสฺมภิทา จตฺสโร วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐเม
 จฬภิณฺณา สจฺจิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ^๒ ฯ
 อิตถัม สุทฺม อายสฺมา สารีปุตฺโต เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สารีปุตฺตตฺเถรสฺส อปทานัม สมตฺตัม ฯ

๑ ม. เอตถนฺตเร กิเลสา ฉมาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว
 สุวาคตัม วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐสฺส สนนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนํ อิติ ทิสฺสติ ฯ

๒ ม. สพฺพตฺถ อิตฺติสทฺโธ นตฺถิ ฯ

โภคา อสงขยา ตสฺส
 อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป
 โคตโม นาม โคตฺเตน
 นิริยา โส จวิตวาน
 โกลิตฺโต นาม นามฺเณ
 โส ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวาน
 โคตมสฺส ภควฺโต
 อารทฺธวิริโย ปหิตฺตฺโต
 สพฺพาสเว ปริณฺถาย
 ปาปมิตฺโตปนิสฺสาย
 มาตรํ ปิตฺรณฺจปิ
 ยํ ยํ โยนฺุปฺชฺชามิ
 ปาปกมฺมสมฺมจฺจิตํ^๑
 อิทํ ปจฺฉิมกํ มยฺหํ
 อิทาปิ อีทิสฺ^๒ มยฺหํ
 ปวิเวกมฺนุยฺตฺโต
 สพฺพาสเว ปริณฺถาย
 ธรณียํ สุกมฺภี^๓
 วามงฺคฺกุเจเน จาเลยฺย^๔
 อสฺมิมานํ น ปสฺสามิ
 สามเณเร อุปาทาย
 อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป

อุปฺปชฺชิสฺสฺสนฺติ ตาวเท ๑
 โอบกกากกุสฺสมภโว
 สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ๑
 มนุสฺสสตฺตํ คมิสฺสตี
 พฺรหฺมพฺนฺธุ ภวิสฺสตี ๑
 กุสฺลมฺมุเลน โจทิตฺโต
 ทฺติโย เหสฺสตี สาวโก ๑
 อิทฺธิยา ปารมี คโต
 นิพฺพายิสฺสฺตยนาสโว ๑
 กามราควลํ คโต
 ฆาตยํ ทฺฏฺจฺมานโส ๑
 นิริยํ อถ มานุสํ
 ภินฺนสฺโส มรามาหํ^๕ ๑
 จริโม วตฺตเต ภโว
 มรณกาลे ภวิสฺสตี ๑
 สฺมาธิภาวนารโต
 วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 พหฺลํ ทฺุปฺปชฺชิสฺยํ
 อิทฺธิยา ปารมี คโต ๑
 มาโน มยฺหํ น วิชฺชตี
 ครุจิตฺตํ กโรมฺหํ ๑
 ยํ กมฺมํ อภินิหฺร

๑ ม. ปาปกมฺมสมฺมจฺจิตา, ย. ปาปกมฺมสมฺมจฺจินํ ๑

๒ ย. ภวามาหํ ๑

๓ ม. เอทิสฺ ๑

๔ ม. ย. โยเกยฺย ๑

ตมห์ ฐมี อนุปตโตเต ปตโตตมฺหิ อาสวภุชย์ ๑
 ปฏิสมภีทา จตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺณวา สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา มหาโมคฺคฺลลาโน เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

มหาโมคฺคฺลลานตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ปณฺจมํ มหาภุชฺสปตฺเถราปทานํ (๓)

[๕]	ปทุมุตฺตรสฺส ภควโต นิพฺพุเต โลกนาถสฺมี อุกคฺคจิตฺตา ชนตา เตสฺส สํเวคชาเตสฺสุ ฌาติมิตฺเต สมานेतฺวา ปรินิพฺพุโต มหาวิโร สาธฺติ เต ปฏิสฺสุตฺวา พุทฺธสฺมี โลกนาถสฺมี อคฺขิยํ สุกตํ กตฺวา ทิยพฺพมฺ ๑ หตฺถสฺตํปิต๑ กตฺวาน อคฺขิยํ ^๓ ตตฺถ สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา อคฺคิกฺขนฺโรวฺ ชลติ อีนฺทลฺภฺฐีว อากาเส	โลกเชฏฺฐสฺส ตาทีโน ปุชฺชํ กุพฺพนฺติ สตฺถุโน ๑ อาไมทิตฺตปฺปโมทิตา ปีติ เม อุปฺปชฺชถ ^๑ ๑ อิทํ วจนมพฺรวิ หนฺท ปุชฺชํ กโรมฺ เส ๑ ภียโย หาสํ ชนีสฺสุ เม กาทาม ปุณฺณสณฺจยํ ๑ สตฺหตฺถํ สมุคฺคตํ วิมานํ นภมฺคฺคตํ ๑ กุสฺลปนฺตีหิ ^๔ จิตฺติตํ เจติยํ ปุชฺชยฺตฺตมํ ๑ สาลราชาว ผุลฺลิตี ^๕ โอภาสตี ^๖ จตฺตฺทิสฺสา ๑
-----	---	--

๑ ม. ย. อุทปชฺชถ ๑ ๒ ม. ทิยพฺพมฺหตฺถปตฺถมฺ ๑ ๓ ม. หนฺมียํ ๑
 ๔ ม. ตาลปนฺตีหิ ๑ ๕ ม. อคฺคิกฺขนฺโรวฺ ชลิตฺ กีสฺโกอิว ผุลฺลิตฺ, ย. ... ชลิตฺ ... ๑
 ๖ ม. โอภาเสติ ๑

ตตถ จิตตํ ปสาเทตวา
 ปุพฺพกมมํ สริตวาน
 สหสฺสยุตฺตํ หยวาทิ
 อุพฺพิทฺธํ ภาวนํ มยฺหํ
 กุฎฺฐาคารสทฺสสถานิ
 ชลนฺติ สกเตเชน
 สนฺติ อญฺเฌปิ นียฺยูหา
 เตปิ ไชตนฺติ อภาย
 ปุณฺณกมฺมาภินิพฺพตฺตา
 มณฺเฑยาปิ ไชตนฺติ
 เตสํ อุชฺไชตมานานํ
 สพฺเพ เทเว อภิภเว
 สญฺจิกปฺปสทฺสสมฺหิ
 จาตุรฺนโต วิชิตาวิ
 ตเถว ภาทฺทเก กปฺเป
 สกกมฺมาภिरุทฺทมฺหิ
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน
 ตตฺถาปิ ภาวนํ มยฺหํ
 อายามโต จตุพฺพิสา
 รมมกํ^๕ นาม นครํ
 อายามโต ปณฺจสฺตํ
 อากิณฺณํ ชนกาเยหิ

กตฺวาน กุสลํ พหุํ
 ดิทฺธํ อุปปชฺชหํ ๑
 ทิพฺพยานํ อธิฏฺฐิตโต
 สตฺตมฺมมํ สมฺมุคฺคตํ ๑
 สพฺพโสณฺณมฺยา อหุํ^๑
 ทิสฺวา สพฺพา ปภาสยฺ^๒ ๑
 โลहितงฺกมฺยา^๓ ตทา
 สมฺนฺตา จตุโร ทิสฺวา ๑
 กุฎฺฐาคารา สุนิมฺมิตา
 ทิสฺโสทิสฺ^๔ สมฺนฺตโต ๑
 โอภาโส วิปฺโล อหุ
 ปุณฺณกมฺมสฺสิทํ ผลํ ๑
 อุพฺพิทฺธो นาม ชตฺติโย
 ปจฺวี อาวลึ อหํ
 ตีสฺกชตฺตํ อโหสฺหํ ๑
 จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
 จตฺทีปมฺหิ อิสฺสโร
 อิทฺถลฏฺฐิว อุคฺคตํ ๑
 วิตฺถาเรน จ ทฺวาทสา
 ทพฺพหปการโตรณํ ๑
 วิตฺถาเรน ตทพฺพมกํ
 ดิทฺถานํ ปุริ วิย ๑

๑ ม. ... อหุ, ย. สพฺเพ โสวณฺณมฺยา อหํ ๑

๒ ม. ย. ปภาสยํ ๑

๓ ม. นียฺยูหา โลहितงฺกมฺยา ๑

๔ ม. ย. ทิสฺวา ทส ๑

๕ ม. รมมณํ ๑

ทุเมสุ วินวิชฌิตวา
 สหสฺสวภูฏิปาทาลี
 สตฺตาทํ ปชฺชลิตวาน
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 อฺปฺปนฺนสฺส เทวตฺตํ
 สมฺนตฺโต ปชฺชลตี
 อภฺจวีสติกฺขตฺตญฺจ
 ทิวารตฺตติญฺจ ปสฺสามิ
 สมฺนตา โยชนํ สพฺพํ
 สพฺเพ เทเว อภิกฺโกมิ
 ตีสกปฺปานิ เทวิฺนฺโท
 น มํ เกจาทิมญฺญนฺติ
 สหสฺสโลกํ ฅาเณน
 ทิพฺพจกฺขุ อหฺรทฺตฺโต
 สุเมธ นาม สมฺพุทฺโธ
 ตสฺส ทิปฺโป มยา ทินฺโน
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตฺโส
 ฉพฺพิญฺญา สจฺฉิกิตา
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อหฺรทฺตฺโธ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺตฺถาติ ๑
 อหฺรทฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. โยชียทํ ตทา ๑ ๒ ม. ทิปา วุปรสมฺมึสุ เม ๑ ๓ ม. พุยมทํ อาลิสฺส นิมฺมิตฺตํ,
 ย. ฅมฺโภา ๑ ๔ ม. สมฺนตาโยชนสฺสทํ วิโรเจสิมทํ ตทา ๑ ๕ ม. ย. สหสฺสลิโต ๑

อภุจม์ อุปาติตเถรอปทาน์ (๖)

[๘] นคร หังสวติยา	สุชาโต นาม พุราหุมนเณ
อสีติโกฏิสนุนิจโย ^๑	ปหุตชนธณณวา ๑
อชฎายโก มนุตทโร	ติณณัม เวทาน ปารคฺ
ลกขณณ อิติหาเส จ	สทุชเม ปารมี คโต ๑
ปริพพชา เอกสิขา	โคตมา พุทฺธสาวกา
จรกา ตาปสา เจว	จรนุติ มหิยา ตทา ๑
เตปิ มํ ปริวาเรนฺติ	พุราหุมนเณ วิสุสุโต อิติ
พหุ ชนา มํ ปุเชนฺติ ^๒	นาหํ ปุเชมิ กิณฺจินํ ๑
ปุชารหํ น ปสฺสามิ	มานถุโร อหํ ตทา
พุทฺโธติ วจันํ นตฺถิ	ดาว นุปรชฺชเต ชิโน ๑
อจฺจเยน อโหฺรตฺตํ	ปทุมุตฺตรนามโก ^๓
สพฺพํ ตมํ วิโนเทตฺวา	โลเก อุปรชฺชิ จกฺขุมา ๑
วิทฺถาริเก พหุ ชณฺเณ	ปุณฺณเต จ สาสเน
อุปาคมิ ตทา พุทฺโธ	นครํ หังสวหฺยํ ๑
ปิตุ อตฺถาย โส พุทฺโธ	ชมมํ เทเสสิ จกฺขุมา
เตน กาเลน ปริสา	สมนฺตา โยชนํ ตทา ๑
สมมโต มนุชานํ โย ^๔	สุนฺโท นาม ตาปโส
ยาวตา พุทฺธปริสา	ปุเปเหหิจฺฉาหิ ^๕ ตทา ๑
จตุสจฺจํ ปกาเสนฺโต ^๖	เสฏฺเฐ จ ปุเปพมณฺทเป
โกฏิสฺตสฺสสถานํ	ชมฺมาภิสมโย อหุ ๑
สตุตฺรตฺตินฺทิวํ พุทฺโธ	วสฺสิตฺวา ชมฺมวฺภูจฺิยา

๑ ม. ย. อสีติโกฏิสนุนิจโย ๒ ม. ย. พุทฺชชโน มํ ปุเชติ ๓ ม. ปทุมุตฺตรนามโก ๑
๔ ม. ย. โส ๑ ๕ ม. ปุเปเห หจฺฉาหิ ๑ ๖ ม. ปกาเสนฺเต ๑

อภูจเม ทิวเส ปตเต
 เทวโลเก มนุสเส วา
 สพเพล์ ปวโร หุตวา
 กปฺปสตสทสสมหิ
 โคตโม นาม โคตเตน
 ตสฺส ฐมเมสุ ทายาทो
 มนุทานิปฺปโต ปุณฺเณติ
 เอวํ กิตฺตยิ สมฺพุทฺโธ
 ทาสยนฺโต ชนํ สพฺพํ
 กตถชฺลี นมสฺสนฺติ
 พุทฺเธ การํ กริตฺวาน
 ตตฺถ เม อหุ สงฺกปฺโป
 อหํ การํ กริสฺสามิ^๑
 เอวาทํ จินฺตยิตฺวาน
 กุยาหํ กมมํ อัจจามิ
 อยถจ ปาจิโก ภิกฺขุ
 วินยเอ อคฺคณิกฺขิตฺโต
 อิทํ เม อมิตํ โภคํ
 เตน โภเคน พุทฺธสฺส
 โสภนํ นาม อารามํ
 กตฺวา^๒ สตสทสเสน
 กุฏฺฐาคารเอ จ ปาสาทเ

สุนฺนํ กิตฺตยิ ชิโน ๑
 สํสรนฺโต อยํ ภเว
 ภเวสุ สํสริสฺสติ ๑
 โอฏฺฐากกฺกุสสมฺภโว
 สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ๑
 โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
 เหลสฺสติ สตฺถุ สาวโก ๑
 สุนฺนํ ตาปสํ ตทา
 ทสฺสยนฺโต สกํ พลํ ๑
 สุนฺนํ ตาปสํ ตทา
 โสเธสิ คตฺติมตฺตโน ๑
 สุตฺวาน มุณีโน วจํ
 ยถา ปสฺสามิ โคตมํ ๑
 กิริยํ จินฺตยิ มม
 ปุณฺณกฺเขตฺเต อนฺุตฺตเร ๑
 สพฺพปาจิณฺ^๓ สาสเน
 ตํ จานํ ปตฺถยิ^๔ อหํ ๑
 อกฺโขภํ สาคฺฐปมํ
 อารามํ มาปเย อหํ ๑
 นครสฺส ปฺรตฺถโต
 สงฺฆารามํ อมาปยิ ๑
 มณฺฑปเป หมฺมิเย คฺหา

๑ ม. อหฺมปิ การํ กสฺสามิ ๑

๒ ม. สพฺพปาจิสฺส, ย. สพฺพปาจิกาสเน ๑

๓ ม. ย. ปตฺถเย ๑

๔ ม. กิณฺตีวา ๑

จงกเม สุกเต กตฺวา
 ชนฺตาธมฺรํ อคฺคิสาละ
 นุหฺนธมฺรํ มาปยิตฺวา
 อาสนฺทีโย จ ปิจฺเก
 อารามิกญฺจ ฆอสฺซุ
 อารกฺขํ ปฏฺฐเปตฺวาน
 มา นํ โภจฺจิ วิเหเจสิ
 อาวาเส สตฺสทฺสเส^๑
 เวปุลฺลตํ มาปยิตฺวา
 นิฏฺฐาปิโต มยาราโม
 นิยฺยาเทสฺสามิ ตํ ธีร^๒
 ปทุมฺุตตโร โลกวิฑู
 มม สงฺกปฺปมณฺเวยาย
 อธิวสนมณฺเวยาย
 โภชนํ ปฏฺฐิยาเทตฺวา
 อารอฺจิตมฺหิ กาลมฺหิ
 ซีณาสวสทฺสเสหิ
 นิสินฺนกาลมณฺเวยาย
 ภูตฺตาวีกาลมณฺเวยาย^๓
 กิโต สตฺสทฺสเสน
 โสภโน นาม อาราโม
 อิมินา ภูมิตาเนน^๔
 ภเว นิพฺพตฺตมาโนหํ

สงฺฆาราม^๑ อมาปยี ๑
 อโถ อุกฺกมาพฺกํ
 ภิกฺขุสงฺฆสฺสทาสหํ ๑
 ปริโฆเค จ ภาชเน
 สพฺพเมตํ อทาสหํ ๑
 ปาการํ การยี่ ทพฺพหํ
 สนฺตจฺจิตฺตาน ตาทินํ ๑
 สงฺฆาราม อมาปยี
 สมฺพุทฺธํ อุปนามยี่ ๑
 สมฺปฏฺฐิจฺจ ตฺวํ มุณี
 อธิวเสหิ จกฺขุม ๑
 อาหุตฺตินํ ปฏฺฐิคฺโค
 อธิวเสหิ นายโก ๑
 สพฺพมณฺเวยสฺส มหฺลีน
 กาลมาโรจยี่ อหํ ๑
 ปทุมฺุตตรนายโก
 อารามํ เม อุปาคมิ ๑
 อนฺนปาเนน ตปฺปยี่
 อิทํ วจนมพฺรวิ ๑
 ตตฺตเกเนว การิโต
 สมฺปฏฺฐิจฺจ ตฺวํ มุณี ๑
 เจตนาปณฺธิตีหิ จ
 ลภามิ มม ปตฺถิตํ ๑

๑ ม. ย. สงฆาราม ๑ ๒ ม. สตสทสเสนาวาส ๑ ๓ ม. ตํ วีร, ย. เต วีร ๑
 ๔ ม. ภูตตาวี กาลมณเวยาย ๑ ๕ ม. อิมินา รามทาเนน ๑

ปฏิกุคเหตุวา สมพุทโธ
 ภิกขุสงฆเม นิสีหิตวา
 โย โส พุทฺธสฺส ปาทาลิ
 ตมห์ กิตฺตยิสฺสามิ
 หตฺถี อสฺสา รธา ปตฺตตี
 ปรีวาเรณฺติมํ นิจฺจํ
 สฺมฺมจึ ตฺริยสทฺสฺสานิ^๑
 ปรีวาเรณฺติมํ นิจฺจํ
 ฉพฺาลีตีสทฺสฺสานิ
 วิจิตฺตวตฺตถาภรณนา
 อาพารมฺขา^๒ หสฺสลา
 ปรีวาเรสฺสนฺติมํ นิจฺจํ
 ตีสทฺสทฺสทฺสฺสานิ
 สทฺสทฺสทฺสทฺสทฺสทฺส ทเวินฺโท
 เทวราเชน ปตฺตตพฺพํ
 อญฺญนโภโค หุตฺตวาน
 สทฺสทฺสทฺสทฺสทฺส จกฺกวตฺตติ
 ปจฺพยา รชฺชํ วิปฺปลํ
 กปฺปสทฺสทฺสทฺสทฺสทฺส
 โคตโม นาม โคตเตน
 ตสฺส ฐมฺเมสฺสุ ทายาโท
 อฺปาสิ นาม นามเนน
 วินเย ปารมึ ปตฺตวา

สงฺฆารามํ สุมาปิตํ
 อิทํ วจฺนมหพฺรวิ ๑
 สงฺฆารามํ สุมาปิตํ
 สฺสฺสฺสฺส มม ภาสโต ๑
 เสนา จ จตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 สงฺฆารามสฺสฺสฺสํ ผลํ ๑
 เภริโย สมลฺงกตา
 สงฺฆารามสฺสฺสฺสํ ผลํ ๑
 นาริโย สมลฺงกตา
 อามตฺตมณฺนิกฺกณฺฑลา ๑
 สฺสฺสฺสฺส ตนฺนุชฺชมิมา
 สงฺฆารามสฺสฺสฺสํ ผลํ ๑
 เทวโลเก รมิสฺสตี
 เทวราชฺชํ กริสฺสตี ๑
 สพฺพํ ปฏฺฐิลภิสฺสตี
 เทวราชฺชํ กริสฺสตี ๑
 ราชา รฏฺฐเจ ภวิสฺสตี ๑
 คณฺนาโต อสงฺขยํ ๑
 โอกฺกาทกฺกสฺสมภโว
 สตฺตธา โลเก ภวิสฺสตี ๑
 โอรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
 เภสฺสตี สตฺตถฺ สวโก ๑
 จานาจาเน จ โกวินฺโท

๑ ม. สฺมฺมจึ ตฺริยสทฺสฺสานิ ๑

๒ ม. ญ. อาพารมฺขา ๑

ชินสาสน์ ธารยนุโต
 สัพพเมตม์ อภินุณาย
 ภิกขุสงฺฆเม นิสีทิตฺวา
 อปริเมยฺยํ อูปาทาย
 โส เม อตฺถโก ออนุปฺปตฺโต
 ยถา สุตฺตาวุโต โปโส
 สุตฺเต สาทํ อวินฺทหนฺโต
 ตเถวาทํ มหาวีร
 กम्मสุตฺตาวุโต สนฺโต
 ภเว สาทํ น วินฺทามิ
 ปริมฺตฺตํ คเวสํมิ
 ยถา วิสารโท^๑ ปุริโส
 อคทํ โส คเวเสยฺย
 คเวสํมานิ ปสฺเสยฺย
 ตํ ปิวิตฺวา สฺขี อสฺส
 ตเถวาทํ มหาวีร
 สมฺปปีตีโต อวิชฺชาย
 ฆมฺมาคทํ คเวสนฺโต
 อคฺคสจฺจโอสถานนฺตํ^๒
 ฆมฺโมสถํ ปิวิตฺวาน
 อชฺรามรํ สีสฺติภาวํ
 ยถา ภูตตชฺชิตฺโต^๓ โปโส

วิหริสฺสตีนาสโว ๑
 โคตโม สกฺยปฺงฺคโว
 เอตทคฺเค จเปสฺสตี ๑
 ปตฺถเมมิ ตว สาสนํ
 สพฺพสฺสโยชนกฺขโย ๑
 ราชทณฺฑน ทชฺชิตฺโต
 ปริมฺตฺตํ อิจฺฉตี ๑
 ภวทณฺฑน ทชฺชิตฺโต
 ปิปาสาเวทนามฺภูจฺจิตฺโต^๑ ๑
 ทยฺหนฺโต ตีหิ อคฺคิหิ
 ยถา จ ราชทณฺฑนโต^๒ ๑
 วิเสน ปริปีตีโต
 วิสฆาตายุปายนํ^๔ ๑
 อคทํ วิสฆาตํ
 วิสมฺหา ปริมฺตฺติตฺยา ๑
 ยถา วิสคฺโต^๕ นโร
 สทฺธมฺมาคทเมสทํ ๑
 อทฺทกฺขี สกฺยสาสนํ
 สพฺพสฺสลวโนทนํ ๑
 วิสํ สพฺพํ สมฺภูหนิ
 นิพฺพานํ ปสฺสยิ^๖ อทํ ๑
 ภูตคฺคาเหน ปิปีโต

๑ ม. ปิปาสาเวทนามฺภูจฺจิตฺโต ๑ ๒ ม. ยถาปิ ราชทณฺฑนโต ๑ ๓ ม. วิสารโท ๑

๔ ม. วิสฆาตายุปาลนํ, ย. .. ปายโส ๑ ๕ ม. ย. วิสทโต ๑

๖ ม. อคคํ สพฺพสฺสยอนํ ตํ, ย. อคคสพฺโพ ... ๑ ๗ ม. ผสฺสยิ, โป. ผุสฺสยิ ๑

๘ ม. ภูตมฺภูจฺจิตฺโต ๑

ภูตเวชชี คเวเสยย
 คเวสมานโน ปสเสยย
 ตสฺส โส วิหณฺเณ^๑ ภูตํ
 ตเถวาทํ มหาวีร
 ฌานาโลกํ คเวสามิ
 อถทสฺสํ สกฺขมฺุณี
 โส เม ตมํ วิโนเทสิ
 สํสารโสตํ สณฺณินฺทึ
 ภวํ อุกฺขมาตยึ สพฺพํ
 ครุโฬ ยถา โอบตติ
 สมนฺตา โยชนสฺตํ
 ปนฺนคํ โส คเหตุวาน
 อาทาย โส ปกฺกมฺติ
 ตเถวาทํ มหาวีร
 อสงฺขตํ คเวสนฺโต
 ทิฏฺฐโจ อหํ ธมฺมวํ
 อาทาย วิหฺราเมตํ
 อาสาวตี นาม ลตา
 ตสฺสา วสฺสสทฺสเสน
 ตํ เทวา ปยิรฺุปาสนฺติ
 เทวานํ สา ปิยา เอวํ
 สตสทฺสสํ อฺปาทาย^๔
 สายํ ปาตํ นมสฺสามิ

ภูตสุมา ปริมุตฺติยา ๑
 ภูตวิชฺชาสุ โกวิทํ
 สมุลฉจ วินาสเย ๑
 ตมคฺคาเหน ปิฬิโต
 ตมโต ปริมุตฺติยา ๑
 กิเลสฺตมโสธนํ
 ภูตเวชชีชว ภูติกิ^๒ ๑
 ตณฺหาโสตํ นิวารยึ
 ภูตเวชชีชว มฺูลโต ๑
 ปนฺนคํ ภกฺขมตฺตโน
 วิกุชฺเภตติ มหาสรํ ๑
 อโธสิสํ วิหฺเจยํ
 เยน กามํ วิหฺงคฺโม ๑
 ยถาปิ ครุโฬ พลี
 โทเส วิกุชฺชาลยึ อหํ ๑
 สนฺติปทํ อนุตฺตวํ
 ครุโฬ ปนฺนคํ ยถา ๑
 ชาตา จิตฺตลตาวเน
 เอกํ นิพฺพตฺตเต ผลํ ๑
 ตาว ทูรผลํ สกึ^๓
 อาสาวตี ผลฺลุตฺตมา^๔ ๑
 ตาทํ ปริจเร มฺุณี^๕
 เทวา อาสาวตี ยถา ๑

๑ ม. วิหเน ๑ ๒ ม. ภูตัก ๑ ๓ ม. ตาว ทูรผล สติ ๑

๔ ม. ย. ลตฺตตฺตมา ๑ ๕ ม. สตสทฺสสุปาทาย ๑ เอวมฺุปปริ ๑ ๖ ม. มฺุณี ๑

อวณณา ปาโรจริยา
 ทูราคตัมปี มํ สนุตัม
 ปฏิสนุธี น ปสฺสामी
 นิรุปธิ วิปปมุตโต
 ยถาปี ปทุมํ นาม
 ตเถวาทํ มหาวีร
 ยถา พลาโกโยนิมฺหิ
 เมฆेषุ คชฺชมาเนสุ
 จิรปี คพฺภํ ฐาเรนฺติ
 ภาโรโต ปริมุจฺจนฺติ
 ปทุมุตฺตรพฺพุทฺธส
 สทุเทเน ฐมฺมเมฆสฺส
 สตสฺสสฺสํ อุปาทาย
 นปฺปมฺภวจามิ ภาโรโต
 ยथा ตุวํ สกฺขมฺุณิ
 คชฺชลฺลิตฺติ ฐมฺมเมฆเน
 สฺสฺสฺสฺสํ อนิมนฺตตฺถจ
 จตุโร จ ผลे สพฺเพ

อโฆฆา จ นมสฺสฺสนา
 ชโณ มํ^๑ น วิราชยิ ฯ
 วิจินฺนุโต ภาเว อหํ
 อุปสนฺนุโต จรามหํ ฯ
 สฺสุริยรฺเสน ปุปฺผติ
 พุทฺธรฺเสน ปุปฺผิตฺติ ฯ
 น วิชฺชติ ปฺมา^๒ สทา
 คพฺภํ คณฺหนฺติ ตา สทา ฯ
 ยาว เมโฆ น คชฺชติ
 ยथा เมโฆ ปวสฺสติ ฯ
 ฐมฺมเมฆเน คชฺชโต
 ฐมฺมคพฺภํ อคณฺหหํ ฯ
 ปุณฺณคพฺภํ ฐเรมหํ
 ฐมฺมเมโฆ น คชฺชติ ฯ
 รมฺเม กาปิลวตฺถเว
 ภาโรโต ปริมุจฺจหํ ฯ
 อถาปณฺนิตฺตปี^๓ จ
 ฐมฺมํ วิชฺชิตฺติ ตัมปี^๔ ฯ

ทุติยภาณวารํ ฯ

๑ ม. ชโณยํ ฯ ๒ ม. โป. ปุโฆ ฯ ๓ ม. ยฺ. ตถาปณฺนิตฺตมฺปิ จ ฯ
 ๔ ม. ฐมฺเมวํ วิชฺชนฺยํ อหํ, ยฺ. ... วิชฺชิตฺติ ฯ

อปริเมยฺยํ อุปาทาย
 โส เม อตฺถิ อนุปรตฺโต
 วินเย ปารมี ปตฺโต
 น เม สมสโม อตฺถิ
 วินเย ขนฺธเก จาปิ
 เอตฺถ เม วิมตฺติ นตฺถิ
 นิคฺคเห ปฏิกฺกเม จ
 โสสารเถ วุฏฺฐาปน
 วินเย ขนฺธเก จาปิ^๑
 อุกฺกโต วิภงฺเก เจว^๒
 นิสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส จ กุสฺสโล^๓
 อนนฺนญฺจ มยา นตฺถิ
 รุปรทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺท
 กงฺขํ สพฺพํ วิโนทมิ
 ปทํ อนุปรทฺทฺทฺทฺท
 นินทาเน ปรีโยสาเน
 ยถาปิ ราชา พลวา
 วิชิตฺวาน สงฺคามํ
 ปาการํ ปรีกฺขณฺจาปิ
 อฏฺฐกาลเก จ วิวิธ
 สีสฺมาฏฺกํ ปจฺจจรณฺจ^๔
 การาเปยฺย สมํ ตตฺถ

ปตฺถมิ ทว สาสนํ
 สนฺติปทํ อนุตฺตรํ ๑
 ยถาปิ ปาจิโก อีสึ
 ชาเรมิ สาสนํ อหํ ๑
 ติกฺกเจเทว^๑ ปณฺจเก
 อกฺขเร พยณฺชนเปี วา ๑
 จานาจาเน จ โกวิท
 สพฺพตฺถ ปารมี คโต ๑
 นิกฺขิปิตฺวา ปทํ อหํ
 รสโต โสสรยฺยหํ ๑
 อตฺถานตฺถเอ จ โกวิท
 เอกคฺโค สตฺถุ สาสเน ๑
 สกฺยปฺตฺตฺสส สาสเน
 จินฺทามิ สพฺพสฺสยํ ๑
 อกฺขรณฺจาปิ พยณฺชนํ
 สพฺพตฺถ โกวิท อหํ ๑
 นินฺนิตฺวา^๕ ปฺรนฺตเป
 นครํ ตตฺถ มาปเย ๑
 เอสิกํ ทวารโกฏฺจกํ
 การเย นครเ พหุ ๑
 สุวิภตฺตนตฺตราปนํ
 อตฺถานตฺถวินิจฺฉยํ ๑

๑ ม. ติกฺกเจเท จ ๑ ๒ ม. วาปิ ๑

๓ ม. ย. อุกฺกโต วินเวจฺจวา ๑

๔ ม. สุกฺสโล ๑

๕ ม. ย. นิคฺคณฺหิตฺวา ๑

๖ ม. ย. ลิงฺฆาฏฺกํ จจฺจจรณฺจ ๑

นิคฺขมาฏฺฏตฺถํ อมิตฺตานํ
 พลกายสฺส รกฺขาย
 อารกฺขตฺถาย ภาณฺทสฺส
 มา เม ภาณฺทํ วินสฺสึตี
 สมคฺโค^๑ โหติ โส^๒ รณฺโณ
 ตสฺสธาธิกรณํ เทติ
 อฺปฺปาเตสฺสุ^๓ นิमितฺเตสฺสุ
 อชฺฌมายกํ มนฺตธโร
 เอเตหฺงเคหิ สมฺปนฺโน
 สทา รกฺขนฺติ ราชานํ
 ตเถว ตฺวํ มหาวีร
 สเทวกสฺส โลกสฺส
 ติตฺถิเย นีหริตฺวาน^๔
 ตมนุชฺฌการํ วิธฺเสตฺวา^๕
 สึลํ ปาการิกํ^๖ ตตฺถ
 สหฺฐา เต เอสิกา ธีร
 สติปฏฺจानมฏฺฐานํ
 อิทฺธิปาทญฺจ ลิงฺฆาญํ
 สุตฺตนฺตํ อภิธฺมมญฺจ
 นวํคํ พุทฺฐวจนํ
 สฺสฺสญฺจ ตํ อนิมิตฺตญฺจ
 จิทฺทาจิตฺทญฺจ ชานิตฺตํ
 เสนามจฺจ^๗ จเปติ โส ๑
 นิธานกฺุสลํ นรํ
 ภาณฺทรกฺขํ จเปติ โส ๑
 วุฑฺฒึ ยสฺส จ อิจฺฉนฺติ
 มิตฺตสฺส ปฏฺธิปชฺชิตฺตํ ๑
 ลกฺขเณสฺสุ จ โกวีทํ
 โปโรหิจฺเจ จเปติ โส ๑
 ชตฺติโยติ ปวฺจจติ
 จกฺกวาโกว ทฺกฺขินํ^๘ ๑
 หตฺตามิตฺโตว ชตฺติโย
 ธมฺมราชาติ วุจฺจติ ๑
 มารณฺจาปิ สเสนกํ
 ธมฺมนครํ อมาปฺยิ ๑
 ฌาณนฺเต ทฺวารโกฏฺฐกํ
 ทฺวารปาโล จ สํวโร ๑
 ปญฺญา เต จจฺจรํ มุเน
 ธมฺมวีธิ^๙ สฺมาปิตํ^{๑๐} ๑
 วินยํ จาปิ เกวลํ
 เอสา ธมฺมสฺสา ตว ๑
 วิหารณฺจาปณฺีหิตํ^{๑๑}

๑ ม. ย. เสนาปจจ ๑

๓ ม. ย. โป. โย ๑

๖ ม. นินนิตฺวาน ๑

๙ ย. ธมฺมวีธิ ๑

๒ ม. มมตฺโต, ย. สามโก, โป. สมตฺโต ๑

๔ ม. โป. อฺปฺปาเตสฺสุ ๑

๗ ม. ย. วิธฺมิตฺวา ๑

๑๐ ม. สฺมาปิตา ๑

๕ ม. ย. ทฺกฺขิตํ ๑

๘ ม. ปาการกํ ๑

๑๑ ม. วิหารณฺจาปณฺีหิตํ ๑

อนเไซ จ^๑ นิโรธ จ
 ปณณาย อคโค นิกขิตโต
 สารีปุตโตติ นามน
 จุตูปปาตกุสโล
 โกลิตโต นาม นามน
 ไปราณกัธโร
 ชุตวาทิคุณเณ อคโค^๒
 พุทฺธสุโต ธรรมธโร
 อานนุโท นาม นามน
 เอเต สัพเพ อติกัมม
 วินิจฺฉยं เม ปาทาสี
 โย โกลิจิ วินเย ปณฺหํ
 ตตฺถ เม จินฺตนา นตฺถิ
 ยาวตา พุทฺธเชตตมฺหิ
 วินเย มาทีโส นตฺถิ
 ภิกฺขุสงฺฆเณ นิสีทิตฺวา
 อูปาลิสฺส สโม นตฺถิ
 ยาวตา พุทฺธภานิตํ
 วินเย กถิตํ สพฺพ^๓
 มม กมฺมํ สริตฺวาน
 ภิกฺขุสงฺฆเณ นิสีทิตฺวา
 สตสฺสสุลํ อูปาทาย

เอสา ธรรมกฺฎี ตว ๑
 ปฏฺฐิภาณ จ โกวีโท
 ธรรมเสนาปตี ตว ๑
 อิทฺธิยา ปารมี คโต
 ไปโรทิจฺโจ ตว^๔ มุเน ๑
 อุกคเตไซ ทุราสโท
 อกฺขทสฺโส ตว มุเน ๑
 สพฺพปาจี จ สาสเน
 ธรรมรฺกฺโข^๕ ตว มุเน ๑
 มหฺลีสี ภควา มม
 วินเย วิญญฺเทสิตํ ๑
 ปุจฺฉนฺติ พุทฺธสวโก
 ตถฺยเววตฺถํ กถมฺหํ ๑
 จเปตฺวา จ มหามุณี^๕
 กุโต ภียโย ภวิสฺสติ ๑
 เอวํ คชฺชติ โคตโม
 วินเย ขนฺธเกสุ จ ๑
 นวํคํ สตฺถุสฺสสนํ
 วินยฺมฺมูลปฺสฺสีเน ๑
 โคตโม สกฺยปฺนฺคโว
 เอตทคฺเค จเปสิ มํ ๑
 อิมํ จานํ อปตฺถยฺยี

๑ ม. อาเนญชฺฉจ ๑

๒ ม. ตว, ไป. ตว ๑ อิตโต ปรั อีทิสเมว ๑

๓ ม. ชุตวาทิคุณเณคโค ๑

๔ ม. ธรรมมารฺกฺโข ตว ๑

๕ ม. ยฺ. ตํ มหามุณี ๑

๖ ม. ยฺ. วินโยคธํ ตํ สพฺพ ๑

โส เม อตฺถิ อนุปรตฺโต
 สกฺขยานํ นนฺทิสฺสนโก^๑
 วิชฺชิตฺวาน ตํ ชาตี
 อิตฺตํ ทุตฺติเยเก กปฺเป
 อนนฺตเตชฺช อมิตฺยโส
 ตสฺส รณฺโณ อหํ ปฺตฺโต
 ชาตฺติมเทเน ปตฺถทฺโร
 นาคสฺตสฺสทฺสฺสานิ
 ตฺติชฺชา ปฺริณฺนา มาตงฺคา
 สพฺเพทฺธิ ปเรตฺโท
 อารุญฺห สิริกํ นาคํ
 จรณฺเน จ สมฺปนฺโน
 เทวโล นาม สมฺพุทฺโธ
 เปสฺเสตฺวา สิริกํ นาคํ
 ตโต สญฺชาตโกปฺโป^๒
 นาคํ รุณฺณมฺนํ^๓ ทิสฺวา
 วิหฺลยิตฺวา^๔ สมฺพุทฺธํ
 สาทํ ตตฺถ น วินฺทามิ
 ปรีฟ้าเหเน ทายฺหามิ
 สสาครนฺตฺตา ปจฺวี
 ปิตุ สนฺตฺติกฺุปาคมฺม
 อาสีวิสฺว กุปิตํ
 มตฺตํว กุญฺชริํ ทนฺตี

วินฺเย ปารมี คโต ๑
 กปฺปโก อาสิหํ^๕ ปุเร
 ปฺตฺโต ชาโต มहेสิโน ๑
 อณฺชโส นาม ชตฺติเย
 ภูมิปาโล มหทฺธโน ๑
 จนฺทโน นาม ชตฺติเย
 ยโสโณคมเทเน จ ๑
 สพุพาลงฺการภูสิตา
 ปรีวารณฺติ มํ สทา ๑
 อุกฺขยานํ คนฺตูกามโก
 นครา นิกฺขมึ ตทา ๑
 คฺคตฺตทฺวารุ สฺสํวโต
 อากจฺฉิ ปฺรโต มมํ ๑
 พุทฺธํ อาสาทฺยึ ตทา
 นาโค นุทฺตรโก^๖ ปทํ ๑
 พุทฺธเต โภปํ อกาสหํ
 อุกฺขยานํ อคฺมาสํ ๑
 ลีโร ปชฺชลิโต ยถา
 มจฺฉิว พฺลิสาทโก ๑
 อาทิตฺตา วิย โหติ เม
 อิทํ วจฺนมพฺรวิ ๑
 อคฺคิกฺุขนฺธํว อากตํ
 ยํ สยฺมมฺภุํ อสาทฺยึ ๑

๑ ม. ย. นนฺทิสฺสนโน ๑

๒ ม. อาสํ ๑

๓ ม. ย. สญฺชาตโกปฺโป โส ๑

๔ ม. ย. นุทฺตรเต ๑

๕ ย. ทุฏฺจมนํ ๑

๖ ม. วิหฺลยิตฺวา ๑

อาสาทิโต มยา พุทฺโธ
 ปุรา สพุเพ วินสฺสาม
 โน เจ ตํ นิชฺฌมาเปสฺสาม
 โอเรน สตฺตเม ทิวเส^๑
 สุเมชโล โกสิโย จ
 อาสาทยิตฺวา อีสโย
 ยทา กุปฺปนฺติ อีสโย
 สเทวกํ วินาสเนตฺติ
 ตโยชนสทสฺสมฺหิ
 อจฺจยํ เทสนตฺถาย
 อลฺลวตฺถา อลฺลลริรา
 พุทฺธสฺส ปาเท นิปตฺติวาท
 ขมสฺสุ ตวํ มหาวีร
 ปริพฺพาหํ วินนฺเทหิ
 สเทวมานุสา สพุเพ
 อโยมเยน กุณฺเณ
 อุกฺเก อคฺคิ น สณฺจติ
 อคฺเท กิมิ น สณฺจติ
 ยถา จ ภูมि อจลา
 อนนฺตโก จ อากาโส
 อตฺตทนฺตา^๔ มหาวีรา
 ขนฺตानํ ขมิตานํ จ

โฆโร อุกฺคตโป ชิน
 ขมาเปสฺสาม ตํ มุนี ๑
 อตฺตทนฺตํ สมหิตํ
 รกฺขมเม วิชฺมิสฺสติ ๑
 ลิกฺคโว จาปิ สตฺตโก
 ทฺคฺคตา เต สเสนกา^๒ ๑
 สณฺเวตา พุรฺหมจาริโน
 สสาครํ สปฺพุพฺตํ ๑
 ปุริเส สนนฺิปาตฺยิ
 สยมํ อกฺุปฺสงฺกมฺมี ๑
 สพุเพว ปณฺชลิกฺกตา
 อิทํ วจฺนมฺพุรฺวํ ๑
 อภิยาจติ ตํ ชิน
 มา จ รกฺขจํ วินาสเย^๓ ๑
 สทานวา สรฺกฺขสา
 ลิริํ ภินฺนฺเทยฺยุ เม สทา ๑
 วิชฺ สเล น รุหฺติ
 โกโป พุทฺธเ น ชายติ ๑
 อปฺปเมยฺโย จ สาคโร
 เอวํ พุทฺธา อโฆภิยา^๕ ๑
 ขมิตา จ ตปฺสฺสิโน
 คมนํ โว^๖ น วิชฺชติ ๑

๑ ม. โอเรน สตฺตทิวสา ๑

๒ ม. สรฺกฺกกา ๑

๓ ม. มา โน รกฺขจํ วินาสเย ๑

๔ ย. พุทฺโธ อโฆภิโย ๑

๕ ม. ย. สทา ขนฺตา ๑

๖ ม. ตํ, ไป. เต ๑

อิหิ วตฺวาน สมฺพุทฺโธ
 มหาชนสฺส ปุรโต
 เตน กมฺเมนหิ วัริ^๑
 สมตฺติกมฺม ตํ ชาตี
 ตทาปิ มํ มหาวัริ
 ปริฬาหิ วิโนทสิ
 อชฺชาปิ มํ มหาวัริ
 นิพฺพาเปสิ ตโย อคฺคิ
 เยสํ โสตาธาณตฺถิ^๒
 อตฺถํ ตฺยหิ ปวกฺขามิ
 สยมมฺภุํ ตํ วิมานेतฺวา
 เตน กนฺเมนหิ อชฺช
 มา โว ขณฺ วิราเชถ
 สทตฺเถ วายเมยฺยถ
 เอกจฺจานญจ วมนํ
 วิสํ หลาหลํ เอก^๓
 วมนํ ปฏฺธิปนฺนํ
 โอสถํ ผลลาภินํ
 สาสเนน วิรฺุฑฺธานํ
 อาสิวิโส ทฺภูจฺวิโส^๔
 สกิ ปิตํ หลาหลํ
 สาสเนน วิรฺุฑฺฒิตฺวา

ปริฬาหิ วิโนทสิ^๑
 นภํ อพฺภุคฺคมี ตทา ฯ
 หีนตฺตํ อชฺชฺมุปากโต
 ปาวิสี อภายํ ปุริ ฯ
 ทฺยหฺมานํ สฺสุตฺถจฺจิตฺ^๒
 สยมมฺภุํ จ ขมาปยิ ฯ
 ทฺยหฺมานํ ติหคฺคิภิ
 สิตฺติภาวญฺจ ปาปยิ ฯ
 สฺสุตฺถมฺม ภาสโต
 ยถาทิฏฺฐจํ ปทํ มมฺ ฯ
 สนฺตจฺจิตฺตํ สมาหิตํ
 ชาโตมฺหิ นิจโยนิยํ ฯ
 ขณฺตฺติตา หิ โสจเร
 ขโณ โว ปฏฺธิปาทีโต ฯ
 เอกจฺจานํ วิเรจนํ
 เอกจฺจานญจ โอสถํ ฯ
 ผลญฺจานํ วิเรจนํ
 ปุณฺณกฺเขตฺตํ คเวสินํ ฯ
 วิสํ หลาหลํ ยถา
 เอก^๓ ฌาเปติ ตํ นริ ฯ
 อฺอุปฺรทฺเชติ ชีวิตํ
 กปฺปโกฏฺฐิมฺหิ ทฺยหฺหติ ฯ

๑ ม. วิโนทยํ ฯ ๒ ย. ธีร ฯ ๓ โป. สฺสุเช จิตํ ฯ ๔ โป. สํสาเร สสฺสตา นตฺถิ ฯ
 ๕ ย. เอเต ฯ ๖ ม. ทิฏฺฐจฺวิโส, ย. ทฺภูจฺวิโส ฯ ๗ ม. ย. โป. เอว ฯ

ขนุตติยา อวิหีสาย
 สเทวกัม โส ๓๓๓
 ลามาลาเภา น สขุขนุตติ
 ปจวีสทิสสา พุทฺธา
 เทวทตฺเต จ ๓๓๔
 ราหุเล ธนปาเล จ
 เอเตลัม ปฏฺฐิม^๔ นตฺถิ
 สพฺเพลัม สมโก พุทฺโธ
 ปนฺเถ ทิสฺวาน กาสาวัม
 ลีรสา^๕ อญฺชลี กตฺวา
 อพฺภตฺตีตา จ เย พุทฺธา
 ธชฌนาเนน สุขุณฺณตฺติ
 สตฺถกฺกปฺปํ สุวินยัม
 นมสฺสสมาโน วินยัม
 วินโย อาสโย มยฺหัม
 กปฺเปมิ วินเย วาสัม
 วินเย ปารมิปฺปตฺโต
 อูปาลิ ตัม มหาวีร
 โส อหัม วิจฺริสฺสามิ
 นมสฺสสมาโน สมฺพุทฺธัม
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหัม
 สพฺพาสวา ปริกฺชีณา
 สุวาคตัม วต เม อาลิ

เมตฺตจิตฺตฺวตฺตาย จ
 ตสฺมา เต^๑ อวิโรธียา^๒ ๓
 สมฺมานเน วิมานเน
 ตสฺมา เต น วิโรธียา^๓ ๓
 โจเร จงฺกุลิมาลเก
 สพฺเพลัม สมโก มุณี ๓
 ราโคเมลัม น วิชฺชตฺติ
 ๓๓๕
 จจฺจฺทิตัม มิพฺพหฺมกฺขิตัม
 ๓๓๖
 ๓๓๗
 ๓๓๘
 ๓๓๙
 ๓๔๐
 ๓๔๑
 ๓๔๒
 ๓๔๓
 ๓๔๔
 ๓๔๕
 ๓๔๖
 ๓๔๗
 ๓๔๘
 ๓๔๙
 ๓๕๐
 ๓๕๑
 ๓๕๒
 ๓๕๓
 ๓๕๔
 ๓๕๕
 ๓๕๖
 ๓๕๗
 ๓๕๘
 ๓๕๙
 ๓๖๐
 ๓๖๑
 ๓๖๒
 ๓๖๓
 ๓๖๔
 ๓๖๕
 ๓๖๖
 ๓๖๗
 ๓๖๘
 ๓๖๙
 ๓๗๐
 ๓๗๑
 ๓๗๒
 ๓๗๓
 ๓๗๔
 ๓๗๕
 ๓๗๖
 ๓๗๗
 ๓๗๘
 ๓๗๙
 ๓๘๐
 ๓๘๑
 ๓๘๒
 ๓๘๓
 ๓๘๔
 ๓๘๕
 ๓๘๖
 ๓๘๗
 ๓๘๘
 ๓๘๙
 ๓๙๐
 ๓๙๑
 ๓๙๒
 ๓๙๓
 ๓๙๔
 ๓๙๕
 ๓๙๖
 ๓๙๗
 ๓๙๘
 ๓๙๙
 ๔๐๐
 ๔๐๑
 ๔๐๒
 ๔๐๓
 ๔๐๔
 ๔๐๕
 ๔๐๖
 ๔๐๗
 ๔๐๘
 ๔๐๙
 ๔๑๐
 ๔๑๑
 ๔๑๒
 ๔๑๓
 ๔๑๔
 ๔๑๕
 ๔๑๖
 ๔๑๗
 ๔๑๘
 ๔๑๙
 ๔๒๐
 ๔๒๑
 ๔๒๒
 ๔๒๓
 ๔๒๔
 ๔๒๕
 ๔๒๖
 ๔๒๗
 ๔๒๘
 ๔๒๙
 ๔๓๐
 ๔๓๑
 ๔๓๒
 ๔๓๓
 ๔๓๔
 ๔๓๕
 ๔๓๖
 ๔๓๗
 ๔๓๘
 ๔๓๙
 ๔๔๐
 ๔๔๑
 ๔๔๒
 ๔๔๓
 ๔๔๔
 ๔๔๕
 ๔๔๖
 ๔๔๗
 ๔๔๘
 ๔๔๙
 ๔๕๐
 ๔๕๑
 ๔๕๒
 ๔๕๓
 ๔๕๔
 ๔๕๕
 ๔๕๖
 ๔๕๗
 ๔๕๘
 ๔๕๙
 ๔๖๐
 ๔๖๑
 ๔๖๒
 ๔๖๓
 ๔๖๔
 ๔๖๕
 ๔๖๖
 ๔๖๗
 ๔๖๘
 ๔๖๙
 ๔๗๐
 ๔๗๑
 ๔๗๒
 ๔๗๓
 ๔๗๔
 ๔๗๕
 ๔๗๖
 ๔๗๗
 ๔๗๘
 ๔๗๙
 ๔๘๐
 ๔๘๑
 ๔๘๒
 ๔๘๓
 ๔๘๔
 ๔๘๕
 ๔๘๖
 ๔๘๗
 ๔๘๘
 ๔๘๙
 ๔๙๐
 ๔๙๑
 ๔๙๒
 ๔๙๓
 ๔๙๔
 ๔๙๕
 ๔๙๖
 ๔๙๗
 ๔๙๘
 ๔๙๙
 ๕๐๐
 ๕๐๑
 ๕๐๒
 ๕๐๓
 ๕๐๔
 ๕๐๕
 ๕๐๖
 ๕๐๗
 ๕๐๘
 ๕๐๙
 ๕๑๐
 ๕๑๑
 ๕๑๒
 ๕๑๓
 ๕๑๔
 ๕๑๕
 ๕๑๖
 ๕๑๗
 ๕๑๘
 ๕๑๙
 ๕๒๐
 ๕๒๑
 ๕๒๒
 ๕๒๓
 ๕๒๔
 ๕๒๕
 ๕๒๖
 ๕๒๗
 ๕๒๘
 ๕๒๙
 ๕๓๐
 ๕๓๑
 ๕๓๒
 ๕๓๓
 ๕๓๔
 ๕๓๕
 ๕๓๖
 ๕๓๗
 ๕๓๘
 ๕๓๙
 ๕๔๐
 ๕๔๑
 ๕๔๒
 ๕๔๓
 ๕๔๔
 ๕๔๕
 ๕๔๖
 ๕๔๗
 ๕๔๘
 ๕๔๙
 ๕๕๐
 ๕๕๑
 ๕๕๒
 ๕๕๓
 ๕๕๔
 ๕๕๕
 ๕๕๖
 ๕๕๗
 ๕๕๘
 ๕๕๙
 ๕๖๐
 ๕๖๑
 ๕๖๒
 ๕๖๓
 ๕๖๔
 ๕๖๕
 ๕๖๖
 ๕๖๗
 ๕๖๘
 ๕๖๙
 ๕๗๐
 ๕๗๑
 ๕๗๒
 ๕๗๓
 ๕๗๔
 ๕๗๕
 ๕๗๖
 ๕๗๗
 ๕๗๘
 ๕๗๙
 ๕๘๐
 ๕๘๑
 ๕๘๒
 ๕๘๓
 ๕๘๔
 ๕๘๕
 ๕๘๖
 ๕๘๗
 ๕๘๘
 ๕๘๙
 ๕๙๐
 ๕๙๑
 ๕๙๒
 ๕๙๓
 ๕๙๔
 ๕๙๕
 ๕๙๖
 ๕๙๗
 ๕๙๘
 ๕๙๙
 ๖๐๐
 ๖๐๑
 ๖๐๒
 ๖๐๓
 ๖๐๔
 ๖๐๕
 ๖๐๖
 ๖๐๗
 ๖๐๘
 ๖๐๙
 ๖๑๐
 ๖๑๑
 ๖๑๒
 ๖๑๓
 ๖๑๔
 ๖๑๕
 ๖๑๖
 ๖๑๗
 ๖๑๘
 ๖๑๙
 ๖๒๐
 ๖๒๑
 ๖๒๒
 ๖๒๓
 ๖๒๔
 ๖๒๕
 ๖๒๖
 ๖๒๗
 ๖๒๘
 ๖๒๙
 ๖๓๐
 ๖๓๑
 ๖๓๒
 ๖๓๓
 ๖๓๔
 ๖๓๕
 ๖๓๖
 ๖๓๗
 ๖๓๘
 ๖๓๙
 ๖๔๐
 ๖๔๑
 ๖๔๒
 ๖๔๓
 ๖๔๔
 ๖๔๕
 ๖๔๖
 ๖๔๗
 ๖๔๘
 ๖๔๙
 ๖๕๐
 ๖๕๑
 ๖๕๒
 ๖๕๓
 ๖๕๔
 ๖๕๕
 ๖๕๖
 ๖๕๗
 ๖๕๘
 ๖๕๙
 ๖๖๐
 ๖๖๑
 ๖๖๒
 ๖๖๓
 ๖๖๔
 ๖๖๕
 ๖๖๖
 ๖๖๗
 ๖๖๘
 ๖๖๙
 ๖๗๐
 ๖๗๑
 ๖๗๒
 ๖๗๓
 ๖๗๔
 ๖๗๕
 ๖๗๖
 ๖๗๗
 ๖๗๘
 ๖๗๙
 ๖๘๐
 ๖๘๑
 ๖๘๒
 ๖๘๓
 ๖๘๔
 ๖๘๕
 ๖๘๖
 ๖๘๗
 ๖๘๘
 ๖๘๙
 ๖๙๐
 ๖๙๑
 ๖๙๒
 ๖๙๓
 ๖๙๔
 ๖๙๕
 ๖๙๖
 ๖๙๗
 ๖๙๘
 ๖๙๙
 ๗๐๐
 ๗๐๑
 ๗๐๒
 ๗๐๓
 ๗๐๔
 ๗๐๕
 ๗๐๖
 ๗๐๗
 ๗๐๘
 ๗๐๙
 ๗๑๐
 ๗๑๑
 ๗๑๒
 ๗๑๓
 ๗๑๔
 ๗๑๕
 ๗๑๖
 ๗๑๗
 ๗๑๘
 ๗๑๙
 ๗๒๐
 ๗๒๑
 ๗๒๒
 ๗๒๓
 ๗๒๔
 ๗๒๕
 ๗๒๖
 ๗๒๗
 ๗๒๘
 ๗๒๙
 ๗๓๐
 ๗๓๑
 ๗๓๒
 ๗๓๓
 ๗๓๔
 ๗๓๕
 ๗๓๖
 ๗๓๗
 ๗๓๘
 ๗๓๙
 ๗๔๐
 ๗๔๑
 ๗๔๒
 ๗๔๓
 ๗๔๔
 ๗๔๕
 ๗๔๖
 ๗๔๗
 ๗๔๘
 ๗๔๙
 ๗๕๐
 ๗๕๑
 ๗๕๒
 ๗๕๓
 ๗๕๔
 ๗๕๕
 ๗๕๖
 ๗๕๗
 ๗๕๘
 ๗๕๙
 ๗๖๐
 ๗๖๑
 ๗๖๒
 ๗๖๓
 ๗๖๔
 ๗๖๕
 ๗๖๖
 ๗๖๗
 ๗๖๘
 ๗๖๙
 ๗๗๐
 ๗๗๑
 ๗๗๒
 ๗๗๓
 ๗๗๔
 ๗๗๕
 ๗๗๖
 ๗๗๗
 ๗๗๘
 ๗๗๙
 ๗๘๐
 ๗๘๑
 ๗๘๒
 ๗๘๓
 ๗๘๔
 ๗๘๕
 ๗๘๖
 ๗๘๗
 ๗๘๘
 ๗๘๙
 ๗๙๐
 ๗๙๑
 ๗๙๒
 ๗๙๓
 ๗๙๔
 ๗๙๕
 ๗๙๖
 ๗๙๗
 ๗๙๘
 ๗๙๙
 ๘๐๐
 ๘๐๑
 ๘๐๒
 ๘๐๓
 ๘๐๔
 ๘๐๕
 ๘๐๖
 ๘๐๗
 ๘๐๘
 ๘๐๙
 ๘๑๐
 ๘๑๑
 ๘๑๒
 ๘๑๓
 ๘๑๔
 ๘๑๕
 ๘๑๖
 ๘๑๗
 ๘๑๘
 ๘๑๙
 ๘๒๐
 ๘๒๑
 ๘๒๒
 ๘๒๓
 ๘๒๔
 ๘๒๕
 ๘๒๖
 ๘๒๗
 ๘๒๘
 ๘๒๙
 ๘๓๐
 ๘๓๑
 ๘๓๒
 ๘๓๓
 ๘๓๔
 ๘๓๕
 ๘๓๖
 ๘๓๗
 ๘๓๘
 ๘๓๙
 ๘๔๐
 ๘๔๑
 ๘๔๒
 ๘๔๓
 ๘๔๔
 ๘๔๕
 ๘๔๖
 ๘๔๗
 ๘๔๘
 ๘๔๙
 ๘๕๐
 ๘๕๑
 ๘๕๒
 ๘๕๓
 ๘๕๔
 ๘๕๕
 ๘๕๖
 ๘๕๗
 ๘๕๘
 ๘๕๙
 ๘๖๐
 ๘๖๑
 ๘๖๒
 ๘๖๓
 ๘๖๔
 ๘๖๕
 ๘๖๖
 ๘๖๗
 ๘๖๘
 ๘๖๙
 ๘๗๐
 ๘๗๑
 ๘๗๒
 ๘๗๓
 ๘๗๔
 ๘๗๕
 ๘๗๖
 ๘๗๗
 ๘๗๘
 ๘๗๙
 ๘๘๐
 ๘๘๑
 ๘๘๒
 ๘๘๓
 ๘๘๔
 ๘๘๕
 ๘๘๖
 ๘๘๗
 ๘๘๘
 ๘๘๙
 ๘๙๐
 ๘๙๑
 ๘๙๒
 ๘๙๓
 ๘๙๔
 ๘๙๕
 ๘๙๖
 ๘๙๗
 ๘๙๘
 ๘๙๙
 ๙๐๐
 ๙๐๑
 ๙๐๒
 ๙๐๓
 ๙๐๔
 ๙๐๕
 ๙๐๖
 ๙๐๗
 ๙๐๘
 ๙๐๙
 ๙๑๐
 ๙๑๑
 ๙๑๒
 ๙๑๓
 ๙๑๔
 ๙๑๕
 ๙๑๖
 ๙๑๗
 ๙๑๘
 ๙๑๙
 ๙๒๐
 ๙๒๑
 ๙๒๒
 ๙๒๓
 ๙๒๔
 ๙๒๕
 ๙๒๖
 ๙๒๗
 ๙๒๘
 ๙๒๙
 ๙๓๐
 ๙๓๑
 ๙๓๒
 ๙๓๓
 ๙๓๔
 ๙๓๕
 ๙๓๖
 ๙๓๗
 ๙๓๘
 ๙๓๙
 ๙๔๐
 ๙๔๑
 ๙๔๒
 ๙๔๓
 ๙๔๔
 ๙๔๕
 ๙๔๖
 ๙๔๗
 ๙๔๘
 ๙๔๙
 ๙๕๐
 ๙๕๑
 ๙๕๒
 ๙๕๓
 ๙๕๔
 ๙๕๕
 ๙๕๖
 ๙๕๗
 ๙๕๘
 ๙๕๙
 ๙๖๐
 ๙๖๑
 ๙๖๒
 ๙๖๓
 ๙๖๔
 ๙๖๕
 ๙๖๖
 ๙๖๗
 ๙๖๘
 ๙๖๙
 ๙๗๐
 ๙๗๑
 ๙๗๒
 ๙๗๓
 ๙๗๔
 ๙๗๕
 ๙๗๖
 ๙๗๗
 ๙๗๘
 ๙๗๙
 ๙๘๐
 ๙๘๑
 ๙๘๒
 ๙๘๓
 ๙๘๔
 ๙๘๕
 ๙๘๖
 ๙๘๗
 ๙๘๘
 ๙๘๙
 ๙๙๐
 ๙๙๑
 ๙๙๒
 ๙๙๓
 ๙๙๔
 ๙๙๕
 ๙๙๖
 ๙๙๗
 ๙๙๘
 ๙๙๙
 ๑๐๐๐

๑ ย. โว ๓ ๒ ม. อวิราธียา ๓ ม. วิราธียา ๔ ม. ปฏฺฐิม ๕ ม. ลีรสมิ ๓

तीस्रमत्ते कप्पसहस्रे^๑ वेरुच्छं क्रिसुत्ति
 सप्पे वे वे อภิโภตวา ตีหิंव आवลิสुत्ति ๑
 เทวโลกา จิตฺวาน มนุสฺสตุตฺตํ คมิสฺสติ
 सहสฺสา^๒ จกฺกวัตติ ตตฺถ ราชฺชํ คริสฺสติ ๑
 กप्ปสฺตสฺสสมฺหิ โยกฺกาทกฺกฺลสมฺภโว
 โคตฺโม นาม โคตฺเตน สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ๑
 ตีทสา โส จิตฺวาน มนุสฺสตุตฺตํ คมิสฺสติ
 อคารา ปพฺพชิตฺวาน จพฺพสฺสานิ วลิสฺสติ ๑
 ตโต สตฺตมเก วสฺเส พุทฺโธ สจฺจํ กเถสฺสติ
 โยถฺชฌนฺโณ นาม นามเณ ปจฺฉมํ สจฺจิกาทิธิ ๑
 นิฏฺชนฺเตนानุปพฺพชฺชี่ ปธานํ สุกตํ มยา
 กิเลสฺ เณปนตฺถาย ปพฺพชี่ อนคาริยํ ๑
 อธิคฺนฺตฺวาน สพฺพญญ พุทฺโธ โลเก สเทวเก
 อิมินา เม มหารณฺณ^๓ อมตฺเถริมาหนิ ๑
 โสทานิ ปตฺโต อมตํ สนฺตํ ปทมนุตฺตร^๔
 สพฺพาสเว ปริณฺยาย วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 ปฏฺฐิสฺสภีทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิณฺณา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา อณฺณาโยถฺชฌนฺโณ^๕ เถโร อิมิมา คาทาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

อณฺณาโยถฺชฌนฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. तीस्रकप्पसहस्रानि ๑

๒ ย. सहस्रํ ๑

๓ ม. อิมินาเม มิคารณฺเณ ๑

๔ ม. สนฺตปทมนุตฺตร ๑

๕ ม. อณฺณาลิโยถฺชฌนฺโณ, โป. อณฺณาตโยถฺชฌนฺโณ ๑

ทสมํ ปิณฑุโกลการทวาชตุเถราปทานํ (๘)

[๑๐] ปทุมุตตโร นาม ชีโน	สยมภู อคคปคฺคโล
ปุโรโต หิมวณฺตสฺส	จิตฺตกุญฺเณ วสี ตทา ๑
อภีตรูโป ตตฺถาสี	มิกราชา จตฺตกุโม
ยสฺส ^๑ สทฺทํ สุณฺนิตฺวาน	วิกขมฺภนฺติ พหุ ชนา ๑
สุมุลล์ ปทุมํ คยฺห	อุปกณฺธี นราสภํ
วุญฺจิตฺตสฺส สมาริมา	พฺพุตฺตสฺส อภีโรปยี ๑
จาตฺตทฺทิสํ นมฺสฺสิตฺวา	พฺพุตฺตเสฏฺฐจํ นรุตฺตมํ
สภํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	สีหนาทํ นที ตทา ^๒ ๑
ปทุมุตตโร โลกวิทู	อาหุตฺตีนํ ปฏฺิคฺคโห
สกาสเน นิสีทิตฺวา	อิมา คาถา อภาสถ ๑
พฺพุตฺตสฺส คิรมณฺเวย	สพฺเพ เทวา สมาริตา
อาคโต วทตํ เสฏฺฐโจ	ธมฺมํ โสสฺสาม ตํ มยํ ๑
เตสํ หาสปเรตानํ	ปุโรโต โลกนายโก
มม สทฺทํ ปกิตฺเตติ	ทีฆทสฺสี มหามุณี ๑
เยนิทํ ปทุมํ ทินฺนํ	สีหนาทो จ นาทีโต
ตมทํ กิตฺตยิสฺสามิ	สุณฺนาถ มม ภาสโต ๑
อิโต อญฺจมเก กปฺเป	จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสตี
สจฺจตรตนสมฺปนฺโน	จตฺตทฺทิมฺหิ อีสฺสโร ๑
การยิสฺสตี อีสฺสร ^๓	มหิยา จตฺตสุจฺฉิยา
ปทุมโม นาม นามเน	จกฺกวตฺติ มหาพโล ๑
กปฺปสฺตสทฺสสมฺหิ	โอกฺกาทกฺกุลสมฺภโว
โคตโม นาม โคตเตน	สจฺจธา โลกเก ภาวิสฺสตี ๑

๑ ม. ตสฺส ๑

๒ ม. อหํ, ย. อทาสทํ ๑

๓ ม. ไป. อีสฺสรียํ ๑

ปกาสีเต ปาวจเน	พฺรหฺมพฺนฺธุ ภาวิสฺสติ
พฺรหฺมณฺญา อภินิภฺขมฺม	ปพฺพชิสฺสติ ตาวเท ๗
ปธานํ ปหิตตฺโต โส	อุปสนฺโต นิรฺรูปิ
สพฺพาสเว ปริณฺญา	นิพฺพายิสฺสตินาสโว ๗
วิชฺชเน ^๑ ปนฺตเสยฺยมฺหิ	วาพฺมึคสมากุเล
สพฺพาสเว ปริณฺญา	นิพฺพายิสฺสตินาสโว ๗
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺโส	วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๗

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปิณฺโฑลมารทฺวาไซ เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ๗

ปิณฺโฑลมารทฺวาชตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๗

เอกาทสฺมํ ขทิวรณฺยเรวตตฺเถรอปทานํ (๙)

[๑๑] คงคา ภาคีรสี ^๒ นาม	หิมวฺนฺตา ปภาวิตา
กุตฺติตฺเถ นาวโก อาสี	โอริมํ จ ตเร อหํ ^๓ ๗
ปทุมุตฺตรนายโก	สมฺพทุโช ทิปทุตฺตโม
วีสตฺตสทฺสเสหิ ^๔	คงคาโสถํ ^๕ ตริสฺสติ ๗
พหู นาวา สมานेतฺวา	วฑฺฒกึหิ สฺสขตํ
นาวาย ฉนฺนํ กตฺวา	ปฏฺฐิมานี นราสภํ ๗
อาคนตฺวาน จ สมฺพทุโช	อารุยฺหิ นาวลฺลขกํ ^๖
วาริมชฺฉเม จิตฺโต สตฺถา	อีมา คาทา อภาสถ ๗
โย โส ตาเรสิ สมฺพทุทํ	สงฺฆํ จาปิ อนาสวํ

๑ ม. วิชเน, ย. วิปีเน ๗ ๒ ม. ภาคีรสี ๗ ๓ ม. ย. โอริเม จ ตรี อหํ ๗
๔ ม. วลี สตสทสเสหิ ๗ ๕ ม. คงคาตีรมฺปาโคโต ๗ ๖ ม. อารุหิ ตถจ นาวกํ ๗

เตน จิตตปฺปสาเทน
 นิพพตฺติสฺสตี เต พุยมหํ
 อากาเส ปุ้ปผจฺจนํ
 อฏฺฐปณฺณาสกปฺปมฺหิ
 จาตุรฺนโต วิชิตาวี
 สตฺตปณฺณาสกปฺปมฺหิ
 อุกคฺจจนฺโตว สุริโย
 กปฺปสฺตสหสฺสมฺหิ
 โคตโม นาม โคตฺเตน
 ติทฺสา^๑ จวิตฺวาน
 เรวโต นาม นาเมน
 อคารา นิกฺขมิตฺวาน
 โคตมสฺส ภควโต
 โส ปจฺจนา ปพฺพชิตฺวาน
 สพฺพาสเว ปริญฺฌาย
 วิริยํ เม ฐุโรธยฺหํ
 ฐาเรมฺิ อนฺฺติมํ เทหํ

เทวโลเก รมิสฺสตี ฯ
 สุกตํ นาวสณฺฺจิตํ
 ฐารยิสฺสตี สพฺพธา ฯ
 ตารโณ^๒ นาม ชตฺตีโย
 จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสตี ฯ
 จมฺพโก^๓ นาม ชตฺตีโย
 โชติสฺสตี มหาปโล ฯ
 โอกกากกฺกุลสมฺภาโว
 สตฺธา โลเก ภาวิสฺสตี ฯ
 มนุสฺสตฺตํ คมิสฺสตี
 พุรฺหมพนฺธู ภาวิสฺสตี ฯ
 สุกกมฺุเลน โจิตฺโต
 ฐาสเน ปพฺพชิตฺสตี ฯ
 ยุตฺตโยโค วิปฺสฺสโก
 นิพฺพายิสฺสตฺยนาสโว ฯ
 โยคกฺเขมาธิวาทนํ
 สมฺมาสมฺพุทฺธฐาสเน ฯ

[๔]

๑ ม. ตารโก นาม ฯ

๒ ม. จมฺพโก นาม ฯ

๓ ม. ยู. ติทฺสา โส ฯ

๔ ม. เอตฺถนฺฺตเว

สตฺสสฺสเส กตํ กมฺมํ
 สุมฺุตโต สรวโคว
 ตโต มํ วนนิริตี
 วนวาลิมิกฺขนคฺคํ

ผลํ ทสฺเสสิ เม อิธ ฯ

กิลเส ฌาปยํ มม

ทิสฺวา โลกนฺฺตคฺคฺ มุณี

ปณฺณเปสิ มหามตฺตีตี อิหํ คาถาทูวยํ ทิสฺสตี ฯ

ปฏิสมภิกา จตสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ขทิวรณฺโຍ เวรตตฺเถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

ขทิวรณฺยเวรตตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทวาทสมํ อานนฺตตฺเถราปทานํ (๑๐)

[๑๒] อารามทวารานิกฺขมฺม ปทุมุตฺตโร มหามุณี
 วสฺสนโต อมตวุฏฺฐิ นินฺวาเปสิ มหาชนํ ฯ
 สตสฺสสฺส^๑ เต ชีรา ฉฬภิญญา มหิทฺธิกา
 ปรีวาเรนฺติ สมฺพุทฺธํ ฉายาว อนฺุปายินี^๒ ฯ
 หตฺถิกฺขนฺธคโต อาสี เสตจฺจตฺตํ วรุตฺตมํ
 สุตานุรูป^๓ ทิสฺวาน ปีติ เม อุปฺปชฺชถ^๔ ฯ
 โอริยุห หตฺถิกฺขนฺธมฺหา อุปคณฺฉิ นราสภํ
 รตนมยํ จตฺตํ เม^๕ พุทฺธเสฏฺฐจฺสฺส ธารยํ ฯ
 มม สงฺกปฺปมณฺเวยย ปทุมุตฺตโร มหาอิสิ
 ตํ กถํ จปฺยิตฺวาน อีมา คาถา อภาสถ ฯ
 โย โส จตฺตํ อธารย โสณฺณลงฺการภูสิตํ
 ตมหนํ กิตฺตยิสฺสามิ สุธนาถ มม ภาสโต ฯ
 อิตฺถ คนฺตฺวา อยํ โปโส ตฺลิตํ อาวสิสฺสติ
 อนฺุโกสฺสติ สมฺปตฺตี อจฺฉราหิ ปฺรกุขโต ฯ
 จตฺตตฺตีสฺติกุขตฺตํ จ เหวรชฺชํ กวิสฺสติ

๑ ม. สตสฺสสฺส ฯ

๒ ม. อนฺุปายินี ฯ

๓ ม. ย. สฺวารูป ฯ

๔ วิตฺติ เม อุปฺปชฺชถ ฯ

๕ ม. รตนมยจตฺตํ เม ฯ

นราธิโป ^๑ อัญจสดี	วสุธัม อวาริสฺสตี ๗
อัญจปณณาสกขตฺตํ จ	จกุกวตฺตี ภวิสฺสตี
ปเทสฺรชฺชํ วิปลํ	มทียา การยิสฺสตี ๗
กปฺปสฺตสทสฺสมทฺธิ	โอกุกากกุกุสฺสมกโว
โคตโม นาม โคตเตน	สตุถา โลเก ภวิสฺสตี ๗
สกุยานํ กุลเกตุสฺส	ฉาติพนฺธุ ภวิสฺสตี
อานนฺโท นาม นามเน	อุปฏฺฐาโก มหฺลสิโน ๗
อาตปปี นิปโก จาปิ	พาหุสจฺเจสุ โกวิทฺโ
นิวาทวตฺตตี อตฺถทฺโ	สพฺพปาจี ภวิสฺสตี ๗
ปธานํ ปทิตตฺโต โส	อุปสนฺโต นิรฺรูปิ
สพฺพาสเว ปริณฺณาย	นิพฺพายิสฺสตุยนาสโว ๗
สนฺติ อารณฺณกา นาคา	กุกฺขรา สฺมุจฺจิทา
ติชฺชปฺปนิหนฺนา ^๒ มาตงฺคา	อีสาทฺนฺตา อุรฺพฺหฺวา ๗
อเนกสฺตสทสฺสา	ปณฺทิตาปิ มทฺทิกกา
สพฺเพ เต พุทฺธานาคสฺส	น โทหนฺติ ^๓ ปริวิมฺภิตา ๗
อาทียาเม นมฺสฺสามิ	มชฺฉมิเม อถ ปจฺฉมิ
ปสนฺนจิตฺโต สุมฺโน	พุทฺธเสฏฺฐจฺจ อุปฏฺฐทฺธิ ๗
อาตปปี นิปโก จาปิ	สมฺปชานฺโน ปฏฺฐิสฺสโต
โสตาปตฺตติผลํ ปตฺโต	เสชฺฐมฺมีสุ โกวิทฺโ ๗
กปฺเปโต สฺตสทสฺเส ^๔	ยํ กมฺมมภินิหฺรี
ดาหํ ภูมฺมี อนฺนปฺตโต	จิตฺตา สทฺธา มหฺปผลา ^๕ ๗
สุวาคตํ วต เม อาสิ	พุทฺธเสฏฺฐจฺจ สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺตตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๗

๑ ม. ย. พลาธิโป ๗ ๒ ม. ตีชชปนิหนนา ๗ ๓ ม. น โทหนตุ ปณนิมฺหิตี เต ๗

๔ ม. สตสทสฺสโต กปฺเป ๗ ๕ ม. ... สทฺธมฺมมาจลา, ย. จิตฺโต สงฺคามมาจโล ๗

ปฐิสम्मภีทา จตสโส วิโมกฺขาปิ จ อญฺฉิเม
 ฉพฺภินฺนุมา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ฯ
 อิตถํ สฺกํ อายสฺมา อานนฺโท เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 อานนฺตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทหานํ^๑

พุทฺโธ ปจฺเจกสมพุทฺโธ^๒ สาริปฺตฺโต จ โกลีโต
 กสฺสโป อนุรุทฺโธ จ ปุณฺณตฺเถโร อุปาลี จ ฯ
 โกณฺทญฺโฆ จาปิ^๓ ปิณฺโฑโล เรวตฺตานนฺทปณฺฑีโต^๔
 ฉ สตานี จ ปณฺญาสา คาถาโย สพฺพปิณฺฑิตา ฯ
 อปทานे พุทฺธวคฺโค ปจฺโม ฯ

๑ ม. ตสฺสุทฺทหานํ ฯ เอวมฺฺปริปี ฯ

๒ ม. ปจฺเจกพุทฺโธ จ ฯ

๓ ม. อญฺฉาสีโกณฺทญฺโฆ ฯ

๔ ม. เรวตฺตานนฺทปณฺฑีโต ฯ

ทุติโย สี่หาสนียวคโค

ปจมี สี่หาสนทายกตเถราปทาน (๑๑)

[๑๓] นิพพุเต โลกนาถมฺหิ	ลิตฺตเต ที่ปทุตฺตเม ^๑
วิตถาริเต ปาวจน	พาหุชฌณฺมฺหิ ภาสเน ๑
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน	สี่หาสนมกาสํ
สี่หาสนํ กริตฺวาน	ปาทปจฺมกาสํ ๑
สี่หาสนเน จ วสุสนฺเต	ฆรํ ตตฺถ อกาสํ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน	ตุลิตํ อุปฺปชฺชํ ๑
อายาเมน จตฺตฺพีส	โยชนาสี ^๒ ดาวเท
วิมานํ สุกตํ มยฺหํ	วิตถาเรน จตฺตฺทสํ ๑
สฺต ^๓ กณฺณาสทฺสฺสานิ	ปริวารนฺติ มํ สทา
โสณฺณมยญจ ปลฺลงกํ	พฺยเมเห อาสิ สฺนิมฺมิตํ ๑
หตฺถิยานํ อสฺสยานํ	ทิวพฺพานํ อุปฺภูจิตํ
ปาสาทา ลีวิกา เจว	นิพฺพตฺตฺนฺติ ยทิจฺจกํ ๑
มณฺนิมยา จ ปลฺลงกา	อญฺเฆ สารมยา พฺหุ
นิพฺพตฺตฺนฺติ มมํ สพฺเพ	สี่หาสนสฺสิทํ ผลํ ๑
โสณฺณมยา รุปฺมยา	ผลิกา เวพฺพริยามยา
ปาทุกา อภิชฺชามิ	ปาทปจฺจสฺสิทํ ผลํ ๑
จตฺตฺนวุเต อิตฺ ^๔ กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺกริ ตทา
ทฺคฺคตฺตี นาภิขานามิ	ปฺญญกมฺมสฺสิทํ ผลํ ๑
เตสฺตตฺตติ อิตฺ ^๕ กปฺเป	อินฺทนามา ตโย ชนา

๑ ม. ทวิปทุตตเม ๑

๒ ม. จตฺตฺพีส โยชนํ อาสิ ๑

๓ ม. สตํ ๑

๔ ม. จตฺตฺนวุตฺติโต ๑

๕ ม. เตสฺตตฺตติมฺหิตฺโต ๑

เทวสตุตติ อีโต^๑ กปเป ตโย สุมณนามกา ฯ
 สมสตุตติโต กปเป ตโย วรุธนามกา
 สตุตตรตนสมปนะนา จตุที่ปมฺหิ อีสฺสรา ฯ
 ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
 จฬัฏฺเฐน สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สีสฺหาสนทายโก เถโร อีมา คาถาย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

สีสฺหาสนทายกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

หุติยํ เอกตฺถมฺภิกตฺเถรอปทาน์ (๑๒)

[๑๔] สิทฺธตฺถสฺส ภควโต มหาปุคฺคโณ^๒ อหุ
 สรณํ คตา จ เต พุทฺธํ สทฺทหนฺตํ ตถาคตํ ฯ
 สพฺเพ สงฺคมฺม มนฺเตตฺวา มาฬํ กุพฺพนฺตํ สตฺถุโน
 เอกตฺถมฺภํ อลภนฺตา วิจฺฉินฺตํ พุทฺทเวเน ฯ
 เตหํ อรณฺเณ ทิสฺวาน อุกฺคมฺม คณํ ตทา
 อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน ปริปุจฺฉี คณํ อหํ ฯ
 เต เม ปุณฺณา วียากํสุ สีลวณฺโต อฺปาสภา
 มาฬํ มยํ กตฺตुकามา เอกตฺถมฺภเ น ลพฺภาติ ฯ
 เอกตฺถมฺภํ มมํ เทถ อหํ ทสฺสามิ สตฺถุโน
 อาหริสฺสามหํ ธมฺภํ อปฺปิสฺสุกฺกา ภวณฺตุ เต ฯ
 เต เม ธมฺภํ ปเวจฺฉิสฺสุ ปสนฺนา ตฺถุจฺมานสา
 ตโต ปฏฺฐินิวตฺติตฺวา อาคมฺสฺสุ สกํ ฆรํ ฯ

๑ ม. เทวสตุตติมฺหิตโต ฯ

๒ ม. ย. มหาปุคฺคโณ ฯ

อจิรั คเต ปุคคณ
 หนฺจ หนฺจเนน จิตฺเตน
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน
 อุพฺพิทฺธํ ภาวนํ มยฺหํ
 วชฺชมานาสฺสุ เภริสฺสุ
 ปญฺจปญฺญาสกปฺปมฺหิ
 ตตฺถาปิ ภาวนํ มยฺหํ
 กุณฺฑาคารวรูปเต
 เอกวิสตฺติกปฺปมฺหิ
 ตตฺถาปิ ภาวนํ มยฺหํ
 ยํ ยํ โยนฺนุปฺปชฺชามิ
 อนฺโณมิ สพฺพเมตํ^๑
 จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป
 ทฺคฺคตฺตี นาภิซานามิ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตสฺโส
 จภฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา
 อิตฺถํ สฺสุํ อายสฺมา เอกตถมฏิกโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

เอกตถมฏิกตเถรสุส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. โป. อทาสหํ ๑

๒ ม. สมุคคตํ ๑

๓ ม. สฺสุํ สพฺพํ ๑

๔ ม. ธรรมมทํ ๑

ตติยัม นนุทตฺเถราปทานัง (๑๓)

[๑๕] ปทุมุตตรรสส ภควโต โลกเชฏฺฐรสส ตาทิโน
 วตฺถํ ไชมํ มยา ทินฺนํ สยมภุสฺส มहेสิโน ๑
 ตมฺเม พุทฺโธ วียากาลิ ชลชุตฺตมนายโก^๑
 อิมินา วตฺถทาเนน เหมวณฺโณ ภวิสฺสลิ ๑
 เทวสมฺปตฺตี^๒ อนุโมตฺวา สุกุมฺมเลน^๓ โจทีโต
 โคตมรสฺส ภควโต กนิฏฺฐโจ ตวํ ภวิสฺสลิ ๑
 ราครตฺโต สุขสิโล กาเมสุ เคะธมาตุโต
 พุทฺธเณ โจทีโต สนฺโต ตโต^๔ ตวํ ปพฺพชิสฺสลิ ๑
 ปพฺพชิตฺวาน ตวํ ตตฺถ
 สพฺพาสเว ปริญฺเวย
 สตกปฺปสฺสสมฺหิ^๕ จตุโร เจลนามกา
 สญฺจิกปฺปสฺสสมฺหิ อุปเจลา จตฺตชฺชนา ๑
 ปญฺจกปฺปสฺสสมฺหิ เจลาว จตุโร ชนา
 สตฺตตรตนสมฺปนฺนา จตฺตปฺมฺหิ อิสฺสรา ๑
 ปฏฺฐิสฺสภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปิ จ อญฺจิเม
 ฉพีภินฺเวยา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธรสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา นนฺโท เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

นนุทตฺเถรรสฺส อปทานัง สมตฺตํ ๑

๑ ม. ชลชุตฺตรนามโก ๑ ๒ เทว สมฺปตฺตี ๑ ๓ ม. กุสลมฺมเลหิ ๑
 ๔ ม. ตทา ๑ ๕ ม. นิพฺพายิสฺสลิทาสโว ๑ ๖ ม. สตฺต ... ๑

ปณจมนิ ปิณินทวจจตุเถราปทาน (๑๕)

[๑๗] นิพพุเต โลกนาถมฺหิ	สุเมธ อคคปฺคฺคฺล
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน	ญฺฐปฺปชฺชํ อกาสนํ ๑
เย จ ชีณาสวา ตตฺถ	ฉพฺภิณฺณวมา มหิทฺธิกา
เตหํ ตตฺถ สมานेतฺวา	สงฺฆภตฺตมกาสนํ ๑
สุเมธสฺส ภควโต	อุปฺภุจฺจาโก ตทา อหุ
สุเมธ นาม นามเน	อนฺุเมทิตฺถ โส ตทา ๑
เตน จิตฺตปฺปสาเทน	วิมานํ อุปฺปชฺชหํ
ฉพฺภาสีตีสหสฺसानิ	อจฺจรยาโย อเหสุ ^๑ เม ๑
มเมว อนฺวตฺตฺตฺนฺติ	สพฺพกาเมหิ ^๒ ตา สทา
อญฺเณ เทเว อภิโภมิ	ปฺปญฺญกมฺมสฺสลิทํ ผลํ ๑
ปณฺจวิสฺตติกปฺปมฺหิ	วรุณํ นาม ชตฺติโย
วิสุทฺธโกชโน อาสี	จกฺกวตฺติ อหํ ตทา ๑
น เต พิชฺชํ ปวปฺปนฺติ	นปิ นียนฺติ นงฺคลา
อกฺกฺจปฺกิมํ สาลี	ปริภฺวณฺชฺนฺติ มาณฺสา ๑
ตตฺถ รชฺชํ กริตฺวาน	เทวตฺตํ ปฺน คณฺจหํ
ตทาปิ เอทิสา มยฺหํ	นิพฺพตฺตา โภคสมฺปทา ๑
น มํ มิตฺตา อมิตฺตา วา	หีสฺนฺติ สพฺพปาณิน
สพฺเพสํ จ ^๓ ปิโย โหมิ	ปฺปญฺญกมฺมสฺสลิทํ ผลํ ๑
ดีสกปฺปสฺสสมฺหิ	ยํ ทานมทฺที ตทา
ทฺคฺคฺตึ นานิชานามิ	คณฺฐเลปฺสฺสลิทํ ผลํ ๑
อิมมฺหิ ภาทฺทเก กปฺเป	เอโก อาสี ชนาริโป

๑ ม. ย. รมีสุ ๑

๒ โป. สพฺพกามสโมหิตโต ๑

๓ ม. ปี ๑

มหานุกาโว ราชิสี^๑ จกุกวตติ มหพพโล ๑
 โสหํ ปณจสุ ลีเลสุ จเปตวา ชนตํ พหุ
 ปาเปตวา สุคตียะเว เทวทานํ ปิโย อหํ^๒ ๑
 ปฏิสัมภิตา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิม
 จพฺภิญญา สจฺฉิกิตตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตติ ๑
 อิตถํ สุหํ อายสฺมา ปิลินทวจฺโฉ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๑
 ปิลินทวจฺฉตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉฏฺฐจํ ราชูลตฺเถรอปทานํ (๑๖)

[๑๘] ปทุมุตฺตรสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทีโน
 สตฺตตฺถุมิมฺหิ ปาสาเท อาทาสํ สนฺถรี อหํ ๑
 ชีณาสวสทฺสเสหิ ปริกิณฺโณ มหามุณี
 อฺุปากมิ คนฺธกฺฎฺฐิ ทิปทินฺโท^๓ นราสโก ๑
 วิโรจยํ คนฺธกฺฎฺฐิ เทวเทโว นราสโก
 ภิกฺขุสงฺฆเ จิตฺเต สตฺถา อีมา คาถา อภาสถ ๑
 เยนายํ โชติตา เสยฺยา อาทาโสว สุสนฺถโต ๑
 ตมหํ กิตฺตยิสฺสามิ สฺถนาถ มม ภาสโต ๑
 โสณฺณมยา รุปฺมยา อโถ เวฬุริยามยา
 นิพฺพตฺติสฺสนฺตติ ปาสาทา เยเกจิ มนฺโส ปิยา ๑
 จตฺสภฺฐิกฺขตฺตํ เทวินฺโท เทวราชฺชํ กวิสฺสติ
 สทฺสภฺกฺขตฺตํ จกุกวตฺติ ภวิสฺสติ อนนฺตฺรา ๑
 เอกวิสฺตทิปปมฺหิ วิมโล นาม ชตฺติโย

๑ ม. ราชหํ ๑

๒ ม. อหุํ ๑

๓ ม. ทิวิปทินฺโน ๑

จาตุรฤต วิชิตาริ
 นคริ เรณูวติ นาม
 อายมฤต ติณิสติ
 สุทสุโน นาม ปาสาทิ
 ฤฎการวรูเปติ
 ทสทททวิวิตตฤต
 สุทสุนวิ นคริ
 ปกา นิคคจจเต ตสุส
 วิโรจิสสุติ ตํ นิจจํ
 กปปสตสทสสมหิ
 โคตมิ นาม โคตเตน
 ตูลิตาว^๒ จวิตวาน
 โคตมสุส ภควติ
 สเจ วเสยย อคาริ
 อฏจันเมตํ ยํ ตาทิ
 นิกขमितวา อการมทา
 ราหูล นาม นามน
 กิกวิ อณฺฑํ รกเขยย
 นิปโก สีสสมปนุ
 ตสุสทํ ฆมมณณาย
 สพพาสเว ปริณณาย
 ปฏิสสมภิทา จตสุส

จกฤทตติ ภวิสสุติ ๑
 อฏจกาหิ สุมปิติ
 จตุรสุสสมายุตํ ๑
 วิสุกมเมน มาปิไต^๑
 สตตฤตตฤทติ ๑
 วิชชารชสมากูล
 เทวทานํ ภวิสสุติ ๑
 อุกคจจนเทว สุริเย
 สมนตทา อฏจโยชนํ ๑
 โอฤกาฤกฤลสมภโว
 สตฤตา โลเก ภวิสสุติ ๑
 สุกฤมูเลน โจทิต
 อตฤช โส ภวิสสุติ ๑
 จกฤทตติ ภเวยย โส
 อคาเร รติมชฺชเมคา ๑
 ปพพชิสสุติ สุปพไต
 อรทา โส ภวิสสุติ ๑
 จามริริว วาลธิ
 มมํ ทกฺช^๓ มหามุนิ ๑
 วิหาสิ สาสเน รติ
 วิหรามิ อนาสโว ๑
 วิโมฤขาปิจ อฏจิเม

๑ ม. วิสุกมเมน มาปิไต ๑

๒ ม. ตูลิตา โส ๑

๓ ม. ย. มมํ รกฺช ..., ไป. อชช รกฺช ๑

ฉัพพีณญา สจฉิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา ราหุโล เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ราหุลตฺถเณรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตุตมํ อุปเสนวณฺคนตฺปุตฺตตฺถเธาปทานํ (๑๗)

[๑๙] ปทุมุตฺตรํ ภาควนฺตํ	โลกเชฏฺฐํ นราสภํ
ปพฺพการมฺหิ นิสินฺหนํ ตํ ^๑	อุปกณฺณํ นรุตฺตมํ ฯ
กณฺนิการํ ปุปฺผิตํ ^๒ ทิสฺวา	วณฺณฺเณ เจตฺวาน ตํ ตทา
อลงฺกริตฺวา ฉตฺตมฺหิ	พุทฺธสฺส อภีโรปยํ ฯ
ปิณฺฑทฺปาตณฺจ ปาทาลี	ปรมนฺหนํ สุโฆชนํ
พุทฺธเชน นวเม ตตฺถ	สมเณ อณฺุจ โฆชยํ ^๓ ฯ
อนฺุโมหิ มหาวีโร	สยมฺภุ อคฺคปฺคฺคโล
อิมินา ฉตฺตทาเนน	ปรมนฺนปเวจฺจนา ฯ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน	สมฺปตฺตี อนฺุภุสฺสลิ
ตีสฺกฺขตฺตํ จ เทวีนฺุโท ^๔	เทวรสฺสํ กวิสฺสติ ฯ
เอกวิสฺตีกฺขตฺตํ จ	จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ
ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ	คณฺนาโต อสงฺขยํ ฯ
ยํ วทฺนฺติ สุเมธฺติ	ภฺริปณฺณํ สุเมธสฺ ^๕
กปฺเปโต สตฺสทฺสเส ^๖	โอกฺกาทกฺกุลสมฺภโว ฯ
โคตโม นาม โคตเตน	เอโส พุทฺโธ ภวิสฺสติ ^๗
สาสเน ทิปฺปมานมฺหิ	มณฺุสฺสตฺตํ คมิสฺสติ ฯ

๑ ม. นิสินฺหนํ ฯ

๒ ม. กณฺนิการปฺปผํ ฯ

๓ ม. โฆชยํ ฯ

๔ ม. ฉตฺตีสฺกฺขตฺตํ เทวีนฺุโท ฯ

๕ ม.

ยํ วทฺนฺติ ... สุเมธสนฺติ อยํ อพฺพคคาถา นตฺถิ ฯ

๖ ม. สตฺสทฺสสิโต กปฺเป ฯ

๗ ม. สตุตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ฯ

อุปเสโนติ นามเณ [๑] เหลสสติ สตุถุสาวโก
 จริมัม วตุตเตเต มยหัม [๒] ภวา สพุเพ สมุหตา
 ชาเรมิ อนุติมัม เทหัม เซตวา มารุ สวาหนัม ๑
 ปฎิสมภิทา จตสโส วิโมกขापิจ อฎุจิม
 จฬัภิณญา สจจิกิตา กตัม พุทุชสุส สาสนนุติ ๑
 อิตถัม สุกัม อายสฺมา อุปเสโน วุคนตปุตโต เถโร อิมา คาถาย
 อภาสิตถาติ ๑

อุปเสนวุคนตปุตตตุเถรสฺส อปทานัม สมตตัม ๑
 ตติยภานวารัม นิฎุจิตัม ๑

อภุจมัม รฎุจปาลตุเถรอปทานัม (๑๘)

[๒๐] ปทุมุตตรสฺส ภควโต โลกเชฎุจสุส ตาทิโน
 วรนาโค มยา ทินโน อีสาทนโต อรุฬุหโว^๑ ๑
 เสตจจตุโตปเสธิโต^๔ สาทพุพโณ^๕ สหตุธิโป
 อคฺขมาเปตฺวาน ตัม สพุพัม สงฺฆารามัม อการยี้ ๑
 จตุปณฺณาสสฬุสสานิ ปาสาเท การยี้ อหัม
 มโหฆทานัม กริตฺวาน นิยฺยาเทสิ มहेสิโน ๑
 อนุโมเท มหาวีโร สยมฎุ อคฺคปคฺคโล
 สพุเพ ชเน หาสยนโต เทเสสิ อมตัม ปทัม ๑
 ตัม เม พุทุโร วิทยากาลิ ชลชุตตมนามโก^๖

๑ ม. เอตถนฺตเร ตสฺส ฐมเมสุ ทายาโท โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโตติ ทิสฺสติ ๑

๒ ม. เอตถนฺตเร สมนฺตปาสาทิกตฺตา อคฺคฎุจจาเน จเปสฺสตีติ อยัม อพุฏฺคคาถา ทิสฺสติ ๑

๓ ม. อรุฬุหวา ๑ ๔ ม. เสตจจตุโต ปโสภิต, ยุ ... ปเสวโต ๑

๕ ม. สกปฺปโน ๑ ๖ ม. ชลชุตฺตรนามโก, โป. ชลชุตฺตมนามโก ๑

ภิกขุสงฺฆเม นิสีทิตฺวา
 จตฺตปณฺณาสสทฺสฺสาณิ
 กถยิสฺสามิ วิปากํ
 อฏฺฐจารสสทฺสฺสาณิ
 พุยมฺหุตฺตมมฺหิ นิพฺพตฺตา
 ปณฺณาสกฺขตฺตํ เทวิฺนโท
 อฏฺฐจปณฺณาสกฺขตฺตํ จ
 กปฺปสฺตสทฺสฺสมฺหิ
 โคตโม นาม นามเณ^๑
 เทวโลกา จวิตฺวาน
 ผีเต^๒ กุเล มหาโภเค
 โส ปจฺจมา ปพฺพชิตฺวาน
 รฏฺฐปาโลติ นามเณ
 ปธานํ ปหิตฺตโต โส
 สพฺพาสเว ปริณฺณาย
 อฏฺฐาย อภินิฺกฺขมฺม
 เขฬฺปิณฺฑเทว โภคมฺหิ
 วิริยํ เม ชูรโชรยฺหํ
 ธาเรมิ อนฺติมํ เทหํ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส
 ฉฬฺปิณฺฑเณ สจฺฉิกิตฺตา
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา รฏฺฐปาโล เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 รฏฺฐपालตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. โคตเตน ๑ ๒ ม. อทฺธเม, ญ. อทฺธ ๑ ๓ ม. วิชฺชติ ๑

นวมิ โสปากตเถราปทาน (๑๙)

[๒๑] ปพภาริ สอิชนุตสส	ปวเร ^๑ ปพพตตตเม
สิทตโต นาม ภควา	อาคจฉิ มม สนตักิ ๑
พุทธี อูปคตํ ทิสวา	โลกเชฏฐสส ตาทิโน
สนถริ ปณณาเปตวาน ^๒	ปุปผาสนมหาสหํ ๑
ปุปผาสเน นิสสิทิตวา	สิทตโต โลกนายโก
มมณจ คติมณณาย	อนิจจตํ อุทาทริ ๑
อนิจจา วต สงขารา	อุปปาทวยธมมิโน
อุปปชชิตวา นิสฺสนนติ	เตสํ วุปสโม สฺโข ๑
อิทํ วตวาน สพพณณ	โลกเชฏฐโจ นราสโก
นภ อพุกุคคมิ ธีโร ^๓	หํสราชาว อมฺพเร ๑
สกํ ทิฏฐิจิ ชหิตวาน	ภาวยานิจจสณณหํ
เอกาหํ ภาวยิตวาน	ตตถ กาลกโต อหํ ๑
เทว สมปตตี อนฺนโกตวา	สูกกมุเลน โจทิต
ปจฉิมพภวสมปตโต ^๔	สาปากโยนุปาคมิ ๑
อคารา อภินิกขมม	ปพพชึ อนคาริยํ
ชาติยา สตตวสฺโสหํ	อรหตตํ อปาปฺณิ ๑
อารทวิโรโย ปหิตตโต	สิเลสุ สฺสมาหิต
โตเสตวาน มหานครํ	อลตถํ อูปสมปทํ ๑
จตฺนวุเต อิตโต ^๕ กปเป	ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺคคตตี นาภิชานามิ	ปุปผทานสฺสิทํ ผลํ ๑
จตฺนวุเต อิตโต กปเป	ยํ สณณํ ภาวยิ ตทา

๑ ม. วิปเน ๑ ๒ ม. สนถริตวาน ๑ ๓ ม. ย. นภ ... วีโร ๑

๔ ม. ย. ปจฉิเม ภเว สมปตเต ๑ ๕ ม. จตฺนวุตติโต ๑ เวมฺปฺริปิ ๑

ดาหิ พุทฺธสฺส ปาหาลี
 ปสนฺนจิตฺโต สุมฺโน
 พุทฺธเสฏฺฐจํ นมสฺสามิ
 อมฺจุหนํ ปยิริปาสตํ
 ตฺยฺเหเวโส อานุกาโว
 ปยิตสฺสึ จ ภควา
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสฺสิตฺวา
 โย โส สงฺฆํ อโภเชติ
 ตถาคตฺตฺวจ สฺมฺพุทฺธํ
 สตฺตวีสติภฺขตฺตํ โส
 สกกมฺมาริทฺโต โส
 ทส จ อมฺจุภฺขตฺตํ^๑ โส
 ปจฺพฺยา รชฺชํ ปณฺจสฺตํ
 อรณฺณํ วนโมคฺคยห
 ปธานํ ปทฺทิตฺวาน
 อมฺจุจารเส กปฺปสฺเต
 ทฺตคฺคตี นามิขานามิ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตโส
 จฬิภินฺนยา สจฺฉิกิตา
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สุมฺงฺคโล เถโร
 ปสนฺโน เสหิ ปาณฺณิ ๑
 เวทฺชาโต กตฺตชฺฉลี
 อโห พุทฺธสฺสพฺวารตา ๑
 ภูยฺชํ ชีณาสวา พหุ
 สรณฺนตํ อูเปมฺหํ ๑
 โลกเชฏฺฐโจ นราสโภ
 อิมา คาถา อภาสถ ๑
 อฺชฺชฺญตํ สฺมาหิตํ
 สฺถฺนถ มม ภาสโต ๑
 เทวรชฺชํ กริสฺสตี
 เทวโลเก รมิสฺสตี ๑
 จกฺกวตฺติ ภวิสฺสตี
 วสุทํ อาวลิสฺสตี ๑
 กานนํ พฺยคฺคฺมเสวิตํ
 กิเลสา ฉापิตา มยา ๑
 ยํ ทานมทฺที ตทา
 ภตฺตทานสฺสิทํ ผลํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อมฺจุสิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สุมฺงฺคตฺถะรสฺส อปทานํ สฺมตฺตํ ๑

๑ ม. ทส อมฺจุ จภฺขตฺตํ ๑

อุททาน์

สีหასนี	เอกตถมรฺภี	นนฺโท	จ	จุลปนฺธโก
ปิลินฺทราหุโล	เจว	วงคนฺโต	รฎฺจปาลโก	ฯ
โสปาโก	มงฺคโล	ทเสว	ทฺติเย	วคฺเค
สตมฺภ	สตุตตีสา ^๑	คาถา	เจตฺถ	ปกาสิตา ฯ

สีหასนียวคฺโค ทฺติโย ฯ

๑ ม. อฎฺจตีสา ฯ

ตติโย สฤติวคโค

ปจมี สฤติตเถราปทาน (๒๑)

[๒๓] หิมวณตสฺส อวิหฺเร	นิสโก นาม ปพฺพโต
อสฺสโม สุกโต มยฺหํ	ปณฺณสาลา สุมาปิตา ฯ
โกสิโย นาม นามเน	ชฺฉิลो อุกคตาปโน
เอกายิกो ^๑ อหฺตติโย	วสามิ นิสเก ตทา ฯ
ผลมฺูลญจ ปณฺณญจ	น ภูญชามิ อหํ ตทา
ปวตฺตตญจ ^๒ สุปาตาทํ	อุปชฺชวามิ ตาวเท ฯ
นาหํ โกเปมิ อาชีวํ	จชมาโนปิ ชีวิตํ
อาราธมิ สกํ จิตฺตํ	วิวชเชมิ อนเนสํ ฯ
ราคุปสํหิตํ จิตฺตํ	ยทา อุปฺปชฺชเต มม
สยํว ปจฺจเวกฺขามิ	เอกโก ^๓ ตํ ทเมมหํ ฯ
รชฺชสิ รชฺชนิเย จ	โทสนิเย ^๔ จ ทุสฺสเส
มฺุยฺหเส โมหนิเย จ	นิกฺขมสฺสุ วนา ตูวํ ฯ
วิสุทฺธานํ อยํ วาโส	นิมฺมลานํ ตปสฺสินํ
มา โข วิสุทฺธํ ทฺุเสสิ	นิกฺขมสฺสุ วนา ตูวํ ฯ
อาคาริโก ภวิตวาน	ทยา ยุตฺตํ ^๕ ลภิสฺสสิ
อุภปิ มา วิราเชสิ	นิกฺขมสฺสุ วนา ตูวํ ฯ
ฉวลาตํ ยถา กญฺจํ	น กวจิ กิจฺจการกํ
เนว คาเม อรรณฺเเว วา	น ทิ ตํ กญฺจสฺสมมตํ ฯ
ฉวลาตฺตูปโม ตูวสิ	น คิหิ นปิ สณฺณโต
อุภโต มุตฺตโก อชฺช	นิกฺขมสฺสุ วนา ตูวํ ฯ

๑ ม. เอกากิโย, ย. เอกากิโก ฯ ๒ ม. ปวตตํ ว ฯ ๓ ม. ย. เอกคโค ฯ
 ๔ ม. รชชเส รชชนิเย จ ทุสสนิเย ฯ ๕ ม. ยทา ปุตตํ ฯ

ลียา นุไซ ทว เอตํ
 ลีฆํ ฐุ^๑ วหิลี^๒ เม
 ชิคฺขนิสฺสนฺติ ตํ วิญญู
 อากขุตฺติวาน อีสโย
 ตํ วิญญู ปวทิสฺสนฺติ
 ลํวาลํ อลภนฺโต หิ
 ติธปฺปณินนํ มาตงฺคํ
 พลินาโค อุปกนฺตฺวา
 ยฺยูถา วินิสฺสโหม สนฺโต
 ทุกฺขิตฺโต วิมโน โหติ
 ตเถว ชฺชูลา ตปี
 เตหิ ฐวํ นิสฺสโหม สนฺโต
 ทิวา วา ยหิ วา รตฺตํ
 ทยฺหสิ ปรีฟ้าเหน
 ชาตฺตฺรูป ยถา กุณฺ
 ตถา ลีลวิหีนํ ฐวํ
 อคาราวสฺมาไนป^๓
 มตฺตํ ปเตตฺตํ กณฺจายปี
 สกํ กมฺมํ กริตฺวาน
 เอวํ ชีวฺหิสิ เคเห
 เอวาทํ ตตฺถ วาเรมิ
 นานาธมฺมกถํ กตฺวา

โก ปชานิ หิ^๑ เต อิหํ
 โกสชฺชพฺพุลา ย จ ๑
 อสุจึ นาคริโก ยถา
 โจทยิสฺสนฺติ ตํ สทา ๑
 สมตฺติกนฺตฺตาสานํ
 กถํ ชีวฺหิสิ ฐวํ ๑
 กุณฺชริ สฺสจฺจิชายนํ
 ยฺยูถา นีหเรเต คชํ ๑
 สฺขํ สาทํ น วินฺทติ
 ปชฺชฌายนฺโต ปเวตฺติ^๔ ๑
 นีหริสฺสนฺติ ทุมฺมตี
 สฺขํ สาทํ น ลจฺฉลสิ ๑
 โสกสฺสลลสมปฺปิโต
 คชโย ยฺยูถาว นิสฺสโหม ๑
 เหนว ยายติ^๕ กตฺถจฺจิ
 น ยายิสฺสสิ กตฺถจฺจิ ๑
 กถํ ชีวฺหิสิ ฐวํ
 นตฺถิ เต นินฺทิตํ ฐนํ ๑
 คตฺเตเต เสทํ ปโมจยํ
 สาทฺธุ เต ตํ น รุจฺจติ ๑
 สงฺกิลเสศคตํ มนํ
 ปาปา จิตฺตํ นินฺวารยึ ๑

๑ ม. ปชานาติ ๑

๒ ม. สหุทธารุ ๑

๓ ย. ปาหิสิ ๑

๔ ย. โอชฺชฌายนฺโต ปชวติ ๑

๕ ม. ฉายติ ๑

๖ ม. อคารํ วสฺมาไนปิ ๑ โป. อนาคารวสฺมาไนปิ ๑

เอวํ เม วิหรนตสส
 ตีสวสสสทสทานิ
 อปฺปมาเทเน^๒ มํ ทิสฺวา
 ปทุมุตตรสมพุทฺโธ
 ติมพฺรุตฺตวณฺณนาโ
 รุเปนาสทิสฺโส พุทฺโธ
 สุกฺคฺโล สาลราชา
 ณาณนาสทิสฺโส พุทฺโธ
 สึหราชา วสุมฺภิตไ
 อภิตไ^๓ พุยคฺคฺมราชา
 ลิงฺคินิกฺขสฺวณฺณนาโ
 มณิ ยถา ไชตฺริสโ
 วิสุทฺถเกลาสสนฺนิโ
 มชฺฌนฺตฺติเกว^๔ สฺริโย
 ทิสฺวา นภจํกมฺนตํ
 เทโว นุชฺเช อยํ สตฺตไ
 น เม สฺสุตฺโต ว ทิฏฺฐโ
 อปิ มนฺตปทํ อตฺถิ
 เอวาทํ จินฺตยิตฺวาน
 นานาปฺปพฺพญจ คณฺธญจ
 ปฺปฺพาสนํ ปณฺญาเปตฺวา
 นรสารถินํ อคฺคํ

อปฺปมาทวิหาริโน
 ปวเน^๑ เม อตฺติกฺกมฺํ ๑
 อุตฺตมตฺถํ คเวสํ
 อาคณฺฉิ มม สนฺตฺติกํ ๑
 อปฺปเมยโย อนฺุปโม
 อากาเส จํกมฺี ตทา ๑
 วิชฺชวพฺภกฺขนนฺตเร
 อากาเส จํกมฺี ตทา ๑
 คชราชา ทปฺปิโต
 อากาเส จํกมฺี ตทา ๑
 ขทฺิรจฺจการสนฺนิโ
 อากาเส จํกมฺี ตทา ๑
 ปุณฺณมาเยว จนฺทิมมา
 อากาเส จํกมฺี ตทา ๑
 เอวํ จินฺเตสทํ ตทา
 อุกาหุ มนฺุชฺเช อยํ ๑
 มหิยา เอทิสฺโส นโร
 อยํ สตฺตถา ภวิสฺสตี ๑
 สกํ จิตฺตํ ปสาทยฺี
 สนฺนิปาเตสทํ ตทา ๑
 สาธุจิตฺตํ มโนรมํ
 อิทํ วจนมพฺรวิ ๑

๑ ม. วิปเน ๑ ๒ ม. ย. อปฺปมาทตํ ๑ ๓ ม. ย. ลาสิตไ ๑
 ๔ ม. มชฺฌนฺตฺติเกว, ย. มชฺฌนฺตฺติเก ๑

อิหํ เม อาสนํ วิจารณ์
 ทาสยนโต มม จิตตํ
 นิสีหิ ตตถ ภควา
 สตตฺรตฺตินฺทิวํ พุทฺโธ
 นมสฺสมาโน อภฺจาสี
 วุฏฺฐหิตฺวา สมาธิมฺหา
 มม กम्मํ ปกิตฺเตนฺโต
 ภาเวหิ พุทฺธานุสฺสตี
 อิมํ สตี ภาวยิตฺวา
 ตีสกปฺปสทฺสทานิ
 อสตีทฺกฺขตฺตํ เทวินฺโท
 สทฺสทฺกฺขตฺตํ จกฺกาวตฺติ
 ปเทสฺรชฺชํ วิปลฺลํ
 อนุโภสฺสตี ตํ สพฺพํ
 ภวามเว สํสรนฺโต
 โภเคหิ โอนตา^๑ นตฺถิ
 กปฺปสทฺสทฺสสมฺหิ
 โคตโม นาม โคตฺเตน
 อสตีโภภูมึ จชฺพเตตฺวา
 โคตมสฺส ภควโต
 อาราชยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ
 สุภฺตติ นาม นามเนน
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสีหิตฺวา

ปญฺณตตํ ตวณฺุจจกํ^๑
 นิสีท กุสฺสฺมาสเน ฯ
 อสมฺภีโตว เกสรี
 ปวเร กุสฺสฺมาสเน ฯ
 สตตฺรตฺตินฺทิวํ อหํ
 สตฺถา โลเก อนุตฺตโร ฯ
 อิหํ วจฺนมพฺพวิ
 ภาวนานํ อนุตฺตรํ ฯ
 ปฺบูรยิสฺสตี มานสํ
 เทวโลเก รมีสฺสตี ฯ
 เทวเรชฺชํ กวิสฺสตี
 ราชา รฏฺเเจ ภวิสฺสตี ฯ
 คณฺนาโต อสงฺขยํ
 พุทฺธานุสฺสตียา ผลํ ฯ
 มหาโภคํ ลภิสฺสตี
 พุทฺธานุสฺสตียา ผลํ ฯ
 โอบกฺกาทฺกฺกุลสมฺภโว
 สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ฯ
 ทาสกम्मกเร พหุ
 สาสเน ปพฺพชิสฺสตี ฯ
 โคตมํ สากฺยปฺนฺจควํ
 เหลสฺสตี^๓ สตฺถุสาวโก ฯ
 ทกฺขิณฺเยยคณฺมฺหิ^๔ ตํ

๑ ม. ย. ตวณฺุจจวํ ฯ ๒ ม. ย. โภเค เต อนุตา ฯ ๓ ม. โป. เหลสฺสตี ฯ
 ๔ ม. โป. ทกฺขิณฺเยยคณฺมฺหิ ฯ

ตถารณวิหาเร จ	ทิวีสฺ อคฺคํ ^๑ จเปสฺสตี ๑
อิทํ วตฺวาน สมฺพุทฺโธ	ชลชฺชตฺตมนายโก
นภํ อพฺภุคฺคมิ ธีโร	หังสราชาว อมฺพเร ๑
สาสีโต โลกนาถน	นมสฺสตีตฺวา ตถาคตํ
สทา ภาเวสี ^๒ มุทิต	พุทฺธานุสฺสตีมฺตฺตมํ ๑
เตน กมฺเมเน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธีหิ จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตฺตีลํ อคณฺจหํ ๑
อสีตฺกฺขตฺตํ เทวินฺโท	เทวรชฺชํ อการยํ
สทสฺสกฺขตฺตํ ราชา จ	จกฺกวตฺติ อโหสหํ ๑
ปเทสรชฺชํ วิปลํ	คณฺนาโต อสงฺขยํ
อนฺโณมิ สฺสุมฺปตฺตี	พุทฺธานุสฺสตียา ผลํ ๑
ภวามเว สํสรฺนโต	มหาโณคํ ลภามหํ
โภเค เม โอนตา นตฺถิ	พุทฺธานุสฺสตียา ผลํ ๑
สทสฺสตีโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกรํ ตทา
ทฺคฺคตี นาภิชานามิ	พุทฺธานุสฺสตียา ผลํ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพีภินฺณวา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา สุกฺฤติ เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑	
สุกฺฤติตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑	

๑ ม. อคฺเค ๑

๒ ม. ภาเวมิ ๑

หุติยัม อุปวาณตเถราปทาน์ (๒๒)

[๒๔]	ปทุมุตตโร นาม ชีโน ชลิตวา อคคิกขนุโธว มหาชนา สมากมม จิตัม กตวาน สุกตัม สรีร์กัจจัม กตวาน สเทวมนุสสา สพุเพ ปจมา กณจนมยา ตติยา รุปิยมา ตตถ ปณจมิ ยา ภูมิมิ ^๑ ฉญจา มสารคลลสส ชงฆา มณิมยา อาสิ สพพโสณณมโย ฐโป เทวา ตตถ สมากนตวา มยปี ฐโป กริสสาม ^๒ ธาตุ อาเวณิกา นตถิ อิมมहि พุทฺธฐปสมิ ^๓ เทวา สตตฺตฺตเนหิ ^๔ ฐโป ทวีโยชนุพเพโธ นาคา ตตถ สมากนตวา มนุสสา เจว เทวา จ มา โน ปมตฺตา อสฺสมหา	สพพธมมาน ปารคู สมพุทฺโธ ปรีนิพพุโต ๑ ปฺชยิตฺวา ตถาคตัม สรีร์ อภิโรปยัม ๑ ธาตุ ตตถ สมานยัม พุทฺธฐโป อกํสุ เต ๑ หุติยาปิ ^๑ มณิมยา จตฺตฺตา ^๒ ผลิกามยา ๑ โลहितงฺคมา อหุ สพฺพรตนมยฺฐปรี ๑ เวทิกา รตนามยา อุทฺธัม โยชนมฺคฺคโต ๑ เอกโต มนตฺยัม ตทา โลกนาถสฺส ตาทิโน ๑ สรีร์ เอกปิณฺฑิตัม กริสสาม กณจุกัม มยัม ๑ อณณัม วทฺธเมสฺส โยชนัม ติมิรํ พยฺปนฺนติ โย ^๓ ๑ เอกโต มนตฺยัม ตทา พุทฺธฐโป อกํสุ เต ๑ อปฺปมตฺตา สเทวกา ^๔
------	---	--

๑ ม. หุติยาลิ ๑ ๒ ม. จตฺตฺถิ ๑ ๓ ม. ตถา ปณจมิยา ภูมิมิ ๑

๔ ม. กสฺสาม ๑ เอวมฺปรี ๑ ๕ ม. เทวา สตตฺตฺตเนหิ ๑ ๖ ม. ย. โส ๑

๗ ย. สเทวตา ๑

มยมปิ ฐปํ กริสฺสาม	โลกนาถสฺส ตาทิโน ๑
อินฺทนีลํ มหानीลํ	อโถ ไชติรสํ มณี
เอกโต สนนฺปิปาเตตฺวา	พฺพุทฐปํ อฉาทยฺ ^๑ ๑
สพฺพํ มณฺนิมยํ อาสิ	ดาวตา พฺพุทฺเจตฺติยํ
ติโยชนสมฺพุพฺพิทฺธํ	อโลกกรณํ ตทา ๑
ครุพฺ้า ^๒ จ สฺมาคณฺตฺวา	เอกโต มนฺตยฺํ ตทา
มนฺุสฺสา เทวนาคา จ	พฺพุทฺฐปํ อกํสุ เต ๑
มา โน ปมตฺตา อสฺสุมฺหา	อปฺปมตฺตา สเทวกา
มยมปิ ฐปํ กริสฺสาม	โลกนาถสฺส ตาทิโน ๑
สพฺพํ มณฺนิมยํ ฐปํ	อกรุํ ตาว ^๓ กณฺจกํ
โยชนํ เตปิ วทฺฒฺเณสุํ	อายตํ พฺพุทฺเจตฺติยํ ๑
จตุโยชนมฺพุเพโธ	พฺพุทฺฐปฺโป วิโรจติ
โอภาเสติ ทิสฺสา สพฺพา	สตรํสีว อุกฺคโต ๑
กฺุมภณฺททา ^๔ จ สฺมาคณฺตฺวา	เอกโต มนฺตยฺํ ตทา
มนฺุสฺสา เจว เทวา จ	นาคา จ ครุพฺ้า ตทา ^๕ ๑
ปจฺเจกํ พฺพุทฺเสฏฺฐจฺจสฺส	อกรํสุ ฐปมฺตฺตมํ
มา โน ปมตฺตา อสฺสุมฺหา	อปฺปมตฺตา สเทวกา ๑
มยมปิ ฐปํ กริสฺสาม	โลกนาถสฺส ตาทิโน
รตเนหิ ฉาทยิสฺสาม ^๖	อายตํ พฺพุทฺเจตฺติยํ ๑
โยชนนฺเตปิ วทฺฒฺเณสุํ	อายตํ พฺพุทฺเจตฺติยํ
ปณฺจโยชนมฺพุเพโธ	ฐปฺโป โอบาสตี ตทา ๑
ยกฺขทา ^๗ ตตฺถ สฺมาคณฺตฺวา	เอกโต มนฺตยฺํ ตทา

๑ ย. อจฺฉาทยฺํ ๑ ๒ ย. โป. กฺุมภณฺททา ๑ ๓ ม. เต จ ๑ ๔ ย. โป. ยกฺขา ตตฺถ ... ๑
 ๕ ม. ตถา ๑ ๖ ม. ... ฉาทยิสฺสาม, ย. โป. ผลิกา ฉาทยิสฺสาม ๑
 ๗ ย. โป. คณฺธพฺพา จ ๑

มนุชา เทวตา นาคา ^๑	กุมภณททา ครุฟ้า ^๒ ตทา ฯ
ปัจเจกั พุทฺธเสฏฺฐจฺจส	อํสฺส ฐปฺมุตฺตมํ
มา โน ปมตฺตทา อสฺสุมฺหา	อปฺปมตฺตทา สเทวกา ฯ
มยฺปิ ฐปฺ กริสฺสาม	โลกนาถสฺส ตาทิโน
ผลิกา ฉาพยิสฺสาม ^๓	อายตํ พุทฺธเจตียํ ฯ
โยชนนฺเตปิ วทฺธเมสฺสุ	อายตํ พุทฺธเจตียํ
ฉโยชนานิ อุพฺพิทฺโธ	ฐโป โอภาสตี ตทา ฯ
คณฺธพฺพา จ สฺมาคณฺตฺวา	เอกโธ มนฺตยฺมํ ตทา
มนุชา เทวตา นาคา	ครุฟ้า กุมภยภฺทกา ฯ
สพฺเพ กตา ^๔ พุทฺธฐปฺ	มยเมตฺถ อการกา
มยฺมยฺปิ ฐปฺ กริสฺสาม	โลกนาถสฺส ตาทิโน ฯ
เวทียो สตฺต กตฺวาน	ยาว ชงฺฆา อํสฺส ^๕ เต
สพฺพโสวณฺณมยฺ ฐปฺ	คณฺธพฺพา การยฺมํ ตทา ฯ
สตฺตโยชนมฺพฺเพโธ	ฐโป โอภาสเต ตทา
รตฺตินฺทิวา น ฅายนฺติ	อาโลกา โหฺนติ สพฺพทา ^๖ ฯ
อภินฺนินฺติ น ตสฺสามา	จนฺทสฺสุรา สตารกา
สมนฺตทา โยชนสฺเต	ปทีโป ปน ปชฺชลิ ฯ ^๗
เตน กาลेณ เยเกจิ	ฐปฺ ปุเชนฺติ มานุสา
น เต ฐปฺ อารุหนฺติ	อมฺพเว อุกฺขิปนฺติ เต ฯ
เทเวหิ จปิโต ยกฺโข	อภิสฺมมตฺนามโก
ธมฺ วา ปุพฺพทามํ วา	อภโรเปติ อุตฺตริ ฯ
น เต ปสฺสนฺติ ตํ ยกฺขํ	ทามํ ปสฺสนฺติ คจฺฉโต

๑ ม. มนุสสา เทวา นาคา จ ฯ

๒ ม. ครุฟ้า กุมภอณฺทกา ฯ เอวมฺปริปิ ฯ

๓ ม. ผลิกาทิ ฉาเทสฺสาม ฯ

๔ ม. สพฺเพกํสฺ ฯ ๕ ม. ฉตฺตมาโรปยีสฺ ฯ

๖ ม. ย. อาโลโก โหฺติ สพฺพทา ฯ

๗ ม. ปทีโปปิ น ปชฺชลิ ฯ

เอตํ ปสฺสตีวา คจฺจนฺตี ^๑	สพฺเพ คจฺจนฺตี สุคฺคตี ๑
วิรุทฺธา เย ปาวจเน	ปสฺนฺนา เย จ สาสเน
ปาฎิหิรํ ทฏฺฐกามา	ฐูเป ปุเชนฺตี มาณฺสา ๑
นคเร หํสวติยา	อโหสี วรรณโก ^๒ ตทา
อาโมทิตํ ชนํ ทิสฺวา	เอวํ จินฺตฺสหํ ตทา ๑
โอฬาริ ภาควา เอโส ^๓	ยสฺส ชาตฺตฺสเรทิสํ
อิมมา จ ชนตา ตฺถุจฺจา	การํ กุพฺพํ น ตปฺปเร ๑
อหํปิ การํ กริสฺสามิ	โลกนาถสฺส ตาทิโน
ตสฺส ชมฺเมสุ ทายาโท	ภวิสฺสามิ อนาคเต ๑
สุโรตํ ราชเณหา	อุตฺตเรยฺย ปญฺญํ มม
เวฬุคฺเค ^๔ อาลคฺเคตฺวาน	ธชฺชํ อุกฺขิปิ อมฺพเร ๑
อภิสมฺมตโก คยฺห	อมฺพเร หาสิ เม ธชฺชํ
วาเทริตํ ธชฺชํ ทิสฺวา	ภียโย หาสํ ชเนสฺหํ ๑
ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	สมณํ อุปสงฺกมึ
ตํ ภิกฺขุํ อภิวาเทตฺวา	วิปากํ ปุจฺจหํ ธเช ๑
โส เม กเถสิ อานนฺท	ปีติสญฺชนนํ มม
ตสฺส ธชฺสส วิปากํ	อนฺุโภสฺสสิ สพฺพทา ๑
หตฺถิ อสฺสา รธา ปตฺตี	เสนา จ จตฺรจฺฉินิ
ปริวารสฺสนฺตี ตํ นิจฺจํ	ธชฺชานสฺสิทํ ผลํ ๑
สฺฐจึ ตฺริยสทฺสฺสานิ	ภริโย สมลงฺกตา
ปริวารสฺสนฺตี ตํ นิจฺจํ	ธชฺชานสฺสิทํ ผลํ ๑
ฉฬาลีตีสทฺสฺสานิ	นารีโย สมลงฺกตา
วิจิตฺตวตฺตถาภรณํ	อามุตฺตมณิกฺกนฺทลา ๑

๑ ม. ย. เอวํ ... คจฺจนฺตา ๑ ๒ ม. ภตโก ๑ ๓ ม. เหัส ๑ ๔ ม. ย. เวฬุคฺเค ๑

อาฬารมฺขา^๑ หฺสุลา
 ปรีวาเรสฺสนฺติ ตํ นิจจํ
 ตีสฺกปฺปสฺสฺสฺสฺสฺส
 อสฺตีทฺกขตฺตํ เทวโนโท
 สหฺสฺสทฺกขตฺตํ ราชาปี^๒
 ปเทสฺรชฺชํ วิปลํ
 กปฺปสฺตสฺสทฺสฺสฺสฺส
 โคตโม นาม นาเมน
 เทวโลกา จวิตฺวาน
 ปุณฺณกมฺเมน สํยฺตโต
 อสฺตีโกฏี จชฺชเตตฺวา
 โคตมสฺส ภควโต
 อาราชฺยิตฺวา สมฺพุทฺธํ
 อุปวาเณติ นามเณ
 สตสฺสทฺสฺส กตํ กมฺมํ
 สุมฺตโต สรวโคเว
 จกฺกวตฺติสฺส สนฺตสฺส
 ตีณฺโณชนสมฺนฺตา^๓
 สตสฺสทฺสฺส อิตฺ^๔ กปฺเป
 ทฺกคฺตึ นามิชานามิ
 ปฏฺฐิสฺสภิทา จตฺสฺโส
 จพฺพิณฺณวา สจฺจิจิตฺตา

สฺสทฺสฺส ตนฺนํชฺชมิมา
 ชชทานสฺสฺสํ ผลํ ฯ
 เทวโลเก รมิสฺสฺส
 เทวเรชฺชํ กริสฺสฺส ฯ
 จกฺกวตฺตึ ภวิสฺสฺส
 คณฺนาโต อสงฺขยํ ฯ
 โอกฺกาทกฺกสฺสทฺสฺส
 สตฺธา โลเก ภวิสฺสฺส ฯ
 สฺกทฺกมฺเลน โจทิตโต
 พฺรหฺมพฺนฺธุ ภวิสฺสฺส ฯ
 ทาสกมฺมกเร พฺหุ
 สาสเน ปพฺพชฺชิสฺสฺส ฯ
 โคตมํ สกฺยปฺนฺจควํ
 เหสฺสฺส สตฺถุสาวโก ฯ
 ผลํ ทสฺเสสิ เม อีช
 กิเลสฺ เณปยึ มมํ ฯ
 จาตฺตํปิสฺสรสฺส เม
 อุสฺสฺสฺสสนฺติ^๔ ชชา สทา ฯ
 ยํ กมฺมมกฺริ ตทา
 ชชทานสฺสฺสํ ผลํ ฯ
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

๑ ม. อาฬารปมฺหา ฯ ๒ ม. ราชา จ ฯ

๔ ม. อุสฺสฺสฺสสนฺติ, ย. ทสฺสฺสฺสสนฺติ ฯ

๓ ม. ตีโยชนานิ สมฺนฺตา ฯ

๕ ม. สตสฺสทฺสฺสโต ฯ

อิตถํ สุทํ อายสุมา อุปวาโณ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 อุปวาณตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ ตีณีสรรณาคมนियตฺเถราปทานํ (๒๓)

[๒๕] นคเร จนฺทวติยา ^๑	มาตุปฏฺจฺจานโก ^๒ อหํ
อนฺธา มาตาปิตา มยฺหํ	เต โปเสมิ อหํ ตทา ฯ
รโหคโต นิสีทิตฺวา	เอวํ จินฺเตสฺหํ ตทา
โปเสนฺโต มาตาปิตโร	ปพฺพชฺชํ น ลภามหํ ฯ
ตมฺนุชการปิตฺตา ^๓	ติวิชคฺคิหิ ทยฺหเร
เอตาทิสฺเส ภเว ชาเต	นตฺถิ โภจิ วินายโก ฯ
พฺพุโธ โลเก สมฺปฺปนฺโน	ทิปฺเปติ ทานิ สาสนํ ^๔
สฺกกา อุทฺธิตฺตํ อตฺตา	ปฺฤณฺณกาเมน ชนฺตฺตนา ฯ
อุคฺคยฺห ตีณิ สรณฺ	ปฺริปฺนฺณฺณานิ โคปยิ
เตน กมฺเมน สฺกเตน	ปฏฺธิมฺกฺขามิ ทฺคฺคตฺตี ฯ
นิสฺโส นาม สมฺโณ	พฺพุทฺสฺส อคฺคสาวโก
ตํ อหํ อุปคนฺตฺวาน	สฺรณฺณาคมนํ คหิ ฯ
วสฺสสฺตสฺสสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส	อายํ วิชฺชติ ตาวเท
ดาวตา สฺรณฺณาคมนํ	ปฺริปฺนฺณฺณํ อโคปยิ ฯ
จริเม วตฺตฺมานมฺหิ	สฺรณฺณตมฺนุสฺสฺสฺรี
เตน กมฺเมน สฺกเตน	ดาวตฺตีลํ อคฺคยฺจหํ ฯ
เทวโลกคโต สนฺโต	ปฺฤณฺณกมฺมสฺมาทิตฺโต
ยํ ยํ เทสํ อุปฺปชฺชาม	อภฺจฺเจตฺตุ ลภามหํ ฯ

๑ ม. โป. พนฺธมฺติยา ฯ

๒ ม. มาตุอุปฏฺจฺจานโก อหํ, ย. มาตุปฏฺจฺจายโก อหํ ฯ

๓ ม. มหฺนุชการปิตฺตา ฯ

๔ ย. ชินฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส ฯ

ทิสาสุ ปุชิตโต โหมิ
 สพเพ เทวานุวตตณตติ
 สุวณฺณวณฺโณ สพพตถ
 มิตตทานํ อจโล โหมิ
 อสตีติขตตุํ เทวินโท
 ทิพพสุขํ อนุภาวี
 ปณฺจสตตติติขตตุณฺจ
 ปเทสฺรชฺชํ วิปลํ
 ปจฺฉิเม ภาสฺมปตเต
 ปุเร สาวตถิยํ ชาโต
 นครา นิกฺขมิตวาน
 สายํ ชิกฺขทาสมฺงคฺคี^๑
 ตตถททสาลี สมนํ
 โส เม ฌมฺมเมเสสิ
 โสหนํ สุตฺวาน สรณํ
 เอกาสเน นิสีทิตฺวา
 ชาตียา สตตฺตวสฺเสน^๒
 อุปสมปาทยิ พุทฺโธ
 อปริเมยฺเย อิตโต กปฺเป
 ตาว^๓ เม สุกตํ กมฺมํ
 สุโคปิตํ เม สรณํ
 อนุโภาตฺวา ยสํ สพพํ
 เยสํ โสตาวธานตฺถิ

ติขปณฺโณ ภาวามหํ
 อมิตโมคํ ลภามหํ ฯ
 ปฏฺฐิภาณ^๔ ภาวามหํ
 ยโส อจฺจุคฺคโต มม ฯ
 เทวเรชฺชมการยํ
 อจฺฉราหิ ปุรฺกขโต ฯ
 จกฺกวตฺติ อโหสหนํ
 คณฺหาโต อสงฺขยํ ฯ
 ปุณฺณกมฺมสมาหิตโต
 มหาสาลे สุทฺธเก ฯ
 ทารเกหิ ปุรฺกขโต
 สงฺฆารามํ อฺุปาคมี ฯ
 วิปฺปมฺุตตํ นิรุปฺตี
 สรณณฺจ อทาลิ เม ฯ
 สรณํ เม อนุสฺสรี
 อรหตฺตํ อปาปฺุณี ฯ
 อรหตฺตํ อปาปฺุณี
 คฺุณฺมณฺณาย จกฺขฺมา
 สรณานิ อคณฺจหนํ
 ผลํ ทสฺเสสิ เม อิท ฯ
 มานสํ สุปฺปณฺนิหิตํ
 ปตฺโตมฺหิ อจลํ ปทํ ฯ
 สฺุณาถ มม ภาสโต

๑ ม. ย. ปฏิกุณโต ฯ

๒ ม. หสชิกขทาสมฺงคฺคีหนํ, ย. สหสฺสชิกขทาสมฺงคฺคีหนํ ฯ

๓ ม. สตตเม วสเส ฯ

๔ ม. ย. ตโต ฯ

อตุถ ^๑ โว กถยิสฺสามิ	สามํ ทิฏฺฐจํ ปทํ มม ๑
พฺพุโธ โลเก สมฺบุปฺพนโน	วตฺตเต ชินฺสาสนํ
อมตา วาทีตา เภริ	โสภสฺสลฺลวโนทนา ๑
ยถาสเกน ธาเมน	ปฺปญฺญกฺเขตฺเต อนฺตฺตเร
อธิการํ กเรยฺยาถ	ปฺสฺสยิสฺสถ นิพฺพุตฺตี ๑
ปกฺคยฺห ตีณิ สรณ	ปญฺจสีลานิ โคปิย
พฺพุเช จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	ทฺฤทฺสฺสนฺตํ กริสฺสถ ๑
มโม่ปมํ กริตฺวาน ^๒	สีลานิ ปรีโคปิย
อจิริ อรหตฺตํ โว	สพฺเพปิ ปาปฺถนฺิสฺสถ ๑
เตวิชฺไซ อธิปตฺโตมฺหิ	เจโตปรียโกวิท
สาวโก เต มหาวีร	จรณ วนฺทามิ ^๓ สตฺถฺโน ๑
อปริเมยฺเย อิตฺ กปฺเป	สรณํ พฺพุทฺทมคณฺจํ
ทฺฤคฺตฺตี นาภิชานามิ	สรณาคมน ผลํ ๑
ปฏฺฐิสฺสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬฺภิณฺญา สจฺจิกฺตา	กตํ พฺพุทฺสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา ตีณีสรรณาคมนิโย เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

ตีณีสรรณาคมนियตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. อหํ ๑ ๒ ม. สมฺมา ๓ ม. ภาเวตฺวาน ๑ ๓ ม. สรณ วนฺทติ, ๕. สรณ ... ๑

จตุตถัง ปณจลีสมาทานิยตเถราปทาน์ (๒๔)

[๒๖] นครเร จนหวตติยา	ภตโก อาลิสหิ ^๑ ตทา
ปรกมมายเน ยุตโต	ปพพชชั น ลภามหัง ฯ
มหนุทธการปิตตา	ติวิธคคิหิ ทยหเร
เกน นุ โข อุปาเยน	วิสยุตโต ภเว อหัง ฯ
เทยยธมโม จ เม นตถิ	วราโก ภตโก อหัง
ยนุหนนาหัง ปณจลีสล	รกุเขยยัม ปริปุรยัม ฯ
อนมทสสิสสุ มุณีโน	นิสโก นาม สาวโก
ตมหัง อุปสงกมม	ปณจลิกุขาปทคคหิ ฯ
วสุสสตสทสุธานี	อายุ วิชชติ ตาวเท
ดาวตา ปณจลีสลานิ	ปริบุญณานิ โคปยิ ฯ
มจจุกาลे จ สมปตเต	เทวา อสุสาสยนติ มัง
รโถ สหสสยุตโต เต	มาริสายัม อุปฏฐิติ ฯ
วตตเต ^๒ จริเม จิตเต	มม ลีสล อนุสุสิ
เตน กมเมเน สุกเตน	ดาวตีสล อคณจหัง ฯ
ตีสกขตตุญจ เทวินโ	เทวราชชมการยิ
ทิพพสุขัม อนุภาวี	อจจราหิ ปุรุกขโต ฯ
ปณจสตตติกขตตุญจ	จกุกวตติ อโอสหัง
ปเทศรชชัม วิปลล	คณนาโต อสงขยัม ฯ
เทวโลกา จวิตวาน	สุกกมูเลน โจทิตโต
ปุเร เวสาลียัม ชาโต	มหาสาเล สุอทุธเก ฯ
วสุสฺสนายิกे กाले	ทิปปนเต ชินสาสเน
มาตา จ เม ปิตา เจว	ปณจลิกุขาปทคคหุं ฯ

๑ ม. ย. ภตโก อาลิสหิ ฯ

๒ ม. วตตนเต ฯ

สห สุตวานหํ สीलํ	มม สीलํ อนุสสุรึ
เอกาลเน นิสีทิตวา	อระหตฺตํ อปาปุณฺเี ๑
ชาติยา ปณจวสุเสน	อระหตฺตํ อปาปุณฺเี
อุปลมปาทยิ พุทฺโธ	คุณมณฺเวยาย จกฺขุมา ๑
ปริปฺรณฺณานิ โคเปตฺวา	ปณจสิกฺขาปาหนนํ
อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป	วินิปาตํ น คจฺจนํ ๑
โสหํ ยสํ อนุภวึ	เตลํ สीलาน วาหสา
กปฺปโกฏฺฐิ ^๑ ปกิตฺเตนฺโต	กิตฺตเย เอกเทสํ ๑
ปณจสีลานิ โคเปตฺวา	ตโย เหตุ ลมามหํ
ทีชฌายโก มหาโกโค	ติกฺขปณฺเอย ภาวามิหํ ๑
ปกิตฺเตนฺเต ^๒ จ สพฺเพสํ	อริมตฺตณฺจ โปริสํ
ภวามเว สํสริตฺวา	เอเต จาเน ลมามหํ ๑
อปริเมยฺเยสุ สึเลสุ	วตฺตนฺดา ชินสาวกา
ภเวสุ ยทิ รชฺเชยฺยํ	วิปาโก กิทีโส ภเว ๑
สุจฺฉินฺณํ เม ปณจสีลํ	ภตฺแทน ตปฺสฺสินา ^๓
เตน สึเลนหํ อชฺช	โมจยึ ^๔ สพฺพพฺพนฺธนา ๑
อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป	ปณจสีลานิ โคปยึ
ทฺคคฺตึ นามิขานามิ	ปณจสีลานิหํ ผลํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺเวยา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตถํ สุหํ อายสฺมา ปณจสีลสมาทานียเถโร อิมมา คาถาย
อภาสิตฺถาติ ๑

ปณจสีลสมาทานียตเถรสฺส อปาหนัน สมตฺตํ ๑

๑ ม. กปฺปโกฏฺฐิมปิ กิตฺเตนฺโต ๑

๒ ม. สจฺกิตฺเตนฺโต, ย. ปกิตฺเตนฺโต ๑

๓ ย. วิปฺสฺสินา ๑

๔ ย. โปจยึ ๑

ปณจมนิ อนนุสสาวกตเถราปทานิ (๒๕)

- [๒๗] สุวณฺณวณฺณํ สมฺพทฺธํ คจฺจนฺตํ อนฺตราปณฺเ
 กณฺจนคฺคิยสงฺกาสํ ทฺวตฺตํ สฺวรสฺสทฺทํ ๑
 สิทฺธตฺถํ โลกปชฺชิตํ อปฺปเมยฺยํ อโนปมํ
 อลตฺถํ ปรมํ ปีตี ทิสฺวา ทนฺตํ ชฺชุตินฺธฺรํ ๑
 สมฺพทฺธํ อภินาเมตฺวา โภชยฺนฺตํ มหามฺุณี
 มฺุณี การุณฺโโก โลเก^๑ อนฺุเมทฺธิ มมํ ตทา ๑
 ตสฺมี มหาการุณฺโณ ปรมสฺสสการเก
 พุทฺเธ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา กปฺปํ สคฺคมฺุทฺธิ โมทฺทํ ๑
 จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมทฺธิ ตทา
 ทฺคคฺคิตฺตี นาภิชานามิ ภิกฺขทานสฺสทฺธิํ ผลํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺพิณฺณมา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺุทํ อายสฺมา อนนฺุสสาวโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 อนนฺุสสาวกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. มหาการุณโโก โลเก, ย. มฺุณี การุณโโก นาโถ อนฺุเมทฺธิ จ มํ ตทา ๑

ฉณฺฺจํ ฐูปทหายกตฺเถรอปทานํ (๒๖)

[๒๘] สิทฺตตฺถสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
 กุณฺฺฐูปํ มยา ทินฺนํ วิปฺปสฺนุเนน เจตสา ฯ
 ยํ ยํ โยนุปรุชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสํ
 สพุเพสฺสปี ปีโย โหมิ ฐูปทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ฐูปมทฺทํ ตทา
 ทฺทคฺคตฺตี นาภิชานามิ ฐูปทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อณฺฺจิเม
 ฉพฺพิณฺณวมา สจฺจจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ฐูปทหายโก เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ฐูปทหายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตตตมํ ปุฬินปุชกตฺเถรอปทานํ (๒๗)

[๒๙] วิปฺสฺสิสฺส ภควโต โพธิยา ปาทมุตฺตเม
 ปุราถนํ ปุฬินํ ฉทฺทเทตฺวา^๑ สุทฺธํ ปุฬินมาภิรี ฯ
 เอกนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุฬินมทาสทํ
 ทฺทคฺคตฺตี นาภิชานามิ ปุฬินทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 ติปฺณณาสเ^๒ อิตฺโต กปฺเป ราชา อาสี ชนาภิภู^๓
 มหาปุฬิโน นาเมน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อณฺฺจิเม
 ฉพฺพิณฺณวมา สจฺจจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ปุฬินปุชโก เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปุฬินปุชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. ปุราถนฺปฺลินํ ทิตฺวา ฯ

๒ ม. ยฺ. ตีสฺติเม ฯ

๓ ม. ยฺ. ชนาภิภู ฯ

ฉพีภิญญา สจจิกตา กตัง พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถัง สุทัง อายสฺมา อุตฺตโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 อุตฺตยิตฺถสฺส อปทานิ สมตฺตัง ฯ

นวมิ เอกฉลิกตเถรอปทานิ (๒๙)

[๓๑] สุวณฺณวณฺณํ สมพุทฺธัง คจฺจนฺตัง อนฺตราปณฺ
 วิปสฺสี สตฺถวาหคฺคัง นรวิรร^๑ วินายกํ ฯ
 อทนฺตทมนํ ตาที มหาวาที มหามตี
 ทิสฺวา ปสนฺโน สุมโน เอกฉลีสฺส อกาสหัง ฯ
 เอกนวุเต อีโต กปฺเป ยํ อฉลิมกรีส^๒ ตทา
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ อฉลิสฺส อิทัง ผลัง ฯ
 ปฐิสฺสมภิทา จตฺสโส วิเมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพีภิญญา สจจิกตา กตัง พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถัง สุทัง อายสฺมา เอกฉลิกโต เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 เอกฉลิกตเถรสฺส อปทานิ สมตฺตัง ฯ

๑ ม. นรวิรร^๑ ฯ

๒ ม. ยมฉลีสฺส กรีส^๒ ฯ

จตุตถุโถ กุณฐชานวคโค

ปจมี กุณฐชานวคโค (๓๑)

[๓๓] สตฺตาทํ ปฏฺฐิสลฺลีนํ	สยมฺภุํ อคฺคปคฺคลํ
ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน	พฺพทฺสเสฏฺฐํ อุปฏฺฐจฺหิ ๑
วฏฺฐิจิตฺํ กาลมณฺณาย	ปทฺมุตฺตตฺรํ มหามฺุณี
มหนฺตํ ^๑ กทฺลิกณฺเณ	คเหตุวาทุ อุปคณฺณจฺหํ ๑
ปฏฺฐิคฺคเหสิ ^๒ ภควา	สพฺพณฺณญฺม ^๓ โลกนายนโโก
มม จิตฺตํ ปสาเทนฺโต	ปรีภุณฺชิ มหามฺุณี ๑
ปรีภุณฺชิตฺวาน สมพฺพุทฺโธ	สตฺตวาทุ โอนุตฺตโร
สกาสเน นิสีทิตฺวา	อิมา คาทา อภาสถ ๑
เย จ สนฺติ สเมิตาโร ^๔	ยภฺษา อิมมฺหิ ปพฺพเต
อรณฺเณ ภูตคณฺา สพฺเพ ^๕	สุณฺนตฺตวณฺํ มม ๑
โย โส พฺพทฺธํ อุปฏฺฐจฺจาสิ	มิตฺราชฺว เกลรี
ตมฺหํ กิตฺตยิสฺสามิ	สุณฺนถ มม ภาสโต ๑
เอกาทสณฺจ ชตฺตํ โส	เทวราชา ภวิสฺสติ
จตุตฺตีสฺสิตฺตชตฺตณฺจ	จกฺกวตฺตติ ภวิสฺสติ ๑
กปฺปสฺตสทฺสสมฺหิ	โอกฺกาทกฺกุลสมฺภโว
โคตโม นาม โคตเตน	สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ๑
อกฺโกลิตฺวาน สมนฺเณ	สีลวณฺเต อนาสเว
ปาปกมฺมวิปาเกน	นามเชยฺยํ ลภิสฺสติ ๑
ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาทุ	โอรโส ฐมฺมนิมฺมิโต

๑ ม. มหนฺตํ ๑ ๒ ม. ย. ปฏฺฐิคฺคเหตุวาทุ ๑

๔ ย. เย วสนฺติ สเมิตาโร ๑

๓ ลี. ย. ตํ ผลํ ๑

๕ ม. ย. อรณฺเณ ภูตภพฺยานิ ๑

กุณฑลชาโนติ นามเณ
 ปวิเวกั อนุยตุโต
 โตสยิตวาน สตุถารัง
 สาวเกหิ^๑ ปริวโต
 ภิกขุสงฆเ นิสีทิตวา
 เอกังสั จีวรัง กตวา
 วหตัง วรสุส ปุรโต
 เตน กมฺเมน ภควา
 ภิกขุสงฆเ นิสีทิตวา
 วิริยੰ เม ชุรโชรยหัง
 ชาเรมิ อนุติมัง เทหัง
 ปฏิสมภิทา จตสฺโส
 ฉพีภินฺญา สจฺฉิกิตา
 อิตถัง สุหัง อายสฺมา กุณฑลชาโน เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ
 กุณฑลชานตฺเถรสุส อปทานัง สมตตัง ฯ

สาวโก โส ภวิสฺสติ ฯ
 ฉายี ฉานรโต อหัง
 วิหรามิ อนาสโว ฯ
 ภิกขุสงฆปุรุษโต
 สลากัง คาหยี ชีโน ฯ
 วนฺทิตวา โลกนายกัง
 ปจฺมํ อคฺคเฬสหนัง ฯ
 ทสสทสฺสีปคมฺปโก
 อคฺคภูจฺจาเน จเปสิ มัง ฯ
 โยคกฺเขมาธิวาหนัง
 สมฺมา สมฺพุทฺธสาสเน ฯ
 วิโมกฺขาปิจ อภฺจิเม
 กตัง พุทฺธสุส สาสนนฺติ ฯ

๑ ย. สาวกคฺเคหิ ฯ

หุติยํ สาคตตฺเถราปทานํ (๓๒)

[๓๔]	โสภโต นาม นามเน ปุรกฺขโต สลิสฺเสหิ ภควา ตมฺหิ สมเย อารามทวารา นิกฺขมฺม ตมทฺทสาสี สมฺพุทฺธํ สํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา เยเกจิ ปาทปา สพุเพ พุทฺธิมนโต ตถา สตฺตา สตฺถวาโหปี สพุพณฺญ วิปถา อุทฺธิตฺวาน ทฺโต ทนฺตปุรกฺขโต ^๑ อาตานิปฺพิตฺตเตหิ อลงฺกโต ปฺริสโต ^๒ ปภา นินฺทาวเต ตฺยหํ ปสนฺนจิตฺตํ ทิสฺวาน ภิกฺขุสงฺฆे จิตฺเต สตฺถา โย โส หาสํ ชเนตฺวาน กปฺปานํ สตฺสทฺสํ ตฺลิตฺทาหิ จวิตฺวาน โคตมสฺส ภควโต ตฺตฺถุจฺจฺจํ ลมฺิสฺสตี	อโหสี พฺราหฺมโณ ตทา อารามํ อคฺมาสหํ ฯ ภิกฺขุสงฺฆปุรกฺขโต อญฺจาลิ ปฺริสฺสุตฺโต ฯ ทนฺตํ ทนฺตปุรกฺขตํ สนฺถวี โลกนํยาภํ ฯ มฺหิยา เต วิรุหฺเร รฺุหนฺติ ชินฺสาสเน ฯ มฺหีสิ พฺทฺเก ชเน ปถํ อาจิกฺขเส ตฺวํ ฯ ณฺายิ ฌานรเตหิ จ อุปสนฺนเตหิ ตาทิภิ ฯ ปฺญณฺวาณเหสิ ^๓ โสภสิ สฺริโยทฺยโน ^๔ ยถา ฯ มฺหีสิ ปทฺมุตฺตโร อิมา คาถา อภาสถ ฯ มมํ กิตฺเตสิ พฺราหฺมโณ เทวโลเก รฺมิสฺสตี ฯ สฺกฺกมฺุเลน โจทฺโต สาสเน ปพฺพชิสฺสตี ฯ ปพฺพชิตฺวาน สาสเน ^๕
------	--	--

๑ ม. ย. ทนฺตปฺริกฺกโณ ฯ ๒ ม. อลงฺกโต ปฺริสาหิ ฯ ๓ ย. สหคณฺเหสิ ฯ

๔ ม. สฺริโยทฺยเน ฯ ๕-๕ ม. เตน กมฺเมเน สฺกฺเตเน อรหฺตฺตํ ลมฺิสฺสตี, ย. วิมฺภกปฺสฺโต
หฺตฺวา อรหฺตฺตํ ลมฺิสฺสตี ฯ

สาคโต นาม นาเมน เหลสสติ สตถุ สาวโก ๑
 ปพพิชิตวาน กาเยน ปापกมมံ วิวชชयी
 วจีหุจจริตํ หิตวา อาซีवं ปรีโสธयी ๑
 เอวํ วิหารมานโหนํ เตโชธาตुสุ โกวิโท
 สพฺพาสเว ปริญญาय วิหรามิ อนาสโว ๑
 ปฏิสสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพีภิญญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา สาคโต เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

สาคตตเถรสุส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยํ มหากัจจายนตเถราปทานํ (๓๓)

[๓๕] ปทุมุตตรนาถสุส ปทุมํ นาม เจตियํ
 ลีลาปฏฺ^๑ การยิตวาน สุวณฺณณนาภิเลयी ๑
 รตนามยจตฺตตฺตวจ ปคฺคยฺห วาลวีชนี
 พุทฺธสฺส อภิโรเปสึ โลกพนฺธสุส ตาทิโน ๑
 ยาวตา เทวตา ภูมฺมา สพฺเพ สนฺนิปตฺตุํ ตทา
 รตนาสนจตฺตทานํ^๒ วิปากํ กถยิสฺสติ ๑
 ตตฺตวจ สพฺพํ สุณิสฺสาม กถยนฺตสฺส สตถุโน
 ภียโย หาสํ ชเนยฺยาม สมฺมา สมฺพุทฺธสาสเน ๑
 เหมาสเน นิสึทิตวา สยมฺภู อคฺคปฺคฺคโล
 ภิกฺขุสงฺฆปรีพฺยุไฟฺห อีมา คาถา อภาสถ ๑
 เยนิทํ อาสนํ ทินฺนํ โสวณฺณํ รตนามยํ

๑ ม. ย. ลีลาสนํ ๑

๒ ม. รตนามยจตฺตทานํ ๑

ตมห์ กิตฺตยิสฺสามิ
 ตีสกปฺปานิ เทวินฺโท
 สมฺนตา โยชนสฺตํ
 มนุสฺสโลกมาคฺนฺตฺวา
 ปภสฺสโรติ นามเณ
 ทิวา วา ยทิวา รตฺตํ
 สมฺนตา อฏฺฐจฺรตฺนํ
 กปฺปสฺตสทสฺสมฺหิ
 โคตโม นาม นามเณ
 ตฺลิตฺตา หิ จวิตฺวาน
 กจฺจानฺ นาม นามเณ
 โส ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวาน
 โคตโม โลกปชฺไซฺโต
 สงฺขิตฺตํ ปุจฺฉิตฺตํ ปณฺหํ
 กถฺยนฺโต จ ตํ ปณฺหํ
 อทฺฐกุเล อภิชฺาโต
 โอหาย ฐนฺธณฺยานิ
 สงฺขิตฺเตนาปิ ปุจฺฉนฺเต
 อชฺฌาสยฺนเตสํ ปุเรมิ
 โตสิโต เม มหาวีโร
 ภิกฺขุสงฺฆเณ นิสีทิตฺวา
 ปฏฺฐิสฺมภิกฺขา จตฺสฺโส
 ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา

สฺถนาถ มม ภาสฺโต ๑
 เทวราชฺชํ กริสฺสติ
 อาภายาภิกฺขิสฺสติ ๑
 จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ
 อุกฺคเตไซฺ ภวิสฺสติ ๑
 สตรํสีว อุกฺคโต
 อชฺุชฺิตฺสฺสติ ขตฺติโย ๑
 โอภกฺกาภกฺกุลสมฺภโว
 สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ๑
 สุกฺกมฺULEน โจทฺโต
 พฺรหฺมพฺนฺธุ ภวิสฺสติ ๑
 พุทฺโธ^๑ เหลสฺสตฺยนาสฺโว
 อคฺคณฺญาเน จเปสฺสติ ๑
 วิตฺถาเรน กเถสฺสติ
 อชฺฌาสยํ ปุเรสฺสติ^๒ ๑
 พฺรหฺมโณ มนฺตปารคฺค
 ปพฺพชฺิ^๓ อนคาริยํ ๑
 วิตฺถาเรน กเถมฺหํ
 โตเสมิ ทิปทฺตฺตมํ ๑
 สยฺมณฺญ อคฺคปฺคฺคโล
 เอตทคฺเค จเปสิ มํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

๑ ม. ย. อรทา ๑ ๒ ม. ปุริยิสฺสติ ๑

๓ ม. ย. ปพฺพชฺิ ๑

อิตถัง สุทัง อายสฺมา มหาจฺจายโน เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ
 มหาจฺจายนตฺเถรสฺส อปทานัง สมตฺตํ ฯ

จตุตฺถัง กาฬุทายิตฺเถราปทานัง (๓๔)

[๓๖]	ปทุมุตตรสฺส พุทฺธสฺส ^๑	โลกเชฏฺฐสฺส ตาทีโน
	อหฺธานัง ปฏฺิปนฺนสฺส	จฺรโต จาริกัง ตทา ฯ
	สุผุลล์ ปทุมํ คยฺห	อุปฺปลํ มลฺลิกถฺจหํ
	ปรมนฺนํ คเหตุวาน	อทาสี สตฺถุโน อหํ ฯ
	ปริภฺวชฺชិ มหาวีโร	ปรมนฺนํ สุโภชนํ
	ตถจ ปุปฺผํ คเหตุวาน	ชินฺสฺส ^๒ สมฺปทสฺสยิ ฯ
	อภฺจํ กนฺตยิทิ ^๓ โลก	ชลชํ ปุปฺผมฺตตฺมํ
	สุทฺถุการํ กตํ เตน	ยํ เม ปุปฺผํ อทาสี โส ^๔ ฯ
	โย ปุปฺผํ อภิโรเปสิ	ปรมนฺนถฺจทาสี เม
	ตมฺหํ กิตฺตยิสฺสามิ	สุณฺนาถ มม ภาสโต ฯ
	ทสฺมถฺจกฺขตฺตฺถจ ^๕ โส	เทวราชชํ กริสฺสติ
	อุปฺปลํ ปทุมถฺจปิ	มลฺลิกถฺจ ตพฺพตฺตริ ฯ
	อสฺส ปุณฺณวิปาเกน	ทิพฺพคณฺธสมายุตํ
	อากาเส จหนํ กตฺวา	ธารยิสฺสติ ตาวเท ฯ
	ปญฺจวีสฺติชตฺตฺถจ	จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสติ
	ปจฺพยา รชชํ ปญฺจสฺตํ	วสุชํ อาวลิสฺสติ ฯ
	กปฺปสฺตสฺสทสฺสมฺหิ	โอภฺกกาภฺกฺกฺลสมภโว

๑ ม. ปทุมุตตรพุทฺธสฺส ฯ ๒ ม. ย. ชนฺสฺส ฯ ๓ ม. กนฺตํ ปิยํ, ย. กนฺตํ จิรํ ฯ
 ๔ ม. ย. โย เม ... อทาสีหํ ฯ ๕ ม. ทสฺ อภฺจ จกฺขตฺตฺถ, ย. ทสฺ จภฺจจกฺขตฺตฺถ ฯ

โคตโม นาม นามเน	สตถา โลเก ภวิสฺสตี ๑
สกกมมาริทธิโส	สุกกมุเลน โจทีโต
สกุยานัน นนฺทิสฺสนโก ^๑	ฉาติพนฺธุ ภวิสฺสตี ๑
โส จ ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวา ^๒	สุกกมุเลน โจทีโต
สพฺพาสเว ปริณฺวาย	นิพฺพายิสฺสสตฺยนาสโว ๑
ปฏิสสมฺภิมนฺบฺปตฺตํ	กตฺถิจจํ อนาสวํ
โคตโม โลกพนฺธุ ตํ	เอตฺตคฺเค จเปสฺสตี ๑
ปธานํ ปหิตฺตฺโต โส	อุปสนฺโต นิสฺรูปิ
อุทายิ นาม นามเน	เหสฺสตี สตฺถุ สาวโก ๑
ราโค ไทโส จ โมโท จ	มาโน มกฺโข จ ธฺลิตฺโต
สพฺพาสเว ปริณฺวาย	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
โตสยฺยจาปิ สมฺพุทฺธํ	อาตาปี นิปโก อหํ
ปสาทิโต ^๓ จ สมฺพุทฺธโ	เอตฺตคฺเค จเปสิ มํ ๑
ปฏิสสมฺภินา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬฺภินฺวยา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กาฬฺหายิ เถโร	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
กาฬฺหายิตฺถเธรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑	

๑ ม. ย. นนฺทิสฺสนโน ๑ ๒ ม. โส ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวาน ๑ ๓ ส. ย. ปโมทิตฺโต ๑

ปณจมนิ โมฆราชตเถราปทาน์ (๓๕)

[๓๗] อตถทสฺสี ตู ภควา	สยมภู อปราชิต
ภิกขุสงฆปริणฺยพฺโพห	รณฺธิยํ ปฏฺธิปชฺชถ ๑
ลิสฺเสหิ สมฺปริวฺโต	ฆรมฺหา อภินิภฺขมฺมี
นิกฺขมิตฺวานหํ ตตฺถ	อทฺทลํ โลกนายนํ ๑
อภิวาเทตฺวาน ^๑ สมฺพุทฺธํ	ลิสฺเร กตฺวาน อณฺชลฺลี
สํกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	สนฺถวี โลกนายนํ ๑
ยาวตา รุปีโน สตฺตา	อรูปี วา อสณฺณิน
สพฺเพ เต ตว ฅาณมฺหิ	อนฺโต โหนฺติ สโมคธา ^๒ ๑
สุขฺมจฺฉิเกน ^๓ ชาเลน	อุทกํ โย ปริภฺชิเป
เย เกจฺจ อุทเก ปาณา	อนฺโตชาเล ภวณฺติ เต ๑
เยสญฺจ เจตนา อตฺถิ	รุปีโน จ อรุปีโน
สพฺเพ เต ตว ฅาณมฺหิ	อนฺโต โหนฺติ สโมคธา ๑
สมฺพุทฺธรสฺสิมํ โลกํ	อนฺธการสฺมากุลํ
ตว ฅมฺมํ สุณฺิตฺวาน	กงฺขาโสตํ ตรณฺติ เต ๑
อวิชฺชานินฺวฺโต โลก	อนฺธการเณ โอตฺถณฺเ ^๔
ตว ฅาณมฺหิ โชตฺนฺเต	อนฺธการา ปธฺลิตา ๑
ตฺวํ จกฺขุสิ สพฺเพสํ	มหาตมวินฺธุทโน ^๕
ตว ฅมฺมํ สุณฺิตฺวาน	นิพฺพายิสฺสตี ^๖ พหุชฺชเน ๑
ปฺตุร ^๗ ปฺรูยิตฺวาน	มธฺดู ชุทฺทํ อนฺลกํ
อุโฆทฺตเถหิ ปคฺคยฺห	อปเนลฺลี มเหลฺลีน ๑

๑ ม. อภิวาทิย ๑

๒ ย. สมหาภู ๑

๓ ย. สุมจฉิเกน ๑

๔ ม. อวิชชานินฺวเต โลก ... โอตถณเ ๑

๕ ม. มหาตมปญฺทโน ๑

๖ ม. นิพพายตี ๑

๗ ม. ปฏฺกํ, ย. ปิจฺจ ๑

ปฏิกุคณฺหิ มหาวีโร	สุภเกณ มหาอิสี ^๑
ภุญชิตฺวา ตณฺจ สพฺพณฺณ	เวหาลํ นมฺมุคฺคมิ ๑
อนฺตลิกฺเข จิตฺ สตุถา	อตุถสฺลึ นราสโก
มม จิตฺตํ ปสาเทนฺโต	อิมา คาถา อภาสถ ๑
เยนินฺทํ ถวิตํ ฌาณํ	พฺพุชเสฏฺฐโจ จ โถมิโต
เตน จิตฺตปฺปสาเทน	ทฺคฺคตฺตี โส น คจฺจติ ๑
จตุสฺสภูจิจฺจขตฺตํ ^๒ โส	เทวราชฺชํ กริสฺสติ
ปเทสฺรชฺชภูจฺจตํ ^๓	วสุธํ อวาริสฺสติ ๑
ปณฺเจว สตกฺขตฺตณฺจ	จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ
ปเทสฺรชฺชํ อสงฺเขยฺยํ	มฺหิยา การยิสฺสติ ๑
อชฺฌายิกฺโก มนฺตฺชโร	ติณฺณํ เวทาน ปารคฺ
โคตมสฺส ภควโต	สาสเน ปพฺพชิสฺสติ ๑
คฺมภีรํ นิปฺถนํ อตฺถํ	ฉาณน วิจินิสฺสติ
โมฆราชาติ นามเน	เหสฺสติ สตุถฺสาวโก ๑
ตีหิ วิชฺชาหิ ๔สมปฺนฺโน	กตฺกิจฺโจ อนาสโว ^๔
โคตโม สตุถฺวาทฺคโค	เอตทคฺเค จเปสฺสติ ๑
หิตฺวา มานุสฺสํ โยคํ	เฉตฺวาน ภวพฺนฺนํ
สพฺพาสเว ปริณฺณาย	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
ปฏิสฺมภิกฺทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬฺภิกฺกตา สจฺจิกฺกตา	กตํ พฺพุชสฺส สาสนนฺตฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา โมฆราชา เถโร อิมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

โมฆราชตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. สหตเถน มหาอิสี ๑

๒ ม. ย. จตุทสภุจขตฺตํ ๑

๓ ม. ปจพฺยา รชฺชํ อฏฺฐจฺจตํ ๑

๔ ม. สมปฺนฺนํ กตฺกิจจํ อนาสโว ๑

ฉกฺขจํ อธิมุตตกตฺเถรอปทาน์ (๓๖)

- [๓๘] นิพพุเต โลกนาถมฺหิ อตถทสฺสสินฺรุตฺตเม
 นิมนฺเตตฺตวา^๑ ภิกฺขุสงฺฆํ วิปฺปสฺนุเนน เจตสา ฯ
 นิมนฺเตตฺตวา สงฺฆรตนฺ^๒ อุกฺกุฏํ สฺมาหิตํ
 อุกฺกฺขนา มณฺทปํ กตฺวา โภเชสี สงฺฆมุตฺตมํ ฯ
 ยํ ยํ โยนฺุปฺปชฺชามิ ทเวตฺตํ อถ มานุสํ
 สพุเพ สตฺเต อภิโฆมิ ปุณฺณกมฺมสฺสิทํ ผลํ ฯ
 อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต ยํ ทานมฺหตี ตทา
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ อุกฺกฺขทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺเณ สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา อธิมุตฺตโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

อธิมุตตกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

สตุตฺตมํ ลสฺสุนฺทายกตฺเถรอปทาน์ (๓๗)

- [๓๙] ทิมวณฺตสฺส อวิทุเร ดาปฺโส อาสทํ ตทา
 ลสฺสุนํ อุปชฺชวามิ ลสฺสุนํ มยฺห โภชนํ ฯ
 ขาริโย ปุริยิตฺวาน สงฺฆารามํ อคณฺจทํ
 ทุมฺโฉ ทุมฺเจน จิตฺเตน สงฺฆสฺส ลสฺสุนํ อทํ ฯ
 วิปฺสฺสิสฺส นรคคฺสฺส สาสเน นีรตฺสฺสทํ
 สงฺฆสฺส ลสฺสุนํ ทตฺวา กปฺปํ สคฺคมฺหิ โมททํ ฯ
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ลสฺสุนํ ยํ อทํ ตทา

๑ ม. อุปฏฺฐทํ ฯ

๒ ม. ภิกฺขุสงฺฆํ ฯ

ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺปิณฺณวาทา สจฺจฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อายาททายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑
 อายาททายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นวมํ ฐมฺมจกฺกิกตฺเถรอปทานํ (๓๙)

[๔๑] สิทฺธตฺถสฺส ภควโต สีหสฺส สมฺมุขา
 ฐมฺมจกฺกํ มยา จปิโต สุกตํ วิญญูวณฺณินฺโต ๑
 จตฺตวณฺณาย^๑ โสภามิ สโยคคฺพลวาทโน
 ปรีวาเรณฺติ มํ นิจฺจํ อหฺนฺยตฺตา พหุ ชนา ๑
 สญฺจิสฺสํ สหสฺเสหิ ปรีวาเรมฺหํ^๒ สทา
 ปรีวาเรณ โสภามิ ปุณฺณกมฺมสฺสลิทํ ผลํ ๑
 จตฺตวณฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ จกฺกํ จปยี อหํ
 ทฺตคฺคตี นาทิชานามิ ฐมฺมจกฺกสฺสลิทํ ผลํ ๑
 อิตฺโต เอกาทเส กปฺเป อฏฺฐาสีสุ ชนาธิปา
 สหสฺสราชา นามเนน จกฺกาวตฺตี มหพฺพลา ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺปิณฺณวาทา สจฺจฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ฐมฺมจกฺกิกโก เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑
 ฐมฺมจกฺกิกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. จารวณฺณเณว ๑

๒ ม. ปรีจาเรมฺหํ ๑

ทสมั กปฺปรุกฺขียตฺเถราปทานั (๔๐)

[๔๒] ลีทตฺตถสฺส ภาควโต ฐูปเสฏฺฐจสฺส สมมุขา
 วิจิตฺตทุสฺเส ลคฺเคตฺวา^๑ กปฺปรุกฺขั จเปสํ ๑
 ยํ ยํ โยนฺฺนูปชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสํ
 โสภยฺนโต มม ทฺวาเร^๒ กปฺปรุกฺโข ปตฺติฏฺจติ ๑
 อหฺมจ ปริสา เจว เย เกจิ สมวสฺสิกา^๓
 ตมฺหา ทุสฺสํ คเหตุวาน นิวาเสม มยํ ตทา^๔ ๑
 จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ รุกฺขํ จปยิ อหํ
 ทุคฺคตี นากิชานามิ กปฺปรุกฺขสฺสิทํ ผลํ ๑
 อิตฺโต จ สตฺตเม กปฺเป สฺเจลา อฏฺฐจ ชตฺติยา
 สตฺตรตฺนสมฺปนฺนา จกฺวตฺตี มหฺพฺพลา ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพีภินฺณา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
 อิตถํ สฺทํ आयสฺมา กปฺปรุกฺขิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

กปฺปรุกฺขียตฺเถรสฺส อปทานั สมตฺตํ ๑

อุทฺทานั

กฺุณฺทสาตตกจฺจานา อุทายี ราชสฺวหฺโย^๕
 อธิมฺตฺโต ลสฺสุนฺโท อายาตี^๖ ฐมฺมจกฺกิโก
 กปฺปรุกฺขี จ ทสฺโม คาถาทฺวยํ ทสฺสตีปิ^๗ ๑

กฺุณฺทชานวคฺโค จตฺตฺโต ๑

๑ ม. ลเคตฺวา, ย. ลงฺฆตฺวา ๑ ๒ ม. ทฺวารํ ๑ ๓ ม. มม วสฺสิตา, ย. มม นิสฺสิตา ๑
 ๔ ม. ย. สทา ๑ ๕ ม. โมฆราชโก ๑ ๖ ม. ย. อายาตี ๑
 ๗ ม. คาถา ทฺวยทสฺสตี ๑

ปณจโม อุปาลิวคโค

ปจมี อุปาลิตเถรอปทาน^๑ (๔๑)

[๔๓] ชีณาสวสทสเสหิ	ปริวุโต โลกนายโก
วิเวกมณฺยุตฺโต โส	คจฺจนเต ปฏิสลฺลิตุํ ๑
อชินเนน นิวตฺตเณหํ	ติทฺถนฺตปรีจาร์णे ^๒
ภิกฺขุสงฺฆปริพฺยุพฺพหํ	อทุทสํ โลกนายกํ ๑
เอกํสํ อชินํ กตฺวา	สีเส กตฺวาน อญฺชลี
สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา	สนฺถวี โลกนายกํ ๑
ยถาณฺตชชา จ สํเสทา	โอปปาตี ชลฺมพฺุชา ^๓
กาทิกิปกฺขิโน สพฺเพ	อนฺตลิกฺเข สทา จรา ^๔ ๑
เย เกจฺจ ปาณฺญตฺตติ	สญฺญิโน วา อสญฺญิโน
สพฺเพ เต ตว ฅาณฺมฺหิ	อนฺโต โหนฺติ สโมคธา ๑
คฺนฺธา จ ปพฺพเตยฺยา เย	หิมวฺนฺเต นคฺตฺตเม
สพฺเพ เต ตว สีสฺมฺหิ	กลาโยปี ^๕ น ยฺุชฺชเร ๑
โมหนฺตการปฺกฺชนฺโ	อัย โลก สทเวโก
ตว ฅาณฺมฺหิ โชตฺนฺเต	อนฺตการา วิธฺลิตา ๑
ยถา อตฺถงฺคเต สฺริเย	โหนฺติ สตฺตา ตโมคธา
เอวํ พฺุทฺเธ อนฺุปฺนฺเน	โหติ โลก ตโมคโต ๑
ยโถทยนฺโต อาทิจฺโจ	วิเนเทติ ตมํ สทา
ตเถว ตวํ พฺุทฺธเสฏฺฐจ	วิทฺธฺเสสิ ตมํ สทา ๑
ปฺธานํ ปฺหิตตฺโตลฺลิติ	พฺุทฺโธ โลก สทเวก

๑ ม. ภาคินฺยฺุอุปาลิตเถรอปทานํ ๑ ๒ ม. ... ปรีจาร์โก ๑ ๓ ม. ชลาพฺุชา ๑
๔ ม. อนฺตลิกฺขจฺรา สทา, ยฺุ. อนฺตลิกฺเข ปเทสคา ๑ ๕ ม. กลาโยปี ๑
๖ ม. โมหนฺตการปฺกฺชนฺโ, ยฺุ. ... ปกฺชนฺโต ๑

ตว กมฺมาภีรทฺเชน
 ตํ สุตฺตวา^๑ อนฺนโมทิตฺวา
 นภ อพฺพคฺคณิ ธีโร
 อพฺพคฺคนตฺวาน สมพฺพุโธ
 อนตฺลิกฺเข จิตฺ สตฺถา
 เยนิทํ ถวิตํ ฌาณํ
 ตมทํ กิตฺตยิสฺสามิ
 อญฺจารสณฺจ ชตฺตํ โส
 ปจฺพยา รชฺชํ ติสฺตํ
 ปณฺจวิสฺติกฺขตฺตณฺจ
 ปเทสฺรชฺชํ วิปฺปลํ
 กปฺปสฺตสทฺสสมฺหิ
 โคตโม นาม นามเนน
 ตฺลิตฺตา หิ จวิตฺวาน
 หีนฺนเว ชาตฺยา สนฺโต
 โส จ ปจฺจมา ปพฺพชิตฺวา
 สพฺพาสเว ปริณฺฌาย
 ตฺถุจฺจ จ โคตโม พฺพุโธ
 วินยาศิคฺคตํ ตสฺส
 สทฺธายหํ ปพฺพชิตฺ
 สพฺพาสเว ปริณฺฌาย
 ภควา จานุกมฺปิ มํ
 สกกมฺมาภีรทฺเช จ

โตเสสิ ชนฺตํ พหุํ ฯ
 ปทฺมุตฺตโร มหามุณี
 หํสฺราชาว อมฺพเร ฯ
 มहेสิ ปทฺมุตฺตโร
 อีมา คาถา อภาสถ ฯ
 อฺปเมหิ สมายุตํ
 สุณฺถถ มม ภาสฺโต ฯ
 เทวราชา ภวิสฺสติ
 วสุทฺธํ อาวลิสฺสติ ฯ
 จกฺกวัตฺติ ภวิสฺสติ
 คณฺหาโต อสงฺขยํ ฯ
 โอกฺกาทกฺกุลสมฺภโว
 สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ฯ
 สุกฺกมฺมฺเลน โจทิตฺ
 อฺपालิ นาม เหสฺสติ ฯ
 วิราชิตฺวาน ปาปกํ
 นิพฺพายิสฺสตฺยนาสโว ฯ
 สกฺยปฺตฺโต มหายโส
 เอตทคฺเค จเปสฺสติ ฯ
 กตฺกิจฺโจ อนาสโว
 วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
 วินฺเยทํ วิสาร์โ
 วิหฺรามิ อนาสโว ฯ

๑ ม. ย. สพพ ฯ

สํวโต ปาฏิโมกข์มหิ
 ฐาเรมิ วินยํ สัพพํ
 มมณจ คุณมณณาย
 ภิกขุสงฺฆเ นิสีทิตฺวา
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส
 ฉพฺภินฺนินฺนา สจฺฉิกิตฺตา
 อิตุถํ สุทํ อายสฺมา อุปาสิ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

อุปาสิตฺถเรตฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

หุติยํ โสณโกฏิยเวสฺสตฺถเรตฺสอปทาน์ (๔๒)

[๔๔] อโนมทสฺสิสฺส มุณีโน
 สุธาย เลปนํ กตฺวา
 นานาวณฺเณหิ ปุปฺพะหิ
 อากาเส วิตานํ กตฺวา
 อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน
 ทิฆสาลํ ภควโต
 มม สงฺกปฺปมณณาย
 ปฏิกุคฺคเหสิ ภควา
 ปฏิกุคฺคเหตุวาน สมพฺพุทฺโธ
 ภิกขุสงฺฆเ นิสีทิตฺวา
 โย โส หฺมฺเณน จิตฺเตน
 ตมหนํ กิตฺตยิสฺสามิ
 โลกเชฏฺฐสฺส ตาทีโน
 จงฺกมํ การยี่ อหํ ๑
 จงฺกมํ สนฺถวี อหํ
 โภชยี่ พุทฺธมฺมุตฺตมํ ๑
 อภิวาเหตุวาน สุพฺพตฺตํ
 นียฺยาเทสิมหนฺตทา ๑
 สตฺถา โลเก อนฺนุตฺตโร
 อนฺนุภมฺปาย จกฺขุมา ๑
 ทกฺขิณฺนโย สทฺเวเก
 อีมา คาถา อภาสถ ๑
 ทิฆสาลํ อทาลิ เม
 สฺสนาถ มม ภาสโต ๑

อิมสฺส มจฺจุกาลมฺหิ	ปฺญณกมฺมสมงฺคิโน
สทฺสสยฺตตฺสสรโถ	อุปฏฺฐิจฺฉสฺสติ ตาวเท ๑
เตน ยาเนนยํ โปโล	เทวโลกํ คมิสฺสติ
อนฺุโมทิสฺสเร เทวา	สมฺปตฺเต กุสเล ภเว ๑
มหารหํ พยฺมหํ เสฏฺฐจํ	รตนมตฺตติกเลปนํ
กฺุฎาการวรูปตํ	พยฺมหํ อชฺฌมาวลิสฺสติ ๑
ตีสกปฺปสทฺสสุณิ	เทวโลกเ รมิสฺสติ
ปญฺจวิสฺตติกปฺพานิ	เทวราชา ภวิสฺสติ ๑
สจฺจตฺตตฺตติกขตฺตตฺตฺตจ	จกฺกวตฺตติ ภวิสฺสติ
ยโสธรรสนามา เต	สพฺเพปิ เอกนามกา ๑
เทว สมฺปตฺตี อนฺุโภตฺวา	จินิตฺวา ^๑ ปฺญณสณฺจยํ
อฏฺฐวิสฺตติกปฺปมฺหิ	จกฺกวตฺตติ ภวิสฺสติ ๑
ตตฺถาปิ พยฺมหํ ปวรั	วิสุกฺมเมเน มาปิตํ
ทสฺสทฺทาวิตฺตตฺตฺต	ปฺรู อชฺฌมาวลิสฺสติ ๑
อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป	ภุมิปาโล มหิทฺธิโก
โอกกาโก นาม นามเน	ราชา รฏฺฐเจ ภวิสฺสติ ๑
โสฬฺลิตฺตติสทฺสสุณํ	สพฺพาสํ ปวราวยา ^๒
อภิชฺชาตา ขตฺตติยานิ	นว ปฺตฺเต ชนฺิสฺสติ ๑
นว ปฺตฺเต ชนฺิตฺวาน	ขตฺตติยานิ มริสฺสติ
ตรุณิ จ ปิยา กณฺณวา	มहेสิตฺตํ กิริสฺสติ ๑
โอกกาโก โตสยิตฺวาน	วรั กณฺณวา ลมิสฺสติ
วรั ลทฺธา จ ^๓ สฺวา กณฺณวา	ปฺตฺเต ปพฺพาชยฺฉิสฺสติ ๑
ปพฺพาชฺชิตา จ เต สพฺเพ	คมิสฺสนฺติ นคฺตฺตมํ

๑ ม. วทฺธเตตฺวา, ย. วิทิตฺวา ๑

๒ ม. ปวรา จ สฺวา, ย. ปวรา มยา ๑

๓ ม. ลทฺธาน ๑

ชาติภพภยา สพุเพ	ภคินีหิ วสิสฺสเร ^๑ ฯ
เอกา จ กณฺเฆ พุยาธิหิ	ภวิสฺสติ ปุรกฺขตา ^๒
มา โน ชาติ ปริชฺชติ ^๓	นิชฺฉินฺสฺสนฺติ ขตฺติยา ฯ
ขตฺติโย นีหริตฺวาน	ตาย สพุธี วสิสฺสติ
ภวิสฺสติ ตทา เภโท	โอกฺกาทกฺกุลสมฺภโว ฯ
เตสํ ปชา ภวิสฺสนฺติ	โกเลีย นาม ชาติยา
ตตฺถ มานุสฺสํ โภคํ	อนุโภสฺสนฺตินปฺปกํ ฯ
ตมฺหา กายา จวิตฺวาน	เทวโลกํ คมิสฺสติ
ตตฺราปิ ปวรั พุยมหํ	ลภิสฺสติ มโนรมํ ฯ
เทวโลกา จวิตฺวาน	สุกฺกมฺULEน โจทิตฺ
อาคนฺตฺวาน มนุสฺสตฺตํ	โสณฺเณ นาม ภวิสฺสติ ฯ
อารทฺธวิริโย ปหิตตฺโต	ปทหํ สตฺถุ สาสเน
สพุพาสเว ปริณฺเฆย	นิพฺพุยิสฺสตฺยนาสโว ฯ
อนนตฺทลฺลีสึ ภควา	โคตโม สกฺยปฺนฺคโว
วิเสสญฺญ มหาวีโร	อคฺคญฺจาเน จเปสฺสติ ฯ
วฺฐจฺมฺหิ เทเว จตฺตฺรํคฺคฺลฺมฺหิ	
ติเณ อนิเลริตฺตองฺคฺคฺลฺมฺหิ ^๔	
จเปตฺวาน โยคฺสฺส ปยุตฺตตฺตาทีโน	
ตโตตฺตฺตริ ปารมตา น วิชฺชติ ฯ	
อุตฺตเม ทมเถ ทนฺโต	จิตฺตํ เม สฺสุปฺปณีหิตํ
ภาโร เม โอหิตฺโต สพุโพ	นิพฺพุโตมฺหิ อนาสโว ฯ
องฺคิรฺโส มหानาโค	อภิชฺชาโตว เกสฺรี
ภิกฺขุสงฺฆเ นิสฺสีตฺวา	เอตทคฺเค จเปลิ มํ ฯ

๑ ลี. ย. ส่วลิสฺสเร ฯ

๒ ม. ปริกฺขตา ฯ

๓ ม. ปริกฺขิตฺติ ฯ

๔ ม. ... องคณฺมฺหิ ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 ฉพฺภินฺนุณา สจฺฉิกิตฺตา กตฺมํ พุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ๑
 อิตถํ สุทฺมํ อายสฺมา โสณฺเณ โภทฺทิกเวสฺโส^๑ เถโร อิมมา คาทาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

โสณฺโณภทฺทิกเวสฺสตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยัม ภทฺทิกกาพีโคธายปุตฺตตฺเถราปทานํ (๔๓)

[๔๕]	ปทุมุตฺตรสฺมพุทฺธํ	เมตฺตจิตฺตํ มหามุนี
	อุเปติ ชนฺตา สพฺพา	สพฺพโลภคฺคณายกํ ๑
	สตฺตฺกณฺจ ปวากณฺจ ^๒	อามิสฺมปานโมชนํ
	ททฺนุติ สตฺตฺถุโน สพฺเพ	ปฺญญกฺเขตฺเต อนฺุตฺตเร ๑
	อหฺมฺปิ ทานํ ทสฺสามิ	เทวเทวสฺส ตาทิโน
	พุทฺธเสฏฺฐจํ นิมนฺเตตฺวา	สงฺฆมฺปิ จ อนฺุตฺตรํ ๑
	อุยฺโยชิตฺตา มยา เจเต	นิมนฺเตสุํ ตถาคตํ
	เกวลํ ภิกฺขุสงฺฆณฺจ	ปฺญญกฺเขตฺตํ อนฺุตฺตรํ ๑
	สตฺสทสฺสปลฺลงกํ	โสวณฺณํ โคนกตฺถตํ
	ตฺถุทิกปฏฺฐิกาย	โฆมกปฺปาลีเกหิ จ
	มหารหํ ปณฺญาปยீ	อาสนํ พุทฺธยฺตุตฺตํ ๑
	ปทุมุตฺตรโร โลกวิทู	เทวเทโว นราสโม
	ภิกฺขุสงฺฆปริพุยฺโฟห	มม ทวารํ อุปาคมิ ๑
	ปจฺจุคฺคณฺตฺวาน สมพุทฺธํ	โลกนาถํ ยสฺสสินํ
	ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน	อติณามยิ สขรํ ^๓ ๑

๑ ม. โกสิวิโส, ย. โกสิยเวสฺโส ๑

๒ ม. ย. พุทฺธกณฺจ ๑

๓ ม. อภินามยี่ สงฺขรํ, ย. ... สขรํ ๑

ภิกขุณฺ्ह สตสทสฺสํ
 ปสนนฺจิตฺโต สุมโน
 ปทุมุตฺตโร โลกวิทู
 ภิกขุสงฺฆเ นิสีทิตฺวา
 เยนิทํ อาสนํ ทินฺนํ
 ตมทํ กิตฺตยิสฺสามี
 จตฺสตฺตติกฺขตฺตํ โส
 อนุโฆสฺสติ สมฺปตฺตี
 ปเทสฺรชฺชํ สทสฺสํ
 เอกปณฺณาสกฺขตฺตฺตฺตฺตฺต
 สพฺพาสฺส ภาวโยนีสฺส
 โส จ ปจฺจน ปพฺพชิตฺวา
 ภทฺทิโย นาม นามเณ
 วิเวกมฺนุญฺจฺจฺจฺจ
 ผลํ วาธิตํ สพฺพํ
 มม สพฺพํ อภิญญา
 ภิกขุสงฺฆเ นิสีทิตฺวา
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส
 ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตา

พฺุทฺตจ โลกนายกํ
 ปรมนฺเนน ตปฺปยீ ๑
 อาหุตีณํ ปฏฺฐิคคฺโห
 อีมา คาทา อภาสถ ๑
 โสวณฺณํ โคนกตฺถตํ
 สฺฐนาถ มม ภาสฺสโต ๑
 เทวราชํ กริสฺสติ
 อจฺฉราหิ ปฺรฺกฺขโต ๑
 วสุทํ อวสิสฺสติ
 จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
 อจฺจจากุลี ภวิสฺสติ
 สุกฺกมฺเลน โจทิตฺโต
 เหสฺสติ สตฺถุ สาวโก ๑
 ปนฺตเสณนิวาสทํ
 จิตฺตเกฺลโลสมฺหิ^๑ อชฺชทํ ๑
 สพฺพณฺญา โลกนายโก
 เอตทคฺเค จเปสิ มํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พฺุทฺตสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา ภทฺทิโย กาทิโคชายปฺตฺโต เถโร อีมา คาทาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

ภทฺทิสฺส กาทิโคชายปฺตฺตฺตฺตฺตฺต อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ผลนฺจธาธิตํ สพฺพํ จตฺตเกฺลโลสมฺหิ, ย. ผลนฺจ วิคตํ สพฺพํ วตฺตเกฺลโลสมฺหิ ๑

ปณจมนํ ปณจหตถิยตเถราปทานํ (๔๕)

[๔๗]	สุเมธ นาม สมพุทฺธ โอกชิตตจกขุ มิตภาณึ ปณจ อุปลหตถานิ เตน พุทฺธํ อปุเชลึ อาโรปีตา จ เต ปุปฺผา สมาธิสุ ^๑ มหานาคํ ดีสกปฺปสทฺสสมฺหิ ทฺคคตึ นากิขานามิ อิโต วิสกปฺปสเต หตถิยา นาม นามเนน ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส ฉพีภินฺณา สจฺฉิกิตา อิตถํ สุทํ อายสฺมา ปณจหตถิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๑	คจฺจนเต อนฺตรธาปน สตีมา สํวฺตินฺทริโย ๑ อาเวลตถมกาสุ ^๒ เม ปสฺสนโน เสทฺธิ ปาณินฺนิ ๑ ฉทนมสฺส ^๓ สตฺถุโน สิสุโส ^๔ อาจริยํ ยถา ๑ ยํ ปุปฺผมภิโรปยึ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ๑ อเหตุํ ปณจ ขตฺติยา จกฺกาวตฺติ มหพฺพลา ๑ วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
	ปณจหตถิยตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑	

ฉฏฺฐํ ปทุมจฺจนนียตเถราปทานํ (๔๖)

[๔๘]	นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ สุมุลลํ ปทุมํ คยฺห อาโรปีเตว ^๕ จิตฺเก อากาสจฺจนนํ กตฺวา	วิปฺสฺสิมฺหคฺคปฺคฺคเล จิตฺมาโรปยึ อหํ ๑ เวหาลํ นภมฺคฺคมิ จิตฺกมฺหิ อธารยึ ^๖ ๑
------	---	---

๑ ม. อาเวฬุตถํ อหํสุ เม, ย. อาเวลตถํ อกาสิ เม ๑ ๒ ม. ฉนํ อสุสุ ๑
๓ ม. สมารีสุ, ย. สํวํวีสสุ ๑ ๔ ม. ย. สิสุสา ๑ ๕ ม. ย. อาโรปีเต จ ๑
๖ ม. อธารยิ ๑

เอกนวุเต อิตโต กปฺเป
 ทุคฺคตี นาภิขานามิ
 สตุตตาสีลิตโต กปฺเป
 จาตุรฺนุโต วิชิตาวี
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส
 ฉพีภินฺญา สจฺฉิกิตา
 ยํ ปุปฺพมฺภโรปยี้
 พุทฺธปุชฺชายิโท ผลํ ๑
 ปทุมิสฺสรนามโก
 จกฺกวัตติ มหพฺพโล ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา ปทุมจฺฉนฺนินฺโย เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑
 ปทุมจฺฉนฺนินฺยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตุตมํ สยนทหายกตฺเถรอปทานํ (๔๗)

[๔๙] สิทฺตตฺถสฺส ภควโต
 สยนคฺคํ มยา ทินฺนํ
 ปฏฺฐิคฺคเหสิ ภควา
 อฏฺฐาย สยนา ตมฺหา
 จตฺนวุเต อิตโต กปฺเป
 ทุคฺคตี นาภิขานามิ
 เอกปณฺณาลิตโต กปฺเป
 สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส
 ฉพีภินฺญา สจฺฉิกิตา
 เมตฺตจิตฺตสฺส ตาทิโน
 ทุสฺสภณฺฑเทน^๑ อตฺถตฺตํ ๑
 กปฺปิยสยนาสนํ
 เวทาสํ อุกฺคมี ชิโน ๑
 ยํ สยนมทาสทํ
 สยนสฺส อิทํ ผลํ ๑
 วรุโณ^๒ เทวสวฺหโย
 จกฺกวัตติ มหพฺพโล ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา สยนทหายโก เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑
 สยนทหายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. ทุสฺสภณฺฑเทหิ ๑

๒ ม. วรโก ๑

อภุจม์ จงกมทายกตฺเถราปทาน์ (๔๘)

- [๕๐] อตถทสฺสีสุส มุณีโน โลกเชฏฺฐสุส ตาทีโน
 อภุจกาหิ จินิตฺวาน จงกมํ การยீ อหํ ฯ
 อัจจโต ปณฺจรัตนํ จงกมํ สาธุ มาปิตํ
 อายามโต หตฺถสฺตํ ภาวเนยฺยํ มโนรมํ ฯ
 ปฏฺฐิคุคฺคเหสิ ภควา อตถทสฺสี นรุตฺตโม
 หตฺถเถน ปุพฺพินํ คยฺห อีมา คาถา อภาสถ ฯ
 อิมินา ปุพฺพินหาเนน จงกมํ สุกเตน จ
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺนํ ปุพฺพินํ อนุโฆสฺสติ ฯ
 ตีณิ กปฺปานิ เทเวสุ เทวราชํ กริสฺสติ
 อนุโฆสฺสติ สมฺปตฺตี อจฺจราหิ ปุรฺกขโต ฯ
 มนุสฺสโลกํ อาคนฺตฺวา ราชา รฏฺฐเจ ภวิสฺสติ
 ติกฺขตฺตํ จกฺกาวตฺตี จ มหิยา โส ภวิสฺสติ ฯ
 อภุจจารเส กปฺปสฺเต ยํ กมฺมมกรี ตทา
 ทุคฺคตี นามิขานามิ จงกมฺสฺส อิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภุจิเม
 ฉพฺพีณฺณา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา จงกมทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

จงกมทายกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

นวมิ สุภทตฺตเถราปทานิ (๔๙)

[๕๑]	ปทุมุตฺตโร โลกวิทู ชนตํ อุทฺธริตฺวาน นิพฺพายนฺเต จ สมฺพุทฺเ ชนกาโย มหา อาสิ จนฺทหนํ ปุริยิตฺวาน หฺมฺโวจิ หฺมฺฺเจเน จิตฺเตน มม สงฺกปฺปมณฺเณ นิปฺนฺนโกว สมฺพุทฺโ โย เม ปจฺฉิมเก กาเล ตมหนํ กิตฺตยิสฺสามิ อิโต จูโต อยํ โปโส ตตฺถ รชฺชํ กิริตฺวาน เอเตเนว อุปาเยน สกกมฺมาภิริทฺโธ โส ปฺุณาปี ^๒ ตฺุสฺสิตฺเต กาเย ตมฺหา กายา จวิตฺวาน สกุยฺปฺตฺโต มหานาโค โพธิยิตฺวา พหุ สตฺเต ตทา โสปคโต สนฺโต ^๓ อุปสงฺกมฺม สมฺพุทฺธํ หาสิยิตฺวาน สมฺพุทฺโ	อาหุตีหนํ ปฏฺิคคโ นิพฺพายติ มหายุโส ฯ ทสฺสทสฺสิ กมฺปถ เทวา สนฺนิปฺตํ ตทา ฯ ตคฺรามลฺลิกาหิ จ อาโรเปสฺสิ นรุตฺตมํ ฯ สตฺถา โลเก อนฺุตฺตโร อิมา คาธา อภาสถ ฯ คณฺธมฺลฺเลน ฉาพฺยิ สุณฺนาถ มม ภาสโต ฯ ตฺุสฺสิตกาเย คมิสฺสติ นิมฺมานํ โส คมิสฺสติ ฯ ทตฺวา มลลํ ^๑ วรุตฺตมํ สมฺปตฺตี อนฺุโมสฺสติ ฯ นิพฺพตฺติสฺสตีเย นโร มณฺุสฺสตฺตํ คมิสฺสติ ฯ อคฺโค โลเก สเทวเก นิพฺพายิสฺสติ จกฺขุมา ฯ สูกฺกมฺมฺเลน โจทิตฺ ปณฺหนํ ปจฺฉิสฺสติ ตทา ฯ สพฺพณฺเญ โลกนายโก
------	--	---

๑ ม. มาลํ, ย. มਾਲยํ ฯ ๒ ย. จูโตปี ฯ ๓ ย. ปพฺพชฺชูปคโต สนฺโต ฯ

ปุพฺพกมฺมมภินฺนํ	สจฺจจฺานิ วิวริสฺสตี ๑
อารทฺโธ จ อยํ ปิณฺโณ	ตฺถุจฺโจะ เอกคฺคมาณโส
สฺตถารํ อภิวาทิตฺวา	ปพฺพชฺชํ ยาจยิสฺสตี ๑
ปสฺนหนฺมานสํ ทิสฺวา	สกกมฺเมเน โตสิตํ
ปพฺพชิสฺสตี โส พุทฺโธ	อคฺคคณฺมสฺส ^๒ โกวิทฺโ ๑
วายนฺติวณฺยํ โปโส	สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน
สพฺพาสเว ปริณฺณาย	นิพฺพายิสฺสตฺยนาสโว ๑

ปณฺจมํ ภาณวารํ ๑

ปุพฺพกมฺเมเน สํยฺตฺโต	เอกคฺโค สฺสมาทิตฺโต
พุทฺธสฺส โอรโส ปุทฺโธ	ณฺมมโตมฺหิ ^๓ สฺสนิมฺมิโต ๑
ณฺมมราชํ อุปคณฺม ^๔	อาปุจฺฉิ ปณฺหมตฺตมํ
กถนฺโถ จ เม ปณฺหํ	ณฺมมโสตํ อุปานยิ ๑
ตสฺสหาํ ณฺมมณฺณาย	วิทาสี สาสเน รโต
สพฺพาสเว ปริณฺณาย	วิทรามิ อนาสโว ๑
สฺตสฺสเส อิตฺโต กปฺเป	ชฺลชฺชุตฺตมนายโก
นิพฺพายิ อนุปาทาเน	ทีโปว เตลสงฺขยา ๑
สฺตตฺตโยชนิกํ อาสิ	ถูปณฺจ รตฺนามยํ
ชฺชํ ตตฺถ อปุเชสิ	สพฺพภทฺทํ มโนรมํ ๑
กสฺสปสฺส จ พุทฺธสฺส	ติสฺโส นามคฺคสาวโก
ปุทฺโธ เม โอรโส อาสิ	ทายาโท ชินฺสาสเน ๑
ตสฺส ทิเนเน มนฺสา	วาจํ ภาสิ อภทฺทกํ

๑ ม. ปุณฺณกมฺม ปริณฺณาย ๑

๒ ม. ปพฺพชิสฺสตี ... อคฺคคณฺมสฺส ๑

๓ ม. ณฺมมไซมฺหิ ๑

๔ ม. อุปคณฺม ๑

เตน กมฺมวิปาเกน	ปจฺจมา เม อาสิ ภาททุกั ^๑ ๑
อุปวตฺตตเน สาถวเน	ปจฺจนิเม สยเน มุณี
ปพฺพชาเชสิ มหาวีโร	หิโต การุณิโก ชินโน ๑
อชฺเชว ทานิ ปพฺพชฺชา	อชฺเชว อุปสมปทา
อชฺเชว ปรีนิพฺพานํ	สมมุขมา ทิปฺพุตฺตเม ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐนิเม
ฉพฺปีภินฺวา สจฺจิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สุภทฺโท เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

สุภทฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมํ จุหนฺตฺเถรอปทานํ (๕๐)

[๕๒] สิทฺตตฺถสฺส ภาควโต	โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
อคฺคิยํ การยิตฺวาน	ชาติปฺปุเพหิ จาทยี ๑
นิฏฺฐาเปตฺวาน ตํ ปุปฺผํ	พุทฺธสฺส อภินามยี ^๒
ปุปฺผาวเสสํ ปคฺคยห	พุทฺธสฺส อภิโรปยี ๑
กถฺจนคฺคิยสงฺกาสํ	พุทฺธํ โลกคฺคินายกํ
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน	ปุปฺผคฺคิยมุปนายี ๑
วิตินฺณกงฺโข สมพุทฺโธ	ติณฺโณเมหิ ปุรฺกฺขโต
ภิกฺขุสงฺฆे นิสีหิตฺวา	อีมา คาถา อภาสถ ๑
ทิพฺพคณฺธํ ปวายนฺตํ	โย เม ปุปฺผคฺคิยํ อทา
ตมหนํ กิตฺตยิสฺสามิ	สุณฺนาถ มม ภาสโต ๑
อิโต จูโต อยํ โปโส	เทวสงฺฆปุรฺกฺขโต

๑ ลี. ปจฺจนิเม อทฺทสํ ชินโน ๑

๒ ม. อุปนามยี ๑

ชาติปุเปเหหิ ปริกัณเณ
 อุพพิทฐं ภวนํ ตสส
 พุยมมหา ปาตุภาวิสุสนติ
 จตุสตุตติกขตตุํ โส
 อนุโภาสุสติ สมฺปตฺตี
 ปจฺพยา รชชํ ติสตํ
 ปณฺจสตุตติกขตตุณฺจ
 หุชชโย นาม นามเน
 อนุโภาตวาน ตํ ปุณฺณํ
 วินิปาตํ อคฺนตฺวาน
 หิรณฺณํ ตสส นิจิตํ
 นิพฺพตฺติสฺสติ โยนิมฺหิ
 วงคฺนตสฺส สุโต ชีมา
 โส จ ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวา
 จุฬฺจฺนุโทติ นามเน
 สามเณโรว โส สนฺโต
 สพฺพาสเว ปริณฺณาย
 อุปฺภุจฺหิ มหาวิรํ
 ภาตฺรเมวฺอุปฺภุจฺจาสี^๑
 ภาตฺรํ เม อุปฺภุจฺหิตฺวา
 สมฺพทฺฐํ อุปฺนาเมสี
 อุโภทฺถเถหิ ปคฺคยฺห
 เทวโลกํ คมิสฺสติ ๑
 โสวณฺณณฺจ มณฺเิมย
 ปุณฺณกมฺมปภาวิตา ๑
 เทวราชํ กริสฺสติ
 อจฺฉราหิ ปุรฺกขโต ๑
 วสุธํ อวาริสฺสติ
 จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสติ ๑
 เหลสฺสติ มนุชฺชาธิโป
 สกกมฺมุปลฺสีโต^๒ ๑
 มนุสฺสตฺตํ คมิสฺสติ
 โภกฺกิสฺสตี อนปฺปกํ ๑
 พฺรามาณเณ โส ภาวิสฺสติ
 สารียา โอโรโส ปิโย ๑
 อังคิรฺสสฺส สาสเน
 เหลสฺสติ สตุถุ สาวโก ๑
 ชีณาสโว ภาวิสฺสติ
 นิพฺพายิสฺสตฺยนาสโว ๑
 อณฺเณ จ เปสฺเล พฺหุ
 อุตฺตมตฺถสฺส ปตฺติยา ๑
 ธาตุํ ปตฺตมฺหิ โอจฺยิ^๓
 โลกเชฏฺฐํ นราสภํ ๑
 พุทฺโธ โลเก สเทเวเก

๑ ม. ม. สกกมมํ อปสฺสีโต ๑ ๒ ม. ภาตฺรํ เม จุฬฺจฺนุจาสี ๑

๓ ม. โอหิย, ยฺ. โอปฺย ๑

ฉกฺโข วิชนวคโค

ปจฺมํ วิฐปนททยกตฺเถรอปทานํ (๕๑)

- [๕๓] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส โลกเชฎฺฐจฺสสฺส ตาทิโน
 วิชนเภา^๑ มยา ทินฺนา ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน ๗
 สํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ปคฺคเหตุวาน อณฺชลี
 สมพุทฺธํ อภิวาทิตฺวา ปกฺกามิ^๒ อุตฺตรามุโข ๗
 วิชนี ปคฺคเหตุวาน สตฺถา โลกคฺคณายโก
 ภิกฺขุสงฺฆเม จิตฺโต สนฺโต อีมา คาทา อภาสถ ๗
 อิมินา วิชนิทาเนน จิตฺตสฺส ปณฺธิหิ จ
 กปฺปานํ สตฺสทสฺสํ วินิปาตํ น คจฺจติ ๗
 อารทฺธวิริโย ปหิตตฺโต เจโตคฺคณสมมาหิตโต
 ชาติยา สตฺตวสฺโสหํ อรหตฺตํ อปาปฺถึ ๗
 สภฺจิกปฺปสทสฺสมฺหิ พิซฺชมานสนามกา
 โสฬฺสาลีสุ ราชานो จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๗
 ปฏฺธิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภฺจิเม
 ฉฬฺภินฺณมา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๗
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา วิฐปนททยโก เถโร อีมา คาทาโย อภาลิตฺถาติ ๗
 วิฐปนททยกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๗

๑ ม. พีชนิกา, ย. วิชนิกา ๗ ๒ ม. ย. ปกฺกมึ ๗

หุติยํ สตรํลียตฺเถราปทานํ (๕๒)

[๕๔]	อุพพิทฺธํ เสดมารุยฺห ปพฺพตสฺสวาทุรมฺหิ อุปวิภูจํ มหาวีรํ อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน เอส พุทฺโธ มหาวีโร ชลติ อคฺคิกฺขนฺโธ มหาสมฺพุทฺโธวทฺโฆ มิกฺรชาวสมฺภีโต มม สงฺกปฺปมณฺเฑาย ภิกฺขุสงฺฆे จิโต สฺตถา เยนายํ อณฺชลิ ทินฺโน ดีสฺกปฺปสทฺสสฺสานิ กปฺปสทฺสทฺสสมฺหิ วิภูจฺจทฺโธ สมฺพุทฺโธ ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาโท สตรํลียตี นามเณ ชาติยา สฺตตฺตวสฺสโสหํ สตรํลิมฺหิ นามเณ มณฺฑปเป รุกฺขมฺมูลे वा ธารมฺมิ อนฺติมํ เทหํ สญฺจิกปฺปสทฺสสมฺหิ สฺตตฺตรตนสมฺปนฺนา	นิสฺสีทิ ปุริสฺสุตฺตโม พฺรหฺมาหฺมเณ มนฺตปารคฺคู ๑ เทวเทวํ นรทสฺสํ สนฺถวี โลกนายกํ ๑ วรทฺมมปฺปกาลโก ภิกฺขุสงฺฆปฺปรุกฺขโต ๑ อณฺณโวว หุจฺจตฺโร ฐมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ๑ ปทุมฺมตฺตรนามโก ^๑ อิมา คธา อภาสถ ๑ พุทฺธเสฏฺโฐ จ โธมิต เทวราชํ กิริสฺสตี ๑ องฺคิรสฺส สนามโก อุปฺปชฺชิสฺสตี ตาวเท ๑ โอรสฺโส ฐมฺมนิมฺมิโต อรทา โส ภวิสฺสตี ๑ ปพฺพชฺชี อนคาริยํ ปภา นินฺทิตฺวาเต มม ๑ ฉายี ฉานรโต อหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ๑ จตุโร โรมนามกา ^๒ จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
------	---	--

๑ ม. ยุ. ปทุมมุตตรนายโก ๑

๒ ม. รามนามกา ๑

ปฏิสัมภีทา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณมา สจฺจฉิกิตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสุมา สตรฺลิโย^๑ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สตรฺลียตฺถเรสุส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยํ สยนทายกตฺถเรวาปทานํ (๕๓)

[๕๕] ปทุมุตฺตรพุทฺธสุส สพุพฺโลกานุกมฺปิโน
 สยนํ ตสุส ปาทาสี วิปฺปสฺนเนน เจตสา ๑
 เตน สยนทาเนน สุเขตฺเต เวชสมฺปทา
 โภโค นิพฺพตฺตเต ตสุส^๒ สยนสุส อิทํ ผลํ ๑
 อากาเส เสยฺยํ กปฺเปมิ ธาเรมิ ปจฺวี อิมํ
 ปาณสุ เม อีสฺสรียํ สยนสุส อิทํ ผลํ ๑
 ปณฺจกปฺปสฺทสฺสมฺหิ อฏฺฐ อาสํ มหาวิรา^๓
 จตฺตตีเส กปฺปสฺเต จตุโรว^๔ มหพฺพลา ๑
 ปฏิสัมภีทา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณมา สจฺจฉิกิตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสุมา สยนทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สยนทายกตฺถเรสุส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. สตรฺลิ ๑ ๒ ม. โภคา นิพฺพตฺตเร ตสุส ๑ ๓ ม. มหาเตชา ๑ ๔ ม. จตุโร จ ๑

จตุตถ์ คณฺโธทกทายกตฺเถรอปทาน์ (๕๔)

- [๕๖] ปทุมุตตรพุทฺธสฺส มหาโพธิมโห อหุ
 วิจิตตํ ฆฎฺฐมาทาย คณฺโธทกมทาสหํ ๑
 นุหานกาลเ จ โพธิยา มหาเมโฆ ปวสฺสถ
 นิหนาทโ จ มหา อาสิ อสนิยา ผลนฺติยา ๑
 เตเนवासนิเวเคน ตตฺถ กาลกโต อหํ
 เทวโลเก จิตฺโต สนฺโต อีมา คาถา อภาสถ ๑
 อโห พุทฺโธ อโห ธมฺโม อโห โน สตฺถุสมฺปทา
 กเพวรั เม ปตฺติตํ เทวโลเก รามามหํ ๑
 อุพฺพิทฺธํ ภาวนํ มยฺหํ สตฺถตฺถมฺมํ สมฺมุคฺคตํ
 กถฺวาเสตสทสฺสานิ ปริวารนฺติ มํ สทา ๑
 อาพาธา เม น วิชฺชนฺติ โสโก มยฺหํ น วิชฺชติ
 ปรีฬ่าหํ น ปสฺสามิ ปุณฺณกมฺมสฺสลิทํ ผลํ ๑
 อญฺจวีเส กปฺปสฺเต ราชา ลํวลีโต อหุ
 สตฺถตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
 จฬิภินฺวา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา คณฺโธทกทายโก^๑ เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑
 คณฺโธทกทายกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. ไป. คณฺโธทกโย ๑

ปณจมน์ โอบุญหตุเถราปทาน์ (๕๕)

[๕๗]	ปทุมุตตรพุทธัสส	อาชานีย์ อทาสหํ
	นียยาเทตวาน สมพุทฺเ	อคมาลี สกํ ชวรํ ๑
	เทวิโล นาม นามเน	สตฺถุโน อคคสาวโก
	วธมมสฺส ทายาโท	อาคณฺฉิ มม สนฺติกํ ๑
	สพฺพตฺถทาโร ^๑ ภควา	อาชานเญโย น กมฺปติ
	ตว สงฺกปฺปมณฺเวย	อิทฺวาเสสิ จกฺขุมา ๑
	อคฺขมาเปตฺวา วาตชวํ	สินฺธวํ สีฆวาทนํ
	ปทุมุตตรพุทธัสส	ขมนีย์ ^๒ อทาสหํ ๑
	ยํ ยํ โยนฺุปฺปชฺชามิ	เทวตฺตํ อถ มานฺุสํ ^๓
	อาชานียา วาตชวา	วิทฺติ นิพฺพตฺเตเร มม ^๔ ๑
	ลาภา เตสํ สฺสทฺธํ วา	เย ลภนฺตฺตฺสมฺปทํ
	ปฺนปฺปยิรฺุปาเสยฺย ^๕	พุทฺโธ โลเก สเจ ภเว ๑
	อฏฺฐวีสฺติกฺขตฺตาหํ	ราชา อาลี มหพฺพโล
	จาตฺรนฺโต วิชิตาวี	ชมฺพุทฺธิปสฺส ^๖ อิสฺสโร ๑
	อิมํ ปจฺฉิมกํ มยฺหํ	จรีโม วตฺตเต ภาโว
	ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ	หิตฺวา ชยปฺราชยํ ๑
	จตฺตเตสึ สหสฺสมฺหิ	มหาเตชฺสิ ชตฺติโย
	สตฺตรตฺนสฺมปฺนโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
	ปฺฐิสมฺภิทา จตฺสโล	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	จพฺพิณฺเวย สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

๑ ม. ย. สปรตฺตภาโร ๑

๒ ย. อชานีย์ ๑

๓ ลี. โป. เทเว จ มานฺุสเส ภเว, ย. ภวเน สพุทฺธา มม ๑

๔ ม. ขมนีย์ วาตชวํ จิตฺตํ นิพฺพตฺเตเต มม, ย. ขมนียา วาตชวา จิตฺเต นิพฺพตฺเตเร มม ๑

๕ ม. ปฺนปฺป ยิรฺุปาเสยฺย ๑

๖ ม. ย. ชมฺพุสฺสณฺุสฺส ๑

อิตถํ สฺหํ อายสฺมา โอปวฺโยห^๑ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 โอปวฺยฺหตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉกฺฉิ สปริวาราสนตฺเถรอปทานํ (๕๖)

[๕๘] ปทุมุตฺตรพฺพุทธสฺส ปิณฑปาตํ อทาสหํ
 คนฺตวา กิลฺยฺจกฺกฺจฺจํ^๒ มลฺลิกาหิ ปริกฺขิตํ ๑
 ตมฺหาสนมฺหิ อาสีโน พุทฺโธ โลกคฺคณาโย
 อกิตฺตยิ ปิณฑปาตํ อุกฺกุฏโต สมาหิตโต ๑
 ยถาปิ ภาทฺเท เขตฺเต พีชํ อปฺปมฺปิ โรปิตํ
 สมฺมา ธารํ ปเวจฺจฺนโต ผลํ โตเสติ กสฺสํ ๑
 ตเถว ยํ ปิณฑปาโต สุเขตฺเต โรปิตโต ตยา
 ภาเว นิพฺพตฺตมานมฺหิ ผลนฺเต^๓ โตสยิสฺสติ ๑
 อิทํ วตฺวาน สมฺพุทฺโธ ชลชฺชุดมฺนามโก
 ปิณฑปาตํ คเหตุวาน ปกฺกามิ อุตฺตรามฺโข ๑
 ลํวโต ปาฏฺโฆกฺขสมฺหิ อิทฺริเยสฺส จ ปญฺจสุ
 ปวิเวกมฺนุยุตฺโต วิหรามิ อนาสโว ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตถํ สฺหํ อายสฺมา สปริวาราสโน เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สปริวาราสนตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. โอปวโยห ๑ ๒ สී. ย. ตํ โภชนกฺกฺจฺจํ ๑ ๓ สී. ย. ผลโต ๑

สวดมนต์ ปณจทีปกตเถราปทาน์ (๕๗)

[๕๙]	ปทุมุตตรพุทฺธสฺส	สพฺพภูตานุภมปิโน
	สุสทฺทหิตวา ^๑ สทฺธมฺเม	อุชฺฐิภูจฺจि อโหสหนํ ๑
	ปทีปทานปาหาสิ	ปริวาริตฺวาน โโพธิยํ
	สทฺทหนโต ปทีปานิ	อกริ ตาวเทวหนํ ^๒ ๑
	ยํ ยํ โยนฺนุปปชฺชามิ	เทวตตํ อถ มานุสฺสํ
	อากาเส อุกกํ ชาเรนฺติ	ทีปทานสฺสิทํ ผลํ ๑
	ติโรกฺขมฺ ^๓ ติโรเสลํ	สมตฺติคคฺคยฺห ปพฺพตํ
	สมนฺตา โยชนสฺตํ	ทสฺสนํ อนุภมหนํ ๑
	เตน กมฺมาวเสเสน	ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยํ
	ชาเรมิ อนุตฺตมํ เทหํ	ทีปทินฺทสฺส สาสเน ๑
	จตฺตตฺตีเส กปฺปสฺเต	สจฺจกฺขุสนามกา
	ราชาहेลฺลํ มหาเตชา	จกฺกาวตฺตี มหพฺพลา ๑
	ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺเส	วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจฺจิเม
	ฉพีภินฺญา สจฺจจิกฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
	อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปณจทีปกิ	เถโร อิมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑

ปณจทีปกตเถรสุล อปทาน์ สมตตํ ๑

อภฺภูจฺจิมิ ฐชทายกตเถราปทาน์ (๕๘)

[๖๐]	ปทุมุตตรพุทฺธสฺส	โพธิยา ปาทปฺตฺตเม
	หฺมฺโหล หฺมฺเจเน จิตฺเตเน	ฐชมาโรปยิ อหนํ ๑

๑ ม. สทฺทหิตฺวาน, ย. สฺสณฺจหิตฺวา ๑ ๒ ม. ตาวเท อหนํ ๑ ๓ ม. ย. ติโรกฺขมฺ^๓ ๑

นวมํ ปทุมตฺเถราปทานํ (๕๙)

[๖๑]	จตุสจฺจํ ปกาเสนฺโต วสุสเต อมตํ ภูจฺฉิ สธชฺชํ ปทุมํ คยฺห ปทุมตฺตฺรมนฺนิสฺส อาคจฺฉนฺเต จ ปทุมเม มม สํกปฺปมณฺเวยาย กรเสณฺนเจเน ปคฺคยฺห ภิกฺขุสงฺฆเ จิตฺเต สตฺถา เยนินฺทํ ปทุมํ ชิตฺตํ ตมหนํ กิตฺตยิสฺสามิ ตีสกปฺปานิ เทวินฺโท ปจฺพยา รชฺชํ สตฺตสฺสํ ตตฺถ สตฺตํ ^๑ คเหตุวาน อากาสโต ปุปฺพภูจฺฉิ กปฺเป สตฺสทสฺสมฺหิ โคตโม นาม นามเน ตสฺส ธมฺเมสุ ทายาโท สพฺพาสเว ปริณฺเวยาย นิกฺขมิตฺวาน กุจฺฉิมฺหา ชาติยา ปณฺจวสุโสหนํ ปฐฺมิสมฺภิทา จตฺสุโส	วธฺมมํ ปวตฺตโก ^๒ นิพฺพาเปนฺโต มหาชนํ ๑ อทฺตโกเส จิตฺเต อหํ หณฺนฺจ ^๓ อุกฺขิปปิมมฺพเร ๑ อพฺภูโต อาสิ ตาวเท ปคฺคณฺหิ วทตํ วโร ๑ ชลชฺชํ ปุปฺพมฺตฺตมํ อิมา คาธา อภาสถ ๑ สพฺพณฺณตฺตมฺนายนเก ^๔ สุณฺนาถ มม ภาสโต ๑ เทวราชชฺชํ กริสฺสตี วสุชฺชํ อวสิสฺสตี ๑ จกฺกวตฺตี ภวิสฺสตี อภิวสิสฺสตี ตทา ๑ โอกกากกกุลสมฺภโว สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ๑ โอรโส ธมฺมนิมฺมิโต นิพฺพายิสฺสตฺยนาสโว ๑ สมฺปชานโน ปฐฺมิสฺสโต อรรหตฺตํ อปาปฺถึ ๑ วิโมกฺขาปิจ อณฺุจิม
------	---	--

๑ ม. วธฺมมปวตฺตโก, ย. วธฺมมจกฺกปวตฺตโก ๑

๒ ม. ปหณฺนฺจ ๑

๓ ม. สพฺพณฺณตฺตมฺนายนเว, ย. สพฺพณฺณตฺตมฺนาสเว ๑

๔ ม. ย. ปตฺตํ ๑

ฉพีภิญญา สจฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ปทฺโม เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ปทุมตเถรสฺส อปทานํ สมตตํ ๑

ทสมํ อสนโพธิยตเถราปทานํ (๖๐)

[๖๒] ชาตียา สตตวสฺสโสหํ	อทุทลํ โลกนายกํ
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน	อุปกณฺณี นรุตฺตมํ ๑
ติสฺสสฺสสาหํ ภาควโต	โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
หฺมฺวโจ หฺมฺวเจน จิตฺเตน	โรปยํ โโพธิมุตฺตมํ ๑
อสนโน นามเชยฺเยน	ชรณํรูหปาทไป
ปญฺจวสฺเส ปริจรี	อสนํ โโพธิมุตฺตมํ ๑
ปฺปฬิตํ ปาหป ทิสฺวา	อพฺภุตํ โลมหํสนํ
สภํ กมฺมํ ปกิตฺเตนโต	พุทฺธเสฏฺฐํ อุปาคมี ๑
ติสฺโส ตทา โส ^๑ สมพุทฺโธ	สยมฺภุ อคฺคปคฺคโล
ภิกฺขุสงฺฆเ นิสฺสิทฺวา	อีมา คาถา อภาสถ ๑
เยนายํ โรปิตา โพธิ	พุทฺธปฺปชา จ สกฺกตา
ตมหนํ กิตฺตยิสฺสามิ	สุภฺนาถ มม ภาสโต ๑
ตีสกปฺปานิ เทเวสุ	เทวราชฺชํ กริสฺสติ
จตุสฺสภฺจิจฺจ ขตฺตํ ^๒ โส	จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
ตุลิตา หิ จริตฺวาน	สุกฺกมฺมุเลน โจทิตो
เทว สมฺปตฺตี อนุภเวตฺวา	มฺนุสฺสตฺเต รมิสฺสติ ๑
ปธานํ ปหิตฺตโต โส	อุปสนฺโต นิรฺรูปติ

๑ ย. โย ๑

๒ ม. จตุสภฺจิจฺจ ขตฺตํ ๑

สตุตโหม สกจิตตนิยวคโค

ปจัม สกจิตตนิยตเถราปทาน (๖๑)

[๖๓] ปวนํ กานนํ ทิสฺวา อปฺปสทฺทํ อนุวิลํ
 อิสฺสินํ อนุจฺฉินฺถวํ อาหุตฺตีนํ ปฏฺฐิคุคฺทํ ๑
 ธฺวปํ กตฺวาน เวพฺพินํ^๑ นानาปฺปฬํ สโหมกิริ
 สมมุขา วีย สมฺพุทฺธํ นิมฺมิตํ อภิวนุทฺทํ ๑
 สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน ราชา รฏฺฐสฺสมิ อิสฺสรโร
 สกกมฺมาริทฺโธ ปฺปฬฺพฺชฺชฺชัยิทํ ผลํ ๑
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปฬฺพมฺภิโรปยิ
 ทฺคฺคตฺตี นาทิชา นามิ พุทฺธชฺชฺชัยิทํ^๒ ผลํ ๑
 อสิตฺติกปฺเปนนฺตยโส จกฺกวตฺตติ อโหสทํ
 สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จตุทฺธิปฺมฺหิ อิสฺสรโร ๑
 ปฏฺฐิสฺสมฺภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺพิภฺยญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายุสฺสมา สกจิตตนิโย เถโร อิมา คาถายิ อภาสิตฺถาติ ๑

สกจิตตนิยตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. पुलिन, ย. वेपुन ๑

๒ ม. ปฺปฬฺพฺชฺชฺชัยิทํ, ย. ธฺวปฺชฺชฺชัยิทํ ๑

หุติยัม อาโปปุปฺผิยตุเถราปทานัง (๖๒)

- [๖๔] วิหารา อภินิฏฺขมฺม อพฺภุจฺจาลิ จ^๑ จงฺกเม
 จตุสจฺจํ ปกาเสนุโต^๒ เทเสนุโต^๒ อมตํ ปทํ ๗
 ลีขิสฺส คีรมณฺณาย พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส ตาทิโน
 นานาปุปฺผํ คเหตุวาน อากาสมฺหิ สโมกิริ^๓ ๗
 เตน กมฺเมน ทิปทินฺท โลกเชฏฺฐ นราสภ
 ปโตมฺหิ อจลํ จานํ หิตฺวา ชยปฺราชยํ ๗
 เอกตฺตีสเ อีโต กปฺเป ยํ ปุปฺผมภิโรปยี้
 หุคฺคตฺตี นาภิซานามิ ปุปฺผชฺชฺชายิทํ ผลํ ๗
 อีโต วีสติกปฺปมฺหิ สฺมุเมธ นาม ชตฺตีย
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๗
 ปฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพีภินฺณ สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๗
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา อาโปปุปฺผิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๗
 อาโปปุปฺผิยตุเถรสฺส อปทานัง สมตฺตํ ๗

ตติยัม ปจฺจาคมนิยตุเถราปทานัง (๖๓)

- [๖๕] ลินฺธุยา นทียา तीरे จกฺกวาโก อหํ ตทา
 สุทฺธเสวาลภกฺโขหํ ปาณฺณสุ^๓ จ สฺสณฺณโต ๗
 อหฺทลํ วิรชํ พุทฺธํ คจฺจนฺตํ อนิลยชฺเส
 ตฺถนฺแทน สาลํ ปคฺคยห วิปสฺสิสฺสาภิโรปยี้ ๗
 ยสฺส สทฺธา ตถาคเต อจลา สฺสปติฏฺฐิจิตา

๑ ม. อพฺภุจฺจหิย ๗

๒ ม. เทเสติ ๗

๓ ม. ปาเปสุ ๗

เตน จิตตปรปฐาเทน	ทุกุคตี โส น คจจติ ๑
สุวาคถ์ วต เม อาสิ	พุทธเสฏฐจสส สนตติเก
วิหังคเมน สนุเตน	สุพีซึ โรปิถ์ มยา ๑
เอกนวุเต อีโต กปะเป	ยัม ปุปะพมภิโรปิยี้
ทุกุคตี นาภิชานามิ	พุทธปัชชายิหัง ผลั ๑
สุจารุทสสนา นาม	อฏฐเจเต เอกนามกา
กปะเป สตตตรเส อาสุ	จกุกวตตี มหพพลา ๑
ปฏิสมภิทา จตสุโส	วิโมกขาปิจ อฏฐิเม
ฉพีภิญญา สจจิกิตา	กถัม พุทธสส สาสนนุติ ๑

อิติถ์ สุหัง आयสุมมา ปจจาคุมนิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๑

ปจจาคุมนิยตเถรสส อปะทาน์ สมตติ ๑

จตุตถ์ ประปฐาหกตเถรอปทาน์ (๖๔)

[๖๖] อุกภัง ปวารัง วีริ	มहेสิ วิชิตาวิน
สุวณณวณณัน สมพุทฐัง	โก ทิสวา นปะปสีหติ ๑
หิมวา วาปริเมยโย	สาครโรว พุฑุตโตโร
ตเถว ฉานัน พุทธสส	โก ทิสวา นปะปสีหติ ๑
วสุธา ยถาปะปะเมยยา	จิตตทา วณวภูंसกา
ตเถว สีลัน พุทธสส	โก ทิสวา นปะปสีหติ ๑
อนิลณชสาสัซพุโภา	ยถากาโส อสงขโย
ตเถว ฉาณัน พุทธสส	โก ทิสวา นปะปสีหติ ๑
อีมาหิ จตุหิ คาถาหิ	พุราหุมโณ โสนอวหโย ^๑

๑ ม. ไป. เสนสวหโย, ย. เยนสวหโย ๑

พุทฺธเสฏฺฐัง ถวิตวาน
 จตฺตุนวฺตฺติกปฺปานิ
 สุคตีสฺสุ สฺสสมปฺตตี^๑
 จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป
 ทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 จตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 สฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปฏฺฐิสฺสมภฺภิทา จตฺตฺตฺต
 ฉพฺพิภฺภิญฺญา สจฺจฉิกฺกิตฺตา
 อิตฺถํ สฺสุทฺถํ อายสฺสมา ปฺรปฺปสฺสาทโก เถโร อิมมา คาถายเ อภาลิตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปฺรปฺปสฺสาทกตฺตฺตฺตฺตฺต อปทานํ สฺมตฺตํ ๑

ปณฺจมํ ภิสฺสทายกตฺตฺตฺตฺตฺต อปทานํ (๖๕)

[๖๗] เวสฺสสฺสญฺญํ นาม นามเนน
 กานนํ วณฺโณคฺคยฺห
 ภิสฺสมุพฺพาลํ คณฺหิตฺตฺวา
 ตถจ พุทฺธสฺส อทาลี
 กเรณ จ ปฺรามญฺญโจะ
 สฺสุขาหํ นามภิชานามิ
 จริเม วตฺตเต มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺตวา
 อีสึนํ ตตฺตฺตฺตฺต อหุ
 วิทาลี ปุริสฺสฺสฺสฺสฺส ๑
 อคฺคมี พุทฺธสฺสฺสฺสฺส^๒
 ปสนฺนุโน เสทฺธิ ปาณฺนิตฺติ ๑
 เวสฺสสฺสญฺญํ วรพฺพุทฺธินา
 สฺสมนฺตฺเตน กุตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
 ภวา สพฺเพ สฺสมุทฺตฺตา
 วิทฺรามี อนาสวโร^๓ ๑

๑ ม. สุคตีสฺสุ สฺสสมปฺตตี ๑ ๒ ม. อคฺคมี พุทฺธสฺสฺสฺส

๓ ม. ย. ทตฺตฺตฺตฺตฺตฺต สฺสมนฺตฺเตน กุสฺสํ โรปิตํ มยา ๑

เอกตตฺตีเส อีโต กปฺเป
 ทุคฺคตฺตี นาภิชานามิ
 สโมธานา จ ราชานो
 กปฺปมฺหิ เตรเส^๑ อาสุํ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตโส
 ฉพฺพิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา
 ยํ กมฺมมกริ ตทา
 ภิสทานสฺสลิทํ ผลํ ๑
 โสฬส มนุชฺชาธิปา
 จกฺกวตฺตตี มหพฺพลา ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา ภิสทหายโก เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑
 ภิสทหายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉกฺขัณฺฑิ สัจฉินฺติตตตฺเถรอปทานํ (๖๖)

[๖๘] คิริทฺตุคฺคจโร อาสี
 มิคสงฺฆํ วชิตฺวาน
 อตฺถทสฺสี ตฺถ ภควา
 มมุทฺถริตฺตุกาโม โส
 ปสทญฺจ มิคํ หนฺตฺวา
 ภควา ตมฺหิ สฺมเย
 วรํสาณิ ปคฺคยห
 อนุโมเท มหาวิโร
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน
 ปีตี อฺปฺปาทยิตฺวาน
 เอเตน มํสทานेन
 ปณฺณรเส กปฺปสเต
 อภิชาทิว เกสรี
 ชีวามิ ปพฺพตฺนฺตเร ๑
 สพฺพญฺญ วทตํ วโร
 อาคณฺฉิ ปพฺพตฺตฺตมํ ๑
 ภกฺเขตฺตุํ สมุปาคมิ
 ภิกฺขวาจาโร^๒ อฺปาคมิ ๑
 อทาสี^๓ ตสฺส สตฺถุโน
 นิพฺพาเปนฺโต มมํ ตทา ๑
 คิริทฺตุคฺคปฺปวิสหนํ^๔
 ตตฺถ กาลกโต อหํ ๑
 จิตฺตสฺส ปณฺธิสีหิ จ
 เทวโลเก รมี อหํ ๑

๑ ม. จุทฺทเส ๑ ๒ ม. ภิกฺขมาโน, ยฺ. ภิกฺขยาโน ๑ ๓ ม. อทาสี ๑
 ๔ ม. คิริทฺตุคฺคํ ปวิสี อหํ, ยฺ. คิริทฺตุคฺคปฺปเวกฺขหนํ ๑

อรุณสา^๑ สตฺต ชนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา
 ฉตฺตีสติมฺหิ อาลีสฺสุ กปฺปมฺหิ มนุชฺชาธิปา ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิญฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา วตฺถทหายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 วตฺถทหายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐมํ อมฺพทหายกตฺเถรอปทานํ (๖๘)

[๗๐] อโนมทสฺสี ภควา นิลินฺโน ปพฺพตฺนตฺเร
 เมตฺตตาย อพฺริ โลเก อปฺปมาเถ นินฺรุปี ๑
 กปิ อหํ ตทา อาลีสฺสุ หิมวณฺเต นคฺคฺตฺตเม
 ทิสฺวา อโนมมตฺธิก^๒ พุทฺธเจ จิตฺตํ ปสาทยี ๑
 อวิทฺฐเร หิมวณฺตสฺส อมฺพาลฺลํ ผลินฺโน ตทา
 ตโต ปกฺกํ คเหตุวาน อมฺพํ สมตฺถกํ อหํ ๑
 ตมฺเม พุทฺธโร วิทยาภาสิ อโนมทสฺสี มหามฺุณี
 อิมินา มตฺถทาเนน อมฺพปาเนน จูภยํ ๑
 สตฺตปณฺณาสกปฺปานิ^๓ เทวโลเก รมิสฺสติ
 อวเสเสสฺสุ กปฺปเปสฺสุ ไวกิณฺณํ สํสฺริสฺสติ ๑
 เขเปตฺวา ปาปกํ กมฺมํ ปริปกฺกาย วุทฺธิยา^๔
 วินิปาตาทิหาคนฺตฺวา^๕ กิเลสฺส ฉาปิยิสฺสติ ๑
 ทเมน อุตฺตมเณหํ ทมิโตมฺหิ มहेสิทา
 ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ หิตฺวา ชยปฺราชยํ ๑

๑ ม. อรุณา, ย. อรุณา ๑

๒ ม. อโนมทสฺสี ตํ, ย. อโนมมตฺตํ ๑

๓ ม. สตฺตปณฺณาสกปฺปมฺหิ ๑

๔ ม. ย. วุทฺธิยา ๑

๕ ม. วินิปาตมคฺนตฺวาน ๑

ทสมิ ปุบฺพจงฺโกฏฺฐิตฺตเถรอปทานิ (๗๐)

[๗๒] อภิตฺฐูปิ สีนํ
 พยคฺขสฺสวํ^๑ ปวริ
 ลีซี ติโลกสรณํ
 นินฺนํ มรณานคฺคํ^๓
 จงฺโกฏฺฐเก จเปตฺวาน
 มหาจงฺโกฏฺฐเกเนว^๔
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน
 ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ
 เอกตฺตีเส อีโต กปฺเป
 ทฺคคฺตี นามิชานามิ
 สมฺปฺนฺธเน ตีสกปฺมฺหิ
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 จพฺพิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา
 ครุพฺคคํว ปกฺขินํ
 อภิชาตํว เกสรี ๑
 อเนนฺช^๒ อปฺราชิตํ
 ภิกฺขุสงฺฆปฺรภฺชตํ ๑
 อเนชํ ปุบฺพมฺตฺตมํ
 พุทฺธเสฏฺฐจํ สโมกิริ ๑
 ทิปทินฺท นราสภ
 ทิตฺวา ชยปฺราชยํ ๑
 ยํ กมฺมมกฺรี ตทา
 พุทฺธปฺุชฺชายิทํ ผลํ ๑
 เทวภูติสนามกา
 ปณฺจาลุํ จกฺกวตฺตฺติโน ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตถํ สฺหํ आयสฺมา ปุบฺพจงฺโกฏฺฐิโย เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺตฺถาติ ๑
 ปุบฺพจงฺโกฏฺฐิตฺตเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

๑ ม. พยคฺขสฺสวํ ๑ ๒ ม. อเนชํ ๑ ๓ สมณานคฺคํ ๑ ๔ ม. ย. สห จงฺโกฏฺฐเกเนว ๑

อุทาน์

สกจิตตํ อโถ ปุပ္ผิ ปจฺจามิคฺคมนฺน^๑ จ
 พรปรปสาทิสโ^๒ สฺจินฺตํ วตฺถทายโก ๑
 อมฺพทายิ จ สฺมโน ปุပ္ผจฺงโกฏฺฐิโยปิจ^๓
 คาถกสฺสฺตติ วุตฺตา คณฺธิตา อตฺถทสฺสฺสิติ^๔ ๑

สกจิตตนิยวคฺโค สฺสฺตโม ๑

๑ ม. สกจินฺตํ อโวปุပ္ผิ สฺปจฺจามิคฺคมนฺน จ ๑

๒ ม. พรปรปสาทิ ธิสโ ๑

๓ ม. ปุပ္ผจฺงโกฏฺฐิโยปิจ ๑

๔ ม. อตฺถทสฺสฺสิมิ ๑

อฏฺฐโม นาคสมาลวคโค

ปจฺมํ นาคสมาลตฺเถราปทานํ (๗๑)

[๗๓] อาปาฏฺฐลี อหํ ปุปฺผํ อชฺฉมิตํ สุมหาปเถ
อฺฐปมฺหิ อภิโรเปสึ ลีชินฺ โลกพนฺธุโน ๑
เอกตฺตีสเ อีโต กปฺเป ยํ กมฺมมกฺรี ตทา
ทฺคคตฺตี นาภิซานามิ อฺฐปฺปฺชายิทํ ผลํ ๑
อีโต ปณฺณรเส กปฺเป ปุปฺผิโย^๑ นาม ชตฺติโย
สตรตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จพฺพิญญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา นาคสมาลो เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

นาคสมาลตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺฤติยํ ปทสญฺญกตฺเถราปทานํ (๗๒)

[๗๔] อกฺกนตฺถจ ปทํ ทิสฺวา ติสฺสสฺสาทิจฺพนฺธุโน
หฺมฺโวจิ หฺมฺฺเจน จิตฺเตน ปเท จิตฺตํ ปสาทยี ๑
เทวนวฺเต อีโต กปฺเป ยํ สญฺญมฺลภี ตทา
ทฺคคตฺตี นาภิซานามิ ปทสญฺญายิทํ ผลํ ๑
อีโต สตรตฺมเก กปฺเป สฺเมโธ นาม ชตฺติโย
สตรตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

๑ ม. ย. ภูมิโย ๑

ฉฬภิญญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสุส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถัม สุทัม อายสฺมา ปทสณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปทสณฺณกตฺเถรสุส อปทานํ สมตฺตัม ฯ

ตติยัม สุสณฺณกตฺเถราปทานํ (๗๓)

[๗๕] ทุมคฺเค ปัสฺสูลิกัม ลคคัม ทิสฺวาน สตฺถุโน
 ตโตหัม อณฺชลీ กตฺวา ปัสฺสูลัม อวฺนฺทิม^๑ ฯ
 เทวฺนวุเต อีโต กปฺเป ยัม กมฺมมกรී ตทา
 ทุคฺคตี นาภิขานามิ ปัสฺสณฺณายิม^๒ ผลัม ฯ
 อีโต จตฺตฺถเก กปฺเป ทุมทโร สุ^๓ ขตฺติโย
 จาตุรฺนโต วิชิตาวิ จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิเมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสุส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถัม สุทัม อายสฺมา สุสณฺณโก^๔ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สุสณฺณกตฺเถรสุส อปทานํ สมตฺตัม ฯ

จตฺตฺถถัม ภิสาลูวทายกตฺเถราปทานํ (๗๔)

[๗๖] กานนัม วนฺโมคฺคยฺห วสามิ ปวเน^๕ อหัม
 วิปฺสฺลิม อทฺทลัม พุทฺธัม อาหุตีณัม ปฏฺฐิคฺคหัม ฯ
 ภิสาลูวณฺจ ปาทาลิม อุทกัม หตฺถโรวณัม

๑ ม. ตโต ตมณฺชลิม ... อวฺนฺทิม ฯ ๒ ม. ยฺ. พุทฺธสณฺณายิม ฯ
 ๓ ม. ทุมสาโรลิม, ยฺ. ทุมสาโร สุ ฯ ๔ ม. พุทฺธสณฺณโก, ยฺ. สณฺณโก ฯ
 ๕ ม. วิปเน, ยฺ. วิวเน ฯ

วนฺทิตฺวา ลีรสา ปาเท ปกฺกามิ อุตฺตรามุโข ๑
 เอกนวุเต อีโต กปฺเป ภิสาลูวํ อหํ ตทา
 ทฺคฺคตี นานิชานามิ ปุณฺณกมฺมสลีหํ ผลํ ๑
 อีโต จ ตตฺติเย กปฺเป^๑ ภิสสมฺมตชตฺติโย
 สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภีณฺญา สจฺจจิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สฺหํ อายสฺมา ภิสาลูวาทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ภิสาลูวาทายกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จณฺฐจมี ภาณวารํ ๑

ปณจมี เอกสณญกตเถราปทาน (๗๕)

[๗๗] ขณฺโฑ นามาสี นามเนน วิปสฺสิสฺสคฺคสาวโก
 เอกา ภิกฺขา มยา ทินฺนา โลกาหุติปฏฺฐิคฺคเห^๒ ๑
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน ทิปทินฺท นราสภ
 ทฺคฺคตี นานิชานามิ เอกภิกฺขายิหํ ผลํ ๑
 จตฺตาหีเส อีโต^๓ กปฺเป วรฺุณ นาม ชตฺติโย
 สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภีณฺญา สจฺจจิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สฺหํ อายสฺมา เอกสณฺญโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

เอกสณญกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ตโต ตตฺติเย กปฺเป ๑ ๒ ม. โลกาหุติปฏฺฐิคฺคเห ๑ ๓ ม. จตฺตาสีสมฺหิตโต ๑

ฉนฺจํ ตินฺสนุถารทายกตฺเถรอปทานํ (๗๖)

[๗๘] หิมวฺนตฺสฺส อวิทุเร มหาชาติสฺสโร อหุ
 สตฺตปตฺเตติ สฺนฺนุโน นานาสกฺกณฺมัลโย ๑
 ตมฺหิ นฺหาตฺวา จ ปิตฺวา จ อวิทุเร วสามหํ
 อทฺทลํ สมณานคฺคํ คจฺจนฺตํ อนิลยฺชเส ๑
 มม สกฺกปฺปมณฺเวย สตฺถา โลเก อนฺนตฺโร
 อพฺภโต โอรฺหิตฺวาน ภูมฺยํ จาติ^๑ ตาวเท ๑
 ลายเนน^๒ ตินฺ คยฺห นิสฺสีทนมทาสหํ
 นิสฺสีทิ ภควา ตตฺถ ติโลกปติ นายโก^๓ ๑
 สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา อวฺนฺหิ โลกนายกํ
 อุกฺกุฏิกิ อวสฺก^๔ นิชฺฌายนฺโต มหามฺุณี ๑
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน นิมฺมานํ อุปฺปชฺชหํ
 ทฺคคฺคิ นากิชานามิ สนฺถารสฺส อิทํ ผลํ ๑
 อิตฺโต ทฺตฺติเยเก กปฺเป มิตฺตสมฺมตฺตติโย^๕
 สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺิจิเม
 ฉพีภินฺวา สจฺจิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺหํ อายสฺมา ตินฺสนุถารทายโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

ตินฺสนุถารทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. จิตฺโต, ย. จาสิ, ป. ภูมฺยภูจาสิ ๑ ๒ ม. ย. วิสาณน ๑

๓ ม. ติสฺโส โลกคฺคนายโก, ย. ติสฺโส โลกวินายโก ๑

๔ ม. ปฏฺิกุฏิกิ อปสฺก, ย. อวสฺก ๑ ๕ ม. ย. มิคสมฺมตฺตติโย ๑

สตุตฺตมํ สฺฐิจิทายกตฺเถรอปทานํ (๗๗)

[๗๙] ตีสฺสภปฺปสทฺสสมฺหิ สมฺพุทฺโธ โลกนทายโก
 สฺมุเมโธ นาม นามเนน ทฺวตฺตตีสฺวรสกฺขโณ ๑
 ตสฺส กณฺจนวณฺณสฺส ทิปทินทฺสส ตาทิโน
 ปณฺจ สฺฐิจิ มยา ทินฺนา ลีฬพฺพนตฺถาย จีวรํ ๑
 เตเนว สฺฐิจิทาเนน นิปฺนตฺตวิปฺสสํ
 ติกฺขลหุญฺจ ฆาสฺสญฺจ ฃาณํ เม อุปฺปชฺชตฺ ๑
 กิเลสฺสา ฃาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สฺมุหตา
 ฐาเรมิ อนฺติมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสาสเน ๑
 ทิปทาธิปฺติ นาม ราชานो จตุโร อหุ
 สตุตฺตรตนสมฺปฺนนา จกฺวตฺตตี มหฺพฺพลา ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภุจิม
 ฃพีภินฺณา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺหํ อายสฺมา สฺฐิจิทายโก เถโร อีมา คาถาย
 อภาสิตฺถาติ ๑

สฺฐิจิทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อภุจม์ ปาฐลึปฺปฝึยตฺเถรอปทานํ (๗๘)

[๘๐] สฺวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ คจฺจนฺตํ อนฺตราปณฺ
 กณฺจนคฺขิมฺยสงฺกาสํ ทฺวตฺตตีสฺวรสกฺขณํ ๑
 เสฏฺฐิจิปฺตุโต ตทา อาสี สฺขุมาโล สฺเช จิตฺโต
 อฺจุจฺงเค ปาฐลึปฺปฝึ กตฺวา ตํ อภิโรปยี^๒ ๑

๑ ม. สฺเชธิโต ๑

๒ ม. กตฺวาน อภิสฺหริ ๑

หมายเหตุ ภูมิเจนน จิตเตน ปรุเปเหติ อภิปรุชยี้
 ติสลํ โลกวิทุํ นาดํ นรเทวํ นมสลีหํ ฯ
 เทวนวุเต อีโต กปะเป ยํ กम्मมกรี ตทา
 ทุคคตี นากิชานามิ ปรุเปปรุชายีหํ ผลํ ฯ
 อีโต เตสญจิกปะปมฺหิ อภิสมฺมตนามโก
 สตตรตตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
 ฉพฺภินฺนยา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ปาฏฺฐลิปรุเปฝิโย เถโร อิมมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

ปาฏฐลิปรุเปฝิตถेरสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ จิตถชฺลียตถเธาปทานํ (๗๙)

[๘๑] มิคฺลฺุทฺเท^๑ ปฺเร อาลี้ อรณฺเณ กานเน อหํ
 ตตฺถอทฺทสาลี^๒ สมฺพุทฺธํ พตฺตีสวรลฺกฺขณํ ฯ
 ตตฺถาหํ อณฺชลี้ กตฺวา ปกฺกามิ ปาจิณามุโข
 อวิทฺุเร นิสินฺนสฺส นียเต^๓ ปณฺณสฺนฺนเร ฯ
 ตโต เม อสนิปาโต มตฺถเก นิปตี ตทา
 โสหํ มรณกาลมฺหิ อกาลิ ปฺนรณฺชลี้ ฯ
 เทวนวุเต อีโต กปะเป อณฺชลี้ อกริ ตทา
 ทุคคตี นากิชานามิ อณฺชลิสฺส อิทํ ผลํ ฯ
 จตฺุปณฺณาสกปะปมฺหิ มิคเกตฺตฺสนามโก
 สตตรตตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ

๑ ม. ย. มิคฺลฺุทฺเท ฯ

๒ ม. ตตฺถ อทฺทสํ ฯ

๓ ม. นียเก ฯ เอมฺปริปิ ฯ

ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภฺจิเม
 ฉพฺภินฺดา สจฺจิกิตตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา จิตฺตฺชลิโย เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

จิตฺตฺชลิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ ตีณิปทุมมียตฺเถราปทานํ (๘๐)

[๘๒] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน สพฺพธมฺมาน ปารคฺคู
 ทนฺโต ทนฺตปริวฺโต นครา นิกฺขมี ตทา ฯ
 นครเ หํสวติยา อโหสิ มาลิโก ตทา
 ยํ ตตฺถ อุตฺตมํ ตีณิ ปทุมปฺปฺพานิ^๑ อคฺคหี ฯ
 อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ ปฏฺิมนคฺคนตฺตราปณ
 สท^๒ ทิสฺวาน สมฺพุทฺธํ เหว จินฺตฺสทํ ตทา ฯ
 กิ เม อิเมหิ ปฺปฺเพหิ รณฺโฆ อฺปฏฺิจิตฺเทหิ เม
 คามํ วา คามเชตฺตํ วา สหสฺสํ วา ลภายฺยหํ ฯ
 อทฺตทมกํ วิร^๓ สพฺพสฺตตฺสฺชาวหํ
 โลกนาถํ ปุชฺชตฺวา ลจฺฉามิ อมตฺนฺธนํ ฯ
 เอวาทํ จินฺตฺยิตฺวาน สกํ จิตฺตํ ปสาทยี
 ตีณิ โลหิตเก คยฺห อากาเส อุกฺขิปี ตทา ฯ
 มยา อุกฺขิตฺตมตฺตมฺหิ อากาเส ปตฺถวีสุ เต
 ธารีสุ มตฺถเก ตตฺถ อุกฺขัณฺฎา^๔ อโธมฺชา ฯ

๑ ม. ปทุมปฺปฺพานิ ฯ ๒ ย. โสทํ ฯ ๓ ม. อทฺตทมนํ วิร, ย. ... ธีรํ ฯ
 ๔ ไป. อุกฺขวณฺฑา ฯ

เย เกจิ มนุชา ทิสวา อุกกุฏจี สมปวตตยूं
 เทวตา อนตลิกขมฺหิ สาธุกาโร ปวตตยूं ฯ
 อจฺเจโร โลกเก อปฺปนฺนํ พุทฺธเสฏฺฐจฺจุสฺส วาหสา
 สพุเพ ฐมมํ สุณิสฺสาม ปุปฺพานํ วาหสา มยํ ฯ
 ปทุมฺมุตฺตโร โลกวิฑู อาหุติํ ปฏฺฐิคุคฺโห
 วิถียณฺหิ จิโต สนฺโต อีมา คาธา อภาสธ ฯ
 โย โส พุทฺธํ อปฺมุเชสิ รตฺตปทุเมหิ มาณโว
 ตมมํ กิตฺตยิสฺสามิ สฺถนาถ มม ภาสโต ฯ
 ตีสกปฺปสฺสหาณิ เทวโลเก รมิสฺสติ
 ตีสกขตฺตญฺจ^๑ เทวินฺโท เทวราชฺชํ กริสฺสติ ฯ
 มหาวิทฺถาริกํ นาม พุยมมํ เหสฺสติ ตาวเท
 ติโยชนสฺตฺพุพิฑุํ ทิยทุมฺมสฺตฺวิตฺถตํ ฯ
 จตฺตาริ สตสฺสหาณิ นียฺยุหา จ สุมาปิตา
 กุฎฺฐาคารวรุเปตา มหาสยนมนฺจฺจิตา^๒ ฯ
 โกฏฺฐิสฺสสฺสหาโย^๓ ปรีวาเรสฺสนฺติ อจฺจรา
 กุสลา นจฺจคีตฺสสฺส วาทีเต จ^๔ ปทกฺขิณา ฯ
 เอตาทีเส พุยมฺหฺวเร นารีคณสมากุเล
 วสฺสิสฺสติ ปุปฺผวสฺโส ทิพฺโพ โลหิตโก ตทา^๕ ฯ
 ภิตฺติซีเล นาคทนฺเต ทวารพาเห^๖ จ ไตรณ
 จกฺกมตฺตา โลหิตกา โอลมฺพิสฺสนฺติ ตาวเท ฯ
 ปตฺเตน ปตฺตสณฺจณฺเน อนฺโต พุยมฺหฺวเร อิมํ
 อตฺถริตฺวา ปารุปีตฺวา ตฺวภูมฺมิสฺสนฺติ ตาวเท ฯ

๑ ม. ย. ตีสกปฺปานิ ฯ ๒ ย. มหาสยนโวลีโต ฯ ๓ ม. โกฏฺฐิสฺสสฺสหาโย ฯ
 ๔ ม. วาทีเตปิ, ย. วาทีเตหิ ฯ ๕ ม. สทา ฯ ๖ ม. ทวารพาหาย ฯ

ภาวนํ ปริวารेतวา สมนุตา สตโยชน^๑
 เต วิสุทฺธา โลหิตกา^๒ ทิพฺพคณฺฐํ ปวายเร ๑
 ปญฺจสตุตติกฺขตฺตญฺจ จกฺกาวตฺติ ภาวิสฺสตี
 ปเทสฺรชฺชํ วิปฺปลํ คณฺนาโต อสงฺขยํ ๑
 สมฺปตฺตโย ทูเว ภูตฺวา อนีติ อนุปทฺทโว
 สมฺปตฺเต ปรีเยสฺสเน นิพฺพานํ ปาปฺญิสฺสตี ๑
 สุทฺธิจฺจ วต เม พุทฺโธ วาณิชฺชมุขโยชิตํ^๓
 ปทฺมานิ ตีถนิ ปุชฺเชตฺวา อนุภโกลินฺตีสมฺปทา ๑
 อชฺช เม ฐมฺมปตฺตสฺส วิปฺปมุตฺตสฺส สพฺพโส
 สุปฺปผิตํ โลหิตกํ ธารยิสฺสตี มตฺถเก ๑
 มม กมฺมํ กเถนตฺสฺส ปทฺมุตฺตรสฺสตุโน
 สตปฺาณสฺสสฺสํ ฐมฺมาภิสฺมโย อหุ ๑
 สตสฺสสฺส อีโต กปฺเป ยํ พุทฺธมฺภโรปยํ^๔
 ทฺคคฺตี นาภิชานามิ ตินฺนํ ปทฺมานิทํ^๕ ผลํ ๑
 กิเลสฺสา ฌาปิตา มยฺหํ ภาวา สพฺเพ สฺมุหฺตา
 สพฺพาสฺวา ปริกฺชีณา นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภาโว ๑
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺจิมะ
 จพฺพิญฺญา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ตีถปิพุมิโย เถโร อีมา คาถาย
 อภาสิตฺถาติ ๑

ตีถปิพุมิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. สตโยชน ๑ ๒ ม. เตปิ ปทฺมา โลหิตกา ๑ ๓ ม. ย. วาณิชฺชํ สุขโยชิตํ ๑
 ๔ ไป. พุทฺธมฺภโรปยํ ๑ ๕ ม. ติปทฺมานิทํ ๑

อุททาน์

นาคสมาโล ปทสณณิ สุตตถวาลุททายโก^๑
 เอกสณณิ ตินทโท^๒ สฺจิจิ ปาฏลิตฺตปิโย
 จิตตชลี ติปทุมมี คาถาโย ปณจสตุตติ ฯ
 นาคสมาลวคฺโค อฏฺจโม ฯ

๑ ม. สุตตถวาลุททายโก ฯ ๒ ม. ตินทสนฺธาโร ฯ

หุติยัม คตสญญกตเถราปทาน์ (๘๒)

[๘๔]	ชาติยา สตตวสฺสโสหัง	ปพฺพชฌี อนคาริยัม
	อวณฺหี สตถฺนุโน ปาเท	วิปฺปสฺสนฺเนน เจตสา ฯ
	สตตฺตณฺงคฺลกิปฺปฺเป	อากาเส อุฏฺฐิเปี อหัง
	ติสฺสพฺพุทฺธํ สมฺพุทฺธิสฺส	อนนฺตคฺคณฺสาคร์ ฯ
	สุคตานุคตัม มคฺคัม	ปฺปูเชตฺวา หฺมฺมจฺมานโส
	อณฺชลิยฺจ ตทาการี	ปสฺนฺโน เสหิ ปาณฺนิหิ ฯ
	เทวนฺวเต อีโต กปฺเป	ยัม กมฺมมกฺกริ ตทา
	หุคฺคตี นาภิซานามิ	พฺพุทฺธปฺปูชಾಯิหัง ผลํ ฯ
	อีโต อภฺจฺมเก กปฺเป	ตโย อคฺคิสิขา อหุ
	สตตฺตวตฺตณฺสมฺปฺนฺนา	จกฺกาวตฺตี มหพฺพลา ฯ
	ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺจฺิเม
	ฉพฺพิณฺณเฆ สจฺจจิกฺตา	กตัม พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺนฺติ ฯ
	อิตฺถํ สุหัง อายสฺมา คตสญฺญโก	เถโร อิมา คาถาย
	อภาสิตฺถาติ ฯ	

คตสญญกตเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตัม ฯ

ตติยัม นิปฺนฺนณฺชฺลิกตเถราปทาน์ (๘๓)

[๘๕]	รฺกฺขมฺมุเล นิสินฺโนหัง	พฺพายธิโต ปฺรเมนนหัง ^๑
	ปฺรเมการฺกฺขณฺนปตฺโตมฺหิ	อธฺมณฺเณ กานเน พฺรหา ^๒ ฯ
	อนุกมฺเป อฺปาทาย	ติสฺโส สตถฺตา อฺเปตี ^๓ มัง
	โสหัง นิปฺนฺนโก สนฺโต	สิเร กตฺวาน อณฺชลี ฯ

๑ ม. ปฺรเมณ จ ฯ

๒ ม. อหัง ฯ

๓ ม. อฺ. อฺเปสิ ฯ

ปสนฺนจิตฺโต สุมโน
 สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา
 เทวณฺวเต อีโต กปฺเป
 ทฺตุคฺคตี นามิชานามิ
 อีโต ปณฺจมเก กปฺเป
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา นิปนฺนณฺชลิโก เถโร อิมมา คาทาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

นิปนฺนณฺชลิกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จตุตถํ อโธปฺปุผิยตุเถราปทานํ (๘๔)

[๘๖] อภิกฺขุ นาม โส ภิกฺขุ
 มหานุกฺภาโว เตวิสุไซ
 อหํ ปิ หิมวณฺตมฺหิ
 วสามิ อปฺปมณฺณาสุ
 ปกฺขิชาโต วิทยากาเส
 อโธปฺปุผํ คเหตุวาน
 สตฺต ปุพฺพานิ คณฺหิตฺวา
 อาโลเกีโต^๑ จ วีเรน
 อาวาสํ อภิสชฺฌเฒสี^๓

ลีชินฺ อคฺคสาวโก
 หิมวณฺตํ อฺปาคามิ ๑
 รณฺณียสฺสเม อิลิ
 อิทฺธีสุ จ ตทา วลี ๑
 ปพฺพตํ อภิปตฺถยิ^๒
 อาคจฺฉิ ปพฺพตํ อหํ ๑
 มตฺถเก โอเกรี อหํ
 ปกฺกามี ปาจิณามุไซ ๑
 ปตฺวาน อสฺสมํ อหํ

๑ ม. อธิวตฺถยิ ๑

๒ ม. อาโลเกีเต ๑

๓ ม. อฺ. อภิสมฺโฆสี ๑

ขาริหาร^๑ คเหตุวาน ปายาสี^๒ ปพพตบุตร^๓ ฯ
 อชคโรปี ปีเพลี^๓ โฆรรูโป มหพพโล
 ปุพพกมมัม สริตวาน ตตถ กาลัม กโต อหัม ฯ
 เอกตตีเส อิตโต กปะเป ยัม ปุพพมภิโรเปยี้
 ทุคคตตี นามิขานามิ ปุพพปุชชายิทัม ผลัม ฯ
 ปฏิสสมภิทา จตสโส วิโมกขาปัจจ อฏฐิเม
 จพพิณณวา สจจิกิตตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถัม สุกัม อายสฺมา อโธปุพฺพิโย เถโร อิมมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

อโธปุพฺพิยตเถรสฺส อปทาน สมตตัม ฯ

ปณฺจมัม รํสิสณฺณกตฺเถราปทานํ (๘๕)

[๘๗] ปพพเต ทิมวณฺตมฺหิ วาสัม กปะเปสทัม ปุเร
 อชินฺตุตฺตราวตฺถิทํ^๔ วสามิ ปพพตบุตร ฯ
 สุวณฺณวณฺณนํ สมฺพุทฺธัม สตรํสีว^๕ ภาณุมัม
 วณฺนตฺตรคตัม ทิสฺวา สาสรราชัชฺช ปุพฺพิตัม ฯ
 รํเส^๖ จิตฺตัม ปสาเทตฺวา วิปสฺสิสฺส มฺहेลฺลิโน
 ปคฺคยฺห อณฺชลี้ วณฺที ลีรสา อุกฺกุฏฺฐิโก^๗ อหัม ฯ
 เอกนวุเต อิตโต กปะเป ยัม กมฺมมกฺกริ ตทา
 ทุคคตตี นามิขานามิ รํสิสณฺณายิทัม ผลัม ฯ
 ปฏิสสมภิทา จตสโส วิโมกขาปัจจ อฏฐิเม

๑ ม. ขาริหารัม ฯ

๒ ส. ย. ปาวีลี ฯ

๓ ม. ย. อชคโร มัม ปีเพลี ฯ

๔ ม. อชินฺตุตฺตราวโสทัม ฯ

๕ ม. สตรํสีว ฯ

๖ ม. รํสฺยา ฯ

๗ ม. อุกฺกุฏฺฐิ ฯ

ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา รัลีสณณิกโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

รัลีสณณิกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉกฺฉจํ รัลีสณณิกตฺเถรอปทานํ (๘๖)

[๘๘] ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ วากจึรรโร อหํ
 จงฺกมํ จ สมารุโฬห นิสึทึ ปาจินามุโข ๑
 ปพฺพเต สุกตํ ทิสฺวา ผุสฺสํ ฌานรตํ สทา^๑
 อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน รัเส จิตฺตํ ปสาทยี ๑
 เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรึ^๒ ตทา
 ทุคฺคตี นามิชานามิ รัลีสณณายิทํ ผลํ ๑
 ปฐฺมิตฺตมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา รัลีสณณิกโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

รัลีสณณิกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ตทา ๑

๒ ม. ญ. ยํ สณณมลลึ ตทา ๑

สตตฺตมํ ผลทายกตฺเถรอปทานํ (๘๗)

[๘๙] ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ ชราชินฺธโร อหํ
 ผุสฺสํ ชินวํ ทิสฺวา ผลหตฺถิณํ ผลํ อหํ ฯ
 ยมหํ ผลมทาสี วิปฺปสฺนเนน เจตสา
 ภเว นินฺพพฺตตฺตมานมฺหิ ผลํ นินฺพพฺตตเต มม ฯ
 เทวณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทํ อหํ
 ทุคฺคตฺตี นาภิชานามิ ผลทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺพีญฺญา สจฺจิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

ผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐจฺมํ สทฺทสญฺญกตฺเถรอปทานํ (๘๘)

[๙๐] ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ วสामิ ปณฺณสฺนฺนเร
 ผุสฺสสฺส ฐมฺมํ ภณฺโต สทฺเท จิตฺตํ ปสาทยี ฯ
 เทวณฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรี ตทา
 ทุคฺคตฺตี นาภิชานามิ ปุญฺญกมฺมสฺสิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺพีญฺญา สจฺจิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สทฺทสญฺญโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

สทฺทสญฺญกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมิ โพิธิสิญจกตเถรอปทานิ (๘๙)

[๙๑] วิปสสิสส ภควโต มหาโพธิมโห อหุ
 ปพพชชูปคโต สนุโต อุปกณฉิมหิ ตทา ฯ
 กุสุมโภทกมทาทย^๑ โพิธยา โอภิรี อหิ
 โมจยิสสติ โน มุตโต นิพพาเปสสติ นิพพุโต ฯ
 เอกนวุเต อิตโต กปะเป ยิ โพิธิ อภิสสิญจหิ^๒
 ทุคคตี นากิชานามิ โพิธิสิญจสสิหิ^๓ ผลํ ฯ
 เตตตีเส วตตมานมฺหิ กปะเป อาสุํ ชนาธิปา
 อุทกาเสจนา นาม อญฺเจเต จกฏวตตีโน ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
 ฉพฺภิณฺญา สจจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตติ ฯ
 อิตถํ สุหิ อายสฺมา โพิธิสิญจโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

โพิธิสิญจกตเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

ทสมิ ปทุมปุฎฝิยตุเถรอปทานิ (๙๐)

[๙๒] โปกฺขรวณํ ปวิญฺจโ จ ภณฺชนฺโต ปทุมานหิ
 อทฺทสํ ผุสฺสสมฺพุทฺธ^๔ ทวตตีสวรลกฺขณํ ฯ
 ปทุมปุฎฝิ คเหตุวาน อากาเส อุกฺขิปี อหิ
 ปापกมมํ สริตฺวาน ปพพชชี อนคาริยํ ฯ
 ปพพชิตฺวาน กาเยน มนสา สํวุเตน จ

๑ ม. กุสุโมทกมทาทย ฯ ๒ ม. ยิ โพิธิมภิสสิญจยิ ฯ ๓ ม. โพิธิสิญจายิหิ ฯ
 ๔ ม. ตตถททสํ ผุสฺสํ พุทฺธํ ฯ

ทสโม สุธาวคโค

ปจฺมํ สุธาวปิณฺฑิตฺยตฺถเธาปทานํ (๙๑)

[๙๓] ปุชฺชารเห ปุชฺชยโต พุทฺธเ ยทิจ^๑ สาวเก
ปปญฺจสมตฺติกกนฺเต ตินฺนโสกปริทฺทเว ๑
เต ตาทิสฺส ปุชฺชยโต นิพฺพุเต อุกฺโขภเย
น สกฺกา ปุณฺณํ สงฺขาตุํ อิมุตฺตมปี เกนจิ ๑
จตฺนุนมฺปิ จ^๒ ทิปานํ อิสฺสรํ โยธ การเย
เอตฺติสฺสา^๓ ปุชฺชนาเยตํ กลํ นาคคฺขติ โสฬสี ๑
สิทฺตตฺถสฺส นรคฺคสฺส เจตฺติเย อิกฺกุจกนฺตเร^๔
สุธาวปิณฺฑิตฺ มยา ทินฺนโน วิปฺปสฺนเนน เจตฺสา ๑
จตฺนุนฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกฺรี ตทา
ทฺคฺคตฺตี นาทฺธิชานามิ ปฏฺฐิสฺงฺขารสฺสลิทํ ผลํ ๑
อิตฺโต ตฺสฺสติกปฺปมฺหิ ปฏฺฐิสฺงฺขารสฺสวฺหยา
สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺนา เตรสฺส จกฺกวตฺตฺติโน ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
ฉพฺพิณฺณณา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สุธาวปิณฺฑิตฺโย เถโร อิมา คาทาย
อภาสิตฺถาติ ๑

สุธาวปิณฺฑิตฺยตฺถเธรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. ยทิจ ๑ ๒ ม. จสฺสทฺเท นตฺถิ ๑ ๓ ม. ย. เอกิสฺสา ๑ ๔ ม. ย. ผลิตฺนฺตเร ๑

อวเสเสสุ กปฺเปสุ	กุสลฉกกริมห ^๑ ๑
เทวนวุเต อีโต กปฺเป	ยํ ทุสฺสมทฺที ตทา
ทฺคฺคตฺตี นาภิซานามิ	ทฺุสฺสทานสฺสลิหํ ผลํ ๑
เอกปณฺณาสกปฺปมฺหิ ^๒	ราชาโน จกฺกวตฺตโน
“สมนฺตฺตาโอทนา นาม	ชตฺตฺติยาสุ ^๓ ชนาธิปา ๑
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
ฉพฺภิณฺณวา สจฺจจิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
อิตฺถํ สุหํ อายสฺมา	อชฺุฒเจลก ๑
อภาสิตฺถตฺติ ๑	เถโร อีมา คาถาย

อชฺุฒเจลกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

จตุตถ์ สัจจทายกตฺเถรอปทาน์ (๙๔)

[๙๖] กมฺมาโรหํ ปุเร อาลี	พนฺธุมาຍํ ปุรฺุตฺตเม
สฺุจิทาน์ มยา ทินฺนํ	วิปฺสฺลิสฺส มहेสิโน ๑
วชิรคฺคสมณฺณวณฺณํ	โหติ กมฺเมน ตาทิสํ
วิราโคมฺหิ วิมฺุตฺโตมฺหิ	ปตฺโตมฺหิ อาสวฺกขยํ ๑
อตีตา จ ภวา สพฺเพ	วตฺตมาเนา จ อนาคตา ^๔
ณฺาณน วิจฺินิ สพฺพํ	สฺุจิทานสฺสลิหํ ผลํ ๑
เอกนวุเต อีโต กปฺเป	สตฺตฺตาสฺสุ วชิราสมา ^๕
สตฺตฺตรตนสมฺปนฺนา	จกฺกวตฺตฺติ มหพฺพลา ๑
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม

๑ ม. กุสลํ การิตํ มยา, ย. กุสลํ ตีริตํ มยา ๑

๓-๓ ม. สมฺนตฺตจฺจนานา นาม ... พาทฺตฺตีสาสุ ๑

๔ ม. ย. อตีเต จ ภเว ... วตฺตมาเน จ นาคเต ๑

๒ ม. เอกุณฺปณฺณาสกปฺปมฺหิ ๑

๕ ม. วชิรวุทยา ๑

ฉพีภิญญา สจจิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ๑
อิตถํ สุทํ อายสฺมา สฺวจิตฺตํ เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

สฺวจิตฺตํ กตฺตฺเรสุส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ปณฺจมํ คนฺธมาลียตฺเถราปทานํ (๙๕)

[๙๗]	ลิตฺตตฺถสุส ภาควโต	คนฺธญฺปิ อกาสหํ
	สุมนฺทํ ปณฺธิจฺจนฺนํ	พุทฺธานุจฺฉวิกํ อหํ ๑
	กณฺจณคฺคฺขิยสงฺกาสํ	พุทฺธํ โลกคฺคฺคฺนายนํ
	อินฺทิวรวํ ชลิตํ	อาทิตฺตํ หุตาสนํ
	พฺยคฺคฺคฺสภํ ปวโร	อภิชฺชาตํ เกสรี
	นิสินฺนํ สมณานคฺคํ	ภิกฺขุสงฺฆปฺรภุชตํ ๑
	วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท	ปภฺกามิ อุตฺตรามุโข
	จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป	คนฺธมาลํ ยโต อหํ ๑
	พุทฺธเต กตฺตฺเร การสุส	ผเลนฺทํ วิเสสโต
	ทฺคฺคฺคฺตํ นาทฺธิชานามิ	พุทฺธปฺปชฺชายิทํ ผลํ ๑
	จตฺตฺตาทิสฺมทํ อญฺเฐ	กปฺเป อาสิสฺสุ โสฬส
	เทวคนฺธสนฺนามา เต	ราชาโน จกฺกวัตตฺติโน ๑
	ปณฺธิสฺมทํ จตฺตฺเร	วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
	ฉพีภิญญา สจจิกตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ๑
	อิตถํ สุทํ อายสฺมา	คนฺธมาลีย เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

คนฺธมาลียตฺเถราสุส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. กตํ ๑

จกฺจํ ติปฺปฝิยตฺเถรอปทานํ (๙๖)

[๙๘] มิคฺลฺหุโร ปฺเร อาลี อรณฺณเณ กานเน พุรหา^๑
 ปาณฺลี หริตํ ทิสฺวา ตีณิ ปุปฺพานิ โอฺกิริ ๑
 สุกฺขปณฺณานิ^๒ คณฺหิตฺวา พหิ จกฺกเทสํ ททา
 อนฺโตสฺสุทฺธํ พหิสฺสุทฺธํ วิมฺุตตํ^๓ จ อนาสวํ ๑
 สมฺมุขา วิย สมฺพุทฺธํ วิปฺสฺลี โลกนายกํ
 ปาณฺลี อภิวาเทตฺวา ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ๑
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ โพธิ อภิปฺชูชยี
 ทฺฤคฺคตี นาภิซานามิ โปธิปฺชฺชายิทํ ผลํ ๑
 สมฺนตฺปาสาทิกา นาม เทรสาลีสุ ราชิน
 อิตฺโต ตีสฺตติกปฺปมฺหิ^๔ จกฺกวตฺตตี มหพฺพลา ๑
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิณฺณมา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
 อิตฺถํ สฺสุทฺธํ อายสฺมา ติปฺปฝิโย เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

ติปฺปฝิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. อหํ ๑ ๒ ม. ปตฺติตฺปตฺตานิ, ย. สตฺตตฺปตฺตานิ ๑ ๓ ม. ย. สฺสูวิมฺุตตํ ๑
 ๔ ม. ย. เตตฺตีสฺสกปฺปมฺหิ ๑

สวดมนต์ มรุษปิณฑะกิตตะเถราปทาน (๙๗)

[๙๙] วิวเน^๑ กานเน ทิสวา อปปสทเท นีรากุเล
 สิหุชตถ^๒ อีสิน^๓ เสฏฐ^๔ อาหุตีน^๕ ปฏิกุคห^๖ ฯ
 นิพพุตติ^๗ มหานาค^๘ นิสสาชานีย^๙ ยถา
 โอสธีว^{๑๐} วิโรจนต^{๑๑} เทวสงฆนมนสสิต^{๑๒} ฯ
 วิตติ เม ปาหุนา ตาว^{๑๓} ฌาณ^{๑๔} อุปปชชิต^{๑๕} ตาวเท
 วุฏฐิตสส สมาริมหา มร^{๑๖} ทตวาน สตถุโน^{๑๗} ฯ
 สิหุชตถสส ภควโต วิปปสนนเนน เจตสา^{๑๘}
 วนทิตวา สिरสา^{๑๙} ปาเท ปกกามี ปาจินามุโข^{๒๐} ฯ
 จตตตีสมหิ กปปมหิ ราชา อาสี สุกทสโน^{๒๑} ฯ
 มรุษีเสหิ สวติ โกชนมหิ จ ตาวเท
 มรฐสส ปวสสิตถ ปุพพกมมสสิท^{๒๒} ผล^{๒๓} ฯ
 จตุนวเต อิตโต กปเป ย^{๒๔} มร^{๒๕} อทที ตทา
 หุคคตี นาภิชานามิ มรฐทานสสิท^{๒๖} ผล^{๒๗} ฯ
 จตตตีเส อิตโต กปเป จตตารโ เต สุกทสนา
 สตตตรตนสมปนนา จกกวตตี มหพพลา^{๒๘} ฯ
 ปฏิสมภีทา จตสโส วิโมกขาปิ จ อฏฐิเม^{๒๙} ฯ
 ฉพภิญญา สจจิกิตา กต^{๓๐} พุททสส สาสนนุติ^{๓๑} ฯ
 อิตถ^{๓๒} สุก^{๓๓} อายสุมมา มรุษปิณฑะโก เถโร อีมา คากาโย
 อภาสิตถาติ ฯ

มรุษปิณฑะกิตตะเถรสุล อปทาน สมตต^{๓๔} ฯ

๑ ม. วิปเน, โป. วิวเต ฯ ๒ ม. ย. นิพพุตต^๒ ฯ ๓ ม. ย. โอสธีว^๓ ฯ
 ๔ ม. วิตติ มมาหุ ตาวเท ฯ ๕ ม. อย^๕ อชฏคากาถา นตถิ^๕ ฯ ๖ ม. ย. สตถุโน^๖ ฯ

อฏฺฐจมฺ ๑ เสนาสนทนายกตฺเถรอปทานํ (๙๘)

[๑๐๐] ลีทฺตตฺถสฺส ภควโต อทาลี ปณฺณสฺนถฺรํ
 สมฺนฺดา อุปการณฺจ^๑ กุสุมํ โอบีรี อหํ ๑
 ปาสาทฺเต จ คุหํ รมฺม^๒ อนุโฆมิ มหารหํ
 มหคฺฆานิ จ ปุปฺพานิ สยเนภิวสฺสสนฺติ^๓ เม ๑
 สยเนหํ ตฺวณฺณภูมิมิ วิจิตฺเตเต ปุปฺปผลฺสนฺถเต
 ปุปฺปผลฺสนฺติ จ สยเน อภิวสฺสตี ตาวเท ๑
 จตฺตฺนฺนฺเต อิตฺเต กปฺเป อทาลี ปณฺณสฺนถฺรํ
 ทฺตฺตฺตฺตี นาภิชานามิ สนฺถรสฺส อิทํ ผลํ ๑
 จิตฺตฺสนฺถรกา นาม^๔ สตฺเตเตเต จกฺกาวตฺตีโน
 อิตฺเต เต ปณฺณจเม กปฺเป อุปฺปชฺชิสฺสุ ชนาธิปา ๑
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐจิเม
 ฉพฺพิณฺณวมา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุหํ อายสฺมา เสนาสนทนายโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

เสนาสนทนายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. อุปหารณฺจ ๑ ๒ ม. ปาสาทฺเตวํ คุณฺถ รมฺม ๑

๓ ม. สยเนภิวสฺสสนฺติ, ยฺ. สยเนภิวสฺสสนฺเต ๑ ๔ ม. ตินฺนฺสนฺถรกา นาม ๑

นวมัม เวยยาวจจกตเถราปทาน (๙๙)

- [๑๐๑] วิปสสิสส ภควโต มหาปุคฺคคณ^๑ อหุ
 เวยยาวจจกโร อาสี สพฺพกิจฺเจสุ พฺยารโห^๒ ฯ
 เทยฺยธมฺโม จ เม นตฺถิ สุกตฺตสฺส มहेลฺลิโน
 อวณฺที สตฺถุโน ปาทฺเ เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
 ทุคฺคตี นามิขานามิ เวยยาวจจสฺสึทํ ผลํ ฯ
 อิตฺโต จมฺมกเก กปฺเป ราชา อาสี สฺวจินฺตฺติโย^๓
 สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺตติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อมฺมฺสิเม
 จฟฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เวยยาวจจโก เถโร อีมา คาทาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

เวยยาวจจกตเถรสุส อปทาน สมตฺตํ ฯ

ทสมัม พุทฺธรูปฺญจกตเถราปทาน (๑๐๐)

- [๑๐๒] วิปสสิโน ภควโต อโหสี สงฺขมมโก
 นิจฺจุปฺญจानยฺตุตฺตมฺหิ สุกตฺตสฺส มहेลฺลิโน ฯ
 อฺจุปฺญจานผลมฺปสฺส^๔ โลกนาถสฺส ตาทิโน
 สมฺมจิตฺตฺริยสฺสทฺธานิ ปริวารนฺตฺติ มํ สทา
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป อฺจุปฺญจหี มหาอิลี

๑ ม. ย. มหาปุคฺคคณ ฯ

๒ ม. วารโห ฯ

๓ ม. ย. สฺวจินฺตฺติโต ฯ

๔ ม. ย. อฺจุปฺญจานผลํ ปสฺส ฯ

ทุคฺคตี นาภิชานามิ อุปฺภุจฺจานสฺสลิหํ ผลํ ๑
 จตฺตฺนวุเต^๑ อิตฺโต กปฺเป มหฺทานิคุเฆสฺนวมกา
 โสฬสฺสาสึสุ ราชานโน จกฺกฺวตฺตี มหฺพฺพลา ๒
 ปฏฺฐิสฺมภิกฺขา จตฺตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 จฬฺภิกฺขณฺวา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสฺนฺนฺติ ๓
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา พุทฺธปุณฺณจฺาโก เถโร อิมฺมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๔

พุทฺธปุณฺณจากตฺเถรสฺส อปทานั สฺมตฺตํ ๕

อุทฺททานั

สุธา ปึจญจ เจลญจ กมฺมาโร คณฺธมาลีย^๒
 ติปฺปปฺพิโย มชฺชเสนา เวยฺยาวจฺโจ ว ฆมฺมโก^๓
 สฺมสฺสจฺฉิญจ คาถาโย อสฺมี วคฺเค ปกิตฺติตา ๔

สุทฺทวคฺโค ทสฺโม ๕

อถ วคฺคฺทฺททานั

พุทฺธวคฺโค หิ ปจฺโม สึทาสฺนินิ สุภฺภูติ จ
 กุณฺฑทฺธานโน อุปาสิ จ วิชฺชนิสฺสกจฺจิตฺตนิ^๔
 นาคสฺมาโล ติมิริ^๕ สุทฺทวคฺเคน เต ทส
 จตฺตฺททสฺสตา คาถา ปญฺจปญฺญาสเมว จ ๕

พุทฺธวคฺคทสฺกั ๖

ปจฺมสฺตกั สฺมตฺตํ ๖

๑ ม. จตฺตฺวิเส ๑

๒ ม. สุธา สุจินฺตนิ เจฬฺภจฺจ สฺฐิจิ จ คณฺธมาลีย ๑

๓ ม. จุปฺภุจฺโก ๑

๔ ม. วิชฺชนิสฺสกจฺจินฺตนิ จ ๑ ๕ ม. ติมิริ ๑

เอกาทศโม ภิกษุทายิวคฺโค

ปจฺมํ ภิกษุทายกตฺเถรอปทานํ (๑๐๑)

[๑๐๓] สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ อาหุตฺตีนมฺปฏฺิคฺคหํ
 ปวรา^๑ อภินิฺกฺขนฺตํ วาณา นิพฺพานมาคตํ^๒ ๗
 กญฺจจุภิกษฺปาทาสิ สิทฺตตฺถสฺส มฺहेสิเน
 ปณฺณสฺส อุปฺสนฺตสฺส มหาวิรฺรสฺส ตาทิโน ๗
 ปเทนาณฺูปทายนฺโต นิพฺพาเปณฺตํ^๓ มหาชนํ
 ๑วิตฺติ เม ปาหุณา ตาว พุทฺธสฺสาทิจฺจพฺนฺธฺโน^๔ ๗
 จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมทฺที ตทา
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ ภิกษฺทานสฺสิทํ ผลํ ๗
 สตฺตาสีตฺติมฺหิตฺโต กปฺเป มหาเรณฺุสฺสนามกา
 สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺนา สตฺเตเตเต จกฺกวตฺติโน ๗
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
 จพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๗
 อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา ภิกษฺทายโก เถโร อีมา คาถายโย
 อภาสิตฺถาติ ๗

ภิกษุทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๗

๑ ม. ยุ. ปวรา ๗ ๒ ม. วาณา นิพฺพนมาคตํ ๗
 ๓ ม. ปเทนาณฺูปทายนฺโต นิพฺพาเปณฺเต ๗
 ๔-๔ ม. อุฬาราว วิตฺติ เม ชาตา พุทฺธ อาทิจฺจพฺนฺธเน ๗

หุตฺติยํ ฅาณสญฺญิตฺกตฺถเธรอปทานํ (๑๐๒)

[๑๐๕]	สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ	นิสฺสาชานียํ ยถา
	ติธฺาปฺปริญฺนํ มาตฺสงฺคํ	กุญฺจรวํ มเหสิณฺ ๑
	โอบาเสนตํ ทิสฺสา สฺพุทฺธา	สาธราชวํ ปุปฺพิตฺ ^๑
	รติยา ปฏฺิปปชฺชนตํ	โลกเชฏฺฏจํ นรุตฺตมํ ^๒ ๑
	ฅาณเณ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	ปคฺคเหตฺวาน อญฺชลီ
	ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน	สิทฺธตฺถํ อภิวาทียํ ๑
	จตฺตฺนจฺเจ อิตฺโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺกรී ตทา
	ทฺคคฺคตฺตี นาภิชานามิ	ฅาณสญฺญิตฺกตฺถํ ผลํ ๑
	เตสฺสตฺตติมฺหิตฺโต กปฺเป	โสฬสฺสาสุํ นรุตฺตมา
	สฺสตฺตรตฺนสฺมปฺนฺนา	จกฺกาวตฺตตี มหฺพุทฺธลา ๑
	ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
	ฅพฺพิญฺฅา สจฺจิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺติ ๑
	อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ฅาณสญฺญิตฺโก	เถโร อีมา จาถาโย
	อภาสิตฺถาติ ๑	

ฅาณสญฺญิตฺกตฺถเธรสฺส อปทานํ สมฺตตํ ๑

ตติยํ อุปฺพลหตฺถิตฺยตฺถเธรอปทานํ (๑๐๓)

[๑๐๕]	ติวรายํ นิवासีหํ	อโหสิี มาลิกโก ตทา
	อทฺทลํ วิวชฺชํ พุทฺธํ	สิทฺธตฺถํ โลกปุชฺชิตํ ๑
	ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน	ปุปฺพหตฺถํ อทาสหํ
	ยตฺถ ยตฺถุปฺปชฺชามิ	ตสฺส กมฺมสฺส วาหฺสา ๑

๑ ม. ย. อุพฺพวชฺชํ ปุริตํ ๑

๒ ม. อปฺสฺสทํ ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา ปทปฺชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ
ปทปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ มุฏฺฐิจิปปุฝิยตฺเถรอปทานํ (๑๐๕)

[๑๐๗] สุทสฺสโนติ นามเณ มาลาการโ อหํ ตทา
อทฺทลํ วิรัชํ พุทฺธํ โลกเชฏฺฐจํ นราสภํ ฯ
ชาติปฺปฬํ คเหตุวาน ปุชฺชัยี ปทุมุตฺตรํ
วิสุทฺธจกฺขุ สุมโน ทิพฺพจกฺขุ สมชฺฌคํ ฯ
เอติสฺสา พุทฺธปฺปชฺชาย^๑ จิตฺตสฺส ปณฺธีหิ จ
กปฺปานํ สตสฺสสุทํ ทุคฺคตี นฺุปปชฺชหํ ฯ
โสฬสาสีสุ ราชานเณ เทวุตฺตรสนามกา
ฉตฺตีสฺสมหิ อีโต กปฺเป จกฺกวตฺตีสํ มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬภิกฺขุณา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ฯ
อิตถํ สุทํ อายสฺมา มุฏฺฐิจิปปุฝิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ
มุฏฺฐิจิปปุฝิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จกฺขจํ อุทกปฺชกตฺเถรอปทานํ (๑๐๖)

[๑๐๘] สุวณฺณนฺวณฺณํ สมพฺพุทฺธํ คจฺจนฺตํ อนิลฉฺชเส
ฆฺฆาสนฺว ชลิตํ อาทิตฺตํว หุตาสนํ ฯ
ปาณินา อุทกํ คยฺห อากาเส อุกฺขิปี อหํ

๑ ม. ปุปฺปชฺชชฺชาย ฯ

สมปฏิจฺฉิ มหาวิโร	พุกุโธ การุณิโก มยิ ^๑ ฯ
อนตฺตลิกฺเข จิตฺเต สตฺถา	ปทุมุตฺตรนามโก
มม สงฺกปฺปมณฺเวย	อิมา คาถา อภาสถ ฯ
อิมิณา ทกฺกทาเนน ^๒	ปิตฺติอุปฺปาทเนน จ
กปฺปสฺสทสฺสสมฺหิ	ทฺฤคฺคตฺถิ นฺนุปฺปชฺชติ ฯ
เตน กมฺเมเน ทิปฺพิณฺนท	โลกเชฏฺฐจฺจ นรฺราสภ
ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ	หิตฺวา ชยฺปฺราชย์ ฯ
สทฺสฺสราชฺณาเมน	ตโย เต จกฺกวตฺตฺติโน
ปณฺจสฺสจฺฉิกปฺปสฺเต	จาทฺรณฺตฺตา ชนาธิปา ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
จพฺพิณฺเวย สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อุทฺทกฺขุชฺโก เถโร	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
อุทฺทกฺขุชฺกตฺถเรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ	

สวดมนต์ นพมาลียตเถราปทาน์ (๑๐๗)

[๑๐๙] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส	โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
ติณฺตฺถเร นิลินฺนสฺส	อุปฺสนตฺส ตาทิโน ฯ
นพฺมालํ คเหตุวาน	พฺนฺธิตฺวา วีชนี อหํ
พุทฺธสฺส อุปฺนาเมสฺสี	ทิปฺพิณฺนทสฺส ตาทิโน ฯ
ปฏฺฐคฺคเหตุวาน สพฺพมณฺเญ	วีชนี โลกนฺายโก
มม สงฺกปฺปมณฺเวย	อิมี คาถํ อภาสถ ฯ
ยถา เม กาโย นิพฺพายิ ^๓	ปริฬาโห น วิชฺชติ

๑ ม. อิลิ ฯ

๒ ย. อิมินทกทาเนน ฯ

๓ ม. นิพพาทิ ฯ

ตเถว ติวริชคฺคิหิ	จิตฺตํ ตว วิมุจฺจตฺ ๑
สพฺเพ เทวา สมากญฺ्हํ ^๑	เย เกจิ ทุมฺนิสฺสิตา ^๒
สุสฺสาม ^๓ พุทฺธวณฺ	หาสยฺนตฺตยจ ทายกํ ๑
นิสิฺนโน ภควา ตตฺถ	เทวสงฺฆปรุทฺทโต
ทายกํ สมฺปหฺสเนโต	อิมา คาถา อภาสธ ๑
อิมิทา วิชฺชนิทาเนน	จิตฺตสฺส ปณฺธิธฺธิ จ
สุพฺพโต นาม นาเมน	จกฺกาวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
เตน กมฺมมาเวสฺเสน	สุกฺกมฺมฺเลน โจทฺโต
มาลฺูโต นาม นาเมน	จกฺกาวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
อิมิทา วิชฺชนิทาเนน	สมฺมานวิปฺุเลน จ
กปฺปสฺตสฺสทสฺสมฺหิ	ทฺคฺคตฺตี นฺุปปชฺชติ ๑
ตีสกปฺปสฺสทสฺสมฺหิ	สุพฺพตา อญฺฺจตฺตีส เต
เอญฺฺนตฺตีสสฺสทสฺเส	อญฺฺจ มาลฺูตฺนามกา ๑
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
จพฺพิญฺญา สจฺจิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา นพฺมालิโย เถโร	อิมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑

นพฺมालิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตตมํ ภาณวารํ ๑

๑ ม. สมากจฺ्हํ ๑

๒ ม. วนฺนิสฺสิตา ๑

๓ ม. โสสฺสาม ๑

อภุจมี อาสนุฎุจายกตุเถราปทาน์ (๑๐๘)

[๑๑๐] กานนั วนโมคคยห อปฺปสทฺทํ นีรากุลํ
 สีหสณฺ ํ มยา ทินฺนํ อตฺถทสฺสิสฺส ตาทิโน ํ
 มาลหตฺถํ คเหตุวาน กตฺวา จ นํ ปทกฺขิณํ
 สตฺถารํ ปยฺรฺุปาลิตฺวา ปกฺกามี อุตฺตรามุโข ํ
 เตน กมฺเมน ทิปทินฺท โลกเชฏฺฐ นราสภ
 สนฺนิพฺพาเปมิ อตฺตानํ ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา ํ
 อภุจเร กปฺปสเต ยํ ทานมทํ ททา
 ทฺคคฺคํ นาทิชานามิ สีหสณฺสสิทํ ผลํ ํ
 อีโต สตฺตกปฺปสเต สนฺนิพฺวาปกขตฺติโย
 สตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ํ
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภุจิเม
 ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ํ
 อิตถํ สฺทํ อายสฺมา อาสนุฎุจายโก เถโร อิมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ํ

อาสนุฎุจายกตุเถรสุส อปทาน์ สมตฺตํ ํ

นวมิ พิฬาลีทายกตเถรอปทานิ (๑๐๙)

[๑๑๑]	หิมวันตสฺส อวิฑูเร	วสามิ ปณฺณสนฺนเถ
	ฆาเสสุ เคะมาปฺนโน	เสยฺยสีโลวหิ ^๑ ตทา ฯ
	ขณฺมมาลุกฺกมฺพานิ ^๒	พิฬาลีตกฺกพฺฟานิ จ
	โกลํ ฆลลตทกํ เพลลํ	อาหตฺวา ปฏฺฐิยาทิตํ ฯ
	ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู	อาหุตินํ ปฏฺฐิคฺคโห
	มม สงฺกปฺปมณฺเวยาย	อาคจฺฉิ มม สนฺตีกํ ฯ
	อุปาคตํ มหานาคํ	เทวเทวํ นราสภํ
	พิฬาลี ปคฺคเหตุวาน	ปตฺตมฺพหิ โอภิรี อหํ ฯ
	ปริภฺวชฺชิ มหาวีโร	โตสยฺนฺโต มม ตทา
	ปริภฺวชฺชิตฺวาน สพฺพพณฺณ	อิมํ คาทํ อภาสธ ฯ
	สภํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	พิฬาลี เม อทา ตฺวํ
	กปฺปานํ สตสฺสสฺสํ	ทฺคคฺคตี นฺนุปปชฺชติ ฯ
	จริมํ วตฺตเต มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
	ธารมิ อนฺติมํ เทหํ	สมฺมาสมฺพุทฺธสาสเน ฯ
	จตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	สฺมุชฺชลิยสฺสวฺหโย ^๓
	สตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	จกฺกวตฺตติ มหพฺพโล ฯ
	ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺตฺต	วิโมกฺกขาปิจ อภฺวฉิเม
	จฬฺพิภฺวณฺณา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตติ ฯ
	อิตฺถํ สฺภํ อายสฺมา พิฬาลีทายโก	เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
	พิฬาลีทายกตเถรสฺส	อปทานิ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. เสยฺยสีโล จหํ ฯ ๒ ม. ย. ขณฺนฺตาลู กฺกมฺพานิ ฯ ๓ ม. สฺมุชฺชลิยสฺสวฺหโย ฯ

ทสมั เรณุปุชกตฺเถราปทาน (๑๑๐)

[๑๑๒] สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ สตรํลีว ภาณุมํ
 โอภาเสนฺตํ ทิสา สพุพา อุพฺุราชวํ ฐุริตํ ๑
 ปุรกฺขตํ สวเกหิ สาคเรเนว^๑ เมทนี
 นาคํ ปคฺคยห เรณฺหิ วิปสฺสิสฺสาภิโรปยี้ ๑
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ เรณฺมภิปุชยี้^๒
 ทุคฺคตี นภิขานามิ พุทฺธปุชยิทํ ผลํ ๑
 ปณฺณตาพีลิตฺโต กปฺเป เรณฺุ นามาลิ ขตฺติโย
 สตฺตรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลํ ๑
 ปฐฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิณฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เรณฺุปุชโก เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

เรณฺุปุชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุททาน

ภิกฺขทายี ฅาณสณฺณี หตฺถโย ปทฺฐุชโก
 มุฏฺฐิปปฺพี อุทกโท นพฺมาลี นิธาวโก^๓
 พิฬาลิทายิ เรณฺุ จ คาถาย จ จ สฏฺฐิ จ ๑

ภิกฺขทายิวคฺโค เอกาทสฺโม ๑

๑ ม. สาคเรเหว ๑

๒ ม. เรณฺมภิโรปยี้ ๑

๓ ม. อุปฏฺฐโก, ฎ. นิธาสโก ๑

ทวารโหม มหาปรีวารวคโค

ปจมี มหาปรีวารตเถรปทาน (๑๑๑)

[๑๑๓] วิปสสี นาม ภควา โลกเชฏโฆ นราสโก
อัญจสญฺจิสหสเสหิ ปาวิสสิ พนฺธุมํ ตทา ฯ
นคธา อภินิกฺขมฺม อคมี ทีปเจตियํ
อทุทสํ วิรัชํ พุทฺธํ อาหุตฺตินํ ปฏิกุคฺคหํ ฯ
จฺจลลาตีติสหสฺสาณิ ยกาธา มยหํ อุปนฺตเท
อุปฏฺจหนฺตติ สกฺกจจํ อินฺทวํ ติทธา คณฺา ฯ
ภวณา อภินิกฺขมฺม ทุสฺสํ ปคฺคยหํ ตทา
สิรสา อภิวาเทสี ตณฺจาทาสี มहेสิโน ฯ
อโห พุทฺธา อโห ฐมฺมา อโห โน สตฺถุสมฺปทา
พุทฺธสฺส อาณฺภาเวณ วสุธาเย ปกมฺปถ ฯ
ตณฺจ อจฺฉริเยํ ทิสฺวา อพฺภุตํ โลมหํสนํ
พุทฺธเต จิตฺตํ ปสาเทมิ ทิปทินฺทมฺหิ ตาทิเน ฯ
โสหํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ทุสฺสํ ทตฺวาน สตฺถุโน
สรณฺณจ อุปาถณฺธี สามจฺโจ สปริชฺชโน ฯ
เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรี ตทา
ทฺคคฺตึ นานิกฺขานามิ พุทฺธปฺปชฺชาเยหํ ผลํ ฯ
อิตฺโต ปณฺณรเส กปฺเป โสฬฺสาสึสุ วาหนา^๑
สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺนา จกฺกวัตฺตี มหพฺพลา ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
จพฺพิถฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส ฐาสนนฺตติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา มหาปรีวาริ เถโร อีมา คาถาย อภาลิตฺถาติ ฯ

มหาปรีวารตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. โสฬฺสาสึ สุวาหนา ฯ

หุติยํ สุมงคตเถราปทานํ (๑๑๒)

[๑๑๔] อตถทสสี ชินวโร	โลกเชฏโฆ นราสโก
วิหารา อภินิภขมม	ตฬากํ อุปสงกมิ ฯ
นหาตวา ปิตวา จ	สมพุทโธ อุตตริเตวากจิวโร
อภูจาลิ ภควา ตตถ	วิโลเกนโต ทิสทิสํ ฯ
ภวเน อุปวิภูโฆหํ	อหุทสํ โลกนายกํ
หภูโฆ หภูเจเน จิตฺเตเน	อปปโยเจสี ^๑ อหํ ตทา ฯ
สตรํลิว โชตนตํ	ปภาสนตํ กณจณํ
นจเจ คีเต จ ยุตฺโตหํ	ปณจกตฺตริเยปิ ^๒ ฯ
ยํ ยํ โยนุปรชฺชามิ	เทวตฺตํ อถ มานุสํ
สพฺเพ สตฺเต อภิโภมิ	วิบุโล โหติ เม ยโส ฯ
นโม เต ปุริสาชณฺเณ	นโม เต ปุริสุตฺตม
อตฺตานํ โตสยิตฺวาน	ปเร โตเสสิ ตฺวํ มุนิ ฯ
ปริคฺคหิตฺวา ^๓ นิสิตฺวา	หาลํ กตฺวาน สฺพุทฺโต
อุปฺภวจิตฺวาน สมพุทฺธํ	ตฺลิตํ อุปฺปชฺชหํ ฯ
โสฬสิโต กปฺปสเต	ทฺวินฺวา เอกจินฺติตา ^๔
สตฺตรตณสมปฺนนา	จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อภูจิเม
จฬภิกฺขวฺยา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา สุมงคโล เถโร	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

สุมงคตเถรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. อปโฆสิสี ฯ

๒ ม. นิจจคีเต ปยุตฺโตหํ ปณจกตฺตริยมฺหิ จ ฯ

๓ ม. ปริคฺคเห ฯ

๔ ม. ทฺวินฺวเอกจินฺติตา ฯ

ตติยัม สรรณคมนียตฺเถราปทานัม (๑๑๓)

[๑๑๕]	อุภินัน्ह์ เทวราชุณ्ह์ อโหสิ สมุပ္พยุโฬุห ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู อนตฺลิกฺเข จิตฺเต สตฺถา สพฺเพ เทวา อตฺตมฺนา สมฺพุฑฺธัม อภิวาทิตฺวา มยฺหัม สํกปฺปมณฺเฑย อนุกมฺปกโ โลกวิฑู ปทุมฺจจิตฺโต มนุโช เตน จิตฺตปฺปโเทสฺน สงฺคามสีเส นาโค นิพฺพาเปถ สกัม จิตฺตัม ทฺวินฺหฺปิ ยฺกฺขราชุณ्ह์ สฺรณญจ อุปาถญฺหุ สณฺเฑยาเปตฺวาน ชนตัม เปกฺขมาโนว เทเวหิ ปจฺมัม สฺรณัม คณฺฉี กปฺปาน्ह์ สตฺสทฺสสํ มหาจฺนทฺทินามา ^๑ จ ตีสฺกปฺปสทฺสสมฺหิ ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	สงฺคาโม ปจฺจุปฺภูจฺจิตฺโต ^๒ มหาโฆโส อวตฺตถ ๑ อาหุตีन्ह์ ปฏฺิคฺคโห สํเวเชสิ มหาชน्ह์ ๑ นิกฺขิตฺตกฺวจฺจวฺฐา เอกคฺคาสีสุ ตาวเท ๑ วาจาสภิมฺพุทฺธิ นิพฺพาเปสิ มหาชน्ह์ ๑ เอกัม ปาถนัม วิเหจฺยัม อปาโย อุปฺปชฺชติ ๑ พฺพุปาถนัม วิเหจฺยัม มา ทณฺเฑิตฺถ ^๓ ปุณฺนปฺปุณ्ह์ ๑ เสนาปิ สมิตา อหุ ^๔ โลกเชฏฺฐจํ สุตฺตาทิน्ह์ ๑ อุฑฺฐริ ปน จกฺขุมา ^๕ ปฏฺิกามิ อุตฺตรามุโข ๑ ทฺิปทฺินทฺสส ตาทิโน ทฺุคฺคตี นฺุปฺปชฺชหัม ๑ โสฬฺสาสุ รเถสฺสา ราชาโน จกฺกวตฺตฺติโน ๑ วิโมกฺขาปิจ อภูจฺสิเม
-------	---	--

๑ ม. สมุပ္ภูจฺจิตฺโต ๒ ม. ทณฺเฑิตฺถ ๓ ม. ย. เสนา สทา วิมฺหิตฺตา อหุ ๑

๔ ม. ปทุมฺทฺฐริ จกฺขุมา ๕ ม. มหาจฺนทฺทินามา ๑

ฉฬภิญญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสุล สาสนฺนุติ ๑
 อิตถัม สุทัม อายสุมา สรณคฺคณินโย เถโร อิมมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สรณคฺคณินยตฺถเรสุล อปทานัม สมนตฺตัม ๑

จตุตฺถัม เอกาสนินยตฺถเรอปทานัม (๑๑๔)

[๑๑๖]	วรุโณ นาม นามเนน อฺปภูจฺเปสี สมนฺพุทฺธัม นินฺพุทฺเต โลกนาถมฺหิ ตฺริยัม สพนฺพมาทาย วาทิตฺเตน จ นจฺเจเน สมนฺมุขา วิย สมนฺพุทฺธัม อฺปภูจฺหิตฺวา ตัม โฟธิ ปลลนฺกัม อภฺชิตฺวาน สกกมฺมาภฺริทฺโธหัม เตเน จิตฺตปฺปสาเทเน สภูจฺจิมฺ ตฺริยสฺหสฺสานิ มนฺสุเสสุ จ เทเวสุ ตฺริคฺคิ ^๑ นินฺพุทฺธา มยฺหัม ธาเรมิ อนฺติมัม เทหัม สุพาหุ นาม นามเนน สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา ปภฺวิสมฺภิทา จตฺตฺสโส	เทวราชา อหัม ตทา สโยคฺคพฺลวาทโน ๑ อตฺถทสฺสสิทฺธิปฺพุตฺตเม ^๒ อคมัม โฟธิมฺตฺตมัม ๑ สพนฺพตาฬสมฺมาทิตฺโต ^๓ อฺปภูจฺจิมฺ โฟธิมฺตฺตมัม ๑ ธรณินฺรูทฺปาทป ตตฺถ กาลัม กิตฺโต อหัม ๑ ปสนฺโน โฟธิมฺตฺตเม นินฺมมานัม อฺปปชฺชหัม ๑ ปริวาเรนฺติ มัม สทา วตฺตมานัม ภวาทเว ๑ ภวา สพนฺเพ สมนฺพทา สมนฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ๑ จตฺตฺตฺตีสาสุ ชตฺตฺติยา ปณฺจกปฺปสเต อิตฺโต ๑ วิโมกฺขาปิจ อภูจฺจิม
-------	---	--

๑ ม. ย. อตฺถทสฺสสินฺรูตฺตเม ๑ ๒ ม. ย. สมนฺพตาฬสมฺมาทิตฺโต ๑ ๓ ม. ย. ตฺริคฺคิ ๑

ฉพภิณญา สจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายุสฺมา เอกาสนฺนโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 เอกาสนฺนิตฺถสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ปณจมนิ สรวณณปุပ္ผิยตเถรอปทาน (๑๑๕)

[๑๑๗] วิปสฺสี นาม ภควา	โลกเชฏฺโฆ นราสโก
นินฺนโน ชนกายสฺส	เทเสสิ อมตํ ปทํ ๑
ตสฺสหาํ ฐมมํ สุตฺวาน	ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน
โสวณฺณปุปฺผานิ จตฺตาริ	พุทฺธสฺส อภิโรปยํ ๑
สรวณฺณจหนํ อาสิ	ยาวตา ปริสา ตทา
พุทฺธภา จ สรวณฺณาภา	อาโลโก วิปฺโล อหุ ๑
อุทฺตคฺคจิตฺโต สุมโน	เวทชาโต กตฺตชฺลี
ปีติสณฺชนโน ^๑ เศลํ	ทิจฺจฐมฺมสุขาวโห ๑
อายาจิตฺวาน สมฺพุทฺธํ	วณฺทิตฺวาน จ สฺพุพฺพตํ
ปาโมชฺชํ ชนฺยิตฺวาน	สกํ ภวณฺุปาวีสี ^๒ ๑
ภวนํ ^๓ อุปวิภูจฺโห	พุทฺธเสฏฺโฆจํ อนฺุสฺสรํ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน	ตฺถิตํ อุปปชฺชหํ ๑
เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุปฺผมภิโรปยํ
ทฺคคฺตํ นากิชานามิ	พุทฺธปฺปชฺชายิทํ ผลํ ๑
โสฬสาสีสุ ราชานอ	เนมิสมฺมตนามกา
เตตาพีเส อิตฺโต กปฺเป	จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตโส	วิโมกฺขาปิจ อภูจฺสิเม

๑ ม. ย. วิตฺติสณฺชนโน ๑ ๒ ม. ภวณฺุปาวีสี ๑ ๓ ม. ย. ภวเน ๑

ฉัพพีณญา สจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สุวณฺณปฺปฬิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สุวณฺณปฺปฬิยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉฏฺฐจํ จิตกปฺปชกตฺถเรอปทานํ (๑๑๖)

[๑๑๘]	วสามิ ราชายตเน	สามจฺโจ สปริชฺชโน
	ปรีนิพฺพุเต ภควติ	ลึชฺชโน โลกพนฺธุโน ^๑ ๑
	ปสฺนฺนจิตฺโต สุมโน	จิตกํ อคฺมาสทํ
	ตฺริยํ ตตฺถ วาเทตฺวา	คณฺธมัลลํ สโมกิริ ^๒ ๑
	จิตกมฺหิ ^๓ ปฺปชํ กตฺวาน	วณฺทิตฺวา จิตกํ อหํ
	ปสฺนฺนจิตฺโต สุมโน	สกํ ภวณฺุปากมฺี ๑
	ภวเน อฺุปวิภูจฺโห	จิตกปฺปชํ อนุสฺสริ
	เตเน กมฺเมเน ทิปทินฺท	โลกเชฏฺฐจ นราสภ ๑
	อนฺุภุตฺวาน สมปตฺตี	เทเวสฺสุ มานฺุเสสฺสุ จ
	ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ	หิตฺวา ชยปราชยํ ๑
	เอกตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปฺุพฺพมภิโรปยึ
	ทฺุคตฺตี นามิชานามิ	จิตกปฺปชายิทํ ผลํ ๑
	เอกฺุณตฺตีเส กปฺปมฺหิ	อิตฺโต โสฬฺส ราชฺชโน ^๓
	อฺุคฺคตา นาม นาเมเน	จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
	ปฏฺฐิสมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	ฉัพพีณญา สจจิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑

๑ ย. ลึชชีเน โลกพนฺธุเน ๑ ๒ ม. จิตมฺหิ ๑ ๓ ม. ราชาน ๑

อิตถํ สุทํ อายุสฺมา จิตกပ္ฺชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

จิตกပ္ฺชกตฺเตรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตุตมํ พุทฺธสยฺยกตฺเตรอปทานํ (๑๑๙)

[๑๑๙]	ยทา วิปสุลฺลํ โลกคฺโค	อายุสงฺขารโมสฺสชฺชํ
	ปจฺวี สมฺปกมฺปิตถ	เมทนฺนํชลเมขลา ฯ
	โอคตํ วิตตํ มยฺหํ	สุจฺจํ จิตฺตํ ปปญฺจกํ ^๑
	ภวนฺปิ ปกมฺปิตถ	พุทฺธสุส อายุสงฺขเย ฯ
	ดาโส มยฺหํ สมฺบฺปนฺโน	ภวเน สมฺปกมฺปิเต
	อุปฺปาโท นฺุ กิमतฺถาย	อาโลโก วิปฺโล อหุ ฯ
	เวสฺสวณฺโณ อิทาคมฺม	นิพฺพาเปลฺลํ มหาชนํ
	ปาณญฺตํ ภยํ นตฺถิ	เอกคฺคา โทถ สคารวํ ^๒ ฯ
	อโห พุทฺโธ อโห ธมฺโม	อโห โน สตฺถุสมฺปทา
	ยสฺมึ อุปฺปชฺชมานสฺมึ	ปจฺวี สมฺปกมฺปติ ฯ
	พุทฺธานุภาวํ กิตฺเตตฺถวา	กปฺเป สคฺคมฺหิ โมทหํ
	อวเสสฺสุ กปฺเปสุ	กฺสลํ กริตํ ^๓ มยา ฯ
	เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ สยฺยมฺลภฺมึ ตทา
	ทฺคฺคตฺถิ นามิชา นามิ	พุทฺธสยฺยณายิทํ ผลํ ฯ
	อิตฺโต จุทฺทสกปฺปมฺหิ	ราชา อาลึ ปตาปวา
	สมฺมิตฺโต นาม นามเน	จกฺกาวตฺติ มหพฺพโล ฯ
	ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	จฬฺภิณฺญา สจฺจนิกฺตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ฯ

๑ ม. ย. โอตตํ วิตถตํ มยฺหํ สุวจิตฺตาวฺจฺจํ^๑ ฯ ๒ ม. ปาณญฺเต ... สํวฺตา, ย. สํวฺตา ฯ

๓ ม. จริตํ ฯ

นวมิ ปจจุปฏฺจกานสณฺณกตฺเถรอปทานิ (๑๑๙)

[๑๒๑] อตฺถทสฺสิมฺหิ สฺคเต
 ยกฺขโยนี อุปฺปชฺชี่
 ทฺลลทฺธํ วต เม อาสิ
 ยํ เม โภเค วิชฺชมาเน
 มม สงฺกปฺปมณฺเวย
 มมุทฺตริตฺกามา โส
 กิ นุ โสจสิ มา ภายิ
 อนุปรปฺทินฺหา พุทฺเธน
 โย จ ปฺมุชฺเยย สฺมฺพุทฺธํ
 ธาตุํ สาสปมตฺตมฺปิ
 สเม จิตฺตปฺปสาทมฺหิ
 ตสฺมา ฐปฺปี กริตฺวาน
 สาคฺรสฺส วโจ สุตฺวา
 ปณฺจ วสฺเส ปริจรี
 เตน กมฺเมเน ทิปฺทินฺท
 สฺมฺปตฺตี อนุโภทฺวาน
 ฐฺริปณฺณาว^๑ จตฺตาโร
 สตฺตฺรตนสฺมฺปนฺนา
 ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺตฺโส
 จฬฺภิณฺเวย สจฺฉิกิตฺตา
 นิพฺพุเต สมนนฺตฺรา
 ยสํ ปตฺโต จหํ ตทา ฯ
 ทฺุปรปฺภาตํ ทฺุรฺกฺกฺจิตํ
 ปฺริณิพฺพายิ จกฺขฺมา ฯ
 สาคโร นาม สาวโก
 อาคณฺฉิ มม สนฺตฺิเก^๒ ฯ
 จร ธมฺมํ สฺมุชฺช
 สพฺเพสํ วิชฺชสฺมฺปทา^๓ ฯ
 ตฺิฏฺฐจฺนตํ^๔ โลกนฺายกํ
 นิพฺพุตฺสสาปิ ปฺมุชฺเย ฯ
 สมํ ปุณฺณํ มหคฺคตํ
 ปฺมุชฺหิ ชินฺธาตุโย ฯ
 พุทฺธฐปฺปี อกาสหํ
 มุณีโน ฐปฺมุตฺตมํ ฯ
 โลกเชฏฺฐ นรฺาสภ
 อรหตฺตํ อปาปฺุณิ ฯ
 สตฺตฺกปฺปสฺเต อิตฺโต
 จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ฯ
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตฺิ ฯ

อิตฺถํ สฺหํ อายสฺมา ปจจุปฏฺจกานสณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

ปจจุปฏฺจกานสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานิ สฺมตฺตํ ฯ

๑ ม. ย. สนฺตฺิกํ ฯ

๒ ม. พฺีชสฺมฺปทา ฯ

๓ ย. สฺพิทฺตฺถํ ฯ

๔ ม. จ ฯ

ทสมัม ชาติปุชกตเถราปทาน์ (๑๒๐)

[๑๒๒] ขายนตสสุ วิปสสิสสุ อาโลโก วิปโล อหุ
 ปจวี จ ปกมปีตถ สสาครา สปปพพา ๑
 เนมิตตทา จ วียากंसุ พุทฺโธ โลเก ภวิสสตี
 อคโค จ สพพสตตทาน์ ชนตัม อุตฺตริสตี ๑
 เนมิตตทาน์ สฺถิตฺวาน ชาติปุชัม อกาลหัม
 เอทิสา ปุชฺณา นตฺถิ ยาทิสา ชาติปุชฺณา ๑
 สํหริตฺวาน^๑ กุสลัม สกัม จิตฺตัม ปสาทยี
 ชาติปุชัม กริตฺวาน ตตฺถ กาลัม กโต อหัม ๑
 ยัม ยัม โยหนุปฺปชฺชามิ เทวตฺตัม อถ มานุสสัม
 สพฺเพ สตฺเต อตีโตมฺหิ^๒ ชาติปุชฺชายิหัม ผลัม ๑
 ธาติโย มัม อฺปฏฺจฺนตฺติ มม จิตฺตวसानุคาน
 น เต^๓ สกฺโกนตฺติ โโกเปตฺตุ ชาติปุชฺชายิหัม ผลัม ๑
 เอกนฺวเต อีโต กปฺเป ยัม ปุชฺมกรී ตทา
 ทฺคคตฺตี นาภิชานามิ ชาติปุชฺชายิหัม ผลัม ๑
 สฺปาริจฺริยา นาม จตฺตตฺตีส ชนาธิปา
 อีโต ตตฺติยกปฺมฺหิ จกฺกวตฺตตี มหพฺพลา ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภฺธิญฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺหัม อายสฺมา ชาติปุชฺโก เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ชาติปุชกตเถรสุล อปทาน์ สมตฺตัม ๑

๑ ม. สงฺขริตฺวาน, ย. สํหริตฺวาน ๑

๒ ม. ย. อภิมภิมิ ๑

๓ ม. ตา ๑

เตรสโม เสเรยยวคโค

ปจมี เสเรยยกตเถราปทาน (๑๒๑)

[๑๒๓] อชฌายโก มนุทธโร ตินฺณํ เวทาน ปารคฺ
อพฺภกาส จิตฺ สนฺโต อทฺทลํ โลกนายกํ ๑
สีหํ ยถา วนจรั พยคฺขรชวํ นิตฺตลํ
ติธปฺปภินฺน มาตงฺคํ กุญฺชรวํ มहेสินํ ๑
เสเรยยกํ คเหตุวาน อากาส อุกฺขิปี อหํ
พฺพุทฺธสฺส อานฺุภาเวน ปรีวารนฺติ สพฺพโส ๑
อธิญฺจหิ มหาวีโร สพฺพณฺณํ โลกนายโก
สมนฺตา ปุปฺฟจหน^๑ โเอกิริสฺสุ นราสกํ ๑
ตโต สา ปุปฺฟกณฺจกา อนฺโตวณฺญา พหิมฺขา
สตฺตาทํ จหนํ กตฺวา ตโต อนฺตรธายถ ๑
ตถจ อจฺฉริยํ ทิสฺวา อพฺภูตํ โลมหंसํ
พฺพุทฺธ จิตฺตํ ปสาเทสี สฺคเต โลกนายเก ๑
เตน จิตฺตปฺปสาเทน สุกฺกมฺULEน โจทิตो
กปฺปานํ สตฺสทฺสลํ ทฺคคฺตี นฺุปปชฺชหํ ๑
ปณฺณรสสทฺสสมฺหิ กปฺปานํ ปณฺจวีสเต
วิลามาลา สนามา จ^๒ จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
ปฏฺิสสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
ฉพฺพิณฺณวา สจฺฉิกตา กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺหํ आयสฺมา เสเรยยก โเถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

เสเรยยกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ปุปฺฟจจหน ๑

๒ ม. วิตฺมลา สมานา จ, ยฺ. จินฺมลา สมานา จ ๑

หุติยัม ปุพฺผณฺปิยตเถราปทานํ (๑๒๒)

[๑๒๔] หิมวณฺตสฺส อวิหฺมุเร	กุกฺกุโร นาม ปพฺพโต
เวมชฺเฌ ตสฺส วสฺติ	พฺรหฺมโณ มนฺตปารคฺคู ฯ
ปญฺจ ลิสฺสสทฺสสฺส	ปริวารเณติ มํ สทา
ปุพฺพภูจฺจาเย จ เต อาลํ	มนฺเตสุ จ วิสารทา ฯ
พฺพุโธ โลเก สมฺมุปฺปนฺโน	ตํ วิชานาถ โน ภวํ
อสีติ พุยฺยชฺชานสฺส	พตฺตีส วรลกฺขณา ฯ
พฺยามปฺปโก ชินฺวโร	อาทิจฺโจว วิโรจติ
ลิสฺสสฺสํ วจฺนํ สุตฺวา	พฺรหฺมโณ มนฺตปารคฺคู ฯ
อสุสฺมา อภินิกฺขมฺม	ทิสํ ปุจฺจติ พฺรหฺมโณ
ยมฺหิ เทเส มหาวีโร	วสฺติ โลกนายนโก ฯ
ดาหํ ทิสฺวา ^๑ นมฺสฺลิสฺสํ	ชินํ อปฺปฏฺฐิปุคฺคํ
อุทคฺคจิตฺโต สุมฺโน	ปุชฺเฐสิ ตํ ตถาคตํ ฯ
เอถ ลิสฺสา คมิสฺสาม	ทกฺขิสฺสาม ตถาคตํ
วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท	โสสฺสาม ชินฺสสฺสํ ฯ
เอกาหํ อภินิกฺขมฺม	พฺยาธิ ปฏฺฐิถึ อหํ
พฺยาธินา ปีตีโต สนฺโต	สาสนฺโต สยิตฺุ คมึ ^๓ ฯ
สพฺเพ ลิสฺเส สฺมานेतฺวา	อปุจฺฉี เต ตถาคตํ
กีทิสํ โลกนาคสฺส	คุณํ ปรมฺพฺพุธิโน ฯ
เต เม ปุจฺฉา พฺยากริสุ	ยถา ทสฺสาวินฺ ตถา
สกฺกจฺจํ พฺพุทฺเสฏฺฐํ ตํ	ทสฺเสสุ มม สมฺมุขา ฯ
เตสาหํ วจฺนํ สุตฺวา	สกํ จิตฺตํ ปสาหึ

๑ ม. ลิสฺสเก ฯ ๒ ม. ทิสํ, ย. น ทิ ทิสฺวาน ปสฺลิสฺสํ ฯ

๓ ม. สาลํ วสยิตฺุ คมึ, ย. สาลํ เวสยิตฺุ คมึ ฯ

ปุပ္ผะหิ ฐูปั กิริตวาน	ตตถ กาลัง กโต อหัง ๑
เต เม ธีริัง ฌาเปตวา	อคมุํ พุทฺธสนฺติเก ^๑
อณฺชลี ปคคหิตวาน	สตุถารัง อภิวาทยุํ ๑
ปุပ္ผะหิ ฐูปั กิริตวาน	สุคตสุส มหะสิโน
กปฺปานัง สตสหฺสลุํ	ทุคฺคตี นุပ္ปชฺชหัง ๑
จตฺตาทิสฺสสหฺสสมฺหิ	กปฺเป โสฬส ชตฺติยา
นาเมนคฺคิสมา นาม	จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
วิสกปฺปสหฺสสมฺหิ	ราชาโน จกฺกวตฺติโน
ฆฺฆาสนสมมา นาม ^๒	อฆฺจตฺตีส มหิปฺตี
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฆฺจิมะ
จฬฺภิณฺเฒา สจฺจิจิตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนฺนฺติ ๑
อิตถัง สุทํ อายสฺมา ปุပ္ผณฺูปโย เถโร	อิมา คาถาโย อมาสิตฺถาติ ๑
ปุပ္ผณฺูปยิตฺถะระสุส อปทานํ สมตฺตํ ๑	

ตติยํ ปายาสทายกตฺถะระวาทานํ (๑๒๓)

[๑๒๕] ^๑ สุวณฺณวณฺณํ สมพุทฺธํ	พตฺตีสฺวรสฺสขณํ
ปวนา อภินิกฺขนฺตํ	ภิกฺขุสงฺฆปุรฺกฺขตํ ^๓ ๑
สทตฺธา ^๔ กัสปายฺมิยา	วทฺธเมตฺวา ปายาสํ ^๕ อหัง
อาหุตี ยฺมิฐุกาโม โส	อคมิํ สมฺพลี อหัง ^๖ ๑
ภคฺวา ตมฺหิ สมเย	โลกเชฏฺโฐ นราสโภา
จงฺกมํ สุสฺมารุโฬห	อมฺพเร อนิลาเยเน ๑

๑ ม. พุทฺธสนฺติเก ๑ ๒ ม. ฆตาสนสนามาว ๑
 ๓-๓ ม. สุวณฺณวณฺณโน สหฺพุทฺโธ พตฺตีสฺวรสฺสขณํ ปวนา อภินิกฺขนฺโต ภิกฺขุสงฺฆปุรฺกฺขโต ๑
 ๔ ม. มหจฺจา ๑ ๕ ม. ปายสํ ๑ ๖ ม. อุปนาลี พลี อหัง ๑

ตถจ อจฉริยํ ทิสฺวา	อพฺภุตํ โลมหํสนํ
จปยิตฺวา กํสฺปาภูมึ	วิปสฺสึ อภิวาทยึ ๑
ตุวํ พุทฺโธสิ ^๑ สพฺพญฺญ	สเทวเก สมานุเส
อนุกมเป อูปาทาย	ปฏิกุคณฺห มหามุณี ๑
ปฏิกุคณฺหาสิ ภควา	สพฺพญฺญ โลกนายโก
มม สงฺกปฺปมณฺเฑาย	สตถา โลเก อนุตฺตโร ^๒ ๑
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมทธี ตทา
ทุคฺคตี นานิชานามิ	ปายาสสฺส อิทํ ผลํ ๑
เอกตาพีลิตฺโต กปฺเป	พุทฺโธ นามาสิ ขตฺติโย
สตฺตรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิญฺเฐ สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปายาสทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ปายาสทายกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

จตุตถ์ คนุโธทกียตเถรอปทาน์ (๑๒๔)

[๑๒๖] นิสฺซชฺช ปาสาทฺวเร	วิปสฺสึ อทฺทลํ ชินํ
กกุธํ วิลสนฺตวํ	สพฺพญฺญตฺตมฺนาสกํ ^๓ ๑
ปาสาทฺสสาวิฑฺฐเร จ	คจฺฉติ โลกนายโก
ปภา นินฺทฺธาเวเต ตสฺส	สตรํลิมฺหิ นินฺพฺพุเต ^๔ ๑
คนุโธทกํ จ ปคฺคยฺห	พุทฺธเสฏฺฐจํ สโมกิริ
เตน จิตฺตปฺปสาเทเน	ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ๑

๑ ม. ยุ. เทโวสิ ๑

๒ ม. ยุ. มหามุณี ๑

๓ ม. สพฺพญฺญํ ตมฺนาสกํ, ยุ. สพฺพญฺญตฺตมฺนาสวํ ๑

๔ ม. ยถา จ สตรํลีนํ ๑

เอกนวุเต อีโต กปเป ยัม คนฺโธทกโมกิริ^๑
 ทุคฺคตี นาภิขานามิ พุทฺธปุชายิหํ ผลํ ฯ
 เอกตฺตีเส อีโต กปเป สุคนฺโธ นาม ชตฺตโย
 สตฺตรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา คนฺโธทกโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 คนฺโธทกียตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ สมฺมุขาทวิกตฺเถรอปทาน์ (๑๒๕)

[๑๒๗] ชายมาเน วิปสฺสิมฺหิ นิमितฺตํ พุยากริ อหํ
 นิพฺพาปยํ จ^๒ ชนตํ พุทฺโธ โลเก ภวิสฺสติ ฯ
 ยสฺมี จ ชายมาณสฺมี ทสสฺสสฺสี ปกมฺปติ^๓
 โสทานิ ภควา สตฺถา ฆมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ฯ
 ยสฺมี จ ชายมาณสฺมี อาโลโก วิบุโล อหุ
 โสทานิ ภควา สตฺถา ฆมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ฯ
 ยสฺมี จ ชายมาณสฺมี สริตาโย น สนฺทิสฺสุ^๔
 โสทานิ ภควา สตฺถา ฆมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ฯ
 ยสฺมี จ ชายมาณสฺมี อวิจฺจคฺคิ น ปชฺชลิ
 โสทานิ ภควา สตฺถา ฆมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ฯ
 ยสฺมี จ ชายมาณสฺมี ปกฺขิสฺสงฺโฆ น สญฺจริ
 โสทานิ ภควา สตฺถา ฆมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ฯ

๑ ม. คนฺโธทกโมกิริ ฯ ๒ ม. นิพฺพาปยํ จ ฯ ๓ ม. กมฺปติ ฯ ๔ ม. สนฺทิสฺสุ ฯ

ยสฺมิณฺจ ชายมานสฺมี
 โสทานิ ภควา สตฺถา
 ยสฺมิณฺจ ชายมานสฺมี
 โสทานิ ภควา สตฺถา
 ยสฺมิณฺจ ชายมานสฺมี
 โสทานิ ภควา สตฺถา
 ชาตมตฺโตว^๒ สมฺพุทฺโธ
 วาจาสมิํทีเรสิ
 สํเวชยิตฺวา ชนตํ
 สมฺพุทฺธํ อภิวาทิตฺวา
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป
 ทฺตุคฺคตี นามิขานามิ
 อิตฺโต นวุตฺติกปฺปมฺหิ
 สตฺตรตฺนสมฺปนฺโน
 ปจฺวีทฺตฺนุทฺทฺมิ นาม
 สตฺตรตฺนสมฺปนฺโน
 อญฺจาสีตฺติมฺหิตฺโต กปฺเป
 สตฺตรตฺนสมฺปนฺโน
 สตฺตาสีตฺติมฺหิตฺโต กปฺเป
 สตฺตรตฺนสมฺปนฺโน
 อคฺคินิพฺพาปฺโน นาม
 สตฺตรตฺนสมฺปนฺโน
 ราชา วาตสโม^๓ นาม

วาตกฺชนฺโธ น วายติ
 ฌมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ๑
 สพฺพรตฺนานิ ไชตฺติสฺสุ^๑
 ฌมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ๑
 สตฺตาสฺสุ ปทวิกฺกมา
 ฌมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ๑
 ทิสฺสา สพฺพา วิโลกยิ
 เอสา พุทฺธาน ฌมฺมตา ๑
 ถวิตฺวา โลกนายนํ
 ปกฺกามิ ปาจิณามุโข ๑
 ยํ พุทฺธมฺภิกฺโกมฺยิ
 โทมฺนายน อิทํ ผลํ ๑
 สมฺมุขาทวิกวฺหโย
 จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
 เอกฺขนวุตฺติมฺหิตฺโต
 จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
 โอบาสฺโส นาม ชตฺติโย
 จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
 สริตฺตจฺเจทฺนวุทฺโย
 จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
 กปฺปานํ ฌพฺสีตฺติยา
 จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
 กปฺปานํ ปณฺจสฺสีตฺติยา

๑ ม. ไชตฺยํ ๑ ๒ ม. ชาตมตฺโต จ ๑ ๓ ม. คตฺติปจฺเจทฺโน ๑

สตุตตรตนสมปนุโน	จกุกวตติ มหพพโล ๑
คติปจเจทโน ^๑ นาม	กปปาน์ จุลลสีติยา
สตุตตรตนสมปนุโน	จกุกวตติ มหพพโล ๑
รตนปปชชโล นาม	กปปาน์ เตอสีติยา
สตุตตรตนสมปนุโน	จกุกวตติ มหพพโล ๑
ปทวิกุกมโน นาม	กปปาน์ เทวอสีติยา
สตุตตรตนสมปนุโน	จกุกวตติ มหพพโล ๑
ราชา วิโลกโน นาม	กปปาน์ เอกสีติยา
สตุตตรตนสมปนุโน	จกุกวตติ มหพพโล ๑
คิริสโรโรติ ^๒ นาม	กปเปสีติมฺหิ ขตติโย
สตุตตรตนสมปนุโน	จกุกวตติ มหพพโล ๑
ปฏิสมภิกขา จตสโส	วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
ฉพีภิญญา สจฺจิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
อิตถํ สฺหํ อายสฺมา สมฺมุขาทวิโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑	
สมฺมุขาทวิกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑	

อญฺจํ กุสุมาสนียตฺเถราปทาน์ (๑๒๖)

[๑๒๘] นคเร ฐณฺวตฺติยา	อโหสี พุราหฺมเณ ตทา
ลกฺขณฺเณ อิติหาเส จ	สนิฆณฺฑุสเกญฺเณ ๑
ปทโก เวยยากรเณ	นิमितเต โกวิทฺโห อหํ
มนฺเต จ ลิสเส วาเจสี	ติณฺณํ เวทาน ปารคฺคู
ปณฺจ อุปฺพลตฺถานิ	ปิฏฺจิชฺยํ จปีตานิ เม
อาหุตี ยิฏฺจุกาโมหํ	ปีตุมาตุสฺมาคเม ๑

๑ ม. ราชา วาตสโม ๑ ๒ ม. คิริสโรโรติ ๑

ตทา วิปสฺสึ ภควา	ภิกฺขุสงฺฆปุรฺกขโธ
โอบาเสนุโธ ทิสา สพฺพา	อาคจฺฉติ นราสโภ ๑
อาสนํ ปณฺณเปตฺวาน	นิมนฺติตฺวา มหามุณี
สนฺถริตฺวาน ตํ ปุปฺผํ	อติเนลึ สกํ ชฺรํ ๑
ยํ เม อตฺถิ สเก เคเห	อามิสํ ปจฺจุปฺภุจฺจิตํ
ดาหํ พุทฺธสฺส ปาหาลึ	ปสนฺโน เสหิ ปาณินิ ๑
ภุตฺตาวีกาลมณฺเฑาย	เอกํ อตฺถํ อหาสหนํ ^๑
อนฺโมทิตฺวาน สพฺพณฺเฑ	ปฏฺกามิ อุตฺตรามุโข ๑
เอกนฺวเต อีโต กปฺเป	ยํ ปุปฺผมทหิ ตทา
ทฺคคฺติ นากิขานามิ	ปุปฺผทานสฺสลิหํ ผลํ ๑
อนนฺตฺรา อีโต กปฺเป	ราชาหุ วรทสฺสโน
สฺตฺตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ
ปฏฺฐิสฺสภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬภิกฺขุณา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
อิตฺถํ สุหํ आयสฺมา กุสฺมาสนฺนินฺโย	เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
กุสฺมาสนฺนินฺยตฺเถรสฺส	อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตฺตมํ ผลทายกตฺเถราปทานํ (๑๒๗)

[๑๒๙] อชฺฌายโก มนฺตฺชโร	ติณฺณํ เวทาน ปารคฺ
หิมวณฺตสฺสาวีหฺวเร	วสามิ อสฺสเม อหํ ๑
อคฺคิหฺตฺตณฺจ เม อตฺถิ	ปฺถุทฺทริกฺफलานิ จ
ปฺภุเก นิกฺขิปีตฺวาน	ทุมคฺเค ลคฺคิตํ มยา ๑

๑ ม. ปุปฺผตฺตมทาสหํ ๑

นโม เต ปุริสาชฌณ	นโม เต ปุริสุตฺตม
ฉาณน เต สโม นตฺถิ	ยาวตา ฉาณมฺมตฺตมํ ๑
ฉาณ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	กปฺปิ สคฺคมฺหิ โมทหํ
อวเสเสสุ กปฺเปสุ	กุสลํ กริตํ ^๑ มยา ๑
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ สณฺณมลภี ตทา
ทฺถคฺคตี นาภิชานามิ	ฉาณสณฺณายิทํ ผลํ ๑
อิตฺโต เตสฺสตฺตติกปฺเป ^๒	เอโก ปุฝิณปฺปฝิโย
สฺสตรตฺนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฝิภิญฺฉา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ฉาณสณฺณโก เถโร อิมา คาถาย
อภาสิตฺถาติ ๑

ฉาณสณฺณกตฺถเธรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

นวมิ คณฺฐปฺปฺฝิยตฺถเธาปทานิ^๓ (๑๒๙)

[๑๓๑] สุวณฺณวณฺณเณ ภควา	วิปสฺสี ทกฺขิณารโห
ปุรฺกขฺโต สวเกหิ	อารามา อภินิกฺขมิ ๑
ทิสฺวานหํ พุทฺธเสฏฺฐิ	สพฺพณฺณตฺ อนาสวํ
ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน	คตฺมคฺค ^๔ อปฺชฺชยิ ๑
เตน จิตฺตปฺปสาเทน	ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน
หฺมฺมฺโจ หฺมฺมฺเจน จิตฺเตน	ปฺน วนฺที ตถาคตํ ๑

๑ ม. จริตํ ๑ ๒ ม. สฺสตฺตติกปฺปมฺหิ ๑ ๓ ม. ยฺ. คณฺฐปฺปฺฝิยตฺถเธาปทานิ ๑

๔ ม. ยฺ. คณฺฐปฺปฺฝิ ๑

เอกนวุเต อีโต กปะเป ยํ ปุปะมภิโรปยี้
 ทุคคตี นาภิชานามิ พุทฐุชชายีหํ ผลํ ๑
 เอกตาพีลิตโต กปะเป วรุโณ^๑ นาม ชตติโย
 สตตตรตตสมปนโน จกุกวตติ มหพพโล ๑
 ปฏิสสมภีทา จตสโส วิโมกขาปัจจ อฏฐิเม
 ฉพีภิญญา สจจิกิตา กตํ พุทฐสส สาสนนุติ ๑
 อิตถํ สุหํ อายสฺมา คนฺธปุปฺพิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๑
 คนฺธปุปฺพิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมํ ปทุมปุชกตฺเถราปทานํ (๑๓๐)

[๑๓๒] ทิมวณฺตสฺสาวิหฺวเร โคตโม นาม ปพฺพโต
 นานารุกฺเขหิ สณฺณนฺโน มหาภูตคณฺดาลโย ๑
 เวมชฺฉมฺมฺหิ จ ตสฺสาลิ อสฺสโม อภินิมฺมิโต
 ปุรฺกขโต สลิสฺเสหิ วลามิ อสฺสเม อหํ ๑
 อายนฺตุ เม ลิสฺสคณฺา ปทุมํ ออาหารนฺตุ เม
 พุทฐุชฺชํ กริสฺสามิ ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน ๑
 เอวนฺติ เต ปฏิสฺสฺตฺวา ปทุมํ อหารีสุ เม
 ตถา นิमितฺตํ กตฺวาทํ พุทฐสฺส อภิโรปยี้ ๑
 ลิสฺเส ตทา สมานेतฺวา สาธุกํ อนฺุสาสทํ
 มา โข ตฺเมห ปมชฺชิตฺถ อปฺปมาโท สุขาวโห ๑
 เอวํ สมนฺุสาสิตฺวา ส^๒ ลิสฺเส วจนฺกฺขเม
 อปฺปมาทคฺุณฺเณ ยฺตุโต ตทา กาลํ กโต อหํ ๑

๑ ม. จรโณ, ย. วรโณ ๑

๒ ม. ย. เต ๑

เอกนวุเต อีโต กปเป ยํ ปุ่ปุผมภิโรปยี
 ทุคคตี นาภิซานามิ พุ่ทุชฺชชายีหํ ผลํ ๑
 เอกปณฺณาสกปฺปมฺหิ ราชชา อาสี ชลุตฺตโม
 สตุตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสมฺภีทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อมฺมฺจิเม
 จฬฺภีญฺจมา สจฺจจิกตา กตฺมํ พุ่ทุชฺชสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺหํ อายสฺมา ปทุมปฺปชฺโก เถโร อีมา คาถายี อภาสิตฺถาติ ๑
 ปทุมปฺปชฺกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุทฺทหานํ

เสเรยฺยโก ปุ่ปุผณฺปิ ปายาสฺสทฺทิกิ โถมโก^๑
 อาสนิ ผลสฺสณฺณิ จ คณฺธปทุมปฺปผิโย
 ปณฺจตุตฺรสฺตา คาถา คณฺธิตา อตฺถทสฺสฺสิภี ๑
 เสเรยฺยวคฺโค เทรสฺสโม ๑

๑ ม. ปายโส คณฺธโถมโก ๑

จุฑาทสโม โสภิตวคโค

ปจมี โสภิตตฤเถราปทาน (๑๓๑)

[๑๓๓] ปทุมุตโร นาม ชีโน โลกเชฏโฐ นราสโม
มหโต ชนกายสฺส เทเสติ อมตํ ปทํ ๑
ตสฺสार्หํ วจนํ สุตฺวา วาจาสมิมุทธีริตํ
อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน เอกคฺโค อาสทํ ตทา ๑
ยถา สมฺมทโท อุทธีนมคฺโค
เมรุ^๑ นคานํ ปวโร สิลุจฺจโย
ตเถว เย จิตฺตวเสน วตฺตเร
น พุทฺธฌาณสฺส กลํ อุเปนฺติ เต ๑
ธมฺมวธี จเปตฺวาน พุทฺโธ การุณิโก อิลิ
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสีหิตฺวา อีมา คาถา อภาสถ ๑
โย โส ฌาณํ ปกิตฺเตสิ พุทฺธมฺหิ โลกนายเก
กปฺปานํ สตสฺสสฺส^๒ ทุคฺคตี โส น คจฺจตี^๓ ๑
กิลเส ฌापยิตฺวาน เอกคฺโค สฺสสมาหิตो
โสภิตो นาม นามเนน เหสฺสติ สตฺถุสาวโก ๑
กิลเส ฌापิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา
ติสฺโส วิชฺชา อานุปรตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปญฺญาเส กปฺปสฺสสฺสมฺหิ^๔ สตฺเตวาลุํ สมฺมุคฺคตา^๕
สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺวตฺตี มหพฺพลา ๑
ปฐิสฺสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬภิกฺขเว สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

๑ ม. เนรุ ๑

๒ ย. สตสฺสสฺส ๑

๓ ม. ทุคฺคตี น คมฺิสฺสตี ๑

๔ ม. กปฺปสฺสสฺส ๑ ๕ ม. ยสุคฺคตา ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา โสภิตฺโต เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 โสภิตตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทุติยํ สุทสฺสนตฺเถรอปทานํ (๑๓๒)

[๑๓๔] วิตถตฺตาย^๑ นทียา ตีเร มิลกฺขุผลิโน^๒ อหุ
 ตาหํ รุกฺขํ คเวสนฺโต อหุทลํ โลกนายกํ ๑
 เกตกํ ปุปฺพิตํ ทิสฺวา วณฺณฺเณ เจตฺวานหํ ตทา
 พุทฺธสฺส อภีโรเปสี ลีชินฺ โลกพนฺธุโน ๑
 เยน ฌาเณน ปตฺโตติ อจฺจุตํ อมตํ ปทํ
 ตํ ฌาณํ อภิปฺมุชสี^๓ พุทฺธเสฏฺฐจ มหามุณี ๑
 ฌาณมฺหิ ปุชฺช^๔ กตฺวาน มิลกฺขุ อหุทลํ อหํ
 ปฏฺฐิตฺทโรมฺหิ ตํ สญฺญ^๕ ฌาณปุชฺชายิทํ ผลํ ๑
 เอกตฺตีสฺเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺพมภีโรปยี
 ทุคฺคตฺตี นาทิชานามิ ฌาณปุชฺชายิทํ ผลํ ๑
 อิตฺโต เตรสฺกปฺปมฺหิ ทฺวาทสาสุํ พลฺลुकฺคตา^๖
 สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตฺตี มหพฺพลา ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฟฺภิณฺณา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิถถํ สุทํ อายสฺมา สุทสฺสโน เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สุทสฺสนตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. วินตา ๑ ๒ ม. ปิลกฺขุ ผลิโต, ย. ปิลกฺขผลิโน ๑ ๓ ม. ย. อภิปฺมุชมิ ๑
 ๔ ไป. ปุชฺยิตฺวาน ๑ ๕ ม. ปณฺณํ ๑ ๖ ม. ผลุกฺคตา, ย. ชลฺลुकฺคตา ๑

ตติยัม จนุทนนปฺชกตฺเถราปทานัม (๑๓๓)

[๑๓๕]	จนุทภาคานทีตีเร	อโหสี กิณฺโรวโร ตทา
	ปฺปผกฺโข จหํ อาสี	ปฺปผานํ วสโน อหํ ^๑ ฯ
	อตฺถทสฺสี ตฺถ ภควา	โลกเชฏฺโฆ นราสโภ
	ปวณฺคฺเคน ^๒ นียยาตี ^๓	หํสราชาว อมฺพเร ฯ
	นโม เต ปุริสาชฌณ	จิตฺตํ เต สุวิโลธิตํ
	ปสฺนณฺมุขวณฺโณสฺสี	วิปฺปสฺนณฺมุขินฺหุริโย ฯ
	โอโรหิตวาน อากาสา	ภูริปณฺโณ สฺเมธโส
	สงฆาภูมึ ปตฺถริตวาน	ปลลฺงเกน อฺปาวิสี ฯ
	วิลินํ จนุทนทาทย	อคมาสี ชินฺนติเก ^๔
	ปสฺนณฺจิตฺโต สฺมโน	พฺพุทฺสส อภิโรปยี ฯ
	อภิวาเทตฺวาน สฺมพฺพุทฺธํ	โลกเชฏฺโฆ นราสภํ
	ปาโมชฺชํ ชนฺยิตฺวาน	ปกฺกามี อุตฺตรามฺโข ฯ
	อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต	จนุทนํ ยํ อปฺุชยี
	ทฺถคฺคตี นานิชานามิ	พฺพุทฺชฺชายิทํ ผลํ ฯ
	จตฺททเส กปฺปสฺเต	อิโต อาสีสุ เต ตโย
	โรหิณี นาม ^๕ นามเน	จกฺกวัตฺตี มหพฺพลา ฯ
	ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐสิเม
	จฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พฺพุทฺสส สาสนฺนฺติ ฯ
	อิตถํ สุทํ อายสฺมา จนุทนนปฺชโก	เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

จนุทนนปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สฺมตฺตํ ฯ

อฏฺฐจมํ ภาณวารํ ฯ

๑ ม. ปุปฺผานิวสโน ตถา, ยฺ. ... จหํ ฯ ๒ ม. วิปฺนคฺเคน ฯ ๓ ยฺ. นียยาติ ฯ
๔ ม. ชินฺนติกํ ฯ ๕ ม. โรหิณี นาม ฯ

จตุตถํ ปุ่ผลนนิยตเถรอปทานํ (๑๓๔)

[๑๓๖]	สุนนุเท นาม นามเน	พราหฺมเณ มนตปารคฺ
	อชฺฌายโก ยาจโยโค	วาชเปยฺยํ อยาชยิ ฯ
	ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู	อคฺโค การุณิโก อิลิ
	ชนตํ อนุกมฺปนโต	อมฺพเร จงฺกมิ ตทา ฯ
	จงฺกमितฺวาน สมฺพทุโร	สพฺพณฺณ โลกนายโก
	เมตฺตาย อฟรี สตฺเต	อปฺปมาณํ นิรุปริ ^๑ ฯ
	วณฺณฺญํ จิตฺวาน ปุ่ผลนนิ	พราหฺมเณ มนตปารคฺ
	สพฺเพ ลิสฺเส สฺมานेतฺวา	อากาเส อุกฺขิปาปยิ ฯ
	ยาวตา นครํ อาสิ	ปุ่ผลนนิ จหนํ ตทา
	พฺพุทฺตสฺส อานุกาเวเน	สตฺตาทํ น วิคจฺจถ ฯ
	เตเนว สุกฺกมฺมุเลน	อนุกฺโฆตฺวาน สมฺปทา
	สพฺพาสเว ปริณฺณาย	ติณฺเณ โลเก วิสตฺติกํ ฯ
	เอการเส กปฺปสฺเต	ปญฺจตฺตีสาสฺ ขตฺตียา
	อมฺพรํสสนามา เต	จกฺกวตฺตีสํ มหพฺพลา ฯ
	ปฏฺฐิสฺสภิทา จตฺตสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	จพฺพิณฺณวา สจฺจิกิตา	กตํ พฺพุทฺตสฺส สาสนฺนติ ฯ
	อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา ปุ่ผลนนิโย	เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
	ปุ่ผลนนิยตเถรสฺส	อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. อปฺปมาณํ นิรุปริ ฯ

จณฺเฐจํ จมฺปกปฺปุฝิยตฺเถรปาหํ (๑๓๖)

- [๑๓๖] กณฺเฐจํว โชตนุตฺตํ นิลินฺนํ ปพฺพตฺนตฺเร
 โอบาเสนุตฺตํ ทิสสา สพฺพทา โอลลํ วยี ตารกํ ๑
 ตโย มาณวกา อาลํ สเก ลิปฺเป สุลิกฺขิตา
 ขาริการํ คเหตุวาน อเนวนฺติ มม ปจฺจโต ๑
 ปุณฺเณ สตตฺต ปุณฺณานิ นิทฺทิตฺตานิ ตปฺสฺสินา
 คเหตุวา ตานิ ฌาณมฺหิ เวสฺสภุสฺสากิโรปยํ ๑
 เอกตฺตํเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุณฺณมฺหิโรปยํ
 ทุคฺคตํ นากิขานามิ ฌาณปฺปุชฺชายิทํ ผลํ ๑
 เอกฺกนฺตํสกปฺปมฺหิ วิหตฺตาทาสนามโก^๑
 สตตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกตฺตํ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิณฺณวา สจฺจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา จมฺปกปฺปุฝิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 จมฺปกปฺปุฝิยตฺเถรสฺส อปฺหํ สมตฺตํ ๑

สตตมํ อตฺถสหนฺทสฺสกตฺเถรปาหํ (๑๓๗)

- [๑๓๗] วิสาลมาเพ อาสินฺโน^๒ อทฺทสํ โลกนาคํ
 ชีณาสวํ พลปฺปตฺตํ ภิกฺขุสงฺฆปฺปรกฺขตํ ๑
 สตสฺสสฺสา เตวิชฺชา จพฺพิณฺณวา มหิทฺธิกา
 ปรีวาเรณฺติ สมพฺพุทฺธํ โก ทิสฺวา นปฺปสฺสิตฺติ ๑
 ฌาณเณ อุปฺนิธา ยสฺส น วิชฺชติ สเทเว

๑ ม. วิปฺลทาสนามโก ๑ ๒ ม. อาสินฺโน ๑

อนนตถาณํ สมฺพทุหํ โก ทิสฺวา นปฺปสีทติ ๑
 ฆมฺมกายณฺจ ทีเปนฺตํ^๑ เกวลํ รัตนากरํ
 วิโกเปตฺตํ^๒ น สกฺโกนฺตติ โก ทิสฺวา นปฺปสีทติ ๑
 อิมานิ ตีหิ คธาหิ นารโท ปุรคฺจฉิ^๓ โส
 ปทุมฺมตฺตรํ ถวิตฺวาน สมฺพทุหํ อปฺราชิตํ ๑
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน พฺพุทฺธสฺสณฺณเวเนน จ
 กปฺปานํ สตฺตสฺหสฺสํ ทฺถคฺคตี นฺนุปฺปชฺชหํ^๔ ๑
 อิตฺโต ตีเส กปฺปสฺเต สฺมุมิตฺโต^๕ นาม ชตฺตติโย
 สตฺตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺตติ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสฺมรฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 ฉพฺพีณฺณยา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนฺตติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อตฺถสฺสทฺสสฺสโก เถโร อิมานิ คธาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

อตฺถสฺสทฺสสฺสทฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐจฺมํ เอการฺสนิยฺยตฺเถรอปทานํ^๖ (๑๓๘)

[๑๔๐] นารโท อิติ นามเน^๗ เกสโว อิติ มํ วิฑู
 กุสฺลากุสฺลํ เอลํ อคมํ พฺพุทฺธสฺสทฺติกํ ๑
 เมตฺตจิตฺโต การุณฺนิโก อตฺถทสฺสี มหามฺุณิ
 อสฺสาสยฺนฺโต สตฺเต โส ฆมฺมํ เทเสติ จกฺขุมา ๑
 สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา สิเร กตฺวาน อณฺชลี

๑ ม. ทีเปนฺตํ ๑ ๒ ม. วิกฺปเปตฺตํ ๑ ๓ ม. วุทฺทวจฺฉโล, ยฺ. สรคฺจฉิ โย ๑
 ๔ ยฺ. นฺนุปฺปชฺชถ ๑ ๕ ยฺ. สฺมุมิตฺโต ๑ ๖ ม. เอกปสาทนิย..., ยฺ. เอกทฺสนิย ... ๑
 ๗ ม. ยฺ. เม นามํ ๑

สตถาริ อภิวาเทตวา	ปกุกามิ ^๑ ปาจินามุโข ๑
สตตฺรเส กปฺปสฺเต	ราชา อาสิ มหิปติ
อมิตตตปโน นาม ^๒	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬิภิญญา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
อิตฺถํ สุํ อายสฺมา เอกรํสนิโย เถโร	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
เอกรํสนियตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑	

นวนิ นาลทายกตเถรอปทานิ^๓ (๑๓๙)

[๑๔๑] มิคราชา ตทา อาสิ	อภิชาโตสุ ^๔ เกสรี
คิริทฺคคํ คเวสนฺโต	อทุทสํ โลกนายนํ ๑
อยํ นุ โข มหาวิโร	นิพฺพาเปติ มหาชนํ
ยหนฺนุณิมิ ^๕ อฺปาเสยฺยํ	เทวเทวํ นราสํ ๑
สาขิ สาลสฺส ภณฺชิตฺวา	สโกฏฺวิ ^๖ ปุปฺพมาหรี
อฺปนคฺนตฺวาน สมพฺพุทฺธํ	อทาสี ปุปฺพมฺตตมํ ๑
เอกนฺวเต อิโต กปฺเป	ยํ ปุปฺพมฺภโรปยิ
ทฺคคฺติ นามิชานามิ	ปุปฺพทานสฺสิทํ ผลํ ๑
อิโต จ นวเม กปฺเป	วิโรจนสนามกา
ตโย อาสิสุ ราชาโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ๑
ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬิภิญญา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

๑ ม. ย. ปกุกามิ ๑ ๒ ม. อมิตตตปโน นาม, ย. อมิตตวาสนโน นาม ๑
 ๓ ม. ย. สาลปุพพทายกตเถร... ๑ ๔ ม. อภิชาโต สุเกสรี, ย. อภิชาโตว ๑
 ๕ ม. ย. ยหนฺนุณานํ ๑ ๖ ม. สโกส ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา สาฬทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สาฬทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ ผลทายกตฺเถราปทานํ (๑๔๐)

[๑๔๒] ปโรธโก^๑ ตทา อาลี ปริมาณุปโรธโก
 ปพฺภาเร เสยฺยํ กปฺเปมิ อวิหฺมุเร ลีขิสตฺถุโน ฯ
 สายํ ปาตญฺจ ปสฺสามิ พุทฺธํ โลกคฺคณายกํ
 เทยฺยธมฺโม จ เม นตฺถิ ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน ฯ
 ปิยาลผลมาทาย อคมํ พุทฺธสนฺตีกํ
 ปฏฺฐิคฺคเหสิ ภาควา โลกเชฏฺโฆ นราสโก ฯ
 ตโต ปริ อฺอุปาทาย ปวาริ^๒ ตํ^๓ วินายกํ
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ฯ
 เอกตฺตีสฺเส อิตโต กปฺเป ยํ ผลํ อทธี อหํ
 ทฺคฺคตฺตี นาภิชานามิ ผลทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 อิตโต ปณฺณรเส กปฺเป ตโย อาลีสุ มาลภี^๔
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตตี มหพฺพลา ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฟฺภิณฺญา สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิถถํ สุทํ อายสฺมา ผลทายโก^๕ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

ผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. ปาราวโต ฯ ๒ ม. ปริจาริ, ยฺ. ปริวาริ ฯ ๓ ม. ยฺ. ตนฺติ ปทํ นตฺถิ ฯ
 ๔ ม. ตโย อาลํ ปิยาลิโน ฯ ๕ ม. ยฺ. ผลทายโก อิติ นตฺถิ ฯ

อุทฺทหานํ

โสภิ สุกุสฺสโน เจว^๑ จนฺทโน ปุပ္ผจฺจโน
 รโห จมฺปกปุပ္ผี จ อตฺถสนฺทสุสฺสเกน จ ๑
 เอกฺรสี^๒ สาลทโ ทสโม ผลทายโก
 คาถาโย สตฺตติ เทว จ คณฺฐิตาโย วิภาวียีตี^๓ ๑

โสภิตวคโค จุทฺทสโม

๑ ม. โสภิตสุกุสฺสโน จ ๑ ๒ ม. เอกปสาที, ยู. เอกทฺสุสิ ๑ ๓ ม. วิภาวียี ๑

ปณฺณรสนโม ฉตฺตวคฺโค

ปจฺมํ อธิฉตฺตฺยตฺเถรอปทานํ (๑๔๑)

[๑๔๓]	ปรีนิพฺพุเต ภควติ	อตฺถทสฺสีนรุตฺตเม
	ฉตฺตาทิฉตฺตํ ^๑ กาเรตฺวา	ญฺปนฺนํ อภิโรปยํ ๗
	กาลเณ กาลํ อาคนฺตฺวา	นมนฺสฺสี โลกนํายกํ
	ปฺปฺพจฺจนฺทํ กตฺวาน	ฉตฺตมฺหิ อภิโรปยํ ๗
	สฺตฺตฺรเส กปฺปสฺเต	เทวราชฺชมการยํ
	มนฺุสฺสฺตฺตํ น คจฺฉามิ	ญฺปนฺนุชฺชายิทํ ผลํ ๗
	ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
	จพฺพิณฺญา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๗

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อธิฉตฺตฺยไย^๒ เถโร อีมา คาทาโย อภาลิตฺถาติ ๗

อธิฉตฺตฺยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๗

ทฺุติยํ ฅมฺภาโรปกตฺเถรอปทานํ (๑๔๒)

[๑๔๔]	นิพฺพุเต โลกนํามฺหิ	ฅมฺมทสฺสีนราสภ
	อาโรเปสฺสี ฅชตฺถมฺภํ	พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส เจตฺยเ ๗
	นิสฺเสถนํ มาปยิตฺวาน	ญฺปนฺนเสฏฺฐจํ สมารุทฺธิ ^๓
	ชาติปฺปฺพฬํ คเหตุวาน	ญฺปนฺนํ อภิโรปยํ ๗
	อโห พุทฺธา อโห ฅมฺมา	อโห โน สตฺถสฺมมฺปทา
	ทฺุคฺคตฺธิ นํภิชานามิ	ญฺปนฺนุชฺชายิทํ ผลํ ๗
	จตฺุนฺนุเต อิตฺเต กปฺเป	ญฺปนฺนลิขสนามกา

๑ ย. ฉตฺตาทิฉตฺตํ ๗

๒ ม. อติฉตฺตฺยไย ๗

๓ ม. สมารุทฺธิ ๗

โสฬสาลีสุ ราชานโน จกฺกวตฺตึ มหพฺพลา ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺนุมา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ฅมฺภาโรโปโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ฅมฺภาโรปกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติย เวทิการกตฺเถรอปทานํ (๑๔๓)

[๑๔๕] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ ปิยทฺสสินฺรุตฺตเม
 ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน พุทฺธเวทิมกาสนํ^๑ ๑
 มณฺเฑี ปริวาทฺวา อกาสิมมฺตฺตมํ^๒
 เวทิกาย มหํ กตฺวา ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ๑
 ยํ ยํ โยนฺนุปชฺชามิ ทเวตฺตํ อถ มานุสํ
 มณฺเฑี^๓ ธาเรนฺติ อากาเส ปุณฺณกมฺมสฺสิทํ ผลํ ๑
 โสฬสาลีโต กปฺปสฺเต มณฺเฑีปฺปภาสนามกา
 พตฺตีสาลีสุ^๔ ราชานโน จกฺกวตฺตึ มหพฺพลา ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺนุมา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เวทิการโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 เวทิการกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. มุตฺตาเวทิมกาสนํ ๑ ๒ ม. อกาสิ เวทิมตฺตมํ ๑ ๓ ม. ย. มณฺเฑี ๑
 ๔ ม. ฉตฺตีสาลีสุ ๑

จตุตถัง สปริวาริยตุเถราปทาน (๑๔๔)

- [๑๔๖] ปทุมุตตโร นาม ชิน
 ชลิตวา อคคิกชนโร
 นิพพุเต จ มหาวีเร
 ฐูปทตตัม^๑ อุกฺกุเจนติ
 ปสนนจิตโต สุมโน
 ทียติ ฐูปคณโร จ
 ภเว นิพพุตตมานมฺหิ
 โอมตตัม เม น ปสฺสามิ
 ปณฺจทเส กปฺปสฺเต
 สพุเพ สมตฺตนามา เต
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส
 จฬภินฺณว สจฺฉิกตา
 อิตถัง สุทํ อายสฺมา สปริวาริโย เถโร อีมา คาถาย อภาสิตถาติ ๑
- โลกเชฏฺโง นราสโก
 สมพุทฺโธ ปรีนิพพุโต ๑
 ฐูโป วิตถาริโก อหุ
 ธาตุเคเห วรุตฺตเม ๑
 อกํ จนนเวทิกัม^๒
 ฐูปานุกฺกวิโก^๓ ตทา ๑
 เทวตฺเต อถ มานุเส
 ปุพฺพกมฺมสฺสิทํ ผลํ ๑
 อิตฺโต อฏฺฐ ชนา อหุ
 จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑

สปริวาริยตุเถรสุส อปทาน สมตตัม ๑

ปณฺจมํ อุมฺมาปฺปผิยตุเถราปทาน (๑๔๕)

- [๑๔๗] นิพพุเต โลกมฺหิตเ
 ลิตฺตตฺถมฺหิ ภควติ
 มเห ปวตฺตมานมฺหิ
 อุมฺมาปฺปผิม^๔ คเหตุวาน
 อาหุตีนํ ปฏิกฺคเห
 มหาฐูปมโห อหุ ๑
 ลิตฺตตฺถสฺส มहेสิโน
 ฐูปมฺหิ อภิโรปยี ๑

๑ ม. ทูโรโตว, ย. ฐูโป รตตตัม ๑

๒ โป. รตตจนนเวทิตัม ๑

๓ ม. ทิสฺสตี ฐูปชนโร จ ... ฐูปานุกฺกวิโก ๑

๔ ม. อุมฺมาปฺปผิม ๑

จตฺตฺนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ปุပ္ผมภีโรปยี
 ทฺคคตฺตี นาภิชานามิ ปุပ္ผชฺชายิทํ ผลํ^๑ ๑
 อีโต จ นวเม กปฺเป โสเมทวสนนามกา
 ปญฺจาสิตฺติสุ ราชานो จกฺกวตฺตฺตี มหพฺพลา ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 จพฺพิณฺณวมา สจฺจฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตถํ สฺทํ อายสฺมา อุมฺมาปุပ္ผิโย เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

อุมฺมาปุပ္ผิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จกฺจํ อนุโลมทหายกตฺเถรอปทานํ (๑๔๖)

[๑๔๘] อโนมทสฺสิสฺส มฺุณฺโณ โปธิเวทึ อกาสํ
 สุธาย ปิณฺฑํ ทตฺวาน ปาณิกมมํ อกาสํ ๑
 ทิสฺวา ตํ สุกตํ กมมํ อโนมทสฺสี นรฺุตโตม
 ภิกฺขุสงฺฆเ จีโต สตฺถา อิมํ คาถํ อภาสถ ๑
 อิมินา สุทฺถกมฺเมเน เจตนาปณฺธิวึทึ จ
 สมฺปตฺตฺตี อนุภฺโถตฺวาน ทฺกฺขสฺสนนฺตํ กริสฺสตี ๑
 ปสฺนนฺนฺมฺขวณฺโณณฺมฺหิ เอกคฺโค สฺสุมาทิตโต
 ธาเรมิ อนฺติมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ๑
 อีโต กปฺปสฺเต อาสิ ปริปฺภนฺโณ อนฺนโก^๒
 ราชา สมฺปสฺสโน^๓ นาม จกฺกวตฺตฺติ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม

๑ ม. ย. ฐปฺชฺชายิทํ ผลํ ๑ ๒ ม. ย. ปริปฺภนฺณ อนฺนเก ๑ ๓ ม. ย. สพฺพสมฺโน ๑

หตถิยานํ อสฺสยานํ	ทิวพฺพยานํ อุกฺกุจฺจิตํ ๑
ปาสาทา ลีวิกา เจว	นิพฺพตฺตุนฺติ ยทิจฺจกํ
อกฺขุมภํ ^๑ รตนํ มยฺหํ	ผลกสฺส อิทํ ผลํ ๑
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป	ผลกํ ยํ อหํ ททึ
ทฺฤคฺคตี นากฺขานามิ	ผลกสฺส อิทํ ผลํ ๑
สฺตตฺตปณฺณาสกปฺปมฺหิ	จตุโร ภาวนิตฺตํ ^๒
สฺตตฺตรตนสมฺปนฺนา	จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬฺภิณฺญา สจฺฉิกฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺหํ อายสฺมา ผลกทายโก	เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑
	ผลกทายกตฺถะราสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นวมํ วรรณํ สกียตถะราปทานํ (๑๔๙)

[๑๕๑] สฺเมธ นาม นามเนน	สยมฺภู อปราชิต
วิเวกมฺนุพฺรหฺมโต	อชฺโฆคฺคหิ ^๓ มหาวนํ ๑
สฬฬิ ^๔ ปุปฺพิตํ ทิสฺวา	คณฺธิตฺวาน วรรณํ สกํ
พุทฺธสฺส อภโรเปลลึ	สมฺมุขาทิ โลกนายนํ ๑
ตีสฺกปฺปสทฺสสมฺหิ	ยํ ปุปฺพมภโรเปย
ทฺฤคฺคตี นากฺขานามิ	พุทฺธปฺชทายิทํ ผลํ ๑
อุนวีเส กปฺปสฺเต	โสฬสฺสาสิสุ นิตฺตํ ^๕
สฺตตฺตรตนสมฺปนฺนา	จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

๑ ม. อุกฺขุมภํ, ย. อุกฺโขภํ ๑

๒ ม. นิตฺตํ ทาวฺหยา ๑

๓ ม. อชฺโฆคฺคหิ ๑

๔ ม. สฬฬิ ๑

๕ โสฬสฺสาสิสุ สุนิตฺตํ ๑

ฉัพพีณญา สจจิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสุมา วฏฺฺสกีโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺตฺถาติ ฯ

วฏฺฺสกียตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ ปลฺลงฺกทายกตฺตฺเถราปทานํ (๑๕๐)

[๑๕๒] สฺเมธสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
ปลฺลงฺโก ทิ มยา ทินฺโน สอฺตฺตรสปลฺจจโท ฯ
สอฺตฺตรตนสมปฺนโน ปลฺลงฺโก อาสิ โส ตทา
มม สงฺกปฺปมณฺญา ย นินฺนํ พุทฺธตฺตฺติ สทา มม ฯ
ตีสฺกปฺปสทฺสสมฺหิ ยํ^๑ ปลฺลงฺกมทินฺนตทา
ทฺคฺคตี นามิชา นามิ ปลฺลงฺกสฺส อิทํ ผลํ ฯ
วีสฺกปฺปสทฺสสมฺหิ สุวณฺณาภา ตโย ชนา
สอฺตฺตรตนสมปฺนนา จกฺกวตฺตฺตี มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
ฉัพพีณญา สจจิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสุมา ปลฺลงฺกทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺตฺถาติ ฯ

ปลฺลงฺกทายกตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺททานํ

ฉตฺตถมฺภโ อ เวที จ ปริวารมฺมปฺปณีโย
อนฺุโลโม^๒ จ มคฺโค จ ผลโก จ วฏฺฺสโก
ปลฺลงฺกทายิ คาถาโย จปฺปณฺญาส ปกิตฺตฺติตา^๓ ฯ

ฉตฺตวคฺโค ปณฺณรลโม ฯ

๑ ม. ยํ อิติ ปทํ นตฺถิ ฯ

๒ ม. อนฺุเลโป

๓ ม. ปกิตฺตฺติตาติ ฯ

โสฬสโม พนฺธุชิวกวกคโค

ปจฺมํ พนฺธุชิวกตฺเถรสปทานํ (๑๕๑)

[๑๕๓] จนฺทวํ วิมลํ สุทฺธํ วิปฺปสฺสนมฺมนาวิลํ
นฺนทิกฺวาปริกฺขิณํ ติณฺณํ โลกํ วิสตุตฺติกํ ๑
นิพฺพาปยนฺตํ ชนฺตํ ติณฺณํ ตารยฺตํ มุนี^๑
วนสฺมี ฉายมานนฺต^๒ เอกคฺคํ สุสฺมาหิตํ ๑
พนฺธุชิวกฺปฺปฺพานิ ลคฺคิตฺวา สุตฺตเก อหิ^๓
พฺุทฺทสฺส อภิโรเปสี^๔ สิขิโน โลกพนฺธุโน ๑
เอกตฺตีเส อีโต กปฺเป ยํ กมฺมมกฺริ ตทา
ทฺุคฺคตี นาทิชาณามิ พฺุทฺทปฺปฺชายิทํ ผลํ ๑
อีโต สตฺตมเก กปฺเป มนฺุชฺชินฺโท มหายโส
สมนฺตจกฺขุ นามาสี จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
ปฺฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภฺุจิเม
ฉพฺิภฺิณฺณา สจฺฉิกิตา กตํ พฺุทฺทสฺส สาสนฺนฺติ^๕ ๑
อิตฺถํ สุทฺธํ อายสฺมา พนฺธุชิวโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
พนฺธุชิวกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. วรํ ๑ ๒ ม. มุนี วนมฺหิ ฉายนฺตํ ๑ ๓ ม. ลคฺคิตฺวา สุตฺตเกนฺทํ ๑
๔ ม. อภิโรเปยํ ๑ ๕ ม. สาสนํ ๑

หุติยัม ตมพปุปฺพิยตฺเถราปทานัง (๑๕๒)

[๑๕๕] ปรกมฺมายเน ยุตฺโต อปราชํ อกาสนํ
 วนนตํ อติธาวิสฺส^๑ ภัยเวรสมปปีโต ๑
 ปุปฺพิตํ ปาหปํ ทิสฺวา ปิณฑิพนธ^๒ สุนิมฺมิตํ
 ตมพปุปฺผํ คเหตุวาน โพรธิยํ โอภิรี อหํ ๑
 สมมชฺชิตฺวาน ตํ โพธิ ปาฏลี ปาหปุตฺตมํ
 ปลลงกํ อากฺขิตฺวาน โพรธิมุล^๓ อุปาวิสี ๑
 คตมคฺคํ คเวสนฺตา อาคณฺหุ มม สนฺติกํ
 เต จ ทิสฺวานหํ ตตฺถ อาวชฺชี่ โพรธิมุตฺตมํ ๑
 วนฺทิตฺวา จ อหํ โพธิ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
 อเนกตาเล ปปตี คิริทฺทุกฺเค ภายานเก ๑
 เอกนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ปุพฺผมภิโรปยี
 ทฺทุกฺคตี นาภิชานามิ โพรธิปฺพูชายิหํ ผลํ ๑
 อีโต จ ตติเย กปฺเป ราชา สมฺมุสิโต^๔ อหุ
 สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพีภิญญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา ตมพปุปฺพิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ตมพปุปฺพิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. อภิธาวิสฺส ๑ ๒ ย. ปิณฑิพนธ ๑ ๓ ม. ย. โพรธิมุเล ๑

๔ ม. ราชา สฺสณฺณโต อหํ, ย. ราชา สมฺมุสิโต อหุ ๑

ตติยัม วิถีสมมุชชกตเถราปทาน (๑๕๓)

- [๑๕๕] อุเทนตัม สตรํลีว ปิตรํลีว ภาณุมํ
 ปณฺณรเส ยถา จนฺทํ^๑ นิยฺยนตํ โลกนายกํ ฯ
 อฏฺฐสฏฺฐจิสฺสหฺสฺสานิ สพฺเพ ชีณาสฺวา อหุํ
 ปริวาริสุ สมนฺพทํ ทิปทินทํ นราสภํ ฯ
 สมมุชชิตฺวาน ตํ วิถิํ นิยฺยนเต โลกนายเก
 อุตฺสาเปสี ฐชํ ตตฺถ วิปฺปสฺนุเนน เจตฺสา ฯ
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ฐชํ อภิโรปยิ
 ทฺคคฺตึ นากิขานามิ ฐชทานสฺสสิทํ ผลํ ฯ
 อิตฺโต จตฺตฺถเก กปฺเป ราชานโหสี มหพฺพลโ
 สพฺพากาเรน สมนฺโน สฺฐชฺ อิติ วิสฺสุโต ฯ
 ปฏฺฐิสฺสภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺพิณฺณวา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา วิถีสมมุชชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

วิถีสมมุชชกตเถรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตถัม กกุการุชกตเถราปทาน (๑๕๔)

- [๑๕๖] เทวปฺตฺโต อหํ สนฺโต ปุชฺยิ ลีขินายกํ
 กกุการุชฺสํ ปคฺคยฺห พุทฺธสฺส อภิโรปยิ ฯ
 เอกตฺตึเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺพมฺภิโรปยิ
 ทฺคคฺตึ นากิขานามิ พุทฺธปฺชฺชายิทํ ผลํ ฯ

๑ ม. ปนฺนรเส ยถา จนฺทํ, ย. ปนฺนรเส ว ตทาหุ ฯ

อีโต จ นวเม กปะเป ราชชา สตตตตโตโม อหุ
 สตตตรตนสมปนโน จกุกวตติ มหพพโล ๑
 ปฐิสมภิทา จตสโส วิโมกขาปิจ อฏฐิเม
 จพพิณญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถัม สุกัม อายสฺมา กุกการุชฺชโก^๑ เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑
 กุกการุชฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตัม ๑

ปณจมัม มนุทวารวปุพฺพชฺชกตฺเถรอปทานํ (๑๕๕)

[๑๕๗] เทวปฺตฺโต อหัม สนฺโต ปุชฺชีย ลีชินายกัม
 มนุทวารเวน ปุพฺเพน พุทฺธสฺส อภีโรปียี ๑
 สตตฺตาทัม จหนัม อาสิ ทิพฺพมਾਲยัม^๒ ตถาคเต
 สพฺเพ ชนา สมากนฺตฺวา นมสฺสึสฺสุ ตถาคตัม ๑
 เอกตฺตีสเ อีโต กปะเป ยัม ปุพฺพมภีโรปียี^๓
 ทุกคตีสึ นากิชานามิ พุทฺธปุชฺชายิทัม ผลัม ๑
 อีโต จ ทสเม กปะเป ราชชาโหสิ ชฺชุตินฺธโร
 สตตตรตนสมปนโน จกุกวตติ มหพพโล ๑
 ปฐิสมภิทา จตสโส วิโมกขาปิจ อฏฐิเม
 จพพิณญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถัม สุกัม อายสฺมา มนุทวารวปุพฺพชฺชโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาลิตฺถาติ ๑

มนุทวารวปุพฺพชฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตัม ๑

๑ ม. กุกการุชฺชชิตโต ๑ ๒ ม. ทิพฺพ มालัม ๑ ๓ ม. ปุพฺพมภีโรปียี ๑

ฉกฺขจฺฉิ กทมพปฺปิยตเถราปทาน (๑๕๖)

[๑๕๕] หิมวณตสฺสาวิหฺวเร กุกุกุโณ นาม ปพฺพโต
 ตมฺหิ ปพฺพตปาทมฺหิ สตฺต พุทฺธา วสฺนฺติ เต ฯ
 กทมพํ ปฺปิยตํ หิสฺวา ทิปฺราชวํ อุกฺคตํ
 อโภทตเถหิ ปคฺคยฺห สตฺต พุทฺเช สโมกิริ ๑
 จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปิยมฺภโรปยํ
 ทุคฺคตี นามิขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ ๑
 เทวณวุเต อิตฺโต กปฺเป สตฺตาสํ ปฺปิยนามกา^๑
 สตฺตรตฺนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
 ปภฺวิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺวิเม
 จพฺภิณฺณมา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตถํ สฺภํ อายสฺมา กทมพปฺปิโย เถโร อีมา คธาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

กทมพปฺปิยตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สวดมนต์ ตีถนสุลกตเถราปทาน (๑๕๗)

[๑๕๖] หิมวณตสฺสาวิหฺวเร ภูตคโณ นาม ปพฺพโต
 วสฺเตโก ชิโน ตตฺถ สยมฺภุ โลกนิสฺสโณ ๑
 ตีถนฺสุเล คเหตุวาน พุทฺธสฺส อภโรปยํ
 เอกฺกนสฺตสฺส- กปฺปํ น วินฺปาตโก^๒ ๑
 อิตฺโต เอกาทเส กปฺเป เอโกสิ^๓ ธรรม์รุโ

๑ ย. สตฺตาทุํ ผลุนายกา ๑

๒ ม. วินฺปาตโก ๑

๓ ย. เอโกสิ ๑

อิตถํ สุทํ आयสฺมา นาคปุปฺผิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 นาคปุปฺผิยตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

นวมิ ปุณฺหาคปุปฺผิยตฺเถรอปทานิ (๑๕๙)

[๑๖๑] กานนํ วนโมคคยห^๑ วสามิ ลุทฺทโก อหํ
 ปุณฺหาคํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา พุทฺธเสฏฺฐจํ อนุสฺสเรี^๑ ฯ
 ตํ ปุปฺผํ โอจฺฉินิตฺวาน สุกนฺธํ คนฺธคฺคณฺธิก^๒
 ญฺปิ กริตฺวาน ปุพฺพิเน พุทฺธสฺส อภิโรปยี้^๑ ฯ
 เทวนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺผํ อภิปุชยี้
 ทฺคคฺคตี นาภิซานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ฯ
 เอกมฺหิ นวุเต กปฺเป เอโก อาสี ตโมนฺุโท
 สตฺตฺรตฺตนสมฺปนฺโน จกฺกาวตฺติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิญฺญา สจฺฉิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ

อิตถํ สุทํ आयสฺมา ปุณฺหาคปุปฺผิโย เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

ปุณฺหาคปุปฺผิยตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. วนโมคคยห ฯ

๒ ม. คนฺธิตํ สุทํ ฯ

ทสมํ กุมฺพททายกตฺเถรอปทานํ (๑๖๐)

[๑๖๒] ทิมวณฺตสฺสวาทูเร มหาชาติสฺสโร อหุ
 ปทุมฺพปฺลสณฺจนโน ปุณฺทรีกสโมหิตโต^๑ ฯ
 กุกฺกุณฺโฏ^๒ นาม นามเนน ตตฺถาสี สกุณฺโณ ตทา
 สีลวา วตฺตสมฺปนฺโน^๓ ปุณฺณปาณฺณเยสุ โกวีโท ฯ
 ปทุมฺตฺตโร โลกวิทฺว อาหุตีนํ ปฏฺฐิคฺคโห
 ชาติสฺสรสฺสวาทูเร สณฺจริตฺถ มหามฺุณี ฯ
 ชลชํ กุมฺพํ ภูติวา^๔ อุปเนสี มเหสีโน
 มม สงฺกปฺปมณฺณาย ปฏฺฐิคฺคหิ มหามฺุณี ฯ
 ตณฺจ ทานํ ททิตฺวาหํ^๕ สุกฺกมฺุเลน โจทิตฺโต
 กปฺปานํ สตสฺสสํ ทุคฺคตี นฺุปฺปชฺชหํ ฯ
 โสฬสฺสโต กปฺปสฺสเต อาสํ วรฺุณนามกา
 อณฺฺจ เอเต ชนา ตตฺถ^๖ จกฺกวัตฺตี มหพฺพลา ฯ
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อณฺฺจิเม
 จฬภินฺณวา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺุติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กุมฺพททายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ฯ
 กุมฺพททายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. ปุณฺทรีกสโมตฺถโต ฯ ๒ ม. กุกฺกุณฺโฏ ฯ ๓ ม. พุทฺธิสฺสมฺปนฺโน ฯ
 ๔ ม. เฉตฺวา, ยฺ. กเหตฺวา ฯ ๕ ม. ... ททิตฺวาน, ยฺ. ตํ ทานํ อททิตฺวาหํ ฯ
 ๖ ม. ชนาธิปา ฯ

อุทฺทหานํ

พนฺธุชฺชิวตมฺพปฺปฝิ^๑ วิธี กกการุปรุฝิโย
 มนฺหารโว กทมฺพิ จ สฺลโก^๒ นาคปรุฝิโย
 ปุณฺหาโค โทมฺที คาถา จปฺปณฺณาส ปกิตฺติตา ฯ
 พนฺธุชฺชิวกฺวคฺโค โสฬสโม ฯ

๑ ม. พนฺธุชฺชิว ... ฯ

๒ ย. สฺลโก ฯ

สตฺตฺรสมโ ฎปาริจริยวคโค

ปจฺมํ ฎปาริจริยตฺเถรอปทานํ (๑๖๑)

[๑๖๓]	ปทุโม่ นาม นามเนน ปวณา อภินิภขมฺม ยภฺขานํ สมโย อาลึ เยน กิจฺเจน สมปฺตฺตา พฺพุทฺธสฺส คิรมณฺเวย ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน สฺจฺฉินฺณสฺส ผลํ ปสฺส ^๑ ตึสฺกปฺปสฺสสฺส อฺนตึเส กปฺปสฺเต สฺตฺตฺรตฺนสมปฺนโน ปฏึสมภิทา จตฺสโส จพฺภิณฺเวย สจฺฉิกตา อิตฺถํ สฺทํ आयสฺมา ฎปาริจริโย เถโร ทึปทึนโท นราสโภ ตฺมมํ เทเสติ จภฺขมา ฯ อวิพฺุเร มฺहेลึโน อชฺฉมาเปภฺขึสฺส ตาวเท ฯ อมตฺสฺสว ^๒ เทสํ อปฺโปเจตฺวา ^๓ อฺปฏฺจหึ ฯ อฺปฏฺจานสฺส สฺตฺถฺโน ทฺคคตึ โนปปชฺชหํ ฯ สมลฺงกตนามโภ จภฺกาวตฺติ มหพฺโปล ฯ วิโม่ภฺขาปิจ อฏฺจิเม กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนตึ อิมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ ฯ ฎปาริจริยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
-------	--

ทฺุติยํ กณฺเวรปฺุฝิยตฺเถรอปทานํ (๑๖๒)

[๑๖๔]	สิทฺตฺโต นาม ภคฺวา ปฺุภฺขโต สวเกหิ รณฺโณ อนฺเตปฺุเร อาลึ โลกเชฏฺโจ นราสโภ นคฺรํ ปฏึปชฺชต ฯ โคปโภ อภิสมฺมโต
-------	---

๑ ม. ย. อมตฺสฺส จ ฯ ๒ ม. อปฺโผเจตฺวา ฯ ๓ ม. ย. ปสฺส ฯ

ปาสาทะ อูปวิฏฺโฆหํ	อทุทลํ โลกนทายกํ ๑
กถนเวรํ คเหตุวาน	ภิกขุสงฺฆเม สโมกิริ
พุทฺธสฺส วิสุํ กตฺวาน	ตโต ภิกฺขุโย สโมกิริ ๑
จตุทฺทเต อิตโต กปะเป	ยํ ปุပ္พมภิวโรปยี้ ^๑
ทุคฺคตฺถี นามิขานามิ	พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ๑
สตุตฺตาสีติมฺหิตโต กปะเป	จตุรารุํ มหิตฺธิกา
สตุตฺตรตนสมฺปนฺนา	จกฺกวัตฺตตี มหพฺพลา ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬฺภิณฺณมา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา กถนเวรปุပ္ผิโย เถโร อีมา คาทายโย
อภาสิตฺถาติ ๑

กถนเวรปุပ္ผิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยํ ขุชทายกตฺเถรอปทานํ (๑๖๓)

[๑๖๕] ติสฺสสฺส ^๒ โข ภควโต	ปุพฺพเพ ผลมทาสทํ
นาพิเกรณฺจ ปาทาสี	ขุชฺชกํ อภิสมฺมตํ ๑
พุทฺธสฺส ตมทํ ทตฺวา	ติสฺสสฺส ตฺถ มहेสิโน
โมทามทํ กามกามิ	อูปปชฺชี่ ยมิจฺจกํ ๑
เทวนวฺเต อิตโต กปะเป	ยํ ทานมททึ ตทา
ทุคฺคตฺถี นามิขานามิ	ผลทานสฺสิทํ ผลํ ๑
อิตโต เตรสกกปะมฺหิ	ราชา อินฺทลโม อหุ
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวัตฺตตี มหพฺพโล ๑

๑ ม. ปุပ္พมภิวุชยี้ ๑ ๒ ย. โป. ติสฺสสฺสทํ ภควโต ๑

ปฏิสมภิทา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ขชฺชทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ขชฺชทายกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

จตุตถํ เทสปุชกตฺเถราปทาน์ (๑๖๔)

[๑๖๖] อตฺถทสฺสี तु ภควา โลกเชฏฺโฐ นราสโก
 อพฺภุคฺคณฺตฺวาน เวหาลํ คจฺฉนฺโต^๑ อนิลนฺชเส ฯ
 ยมฺหิ เทเส จิโต สตฺถา อพฺภุคฺคจฺฉิ มหามฺุณี
 ตาหํ เทลํ อปุเชลฺลี ปสนฺโน เสหิ ปาณิหิ ฯ
 อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต อหฺทลํ ยํ มหามฺุณี
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ เทสปุชายิหํ ผลํ ฯ
 เอกาทเส กปฺปสฺเต โคสุชาตฺสนามโก
 สตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏิสมภิทา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา เทสปุชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 เทสปุชกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. ย. คจฺฉเต ฯ

ปญฺจมนํ กถนิการจหนิยตฺเถราปทานํ (๑๖๕)

[๑๖๗] เวสฺสภู นาม สมฺพุทฺโธ โลกเชฏฺโฆ นราสโก
 ทิวาวิหาราย มุณี โอคาหยิ^๑ มหาพนํ ๑
 กถนิการํ โอจินิตฺวา จตฺตํ กตฺวานหนุตทา
 ปุပ္ผจฺจหนํ กตฺวาน พุทฺธสฺส อภิโรปยี่ ๑
 เอกตฺตีสเ อีโต กปฺเป ยํ ปุပ္ผํ อภิโรปยี่
 ทุคฺคตี่ นากิชานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ๑
 อีโต วิสติกปฺปมฺหิ โสณฺณมา อภฺจ ชตฺติยา
 สตฺตรตฺนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตี่ มหพฺพลา ๑
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺจิม
 จพฺภิญฺญา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา กถนิการจหนิโย^๒ เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

กถนิการจหนิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จัญจํ สปปิทายกตฺเถราปทานํ (๑๖๖)

[๑๖๘] ผุสฺโส นามาสิ ภควา อาหุตীনํ ปฏฺิคุคฺโห
 คจฺจเต วิธิยา วิโร นิพฺพาเปนฺโต มหาชนํ ๑
 อนุพุพฺเพน ภควา อาคณฺฉิ มม สนฺติกํ
 ตโตทํ ปตฺต^๓ ปคฺคยฺห สปปิเตลล์ อทาสทํ ๑
 เทวนฺวเต อีโต กปฺเป ยํ สปปิมทธี ตทา

๑ ย. โอคาหิตฺวา, โป. โอโรหิตฺวา ๑ ๒ ม. กถนิการจตฺติโย ๑ ๓ ม. ตโตทํ ปตฺตํ ๑

อภุจมิ ทุสฺสทายกตฺเถราปทานิ (๑๖๘)

- [๑๗๐] ติวรายํ ปุเร รมเม ราชปฺตุโต อหิ^๑ ตทา
 ปณณการํ ลภิตวาน อุปสนตฺสฺสทาสหํ ๑
 อธิวาเสสิ ภควา วตถํ หตฺเถน อามสิ
 สิหฺตโต อธิวาเสตวา เวหาลํ นภมฺคฺคมิ ๑
 พุทฺธสฺส คจฺจมานสฺส ทุสฺสา ชาวนฺติ ปจฺจโต
 ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทสิ พุทฺโธ โน อคฺคปฺคฺคโล ๑
 จตฺนฺจเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทุสฺสมทฺที ตทา
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ ทุสฺสทานสฺสลิทํ ผลํ ๑
 สตฺตสฺมฺมฺจิมฺหิตฺโต กปฺเป จกฺกวตฺติ ตทา อหุ
 ปริสฺสุทฺโตติ นามเนน มนฺชินฺโท มหพฺพลํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภุจิเม
 ฉพฺภินฺณวา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ทุสฺสทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ทุสฺสทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

นวมิ สมบาทปกตฺเถราปทานิ (๑๖๙)

- [๑๗๑] พนฺธุมฺตฺติยา นครเ มหาลฺลคฺคโณ อหุ
 เตสํ ปวโร อาสิ มม ปฏฺฐจฺจรา ว เต^๒ ๑
 เต สพฺเพ สนฺนิปาเตตฺวา ปุณฺณกมฺเม สมทฺยิ
 มาฬิ กริสฺสาม สงฺฆสฺส ปุณฺณกฺเขตฺตมฺนฺตฺตรํ ๑
 สาธฺติ เต ปฏฺฐิสฺสุตฺวา มม ฉนฺทวสาณฺคา

๑ ม. ราชปฺตุโตสํ ๑

๒ ม. ย. มม พุทฺธจฺจรา จ เต ๑

นิฏฺฐาเปตวาว^๑ ตํ มาฬํ วิปสฺสิสฺส อหฺมฺหเส ๑
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ มาฬํมทฺทํ ททา
 ทุคฺคตํ นามิชานามิ มาฬํทานสฺสิทํ ผลํ ๑
 เอกฺกนสฺสฏฺฐิกปฺปมฺหิ^๒ เอโก อาสิ ชนาธิโป
 อาเวโล^๓ นาม นามเนน จกฺกาวตฺติ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 จฬิภินฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายุสฺมา สมหาทปโก เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

สมาทปกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมํ ปณฺจจฺจุลฺยตฺเถราปทานํ (๑๗๐)

[๑๗๒] ติสฺโส นามาสิ ภควา โลกนาถ^๔ นราสโก
 ปวิสฺนตํ คนฺธกฺฎฺฐิ วิหารกฺุสลํ มฺุณี^๕ ๑
 สฺคนฺธมาลฺยมาทาย อคมาสี ชินนฺตํ
 อปฺปสทฺโธ จ^๖ สมฺพทฺเช ปณฺจจฺจุลิมทาสนํ ๑
 เทวนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ คนฺธมฺภโรปยํ
 ทุคฺคตํ นามิชานามิ ปณฺจจฺจุลิสฺสิทํ ผลํ ๑
 เทวสฺตตฺตมฺหิโต กปฺเป ราชา อาสิ สยมฺปโก^๗
 สตฺตตรตนสมฺปนฺโน จกฺกาวตฺติ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม

๑ ม. ยุ. ... จ ๑ ๒ ม. เอกฺกนสฺตตฺติกปฺเป ๑ ๓ ม. อาเทยโย, ยุ. อาเวโย ๑

๔ ม. ยุ. โลกเชฏฺฐโธ ๑ ๕ ม. ปวิสฺติ ... วิหารกฺุสโล มฺุณี ๑

๖ ม. อปฺปสทฺโธ จ, ยุ. อปฺปสทฺโธ ๑ ๗ ยุ. สยมฺปโก ๑

ฉัพพีริญญา สัจฉิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ปณฺจจฺจุลฺปิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปณฺจจฺจุลฺปิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺตทานํ

สุปาริจริ กณฺหวรี ชชชโก เทสฺบฺชโก
 กณฺิกาโร สปิพิโท ยฺฐิโก ทุสฺสทายโก
 มาไฟ จ ปณฺจจฺจุลฺปิโก จตฺตฺปณฺญาสคาถกาติ ฯ
 สุปาริจริยวคฺโค สตฺตฺตรสโม ฯ

อภินิหารสโม กุณฑลโค

ปจมี กุณฑลลียตเถรอปทาน (๑๗๑)

[๑๗๓]	ปพพเต	หิมวณตมฺหิ	มหาชาติสสุโร	อหุ
	ตตถไซ	รทชโส	อาสี	โฆรรูโป
	กุฑฺทํ	ปฺปฬิตํ ^๑	ตตถ	จกุกมตตทานิ
	โอจิณามิ	จหํ ^๒	ปฺปฬ	ผลิโน
	อตถทสสี	ตุ	ภควา	ทิปทินุโท
	ปฺปฬ	สงฺโกจิตํ	ทิสฺวา	นราสโร
	อุปากตตจ	สมพฺพทํ		อาคจฺฉิ
	สพฺพจ	ปฺปฬ	ปคฺคยห	มม
	ยาวตา	หิมวณตสฺมี		สนฺติเก ^๔
	ดาวจจทนสมปนฺโน ^๖			เทวเทว
	อภินิหารเส	กปฺปสเต		นราสโร
	ทคฺคตี	นาภิชานามิ		พฺพทสฺส
	อิโต	ปณฺณรเส	กปฺเป	อภีโรปยี ^๓
	สทสฺสรณามา	เต		ยาว
	ปภิสฺมภิทา	จตสฺโส		มาลา
	จพฺภิณฺณา	สจฺฉิกตา		ตทา
	อิตถํ	สุทํ	อายุสฺมา	อหุ ^๕
			กุณฑลลีย	อคมาลี
			เถโร	ตถาคโต
			อิมา	ยํ
			คาถาโย	ปฺปฬมภีโรปยี
			อภินิหาร	พฺพทชฺชชายิทํ
			อภินิหาร	ผลํ
			อภินิหาร	สจฺฉิตา
			อภินิหาร	เฮลฺลํ
			อภินิหาร	ชนาธิปา
			อภินิหาร	จกุกวตฺตี
			อภินิหาร	มทพฺพลา
			อภินิหาร	วิโมกฺขาปิจ
			อภินิหาร	อภินิหาร
			อภินิหาร	กตํ
			อภินิหาร	พฺพทสฺส
			อภินิหาร	สาสนนฺติ

กุณฑลลียตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. โป. ปฺปฬเต ๑ ๒ ม. จ ตํ ๑ ๓ ม. ย. โป. สมิตี ๑ ๔ ม. ย. สนฺติเก ๑
 ๕-๕ ม. หิมวณตตทา ปริสา สตา ตทา อหุ, ย. หิมวณตโต ยาว สมมณตโต อหุ ๑
 ๖ ย. อคคจจทนสมปนฺโน ๑

ทฺตติยัม นิสฺเสณีนีทายกตฺเถราปทานํ (๑๗๒)

[๑๗๔]	โกณฺฑทณฺณสฺส ภควโต	โลกนาถสฺส ^๑ ตาทินฺ
	อาโรหตฺถาย ปาสาทํ	นิสฺเสณีนี การิตา มยา ฯ
	เตน จิตฺตปฺปสาเหน	อนุโฆตฺวาน สมฺปทา
	ธาเรมิ อนฺติมํ เทหํ	สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ฯ
	เอกตีสฺมฺหิ กปฺปานํ	สทฺสสมฺหิ ตโย มหา ^๒
	สมฺพหุลา นาม ราชาโน	จกฺกวัตตีสึ มหพฺพลา ฯ
	ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา นิสฺเสณีนีทายโก เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ฯ

นิสฺเสณีนีทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยัม รตติยปุปฺผิยตฺเถราปทานํ (๑๗๓)

[๑๗๕]	มิกฺลฺลุทโท ปุเร อาลีสึ	อธฺมณฺเณ กานฺเน อหํ
	วิปฺสฺสึ อทฺทสํ พุทฺธํ	เทวเทวํ นราสภํ ฯ
	รตฺติกํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา	กฺุณฺฑํ ธรรมีรฺุหํ
	สมฺมุลํ ปคฺคเหตฺวาน	อุปฺเนลีสึ มฺเหลีสึโน ฯ
	เอกนฺวฺเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุปฺผมฺภิโรปยีสึ
	ทฺคฺคตีสึ นาภิชานามิ	ปุปฺผทานสฺสึทํ ผลํ ฯ
	อิตฺโต จ อฏฺฐิเม กปฺเป	สุปฺปสนฺนสนนามโก
	สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวัตตีสึ ^๓ มหพฺพโล ฯ

๑ ม. ย. โลกเชฏฺฐสฺส ฯ ๒ ม. อหุํ, ย. ตทา ฯ ๓ ม. ราชาโหลีสึ, ย. ราชาโหลีสึ ฯ

ปฏิสมภิทา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา รตฺตियปฺปณฺديو เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 รตฺตियปฺปณฺديوเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตถํ อุทปานทายกตฺเถรอปทานํ (๑๗๔)

[๑๗๖] วิปสฺสิโน ภควโต อุทปาโน กโต มยา
 ปิณฺทปาตํ คเหตุวาน^๑ นียยาเทสิ อหํ ตทา ฯ
 เอกนวุเต อีโต กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ตทา
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ อุทปานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 ปฏิสมภิทา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา อุทปานทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 อุทปานทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ สีหาสนทายกตฺเถรอปทานํ (๑๗๕)

[๑๗๗] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ ปทุมุตฺตรนายเก
 ปสนฺนจิตฺโต สุมโน สีหาสนมหาสทํ ฯ
 พหุหิ คนฺธมาเลหิ^๒ ปฺรโลกสฺสุชาวโห^๓
 ตตฺถ ปุชฺชํ กิริตฺวาน^๔ นิพฺพายติ พหุชฺชโน ฯ

๑ ม. ปิณฺทปาตญจ ทตฺวาน, ย. ปิณฺทปาตญจ ททิตฺวาน ฯ ๒ ย. ปหุตฺคนฺธมาเลหิ ฯ
 ๓ ม. ทิฏฺฐจฺจมฺมสฺสุชาวเห ฯ ๔ ม. ตตฺถ ปุชฺชญจ กตฺวาน ฯ

สวดมนต์ เอกทศกนิกายสวด (๑๗๗)

[๑๗๙] ปทุมุตตรสัส มุณีโน สลเพ โปธิมุตตเม
 ปสนนจิตโต สุมโน เอกทศกนิ อทาสหํ ฯ
 ภเว นิพพตฺตมานมฺหิ นิพพตฺเต ปุณฺณสญฺเจ
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ ทศกนิ สลิตํ ผลํ ฯ
 โสฬเส กปฺปสทฺสเส อิตฺโต^๑ เต จตุโร ชนา
 จนฺทมา นาม นามเนน จกฺกวัตตี มหพฺพลา ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิตฺตวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สฺมํ อายสฺมา เอกทศกนิ โเถโร อิมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ฯ

เอกทศกนิ สวดมนต์ อปทาน สมตฺตํ ฯ

นวมํ ภาณวารํ ฯ

อฏฺฐิเม มณิปุชฺชกตฺเถราปทาน (๑๗๘)

[๑๘๐] โอเรน ทิมวตฺตสฺส นทิกา สมปวตฺตถ
 ตสฺสา จานฺนุเปตฺตมฺหิ สยมภฺว วสเต ตทา ฯ
 มณฺเฑ ปคฺคยฺห ปฺลลงฺกํ สาธุจิตฺตํ มโนรมํ
 ปสนนจิตฺโต สุมโน พุทฺธสฺส อภิโรปยฺยี ฯ
 จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ มณฺเฑ อภิโรปยฺยี
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ พุทฺธปุชฺชายิตํ ผลํ ฯ
 อิตฺโต จ ทฺวาทเส กปฺเป สตรสฺสีสนามกา
 อฏฺฐ เต^๒ ราชาโน อาลํ จกฺกวัตตี มหพฺพลา ฯ

๑ ย. กปฺปสทฺสเสโต เม ... ฯ

๒ ย. อฏฺฐเต ฯ

ปฏิสมภีทา จตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภีญญา สจจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา มณิปฺชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 มณิปฺชกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นวมํ ติกิจจกตเถรอปทานํ (๑๗๙)

[๑๘๑] นครเ พนฺธมฺติยา เวชฺโช อาสี สฺสสิทฺธิโต
 อาตุรานํ สุทฺทุกฺชีนํ^๑ มหาชนสฺสฺชาวโ ๑
 พฺยาธิตํ สมณํ ทิสฺวา สีลนฺตํ มหาชฺฐตี
 ปสนนฺจิตฺโต สฺมโน เภสชฺชมทฺที ตทา ๑
 อโรโค อาสี เตเนว สมเณ สํวฺตินฺทฺริโย
 อโลโก นาม นามเณ อฺปฏฺฐจาโก วิปฺสฺสิโน ๑
 เอกนฺวเต อีโต กปฺเป ยํ โอสถมทาสนํ
 ทฺคฺคตี นามิชานามิ เภสชฺชสฺส อิทํ ผลํ ๑
 อีโต จ อฏฺฐิเม กปฺเป สพฺโพสถสนามโก
 สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกฺวตฺติ มหพฺพโล ๑
 ปฏิสมภีทา จตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภีญญา สจจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ติกิจจโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ติกิจจกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. สทฺทุกฺชานํ ๑

ทสมิ สงฺฆุปฺภจากตฺเถราปทานํ (๑๘๐)

[๑๘๒] เวสฺสมุหิ ภควติ	อาสี อารามิโก อหิ ^๑
ปสฺนฺนจิตฺโต สุมโน	อุภฺจึ สงฺฆมุตฺตมํ ๑
เอกตฺตีสเ อิตฺ กปฺเป	ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺคคฺตึ นาทิขานามิ	อุภฺจฺจฺนสฺสึทํ ผลํ ๑
อิโต เต สตฺตเม กปฺเป	สตฺเตวาลุํ สมิตฺตกา ^๒
สตฺตรตฺนสมฺปนฺนา	จกฺกวตฺตึ มหพฺพลา ๑
ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬฺภิณฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา สงฺฆุปฺภจากิ	เถโร อิมา คาถายเ อภาสิตฺถาติ ๑

สงฺฆุปฺภจากตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุททานํ

กฺมฺโท อถ นิสฺเสถึ	รตฺติโก อุทปานโท
สีหาสนึ มคฺคปฺปโท ^๓	เอกทึปี มณฺิปฺปโท
ติกฺิจจโก อุภฺจฺจากิ	เอกฺนปณฺณาสคาถกาติ ^๔ ๑

กฺมฺทวคฺโค อฏฺฐารสฺไม ๑

๑ ม. ย. อโหสรามิโก อหิ ๑ ๒ ม. สมิทกา, ย. สมิตตกา ๑
 ๓ ม. มคคทโท, ย. มคควโท, ป. มาฟปโป ๑ ๔ ม. เอกปณณาสคาถกาติ ๑

เอภุณวีสตีเม กุณฺชปฺปผิยวคฺโค

ปจฺมํ กุณฺชปฺปผิยตฺเถรอปทานํ (๑๘๑)

[๑๘๓]	สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ	สตรํสีว อุตฺตมํ ^๑
	ทิสํ อนุวโรเกนตํ	คจฺจนตํ อนิลนฺชเส ๑
	กุณฺชํ ปฺปผิตํ ทิสฺวา	สํวิตฺถกสฺสเมตฺถก ^๒
	รฺกฺขโต โอยฺจินิตฺวาน	ผุสฺสสส อภิโรปยํ ๑
	เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปฺปผํ อภิโรปยํ
	ทฺคคตฺตี นาภิชานามิ	พุทฺธชฺชชฺชายิํ ฝลํ ๑
	อิตฺโต สตฺตฺรเส กปฺเป	ตโย อาสีสุ ปฺปผิตา ^๓
	สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา	จกฺกวตฺตี มหฺพพฺลา ๑
	ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อญฺฉิเม
	ฉพฺภิณฺณฺวา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา กุณฺชปฺปผิโย เถโร อิมฺมา คาถายฺ อภาสิตฺถาติ ๑

กุณฺชปฺปผิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺฤติยํ พนฺธุชฺชิวกตฺเถรอปทานํ (๑๘๒)

[๑๘๔]	โสภิต ^๔ นาม สมฺพุทฺธโร	สยมฺภู สพฺภิวณฺณินฺโต
	สมาริํ โส สมฺาปนฺโน	นิสิทฺธิ ปพฺพตฺนตฺเร ๑
	ชาตสฺสเร คเวสนฺโต	ทกฺขํ ปฺปผมฺมตฺตมํ
	พนฺธุชฺชิวกปฺปผานิ	อทฺทลํ สมนฺนตฺรํ ๑
	อุโภทฺตเถหิ ปคฺคยฺห	อุปคจฺฉิ มหามฺุณี

๑ ม. ย. อุคฺคตํ ๑

๒ ม. สํวิตฺถกสฺสเมตฺถก, ย. สํวิตฺถกสฺสเมตฺถกฺ ๑

๓ ม. อาสีสุ สฺปฺปผิตา ๑

๔ ม. ย. สิทฺธตฺโต ๑

ปสหนจิตโต สุมโน	โสภิตสฺสสาภิโรปยี้ ^๑ ฯ
จตฺตุนวุเต อิตโต กปฺเป	ยํ ปุบฺบมฺภโรปยี้
ทฺตคฺคตฺตี นามิชา นามิ	พฺพุทฺฐปฺชชายิทํ ผลํ ฯ
อิตโต จตฺตุนวุเต กปฺเป	เอโก อาสี ชนาธิโป
สมฺมทฺตทกปฺโป นามเน	จกฺกาวตฺตติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส	วิโมกฺกชาปิจ อฏฺฐจิเม
จพฺพิณฺณณา สจฺจนิคฺคา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺตติ ฯ

อิตถํ สฺมํ อายสฺมา พนฺธุชฺชวโก เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ฯ

พนฺธุชฺชวกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ โกตฺตุมฺพริยตฺเถราปทานํ (๑๘๓)

[๑๘๕] กณิการวํ ชิตนตฺตํ	นิสินฺหนํ ปพฺพตฺตนตฺเถ
อปฺปเมยยวํ อุทฺธิ	อุทฺธตฺ ^๒ ฐรณิ ยถา ฯ
ปฺปรตฺตํ ^๓ เทวสงฺฆเม	นิสฺมาชานายิ ยถา ฯ
หฺมฺมฺมฺจ หฺมฺมฺมฺเจเน จิตฺเตเน	อุปคณฺณิ นรฺตฺตมํ ฯ
สจฺจตฺต ปุบฺบมานิ ปคฺคคยฺห	โกตฺตุมฺพริ สฺมากุลํ
พฺพุทฺธสฺส อภิโรเปสี	สิชฺชิน โลกพนฺธุเน ฯ
เอกตฺตฺตีเส อิตโต กปฺเป	ยํ ปุบฺบมฺภโรปยี้
ทฺตคฺคตฺตี นามิชา นามิ	พฺพุทฺฐปฺชชายิทํ ผลํ ฯ
อิตโต วิสฺตติกปฺปมฺหิ	มหาเนลลสนามโก
เอโก อาสี มหาเตช	จกฺกาวตฺตติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส	วิโมกฺกชาปิจ อฏฺฐจิเม

๑ ม. ย. สิทฺตตฺถสฺสสาภิโรปยี้ ฯ ๒ ม. วิตฺถตฺตํ ฯ ๓ ม. ปุชฺชิตํ, ย. ปเรตํ ฯ

ฉฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ ฯ
 อิตถั สฺภํ อายสฺมา โภตฺตุมฺพรียโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 โภตฺตุมฺพรียตฺเถรสฺส อปทานั สมตฺตํ ฯ

จตุตถั ปณฺจหตฺถียตฺเถรปาทานั (๑๘๔)

[๑๘๖] ติสฺโส นามาสึ ภควา โลกเชฏฺโฆ นราสโก
 ปุรฺกขโต สาวเกหิ รธิยํ ปฏฺฐิปชฺชถ ฯ
 ปณฺจ อุปฺพลหตฺถา จ จตุโฆฏฺฐปิตา มยา^๑
 อาหุตี ทาทูกาโมหํ ปุตฺโตมฺหิ หิตลฺลิตฺธิยา^๒ ฯ
 สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ คจฺจนฺตํ อนฺตฺราปเณ
 พุทฺธรสีหิ ฌุฏฺโฆสฺมิ^๓ ปุชฺเชสี ทิปฺพุตฺตมํ ฯ
 เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺพมภีโรปยึ
 ทุคฺคตี นามิชานามิ พุทฺธปุชฺชายิหํ ผลํ ฯ
 อิตฺโต เตรสกปฺมฺหิ ปณฺจ สุสฺสภสมฺมตา^๔
 สตฺตฺรตฺนสมฺปฺนฺนา จกฺกวตฺตี มหฺพฺพลา ฯ
 ปฏฺฐิสฺสมภีทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ ฯ
 อิตถั สฺภํ อายสฺมา ปณฺจหตฺถียโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปณฺจหตฺถียตฺเถรสฺส อปทานั สมตฺตํ ฯ

๑ ม. จาตุรา จปิตา มยา, ย. จตุโรฆฏฐปิตา มยา ฯ ๒ ม. ปคฺคณฺหึ วัตลฺลิตฺธิยา,
 ย. มฺุโคมฺหิ หิตลฺลิตฺธิยา ฯ ๓ ม. พุทฺธรสีหิ ฌุฏฺโฆสฺมิ ฯ
 ๔ ม. ปณฺจ สุสฺสภสมฺมตา, ย. ปณฺจาสฺสุ สภาสมฺมตา ฯ

° สวิคุโคหิ ^๑ ตทา อาสี ^๑	เทวสงฆเ สมากเต
กัสุ นาม อหิ โยนี	คมิสสามิ อิตโต จุโต ๗
มม สัเวคมณญาย	สมณเ ภาวิตินทุริโย
มมทุทธิตุกาโม โส	อาคจฉิ มม สนตติเก ^๒ ๗
สมโน นาม นามเน	ปทุมุตตรสาวโก
อตถมมานุสาสิตวา	สัเวเชลสิ มม ตทา ๗
ตสสาหิ วจัน สุตวา	พทุธเจ จิตตัม ปสาทยิ
อภิวาเทตวาปิ ^๓ สมพทุธ	ตตถ กาลัม กโต อหิ ๗
อุปปชชี่ ส ตตถเว	สุกกมุเลน โจทิตโต
กปปาน สตสทสสั	ทุคคตี่ นูปปชชหิ ๗
ปฐิสมภิทา จตสโส	วิโมกขาปิจ อฏฐิเม
จพพิญญา สจจกิตา	กตัม พุทุธสส สาสนนตติ ๗

อิตถัม สุหิ आयसुमा ऐकजिनुदिगे ऐरो อิมา คาทาโย อภาสิตถาติ ๗

เอกจินติกตถเอรสส อปทาน สมตตัม ๗

อฏฐิมํ ติกถณณิปปุผิยตถเอราปทานํ (๑๘๘)

[๑๙๐] เทวภูโต อหิ สนโต	อจจราหิ ปุรุกชโต
ปุพพกมมํ สริตวาน	พทุธเสฏฐจัม อนุสสรี่ ๗
ติกถณณิปปุผั ปคคยห	สกัม จิตตัม ปสาทยิ
พทุธมหิ ^๔ อภโรเปลี่	วิปสสิมหิ นราสเก ๗
เอกนวุเต อิตโต กปเป	ยัม ปุพผั อภโรเปยี่
ทุคคตี่ นาภิชานามิ	พทุธปุชಾಯิหิ ผลัม ๗

๑-๑ ม. สัเวโค เม ตทา อาสี, ย. สวิคุโคมฺหิ ตทา อาสี ๗ ๒ ม. สนตติเก ๓ ม. ย. ตัม ชีรํ อภิวาเทตวา ๗ ๔ ย. พุทุธสส ๗

เตสตุตติมฺหิตํ กปฺเป จตุโรสุํ รุมฺตตมา^๑
 สตุตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺวตฺตํ มหพฺพลา ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ติกถฺณณิปปุณฺณิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ติกถฺณณิปปุณฺณิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นวม์ เอกจาริยตุเถราปทาน์ (๑๘๙)

[๑๙๑] ดาวตีเสสุ เทเวสุ มหาโฆโส ตทา อหุ
 พุทฺโธ จ โลเก นิพฺพาติ มยญจมฺห สราคิโน ๑
 เตสํ สํเวคชาตानํ โสภสฺสสฺสมฺกฺคินํ
 สพฺเพน อุตฺตมฺพฺโธ อคมํ พุทฺธสฺสฺสฺสฺส^๒ ๑
 มนฺทารวํ คเหตุวาน สฺงคฺคิ^๓ อภินิมฺมิตํ
 ปรีนิพฺพานกาลมฺหิ^๔ พุทฺธสฺส อภิโรปยํ ๑
 สพฺเพ เทวานุโมทิสฺสุ อจฺฉรายเ อ เม ตทา
 กปฺปานํ สตฺสสฺสํ ทุคฺคตี นฺนุปรชฺชหํ ๑
 สฏฺฐิกปฺปสฺสสฺสมฺหิ อิตฺโต โสฬฺส เต ชนา
 มหามลฺลชนา นาม จกฺวตฺตํ มหพฺพลา ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เอกจาริโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 เอกจาริยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. จตุราสุํ รุมฺตตมา, ย. จตุราสุํ นรุตฺตมา ๑

๒ ม. พุทฺธสฺสฺสฺสฺสํ ๑

๓ ย. สํหิตํ ๑

๔ ม. ปรีนิพฺพตฺกาลมฺหิ ๑

ทสมิ ติวณฺหิปปุเปฺยิตฺเตราปทานํ (๑๙๐)

[๑๙๒] อภิภุํ เถโร ปนฺชฺฌาม ^๑	สพฺเพ สงฺคมมฺ เต มย ^๒
เตสํ นิชฺฌายมานานํ	ปริฬาโห อชายถ ๑
สุนฺโท นาม นามเน	พฺพุตฺตสฺส สาวโก ตทา
ธมฺมทสฺสิสฺส มฺุไน	อาคณฺจิ มม สนฺติเก ^๓ ๑
เย เม ปฏฺจจรา ^๔ อาลํ	เต เม ปุเปฺยํ อหํ ตทา
ดาหํ ปุเปฺยํ คเหตุวาน	สาวเก อภิโรเปยํ ๑
โสหํ กาลํ กโต ตตถ	ปุณาปิ อุปฺปชฺชหํ
อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต	วินิปาทํ น คณฺจหํ ๑
เตรเสโต กปฺปสฺเต	อฏฺฐจาสุํ ฐมฺเกตุโน
สฺตฺตฺรตฺนสมฺปนฺนา	จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬฺภิณฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พฺพุตฺตสฺส สาสนนฺติ ๑

อิตุถํ สุทํ อายสฺมา ติวณฺหิปปุเปฺยโย เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

ติวณฺหิปปุเปฺยิตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุททานํ

กฺุชา ^๕ พนฺธุชฺชีวี จ	โกตฺตุมฺพริกทตฺถิโย
อิสฺมฺุคฺโค จ โพธิ จ	เอกจินฺตํ ติกณฺณโก
เอกจาริ ติวณฺหิ จ	คาถา สฏฺฐิ ^๖ ปกิตฺติตาติ ๑

กฺุชฺชปฺุเปฺยวคฺโค เอกฺุณฺวีสฺตีเม ๑

๑ ม. อภิภูตํ ปนฺชฺฌนฺติ, ย. อภิภุํ โว ปนฺชฺฌนฺติ ๑ ๒ ม. มมํ ๑ ๓ ม. สนฺติกํ ๑
 ๔ ม. พพุตฺตจรา ๑ ๕ ม. กุฏฺโฆ, ย. เอกโฆ ๑ ๖ ม. ทฺวาสฏฺฐิ กิตฺติตาติ, ย. พาสฏฺฐิ ๑

วีสตีโม ตมालปฺปผิยวคฺโค

ปจฺมํ ตมालปฺปผิยตฺเถรอปทานํ (๑๙๑)

[๑๙๓]	จฺลลลํตีตฺสทสฺสํ	ถมฺโห โสวณฺณโย อหุ ^๑
	เทวลภฺจิปภฺมิภาคํ	วิมานํ เม สฺนฺมิมิตํ ๑
	ตมालปฺปผํ ปคฺคยห	วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
	พฺพุทฺตสฺส อภฺโรเปลลํ	ลลฺชฺโน โลกพฺนฺธุโน ๑
	เอกตฺตํเส อิตฺ อปฺเป	ยํ กมฺมมกฺรํ ตทา
	ทฺคคตฺตี นาภฺชานามิ	พฺพุทฺตฺชฺชายิหํ ผลํ ๑
	อิตฺ วีสตีเม กปฺเป	จฺนฺทตฺติตฺตํ เอกโก
	สฺตตฺรตฺนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
	ปภฺมิสมภฺทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺจิม
	ฉพฺภิณฺญา สจฺจิกฺตา	กตํ พฺพุทฺตสฺส สาสนฺนํติ ๑

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา ตมालปฺปผิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑

ตมालปฺปผิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺตฺติยํ ติณฺสนฺถารทายกตฺเถรอปทานํ (๑๙๒)

[๑๙๔]	ยทา วนวาลิโก อิลิ	ติณฺ ลายามิ สฺตฺถุโน ^๒
	สพฺเพ ปทกฺขิณฺวตฺตา	ปจฺพฺยา นิปตฺตีสุ เต ๑
	ตมหํ ติณฺมาทาย	สนฺถวี ฐรณฺมุตฺตเม
	ตีเณว ^๓ ตาลปฺตฺตานิ	อาหริตฺวานหํ ตทา ๑

๑ ม. ถมฺภา โสวณฺณยา อหุ ๑ ๒ ม. ยทา วนวาลิ อิลิ ติณฺ ลายติ สฺตฺถุโน, ย. ย ... ๑
 ๓ ย. ตีเณ จ ๑

ติณฑุเท^๑ ฉนหนํ กตวา ลีหุชตถสสุ อทาสหํ
 สตตาทํ ธารยํ ตตถ^๒ เทวมานุสฺส สตถุโน ๑
 จตฺตุนวฺเต อีโต กปฺเป ยํ ติณฺโณ อทที ตทา
 ทุคฺคตี นาทิชาณามิ ตินฺทานสฺสลิหํ ผลํ ๑
 ปญฺจสภฺมุจิมฺหิโต กปฺเป จตฺตารุสฺสํ มหทฺตนา
 สตตฺรตณสมฺปนฺนา จกฺกวัตตี มหทฺพลา ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺมุจิม
 ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ๑
 อิตถํ สฺสํ อายสฺมา ตินฺสนฺนถารทายโก^๓ เถโร อีมา คาทายโย
 อภาสิตถาติ ๑

ตินฺสนฺนถารทายกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

ตติยํ ขณฺฑพฺลฺลิตฺยตฺเถรอปทาน์^๔ (๑๔๓)

[๑๔๕] พุสฺสสฺส โข ภควโต ญฺุโป อาสิ มหาวเน
 กุญฺชเรหิ ตทา ภินฺโน สํรฺุโพห^๕ ปาทโป ตหี ๑
 วิสมญฺจ สมํ กตวา สฺฐาปิณฺฑนํ อทาสหํ
 ตีโลกครฺุโน ตสฺส คุณฺเหหิ ปรีโตลิตโต ๑
 เทวนวฺเต อีโต กปฺเป ยํ กมฺมมกฺกรී ตทา
 ทุคฺคตี นาทิชาณามิ สฺฐาปิณฺฑนสฺสลิหํ ผลํ ๑
 สตตฺสตตติกปฺปมฺหิ ชิตเสนาสฺสํ โสฬส
 สตตฺรตณสมฺปนฺนา จกฺกวัตตี มหทฺพลา ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺมุจิม

๑ ม. ติณฺน ... , ย. ตํ ติณฺโณ ... ๑

๒ ม. ตสฺส ๑

๓ ม. ตินฺสนฺนถารโก ๑

๔ ม. ขณฺฑพฺลฺลิตฺยตฺเถรอปทาน์ ๑

๕ ม. ปฺรฺุโพห ๑

ฉฬภิญญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ขณฺฑพฺพลฺลฺโย เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

ขณฺฑพฺพลฺลฺยตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

จตุตถ์ อโสกปฐกตเถรอปทาน์ (๑๙๔)

[๑๙๖] ติปฺปฺรายํ^๑ ปุเร รมเม ราชฺชฺยยานํ อหุ ตทา
 อฺยฺยานปาโล ตตฺถาสี รณฺโณ ปฏฺจจโร^๒ อหํ ฯ
 ปทฺโหม นาม นามเนน สยมฺภู สปปโต^๓ อหุ
 นิสินฺนํ ปุณฺฑริกมฺหิ ฉายา น ชฺหิตํ มฺนี ฯ
 อโสกํ ปุปฺพิตํ ทิสฺวา ปิณฺฑฺทิการํ สุทฺธสฺสนํ
 พุทฺธสฺส อภิโรเปสึ ชลชฺชุดตฺตมนามิโน ฯ
 จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺปํ อภิโรเปยฺย
 ทฺตฺตฺตํ นาภิซานามิ พุทฺธปฺปฺชಾಯิทํ ผลํ ฯ
 สตฺตตฺติมฺหิ อิตฺโต^๔ กปฺเป โสฬส อรณฺณชฺหา
 สตฺตฺตฺตฺนสมฺปนฺนา จกฺกฺวตฺตฺติ มหพฺพลา ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา อโสกปฐกฺเก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

อโสกปฐกตเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. ย. ติวรายํ ฯ ๒ ม. พทฺธจโร ฯ ๓ ม. ย. โป. สปปโโก ฯ ๔ ม. สตฺตตฺตฺติมฺหิตฺโต ฯ

ปณจมนิ องโกลกตเถราปทาน (๑๔๕)

[๑๔๗]	องโกลํ ปุပ္ผิตํ ทิสฺวา	มัลลารสโมคตํ ^๑
	โอจนิตวาน ตํ ปุပ္ผํ	อคมํ พุทฺธสนฺติเก ^๒ ฯ
	สิทฺธตฺโถ ตมฺหิ สมเย	ปฏฺฐิลีนํ มหามฺุหนิ
	มุทฺตตํ ปฏฺฐิมาเนตฺวา	คฺุหายํ ปุပ္ผมโไมกิริ ^๓ ฯ
	จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุပ္ผํ อภิโรปยี้
	ทฺุคฺคตී นากิชานามิ	พุทฺธปฺุชายิทํ ^๓ ผลํ ฯ
	จตฺตีสมฺหิ อิตฺโต กปฺเป	อาเสโก เทวคฺุชฺชิตฺโต
	สฺตตฺรตฺนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺตติ มหพฺุพลํ ฯ
	ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺโส	วิโมกฺุขาปิจ อฏฺฐิเม
	จพฺุภิณฺณา สจฺจฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตฺถํ สฺุทํ อายสฺมา องโกลโก เถโร อิมา คาถาย อภาสิตฺุถาติ ฯ

องโกลกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จณฺุจํ กิสฺลยปฺุชกตเถราปทาน (๑๔๖)

[๑๔๘]	นคฺเร ทฺวารวติยา	มัลลารจฺโฉ มมํ อหฺุ
	อุทฺปาโน จ ตตฺเถว	ปาทฺพานํ วิโรหโน ฯ
	สพฺเลนํ อุปตฺถทฺุโ	สิทฺธตฺโถ อปฺราชิตฺโต
	มมานฺุภมฺปมาโน โส	คจฺจเต อนิลนฺชเส ฯ
	อณฺุณํ กิณฺุจิ น ปสฺสามิ	ปฺุชฺชายคฺุคํ มเหสิโน
	อโสภปฺลลวํ ทิสฺวา	อากาเส อุกฺุชิปปี อหํ ฯ
	พุทฺธสฺส เต กิสฺลยา	คจฺจเต ยนฺติ ปจฺจตฺโต

๑ ม. มัลลารํ สโกลสํ ฯ

๒ ม. พุทฺธสนฺติเก ฯ

๓ ม. ปุပ္ผทานสฺสิทํ ผลํ ฯ

นวมั ติกถนุทธิปฺปุผิยตุเถราปทานั^๑ (๑๙๙)

[๒๐๑]	สุมงฺคโลติ นามเณ	สยมग्งุ อปราชิต
	ปวนา นิกฺขมิตวาน	นครํ ปาวีสี ชิโน ๑
	ปิณฑจาร์ จริตวาน	นิกฺขมม นครา มุณี
	กตกิจโจว สมพุทฺโธ	โส วลี วณนตเร ๑
	ติกถนุทธิปฺปุผ ^๒	พฺพุทฺธสฺส อภิโรเปย
	ปสฺสนนจิตฺโต สุมโน	สยมग्งุสฺส มहेสีโน ๑
	จตุทฺตเต อิตฺ กปฺเป	ยํ ปุปฺพมภิโรเปย
	ทฺคคตตี นากิชานามิ	พฺพุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ ๑
	ฉพาลีตีมฺหิตฺโต กปฺเป	อปเสลาสนามโก ^๓
	สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวัตฺตติ มหพฺพโล ๑
	ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	ฉพภิณฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนติ ๑
	อิตุถํ สฺกํ อายสฺมา ติกถนุทธิปฺปุผิโย	เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
	ติกถนุทธิปฺปุผิยตุเถรสฺส	อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมั ยูถิกปฺปุผิยตุเถราปทานั (๒๐๐)

[๒๐๒]	ปทุมฺตฺตโร นาม ชิโน	อาหุตีฬํ ปฏฺฐิคฺคโห
	ปวนา นิกฺขมิตวาน	วิหารํ ยาติ จกฺขุมา ๑
	อุโภ ทตฺเถหิ ปคฺคยฺห	ยฺยูถิกํ ปุปฺพมฺมตฺตมํ
	พฺพุทฺธสฺส อภิโรเปสี ^๔	เมตฺตจิตฺตสฺส ตาทิโน ๑

๑ ม. กีกถนุทธิปฺปุผิยตุ ... ๑
 ๒ ม. กีกถนุทธิปฺปุผ^๒ ๑
 ๓ ม. อปิลาสินนามโก,
 ๔ ม. อภิโรเปย ๑

เอกวีสตีโม กณิการปุปฺพิยวคฺโค

ปจฺมํ กณิการปุปฺพิยตฺเถรอปทานํ (๒๐๑)

[๒๐๓]	กณิการํ ปุปฺพิตํ ทิสฺวา	โวจินิตฺวานหํ ตทา
	ติสฺสสฺส อภิโรเปสึ	โอมฺหติณฺณสฺส ตาทิเน ๑
	เทวนวุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุปฺผมภิโรปยึ
	ทฺคฺคตึ นากิขานามิ	พฺพุทฺฐชฺชายิทํ ผลํ ๑
	ปญฺจตึเส อิตฺโต กปฺเป	อรุณฺปาโลตี ^๑ วิสฺสุโต
	สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
	ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	จพฺพิณฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺตึ ๑

อิตฺถํ สฺกํ आयสฺมา กณิการปุปฺพิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

กณิการปุปฺพิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺฤติยํ มิเนลปุปฺพิยตฺเถรอปทานํ^๒ (๒๐๒)

[๒๐๔]	สุวณฺณวณฺโณ ภควา	สตรึสึ ปภาวโร ^๓
	จกฺกมนํ สมารูโฬห	เมตฺตจิตฺโต ลีชึ ลีโต ^๔ ๑
	ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน	โถเมตฺวา ^๕ ฅาณมฺมุตฺตมํ
	มิเนลปุปฺผํ ปคฺคยฺห	พฺพุทฺธสฺส อภิโรปยึ ๑
	เอกตฺตึเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุปฺผมภิโรปยึ
	ทฺคฺคตึ นากิขานามิ	พฺพุทฺฐชฺชายิทํ ผลํ ๑

๑ ม. อรุณปาณตี ๑ ๒ ย. วิเนล ปุปฺพิยตฺเถรอปทานํ ... ๑ ๓ ม. ย. ปตาปวา ๑
๔ ม. ลีชีสโก, ย. ลีชี ลีโต ๑ ๕ ม. ย. วนฺทิตฺวา ๑

มหาปตาโป นามเนน จกุกวตฺติ มหพฺพโล ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺณวา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา นิคฺคณฺหฺชิปฺปผิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 นิคฺคณฺหฺชิปฺปผิยตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

ฉฏฺฐิ อุกฺกททายกตฺเถรอปทาน์ (๒๐๖)

[๒๐๘] ภูชฺชนฺตํ สมณํ ทิสฺวา วิปฺปสฺนฺนมนฺนาวิลํ
 ฉณฺเฑนฺทกมาทาย ลิตฺตตฺถสฺส อทาสทํ ๑
 นิมฺมโล โหมทํ อชฺช วิมโล ชีณสฺสโย
 ภเว นิพฺพตฺตมานมฺหิ ผลํ นิพฺพตฺตเต มม ๑
 จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป อุกฺกํ อททํ ตทา^๑
 ทฺคคฺคิตฺติ นาภิชานามิ อุกฺกทานสฺสลิ^๒ ผลํ ๑
 เอกสฺสฏฺฐิมฺหิตฺโต กปฺเป เอโกว วิมโล อหุ
 สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกุกวตฺติ มหพฺพโล
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺณวา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา อุกฺกททายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 อุกฺกททายกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

๑ ม. อุทกํ ยมทาสทํ, ย. อุทกํ ยํ ตทา อทํ ๑ ๒ ม. ทกทานสฺสลิ^๒ ๑

สตุตฺตมํ สลฬํมาลียตฺเถรอปทานํ (๒๐๗)

[๒๐๙] กณิการํว โชตนุตํ นิลินฺนํ ปพฺพตฺนตฺเร
 โอบาเสนุตํ ทิสสา สพฺพวา ลีหุตฺตถํ นรสารถี ๑
 ฐนุํ อเพชฺฌมฺ^๑ กตฺวาน อุลุํ สนนฺชายหิ^๒ ตทา
 ปุปฺปํ สวณฺณํ เจตฺวาน พุทฺธสฺส อภีโรปยี ๑
 จตฺนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ปุปฺปมฺภีโรปยี
 ทุคฺคตี นากิชานามิ พุทฺธปฺปชฺชายิหิ ผลํ ๑
 เอกปณฺณาสีโต กปฺเป เอโก อาลี^๓ ชฺฐติฺนฺชโร
 สตุตฺตรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺตติ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภีญฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ๑
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา สลฬํมาลียอ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

สลฬํมาลียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐมํ โกรณทปฺปฝิยตฺเถรอปทานํ (๒๐๘)

[๒๑๐] อกฺกนตฺถจ ปทํ ทิสฺวา จกฺกาลงการภฺฐิตํ
 ปเทนาหุปทํ ยนฺโต วิปสฺสิสฺส มहेสิโน ๑
 โกรณทํ ปุปฺปฝิตํ ทิสฺวา สมุลํ ปุชฺชิตํ มยา
 หนฺจ หนฺเจน จิตฺเตน อวนฺหิ ปทมฺตฺตมํ ๑
 เอกนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ปุปฺปมฺภีโรปยี
 ทุคฺคตี นากิชานามิ พุทฺธปฺปชฺชายิหิ ผลํ ๑

๑ ม. อเพชฺฌมฺ, ย. อเพชฺฌมฺ ๑

๒ ม. สนนฺชยหิ ๑

๓ ม. อาลี ๑

ทสมํ ปาปนินวริยตุเถราปทาน^๑ (๒๑๐)

[๒๑๒] ติสฺสสฺส ทิ^๒ ภควโต ทเวทเวสฺส ตาทิโน ๑
 เอกจฺจตฺตํ มยา ทินฺนํ วิปฺปสนฺนเนน เจตสา ๑
 นินฺวตฺตํ โหติ เม ปาปํ กุสฺลสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 อากาเส จตฺตํ ชาเรนฺติ ปุพฺพกมฺมสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 จริมํ วตฺตเต มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 ชาเรมิ อนฺติมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ๑
 เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ จตฺตมทฺทํ ตทา
 ทุคฺคตฺติ นานิกานามิ จตฺตทานสฺสฺสฺสฺสฺส
 เทวสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส อิตฺโต กปฺเป อญฺจาสีสุ ชนาธิปา
 มหานิทานนาเมน ราชาโน จกฺกวตฺตติโน ๑
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
 จพฺพิญฺญา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปาปนินวริโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ปาปนินวริยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุทฺทหานํ

กณิกาโร มิเนลญจ กีกณิ ตารณฺเนน จ
 นิคฺคฺคณฺทฺธิปฺปํ^๓ ทกฺโท สลฺโพี จ กุรฺณฺทฺโท
 อาธารทานํ ปาปญฺจ^๔ อญฺจตาฬีส คาถกา ๑

กณิการปฺปผิยวคฺโค เอกวีสฺสตีโม ๑

๑ ยฺ. วาตาตปนินวริยตุเถราปทานํ ๑

๒ ม. ติสฺสสฺส ตฺ, ยฺ. ติสฺสสฺสสฺสํ ๑

๓ ม. นิคฺคฺคณฺทฺธิปฺปํ ๑

๔ ม. อาธารโก ปาปวาริ ๑

พาวีสติโม หตถิวคโค

ปจมี หตถิทายกตเถราปทาน (๒๑๑)

[๒๑๓]	ลิตฺตตฺถสฺส ภาควโต	ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน
	นาคเสฏฺฐโจ มยา ทินฺโน	อิสาทฺทโต อูรฺรพฺหโว ^๑ ๗
	อฺตฺตมตฺถํ อโนโภมิ	สนฺติปทมนฺตฺตรํ
	นาคทานํ มยา ทินฺนํ	สพฺพโลกทิตฺติโน ๗
	จตุทฺถเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ นาคมททํ ตทา
	ทฺฤคฺคํ นาทิขานามิ	นาคทานสฺสทํ ผลํ ๗
	อญฺจสฺสตฺตติกปฺปมฺหิ	โสฬสาลีสฺสุ ชตฺติยา
	สมนฺตปาสาทิกา นาม	จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา ๗
	ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อญฺจิม
	ฉพฺภินฺนุณา สจฺจิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๗

อิตฺถํ สฺวํ आयสฺมา หตถิทายโก เถโร อีมา คาถายเ อภาสิตฺถาติ ๗

หตถิทายกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๗

หุตฺติยํ ปานธิทายกตเถราปทาน (๒๑๒)

[๒๑๔]	อรรณฺณิกสฺส ฉายิโน	เมตฺตจิตฺตตปฺปสฺสิโน ^๒
	ธมฺมสฺส ^๓ ภาวิตตฺตสฺส	อทาลีสํ ปานธิ อหํ ๗
	เตน กมฺเมเน ทิปทินฺท	โลกเชฏฺฐจ นรทสภ
	ทิตฺตพฺพานํ อโนโภมิ	ปฺพพฺพกมฺมสฺสทํ ผลํ ๗
	จตุทฺถเต ^๔ อิตฺโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺกรํ ตทา

๑ ม. อูรฺรพฺหโว ๗

๒ ม. ย. อรรณฺณิกสฺส อีสฺสิโน จิรตฺตตปฺปสฺสิโน ๗

๓ ม. ย. พุทฺธสฺส ๗

๔ ย. เอกุทฺถเต ๗

ทุคฺคตี นามิขานามิ ปานธิสฺส อิทํ ผลํ ๑
 สตฺตสตฺตตีมิทโต^๑ กปฺเป อญฺจ อาสีสุ ชตฺติยา
 สุยานา นาม นามเนน จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ๑
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
 จฬภิญญา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ปานธิทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ปานธิทายกตฺตเธรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยํ สจฺจสณฺณกตฺตเธรอปทานํ (๒๑๓)

[๒๑๕] เวสฺสภู นาม ภควา^๒ ภิกฺขุสงฺฆปฺรภุชฺโต
 เทเสติ อริยสจฺจานิ นิพฺพาเปนฺโต มหาชนํ ๑
 ปรมการุญฺณปตฺโตมฺหิ สมิตี อคฺมาสํ
 โสทํ นิลินฺนโก สนฺโต ธมฺมํ อสฺสึสิ สตฺถุโน
 ตสฺสทํ ธมฺมํ สุตฺวาน เทวโลกํ อคจฺจํ
 ตีส กปฺปานิ เทเวสุ อวสี ตตฺถทํ ปุเร ๑
 เอกตฺตีเส อิตฺ กปฺเป ยํ สณฺณมลภี ตทา
 ทุคฺคตี นามิขานามิ สจฺจสณฺณายิทํ ผลํ ๑
 จฬพีสมฺหิ อิตฺ กปฺเป เอโก อาสี ชนาธิโป
 เอกผุสฺสลิตนาโมว^๓ จกฺกวตฺตี มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
 จฬภิญญา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

๑ ม. สตฺตสตฺตตีโต ๑ ๒ ม. ย. เวสฺสภู ตมฺหิ สมเย ๑ ๓ ม. เอกผุสฺสลิตนาเมน ๑

อิตถํ สุํ อายสฺมา สจฺจสณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

สจฺจสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตฺถํ เอกสณฺณกตฺเถราปทานํ (๒๑๔)

[๒๑๖]	ทุมคฺเค ปัสฺสกุลิกํ	ลคฺคํ ทิสฺวาน สตฺถุโน
	อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน	ปัสฺสกุลํ อวณฺทิตํ ^๑ ฯ
	เอกตฺตีสฺเส อีโต กปฺเป	ยํ สณฺณมลภี ตทา
	ทุคฺคตี นาภิชานามิ	พฺพุทฺฐายิทํ ผลํ ฯ
	ปณฺจวีเส อีโต กปฺเป	เอโก อาสี ฆนาธิโป
	อมิตาโกติ นามเน	จกฺกวตฺติ มหพฺพลํ ฯ
	ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	ฉพฺภิณฺญา สจฺจฉิกฺตา	กตํ พฺพุทฺฐสฺส สาสนฺนติ ฯ

อิตถํ สุํ อายสฺมา เอกสณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

เอกสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ วีสิสณฺณกตฺเถราปทานํ (๒๑๕)

[๒๑๗]	อุเทฺนตํ สตรํสีว	ปีตรํสีว ^๒ ภาณุมํ
	พฺยคฺฆุสฺสวํ ปวรํ	สุชาตํ ปพฺพตฺนฺตเร ฯ
	พฺพุทฺฐสฺส อานุกาโว โส	ชลเต ปพฺพตฺนฺตเร
	รํเส จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	กปฺปิ สคฺคมฺหิ โมทหํ ฯ
	อวเสเสสุ กปฺเปสุ	กฺุสลํ กริตํ ^๓ มยา

๑ ม. อวณฺทิตํ ฯ

๒ ย. วีตรํสีว ฯ

๓ ม. จริตํ, ย. ตีริตํ ฯ

เตน จิตฺตปฺปสาเทน	พฺพุทฺธานุสฺสตียาปิจ ๑
ดีสฺกปฺปสทฺสเสโต	ยํ สณฺณมมลภี ตทา
ทฺฤคฺคตี นากิชานามิ	พฺพุทฺธสณฺณายิทํ ผลํ ๑
สจฺจตปณฺณวาสกปฺปมฺหิ	เอโก อาสี ชนาธิป
สุชาโต นาม นาเมเน	จกฺกวัตฺตติ มหพฺพโล ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตโส	วิโมกฺกขาปิจ อฏฺฐิจิเม
ฉพฺพิณฺณวมา สจฺจฉิกิตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา รํสิสณฺณวโก เถโร อิมมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

รํสิสณฺณวกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉกฺขจํ สนฺธิตตฺเถรอปทานํ (๒๑๖)

[๒๑๘] อสฺสตฺเถ หริเตภาเส	สิริวุพฺพมฺหิ ปาทเป
เอกํ พฺพุทฺธคตํ สณฺณวํ	อลภิตฺถํ ^๑ ปฏฺฐิสฺสโต ๑

[๒]

เอกตฺตีสเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ สณฺณมมลภี ตทา
ตสฺสา สณฺณาย วาหสา	ปตฺโต เม อาสวกฺโขโย ๑
อิตฺโต เตรสกปฺปมฺหิ	วนิทฺโธ ^๓ นาม ชตฺติโย
สจฺจตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวัตฺตติ มหพฺพโล ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตโส	วิโมกฺกขาปิจ อฏฺฐิจิเม
ฉพฺพิณฺณวมา สจฺจฉิกิตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สนฺธิโต เถโร อิมมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

สนฺธิตตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. อลภีทํ ๑ ๒ ย. เอตฺถนฺตเร ทฺฤคฺคตี นากิชานามิ พฺพุทฺธสณฺณายิทํ ผลนฺติ ทิสฺสตี ๑
๓ ม. ย. ฐนิฐฺโง ๑

สตฺตฺมํ ตาลวณฺณทายกตฺเถราปทานํ (๒๑๗)

[๒๑๙]	ตาลวณฺณํ มยา ทินฺนํ	ติสฺสสฺส ทิพฺพจกฺขุโน ^๑
	คิมหํ นิพฺพापนตฺถาย	ปริฬาโหปสนฺติยา ฯ
	สนฺนิพฺพापेमฺมิ ราคคฺคิ	โทสคฺคิจฺจ ตฺตฺตฺตฺริ
	นิพฺพापेमฺมิ จ โมหคฺคิ	ตาลวณฺณสฺสลิหํ ผลํ ฯ
	กิลฺลสา ฉมาปีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
	ธารมฺมิ อนฺติมํ เทหํ	สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ฯ
	เทวนวฺเต อีโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺริ ตทา
	ทฺตฺคคฺคิ นากฺขานามิ	ตาลวณฺณสฺสลิหํ ผลํ ฯ
	เตสฺมฺมจิมฺหิ อีโต กปฺเป	มหารามสนามโก ^๒
	สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพลฺโล ฯ
	ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	ฉพฺภิณฺณวา สจฺจจิกฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตถํ สุหํ อายสฺมา ตาลวณฺณทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

ตาลวณฺณทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐจฺมํ อกฺกนตฺสณฺณกตฺเถราปทานํ (๒๑๘)

[๒๒๐]	กฺุสากฺกํ คเหตุวาน	อุปฺชฌายสฺส ปารุเป ^๓
	มนตฺถจ อนฺนฺสิกฺขามิ	คณฺทเกทสฺส ^๔ ปตฺติยา ฯ
	อทฺทลํ วิรชฺชํ พุทฺธํ	อาหุตฺถินํ ปฏฺฐิคคฺหํ
	อุสมํ ปวโร อคฺคํ	ติสฺสํ พุทฺธํ คชฺชุตฺตมํ ^๕ ฯ

๑ ม. ย. โป. ติสฺสสฺสทิจฺจพฺนฺธุโน ฯ ๒ ม. มหามสมนามโก, ย. มหารามาสฺนามกา ฯ
 ๓ ม. ย. อุปฺชฌายสฺสํ ปุเร ฯ ๔ ม. คณฺธาโทสสฺส ฯ ๕ ม. คชฺชุตฺตมํ ฯ

กุสาฎกั ปตถุริตัง	อกกมนนุตัง นรุตตมัง
สมุคคตัง มหาวีรัง	โลกเชฎ्ฐัจัง นราสภัง ๑
ทิสวา ตัง โลกปชฺชิตัง	วิมลัง จนุทสนนุณิภัง
อวณฺหิ สตถุโน ปาเท	วิปฺปสนนุเนน เจตสา ๑
จตุณฺวุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ อทาสี กุสาฎกั
ทุคคตีสึ นานิชานามิ	กุสาฎกสสิทัง ผลัง ๑
สตฺตตีสึ อิตฺโต กปฺเป	เอโก อาสี ชนาธิโป
สุนนฺโท นาม นามเนน	จกฺกวตฺตติ มหพฺพโล ๑
ปฏฺฐิสมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺณวา สจฺฉิกิตา	กตัง พุทฺธสฺส สาสนนฺตติ ๑

อิตถัง สุทัง อายสฺมา อกฺกนฺตสณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๑

อกฺกนฺตสณฺณกตเถรสฺส อปทานัง สมตฺตัง ๑

นวม สปิพิทายกตเถราปทาน (๒๑๙)

[๒๒๑] นิสินฺโน ปาสาทเว	นารีคณปฺรภุชิต
พฺยาธิตัง สมณัง ทิสวา	อติณามเอสหิ ^๑ ฆรํ ๑
อุปวิฎฺฐัจัง มหาวีรัง	เทวเทวํ นราสภัง
สปิพิเตลลํ มยา ทินฺนัง	สิทฺธตฺถสฺส มहेสิเน ๑
ปสฺสทฺธทรณัง ทิสวา	วิปฺปสนนุณฺมุขินฺหุริยํ
วณฺหิตฺวา สตถุโน ปาเท	อนุสํสาวยีสึ ปฺร ๑
ทิสวา มํ สุปฺสนนฺนตฺ ^๒	อิทฺธิยา ปารมี คโต
นภัง อพฺภุคฺคมิ วีโร	หังสราชาว อมฺพเร ๑

๑ ม. อภิ ... ๑

๒ ม. สุปฺสนนฺนตฺ ๑

จตฺตุนวฺเต อีโต กปฺเป ยํ ทานมทธี ตทา
 ทุคฺคตี นานิชานามิ สบฺปิเตลลฺลิตํ ผลํ ฯ
 อีโต สตฺตฺรเส กปฺเป ทฺตฺติเทวสนามโก^๑
 สตฺตฺรตณฺสมปฺนโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิณฺณวา สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สฺสํ อายสฺมา สบฺปิทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ฯ
 สบฺปิทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ ปาปนินวารียตฺเถรอปทานํ (๒๒๐)

[๒๒๒] ปิยทลลิสฺส ภควโต จงฺกมํ โสริตํ มยา
 นพฺเพทธี ปฏฺฐิจฺจนฺนํ วาตาตปนินวารณฺํ ฯ
 ปาปํ วิวชฺชนตฺถาย กุสลลสฺสุปฺสมปทา
 กิเลसानํ ปทานาย ปทธี สตฺตฺถุสสาสนเ ฯ
 อีโต เอกาทเส กปฺเป อคฺคิเตชฺติ^๒ วิสฺสุโต
 สตฺตฺรตณฺสมปฺนโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิณฺณวา สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สฺสํ อายสฺมา ปาปนินวาริโย เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ฯ
 ปาปนินวารียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. ชุติเทว... ฯ

๒ ม. ย. อคฺคิเทโวติ ฯ

อุทาน

หตฺถิ ปานธิ สจฺจณฺจ เอกสณฺณิ จ รัลโย^๑
 สนฺธิโต ตาลวณฺณฺ^๒ จ ตถา อกฺกนฺตสณฺณโก
 สปิ ปาปนินวารี จ จตุปณฺณาส คาถกาตี ฯ
 หตฺถิวคฺโค พาวีสตีโม ฯ

๑ ม. รัลโก ฯ

๒ ม. ตาลวณฺณฺ ฯ

เตวีลตีโม อาลมพนทายกวดโค

ปจมี อาลมพนทายกตเถราปทาน (๒๒๑)

- [๒๒๓] อตถสลิสุส ภควโต โลกเชฏฐสฺส ตาทิโน
อาลมพนํ มยา ทินนํ ทิปทินุสฺส ตาทิโน ฯ
ชรณี ปฏิปชฺชามิ วิปุลํ สาครปปร^๑
ปาณสุ จ อีสฺสรียํ วตฺเตมิ วสุชาย จ ฯ
กิลเส ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺตตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
อิโต เทวสญฺชิกปฺปมฺหิ ตโย อาสิสุ ชตฺติยา
เอกาทสฺสิตนมา^๒ เต จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฉิเม
จฬภิญฺจมา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
อิตถํ สุทํ อายสฺมา อาลมพนทายโก เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ฯ
อาลมพนทายกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

หุติยํ อชินทายกตเถราปทาน (๒๒๒)

- [๒๒๔] เอกตฺตีเส อิโต กปฺเป คณสนฺถารโก อหํ
อทฺทลํ วิรัชํ พุทฺธํ อาหุติณํ ปฏฺฐิคฺคหํ ฯ
จมฺมชณฺฑทํ มยา ทินนํ ลีชิน โลกพนฺธุโน
เตน กมฺเมน ทิปทินุสฺส โลกเชฏฐ นราสภ ฯ
สมปตฺตี อนฺุภตฺวาน กิลเส ฌาปยี อหํ

๑ ไป. สาครมพฺพทฺธํ, ย. สาครมพฺร ฯ ๒ ม. ย. เอกาปฺสฺสิตนมา ฯ

ธาวรมิ อนุตัม เทหัง	สมมาสมพุทฺธสาสนเน ๑
เอกตฺตีสเ อิตฺโต กปฺเป	อชินันฺ ยํ อทาสหัง
ทุกฺคตฺตี นามิชานามิ	อชินิสฺส อิทํ ผลํ ๑
อิตฺโต ปญฺญาสเก ^๑ กปฺเป	ราชา อาสี สุตฺทายโก
สत्ตฺรตนสมปฺนโน	จกฺกาวตฺติ มหพฺพลไ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิกขา จตฺตสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
จพฺพิภิญญา สจฺจนิกฺขตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
อิตฺถํ สฺสุทํ आयสฺมา อชินทฺทายโก	เถโร อิมมา คาถายเ อภาสิตฺถาติ ๑

อชินทฺทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยัม เทวรัตนียตเถราปทานัม (๒๒๓)

[๒๒๕] มิคลุทฺโธ ^๒ ปฺปุเร อาสี	อรรณฺเณ กานเน อหัง
อทฺทลํ วิรชํ พุทฺธํ	อาหุตฺตินํ ปฏฺฐิคฺคหัง ๑
มํสเปลิ มยา ทินฺนา	วิปฺสฺสฺสิสฺส มहेสิโน
สทฺเวกฺสฺสมิ โลกฺสมิ	อิสฺสรํ การยามหัง ๑
อิมินา มํสทาเนน	รตนํ นิพฺพตฺตเต มม
ทฺเว เม รตฺนา โลเก	ทฺธิฏฺฐจฺจมฺมสฺส ปตฺตฺติยา ๑
เตหัง สพฺเพ อติโมมิ ^๓	มํสทานสฺส ปตฺตฺติยา
คตฺตตฺตฺตจ มุทฺทํ มยฺหัง	ปญฺญา นิปฺปฺนเวทฺธิเน ^๔ ๑
เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ มํสมทฺทํ ททา
ทุกฺคตฺตี นามิชานามิ	มํสทานสฺสฺสิทํ ผลํ ๑
อิตฺโต จตฺตฺตฺตเก กปฺเป	เอโก อาสี ชนาริโป

๑ ม. ยุ. ปญฺจเมเก ๑ ๒ ม. ยุ. มิคลุทฺโธ ๑ อิตฺโต ปฺริ อีทิสเมว ๑

๓ ม. อญฺโหมมิ ๑ ๔ ม. นิปฺปฺนเวทฺธิเน ๑

มหาโรหิตนาโม โส จกุกวตติ มหพพะโล ๑
 ปฐิสมภิทา จตสโส วิโมกขาปัจจ อฏฐิเม
 ฉพภิญญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถัม สุกัม आयสฺมา เทวตนิโย เถโร อีมา คาถाय อภาสิตถาติ ๑

เทวตนิยตเถรสุส อปทาน สมตตัม ๑

ทสมัม ภานวาร์ ๑

จตุตถัม อารกฺขทายกตเถรอปทานัม (๒๒๔)

[๒๒๖] สิฑฺธตฺถสฺส ภควโต เวทิกา การิตา มยา^๑
 อารกฺโข จ มยา ทินฺโน สุตสฺส มเหลโน ๑
 เตน กम्मวิเสเสน น ปสฺเส^๒ ภัยภรวัม
 กุหิณฺจึ อุปปนฺนสฺส ตาโส มยหัม น วิชฺชติ ๑
 จตฺนวุเต อิต กปเป ยัม เวทึ การยึ ปุเร
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ เวทิกาย อิทัม ผลัม ๑
 อิต จญฺจมฺหิ กปฺปมฺหิ อปสฺเสนสนามโก
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกุกวตติ มหพพะโล ๑
 ปฐิสมภิทา จตสโส วิโมกขาปัจจ อฏฐิเม
 ฉพภิญญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถัม สุกัม आयสฺมา อารกฺขทายโก เถโร อีมา คาถाय อภาสิตถาติ ๑

อารกฺขทายกตเถรสุส อปทาน สมตตัม ๑

๑ ม. ย. เวทึ การิปิตา มยา ๑

๒ ม. น ปสฺสี ๑

ปณจมนํ อพฺยาศิกตฺเถรอปทานํ (๒๒๕)

[๒๒๗]	วิปสฺสิสฺส ภควโต	อคฺคิสาลํ อทาสหํ
	พฺยาศิกานญจ อวารสํ	อุโณททกปฏฺฐิคฺคหํ ๑
	เตน กมฺเมนยํ มยฺหํ	อตฺตภาโว สฺสุนิมฺมิโต
	พฺยาศาหํ นาภิชานามิ	ปฺญญกมฺมสฺสึทํ ผลํ ๑
	เอกนฺวเต อีโต กปฺเป	ยํ สาลมททํ ททา
	ทฺคคฺคตี นาภิชานามิ	อคฺคิสาลายิทํ ผลํ ๑
	อีโต จ สตฺตเม กปฺเป	เอโก อาสี นรทฺธิโป ^๑
	สตฺตรตฺนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺตติ มหพฺพโล ๑
	ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ๑
	อิตฺถํ สฺทํ आयสฺมา อพฺยาศิกโก	เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

อพฺยาศิกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉกฺฉิ วกุลปฺปฝิยตฺเถรอปทานํ^๒ (๒๒๖)

[๒๒๘]	นารโท อิติ เม นามํ	กสฺสโป อิติ มํ วิฑู
	อทฺทสํ สมณานคฺคํ	วิปสฺสิ เทวสฺกทํ ๑
	อนุพฺยณฺชนธฺรํ พุทฺธํ	อาหุตฺตีนํ ปฏฺฐิคฺคหํ
	วกุลปฺปฝิ ^๓ ปคฺคยฺห	พุทฺธสฺส อภิโรปยํ ๑
	เอกนฺวเต อีโต กปฺเป	ยํ ปฺปฝมภิโรปยํ ^๔

๑ ม. ย. เอโกสี อปราชิตโต ๑

๒ ม. อังโกลปฺปฝยตฺเถรอปทานํ ๑

๓ ม. อังโกลปฺปฝิ, ย. จังโกลปฺปฝิ ๑

๔ ม. ย. ปฺปฝมภิโรปยํ ๑

ทุคคตี นาภิขานามิ	พุทฺฐชฺชชรายิทํ ผลํ ๑
จตุสตุตตีโต กปะเป	โรมโส นาม ชตฺตโย
อามุตฺตมกาลาภโร ^๑	สโยคคพลวาหโน ๑
ปฏิสสมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญญา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา วกุลปฺปผิโย เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ ๑

วกุลปฺปผิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตุตมํ โสวณฺณวฏฺฐกียตฺเถราปทานํ (๒๒๗)

[๒๒๙] อุกฺขยานภูมึ นียยนฺโต	อหฺทลํ โลกนายกํ
วฏฺฐกํ คเหตุวาน	โสวณฺณํ สาธุณิมมิตํ ๑
สีฆํ คโต ^๒ สมารุญฺห ^๓	หตฺถิกฺขนฺธคโต อหํ
พุทฺธสุส อภโรเปสี	สิชินฺ โลกพนฺธฺโน ๑
เอกตฺตีเส อิตฺโต กปะเป	ยํ ปุพฺพมภโรเปยึ
ทุคคตี นาภิขานามิ	พุทฺฐชฺชชรายิทํ ผลํ ๑
สตุตวีเส อิตฺโต กปะเป	เอโก อาสี ชนฺธาปิ
มหาปตาโป นาเมน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฏิสสมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญญา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา โสวณฺณวฏฺฐกียโย เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ ๑

โสวณฺณวฏฺฐกียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. อามุกุมกาลาภโร ๑ ๒ ม. ตโต ๑ ๓ ยฺ สมารุฬุห ๑

อฏฐิมิ์ มิณชวฏฐิ์สกียตเถรอปทานิ์ (๒๒๘)

- [๒๓๐] นิพพุเต โลกนาถมทิ์ สิขิมิ์หิ์ วทตัมิ์ วเร
 วมุสเกหิ์ อากิณฺณํ โพธิปุชฺชํ อกาสหํ ๑
 เอกตตีสเส อิติ์โต กปฺเป ยํ ปุชฺชมกริ์ ตทา
 ทุคฺคตีสึ นากิขานามิ์ โพธิปุชฺชายิทํ ผลํ ๑
 อิติ์โต จพฺพิสตติกปฺเป อหุ เมฆพฺภณามโก
 สตฺตตรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺตติ์ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฐิมิ์
 จพฺพภิณฺวา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตติ์ ๑
 อิตถํ สุกํ อายสฺมา มิณชวฏฐิ์สกีโย เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺตถาติ ๑

มิณชวฏฐิ์สกียตเถรสฺส อปทานิ์ สมตฺตํ ๑

นวมิ์ สุกตาเวพิยตเถรอปทานิ์ (๒๒๙)

- [๒๓๑] อสิ์โต นาม นามเนน มาลากาโร อหํ ตทา
 อาเวฬุํ ปคฺคเหตุวาน รณฺโณ ทาทุํ วชามหํ ๑
 อสมฺปตฺโตมฺหิ์ ราชานํ อหุทลํ สิขินายกํ
 หฏฺฐโณ หฏฺฐเจเนน จิตฺเตเนน พุทฺธสฺส อภิโรปยิ์ ๑
 เอกตตีสเส อิติ์โต กปฺเป ยํ ปุชฺชมภิโรปยิ์
 ทุคฺคตีสึ นากิขานามิ์ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ๑
 ปณฺจวิเส อิติ์โต กปฺเป ราชา โหมิ์^๑ มหพฺพโล
 เวภาโร นาม นามเนน จกฺกวตฺตติ์ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฐิมิ์

๑ ม. ราชโหสิ์ ๑

ฉัพพีณญา สจจิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สุกฺตาเวพีโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สุกฺตาเวพียตฺเถรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ เอกวนฺตฺนียตฺเถรอปทานํ (๒๓๐)

[๒๓๒] อฺสภํ ปวโร วีโร เวสฺสภํ วิชิตาวิโน
 ปสนฺนจิตฺโต สุมโน พุทฺธเสฏฺฐจํ อวนฺททํ ฯ
 เอกตฺตีสเส อิตฺ กปฺเป ยํ กมฺมมกฺรี ตทา
 ทฺคคฺตีส นามิชานามิ วนฺทนาย อิทํ ผลํ ฯ
 จตฺตฺวิสมฺหิ กปฺปมฺหิ วิคฺตानนฺทนามโก^๑
 สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉัพพีณญา สจจิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา เอกวนฺตฺนีย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 เอกวนฺตฺนียตฺเถรสุส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺททานํ

อาลมฺพนนฺจ อชินํ มํสฺหารกฺขทายโก
 อพฺยาธิวฺกุลโสณฺณ^๒ มิณฺชํ อาเวฬํ วนฺทนํ
 ปณฺจปณฺณาส คาถาโย คณฺธิตา อตฺถทสฺสึหิ^๓ ฯ

อาลมฺพนทายกฺวคฺโค เตวีสฺตีโม ฯ

๑ ม. วิคตานนฺทนามโก ฯ ๒ ม. อพฺยาธิ อังโกลํ โสณฺณํ ฯ ๓ ม. อตฺถทสฺสึหิ ฯ

จตุรพีโล อุทกาสนทายิวโคโค

ปจมี อุทกาสนทายกตเถราปทาน (๒๓๑)

- [๒๓๓] อารามทวารวรา นิภขมม ผลกัม สนุถรี อหัง
อุทกณจ อุปฏฺจาสิ อุตฺตมตฺถสฺส ปตฺติยา ฯ
เอกตฺตีเส อิตฺ กปฺเป ยํ กมฺมมกรี ตทา
ทฺคคฺตี นาภิชานามิ อาสเน โจทเก ผลํ ฯ
อิตฺ ปณฺณรเส กปฺเป อภิสามสมวฺหโย
สตรตฺตสนมฺปนฺโน จกฺวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฺจิเม
จพฺพิณฺญา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อุทกาสนทายโก เถโร อิมมา คาถายอ อภาลิตฺถาติ ฯ
อุทกาสนทายกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทุติยํ ภาชนทายกตเถราปทานํ (๒๓๒)

- [๒๓๔] นครเ พนฺธุมฺติยา กุมฺภกาโร อหัง ตทา
ภาชนํ อนฺุปาเลสิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส ตาวเท ฯ
เอกนฺวุติโต กปฺเป ภาชนํ อนฺุपालยீ
ทฺคคฺตี นาภิชานามิ ภาชนสฺส อิทํ ผลํ ฯ
เตปณฺญาเส อิตฺ กปฺเป อนนฺตชลินามโก^๑
สตรตฺตสนมฺปนฺโน จกฺวตฺติ มหพฺพโล ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฺจิเม

๑ ม. อนนตชลินามโก ฯ

จฬภิกขุณา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ภาชนนทายโก^๑ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ภาชนนทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยํ สาลปฺปุผิยตฺเถรอปทานํ (๒๓๓)

[๒๓๕] อรฺุณวตฺติยา นคเร อโหสิํ ปุริโก^๒ ตทา
 มม ทฺวาเรน คจฺจนฺตํ ลีชินํ อทฺทลํ ชินํ ๑
 พุทฺธสฺส ปตฺตํ ปคฺคยฺห สาลปฺปุผํ อทาสหํ
 สมฺมคคตฺสส พุทฺธสฺส วิปฺปสนฺนเนน เจตสา ๑
 เอกตฺตีสเ อีโต กปฺเป ยํ ปุปฺผมภิทาสหํ
 ทฺคคตฺตี นาทิชานามิ สาลปฺปุผสฺสลิทํ ผลํ ๑
 อีโต จุทฺทสกปฺปมฺหิ อโหสิํ อมิตถฺชโล
 สตฺตตรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภิกขุณา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สาลปฺปุผิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สาลปฺปุผิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ภาชนนทาลโก ๑

๒ ม. ปุริโก, ย. ปุริโก ๑

ปฐิสम्मภิทา จตสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺณวมา สจฺจิกิตตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา เวทิตายโก^๑ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๑
 เวทิตายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉนฺนํ วรรณการกตฺเถรอปทานํ (๒๓๖)

[๒๓๘] นครเ อรฺุณวติยา วรรณกาโร อหํ ตทา
 เจติเย พุสฺสภณฺฑานิ นานาวณฺณํ รชเมหํ^๒ ๑
 เอกตฺตีสเ อีโต กปฺเป ยํ วรรณํ รชยீ ตทา
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ วรรณทานสฺสิทํ ผลํ ๑
 อีโต เตวีสติกปฺเป จนฺทสมสนามโก^๓
 สตฺตรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ ๑
 ปฐิสम्मภิทา จตสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺณวมา สจฺจิกิตตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา วรรณการโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๑
 วรรณการกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. เวทิการโก ๑ ๒ ม. ยู. รชเมหํ ๑ ๓ ม. วรรณสมสนามโก, ยู. จนฺทูปมสนามโก ๑

สตุตมัม ปิยาลปุปฺผิยตเถรอปทาน์ (๒๓๗)

[๒๓๙] มิคฺฤทฺโธ ปุเร อาลี อรณฺเณ กานเน อหํ
 ปิยาลํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา คตมคฺเค ชีปี อหํ ฯ
 ๑ พุทฺธสฺส ปตฺตํ ปคฺคยฺห ปิยาลปุปฺผมทาสหํ
 มคฺเค คตสฺส พุทฺธสฺส วิปฺปสนฺเนน เจตสา ๑
 เอกนฺวเต อีโต กปฺเป ยํ ปุปฺผมภิปุชฺยี
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ พุทฺธชฺฐายิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภินฺนฺวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สฺหํ आयสฺมา ปิยาลปุปฺผิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปิยาลปุปฺผิยตเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

อภุจม์ อมพยาคทายกตเถรอปทาน์ (๒๓๘)

[๒๔๐] สเก ลิปฺเป อปตฺถทฺโธ ๒ อคมํ กานนํ อหํ
 สมฺพุทฺธํ ยนฺตํ ๓ ทิสฺวาน อมพยาคํ ๔ อทาสหํ ฯ
 เอกนฺวเต อีโต กปฺเป ยํ ทานมทธี ตทา
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ อมพยาคสฺสิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภินฺนฺวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สฺหํ आयสฺมา อมพยาคทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 อมพยาคทายกตเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

๑-๑ ม. พุทฺธสฺส ปตฺตนฺติอาทิกถา น ทิสฺสติ ฯ

๒ ย. อวตฺถทฺโธ ฯ

๓ ย. สนฺตํ ฯ ๔ ไป. อมพยาคํ ฯ

นวม ชคติการกตเถราปทาน (๒๓๙)

[๒๔๑] นิพพุเต โลกนาถมฺหิ อตถทสฺสึนฺรุตฺตเม
 ชคตี การิตา มยฺหํ พฺพุทฺธสฺส ญฺมฺตฺตเม ฯ
 อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต ยํ กมฺมมกฺรี ตทา
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ ชคตฺติยา อิหํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิณฺญา สจฺจฉิกตา กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตฺถํ สฺหํ อายสฺมา ชคติการโก เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺตฺถาติ ฯ
 ชคติการกตเถรสุส อปทาน สมตฺตํ ฯ

ทสม วาลิทายกตเถราปทาน (๒๔๐)

[๒๔๒] กมฺมาโรหํ ปุเร อาสี ติวรายํ ปุรุตฺตเม
 เอกา วาลิ มยา ทินฺนา สยมฺภุํ อปฺราชิตํ ฯ
 จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ วาลิมทฺธี ตทา
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ วาลิทานสฺสึหํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิณฺญา สจฺจฉิกตา กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตฺถํ สฺหํ อายสฺมา วาลิทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺตฺถาติ ฯ
 วาลิทายกตเถรสุส อปทาน สมตฺตํ ฯ

อุทฺตหานํ

อุทฺทกาสฺนึ ภาชนึโย

สาธปฺปํฝึ กิลณฺชโโท^๑

เวทิกา วนฺณกาโร จ

ปิยาธอมพฺยาตโโท

ชคตี วาสึทายี จ

คาถา ตีส จ อฏฺฐจ จาติ^๒ ฯอุทฺทกาสฺนทายิวคฺโค จตฺตฺพิโส^๓ ฯ

๑ ม. อุทกาสนภานํ ... กิลณชโโก ฯ

๒ ม. อิธิสสโโท นตฺถิ ฯ

๓ ม. อุทกาสนวกคฺโค ฯ

ปณจวีโล ตูรททายิวโคโค

ปจมี ตูรฏจิทายกตเถรอปทาน์ (๒๔๑)

[๒๔๓] มิคลุทโท ปุเร อาลี อรณเณ กานเน มหา^๑
 ตัม ทิสวา รุธิรมาทาย^๒ สงฆสส อทที อหัม ๑
 เอกนวุเต อิตโต กปเป ยัม ทานมทที ตทา
 ทุคคตี นากิขานามิ ตูรฏจิสสิทัม^๓ ผลัม ๑
 ปฏิสสมภิทา จตสโส วิโมกขาปัจจ อฏจิเม
 จพพิณณมา สจจิกิตา กตัม พุททสส สาสนนุติ ๑
 อิตถัม สุกัม आयसुमा ตูรฏจิทายโก เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๑
 ตูรฏจิทายกตเถรสส อปทานัม สมตถัม ๑

ทุติยัม นาคเกสริยตเถรอปทาน์ (๒๔๒)

[๒๔๔] ธนุ อเวชฌัม^๔ กตวาน วณมชฺโฆคที อหัม
 เกสรัม โอสรัม^๕ ทิสวา ปพพมคคัม^๖ สมฏจิตัม^๗ ๑
 อุโภทตเถที ปคคยห สิริเร กตวาน อณชลิ
 พุททสส อภิโรเปลี ติสสสส โลกพนุชฺโณ ๑
 เทวนวุเต อิตโต กปเป ยัม ปุပ္พมภีโรเปยี
 ทุคคตี นากิขานามิ พุททชฺชายิทัม ผลัม ๑
 สตตตตตติเม กปเป สโมกขรณนามโก^๘
 สตตตรตนสมปนโน จกุกวตติ มหพพโล ๑

๑ ม. ย. อหัม ๑ ๒ ม. ฬริตวา ตูรรมาทาย, ย. ฬริตวา ... ๑ ๓ ม. ตูรสส อิทัม ๑
 ๔ ม. อเทวชฌัม, ย. อเทชฌัม ๑ ๕ ม. โอคตัม ๑ ๖ ม. ปตปตตัม, ย. สพพมตตัม ๑
 ๗ ย. สุปฺพิตัม ๑ ๘-๘ ม. เตสตตติเมที กปฺปมฺหิ สตตเกสรณนามกา, ย. ปโมกขรณนามโก ๑

ปฏิสมภิกขา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตถํ สุํ อายสฺมา นาคเกลกรียโย เถโร อีมา คาถายโย อภาสิตถาติ ฯ
 นาคเกลกรียตเถรสฺส อปทานัม สมตฺตํ ฯ

ตติยัม นพินเกลกรียตเถรอปทานัม (๒๔๓)

[๒๔๕] ชาตสฺสรสฺส เวมชฺเฌ วสามิ ชลกุกฺกุณฺโณ
 อถทฺทสํ ทเวทวํ คจฺจนฺตํ อนิลนฺชเส ฯ
 ตฺถนฺเทน เกสรํ^๑ คยฺห วิปฺปสฺนฺเนน เจตสา
 พุทฺธสฺส อภีโรเปสึํ ติสฺสสฺส โลกพฺนฺธฺโน ฯ
 เทวนวฺเต อีโต กปฺเป ยํ ปุปฺพมภิปฺฐยึ
 ทฺคคตึ นภิชานามิ พุทฺธชฺชายิทํ ผลํ ฯ
 เตสฺตตฺติมฺหิ กปฺปมฺหิ ^๒สฺตตฺตปตฺตสนามโก
 สฺตตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล^๒ ฯ
 ปฏิสมภิกขา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตถํ สุํ อายสฺมา นพินเกลกรียโย เถโร อีมา คาถายโย อภาสิตถาติ ฯ
 นพินเกลกรียตเถรสฺส อปทานัม สมตฺตํ ฯ

๑ ม. ย. เกลรี ฯ ๒-๒ ม. สฺตตฺตเกสรนามกา สฺตตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา ฯ

จตุตถัง วิรวิปฺปผิยตฺเถราปทานัง (๒๔๔)

[๒๔๖] ชีณาสวสทฺสเสหิ นียยาติ โลกนายโก
 วิรวิปฺปผํ ปคฺคยห^๑ พุทฺธสฺส อภีโรปยீ ๑
 เอกนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ปุพฺผมภิปุชยீ
 ทุคฺคตี นามิขานามิ พุทฺธชฺชชายีหํ ผลํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา วิรวิปฺปผิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 วิรวิปฺปผิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ปณฺจมํ กุฎฺฐูปกตฺเถราปทานัง (๒๔๕)

[๒๔๗] สิฑฺฒตฺถสฺส ภควโต อโหสี กุฎฺฐโคปโก
 กาลน กาลํ ชฺชเปสี ปสนฺโน เสหิ ปาณินิ ๑
 จตฺนวุเต อีโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรี ตทา
 ทุคฺคตี นามิขานามิ ชฺชูปทานสฺสิห^๒ ผลํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา กุฎฺฐูปโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 กุฎฺฐูปกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. วิรวิปฺปผมาทาย, ย. ไป. วิรวิปฺปผํ ปคฺคยห ๑

๒ ย. พุทฺธชฺชชายีหํ ๑

อภฺจิมํ สตฺตสฺตฺตลฺปิปฺปชกฺตเถรฺวปทานํ (๒๔๘)

[๒๕๐]	สตฺต	สตฺตลฺปิปฺปชกฺต ^๑	สีเส	กตฺวานหนฺตทา
	พฺทฺชสฺส	อภฺโรเปลฺลํ	เวสฺสมฺภุหิ	นรฺตฺตเม ๑
	เอกตฺตีสเส	อิโต	กปฺเป	ยํ
	ทฺคฺคตฺตี	นาภิชานามิ	ปฺปชกฺตชฺชายิหํ	ผล ^๒ ๑
	ปภฺสิสมภฺทา	จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ	อภฺจิม
	ฉพฺภิณฺณว	สจฺจิกิตา	กตํ	พฺทฺชสฺส
				สาสนนฺตํ ๑

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา สตฺตสฺตฺตลฺปิปฺปชกฺตเถรฺว อปทานํ เถโร อิมํ คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

สตฺตสฺตฺตลฺปิปฺปชกฺตเถรฺว อปทานํ สมตฺตํ ๑

นวมํ พิมฺพิชาลปฺปผิยฺตเถรฺวปทานํ (๒๔๙)

[๒๕๑]	ปทฺมฺตฺตโร	นาม	ชิโน	สยมฺภุ	อคฺคปฺคฺคโล
	จตฺสจฺจํ	ปกาสเสติ		เทเสติ ^๓	อมตํ
	พิมฺพิชาลกปฺปชกฺต ^๔			ปฺปชกฺตชฺช	กตฺวานหํ
	พฺทฺชสฺส	อภฺโรเปลฺลํ		ททา	ทปฺทินฺทสฺส
	อภฺจสฺสจฺจิมฺหิโต	กปฺเป		จตฺโร	ภิชเกสฺรา
	สตฺตฺตฺตสนสมฺปนฺนา			จกฺกวตฺตํ	มทพฺพลา ๑
	ปภฺสิสมภฺทา	จตฺสฺโส		วิโมกฺขาปิจ	อภฺจิม
	ฉพฺภิณฺณว	สจฺจิกิตา		กตํ	พฺทฺชสฺส
					สาสนนฺตํ ๑

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา พิมฺพิชาลปฺปผิโย เถโร อิมํ คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

พิมฺพิชาลปฺปผิยฺตเถรฺว อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ย. ปาฐลฺปิปฺปชกฺต ๑ ๒ ม. พฺทฺชชฺชายิหํ ผล ๑ ๓ ม. ทีเปติ ๑
 ๔ ย. พิมฺพิชาลกปฺปชกฺต, โป. พิมพิชาลกปฺปชกฺต ๑

ทสมิ อุทฺททาลททยกตฺเถรอปทานัง (๒๕๐)

[๒๕๒] กุกฺกุโร^๑ นาม นามเน
 ปวนา นิกฺขมิตฺวาน
 อุทฺททาลกั คเหตุวาน
 สยฺตสฺสชฺชุกฺตสฺส
 เอกตฺตีสเ อีโต กปฺเป
 ทุคฺคตี นามิขานามิ
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสโส
 ฉพฺพิณฺณวมา สจฺจิกิตา
 สยมฺภู อปฺราชิตโต
 อนุปฺปตฺโต มหานที ๑
 สยมฺภุสฺส อทาสหิ
 ปสฺนุมนนโส ตทา^๒ ๑
 ยํ ปุปฺพมภิโรปยิ
 ปุปฺพทานสฺสลิหิ ผลํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุหิ อายสฺมา อุทฺททาลททยโก เถโร อีมา คาถายเ อภาสิตฺถาติ ๑
 อุทฺททาลททยกตฺเถรสฺส อปทานัง สมตฺตํ ๑

อุทฺททานัง

ตุวรนฺนคณพินา
 ปตฺโต ฐาตุสฺสตฺตลียเ
 สตฺตตีสฺสตี คาถายเ
 วิรวิ กุฏฺฐูปโก^๓
 พิมฺพิ อุทฺททาลเกน จ
 คณิตายเ วิภาวิทิตี^๔ ๑

ตุวรนฺนคณพินา ปณฺจวีเส ๑

๑ ม. กุกฺโร, ย. กุกฺกุโร ๑

๒ ม. ปสฺนุมนนโส อหํ ๑

๓ ม. ตุวรนคณพินา ...วิรวี กุฏฺฐูปโก ๑

๔ ม. วิภาวิทิตี ๑

ฉพพีสตีโม โถมกาวคโค

ปจรม โถมกตเถรอปทาน (๒๕๑)

[๒๕๓]	เทวโลเก จิต สนโต	วิปสสิสส มहेสิโน
	ธมมํ สุตวาน มุทิต	อิมํ วาจํ อภาสหํ ฯ
	นโม เต ปุริสาชฌณ	นโม เต ปุริสุตตม
	พหุชชนํ ตารยสิ	เทเสนโต อมตํ ปทํ ฯ
	เอกนวุเต อิต กปเป	ยํ วาจํ อภณึ ตทา
	ทุคคตี นาภิขานามิ	โถมนาย อิทํ ผลํ ฯ
	ปฐิสมภิทา จตสโส	วิโมกขาปิจ อฏฐิเม
	ฉพีภิญญา สจจิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ

อิตถํ สฺทํ อายสฺมา โถมโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

โถมกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทุติยํ เอกาสนทายกตเถรอปทาน (๒๕๒)

[๒๕๔]	วิชิตฺวา เทวณฺณํ	สภริโย อิทาคมิ
	อธิการํ กตฺตกาโม	พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สาสเน ฯ
	เทวโล นาม นามเน	ปทุมุตฺตรสาวโก
	ตสฺส ภิกฺขา มยา ทินฺนา	วิปฺปสนฺนเนน เจตฺสา ฯ
	สตสทสฺเส อิต กปเป	ยํ กมฺมมกรึ ตทา
	ทุคคตี นาภิขานามิ	ปิณฺฑปาตสฺสิทํ ผลํ ฯ
	ปฐิสมภิทา จตสโส	วิโมกขาปิจ อฏฐิเม
	ฉพีภิญญา สจจิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ

อิตถํ สุทํ อายสฺมา เอกาสนทนายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 เอกาสนทนายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ จิตกปฺปชกตฺเถราปทานํ (๒๕๓)

[๒๕๕] อานนฺโท นาม สมฺพุทฺโธ สยมฺภู อปราชิต
 อรณฺเณ ปรีนิพฺพายิ อมฺนุสฺสมฺหิ กานฺเน ฯ
 เทวโลกา อีธาคนฺตฺวา จิตํ กตฺวานหํ ตทา
 สรีรํ ตตฺถ ฉาเปสึ สกฺการณฺจ อกาสหํ ฯ
 เอกนฺวเต อีโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรึ ตทา
 ทฺฤคฺคตี นาภิซานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภฺจฺจิเม
 ฉพฺภิณฺญา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิถํ สุทํ อายสฺมา จิตกปฺปชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 จิตกปฺปชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตถํ จมฺปกปฺปฝิยตฺเถราปทานํ (๒๕๔)

[๒๕๖] หิมนฺตอวิทฺเฐ วิกโน^๑ นาม ปพฺพโต
 ตสฺส เวมฺชฺเณ วสติ สมฺเณ ภาวิตินฺทฺริโย ฯ
 ทิสฺวาน ตสฺโสปสมํ วิปฺปสนฺนฺเนน เจตฺสา
 ตีณิ จมฺปกปฺปฝานิ คเหตุวาน สโมกิริ^๑ ฯ
 เอกนฺวเต อีโต กปฺเป ยํ ปุพฺพมภีโรเปยิ

๑ ม. ย. วิโกโต ฯ

ทุคฺคตี นากิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิหํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา จมฺปกปฺปผิโย^๑ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 จมฺปกปฺปผิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ สตฺตปาฏฺฐลียตฺเถรอปทานํ (๒๕๕)

[๒๕๗] กณฺโถการวํ โชตฺนตฺตํ นิลินฺนํ ปพฺพตฺนตฺเร
 สตฺต ปาฏฺฐลียปฺปผานิ พุทฺธสฺส อภิโรปยํ ฯ
 จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปผมฺภิโรปยํ
 ทุคฺคตี นากิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิหํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา สตฺตปาฏฺฐลียเ เถโร อีมา คาถาโย ภาสิตฺถาติ ฯ
 สตฺตปาฏฺฐลียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉฏฺฐจํ อุปาหนทายกตฺเถรอปทานํ (๒๕๖)

[๒๕๘] อโหสี จนฺทโน นาม สมฺพุทฺธสฺสตรโช ตทา
 เอโกปาหนโน มยา ทินฺโน โพธิ^๒ สมฺปชฺช เม ตูรํ ฯ
 เอกนฺวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปาหุ^๓ อทฺที ตทา
 ทุคฺคตี นากิขานามิ อุปาหนสฺสลิหํ ผลํ ฯ

๑ ม. ย. ติจมฺปกปฺปผิโย ฯ

๒ ม. โพธิ ฯ

๓ ม. ปาหนี, ย. ปาหนํ ฯ

ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 จฬฺภินฺณวมา สจฺจฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา อุปาหนทหายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 อุปาหนทหายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตตมํ มถฺชริปฺชกตฺเถรอปทานํ (๒๕๗)

[๒๕๕] มถฺชริกํ กริตฺวาน รธิยํ ปฏฺฐิปชฺชหํ
 อทฺทลํ สมณฺณนคฺคํ ภิกฺขุสงฺฆปฺรภฺกขตํ ๑
 ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน ปรมาย จ ปิตฺติยา
 อุโภทฺตเถหิ ปคฺคยฺห พุทฺธสฺส อภีโรปยํ ๑
 เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺผมภิปฺชยํ
 ทคฺคตฺถิ นามิชานามิ ปุปฺผปฺชฺชายิทํ ผลํ ๑
 อิตฺโต เตสฺสตฺตติกปฺเป เอโก อาสี มหิปฺติ
 โชติโย นาม นามเณ จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 จฬฺภินฺณวมา สจฺจฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา มถฺชริปฺชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 มถฺชริปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐมํ ปณฺณทายกตฺเถรอปทานํ (๒๕๘)

- [๒๖๐] ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ วากจี้รโร อหํ
 อโลณปณฺณภกฺโขมฺหิ นียเมสุ จ สํวฺโต ๑
 ปาตฺราเส อนฺุปฺตเต สิทฺตโต อุปกณฺฉิ มํ
 ตาหํ พุทฺธสุส ปาหาลี ปสนฺโน เสหิ ปาณฺหิ ๑
 จตฺนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ปณฺณมทฺหิ ตทา
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ ปณฺณทานสฺสึทํ ผลํ ๑
 สตฺตวีสมฺหิ กปฺปมฺหิ ราชฺชา อาลี ยทฺตฺถิโย^๑
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภิณฺณา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา ปณฺณทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ปณฺณทายกตฺเถรสุส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นวมํ กุฏฺฐิทายกตฺเถรอปทานํ (๒๕๙)

- [๒๖๑] วิปฺนํ จาริ^๒ สมพฺพุโร รุกฺขมุเล วสิ ตทา
 ปณฺณสาลํ กริตฺวาน อทาลี อปฺราชิตฺเต ๑
 เอกนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ปณฺณกุฏฺฐิกํ ททา
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ กุฏฺฐิทานสฺสึทํ ผลํ ๑
^๓อฏฺฐตีเส อีโต กปฺเป โสฬฺสาสึสุ ราชฺชีโน^๓
 สพฺพตฺถ อภิวสฺสึตี วุจฺจเร จกฺกวตฺติโน ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภิณฺณา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ๑

๑ ม. สทตฺถิโย ๑

๒ ม. วิปฺนจารี ๑

๓-๓ ม. อฏฺฐวีเส ... ราชฺชีโน ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา กุฎฺฐิกายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
กุฎฺฐิกายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ อคฺคปฺปฝิยตฺเถรอปทานํ (๒๖๐)

[๒๖๒] สุวณฺณวณฺณํ สมพุทฺธํ นิลินฺนํ ปพฺพตฺนตฺเร
โสภาสยฺนตํ รุสฺสียา^๑ ลีขินํ ลีขินํ ยถา ฯ
อคฺคชํ ปุปฺพมหายาย อุกฺคณฺเจ นรุตฺตมํ
ปสฺสนฺนจิตฺโต สุมฺโน พุทฺธสฺส อภีโรปยี้ ฯ
เอกตฺตีสฺเส อีโต กปฺเป ยํ ปุปฺพมภิปฺฐยี้
ทฺคคฺตีสฺส นานิกานามิ พุทฺธปฺฐายิทํ ผลํ ฯ
ปณฺจวิสฺติกปฺปมฺหิ อโหสิ^๒ มิตฺตฆาตโก^๓
สฺตตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหฺพพฺโล ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฝภิณฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ฯ
อิตถํ สุทํ อายสฺมา อคฺคปฺปฝิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
อคฺคปฺปฝิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทหานํ

โถมโก ภิกฺขุจิตกํ^๑ จมฺปโก สฺตตฺปาฏฺฐลิ
ปาทุมณฺชริ ปณฺณณฺจ^๒ กุฎฺฐิโธ อคฺคปฺปฝิโย
คาถาโย คณฺธิตา เจตฺถ เอกตาฬีสเมว จ ฯ

โถมกฺวคฺโค ฉฝฬีสตีโม ฯ

๑ ม. ยฺ. รุสเสน ฯ ๒ ม. อโหสิ อมิตฺคโต, ยฺ. อโหสิ อมิตฺทหฺโย ฯ
๓ ม. โถมเก กาสนฺจิตกํ ฯ ๔ ม. ปานธิ มณฺชริ ปณฺณณํ ฯ

สตุตวีโส ปทุมฺกเชปวคโค

ปจฺมํ อากาสุกฺขิปิยตฺเถราปทานํ (๒๖๑)

[๒๖๓]	สุวณฺณวณฺณํ ลีหุชฺตถํ	คจฺจนฺตํ อนุตราปณฺ
	ชลชคฺเค ทฺเว คยฺห	อุปกณฺธี นราสภํ ๑
	เอกณฺจ ปุปฺผํ ปาเทสุ	พฺพุทฺเสฏฺฐสฺส นิกฺขิปี
	เอกณฺจ ปุปฺผํ ปคฺคยฺห	อากาเส อุกฺขิปี อหํ ๑
	จตุทฺนฺวเต อีโต กปฺเป	ยํ ปุปฺผมภิปุชฺยี
	ทฺคคฺตี นาภิชานามิ	ปุปฺผทานสฺสลิทํ ผลํ ๑
	อีโต พตฺตีสกปฺปมฺหิ ^๑	เอโก อาสี มหิปฺปติ
	อนฺตลิกฺขกโร นาม	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
	ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	ฉพฺภินฺนฺวตา สจฺฉิกิตา	กตํ พฺพุทฺสสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อากาสุกฺขิปิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

อากาสุกฺขิปิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺตฺติยํ เถลมกฺขิปิยตฺเถราปทานํ (๒๖๒)

[๒๖๔]	ลีหุชฺตถมฺหิ ภควติ	นิพฺพุตมฺหิ นราสภ
	โพธิยา เวทิกายาหํ	เตลํ มกฺเชลฺลิตฺตาเวท ๑
	จตุทฺนฺวเต อีโต กปฺเป	ยํ เถลํ มกฺชฺยี ตทา
	ทฺคคฺตี นาภิชานามิ	มกฺขนาย อิทํ ผลํ ๑
	จตุวีเส ^๒ อีโต กปฺเป	สุจฺฉวิ นาม ชตฺติโย

๑ ม. ฉตฺตีสกปฺปมฺหิ ๑

๒ โป. จตุทฺนฺวเต ๑

จตุตฺถํ ทีปทายกตฺเถราปทานํ (๒๖๔)

[๒๖๖] เหวภูโต อหํ สนฺโต โอรุยฺห ปจฺวี ตทา
 ปทีเป ปณฺจ ปาทาลี ปสนฺโน เสหิ ปาณฺหิ ฯ
 จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทีปมทฺที ตทา
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ ทีปทานสฺสลิทํ ผลํ ฯ
 ปณฺจปณฺณาสเก กปฺเป เอโก อาลี มหีปติ
 สมฺนตฺตจกฺขุ นามเนน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา ทีปทายโก^๑ เถโร อีมา คาถายเ อภาสิตฺถาติ ฯ

ทีปทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ วิฬาลีทายกตฺเถราปทานํ (๒๖๕)

[๒๖๗] ทิมวณฺตสฺส อวิฑูเร โรมฺโส นาม ปพฺพโต
 ตมฺหิ ปพฺพตปาทมฺหิ สมฺโณ ภาวิตินฺทฺริโย ฯ
 วิฬาลีโย คเหตุวาน สมณฺสฺส อทาสทํ
 อนฺนโมหิ มหาวีโร สยมฺภู อปฺราชิโต ฯ
 วิฬาลี เต^๒ มม ทินฺนา^๒ วิปฺปสนฺนเนน เจตฺสา
 ภเว นิพฺพตฺตมานมฺหิ ผลํ นิพฺพตฺตตํ ตว ฯ
 จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ วิฬาลิมทาสทํ
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ วิฬาลิยา อิทํ ผลํ ฯ

๑ ม. ปทีปทายโก, ย. อรณฺทึปโย ฯ ๒-๒ โป. มยฺหํ ทินฺนํ, ย. มมฺ ทินฺนา ฯ

ปฏิสมภิทา จตฺสโร วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฌฬัภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุหํ อายสฺมา วิฬาลีทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 วิฬาลีทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉฏฺฐํ มจฺจทายกตฺเถราปทานํ (๒๖๖)

[๒๖๖] จนฺทภากานทีตีเร อโหสี อุกฺกุโส ตทา^๑
 มหนฺตํ มจฺจํ ปคฺคยฺห ลินฺทตฺถสฺส มุณีโน อหํ ๑
 จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ มจฺจมทฺที ตทา
 ทฺคคฺตี นาภิซานามิ มจฺจทานสฺสลิหํ ผลํ ๑
 ปฏิสมภิทา จตฺสโร วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฌฬัภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุหํ อายสฺมา มจฺจทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 มจฺจทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตฺตมํ ชวหํสगतฺเถราปทานํ (๒๖๗)

[๒๖๗] จนฺทภากานทีตีเร อาสี วนจโร ตทา
 ลินฺทตฺถํ อทฺทสํ พุทฺธํ คจฺจนฺตํ อนิลยฺชเส ๑
 อญฺชลี ปคฺคเหตฺวาน โอลเณนโต^๒ มหามุณี
 สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา อภิวณฺที โลกนายกํ^๓ ๑
 จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ อวณฺที นราสภํ

๑ ม. ย. อุกฺกุโส อาสํ ตทา ๑ ๒ ม. ย. อุลโลเณโต ๑ ๓ ม. ย. อวณฺที นายกํ อหํ ๑

นวมิ์ อุปาคตทาสนียตฺเถรอปทานิ (๒๖๙)

[๒๗๑] หิมวณฺตสฺส เวมชฺเชม สโร อาสิ สุนิมฺมิโต
 ตตฺถาหํ รกฺขโส อาสิ เหฏฺฐสิโส^๑ ภายานโก ๑
 อนุกมฺปโก การุณิโก วิปสฺสิ โลกนายโก
 มมุทฺตริตฺตกาโม โส อาคณฺฉิ มม สนฺติเก^๒ ๑
 อุปาคตํ มหาวีรํ ทเวทเว นราสภํ
 อาสยา อภินิภฺขมฺม อวหนํ สตฺถุโน อหํ ๑
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ วนฺทํ ปุริสฺสฺสฺสฺสํ
 ทฺคคฺคิ นานิขานามิ วนฺทนาย อิทํ ผลํ ๑
 ปฏฺฐิสฺสภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฟภิณฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา อุปาคตทาสนีย^๓ เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑
 อุปาคตทาสนียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมิ์ ตระณียตฺเถรอปทานิ (๒๗๐)

[๒๗๒] สฺวณฺณวณฺณเณ สมฺพุทฺโธ วิปสฺสิ นาม นายโก^๔
 นทีตีเร จิตฺโต สตฺถา ภิกฺขุสงฺฆปฺรูกฺขโต ๑
 นาวา น วิชฺชเต ตตฺถ สนฺตารณิ มหณฺณเว
 นทียา อภินิภฺขมฺม ตาเรสิ โลกนายกํ ๑
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ตาเรสิ นรฺตฺตมํ
 ทฺคคฺคิ นานิขานามิ ตารณาย^๕ อิทํ ผลํ ๑

๑ ม. เทจสิโล, ย. ปฏฺฐสิโส ๑ ๒ ม. สนฺติกํ ๑ ๓ ม. อุปาคตาสโย,
 ย. อุปาคตทาสนีย ๑ ๔ ม. ย. วิปสฺสิ ทกฺขินฺนโร ๑ ๕ ม. ตารณาย ๑

ปฐิสมภีทา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อภฺจิม
 ฉฬภิญญา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สฺกํ อายสฺมา ตรณฺเอย เถโร อีมา คาถาเอย อภาลิตฺถาติ ฯ
 ตรณฺเอยตฺถสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทหานํ

อุทฺเทปี เตลจฺนฺที จ ทิปโท จ วิฬาลีโท
 มจฺโฉ ชโว สลฟฺโท รกฺขโส ตรณฺ ทส
 คาถาเอย เจตฺถ สงฺฆาตา ตาฬีสเมกเมว^๑ จ ฯ
 ปทฺมกฺเขปวคฺโค สตฺตวีโส ฯ

๑ ม. ตาลีส์ เจกเมว จาติ ฯ

อภฺจวีสติโม สุวณฺณพิพฺโพทฺทหนวคฺโค

ปจฺมํ สุวณฺณพิพฺโพทฺทหนฺยตฺเถรปทานํ (๒๗๑)

[๒๗๓] เอกาสนํ อหฺมทํ	ปสฺนุโน เสหิ ปาณฺหิ
พิพฺโพทฺทหนฺจ ^๑ ปาทาสี	อุตฺตมตฺตสฺส ปตฺตติยา ๗
เอกนฺวเต อีโต กปฺเป	พิพฺโพทฺทหนฺมทาสหํ
ทฺคคฺคตี นาภิขานามิ	พิพฺโพทฺทหนฺสลีทํ ผลํ ๗
อีโต เตสฺมุจฺจิเม กปฺเป	อสมฺ นาม ชตฺตติโย
สตฺตตรตฺนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺตติ มหพฺพโล ๗
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺจฺจิเม
จพฺพิภฺยญา สจฺจจิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๗

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สุวณฺณพิพฺโพทฺทหนฺโย เถโร อีมา คาทาโย อภาลิตฺถาติ ๗

สุวณฺณพิพฺโพทฺทหนฺยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๗

ทฺตติยํ ติลมฺมุจฺจียตฺเถรปทานํ (๒๗๒)

[๒๗๔] มม สงฺกปฺปมณฺเวยาย	สตฺถา โลกคฺคณายโก
มโนมเยน กาเยน	อิทฺธิยา อุปสงฺกมิ ๗
สตฺถารํ อุปสงฺกนฺตํ	วณฺทิตฺวา ปุริสฺสุตฺตมํ
ปสฺนุณฺจิตฺโต สุมฺโน	ตฺิลมฺมุจฺจิมทาสหํ ๗
เอกนฺวเต อีโต กปฺเป	ยํ ทานมทฺที ตทา
ทฺคคฺคตี นาภิขานามิ	ตฺิลมฺมุจฺจียทํ ^๒ ผลํ ๗
อีโต โสฬสฺกปฺปมฺหิ	คณฺธิโย ^๓ นาม ชตฺตติโย

๑ ลี. ย. พิมฺโพทฺทหนฺจ ๗ ๒ ย. ตฺิลมฺมุจฺจเ อิทํ ผลํ ๗ ๓ ม. ตณฺตฺติโส, ย. นนฺทฺธิโย ๗

สุตตรตนสมปนฺโน จกฺวตฺติ มหพฺพลํ ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิตฺตวํ สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ติลมฺภูจฺฉิโย^๑ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ติลมฺภูจฺฉิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยํ จงฺโกฏฺฐกियตฺเถรอปทานํ (๒๗๓)

[๒๗๕] มหาสมฺมุทํ นิสฺสาย วสฺติ ปพฺพตฺนฺตเร
 ปจฺจกฺคนฺตวาน กามหํ^๒ จงฺโกฏฺฐกมฺทาสหํ ๑
 ลิตฺตตฺถสฺส มเหสีนํ สยมฺภุสฺสทฺธานุกมฺปิโน^๓
 ปุปฺผจงฺโกฏฺฐกํ ทตฺวา กปฺเป สคฺคมฺหิ โมทหํ ๑
 จตฺนฺนฺเต อิตฺถ กปฺเป จงฺโกฏฺฐกมฺทํ ตทา
 ทฺคคฺคํ นาทฺชานามิ จงฺโกฏฺฐกสฺสิทํ ผลํ ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิตฺตวํ สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา จงฺโกฏฺฐกฺฉิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 จงฺโกฏฺฐกियตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. ติลมฺภูจฺฉิยโก ๑
 ย. สพฺพทฺธานุกมฺปิโน ๑

๒ ม. กตฺวาน ๑

๓ ม. สพฺพตฺธานุกมฺปิโน,

จตุตถํ อภยชลิตตเถรอปทานิ (๒๗๔)

[๒๗๖] โภณฑุทถสส ภควโต วิตราคสส ตาทิโน
 อกกุทสส จิตตสส^๑ นิปปณจสส ฉายิโน ๑
 สพุพโหมหัตถิตตสส สพุพโลกहितสิโน
 อภยชลิตต มยา ทินนํ ทิปทินทสส ตาทิโน ๑
 อปริเมยเย อิตโต กปเป อภยชลิตตมหาส^๒
 ทุคคตี นากิชานามิ อภยชลิตตสสิทํ ผลํ ๑
 อิตโต ปณณรเส กปเป วิรปโป^๓ นาม ชตติโย
 สตตรตตสมปนโน จกุกวตติ มหพพโล ๑
 ปฐิสสมภิทา จตสโส วิโมกขาปิจ อภูสิเม
 จพภิตถา สจจิกิตา กตํ พุททสส สาสนนุติ ๑
 อิตถํ สุกํ อายสฺมา อภยชลิตตเถรอปทานิ เถโร อิมา คาถาย อภยชลิตตเถรอปทานิ ๑
 อภยชลิตตเถรอปทานิ สมตถํ ๑

ปณจมนิ อภยชลิตตเถรอปทานิ (๒๗๕)

[๒๗๗] อุกุมพเร วสนทสส นียเต ปณณสนนุเถ
 วุตถิกาสส มยา ทินนโน สมณสส มเหลสิโน ๑
 ติสสสส ทิปทินทสส โลกนาถสส ตาทิโน
 อภยชลิตต ปคคเหตุวาน สนถวี ปุพพสนนุเถ ๑
 เทวนวูเต อิตโต กปเป ยํ กวี ปุพพสนนุเถ
 ทุคคตี นากิชานามิ สนถรสส อิทํ ผลํ ๑
 อิตโต จุททสส กปเป อโหสิ มนุชาธิโป

๑ ม. ย. อากาสสมจิตตสส ๑ ๒ ม. ย. อภยชลิตตมหาส ตทา ๑ ๓ ม. ย. จิรปโป ๑

เอกอณฺชลิโก นาม จกฺกวตฺติ มหพฺพลํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺจฉิกิตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เอกอณฺชลิโย^๑ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 เอกอณฺชลิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จณฺฐจํ โปตฺถทายกตฺเถราปทานํ (๒๗๖)

[๒๗๘] สตฺถารํ ฐมฺมมารพฺภา สงฺฆณฺจาปิ มहेสิโน^๒
 โปตฺถทานํ มยา ทินฺนํ ทกฺขิณฺนเยย อนฺตฺตเร ๑
 เอกนฺวเต อีโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรී ตทา
 ทุคฺคตี นาทิชานามิ โปตฺถทานสฺสิทํ ผลํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺจฉิกิตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา โปตฺถทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 โปตฺถทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตฺตมํ จิตกปฺปชกตฺเถราปทานํ (๒๗๗)

[๒๗๙] จนฺทมาคานทีตีเร อนฺุโสตํ วชามหํ
 สตฺต มาลฺวปฺปฺพานิ จิตกาโรปยี้ อหํ^๓ ๑
 จตฺนฺวเต อีโต กปฺเป จิตกํ ยํ อปฺปชยี้
 ทุคฺคตี นาทิชานามิ จิตปฺปชายิทํ ผลํ ๑

๑ ม. เอกอณฺชลิโก ๑

๒ ม. มहेสิโน ๑

๓ ม. จิตมาโรปยี้ อหํ ๑

นวมัม ปุณฺฑริกตฺเถราปทานํ (๒๗๙)

[๒๘๑] โรมโส นาม นามเนน สยมภู สปรปโก^๑ ตทา
 ปุณฺฑริกัม มยา ทินฺนํ วิปฺสนฺเนน เจตสา ฯ
 จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ปุณฺฑริกมทธี ตทา
 ทุคฺคตี นามิขานามิ ปุณฺฑริกสฺสลิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภิณฺณวา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปุณฺฑริกโก^๒ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปุณฺฑริกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมัม ตรณฺนียตฺเถราปทานํ (๒๘๐)

[๒๘๒] มหาปถมฺหิ วิสเม เสตฺถุ การาปิโต^๑ มยา
 ตรณฺตถาย โลกสฺส ปสนฺโน เสหิ ปาณฺนิ ฯ
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ เสตฺถุ การิตํ มยา^๔
 ทุคฺคตี นามิขานามิ เสตฺถุทานสฺสลิทํ ผลํ ฯ
 ปถจปถณฺณาสิตฺโต กปฺเป เอโก อาสี สโมคฺโต^๕
 สตฺตฺตรตนสมปฺนโน จกฺกวตฺตฺติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภิณฺณวา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ตรณฺนีย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ตรณฺนียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. สุพฺพโต ฯ ๒ ม. ย. เอกปุณฺฑริกโก ฯ ๓ ม. ย. การาปิโต ฯ
 ๔ ม. โย เสตฺถุ การิตํ มยา ฯ ๕ ม. ย. สโมคฺโต ฯ

อุทาน

โสวณณํ ทิลมฺภูจि จ จงโกฏฺภกพภณชมณชลิ
 ไปตฺถโก จิตฺมาลูโว เอกปฺถุณฺทริ เสตฺตนา
 เทวจตฺตาสีส คธาโย คณิตาโย วิภาวีสึ^๑ ฯ
 สุวณฺณพิพฺโพหนวคฺโค อฏฺฐวีสตีโม ฯ

เอกาทสมี ภาณวาร

๑ ม. วิภาวีสึตี ฯ

เอภูนทีโส ปณฺณทหายกวโค

ปจฺมํ ปณฺณทหายกตฺเถรอปทานํ (๒๘๑)

[๒๘๓]	ปณฺณสาเล นิสินฺโนมฺหิ	ปณฺณโกชนโกชนโน
	อุปวิภูจฺจ มํ สนฺตํ	อุปกณฺฉิ มหาอิสิ ๑
	สิทฺตโต โลกปชฺชโต	สพฺพโลกตฺทิกจฺจโก
	ตสฺส ปณฺณํ มยา ทินฺนํ	นิสินฺนสฺส ^๑ ปณฺณสฺนถเร ๑
	จตุทฺตเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปณฺณมทฺที ตทา
	ทฺคคฺคํ นาภิชานามิ	ปณฺณทานสฺสลิทํ ผลํ ๑
	ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	จพฺพิญฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา ปณฺณทหายโก เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

ปณฺณทหายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺติยํ ผลทหายกตฺเถรอปทานํ (๒๘๒)

[๒๘๔]	สิเนรฺฐสมสนฺโตโส	ชรณฺีชรสาทิสฺส ^๒
	วฺภูจฺทิตฺวา สมาธิมา	ภิกฺขาย มมฺปฏฺฐิโต ๑
	หรีตกั ^๓ อามลกํ	อมฺพํ ชมฺพํ วิภาทกั ^๔
	โกลํ ภลฺลาตกํ เพลลํ	ผารุสฺสผลานิ จ ๑
	สิทฺตตฺตสฺส มहेสิสฺส	สพฺพโลกานุกมฺปิโน
	ตณฺจ สพฺพํ มยา ทินฺนํ	วิปฺปสฺนเนน เจตสา ๑
	จตุทฺตเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ผลํ อทฺที ตทา

๑ ม. นิสินฺนํ ๑ ๒ ม. ชรณฺีสมสาทิสฺส, ย. ชรณฺีธาริสาทิสฺส ๑ ๓ ม. ย. โป. หรีตกํ ๑
๔ ม. ย. อมฺพชมฺพวิภาทกํ ๑

หุคฺคตี นาภิชานามิ	ผลทานสลฺหิหํ ผลํ ๑
สฺตตฺตปณฺณาลิตฺโต กปฺเป	เอภชฺโฆเม นาม ชตฺตติโย
สฺตตฺตรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺตติ มหพฺพโล ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐสิเม
ฉพฺภิญฺญา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตติ ๑
อิตฺถํ สุหํ อายสฺมา ผลทายโก เถโร	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ผลทายกตฺถเธรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยํ ปจฺจุคฺคณินยตฺถเธาปทานํ (๒๘๓)

[๒๘๕] สึหํ ยถา วนจฺรํ	นิสฺมาชานินฺยํ ยถา
กกุชฺหํ วิลสฺนฺตํ	อาคจฺฉนฺตํ นราสภํ ๑
สิทฺธตฺถํ โลภปฺชฺไชตํ	สพฺพโลภตฺติกิจจํ
อกาสิ ปจฺจุคฺคณนํ	วิปฺปสนฺเนน เจตสา ๑
จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป	ปจฺจุคฺคณฺฉี นราสภํ
หุคฺคตี นาภิชานามิ	ปจฺจุคฺคณินฺหํ ผลํ ^๑ ๑
สฺตตฺตวิเส ^๒ อิตฺโต กปฺเป	เอโก อาสิ ชนฺาธิโป
ปรีวาริตฺตี ^๓ นามเณ	จกฺกวตฺตติ มหพฺพโล ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐสิเม
ฉพฺภิญฺญา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตติ ๑
อิตฺถํ สุหํ อายสฺมา ปจฺจุคฺคณินโย	เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ปจฺจุคฺคณินยตฺถเธรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ปจฺจุคฺคณเน อิหํ ผลํ ๑ ๒ ม. สฺตตฺตวิเส ๑ ๓ ม. ยฺ. สปริวาริตฺติ ๑

จตุตถํ เอกปุปฺผิยตฺเถราปทาน์ (๒๘๔)

[๒๘๖] ทกฺขินมฺหิ ทวารมฺหิ ปิสาโจ อาสหนตทา
 อหฺหสํ วิรชํ พุทฺธํ ปีตรํสีว ภาณุมํ ฯ
 วิปสฺสิสฺส นรคฺคสฺส สพฺพโลกหิตฺติโน
 เอกปฺปฬํ มยา ทินฺนํ ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน ฯ
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป
 ทุคฺคตี นากิขานามิ ยํ ปุပ္ฺผมทฺทํ ตทา
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส พุทฺธปฺชชายิทํ ผลํ ฯ
 จฬฺภิณฺณวา สจฺจฉิกิตา วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา เอกปฺปฬิโย กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ฯ
 เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 เอกปฺปฬิยตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมํ มฆวปฺปฬิยตฺเถราปทาน์ (๒๘๕)

[๒๘๗] นมฺมทานฺทียา ตีเร สยมฺภู อปฺราชิโต
 สมารี โส สฺมาปนฺโน วิปฺปสฺนฺโน อนาวิโล ฯ
 ทิสฺวา ปสฺนฺโน สุมฺโน สมฺพุทฺธํ อปฺราชิตํ
 ตาทํ มฆวปฺปฬเณ สยมฺภูํ ปุชฺชียํ ตทา ฯ
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุပ္ฺผมภิปุชฺชียํ
 ทุคฺคตี นากิขานามิ พุทฺธปฺชชายิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภิณฺณวา สจฺจฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา มฆวปฺปฬิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 มฆวปฺปฬิยตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

ฉณฺฺจํ อุกฺกุจายิกตฺเถราปทานํ (๒๘๖)

[๒๘๘]	รติยํ ปฏิปชฺชนตํ ทิปทินฺทํ มหानาคํ ปกฺโกสาปฺยตสฺสาหํ อุกฺกุจายิกอ มยา ทินฺโน ปฏิคฺคเหตุวาน สมฺพุทฺโธ อุกฺกุจาย อาสนา ตมฺหา จตุทฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ทฺคคฺคตฺตี นากิชานามิ สตุตฺตปณฺณวลิตฺโต กปฺเป สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน ปฏฺฐิสมฺภิทา จตสฺโส ฉพฺภิณฺณว สจฺฉิกิตฺตา อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อุกฺกุจายิกอ เถโร อิมา คาถายอ อภาสิตฺถาติ ๑	อาหุตฺตินํ ปฏิคฺคทํ โลกเชฏฺฐลํ นรารสํ ๑ สพฺพโลกहितฺตลโน สิทฺตตฺถสฺส มहेสิเน ๑ นียยาเทสิ ^๑ มหามฺุณิ ปกฺกามิ ปาจินามฺุโข ๑ อุกฺกุจายิกมทํ ตทา อุกฺกุจายิกสฺสทํ ผลํ ๑ พลเสนสนนามโก จกฺกาวตฺตติ มหพฺพโล ๑ วิโมกฺขาปิจ อุกฺกุจิม กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ๑
-------	--	---

อุกฺกุจายิกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตุตมํ อปทานิยตฺเถราปทานํ (๒๘๗)

[๒๘๙]	อปทานํ สุกตानํ ปาเท จ สิริสา วนฺที เทวนวุเต อิตฺโต กปฺเป ทฺคคฺคตฺตี นากิชานามิ	กิตฺตยิ ^๒ มहेสิเน ปสนฺโน เสหิ ปาณิหิ ๑ อปทานํ ปกิตฺตยิ กิตฺตนาย อิทํ ผลํ ๑
-------	---	--

๑ ม. นียยาเทสิ ๑ ๒ ย. โป. กิตฺตยิสฺส ๑

ปฐิสम्मภีทา จตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฉิเม
 จฬัภีญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา อปทานิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ
 อปทานิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อัญจมนํ สตฺตาทาหฺพพฺพชิตตฺเถราปทานํ (๒๕๕)

[๒๕๐] วิปสฺสิสฺส ภควโต สงฺโฆ สกฺกตมานิโต
 พยสนํ เม อนฺุปรตฺตํ ฌาติภเวท ปุเร อหุ ฯ
 ปพฺพชฺชํ อฺุปรคณฺตวาน พยสนฺุปรสมายหํ
 สตฺตาทาหาภิรโต ตตฺถ สตฺตฺตฺสาสนกมฺยตา ฯ
 เอกนฺวุเต อิตฺโต กปฺเป ยมหํ ปพฺพชฺชี ตทา
 ทฺุคคตฺตี นาภิซานามิ ปพฺพชฺชชาย อิทํ ผลํ ฯ
 สตฺตตฺสญฺฉิมฺหิตฺโต กปฺเป สตฺต อาสฺมํ มหิปรตฺตี
 สฺุเนกฺขมฺมาติ ฌายนฺติ จกฺกวตฺตฺตี มหพฺพลา ฯ
 ปฐิสम्मภีทา จตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฉิเม
 จฬัภีญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สตฺตาทาหฺพพฺพชิตฺโต เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ
 สตฺตาทาหฺพพฺพชิตตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมิ พุทฺฐุปฺภุจายิกตฺถเระาปทานิ (๒๙๑)

- [๒๙๑] เวทมฺภินิติ เม นามิ^๑ ปิตุ สนฺตํ มมํ ตทา
 มม หตฺถํ คเหตุวาน อุปานยิ มหามฺหึ ๑
 อิเม มํ อุทฺทิลิยนฺติ พุทฺธา โลกคคณายกา
 เตหิ อุปฺภุจึ^๒ สกฺกจจํ ปสนฺโน เสหิ ปาณินิ ๑
 เอกตฺตึเส อิตฺ กปฺเป พุทฺเช ปริจรี^๓ ตทา
 ทุคฺคตี นากิชานามิ อุปฺภุจันสฺสิทํ ผลํ ๑
 เตวีสมฺหิ อิตฺ กปฺเป จตุโร อาสุ ชตฺติยา
 สมณฺอุปฺภุจกา นาม จกฺกวตฺตึ มหพฺพลา ๑
 ปฺภุสฺสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภุจิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา พุทฺฐุปฺภุจายิกอ เถโร อีมา คาถายเ อภาสิตฺถาติ ๑
 พุทฺฐุปฺภุจายิกตฺถเระสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

ทสมิ ปุพฺพวงฺคณิยตฺถเระาปทานิ (๒๙๐)

- [๒๙๒] จุลลาสิตฺติสทฺสธานี ปพฺพชิมฺห อภิณฺจนา
 เตสํ ปุพฺพวงฺคโม อาสิ อุตฺตมตฺถสฺส ปตฺติยา ๑
 สราคา ^๔สโมทา เจเต วิปฺปสนฺนมนาวิล^๕
 อุปฺภุจหึสุ สกฺกจจํ ปสนฺนา เสหิ ปาณินิ ๑
 ชีณาสวา วนฺตโทสา กตฺกิจจา อนาสวา
 ผรีสุ เมตฺตจิตฺเตน สยมฺภุ อปฺราชิตา ๑

๑ ม. เวทมฺภินิติ ..., ย. เวทมฺพริติ เม นาม ๑ ๒ ม. โป. อุปฺภุจึ, ย. อุปฺภุจหึ ๑
 ๓ ม. อุปฺภุจหึ ๑ ๔-๕ ม. สภา ... วิปฺปสนฺนมนาวีลา, ย. สภา โลเก ... ๑

เตลั อุปฏัจจหิตวาน สมพุทธานัง ปฏิสสโต
 มรณญจ อนุปตฺตา^๑ เทวตตญจ อคมุหเส ๑
 จตฺนวุเต อิตฺ กปเป ยํ สีมฺนุपालยึ
 ทุคฺคตี นามิขานามิ สญญมสฺส อิทํ ผลํ ๑
 ปฏิสสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม ๑
 จฬภินฺญา สจฺฉิกิตตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถั สฺสํ อายสฺมา ปุพฺพวงฺคมนิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ปุพฺพวงฺคมนิยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุททาน

ปณฺณํ ผลํ อุกฺคมิโย เอกปฺปฬี จ มาฆไว^๒
^๓อุปฏฺฐจาโกปทานญจ ปพฺพชฺชา จ อุปฏฺฐิตํ^๓ ๑
 ปุพฺพวงฺคโม จ คาถาโย อฏฺฐิตาฬีส กิตฺติตา ๑
 ปณฺณทายกฺวคฺโค เอกฺขุนตีโส ๑

๑ ม. ยฺ. อนุปตฺโต ๑ ๒ ม. ปจฺจุกฺคมํ ... มฆวา ๑

๓-๓ ม. อุปฏฺฐจกาปทานญจ ปพฺพชฺชา พุทฺธูปฏฺฐจาโก ๑

ตีโส จิตกပ္ฐกาวคโค

ปจฺมํ จิตกပ္ฐกตฺเถรอปทานํ (๒๙๑)

[๒๙๓]	อชิตโต นาม นามเนน อาหุตี ยัญญุกาโมหํ ชลนตํ จิตกํ ทิสฺวา ^๑ ตญฺจ ปุပ္ผํ สมานेतฺวา เอกตฺตีเส ^๒ อิตโต กปฺเป ทฺคคตฺตี นาภิชานามิ สตฺตวีสเส อิตโต กปฺเป สุปฺชฺชฺลิตนามา เต ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺตโส ฉพฺพิณฺณฺวา สจฺจิกิตา อิตถํ สุทํ आयสฺมา จิตกပ္ฐโก เถโร	อโหสิ พฺราหฺมโณ ตทา นानาปุပ္ผํ สมานยํ ๑ สิขิโน โลกพนฺธุโน จิตฺเท โอยกิริ อหํ ๑ ยํ ปุပ္ผมภิปุชฺยํ พฺทฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชํ ผลํ ๑ สตฺตาลุํ มนุชฺชาธิปา จกฺกาวตฺตี มหพฺพลา ๑ วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม กตํ พฺทฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชํ สาสนฺนติ ๑ อิมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑
-------	---	--

จิตกပ္ฐกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺตฺติยํ ปุပ္ผธารกตฺเถรอปทานํ (๒๙๒)

[๒๙๔]	วากจฺีรฺวโร อาสิ อภินฺณฺวา ปญฺจ นิพฺพตฺโต ^๓ วิปฺสสิ โลกปฺชฺชฺชิตํ ปาริฉตฺตกปฺปฺพานิ เอกนฺวเต อิตโต กปฺเป	อชฺินฺนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ จนฺทสฺส ปริมชฺชฺชโค ๑ ทิสฺวา อภิกตํ มมํ ธารสิ สตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตํ อหํ ๑ ยํ ปุပ္ผมภิธารยํ ^๔
-------	---	--

๑ ย. กตฺวา ๑ ๒ โป. เอกนฺวเต ๑ ๓ ม. ย. นิพฺพตฺตา ๑ ๔ ม. ... อภิปุชฺยํ ๑

จตุตถํ สหุทสณฺณกตฺเถราปทานํ (๒๔๔)

- [๒๔๖] อนุคฺคตมฺหิ อาทิจฺเจ
 พุทฺธเสฏฺฐสฺส โลกมฺหิ
 สหุทสมฺโสสหนฺ^๑ ตตฺถ
 มรณญจ อนุปฺปตฺโต
 จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป
 หุคฺคตฺตี นามิขานามิ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺโส
 ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา
 ปสาโท^๒ วิบุโล อหุ
 ปาตุมาโว มहेสิโน ๑
 น จ ปสฺสามิ ตํ ชินฺ
 พุทฺธสณฺณมฺนุสฺสรึ ๑
 ยํ สณฺณมฺลภึ ตทา
 พุทฺธปฺชายิทํ ผลํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา สหุทสณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย อมาสิตฺถาติ ๑
 สหุทสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ปณจมนิ โคลีสนิกฺเขปกตฺเถราปทานํ (๒๔๕)

- [๒๔๗] อารามทวารา นิกฺขมฺม
 อนุโภมิ สกํ กมฺมํ
 อาชานิยา วาตชวา
 อนุโภมิ สพุพฺพเมตํ
 อโห การํ ปรมการํ
 สงฺฆเม กตฺตสฺส การสฺส
 จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป
 โคลีสํ สนฺถตํ มยา
 ปุพฺพกมฺมสฺสิทํ ผลํ ๑
 สินฺธวา สึมพาหนา
 โคลีสสฺส อิทํ ผลํ ๑
 สุขเขตฺเต สุกตํ มยา
 น อณฺณํ กลมคฺคตฺติ ๑
 ยํ สีสํ สนฺถริ อหํ

๑ ม. ปนาโท ๑

๒ ม. โสสมโสสหนฺ ..., ป. น จ อสโสสหนฺ สหุทํ ๑

สตุตมฺ ํ เทสกิตฺติกตฺเถรอปทานํ (๒๙๗)

[๒๙๙]	อุปสาลุกหนาโมหํ ^๑	อโหสิ ํ พุราหฺมโณ ตทา
	กานนํ วนโมคยท	โลกนาถํ ^๒ นราสภํ ๑
	ทิสฺวาน วนทึ ^๓ ปาเทสุ	โลกาหุติปฏฺิคฺคหํ
	ปสนฺนจิตฺตํ มํ ฆตฺวา	พฺุทฺโธ อนฺตรธายถ ๑
	กานนา อภินิกฺขมฺม	พฺุทฺธเสฏฺฐจํ อนฺุสฺสรี
	ตณฺฺเทสํ กิตฺตยิตฺวาน	กปฺเป สคฺคมฺหิ โมทหํ ๑
	เทวนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ เทสมภิกิตฺตยึ
	ทฺุคฺคตี นาทฺิขานามิ	กิตฺตนาย อิทํ ฝลํ ๑
	ปฏฺิสมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐสิเม
	จฬภิกฺขณา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พฺุทฺธสฺส สาสนนฺุติ ๑

อิตฺถํ สฺุทํ आयสฺมา เทสกิตฺติโก เถโร อิมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

เทสกิตฺติกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐกมฺ ํ สรรณคณนียตฺเถรอปทานํ (๒๙๘)

[๓๐๐]	ปพฺพเต ทิมวณฺตมฺหิ	อโหสิ ํ ลฺุทฺทโก ตทา
	วิปสฺสี อทฺทสํ พฺุทฺธํ	โลกเชฏฺฐจํ นราสภํ ๑
	อุปาสิตฺวาน สมฺพฺุทฺธํ	เวยฺยาวจฺจมกาสหํ
	สรณณฺจ อุปาคณฺฉิ	ทฺิปกินฺทสฺส ตาทิโน ๑
	เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ สรณํ อคณฺฉหํ
	ทฺุคฺคตี นาทฺิขานามิ	สรณาย อิทํ ฝลํ ^๔ ๑

๑ ม. ย. อุปสาลุกหนาโมหํ ๑ ๒ ม. ย. วนโมคยาพหํ โลกเชฏฺฐจํ ๑

๓ ม. ย. โป. วนทึ ๑ ๔ ม. ย. สรรณคณนปผลํ ๑

ปฏิสมภิทา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สรณคฺมนิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สรณคฺมนิยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นวมํ อมฺพปิณฺฑิตฺยตฺถเรวปทานํ (๒๙๙)

[๓๐๑] โรมโส นาม นามเนน ทานโว อิติ วิสสุโต
 อมฺพปิณฺฑโท มยา ทินฺโน^๑ วิปฺสฺสิสฺส มहेสิโน ๑
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ อมฺพมทฺที ตทา
 ทฺคฺคตฺตี นาภิชานามิ อมฺพทานสฺสิทํ ผลํ ๑
 ปฏิสมภิทา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา อมฺพปิณฺฑิตฺโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 อมฺพปิณฺฑิตฺยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมํ อนฺุสฺสาวกตฺถเรวปทานํ (๓๐๐)

[๓๐๒] ปิณฺฑทาย จรฺมานาหํ วิปฺสฺสิ อทฺทลํ ชินํ
 อฺลฺลฺกภิกฺขุ อทาสี^๒ ทิปฺทินฺทสฺส ตาทิโน ๑
 ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน อภิวาเทสํ ตทา
 อนฺุสฺสาวยฺี พุทฺธํ อุตฺตมตฺถสฺส ปตฺตติยา ๑
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป อนฺุสฺสาวยฺี อหํ

๑ ม. ย. อมฺพปิณฺฑิตฺ มยา ทินฺนา ๑

๒ ม. ย. อฺลฺลฺกภิกฺขุ ปาทาสี ๑

เอกตติสตีโม ปฐมเกสริยวคโค

ปจมี ปฐมเกสริยตฺเถราปทานํ (๓๐๑)

[๓๐๓]	อิสฺสงฺฆเ อหํ ปุพฺพเ	อาสี มาตงฺควารโณ
	มเหสีนํ ปสาเทน	ปทุมเกสรโมกิริ ^๑ ฯ
	ปจฺเจกชินเสฏฺฐเจสุ	ชุตฺราเคสุ ตาทีสุ
	เตสุ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	กปฺเป สคฺคฺมฺหิ โมทหํ ฯ
	เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป	เกสรํ โอกิริ ตทา
	ทฺคฺคตี นาภิชานามิ	พฺพุชฺชฺชายิหํ ผลํ ฯ
	ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	จพฺพิณฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พฺพุชฺชสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปทุมเกสริโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

ปทุมเกสริยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทุติยํ สพฺพคนฺธียตฺเถราปทานํ (๓๐๒)

[๓๐๔]	คนฺธมालํ มยา ทินฺนํ	วิปสฺสิสฺส มเหสีโน
	อทาสี อชฺชฺฏตฺส	โกเสยฺยวตฺถมฺมตฺตมํ ฯ
	เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ คนฺธมทฺที ตทา ^๒
	ทฺคฺคตี นาภิชานามิ	คนฺธทานสฺสิหํ ผลํ ฯ
	อิตฺโต ปณฺณรเส กปฺเป	สุเวโล ^๓ นาม ชตฺติโย
	สตฺตรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ฯ
	ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

๑ ม. ปทุมเกสรโมกิริ ฯ ๒ ม. ยฺ. ... วตฺถมทฺที ปุเร ฯ ๓ ยฺ. สฺจไฟ ฯ

ฉฬภิญญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถั สุกฺมํ อายสฺมา สพฺพคนฺธียเ อเถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สพฺพคนฺธียตฺถเอรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ ปรมนฺนทายกตฺถเอราปทานํ (๓๐๓)

[๓๐๕] กณิการั ว โชตนุตฺตํ อุทฺยนตฺว ภาณุมํ
 วิปสฺสี อทฺทสํ พุทฺธํ โลกเชฏฺฐํ นราสภํ ฯ
 อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน อภินฺถี^๑ สกํ ฆรํ
 อภินฺตฺวาน^๒ สมฺพุทฺธํ ปรมนฺนมหาสทํ ฯ
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ปรมนฺนมติ ตทา
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ ปรมนฺนสฺลิตํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถั สุกฺมํ อายสฺมา ปรมนฺนทายโก อเถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปรมนฺนทายกตฺถเอรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตถั ฌมมสณณกตเถราปทานํ (๓๐๔)

[๓๐๖] วิปสฺสิโน ภควโต มหาโพธิมโห อหุ
 รุกฺขฏฺฐจฺสเสว สมฺพุทฺธเ โลกเชฏฺฐเ นราสภเ ฯ
 ภควา ตมฺหิ สมเย ภิกฺขุสงฺฆปฺรฺกฺขโต
 จตฺสจจํ ปกาเสติ วาจาสมิมฺหิรยํ ฯ

๑ ย. โป. อติเนสี ฯ

๒ ย. โป. อติเนตฺวา ฯ

สงฺขิตฺเตน จ เทเสนโต วิตถาเรน จ เทสยิ^๑
 วิภูจฺฉเท สมฺพุทฺโธ นิพฺพาเปสิ มหาชนํ ๑
 ตสฺสํ ฆมฺมํ สุตฺวาน โลกเชฏฺฐสฺส ตาทีโน
 วนฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท ปกฺกามิ^๒ อุตฺตรามุโข ๑
 เอกนฺวเต อีโต กปฺเป ยํ ฆมฺมมฺสุถึ ททา
 ทฺคฺคตี นาภิขานามิ ฆมฺมสฺสวณฺสลีหิ^๓ ผลํ ๑
 เตตฺถีสฺมฺหิ อีโต กปฺเป เอโก อาลี^๔ มหีปติ
 สุตฺวา นาม นาเมน จกฺกวตฺติ มหฺพฺพลํ ๑
 ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา ฆมฺมสณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ฆมฺมสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ปณฺจมํ ผลทายกตฺเถรอปทานํ (๓๐๕)

[๓๐๗] ภาคีรณีนทีตีเร^๕ อโหสิ อสฺสโม ททา
 ๖ตฺมํ อสฺสมาคณฺฐึ ผลหตฺถิ อเสกฺขวา^๖ ๑
 วิปฺสฺลี ตตฺถ อทฺทกฺขี ปีตรํสิว ภาณฺมํ
 ยํ เม อตฺถิ ผลํ สพฺพํ อทาสี สตฺถุโน อหํ ๑
 เอกนฺวเต อีโต กปฺเป ยํ ผลํ อทฺธี ททา
 ทฺคฺคตี นาภิขานามิ ผลทานฺสลีหิ ผลํ ๑
 ปฏฺฐิสฺมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

๑ ม. ย. เทสยํ ๑ ๒ ม. ย. ปกฺกามิ ๑ ๓ ม. ฆมฺมสวณฺสลีหิ, ย. ไป. ฆมฺมทานฺสลีหิ ๑
 ๔ ม. อาลี ๑ ๕ ม. ภาคีรณีนทีตีเร ๑ ๖-๖ ม. ย. อสฺสมํ คจฺฉี ... อเปกฺขวา ๑

ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ผลทายโก เถโร อีมา คาถายเ อภาสิตฺถาติ ๑

ผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉกฺขจํ สมฺปสาทิกตฺเถรอปทานํ (๓๐๖)

[๓๐๘] นโม เต พุทฺธวีรตฺถุ	วิปฺปมฺุตโตสิ สพฺพธิ
พฺยสนมฺหิ อนุปฺปตฺโต	ตสฺส เม สรณํ ภว ๑
สิทฺธตฺถิเ ตสฺส พฺยากาลิ	โลเก อปฺปฏฺิพฺุคฺคโล
มโหทฺธิสโม สงฺโฆ	อปฺปเมยโย อนุตฺตโร ๑
ตตฺถ ตวํ วิรเช เขตฺเต	อนนฺตผลทายเก
สงฺฆे จิตฺตํ ๑ปฺสาทฺเทหิ	สุวีรํ วาปี ๑ ๑โรปย ๑
อิทํ วตฺวาน สพฺพญฺญ	โลกเชฏฺโฆ นราสโภ
มเมว ๑ อนุสาสิตฺวา	เวหาสตลมฺุคฺคมิ ๑
อจิรํ คตมตฺตมฺหิ ๑	สพฺพญฺญมฺหิ นราสภ
มรณํ สมฺอนุปฺปตฺโต	ตฺถิสิตํ อุปฺปชฺชหํ ๑
ตทาทํ วิรเช เขตฺเต	อนนฺตผลทายเก
สงฺฆे จิตฺตํ ปฺสาทฺเตว	กปฺปิ สคฺคมฺหิ โมทหํ ๑
จตฺนวุเต อีโต กปฺเป	ปฺสาทมลภี ตทา
ทฺคฺคตฺถี นาภิชานามิ	ปฺสาทสฺส อิทํ ผลํ ๑
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม

๑-๑ ม. ... ปฺสาทฺเตว สุวีรํ วาปี ... ๑

ย. ... ปฺสาทฺเตว สุวี ๑พีชณฺจ ... ๑

๒ ม. มเมว ๑

๓ ม. ย. เวหาสํ นภมฺุคฺคมิ ๑

๔ ย. คตมคฺคมฺหิ ๑

ฉัพพีริญญา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺหฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สมฺปสาทโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สมฺปสาทิกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สวดตมํ อารามทายกตฺเถรอปทานํ (๓๐๗)

[๓๐๙] ลีหุชฺตถสฺส ภควโต อาราโม โรปิโต มม^๑
 ลีตจฺฉาเยสุ^๒ รุกฺเขสุ อุปาสนฺเตสุ^๓ ปกฺขิสฺสุ ฯ
 อทฺทลํ วิรัชํ พุทฺธํ อาทูตึนํ ปฏฺฐิคฺคหํ
 อารามํ อตินาเมสี โลกเชฏฺฐจํ นราสภํ ฯ
 หนฺนุโจ หนฺนุเจน จิตฺเตน ผลํ ปุพฺผมฺพาสทํ^๔
 ตโต ชาตปฺปสาโท^๕ จ ตํ ทานํ^๕ ปริณามयी ฯ
 พุทฺธสุส ยมิทํ ทาสี วิปฺปสนฺนเนน เจตสา
 ภเว นิพฺพตฺตมานมฺหิ นิพฺพตฺตติ ผลํ มม ฯ
 จตฺตุนวฺเต อีโต กปฺเป ยํ อารามมทํ^๖ ตทา
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ อารามสุส อิทํ ผลํ ฯ
 สตฺตตีเส อีโต กปฺเป สตฺตาสฺสุ มุทฺฐีตลา
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉัพพีริญญา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺหฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา อารามทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 อารามทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. มยา ฯ ๒ ม. สนฺทจฺฉาเยสุ ฯ ๓ ย. อุปวตฺเตสุ ฯ ๔ ม. ปุพฺผมฺพาสทํ ฯ
 ๕-๕ ม. ว ตํ วนํ ฯ ๖ ย. ทานมทํ ฯ

อฏฺฐฉมึ อณุเลปทายกตฺเถราปทานิ (๓๐๘)

- [๓๑๐] อตฺถทสฺสลิสฺส มุณีโน อทฺทลํ สวากํ อหํ
 นวกมมํ กโรนฺตสฺส สีมาย อูปคณฺจหํ ฯ
 นิฏฺฐจิตฺเต นวกมฺเม จ อณุเลปํ อทาสหํ
 ปสฺสนฺนจิตฺโต สุมฺโน ปุณฺณกฺเขตฺเต อณุตฺตเร ฯ
 อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต ยํ กมฺมมกรී ตทา
 ทุคฺคตี นามิขานามิ อณุเลปสฺสิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา อณุเลปทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 อณุเลปทายกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ฯ

นวมิ พุทธสยฉิกตฺเถราปทานิ (๓๐๙)

- [๓๑๑] อฺุเทนฺตํ สตรํสีว ปีตรํสีว^๑ ภาณฺมํ
 วนฺนตฺตรคตํ สนฺตํ โลกเชฏฺฐจํ นราสภํ ฯ
 อทฺทลํ สุปฺปินฺนฺเตน สิทฺตตถํ โลกนายกํ
 ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา สฺคตฺตี อฺุปฺปชฺชหํ ฯ
 จตฺตฺนฺนฺเต อีโต กปฺเป ยํ สยฺณมฺลภี ตทา
 ทุคฺคตี นามิขานามิ พุทฺธสยฺณายิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

๑ ม. สตรํสีว ปีตรํสีว ฯ

อิตถัง สุทัง आयสฺมา พุทฺธสณฺณโก^๑ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 พุทฺธสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานัง สมตฺตัง ฯ

ทสมัง ปพฺพการทายกตฺเถราปทานัง (๓๑๐)

[๓๑๒] ปิยทสฺสีโน ภควโต ปพฺพการโ สโรชิต มยา
 ฆฏฺกณฺจ อปฺภุจาสี ปรีโฆคาย ตาทีโน ฯ
 ตัง เม พุทฺโธ วียากาสี ปิยทสฺสี มหามุนิ
 สหสฺสกณฺโฑ สตเคณฺฑุ^๒ ฐชาลฺล หริตามโย ฯ
 นิพฺพตฺติสฺสตี โส ยฺโยไป รตนณฺจ อนนฺตปํกั
 ปพฺพการทานัง ทตฺวาน กปฺปํ สคฺคฺมฺหิ โมมหัง ฯ
 อีโต พตฺตีสกปฺปมฺหิ สฺสุพฺพุโธ^๓ นาม ขตฺตีย
 สตฺตรตนสมปฺนโน จกฺกวตฺตติ มหพฺพโล ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตา กตัง พุทฺธสฺส สาสนนฺตติ ฯ
 อิตถัง สุทัง आयสฺมา ปพฺพการทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปพฺพการทายกตฺเถรสฺส อปทานัง สมตฺตัง ฯ

๑ ม. พุทฺธสณฺณโก ฯ

๒ ม. สตเคณฺฑุ ฯ

๓ ม. ยฺโย. สฺสุพฺพุโธ ฯ

อุทฺตทานํ

เกสรํ คนุชมนนฺนจ ฌมฺมสญฺญาผลน จ^๑
 ปสาทารามทายี จ เลปโก พุทฺธสญฺญโก
 ปพฺพการโท จ คาถาโย เอกปณฺณาส กิตฺติตา ฯ
 ปทุมเกสรียวคฺโค เอกตฺตีสตีโม ฯ

๑ ม. ฌมฺมสญฺญี ผลน จ ฯ

พตฺตีโส อารกฺขทายกวกฺโค

ปจฺมํ อารกฺขทายกตฺเถรอปทานํ (๓๑๑)

- [๓๑๓] ฅมฺมทสฺสิสฺส มฺุโนโน วติ การาปีตา มยา
อารกฺโข จ มยา ทินฺโน ทิปทินทสฺส ตาทิโน ๑
อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต ยํ กมฺมมกรึ ตทา
เตน กมฺมาวเสเสน^๑ ปตฺโต เม อาสวกฺขโย ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
จฬฺภินฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อารกฺขทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑
อารกฺขทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

หุติยํ โภชนทายกตฺเถรอปทานํ (๓๑๒)

- [๓๑๔] สุชาโต สาลลฏฺฐิว โสภณฺชนํ อิวฺคฺคโต
อินฺทลฏฺฐิวฺวีกาเส วิโรจติ สทา ชีโน ๑
ตสฺส เทวาติเทวสฺส เวสฺสภุสฺส มเหสิโน
อทาลี โภชนมหํ วิปฺปสฺนฺเนน เจตสา ๑
ตํ เม พุทฺโธ อนฺุโมทิ สยมฺภุ อปฺราชิตโต
ภเว นิพฺพตฺตมานมฺุหิ ผลํ นิพฺพตฺตตฺตฺ ตว ๑
เอกตฺตีเส อิตโต กปฺเป ยํ ทานมทฺทึ ตทา
หุคฺคตี นาภิชานามิ โภชนสฺส อิทํ ผลํ ๑
ปญฺจวีเส อิตโต กปฺเป เอโก อาสี อมิตฺตโก

๑ ม กมฺมวิเสเสน ๑

สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ	ลิตฺตตถํ โลกนายนํ
ทิสฺวา วเนน ^๑ คจฺจนฺตํ	ทาสเ เม อุปฺปชฺชถ ๑
ปจฺจุคฺคนตฺวาน สมฺพุทฺธํ	โลกเชฏฺฐํ นราสภํ
อสุสมํ อติเนเมตฺวา	ชลชคฺเคหิ ไอกีรี ๑
จตุทฺถเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุปฺพมภิปุชฺยี
ทฺถคฺคตี นาภิชานามิ	พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ๑
อิตฺโต เต สตฺตเม กปฺเป	จตุโร ปาทปาวรา
สตฺตรตนสมฺปนฺนา	จกฺกวตฺตี มหฺพพฺลา ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ ภูจฺฉิเม
ฉฬภินฺญา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา สตฺตปทุมฺมียเ เถโร อีมา คาถายเ อภาสิตฺถาติ ๑

สตฺตปทุมฺมียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ปณฺจมนํ ปุปฺพสาสนทายนกตฺเถรอปทานํ (๓๑๕)

[๓๑๗] สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ	สตรํสีว ^๒ ภาณุมํ
อวิทฺฐเรน คจฺจนฺตํ	ลิตฺตตถํ อปฺราชิตํ ๑
ตสฺส ปจฺจุคฺคมิตฺวาน	ปเวเสตฺวาน อสุสมํ
ปุปฺพสาสนํ มยา ทินฺนํ	วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ๑
อณฺชลี ปคฺคเหตฺวาน	เวทฺชาโต ตทา อหํ
พุทฺธเ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	กมฺมณฺตํ ^๓ ปริณามยี ๑
ยํ เม อตฺถิ กตํ ปุณฺณํ	สยมภุํ อปฺราชิตํ ^๔
สพฺเพน เตเน กุสฺเลน	วิมฺโล โหมิ สาสเน ๑

๑ ม. นภาน ๑ ๒ ม. ปิตร์สีว ๑ ๓ ม. ตํ กมม ๑ ๔ ม. ย. สยมภุมปราชิตเ ๑

จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป
 ทฺฤคคตฺตี นาภิชานามิ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺสโส
 จภฺพิภฺยญา สจฺจฉิกิตา
 ปฺุปฺผาสนฺมทํ ตทา
 ปฺุปฺผาสนฺสลฺหิํ ผลํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ๑
 อิตฺถํ สฺสุทํ อายสฺมา ปฺุปฺผาสนฺทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ปฺุปฺผาสนฺทายกตฺถเธาปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉกฺขจํ อาสนตฺถวีกตฺถเธาปทานํ (๓๑๖)

[๓๑๘] เจตฺยํ อุตฺตมํ นาม
 อรณฺเณ อิริเณ วิวเน^๑
 ปวนา นิกฺขมฺนฺเตน
 เอกํสํ อณฺชลฺลี กตฺวา
 ทิวสภาคํ ถวิตฺวาน
 หนฺจฺโจ หนฺจฺเจน จิตฺเตน
 นโม เต ปุริสาชณฺณ
 สพฺพณฺณฺยสิ มหาวีร
 อภิตฺถวิตฺวา ลีชินํ
 อาสนํ อภิวาเทตฺวา
 เอกตฺตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป
 ทฺฤคคตฺตี นาภิชานามิ
 สตฺตฺวีเส อิตฺโต กปฺเป
 สตฺตฺรตนฺสมฺปนฺนา
 ลีชิน โลกพฺนฺธุโน
 อนฺวาทิณฺฑทามทํ^๒ ตทา ๑
 ทิกฺขจํ ลีหาสนํ มยา
 สนฺถวี^๓ โลกนายนํ ๑
 พุทฺธํ โลกคคณายนํ
 อิมํ วาจมฺุทฺธีรยํ ๑
 นโม เต ปุริสฺสุตฺตม
 โลกเชฏฺฐ นราสภ ๑
 นิमितฺตกรณฺนทํ
 ปกฺกามี อุตฺตฺรามุโข ๑
 ยํ ถวี วทตํ วรํ
 โธมนาย อิทํ ผลํ ๑
 อตฺตฺลยา^๔ สตฺตฺ อาสฺสุ^๕ เต
 จกฺกาวตฺตฺตี มหพฺพลา ๑

๑ ม. วเน ๑

๒ ม. ย. อนฺวาทิณฺฑทามทํ ๑

๓ ย. ไป. ถวิสฺส ๑

๔ ม. อตฺตฺลา ๑

๕ ย. ไป. อสฺสุ ๑

ปฐีสมภีทา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
 จฬัภีญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุํ อายสุมา อาสนตฺถวิโก^๑ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 อาสนตฺถวิกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตุตมํ สหฺทสญฺญกตฺเถรอปทานํ (๓๑๗)

[๓๑๔] สุทฺธสุโน มหาวิโร เทเสติ อมตํ ปทํ
 ปริวฺโต สาวเกหิ วสติ ฆรมฺตฺตเม ฯ
 ตาย วาจา ย มชฺฐาย สงฺกณฺหาติ มหาชนํ
 โฆโส จ วิปฺโล อาสี^๒ อาสี โส เทวมาณฺเสน^๒ ฯ
 นิคฺโขสสทฺทํ สุตฺวาน สิหฺตฺตฺถสุส มहेสิโน
 สหฺเท จิตฺตํ ปสาเทตฺวา อวณฺ्हี โลกนายกํ ฯ
 จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ สญฺญมลลํ ททา
 ทฺคคฺคิ นากิชานามิ พุทฺธสญฺญายิทํ ผลํ ฯ
 ปฐีสมภีทา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
 จฬัภีญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุํ อายสุมา สหฺทสญฺญโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สหฺทสญฺญกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. อาสนสนฺถวิโก ฯ ๒-๒ สี. อาสีโส ฯ, ม. อาสีโส ..., ย. สเทวมาณฺเสน โส ฯ

อภุจม์ ตีรลียตเถรอปทาน์ (๓๑๘)

[๓๒๐] เกสรี อภิชาทัว	อคคิกขนุชัว ปพพเต
โอภาเสนุตํ ทิสาลินัน ^๑	ลิตุชตถํ ปพพตนุชเร ๑
สุริยสฺส จ อาโลกํ	จนุทาโลกํ ตเถว จ
พุทฺธาโลกณฺจ ทิสฺวาน	ปีติ ^๒ เม อุปฺปชฺชถ ๑
ตโย อาโลกเ ทิสฺวาน	“ทิสฺวาน สาวกุตฺตม”
เอกํสํ อชินํ กตฺวา	สนุถวี โลกนายกํ ๑
ตโย ทิ อาโลกกรว	โลเก โลกตโมนุททา
จนุโท จ สุริโย จาปี	พฺพุโร จ โลกนายโก ๑
อุปมํ อุปฺทสเสตฺวา	กิตฺติโต เม มหามุณี
พฺพุทฺสสฺส วณฺณํ กิตฺเตตฺวา	กปฺเป สคฺคฺมฺหิ โมทหํ ๑
จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ พฺพุทฺมภิกิตฺตยீ
ทฺคคฺคตี นามิชานามิ	กิตฺตนาย อิทํ ผลํ ๑
เอกสฺมุจฺจิมฺหิตฺโต กปฺเป	เอโก ฌาณฺวโร ^๔ อหุ
สฺตตฺรตฺนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺติ มหพฺพโล ๑
ปฺปฏิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อภุจฺจิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺจิกิตฺตา	กตํ พฺพุทฺสสฺส สาสนฺนฺติ ๑
อิตถํ สุทํ อายสฺมา ตีรลียเ	เถโร อีมา คาถายเ อภาสิตฺถาติ ๑

ตีรลียตเถรสุส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. ทิสสา สพฺพทา ๑

๒ ม. ย. วิตฺติ ๑

๓ ม. สมฺพฺพุทฺธํ สาวกุตฺตมํ ๑

๔ ม. ย. ฌาณฺวโร ๑

นวมัม นาลิปุप्พิยตุเถราปทานัง (๓๑๙)

[๓๒๑] ลินฺธฺยา นทียา ตีเร อโหสี กสฺสโก ตทา
 ปรกมฺมายเน ยฺตุโต ปรภตฺตํ อปสฺสิตํ ๑
 ลินฺธฺ อฺนุจรรนฺโตหํ ลินฺธฺตถฺถํ ชินมฺทลฺ
 สฺมาธินา นิสินฺนํ จ^๑ สตตฺกํ นาลิปุปฺพานิ^๒ สตตปตฺตํว ปุปฺพิตํ ๑
 มตฺถเก อภิโรเปสี วณฺเณ เจตฺวานหนตฺทา
 สุวณฺณวณฺณํ สฺมพฺพุทฺธํ พุทฺธสฺสาทิจฺจนฺธฺโน ๑
 ตฺธาปฺปภินฺนํ มาตงฺคํ อฺนุญฺเจ สฺมาหิตํ
 ตมฺหํ อฺปคฺนตฺวาน กุญฺชรวํ ทฺราสทํ ๑
 อญฺชลี ปคฺคเหตุวาน นิปํ ภาวิตินฺทฺริยํ
 จตฺนวุเต อีโต กปฺเป อวฺนฺที สตฺถฺโน อหํ ๑
 ทฺคฺคตี นามิชานามิ ยํ ปุปฺพมภิปุชฺยี
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส พุทฺธปฺชฺชายิทํ ผลํ ๑
 จพฺพิถฺยวาทา สจฺจิกิตา วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา นาลิปุปฺพิโย^๓ กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตฺติ ๑
 เถโร อิมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

นาลิปุप्พิยตุเถรสฺส อปทานัง สฺมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. ว ๑

๒ ม. สตต กนฺทลิปุปฺพานิ ๑

๓ ม. กนฺทลิปุปฺพิโย ๑

เตตตีสึโส อุมมาปุปฺปิยวคฺโค

ปจฺมํ อุมมาปุปฺปิยตฺเถราปทานํ (๓๒๑)

[๓๒๓]	สมาหิตํ	สมาปนนํ	ลิตฺตตฺถมฺปราชิตํ
	สมาธินา	อุปฺวิภูจํ	อหฺทสาสี ^๑ นรฺตฺตมํ ๑
	อุมมาปุปฺปํ	คเหตุวาน	พฺพุทฺตสฺส อภิปฺพูชยี ^๒
	สพฺเพ	ปุปฺผา	เอกสีสา
	สุจิตฺตา	วีย	ติภูจฺนเต
	เตน	จิตฺตปฺปสาเทน	ตฺถลิตํ
	จตฺตฺนวุเต	อิโต	กปฺเป
	ทฺคคฺตีสึ	นาภิซานามิ	พฺพุทฺชฺชายิทํ
	ปญฺจปญฺญาสิโต	กปฺเป	เอโก
	สมนฺตจฺจทโน	นาม	มหิปฺติ
	ปฏฺฐิสฺมภิทา	จตฺตฺสึโส	จกฺกวัตติ
	จพฺภิญฺญา	สจฺฉิกิตา	มหพฺพโล ๑
	อิตฺถํ	สุทํ	อายสฺมา
	อุมมาปุปฺปิโย	เถโร	อิมา
			คาถาโย
			อภาสิตฺถาติ ๑

อุมมาปุปฺปิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺติยํ ปุพฺพินฺนฺชกตฺเถราปทานํ (๓๒๒)

[๓๒๔]	กกุฏํ	วิลสนฺตํ	นิสฺสาชานียํ	ยถา
	โอสธิว ^๔	วีโรจฺนตํ	โอภาสฺนตํ	นราสภํ ๑
	อณฺชลี	ปคฺคเหตุวาน	อวฺนทึ	สฺตฺถุโน
			อหํ	

๑ ม. อหฺทสาทํ ๑ ๒ ม. พุ. อภิโรปยี ๑ ๓ ม. อาสี ๑ ๔ ม. โอสธิว ๑

สตถารํ ปรีวณฺเณสี	สกกมฺเมน โตสยீ ^๑ ๗
สุสุทฺธํ ปุพฺพินํ คยหํ ^๒	คตมคฺเค สโมกิริ
อุจฺจนฺเคน คเหตุวาน	วิปสฺสิสฺส มเหสีโน ๗
ตโต อุปฺทมฺปุพฺพินํ	วิปฺปนฺนเนน เจตสา
ทิวาวิหारे โอลิณฺจี้	ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน ๗
เอกนวุเต อิตโต กปฺเป	ปุพฺพินํ ยํ อลิณฺจิทํ
ทคฺคตฺตี นาภิซานามิ	ปุพฺพินสฺส อิทํ ผลํ ๗
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณวา สจฺจฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๗

อิตถํ สุทํ आयสฺมา ปุพฺพินฺปุชโก เถโร อีมา คาถายเ อภาสิตฺถาติ ๗

ปุพฺพินฺปุชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๗

ตติยํ ภาษชนกตฺเถราปทานํ (๓๒๓)

[๓๒๕] ทุมคฺเค ปัสฺสุกลิกํ	ลคฺคํ ทิสฺวาน สตฺถุโน
อณฺชลී ปคฺคเหตุวาน	ภียโย อุจฺจาริตํ มยา ๗
ทฺฐโรโต ปฏฺฐิทิสฺวาน ^๓	หาโส เม อุปฺปชฺชถ
อณฺชลī ปคฺคเหตุวาน	ภียโย จิตฺตํ ปสาทยீ ๗
เอกนวุเต อิตโต กปฺเป	ยํ สณฺณมมลภี ตทา
ทคฺคตฺตี นาภิซานามิ	พุทฺธสณฺณวายิทํ ผลํ ๗
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณวา สจฺจฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๗

อิตถํ สุทํ आयสฺมา ภาษชนโก เถโร อีมา คาถายเ อภาสิตฺถาติ ๗

ภาษชนกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๗

๑ ย. โตสิโต ๗ ๒ ม. ย. คยห ๗ ๓ ม. ปัสฺสุกลกํ ๗ ๔ ม. ทฺฐโรโต ปน ทิสฺวาน ๗

จตุตถัง ยถวณสามิกตเถราปทาน์ (๓๒๔)

[๓๒๖]	ชาติยา สัตตวสโสหัง	อโหสิ มนตปารคฺ
	กุลวส ^๑ อชาเรสิ	ยถโย อุตสาปิโต ^๒ มยา ฯ
	จุลลาลีตีสหสฺสาณิ	ปสฺสุ ทถนุติ เม ตทา
	สารสมิ ติ อุนีตานิ ^๓	ยถนตถาย อุนฺนิจิตา ฯ
	อุกกามุโข ปหฺนุโจว ^๔	ขทิจฺจการสนฺนิโก
	อุทยนโตว สุริโย	ปุณฺณมาเยว จนฺทิมมา ฯ
	สิทฺตโต สพฺพลิตฺตโต	ติโลกมฺหิตโต หิตโต
	อุปคณฺตวาน สมฺพทฺโร	อิทํ วจนมพฺรวี ฯ
	อหีสฺสา สพฺพปาณาน ^๕	กุมาร มม รุจฺจติ
	เถยยา จ อติจารา จ	มชฺชปาณา จ อารตี ฯ
	รติ จ สมจฺริยาย	พาหุสจฺจํ กตถนฺนตา
	ทิจฺจเจ ฐมฺเม ปฺรตถ จ	ฐมฺมา เอเต ปสฺลียา ฯ
	เอเต ฐมฺเม ภาวยิตฺวา	สพฺพสตฺตหิตเต รโต
	พฺพุเช จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	ภาเวหิ มคฺคมฺุตตมํ ฯ
	อิทํ วตฺวาน สพฺพณฺณ	โลกเชฏฺโง นราสโก
	มเมว อนุสาสิตฺวา	เวหาลํ อุกฺคโต คโต ฯ
	ปฺพุเพ จิตฺตํ วิโสเชตฺวา	ปจฺฉา จิตฺตํ ปสาทยี
	เตน จิตฺตปฺปสาเทน	ตุลิตํ อฺอุปชฺชหํ ฯ
	จตฺตฺนวุเต อิตโต กปฺเป	ยทา จิตฺตํ ปสาทยี
	ทฺคคฺตีสึ นาภิชานามิ	พฺพุชฺชณฺณายิทํ ผลํ ฯ
	ปฏิสมฺภิทา จตฺตฺโส	วิโมกฺขาปิจ อญฺจิม

๑ ม. กุลวตฺตํ ฯ

๒ ม. ย. อุตสาหิตโต ฯ

๓ ม. ย. สารณฺมกฺกุนีตานิ ฯ

๔ ย. ปหโต ว ฯ

๕ ม. สพฺพปาณีนํ ฯ

ฉฬภิญญา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ยณฺณสามิโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ยณฺณสามิกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมนํ นิमितฺตสณฺณกตฺเถรอปทานํ (๓๒๕)

[๓๒๗] จนฺทภาคานทีตีเร วสามิ อสฺสเม อหํ
 สุวณฺณมคมททกฺขี จรฺนตํ วิวเน^๑ อหํ ฯ
 มิเค จิตฺตํ ปสาเทตฺวา โลกเชฏฺฐจํ อนุสฺสรี
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน อณฺเณ พุทฺธเ อนุสฺสรี ฯ
 อพฺภตฺตีตา จ เย พุทฺธา วตฺตมาณา อนาคตา^๒
 เอวเมว วิโรจฺนฺติ มิคราชาว เต^๓ ตโย ฯ
 จตฺนฺนฺเต อิตฺ กปฺเป ยํ สณฺณมลภี ตทา
 ทฺคคฺตี นาภิชานามิ พุทฺธสณฺณายิหํ ผลํ ฯ
 สตฺตวีเส อิตฺ กปฺเป เอโก อาลี^๔ มหีปติ
 อรณฺณสฺสโต นามนฺ จกฺกวตฺติ มหพฺพลี ฯ
 ปฏฺฐิสมภิทา จตฺสโส วิเมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญญา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา นิमितฺตสณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 นิमितฺตสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. ย. วิปีเน ฯ ๒ ย. ตถาคตา ฯ ๓ ย. เจตโส ฯ ๔ ม. อาลี ฯ

ฉณฺฉิ อนนฺสํสาวกตฺเถราปทานํ (๓๒๖)

[๓๒๘]	สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ	คจฺจนฺตํ อนฺตราปณฺ
	กณฺจนคณฺขิยสงฺกาสํ	พตฺเตีสวรรลกฺขณํ ๑
	สิทฺธตฺถํ สพฺพลสิทฺธตฺถํ	อนนฺชํ ^๑ อปฺราชิตํ
	สมฺพุทฺธํ อตินาเมตฺวา	โภชยฺี ตํ มหามฺุณี ๑
	มุณี การุณิโก โลเก	โอบาสยิ มมํ ตทา
	พุทฺธเช จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	กปฺเป สคฺคุมฺหิ โมทหนํ ๑
	จตฺตฺนุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมฺททึ ตทา
	ทฺคคฺตึ นามิชานามิ	ภิกฺขทานสฺลึทํ ผลํ ๑
	ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	ฉพฺภิญฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อนนฺสํสาวโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

อนนฺสํสาวกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สจฺจตมํ นิคฺคณฺฑทฺธิปฺปฺพิยตฺเถราปทานํ (๓๒๗)

[๓๒๙]	ยทา เทโว เทวกาเย	จวตฺตี ^๒ อายฺสงฺขยา
	ตโย สทฺทา นิจฺจรนฺตฺติ	เทวานํ อนฺุโมทตํ ๑
	อิตฺโต โภ สฺคคฺตึ คจฺจ	มฺนุสฺसानํ สหพฺยตํ
	มฺนุสฺสญฺโต สทฺธมฺเม	ลภ สทฺธํ อนฺุตฺตวํ ๑
	สา เต สทฺธา นิวิฏฺฐจฺจส	มุลชาตา ปตฺติฏฺฐจฺจิตา
	ยารชฺชิวํ อสํหิรา	สทฺธมฺเม สฺสุเวทิตฺเต ๑
	กาเยน กุสฺลํ กตฺวา	วาจาเย กุสฺลํ พหุํ

๑ ม. อนนฺชํ ๑ ๒ ม. จวเต ๑

มนสา กุสลํ กตฺวา	อพฺยาปชฺฌมํ นิรุปรุธี ๑
ตโต โอบธิกํ ปุณฺณํ	กตฺวา ทาเนน ตํ พหุํ
°อณฺเณ ปวเร° สหุทฺทมเม	พฺรหฺมจฺริเย นิเวสย ๑
อิมา ย อนุกมฺปาย	เทวเทวํ ยถา วิฑู
จวนฺตํ อนฺโฆทฺทติ	เอหิ เทว ปุณฺนปฺปฺนํ ๑
สํวิโคโคหํ ตทา อาลี ^๒	เทวสงฺฆเม สฺมาคเต
กํสุ นาม อหํ โยนี	คมิสฺสามิ อีโต จูโต ๑
มม สํเวคมณฺเวยาย	สมฺโณ ภาวิตินฺทฺริโย
มมฺหุทฺทิตฺตกาโม โส	อาคจฺฉิ มม สนฺตํ ๑
สุมนฺ นาม นามเนน	ปทุมุตฺตรสาวโก
อตฺถธมฺมานุสาสิตฺวา	สํเวเชลฺลิมมฺนตฺทา ๑

ทฺวาทสมํ ภาณวาร์ ๑

ตสฺสหา วจันํ สุตฺวา	พฺพุเช จิตฺตํ ปสฺสาทึ ๑
ตํ ธีรํ ^๓ อภิวาทิตฺวา	ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ๑
อุปฺปชฺชึ ส ^๔ ตตฺถเว	สุกฺกมฺมุเลน โจทิตโต
วสนฺโต มาตฺตฺกจฺฉิมฺหิ	ปุณฺ ธารเตตฺ ^๕ มาตฺตฺยา ๑
ตมฺหา กายา จวิตฺวาน	ติทเส อุปฺปชฺชหํ
เอตฺถนฺตเร น ปสฺสามิ	โทมนสฺสํ อหํ ตทา ๑
ดาวตีสํ จวิตฺวาน	มาตฺตฺกจฺฉึ สโมกฺกมึ
นิกฺขมิตฺวาน กิจฺฉิมฺหา	กิลฺลิจิ ทฺกฺขํ อชานิทํ ^๖ ๑
ชาติยา สตฺตวสฺเสน ^๗	อารามํ ปาวีลึ อหํ

๑-๑ ม. อณฺเณปี มจฺเจ, ย. อณฺเณ นิจฺเจว ... ๑ ๒ ม. สํวโค เม ตทา อาลี ๑
 ๓ ย. วีรํ ๑ ๔ ย. อุปฺปชฺชิสฺสํ ๑ ๕ ม. ธารเตติ ๑ ๖ ม. ย. กณฺหสฺสุกํ อชานิทํ ๑
 ๗ ม. สตฺตวสฺสไว ๑

โคตมสุล ภควโต	สกุยปุตุตสส ตาทิโน ๑
วิตุถาริกะ ปาวจเน	พาหุชฌณมฺหิ สาสเน
อหุทลํ สาสนํ กาวเร	ภิกฺขโว ตตฺถ สตุถุโน ๑
สาวตุถิ นาม นครํ	ราชา ตตฺถาสสิ โกลโล
รเถน นาคยฺตุเตน	อุเปสิ โพิธิมฺมุตฺตมํ ๑
ตสฺสสํหํ นาคํ ทิสฺวาน	ปุพฺพกมฺมํ อนุสฺสเร
อณฺชลึ ปคฺคเหตุวาน	สมยํ อคมาสํ ๑
ชาติยา สตุตฺวสฺโสว	ปพฺพชึ อนคาริยํ
โย โส พุทฺธํ อุปฺภุจฺจสิ	อานนฺโท นาม สาวโก ๑
คตฺติมา ติตฺติมา เจว	สตีมา จ พหุสฺสุโต
รณฺโถ จิตฺตํ ปสาเทนฺโต	นียฺยาเทสิ มหาชฺฐติ ๑
ตสฺสสํหํ ฆมฺมํ สุตฺวาน	ปุพฺพกมฺมํ อนุสฺสเร
ตตฺถเวว จิตฺโก สนฺโต	อรหตฺตํ อปาปุถึ ๑
เอกํลํ จิวํ กตฺวา	สิเร กตฺวาน อณฺชลึ
สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา	อิมํ วาจํ อุทฺริยํ ๑
ปทุมฺมุตฺตรพุทฺธสฺส	ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน ^๑
นิกฺคณฺชิปฺปํ ปคฺคยฺห	สิหาสเน จเปสํ ๑
เตน กมฺเมเน ทิปทินฺท	โลกเชฏฺฐ นราสภ
ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ	หิตฺวา ชยปฺราชยํ ๑
ปญฺจวิสฺสทสฺสสมฺหิ	กปฺปานํ มนุชฺชาติปา
อพฺพุทฺธิรพฺพุทฺธานิ	อภฺจฺจฺจฺจาสึสุ ชตฺติยา ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺจฺจิเม
จฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

๑ ม. ย. สตุถุโน ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา นิคฺคณฺหชิปปุผิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 นิคฺคณฺหชิปปุผิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐมํ สุมนาเวพิยตฺเถราปทานํ (๓๒๘)

[๓๓๐] เวสฺสภุสฺส ภควโต	โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
สพฺเพ ชนา สมาคมฺม	มหาปุชฺชํ กโรนฺติ เต ฯ
สุธาย ปิณฺหํ กตฺวาน	อาเวฬุํ สุมนายหํ
สีหสฺสนสฺส ปุโรโต	อภิโรเปสฺหํ ตทา ฯ
สพฺเพ ชนา สมาคมฺม	เปกฺขนฺติ ปุปฺผมุตฺตมํ
เกนิทํ ปุชฺชิตํ ปุปฺผํ	พฺพุทฺธเสฏฺฐสฺส ตาทิโน ฯ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน	นิมฺมานํ อุปฺปชฺชหํ
อนฺุโภมิ ^๑ สกํ กมฺมํ	ปุพฺเพ สุกตฺมตฺตโน ฯ
ยํ ยํ โยนฺุปฺปชฺชามิ	เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ
สพฺเพสฺสานํ ปิโย โหมิ	ปุปฺผปฺปุชฺชายิตํ ผลํ ฯ
นาภิชานามิ กาเยน	วาจาย อุกฺท เจตฺสา
สยฺยตฺวานํ ตปฺสฺสีนํ	กตํ อุปฺภูจฺจาหิตํ ^๒ มยา ฯ
เตน สุจฺริเตนาหํ	จิตฺตสฺส ปณฺิธีหิ จ
สพฺเพสฺสํ ปุชฺชิตो โหมิ	อนฺุโกสฺสสฺสิทํ ผลํ ฯ
^๓ เอกตฺตีสฺเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุปฺผมภิปุชฺชยี
ทฺคคฺตีสฺส นภิชานามิ	พฺพุทฺธปฺปุชฺชายิตํ ผลํ ^๓ ฯ
อิตฺโต เอกาทเส กปฺเป	สทฺสฺสาโรสิ ชตฺติโย
สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน	จกฺกาวตฺติ มหพฺพโล ฯ

๑ สี. อนฺุโภสิ ฯ ๒ ม. อุกฺโกสิตํ ฯ ๓-๓ ม. เอกตฺตีสฺเส อิตฺตติอาทิกาคา น ทิสฺสตี ฯ

ปฏิสมภินา จตสโส วิโมกขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺนมา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สุมนาวะพีโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๑
 สุมนาวะพียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นวมํ ปุพฺผฉตฺตียตฺเถราปทานํ (๓๒๙)

[๓๓๑]	ลิตฺตตฺถสฺส ภควโต	โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
	สจฺจํ ปกาสะนตฺสส	นิพฺพาเปนตฺสส ปาถิโน ๑
	ชลชฺชํ อหริตฺวาน	สตฺตปตฺตํ ^๑ มโนรมํ
	ปุพฺผสฺส ฉตฺตํ กตฺวาน	พุทฺธสฺส อภิโรปยํ ๑
	ลิตฺตตฺถโย จ โลกวิฑู	อาหุตฺตินํ ปฏฺฐิคุคฺโห
	ภิกฺขุสงฺฆเม จิตฺเต สตฺถา	อิมํ คาถํ ^๒ อภาสถ ๑
	โย เม จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	ปุพฺผฉตฺตํ อถารยิมิ ^๓
	เตน จิตฺตปฺปสาเทน	ทฺคฺคตฺตี โส น คจฺฉติ ๑
	อิทํ วตฺวาน สมฺพุทฺโธ	ลิตฺตตฺถโย โลกนายโก
	อุยฺโยเชตฺวาน ปริสํ	เวหาลํ นภมฺมุคฺคมิ ๑
	อฏฺฐิจิเต ^๔ นรเทวมฺหิ	เสตจฺฉตฺตํปิ วุฏฺฐหิ
	ปุโรโต พุทฺธเสฏฺฐสฺส	คจฺฉติ ฉตฺตมฺมุตฺตมํ ๑
	จตฺตุนฺนเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ฉตฺตํ อภิโรปยํ
	ทฺคฺคตฺตี นาภิชานามิ	ปุพฺผฉตฺตสฺสิทํ ผลํ ๑
	จตฺสสฺสตฺตติกปฺปมฺหิ	อฏฺฐจ ชลลิตฺธา อหุ
	สตฺตฺรตฺตนสมฺปนฺนา	จกฺกาวตฺตี มหพฺพลา ๑

๑ ม. สตปตตํ ๑ ๒ ย. ไป. อีมา คาถา ๑ ๓ ม. อถารยํ, ย. อการยํ ๑ ๔ ม. วุฏฐิตะ ๑

ปฏิสมภิกา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ปุพฺผฉตฺตโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ปุพฺผฉตฺตยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมั สปริวารฉตตทายกตเถราปทาน (๓๓๐)

[๓๓๒] ปทุมุตฺตโร โลกวิทู	อาหุตฺตํ ปฏฺฐิคุโ
อากาเส ชลวฏฺฐิฉี	วสฺสเท ฐมฺมวฏฺฐิฉิยา ๑
ตมทฺทสาสี สมฺพุทฺธํ	เทเสนฺตํ อมตํ ปทํ
สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	อคมาลี สกํ ฆรํ ๑
ฉตฺตํ อลงฺกตํ คยฺห	อุปกณฺณี นรุตฺตมํ
หฺมฺมฺโจ หฺมฺมฺเจน จิตฺเตน	อากาเส อุทฺธิปปี อหํ ๑
สุสงฺคหิตยานนํ	ทนฺโตว สาวกุตฺตโม
อุปกนฺตฺวาน สมฺพุทฺธํ	มตฺถเก สมฺปติฏฺฐหิ ๑
อนุกมฺปโก การุณิโก	พุทฺโธ โลกคคฺนายนโก
ภิกฺขุสงฺฆเม นิสีหิตฺวา	อีมา คาถา อภาสถ ๑
เยน ฉตฺตมิทํ ทินฺนํ	อลงฺกตํ มโนรมํ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน	ทฺคคฺตี โส น คจฺฉติ ๑
สตฺตกฺขตฺตํ จ เทเวสุ	เทวราชฺชํ กริสฺสติ
ทวตฺตีสกฺขตฺตํ ^๑ ราชา จ	จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
กปฺปสตฺสทสฺสมฺหิ	โอกกากกฺกุลสมฺภโว
โคตโม นาม นามเน ^๒	สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ๑

๑ ม. พาทตีสกฺขตฺตญจ ราชา, ย. ฉตฺตีสกฺขตฺตํ ... ๑ ๒ ม. โคตเตน ๑

ตสฺส ฐมเมสุ ทายาโท	โอรโส ฐมมณิมมิโต
สพฺพาสเว ปริณฺณาย	นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๑
พฺพุตฺตสฺส คิรมณฺณาย	วาจาสมิมฺพุทฺติรุตํ
ปสฺนฺนจิตฺโต สุมโน	ภิกฺขุโย หาสํ ชเนสํ ๑
ชหิตฺวา มานุสํ โยนี	ทิพฺพโยนี ^๑ สมชฺฉมคํ
วิมานมุตฺตมํ มยฺหํ	อพฺภุคฺคตํ มโนรมํ ๑
วิมานา นิภฺขมฺนตฺตสฺส	เสตฺตจฺฉตฺตํ ฐรียตี
ตทา สณฺณํ ปฏฺฐิลภามิ ^๒	ปฺพุพฺพกมฺมสฺสึทํ ผลํ ๑
เทวโลกา จวิตฺวาน	มฺนุสฺสตฺตตฺตญจ อาคมฺมี
ฉตฺตีสกฺขตฺตํ จกฺกาวตฺติ	สตฺตตฺกปฺปสฺตมฺหิโต ๑
ตมฺหา กายา จวิตฺวาน	อาคจฺฉิ ติทลํ ปุริ
ลํสฺริตฺวานุพฺพุเพน	มานุสํ ปฺนฺนราคมฺมี ๑
โอบกฺกนฺตํ มาตฺตฺกจฺฉิ มํ	เสตฺตจฺฉตฺตํ อธารยฺุ
ชาติยา สตฺตวสฺโสหํ	ปพฺพชฺชี อนคฺคาริยํ ๑
สฺนฺนโท นาม นามเนน	พฺพรหฺมเณ มนฺตปารคฺค
ผลิกํ ฉตฺตมาทาย	สวากคฺคตฺสฺส โส อทา ^๓ ๑
อนฺนโมทิ มหาวีโร	สวารีปฺพุตฺโต มหากถิ
สุตฺวานฺนโมทนํ ตสฺส	ปฺพุพฺพกมฺมํ อนฺนุสฺสึ ^๑ ๑
อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน	สํ จิตฺตํ ปสาทยิ
สฺริตฺวา ปุริมํ กมฺมํ	อรหตฺตํ อปาปฺยุณี ๑
อฺภฺจาย อาสนา ตมฺหา	สิเร กตฺวาน อณฺชลี
สมฺพฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา	อิมํ วาจมฺพุทฺธิยิ ๑
สตฺสทสฺเส อิตฺโต กปฺเป	พฺพุทฺธโร โลเก อนฺนุตฺตโร

๑ ย. เทวโยนี ๑

๒ ม. ปฏฺฐิลภี ๑

๓ ม. ตทา ๑

ปทุมุตฺตโร โลกวิทู อาหุติํ ปฏฺิคฺคโ ๑
 ตสฺส ฉตฺตํ มยา ทินฺนํ วิจิตฺตํ สมลงฺกตํ
 อุโฆทฺตเถหิ ปคฺคณฺหิ สยมฺภู อคฺคปฺคฺคโล ๑
 อโห พุทฺโธ^๑ อโห ฌมฺโม^๒ อโห โน สตฺถุสมฺปทา
 เอกฉตฺตสฺส ทาเนน ทุคฺคตี นฺุปปชฺชหํ ๑
 กิเลสฺสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมูหตา
 สพุพาสเว ปริณฺณาย วิหรามิ อนาสโว ๑
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิมเ
 ฌฬฺิณฺณวา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สปริวารฉตฺตทายโก เถโร อีมา คาถาย
 อภาสิตฺถาติ ๑

สปริวารฉตฺตทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุทฺทหานํ

อุมฺมาปฺปผณฺจ ปุพินํ หาโส ยณฺโณ นิมิตฺตโก
 สํสาวโก นิคฺคณฺหิ จ สุมฺนา^๓ ปุปฺผฉตฺตโก
 สปริวารฉตฺโต จ คาถา สตฺตสฺสตฺตฺตรา ๑

อุมฺมาปฺปผิยวคฺโค เตตฺตีโส ๑

๑ ย. พุทฺธา ๑

๒ ย. ฌมฺมา ๑

๓ ม. สุมฺนํ ๑

จตุตตีสโล โคนโรทกาวโค

ปจมี คนธรูปียตเถราปทาน (๓๓๑)

[๓๓๓]	ลีทตตถสส ภควโต	คนธรูปี อทาสหิ
	สมเนหิ ปฏิจจนน	พุกุธานุจฉวิกภจ ตํ ๑
	กถจนคหิยสงกาส	พุกุทธิ โลกคคณายก
	อินทิวรว ชลิต	อาทิตตํว หุตาสนํ ๑
	พยุคณฺฐสภว ปรม	อภิชาทว เกสร
	นิสินน สมณานคค	ภิกขุสงฆปุรภขตํ ๑
	ทิสวา จิตตํ ปสาเทตวา	ปกคเหตุวาน อณฺชลี
	วณฺทิตวา สตถุโน ปาเท	ปกุกามิ อุตฺตรามุโข ๑
	จตุณฺวเต อิตโต กปเป	ยํ คนฺธมททิตฺตา
	ทคคตตี นาทิขานามิ	คนฺธรูปุชชาติทํ ผลํ ๑
	ปฏิสมภิทา จตฺสโล	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	ฉพภิกฺขเว สจฺฉิกตา	กตํ พุกุทสฺส สาสนฺนฺติ ๑
อิตถํ	สุทํ อายุสฺมา คนฺธรูปิโย	เถโร อิมา คาถายิ อภาสิตฺถาติ ๑

คนธรูปียตเถรสส อปทาน สมตตํ ๑

หุติยํ อุทกปฺปชกตเถราปทาน (๓๓๒)

[๓๓๔]	สุวณฺณวณฺณนํ สมพุกุทธิ	คจจนตํ อนิลยฺชเส
	ฆตาสนํว ชลิต	อาทิตตํว หุตาสนํ ๑
	ปาณินา อุทกํ คยฺห	อากาเส อุทฺธิเป อห

๑ ม. ปวร์ ๑

สมปฏิจฺฉิ มหาวิโร	พฺพุโธ การุณิโก อิติ ฯ
อนตฺลิกฺเข จิตฺ สตฺถา	ปทุมุตฺตรนามโก
มม สงฺกปฺปมณฺเวย	อิมํ คาลํ อภาสถ ฯ
อิมินา ทกฺทาเนน	ปีติอุปฺปาทเนน จ
กปฺปสฺตสทฺสสํปี	ทฺฤคฺคตี นฺุปฺปชฺชลิ ฯ
เตน กมฺเมเน ทิปทินฺท	โลกเชฏฺฐจ นรฺาสม
ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ	หิตฺวา ชยปฺรชฺชัยํ ฯ
สทฺสฺสราชนาเมเน	ตโย จ จกฺกวตฺตติโน
ปญฺจสฺสฏฺฐิกปฺปสฺเต	จาตฺรณฺโตะ ชนาธิปา ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
จฬฺภิณฺเวย สจฺฉิกิตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
อิตถํ สุทํ อายสฺมา อุทกปฺพุชฺโก เถโร	อิมา คาลาโย อภาลิตฺถาติ ฯ
อุทกปฺพุชฺกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ	

ตติยํ ปุ่ณฺหาคปุ่ปฺฝิยตุเถรอปทานํ (๓๓๓)

[๓๓๕] กานนํ วนโมคคยฺห	วสามิ ลฺุทฺทโก อหํ
ปุ่ณฺหาคํ ปุ่ปฺฝิตํ ทิสฺวา	พฺพุทฺธเสฏฺฐจํ อนฺุสฺสรี ฯ
ตํ ปุ่ปฺฝํ โอยินิตฺวาน	สุคณฺธํ คณฺธิตํ สุทํ
ญฺูปิ กตฺวาน ปุ่พิเน	พฺพุทฺธสฺส อภิโรปยี ฯ
เทวนฺวุเต อิตฺ กปฺเป	ยํ ปุ่ปฺฝมฺภิพฺุชฺยี
ทฺฤคฺคตี นาภิชานามิ	พฺพุทฺธปฺุชฺชัยิํ ผลํ ฯ
เอกมฺหิ นฺวุเต กปฺเป	เอโก อาสิ ตโมนฺุโท
สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺตติ มหพฺพโล ฯ

ปฏิสมภิทา จตสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพีภินฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสุส ฐาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา ปุณฺนาคปุปฺปิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปุณฺนาคปุปฺปิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตถํ เอกทุสฺสทหายกตฺเถราปทานํ (๓๓๔)

[๓๓๖] นครเ หังสวติยา อโหสี ตินหารโก
 ตินหาเรน ชีวามิ เตน ไปเสมิ ทารเก ฯ
 ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน สพฺพธมฺมาน ปารคฺคู
 ตมณฺธการํ นาเสตฺวา อุปฺปชฺชิ โลกนายโก ฯ
 สเก ฆเร นิสีทิตฺวา เหว จินฺเตสหนํ ตทา
 พุทฺโธ โลเก สมฺปุปฺนโน เทยฺยธมฺโม จ นตฺถิ เม ฯ
 อิทํ เม สากฺกํ เอกํ นตฺถิ เม โกจิ ทายโก
 ทุกฺโข นรยสมฺผลโส โรปยิสฺสามิ ทกฺขินฺณํ ฯ
 เอวาทํ จินฺตยิตฺวาน สกํ จิตฺตํ ปสาทยี
 เอกํ ทุสฺสํ คเหตุวาน พุทฺธเสฏฺฐจฺสุสทาสหนํ ฯ
 เอกํ ทุสฺสํ ททิตฺวาน อุกฺกฏฺฐิจี สมฺปวตฺตยี
 ยทิ พุทฺโธ ตฺวํ วีร ตาเรหิ มํ มหามฺนิ ฯ
 ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู อาหุตีหนํ ปฏฺฐิคฺคาโห
 มม ทานํ ปกิตฺเตนฺโต อกา เม อนุโมหนํ ฯ
 อิมินา เอกทุสฺเสน เจตนาปณฺธีหิ จ
 กปฺปสฺตสทฺสฺสานิ วินิปาตํ น คจฺฉติ ฯ
 ฉตฺตีสกฺขตฺตฺว เทวินฺโท เหวรชฺชํ กริสฺสติ

เตตตีสกขตตุ ราชชา จ
 ปเทศรชช วิปลั
 เทวโลเก มนุสเส วา
 รูปวา คุณสมปนโน
 อภิโฆภ อมิตํ ทุสสํ
 อิทํ วตวาน สมพุทโธ
 นภํ อพุกุคคมิ ธีโร
 ยํ ยํ โยนุปปชชามิ
 โภเค เม อุทธา นตถิ
 ปทุทฐาเร ปทุทฐาเร
 เหฏฐา ทุสสมหิ ติฏฐามิ
 จกุกวาฬมุปาทาย
 อิจจมาโน จหํ อชช
 เตเนว เอกทุสเสน
 สุวณณวณฺโณ หุตวาน
 วิปากํ เอกทุสสส
 อยํ เม อนุตติมา ชาติ
 สตสทสสิโต กปเป
 ทุคคตตี นาภิชานามิ
 กิเลสา ฌาปิตา มยหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตวา
 ปฐิสสมภิทา จตสโส
 จฬภิกขุณา สจจิกิตา
 จกุกวตติ ภวิสสติ ๑
 คณนาโต อสงขยํ
 สัสนนโต ตูวํ ภเว ๑
 อนววกนตเทหวา
 ภวิสสติ^๑ ยถิจจกํ ๑
 ชลชุตตมนามโก
 หัสนราชาว อมฺพเร ๑
 เทวตตํ อถ มานุสํ
 เอกทุสสสสิทํ ผลํ ๑
 ทุสสํ นิพพตตเต มม
 อฺปริ ฉนฺทํ มม ๑
 สกานนํ สปพพตํ
 ทุสเสหจฉาทเยยฺยหํ ๑
 สัสนนโต ภวาภเว
 สัสนามิ ภวาภเว ๑
 นชฺฉคํ กตถจิกขยํ
 วิปจฺจติ อิทาปิ เม ๑
 ยํ ทุสสมทธี ตทา
 เอกทุสสสสิทํ ผลํ ๑
 ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
 วิหรามิ อนาสโว ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตติ ๑

๑ ม. ภวิสสสิ ๑

อิตถิ สุกฺขา อายสฺมา เอกทุสฺสหายโก เถโร อิมมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 เอกทุสฺสหายกตฺเถรสุตฺต อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปญฺจมนํ ผุสฺสลิตกมฺมิมยตฺเถราปทานํ (๓๓๕)

[๓๓๗]	วิปสฺสี นาม สมฺพุทฺโธ	โลกเชฏฺโฆ นราสโก
	ชี่ณาสเวหิ สหิโต	สงฺฆารามे วลี ตทา ฯ
	อารามทวารา นิกฺขมฺม	วิปสฺสี โลกนายโก
	สท สตสทฺสเสหิ	อภฺจชี่ณาสเวหิ โส ฯ
	อชินฺเนน นิวตฺโตหํ	วากจীরฺโรปิ จ
	กุกฺกุฏโกทกมาทาย ^๑	สมฺพุทฺธํ อุปสงฺกมึ ฯ
	สกํ จิตฺตํ ปสาเตตฺวา	เวทชาโต กตญฺชลี
	กุกฺกุฏโกทกมาทาย ^๒	พุทฺธมพุทฺธิกรึ ^๓ อหํ ฯ
	เตน กมฺเมน สมฺพุทฺโธ	ชลชฺชุดตฺตมนามโก
	มม กมฺมํ ปกิตฺเตตฺวา	อคฺมา เยน ปตฺถิตํ ฯ
	ผุสฺสลิตา ปญฺจสทฺสสา	เยหิ ปุชฺเชสหํ ชินํ
	อชฺชตฺเตยฺยสทฺสเสหิ	เทวราชชฺมการยึ ฯ
	อชฺชตฺเตยฺยสทฺสเสหิ	จกฺกวตฺติ อโหสหํ
	อวเสเสน กมฺเมน	อรหตฺตํ อปาปฺถึ ^๔ ฯ
	เทวราชา ยทาโหสิ ^๕	มฺนุชาธิปติ ตทา ^๕
	ตํเยว นามเชยฺยเม	ผุสฺสลิโต นามโหสหํ ^๖ ฯ
	เทวภูตสุตฺต สนฺตสุตฺต	อถาปิ มานุสฺสสุตฺต วา
	สมฺนฺดา พุยามโต มยฺหํ	ผุสฺสลิตฺตปิ ^๗ ปวสฺสติ ฯ

๑,๒ ม. กุกฺกุฏโกทกมาทาย ฯ ๓ ม. ย. พุทฺธมพุทฺธิกรึ ฯ ๔ ม. ย. ยถา โหมิ ฯ
 ๕ ม. ยทา, ย. ยถา ฯ ๖ ม. ย. นามโหมหํ ฯ ๗ ม. ย. ผุสฺสลิตฺตว ฯ

ภวา อุกุขมาภฺวิตา มยฺหํ	กิลเลสา ฌาปิตา มม
สพฺพาสวปริกฺขิณเณ	มุสลิตตสฺส อิหํ ผลํ ๑
จนฺทหนสฺเสว เม วสฺสโส ^๑	ตถา คนฺโธ ปวายติ
สาร์โรโก ^๒ มม คนฺโธ	อชฺชุตมโกเส ปวายติ ๑
ทิพฺพคนฺธํ สมฺปนฺนํ	ปฺปญฺญกมฺมสมมฺกคิณํ
คนฺธํ ฆตฺวาน ชานนฺติ	มุสลิตฺโต อากโต อิธ ๑
สาชา ปลาสกภูจฺจานิ	ติณฺหานิปิจ สพฺพโส
มม สงฺกปฺปมญฺเวยาย	คนฺโธ สมฺปชฺชเต ชเณ ๑
สตฺตสฺสเส อิโต ^๓ กปฺเป	จนฺทหนํ อภิปฺปชฺชยํ
ทฺฤคฺคตี นาภิชานามิ	มุสลิตตทสฺสลิหํ ผลํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จพฺพิญฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตฺถํ สุหํ อายสฺมา มุสลิตกมฺมปิโย^๔ เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺตฺถาติ ๑

มุสลิตกมฺมปิโยตฺถเธรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉฐุจํ ปภงฺกกรตฺถเธาปทานํ (๓๓๖)

[๓๓๘] ปทฺมุตฺตตรภควโต	โลกเชฏฺฐจสฺส ตาทิโน
ปวเน เจติยํ อาสิ	วาพมิตฺตมาภูเล ๑
น โภจิ วิสฺหิ คนฺตุํ	เจติยํ อภิวณฺทิตุํ
ติณฺนกฏฺฐจลโตนทฺธํ	ปลุกฺคํ อาสิ เจติยํ ๑
วนกมฺมิโก ตทา อาสิ	ปิตาเปตามเหหนํ ^๕

๑ ม. กายา ๑

๒ ม. สรรโรโต, ยฺ. สรรโรโก ๑

๓ ม. สตฺตสฺสทสฺสลิโต ๑

๔ ม. มุสลิตกมฺมปิโย ๑

๕ ม. ปิตฺตฺมาตฺตมเตนหนํ, ยฺ. ปิตฺตฺเปตามเหหนํ ๑

อททลั ปวเน ฐูปั
 ทิสวานาหัง พุทฺธฐูปั
 พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส ฐูปโยยั
 นจฺจนนุ นปฺปฏิฐูปั
 พุทฺธฐูปั อโสเชตฺวา
 ติณกฺกฺจฺจว วลฺลิตฺตจ
 วนฺทิตฺวา อฏฺฐ วารานิ
 เตน กมฺเมเน สุกฺเตน
 ชหิตฺวา มานุสฺสั เทหัง
 ตตฺถ เม สุกฺตัง พุยมหัง
 สฏฺฐิจโยชนมฺพุพิทฺธัง
 ติสตานิ จ วารานิ
 ปญฺจวิสฺสติกฺขตฺตฺตฺตฺตฺต
 ภวามเว ลัสนฺโต
 โภเค เม อุณฺตา นตฺถิ
 ลีวียา^๒ หตฺถิชนฺเชน
 ยั ยั ทิสาหัง คจฺฉามิ
 ชาณู วา กณฺฐกั วาปี
 ปุณฺณกมฺเมเน ลัยฺตุโต
 กุฏฺฐจัน คณฺโฑ กิลาโส จ
 ททฺท กณฺฑุ^๓ จ เม นตฺถิ
 อณฺณปี เม อจฺฉริยั
 นาภิขานามิ เม กาเย

ลุคฺคั ติณลตฺตากุลั ๑
 ครุจิตฺตัง อฺปฏฺฐจฺหิ
 ปลุคฺโค อจฺฉติ วเน ๑
 ชานนฺตสฺส คฺคณาคฺคณั
 อณฺณ กมฺมํ ปโยชเย ๑
 โสธยิตฺวาน เจตฺติเย
 ปฏฺฐิกุฏฺฐิโก อคจฺฉหัง ๑
 เจตนาปณฺธิรึหิ จ
 ตาวตีสั อคณฺฉหัง^๑ ๑
 โสวณฺณํ สปฺปภสฺสรุ
 ตีสโยชนวิตฺถตฺตัง ๑
 เทวราชฺชมการยึ
 จกฺกวตฺติ อโหสหัง ๑
 มหาโภคั ลภามหัง
 โสธนาย อิทัง ผลัง ๑
 ปวเน คจฺฉโต มม^๓
 สรณั สมฺปชฺชเต^๔ วณั ๑
 นาหัง ปสฺสามิ จกฺขุณา
 สยเมวปณฺเียเร ๑
 อปมาโร วิตจฺฉิกกา
 โสธนาย อิทัง ผลัง ๑
 พุทฺธฐูปมฺหิ โสธิตะ^๖
 ชาตัง ปิฬกพิณฺฑุกั ๑

๑ ม. สมคจฺฉหัง ๑ ๒ ม. ลีวีกา ๑ ๓ ย. มม ๑ ๔ ม. สมปเต ๑
 ๕ ม. กจฺฉ ๑ ๖ ม. ย. พุทฺธฐูปสฺส โสธเน ๑

อญฺญปี เม อจฺฉริยํ พุทฺธญฺมฺหิ โสธิตะ
 ทเว ภาเว สํสฺรามิ ทเวตฺเต อถ มาณฺเส ฯ
 อญฺญปี เม อจฺฉริยํ พุทฺธญฺมฺหิ โสธิตะ
 สุวณฺณวณฺโณ สพุทฺถถ สปรปภาโส ภวามหํ ฯ
 อญฺญปี เม อจฺฉริยํ พุทฺธญฺมฺหิ โสธิตะ
 อมนาปี วิวชฺเชติ มนาปี อฺปฺติฏฺฐจฺติ ฯ
 อญฺญปี เม อจฺฉริยํ พุทฺธญฺมฺหิ โสธิตะ
 วิสุทฺธํ โหติ เม จิตฺตํ เอกคฺคํ สุสฺมาหิตํ ฯ
 อญฺญปี เม อจฺฉริยํ พุทฺธญฺมฺหิ โสธิตะ
 เอกาสเน นิสฺสีทิตฺวา อรหฺตฺตํ อปาปฺญี ฯ
 สตสฺหสฺเส อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกฺกํ ตทา
 ทฺคฺคตฺตี นาภิชานามิ โสธินาย อิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพีภินฺณา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปมฺงกโร เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปมฺงกรตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตุตมํ ตินกฺฎิทายกตฺเถรอปทานํ (๓๓๗)

[๓๓๙] นครเ พนฺธุมฺติยา อโหสิ ปรกมฺมิโก
 ปรกมฺมายเน ยฺตุโต ปรภตฺตํ อปฺสฺสิโต ฯ
 รโหโต นิสฺสีทิตฺวา เหวํ จินฺเตสทํ ตทา^๑
 พุทฺโธ โลเก สมฺบุปฺนโน อธิกาโร จ นตฺถิ เม ฯ

๑ ย. จินฺเตสิ ตาวเท ฯ

กาโล คตี เม^๑ โสเชตฺ
 ทุกฺโข นรยสมฺผลโส
 เอวาทํ จินฺตยิตฺวาน
 เอกาทํ กมฺมํ ยาจิตฺวา
 ตินฺนกุญฺจณฺจ วลฺลิตฺว
 ติทฺถนุทเท จเปตฺวาน
 สงฺฆสฺสตถาย กุญฺจิกํ
 ตทเหเยว อาคณฺตฺวา
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน
 ตตฺถ เม สุกฺตํ พฺยเมหํ
 สหสฺสกณฺโฑ สตเคณฺฑุ
 สตสหสฺสนิยฺยูหา
 ยํ ยํ โยนฺุปชฺชามิ
 มม สงฺกปฺปมณฺเวยาย
 ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา
 ตาสํ มม น ชานามิ
 สีหา พฺยคฺฆา จ ทีปิ จ
 สพฺเพ มํ ปรีวชฺชนฺติ
 ลีรีสฺปา จ ภูตา จ
 เตปิ มํ ปรีวชฺชนฺติ^๒
 น ปาปสฺสปีนสฺสาหํ
 อุปฺภูจิตฺตา สติ มยฺหํ
 ตาเยว ตินฺนกุญฺจิกาย
 ขโณ เม ปฏฺฐิปาทิโต
 อปฺุณฺณานํ หิ ปาณินํ ๑
 กมฺมสามี อุปาคามิ
 ปวณฺํ ปาวีสี อหํ ๑
 อาหริตฺวานหนฺตทา
 อกํ ตินฺนกุญฺจิ อหํ ๑
 นิยฺยาเทตฺวาน ตํ อหํ
 กมฺมาสามี อุปาคามิ ๑
 ตาวตีสํ อคณฺคหํ
 ตินฺนกุญฺจิกาย นิมฺमितํ^๓ ๑
 ฐชาลฺ ฐริตามโย^๔
 พฺยเมห ปาตฺฐาวีสุ เม ๑
 เทวตฺตํ อถ มานุสํ
 ปาสาทิ อุปฺติฏฺฐติ ๑
 โลมหํโส น วิชฺชติ
 ตินฺนกุญฺจิกายิหํ ผลํ
 อจฺฉโกกตฺรจฺฉโย^๔
 ตินฺนกุญฺจิกายิหํ ผลํ ๑
 อหิกุมฺภานฺฑทฺรทฺขสา
 ตินฺนกุญฺจิกายิหํ ผลํ ๑
 สรามิ ทสฺสนํ มม
 ตินฺนกุญฺจิกายิหํ ผลํ ๑
 อนฺุโภตฺวาน สมฺปทา

๑ ม. กาโล เม คตี ๑ ๒ ม. กุญฺจิกาย สุนิมฺमितํ ๑

๓ ม. สหสฺสกณฺโฑ สตเคณฺฑุ ... ฐริตามโย ๔ ม. สีหพฺยคฺฆา ... อจฺฉโกกตฺรจฺฉภา ๑

โคตมสฺส ภควโต ฐมมํ สจฺฉิกรี อหํ ๑
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรී ททา
 ทุคฺคตี นามิชานามิ ตินฺนุฏฺฐิกายิทํ ผลํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ตินฺนุฏฺฐิทายโก เถโร อีมา คาถายฺ อภาสิตฺถาติ ๑
 ตินฺนุฏฺฐิทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐมํ อุตฺตเรยฺยทหายกตฺเถรอปทานํ (๓๓๘)

[๓๔๐] นครเ หํสวติยา อโหสิ พุราหฺมเณ ททา
 อชฺฌายิโก มนฺตชโร ตินฺนณํ เวทาน ปารคฺคู ๑
 ปุรฺกขโต สฺสิสฺเสหิ ชาติโม^๑ จ สฺสิสิขิตฺโต
 ไตยาภิสฺเสจนตฺถาย นครา นิกฺขมึ ททา ๑
 ปทฺมุตฺตโร โลกวิทู^๒ สพฺพชฺมมาน ปารคฺคู
 ชิณฺนาสวสฺสเสหิ นครํ ปาวีสี ชิโน^๓ ๑
 สฺจจารุรูปํ ทิสฺวาน อเนญฺชํ การิตํ วิย
 ปรีวฺตํ อรหฺนเตหิ ทิสฺวา จิตฺตํ ปสาทยี ๑
 สิริสี^๔ อณฺชลี กตฺวา นมสฺสิตฺถวาน สฺพพตํ
 ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน อุตฺตฺตริยมทาสหํ ๑
 อุภฺโหตฺเถหิ ปคฺคยฺห สภาวกํ อุกฺขิปี อหํ
 ยาวตา พุทฺธปฺริสา ดาว ฉาเทสิ สภาวก^๕ ๑
 ปิณฺทจารํ จรฺนตฺตสฺส มหาภิกฺขุคฺคณาทิโน^๖

๑ ม. ชาติมา ๑ ๒ ม. ย. ปทฺมุตฺตโร นาม ชิโน ๑ ๓ ม. ปาวีสี นครํ ชิโน ๑
 ๔ ม. สิริสฺมึ ๑ ๕ ม. สภาวก ๑ ๖ ย. มหาภิกฺขุคฺคณาทินํ ๑

ฉาท ^๑ กโรนโต อฏฐาลิ	หาสยนโต มมํ ตทา ฯ
ฆรโต นิกขมนตสฺส	สยมฺภู อคฺคปฺคฺคโล
วิธियํ จิตโก สตถา	อกาลิ อนุโมทน ^๒ ฯ
ปสฺนฺนจิตฺโต สุมโน	โย เม ปาทาลิ ^๓ สาฎกํ
ตมหนํ กิตฺตยิสฺสํ	สุณฺหาถ มม ภาสโต ฯ
ตีสฺกปฺปสฺสํ	เทวโลเก รมิสฺสตี
ปญฺญาสฺสขตฺตํ เทวินฺโท	เทวราชํ กริสฺสตี ฯ
เทวโลเก วสนตสฺส	ปฺญญกมฺมสมฺมุคฺคิโน
สมนฺดา โยชนสฺสํ	ทฺสฺสจฺจนฺนํ ภวิสฺสตี ฯ
ฉตฺตีสฺกขตฺตํ ราชา จ	จกฺกวตฺตี ภวิสฺสตี
ปเทสฺราชํ วิปฺลํ	คณฺหาโต อสงฺขย ^๔ ฯ
ภเว สํสรฺมานสฺส	ปฺญญกมฺมสมฺมุคฺคิโน
มนสา ปตฺถิตํ สพฺพํ	นิพฺพตฺติสฺสตี ตาวเท ฯ
โกเสยฺยกมฺพลานิ ^๕ จ	โขมกปฺปาลิกานิ จ
มหคฺฆานิ จ ทฺสฺสานิ	ปฏฺฐิลจฺจตฺติยํ นโร ฯ
มนสา ปตฺถิตํ สพฺพํ	ปฏฺฐิลจฺจตฺติยํ นโร
เอกทฺสฺสสฺส วิปากํ	อนุโฆสฺสตี สพฺพทา ฯ
โส ปจฺจมา ปพฺพชิตฺวาน	สุกฺกมฺULEน โจทีโต
โคตมสฺส ภควโต	ธมฺมํ สจฺฉิกฺริสฺสตี ฯ
อโห เม สุกตํ กมฺมํ	สมฺพฺพุทฺธสฺส ^๖ มहेสิโน
เอกาหํ สาฎกํ ทตฺวา	ปตฺโตมฺหิ อมตํ ปทํ ฯ
มณฺฑปเป รุกฺขมฺULE วา	วสโต สฺสุณฺนเก ฆเร

๑ ม. ฉท^๑ ฯ ๒ ม. ย. วิธियํ จิตฺ สตถา อกา เม อนุโมทน^๒ ฯ ๓ ม. อทาลิ ฯ

๔ ม. อสงฺขย^๔ ฯ ๕ ม. โกเสยฺยกมฺพลยานิ ฯ ๖ ม. ย. สพฺพญฺญสฺส ฯ

ธาวเรติ ทุสฺสจฺจนั	สมนฺตทา พุยามโต มม ๑
อวิญฺญตฺตํ นินฺวาเสมิ ^๑	จิวรํ ปจฺจยญฺจหํ
ลามิหิ ^๒ อนนฺปานสฺส	อุตฺตเรยฺยสฺสึทํ ผลั ๑
สตสฺหสฺเส อีโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกรึ ตทา
ทุคฺคตี นามิขานามิ	วตฺถทานสฺสึทํ ผลั ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬิภินฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

อิตถัํ สฺทํ อายสฺมา อุตฺตเรยฺยทายโก เถโร อิมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

อุตฺตเรยฺยทายกตฺเถรสฺส อปทานั สมตฺตํ ๑

นวมั ฅมฺมสฺสวณียตฺเถรอปทานั (๓๓๙)

[๓๔๑] ปทุมฺตฺตโร นาม ชินเ	สพฺพฅมฺมาน ปารคฺ
จตฺสจฺจํ ปกาเสนฺโต	สนฺตาวเรติ พหุชฺชน ^๓ ๑
อหํ เตน สมเยน	ชฏฺฐิลเ อุกฺคตาปโน
ฐนฺโต วากจิวานิ	คจฺฉามิ อมฺพเร ตทา ๑
พุทฺธเสฏฺฐจฺสส อฺปริ	คนฺตุํ น วิสฺหามหํ
ปกฺขีว เสลมฺาปชฺช ^๔	คมนํ น ลมฺินตทา ^๕ ๑
น เม อิทํ ภูตปฺุพฺพิ	อิริยสฺส วิโกปนํ
ทเก ยถา อุมฺมิลิตฺวา ^๖	เอวํ คจฺฉามิ อมฺพเร ๑
อุพฺพารภฺโต มนุสฺโซ จ ^๗	เหฏฺฐจาสิโน ภวิสฺสตี
หนฺท เมตํ คเวสิสฺสั	อปี อตถัํ ลภายฺยหํ ๑

๑ ย. อวิญฺญตฺติ นินฺวาเสมิ ๑ ๒ ม. ลามิ, ย. ลามิหิ ๑ ๓ ม. สนฺตาวเรสิ พหุ ชน ๑
 ๔ ม. ย. เสลมฺาสชช ๑ ๕ ม. น ลมามหํ, ย. น ลมฺา ตทา ๑ ๖ ม. อุมฺมุชฺชิตฺวา ๑
 ๗ ม. จสฺทโท นตฺถิ ๑

โอโรหนุโต อนุตติกา
 อนิจจตัง กถนตสส
 อนิจจสณญมฺคฺคยห
 ยาวตายุ วลิตฺวาน
 จริเม วตฺตมานมฺหิ
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน
 ตีสกปฺปสทฺธานิ
 เอกปณฺณาสกฺขตฺตฺตฺตฺต
 เอกสทฺตติกฺขตฺตฺตฺต
 ปเทสฺรชฺช วิปฺลํ
 ปีตุมฺเร^๑ นิสีทิตฺวา
 คาถาย ปรีทึเปนุโต
 อนุสฺสวามิ ตัง สณฺฑํ
 น โภฏี ปฎิวิชฺฌามิ
 อนิจฺจา วต สงฺขารา
 อุปฺปชฺชิตฺวา นิสฺซุณฺนติ
 สห คาทํ สุนฺนิทฺวาน
 เอกาสเน นิสีทิตฺวา
 ชาตียา สตฺตวสฺโสหํ
 อุปฺสมปาทยิ พฺพฺโธ
 ทารโกว อหํ สนุโต
 ก็ เม กรณียํ อชฺช
 สตฺสทฺสเส อีโต กปฺเป

สทฺทมสฺโสสิ สตฺตฺโน
 ตมหํ อุกฺคหิ ตทา ฯ
 อคมาสี มมสฺสมํ
 ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ฯ
 ตัง ฌมฺมสฺสวณฺํ สรี
 ดาวตีสํ อคฺจจฺหํ ฯ
 เทวโลเก รมี อหํ
 เทวรสฺสมการยิ ฯ
 จกฺกวัตฺติ อโหสํ
 คณฺหาโต อสงฺขยํ ฯ
 สมเณ ภาวิตินฺทฺริย
 อนิจฺจวตฺตฺตฺตฺตฺต^๒ ฯ
 สํสรฺนุโต ภาวภาเว
 นิพฺพานํ อจฺจุตํ ปทํ ฯ
 อุปฺปาทวयरฺมมิโน
 เตสํ วุปฺสโม สฺุโข ฯ
 ปุพฺพกมฺมํ อนุสฺสรี
 อรหฺตฺตํ อปาปฺณิ ฯ
 อรหฺตฺตํ อปาปฺณิ
 คุณมณฺณาย จกฺขุมา ฯ
 กรณียํ สมာปยิ
 สกฺยปฺตฺตฺสส สาสเน ฯ
 ยํ กมฺมมกริ ตทา

๑ ม. ปีตุเคเห ฯ

๒ ม. อนิจฺจตฺตฺตฺตฺต ฯ

สมุจฺฉิโยชนมฺพุพิทฺธํ	ตีสโยชนวิทฺถตํ ๑
สทสฺสทฺทตฺตํ เทวินฺโท	เทวราชชมการยี่
ปณฺจสทฺตติกฺทตฺตญฺจ	จกฺกวตฺติ อโหสํ ๑
ปเทสฺรชฺชํ วิปฺปลํ	คณฺหาโต อสงฺขยํ
อนฺุโฆมิ สกํ กมฺมํ	ปฺพุเพ สุกตมตฺตโน ๑
เตเนเวกปทฺเมน	อนฺุโฆตฺวาน สมฺปทา
โคตมสฺส ภควโต	ธมฺมํ สจฺฉิกรี อหํ ๑
กิลเสา ฉาปีตา มยฺหํ	ภวา สพุเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สทสทฺสเส อีโต กปฺเป	ยํ ปฺพุพฺพมภิปุชฺชยี่
ทฺตุคฺตี นาภิชานามิ	เอกปทฺมสฺสลิทํ ผลํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อญฺฉิเม
ฉพฺภิญฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

อิตถํ สุทํ आयสฺมา อุกฺขิตตปทฺมียโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

อุกฺขิตตปทฺมียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุททาน

คนฺุโหทกํ ปุชฺชนิ จ	ปฺพฺพนาคํ เอกทฺสฺสลิกา ^๑
มุสฺสลิโต จ ปภงฺกโร	กฺุฏฺฐิโท อุตฺตริยโก ๑
สวณฺ ^๒ เอกปทฺมิ	คาถาโย สพุพฺปิณฺฑิตา
เอกคาถาสตฺถญฺเจว	จตฺตทาฬีสเมว จ ๑

คนฺุโหทกาวคโค จตฺตตฺตีโส ๑

๑ ม. คนฺุโหทกํ อุทกํ จ ปฺพฺพนาค เอกทฺสฺสกา ๑

๒ ม. สวณิ ๑

ปถุจตฺตีสเ อเอกปทุมวคโค

ปจมํ อเอกปทุมมยตเถรอปทานํ (๓๔๑)

[๓๔๓] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน ภวภเว วิภเวโต หंसราชา ตทา โหมิ ชาตสฺสรํ สโมคยห ปทุมุตฺตโร โลกวิทู ชาตสฺสรสฺส อฺปริ ทิสฺวานหํ เทวเทวํ วณฺเณ เจตฺวาน ปทุมํ มุขตฺตุนฺเทน ปคคยห อฺกฺขิปิตฺวาน คคเน ปทุมุตฺตโร โลกวิทู อนตฺตลิกฺเข จิตฺ สตฺถา อิมินา อเอกปทุมเนน กปฺปานํ สตฺสทสฺสํ อิทํ วตฺวาน สมฺพทุโร มม กมฺมํ ปกิตฺเตตฺวา สตฺสทสฺเส อิตฺ กปฺเป ทฺคคตฺตี นามิชานามิ ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส จฬฺภิกฺชิตฺตา	สพฺพธมฺมาน ปารคฺ ตาเรตี ^๑ ชนตํ พหุํ ๑ ทิชานํ ปวโร อหํ กีฬามิ หंसกีฬิตํ ๑ อาหุตฺตินํ ปฏิกคฺโห อาคจฺฉิ ตาวเท ชีโน ๑ สยมฺภุํ โลกนายนํ สตฺตปตฺตํ มโนรมํ ๑ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ^๒ พฺพุทฺเสฏฺฐจํ อปฺปชฺยํ ๑ อาหุตฺตินํ ปฏิกคฺโห อกาสิ ^๓ อนฺนุโมทนํ ๑ เจตนาปณฺธิรํ ๑ วินิปาตํ น คจฺฉสิ ๑ ชลชฺชุดฺตมนามโก อคมา เยน ปตฺติตํ ๑ ยํ กมฺมมกฺกริ ตทา พฺพุทฺชฺปุชฺายิทํ ผลํ ๑ วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐสิเม กตํ พฺพุทฺชฺสฺส สาสนฺนฺติ ๑
--	---

๑ ม. ตาเรสิ ๑ ๒ ม. ย. ปสนโน โลกนายน ๑ ๓ ม. ย. อกา เม ๑

อิถถัง สุทัง อายสฺมา เอกปทุมมียเ อเโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ
 เอกปทุมมียตเถรสฺส อปทานัง สมตถัง ฯ

หุติยัม ทินฺนุปรปลมมาลียตเถราปทานัง (๓๔๒)

[๓๔๔]	จนฺทภาคานทิตีเร	อโหสิ วานโร ตทา
	อทุทลัม วิรัชัง พุฑุฑัง	นิสินฺนัม ปพพตฺตนาตโร ฯ
	โอภาเสนฺตุทัง ทิสสา สพฺพทา	สาธราชฺว ฝุลฺลิตัง
	ลกฺขณพฺยญฺชฺชูปเต	ทิสฺวา อตตมโน อหุ ฯ
	อุทคฺคจิตฺโต สุมโน	ปีติยา หมฺมจฺจมานโส
	ตีณิ อุปฺปลูปฺพพานิ	มตฺถเก อภีโรปยี ฯ
	อุปฺพพานิ อภีโรเปตฺวา	วิปสฺสิสฺส มเหสีโน
	สคารโว ภวิตฺวาน ^๑	ปกฺกามิ อุตฺตรามุโข ฯ
	คจฺจนฺโต ปฏิกฺกฺกโก	วิปรฺสนนฺเนน เจตฺสา
	เสสนฺตเร ปปฺติตฺวา ^๒	ปาปฺณิ ชีวิตฺกฺขยํ ฯ
	เตน กมฺเมน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิวีหิ จ
	ชฺหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตีลัม อคจฺจนํ ฯ
	สทานัง ตีณิกฺขตฺตญฺจ	เทวราชฺชมการยี
	สทานัง ปญฺจกฺขตฺตญฺจ	จกฺกวตฺติ อโหสํ ฯ
	เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ อุปฺปมฺภิปฺชยยี
	ทฺคคฺตี นาภิชานามิ	พฺพุชฺชชฺชายิทํ ผลํ ฯ
	ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อมฺมจฺิเม
	ฉพีภิญฺญา สจฺฉิกฺกตา	กตัม พฺพุชฺชสฺส สาสนฺนฺตฺติ ฯ

๑ ย. คมิตฺวาน ฯ ๒ ม. ย. ปตฺติตฺวาน ฯ

อิตถัง สุทัง อายสฺมา ตีณฺนุปฺลมาลียเ อเถโร อิมมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ตีณฺนุปฺลมาลียตฺเถรสุส อปทานัม สมตฺตํ ฯ

ตติยัม ธรรมายกตเถรอปทานัม (๓๔๓)

[๓๔๕] ติสฺโส นาม อหุ สตฺถา โลกเชฏฺโฆ นราสโภ
 ตโยปฺริกฺขเย^๑ ทิสฺวา ฐชฺ อาริปีตัม มยา ฯ
 เตเน กมฺเมเน สุกเตเน เจตนาปณฺธิธีหิ จ
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ ดาวตีสํ อคฺจฺฉหํ ฯ
 สตานํ ตีณฺนิกฺขตฺตฺถจฺ เหวรชฺชมการยฺ
 สตานํ ปญฺจกฺขตฺตฺถจฺ จกฺกวตฺติ อโหสหํ ฯ
 ปเทสฺรชฺชํ วิปฺปลํ คณฺหาโต อสงฺขยํ
 อนฺุโภมิ สกํ กมฺมํ ปุพฺเพ สุกตมตฺตโน ฯ
 เทวนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรี ตทา
 หุคฺคตี นาภิชานามิ ฐชฺทานสฺลิตํ ผลํ ฯ
 อิจฺฉมาโน จหํ อชฺช สกานนํ สปฺพพตํ
 โขมทฺสฺเสน ฉาเทยยํ ตทา มยฺหํ กเต ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสุสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิถถัง สุทัง อายสฺมา ฐชฺทายโก อเถโร อิมมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ฐชฺทายกตเถรสุส อปทานัม สมตฺตํ ฯ

๑ ย. ตโย ปฺริกฺขโย ฯ

ปเทสฺรชฺชํ วิปฺปลํ	คณฺหาโต อสงฺขยํ ๑
อุพฺพพิทฺธํ ภาวนํ มยฺหํ	อินฺทลภูจฺฉิว อุคฺคตํ
สทฺสสถมฺภํ อตุลํ	วิมานํ สปฺปภสฺสรํ ๑
เทวสมฺปตฺตี อนุภฺกตฺวาน ^๑	สุกฺกมุเลน โจทิตฺโต
โคตมสฺส ภควโต	สาสเน ปพฺพชฺชี อหํ ๑
ปรชานํ ปหิตตฺโตมฺหิ	อุปสนฺโต นิรฺฐปฺติ
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อภูจฺฉิเม
ฉพฺภิญฺญา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา นพฺฟคาริโก เถโร	อิมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

นพฺฟคาริกตฺเถรสฺส อปทานํ สมฺตตํ ๑

ฉกฺฉิ จมฺปกปฺปฺฝิยตฺเถรอปทานํ (๓๔๖)

[๓๔๘] หิมวณฺตสฺสวិหฺุเร	ฉาปโล ^๒ นาม ปพฺพโต
พุทฺโธ สุทฺสสโน นาม	วิหาลิ ปพฺพตฺนฺตฺเร ๑
ปฺปฺฝํ เหมวณฺต ^๓ คยฺห	คจฺฉํ เวหายเสนหนํ ^๔
อทฺทลํ วิรชฺชํ พุทฺธํ	โอฆตฺติณฺณมนาสวํ ๑
สตฺตจฺมปฺกปฺปฺฝานิ	สีเส กตฺวานหนํ ตทา
พุทฺธสฺส อภิโรเปลฺลี	สยมฺภุสฺส มहेลฺลิเน ๑
เอกตฺตีเส อิโต กปฺเป	ยํ ปฺปฺฝมฺภิพฺุชฺยํ
ทฺคคฺตี นาภิชานามิ	พุทฺธปฺุชฺยํ ฝลํ ๑

๑ ม. เทว สมฺปตฺตี อนุภฺกตฺวา ๑

๒ ม. ชาปโล, ย. จาโร ๑

๓ ม. เหมวณฺตํ, ย. เหมวตํ ๑

๔ ย. เวหาลเยนหนํ ๑

ปฐิสมภีทา จตสโส วิโมกขาปิจ อฏฺฉิเม
 จฬภีญญา สจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา จมฺปกปฺปญฺปิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 จมฺปกปฺปญฺปิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตตมํ ปทุมปฺชกตฺเถรอปทานํ (๓๔๗)

[๓๔๙] หิมวณตสฺสวิหฺเร โรมโส นาม ปพฺพโต
 พุทฺโธ จ โสภิตो นาม^๑ อพฺโภกาเส วสี ตทา ฯ
 ภวนา นิกฺขมิตฺวาน ปทุมํ ธารยี่ อหํ
 เอกาหํ ธารยิตฺวาน ปุณฺพภวํ อุปาคมี่^๒ ฯ
 เอกนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ปุปฺผํ อภิปฺชยี่
 ทุคฺคตี นภิชานามิ พุทฺธปฺชชายิทํ ผลํ ฯ
 ปฐิสมภีทา จตสโส วิโมกขาปิจ อฏฺฉิเม
 จฬภีญญา สจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา ปทุมปฺชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปทุมปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

เตรสมํ ภานวารํ ฯ

๑ ม. ย. พุทฺโธปิ สมภโว นาม ฯ ๒ ม. ปุณฺ ภานฺปาคมี่ ฯ

อภุจม์ ตินมฺภูจิทายกตฺเถราปทาน (๓๔๘)

[๓๕๐] หิมวณฺตสฺสวិหฺวเร	ลมฺพโก นาม ปพฺพโต
อุปติสฺโส นาม สมฺพุทฺโธ	อพฺโฆกาสมฺหิ จงฺกมิ ฯ
มิลลฺุทฺโธ ปุเร อาลี	อรรณฺเณ กานเน อหํ
ทิสฺวาน ตํ เทวเทวํ	สยมฺภุํ อปฺราชิตํ ฯ
วิปฺปสนฺเนน จิตฺเตน	ตทา ตสฺส มहेสิโน
นีสึทฺนตฺถํ พุทฺธสฺส	ตินมฺภูจิมฺทาสหํ ฯ
ทตฺวาน เทวเทวสฺส	ภฺยโย จิตฺตํ ปสาทยี
สมฺพุทฺธํ อภฺวาเทตฺวา	ปฏฺกามิ ^๑ อุตฺตฺรามฺโข ฯ
อจิริํ คตฺมตฺตํ มํ	มฺิคราชา อเหจฺยิ ^๒
สีเหเน ปาตีโต ^๓ สนฺโต	ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ฯ
อาสนฺเน เม กตํ กมฺมํ	พุทฺธเสฏฺฐเจ อนาสเว
สุมฺมตฺโต สรเวโคว	เทวโลกํ อคจฺจหํ ฯ
ยฺยูไป ตตฺถ สุโฆ อาลี	ปุณฺณกมฺมาภินิมฺมิโต
สทฺสสฺกณฺโฑ สตฺตเคณฺฑุ ^๔	ชฺชาลฺุ หริตฺตามโย ฯ
ปภา นิทฺธาเวเต ตสฺส	สตรํสิว อุกฺคโต
อาภินฺโณ เทวภฺณยาหิ	อาโมหิ กามกามิ ^๕ ฯ
เทวโลกา จวิตฺวาน	สุกฺกมฺมุเลน โจทิตฺโต
อาคณฺตฺวาน มนฺุสฺสตฺตํ	ปตฺโตมฺหิ อาสวฺกขยํ ฯ
จตฺนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	นีสึทฺนมฺทาสหํ
ทฺคคฺตี นาภิชานามิ	ตินมฺภูจฺยิทํ ผลํ ^๖ ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺุจิเม

๑ ม. ย. ปฏกามิ ฯ ๒ ม. อปถยิ ฯ ๓ ม. โปถิต ฯ ๔ ม. สตภณฺฑุ ฯ
๕ ม. กามกามหํ ฯ ๖ ย. ตินมฺภูเจ อิทํ ผลํ ฯ

ฉัพพีณญา สจจิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ตินฺมมุจฺจิทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

ตินฺมมุจฺจิทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ ตินฺทุกฺกผลทายกตฺเถราปทานํ (๓๔๙)

[๓๕๑] กณิการวํ โชตนุตํ นิสินฺนํ ปพฺพตฺนตฺเร
 อทฺทลํ วิรัชํ พุทฺธํ โอมฺหติณฺณมนฺนาสวํ ฯ
 ตินฺทุกํ สพลํ ทิสฺวา ฆนฺทิตฺวาน สโกฏฺฐิก^๑
 ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน เวสฺสภุสฺส อทาสาท^๒ ฯ
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทํ ตทา
 ทฺคคฺคํ นาทฺชานามิ ผลทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อมุจฺจิเม
 ฉัพพีณญา สจจิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ตินฺทุกฺกผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

ตินฺทุกฺกผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ เอกญฺชฺลียตฺเถราปทานํ (๓๕๐)

[๓๕๒] เรวโต^๓ นาม สมฺพุทฺโธ นทฺธิกุเล วสี ตทา
 อทฺทลํ วิรัชํ พุทฺธํ ปิตฺรํสีว ภาณุมํ ฯ
 อุกฺกามุขํ ปทฺฐจฺจํ ขทฺธิรํการสนฺนิมํ
 โอสธี วิย โรจนตํ เอกญฺชฺลิมกาสทํ ฯ

๑ ม. สโกสกํ, ย. โป. สโกฏฺฐกํ ฯ ๒ ม. สยมภุสฺส มทาสทํ ฯ ๓ ม. ย. โรมโส

จตุทฺทเต อิตฺโต กปฺเป ยํ อญฺชลิมกาสหํ
 ทฺทคฺคตี นาภิซานามิ อญฺชลิยา อิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
 จฬฺภิณฺณา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา เอกญฺชลิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ฯ
 เอกญฺชลียตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทหานํ

ปทฺฐิมิ อฺปฺปลมลลํ ฐโช กิงฺกณิกํ นหํ
 จมฺปโก ปทฺฐมฺมุจฺจิ ตินฺทฺทเกกญฺชลิ ตธา
 ฉ จ สฺมุจฺจิ จ คาถาโย คณิตาโย วิภาวิทฺติ ฯ
 เอกปทฺฐมวคฺโค ปณฺจตฺตีสฺโส ฯ

จตุรศีโล สหุสณณิกวคโค

ปจมี สหุสณณิกตเถราปทาน (๓๕๑)

[๓๕๓]	มิกลฺุทฺโธ ปุเร อาลี	อธมฺเณ กานเน อหํ
	ตตฺถททสาลี สมฺพุทฺธํ	เทวสงฺฆปุรฺกขตํ ๑
	จตุสจฺจํ ปกาเสนฺตํ	อุทฺตรนฺตํ มหาชนํ
	อสุสึลี มธฺวํ วาจํ	กรวิกรฺโทปมํ ๑
	พฺรหฺมสรสฺส มฺุณินฺ	ลีขินฺ โลกพนฺธุโน
	โฆเส จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	ปตฺโตมฺหิ อาสวฺกขยํ ๑
	เอกจตุรฺศีเ อิตฺ กปฺเป	ยํ กมฺมมกรฺรึ ตทา
	ทฺคคฺตี นากิชานามิ	ปสาทสฺส อิทํ ผลํ ๑
	ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสุสึ	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	ฉพฺพิณฺณวา สจฺจิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ ๑

อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา สหุสณณณิกโก เถโร อิมา คาถายเ อภาสิตฺถาติ ๑

สหุสณณณิกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺุติยํ ยวกลาปิยตเถราปทานํ (๓๕๒)

[๓๕๔]	นคเร อรฺุณฺวติยา	อาลี ยวลีโก ตทา
	ปนฺเถ ทิสฺวาน สมฺพุทฺธํ	ยวกลาปํ อปตฺถรึ ^๑ ๑
	อนุกมฺปโก การฺุณฺนิโก	ลีซี โลกคฺคณายโก
	มม สงฺกปฺปมณฺณาย	นีสึทึ ยวสนฺถเร ๑
	ทิสฺวา นิลินฺนํ วิมลํ	มหาณฺณายี วินายกํ

๑ ม. สนฺถรึ ๑

ปาโมชฺหํ ชนยิตฺวาน ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ฯ
 เอกตฺตีสเ อีโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรี ตทา
 ทุคฺคตี นามิชา นามิ ยวตฺถเร อิทํ ผลํ ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐสิเม
 จพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ยวกลาปิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ยวกลาปิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ กีสุกปฺุชกตฺเถราปทานํ (๓๕๓)

[๓๕๕] กีสุกํ ปุปฺพิตํ ทิสฺวา ปคฺคเหตุวาน อณฺชลี
 พุทฺธํ สริตฺวา สิทฺตตฺถํ อากาเส อภิปฺุชยี ฯ
 จตฺนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ปุปฺพมภิปฺุชยี
 ทุคฺคตี นามิชา นามิ พุทฺธปฺุชายิทํ ผลํ ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐสิเม
 จพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กีสุกปฺุชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 กีสุกปฺุชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตถํ สโกฏฐกักรณฺหทายกตฺเถราปทานํ (๓๕๔)

[๓๕๖] อกฺกนตฺถจ ปทํ ทิสฺวา ลีชินฺ โลกพนฺธุโน
 เอกํสํ อชินํ กตฺวา ปทํ^๑ เสฏฺฐจํ อวณฺททํ ฯ

๑ ย. ปทเสยฺยํ ฯ

โกรณห์ ปุปผิตัง ทิสฺวา ปาหป ฐรณีรุหัง
 สโกฏฺกั^๑ คเหตุวาน ปเท จกั กัง อปฺชยี ๑
 เอกตฺตีเส อีโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรี ตทา
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ พุทฺชปฺชายิทิ^๒ ผลํ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬัภิญฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สโกฏฺกักรณฺททายโก^๓ เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

สโกฏฺกักรณฺททายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ปณฺจมํ ทณฺททายกตฺเถราปทานํ (๓๕๕)

[๓๕๗] กานนํ วนโมคฺคยห เวฬุํ เหนตุวานหนตทา
 อาลมฺพนํ คเหตุวาน^๔ สงฺฆสฺส อททํ อหํ ๑
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน สุพฺพเต^๕ อภิวาทिय
 อาลมฺพนมฺปิ ทตุวาน ปกฺกามิ^๖ อุตฺตรามุโข ๑
 จตฺนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ทณฺฑมททินฺตทา
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ ทณฺฑทานสฺสิทิ ผลํ ๑
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬัภิญฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ทณฺฑททายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ทณฺฑททายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. สโกสกั ๑ ๒ ม. ปทปฺชายิทิ ๑ ๓ ม. สโกสกักรณฺททายโก ๑
 ๔ ม. กริตฺวาน ๑ ๕ ย. สฺขนฺเต ๑ ๖ ม. ปกฺกามิ ๑

ฉณฺฉิ อมฺพยาคุทายกตเถรอปทาน์ (๓๕๖)

[๓๕๘] สตรํลี นาม สมฺพุทฺโธ สยมฺภู อปฺราชิตฺโต
 วุฎฺฉหิตฺวา สมฺาธิมา ภิกฺขาย มฺมุปาคามิ ฯ
 ปจฺเจกพุทฺธํ ทิสฺวาน อมฺพยาคุ อทาปยิ^๑
 วิปฺปสนฺนมนฺนตฺสส วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ฯ
 จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกฺรี ตทา
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ อมฺพยาคุยิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตถิ สฺุํ อายสฺมา อมฺพยาคุทายโก เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ฯ
 อมฺพยาคุทายกตเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

สตุตม์ ปุฎกปุชกตเถรอปทาน์ (๓๕๗)

[๓๕๙] ทิวาวิหารา นิภฺชนฺโต วิปฺสฺลี โลกนายโก
 ภิกฺขาย วิจฺรณฺโต โส มม สนฺติกมฺปาคามิ ฯ
 ตโต ปิตฺโต^๒ สฺุมนโน พุทฺธเสฏฺฐจฺสส ตาทิโน
 โลณฺสุปฺภูกํ ทตฺวา กปฺเป สคฺคฺมฺหิ โมทหํ ฯ
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุฎฺกมฺทาสห^๓
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ ปุฎฺกสฺส^๔ อิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

๑ ม. อทาสหํ ฯ ๒ ม. ย. ปิตฺโต ฯ ๓ โป. ปุฎกตมทาสหํ, ย. สฺุฎฺกมฺทาสหํ ฯ
 ๔ โป. ปุฎกตสฺส, ย. สฺุฎฺกสฺส ฯ

อิตถํ สุกฺขํ อายสฺมา ปุณฺณปุชฺชโก^๑ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๗
 ปุณฺณปุชฺชกตฺเถรสุตฺต อปทานํ สมตฺตํ ๗

อภฺจฺมํ วจฺจทายกตฺเถรอปทานํ (๓๕๘)

[๓๖๐] วิปสฺสิโน ภควโต โลกเชฏฺฐสุตฺต ตาทิโน
 ๒เอกวฺจฺโจ มยา ทินฺโน^๒ ปสนฺนเนน สฺปาณินา ๗
 หตฺถิยานํ อสฺสยานํ ทิพฺพยานํ สมชฺฌคํ
 เตน วจฺจกทาเนน^๓ ปตฺโตตฺมฺหิ อาสวฺกขยํ ๗
 เอกนฺวฺเต อีโต กปฺเป ยํ วจฺจมทฺที^๔ ตทา
 ทฺคฺคตี นามิชา นามิ วจฺจทานสฺสิทฺที^๕ ผลํ ๗
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺจฺสิเม
 จพฺพิญฺญา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสุตฺต สฺสาสนนฺตฺติ ๗
 อิตถํ สุกฺขํ อายสฺมา วจฺจทายโก^๖ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๗
 วจฺจทายกตฺเถรสุตฺต อปทานํ สมตฺตํ ๗

นวมํ สรณฺนาคมนิยตฺเถรอปทานํ (๓๕๙)

[๓๖๑] อารุหิมฺหา^๗ ตทา นาวํ ภิกฺขุ จาชีวโก จหํ
 นาวาย ภิกฺขุสมา นาย ภิกฺขุ เม สรณํ อทา ๗
 เอกตฺตีสฺเส อีโต กปฺเป ยญฺจ เม สรณํ อทา
 ทฺคฺคตี นามิชา นามิ สรณฺนาคมนเน ผลํ ๗

๑ ม. ยฺ. สุกฺกปุชฺชโก ๗ ๒-๒ ม. เอกํ มณฺจํ มยา ทินฺนํ, ยฺ. เอกํ สชฺฌมํ มยา ทินฺนํ ๗
 ๓ ม. มณฺจกทาเนน, ยฺ. สชฺฌกทาเนน ๗ ๔ ม. มณฺจมทฺที, ยฺ. สชฺฌมทฺที ๗
 ๕ ม. มณฺจทานสฺสิทฺที ๗ ๖ ม. มณฺจทายโก, ยฺ. สชฺฌทายโก ๗ ๗ ม. อารุหิมฺหา ๗

ปฏิสสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺชาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺจิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทฺถํ อายสฺมา สรณาคมนิโย เถโร อีมา คาถาย โภจิสฺสเถว ๑
 สรณาคมนิยตเถรสฺส อปทานัม สมตฺตํ ฯ

ทสมัม ปิณฑุทปาติกตเถรอปทานัม (๓๖๐)

[๓๖๒] ติสฺโส นามาสี สมพุทฺโธ วิหาสี ปวเน ตทา
 ตฺลิตาหิ อีธาคนฺตวา ปิณฑุทปาตัม อทาสหํ ฯ
 สมพุทฺธํ อภิวาทิตวา ติสฺสํ นาม มหายสํ
 สกํ จิตฺตํ ปสาเทตวา ตฺลิตํ อคมาสหํ ฯ
 เทวนวฺเต อีโต กปฺเป ยํ ทานมทธี ตทา
 ทคฺคตี นามิชานามิ ปิณฑุทปาตสฺสึหํ ผลํ ฯ
 ปฏิสสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺชาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺจิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทฺถํ อายสฺมา ปิณฑุทปาติโก เถโร อีมา คาถาย โภจิสฺสเถว ๑
 ปิณฑุทปาติกตเถรสฺส อปทานัม สมตฺตํ ฯ

อุททานิ

สททสณณิ ยวลีโก กีสุโกรณชุปุฝิโย
 อาลมพนมพยาคุ จ ปุฎฎกวจจทายโก^๑
 สรณิ ปิณชปาโต จ คาถา ตาฬีสเมว จ ๗
 สททสณณิกวคโค ฉตตีโส ๗

๑ ม. อาลมพโน อมพยาคุ สุปุฎฎี มณจ ทายโก ๗

สวดตฤตีโส มนุทการวปุเปยวคโค

ปจรมิ มนุทการวียตเถรอปทาน (๓๖๑)

[๓๖๓] ตาวตีสา อิธาคนุตวา มงฺคโล นาม มาณโว
 มนุทการว คเหตุวาน วิปลสิสฺส มहेสิโน ๑
 สมารินา นิสินนสฺส มตถเก ธารยิ อหํ
 สตตาทํ ธารยิตวาน เทวโลกํ ปุณาคมี ๑
 เอกนวุเต อิตโต กปะเป ยํ พุทฺธํ อภิปุชฺชีย^๑
 ทุคฺคตี นากิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ๑
 ปฐิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภิกฺขเวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา มนุทการวีย^๒ เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑
 มนุทการวียตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทุติยํ กกการุปุเปยตเถรอปทาน (๓๖๒)

[๓๖๔] ยามา เทวา อิธาคนุตวา โคตมํ สิริวจฺจย^๓
 กกการุปุเป^๔ ปคฺคยห พุทฺธสฺส อภิโรปยิ ๑
 เทวนวุเต อิตโต กปะเป ยํ ปุเป^๕ อภิปุชฺชีย
 ทุคฺคตี นากิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ๑
 ปฐิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภิกฺขเวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

๑ ม. ยํ ปุเปมภิปุชฺชีย ๑ ๒ ม. มนุทการวปุเปย ๑ ๓ ม. ย. สิริวจฺจล ๑
 ๔ ม. กกการุมาล, ย. เกกขารุปุเป ๑ ๕ ม. ย. พุทฺธ ๑

อิตถํ สุกฺขํ อายสฺมา กกการูปฺปิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 กกการูปฺปิยตฺถेरสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ ภิสฺมุพาลทายกตฺถเราปทานํ (๓๖๓)

[๓๖๕] ผุสฺโส นามาสิ สมฺพุทฺโธ สพฺพธมฺมาน ปารคฺค
 วิเวกกาโม สบฺบญฺเอย^๑ อากจฺฉิ มม สนฺติเก ฯ
 ตสฺมี จิตฺตํ ปสาเทตฺวา มหาคารุณิเก ชิเน
 ภิสฺมุพาลํ ปคฺคยฺห พุทฺธเสฏฺฐจฺสุทฺถาสหํ ฯ
 เทวนวฺเต อีโต กปฺเป ยํ ภิสํ อทฺธี ตทา
 ทฺคคฺคิ นากิชานามิ ภิสทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อญฺฉิเม
 จฬฺภิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตถํ สุกฺขํ อายสฺมา ภิสฺมุพาลทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

ภิสฺมุพาลทายกตฺถเราปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตฺตถุถํ เกสรปฺปิยตฺถเราปทานํ (๓๖๔)

[๓๖๖] วิชฺชาธโร ตทา อาสิ หิมวฺนตฺมฺหิ ปพฺพเต
 อทฺทลํ วิรชํ พุทฺธํ จงฺกมฺนฺตํ มหายลํ ฯ
 ตีณิ เกสรปฺปฺพานิ สีเส กตฺวานหํ ตทา
 อฺปสงฺกมฺม สมฺพุทฺธํ เวสฺสภุํ อภิปฺปูชยฺยี ฯ
 เอกตฺตฺสีเส อีโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรฺรี ตทา

๑ ม. สพฺพญญฺ, ย. สฺปญฺเอย ฯ

นิสชช ปาสาทวเร อทุทลํ โลกนายนํ
 กทมพบุปผํ ปคคยห วิปสฺสึ อภิปุชยํ ๑
 เอกนวุเต อิตโต กปะเป ยํ ปุบผมภิปุชยํ^๑
 ทุคคตฺตี นานิชานามิ พุทฺธปุชายิทํ ผลํ ๑
 ปฏฺฐิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺณวา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ๑
 อิตถํ สฺหํ อายสฺมา กทมพบุปผิโย เถโร อิมา คาถาย อภาสิตถาติ ๑
 กทมพบุปผิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตตมํ อุทฺทาลกปุบผิยตฺเถราปทานํ (๓๖๗)

[๓๖๙] สฺชาโต^๒ นาม สมพุทฺโธ คฺงคากฺกุเล วสฺสึ ตทา
 อุทฺทาลกํ คเหตุวาน ปุชยํ อปราชิตํ ๑
 เอกตฺตฺตีเส อิตโต กปะเป ยํ ปุบผํ อภิปุชยํ
 ทุคคตฺตี นานิชานามิ พุทฺธปุชายิทํ ผลํ ๑
 ปฏฺฐิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺณวา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ๑
 อิตถํ สฺหํ อายสฺมา อุทฺทาลกปุบผิโย เถโร อิมา คาถาย อภาสิตถาติ ๑
 อุทฺทาลกปุบผิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ยํ พุทฺธมภิปุชยํ ๑

๒ ม. อโนโม นาม, ยฺ. อนาโธ ๑

๓ ยฺ. ว ๑

อฏฺฐจมํ เอกจมฺปกปุပ္ผิยตุเถราปทานํ (๓๖๘)

[๓๗๐] อุปสนฺโต จ สมฺพุทฺโธ วสฺติ ปพฺพตฺตฺนตฺเร
 เอกจมฺปกมาทาย อุปคณฺฐี นรุตฺตมํ ๑
 ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน ปจฺเจกมฺมุณฺโณ
 อุโฆทฺตเถหิ ปคฺคยฺห ปุชฺชียํ อปฺราชิตํ ๑
 เอกตฺตีสเส อิตฺโต กปฺเป^๑ ยํ ปุပ္ผมฺภิปุชฺชียํ
 ทุคฺคตฺตี นามิชา นามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐจิเม
 จฬฺปิณฺณวมา สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา เอกจมฺปกปุပ္ผิโย เถโร อิมมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑
 เอกจมฺปกปุပ္ผิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นวมํ ติมिरปุပ္ผิยตุเถราปทานํ (๓๖๙)

[๓๗๑] จนฺทภาคานทิตฺติเร อนฺุโสถํ วชามํ
 อทฺทลํ วิรชํ พุทฺธํ สาลราชํ ปุပ္ผิตํ^๒ ๑
 ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน ปจฺเจกมฺมุณฺโณ
 คเหตุวา ติมิรํ ปุပ္ผํ มตฺถเก โอบิรี อหํ ๑
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุပ္ผมฺภิปุชฺชียํ
 ทุคฺคตฺตี นามิชา นามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐจิเม
 จฬฺปิณฺณวมา สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา ติมิรปุပ္ผิโย เถโร อิมมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑
 ติมิรปุပ္ผิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ปณฺจสฏฺฐิมฺหิตฺโต กปฺเป ๑

๒ ม. ยฺ. ผุคฺคตฺติ ๑

อภฺจตฺตํโส โปธิวณฺทหนวคโค

ปจฺมํ โปธิวณฺทกตฺเถรอปทานํ (๓๗๑)

[๓๗๓]	ปาฏลํ ชลิตํ ^๑ ทิสฺวา	ปาทปํ ธรณีนฺรุหํ
	เอกํลํ อถฺชลํ กตฺวา	อวณฺที ปาฏลํ อหํ ๑
	อถฺชลํ ปคฺคเหตุวาน	ครุํ กตฺวาน มานลํ
	อนฺโตสุทฺธํ พหิสฺสุทฺธํ	สุวิมฺมุตฺตํ อนาสวํ ๑
	วิปสฺสํ โลกมฺหิตํ	กรุณฺหาณานฺสาครํ
	สมฺมุขํ วยิ สมฺพุทฺธํ	อวณฺที ปาฏลํ อหํ ๑
	เอกนฺวเต อีโต กปฺเป	ยํ โปธิมฺภิวณฺทํ
	ทฺคคฺตํ นามิขานามิ	วณฺทนาย อิทํ ผลํ ๑
	ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิง อภฺจิเม
	จฬฺภิณฺณวา สจฺจิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

อิตถํ สุทํ आयสฺมา โปธิวณฺทโก เถโร อีมา คาถายิ อภาสิตฺถาติ ๑

โปธิวณฺทกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทฺติยํ ปาฏลিপฺุพิยตฺเถรอปทานํ (๓๗๒)

[๓๗๔]	วิปสฺสํ นาม ภควา	สยมฺภู อคฺคปฺคคฺโค
	ปฺรภฺวโต สลิสฺเสหิ	พนฺธุมํ ปาวิสฺสี ชิโน ๑
	ตีถนิ ปาฏลিপฺุพานิ	อุจฺจงฺเก จปิทานิ เม
	ลีสํ นุหายิตฺถกาโมหํ ^๒	นทีตีรํ ^๓ อคฺจจฺหํ ๑
	นิกฺขมฺม พนฺธุมฺติยา	อทุทลํ โลกนํายกํ

๑ ม. ยฺ. หริตํ ๑

๒ ม. ลีสํ นุหายิตฺถกาโม ว ๑

๓ ม. ยฺ. นทีตีถถํ ๑

เสลนฺตเร ปตฺติวาน	ปาปฺถนี ชีวิตกฺขยํ ๑
เตน กมฺเมน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิวํหิ จ
ชหิตฺวา ปุริมํ ชาตี	ดาวตฺถิลํ อคฺจจฺหนํ ๑
สทานํ ตีณิกฺขตฺตฺถจ	เทวราชชมการยํ
สทานํ ปญฺจกฺขตฺตํ จ	จกฺกวตฺติ อโหสหนํ ๑
เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุปฺปมฺภิกฺขุชยํ
ทฺคฺคตี นาภิชานามิ	พฺพุทฺฐชฺรายิหนํ ผลํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐสิเม
จฬฺภิณฺญา สจฺฉิกฺตา	กตํ พฺพุทฺฐสฺส สาสนนฺตํ ๑

อิตฺถํ สฺหํ आयสฺมา ตีณฺุปฺปลมฺลีย เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

ตีณฺุปฺปลมฺลียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จตุตฺถํ ปตฺติปฺปฝิยตฺเถราปทานํ (๓๗๔)

[๓๗๖] ยทา นิพฺพายิ สมฺพฺพุทฺโธ	มเหสี ปทฺมุตฺตโร
สมาคมฺม ชนา สพฺเพ	สรีรํ นีหฺรนฺตํ เต ๑
นีหฺรนฺเต สรีรมฺหิ	วิชฺชมานาสฺ ^๑ เภริสฺสุ
ปสฺนฺนจิตฺโต สุมโน	ปตฺติปฺปมฺภิกฺขุชยํ ^๒ ๑
สตสฺสเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุปฺปมฺภิกฺขุชยํ
ทฺคฺคตี นาภิชานามิ	สรีเร พฺพุชิตฺเต ผลํ ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พฺพุทฺฐสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺฐสฺส สาสนํ ๑
กิลฺสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมฺหตา

๑ ม. วชฺชมานาสฺ ๑

๒ ม. ปฏฺฐิปฺปมฺภิกฺขุชยํ ๑

นาโคว พนฺธนํ เฉตฺวา วิหฺรามี อนาสโว ๑
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 จพฺพิญฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ปตฺตติปฺปณฺนํ โเถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ปตฺตติปฺปณฺนํ สวตฺถสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ปณฺจมนํ สตฺตปณฺณนิยตฺถเธรวอปทานํ (๓๗๕)

[๓๗๗] สฺมโน นาม สมฺพุทฺโธ อฺปปชฺชิ โลกนายโก
 ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน สตฺตปณฺณนิมฺปุชฺชียํ ๑
 สตฺสทสฺเส อีโต กปฺเป สตฺตปณฺณนิมฺปุชฺชียํ
 ทฺคคฺคํ นามิชา นามิ สตฺตปณฺณนิมฺปุชฺชียํ ผลํ ๑
 สุวาคถํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อหฺนฺนปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุหฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เฉตฺวา วิหฺรามี อนาสโว ๑
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 จพฺพิญฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สตฺตปณฺณนิยตฺถเธรว อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สตฺตปณฺณนิยตฺถเธรวสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉณฺฉิ คณฺธมฺมุจฺฉิยตฺเถราปทานัม (๓๗๖)

[๓๗๘] จิตเก กยิรมาเน นานาคนฺธเ สมากเต^๑
 ปสฺนฺนจิตฺโต สุมโน คณฺธมฺมุจฺฉิ อပ္พชยฺยี ๑
 สตสฺสสเส อีโต กปฺเป จิตกัม ยํ อပ္พชยฺยี
 ทฺคคฺคตี นากิขานามิ จิตปฺพชายิทํ ผลํ ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 กิเลสฺสา ฆมาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุหฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 ปฏฺฐิสฺสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา คณฺธมฺมุจฺฉิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 คณฺธมฺมุจฺฉิยตฺเถรสฺส อปทานัม สมตฺตํ ๑

สตตตมัม จิตกပ္พชกตฺเถราปทานัม (๓๗๗)

[๓๗๙] ปรีนิพฺพุเต ภควฺติ ชลชฺชตฺตมนามเก
 อารีปิตมฺหิ จิตเก สาละปฺปผํ อပ္พชยฺยี ๑
 สตสฺสสเส อีโต กปฺเป ยํ ปฺปผํ อภิปฺพชยฺยี
 ทฺคคฺคตี นากิขานามิ จิตปฺพชายิทํ ผลํ ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส^๒ สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑

๑ ม. สมากเต ๑

๒ ย. พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส ... ๑

กิเลสา ฉาปิตา มยหัง ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิณฺญา สจฺจฉิกิตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา จิตกပ္ฺพชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑

จิตกပ္ฺพชกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐิมํ สุมนตาลวณฺณฺมฺยิตฺถเธาปทาน์ (๓๗๘)

[๓๘๐] สิทฺตตฺถสฺส ภควโต ตาลวณฺณฺมํ อทาสหํ
 สุมนเนหิ ปฏฺฐิจฺจนฺนํ ธารยามิ มหાયสํ^๑ ๑
 จตฺตฺนวุเต อีโต กปฺเป
 ทฺคคตฺตี นาภิชานามิ ตาลวณฺณฺมํ อทาสหํ
 สุวาคตํ วต เม อาสิ ตาลวณฺณฺมฺสฺสลิทํ ผลํ ๑
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตา มม พุทฺธสุส สนฺติเก
 กิเลสา ฉาปิตา มยหัง กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ๑
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 จพฺพิณฺญา สจฺจฉิกิตา วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สุมนตาลวณฺณฺมฺยเ เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑

สุมนตาลวณฺณฺมฺยิตฺถเธรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

๑ ม. มหารทํ ๑

นวมัม สุมณฑามิยตฺเถรอปทาน์ (๓๗๙)

[๓๘๑] ลีทตฺถสฺส ภควโต นุหตฺทกสฺส ตปสฺสลิโน
 กตฺวาน สุมณฑามัม ชารยீ ปุโรโต จีโต ๑
 จตฺนวุเต อีโต กปฺเป ยัม ทามัม อภิปุชฺชีย^๑
 ทุคฺคตී นามิขานามิ ^๒สุมณฑามสฺสลิทํ ผล^๒ ๑
 สุวาคตัม วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อานุปฺปตฺตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนัม ๑
 กิเลสํ ฌาปิตา มยฺหัม ภวา สพุเพ สมฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนัม เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐสิเม
 จฬภิกฺขุณา สจฺฉิกิตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตถัม สุกัม อายสฺมา สุมณฑามิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สุมณฑามิยตฺเถรสฺส อปทานัม สมตฺตัม ๑

ทสมัม กาสุมาริผลทายกตฺเถรอปทาน์ (๓๘๐)

[๓๘๒] กณิการัม โชตฺนตัม นิลินฺนํ ปพฺพตฺนตฺเร
 อทุทลัม วิรชัม พุทฺธัม โลกเชฏฺฐลัม นราสภัม ๑
 ปสฺนฺนจิตฺโต สุมโน ลีเร กตฺวาน อญฺชลී
 กาสุมาริผลัม คยฺห พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺสทาสหัม ๑
 เอกตฺตีสึ อีโต กปฺเป ยัม ผลัม อทฺทึ ททา^๓
 ทุคฺคตī นามิขานามิ ผลทานสฺสลิทํ ผลัม ๑

๑ ม. ... ชารยீ ททา ๑ ๒ ม. ย. สุมณฑารเถน ผลัม ๑ ๓ ม. ย. อทฺ ๑

สุวาคตํ วต เม อาสี มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุตฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 ปฏฺฐิสฺมภีทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 ฉพีภินฺยุมา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กาสุมาริผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 กาสุมาริผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุทฺทหานํ

โโพธิปาฏฺฐลิอุปฺปलि ปตฺตตี^๑ จ สตฺตปณฺณโย
 คนฺธมฺมุจฺฉี จ จิตฺโก ตาลํ สุมฺนทามโก
 กาสุมาริผลีปิจ^๒ คาถา เอกฺกนสฺมุจฺฉิโย ๑

โพธิวนฺทนฺนคโค อฏฺฐตฺตฺติโส ๑

๑ ม. ปฏฺฐี ๑ ๒ ม. เจว ๑

เอภูนจตฺตาสีโส อมฺพฏฺผลลวคฺโค

ปจฺมํ อมฺพฏฺผลลทายกตฺเถรอปทานํ (๓๘๑)

[๓๘๓] สตรํสี นาม ภคฺวา สยมฺภู อปฺราซีโต
วิเวกกาโม สมฺพุทฺโธ โคจฺรายาภินิฺกฺขมิ ฯ
ผลหตฺโต อหํ ทิสฺวา อฺปกณฺธี นฺราสภํ
ปสฺนฺนฺจิตฺโต สฺมโน อมฺพฏฺ อททํ^๑ ผลํ ฯ
จตฺนฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อททํ อหํ
ทฺคฺคตี นฺภิชานามิ ผลทานสฺสึทํ ผลํ ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
กิลฺลา ฉมาปิตฺตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สฺมุหตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสฺโว ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจฺิเม
จฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺุทํ อายสฺมา อมฺพฏฺผลลทายโก เถโร อีมา คาทาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

อมฺพฏฺผลลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทฺุติยํ ลพฺุชทายกตฺเถรอปทานํ (๓๘๒)

[๓๘๔] นคเร พนฺธมฺติยา อาสิ อารามิโก ททา
อทฺทลํ วิรัชํ พุทฺธํ คจฺฉนฺตํ อนิลฺลพฺุชเส ฯ

๑ ม. อภฺุ อททํ, ย. อภฺุ ฯ

ลพฺขสุส ผลํ คยฺห พุทฺธเสฏฺฐจฺสุสทาสหํ
 อากาเส จิตฺโก สนฺโต ปฏฺิคฺคณฺหิ มหายุสํ ๑
 ปิตฺติสณฺชนนํ^๑ มยฺหํ ภิญฺจธมฺมสุขาวํ
 ผลํ พุทฺธสุส ทตฺวาน วิปฺปสฺนฺเนน เจตฺสา ๒
 อธิคณฺฉิ ตทา ปิตฺติ วิปฺปลณฺจ สฺขุตฺตมํ
 อุปฺปชฺชเตว รตนํ นิพฺพตฺตสฺส ยหิ^๒ ตหิ ๓
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทํ ตทา
 ทฺคคฺติ นามิขานามิ ผลทานสฺสิทํ ผลํ ๔
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสุส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตฺตา กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ๕
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมูหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๖
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
 ฉพฺภิณฺณา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสุส สาสนฺนฺติ ๗
 อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา ลพฺขทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๘
 ลพฺขทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยํ อุทุมฺพรผลทายกตฺเถราปทานํ (๓๘๓)

[๓๘๕] นินฺนคานทียา^๑ ตีเร วิหาสิ บุริสุตฺตโม
 อทฺทลํ วิรัชํ พุทฺธํ เอกคฺคํ สุสมาคิตํ ๑
 ตสฺมี ปสฺนฺนมานโส กิเลสมลฺໄໝเน
 อุทุมฺพรผลํ คยฺห พุทฺธเสฏฺฐจฺสุสทาสหํ ๒

๑ ม. ย. วิตฺติสณฺชนนํ ๑

๒ ม. ตหิ ๑

๓ ม. ย. วินตฺานทียา ๑

เอกนวุเต อิตโต กปเป ยัม ผลัม อทธี ตทา
 ทุคฺคตี นามิขานามิ ผลทานสลีหัม ผลัม ฯ
 สุวาคตัม วต เม อาสี มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปรตฺตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนัม ฯ
 กิเลสา ฉมาปีตา มยฺหัม ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฟฺภิณฺเฒา สจฺฉิกิตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถัม สุทฺถัม อายสฺมา อุทฺมฺพรผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

อุทฺมฺพรผลทายกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

จตุตถ์ มัลลิกขุผลทายกตฺเถรอปทาน์ (๓๘๔)

[๓๘๖] วนนฺตเร พุทฺธัม ทิสฺวา อตฺถทสฺสี มหાયลัม
 ปสนฺนจิตฺโต สุมฺโน มัลลิกขุสฺส^๑ ผลัม อทฺทํ ฯ
 อฏฺฐาเร กปฺปสฺเต ยัม ผลัม อทธี ตทา
 ทุคฺคตี นามิขานามิ ผลทานสลีหัม ผลัม ฯ
 สุวาคตัม วต เม อาสี มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปรตฺตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนัม ฯ
 กิเลสา ฉมาปีตา มยฺหัม ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

๑ ม. ยฺ. ปิลกฺขสฺสทธี ผลัม ฯ

ฉัพพีณญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา มลิกขุผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 มลิกขุผลทายกตฺเถรสุส อปทานํ สมตตํ ฯ

ปณฺจมํ พารุสผลทายกตฺเถราปทานํ (๓๘๕)

[๓๘๗] สุวณฺณวณฺณํ สมพุทฺธํ อากุตีนํ ปฏฺฐิคุคหํ
 ปรถิยํ ปฏฺฐิปชฺชนตํ พารุสผลํ อทาสหํ ฯ
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อททํ อหํ
 ทฺฤคคตี นามิชานามิ ผลทานสลฺลิตฺทํ ผลํ ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสุส สนฺตติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา กตัม พุทฺธสุส สาสนํ ฯ
 กิเลสํ ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺฐิจิเม
 ฉัพพีณญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา พารุสผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

พารุสผลทายกตฺเถรสุส อปทานํ สมตตํ ฯ

ฉฏฐัง วลลิลผลทหายกตเถรอปทานัม (๓๘๖)

[๓๘๘] สพุเพ ชนา สมากมม อาคัมมீสุ วนํ ตทา
 ผลมเนวสमानา เต อลภีสุ ผลํ ตทา ฯ
 ตตถททสาสี สมพุทฺธํ สยมग्ง์ อปราชิตํ
 ปสณฺณจิตฺโต สุมโน วลลิลผลมทาสหํ ฯ
 เอกตฺตีสเ อีโต กปฺเป ยํ ผลํ อททํ ตทา
 ทุคฺคตฺตี นาภิชานามิ ผลทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุทตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 ปฏฺฐิสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สฺหํ आयสฺมา วลลิลผลทหายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 วลลิลผลทหายกตเถรสฺส อปทานัม สมตฺตํ ฯ

สตตตมัม กถลิลผลทหายกตเถรอปทานัม (๓๘๗)

[๓๘๙] กณิการวํ ชลิตํ ปุณฺณมาเยว จนฺทิมํ
 ชลนฺตํ ทิปฺรฺกขวํ อทฺทลํ โลกนายนํ ฯ
 กทลียา ผลํ คยท^๑ อทาสี สตฺถุโน อหํ
 ปสณฺณจิตฺโต สุมโน วนฺทิตฺวาน อปฺกุกมฺมํ ฯ
 เอกตฺตีสเ อีโต กปฺเป ยํ ผลํ อททํ ตทา

๑ ม. ย. กทลิลผลํ ปคคยท ฯ

หุคคตี นาภิชานามิ	ผลทานสลีหิ ผล ๑
สุวาคตัม วต เม อาสิ	มม พุทฺธสุส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตัม พุทฺธสุส สาสนํ ๑
กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา	กตัม พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา กทฺธิผลทายโก เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑
 กทฺธิผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐจมํ ปนสผลทายกตฺเถราปทานํ (๓๘๘)

[๓๙๐] อชฺชุนิ นาม สมฺพุทฺโธ	หิมวฺนฺเต วสี ตทา
จฺรณฺน จ สมฺปนฺนํ	สมาธิกฺุสโล มุนิ ๑
กฺุมฺภมตฺตํ คเหตุวาน	ปนสํ ชีวชีวกํ
จตฺตปณฺณํ จเปตฺวาน	อทาสี สตฺถุนิ อหํ ๑
เอกนฺวฺเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ ผลํ อทธี ตทา
หุคคตี นาภิชานามิ	ผลทานสลีหิ ผล ๑
สุวาคตัม วต เม อาสิ	มม พุทฺธสุส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตัม พุทฺธสุส สาสนํ ๑
กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา	กตัม พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ๑

อิตถัง สุทัง อายสฺมา ปนสผลทหายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปนสผลทหายกตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวม โสณโกฏิวิสตุเถราปทานํ (๓๙๙)

[๓๙๑]	วิปสฺสิโน ปาวจเน	เอกัง เลณํ มยา กตัง
	จาตฺตทิสฺสส สงฺฆสฺส	พณฺฑุมาราชชานินา ฯ
	ทฺสเสหิ ภูมี เลณสฺส	สนฺถริตฺวา ปริจฺจซี
	อุทคฺคจิตฺโต สุมโน	อกาสี ปณฺธิ ตทา ฯ
	อาราเชยฺยํ สมฺพุทฺธัง	ปพฺพชฺชฅบฺจ ลภายฺยหํ
	อนฺุตฺตรฅบฺจ นิพฺพานัง	มุเสยฺยํ สนฺติมฺมุตฺตมํ ฯ
	เตเนว สุกฺกมุเลน	กปฺเป นฺนฺติ สํสรี
	เทวญฺโตะ มนฺุสฺโส จ	กตฺตฺตฺตฺตฺต วิโรจหํ ฯ
	ตโต กมฺมาวเสเสน	อิธ ปจฺจิมเก ภเว
	จมฺปาโย อคฺคเสฏฺฐิฉิสฺส	ชาโตมฺหิ เอกปฺตฺตโก ฯ
	ชาตมตฺตสฺส เม สุตฺวา	ปีตฺตฺตฺตฺต อโย อหุ
	ททามหํ ภูมารสฺส	วีสโกฏิ อนนฺกา ฯ
	จตฺตฺตฺตฺต จ เม โลมา	ชาตา ปาทตฺเล อุโก
	สุชฺฐมา มุทฺสมฺผลฺสา	ตฺตฺตฺตฺตฺต สฺฐา ฯ
	อตีตา นฺนฺติ กปฺปา	อโย เอโก จ อุตฺตฺตฺต
	นาภิชานามิ นิภฺชิตฺเต	ปาเท ภูมฺเม ^๑ อสนฺถเต ฯ
	อาราธิโต เม สมฺพุทฺธो	ปพฺพชฺชี อนคฺคาริโย
	อรหตฺตตฺต จ เม ปตฺตัง	สีตฺตฺตฺตฺต นิพฺพุโต ฯ

๑ ม. ภูมฺยา ฯ

อศคารทฐวิริยานัน	นิททิฏฺโฐ สพุพทสุสินา
ซีณาสโว จ อรหา ^๑	ฉพฺภินฺโอบ มหิทฺธิโก ฯ
เอกนวุเต อีโต กปฺเป	ยํ ทานมทํ ททา
ทฺคคตฺตี นามิขานามิ	เลณทานสุสิทํ ผลํ ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสี	มม พุทฺธสุส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ฯ
กิลสา ฉาปีตา มยฺหํ	ภวา สพุเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺโอบา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ฯ
เถโร โภกฺขิวิโส โสโณ ^๒	ภิกฺขุสงฺฆสุส อคฺคโต
ปญฺหํ ปุฏฺโฐ วิยาการิ	อโนตฺตตฺตมฺหาสเรติ ฯ

อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา โสโณ โภกฺขิวิโส เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

โสณโภกฺขิวิสฺสเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ ปุพฺพกมฺมปิไลติ นาม พุทฺธาปทานํ (๓๙๐)

[๓๙๒] อโนตฺตตฺตสรานฺเน	รมณฺีเย ลีลาตฺเล
นานารตฺนปชฺไซเต	นานาคณฺฐวณฺฺตเร ฯ
มฺหตา ภิกฺขุสงฺฆเม	ปเรโต โลกนายโก
อาสีโน พุยากริ ตตฺถ	ปุพฺพกมฺมานิ อตฺตโน ฯ
^๑ สุณฺาถ ภิกฺขเว มยฺหํ	ยํ กมฺมํ ปกตํ มยา ^๑

๑ ม. ซีณาสโวมหิ อรหา ฯ ๒ ย. โภกฺขิวิสฺสติ โส โสโณ ฯ
 ๓-๓ ม. สุณฺาถ ภิกฺขโว มยฺหํ ยํ กมฺมํ ปกตํ มยา ปิไลติกสฺสทมฺมสุส พุทฺธตฺเตปิ วิปฺจจติ ฯ

<p> ^๑เอก อรรถณิกัม ภิภุขุ ปตฺถิตํ ปจฺมํ พุฑธํ ปิไลติยสฺส กมฺมสฺส โคपालโก ปุเร อาสี ปิวนฺตึ อุกทํ อาวิลํ เตน กมฺมวิปาเกน ปิปาลีโต ยถิจจกํ ปุณฺณล^๒ นามหํ ฐตฺโต ปจฺเจกพุฑธํ สุรฺมึ เตน กมฺมวิปาเกน พหุ วสฺสสทฺสฺสทานิ เตน กมฺมมาวเสเสน อพฺภกฺขานํ มยา ลทฺธํ สพฺพภาภิกฺขุสฺส พุฑธสฺส ตํ อพฺภากิจฺจชาย^๓ นิริเย ทสฺวสฺสสทฺสฺสทานิ มนุสฺสสฺสว^๔ ลทฺธาหํ เตน กมฺมมาวเสเสน อพฺภากิจฺจชิ อภูเตน พุราหุมนเณ สุตฺวา อาสี มหาวเน ปณฺจสเต ตตฺถาคโต อิลิภิม^๕ </p>	<p> ทิสฺวา ทินฺนํ ปิไลติกํ ฯ พุฑธตฺตตาย มยา ตทา พุฑธตฺเตปิ วิปจฺจติ ฯ คาวี ปาเชติ โคจรํ คาวี ทิสฺวา นินฺวารยํ ฯ อธิ ปจฺจิมเก ภาเว น ทิ ปาตุํ ลภามห^๑ ฯ ปุพฺเพ อภฺยาสฺสุ ชาติสฺสุ อพฺภากิจฺจชิ อหฺนุสฺสํ ฯ นิริเย ลฺลรี จิรํ ทุกฺขํ เวเทสิ เวทนํ ฯ อธิ ปจฺจิมเก ภาเว สุนฺทริกาย การณํ ฯ นนฺโท นามาลิ สวาทโก จิรํ ลฺลริตํ มยา ฯ นิริเย ลฺลรี จิรํ อพฺภกฺขานํ พหุ ลมฺมิ ฯ จินฺนจฺมานวิกา มมํ ชนฺกายสฺส อาคตา^๕ ฯ อหํ สกฺกตปฺปุชิตโต มนฺเต วาเจมิ มาถนเว ฯ ปณฺจภิกฺขุสฺส มหิทฺธิโก </p>
---	--

๑-๑ ม. เอก อรรถณิกัม ... ปาตุํ ลภามหนฺติ อิมมา คธาโย นตฺถิ ฯ

๒ ม. มุณฺณล^๒ ๓ ม. ยฺ อพฺภกฺขาย ฯ ๔ ม. ยฺ. มนุสฺสสฺสว^๔ ฯ

๕ ม. ยฺ. อคฺคโต ฯ ๖ ม. อิลิ ภิม, ยฺ. อิลิคฺคเณ ฯ

ตญจาหํ อาคตํ ทิสฺวา
 ตโตหํ อวจํ ลิสฺเส
 มยหํปิ ภาสฺมานสุส
 ตโต มาณวกา สพฺเพ
 มหาชนสุส อาหํสุ
 เตน กมฺมวิปาเกน
 อพฺภกฺขานํ ลภฺมํ สพฺเพ
 เวมาตุ ภาตโร ปุพฺเพ^๑
 ปกฺขิปี คริฑฺคฺคฺสุมิ^๒
 เตน กมฺมวิปาเกน
 องฺคฺคฺจํ ปีสฺยิ ปาเท
 ปุเรหํ ทารโก หุตฺวา
 ปจฺเจกพฺพุทฺธํ ทิสฺวาน
 เตน กมฺมวิปาเกน
 วจฺตํ มํ เทวทตฺโต
 หตฺถาโรโห ปุเร อาสี
 ปิณฑาย วิจฺรณฺตํ^๓
 เตน กมฺมวิปาเกน
 คิริพฺพเช ปุรวเร
 ราชานํ ปตฺติโก^๔ อาสี
 เตน กมฺมวิปาเกน
 กมฺมฺโน ๓สุส เสเสน

อพฺภากิจฺชี อหุสฺกํ ๑
 กามโภคิ อยํ อิลิ
 อนฺุเมทิสฺสุ มาณวา ๑
 ภิกฺขฺมานา^๑ กุเล กุเล
 กามโภคิ อยํ อิลิ ๑
 ปญฺจภิกฺขุสฺตา อิเม
 สุนฺทริกาย การณา ๑
 ธนเหตุ หนึ อหํ
 ลิสฺยา จ อปฺปัสฺยิ ๑
 เทวทตฺโต ลิลํ ขิปี
 มม ปาสานสฺกฺขรา ๑
 กิพฺมาโน มหาปเถ
 มคฺเค สกฺลิกํ ทหิ^๕ ๑
 อธิ ปจฺจิมเก ภาเว
 อติมาเร^๕ ปโยชฺยิ ๑
 ปจฺเจกมฺนิมฺตฺตมํ
 อาสาเทสิ คเชนหํ ๑
 ภาโต นาฬาคิรี คไซ
 ทารุเณ สมฺปาคมิ ๑
 สตฺติยา ปุริเส^๖ หนึ
 นิรเย ปจฺจิสฺสํ ภูถํ ๑
 โส ทานิ^๖ สกฺลํ มม

๑ ม. ภิกฺขฺมานํ ๑

๒ ย. เทว มาตา ภาตโร ปุพฺเพ ๑

๓ ม. คริฑฺคฺคฺสุมิ ๑

๔ ม. ขิปี ๑

๕ ม. อภิมฺมาเร ๑

๖ ม. ย. วิจฺรณฺตํ ตํ ๑

๗ ม. ย. ปตฺติโก ๑

๘ ม. ย. ปุริสํ ๑

๙ ม. อิทานิ ..., ย. จาทิณฺณ ... ๑

ปาเท จวี ปกปเปลิ
 อหํ เกวณฺณคามสฺมี
 มจฺฉโฆปฆาตเก ทิสฺวา^๑
 เตน กมฺมวิปาเกน
 สกฺกเกสุ หณฺณมาเนสุ^๒
 ผุสฺสสฺสาหํ ปาวจเน
 ยวํ ขาทถ ภูณฺชถ
 เตน กมฺมวิปาเกน
 นิมนฺตีโต พุราหฺมเณน
 นิพฺพุทฺเธ วตฺตมานมฺหิ
 เตน กมฺมวิปาเกน
 ติกิจฺจโก อหํ อาลี
 เตน กมฺมวิปาเกน
 อวจาหํ โชติปาโล
 กุโต นุ โโพธิมณฺฑลฺส
 เตน กมฺมวิปาเกน
 ฉพฺพสฺสานุรุเวลายํ
 นาหํ เอเตน มคฺเคน
 กุมคฺเคน คเวสิสฺสํ
 ปุณฺณปาปปริกฺขิโณ
 อโสโก อนฺุปายาโส
 เอวํ ชิโน วิทยาภาสิ

น ทิ กมฺมํ วินฺสฺสติ ฯ
 อหุ เกวณฺณทวารโก
 ชนฺยี โสมนสฺสกํ ฯ
 ลีสทฺกขํ อหุ มม
 ยทา หนฺิ วิณฺณฺโก^๓ ฯ
 สาวเก ปริภาสยี
 มา จ ภูณฺชถ สาลิโย ฯ
 เตมาสํ ขาทิตํ ยวํ
 เวรณฺชายํ วลี ตทา ฯ
 มลลปฺตฺตํ นิเสธยี^๔
 ปิณฺณิจิทฺกขํ อหุ มม ฯ
 เสณฺณิจิปฺตฺตํ วิเวจยี
 โหติ ปกฺขนฺทิกํ^๕ มม ฯ
 สุกตํ กสฺสปี ตทา
 โโพธิ ปรมฺทูลลภา ฯ
 อจรี ทฺกฺกรํ พหุ
 ตโต โพธิ อปาปฺถนี ฯ
 ปาปฺถนี โโพธิมฺตฺตมํ
 ปุพฺพกมฺเมเน โจทิตो^๖ ฯ
 สพฺพสนฺตาวชฺชิตโต
 นิพฺพายิสฺสํ อนาสโว ฯ
 ภิกฺขุสงฺฆสฺส อตฺถโต^๗

๑ ม. มจฉนเก ฆาติเต, ย. มจฉโกฆาติเต ทิสฺวา ฯ ๒ ม. สพฺเพ สกฺกา จ หณฺณีส ฯ

๓ ม. โป. วิณฺณฺโก, ย. วิชฺฐโก ฯ ๔ ม. วิเวจยี ฯ ๕ ม. ปกฺขนฺทิกา ฯ

๖ ม. วาริต, ย. การิต ฯ ๗ ม. ย. อคฺคโต ฯ

สพฺพาภิญญาพลปฺปตฺโต อโนตตเต มหาสเรติ ฯ
 วิตถํ สุทํ ภควา อตฺตโน ปุพฺพจริตํ ปุพฺพกมฺมปิไลตี^๑ นาม
 พุทฺธาปทาน์ ฅมฺมปริยายํ อภาสิตฺถาติ ฯ

ปุพฺพกมฺมปิไลตี^๒ นาม พุทฺธาปทาน์ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทาน์

อมฺพณฺ์ ^๓ อพฺุชฅเจว	อุทฺมฺพรมิลกฺขุ จ
ผารุวลฺลี จ กทลฺล	ปนฺโส โภฏฺวิสโก ฯ
ปุพฺพกมฺมปิไลติ จ	อปทาน์ มฺหเสลิโน
คาถาโย เอกนวุติ	คณฺิตาโย วิภาวิหิ ฯ

อมฺพณฺ์ผลวคฺโค เอกฺนจตฺตาทิสฺโส ฯ

จฺุทฺทสมํ ภาณวารํ ฯ

๑ ม. ย. กมฺมปิไลติกํ ฯ

๒ ม. ปุพฺพกมฺมปิไลติกํ

๓ ม. อวณฺ์ ฯ

จตุตทาพีโล ปิลินทวคโค

ปจมี ปิลินทวจจตเถราปทาน (๓๔๑)

[๓๔๓]	นคเร หंसวติยา	อาลี โทวาริโก อหัง
	อกุโขพุก ^๑ อมิตัง โภคัง	ฆเร สนนิจิตัง มม ๑
	รโหคโต นิสิติตวา	ปหังลิตวาน มานสั
	นิสซช ปาสาทเว	เอว จินฺเตสหัง ตทา ๑
	พหู เมว คตา ^๒ โภคา	ผิตัง อนนเตปุรัง มม
	ราชาปี มัง นิมนฺเตสิ ^๓	อานนฺโท ปจวิสฺสโร ๑
	อยญจ พุกุโธ อุปปนโน	อิทิจฺจุปฺปตฺติโก มุณี
	สัวิชฺชนฺติ จ เม โภคา	ทานัง ทสฺสามิ สตฺถุโน ๑
	ปทุเมน ^๔ ราชปฺตฺเตน	ทินฺนัง ทานวรั ชิน
	หตฺถินาเค จ ปลลฺงเก	อปสฺเสนัง จนปฺปกัง ๑
	อหังปี ทานัง ทสฺสามิ	สงฺฆเม คณวรุตฺตเม ^๕
	อทินฺนปฺพุพฺพัง ทานวรั ^๖	ภวิสฺสํ อาทิกมฺมิโก ๑
	จินฺเตตฺตวาทัง พหุวิธัง	ยาเค ยสฺส สฺขัง ผลัง
	ปริกฺขารทานมทฺทกฺขี	มม สงฺกปฺปปุรณัง ๑
	ปริกฺขารานิ ทสฺสามิ	สงฺฆเม คณวรุตฺตเม
	อทินฺนปฺพุพฺพมณฺเฒสั	ภวิสฺสํ อาทิกมฺมิโก ๑
	นพฺปีกาเร อุปาคมฺม	จตฺตัง กาวเรสิ ตาวเท
	จตฺตสฺตสทสฺसानิ	เอกโต สนนิปาตยี ๑
	ทสฺสสฺตสทสฺसानิ	เอกโต สนนิปาตยี

๑ ม. ย. อุกุโขภุ ๑ ๒ ม. ย. พหุเมธิคตา ๑ ๓ ม. ย. ราชาปี สนนินฺนเตสิ ๑
๔ ย. ปทุเม ๑ ๕ ย. โป. คณวรุตฺตเม ๑ เอวมฺปริปี ๑
๖ ม. ย. อทินฺนปฺพุพฺพมณฺเฒสั ๑

ปตตตสทสสุสานิ	เอกโต สนฺนิปาตยี่ ๑
วาลีโย สตุถเก จาปิ	สุจฺจโย นชฺเชทเน
เหมฐสา ฉตฺเต จปาเปสี	กาเรตฺวา ตทฺนุจฺจเว ๑
วิฐฺปนเ ตาลปณฺเณ ^๑	โมรหตุเถ จ จามเร
ปริสฺสาวเน เตลธारे	การยี่ ตทฺนุจฺจเว ๑
สุจฺจิมเว อํสวทุเช	อโถปิ กายพฺนุชเน
อาธารเก จ สุกเต	การยี่ ตทฺนุจฺจเว ๑
ปริโฆคภาชเน จ	อโถปิ โลหธาลเก
ภสชฺช ^๒ ปุริยิตฺวาน	เหมฐสาฉตฺเต จเปสํ ๑
วจํ อุสิริํ ลมฺภจิมํ	ปิปฺพลิมริจานิ จ
หริตฺถี ลิงฺคิเวรํ	สพฺเพ ^๓ ปุเรสิ ภาชเน ๑
อุปาหนา ปาทุกาโย	อโถ อุทกปุญฺจน
กตฺตรทณฺเฑ สุกเต	การยี่ ตทฺนุจฺจเว ๑
โอสถํ อณฺชนาปิ ^๔	สลาภา ฆมฺมกุตฺตรา
กฺุญฺจิกา ปณฺจวณฺเณหิ	สิพฺพิเต กฺุญฺจิกาชฺเร ๑
อาโยเค ฐมฺเนตฺเต จ	อโถปิ ทีปธารเก
ตุมฺพเก จ กรณฺเฑ จ	การยี่ ตทฺนุจฺจเว ๑
สณฺหาเส ปิปฺพล เจว	อโถปิ มลหาริโน ^๕
ภสชฺชธวิเก เจว	การยี่ ตทฺนุจฺจเว ๑
อาสนฺทีโย ปิจเก จ	ปลลฺงเก จตุโรรมเย
ตทฺนุจฺจเว กาเรตฺวา	เหมฐสาฉตฺเต จเปสํ ๑
อุณฺณภสิ ลุลาภสิ	อโถปิ ปิจกาภสิ ^๖
พิพฺโพทเน จ สุกเต	การยี่ ตทฺนุจฺจเว ๑

๑ ม. ย. ตาลวณฺเณ ๑ ๒ ย. ภสชฺช ๑ ๓ ม. สพฺ ๑ ๔ ม. ย. โอสถณฺชนาปิ จ ๑
๕ ม. ย. มลหารเก ๑ ๖ ม. ย. อุณฺณภสิ ลุลาภสิ ปิจกาภสิ ๑

กुरुวิเนเท มธุลิตเถ	เตลหตถปตาปก
ลีเวฎีผลกั ลุจี ^๑	มถจ ิ อตถรณน จ ๑
เสนาสเน ปาทปุณเจ	สยนาสนทณทเก
ทนต์โปเณ จ กถลี ^๒	ลีสเลปนคนุชเก ^๓ ๑
อรณี ^๔ ผลปีเจ จ	ปตตปิธานถาลเก
อุทกสส กฏจจุฉจ ^๕	จุนุณกั รชนมพณ ๑
สมมุฉชน ุทวตถ	ตถา วสลิทสาฎกั ^๖
นีสีนัน กณทจุฉาที	อถ อนตรวาสกั ๑
อุตตราสงคสงฆาฎี	นตถุกั มุขโสชน
พิลังคโลณภูตฉจ ^๗	มธุ จ ทธิปานกั ๑
ปุปผลิตถ ^๘ ปีโลติฉจ	มุขปุณฉนสุตตกั
ทาตพพ นาม ย ิ อตถิ	ยฉจ กปปติ สตถุโน ๑
สพพเมต ิ สมานेतวา	อานนท ุปสงกมี
อุปสงกมม ราชาน	ชเนตาร ิ มหายส ^๙
ลีรสา อภิวาเทตวา	อิท ิ วจนมพรวี ๑
เอกโต ชาตีสวทตมา	อุภินัน เอกโต ยโส ^{๑๐}
สาธารณา สุเช ทุกเช	อุโฆ จ อนุวตตกา ๑
อตถิ เจตลิกั ทุกข ิ	ตวาเชยย ^{๑๑} อรินทม
ยทิ สกโกลี ต ิ ทุกข ิ	วโนเทยยาลี ขตติย ๑
ตว ทุกข ิ มม ทุกข ิ	อุภินัน เอกโต มน ^{๑๒}
นิฏจิตนติ วิชานาลี ^{๑๓}	ต ิ โมเจยย ^{๑๔} สเจ ตวุ ๑

๑ ม. ย. ลีปาฎีผลเก ลุจี ๑ ๒ ม. อาฎลี ๑ ๓ ม. ย. ลีสาเลปนคนุชเก ๑
 ๔ ม. ย. อรณี ๑ ๕ ม. กฏจจุ จ ๑ ๖ ม. สมมุฉชน ุทวตต ิ ... วสลิทสาฎกั ๑
 ๗ ม. พิลังคโลณ ปุทต ิ จ ๑ ๘ ม. ฎป ลิตถ ๑ ๙ ม. มหาลีโน ๑
 ๑๐ ม. มน, ย. ยส ๑ ๑๑ โป. วโนเทต ุ ๑ ๑๒ ม. มโน ๑
 ๑๓ ม. ย. วิชานาหิ ๑ ๑๔ ม. มมาเจยย ๑

ชานาหิ โข มหาราช
 พหุ^๑ สมานเ คชชสุสุ
 ยาวตา วิชิต^๒ อตถิ
 เอเตหิ ยถิ เต อตฺถเ
 คชชิตํ โข ตยา เทว
 ชานิสฺสามิ ตฺวํ อชช
 อติพาฬํหํ นิปีเพสิ
 กิณฑเต สลลปิเตนตฺถเ^๓
 อิจฺฉามหํ มหาราช
 โภชยิสฺสามิ สมฺพทฺธํ
 อญญํ เตหํ วรํ ทมฺมิ
 อเทยฺโย กสฺสลจิ พุทฺโธ
 นนุ เต คชชิตํ เทว
 ชีวิตํ ททมาเนน
 จปนีโย มหาวีโร
 น เม ปฏฺฐิสฺสุโต พุทฺโธ
 วินิจฺฉยํ ปาปฺถนามิ^๔
 ยถา สณฺหํ^๕ กเถสฺสนตฺติ
 รณฺโถ หตฺถเ คเหตุวาน
 ปฺรโต อกฺขทสฺसानํ
 สฺถนฺตฺตฺ เม อกฺขทสฺสา
 น กิณฺยจิ จปยิตฺวาน

ทุกข์ เม พุพฺพิโนหยัง
 เอตนฺเต พุจจํ ฐนํ^๖ ฯ
 ยาวตา มม ชีวิตํ
 ทสฺสามิ อวิกมฺปิโต ฯ
 มิจฺฉา ตํ พหุคชชิตํ
 สพฺพธมฺเม ปตฺติภูจฺจิตํ ฯ
 ททมานสุส เม สโต
 ปตฺถิตํ เต กเถหิ เม ฯ
 พุทฺธเสฏฺฐจํ อนฺุตฺตํ
 วชฺชํ เม มาหุ ชีวิตํ ฯ
 อยาจฺจโต ตถาคโต^๗
 มณฺธิ โชติโรโส ยถา ฯ
 ยาว ชีวิตมตฺถิกํ^๘
 ยุตฺตํ ทาทํ ตถาคตํ ฯ
 อเทยฺโย กสฺสลจิ ชีโน
 วรสุ อมิตํ ฐนํ ฯ
 ปุจฺฉิสฺสามิ^๙ วินิจฺฉเย
 ปฏฺฐิปุจฺฉาม ตํ ตถา ฯ
 อคมาสี วิณิจฺฉยํ
 อิทํ วจฺนมพฺรวิ^{๑๐} ฯ
 ราชชา วรํ อทาลิ เม
 ชีวิตํปิ ปวารยิ^{๑๐} ฯ

๑ ม. พหุ ฯ ๒ ม. เอกํ เต ... วรํ ฯ ๓ ย. วิชิตํ ฯ ๔ ม. กิ เต เม ปิพิเตนตฺถเ ฯ
 ๕ ม. มา ยาจฺจโต ตถาคตํ ฯ ๖ ม. ยาว ชีวิตมตฺถโน ฯ ๗ ม. ย. ปาปฺถนาม ฯ
 ๘ ม. ย. ปุจฺฉิสฺสาม ฯ ๙ ส. ยถาสนตํ, ม. ยถาสณฺจํ ฯ ๑๐ ม. ย. ไป. ปวารยิ ฯ

ตสฺส เม วรทินฺนสฺส	พฺพุทฺธเสฏฺฐจํ วรี อหํ
สุทินฺโน โหติ เม พฺพุทฺโธ	ฉินฺท ^๑ สํสยํ มม ๑
สุสุสาม ตว วจนํ	ภูมิปาลสฺส ราชินฺ
อุภินฺนํ วจนํ สุตฺวา	ฉินฺทิสฺสามेतฺถ สํสยํ ๑
สพฺพํ เทว ตยา ทินฺนํ	อิมสฺส สพฺพคาหิตํ ^๒
น กิณฺจि จปยิตฺวาน	ชีวิตํปิ ปวารयी ๑
กิจฺจปฺปตฺโตว หุตฺวาน	ยารชฺชวมนุตฺตรํ ^๓
อิมํ สุทฺทุกฺขิตํ ฆตฺวา	อทาสี สพฺพคาหิตํ ๑
ปราชโย ตฺวํ เทว	อสฺส เทยโย ตถาคโต
อุภินฺนํ สํสโย ฉินฺโน	ยถา สณฺณมฺหิ ติฏฺฐจฺจ ๑
ราชา ตตฺถเถว จตฺวาน	อภฺขทสฺเสตฺทพฺพรวี
สมฺมา มยหํปิ เทยฺยาถ	ปฺน พฺพุทฺธํ ลภามหํ ๑
ปฺรูเรตฺวา ตว สงฺกปฺป	โภชยิตฺวา ตถาคตํ
ปฺน เทยฺยาสี สมฺพทฺธํ	อานนฺทสฺส ยสฺสลิโน ๑
อภฺขทสฺเสภีวาเทตฺวา	อานนฺทมปิ ^๔ ขตฺติยํ
ตฺมุจฺโจะ ปมฺุทิตฺโต หุตฺวา	สมฺพทฺธํ อุปสงฺกมึ ๑
อุปสงฺกมฺม สมฺพทฺธํ	โอมฺตติณฺณํ อนาสวํ
สิรสา อภีวาเทตฺวา	อิหํ วจนมพฺพรวี ๑
วสีสฺตสทสฺเสหิ	อิทฺวาเสหิ จกฺขุมา
หาสยนฺโต มม จิตฺตํ	นิเวสนมฺุเปหิ เม ๑
ปทฺมุตฺตโร โลกวิฑู	อาหุตฺนํ ปฏฺิคฺคโ
มม สงฺกปฺปมณฺเวยาย	อิทฺวาเสสิ จกฺขุมา ๑
อิทฺวาสนมณฺเวยาย	อภีวาทีย สตฺถุโน

๑ ย. อถวา ๑

๒ ม. ย. สพฺพคาหิกํ ๑ เวมฺุปริปี ๑

๓ ม. ย. ยาจึ วรมนฺุตฺตรํ ๑

๔ ม. ย. อานนฺทญฺจาปี ๑

หนูโจ อุทคคจิตโตหัง
 มิตตามจฺเจ สมานेतฺวา
 สุทฺถุลโล มยา ลทฺโธ
 เกน ตัง ปุชฺชิสฺสามิ^๑
 อตุโล อสโม ธีโร^๒
 ตถาสมสโม เจว
 ทุกฺกรํ อธิการํ ธี
 นานาปุเป สมานेतฺวา
 พุทฺธานุจฺฉวิกํ เอตํ
 อูปปลํ ปทุมํ วาปี
 จมฺปกํ นาคปุพฺผณฺจ
 สตาสนสทฺสฺสานิ
 ปจฺฉิมํ อาสนํ มยฺหํ
 สตาสนสทฺสฺสานิ
 ปฏฺิยาเทตฺวา อนฺนปानํ
 อาโรจิตฺมฺหิ กาลมฺหิ
 วสีสฺตสทฺสฺเสหิ
 ธาเรนฺตํ อุปฺริจฺจตฺตํ
 วสีสฺตสทฺสฺเสหิ
 จตฺตสฺตสทฺสฺสานิ
 กปฺปิยํ อนวชฺชณฺจ
 ปทุมฺตฺโร โลกวินู
 มมํ ตาเรตุกาโม โส

นิเวสนมฺพาคมี ๑
 อิทํ วจนมพฺรวิ
 มณิ โชติโรโส ยถา ๑
 อปฺปเมยโย อนฺุโปโม
 ชินอ อปฺปปฏิปฺคฺคฺโล ๑
 อหฺตฺติโย นราลโล
 พุทฺธานุจฺฉวิกํ มยา^๓ ๑
 กโรม ปุพฺผมณฺทป
 สพฺพปฺชฺชา ภวิสฺสติ ๑
 วสฺสิกํ อธิมฺตฺตกํ
 มณฺทปํ การยฺี อหํ ๑
 จตฺตฉายาย ปณฺณปี
 อธิกํ สตมคฺขฺติ ๑
 จตฺตฉายาย ปณฺณปี
 กาลํ อาโรจยฺี อหํ ๑
 ปทุมฺตฺโร มหามฺุ
 นิเวสนมฺเปลฺลิ เม ๑
 สุทฺถุลลปุพฺผมณฺทป
 นิสฺสิทฺธิ ปุริสฺตฺตโม ๑
 สตสทฺสฺมาสํ
 ปฏฺิยคณฺหาทฺธิ จกฺขฺมา ๑
 อาหฺตฺตินํ ปฏฺิยคฺโ
 สมฺปฏฺิยฺฉิ มหามฺุ ๑

๑ ม. ย. ปุชฺชิสฺสาม ๑

๒ ย. ธีโร ๑

๓ ย. ตยา ๑

ภิกขุโน เอกเมกสฺส	ปจฺเจกํ ปตฺตทาสหํ
ชหีสุ สมภทํ ^๑ ปตฺตํ	โลหปตฺตํ อचारยฺ ๑
สत्ตฺรตฺตินทิวํ พุทฺโธ	นีสึทึ ปุปฺพมณฺฑปะ
โพธยนฺโต พหุ สตฺเต	ธมฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ ๑
ธมฺมจกฺกํ ปวตฺเตนฺโต	เหฏฺฐโต ปุปฺพมณฺฑปะ
จฺลลาลีตีสหสฺसानํ	ธมฺมาภิสมโย อหุ ๑
สत्ตฺตเม ทิวเส ปตฺเต	ปทุมุตฺตโร มหามุณี
ฉตฺตฉายาย นิสินฺโน ^๒	อิมา คาถา อภาสถ ๑
อนฺฐนํ ทานวรํ	โย เม ปาทาสี มาณโว
ตมหนํ กิตฺตยิสฺสสามิ	สุณฺหาถ มม ภาสโต ๑
หตฺถี อสฺสา รถา ปตฺตี	เสนา จ จตฺรจฺฉินิ
ปริวารสฺสสนฺติ ตํ ^๓ นิจฺจํ	สพฺพทานสฺสสิทํ ผลํ ๑
หตฺถิยานํ อสฺสยานํ	สิวิกํ สนฺทมานิกํ ^๔
อุปฺภจิสฺสสนฺติ ตํ นิจฺจํ	สพฺพทานสฺสสิทํ ผลํ ๑
สญฺจึ รตฺสหสฺसानิ	สพฺพาลงฺการภูสิตา
ปริวารสฺสสนฺติ ตํ นิจฺจํ	สพฺพทานสฺสสิทํ ผลํ ๑
สญฺจึ ตฺริยสหสฺसानิ	ภเวโย สมลงฺกตา
วชฺชยิสฺสสนฺติ ตํ นิจฺจํ	สพฺพทานสฺสสิทํ ผลํ ๑
ฉฟาลีตีสหสฺसानิ	นารีโย สมลงฺกตา
วิจิตฺตวตฺตถาภรณฺนา	อามุตฺตมณฺนิกฺุณฺฑลาลา ^๕ ๑
อาฬารมฺุชา ^๖ หสฺลา	สุสณฺญา ตนฺนุชฺฉมิมา
ปริวารสฺสสนฺติ ตํ นิจฺจํ	สพฺพทานสฺสสิทํ ผลํ ๑
ตีสกปฺปสหสฺसानิ	เทวโลเก รมิสฺสติ

๑ ม. สุมภกํ, ย. ปุปฺพกํ ๑ ๒ ม. ฉตฺตจฺฉายายมาลีโน ๑ ๓ ม. ย. สพฺพตฺต มํ ๑
๔ ม. สิวิกา สนฺทมานิกา ๑ ๕ ม. อามุทฺตมณฺนิกฺุณฺฑลาลา ๑ ๖ ม. อาฬารปมฺุหา ๑

สหสฺสกฺขตฺตํ เทวินโท
 สหสฺสกฺขตฺตํ ราชา จ
 ปเทสฺรชฺชํ วิปฺปลํ
 เทวโลเก วสนฺตสฺส
 เทวโลกานุปฺริยนเต^๑
 อิจฺฉิสฺสตี ยทา วาย^๒
 อิมสฺส จิตฺตมณฺเวย
 เทวโลกา จวิตฺวาน
 ปุณฺณกมฺเมน สํยฺตโต
 กปฺปสฺตสฺสสมฺหิ
 โคตโม นาม นามเน
 สหฺพเมตํ อภินฺเวย
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสิตฺวา
 ปิลินฺทวฺจโฉ นามเน
 เทวานํ อสุรานญจ
 ภิกฺขุณฺํ ภิกฺขุเนินฺญจ
 ปิโย หุตฺวาน สหฺพเฬ
 สตสฺสเส กตํ กมฺมํ
 สุมฺมตฺโต สรวเโคว
 อโห เม สุกตํ กมฺมํ
 ยตฺถ การํ กริตฺวาน
 อนฺนํ ทานวํ
 อาทิปุพฺพคโม อสิ

เทวราชํ กริสฺสตี ฯ
 จกฺวตฺติ ภวิสฺสตี
 คณฺหาโต อสงฺขยํ ฯ
 ปุณฺณกมฺมสมฺมคฺิโน
 รตนฉตฺตํ ฐวิสฺสตี ฯ
 ฉนฺนํ หุสฺสปุพฺพชฺชํ
 นินฺทชฺชํ ฉาทยิสฺสตี ฯ
 สุกฺกมฺULEน โฉทิตโต
 พุรฺหมพฺนฺธุ ภวิสฺสตี ฯ
 โอบกฺกากฺกุลสมฺภโว
 สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ฯ
 โคตโม สกฺยปฺุคโว
 เอตทคฺเค จเปสฺสตี ฯ
 เหสฺสตี สตฺถุสาวโก
 คนฺธพฺพานญจ สกฺกโต ฯ
 คิหิเนญจ ตเถว โส
 วิหริสฺสตีนาสโว ฯ
 ผลํ หสฺเสสิ เม อธิ
 กิเลสฺ ฌาปยี้^๓ อหํ ฯ
 ปุณฺณกฺเขตฺเต อนฺตฺตเร
 ปตฺโตสฺมิ อจลํ ปทํ ฯ
 อทาลิ โย ทิ มาณโว
 ตสฺส ทานสฺสทํ ผลํ ฯ

๑ ม. เทวโลกปริยนต์ ฯ ๒ ม. ฉาย, ยู. ฉาย ฯ ๓ ม. ฌาปยี้ มม, ยู. ฌาปยิสฺสตี ฯ

ฉตฺเต สุกเต ทตฺวาน^๑ สงฺฆे คณวรุตฺตเม^๒
 อญฺ्ञานิสฺสเส อนฺุโภมิ กมฺมานุจฺฉวิกเก มม ๑
 สีสํ อุนฺหํ น ชานามิ รโชชลฺลํ น ลิมฺปติ
 อนฺุปทฺทโว อนฺินฺติ จ โหมิ อปฺจิตฺเต สทา ๑
 สุขุมจฺฉวิกโ โหมิ วิสทํ โหมิ มานลํ
 ฉตฺตสสทสฺสสถานิ ภเว ลํสรฺโต มม ๑
 สพฺพาลงฺการยฺตุตฺตานิ ตสฺส กมฺมสฺส วาหฺสา
 อิมฺ^๓ ชาตี จเปตฺวาน มตฺถเก ธารยฺนฺติ เม ๑
 ตสฺมา^๔ อิมาย ชาตียา นตฺถิ เม ฉตฺตธารณา
 มม สพฺพํ กตํ กมฺมํ วิมฺุตฺติฉตฺตปตฺติยา ๑
 ทฺุสฺถานิ สุกเต ทตฺวา สงฺฆे คณวรุตฺตเม
 อญฺ्ञานิสฺสเส อนฺุโภมิ กมฺมานุจฺฉวิกเก มม ๑
 สุวณฺฺณวณฺฺณเณ วิโรช สปฺปภาโส ปตฺตาปวา
 ลินฺิทํ โหติ เม คตฺตํ ภเว ลํสรฺโต มม ๑
 ทฺุสฺสสสทสฺสสถานิ เสตา ปีตา จ โลหิตา
 ธารณฺฺติ มตฺถเก มยฺหํ ทฺุสฺสทานสฺสลิทํ ผลํ ๑
 โกเสยฺยกมฺพลียานิ โขมกปฺปาสิกานิ จ
 สพฺพตฺถ ปฏฺฐิภามิ เตลํ นิสฺสนฺทโต อหํ ๑
 ปตฺเต จ สุกเต ทตฺวา สงฺฆे คณวรุตฺตเม
 ทฺุสฺถานิสฺสเส อนฺุโภมิ กมฺมานุจฺฉวิกเก มม ๑
 สุวณฺฺณถาเล มณฺิถาเล รชเตปฺจ ถาลเก
 โลหิตงฺกมเย ถาเล ปรีภฺวชามิ สพฺพทา ๑
 อนฺุปทฺทโว อนฺินฺติ จ โหมิ อปฺจิตฺเต สทา

๑ ม. ฉตฺเต จ สุกเต ทตฺวา ๑ ๒ ย. โป. คณวรุตฺตเม, อิตฺเต ปรี อีทิสเมว ๑
 ๓ ย. อิทํ ๑ ๔ ม. กสฺมา ๑

ลามิ อนนสฺส ปานสฺส
 น วินสฺสนฺติ เม โภคา
 ฌมฺมกาโม สทา โหมิ
 ทเวโลเก มนุสฺเส วา
 ฉายา ยถาปิ รุปสฺส^๑
 จิตฺตพฺพชนสมฺพทฺธา
 ทตฺวาน พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส
 อญฺ्ञานิสฺสเส อนุโภมิ
 สฺสูโร^๒ โหมิ^๓ วิสารี จ
 ธิตฺติวิริยวา โหมิ
 กิเลสจฺเจหนํ ฌาณํ
 สพฺพตฺถ ปฏฺฐิลภามิ
 อกกกฺเส อพฺรุเส
 ปสฺนฺนจิตฺโต ทตฺวาน
 ปญฺ्ञานิสฺสเส อนุโภมิ
 กลฺยาณมิตฺตํ วิริยํ
 ตณฺหาสลฺลสฺส ฉินฺนตฺตา
 วชิเรน สมํ ฌาณํ
 สฺสูริเย สุกฺเต ทตฺวา
 ปญฺ्ञานิสฺสเส อนุโภมิ
 นมสฺสิโย^๑ กงฺขจฺเจโท
 ติกฺขปญฺเอยเ สทา โหมิ

วตฺถสฺส สยฺนสฺส จ ๑
 จิตฺตจิตฺโต ภวามหํ
 อปฺปกฺเกลโส อนาสโว ๑
 อนุพฺพชฺชา อิมํ คฺคฺคา
 สพฺพตฺถ น ชฺชนฺติ มํ ๑
 สุกฺตา วาสฺสิโย พฺหุ
 สงฺฆสฺส จ ตเถวหํ ๑
 กมฺมานุจฺจวิเก มม
 เวสาร์ชฺเชสฺส ปารมฺมี ๑
 ปคฺคหิตมฺโน สทา
 สฺขุมํ อตฺถลํ สฺสูริ
 ตสฺส นิสฺสนฺทโต มม^๔ ๑
 อโธเต^๕ สตฺถเก พฺหุ
 พุทฺธเส สงฺฆเ ตเถว จ ๑
 กมฺมานุจฺจวิเก มม
 ชฺชนฺติยจ เมตฺตสฺสตฺถกํ^๖ ๑
 ปญฺเวยาสตฺถํ อนุตฺตรํ
 เตลํ นิสฺสนฺทโต ลภเ ๑
 สงฺฆเ คณวฺรตฺตเม
 กมฺมานุจฺจวิเก มม ๑
 อภฺิริโป จ โภควา
 สฺสรฺนฺโต ภวามเว ๑

๑ ม. ยฺ. รุกฺขสฺส ๑ ๒ ไป. สฺสีโท ๑ ๓ ม. โหมิ ๑ ๔ ม. อหํ ๑
 ๕ ม. สฺสูโรเต ๑ ๖ ม. เมตฺตสฺสตฺถกํ ๑

คัมภีร์ นิปุณฺ์ จานํ	อตถํ ฅาณน ปสฺสยํ
วชิรคคสมํ ฅาณํ	โหติ เม ตมฆาตนํ ๑
นขจเจทเน สฺคเต ทตฺวา	สงฺฆे คณวรุตฺตเม
ปญฺจานิสํเส อนฺุโภมิ	กมฺมานุจฺฉวิกเ มม ๑
ทาสทาสี ^๒ ควสฺเส จ	ภฺภูเก นภฺภูเก ^๓ พฺพุ
นหาปิเต ภตฺตเก สฺฐเท	สพฺพตฺเถว ลภามหํ ๑
วิฐฺูปเน สฺคเต ทตฺวา	ตาลปนฺนเ ^๔ จ โสภเน
อญฺจานิสํเส อนฺุโภมิ	กมฺมานุจฺฉวิกเ มม ๑
สีตํ อฺุณฺ्हํ น ชานามิ	ปริฟ้าโห น วิชฺชติ
ทรถํ นามิชานามิ	จิตฺตสนฺตฺตาปนํ มม ๑
วาคคฺคิ โทสโมหคฺคิ	มานคฺคิ ทิฏฺฐิจิอคฺคิ จ
สพฺพคฺคิ นิพฺพุโต มยฺหํ	ตสฺส นิสฺสนฺทโต มม ๑
โมรหตฺเถ จามริโย	ทตฺวา สงฺฆे คณฺุตฺตเม
อฺุปสนฺตกิเลโสหํ	วิหฺรามิ อนนฺคเณ ๑
ปริสฺสาวเน สฺคเต ทตฺวา	สฺคเต ^๕ ฅมฺมกฺุตฺตเร
ปญฺจานิสํเส อนฺุโภมิ	กมฺมานุจฺฉวิกเ มม ๑
สพฺเพสํ สมตฺติกมฺม	ทิพฺพํ อายฺุํ ลภามหํ
อปฺปสโยห สทา โหมิ	โจรปจฺจตฺติเกหิ วา ๑
สฺตฺเถน วา วิเสน วา	วิหฺลํปี น กุพฺพเต
อนฺุตรามรณํ นตฺถิ	เตสํ นิสฺสนฺทโต มม ๑
เตลธาวเร สฺคเต ทตฺวา	สงฺฆे คณวรุตฺตเม
ปญฺจานิสํเส อนฺุโภมิ	กมฺมานุจฺฉวิกเ มม ๑
สฺจารฺุโรไป สฺภาทโ ^๖	สฺสมฺคคตฺมานโส

๑ ม. น สํสโย ๑ ๒ ม. ทาสิทาสี ๑ ๓ ย. อารกฺเข ๑ ๔ ม. ตาลวณฺเณ ๑
๕ ม. ฅมฺมกฺุตฺตเม, ย. สงฺฆे คณฺุตฺตเม ๑ ๖ ย. สฺคโต ๑

อวิกุเขปมโน ^๑ โหมิ	สพฺพารกฺเขหิ รกฺขิตฺโต ๑
สุจิมเว สฺคเต ทตฺวา	สงฺฆเ คณวรฺรตฺตเม
ตีณานิสังเส อนฺุโหมิ	กมฺมานุจฺฉวิเก มม ๑
เจโตสุขํ กายสุขํ	อิริยาปถชํ สุขํ
อิเม คฺุณ ปฏฺิลภามิ ^๒	ตสฺส นิสฺสนฺุหโต อหํ ๑
อํสวหฺเร ชิเน ทตฺวา	สงฺฆเ คณวรฺรตฺตเม
ตีณานิสังเส อนฺุโหมิ	กมฺมานุจฺฉวิเก มม ๑
สทฺธมฺเม คาพฺุหิ ^๓ วินฺุทามิ	สรามิ ทฺุติยํ ภวํ
สพฺพตฺถ สฺจฺฉวิ โหมิ	ตสฺส นิสฺสนฺุหโต อหํ ๑
กายพฺนฺุชฺช ชิเน ^๔ ทตฺวา	สงฺฆเ คณวรฺรตฺตเม
ฉานิสฺสังเส อนฺุโหมิ	กมฺมานุจฺฉวิเก มม ๑
สมาธิสฺสุ น กมฺปามิ	วสี โหมิ สมาธิสฺสุ
อภฺชฺชปริโส โหมิ	อาเทยยวจโน สทา ๑
อุปฏฺุจิตฺตสฺสติ โหมิ	ตาสฺ มยฺหํ น วิชฺชติ
เทวโลเก มนฺุสฺเส วา	อนฺุพฺนฺุชา อิเม คฺุณา ๑
อาธารเก ชิเน ทตฺวา	สงฺฆเ คณวรฺรตฺตเม
ปญฺจวณฺุณเณ ภยาภาโว ^๕	อจโล โหมิ เกนจิ ๑
เยเกจิ เม สฺสุตา ฐมฺมา	สตีณานฺุปโปชฺณา
ตตา ^๖ เม น วินฺุสฺสนฺุติ	ภวณฺุติ สฺุวินฺุจฺฉิตา ๑
ภาชนเ ปรีโภาเค จ	ทตฺวา พุทฺุชฺช คณฺุตฺตเม
ตีณานิสังเส อนฺุโหมิ	กมฺมานุจฺฉวิเก มม ๑
โสวณฺุณมเย ^๗ มณฺิมเย	อเถปิ ผลิกามเย

๑ ม. อวิกุชิตฺตมโน ๑ ๒ ม. ปฏฺิลภ ๑ ๓ ไป. พนฺุชฺชามิ, ม. ยฺ. คารฺช ๑
 ๔ ยฺ. สฺคเต ๑ ๕ ม. ยฺ. ปญฺจวณฺุณเณหิ ทายาทิ ๑ ๖ ยฺ. วตา ๑
 ๗ ม. โสณฺุณมเย ๑

โลहितงุมเย เจว	ลภามี ภาชเน อหํ ๑
ภரியา ทาสทาสี จ	หตฺถิสฺสรธปตฺติเก
อิตฺถี ปตฺติพพทา เจว	ปริโฆคานิ สพฺพทา ๑
วิชฺชา มนฺตปเท เจว	วิวิธ อาคเม พหู
สพฺพลิปฺป นิสฺสามมิ	ปริโฆคานิ สพฺพทา ๑
ถาลเก สุกเต ทตฺวา	สงฺฆे คณวรฺรตฺตเม
ตีณานิสงฺส อณุโภมิ	กมฺมานุจฺฉวิกเก มม ๑
โสวณฺณมเย มณฺนิมเย	อโถปิ ฬลิกามเย
โลहितงุมเย เจว	ลภามี ถาลเก อหํ ๑
อสฺสฏฺฏเก ^๑ ฬลมเย	อโถ โปกฺขรปตฺตเก
มธฺุปานกสงฺเข จ	ลภามี ถาลเก อหํ ๑
วตฺเต คุณฺเ ปฏฺิปตฺตี ^๒	อาจารกิริยาสุ จ
อิมเ คุณฺเ ปฏฺิลเก	ตสฺส นิสฺสนฺทโต อหํ ๑
ภาสชฺชํ สุกเต ทตฺวา	สงฺฆे คณวรฺรตฺตเม
ทสฺทานิสฺส อณุโภมิ	กมฺมานุจฺฉวิกเก มม ๑
อายุวา ฬลวา ธีโร	วณฺณวา ยสฺวา สฺุชฺชี
อนุปทฺทโว อนฺติ จ	โหมิ อปจฺจิโต สทา ^๓
น เม ปิยวิโยคตฺถิ	ตสฺส นิสฺสนฺทโต มม ๑
อุปาหเน ชินเ ทตฺวา	สงฺฆे คณวรฺรตฺตเม
ตีณานิสงฺส อณุโภมิ	กมฺมานุจฺฉวิกเก มม ๑
หตฺถิยานํ อสฺสยานํ	สิวิกํ สนฺทมานิกํ ^๔
สฏฺฐี รตฺสทสฺทานิ ^๕	ปริวารเณติ มํ สทา ๑
มณฺนิมยา ตมฺพมยา ^๖	โสณฺณรชตฺปาทุกา

๑ ม. อสฺตถเก ๑ ๒ ม. ปฏฺิปตฺติ, ย. ปฏฺิลเก ๑ ๓ ย. โภมิ จาปจฺจิโต สทา ๑
 ๔ ม. สิวิกา สนฺทมานิกา ๑ ๕ ม. สฏฺฐิสฺตสฺสทานิ ๑ ๖ ย. มณฺพมยา ๑

นิพพุตตุนติ ปทุทฐาเร	ภเว สัสรโต มม ๑
นียามิ ๑ปฏิจาวันติ	อาจารย์คุณโสธรน ^๑
อิเม คุณเณ ปฏิลเก	ตสส นิสสนุทโต อหิ ๑
ปาทุเก สุกเต ทตวา	สงฆเ คณวรุตตเม
อิทธิปาทุกมารุยห	วิหรามิ ยถิจจกั ๑
๒มุขปุณณัน สุกเต ทตวา	สงฆเ คณวรุตตเม ^๒
ปญจานิสังเส อนุโภมิ	กมมานุจจวิเก มม ๑
สุวณณวณเณ วิโรช	สปปภาโส ปตาปวา
สินิหุหิ โหติ เม คตตัม	โรชชลลัน น ลิมปติ
อิเม คุณเณ ปฏิลเก	ตสส นิสสนุทโต อหิ ๑
กตตทรทณเฑ สุกเต ทตวา	สงฆเ คณวรุตตเม ^๓
ปญจานิสังเส ^๔ อนุโภมิ	กมมานุจจวิเก มม ๑
ปุตตะตา มยหิ พหุ โหนติ	ตาโส มยหิ น วิชชติ
อปปสโยห สทา โหมิ	สพพารกเขหิ รกขิตโต
ชลิตมปิ ^๕ น ชานามิ	อฆนตัม มานลัม มม ๑
โอสถ ^๖ อญชนัน ทตวา	สงฆเ คณวรุตตเม ^๗
อญจานิสังเส อนุโภมิ	กมมานุจจวิเก มม ๑
วิสาณนยเน โหมิ	เสตปิโต จ โลหิตโต
อนาวิลปสนนุกุโข	สพพโรคควิวิชชิตโต ๑
ลภามิ ทิพพนยณัน	ปญญาจกขุ อนุตตารัม
อิเม คุณเณ ปฏิลเก	ตสส นิสสนุทโต อหิ ๑
กญจิกเก สุกเต ทตวา	สงฆเ คณวรุตตเม

๑-๑ ม. สติ ฐาวันติ ... อาจารย์คุณโสธรน ๑ ๒-๒ ม. ยุ. อุทกปุณณณโจเพ ทตวา
 พุทฺเ คณุตตเม ๑ ๓ ม. คณุตตเม ๑ ๔ ม. ยุ. ฉานิสสัง ๑
 ๕ ย. ชลิตัม ม น ชานามิ ๑ ๖ ม. โอสถ ๑ ๗ ม. ยุ. พุทฺเ สงฆเ คณุตตเม ๑

ธมมทวารวिवรรณ	ลภามิ ฅาณกุกุณจิกั ๑
กุกุณจิกัณ ฅมเร ทตวา	สงฆเ ฅณวรุตตเม
ทวานิสสเ อนุโณมิ	กมมานุจจวิเก มม
อบปโกโธ อนุปายาโส ^๑	สัสนุโต ภาเว อหิ ๑
อาโยเค สุกเต ทตวา	สงฆเ ฅณวรุตตเม
ปญจานิสสเ อนุโณมิ	กมมานุจจวิเก มม ๑
สมาธิสุ น กมปามิ	วสี โหมิ สมาธิสุ
อภชชปริโส โหมิ	อาเทยยวจโน สทา
ชายติ ^๒ โภคสมปตติ	ภาเว สัสนุโต มม ๑
ฐมเนตเต ชิเน ทตวา	สงฆเ ฅณวรุตตเม
ตีณานิสสเ อนุโณมิ	กมมานุจจวิเก มม ๑
สติ เม อชุกา โหติ	สุสมพนธา จ นหารุโย ^๓
ลภามิ ทิพพสนน ^๔	ตสส นิสสนุโต อหิ ๑
ทีปทาน ^๕ ชิเน ทตวา	สงฆเ ฅณวรุตตเม
ตีณานิสสเ อนุโณมิ	กมมานุจจวิเก มม ๑
ชาติมา องคสมปนโน	ปญญวา พุทฺธสมมโต
อิเม ฅุณเ ปฏิลเก	ตสส นิสสนุโต มม ^๖ ๑
ตุมพเก จ กรณเเท จ	ทตวา พุทฺธ ฅณตตเม
ททานิสสเ อนุโณมิ	กมมานุจจวิเก มม ๑
ตทา ^๗ สุกุโต สุกสมงคิ	มหายสวา ^๘ ตธา คติ
วิภตติคตโต ^๙ สุกุมาล	สพพิติปวิวชฺชิตโต ๑
วิปฺเปล จ ฅุณเ ลากิ	สมมานจลนา ^{๑๐} มม

๑ ม. อนาयाโส ๑ ๒ ย. ชาติจจ ๑ ๓ ม. นหารโว ๑ ๔ ม. ย. ทิพพสนน ๑
 ๕ ม. ย. ทีปทาเร ๑ ๖ ม. ย. อหิ ๑ ๗ ย. สทา ๑ ๘-๘ ม. สุกุโต ... มหายโส ๑
 ๙ ม. วิปตติวิคโต, ย. ภตติกโต ๑ ๑๐ ม. สมาว จลนา ๑

สุวิวัชชิตอุพเพโค
 ลภามิ จตุโร วณฺเณ
 ตานิ เม น วินสฺสนฺติ
 ทตฺถลีสฺสคเก^๒ ทตฺวา
 ปญฺจานิสฺสเส อนฺุภมิ
 สพฺพลกฺขณสมฺปนฺโน
 สพฺพายาสวินิมฺุตโต
 ตนฺุชฺาเร สฺนินฺสิเต
 กิเลสฺกนฺุตนํ ฅาณํ
 สณฺุททาเส สฺุคเต ทตฺวา
 กิเลสฺลฺุณฺุจณฺํ^๓ ฅาณํ
 นตฺถุเก สฺุคเต ทตฺวา
 อญฺุจานิสฺสเส อนฺุภมิ
 สทฺุชฺา^๔ ลีลํ หิริธฺจาปิ
 สฺุตํ จาคณฺุจ ขนฺุตี จ
 ปีจเก สฺุคเต ทตฺวา
 ปญฺจานิสฺสเส อนฺุภมิ
 อฺุจฺเจ กฺุเล ปชฺายามิ
 สพฺเพ มํ อปฺจายนฺุติ
 กปฺปสฺตสทสฺสทานิ
 ปรีวารนฺุติ มํ นิจฺจํ
 ภินฺุโย สฺุคเต ทตฺวา
 ฉานิสฺสเส อนฺุภมิ

ตุมฺพเก จ กรณฺุทเก ๑
 ทตฺถิสฺสรตฺทานิ จ
 ตุมฺพกาเร^๑ อิทํ ผลํ ๑
 พุทฺเธ สงฺฆे คณฺุตฺตเม
 กมฺมานฺุจฺฉวิกเก มม ๑
 อายฺุปญฺญาสมาทิตโต
 กาโย เม โหติ สพฺพทา ๑
 สงฺฆे ทตฺวานํ ปิปรฺผล
 ลภามิ อตฺถํ สฺุจฺจี ๑
 สงฺฆे คณฺุวรฺุตฺตเม
 ลภามิ อตฺถํ สฺุจฺจี ๑
 สงฺฆे คณฺุวรฺุตฺตเม
 กมฺมานฺุจฺฉวิกเก มม ๑
 อถ โอตฺตปฺปियํ คณฺุณํ
 ปญฺญา เม อญฺุจมํ คณฺุณํ ๑
 สงฺฆे คณฺุวรฺุตฺตเม
 กมฺมานฺุจฺฉวิกเก มม ๑
 มหาโภโค ภวามหํ
 กิตฺติ อพฺุฏฺุคตฺตา มม ๑
 ปลฺลงฺกา จตฺุรฺุสฺสกา
 ลีวฺภาครโต อหํ ๑
 สงฺฆे คณฺุวรฺุตฺตเม
 กมฺมานฺุจฺฉวิกเก มม ๑

๑ ม. ย. ตุมฺพทาเน ๑ ๒ ม. มลฺหริณฺุโย ๑ ๓ ม. กิเลสภณฺุชนํ ๑

๔ ม. สทฺุชฺ ๑

สมสุคตโตปจิติ ^๑	มุกุโก จารุทสฺสโน
ลภามิ ฌาณปรว ^๒	ภิสฺสทานสฺสสิทํ ผลํ ๑
ตูลิกา วิกตีกาโย	กมุทิสฺสา จิตฺตกา พหุ
วรโปตฺถเก กมฺพเล จ	ลภามิ วิวิธ อหํ ๑
ปาวารเก ^๓ จ มุกุเก	มุกุกาชินเวณิโย
ลภามิ วิวิธจฺจฺจาเน ^๔	ภิสฺสทานสฺสสิทํ ผลํ ๑
ยโต สรามิ อตฺตทานํ	ยโต ปตฺโตตฺตสมิ วิญญุตํ
อตุจฺจโฆ ฌานมมฺพโฆมฺหิ	ภิสฺสทานสฺสสิทํ ผลํ ๑
พิพฺโพทฺเทน ชิเน ทตฺวา	สงฺฆเม คณวรุตฺตเม
ฉานิสฺสเส อนฺุภามิ	กมฺมานุจฺจวิเก มม ๑
อุณฺณเก ปทฺมเก จ	อโถ โลหิตจฺนุทฺเทน
พิพฺโพทฺเทน อุปาเทมิ ^๕	อุตฺตมมฺงค์ สทา มม ๑
อฏฺฐจฺจฺคิเก มคฺควเร	สามณฺเณ จตุโร ผล
เตสฺส ฌาณํ อุปฺปาเทตฺวา ^๖	วิหเร นิจฺจกาลิกํ ๑
ทาเน ทเม สณฺณเม จ	อปฺปมณฺณวาสุ รูปิสุ
เตสฺส ฌาณํ อุปฺปาเทตฺวา	วิหเร สพฺพกาลิกํ ๑
วตฺเตเต คฺุณเ จ ปฏฺฐิเม ^๗	อาจารกิริยาสุ จ
เตสฺส ฌาณํ อุปฺปาเทตฺวา	วิหเร สพฺพทา อหํ ๑
จงฺกเม วา ปชานเ วา	วิริเย โปธิปฺกฺขิเก ^๘
เตสฺส ฌาณํ อุปฺปาเทตฺวา	วิหรามิ ยถิจฺจกํ ๑
สีลํ สมาธิ ปญฺญา จ	วิมุตฺติ จ อนฺุตฺตฺรา
เตสฺส ฌาณํ อุปฺปาเทตฺวา	วิหรามิ สฺขํ อหํ ๑

๑ ย. สมํ สมฺภตฺโตปจิติ ๑ ๒ ม. ย. ฌาณปริวารํ ๑ ๓ ม. ปาวารเก ๑
 ๔ ม. ย. วิวิธตฺตฺตฺต ๑ ๕ ม. อุปาเทมิ, ย. อุปาเทมิ ๑ ๖ ย. สพฺพตฺต อุปาเนตฺวา ๑
 ๗ ม. ปฏฺฐิปตฺติ, ย. ปญฺจเม ๑ ๘ ม. โปธิปฺกฺขิเย ๑

ผลปีเจ ชินะ ทตฺวา	สงฺฆะ คณวรุตฺตเม
ทฺวานิสฺสเส ^๑ อนุโภมิ	กมฺมานุจฺฉวิกะ มม ๑
โสณฺณมเย มณฺนิมเย	ทนฺตสวรมเย พหุ
ปลฺลงฺกเสฏฺฐเจ วินฺทามิ	ผลปีจฺสฺสึทํ ผลํ ๑
ปาทปีเจ ชินะ ทตฺวา	สงฺฆะ คณวรุตฺตเม
ทฺวานิสฺสเส อนุโภมิ	กมฺมานุจฺฉวิกะ มม
ลภามิ พหุเก ยานะ	ปาทปีจฺสฺสึทํ ผลํ ๑
ทาสี ทาสา จ ภริยา	เย จณฺเณ อนุชฺชีวินะ
สมฺมา ปริจฺรณฺเตว ^๒	ปาทปีจฺสฺสึทํ ผลํ ๑
เตลลพฺภวชฺชเน ทตฺวา	สงฺฆะ คณวรุตฺตเม
ปญฺจานิสฺสเส อนุโภมิ	กมฺมานุจฺฉวิกะ มม ๑
อพฺยาธิตา รูปรวตา	ชิปปํ ฐมฺมนิสฺสนฺติตา ^๓
ลาภิตา อนฺนปानสฺส	อายุํ ปญฺจมกํ มม ๑
สปปิเตลลจ ทตฺวาน	สงฺฆะ คณวรุตฺตเม
ปญฺจานิสฺสเส อนุโภมิ	กมฺมานุจฺฉวิกะ มม ๑
ถามวา รูปลสมฺปนฺโน	ปทฺฐจฺตนุชฺเช สทา
อพฺยาธิ จ สทา โหมิ ^๔	สปปิเตลลสฺสึทํ ผลํ ๑
มุขฺไชวณฺ ^๕ ทตฺวาน	สงฺฆะ คณวรุตฺตเม
ปญฺจานิสฺสเส อนุโภมิ	กมฺมานุจฺฉวิกะ มม ๑
วิสุทฺตกณฺโจ มรฺตฺสโร	กาสสาลวิวชฺชิตะ
อุปฺปลคณฺโธ มุขฺโต	อุปฺวายติ เม สทา ๑
ทธี ทตฺวาน สมฺปนฺนํ	พฺุทฺเต สงฺฆะ คณฺตุตฺตเม
ภฺวชามิ อมตํ ภาตฺตํ ^๖	วรํ กายคตาสตี ๑

๑ ย. จตุรานิสฺสเส ๑ ๒ ม. ย. ปริจฺรณฺเต มํ ๑ ๓ ม. ย. ฐมฺมนิสฺสนฺติตา ๑
๔ ม. อพฺยาธิ วิสเท โหมิ, ย. ... วิสชฺชี ... ๑ ๕ ม. มุขฺไชวณฺกํ ๑ ๖ ย. จิตฺตํ ๑

วณฺณคนฺธโรโสเปตํ	มธุํ ทตฺวา ชีเน คณฺเ
°อนฺุปมํ อนนฺณมปิ	ลภามิ วิมฺตฺติริสํ ^๑ ๑
ยถาภฺตํ รลํ ทตฺวา	พฺุชฺเช สงฺฆเ คณฺตฺตเม
จตุโร ผลเ อนฺุโภมิ	กมฺมานุจฺจวิเก มม ๑
อนนฺปานญจ ทตฺวาน	พฺุชฺเช สงฺฆเ คณฺตฺตเม
ทสฺนินฺสเส อนฺุโภมิ	กมฺมานุจฺจวิเก มม ๑
อายุวา พลวา ธีโร	วณฺณวา ยสฺวา สฺุชี
ลาภี อนนฺสส ปานสฺส	สฺุโร ปณฺณวาณวา ตถา ^๒
อิเม คฺุณฺเ ปฏฺิถเ	สํสรนฺโต ภเว อหํ ๑
ฐฺุปี ทตฺวาน สฺุคเต	สงฺฆเ คณฺวรฺตฺตเม
ทสฺนินฺสเส อนฺุโภมิ	กมฺมานุจฺจวิเก มม ๑
สฺุคนฺธเทโห ยสฺวา	สีฆปณฺโณเ จ กิตฺติมา
ติกฺขปณฺโณเ ฐฺุริปณฺโณเ	ทาสคมฺภีรปณฺณวา ๑
เวปฺุลลชวณสฺปณฺโณเ ^๓	สํสรนฺโต ภวาทเว
ตสฺเสว วาหฺสา ทานิ	ปตฺโต สนฺตฺติสฺุขํ ลีวํ ๑
สฺุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พฺุชฺชสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตฺตา	กตํ พฺุชฺชสฺส สาสนํ ๑
กิลฺสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺุเพ สมฺมุทตา
นาโคว พนฺุชนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจฺิเม
ฉพฺุภินฺณวา สจฺจนิกฺตา	กตํ พฺุชฺชสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
อิตฺถํ สฺุทํ आयสฺมา ปิณฑทวจฺโณ	เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ปิณฑทวจนตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑-๑ ม. ย. อตุลฺยํ ปิเว มฺุตฺติริสํ อหํ ๑ ๒ ม. สทา ๑ ๓ ม. ย. เวปฺุลลชวณสฺปณฺโณเ ๑

หุติยัม เสลตเถราปทานัม (๓๙๒)

[๓๙๔] นครอ ทังสวติยา	วีธิสามี อโหสหัม
มม ฌาตี สมานेतวา	อิทัง วจนมพรวี ๑
พทุโธ โลเก สมุปปนโน	ปุณณกเขตโต อนุตตโร ^๑
อาสิ โส สพพลโลกสุ ^๒	อาหุติณัม ปฏิกคโห ๑
ขตติยา เนคมา เจว	มหาสาลา จ พุราหุมน
ปสนนจิตตทา สุมนา	ปุคคัมมํ อกัมสุ เต ๑
หตถาโรหา อนีกตถา	รติกา ปตติการกา
ปสนนจิตตทา สุมนา	ปุคคัมมํ อกัมสุ เต ๑
อุคคา จ ราชปุตตทา จ	เวลียานา จ พุราหุมน
ปสนนจิตตทา สุมนา	ปุคคัมมํ อกัมสุ เต ๑
อาฬาริกา จ สุธา ^๓ จ	นหาปกา มาลการกา
ปสนนจิตตทา สุมนา	ปุคคัมมํ อกัมสุ เต ๑
รชกา เปสการา จ	ตุนนวา ^๔ จ นหาปิกา
ปสนนจิตตทา สุมนา	ปุคคัมมํ อกัมสุ เต ๑
อุสุการา ฆมการา	จम्मการา จ ตจจกา
ปสนนจิตตทา สุมนา	ปุคคัมมํ อกัมสุ เต ๑
กมมารา โสณนการา จ	ติปฺปฺโหลหการา ตถา
ปสนนจิตตทา สุมนา	ปุคคัมมํ อกัมสุ เต ๑
ภตกา เจลกา ^๕ เจว	ทาสกम्मการา พหุ
ยถา สเกน ธาเมน	ปุคคัมมํ อกัมสุ เต ๑
อุททารา กมฺมจหารา	กสิกา ^๖ ตินหารกา

๑ สี่. ปุณณกเขตต์ อนุตตโร ๑ ๒ ย. อาธาโร สพพลโลกสุ ๑ ๓ ม. ย. กปฺปกา ๑
๔ ม. จम्मการา ๑ ๕ ม. เจจกา, ย. คีตกา ๑ ๖ ม. กสุสกา ๑

ยถา สเกน ฌาเมน	ปุคฺคหฺมมํ อํกํสุ เต ๑
ปุปฺฝิกา มาลิกา เจว	ปณฺณิกา ผลหารกา
ยถา สเกน ฌาเมน	ปุคฺคหฺมมํ อํกํสุ เต ๑
คณิกา กุมฺภทาสี จ	ปุวิกา มจฺฉิกาปิจ ^๑
ยถา สเกน ฌาเมน	ปุคฺคหฺมมํ อํกํสุ เต ๑
เอเต ^๒ สพฺเพ สมากนฺตวา	คณพฺนธาว ^๓ เอกโต
อธิการํ กริสฺสาม	ปฺญญกฺเขตฺเต อนฺตฺตเร ๑
เต เม สุตฺวาน วจนํ	คณํ พนฺธิสฺสุ ตาวเท
อุปฺภูจฺานสาลํ สุกตํ	ภิกฺขุสงฺฆสฺส การยฺม ๑
นิญฺจาเปตฺวาน ตํ สาลํ	อุทคฺโค ตฺถจฺมานโส
ปเรโต เตหิ สพฺเพหิ	สมฺพุทฺธํ อุปฺสงฺกมํ ๑
อุปฺสงฺกมฺม สมฺพุทฺธํ	โลกนาถํ นราสภํ
วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท	อิทํ วจนมพฺรวิ ๑
อิเม ตีณิ สตา วีร	ปฺริสา เอกโต คณา
อุปฺภูจฺานสาลํ สุกตํ	นินฺยยาเทนฺติ ตว ^๔ มฺุณี ๑
ภิกฺขุสงฺฆสฺส ปฺรโต	สมฺปฏฺิจฺฉตฺถ จกฺขุมา
ติณฺณํ สตานํ ปฺรโต	อิมา คาธา อภาสธ ๑
ติสฺตปิ จ เขมฺมโจ จ	อนฺวตฺตีสฺสุ เอกโต
สมฺปตฺตีสฺ ^๕ หิ กริตฺวาน	สพฺเพ อนฺภวิสฺสธ ๑
ปจฺฉิเม ภวสมฺปตฺเต ^๖	สีติภาวมฺนฺตฺตรํ
^๗ อชฺรํ อมรํ เขมํ	นินฺพพานํ ปสฺสยิสฺสธ ^๘ ๑
เอวํ พุทฺโธ วิทยาการิ	สพฺพพณฺณตฺมมฺนฺตฺตรโร ^๙

๑ ย. มจฺฉิกาปิจ ๑ ๒ ม. เอธ ๑ ๓ ม. ย. คณํ พนฺธาม ๑ ๔ ม. ย. ตฺวํ ๑
 ๕ ม. ย. สมฺปตฺตีสฺ ๑ ๖ ม. ย. ภเว สมฺปตฺเต ๑ ๗-๗ ม. อมตํ สนฺตํ ... พสฺสยิสฺสธ,
 ย. อมรํ สนฺตํ ... พสฺสยิสฺสธ ๑ ๘ ม. ย. สพฺพพณฺณตฺมมฺนฺตฺตรโร ๑

พุทฺธสุส วจนํ สุตฺวา	โสมนสุสมฺปเวหี ๑
ดีสกปฺปสทฺสทานิ	เทวโลเก รมี อหํ
เทวาทิปฺ ปณฺจสຕํ	เทวราชุมการยี่ ๑
สทฺสสฺกขตฺตํ ราชา จ	จกฺกวตฺติ อโหสํ
ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ	คณฺหาโต อสงฺขยฺ ^๑ ๑
อิธ มานุสฺสเก รชฺเช ^๒	ปริสา โหนฺติ พนฺธวา
ปจฺฉิเม ภาวสมฺปตฺเต	วาเสฏฺโฐ นาม พฺราหฺมเณ ๑
อสีติโกฏฺฐินิจฺโย	ตสฺส ปุตฺโต อโหสํ
เสโล อิติ มม นามํ	ฉฟฺงฺเค ปารมี คโต ๑
ชงฺฆาวิหารํ วิจรํ	สสิสฺเสหิ ปฺรกุขโต
ชฎาภารมฺริตฺปิ ^๓	เกนียํ นาม ตาปสํ ๑
ปฏฺยิตฺตาทุตี ทิสฺวา	อิทํ วจนมฺพรวี
อวาโห วา วิวาโห วา	ราชา วา เต นิมนฺตีโต ๑
อาหุตี ยิฏฺฐกาโมหํ	พฺราหฺมเณ เทวสมฺมเต
น นิมนฺเตมิ ราชานํ	อาหุตี เม น วิชฺชติ ๑
น จตฺถิ มยฺหมาวาโห	วิวาโห เม น วิชฺชติ
สฺกยานํ นนฺทิสฺสนโน	เสฏฺโฐ โลเก สเทวเก ๑
สพฺพโลกหิตตฺถาย ^๔	สพฺพสฺตตฺสฺชาวโห
โส เม นิมนฺตีโต อชฺช	ตสฺเสตํ ปฏฺยิทนํ ๑
ตมฺพฺรฺสทฺสวณฺณนาโ ^๕	อปฺปเมยโย อนฺุบโม
รฺูเปนาสทิสฺส พุทฺโธ	สฺวตฺนายน นิมนฺตีโต ๑
อฺุกกามฺชปฺพหฺมฺโโจ จ ^๖	ชทฺริงฺคารสนฺนิโ

๑ ม. ย. เทวราชช กโรนตสฺส มหาเทวา อวณฺทิสฺสุ ๑ ๒ ม. รชฺชํ ๑

๓ ม. ชฎาภาริกมฺริตํ, ย. ชฎาภารมฺริตํ ๑ ๔ ม. ย. สพฺพโลกหิตตฺถาย ๑

๕ ม. ติมฺพฺรฺสทฺสวณฺณนาโ ๑ ๖ ย. อฺุกกามฺชปฺพหฺมฺโโจ ว, ม. อฺุกกามฺชปฺพหฺมฺโโจว ๑

วิชฺฐูปโม มหาวีโร
 ปพฺพตคฺเค ยถา อคฺคิ
 นพฺคฺควินฺณสงฺกาโส
 อสมฺภีโต ภายาตีโต
 สีหูปโม มหาวีโร
 กุสลโ ฬุทฺธมฺเมสุ^๑
 นาคุปโม มหาวีโร
 สทฺธมฺมปารกุสลโ^๒
 อุตฺถูปโม มหาวีโร
 อนนฺตวณฺโณ อมิตยโส
 สกฺกูปโม มหาวีโร
 วสี คณิ ปตาปี จ
 พฺรหฺมูปโม มหาวีโร
 มหคฺคธมฺโม^๓ ทสฺพลโ
 ธรณูปโม มหาวีโร
 สีลธฺตีสมาภินฺโณ
 อุตฺถูปโม มหาวีโร
 ทุราสโท ทุปฺปสโ
 เนรูปโม มหาวีโร
 อนนฺตวาณโณ อสโม^๔
 คคฺนูปโม มหาวีโร

โส เม นาโธ^๕ นิมนฺตีโต ฯ
 ปุณฺณมาเยว จนฺทิมหา
 โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ฯ
 ภวนฺตกรโณ มุนิ
 โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ฯ
 อปฺปสโยทฺ ปเรหิ โส
 โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ฯ
 พุทฺธนาโค อสาทิส
 โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ฯ
 วิจิตฺตสพฺพลกฺขโณ
 โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ฯ
 เตชสี จ ทุราสโ
 โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ฯ
 พลาติพลปารคฺ^๖
 โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ฯ
 ธมฺมวิญฺญาณโฆภีโต
 โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ฯ
 อจโล อคฺคโต พฺรหฺมา^๗
 โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ฯ
 อตุโล อคฺคตํ คโต
 โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ฯ

ปนฺนรสมฺ ภานวาริ ฯ

๑ ม. ย. พุทฺโธ ฯ ๒ ม. พุทฺธมฺเมหิ ฯ ๓ ม. สทฺธมฺมาจารกุสลโ ฯ

๔ ม. ปตฺตธมฺโม, ย. มนฺตธมฺโม ฯ ๕ ม. ย. พลาติพลปารโค ฯ ๖ ม. ย. พฺรหฺมา ฯ

๗ ม. ย. อสมสโม ฯ

ปติฏฐา ภยภีตานํ	ตาโณ สรณคามินํ
อสฺสาสโก มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ๑
อาสโย พุทฺธิมนฺตานํ	ปฺญณฺกเขตฺตํ สุเขสินํ
รตนาโกโร มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ๑
อสฺสาสโก เวทโก ^๑	สามณฺยผลทายโก
เมชฺฐปโม มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ๑
โลเก สมุสฺสึโต วีโร ^๒	สพฺพตมวิโนทโน
สุริชฺฐปโม มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ๑
อารมฺมณวิมฺุตฺตีสฺสุ	สภาวทสฺสโก มุณี
จนฺทฺฐปโม มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ๑
พุทฺโธ สมุสฺสึโต โลเก	ลกฺขณฺเหติ อลงฺกโต
อปฺปเมยโย มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ๑
ยสฺส ฌาณํ อปฺปเมยยํ	สีลํ ยสฺส อญฺฐปมํ
วิมฺุตฺติ อสทิสา ยสฺส	โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ๑
ยสฺส ธีติ อสทิสา	ธามो ยสฺส อจินฺตโย
ยสฺส ปฺรกกโม เสฏฺโฐ	โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ๑
ราโค โทโส จ โมโห จ	วิสา สพฺเพ สมฺมุตตา
อคทฺฐปโม ^๓ มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ๑
กิลฺลพฺยาธิ พหุทฺทฺฆา	โอสถิว วิโนทโก ^๔
วิชฺฐปโม ^๕ มหาวีโร	โส เม พุทฺโธ นิมนฺตีโต ๑
พุทฺโธติ โฆสํ ^๖ เวทสิ	โฆโส เม โส ^๗ สุทฺถลโก
พุทฺโธติ โฆสนํ สุตฺวา ^๘	ปีติ เม อุปฺปชฺชถ ๑

๑ ม. เวทโกโร ๑ ๒ ม. โลกจกฺขุ มหাতেโไซ ๑ ๓ ย. อคฺฐปโม ๑

๔ ม. สพฺพตมวิโนทโน, ย. สพฺพตมวิโนทโก ๑ ๕ ม. เวชฺฐปโม ๑

๖ ม. ย. โภ ยํ ๑ ๗ ม. โฆโสเปโส สุทฺถลโก ๑ ๘ ม. ย. พุทฺโธ พุทฺโธติ สุตฺวาน ๑

อพฺภานฺตรํ อคณฺหนฺตํ ปีติ เม พหิ นิจฺจเร
 โสฬํ ปีติมนฺเ สนฺโต อิทํ วจนมพฺรวิ ๑
 กทํ นุ โข โส ภควา โลกเชฏฺโฆ นราสโก
 ตตฺถ คนฺตฺวา นมสฺสิสฺสํ สามณฺณผลทายกํ ๒
 ปคฺคยฺห ทกฺขิณํ พาทุํ เวทฺชาโต กตณฺชลิ
 อาจิกฺข^๑ เม ฅมฺมราชํ โสภสฺสลวิเนทฺทํ ๓
 อุเทฺนตํว มหาเมฆํ นีลํ อณฺชนสนฺนิภํ
 สาคฺรํ วิย ทิสฺสนฺตํ ปสฺสเสตํ มหาวนํ ๔
 เอตฺถ โส วสฺเต พุทฺโธ อทนฺตทมโก มุณี
 วินยฺนโต จ เวเนยฺเย โโพเชนฺโต โพธิปฺกฺขิเย ๕
 ปิปาสิโตว อุทกํ โภชนํว ชิคฺจจฺโต^๖
 คาวี ยถา วจฺจคฺทิทฺธา เอวาทํ วิจฺฉิ นินํ ๗
 อาจารอุปจารณฺณ ฅมฺมานุจฺฉนฺวิสํวํ
 ลิกฺขาเปสิ^๘ สเก ลิสฺเส คจฺจนฺเต^๙ ชินสนฺติกํ ๘
 ทูราสทา ภควนฺโต สีหาว เอกจาริโน
 ปาเท ปาท^{๑๐} นิกฺขิปนฺตา อาคจฺเจยฺยถา มาถฺวา ๙
 อาสิวิโส ยถา โฆโร มิคราชาว เกสรี
 มตฺโตว กุณฺชโร ทนฺโต^{๑๑} เอวํ พุทฺธา ทูราสทา ๑๐
 อุทฺทกาสิตณฺจ ชิปีตํ อชฺฉนฺเปกฺขาย^{๑๒} มาถฺวา
 ปาเท ปาทํ นิกฺขิปนฺตา อุเปถ พุทฺธสนฺติกํ ๑๑
 ปฏฺฐิสฺสลาณครุกา อปฺปสทฺทา ทูราสทา
 ทูรฺอุปสงฺกมา พุทฺธา ครู โหนฺติ สเทวเก ๑๒

๑ ม. อาจิกฺขิ ๑

๒ ม. ย. ชิคฺจจฺโต ๑

๓ ม. ลิกฺขาเปมิ ๑

๔ ย. คจฺจนฺโต ๑

๕ ม. ปทํ ๑ เอวมฺปฺริปิ ๑

๖ ม. ย. ทนฺตี ๑

๗ ม. อชฺฉนฺเปกฺขิย ๑

ยมห์^๑ ปญห์ ปุจฉามิ
 อปปสททา ททา โหถ
 ยं โส เทเสสิ สทตมม^๒
 ตเมวตถํ นิสาเมถ
 อุปสงกมม สมพุทฺธ
 ตํ กถํ วิตีสาวเรตวา
 ลกฺขณเ ทเว น ทกฺขามิ^๓
 โกโสหิตวตถุํ คฺยุห^๔
 ชิวหํ นินฺนามยิตฺวา^๕ จ
 ปฏิมสฺส^๖ นลาตฺนตํ
 ตสฺสทหํ ลกฺขณเ ทิสฺวา
 พุทฺโธติ นิฏฺฐจํ คนฺตฺวาน
 สเตหิ ตีหิ สหิโต
 อชฺชตฺตมาเส อสมฺปตฺเต
 เอกโต กมฺมํ กตฺวาน
 เอกโต สํสริตฺวาน
 โคปานลียเ ทตฺวาน
 เตเน กมฺเมเน สุกฺเตเน
 ทิสาสฺส ปุชฺชิตเ โหมิ
 ปตฺติฏฺฐา โหมิ สพุเพสํ
 พฺยชาติโย^๗ เม น วิชฺชนติ
 สฺชวมจฺจวิโก โหมิ

ปฏิสมฺโมทยามิ^๒ วา
 มุเนญฺชิตาว ติฏฺฐจถ ๑
 เขมํ นิพฺพพานปตฺติยา
 สทตฺตมมสฺสวณํ สฺสว^๓ ๑
 สมฺโมที มุเนินา อหํ
 ลกฺขณเ อุปชารยี ๑
 ปสฺสสามิ ตีสลฺกฺขณเ
 อิทฺฐิยา ทสฺสยิ มุเนิ ๑
 กถฺนถโสเต จ นาลิเก
 เกวลํ จาทยิ ชฺชโน ๑
 ปริปฺถนฺเถ สพุยญฺชเน
 สห ลิสฺเสหิ ปพุพฺชี ๑
 ปพุพฺชี อนคฺคาริยํ
 สพุเพ ปตฺตมฺมท นิพฺพุตฺตี ๑
 ปุณฺณกฺเขตฺเต อนุตฺตเร
 เอกโต วินิฏฺฐญฺญํ ๑
 ปุคฺตมฺเม วลี อหํ
 อญฺจ เหตุ ลภามหํ ๑
 โภคา จ อมิตา มม
 ตาโส มม น วิชฺชติ ๑
 ทิสฺมายุํ ปาลยามิ จ
 อวาเส ปตฺติเต วสฺเส^{๑๐} ๑

๑ ม. ยทาน, ย. ยาวาหํ ๑ ๒ ย. ปฏิสมฺโมทียมิ วา ๑ ๓ ม. สมพุทฺโธ ๑
 ๔ ม. สฺชํ ๑ ๕ ม. จ กงฺขามิ, ย. ว กงฺขามิ ๑ ๖ ม. ย. โกโสหิตวตถุคฺยุหํ ๑
 ๗ ม. นินฺนามยิตฺวาน ๑ ๘ ม. ปฏิมสิ ๑ ๙ ย. พฺยชาติโย ๑ ๑๐ ม. ย. วเส ๑

อัญจ โคปานสี ทตฺวา	ปุคฺคธมฺเม วสี อหํ
ปฏฺฐิสฺมภิกขา อรหตฺตตฺตญจ ^๑	เอตํ เม อปรภฺจฺจมํ ๗
สพฺพโวลิตโวลานโน	กตฺตกิจฺจโ อนาสโว
อัญจโคปานสี นาม	ตว ปุตฺโตโต มหามุณี
ปญฺจ ฅมฺภานิ ทตฺวาน	ปุคฺคธมฺเม วสี อหํ
เตน กมฺเมเนน สุกฺเตน	ปญฺจ เหตุ ลภามหํ ๗
อจโล โหมิ เมตฺตตาย	อนฺหฺนโภความหํ ^๒
อาเพยฺยวจน โหมิ	น ธัมมิ ยถา อหํ ๗
อภนฺตํ โหติ เม จิตฺตํ	อชฺโโล ^๓ โหมิ กสฺสจฺจ
เตน กมฺเมเนน สุกฺเตน	วิมโล โหมิ สาสเน ๗
สคารโว สปรตฺติสฺโส	กตฺตกิจฺจโ อนาสโว
สาวโก เต มหาวีร	ภิกฺขุ ตํ วนฺทเต มุณี ๗
กตฺวา สุกฺตปฺลลงฺกํ	สาลาเย ปญฺฉเปสฺหํ
เตน กมฺเมเนน สุกฺเตน	ปญฺจ เหตุ ลภามหํ ๗
อฺจุเจ กุเล ปชายามิ ^๔	มหาโภโค ภวามหํ
สพฺพสมฺปตฺติโก โหมิ	มจฺจเณรํ เม น วิชฺชติ ๗
คมเน ปตฺถิตฺเต มยฺหํ	ปฺลลงฺโก อฺปตฺติภฺจฺจติ
สท ปฺลลงฺกเสฏฺฐเณ	คจฺฉามิ มม ปตฺถิตํ ๗
เตน ปฺลลงฺกทาเนน	ตมํ สพฺพํ วินฺทเย
สพฺพปาภิณฺญาพลปฺตฺโต	เถโร วนฺทติ ตํ มุเน ^๕ ๗
ปรกฺิจจตฺตกิจฺจจานิ	สพฺพกฺิจจจานิ สาธเย
เตน กมฺเมเนน สุกฺเตน	ปาวีสี อภายํ ปุรํ ๗

๑ ม. ปฏฺฐิสฺมภิกขารหตฺตตฺตญจ ๗ ๒ ม. อนฺหฺนโภโค ภวามหํ ๗ ๓ ย. อจโล ๗
๔ ม. ปชายิตฺวา ๗ ๕ ม. ย. มุณี ๗

ปริณิฆิตตาสาลสมิ

เตน กมฺเมน สุกฺเตน

เยเกจิ ทมกา โลเก

กาเรตฺวา^๒ การณา นานา

นเหว^๓ ตฺวํ มหาวีร

อทณฺฑน อสตุเถน

ทานสุส วณฺเณ กิตฺเตนฺโต

เอกปณฺหํ กเถนฺโต จ^๔

ทนฺตา มยํ สารธินา

สพฺพาภิณฺณาพลปฺปตฺตา

สตสฺสสุเส อิตฺโต กปฺเป

อติกกนฺตา ภายา สพฺเพ

สุวาคํ วัต เม อาสิ

ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา

กิลเสา ฉาปีตา มยฺหํ

นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา

ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส

ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา

ปริโคมทาสหํ

เสฏฺฐจตฺตํ อชฺฌนฺุภาคโต ๑

หตฺถิอสุเส ทเมนฺติ เต^๑

ทารุณฺน ทเมนฺติ เต ๑

ทเมสิ นรนาโรโย

ทเมสิ อุตฺตเม ทเม ๑

เทสนากุสโล มฺุณี

โพเชสิ ติสเต มฺุณี ๑

สุวิมฺุตฺตา อนาสฺวา

นิพฺพุตา อฺุปฺพิทฺทเย ๑

ยํ ทานมทินฺุตทา

สาทาสนฺุสิท^๕ ผลํ ๑

มม พฺุทฺทสุส สนฺุติเก

กตํ พฺุทฺทสุส สาสนํ ๑

ภวา สพฺเพ สมฺุหตา

วิหฺรามิ อนาสโว ๑

วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม

กตํ พฺุทฺทสุส สาสนนฺุติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เสโล สปริโส ภควโต สนฺุติเก อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

เสลตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. เย, ยฺ. เม ๑

๒ ม. กริตฺวา, ยฺ. กเรตฺวา ๑

๓ ม. นเหว ๑

๔ ม. ยฺ. ว ๑

๕ ม. สาทาสนฺุสิท

ตติยัม สัพพกิตติกตเถราปทานัม (๓๙๓)

[๓๙๕]	กณิการัง ชลิตัง	ทีปรุกขัง ไชติตัง ^๑
	โอสธีว วิโรจนุตัง	วิขุชฺฐว คคเน ยถา ^๒ ฯ
	อสมภีตัง อนุตฺตวาลี	มิกฺรราชัง เกลรี
	ฅาณาโลกัง ปกาเสนุตัง	มทฺทหนุตัง ติตฺติเย คเณ ฯ
	อุทฺตฺรหนุตัง อิมัง โลกัง	ฉินฺหนุตัง สัพพสํสยํ
	อสมภีตัง ^๓ มิกฺรราชัง	อทฺทสํ โลกนายกํ ฯ
	ชฎาฉินฺทโร อาลี	พฺรหฺมา ^๔ อุชฺฐ ปตาปวา
	วากจีรัง คเหตุวาน	ปาทมฺมุเล อปตฺตธรี ฯ
	กาพฺพานุสารียํ คยฺห	อนฺตุลิมปี ตถาคตัง
	สมฺพุทฺธัง อุปฺปิมฺปิตวา ^๕	สนฺถวี โลกนายกํ ฯ
	สมฺพุทฺธสิมํ โลกัง	โอมฺตติณฺโณ ^๖ มหามฺุณี
	ฅาณาโลกเณ ไชเตลล	ปวรี ^๗ ฅาณมฺุตตมํ ฯ
	ธมฺมจกุกัง ปวตฺเตลล	มทฺทเส ปฺรตติเย
	อุสฺสโห ชิตฺตสงฺคาโม ^๘	สมฺปกมฺเปลล เมหนี ฯ
	มหาสมฺพุทฺเท อุมฺมีว ^๙	เวลนฺตมฺุหิ ปฺริชฺชติ ^{๑๐}
	ตเถว ตว ฅาณสมฺุณี	สัพพทฺิฏฺฐิจิ ปฺริชฺชติ ^{๑๑} ฯ
	สุชฺชุมจฉิกขาลานิ ^{๑๒}	สรมฺุหิ สมฺปตานิ เต
	อนฺโตชาลิกตทา ^{๑๓} ปาณนา	ปฺพิตทา โหนฺติ ตาวเท ฯ
	ตเถว ติตฺติยา โลกเ	มฺุพฺุหา สจฺจวินิสฺลิตา ^{๑๔}

๑ ม. อุชฺฐลํ ฯ ๒ ม. วิชฺชุตํ ..., ย. วิชฺชุ อพฺภกฺเณ ฯ ๓ ม. คชฺชนุตํ, ย. ลสนุตํ ฯ

๔ ม. ย. พฺรหา ฯ ๕ ม. สมฺพุทฺธมฺุณฺตุลิมฺเปตวา ฯ ๖ ม. โอมฺตติณฺเณ ฯ

๗ ม. นาวฏฺ์, ย. วชฺริ ... ฯ ๘ ย. ชิตฺตสงฺคาเม ฯ ๙ ม. อุมฺโย ฯ

๑๐,๑๑ ม. ย. ปฺริชฺชเว ฯ ๑๒ ม. ... ชาเลน, ย. ... ชาเลว ฯ

๑๓ ม. อนฺโตชาลิกตา ฯ ๑๔ ม. ปุณฺฺปสณฺฺทานิสฺลิตา, ย. พุฏฺา ... ฯ

อนโตธยานวเร ตฺยหํ	ปรีวตฺตนฺติ มาริส ๑
ปตฺติฏฺจจา ว วุชฺหตํ โยธเม	ตฺวณฺพิ นาโธ อพฺนุชฺชนํ
ภยภูจฺจิตานํ สรณฺ	มฺตฺตตฺถึนํ ปฺรายนฺ ^๑ ๑
เอกจฺจโร ^๒ อสทิสฺ	เมตฺตตากรุณฺสณฺญโต ^๓
ปฺญณฺวา ยุตฺตจฺจาโค จ	วสี ตาที คฺุณฺนาลโย ^๔ ๑
ธีโร วิคตสมฺโมโห	อนนฺไช ^๕ อกถํถึ
ตฺลฺลิตฺโต ^๖ วนฺตโทสฺลิสฺ	นิมฺมโล สยฺโต สฺสุจิ ๑
สงฺคาคีโต คตมฺโห ^๗	เตวิชฺไชสิ ภวฺนฺตโค ^๘
สีมาตีโค ธมฺมคฺรุ	ตตฺตฺโต หิตวปฺปโก ^๙ ๑
ตารโก ตฺวํ ยถา นาวา	นิชิวสฺสาสการโก
อสมฺมิตฺโต ยถา สึโห	คชราชาว ทมฺมิโต ^{๑๐} ๑
โธเมตฺวา ทสคฺคาถาหิ	ปทุมฺตฺตรํ มหามฺุณี ^{๑๑}
วณฺทิตฺวา สตฺถฺโน ปาเท	ตฺถฺนํหิ อฏฺฐจาสหํ ตทา ๑
ปทุมฺตฺตรโร โลกวิฑู	อาหุตีนํ ปฏฺฐิคฺคโห
ภิกฺขุสงฺฆเม จิตฺโต สตฺถา	อิมา คาคา อภาสถ ๑
โย เม สีลณฺจ ปณฺณณฺจ ^{๑๒}	ธมฺมณฺจจาปิ ปกิตฺตยิ ^{๑๓}
ตมฺหํ กิตฺตยิสฺสามิ	สุณฺหาถ มม ภาสฺโต ๑
สณฺุจึ กปฺปสฺสทฺสฺถานิ	เทวโลเก รมิสฺสตี
อณฺเณ เทเว อภิวิตฺวา	อิสฺสรํ การยิสฺสตี ๑

๑-๑ ม. ภยภูจิตานํ สรณํ มฺตฺตตฺถึนํ ปฺรายนํ ๑ ๒ ม. ย. เอกวีโร ๑
 ๓ ม. .. สณฺจโย, ย. เมตฺตตากรุณฺนทิสณฺจโย ๑ ๔-๔ ม. อสโม สฺสุสมฺ สนฺโต วสี
 ตาที ชิตฺตชโย, ย. สฺสุลีโล อสโม สนฺโต วสิทฺวิชิตฺตชโย ๑ ๕ ม. อนนฺไช ๑
 ๖ ย. วฺลิตฺโต ๑ ๗ ม. ย. สงฺคาคีโค ทตมฺโห ๑ ๘ ม. เตวิชฺไช สิภวฺนฺตโค ๑
 ๙ ย. หิตธมฺมโต ๑ ๑๐ ม. ทปฺปิตฺโต ๑ ๑๑ ม. ย. มหายสํ ๑ ๑๒ ม. ย. ภาณณฺจ ๑
 ๑๓ ม. สทฺธมฺมณฺจจาปิ วณฺณณฺยิ ๑

โส ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวาน สุกฺกมุเลน โจทิตฺโต
 โคตมสฺส ภควโต สาสเน ปพฺพชิสฺสตี ๑
 ปพฺพชิตฺวาน กาเยน ปาปกมมํ วิวชฺชีย
 สพฺพาสเว ปริญฺญา ยนิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๑
 ยถา จ^๑ เมโฆ ฌนยํ ตปฺเปติ เมทนี อิมํ
 ตเถว ตวํ มหาวีร ฌมฺเมน ตปฺปยิ มมํ ๑
 สีลํ ปณฺณญจ ฌมฺมญจ ฌวิตฺวา โลกนายกํ
 ปตฺโตตฺมฺหิ ปรมํ สนฺตํ^๒ นิพฺพานํ ปทฺมจฺจุตํ ๑
 อโห ญฺน ส ภควา จิรํ ติฏฺฐเจยฺย จกฺขุมา
 อญฺญาตญฺจ วิชานะยํ ปรสฺเสยฺย^๓ อมตํ ปทํ ๑
 อยํ เม ปจฺฉิมา ชาตี ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 สพฺพาสเว ปริญฺญา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สตสฺสเส อิตฺโต กปฺเป ยํ พุทฺทมภิโธมยี้^๔
 ทฺตุคฺคตี นานิชา นามิ กิตฺตนา ย อิทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 สพฺพาสวา ปริกฺชีณา นตฺถิ ทานิ ปุณฺนพฺภโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺทสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺทสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิญฺญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺทสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สพฺพกิตฺติโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สพฺพกิตฺติกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. ยถาปิ ๑ ๒ ม. สนฺตํ ๑ ๓ ม. ผู้เสยย์ ๑ ๔ ย. พุทฺทมภิพฺชยี้ ๑

จตุตถัถิ มรุตทายกตเถรอปทาน์ (๓๙๔)

[๓๙๖] ลินธุยา นทียา तीरे	สุกโต อสสโม มม
ตตถ วาเจมห์ ลิสเส	อิติहासं सलक्षणं ५
चम्मगामा विनीता ते	सोत्तुगामा सुसासन्
अण्डके पारमिपत्तता	लिनद्धुले वसन्ति ते ५
उपपाताकमे ^๑ जेव	लक्षणसु ज गोविता
उत्तमत्तं कवेसन्ता	वसन्ति पवने ^๒ तथा ५
सुमेत्ते नाम सम्पुत्ते	लोके उपपञ्चि तावते
अमहाकं अनुगमन्तो	उपकञ्चि विनायके ५
उपाकत्तं महावीरं	सुमेत्तं लोकनायकं
दिनसन्धारकं गत्वा	लोकच्छ्रेष्ठसुसहासहं ५
पवनात् ^๓ मञ्जुं कथे	पुत्तस्सेच्चसुसहासहं
सम्पुत्ते परिगुञ्चित्वा	อิहं वचनमपुर्वि ५
โย ^๔ तं अहासि मञ्जुं मे	पसन्ने सेहि पाणिनि
त्तमहं गित्तयिस्सामि	सुन्नाถे มม गาสतो ५
อิมิहा मรुทาเนน	दिनसन्धारकेण ज
त्तिสกะป্পสहसฺसानิ	เทवल्लोके रमिस्सत्ति ५
त्तिสกะป্পสहसฺสมहि	โอक्कากากुलสมग्गो
โคत्तो नाम นามे	स्तथा लोके गวิस्सत्ति ५
ตสฺส चम्मესฺสุ ทายาโท	ओरसो चम्मनिम्मिटो
สพฺพาสเว ปริณาย	นิพฺพายิสฺสत्तिनाสโว ५
เทวโลกา อิธาคนฺตฺวา	มาตฺตุกฺจฺฉิมฺหุपात्तो ^๕

๑ ม. อุปปาตคเม ๕ ๒ ม. วิปีเน ๕ ๓ ม. วิปีนาโต ๕ ๔ ย. ย ๕
๕ ม. มาตฺตุกฺจฺฉี อุปาคเต ๕

มรุตวสุโส^๑ ปวสุสตีตถ
 มม^๒ นิกุขนตมตตมहि
 ตตตราปิ มรุตวสุโส^๓ เม
 อคารา อภินิกุขम्म
 ลาภี อนนุสส ปานุสส
 สพพกามสมิทุโรหิ
 เตเนว มรุตทานเนน

ฉาทยํ มรุตานา มहीं ๑
 กุมภिया จ สุพุตตรา
 วสุสเต निज्जकालिं ๑
 ปพพซี อนคารियं
 มรุตทานสุสิทं ผลं ๑
 ภวิตวา เทวमानุเส
 ปตโตมहि आसवुख्यं ๑

วภูจุมहि เทเว จตุรงकुเล तिเณ
 สุปฺปิเต^๔ ธรณีรุเห วปฺปเทเส^๕
 สฺยเม ชเว มนุสสปุทฺทมุสเส
 วสามิ নিজจํ สุซีโต อนาสโว ๑

๖ มชฺเชม มยฺหํ ภาวา อสุสุ เย ภาเว สมตฺติกมฺหิ^๖
 อชฺช เม आसवा चीना นตฺติ ทานิ ปุณฺพภาโว ๑
 ตีสกปฺปสทฺสสมฺหิ ยํ ทานมทฺหิ ตทา
 ทุคฺคตี นามิชานามิ มรุตทานสุสิทं ผลं ๑
 กิเลสตา ฉापิตา มยฺหํ ภาวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 สพฺพาสวา ปริกฺชีณา นตฺติ ทานิ ปุณฺพภาโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺทสุส สนฺตฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺทสุส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสุโส วิโมกฺขาปิจ อภูจิม
 จพฺพิญฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺทสุส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา มรุตหายโก เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

มรุตหายกตเถรสุส อปทานิ สมตฺตํ ๑

๑ ม. มรุตวสุสํ ๑ ๒ ม. มยิ ๑ ๓ ม. มรุตวสุสํ ๑ ๔ ม. สมฺปฺปิเต ๑
 ๕ ม. สยจฺนเน, ยุ. จ ฌปฺปเท ๑ ๖-๖ ม. มชฺเชม มนุสเส เทเน จ ภาเว สพฺเพ อตฺติกมฺหิ ๑

ปณจมนํ ปทุมกุฎฏาคาริกตฺเถราปทาน์ (๓๙๕)

[๓๙๗] ปิยทสฺสี นาม ภควา	สยมภู โลกนายโก
วิเวกกาโม สมพุทฺโธ	สมาธิกุสโล มุนิ ๑
วนสณฺฑํ สโมคคยฺห	ปิยทสฺสี มหามุนิ
ปัสสฺสํ ปตฺตจริตฺวา	นินฺสีทิ ปุริสฺสุตฺโต ๑
มิลลฺลํ ปุเร อาสี	อิริเน ^๑ กานเน อหํ
ปสฺสํ มิคเมสนฺโต	อาหิณฺฑามิ อหํ ตทา ๑
ตตฺถทสฺสาสี สมพุทฺธํ	โฆฆติณฺณํ อนาสวํ
ปุปฺผิตํ สาธราชวํ	สตรํสีว อุกคตํ ๑
ทิสฺวานาหํ เทวเทวํ	ปิยทสฺสี มหายสํ
ชาตสฺสรํ สโมคคยฺห ^๒	ปทุมํ อาหรี ตทา ๑
อาหริตฺวาน ปทุมํ	สตปตฺตํ มโนรมํ
กุฎฏาคารํ กริตฺวาน	ฉาทยี ปทุมเนหํ ๑
อนุกมฺปโก การุณิโก	ปิยทสฺสี มหามุนิ
สฺสฺสํ รตฺตินฺทิว ^๓ พุทฺโธ	กุฎฏาคารเ วสี ชินฺ ๑
ปุราณํ ฉชฺชยิตฺวาน	นเวน ฉาทยี อหํ
อณฺชสี ปคฺคเหตุวาน	อณฺจาสี ตาวเท อหํ ๑
วุฏฺฐหิตฺวา สมาธิมหา	ปิยทสฺสี มหามุนิ
ทิสํ ^๔ อนุกฺวิโลเกนฺโต	นินฺสีทิ โลกนายโก ๑
ตทา สฺสฺสโน นาม	อุปฏฺฐาโก มหิทฺธิโก
จิตฺตมณฺเฑาย พุทฺธสฺส	ปิยทสฺสีสฺส สตฺถุโน ๑
อสีติยา สหสฺเสหิ	ภิกฺขุหิ ปรีวาริโต

๑ ม. อรรถเย ๑

๒ ม. สโมคคยห ๑

๓ ม. สตฺตรตฺตินฺทิว ๑

๔ ม. ทิสํ ๑

วนนุเต สุขมาสีน	อุเปสิ โลกนายกั ๑
ยาวตา วนสนมฺหิ	อชิวตฺตา จ เทวตา
พทุชฺส จิตฺตมถฺยา	สพฺเพ สนนฺิปตุํ ตทา ๑
สมาคเตสฺ ยกฺเขสุ	กุมภานฺเต สหฺรภฺเส
ภิกฺขุสงฺฆเ จ สมฺปตฺเต	คธา สพฺยาหรี ^๑ ชิน ๑
โย มํ สตฺตทาหํ ปุชฺเช	อวาสนฺจ อกาลิ เม
ตมํ กิตฺตยิสฺสามิ	สุณฺถ มม ภาสฺโต ๑
สุทฺทสฺ สุนฺปิณฺ	คมฺภีรํ สุปฺปกาลิตํ
ธานเณ กิตฺตยิสฺสามิ	สุณฺถ มม ภาสฺโต ๑
จตฺทฺทสาณิ กปฺปานิ	เทวชฺชํ กริสฺสติ
ภูฏาการํ พฺรหฺนตฺส	ปทุมฺปุเปหิ ^๒ จาতিํ ๑
อากาเส ^๓ ชาวยิสฺสนฺติ	ปุพฺพกมฺมสฺสิทํ ^๓ ผลํ
จตฺทฺทเส ^๔ กปฺปสฺเต	ไวภินฺณํ สํสฺริสฺสติ ๑
ตตฺถ ปุปฺพมยํ พฺยมํ	อากาเส ชาวยิสฺสติ
ยถา ปทุมฺปตฺตมฺหิ	โตยํ น อุปลิมฺปติ ๑
ตเถวิมฺสฺส ธานมฺหิ	กิลสา โนปลิมฺปเร
มนสา วินิฏฺฐตฺวา	ปถุจนีวเรณ อยํ ๑
จิตฺตํ ชเนตฺวา นิภฺขมฺเม	อคารา ปพฺพชฺิสฺสติ
^๕ ตโต ปุปฺพมยํ พฺยมํ	ชาเรนฺตํ นิภฺขมฺิสฺสติ ^๕ ๑
รฺกขมฺฺเล วสนฺตฺส	นิปฺกสฺส สตีมโต
ตตฺถ ปุปฺพมยํ พฺยมํ	มตฺถเก ชาวยิสฺสติ ๑
จีวรํ ปิณฺทปาตฺถจ	ปจฺจยํ สยนาสนํ

๑ ม. ปพฺยาหรี, ย. มพฺยาหรี ๑

๒ ม. มหฺนตฺส ปทุมฺปุเปหิ ๑

๓-๓ ม. ชาวยิสฺสติ ปุพฺพกมฺมสฺสิทํ ๑

๔ ม. ย. จตฺทฺทพิเส ๑

๕-๕ ม. ตโต ปุปฺพมยเ พยเมห ชาเรนฺเต นิภฺขมฺิสฺสติ ๑

ททิตวา ภิกขุสงฆสุส
 กุฎาคารเณ ีจริเต
 รุกขมุเล วสนตंपิ
 จิวเร ปิณฑปาเต จ
 ปุณณกมเมเน สยุตโต
 คณนาโต อสงเขยยา
 ริดตกา เต อติกุนตา
 อฏจารเส กปปสเต
 ตมห์ ปยิรุปาสิตวา
 ตมททสามิ^๕ สมพุทตัง
 ตมห์ อุปคนุตวาน
 ทุกขสสนตัง กโร พุทโธ
 ตสส ฐมมံ สุนิตวาน
 โตสยิตวาน สมพุทตัง
 สพพาสเว ปริณณาย
 อฏจารเส กปปสเต
 ทุคคตี นาภิชานามิ
 กิเลสา ฉาปีตา มยห์
 สพพาสวา ปริกชีณา
 สุวาคตัง วต เม อาสิ
 ติสโส วิชชา อนุปตตตา
 ปฐิสมภิทา จตสโส
 จฟภิญญา สจจิกตา
 นิพพายิสสตีนาสโว ๑
 ปพพชชัง อภินิกขมิ^๑
 กุฎาคารัง ฐริยติ ๑
 เจตนา เม น วิชชติ
 ลภามิ ปริณิฏจิตัง ๑
 กปโปโกฏี พหุ มม
 สุมุตตา^๒ โลกนายกา^๓ ๑
 ปยทสสี วินายโก
 อิมัง โยนี^๔ อูปาคโต ๑
 อโนมं นาม จกขุมัง
 ปพพชชี อนคาริยੰ ๑
 สทฐมเม^๖ เทสยิ ชีโน
 ปตโตมहि อจลं ปทัง ๑
 โคตมं สกยปุงคว
 วิหรามิ อนาสโว ๑
 ยं พุทฐมภิปุชยี
 พุทฐปุชชายิโท ผลัง ๑
 ภวา สพเพ สมุหตา
 นตถิทานิ ปุนพภาโว ๑
 มม พุทฐสส สนตติเก
 กตัง พุทฐสส สาสนัง ๑
 วิโมกขापิจ อฏจิเม
 กตัง พุทฐสส สาสนนตติ ๑

๑-๑ ม. จรตา ..., ย. จรณา ... อภินิกขมึ ๑

๒ ม. ปมุตตา, ย. ปวุตตา ๑

๓ ย. โลกนายินา ๑ ๔ ไป. ฉานัง ๑ ๕ ม. อธิ ปสสามิ ๑ ๖ ม. ย. มคคัม เม ๑

อิตถํ สุหํ อายสฺมา ปทุมกุกฺกาคาริกโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปทุมกุกฺกาคาริกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จัญจํ พกกุลตฺเถรปาหนํ (๓๙๖)

[๓๙๘] ทิมวณตฺตสฺสวិหฺวเร	โสภิตโต นาม ปพฺพโต
อสุสโม สุกโต มยหํ	สกลิสฺเสหิ มาปิตโต ฯ
มณฺทปา จ พหุ ตตฺถ	ปฺปฺพิตา ลินฺหุวาริตา ^๑
กปิฏฺจา จ พหุ ตตฺถ ^๒	จมฺปกา นาคเกตกา ^๓ ฯ
นิกฺคณฺทียो พหุ ตตฺถ	พทฺรากลกาปิ จ ^๔
ผารุสกา อลาพู จ	ปฺนฺทริกา จ ปฺปฺพิตา ฯ
อพฺกกา ^๕ เพลฺลวา ตตฺถ	กทลฺลี มาตฺตฺลฺลฺกกา
มหานามา พหุ ตตฺถ	อชฺชุนา จ ปิยงฺคฺกา ฯ
โกสุมฺภา สลฺพา นีปา ^๖	นิกฺคโรธา จ กปิฏฺจนา
เอทิสฺส อสุสโม มยหํ	สกลิสฺโสหํ ตทฺธี วลฺลี ฯ
อโนมทฺสฺสี ภคฺวา	สยมฺภู โลกนทายโก
คเวสํ ปฏฺฐิสฺสลาณํ	มมสฺสมํ อุปาคมิ ฯ
^๗ อุเปตฺตมฺจ มหาวีรํ	อโนมทฺสฺสี มหાયสํ ^๗
ชณฺเณน โลกนาถสฺส	วาตาพาโธ สมฺภูจฺหิ ฯ
วิจฺรณฺโต อรณฺญมฺหิ	อทฺทสํ โลกนทายกํ
อุปคณฺตฺวาน สมฺพุทฺธํ	จกฺขุมนฺตํ มหાયสํ ฯ
อิริยาปถมฺจ ^๘ ทิสฺวาน	อุปลกฺเขสฺหํ ตทา

๑ ม. ย. ลินฺหุวาริกา ฯ ๒ ย. กปิฏฺจํ จ พหุ ตตฺถ ฯ ๓ ม. ย. ปฺปฺพิตา ชีวชีวกา ฯ
 ๔ ม. ย. พทฺรากลกาปิ ฯ ๕ ม. อาพฺกกา ฯ ๖ ม. โกสุมฺพา สลฺพา นิมฺพา ฯ
 ๗-๗ ม. อุเปตฺตมฺหิ มหาวีเร อโนมทฺสฺสมหાયเส ฯ ๘ ม. ย. อิริยญฺจาปิ ฯ

นิสสัย^๑ หิ พุทฺธสุส
 ขิปฺปิ อสฺสมมาคณฺฐี
 เกสชฺช กตฺตกาโมหํ
 ปฏฺฐิตฺตวาน เม วากุญฺ
 เอกชฺฉํ สนฺนิปตฺติสุ
 ขิปฺปิ ปพฺพตมารุชฺช
 ปานีโยคํ กตฺวาน
 ๒ปริภุตฺเต มหาวีเร
 ขิปฺปิ วาโต วุปฺสมิ
 ปสฺสทฺธํ ทรณํ ทิสฺวา
 สกาสเน นิสฺสิตฺวา
 โย เม อทาลิ^๕ เกสชฺช
 ตมํ กิตฺตยิสฺสามิ
 กปฺปสฺตสทฺสฺสานิ
 วาทิเต ตูริเย ตตฺถ
 มนุสฺสโลกมาคณฺตฺวา
 สทฺสสฺกขตฺตํ ราชานิ^๗
 ปณฺจปณฺณาสกปฺมฺหิ
 จาตุรฺนโต วิชิตาวิ
 สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน
 ตาวตฺติเสหิ^{๑๐} โขเกตฺวา

พฺยาธิโน อุปฺชชฺช ๑
 มม ลิสฺसान สนฺติเก
 ลิสฺส^๒ อามนฺตฺยิ ตทา ๑
 ลิสฺสา สพฺเพ สคารวา
 สตฺถุ คารวตา มม ๑
 สพฺโพสฺสมทาสหํ^๓
 พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺสทาสหํ ๑
 สพฺพณฺณฺโลกนายนเก^๔
 สุกตฺสุส มหฺลิสฺโน ๑
 อโนมทสฺสี มหายโส
 อิมา คาถา อภาสถ ๑
 พฺยาธิณฺจ สมฺยิ^๖ มม
 สฺสณฺณถ มม ภาสฺสโต ๑
 เทวโลเก รมิสฺสติ
 โมทิสฺสติ สทา อญฺ ๑
 สุกกมฺมฺเลน โจทิตो
 จกฺกาวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
 อโนมิ^๘ นาม ขตฺติโย
 ชมฺพฺพทิสฺส^๙ อิสฺสโร ๑
 จกฺกาวตฺติ มหพฺพโล
 อิสฺสรํ การยิสฺสติ ๑

๑ ม. ย. อสสัย ๑ ๒ ม. ย. ลิสเส ๑ ๓ ม. สพฺโพสฺสมทาสหํ ๑
 ๔-๔ ย. ปริภุตฺโต มหาวีโร สพฺพณฺณฺโลกนายนเก ๑ ๕ ม. ย. ปาทาลิ ๑
 ๖ ย. สมฺยิ มยิ ๑ ๗ ม. ราชาน จ ๑ ๘ ม. อโนโม, ย. อโนม ๑
 ๙ ม. ชมพมณฺทสุส, ย. ชมพฺสุณฺทสุส ๑ ๑๐ ม. ตาวตฺติเสปิ, ย. ตาวตฺติเสโต ๑

เทวภูโต มนุสฺโส วา
 ปรีทาหํ^๑ วิวชฺเชตฺวา
 อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน
 ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาโท
 สพฺพาสเว ปริญฺเวย
 กิเลส ฌาปยิตฺวาน
 พกฺกโล^๒ นาม นามเน
 อิทํ สพฺพํ อภิญฺเวย
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสิตฺตฺวา
 อโนมทสฺสี ภควา
 วิเวกมนุโลเกนฺโต^๓
 อูปาคตํ มหาวีรํ
 สพฺพโพลเถน ตปฺเปลี
 ตสฺส เม สุกตํ กมฺมํ
 เชเปตฺตุํ เนว สกฺโกมิ
 ลาภา มม สฺสทฺธํ เม
 เตน กมฺมาวเสเสน
 สพฺพเมตํ อภิญฺเวย
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสิตฺตฺวา
 อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป
 ทฺตฺตํ นานิกานามิ

อปฺปาปาโธ ภวิสฺสตี
 พฺยาธึ โลเก ตริสฺสตี ๗
 โอกฺกากกฺกุลสมฺภโว
 สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ๗
 โอรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
 นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๗
 ตณฺหาโสตํ ตริสฺสตี
 เหลสตี สตฺถุสวโก ๗
 โคตโม สกฺยปฺงฺคโว
 เอตทคฺเค จเปสฺสตี ๗
 สยมฺภู โลกนายโก
 มมสฺสมํ อูปาคมิ ๗
 สพฺพพญฺญถ โลกนายกํ
 ปสนฺโน เสหิ ปาณินิ ๗
 สฺเชตฺเต พืชฺสมปทา
 ตทา หิ สุกตํ มม ๗
 โยหํ อทฺทกฺขิ นายกํ
 ปตฺโตมฺหิ อจลํ ปทํ ๗
 โคตโม สกฺยปฺงฺคโว
 เอตทคฺเค จเปสิ มํ ๗
 ยํ กมฺมมกรึ ตทา
 เภสชฺชสฺส อิทํ ผลํ ๗

๑ ม. ยฺ. ปรีคคหํ ๗ ๒ ม. พากฺโล ๗ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ๗

๓ ม. วิเวกานูโลเกนฺโต ๗

กิเลสา ฉาปีตา มยหัง ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา
 สพฺพาสวาปริกฺขีณ^๑ นตฺถิทานิ ปุณฺพภาโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสี มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อานุปรตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจิมะ
 ฉพฺพิณฺณวมา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา พกฺกุโล เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 พกฺกุลตฺถเธรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตุตมํ คิริमानนุทตฺถเธรวปทานํ (๓๙๗)

[๓๙๙] ภริยา เม กาลํ กตา ปฺตฺโต สิวถิกํ คโต
 มาตา ปีตา จ ภาตา จ^๒ เอกจิตมฺหิ^๓ อายุหเร ๑
 เตน โสเกน สนฺตตฺโต กิสฺโส ปณฺฑุ อโหสทํ
 จิตฺตฺกฺเขปญฺจ เม อาสี เตน โสเกน อจฺฐิตฺโต^๔ ๑
 โสกสฺสลฺลปรโตปิ^๕ วนฺนตํ อุปสํกมฺมि
 ปวตฺตผลํ ภูณฺชิตฺวา รุกฺขมฺมุเล วสามหํ ๑
 สุเมธํ นาม สมฺพุทฺโธ ทฺกฺขสฺสนนฺตํ กโร ชิโน
 มมุทฺถริตฺกามา โส อาคณฺณิ มม สนฺติเก^๖ ๑
 ปทสทํ สฺถิตฺวาน สุเมธสฺส มเหลสิน
 ปคฺคเหตฺวานหํ สีสํ โอลเกสิ มหามฺุณี ๑
 อุปคณฺณิ มหาวีโร^๗ ปีติ เม อุปปชฺชถ

๑ ม. สพฺพาสวา ปริกฺขีณมา ๑ ๒ มาตา ปีตา มตา ภาตา ๑ ๓ ย. เอกจิตมฺหิ ๑
 ๔-๕ ม. จิตฺตฺกฺเขปฺจ ... อภฺภูจิตฺโต ๑ ๕ ม. ย. โสกสฺสลฺลปรโตหํ ๑
 ๖ ม. สนฺติกํ ๑ ๗ ม. อุปฺปคเต มหาวีโร ๑

ตทาลี เมกคคฺคมนโ
 สตี ปฏิลลิตฺวาน
 นิลีทิ ภควา ตตฺถ
 นิสชฺช ตตฺถ ภควา
 ฌมมํ เม กถยิ พุทฺโธ
 ๑อนนุทตฺตา ตโต อคา
 ยถา คตา ตถา คตา
 ยถาปิ ปตฺติกา^๒ สตฺตา
 ๓สมตฺเต อูปคจฺจนฺติ
 วสฺเสว เต^๔ โอรมิเต
 เอวํ มาตา ปิตา ตฺยหํ
 อาคนฺตฺกา ปาหฺนกา
 เอวํ มาตา ปิตา ตฺยหํ
 ยถาปิ อฺรโค ชิณฺณํ
 เอวํ มาตา ปิตา ตฺยหํ
 พุทฺธสฺส คิรมณฺเวย
 ปามฺชฺชํ ชนยิตฺวาน
 วนฺทิตฺวาน มหานาคํ
 ทิพฺพคณฺเชน^๕ สมฺปนฺนํ
 ปุชฺยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ
 อนุสฺสรํ คุณคคานิ
 ทิสฺวา ตํ โลกนายกํ ฯ
 ปณฺณมฺมุจฺฉิ อทาสหํ
 อนุกมฺปาย จกฺขุมา ฯ
 สฺเมโธ โลกนายโก
 โสภสฺสลฺลวิเนทฺทํ ฯ
 นานุณฺเวยตา^๑ อิตฺถ คตา
 ตตฺถ กา ปริเทวนา ฯ
 วสฺสมานาย วุจฺฉิยา
 วสฺสาย ปตฺนาย^๓ เต ฯ
 สมฺปยณฺติ ยทิจฺจกํ
 ตตฺถ กา ปริเทวนา ฯ
 จลิตฺเททิตกมฺปิกา^๕
 ตตฺถ กา ปริเทวนา ฯ
 ทิตฺวา คจฺจติ สนฺตํ^๖
 สนฺตํ อิทฺท หิยฺยเร ฯ
 โสภสฺสลฺลํ วิวชฺชยิ
 พุทฺธสฺสเอวํ อวณฺทํ ฯ
 ๗คิริมณฺชริ ปุชฺยิ^๗
 สฺเมธํ โลกนายกํ ฯ
 ลีเร กตฺวาน อณฺชลฺลี
 สนฺถวี โลกนายกํ ฯ

๑-๑ ม. อนนุทิตา, ย. ตโต อาคํ อนนุณฺเวยตา ฯ ๒ ม. ย. ปตฺติกา ฯ

๓-๓ ม. ย. สมนฺทา ... วสฺสสฺสาปตฺนาย ฯ

๔ ย. วสฺเส เอเต ฯ

๕ ม. ย. จลิตฺเททิตกมฺปิกา ฯ

๖ ม. สํ ตจํ ฯ

๗-๗ ม. ปุชฺยิ คิริมณฺชรี, ย. คิริมณฺชลฺลี ฯ

๘ ม. ทิพฺพคณฺธํ [สมฺปนฺนํ] ฯ

วิติณฺโณลีส^๑ มหาวีร
 สพุเพ สตเต อุกฺขเรลีส^๒
 วิมตฺตี เทวพุทฺทัง วาปี
 ปฏิปาเทลีส เม มคฺคัง
 อรหาลิสฺส ฐิติตตฺตํ จ
 อนตฺตลิกฺขจฺจรา ฐีรา
 ปฏิปนฺนา จ เสชา จ
 สฺสูโรทเยว ปทุมมา
 มหาสมฺมุทโท วกฺโขพโภ^๓
 เอวํ ฅาณน สมนฺนโน
 วนฺทิตฺตวาทัง โลกชินฺ
 จตฺตทิสสา^๔ นมสฺสนโต
 เทวโลกา จวิตฺวาน
 โอกกมฺมึ มาตฺตยา กุจฺฉี
 อคารา อภินิกฺขมม
 อาตปปี นิปโก จาปี^๕
 ปธานัง ปททิตฺวาน
 จนฺโทวพฺภกฺขณา มุตฺโต
 วิเวกมฺนุยุตฺโตมฺหิ
 สพุพาสเว ปริณฺวาย
 ฐีสกปฺปสทฺสสมฺหิ
 ทฺตคฺคตฺตี นาภิชานามิ
 สพุพณฺณู โลกนายนโก^๖
 ฅาณน ตวํ มหามฺนุ ๗
 สณฺจินฺทลีส มหามฺนุ
 ตว ฅาณน จกฺขุม ๗
 จพุทฺธิญฺญา มหิตฺติกา
 ปริวารนฺตติ ตาวเท ๗
 ผลญฺจา สนฺตติ สาวกา ๗
 ปุปฺพนฺตติ ตว สาวกา ๗
 อตฺตโลปี ทฺตฺตฺตโร
 อปฺปเมยโยลีส จกฺขุม ๗
 จกฺขุมนฺตํ มหายสํ
 ปฏิกฺกุฏโก อคณฺจหนํ ๗
 สมนฺนชาโน ปฏิสฺสโต
 สนฺนชาวนฺโต ภวาวเว ๗
 ปพุพชฺชี่ อนคาริยํ
 ปฏิสฺสลฺลนโคจโร ๗
 โตสยิตฺวา มหามฺนุ
 วิจฺจามิ อหนํ สทา^๗ ๗
 อฺปสนฺโต นิสฺรูปิ
 วิหฺรามิ อนาสโว ๗
 ยํ พุทฺทมภิปุชฺชยี่
 พุทฺธปฺปชಾಯิทํ ผลํ ๗

๑ ม. ยุ. นิตฺตติณฺโณลีส ๗

๒ ม. โลกนายนกา ๗

๓ ม. อุกฺขเรลีส ๗

๔ ม. วลีปตฺตตา จ ๗

๕ ม. มหาสมฺมุทโทวอกฺโขพโภ ๗

๖ ม. ยุ. ปุณฺทิตฺสา ๗

๗ ม. ฅมายี ๗

๘ ยุ. ตทา ๗

ปฏิสมภิทา จตสุโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกิตตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สลพฺมณฺฑปฺปิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สลพฺมณฺฑปฺปิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นวมํ สพฺพทายกตฺเถรอปทานํ (๓๙๙)

[๔๐๑]	มหาสมุทฺทโฆคฺคยห ^๑	ภวนํ เม สุนิมฺมิตํ
	สุนิมฺมิตา ปกฺขรณฺี	จกฺกวากุปฺกฺขุชฺชิตา ๑
	มนฺทาลเกหิ สณฺจนฺนา	ปทุมฺปฺปลเกหิ จ
	นทึ จ สนฺทเต ตตฺถ	สุปฺติตฺถา มโนรมา ๑
	มจฺฉกจฺฉปฺสณฺจนฺนา	นानามิคสโมตฺถญา ^๒
	มยฺยูโรภฺยจาภิรฺฐา	โกกิลาทึหิ วคฺคฺหิ ๑
	ปาเรวตา รวิหฺสา	จกฺกวากา นทึจฺรา
	ทินฺทึภา สาลิกา เจตฺถ	จปฺปกา ^๓ ชีวชีวกา ๑
	หฺสา โภภฺยจาภินฺทึกา ^๔	โกสิยา ลิงฺคลา ^๕ พฺหู
	สจฺจตรตนสฺมปฺนฺนา	มณฺนิมฺตฺตฺติกวาลูกา ๑
	สพฺพโสณฺณมยา ^๖ รุกฺขา	นानาคนฺธสเมริตา
	อุชฺไชเตนฺติ ทิวา รตฺตึ	ภวนํ สพฺพกาลิกํ ๑
	สฺฐจึ ตฺตฺริยสทฺสฺसानิ	สાયํ ปาโต ปวชฺชเร
	โสฬสฺสิตฺตึสทฺสฺसानิ	ปรีวาเรนฺติ มํ สทา ๑
	อภินิกฺขมฺม ภาวนา	สุเมธํ โลกนายนํ

๑ ม. มหาสมุทฺทํ โฆคฺคยห ๑ ๒ ม. นานาทิสฺสโมตฺถตา ๑
 ๓ ม. ปมฺมกา, ยฺ. ปมฺปกา ๑ ๔-๔ ลี. ยฺ. โภภฺยจาภินฺทึตา, ม. โภภฺยจาปิ นทึตา ๑
 ๕ ม. โกสิยา ปิงฺคลา, ยฺ. โกสิกา ... ๑ ๖ ยฺ. ปฺ. สพฺเพ โสวณฺณยา ๑

ปสนฺนจิตฺโต สุมโน
 สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา
 อธิวาเสสิ โส ธีโร
 มม ฆมฺมกถํ กตฺวา
 สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา
 อามนฺตยี้ ปริชนํ
 ปุพฺพพณฺหสมยํ พุทฺโธ
 ลามา อมฺหํ สฺลทฺธา^๑ โน
 มยฺปิ พุทฺธเสฏฺฐจฺจส
 อนฺนปानํ ปฏฺจเปตฺวา
 วสีตฺตสทฺสเสหิ
 สงฺคีเตหิ^๔ ตฺริเยหิ
 สพุทฺโสถณฺณมเย ปิเ
 อฺปริจฺจนฺทํ อาลี^๕
 วิชฺฌนฺโถ ปวายนฺตฺติ
 ปหฺนฺเตนฺนปानเนน
 ปจฺเจกทฺตฺสยฺกฺคเล
 ยํ วทฺนฺตฺติ สฺเมโธติ
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสีทิตฺวา
 โย เม อนฺนญจ^๗ ปานญจ
 ตมฺหํ กิตฺตยิสฺสามิ
 อฏฺฐาโรเส กปฺปสฺเต
 วนฺทีย^๑ ตํ มหายนํ ๑
 สลิสฺสนฺตํ^๒ นิมนฺตยี้
 สฺเมโธ โลกนายนโก ๑
 อฺยฺโยเชสิ มหามฺนิ
 ภวนํ เม อฺปาคมี้ ๑
 สพุเพ สนฺนิปตาถ โว
 ภวนํ อากมิสฺสฺสติ ๑
 เย วสาม ตวณฺตฺติเก
 ปฺชํ กสฺสาม สตฺถุโน ๑
 กาลํ อาโรจยี้ อหํ
 อฺเปสิ โลกนายนโก ๑
 ปจฺจคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
 นิสีทิ ปฺริสฺสฺตฺตฺตฺตฺต ๑
 สพุทฺโสถณฺณมยํ ตทา
 ภิกฺขุสงฺฆสฺส อนฺตเร ๑
 ภิกฺขุสงฺฆํ อตฺตปฺปยี้
 ภิกฺขุสงฺฆสฺสทาสหํ ๑
 โลกาหฺตฺติปฏฺฐิคฺคโ^๖
 อีมา คาถา อภาสถ ๑
 สพุพเมเตน ตปฺปยิ^๘
 สฺนฺนาถ มม ภาสฺโต ๑
 เทวโลเก รมิสฺสฺสติ

๑ ม. วนฺทีย, ย. วนฺทิสฺสํ ๑ ๒ ม. สสงฺฆํ ตํ ๑ ๓ ม. สฺลทฺธํ ๑
 ๔ ม. ปณฺจจฺจเกหิ, ย. สตฺตจฺจเกหิ ๑ ๕ ย. กาลี ๑ ๖ ม. ย. โลกาหฺตฺติปฏฺฐิคฺคหํ ๑
 ๗ ม. อนฺนเนน ปานเนน ๑ ๘ ม. สพุเพ อิมเ จ ตปฺปยี้, ย. สสงฺฆํ เอเตน ตปฺปยี้ ๑

สหสฺสภุชตฺตํ ราชชา จ จกฺกวตฺตติ ภาวิสฺสติ ฯ
 อุปปชฺชติ ยํ โยหนึ เทวตฺตํ อถ มาณุสํ
 สพฺพทา สพฺพโสวณฺณํ ฉนฺนํ ชารยิสฺสติ ฯ
 ตีสภปฺปสทฺสสมฺหิ โอภกฺกาทกฺกุลสมฺภาโว
 โคตโม นาม นามเนน สตฺถา โลเก ภาวิสฺสติ ฯ
 ตสฺส ธมฺเมสุ ทายาทิ โอโรโส ธมฺมนิมฺมิโต
 สพฺพาสเว ปริณฺณาย นิพฺพายิสฺสติ นาสโว ฯ
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสีทิตฺวา สีนานํ นทิสฺสติ
 จิตฺเก ฉตฺตํ ชาเรนฺติ เหฏฺฐาฉตฺตมฺหิ ทายฺหถ ฯ
 สามณฺณํ เม อนฺุปฺปตฺตํ กิลฺลา ฉาปิตา มยา
 มณฺุทเป รุกฺขมุเล वा สนฺุตาโป เม น วิชฺชติ ฯ
 ตีสภปฺปสทฺสสมฺหิ ยํ ทานมททินฺุตทา
 ทฺคคฺตึ นาทิชานามิ สพฺพทานสฺลึทํ ผลํ ฯ
 กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหํ ภาวา สพฺเพ สฺมุหฺตา
 นาโคว พนฺุชนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺุติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
 ฉพฺพิณฺญา สจฺฉิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺุติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สพฺพทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สพฺพทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมิ อชิตตเถราปทานิ (๔๐๐)

[๔๐๒] ปทุมุตตโร นาม ชีโน	สพฺพมฺมาน ปารคฺ
อชฺโฌคเหตฺวา หิมวฺนฺตํ	นีสึทึ โลกนายนโก ๑
นาหํ อทฺทกฺขี ^๑ สมฺพทฺธํ	นปิ สทฺทํ สฺสฺสฺสฺสฺสฺส
มม ภิกฺขุ ^๒ คเวสนโธ	อาทิตฺตทามิ วเน อหํ ๑
ตตฺถททสฺสสามิ ^๓ สมฺพทฺธํ	ทวตฺตีสฺสวรสฺสขณํ
ทิสฺวาน จิตฺตมาปชฺซี ^๔	สฺสฺสฺสฺส โโก นามยํ ภเว ๑
ลกฺขณานิ วิโลเกตฺวา	มม วิชฺชํ อนุสฺสฺสึ
สฺสฺสํ หิ เมตํ พุทฺธานํ ^๕	ปณฺฑิตานํ สฺสฺสฺสฺสํ ๑
เตสํ ยถา ^๖ ตํ วจฺนํ	อัยํ พุทฺโธ ภวิสฺสฺสฺส
ยฺนฺนฺนํ ตํ ^๗ สกฺกเรยฺยํ	คตฺตี เม สฺสฺสฺสฺสฺสฺส
ชิปฺปํ อสฺสมมาคนฺตฺวา	มจฺจเตสํ ^๘ คหิ อหํ
โกลมพฺกํ คเหตฺวาน	อุปคณฺฐึ วินายกํ ๑
ติทณฺฑเก คเหตฺวาน	อพฺโปกาสฺส จเปสฺหํ
ปทีปํ ปชฺชลิตฺวาน	อญฺจกฺขตฺตํ อวฺนทฺหํ ๑
สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส	นีสึทึ ปุริสฺสฺสฺสฺส
ตโต รตฺยา วิวสเน ^๙	วฺจฺจาสึ โลกนายนโก ๑
ปสฺนฺนจิตฺโต สฺสมโน	สพฺพรตฺตฺนทิวํ อหํ
ทีปํ พุทฺธสฺส ปาทาสึ	ปสฺนฺนโน เสหิ ปาณฺณิ ๑
สพฺเพ คนฺธา วณฺมยา ^{๑๐}	ปพฺพเต คนฺธมาทเน
พุทฺธสฺส อานุกาเวเน	อาคณฺฐํ พุทฺธสนฺตฺติเก ^{๑๑} ๑

๑ ม. ย. อทฺทกฺขี ๑

๒ ม. ภกฺขํ ๑

๓ ม. ตตฺถททสฺสสามี ๑

๔ ม. วิตฺตติมาปชฺซี ๑

๕ ม. วุฑฺฒานํ ๑

๖ ย. ตธา ๑

๗ ม. ย. ยฺนฺนฺนํ ๑

๘ ย. ป. ทุมเตสํ ๑ ๙ ม. วิวสเน ๑

๑๐ ม. วนา คนฺธมยา ๑

๑๑ ม. อาคณฺฐํ พุทฺธสนฺตฺติเก ๑

เยเกจิ ปุพฺพคณฺฐา เส	ปุพฺผิตา ธรรม์รฐา
พุทฺธสุส อานุกาเวน	สพฺเพ สนฺนิปตฺถํ ตทา ฯ
ยาวตา ทิมวณฺตมฺหิ	นาคา จ ครุพฺพา อุโฆ
ธมฺมญฺจ โสตุกามา เต	อาคณฺฑุํ พุทฺธสนฺตติเก ฯ
เทวโล นาม สมฺโณ	พุทฺธสุส อคฺคสาวโก
วสีสฺตสทฺสเสหิ	พุทฺธสนฺตติกุปาคมิ ฯ
ปทุมฺมุตฺตโร โลกวิฑู	อาหุตฺถินํ ปฏฺฐิคฺคโห
ภิกฺขุสงฺฆเ นิสีทิตฺวา	อิมา คาถา อภาสถ ฯ
โย เม ทีป ปทีเปลิ	ปสนฺโน เสหิ ปาณินิ
ตมห์ กิตฺตยิสฺสสามิ	สุณฺนาถ มม ภาสโต ฯ
สญฺญี กปฺปสทฺสทานิ	เทวโลเก รมิสฺสติ
สทฺสสทฺสขตฺถุํ ราชา จ	จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสติ ฯ
โสฬสมํ ภาณวารํ ฯ	

จตฺตีสทฺสขตฺถุํ เทวินโ	เทวราชฺชํ กริสฺสติ
ปจฺฉวียํ สตฺตสฺสตํ	วิปฺปลํ ราชฺชํ กริสฺสติ ฯ
ปเทสราชฺชํ วิปฺปลํ	คณฺนาโต อสงฺขยํ
อิมินา ทีปทานน	ทิพฺพจกฺขุ ภาวิสฺสติ ฯ
สมนฺตโต อทฺตมโกลั ^๑	ปสฺสิสฺสติ อยํ สทา
เทวโลกา จวณฺตสุส	นิพฺพตฺตณฺตสุส ชนฺตฺตโน ฯ
ทิวา วา ยทิวา รัตฺตี	ปทีปํ ธารยิสฺสติ
ชายนฺตสุส สนฺตสุส ^๒	ปุณฺณกมฺมสมมฺงฺคิโน ฯ
ยาวตา นครํ อาสิ	ดาวตา ไชตยิสฺสติ

๑ ม. อฏฺฐโกลั ฯ

๒ ม. สตฺตสุส ฯ

อุปปชชติ ยัม โยนี	เวทตตัม อถ มานุสํ ๑
อสุเสว ทิปทานสฺส	อภูจทูปพลเนน จ ^๑
อุปปภูจิสฺสนุติมัม ชนตุ ^๒	ทิปทานสฺสทิมํ ผลํ ๑
กปฺปสฺตสทสฺสมหิ	โอกกากากุลสมภโว
โคตโม นาม นามเน	สตุถา โลเก ภวิสฺสติ ๑
ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาโท	โอรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
สพฺพาสเว ปริณฺณาย	นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๑
โตสยิตฺวาน สมฺพทฺธํ	โคตมํ สกฺยปฺนุจฺจวํ
อชิตฺโต นาม นามเน	เหสฺสติ สตุถุสวโก ๑
สภูจิกปฺปสทสฺสานิ	เวทโลเก รมิ อหํ
ตตฺราปิ เม ทิปสฺตํ	ไซตเต ^๓ นิจฺจกาลิกํ ๑
เวทโลเก มนุสฺเส วา	นิทฺทาวนฺติ ปภา มม
พฺพุชฺเชภูจํ สริตฺวาน	ภียโย หาสํ ชเนสํ ๑
ตุลิตาหํ จวิตฺวาน	โอกกมฺมิ มาตฺกฺกฺจฺฉิยา
ชายมานสฺส สนฺตสฺส	อาโลโก วิปฺุโล อหุ ๑
อคารา อภินิกฺขมฺม	ปพฺพชฺชี อนคาริยํ
พาวรี อุปฺสงฺกมฺม	สิสฺสตตํ อชฺฉุปฺกาคมิ ๑
หิมวฺนเต วสนฺโตหํ	อสุสฺสึ โลกนายนํ
อุตฺตมตฺถํ คเวสนฺโต	อุปคณฺฉิ วินายกํ ๑
ทนฺโต พฺพุโธ ทเมตาปี ^๔	โอฆตฺติณฺโณ นิรฺูปฺติ
นิพฺพานํ กถยิ พฺพุโธ	สพฺพทฺทฺทฺชา ปโมจณํ ๑
ตมฺเม อาคมนํ สิทฺธํ	โตสิโตหํ มหามฺุณี
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตตา	กตํ พฺพุทฺทฺสฺส สาสนํ ๑

๑ ม. ยุ. ทิ ๑ ๒ ม. ยุ. น ชยิสฺสนุติมัม ชนตุ ๑ ๓ ยุ. ไซตเร ๑

๔ ม. ทเมตาวิ, ยุ จ เมธาวิ ๑

สตสหัสเส อีโต กปเป ยัม ทีปํ อททินุตทา
 ทุคฺคตี นามิขานามิ ทีปทานสลีหํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุตตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาสี มม พุทฺธสุสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉิกิตตา กตํ พุทฺธสุสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา อชิตฺโต เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ฯ
 อชิตตฺเถรสุสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุททาน

ปิลินฺทวจฺโฉ เสโล จ สพุพกิตฺตมธฺมทโท^๑
 กุฎฺฐาคารี พุกฺโล^๒ จ คิริสลฬสฺวหโย^๓ ฯ
 สพุพโท อชิตฺโต เจว คาถาโย คณฺธิตา วิสา^๔
 สทานิ ปญฺจ คาถานํ วีสติ จ ตทฺตฺตฺริ ฯ

ปิลินฺทวคโค จตฺตาฬีโส ฯ

๑ ม. สพุพกิตฺตี มธฺมทโท ฯ ๒ พากฺโล ฯ ๓ ม. คิริ สฬสฺวหโย ฯ
 ๔ ม. อิท ฯ

อถ วคฺอุทฺทหานํ

ปทุมมารกฺขโท เจว อุมมา^๑ คนฺโธทเกน จ
 เอกปฺปทสทฺทสญฺญี^๒ มนุหาร์ โปธิวนุทโก ๑
 อมฺพญฺจ ปิสิหนฺที จ คาถาโย คณฺิตาปิจ^๓
 จตุสฺตฺตติ คาถาโย เอกาทสฺสทานิ จ ๑

ปทุมวคฺคทสฺกํ ๑

จตุสฺตฺถํ สตฺกํ สมตฺถํ ๑

๑ ม. อุมมา ๑ ๒ ม. เอกปทุมสทฺทสญฺญี ๑ ๓ ม. อวญฺจ ... คณฺิตา อีห ๑

เอกจตุตทาพีสโม เมตเตยยวโค

ปจมํ ติสฺสเมตเตยยตฺเถราปทานํ (๔๐๑)

[๔๐๓] ปพฺพการุญฺญํ นิสฺสาย	โสภิตํ นาม ตาปโส
ปวตฺตผลํ ภูณฺชิตฺวา	วสตี ปพพตฺนตฺเร ฯ
อคฺคิทารุํ อหริตฺวา	อุชฺชเลสี อหํ ตทา
อุตฺตมตฺถํ คเวสนฺโต	พฺรหฺมโลกฺยปฺปตฺติยา ฯ
ปทุมฺตฺโร โลกวินฺุ	อาหุตีํ ปฏฺิคฺโห
มมฺุทฺธิตฺกामो โส	อาคณฺฉิ มม สนฺติเก ฯ
กี กโรสี มหาปุณฺณ	เทหิ เม อคฺคิทารุํ
อหํ อคฺคี ปริจเร	ตโต เม สุทฺธิ โหหิตี ^๑ ฯ
สุภทฺโท ตวํ มนุช	เทวเต ตวํ ปชานสี
ตวํ อคฺคี ปริจระ	หนฺท เต อคฺคิทารุํ ฯ
ตโต กญฺจํ คเหตุวาน	อคฺคี อุชฺชาลยํ ชิน
น ตตฺถ กญฺจํ ปชฺฌายิ	ปาฏฺิเทรํ มहेสิน
น เต อคฺคิ ปชฺชลตี	อาหุตี เต น วิชฺชตี
นिरตฺถกํ ^๒ จ ตํ ^๒ ตฺยหํ	อคฺคี ปริจระสฺสุ เม ฯ
กีทิสฺโส เต ^๓ มหาวีร	อคฺคิ ตว ปวฺจจตี
มยฺหํปี กถยสฺเสตํ	อุภํ ปริจรามเส ฯ
เหตุจฺมมฺนิโรธาย	กิลฺลสมาปนาย ^๔ จ
อิสฺสามจฺจริยํ หิตฺวา	ตโย เอเต มมาหุตี ฯ
กีทิสฺโส ตวํ มหาวีร	กถํโคตฺโตสิ มาริส
อาจารปฏฺิปตฺติ เต	พาฬุหํ โข มม รุจฺจตี ฯ

๑ ย. ไป. เหหิตี ฯ ๒ ม. ย. วตํ ฯ ๓ ม. ย. โส ฯ ๔ ม. กิลลสมณาย ฯ

ขตฺติยมฺหิ กุเล ชาโต
 สพฺพาสวปริกฺขิณเณ
 ยทิ พุทฺโธลิ สพฺพณฺณ
 นมสฺสิสฺสามิ ตํ เทว
 ปตฺถริตฺวา ชินฺจมฺมํ
 นิสีท ตตฺถ สพฺพณฺณ^๑
 นิสีทิ ภควา ตตฺถ
 นิมนฺตยิตฺวา สมฺพุทฺธํ
 ขาริภารณฺจ ปฺบูรตฺวา
 มรฺชฺนา โยชยิตฺวาน
 มม นิชฺฌายมานสฺส
 ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทสิ^๒
 ปทฺมุตฺตโร โลกวิฑู
 มมสฺสเม นิสีทิตฺวา
 โย เม^๓ ผเลน ตปฺเปสิ
 ตมหนํ กิตฺตยิสฺสามิ
 ปณฺจวิสฺติกฺขตฺตํ โส
 สหสฺสกฺขตฺตํ ราชา จ
 ตสฺส สงฺกปฺปมณฺเฑาย
 อนนฺปานณฺจ วตฺถณฺจ
 ปุณฺณกมฺเมน สํยฺตฺตา
 สทา สมฺมุทิตฺไ^๔ จายํ
 อุปฺปชฺชติ ยํ โยเนี

อภิญญาปารมมึ คโต
 นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภโว ๑
 ปภงฺกร ตโมนฺห
 ทุกฺขสฺสหนฺตํ กโร ตูวํ ๑
 นิสีทนมทาสหํ
 อุปฺภูจิสฺสามหนํ ตูวํ ๑
 อชินมฺหิ สุวิทฺถเต
 ปพฺพตํ อคมาสหนํ ๑
 ดินฺหุกฺผลมาหรี
 ผลํ พุทฺธสฺสทาสหนํ ๑
 ปริภุชฺชิ ตทา ชิโน
 เปกฺขนฺโต โลกนายนํ ๑
 อาหุตีหนํ ปฏฺิคฺคโห
 อีมา คาธา อภาสถ ๑
 ปสนฺโน เสหิ ปาณฺณิ
 สฺสณฺถ มม ภาสโต ๑
 เทวราชฺชํ กริสฺสติ
 จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
 ปุพฺพกมฺมสมฺมุคฺติโน
 สยฺนณฺจ มหารหนํ ๑
 นิพฺพตฺติสฺสนฺติ ตาวเท
 ภวิสฺสติ อนามโย ๑
 เทวตฺตํ อถ มานุสํ

๑ ม. นาท สพฺพณฺณ ๑ ๒ ม. ย. ปสาเทสิ ๑ ๓ ม. มํ ๑ ๔ ม. ย. ปมุทิตไ ๑

สพฺพตฺถ สฺขีโต หุตฺวา	มนุสฺสตฺตํ ภวิสฺสตี ^๑ ฯ
อชฺฌายโก มนุตฺตโร	ติณฺณํ เวทาน ปารคฺค
สมฺพุทฺธํ อุปคณฺตฺวาน	อรหา โส ภวิสฺสตี ฯ
ยโต สรามิ อตฺตทานํ	ยโต ปตฺโตตฺถสมิ วิณฺญตฺตํ
โภเค เม อฺนฺตา นตฺถิ	ผลทานสฺสึทํ ผลํ ฯ
วรธมฺมมนุปฺตฺโต	ราคโทเส สมฺมฺหนี
สพฺพาสวปริกฺขีเณ	นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภาโว ฯ
กิลเส ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมฺหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อฺนุปฺตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
จฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ

อิตฺถํ สฺภํ आयสฺมา ติสฺสเมตฺเตยโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

ติสฺสเมตฺเตยยตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

หุติยํ ปุณฺณกตฺถเธาปทานํ (๔๐๒)

[๔๐๔] ปพฺพการุญฺญํ นิสฺสาย	สยมฺภุ อปราซีโต
อาพาธิโก จ โส ^๒ พุทฺโธ	วสตี ปพฺพตฺนฺตเร ฯ
มม อสฺสมสามนฺตา	ปนาโท อาสิ ตาวเท
พุทฺธเ นิพฺพายมานมฺหิ	อาโลโก อาสิ ตาวเท ^๓ ฯ
ยาวตา วนสณฺทสฺมี	อจฺจโกกตฺรจฺจโย ^๔

๑ ม. คมิสฺสตี ฯ ๒ ย. ว โย ฯ ๓ ม. อาโลโก อฺหปชฺชต ฯ
 ๔ ม. อจฺจโกกตฺรจฺจกา ฯ

พาลา จ เกสรี สพฺเพ	อภิกฺขุชชีสุ ^๑ ตาวเท ๑
อุปฺปา ^๒ ตมฺหํ ทิสฺวา	ปพฺภารํ อคฺมาสํ
ตตฺถททฺสาลี สมนฺพทฺธํ	นิพฺพุตํ อปฺราชิตํ ๑
สุผฺลลํ สาลวาชํ	สตรํสีว อุกคตํ
วีสจฺจิจิตฺว ^๓ อํคารํ	นิพฺพุตํ อปฺราชิตํ ๑
ติณฺมํ กฏฺฏจณฺจ ปุเรตฺวา	จิตกํ ตตฺถกาสํ
จิตกํ สุกตํ กตฺวา	สรีรํ ฌาปยี อหํ ๑
สรีรํ ฌาปยิตฺวาน	คณฺธโตยํ สโมกัรီ
อนตฺลิกฺเข จิตฺโต ยกฺโข	นามํ อคฺคหิ ตาวเท ๑
ตํ ^๔ ปุริตํ ตยา กิจจํ	สยมนฺภุสฺส มฺहेลีนํ
ปุณฺณโก นาม นามเนน	ยทา โหสิ ^๕ ตฺวํ มฺเน ๑
ตมฺหา กายา จวิตฺวาน	เทวโลกํ อคณฺจหนํ
ตตฺถ ทิพฺพมโย คณฺโธ	อนตฺลิกฺขา ปวสฺสตี ^๖ ๑
ตตฺตราปิ นามเชยฺยํ เม	ปุณฺณโกติ อหุ ตทา
เทวภูโต มนุสฺโส วา	สงฺกปฺเป ปุรฺยามหํ ๑
อิทํ ปจฺฉิมกํ มยฺหํ	จริโม วตฺตตี ภาโว
อิธปิ ปุณฺณโก นาม	นามเชยฺยํ ปกาสตี ^๗ ๑
โตสยิตฺวาน สมนฺพทฺธํ	โคตมํ สกฺยปฺจฺควํ
สพฺพาสเว ปริณฺญา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺรึ ตทา
ทฺคคฺตี นามิขานามิ	ตณฺฑกิจฺจสฺสิทํ ผลํ ๑
กิลเสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภาวา สพฺเพ สฺมุหฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑

๑ ม. ยฺ. วาฟ้า ... อภิกขุชชีสุ ๑ ๒ ม. อุปฺปาตํ ๑ ๓ ม. วีสจจิจิตว ๑ ๔ ม. ยํ. ๑
๕ ม. ยฺ. สทา โหสิ ๑ ๖ ยฺ. อนตฺลิกฺเข ปวายตี ๑ ๗ ยฺ. ปณฺญาตี ๑

สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปรตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ปุณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ปุณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยํ เมตฺตคฺคตฺเถราปทานํ (๔๐๓)

[๔๐๕]	ทิมวณฺตสฺส อวิหฺุเร ตตฺถาปิ อสฺสโม มยฺหํ สุเมโธ นาม สมพุทฺโธ นิवासยิตฺวา ปุพฺพณฺเฬ อุปาคตํ มหาวีรํ ปคฺคยฺห สฺคตฺปตฺตํ ^๑ ทตฺวานาหํ ^๒ พุทฺธเสฏฺฐเจ อญฺชลี ปคฺคเหตุวาน อิมินา สปปิทาเนน เทวภูโต มนุสฺสฺโส วา วินิปาตํ วิวชฺเชตฺวา ตตฺถ จิตฺตํ ปณฺธิตฺวา ลาภา ตฺยฺหํ สฺลทฺชนฺเต มม ทสฺสนมาคมฺม	อโสโก นาม ปพฺพโต วิสฺสกมฺเมน ^๓ มาปิโต ฯ อคฺโค การุณฺโโก มุณี ปิณฺฑทาย เม อุปาคมิ ฯ สุเมธํ โลกนายกํ สปิเตลํ อปุรฺยํ ^๔ ฯ สุเมเช โลกนายเก ภียโย หาสํ ชเนสํ ฯ เจตนาปณฺธิตี จ ลภามิ วิปลํ สุขํ ฯ สํสรามิ ภวาทเว ลภามิ อจลํ ปทํ ฯ ยํ มํ อทฺทกฺขิ พุราหมณฺ ^๕ อรทตฺตํ คมิสฺสตี ^๕ ฯ
-------	---	---

๑ ม. วิสสกมฺเมน ฯ ๒ ย. สุกกํ ปตฺตํ ฯ ๓ ม. ทตฺวานาหํ ฯ ๔ ย. พุราหมณฺ
 ๕ ม. ... ภวิสฺสตี, ย. อรทา ตวํ ภวิสฺสตี ฯ

อโห พุทธา อโห ธมฺมา	อโห โน สตถุสฺสุมฺปา
โถกณฺหิ สบฺปี ทตฺวาน	อปฺปเมยฺยํ ลภามํ ๑
มหาสมฺมุเท อุทกํ	ยาวตา เนรฺอุปฺสโต
มม สบฺปี อุปาทย	กฺลภาคํ น หิสฺสติ ^๑ ๒
ยาวตา จกฺกวาฬฺส	การยฺนฺตฺส ^๒ วาสิตฺ
มม นิพฺพตฺตวตฺถานํ ^๓	โอกาโส โส น สมฺมติ ๑
ปพฺพตฺราชา หิมวา	ปวโรปิ ลิลฺลจฺโย
มมานุสฺสิตฺตคณฺธสฺส	อุปนฺธิ ^๔ น หิสฺสติ ๑
วตฺถํ คณฺธณฺจ สบฺปิณฺจ	อณฺธํ วา ทิณฺณจฺรมฺมิกํ
อสงฺขตณฺจ นิพฺพานํ	สบฺปิทานสฺสลิทํ ผลํ ๑
สตีปฺภูจฺานสยฺโน	สมฺมาธิมฺมานโคจโร
โพชฺฌณฺจคชนโน ^๕ อชฺช	สบฺปิทานสฺสลิทํ ผลํ ๑
กิลฺลสา ฉมาปีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อณฺฺลิม
จฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา เมตฺตคฺคฺ	อิมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑
	เมตฺตคฺคฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. เหสฺสติ ๑ เอวมฺปฺริปี ๑ ๒ ม. การิยฺนฺตฺส ๑ ๓ ม. มยา นีวตฺถวตฺถานํ ๑
 ๔ ม. อุปนฺธิ, ยฺ. อุปนฺธิ ๑ ๕ ม. ยฺ. โพชฺฌณฺจคฺโชนโน ๑

จตุตถัง ไชตกตฺเถรอปทานัง (๔๐๔)

[๔๐๖]	คณฺคา ภาคีรสี ^๑ นาม	หิมวณฺตา ปภาวิตา
	หังสวติยา ทฺวาเรน	อนุสฺนฺหติ ตาวเท ๑
	โสภิตโต นาม อาราโม	คณฺคาญฺลเส สุมฺปิโต
	ตตฺถ ปทฺมุจฺจโร พุทฺโธ	วสเต โลกนายโก ๑
	ติทเสหิ ยถา อินฺโธ	มณฺุเชหิ ปุรฺกฺขโต
	นีสีหิ ตตฺถ ภาควา	อสมฺภีโตว เกลรี ๑
	นคเร หังสวติยา	อโหสี ^๒ พฺราหฺมโณ อหํ
	ฉฟงฺโค นาม นามเนน	เอวํ นาโม มหามฺุณี ๑
	อญฺจารส ลิสฺสสตา	ปริวารนฺุติ มํ ตทา
	เตหิ ลิสฺเสหิ สมิโต	คณฺคาตีรํ อฺุปากมฺี ๑
	ตตฺถทฺทสาลี สมนฺเ	นิกฺกุเห ไชตปาปเก
	ภาคีรลินฺฺตรนฺฺโตหํ ^๓	เอวํ จินฺฺเตลฺลิตํ ตาวเท ๑
	สายํ ปาตํ ตรนฺฺตามเ	พุทฺธปฺุตฺตา มหายนฺา
	วิหฺสยนฺฺติ อตฺตานํ	เตลํ อตฺตา วิหฺญนฺฺติ ๑
	สทฺเวกสฺส โลกสฺส	พุทฺโธ อคฺโค ปวฺุจฺจติ
	นตฺถิ เม ทกฺขิณฺเ การํ	คตฺติมคฺควิโสธนํ ๑
	ยณฺฺนุน พุทฺธเสฏฺฐสฺส	เสตฺุ คณฺคาย การเย
	การาเปตฺวา อิมํ เสตฺุ ^๔	สนฺฺตรามิ อิมํ ภวํ ๑
	สตํ สทฺสลํ ทตฺวาน	เสตฺุ การายี อหํ
	สทฺทหนฺฺโต กตํ การํ	วิปฺุลํ เม ภวิสฺสติ ๑
	การาเปตฺวาน ตํ ^๕ เสตฺุ	อฺุเปลฺลํ โลกนายกํ

๑ ม. ภาคีรสี ๑

๒ ม. ย. วสามิ ๑

๓ ม. ภาคีรสี ตรนฺฺเตหํ ๑

๔ ม. ย. กมมํ ๑

๕ ย. การาเปตฺวานาหํ ๑

ลิริลลิต อญชลลิต กตวา
 สตํ สหสฺสํ สวยฺ^๑
 ตวตฺถาย มหาเสตฺ^๒
 ปทุมุตฺตโร โลกวิทู
 ภิกขุสงฺฆเ นิสีทิตวา
 โย เม เสตฺ อกาเรลลิต
 ตมหนํ กิตฺตยิสฺสามิ
 ทริโต ปพฺพตโต วา
 จุโตปิ ลจฺฉตฺติจฺฉานํ^๓
 วิรุฬฺหมูลสนฺตานํ
 อมิตฺตา นปฺปสฺหนตฺตี^๔
 นาสุส จิรา ปสฺหนตฺตี^๕
 สพฺเพ ตริสฺสตามิตฺเต^๖
 อพฺโฆกาสคตํ สนฺตํ
 ปุณฺณกมฺเมน สยฺยตฺตํ
 เทวโลเก มนุสฺเส วา
 ตสฺส สงฺกปฺปมณฺเฑาย
 สหสฺสสุสา วาตชวา
 สยํ ปาตํ อูเปสฺสนฺติ
 อาคนฺตวาน มนุสฺสตฺตํ
 อิทาปิ^๗ มนุชฺสเสว
 กปฺปสฺตสฺหสฺสมฺหิ

อิมํ วจนมพฺรวิ ๑
 ทตฺวา^๒ การาบิโต มยา
 ปฏฺิคฺคณฺห มหามนุ ๑
 อาหุตฺนํ ปฏฺิคฺคโ
 อีมา คาถา อภาสถ ๑
 ปสนฺโน เสทฺธิ ปาณินิ
 สุณฺณถ มม ภาสฺโต ๑
 รุกฺขโต ปติโตปิยํ
 เสตฺถานสฺสสิทํ ผลํ ๑
 นิโครธมฺิว มาลฺูโต
 เสตฺถานสฺสสิทํ ผลํ ๑
 นาติมณฺเฑนฺติ ชตฺติยา
 เสตฺถานสฺสสิทํ ผลํ ๑
 กจินาตปฺตาปิตํ
 น ภวิสฺสติ เวทนา ๑
 หตฺถิยานํ สุนฺนิมฺมิตํ
 นิพฺพตฺติสฺสติ ตาวเท ๑
 ลินฺธวา ลีฆพาหนา
 เสตฺถานสฺสสิทํ ผลํ ๑
 สฺขฺิโตยํ ภวิสฺสติ
 หตฺถิยานํ ภวิสฺสติ ๑
 โอกฺกากกฺกุลสมฺภาโว

๑ ม. ย. สตสฺหสฺสสฺส สวยํ ๑

๒ ย. กตฺวา ๑

๓ ม. มหาเสตฺ ๑

๔ ม. ลจฺฉตฺตี จานํ ๑

๕ ย. น สฺหิสฺสนฺติ ๑

๖ ย. สฺหิสฺสนฺติ ๑

๗ ย. อตฺติกมฺมามิตฺเต ๑

๘ ม. เวทลํ ๑

โคตโม นาม นามเน	สตถา โลเก ภวิสสตี ๑
ตสส ฐมเมสุ ทายาท	โอรโส ฐมมณิมมิโต
สพพาสเว ปริญญา	นิพพายิสสตีนาสโว ๑
อโห เม สุกตัม กมมัม	ชลชุตตมนามเก
ตตถ การัม กริตวาน	ปตฺโตหัม อาสวกุขยัม ๑
ปรานัม ปหิตตโตมहि	อุปสนโต นิรूपตี
นาโคว พนุชนัม เจตวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
กิลเสา ฉาปีตา มยหัม	ภวา สพเพ สมฺมูหตา
นาโคว พนุชนัม เจตวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สฺวาคตัม วต เม อาสิ	มม พุทฺทสฺส สนฺตีเก
ติสฺโส วิชฺชา อานุปรตฺตา	กตัม พุทฺทสฺส สาสนัม ๑
ปฏิสมฺภีทา จตฺโส	วิโมกฺขาปีจ อภฺจิม
จพฺภีญญา สจฺจิกตา	กตัม พุทฺทสฺส สาสนนฺตี ๑
อิตถัม สุกตัม आयสฺมา โชตโก เถโร	อิมมา คาถายเ อภาสิตฺถาตี ๑
โชนกตฺเถรสฺส อปทานัม สมตฺตัม ๑	

ปณจมี อุปสัิวตเถรอปทานัม (๔๐๕)

[๔๐๗] หิมวณฺตสฺส อวิทฺฐเร	อโนโม นาม ปพฺพโต
อสุสโม สุกโต มยหัม	ปณฺณสาลา สฺมาปีตา ๑
นที จ สนฺหตี ตตถ	สุปตีตฺถา มโนรมา
อานุปตีตฺเถ ชายนฺตี	ปทุมฺปรปลกา พหุ ๑
ปาจีณา ปาวุสา มจฺจา	พลชา ^๑ มุญฺชโรหิตา

๑ ย. ชลาชา ๑

มจจกจจปสจจจจจ
 ติมิรา ปุปฺพิตา ตตถ
 ปุณฺณา วา คิริปุณฺณา วา^๑
 กุฏฐา ปุปฺพิตา ตตถ
 สาลา จ สลฟ้า ตตถ
 อชฺชุนา อติมุตฺตา^๒ จ
 อสนา มธฺคณฺธิ จ
 อุทฺทาลกา ปาฏฺฐิกา
 พิมฺพิซาลกสจจจจ
 มาตกรานิ^๓ สจตฺตลโย
 อังโกลกา พหุ ตตถ
 เสเลยฺยกา พหุ ตตถ
 เอเตสฺส ปุปฺพชาเตสฺส^๔
 สมนฺดา เตน คนฺเชน
 หรีตฺกา อามลกา
 โกลา ฆลฺลาตกา เพลฺลา
 ดินฺหุกา จ ปิยาลา จ
 ลพฺฐา ปนฺสา ตตถ
 อมฺพาวุฏฺฐกา พหุ ตตถ
 จิรฺสรฺสปากา จ^๕
 อาฬกา อิลิมฺคฺคา จ
 นทิกา สนฺทเต ตทา ๖
 อโสกกา ขุทฺทมาลกา
 สมฺปวณฺติ มมฺสฺสมํ ๗
 ตินฺสูลวณานิ จ
 จมฺปกา ปุปฺพิตา พหุ ๘
 มหฺนามา จ ปุปฺพิตา
 ปุปฺพิตา เต มมฺสฺสม ๙
 ยฺยธิกา จ ปิยงฺคฺกา
 สมนฺดา อชฺชโยชนํ ๑๐
 ปาฏฺฐี ลินฺธุวารีตา^๖
 ตาลกฺกุฏฺฐี^๗ จ ปุปฺพิตา
 ปุปฺพิตา มม อสฺสเม ๑๑
 โสภณฺติ ปาทปา พหุ
 วายเต มม อสฺสเม^๘ ๑๒
 อมฺพชฺชพฺพ วิภาทกา^๙
 ฆารุสฺสภลฺลานิ จ ๑๓
 มธฺกา กาสฺมารโย^{๑๐}
 กทฺลี จนฺทรีผลา^{๑๑} ๑๔
 วลฺลิการภลฺลานิ จ
 ผลิตา มม อสฺสเม ๑๕
 ตโต โสภณฺติ^{๑๒} พหุ

๑ ม. ปุณฺนาคาคิริปุณฺนาคา ๖ ม. ย. อติมุตฺตา ๓ ม. มาตคฺคคารา,
 ย. มาตงฺคา วา ๔ ม. ลินฺธุวารีตา ๕ ม. ตาลกฺกุฏฺฐี, ย. ตาลกฺกุฏฺฐา ๗
 ๖ ย. ปุปฺพมาเนสฺส ๗ ม. อสฺสเม ๘ ม. ย. วิภีตกา ๙
 ๙ ม. กาสฺมารโย ๑๐ ม. พทฺธีผลา ๑๑
 ๑๑ ม. พิชฺชปฺรสปาริโย, ย. วิฎฺฐปา จ สปากา จ ๑๒ ม. โมทผลา, ย. โจรผลา ๑๓

อวฏา ปกุกมาริตา มิลกขุทุมพราณี^๑ จ ๑
 ปิปลลีสี่ มริจา ตตถ นิโครธา จ กปิฏจนา
 อุทุมพรกา พหโว กณตปกกา จ ปารีโย^๒ ๑
 เอเต จญเเย จ พหโว พลิตา อสสเม มม
 ปุปรุรูกขาปี พหโว ปุปรุพิตา มม อสสเม ๑
 อาลูวา จ กทมพา จ พิพาลีตกกลาณี จ
 อาลกา ตาลกา เจว วิชชุนติ มม อสสเม ๑
 อสสมสสาวิหุเร เม มหาชาตสโร อหุ
 อจโฆทโก สีสซโล สุปติโต มโนรม ๑
 ปทุมุปปลา พหุ ตตถ ปุณทริกสมายุตา
 มนุทาลเกหิ สญจนุณา นานาคนธสมิริตา ๑
 คพุมั คณนุติ ปทุมา อญเเย ปุปรุพนติ เกสรี
 โอปุปรุปลตตา ติฏจนุติ ปทุมา กณณิกา พหุ ๑
 มธู ภิสมหา สวติ ซีรสปิ มุพาลีภิ
 สมนุตา เตน คนเชน นานาคนธสมิหิตา ๑
 กุมุทา อมพคนฐี จ นยิตา ทิสสเร พหุ
 ชาตสสรสสานุกูลั เกตกา ปุปรุพิตา พหุ ๑
 สุมุลลา พนุฐีวา จ เสตวารี สุนุธิกา
 กุมุภีลา สุมุมารา จ คหกา ตตถ ชายเร ๑
 อุคคาหกา อชครา ตตถ ชาตสสเร พหุ
 ปาจิณา ปาวุสา มจจนา พลชา มุณชโรหิตา ๑
 มจจกจจปสจจนุณา อโถ สปฏิเกหิ^๓ จ
 ปาเรวตา รวิหุสา กุกุกุตถกา^๔ นทีจรา ๑

๑ ม. ปิลกขุทุมพลาณี ๑ ๒ ม. กณตปุณณนา จ หรีโย ๑ ๓ ม. ย. ปปฏิกาหิ ๑
 ๔ ม. กุกุกุตถา จ ๑

ทินทิกา^๑ จกุกวากา จ จปุปกา^๒ ชีวชีวกา ฯ
 กลนุทกา อุกุกุสา จ เสนกา อุทฐา พหู ฯ
 โกตถกา สุกโปตา จ กุพีรา^๓ จมรา พหู
 กาเสนียา^๔ จ ทิลกา
 ลีหา พุคฺขมา จ ทิปปี จ อจฺจโกกตฺรจฺจโย
 วานรา กิณฺนรา เจว ทิสฺสนฺติ มม อสฺสเม ฯ
 ตานิ คนฺธานิ ฆายนฺโต ภกฺขยนฺโต ผลานหํ
 คนฺโธทกํ ปิวนฺโต จ วสามิ มม อสฺสเม ฯ
 เอณิมิคา วราหา จ ปสทา ขุทฺทรูปกา
 อคฺคิกา โสฺติกา เจว วสนฺติ มม อสฺสเม ฯ
 หังสา โภญฺจา มยฺฐา จ สหิตาปิจ^๕ โกกิลา
 มณฺชริกา^๖ พหู ตตฺถ โกลิกา โปตฺถลีสฺสกา^๗ ฯ
 ปิสฺสาจา ทานฺวา เจว กุมฺภณฺฑา รกฺขสา พหู
 ครุฬํ ปนฺนคา เจว วสนฺติ มม อสฺสเม ฯ
 มหानฺฎาภาวา อีสโย สนฺตจฺจิตฺตา สมหาหิตา
 กมณฺฑลฺลฺลฺลา สพฺเพ อชินฺตุตฺตฺรวาสิโน^๘
 ชฆาณารภริตา จ^๙ วสนฺติ มม อสฺสเม ฯ
 ยุกมตฺตตฺถจ เปกฺขนฺตา นิปกา สนฺตวฺตุตฺติโน
 ลาภาลาภาน สนฺตฺตฺถฺจา วสนฺติ มม อสฺสเม ฯ
 วากจิริ ฐนฺนฺตา เต โปเจนฺตา^{๑๐} ชินฺจมฺมกํ
 สพลฺเลหิ อฺปตฺถทฺธา คจฺจนฺติ อมฺพเร ตทา ฯ

๑ ย. ภูฏิกิภา ฯ ๒ ม. ปมฺปกา ฯ ๓ ม. ตฺลียา ฯ ๔ ม. กาทเรนีโย, ย. กาทเรนีโย ฯ
 ๕ ม. สาลิกาปิจ ฯ ๖ ม. ย. มชฺชาริกา ฯ ๗ ย. โปตฺถลีสฺสกา ฯ
 ๘ ม. ... วาสนา ฯ ๙ ม. ว, ย. เต ชฆาณารภริตา ฯ
 ๑๐ ม. โฝฆฺนฺตา ฯ

นโวทกั^๑ อาหารนุติ
 สยณจ อุปสมบพนา
 โลหโทณี คเหตุวาน
 กุญชราว มหานาคา
 อญเณ คจจนุติ โคยานัง
 อญเณ จ อุตตกรุ^๒
 ตโต ปิณทุ^๓ อาหาริตวา
 สพุเพสั ปกุกมนุตานัง
 อชินจम्मสทเทน
 เอทิสา เต มหาวีร
 ปริวุโต อหัง เตหิ
 โตสิตา สกกมเมน
 อาราชยีสู มัง เอเต
 สีสวนโต จ นิปกา
 ปทุมุตโตโร โลกวิฑู
 สมยัม สัวิทิตวาน
 อุปคนตวาน สมพุทุ^๔
 ปตตัม ปคคยห สมพุทุ^๕
 อุปาคตัม มหาวีร
 ตินตถุ^๖ ปณญาเปตวา
 นิสัทิตวาน^๗ สมพุทุ^๘

กญจัน วา อคคิทารุกัง
 สปะปาฎิหิรสุสิท^๙ ผลัม ๑
 วนมชุเมม วสนุติ เต
 อจจมิตาว^{๑๐} เกสรี ๑
 อญเณ ปุพุพิเทหน^{๑๑}
 สกมพลมปสุสิทา^{๑๒} ๑
 ปริภุชชุนุติ เอกโต
 อุกคเตชาน ตาทินัง ๑
 วนัง สททายเต ตทา
 สิสสา อุกคตปา มม ๑
 วลามิ มม อสุสม
 วินิตาปี สماعيل ๑
 สกกมมาภิลาสิน^{๑๓}
 อปะปมณณาสู โกวิทา ๑
 อาหุตินัง ปฎิคคโห
 อุปคณฉิ วินายโก ๑
 อาตาลี นิปโก มุนิ
 ภิกขาย สมุปาคมิ^{๑๔} ๑
 ชลชุตตมนามก^{๑๕}
 สาลปุปะเพหิ โอภีรี ๑
 หนุโจ สัวิทิตมานโส

๑ ม. น เต ทกั ๑

๒ ม. ปาฎิหิรสุสิท ๑

๓ ม. ย. อสมภิตาว ๑

๔ ม. ปุพุพิเทหน ๑

๕ ม. สกั พลมวสุสิทา ๑

๖ ย. สกกมมาภิลาสิน ๑

๗ ม. ย. มมุุปาคมิ ๑

๘ ม. ย. ชลชุตตมนายกั ๑

๙ ม. ตินสนถุ ๑

๑๐ ม. นิสาทิตวาน ๑

ขิปป์ ปพพตมารุยห
 กุมภมตตํ คเหตุวาน
 ขนฺธ อโรปิตวาน
 ผลํ พุทฺธสุส ทตฺวาน
 ปสนฺนจิตฺโต สุมนโ
 ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู
 อีสิมชฺเฌ นิสีทิตฺวา
 โย จ เม ผลมคหฺม^๑
 ตมหํ กิตฺตยิสฺสามิ
 คาเม วา ยทิวารณฺเฌ
 อิมสุส จิตฺตมณฺเฌาย
 เทวโลเก มนุสฺเส วา
 โภชนเหติ จ วตฺเถติ
 อูปชฺชติ ยํ โยนี
 อุกฺโขพฺภโกโค หุตฺวาน
 ตีสกปฺปสทฺสฺสานิ
 สทฺสทฺกขตฺตํ ราชฺชา จ
 เอกสฺตตฺตติกฺขตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปเทสฺรชฺชํ วิปฺปลํ
 กปฺปสฺตลทฺสสมฺหิ
 โคตโม นาม นาเมน
 ตสุส ฌมฺเมสุ ทายาโท
 อูปสีโว นาม นาเมน

อคหฺมํ อคฺคหิ อหํ ฯ
 ปนสํ เทวคณฺธิกํ
 อูปคณฺธิ วินายกํ ฯ
 อคหฺมํ อนุสิมปหํ
 พุทฺธเสฏฺฐจํ อวณฺทิหํ ฯ
 อาหุตีนํ ปฏฺิคฺคโ
 อีมา คาถา อภาสถ ฯ
 อาสนณฺจ อทาสิ เม
 สฺสณฺถ มม ภาสโต ฯ
 ปพฺภารุสฺสํ คฺคฺหาสุ วา
 นิพฺพตฺติสฺสตี โภชนํ ฯ
 อูปปนฺโน อยํ นโร
 ปริสนฺตปฺปยิสฺสตี ฯ
 เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ
 สฺสริสฺสตียํ นโร ฯ
 เทวโลเก รมิสฺสตี
 จกฺกวตฺตติ ภวิสฺสตี ฯ
 เทวราชฺชํ กริสฺสตี
 คณฺหาโต อสงฺขยํ ฯ
 โอกฺกาทกฺกฺลสมฺภโว
 สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ฯ
 โอโรโส ฌมฺมนิมฺมิโต
 เหสฺสตี สตฺถุสฺสาวโก

๑ ม. โย เม ผลณฺจ อคหฺมํ, ย. โย เม ผลณฺจากรุณฺจ ฯ

สหุพาสเว ปริณฺณาย	วิหริสฺสตินาสโว ๑
สุทฺทลาโภ ลฺหฺโร เม	โยหํ อทฺทกฺขี ^๑ นายกํ
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กตํ พุทฺทสฺส สาสนํ ๑
คาเม วา ยทิวารณฺเณ	ปพฺภาเรสุ คฺุหาสุ วา
มม สงฺกปฺปมณฺณาย	โภชนํ โหติ เม สทา ๑
กิลเสา ฉมาปีตา มยฺหํ	ภวา สหฺเพ สฺมฺมฺหตา
นาโคว พนฺุชนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺทสฺส สนฺุติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กตํ พุทฺทสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
จฬฺพิณฺณยา สจฺจจิกิตา	กตํ พุทฺทสฺส สาสนฺุติ ๑
อิตถํ สฺุทํ อายสฺมา อุปลีโว เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑	
อุปลีวตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑	

ฉกฺฉิ นนฺทกตฺเถรอปทานํ (๔๐๖)

[๔๐๘] มิคฺลฺุทฺโธ ปฺุเร อาสิ	อรรณฺเณ กานเน อหํ
ปสทํ มิคเมสนฺุโต	สยมฺภุํ อทฺทลํ อหํ ๑
อนฺุรฺุทฺโธ นาม สมพฺุทฺโธ	สยมฺภุ อปราชิตฺโต
วิเวกกาโม โส ธีโร	วณฺํ อชฺุฉิเมคฺหิ ตทา ๑
จตฺุทณฺุเท คเหตุวาน	จตฺุฏฺุจานเ จเปสทํ
มณฺุทปปี สฺุกตํ กตฺวา	ปทฺุมปฺุเปเหติ ฉาทยิ ^๒ ๑
มณฺุทปปี ฉาทยิตฺวาน	สยมฺภุํ อภิวาทยิ

๑ ม. อทฺทกฺขี ๑

๒ ม. ยฺ. ฉาทยิ ๑

ฐนุํ ตตถเวถ นิกฺขิปป
 น จิรํ ปพฺพชิตสฺส
 ปุพฺพกมฺมํ สริตฺวาน
 ปุพฺพกมฺเมเน สํยุตฺโต
 ตตถ โสถณฺณมยํ พยฺมหํ
 สหสฺสยฺยตํ หยวาทิ
 อาโรหิตฺวาน ตํ ยานํ
 ตโต เม นียมานสฺส
 สมฺนฺตา โยชนสฺตํ
 สยเน โส^๑ ตฺวภูฏามิ
 อนฺตลิกฺขา จ ปทุมา
 มรีจิกเก ผนฺทมานเ
 น มํ ตปติ อาตปโป^๒
 ทฺคคตฺตี สมตฺติกฺกนโต
 มณฺทปเป รุกฺขมุเล วา
 มหิสญฺญํ อธิฏฺฐาย
 ตสฺส เม สุกตํ กมฺมํ
 อพฺภมฺหิ^๓ ปถํ กตฺวาน
 อโห เม สุกตํ กมฺมํ
 ปุพฺพเพนิวาสํ ชานามิ
 อาสวา เม ปรีกฺขีณา
 ชหิตา ปุริมา ชาติ
 ทายาโทมฺหิ จ สทฺธมฺเม

ปพฺพชฺี อนคาริยํ ๑
 พยาธิ เม อุปฺปชฺชถ
 ตตถ กาลํ กโต อหํ ๑
 ตฺสฺสิตํ อคมาสํ
 นิพฺพตฺตติ ยถิจฺจกํ ๑
 ทิพฺพยานมธิฏฺฐิจโต
 คจฺจามหํ ยถิจฺจกํ ๑
 เทวภูตสฺส เม สโต
 มณฺทปโป เม ฐริยติ ๑
 อจฺจนฺเน^๔ ปุปฺปผลฺสนฺถเต
 วสฺสนฺเต นิจฺจกาลิกํ ๑
 ตปฺปมานเ จ อาตเป
 มณฺทปสฺส อิทํ ผลํ ๑
 อปายา ปิหิตา มม
 สนฺตาโป เม น วิชฺชติ ๑
 โลถฺนโตยํ ตรามหํ
 พุทฺธปฺปูชายิทํ ผลํ ๑
 คจฺจามิ อนิลฺลชฺเส
 พุทฺธปฺปูชายิทํ ผลํ ๑
 ทิพฺพจกฺขุํ วิโลธิตํ
 พุทฺธปฺปูชายิทํ ผลํ ๑
 พุทฺธสฺส โอโรโส อหํ
 พุทฺธปฺปูชายิทํ ผลํ ๑

๑ ม. สยเนหํ ๑ ๒ สී. อจฺจนฺตํ, ย. อจฺจนฺตํ ๑ ๓ ม. ตาเปติ อาตาโป ๑
 ๔ ม. ย. อปถมฺปิ ๑

อาราธิตมฺหิ สุกตัม	โคตมัม สกฺยปฺงฺควํ
ธมฺมธโร ^๑ ธมฺมททายาทโ	พฺพุทฺฐชฺาโยทํ ผลํ ๑
อุปฺภวจิตฺวาน สมนฺพทฺธํ	โคตมัม สกฺยปฺงฺควํ
ปารํ คมนิยํ มคฺคํ	อปฺจุจฺฉิ โลกนทายกํ ๑
อชฺฉณฺิฏฺโจะ กถยิ พฺพุทฺโธ	คมฺภีรํ นิปฺยุณํ ปทํ
ตสฺสทํ ธมฺมํ สุตฺวาน	ปตฺโตตมฺหิ อาสวกฺขยํ ๑
อโห เม สุกตัม กมฺมํ	ปริมฺตฺโตตมฺหิ ชาตียา
สพฺพทาสวปริกฺขิโณ	นตฺถิ ทานิ ปุณฺนพฺภาโว ๑
กิลลสา ฉมาปีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตัม วต เม อาสิ	มม พฺพุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
ฉพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา นนฺทโก เถโร	อิมา คาถาย โภจิตฺถาติ ๑
นนฺทกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑	

สตตมัม เหมกตฺเถราปทานัม (๔๐๗)

[๔๐๗] ปพฺพการุญฺญํ นิสฺสาย	อโนโม นาม ตาปโส
อสฺสมํ สุกตัม กตฺวา	ปณฺณสาลา วลีส ^๒ ตทา ๑
สิทฺธํ ตสฺส ตโปกมฺมํ	สิทฺธิปตฺโต สเก พล
สํกํสามณฺณวิกฺกนฺโต	อาตปิ นิปโก มุนิ ๑

๑ ม. ธมฺมธโร, ย. ธมฺมทฺธโร ๑ ๒ ม. วลีส ๑

วิสารโท สสมเย	ปรวาทะ จ โกวีโท
ปฏฺโฐ ภูมฺนตฺลิกฺขสมฺมึ ^๑	อุปฺปาทมฺหิ จ โกวีโท ๑
วีสโลโก นีรารมฺโโก	อฺปฺปาหาโร อโลลฺอุโป
ลาภาลาภาน สนฺตฺตฺตฺโฐ	ฉายี ฉานรโต มฺหิ ๑
ปิยทสฺสี นาม สมฺพุทฺโธ	อคฺโค การุณฺโโก มฺหิ
สฺตเต ตาเรตฺตฺกามิ โส	กรุณาย ผริ ตทา ๑
โพธเนยฺยํ ชนํ ทิสฺวา	ปิยทสฺสี มหามฺหิ
จกฺกวาฬสทสฺสมฺหิ	คณฺตฺวา โววาทโก ^๒ มฺหิ ๑
มมฺพุทฺธิตฺตฺกามิ โส	มมสฺสสมฺมุปาคมิ
น ทิฏฺฐโจะ เม ชินฺโน ปุพฺเพ	น สฺุโตปิ จ กสฺสจฺจิ ๑
อฺปฺปาทา ^๓ สฺปิณา มยฺหํ	ลกฺขณา สฺุปฺปกาสิตา
ปฏฺโฐ ภูมฺนตฺลิกฺขสมฺมึ	นภฺชตฺตปทโกวฺโท ๑
โสหํ พุทฺธสฺส สฺุตฺวาน	ตตฺถ จิตฺตํ ปสทาเย
ติฏฺฐนฺโต ^๔ วา นิสฺสินฺโน วา	สฺรามิ นิจฺจกาลิกํ ๑
มม เอวํ สฺรณฺตสฺส ^๕	ภคฺวาปิ อนุสฺสริ
พุทฺธํ อนุสฺสฺรณฺตสฺส	ปีติ เม โหติ ตาวเท ๑
กาลญฺจ ปฺนฺราคมฺม	มํ อุเปสิ มหามฺหิ
สมฺปตฺเตปิ ^๖ น ชานามิ	อຍํ พุทฺโธ มหามฺหิ ๑
อนุกมฺปโก การุณฺโโก	ปิยทสฺสี มหามฺหิ
สฺยชานาเปสิ อตฺตฺวานํ	อหํ พุทฺโธ สเทวเก ๑
สฺยชานิตฺวาน สมฺพุทฺธํ	ปิยทสฺสี มหามฺหิ
สกํ จิตฺตํ ปสทาเตวา	อิหํ วจนมพฺพวํ ๑

๑ ม. ภูมฺนตฺลิกฺขมฺหิ ๑

๒ ม. ยฺ. โววาทเต ๑

๓ ม. อฺปฺปาตา ๑

๔ ยฺ. ภูณฺชนฺโต ๑

๕ ม. ยฺ. ยทิ เอวํ สฺรณฺตมฺหิ ๑

๖ ยฺ. สมฺปตฺเตปิ ๑

อิมสุล จิตฺตมถฺยาย	นิพฺพตฺติสุสฺนฺติ ตาวเท ๑
สฺมฺมจี้ นาคสทฺสฺสานิ	สพฺพาลงฺการภฺยฺยิตฺตา
สุวณฺณกจฺจมา มาตงฺคา	เหมกปฺปนิวาสธา ^๑
อารุพฺพหา คามณฺเฑยฺมิ	โตมรํกุสฺปาณฺนิ
เตปิมํ ^๒ ปริจฺริสฺสฺนฺติ	รตนปฺปิจฺจสฺสิทํ ผลํ ๑
สฺมฺมจี้ อสฺสทฺสฺสานิ	สพฺพาลงฺการภฺยฺยิตฺตา
^๓ อาชานียา จ ชาตียา	สิฺนฺธวาทิ สีมฺพาทินา ^๓ ๑
อารุพฺพหา คามณฺเฑยฺมิ	^๔ จาปฺพทฺตฺเถหิ จมฺมิมฺมิ ^๔
เตปิมํ ปริจฺริสฺสฺนฺติ	รตนปฺปิจฺจสฺสิทํ ผลํ ๑
สฺมฺมจี้ รตฺสทฺสฺสานิ	สพฺพาลงฺการภฺยฺยิตฺตา
ทีปา อโถปฺปิ เวยฺยคฺขมา	สฺนฺนทฺธา อฺกฺขลิตฺตทฺชชา ๑
อารุพฺพหา คามณฺเฑยฺมิ	จาปฺพทฺตฺเถหิ จมฺมิมฺมิ ^๕
ปฺริวารสฺสฺนฺติมํ นิจฺจํ	รตนปฺปิจฺจสฺสิทํ ผลํ ๑
สฺมฺมจี้ เชนฺุสทฺสฺสานิ	^๖ คาวี สฺกฺขุคฺควุสฺสา ^๖
วจฺจเก ชนฺยิสฺสฺนฺติ	รตนปฺปิจฺจสฺสิทํ ผลํ ๑
โสฬสฺสิตฺตีสทฺสฺสานิ	สพฺพาลงฺการภฺยฺยิตฺตา
วิจิตฺตวตฺตธาภรณฺนา	อามฺมตฺตมณฺิกุณฺฑลธา ๑
อาพารมฺมุชา ^๗ หฺสฺลธา	สุสฺสถฺยมา ตนฺนุชฺชเมมฺมา
ปฺริวารสฺสฺนฺติมํ นิจฺจํ	รตนปฺปิจฺจสฺสิทํ ผลํ ๑
อภฺยจฺจารเส กปฺปสฺสเต	โคตโถม นาม จกฺขุมา
ตมฺนฺธการํ วิชฺเสตฺวา ^๘	พฺพุโร โลเก ภวิสฺสฺสฺติ ๑

๑ ม. ย. เหมกปฺปนิวาสธา ๑ ๒ ม. อิมํ ๑ ๓-๓ ม. อาชานียาว ... สีมฺพาทินา ๑

๔-๔ ม. อิลฺลียา จาปฺพทฺตฺเถหิ, ย. จาปฺพทฺตฺเถหิ จมฺมิมฺมิ ๑ ๕ ม. ย. จมฺมิมฺมิ ๑

๖-๖ ม. โทหฺมณฺธา ปุํคฺควุสฺสา, ย. โรหฺมณฺธา ปุํคฺควุสฺสา ๑ ๗ ม. ย. อาพารมฺมุชา ๑

๘ ม. ย. วิชฺเสตฺวา ๑

ตสฺส ทสฺสนมฺมาคมฺม	ปพฺพชิสฺสตีภิกฺขโ
โตสยิตฺวาน สฺตถารํ	สาสเนภริมิสฺสตี ๑
ตสฺส ฐมมํ สฺุณิตฺวาน	กิลเลเส ฌาปยิสฺสตี ^๑
สพฺพาสเว ปริญฺญา	นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๑
วิริยํ เม ฐุโรชฺรยหํ	โยคกฺกฺเขมาธิวาทนํ
อุตฺตมตฺถํ ปฏฺฐจฺยานโ ^๒	สาสเน วิหฺรณมํ ๑
อิหํ ปจฺจิมกํ มยฺหํ	จริโม วตฺตเต ภาโว
สพฺพาสวปริกฺขีเณ ^๓	นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภาโว ๑
กิลเลสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุหฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรณมิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺตีเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
อิตฺถํ สฺุหํ อายสฺมา เหมโก เถโร	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

เหมกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺถํ ๑

อฏฺฐจารสฺม^๔ ภาณวารํ ๑

๑ ม. ฆาตยิสฺสตี ๑ ๒ ม. ปตฺถยฺนโ^๒ ๑ ๓ ม. สพฺพาสวา ปริกฺขีเณ ๑
๔ ม. สตฺตฺรสมํ ๑

อัญจมนิ โทเทยยตเถราปทาน์ (๔๐๘)

[๔๑๐] ราชชา วิชิตชโย ^๑ นาม	เกตุมติปุรุตตเม
สุโร วิกุมสมปโน	ปุรมชฌาวสี ตทา ๑
ตสส รมโธ ปมตตสส	รฏฐจิลา ^๒ สมฏฐหุ
อุตตธา ^๓ ตุณฐิกา เจว	รฏฐจัน วิหธัสยุ ตทา ๑
ปจจนเต กุปปิตะ ชิปป	สนนินปาเตสิรินุโหม
ภณฺเฐ เจว พลตเถ จ	อธี นิคคาหิ ตทา ๑
หตธาโรหา อนีกตธา	สุธา จ วมมโยธิโน ^๔
ธนุคคทา จ รธิกา ^๕	สพเพ สนนินปตุ ตทา ๑
อาฬารกา กปปกา จ ^๖	นุหาปกมา มลการกา
สุธา วิชิตสงคาม	สพเพ สนนินปตุ ตทา ๑
ชคคหตธา จ ปุริสา	จาปหตธา จ จมมิโน ^๗
ลุฐา วิชิตสงคาม	สพเพ สนนินปตุ ตทา ๑
ติธปภินนา ^๘ มาตงคา	กุกชรา สฏฐิหายนา
สุวณณกจจาลงการา	สพเพ สนนินปตุ ตทา ๑
ชมา สีตสส อุณหสส	อุกการุหรรณสส จ
โยธาชีวา กตกมมา	สพเพ สนนินปตุ ตทา ๑
สงชสหทัง เภริสหทัง	อโถ อุททฐสหทัง ^๙
เอเตหิ เต หาสยนุตา	สพเพ สนนินปตุ ตทา ๑
ติสูลโกนติมนเตหิ	^{๑๐} ธนุหิ โทมเรหิ จ ^{๑๐}

๑ ม. อชิตชโย, ย. ชิตชโย ๑ ๒ ม. ย. อฏฐิโย ๑ ๓ ม. โอตธา, ย. โอจธา ๑
 ๔ ม. ย. จมมโยธิโน ๑ ๕ ม. ย. อุคคา จ ๑ ๖ ม. อาฬาริกา จ กปปก ๑
 ๗ ม. ย. วมมิโน ๑ ๘ ม. ติธปภินนา ๑ ๙ ม. อุตุชสหทัง, ย. อุทชสหทัง ๑
 ๑๐ ม. ย. กวจโอมเรหิ จ ๑

โกภฺรณฺยนฺตํ ^๑ นีวตฺเตนฺตํ	สพฺเพ สนฺนิปตฺตํ ตทา ๑
กวจานี นีวาเสตฺวา	สราชา อชิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ
สภฺจิปาณสทฺสฺสานี	สฺวเล อุตฺตาสยฺยํ ตทา ๑
สทฺทํ มานุสฺสากํสฺ	อโห ราชา อธมฺมิโก
นिरเย ปจฺจมานสฺส	กทา อนฺโต ภวิสฺสตี ๑
สยเนหํ ตฺวภฺรณฺนโต	ปสฺสามิ ^๓ นีรเย ตทา
น สฺปามิ ทิวารตฺตี	สฺวเลน ตชฺชยนฺตํ มํ ๑
กึ ปมาเทน ราชฺเชน	พาหเนน พเลน จ
น เต ปโหนฺตํ ฐาเรตฺตํ	ตาสยนฺตํ ^๔ มมํ สทา ๑
กึ เม ปุตฺตเตหิ ทาเรหิ	ราชฺเชน สกเลน จ
ยนฺนุน ปพฺพเชยฺยหา	คตฺติมคฺคํ วิโสธเย ๑
สภฺจินาคสทฺสฺสานี	สพฺพาลงฺการภฺรณฺนิตฺเต
สฺวณฺณกจฺเจ มาตงฺเค	เหมมกปฺปนิวาสเส ^๕ ๑
อารุเพห คามณฺเฑยฺมิ	โตมรํภฺรณฺนิตฺเต
สงฺคามาวจเร จาเน ^๖	อนเปกฺโข วิหาหํ
สกกมฺเมน สนฺตตฺโต	นิกฺขมฺมึ อนคาริยํ ๑
สภฺจิสฺสทฺสฺสานี	สพฺพาลงฺการภฺรณฺนิตฺเต
อาชานิเย จ ^๗ ชาตฺติยา	สินฺธฺวา สีมฺพาหเน ^๘ ๑
อารุเพห คามณฺเฑยฺมิ	จาปหตฺเตหิ จมฺมิภฺรณฺนิตฺเต
จชฺชยิตฺวาน สพฺเพเต ^{๑๐}	นิกฺขมฺมึ อนคาริยํ ๑
สภฺจิริธสทฺสฺสานี	สพฺพาลงฺการภฺรณฺนิตฺเต

๑ ม. โกภฺรณฺนิตานํ นีวาเตนฺตํ, ย ... นีวตฺตฺตฺตํ ๑ ๒ ม. กิเมวาตี นีวาเตนฺตํ
 สราชา อชิตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ ๓ ย. วสามิ ๑ ๔ ม. ตาปยนฺตํ ๑
 ๕ ม. เหมมกปฺปนิวาสเส ๑ ๖ ย. สงฺคามาวจเรหฺว ๑ ๗ ม. ย. ว ๑
 ๘ ม. ย. สินฺธฺเว สีมฺพาหเน ๑ ๙ ม. วมฺมิภฺรณ ๑
 ๑๐ ม. ปทาเรตฺวาน เต สพฺเพ, ย. ปทาเรตฺวาน ... ๑

ทีเป อโถปี เวยยคฺฆเ	สนฺนทฺเช อุลลิตทฺชเช
สพฺเพเต ปริวชเชตฺวา ^๑	ปพฺพชฺชี่ อนคฺคาริยํ ๑
สญฺญจิเชนฺุสทฺสฺถานิ	สพฺพทา กํสุปชฺชาธนา
คาวีโย ^๒ จตฺทชฺยิตฺวาน	ปพฺพชฺชี่ อนคฺคาริยํ ๑
สญฺญจิจิตฺถีสทฺสฺถานิ	สพฺพพาลงฺการญฺฐิตา
วิจิตฺตวตฺถาภรณนา	อามตฺตมณิกุณฺฑลา ๑
อาฬารมฺขา ^๓ ทฺสุลา	สุสญฺญา ตนฺนุชฺฌิมมา
ตา หิตฺวา กนฺทมานาโย	ปพฺพชฺชี่ อนคฺคาริยํ ๑
สญฺญจิคามสทฺสฺถานิ	ปฺริปฺนุณฺณานิ สพฺพโส
จตฺทชฺยิตฺวาน ตํ รชฺชํ	ปพฺพชฺชี่ อนคฺคาริยํ ๑
นคฺรา นิกฺขมิตฺวาน	หิมวณฺตํ อุปาคมี
ภาคীরลีนทีตีเร	อสุสมํ มาปยี่ อหํ ๑
ปณฺณสาลํ กริตฺวาน	อคฺยาคารํ อกาสํ
อารทฺชวิริโย ปหิตฺตโต	วสामी อสุสเม อหํ ๑
มณฺทเป รุกฺขมฺเเล วา	สุญฺญาคารเว ว ^๔ ฉายโต
น ตฺสุ ^๕ วิชฺชติ ตาโส เม	น ปสฺเส ภยภราวํ ๑
สุเมโธ นาม สมฺพทฺโธ	อคฺโค การุณฺโโก มฺุณี
ฉาณาโลเกน โชเตนฺโต ^๖	โลเก อุปฺปชฺชติ ตาวเท ๑
มม อสุสมสามนฺตา	ยกฺโข อาสิ มหิตฺธิโก
พฺุทฺสญฺญจมฺุหิ อุปฺปนฺเน	อาโรเจสิ มมํ ตทา ๑
พฺุทฺโธ โลเก สมฺปฺนโน	สุเมโธ นาม จกฺขฺมา
ตารลีส ^๗ ชนฺตํ สพฺพํ	ตมฺปิ โส ตารยิสฺสติ ๑
ยกฺขสฺส วจนํ สุตฺวา	สํวิคฺโค อาสิ ตาวเท

๑ ม. ปรีหาเรตฺวา, ย. ปรีหายิตฺวา ๑

๒ ม. ย. ตาโยปี ๑

๓ ม. อาฬารปมฺทา ๑

๔ ม. จ ๑

๕ ย. น อุปฺปชฺชติ ๑

๖ ม. โชเตนฺโต ๑

๗ ม. ตารลีส ๑

พุทฺโธ พุทฺโธติ จินฺเตนุโต อสฺสมํ ปฏฺฐิสามยீ ๑
 อคฺคิทารุณฺจ ฉชฺพฺเตตฺวา สํสาเมตฺวาน สฺนถตํ
 อสฺสมํ อภิวาหิตฺวา นิกฺขมீ ปวนา^๑ อหํ ๑
 ตโต จนฺทหนมาทาย คามา คามํ ปุรา ปุริ
 ทเวทวํ คเวสนุโต อุกฺคณฺฐี วินายกํ ๑
 ภควา ตมฺหิ สมเย สุเมโธ โลกนายโก
 จตฺสจฺจํ ปกาเสนุโต โพเชติ ชนตํ พหุ^๒ ๑
 อญฺชลี ปคฺคเหตฺวาน ลีเส กตฺวาน วนฺทหน^๓
 สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา อีมา คาธา อภาสถ^๔ ๑
 วสฺสลิเก ปุปฺฟมานสฺมี สฺนตฺติเก อฺปวายติ
 ตวํ วีร คฺุณคฺุณฺเรน ทิสา สพฺพา ปวายสิ ๑
 จมฺปเก นาคมฺลิกเก^๕ อธิมฺุตตกเกตเก
 สาลेषฺส ปุปฺฟมานेषฺส อนฺุวาทํ ปวายติ ๑
 ตว คนฺธํ ฌายิตฺวาน^๖ หิมวฺนตา อีชาคมิ
 ปุชฺเชมิ ตํ มหาวีร โลกเชฏฺฐสฺ มหายส ๑
 วรจนฺทหนเนนानุสิมฺปี สุเมธํ โลกนายกํ
 สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ตฺุณฺหิ อภฺจาลิ ตาวเท ๑
 สุเมโธ นาม ภควา โลกเชฏฺฐโจ นราสโก
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสิหิตฺวา อีมา คาธา อภาสถ ๑
 โย เม คฺุณ^๗ ปกิตฺเตสิ จนฺทหนญฺจ อปุชฺยิ
 ตมฺหํ กิตฺตยิสฺสามิ สฺุณฺหาถ มม ภาสโต ๑
 อาทยยวากฺยวจโน พฺรหฺมา อฺุชฺช ปตาปวา

๑ ม. วิปินา ๑ ๒ ย. ตทา ๑ ๓ ม. ย. จนฺทหนํ ๑ ๔ ม. อภาสทํ ๑

๕ ม. ย. นาควนฺธิเก ๑ ๖ ม. ย. สฺุณฺทิตฺวาน ๑ ๗ ม. ย. คฺุณ ๑

ปญจวิสติกปปานิ	สปปภาโส ภวิสฺสติ ๑
ฉพฺพิสติกปปสเต	เทวโลเก รมิสฺสติ
สทฺสสฺสขตฺตํ ราชชา จ	จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ ๑
เตตฺตีสฺสขตฺตํ เทวโนโท	เทวรสฺสํ ภวิสฺสติ
ปเทสฺสรชฺชํ วิปฺปลํ	คณฺหาโต อสงฺขยํ ๑
ตโต จโตยํ มนุสฺสํ	มนุสฺสตฺตํ คมิสฺสติ
ปญฺญกมฺเมเน สํยฺตโต	พฺรหฺมพฺนฺธุ ภวิสฺสติ ๑
อชฺฌายโก มนุสฺสโร	ติณฺณํ เวทาน ปารคฺคู
ตีณฺณิกขณฺสมปฺนโน ^๑	พาวรี นาม พฺรหฺมโณ ๑
ตสฺส ลิสฺโส ภวิตฺวาน	เฮสฺสติ มนฺตปารคฺคู
อุปคฺนฺตฺวาน สมพฺพุทฺธํ	โคตมํ สกฺยปฺจฺควํ ๑
ปฺจุฉิตฺวา นิปฺปฺเณ ปณฺเฑ	ทาสยิตฺวาน มานสํ ^๒
สพฺพาสเว ปริณฺเฑาย	วิหฺรามี อนาสโว ^๓ ๑
ตีวิชฺคฺคิ นิพฺพุตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุทฺตา
สพฺพาสเว ปริณฺเฑาย	วิหฺรามี อนาสโว ๑
กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุทฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามี อนาสโว ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสฺสภฺิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺพิณฺเฑา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺหํ อายสฺมา โตเทยฺโย เถโร	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
โตเทยฺยตฺถเธรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑	

๑ ม. ติลกฺขณฺเนน สมปฺนโน ๑ ๒ ม. ย. ภาวยิตฺวาน อวฺชสํ ๑ ๓ ม. วิหฺริสฺสตีนาสโว ๑

นวมํ ชตุกณฺณิกตฺเถราปทานํ (๔๐๙)

[๔๑๑] นคร ทํสวติยา	เสฏฺฐิปปุตฺโต อโหสํ
สมปปีโต กามคุณฺเหหิ ^๑	ปริวารมหนํ ^๒ ตทา ๑
ตโต ปาสาทมารุยฺห	มหาโฆเค วลฺลชโก
ตตถ นจฺเจหิ คีเตหิ	ปริวารมหนํ ตทา ๑
ตฺริยา อาหตา มยฺหํ	สมมตาสมาหิตา
รณฺชนฺตี ^๓ อิตฺถิโย สพฺพา	หฺรนฺตियเว เม มโน ๑
เจลาวกา วามนิกา	กฺุชฺวา สีมชฺฉิตา ^๔
ลนฺธิกา โสภชฺฉายี จ	ปริวารนฺติ มํ สทา ๑
เวตาสินฺเน กุมภณฺนิ	นฺญา จ นจฺจกา พหุ
นฺญกา นานฺนกา เจว	ปริวารนฺติ มํ สทา ๑
กปฺปกา นฺหาปกา สฺฐา	มาลาการา สุปาสกา ^๕
ชฺลลา มลฺลา จ เต สพฺเพ	ปริวารนฺติ มํ สทา ๑
เอเตสุ กิพฺมาเนสุ	สิกฺขิตฺเต กตฺุปาสเน
รตฺตินฺทิวํ น ชานามิ	อินฺโทว ติทเส ปุเร ^๖ ๑
อหฺธิกา กปฺภนา ^๗ สพฺเพ	ยาจกา จรกา พหุ
อุปคจฺจนฺติ เต นิจจํ	ภิกฺขยฺนฺตา มมํ ชฺรํ ๑
สมณฺา พุราหฺมณฺา เจว	ปุณฺณกฺเขตฺตฺตา อนฺตฺตฺรา
วพฺุชฺยฺนฺตา มมํ ปุณฺณํ	อาคจฺจนฺติ มมํ ชฺรํ ๑
ปฺญกา ^๘ ลฺญกา สพฺเพ	นินฺนฺตา ปุปฺฟสาณฺกา

๑ ม. ย. กามคุณ ๑ ๒ ม. ปริวารมหนํ ๑ ๓ ม. ย. นจจนฺตา ๑
 ๔-๕ ม. เจลาปิกา สามณิกา กุชฺวาสิ ติมชฺฉิกา, ย. เวลามิกา วามนิกา ... ๑
 ๕ ย. สุมาสก ๑ ๖ ม. ย. ติทสงฺคณ ๑ ๗ ม. ย. ปถิกา ๑
 ๘ ม. ปญฺคา, ย. ปทกา ๑

เตทณฺฑิกา เอกลิษา	อาคจฺจนฺตฺติ มมํ ฆรํ ๑
อาชีวิกา วิลฺลุตตาวี	โคตมา ^๑ เทวธมฺมิกา
รโฆชฺชุลลธรา เอเต	อาคจฺจนฺตฺติ มมํ ฆรํ ๑
ปรีวตฺตกา สิหฺตฺติปตฺตา ^๒	โกธปฺปคฺคณิกา ^๓ พหุ
ตปฺปสี วนจารี จ	อาคจฺจนฺตฺติ มมํ ฆรํ ๑
อนธกา ^๔ ทมิลา เจว	สากุกฺขา มลยาฬิกา ^๕
สวรา โยนกา เจว	อาคจฺจนฺตฺติ มมํ ฆรํ ๑
คณฺธกา ^๖ มุณฺฑทกา สพฺเพ	กุญฺจลา สานฺหวินฺทกา ^๗
อาราว จินฺนรฺมฺจจา จ	อาคจฺจนฺตฺติ มมํ ฆรํ ๑
อลสนฺทกา ปลลวกา	ปพฺพตฺตานคฺคมารุสา ^๘
พาหิกา ^๙ เจตปฺปตฺตา จ	อาคจฺจนฺตฺติ มมํ ฆรํ ๑
มธฺรกา โภสลกา	กาลิกา ^{๑๐} หตฺถิโปริกา
อิสินฺหา มกฺกลา ^{๑๑} เจว	อาคจฺจนฺตฺติ มมํ ฆรํ ๑
เจลาวกา อารมฺพา ^{๑๒} จ	โอภาสา ^{๑๓} เมฆลา พหุ
ขุทฺทกา สุทฺทกา เจว	อาคจฺจนฺตฺติ มมํ ฆรํ ๑
โรหกา ^{๑๔} สินฺธว เจว	จิตฺตกา ^{๑๕} เอกกณฺณิกา
สุรฺมฺจจา อปรนฺตา จ	อาคจฺจนฺตฺติ มมํ ฆรํ ๑
สุปฺปารกา กุมารา จ ^{๑๖}	มลยา โสณฺณณฺฎมิกา ^{๑๗}
วขฺชิวา ^{๑๘} จ เต สพฺเพ	อาคจฺจนฺตฺติ มมํ ฆรํ ๑

๑ ม. โคธมฺมา ๑ ๒-๒ ม. ปรีวตฺตกา สนฺตฺติปตฺตา ๑ ๓ ย. โภณฺฑปฺปคฺคณิกา ๑

๔ ม. ย. โอทฺทกา ๑ ๕ ม. มลยาฬิกา ๑ ๖ ม. ย. อนธกา ๑

๗ ม. โภญฺจลา หนฺหวินฺทกา, ย. โภลกา ... ๑

๘ ม. ธมฺมรา นิคฺคมานุสา, ย. ปพฺพรา ภคฺคการุสา ๑ ๙ ม. เคหิกา ๑

๑๐ ม. กสิงฺคา ๑ ๑๑ ย. มตฺถลา ๑ ๑๒ ม. อารมฺพา, ย. อารมฺมา ๑

๑๓ โอชฺชุกฺขา, ย. โอชฺชุกฺกา ๑ ๑๔ ม. ย. โรหณ ๑ ๑๕ ม. จิตฺกา, ย. จิตฺตาว ๑

๑๖ ย. สุปฺปาริกา กิกุมารา จ ๑ ๑๗ ม. มลลโสณฺณณฺฎมิกา ๑ ๑๘ ม. วขฺชิวตฺตกา ๑

นพการา เปสการา	จम्मการา จ ตจจกา
กम्मการา ^๑ กุมภการา	อาคจจหนฺติ มम्मํ ชฺรํ ๑
มณิการา โลหการา	โสณฺณการา จ ทุสฺสีกา
ตีปุการา จ เต สพฺเพ	อาคจจหนฺติ มम्मํ ชฺรํ ๑
อุสฺสการา ^๒ ฆมการา	เปสการา จ คณฺฐิกา
รชกา ตฺนุหนฺวายา จ	อาคจจหนฺติ มम्मํ ชฺรํ ๑
เตลิกา กฏฺฐหารา จ	อุทฺทการา จ เปลิกา
สุปิกา สรทกฺษา จ ^๓	อาคจจหนฺติ มम्मํ ชฺรํ ๑
โทวาริกา อนิกตฺถา	คณฺฐิกา ^๔ ปุปฺผจจกฺทกา
หตฺถาโรหา หตฺถิปาลา	อาคจจหนฺติ มम्मํ ชฺรํ ๑
^๕ อานนฺทสฺส นาม รณฺโฆ	สมคฺคสฺส ^๕ อทาสํ
สตฺตวณฺณเณน รตเนน	อุณฺตถ์ ^๖ ปุรฺยामํ ๑
เย มยา กิตฺติตฺตา สพฺเพ	นानาวณฺณนา พหุ ชนา
เตสาหํ จิตฺตมณฺเฑาย	ตปฺปยิ รตเนนปิ ^๗ ๑
วคฺคฺคฺสฺส ภาสฺมาเนสฺส	วชฺชมานาสฺส เภริสฺส
สงฺเขสฺส ฐมฺยนฺเตสฺส	สกกเคเห รมามํ ๑
ภคฺวา ตมฺหิ สมเย	ปทุมฺมตฺตรนามโก ^๘
สท ^๙ สตฺสทฺสเสหิ	ปริกฺษิณฺนาสเวหิ โส ๑
ภิกฺขุหิ สหิโต วิถิ	ปฏฺธิปชฺชิตฺถ จกฺขุมา
โอมภาเสนฺโต ทิสา สพฺพา	ทึปรุกฺโขว โชตฺติ ๑
วชฺชชฺนติ เภริโย สพฺพา	คจจหนฺเต โลกนายนเก
ปภา นินฺทาวเต ตสฺส	สตรํสิว อุคฺคโต ๑

๑ ม. ย. กมฺมารา ๑ ๒ ย. จาปการา ๑ ๓ ม. สุปิกา สุปฺรทฺทกา จ, ย. ... รุทฺสทฺทกา จ ๑
 ๔ ม. พนฺธิกา, ย. สนฺธิกา ๑ ๕-๕ ม. ... มทฺรณฺโฆ มมตฺตสฺส, ย. อรินฺทนาม ... ปมตฺตสฺส ๑
 ๖ ม. อุณฺตถ์ ๑ ๗ ม. ย. รตเนนํ ๑ ๘ ม. ย. ... นายนโก ๑ ๙ ม. วสิ ๑

กวามุตรีกายาปิ
 อนโตฆเรสุ วิบุโล
 ปภัง ทิสฺวาน พุทฺธสฺส
 นิสฺสํสยํ พุทฺธเสฏฺโฐ
 ชิปฺป โอรุยฺห ปาสาทา
 สมฺพุทฺธํ อภิวาเทนโต^๒
 อนุกมฺปตฺถ เม พุทฺโธ
 วสฺสตสทสฺเสหิ
 นิมนฺตยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ
 ตตฺถ อนนฺเนน ปาเนน
 ภูตฺตาวีกาลมณฺเฑยาย
 สงฺคีเตน^๔ ตฺริเยน
 ปทุมฺตฺตโร โลกวินฺดู
 อนโตฆเร นิสฺสิทฺวา
 โย มํ ตฺริเยนฺอุปฺภุจาสี^๕
 ตมหนํ กิตฺตยิสฺสามิ
 ปหฺตมฺภโกช หนฺตฺวาน
 จตฺตฺที่เป เอกเรชฺชํ
 ปณฺจสีเล สมาทาย
 สมาทาย ปวตฺตฺนโต
 ตฺริยสฺตสทสฺसानิ
 วชฺชยิสฺสนฺติมํ นิจฺจํ

ปวิญฺเฐน จ รสฺมิณา
 อาโลโก อาสิ ตาวเท ๑
 ปาริสชฺเช อโวจหนํ
 อิมํ วิถิมฺปาโคโต ๑
 อคฺมึ อนฺตฺราปณฺ^๑
 อิทํ วจนมพฺรวิ ๑
 ชลชฺชุดตฺตมนามโก^๓
 อธิวาเสสิ โส มฺหิ ๑
 อภินฺถึ สกํ ชฺรํ
 สนฺตปฺเปสิ มหามฺหึ ๑
 พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส ตาทินฺ
 พุทฺธเสฏฺฐจํ อฺุปฺภุจฺหิ ๑
 อาหฺตฺสินํ ปฏฺฐิคฺคโห
 อิมา คาถา อภาสถ ๑
 อนฺนปानณฺจทาสิ เม
 สฺถนาถ มม ภาสโต ๑
 สหิรณฺโณ สโภชน
 การยิสฺสตียํ นโร ๑
 ทสฺกมฺมปเถ รโต^๖
 ปฺริสํ ลิกฺขเปสฺสตี^๗ ๑
 นาริโย^๘ สมฺลจฺกตา
 อฺุปฺภุจฺจานสฺสิทํ ผลํ ๑

๑ ม. ย. อนฺตฺราปณฺ ๑

๒ ม. อภิวาเทตฺวา ๑

๓ ม. ย. ... นายโก ๑

๔ ม. ย. สดงฺคีเณ ๑

๕ ม. ตฺริเยนฺอุปฺภุจาสิ ๑

๖ ม. ย. ตโต ๑

๗ ม. ลิกฺขาปยิสฺสตี ๑

๘ ม. เภริโย ๑

ตีสกปฺปสทสฺสทานิ	เทวโลเก รมิสฺสติ
จตฺตสฺสภูจิชตฺตํ เทวินฺโท	เทวราชฺชํ กริสฺสติ ๑
จตฺตสฺสตตฺติกฺขตฺตํ จ ^๑	จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสติ
ปเทสฺราชฺชํ วิปฺปลํ	คณฺหาโต อสงฺขยํ ๑
กปฺปสทสทสฺสสมฺหิ	โอยกฺกาทกฺกุลสมฺภาโว
โคตโม นาม นามเนน	สตฺถา โลเก ภาวิสฺสติ ๑
อุปฺปชฺชติ ยํ โยนี	เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ
อนฺฐนโภาโค หุตฺวาน	มนุสฺสตฺตํ คมิสฺสติ ๑
อชฺฌายโก ภาวิตฺวาน	ติณฺณํ เวทาน ปารคฺคู
อุตฺตมตฺตํ คเวสนโต	จริสฺสติ มหี ตทา ^๒ ๑
โส จ ปจฺจนา ปพฺพชิตฺวา	สฺกฺกมฺมุเลน โจทิตฺ
โคตมสฺส ภควโต	สาสนเนภริสฺสติ ๑
อาราชยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ	โคตมํ สกฺยปฺนฺจควํ
กิลเลสฺส ฉาปยิตฺวาน	อรหายํ ภาวิสฺสติ ๑
ปวเน ^๓ พฺยคฺขมราชาว	มิคราชาว เกสรี
อภีโต วิหฺรามชฺช	สกฺยปฺตฺตสฺส สาสนเน ๑
เทวโลเก มนุสฺสเส วา	ทลิตฺเท หุคฺคติมฺหิ วา
นิพฺพตฺตี เม น ปสฺสามิ	อุปฺภูจฺจานสฺสลิทํ ผลํ ๑
วิเวกมฺนุยฺยุตฺโตมฺหิ	อุปฺสนโต นิรฺูปฺติ
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
กิลเลสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุหฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พฺพุทฺธสฺส สนฺตฺติเก

๑ ม. จตฺตสฺสภูจิชตฺตํ ราชาว ๑

๒ ม. ย. อิมํ ๑

๓ ม. วิปเน ๑

ติสโส วิชชา อนุปปตตา กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ฯ
 ปฏิสมภีทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺนมา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ชตฺกณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ชตฺกณฺณิกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ อุเทนตฺเถราปทานํ (๔๑๐)

[๔๑๒] ทิมวณฺตสุส อวิหฺวเร	ปทุโม นาม ปพฺพโต
อสุสโม สุกโต มยฺหํ	ปณฺณสาลา สุมาปิตา ฯ
นทีโย สนฺทเร ^๑ ตตฺถ	สุปฺติตฺถา มโนรมา
อจฺโฆทกา สีสฺชลา	สนฺทเร นทีโย สทา ฯ
ปาจึนา ปาวุสา มจฺฉา	วลชา ^๒ มุณฺชโรหิตา
โสภนฺตํ นทีโย เอเต	วสนฺตํ นทียา ตทา ^๓ ฯ
อมฺพชฺมพฺพิ สณฺณนฺนา	กเรริตฺติลกา ตถา
อุทฺทาลกา ปาฏฺฐลิโย	โสภนฺตํ มม อสุสมํ ฯ
องฺโกลกา ^๔ พิมฺพิชลา	มายาหฺรา ^๕ จ ปุปฺพิตา
คนฺเชน อุปฺวายนฺตา ^๖	โสภนฺตํ มม อสุสมํ ฯ
อริมฺตฺตา สตฺตลิกา	นาคา สาลา จ ปุปฺพิตา
ทิวฺพา คนฺธา สมฺปวณฺตา	โสภนฺตํ มม อสุสมํ ฯ
โกสุมฺภา สลฺฟ้า นีปา	หตฺถปาตา จ ปุปฺพิตา ^๗

๑ ย. สุนฺหรี ฯ เอวมฺปริปี ฯ ๒ ย. ชลชา ฯ ๓-๓ ม. โสภนฺตา ... สทา ฯ
 ๔ ม. อาโกลกา ฯ ๕ ม. มายาการิ, ย. มายาจาธา ฯ
 ๖-๖ ย. ทิวพฺพนฺธสฺมาปณฺนา ฯ อิตฺ ปรี อีทิสฺเมว ฯ
 ๗-๗ ม. โกสมฺภา ... อฏฺฐจฺคาปี ..., ย. ... กฏฺฐจฺคา จ สุปฺพิตา ฯ

ทิพพา คนฺธา สมฺปนฺนตา	โสภณฺติ มม อสฺสมํ ๑
หรีตกา อามลกา	อมฺพา ชมฺพุ วิเภทกา
โกลา ฆลลาตกา เพลลา	ผลานิ พหุ อสฺสเม ๑
กลมฺพา กทลีส ^๑ ตตฺถ	ปฺปฺพนฺติ มม อสฺสเม
ทิพพา คนฺธา ^๒ สมฺปนฺนตา	โสภณฺติ มม อสฺสมํ ๑
อโสภณฺติ จ วรีย ^๓	นิมฺพรุกฺขา จ ปฺปฺพิตา ^๔
ทิพพา คนฺธา สมฺปนฺนตา	โสภณฺติ มม อสฺสมํ ๑
ปฺปฺพนฺตาวา คิริปฺปฺพนฺตาวา ^๕	ติมิรา ตตฺถ ปฺปฺพิตา
ทิพพา คนฺธา สมฺปนฺนตา	โสภณฺติ มม อสฺสมํ ๑
นิคฺคณฺที ลีรินิคฺคณฺที	จมฺปรุกฺเขตฺถ ปฺปฺพิตา
ทิพพา คนฺธา สมฺปนฺนตา	โสภณฺติ มม อสฺสมํ ๑
อวิหฺวเร โปกฺขรณฺี	จกฺกวากุปฺกฺชฺชิตา
มนฺทาลเกหิ สณฺณนฺนา	ปทฺมฺปฺปลเกหิ จ ๑
อจฺฉาทกา สีสฺซลา	สุปฺติตฺถา มโนรมา
อจฺฉา ผลิกสมานา	โสภณฺติ มม อสฺสมํ ๑
ปทฺมา ปฺปฺฟเร ตตฺถ	ปฺปฺนทรีกา จ อฺปฺปลา
มนฺทาลเกหิ สณฺณนฺนา	โสภณฺติ มม อสฺสมํ ๑
ปาจฺฉินา ปาวุสา มจฺฉา	พลชา มุณฺชโรหิตา
วิจฺรณฺตาว เต ตตฺถ	โสภณฺติ มม อสฺสมํ ๑
กุมฺภีลา ลุํสุมารา จ	กจฺฉปา จ คหา พหุ
โอคหา ^๖ อชฺครา จ	โสภณฺติ มม อสฺสมํ ๑
ปาเรวตา รวิหฺงสา	จกฺกวากา นทีจฺรา

๑ ม. กนฺทลีส ๑

๒ ม. ทิพพคนฺธ ๑

๓ ม. อโสภณฺติวารีย จ ๑

๔ ย. นีปรุกฺขา ๑

๕-๕ ม. ย. ปฺปฺนนาคา คิริปฺปฺนนาคา ๑

๖ ย. โอคฺหา ๑

ทินทิกา สาลิกา เจว	โสภนุติ มม อสุสมํ ๑
นยิตา อมพคนฐี จ	เกตกา ตตถ ปุปฺผิตา
ทิพฺพา คนฺธา สมฺปวนฺตา	โสภนุติ มม อสุสมํ ๑
สีหา พฺยคฺขมา จ ทีปํ จ	อจฺจโกกตฺรจฺจโย ^๑
อนุสณฺจรณฺตา ปวเน	โสภนุติ มม อสุสมํ ๑
ชฎาภาเรน ภริตา	อชินฺตุตฺตฺรวาสิโน ^๒
อนุสณฺจรณฺตา ปวเน	โสภนุติ มม อสุสมํ ๑
อชินานิ ฐรา เอเก ^๓	นิปกา สนฺตฺวตฺตฺติโน
อปฺปาทารา จ ^๔ เต สพฺเพ	โสภนุติ มม อสุสมํ ๑
ชาริกาช ^๕ คเหตุวาน	อชฺโฆคยฺห วนํ ตทา
มูลผลานิ ภูณฺชนฺตา	วสนฺติ อสุสมํ ตทา ๑
น เต ทารุํ ออาหารนฺติ	อุทกํ ปาทโรวนํ
สพฺเพสํ อานฺุภาเวน	สยเมวาทฺรียติ ๑
จฺจฺลาลีตฺติสทฺสฺสานิ	อิสโย ตตถ ^๖ สฺมาคตา
สพฺเพเว ฉายิโน เอเต	อุตฺตมตฺถํ คเวสิโน ^๗ ๑
ตปฺสฺสิโน พฺรหฺมจาริ	โจเทนฺโต อปฺปนาเว เต
อมฺพราวจฺรา สพฺเพ	วสนฺติ อสุสมํ ตทา ๑
ปญฺจาทํ สนฺนิปตฺนฺติ	เอกคฺคา สนฺตฺวตฺตฺติโน
อณฺณมณฺณิ ^๘ อภิวาทฺตฺวา	ปกฺกมฺนฺติ ทิสามฺุขา ๑
ปทุมฺุตโร นาม ชิโน	สพฺพชฺมฺมาน ปารคฺู
ตมฺนฺธการํ วิธมํ	อุปฺปชฺชิ ตาวเท ชิโน ๑
มม อสุสมฺสามนฺตา	ยฺกฺโข อาสิ มหิทฺธิโก

๑ ม. ... ตฺรจฺจกา ๑

๒ ม. ... วาสิโน ๑

๓ ม. ยฺ. เอเต ๑

๔ ม. อปฺปาทารา ๑

๕ ม. ยฺ. ชาริการํ ๑

๖ ม. อีสยตฺถ ๑

๗ ม. อุตฺตมตฺถคเวสกา ๑

๘ ม. ยฺ. อณฺโณณฺณิ ๑

โส เม สัสติถ สมพุทฺธํ ชลชุตตมนามกั^๑ ฯ
 เอส พุทฺโธ สมุปนฺโน ปทุมุตฺตโร มหามุนิ
 ชิปปิ คนฺตวาน สมพุทฺธํ ปยฺรุปาสสฺสุ มาริส^๒ ฯ
 ยกฺขสฺส วจันํ สุตฺวา วิปฺสนฺเนน เจตสา
 อสฺสมํ สํสาเมตฺวาน นิกฺขมึ ปวนา ตทา ฯ
 เจเลว ทฺยหฺมานมฺหิ นิกฺขมิตฺวาน อสฺสมา
 เอกฺรตฺถึ นินฺวาสิตฺวา อฺปกณฺณี วินายกั ฯ
 ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู อาหุตฺนํ ปฏฺิคฺโคโ
 จตฺสจฺจํ ปกาเสนฺโต เทเสสิ อมตํ ปทํ ฯ
 สฺมุลลํ ปทุมํ คยฺห อฺปกคนฺตฺวา มฺहेสิโน
 ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน พุทฺธสฺส อภิวาทยึ^๓ ฯ
 ปุชฺยิตฺวาน สมพุทฺธํ ชลชุตตมนายกั
 เอกัง อชินํ กตฺวา สนฺถวี โลกนายกั ฯ
 เยน ฅาณฺน สมพุทฺโธ วสตีห อนาสโว
 ตํ ฅาณํ กิตฺตยิสฺสามิ สฺุณาถ มม ภาสโต ฯ
 สํสารโสตํ ฉินฺทิตฺวา ตาเรสิ สพฺพปาณินํ
 ตว ฅมฺมํ สฺุณิตฺวาน ตณฺหาโสตํ ตรณฺติ เต ฯ
 ตฺวํ สตฺถา จ เกตฺว^๔ ฐโช ยฺุโป^๕ ปาณินํ
 ปฺรายโน ปตฺติจฺจาสิ^๖ ทึโป จ ทิปฺทฺตฺโตมเ^๗ ฯ
 ยาวตา คณฺโณ โลกเ สตฺถฺวาทา ปฺวฺจฺจเร
 ตฺวํ อคฺโคสิ สปฺปณฺโณ^๘ ตว อนฺโตคฺชาว เต ฯ

๑ ม. ยฺ. ... นายกั ฯ

๓ ม. ยฺ. อภิโรปยึ ฯ

๗ ม. ยฺ. ทิปฺทฺตฺตม ฯ

๒ ม. ปยฺรุปาส ... , ยฺ. ปยฺรุปาสสฺสุ ตํ มุนิ ฯ

๔,๕ ม. ยฺ. จ ฯ ๖ ม. ปตฺติจฺจา จ ฯ

๘ ม. สพฺพพญฺญ ฯ เอวมฺฺปริปิ ฯ

ตว ฌาณน^๑ สปปญโธ ตาเรสิ ชนตํ พหุ
 ตว ทสฺสนมาคम्म ทุกฺขสฺสนตํ กริสฺสเร ฯ
 เยเกจิเม คนฺธชาตา โลเก วายนฺติ จกฺขุม
 ตว คนฺธสฺโม นตฺถิ ปุณฺณกฺเขตฺเตเต มหามฺุณี ฯ
 ตีรจฺฉานโยนี นีรยํ ปริโมเจหิ จกฺขุม^๒
 อสงฺขตํ ปทํ สนฺตํ เทเสสิ ตฺวํ มหามฺุณี ฯ
 ปทฺมุตฺตโร โลกวินฺุ อาหุตีนํ ปฏฺิคฺคโห
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสฺสีทฺวา อีมา คาถา อภาสถ ฯ
 โย เม ฌาณํ อပ္ฺุเชสิ ปสนฺุเน เสหิ ปาณฺิหิ
 ตมหนํ กิตฺตยิสฺสามิ สฺุณฺณถ มม ภาสฺโต ฯ
 ตีส กปฺปสทฺสฺถานิ เทวโลเก รมิสฺสติ
 สทฺสฺสทฺตํ ราชา จ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ ฯ
 สฺุทฺทลาภ^๓ สทฺุโฆมิ โตสยิตฺวาน สฺุพฺพตํ
 สทฺุพาสเว ปริณฺุณาย วิหรามิ อนาสโว ฯ
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สทฺุเพ สฺุมฺุหตา
 นาโคว พนฺุณํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 สฺุวาคตํ วต เม อาลิ มม พฺุทฺทสฺส สนฺฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พฺุทฺทสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺิสมฺุภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุสิเม
 จพฺุภินฺุณวา สจฺุจฺฉิกตา กตํ พฺุทฺทสฺส สาสนฺฺนฺฺติ ฯ
 อิตฺถํ สฺุทํ อายสฺมา อุเทโน เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 อุเทนฺตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ย. ตฺวํ อคฺคฺเคสิ ฯ

๒ ม. ย. ปริโมเจสิ จกฺขุม ฯ

๓ ม. ย. สฺุทฺทลาภํ ฯ

อุททหนํ

เมตเตยโย ปุณฺณโก เถโร เมตตคฺชฺ โชตโกปิจ
 อุปสีโว จ นนฺโท จ เหมโก สตฺตโม ตหิ ๗
 โตเทยโย ชตุกณฺณี จ อุเทโน จ มหายนฺโส
 ตีณิ คากาสตานตฺถ อสีติ ตีณิ จุตฺตริ ๗

เมตเตยยวคโค เอกจตฺตาสีสม ๗

สุตตปิฎก ขุททกนิกายสุส

อปทานิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

ทฺวาจตฺตาฬีสโม ภทฺทาลิวคฺโค

ปจฺมํ ภทฺทาลิตฺถเธาปทานิ (๔๑๑)

[๑] สุเมโธ นาม สมพุทฺโธ	อคฺโค การุณิโก มุณี
วิเวกกาโม โลกคฺโค	หิมวฺนตํ อุปาคมิ ฯ
อชฺโฌคฺคเหตฺวา หิมวฺนตํ ^๑	สุเมโธ โลกนายนโก
ปลฺลงกํ อามุชิตฺวาน	นิสฺสีทิ ปุริสฺสทโก ^๒ ฯ
สมาธิํ โส สมฺาปนฺโน	สุเมโธ โลกนายนโก
สฺตตฺตรตฺตินฺทิวํ พุทฺโธ	นิสฺสีทิ ปุริสฺสฺตฺตโม ฯ
ขาริกาชฺ ^๓ คฺคเหตฺวาน	วณฺมชฺโฌคฺคิ อหํ
ตตฺถทฺทสาลีํ สมฺพุทฺธํ	โอฆตฺติณฺณมนฺนํ สวํ ฯ
สมฺมชฺชนี้ คฺคเหตฺวาน	สมฺมชฺชิตฺวาน อสฺสมํ
จตฺตฺถนฺเต จเปตฺวาน	อกาลี มณฺทปํ ตทา ฯ
สาลปฺปฬํ คฺคเหตฺวาน ^๔	มณฺทปํ จาทยี อหํ

๑ ม. ย. หิมวํ ฯ

๒ ม. ย. ปุริสฺสฺตฺตโม ฯ

๓ ม. ขาริการํ ฯ เอวมฺปฺริปิ ฯ

๔ ม. อาหริตฺวา ฯ

ปสนนจิตโต สุมโน
 ยํ วทนติ สุขเมโธติ
 ภิกขุสงฺฆเม นิสีทิตฺวา
 พุทฺธสุส คิรมณฺเวยาย
 อสฺสยํ พุทฺธเสฏฺโฐ
 สุขเมโธ นาม สมฺพุทฺโธ
 เทวสงฺฆเม นิสีทิตฺวา
 โย เม สตฺตาทํ มณฺฑปํ
 ตมํ กิตฺตยิสฺสามิ
 เทวภูโต มนุสฺโส วา
 ปหฺตโมโค หุตฺวาน
 สฺมุจฺจึ นาคสทฺสฺสานิ
 สุวณฺณกจฺจมา มาตงฺคา
 อารุพฺพา คามณฺเอยมิ
 สายํ ปาโต อุปฺภฺจฺจํ
 เตหิ นาคะหิ ปริวฺโต
 สฺมุจฺจึ อสฺสทฺสฺสานิ
 อาชานียา จ^๑ ชาตียา
 อารุพฺพา คามณฺเอยมิ
 ปริวาเรสุสฺสทฺติมํ นิจฺจํ
 สฺมุจฺจึ รตฺสทฺสฺสานิ
 ทิปา อโถปิ เวยฺยคฺขมา

๑ อวณฺที โลกนายนํ^๑ ฯ
 ๒ ภูริปณฺณํ สุขเมธลํ
 ๓ อิมมา คาทา อภาสถ ฯ
 ๔ สพุเพ เทวา สมากมฺมุ
 ๕ ฆมมํ เทเสติ จกฺขุมา ฯ
 ๖ อาหุตีเน ปฏฺิคฺคโ
 ๗ อิมมา คาทา อภาสถ ฯ
 ๘ ธารยิ สาลฉาหนํ^๒
 ๙ สฺสนาถ มม ภาสโต ฯ
 ๑๐ เหมวณฺโณ ภวิสฺสติ
 ๑๑ กามโมคิ ภวิสฺสติ ฯ
 ๑๒ สพุพาลงฺการภูติตา
 ๑๓ เหมกปฺปนิวาสสา^๓ ฯ
 ๑๔ โทมรงฺกุสปาณิมิ
 ๑๕ อากจฺฉิสฺสทฺติมํ นรํ ฯ
 ๑๖ รมิสฺสติ อยํ นโร
 ๑๗ สพุพาลงฺการภูติตา ฯ
 ๑๘ ลินฺธวา สีมฺพาหนา^๔
 ๑๙ อินฺทียาจาปฺচারิมิ^๖ ฯ
 ๒๐ พุทฺธชฺชูชายิหํ ผลํ
 ๒๑ สพุพาลงฺการภูติตา ฯ
 ๒๒ สนนฺทฺธา อุสฺสิตฺตทฺชชา

๑-๑ ม. ย. อภิวนฺที ตถาคตํ ฯ

อีโต ปรี อีสเมว ฯ

๖ ม. อิลฺลียาจาปฺচারิมิ ฯ

๒ ม. ย. สาลฉาหิตํ ฯ

๔ ม. ย. ว ฯ

๓ ม. เหมกปฺปนิวาสสา ฯ

๕ ม. สีมฺวาหิโน ฯ

อารุฬุหา คามณีนัยภิก
 ปริวารุสสนุติมํ นิจจํ
 สฎฐี คามสทสสานิ
 ปหุตชนธณณานิ
 สทา ปาตุภาวิสุสนุติ
 หตถิ อสุสา รธา ปตตติ
 ปริวารุสสนุติมํ นิจจํ
 อฎฐารเส กปฺปสเต
 สทสสทกขตตุํ ราชชา จ
 สทานํ ตีถิกขตตุํ จ
 ปเทสรชชํ วิปุลํ
 ตีสกปฺปสทสสมหิ
 โคตโม นาม นามเนน
 ตสส ฐมเมสุ ทายาโท
 สพฺพาสเว ปริณณาย
 ตีสกปฺปสทสสมหิ
 เอตถนตฺรํ อูปาทาย
 ลามา มยหํ สุททํ เม
 ติสฺโส วิชฺชา อญฺฺปตฺตา
 นโม เต ปุริสาชณฺณ
 ฌาณํ ปฏิกิตเตตฺวาน^๑
 ยํ ยํ โยญฺฺปชฺชามิ

จาปหตถเอหิ จมฺมิภิก^๑ ฯ
 พุทฺชชฺชายิหํ ผลํ
 ปริปฺนุณฺณานิ สพฺพโส ฯ
 สุตฺตมิตฺถานิ สพฺพโส
 พุทฺชชฺชายิหํ ผลํ ฯ
 เสนา จ จตฺรจฺจินิ
 พุทฺชชฺชายิหํ ผลํ ฯ
 เทวโลเก รมิสุสฺสติ
 จกฺกวตฺตติ ภาวิสุสฺสติ ฯ
 เทวราชชํ กริสุสฺสติ
 คณฺนาโตะ อสงฺขย^๒ ฯ
 โอกฺกาทกฺกสฺสมภโว
 สตฺถา โลเก ภาวิสุสฺสติ ฯ
 โอรโส ฐมฺมณิรมฺมิโต
 วิหฺรามิ อณาสโว^๓ ฯ
 อทฺทลํ โลกนายกํ
 คเวสี อมตฺปทํ ฯ
 ยมทํ ฌามิ^๔ สาสนํ
 กตํ พุทฺชสฺส สาสนํ ฯ
 นโม เต ปุริสุตฺตม
 ปตฺโตมฺหิ อมตฺปท^๕ ฯ
 เทวตฺตํ อถ มาญฺลํ

๑ ม. ย. วมฺมิภิก ฯ อิโต ปรั อีทิสเมว ฯ ๒ ม. ย. อสงฺขย ฯ อิโต ปรั อีทิสเมว ฯ

๓ ม. วิหริสุสฺตินาสโว ฯ ๔ ม. ย. ฌามิ ฯ ๕ ม. ย. ตว ฌาณํ ปกิตเตตฺวา ฯ

๖ ม. อจลํ ปทํ ฯ

สพฺพตถ สุขิตโต โหมิ	ผลมฺเม ฌาณกิตฺตเน ๑
อิทํ ปจฺจิมกํ มยฺหํ	จริโม วตฺตตี ภาโว
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
กิลเลสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสุส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสฺสมภีทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณวา สจฺจิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ๑
อิตถํ สุทํ อายสฺมา ภาทฺทาลิ เถโร	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
ภาทฺทาลิตฺถेरสุส อปทานํ สมตฺตํ ๑	

ทุติยํ เอกจตฺตฺติยตฺถเราปทานํ (๔๑๒)

[๒] จนฺทภากานทีตีเร	อสุสโม สุกิตโต มม
สุสุทฺตฺตฺพิณากิณฺโณ	ปณฺณสาลา สุมาปิตา ๑
อุตฺตฺตฺตฺตฺกฺกุลา นทิกกา	สุปฺตฺติตฺถา มโนรมา
มจฺจกจฺจปสมฺปนฺนา	สุสุมารนิเสวิตา ^๑ ๑
อจฺจมา มยฺรทีปํ จ	กรวิกกา จ สาลิกกา
กฺกุชฺชนฺตฺติ สพฺพทา เอเต	โสภยฺนฺตฺตา มมสุสฺมํ ๑
โกกิลลา มณฺชฺฐาณิ จ	ทํสา จ มจฺจสุสฺสรา
อภิกฺกุชฺชนฺตฺติ เต ตตฺถ	โสภยฺนฺตฺตา มมสุสฺมํ ๑
สีหา พุยฺคฺชฺมา วราหา จ	พกาโกกตฺตรจฺจโย ^๒

๑ ม. สุสุมารนิเสวิตา ๑

๒ ม. อจฺจโกกตฺตรจฺจกา ๑

คิริทุคฺคฺมฺหิ ^๑ นาเทนฺติ	โสภยฺนฺตา มมฺสฺสํ ๑
เอณฺมิคา จ สรฺภา	ภารณฺทา สฺฐฺรา พหฺ
คิริทุคฺคฺมฺหิ นาเทนฺติ	โสภยฺนฺตา มมฺสฺสํ ๑
อุทฺทาลกา จ จมฺปกา	ปาณฺถี ลินฺทฺวาริกา
อติมฺตฺตา ^๒ อโสกา จ	โสภยฺนฺตา ^๓ มมฺสฺสํ ๑
องฺโกลา ยฺยฺติกา เจว	สฺตตฺตฺปนฺณ ^๔ พิมฺพิชาลิกา
กณฺิกา กณฺิการา จ	ปฺปฺพนฺติ มมฺ อสฺสเม ^๕ ๑
นาคา สาธา จ สลฺฟ้า	ปฺนฺทฺทรีเกตฺถ ปฺปฺพิตา
ทิวฺพา คนฺธา สมฺปนฺตา	โสภนฺติ มมฺ อสฺสเม ๑
อสนฺจ ^๖ อสนา เจตฺถ	มหานามา จ ปฺปฺพิตา
สาธา จ กงฺคฺปฺปฺมา จ	โสภนฺติ มมฺ อสฺสเม ๑
อมฺพา ชมฺพู จ ติลกา	นิปา ^๗ จ สาธกฺลยาณี
ทิวฺพา คนฺธา สมฺปนฺตา	โสภยฺนฺติ มมฺสฺสํ ๑
อโสกา จ กปิฏฺจา จ	ภคินิมาลา จ ปฺปฺพิตา ^๘
ทิวฺพา คนฺธา สมฺปนฺตา	โสภยฺนฺติ มมฺสฺสํ ๑
กหฺมฺพา กทฺลี เจว	อิสฺสิคฺคา จ โรปีตา
ชฺวํ ฝลานิ ธาเรนฺติ	โสภยฺนฺติ มมฺสฺสํ ๑
หรีตฺกา อามลกา	อมฺพา ชมฺพู วิภทฺทา ^๙
โกลา ภลฺลาตกา เพลฺลา ^{๑๐}	ผลิโน มมฺ อสฺสเม ๑
อวิทฺเร ปฺกฺขรณฺี	สฺปฺตติตฺตา มโนรมา
มนฺทาลเกหิ สยฺฉนฺนา	ปทฺมฺปฺปลเกหิ จ ๑

๑ ยฺ. คิริทุคฺคฺปี ๑ ๒ ม. ยฺ. อติมฺตฺตา ๑ อิตฺ ปฺร อีทิสเมว ๑ ๓ ม. โสภยฺนฺติ ๑
 ๔ ม. ยฺ. สตฺตฺลี ๑ ๕-๕ ม. โสภยฺนฺตา มมฺสฺสํ ๑ ๖ ม. ยฺ. อชฺชฺนา ๑
 ๗ ม. นิมฺพา ๑ ๘-๘ ม. คิริมาเลตฺถ ปฺปฺพิตา, ยฺ. ภคินิมาเลตฺถ ๑
 ๙ ม. ยฺ. วิภิตฺกา ๑ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ๑ ๑๐ ม. พิลฺลา ๑ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ๑

คพภั คณฺหฺนฺติ ปทุมา	อญฺเณ ปุปฺพนฺติ เกสรี
โอบตฺตกณฺณิกา เจว	ปุปฺพนฺติ มม อสุสเม ๑
ปาจีนา ปาวุสา มจฺฉา	วสฺชา ^๑ มุญฺชโรหิตา
อจฺโฆทกมฺหิ วิจรํ	โสภยฺนฺติ มมสุสมํ ๑
นยิตา อมฺพคณฺธิ จ	อนฺุกุลฺเล จ เกตกา
ทิวฺพา คณฺธา สมฺปวฺนฺตา	โสภยฺนฺติ มมสุสมํ ๑
มรฺฐมฺีเสหิ สวฺนฺติ ^๒	ชีรสฺปปฺมุพฺพาลิกิ
ทิวฺพา คณฺธา สมฺปวฺนฺตา	โสภยฺนฺติ มมสุสมํ ๑
ปุพฺพินา โสภนา ตตฺถ	อากิณฺณา ชลเสวิตา
^๓ โอบุปฺพมา ปุปฺพิตา เสตา ^๓	โสภยฺนฺติ มมสุสมํ ๑
ชฎาภารภริตา จ	อชินฺตุตฺตวาลิโน
วากจฺีรฺชรา สพฺเพ	โสภยฺนฺติ มมสุสมํ ๑
ยฺุคฺมตฺตมเปกฺขนฺตา	นิปกา สนฺตุตฺตติโน
กามเคธฺ ^๔ อนเปกฺขา	วสนฺติ มม อสุสเม ๑
ปรุพฺพหฺกจฺฉนฺชโลมา	ปงฺกทนฺตา รชสฺสิรา
รชฺชลลฺชรา สพฺเพ	วสนฺติ มม อสุสเม ๑
อภิญฺญาปารมิปฺปตฺตา	^๕ อนฺตุลิกฺเข จราว เต ^๕
อฺุคฺคจฺฉนฺตา นภํ เอเต	โสภยฺนฺติ มมสุสมํ ๑
เตหิ สิสฺเสหิ ปริวฺโต	วสามิ ปวเน ^๖ ตทา
รตฺตินฺทิวํ น ชานามิ	ฉานรตฺติสมฺปปีโต ^๗ ๑
ภคฺวา ตมฺหิ สมเย	อตฺถทสฺสี มหามฺุณิ
ตมฺนฺธการํ นาเสนฺโต	อุปฺปชฺชิ โลกนายนโก ๑

๑ ม. พลชา, ยฺุ ชลชา ๑ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ๑ ๒-๒ ม. ยฺุ. มรฺฐมฺิสมหา สวติ ๑
 ๓ ม. สนฺติ, ยฺุ. โอบุพฺพมา ... เสนฺติ ๑ ๔ ม. กามโกเค ๑ ๕-๕ ม. อนฺตุลิกฺขจราว จ เต ๑
 ๖ ม. วิปเน ๑ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ๑ ๗ ม. ยฺุ. สทา ฉานสมฺปปีโต ๑

อถ อถยตโร ลิสฺโส
 มนฺเต อชฺเชตฺตกาโม โส
 พุทฺโธ โลเก สมฺปฺปนฺโน
 จตฺตจฺจํ ปกาเสนฺโต
 ตฺถุจฺหฺนุโจ ปมฺุทิตะ
 อสฺสมา อภินิภฺขมฺม
 พุทฺโธ โลเก สมฺปฺปนฺโน
 เอถ สพุเพ คมิสฺสาม
 โหวาทปฏิการธา เต
 สาธฺฐติ สมฺปฏฺิจฺฉิสฺสุ
 ชฎาภารภริตา เต
 อุตฺตมตฺถํ คเวสฺนตา
 ภควา ตมฺหิ สมฺเย
 จตฺตจฺจํ ปกาเสนฺโต
 เสตจฺจตฺตํ คเหตุวาน
 เอกาหํ ธารยิตฺวาน
 อตฺถทสฺสี ตฺถ ภควา
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสฺสีทฺวา
 โย เม ฉตฺตมธาวะสิ
 ตมฺหํ กิตฺตยิสฺสามิ
 อิมสฺส ซายมานสฺส
 ธาริสฺสนฺติ สทา ฉตฺตํ
 สตฺตสตฺตติกปฺปานิ

อาคณฺธิ มม สนฺติเก^๑
 ฉฟงฺคํ นาม ลกฺขณํ ฯ
 อตฺถทสฺสี มหามฺุณี
 เทเสสิ^๒ อมตฺปทํ ฯ
 ธมฺมนฺตรคณาสโย^๓
 อิทํ วจนมพฺรวี ฯ
 ทวตฺตีสวรลกฺขโณ
 สมฺมาสมฺพุทฺธสนฺติเก ฯ
 สทฺธมฺเม ปารมฺี คตา
 อุตฺตมตฺถํ คเวสกา ฯ
 อชินฺตุตฺตรวาสีโน
 นิภฺขมฺีสุ วนา ตทา ฯ
 อตฺถทสฺสี มหายโส
 เทเสสิ อมตฺปทํ ฯ
 พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส ธารยฺี
 พุทฺธเสฏฺฐจํ อวณฺทิตํ ฯ
 โลกเชฏฺฐโจ นราสโภ
 อีมา คาถา อภาสถ ฯ
 ปสนฺโน เสหิ ปาณฺนิ
 สฺสณฺณถ มม ภาสโต ฯ
 เทวตฺเต อถ มานุเส
 ฉตฺตทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 เทวโลเก รมิสฺสติ

๑ ม. สนฺติกํ ฯ

๒ ม. เทเสติ ฯ

๓ ม. ยฺ. ธมฺมนฺตรคณาสโย ฯ

สหสฺสกฺขตฺตํ ราชชา จ	จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสตี ๑
สฺตตฺสตฺตตฺติกฺขตฺตฺตฺตฺต	เทวราชฺชํ ภาวิสฺสตี
ปเทสฺสราชฺชํ วิปฺลํ	คณฺเณโต อสงฺขยํ
อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต	โคตโม สกฺยปฺนฺคโว
ตมฺนุชการํ นาเสนโต	อุปฺชฺชิสฺสตี จกฺขุมา ๑
ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาโท	โอรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
สพฺพาสเว ปริณฺณาย	นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๑
ยโต อหํ กมฺมมกํ	ฉตฺตํ พุทฺธสฺส ธารยํ
เอตฺถนฺตเร น ชานามิ	เสตฺถจฺฉตฺตํ อธาริตํ ๑
อิหํ ปจฺฉิมกํ มยฺหํ	จริโม วตฺตเต ภาโว
ฉตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	มตฺถเก ^๑ นิจฺจกาลิกํ ๑
อโห เม สุกตํ กมฺมํ	อตฺถทสฺสิสฺส ตาทิโน
สพฺพาสวปริกฺขิณฺ ^๒	นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภาโว ๑
กิลเส ฌาปิตา มยฺหํ	ภาวา สพฺเพ สฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สฺวาคตํ ^๓ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพีภินฺณวา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
อิตฺถํ สุหํ आयสฺมา เอกฉตฺตฺติโย เถโร	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

เอกฉตฺตฺติยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑-๑ ม. ยฺ. ฉตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑
 ๓ ยฺ. สาคตํ ๑ สพฺพตฺถ อีทิสฺเมว ๑

๒ ม. สพฺพาสวา ปริกฺขิณฺ ๑

ตติยัม ตินสูลกขาทนิยตุเถราปทานัม (๔๑๓)

[๓] ชาตیشรณจ มรณัม	ปจฺจเวกฺขี อหํ ตทา
เอกโก อภินิภขมฺม	ปพฺพชฺชี่ อนคาริยํ ๑
จรมานโน อนุปฺพุเพน	คฺงคาคีรํ อุปาคมี
ตตฺถททสาสี่ ปจฺวี	คฺงคาคีเร สฺปนฺณณกั ^๑ ๑
อสุสมํ ตตฺถ มาเปตฺวา	๒ วสามิ มม อสุสมเ ^๒
สุกฺกโต จงฺกโม มยฺหํ	นานาทิซคณายูโต ๑
มมํ อุเปนฺติ จ สฺตฺตา ^๓	กฺุชฺชนฺติ จ มโนหฺรํ
รฺมฺมมานโน สห เตหิ	วสามิ อสุสมเ อหํ ๑
มม อสุสมสามนฺตา	มิตฺราชา จตฺกุกโม
อาสยา อภินิภขมฺม	คฺชฺชิ โส อสนี ^๔ วิย ๑
นทิตฺเต มิตฺราเช จ	ทาโส เม อุปฺปชฺชถ
มิตฺราชํ คเวสนฺโต	อทฺทลํ โลกนายนํ ๑
ทิสฺวานาหํ เทวเทวํ	ติสฺสํ โลกคฺคณายนํ
หฺมฺมฺจ หนฺเจน จิตฺเตน	ปฺุชฺชียี นาคเกสฺรํ ๑
อุคฺคจจฺจนฺตํ สุริยํ	สาธฺราชวํ ปุปฺพิตํ
โอสธีว วิโรจนฺตํ	สนฺถวี โลกนายนํ ๑
ตว ฅาณฺน สพฺพญญู	โซเตลลีสี่ มํ สเทวํ
ตฺวํ [๖] อาราชยิตฺวาน	ชาติยา ปริมุจฺจเร ๑
อทสฺสเนน สพฺพญญู	พฺุชฺชานํ สพฺพทสฺสินํ
ปตฺนฺติวีจินฺริยํ	ราคโเทเสหิ โอตฺถฏฺฐา ^๗ ๑

๑ ม. สมนฺนตํ, ย. สฺปนฺณณตํ ๑

๒-๒ ม. ย. วสามิ อสุสมเ อหํ ๑

๓-๓ ม. ย. มมุเปนฺติ จ วิสฺสฺตฺตา ๑

๔ ย. เมทนี ๑ ๕ ม. โมเจสิ ๑

๖ ย. เอตฺถนฺตเร ทิสฺสทโ ทิสฺสติ ๑

๗ ม. ย. โอปุฏฺฐา ๑

ตว ทสฺสนมาคम्म
 ปมุจฺจนฺติ ภาว สพฺเพ
 ยทา พุทฺธา จกฺขฺมนฺโต
 กิเลสฺ ฌาปยิตฺวาน
 กิตฺตยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ
 หนฺนุจฺ หนฺนุเจน จิตฺเตน
 มม สงฺกปฺปมณฺเวย
 สกาสเน นิสฺสีทิตฺวา
 โย มํ ปฺุปฺเพหิ ฉาเทสิ
 ตมํ กิตฺตยิสฺสามิ
 ปญฺจวิสฺติกฺขตฺตฺถจ^๑
 ปญฺจสฺตตฺติกฺขตฺตฺถจ
 ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ
^๒ตสฺส กมฺมสฺส นิสฺสนฺโท
^๓สํ ปาโต จ ยํ โปโส^๓
 ปุณฺณกมฺเมเน สํยฺตุโต^๔
 ยํ ยํ อิจฺฉติ กาเมหิ
 สงฺกปฺปํ ปริปุเรตฺวา
 กิเลสฺ ฌาปยิตฺวาน
 เอกาสเน นิสฺสีทิตฺวา
 จงฺกมนฺโต นิปฺชฺชนฺโต
 พุทฺธเสฏฺฐจฺจํ สริตฺวาน

สพฺพณฺเญโลกนํ
 ฆฺสฺสนฺติ อมตฺปํ ๑
 อฺปฺปชฺชนฺติ ปมฺงฺกฺรา
 อาโลกํ ทสฺสยฺนฺติ เต ๑
 ติสฺสํ โลกคฺคณายกํ
 ตินฺสฺสํ อปฺพูชฺยี ๑
 ติสฺโส โลกคฺคณายโก
 อีมา คาธา อฆาสถ ๑
 ปสฺนฺโน เสหิ ปาณฺนิ
 สฺนฺนํ มม ภาสฺโต ๑
 เทวเรชฺชํ กิริสฺสติ
 จกฺกาวตฺติ ภาวิสฺสติ ๑
 คณฺนาโต อสงฺขยํ
 ปฺุปฺพานํ ปฺุชนาย โส^๒ ๑
^๔ปฺุปฺเพหิ มํ อฉาพฺยิ^๔
 ปุโรโต ปาตุภาวิสฺสติ ๑
 ตํ ตํ ปาตุภาวิสฺสติ
 นิพฺพายิสฺสตีนาสฺโว ๑
 สมฺปชาโน ปฏฺฐิสฺสโต
 อรหฺตฺตํ อปาปฺณิ^๖ ๑
 นิสฺสินฺโน อถฺวา จิตฺโต
 วิหฺรามิ อหํ ตทา ๑

๑ ม. ย. ปญฺจวิสฺติกฺขตฺตฺถ โส ๑

๓-๓ ม. ย. สีสํ นฺหาโต จ ยํ โปโส ๑

๕ ม. ... สํยฺตุตํ ๑

๒-๒ ม. ตสฺส กมฺมนิสฺสนฺเทน ... จ ๑

๔-๔ ม. ปฺุปฺพมาภฺงฺชเต ยถิ ๑

๖ ม. ย. อปาปฺณิ ๑

จีวเร ปิณฑปาเต จ ปรุจเย สยนาสเน
 ตตถ เม อุณฑา นตถิ พุทธปุชชายิหิ ผลั ๗
 โส ทานิ ปตโต อมตัง สนตัง ปทมมุตตริ
 สพุพาสเว ปริณณาย วิหรามิ อนาสโว ๗
 เทวนวเต อิตโต กปะเป ยัง พุทฺธมภิปุชชียี
 ทุคคตตี นากิชานามิ พุทฺธปุชชายิหิ ผลั ๗
 กิเลสา ฉาปิตา มยหัง ภวา สพุเพ สมุหตา
 นาโคว พนฺธนัง เจตวา วิหรามิ อนาสโว ๗
 สุวาคตัง วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตัง พุทฺธสฺส สาสนัง ๗
 ปฏฺฐิสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตา กตัง พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๗
 อิตถิ สุกัง อายสฺมา ตินฺนฺสูลกฉาหนิโย เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตถาติ ๗

ตินนฺสูลกฉาหนิยตเถรสฺส อปทานัง สมตตัง ๗

จตุตถ มรุมส์ทายกตเถราปทาน (๔๑๔)

[๔] นคเร พนฺธมฺติยา สุกริโก อโหสหนัง
 อุกโกฏฺฏกั รนฺธยิตวา ๑ มรุมส์สมฺหิ โอิกิริ^๑ ๗
 สนฺนิปาตัง อหัง คนฺตวา เอกปตตัง อหัง^๒ คหิ
 ปุริยิตวาน ตัง ปตตัง ภิกฺขุสงฺฆสฺสทาสหนัง ๗
 ๓ โย วุฑฺฒเถรตโร ภิกฺขุ นียยาเทมิ อหัง ตทา^๓

๑-๑ ย. มรุมส์ปิมฺหิ อากิริ ๗

๒ ม. ย. คหสหนัง ๗

๓-๓ ม. ย. โยตถ เถรตโร ภิกฺขุ นียยาเทสิ มม ตทา ๗

อิมินา ปตตปุเรน
 ทุเว สมปตติโย ภูตวา
 ปจฉิเม วตตมานมฺหิ
 ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา
 ตตฺถ ภูตฺวา ปิวิตฺวา จ
 มนฺทเป รุกฺขมุเล วา
 อนฺนปानาภิวสฺสเโส เม
 อิทํ ปจฉิมกํ มยฺหํ
 อิทาปิ อนฺนปानํ เม
 เตเนว มรฺฐาเนน^๑
 สพฺพาสเว ปริณฺณาย
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
 ทุคฺคตี นามิชานามิ
 กิเลสฺสา ฉาปิตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺสเโส วิชฺชา อนฺนปตฺตา
 ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสฺสเโส
 ฉพีภินฺณวา สจฺฉิกิตา
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา มรฺฐมฺสทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑
 มรฺฐมฺสทายกตฺถเธรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ลภิสฺส^๑ วิปฺปลํ สุทํ ๑
 สุกกมุเลน โจทิตฺโต
 กิเลสฺเส ฉาปิยิสฺสติ ๑
 ตาวตฺสํ อคณฺณจิทํ
 ลภามิ วิปฺปลํ สุทํ ๑
 ปุพฺพกมฺมํ อนฺนสฺสรี
 อติวสฺสติ ตาวเท ๑
 จริโม วตฺตเต ภโว
 วสฺสเต สพฺพกาลิกํ ๑
 สนฺธาวิตฺวา ภเว อทํ
 วิหรามิ อนาสโว ๑
 ยํ ทานมทฺที ตทา
 มรฺฐทานสฺสิทํ ผลํ ๑
 ภวา สพฺเพ สมุหตา
 วิหรามิ อนาสโว ๑
 มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

๑ ม. ย. ลภิสฺส ๑

๒ ย. มฺสทาเนน ๑

ปณฺจมนํ นาคปลลวกตเถราปทานํ (๔๑๕)

[๕]	นคเร พนฺธุมติยา	ราชูยยานเ วสามหํ
	มม อสฺสมสามนฺตา	นีสึทึ โลกนายโก ๑
	นาคปลลวมาทาย	พฺพุทฺตสฺส อภิโรปยึ
	ปสฺนหฺนจิตฺโต สุมฺโน	สฺสคตํ อภิวาทยึ ๑
	เอกนวุเต อีโต กปฺเป	ยํ ปลลววมภิปฺพุชฺชยึ
	ทฺศคฺคตึ นามิขานามิ	พฺพุทฺตปฺพุชฺชายิทํ ผลํ ๑
	กิลลสา ฉมาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุหฺตา
	นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
	สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พฺพุทฺตสฺส สนฺตึเก
	ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กตํ พฺพุทฺตสฺส สาสนํ ๑
	ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺกขาปิจ อฏฺฐิจิเม
	ฉพฺพิณฺณเภา สจฺจจิกฺตา	กตํ พฺพุทฺตสฺส สาสนนฺตึ ๑
- อิตถํ สฺภํ อายสฺมา นาคปลลวโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
- นาคปลลวกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉกฺฉิ เอกที่ปิยตเถราปทานํ (๔๑๖)

[๖]	ปรินิพฺพุตมฺหิ สฺสคเต	สิทฺถตฺเถ โลกนายเก
	สทฺเวมานุสา สพฺเพ	ปฺพุชฺชนฺตึ ทิปฺพุตฺตมํ ๑
	อาโรปิเต จ จิตฺเก	สิทฺถตฺเถ โลกนายเก
	ยถาสเกน ธาเมน	จิตํ ปฺพุชฺชนฺตึ สตฺถุโน ๑
	อวิหฺเร จิตกสฺส	ทึปํ อฺชฺชชาลยึ อหํ
	ยาว อฺเทติ สฺริโย	ทึปํ เม ตาว ปชฺชลิ ๑

เตน กมฺเมน สุกฺเตน
 ชหิตฺวา มาณฺสํ เทหํ
 ตตฺถ เม สุกฺตํ พุยมหํ
 ทิปสฺตสฺสทฺสฺสํ
 อุกฺขณฺโถว สุริโย
 สปรภาหิ สรรสฺส
 ติโรกฺขุหํ ติโรเสลํ
 สมฺนฺตา โยชนสฺตํ
 สตฺตสฺตฺตติกฺขตฺตํ จ
 เอกตีสฺตติกฺขตฺตํ จ
 อฏฺฐวีสฺตติกฺขตฺตํ จ
 ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ
 เทวโลกา จวิตฺวาน
 มาตฺตูกฺขจฺฉิตฺตสฺสาปี
 ชาตฺติยา จตฺวรสฺโสหํ
 อทฺตมาเส อสมฺปตฺเต
 ทิพฺพจกฺขุ วิโสเธลึ
 สพฺเพ กิเลสา สณฺณินฺนา
 ติโรกฺขุหํ ติโรเสลํ
 สมฺตติกฺกมฺม ปสฺสามิ
 วิสฺมา เม สฺมา โหนฺติ
 นาหํ ปสฺสามิ ติมิรํ
 จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป

เจตนาปณฺธิรึหิ จ
 ตาวตีสํ อคณฺจหํ ๑
 เอกทิปฺนฺติ ฌายติ
 พฺยเมห ปชฺชฺสเร มม ๑
 เทโห เม ชลเต^๑ สทา
 อาโลโก โหติ เม สทา ๑
 สมฺตติคฺคยฺห ปพฺพตํ
 ปสฺสามิ จกฺขุณา อหํ ๑
 เทวโลก รมึ อหํ
 เทวฺรชฺชํ อการยึ ๑
 จกฺกวตฺติ อโหสํ
 คณฺนาโต อสงฺขยํ ๑
 นิพฺพตฺติ มาตฺตูกฺขจฺฉิยํ
 อกฺขิ เม น วินสฺสตี^๒ ๑
 ปพฺพชฺชึ อนคฺคาริยํ
 อรหฺตฺตํ อปาปฺณึ ๑
 ภวา สพฺเพ สฺมฺมฺหตา
 เอกทิปฺสฺสิหํ ผลํ ๑
 ปพฺพตฺตญฺจาปี เกวลํ
 เอกทิปฺสฺสิหํ ผลํ ๑
 อนฺธกาโร น วิชฺชติ
 เอกทิปฺสฺสิหํ ผลํ ๑
 ยํ ทิปฺมทฺทึ ตทา

๑ ม. โชตเต, ย. ราชเต ๑

๒ ม. ย. น นิมลตี ๑

ทฺคฺคตฺตี นามิขานามิ	เอกทฺีปสฺสทฺีทํ ฝลํ ๑
กิลลสา ฉมาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวโ ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺตฺิเก
ตฺิสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิง อฏฺุจฺิเม
จฬฺภิณฺณา สจฺจิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺิ ๑
อิตฺถํ สฺหํ อายสฺมา เอกทฺีปโย	เถโร อีมา คาถาโย อมาสิตฺถาติ ๑
เอกทฺีปยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑	

สตุตมํ อุจฺจนฺคปฺปฝิยตฺเถราปทานํ (๔๑๗)

[๗] นคเร พนฺธมฺติยา	อโหสิ มาลิกโ ททา
อุจฺจนฺคํ ปฺุริยิตฺวาน	อคมํ อนฺตฺราปณํ ๑
ภคฺวา ตมฺหิ สมเย	ภิกฺขุสงฺฆปฺุรฺกฺขโต
มหตา อานฺุภาเวน	นฺิยฺยาติ โลกนายโก ๑
ทิสฺวาน โลกปฺชฺโชตํ	วิปสฺสี โลกตารณํ
ปฺุปฺผํ ปคฺคยฺห อุจฺจนฺคา	พุทฺธเสฏฺฐจํ อปฺุชฺยํ ๑
เอกนฺุเต อิตฺโต กปฺเป	°พุทฺธเสฏฺฐจํ อปฺุชฺยํ°
ทฺคฺคตฺตี นามิขานามิ	พุทฺธปฺุชฺชายิทํ ฝลํ ๑
กิลลสา ฉมาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวโ ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺตฺิเก

๑-๑ ม. ญ. ยํ ปฺุปฺผมภิกฺุชฺยํ ๑

ติสโส วิชา อานุปรตตาทา গতํ พุทฺธสุสฺส สาสนํ ๑
 ปฏิสมภิทา จตสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺณมา สจฺจิกิตา গতํ พุทฺธสุสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา อุจฺจนฺคปฺปิโย เถโร อิมมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 อุจฺจนฺคปฺปิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐิมํ ยาคุทายกตฺเถราปทานํ (๔๑๘)

[๘] อติถี เม คเหตุวาน อาคณฺฐี คามกํ ตทา
 สมฺปฺนฺณนทิกํ ทิสฺวา สงฺฆารามํ อุปาคมิ ๑
 อารณฺณกา ชฺตฺตรา^๑ ฉายิโน ลฺลฺลฺลฺล
 วิเวกาภิตา ชีรา สงฺฆารามเ วสนฺติ เต ๑
 คติ เตสํ อุจฺจินฺหนา สุวิมฺุตฺตาน ตาทินํ
 ปิณฺฑทาย เต น คจฺจนฺติ โอรุทฺชนทิกายตี^๒ ๑
 ปสนฺนจิตฺโต สุมฺโน เวทฺชาโต กตฺถชฺลี
 ตณฺฑุลํ ปคฺคเหตุวาน^๓ ยาคุทานํ อทาสทํ ๑
 ปจฺน^๔ ยาคุ ทตฺวาน ปสนฺโน เสทฺธิ ปาณฺนิ
 สกกมฺมาภิตฺทโชนํ ตาวตีลํ อคณฺจทํ ๑
 มณฺนิมยญฺจ เม พฺยมฺทํ นิพฺพตฺตี^๕ ติทเส คณเ
 นาริคณฺเทหิ สทฺธิโต^๖ โมทามิ พฺยมฺหมุตฺตเม ๑
 เตตฺตีสกฺขตฺตํ เทวินฺโท เทวราชชมการยิ
 ตีสกฺขตฺตํ จกฺกวตฺติ มหาราชชมการยิ ๑

๑ ย. ชุตวาทา ๑

๒ ม. โอรุทฺชนทิกาย ทิ, ย. โอรุทฺชนทิกาย ยทิ ๑

๓ ม. ย. เม คเหตุวาน ๑

๔ ม. ย. ปณฺจจฺนํ ๑

๕ ม. นิพฺพตฺติ ๑

๖ ม. ย. สทฺธิโต ๑

ปเทสรชชั วิปุล
 เทวโลเก มนุสเส วา
 ปจฉิเม ภวสมปตเต
 สห โอโรปีเต เกเส
 ขยโต วยโต จาปี
 ปุเร ลิกขาปทาเนน^๒
 สุทินัน เม ทานวรั
 เตเนว ยาคุทาเนน
 โสกัง ปริททว พุยาธิ
 นาภิซานามิ อุปปนหน
 ยาคุ สงฆสเส ทตวาน
 ปญจานิสังเส อนุโภมิ
 อพฺยาธิตา รูปวตา
 ลาภิตา อนนปานสเส
 โย โกจิ เวท ชนย
 อิมานิ ปญจ จานานิ
 กรณีย กต สพพ
 สพพาสวา ปริกชีณา
 โส อห วิจริสสามิ
 นมสฺสमान สมนุทช
 ดีสกปฺปสทสสมหิ
 ทุคคตี นาภิซานามิ

คณนาโต อสงขย
 อนุโภตวา ยล^๑ อห ๑
 ปพพชี่ อนคาริย
 สพพสมปตติวิชชห ๑
 สมนสนโต กเลวรั
 อรทตต อปาปุณิ ๑
 ๑ปานิช สุปปโยชิต^๓
 ปตโตมหิ อจล ปท ๑
 ทธถ จิตตตปน
 ยาคุทานสสิท ผล ๑
 ปุณณกเขตเต อนุตตเร
 อโห ยาคุสุยฺฆจตา ๑
 ชิปป ฐมม นินฺพชฺฌิตา^๔
 อายุ ปญจมก มม ๑
 สงฆเม ยาคุ ทเทยย โส
 ปฏิกคณฺหยย ปณฺทิตโต ๑
 ภวา อุคฺฆาภิตา มยา
 นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภโว ๑
 คามา คาม ปุรา ปุรั
 ฐมมสเส จ สฺฐมมต ๑
 ย ทานมทที ตทา
 ยาคุทานสสิท ผล ๑

๑ ม. สย ๑ ๒ ม. ลิกขาปทาทานา, ย. ... ปทาทาน ๑

๓-๓ ม. ย. วาณิซช สมนปโยชิต ๑

๔ ม. ย. ฐมมนิสนฺติตา ๑

กิเลสา ฉมาปีตา มยุห์
 นาโคว พนฺธน์ เฉตฺวา
 สุวาคถํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อานุปรตฺตา
 ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสฺโส
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตฺตา
 อิตถํ สุทํ อายุสฺมา ยาคุทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ยาคุทายกตฺเถรสุส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นมมํ ปตฺโตทหนทายกตฺเถราปทานํ (๔๑๙)

[๙] วนจาริ ปุเร อาสิ
 ปตฺโตทหนํ คเหตุวาน
 ตตฺถททสาสิ สมฺพุทฺธํ
 วนา ปิณฺฑทาย นิภฺษนฺตํ
 ปรกมฺมายเน ยุตฺโต
 อยํ ปตฺโตทหนํ อตฺถิ
 ปตฺโตทหนํ คเหตุวาน
 มม นิชฺฌายมานสุส
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน
 หิตฺวา มานุสํ เทหํ
 ทฺวตฺตีสกฺขตฺตํ^๑ เทวินฺโท
 เตตฺตีสกฺขตฺตํ ราชา จ
 สตตํ วนกมฺมิโก
 กมฺมนฺตํ อคฺมาสทํ ๑
 สยมมฺภุํ อปราชิตํ
 หิสฺวา จิตฺตํ ปสาทยิ ๑
 ปุณฺณณฺจ เม น วิชฺชติ
 โภชฺยิสฺสามิมํ มฺหิ ๑
 สยมมฺภุสฺส อทาสทํ
 ปรีภฺวชฺชิ มหามฺหิ^๒ ๑
 เจตนาปณฺธิวิหิ จ
 ตาวตฺตีสํ อคณฺฉทํ ๑
 เทวราชฺชมการยิ
 จกฺกาวตฺติ ภวิสฺสติ^๓ ๑

๑ ม. ตทา มฺหิ ๑

๒ ม. ย. ฉตฺตีสกฺขตฺตํ ๑

๓ ม. ย. อโหสทํ ๑

ปเทสรชชํ วิปุลํ	คณนาโต อสงขยํ
สุขีโต ยสวา โหมิ	ปตฺโถทหนสลีหํ ผลํ ฯ
ภวามเว สัสนฺโต	ลภามิ อมิตํ ฌนํ
โภเค เม อุนตา นตฺถิ	ปตฺโถทหนสลีหํ ผลํ ฯ
นทีโสตปฏฺฐิภาคา	โภคา นิพพตฺตเร มม
ปริเมตฺถํ น สกฺโกมิ	ปตฺโถทหนสลีหํ ผลํ ฯ
อิมํ ขาท อิมํ ภูฏช	อิมมฺหิ สยเน สย
เตนาหํ สุขีโต โหมิ	ปตฺโถทหนสลีหํ ผลํ ฯ
๑เอกนวุเต อีโต กปฺเป๑	ยํ ทานมทฺที ตทา
หุคคตฺตี นาภิชานามิ	ปตฺโถทหนสลีหํ ผลํ ฯ
กิลเสา ฉาปีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ

อิตถํ สุหํ आयสฺมา ปตฺโถทหนทายโก เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ฯ

ปตฺโถทหนทายกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

๑-๑ ม. ย. จตฺนุนวุติโต กปฺเป ฯ

ทสมั มนุญจทายกตเถราปทาน์ (๔๒๐)

- [๑๐] ปรีนิพพุเต การุณิเก
 วิตถาริเก ปาวจนเ
 จณฺทาลี อาสหนํ ตตถ
 เตน กมฺเมเน ชีวามิ
 อาสหนํ สุกตํ กตฺวา
 สยเมว อุปคณฺตฺวา
 เตน กมฺเมเน สุกเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 เทวโลกํ คโต สนฺโต
 สยนาณิ มหคฺฆมานิ
 ปณฺณาสกฺขตฺตํ เทวินฺโท
 อสฺสติกฺขตฺตํ ราชา จ
 ปเทสฺรชฺชํ วิปฺปลํ
 สฺมุชฺชิตํ ยสฺวา โหมิ
 เทวโลกา จวิตฺวาน
 มหาราหา สฺสยนา
 อโย ปจฺฉิมโก มยฺหํ
 อชฺชาปิ สยนกาเล
 จตฺนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
 ทฺุคฺคตฺตี นาภิชานามิ
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
 สฺวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา
- ลิตฺตตเถ โลกนายเก
 เทวมนุสฺสสฺสกฺกเต ๑
 อาสหนฺติปิฏการโก
 เตน โปเสมิ ทารเก ๑
 ปสนฺโน เสหิ ปาณิณิ
 ภิกฺขุสงฺฆสฺสทาสหํ ๑
 เจตนาปณฺธิรํหิ จ
 ตาวตฺสํ อคณฺจหํ ๑
 โมทามิ ติทเส คณ
 นิพฺพุตฺตนฺติ ยถิจฺจกํ ๑
 เทวราชฺชมการยํ
 จกฺกวตฺติ อโหสหนํ ๑
 คณฺนาโต อสงฺขยํ
 มนุญจทานสฺสสิทํ ผลํ ๑
 เอมิ เจ มานุสํ ภาวํ
 สยเมว ภาวนฺติ เม ๑
 จริโม วตฺตเต ภาโว
 สยนํ อุปฺติฏฺฐจฺหิ ๑
 ยํ ทานํ อทฺทํ ตทา
 มนุญจทานสฺสสิทํ ผลํ ๑
 ภาวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑

ปฐิสมภิทา จตสโส วิโมกขาปัจจ อฏฐิเม
 จพภิญญา สจจิกตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถัม สุกัม อายสฺมา มณฑาทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 มณฑาทายกตเถรสฺส อปทานัม สมตฺตัม ฯ

อุทฺทหาน์^๑

ภาทาลี เอกจตฺโต จ ตินฺสูโล จ มंसฺโ
 นาคปลลวโก ทิป^๒ อจฺจงฺคิ ยาคุทายโก ฯ
 ปตฺโตทหนิ มณฑาทโ ทคาถาโย คณิตา วิสา^๓
 เทว สตานิ จ คาถานัม คาถา เจกา ตพฺตฺตริ ฯ

ภาทาลิวคโค ทฺวาจตฺตาฬีสโม ฯ

๑ ม. ตสฺสุทฺทหาน์ ฯ เอวมฺปริปี ฯ

๒ ม. ทิปิ ฯ

๓ ม. จิห ฯ

โมหนึเย น มุยฺหามิ	ผลํ สมนฺนชฺชนายิทํ ๑
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกรึ ตทา
ทฺตุคฺคตี นานิชานามิ	ผลํ สมนฺนชฺชนายิทํ ๑
กิลฺลสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมนฺนชฺช
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจฺจิม
ฉพฺ์ภินฺณวา สจฺจฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สกึสมนฺนชฺชโก	เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
สกึสมนฺนชฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมนฺตํ ๑	

ทุติยํ เอกทุสฺสทหายกตฺเถรอปทานํ (๔๒๒)

[๑๒] นคเร หํสวตฺติยา	อโหสิ ตินฺนหารโก
ติณฺนหารน ชีวามิ	เตน ไปเสมิ ทารเก ๑
ปทุมุตฺตโร นาม ชินฺ	สพฺพธมฺมาน ปารคฺ
ตมฺนฺธการํ นาสฺเตตฺวา	อุปฺปชฺชิ โลกนายโก ๑
สเก ชฺเว นิสฺสีทิตฺวา	เอวํ จินฺเตสิ ตาวเท
พุทฺโธ โลเก สมนฺนปฺนฺโน	เทยฺยธมฺโม น วิชฺชติ ๑
อิทํ เม สากฺกํ เอกํ	นตฺถิ เม โกจิ ทายโก
ทฺกุโข นิริยสมฺผลฺโส	โรปยิสฺสามิ ทกฺขินฺ ๑
เอวาทํ จินฺตยิตฺวาน	สกํ จิตฺตํ ปสาทยี
เอกํ ทุสฺสํ คเหตุวาน	พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺสทาสทํ ๑

เอกํ ทุสฺสํ ททิตฺวาน
 ยถิ พุทฺโธ ตูวํ วีร
 ปทุมุตฺตโร โลกวิทู
 มมํ ทานํ ปกิตฺเตนฺโต
 อิมินา เอกทุสฺเสน
 กปฺปสฺตสทสฺสานิ
 ฉตฺตีสกฺขตฺตํ เทวินฺโท
 เตตฺตีสกฺขตฺตํ ราชา จ
 ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ
 เทวโลเก มนุสฺเส วา
 รุปฺวา คุณสมฺปนฺโน
 อภิขมํ อมิตํ ทุสฺสํ
 อิทํ วตฺวาน สมฺพุทฺโธ
 นมํ อพฺภุคฺคมิ ธีโร^๑
 ยํ ยํ โยนฺุปชฺชามิ
 โภเค เม อุนฺตา นตฺถิ
 ปทฺทฺธาเร ปทฺทฺธาเร
 เหมฺจลา ทุสฺสมฺหิ ติฏฺฐาหิ
 จกฺกฺวาหํ อฺปาทาย
 อิจฺจมาโน อหํ อชฺช
 เตเนว เอกทุสฺเสน
 สุวณฺณวณฺโณ หุตฺวาน
 วิปากํ เอกทุสฺสสฺส
 อยฺปิ ปจฺฉิมํ^๕ ชาติ

อุกกฺกฺจึ สมฺปวตฺตยึ
 ตาเรหิ มํ มหามฺุณี ฯ
 อาหุตีเน ปฏฺิคฺโคโ
 อกา เม อนฺุเมทนํ ฯ
 เจตนาปณฺิธีหิ จ
 วินิปาตํ น คจฺจติ ฯ
 เทวฺรชฺชํ กวิสฺสติ
 จกฺกฺวตฺติ ภวิสฺสติ ฯ
 คณฺนาโต อสงฺขยํ
 สํสรนฺโต ตูวํ ภเว ฯ
 อนฺุวตฺตนตฺเทหฺวา^๑
 ลภิสฺสติ ยถิจฺจกํ ฯ
 ชลชฺชุดตฺมนามโก^๒
 หํสฺราชาว อมฺพเร ฯ
 เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ
 เอกทุสฺสสฺสสิทํ ผลํ ฯ
 ทุสฺสํ นิพฺพตฺตเต มม
 อฺปริจฺจทนํ มม ฯ
 สกานนํ สปฺพพตํ
 ทุสฺเสนจจฺจาทเยยฺย ตํ ฯ
 สํสรนฺโต ภวาภเว
 สํสฺรามิ ภวาภเว ฯ
 อชฺฉมคํ ตตฺถ ภิกฺขุตํ^๔
 วิปฺจจติ อิทาปิ เม ฯ

๑ ม. อนฺุวทกนตฺเทหฺวา ฯ

๒ ย. ชลชฺชุดตฺมนายโก ฯ

๓ ม. วีโร ฯ

๔-๔ ม. ย. นาชฺฉมคํ กตฺถจิกฺขยํ ฯ

๕ ม. อยํ เม อนฺุติมา ฯ

สตสทสเส อีโต กปฺเป ยํ ทุสฺสมทธี ตทา
 ทุคฺคตี นาภิซานามิ เอกทุสฺสสฺสึทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉมาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺิสมภฺิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฺิเม
 ฉพฺิภฺิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา เอกทุสฺสทายโก เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑
 เอกทุสฺสทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตติยํ เอกาสนทายกตฺเถรอปทานํ (๔๒๓)

[๑๓] หิมวฺนตฺสฺส อวิหฺเร กสิโก^๑ นาม ปพฺพโต
 อสฺสโม สุกโต มยฺหํ ปณฺณสาลา สุมาปีตา ๑
 นารโท นาม นามเนน กสฺสโป อิติ มํ วิหฺ
 สุทฺธิมคฺคํ คเวสนฺโต วสามิ กสิเก ตทา ๑
 ปทุมฺตฺโร นาม ชีโน สพฺพธมฺมาน ปารคฺ
 วิเวกกาโม สมฺพทฺโร อาคณฺฉิ อนิลยฺชสา ๑
 นคฺเค คจฺจมานสฺส ทิสฺวา รํสี มเหสิโน
 กฏฺจมณฺจํ ปณฺญาเปตฺวา อชินณฺจ อปตฺถธี ๑
 อาสนํ ปณฺญาเปตฺวาน สีสฺเส กตฺวาน อณฺชลี
 โสมนสฺสํ ปเวเทตฺวา อิทํ วจนมพฺุรวิ ๑
 สลฺลกตฺโต ตฺวํ ธีร^๒ อาตฺรานํ ติกิจฺจโก

๑ ม. โคลีโต, ย. โกลีโก ๑

๒ ม. มหาวีร ๑

มม ราคปรเวตสส ^๑	ติกิจจัน ทเหติ นายก ๗
ปุณณตติกา ^๒ เย ปสฺสนุติ	พุทฺธเสฏฺฐจํ ตูวํ มุณี
ฐวตฺถลสิทฺธี ปโปปนฺติ	เอเตสํ อชโร ภเว ๗
น เม เทยยํ ^๓ ตว อตถ	ปวตฺตผลโกชทํ
อิทํ เม อาสนํ อตฺถิ	นีสีท กญฺจมญฺจเก ๗
นีสีทิตฺตตถ ภควา	อนมฺภีโตว เกสรี
มุหุตฺตํ วิตินาเมตฺวา	อิทํ วจนมพฺพรวี ๗
วิสสฺสฺสจ โหหิ มา	ภายิ ลพฺโธ โชติโรโส ตยา
ยํ ตฺยหํ ปตฺถิตํ สพฺพํ	ปริปุเรสฺสตาสนํ ^๔ ๗
เณ โถกํ สุกตํ ปุณณ ^๕	ปุณณกเขตเต อนุตฺตเร
สกา อุกฺกชิตฺตํ อตฺตา	ยสฺส จิตฺตํ สฺนึหิตํ ^๖ ๗
อิมินา อาสนทาเนน	เจตนาปณฺธิทฺธี จ
กปฺปสฺตสฺสทสฺसानิ	วินิปาตํ น คจฺจติ ๗
ปณณาสกฺขตฺตํ เทวินฺโท	เทวราชฺชํ กวิสฺสติ
อลีตีกฺขตฺตํ ราชชา จ	จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ ๗
ปเทสฺราชฺชํ วิปลํ	คณนาโต อสงฺขยํ
สพฺพตฺถ สฺขิตโต หุตฺวา	ลํสฺสเร ลํสฺริสฺสติ ๗
อิทํ วตฺวาน สมฺพทฺโธ	ชลชฺชุดตมนามโก
นภํ อพฺภุคฺคมิ ทิโร	หंसฺราชาว อมฺพเร ๗
หตฺถิยานํ อสฺสยานํ	สรถํ สนฺทมานิกํ
ลภามิ สพฺพเมเวตํ	เอกาสนสฺสึทํ ผลํ ๗
กานนํ ปวิสฺสฺสวาน	ยทา อิจฺฉามิ อาสนํ
มม สงฺกปฺปมณฺเวยาย	ปลลฺงโก อุปตฺติฏฺจติ ๗

๑ ม. ย. ไรคปรเวตสส ๗ ๒ ม. ย. กุลตติกา ๗ ๓ ม. เทยยชมฺโม อตฺถิ ๗

๔ ม. ย. ปริปุเรสฺสตีนาคเต ๗ ๕-๕ ม. น โหมมฺ ตํ กตํ ตฺยหํ, ย. น โถกํ ตํ กตํ ตฺยหํ ๗

๖ ม. ย. ปณฺธิทิตํ ๗

วาริมชุณคโต สหโต	ยทา อิจฺฉามิ อาสนั
มม สงฺกปฺปมณฺเวย	ปลฺลงฺโก อุปตฺติฏฺฐติ ฯ
ยั ยั โยนุสฺสชฺชามิ	เทวตฺตํ อถ มานุสั
ปลฺลงฺกสฺสทสฺสทานิ	ปริวารเณติ มั สทา ฯ
ทฺเว ภเว สัสรามิ	เทวตฺเต อถ มานุสเ
ทฺเว กุเล จ ชายามิ	ชตฺติเย จาปิ ^๑ พฺรหฺมณฺเ
เอกาสนั ททิตฺวาน	ปฺปญฺญกฺเขตฺเต อนฺุตฺตเร
ธมฺมปลฺลงฺกมณฺเวย ^๒	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สฺสทสฺสเส อิตฺ กปฺเป	ยั ทานมทฺทึ ตทา
ทฺคฺคตฺตี นาภิชานามิ	เอกาสนสฺสลิทํ ผลั ฯ
กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหั	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนั เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุสฺสทฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนั ฯ
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺเวย สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
อิตฺถั สฺสุทํ อายสฺมา เอกาสนทนายโก	เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ฯ
เอกาสนทนายกตเถรสฺส	อปทานั สมตฺตํ ฯ

๑ ม. ปชายามิ ... อถ ฯ

๒ ม. ญ. ...มทาทาย ฯ

ปถุจมนิ โกรณทปฺปฝยตุเถรอปทานิ (๔๒๕)

- [๑๕] วณกมมิโก ปุเร อาลี ปิตุเปตามเหนห^๑
 ปสุมารเณ^๒ ชีวามิ กุสลํ เม น วิชชติ ๑
 มม อาสยสามนุตตา ติสฺโส โลกคคณายโก
 ปทานิ ตีณิ ทสเสสิ อนุกมฺปาย จกขุมา ๑
 อกุกนฺเต จ ปเท ทิสฺวา ติสฺสนามสฺส สตถุโน
 หนฺุจ หนฺุจเณ จิตฺเตน ปเท จิตฺตํ ปสาทยี ๑
 โกรณทํ ปฺปฝิตํ ทิสฺวา ปาหป ธรณีรุหํ
 สโกฏฺก^๓ คเหตุวาน ปทเสฏฺจํ อปฺชयी ๑
 เตน กมฺเมน สุกเตน เจตนาปณิธีหิ จ
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ ดาวตีลํ อคณฺจหํ ๑
 ยํ ยํ โยนฺุปฺปชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสํ
 โกรณทวณฺณโกเยว สฺปฺปภาโส^๔ ภวามหํ ๑
 เทวนฺุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรี ตทา
 ทุคฺคตี นากิขานามิ ปทปฺชชยิทํ ผลํ ๑
 กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา
 นาโคว พนฺุณฺ์ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาลี มม พุทฺธสฺส สนฺุติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬิภินฺุณา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺุติ ๑
- อิตฺถํ สฺหํ आयสฺมา โกรณทปฺปฝยิเย เถโร อีมา คาถายิเย อภาสิตฺถาติ ๑

โกรณทปฺปฝยตุเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ปิตุมาตุมเตนหํ ๑ ๒ ย. ปรรุหิเรน ๑ ๓ ม. สโกสฺกํ, ย. สโกฏฺกํ ๑

๔ ม. สฺปฺปภาโส ๑

สตตมํ เอกธมฺมสวณียตเถราปทานํ (๔๒๗)

<p>[๑๗] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน จตุสจฺจํ ปกาเสนฺโต อหํ เตน สมเยน ฐนฺโต วากจฺรานิ พุทฺธเสฏฺฐจฺสส อฺุปริ ปกฺขีว เสลมาสชฺช อฺุทเก โธปยิตฺวาน^๑ น เม อิหํ ภูตปฺุพฺพํ หนฺท เม ตํ คเวสิสฺสํ โอโรหนฺโต อนตฺติกา สเรน ราชนียเณ อนิจฺจตํ กเถนฺตสฺส อนิจฺจสญฺญมฺุคคฺยห ยาวตายุํ วลิตฺวาน จริเม วตฺตมานมฺุหิ เตน กมฺเมเน สุกเตน ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ ตีสกปฺปสทฺสสฺยานิ เอกปณฺณาสกฺขตฺตฺุณฺจ เอกตีสติกฺขตฺตฺุณฺจ^๒ ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ อนฺุโภมิ สกํ ปฺุณฺณํ อนฺุสฺสรามิ ตํ สญฺญํ</p>	<p>สพฺพธมฺมาน ปารคฺุ สนฺตารลฺลิตฺติ พหุํ ชนฺนํ ๑ ชฏฺฐิลเ อฺุคคฺตาปโน คจฺฉามิ อมฺุพฺเร ตทา ๑ คณฺตุํ น วิสฺหามหํ คมนํ น ลภามหํ ๑ เอวํ คจฺฉามิ อมฺุพฺเร อิริยาปถวิโกปนํ ๑ อปฺเปวตฺถํ ลภายฺยหํ สทฺทมฺสฺโสสิ สตฺถุโน ๑ สวณียเณ วตฺตฺุณา^๓ ตณฺเวยว อฺุคคฺทิตฺติ ตทา ๑ อคฺมาสี มมฺุสฺสมํ ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ๑ สทฺทมฺมสฺสวณฺนํ สรี เจตนาปณฺธิวีสิตฺติ จ ๑ ดาวตีสํ อคฺคณฺจหํ เทวโลเก รมฺมิ อหํ ๑ เทวรสฺชมฺการยฺี จกฺกวตฺตติ อโหสหํ ๑ คณฺนาโต อสงฺขยํ สฺุชฺชิตฺโหํ ภวาทเว ๑ สฺุสฺรณฺโต ภวาทเว</p>
---	--

๑ ม. ไวกกมิตฺวาน, ยฺ. โวมิตฺตฺวาน ๑ ๒ ม. ยฺ. วคฺคฺนา ๑ ๓ ม. ยฺ. เอกวีสติกฺขตฺตฺุณฺจ ๑

อภุจม์ สุจินติตตฤทธาปทาน์ (๔๒๘)

<p>[๑๘] นครเร หังสวติยา กสิกรมเมน ชีวามิ สุสมปนฺนํ ตทา เขตตํ ปากกาลเว สมฺปตฺเต น เมจจนนํ^๑ น ปฏฺฐิรูปิ โยหํ สงฺฆเ อทตฺวาน ๔สมฺพุทฺโธ อสโม โลกเ^๔ ตโต จ ภาวิตฺโต สงฺฆเ ตตฺถ ทสฺสํมึหํ ทาน์ เอวํ จินฺตยิตฺวาน เขตตโต ฐณฺณมาหริตฺวา อุปสงฺกมฺม สมฺพุทฺธํ วนฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท นวสฺสสฺสจ สมฺปนฺนํ อนุกมฺปิ อุปาทาย ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู มม สงฺกปฺปมณฺเฑาย จตฺตารโ จ ปฏฺฐิปนฺนา เอส สงฺฆเ อชฺชฺฐโต ยชนฺตาน์ มนุสฺसान์ กโรตํ อุปจิกิ^๘ ปุณฺณํ</p>	<p>อโหสิ กสโก ตทา เตน ไปเสมิ ทารเก ฯ ๒๖๖ เม ผลิติน^๑ อหุ เอวํ จินฺตสฺหํ ตทา ฯ ชานนฺตสฺส คุณฺดาคุณํ ๑๑อคํ ภูณฺเชยฺยมตฺตนา^๓ ฯ ทวตฺตีสฺวรสฺสจฺจ ๕๕ปุณฺณกเขตตํ อนฺุตฺตโร^๕ ฯ นวสฺสสํ ปุเร ปุเร ๖๖หฺนุจฺจ ปิตฺติกฺมานโส^๖ ฯ สมฺพุทฺธํ อุปสงฺกมิ โลกเชฏฺฐํ นรทสฺสํ ฯ อิทํ วจฺนมฺพรวี ๗๗อิธ โหสิ จ ตวํ มุเน^๗ ฯ อธิวเสหิ จกฺขุม อาหุตฺตินํ ปฏฺฐิคฺคโห ฯ อิทํ วจฺนมฺพรวี จตฺตารโ จ ฝลเ จิตฺตา ฯ ปณฺณาสีลสมฺมาหิตโต ปุณฺณเปกฺขาน ปาณินํ ฯ สงฺฆเ ทินฺนํ มหปฺผลํ</p>
---	--

๑ ย. ผลิตํ ฯ ๒ ม. ย. นจจนนํ ฯ ๓-๓ ม. ภูณฺเชยฺย เจ ตทา, ย. ภูณฺเชยฺย มํ ตทา ฯ

๔-๔ ม. อยํ พุทฺโธ อสมสโม ฯ ๕-๕ ม. ย. ปุณฺณกเขตตโต อนฺุตฺตโร ฯ

๖ ม. ย. ปิตฺติกฺมานโส ฯ ๗-๗ ม. อายาโคสิ โคสิ จ ตวํ มุเน, ย. อายาโยปิ ... ฯ

๘ ม. กโรโตปจิกิ, ย. กโรนฺตํ โอปจิกิ ฯ

ตลุมมี สงฺฆเ จ ทาทพพ	ตว สลฺลํ ตเถตรํ ๑
สงฺฆโต อุทฺทิลิตวาน	ภิกฺขุ เนตฺวา สกํ ฆรํ
ปฏฺยตตํ ฆเร สนฺตํ	ภิกฺขุสงฺฆสฺส เทหิ ตวํ ๑
สงฺฆโต อุทฺทิลิตวาน	ภิกฺขุ เนตฺวานหํ ฆรํ ^๑
ยํ ฆเร ปฏฺยตตํ เม	ภิกฺขุสงฺฆสฺสทาสหํ
เตน กมฺเมน สุกเตน	เจตนาปณฺธีหิ จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตีสํ อคณฺจหํ ๑
ตตถ เม สุกตํ พุยมหํ	โสวณฺณํ สุปภสฺสรํ ^๒
สญฺฉิโยชนมฺพเพธํ	ตีสโยชนวิตถตํ ๑

เอกุนวีสตีมํ ภาณวารํ ๑

อากิณฺณํ ภาวนํ มยฺหํ	นารีคณสมากุลํ
ตตถ ภูตฺวา ปิวิตฺวา จ	วสามิ ติทเส อหํ ๑
สตานํ ตีสกฺขตฺตํ ^๓ จ	เทวราชฺชมการยํ
^๔ สตานํ ปณฺจกฺขตฺตฺตฺจ	เทวราชฺชมการยํ ^๔ ๑
สตานํ ปณฺจกฺขตฺตฺตฺจ	จกฺกวตฺติ อโหสฺหํ
ปเทสรชฺชํ วิปลํ	คณฺนาโต อสงฺขยํ ๑
ภวามเว สํสรนฺโต	ลภามิ อมิตํ ฌนํ
โภเค เม อุณฺตา นตฺถิ	นวสฺสสฺสลิหํ ผลํ ๑
หตฺถิยานํ อสฺสยานํ	ลิวิกํ สนฺทมานิกํ
ลภามิ สพฺพเมเวตํ	นวสฺสสฺสลิหํ ผลํ ๑
นวตฺถํ นวผลํ	นวคฺครลโภชนํ
ลภามิ สพฺพเมเวตํ	นวสฺสสฺสลิหํ ผลํ ๑

๑ ม. เนตฺวาน สงฺฆรํ ๑

๒ ม. สุปภสฺสรํ ๑

๓ ม. ยฺ. ตีสกฺขตฺตฺตฺจ ๑

๔-๔ ม. อยํ อสุตฺตคาถา นตฺถิ ๑

โกเสยฺยํ กมฺพลียานิ	โฆมกปฺปาสิกานิ จ
ลภามิ สพฺพเมเวตํ	นวลฺลสฺสสุทฺธิํ ผลํ ๑
ทาสีคณฺํ ทาสคณฺํ	นาริโย สมนฺลกตา ^๑
ลภามิ สพฺพเมเวตํ	นวลฺลสฺสสุทฺธิํ ผลํ ๑
น มํ สีตํ ว อฺอุณฺ्हํ วา	ปริฬาโห น วิชฺชติ
อโถ เจตสิกํ ทุกฺขํ	ททเย เม น วิชฺชติ ๑
อิมํ ขาท อิมํ ภูณฺช	อิมฺมุหิ สยเน สย
ลภามิ สพฺพเมเวตํ	นวลฺลสฺสสุทฺธิํ ผลํ ๑
อยํ ปจฺจิมโก ทานิ	จริโม วตฺตเต ภาโว
อชฺชาปิ เทยฺยธมฺโม ^๒ เม	มม ^๓ โทเสติ สพฺพทา ๑
นวลฺลสฺสํ ททิตฺวาน	สงฺฆเม คณฺวรฺรุตฺตเม
อภฺภูจฺฉานิสฺสเส อนฺุโภมิ	กมฺมานฺุจฺฉวิเก มม ๑
วณฺณวา ยสฺวา โหมิ	มหาโกโค อนีติโก
มหากฺโข ^๔ สทา โหมิ	อภฺชชฺชปริโส สทา ๑
สพฺเพ มํ อปฺจายนฺติ	เยเกจิ ปจฺวิสลิตา
เทยฺยธมฺโม จ โยโกจิ	ปุเร ปุเร ลภามิหํ ๑
ภิกฺขุสงฺฆสฺส วา มชฺฉเม	พฺุทฺเสฏฺฐจฺจสฺส สมนฺมุขา
สพฺเพปิ สมนฺติกฺกมฺม	เทนฺติ มเมว ทายกา ๑
ปจฺมํ นวลฺลสฺสณฺ्हิ	ทตฺวา สงฺฆเม คณฺุตฺตเม
อิมานิสฺสเส อนฺุโภมิ	นวลฺลสฺสสุทฺธิํ ผลํ ๑
สฺตสฺสทฺสเส อีโต กปฺเป	ยํ ทานมทฺทํ ททา
ทฺคฺคฺตี นาภิขานามิ	นวลฺลสฺสสุทฺธิํ ผลํ ๑
กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหํ	ภาวา สพฺเพ สมนฺุหตา
นาโคว พนฺุชนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑

๑ ม. จ อลงกตา ๑ ๒ ย. เทยฺยธมฺเม ๑ ๓ ม. ย. ผลํ ๑ ๔ ม. ย. มหาปฺโข ๑

สุวาคตํ วต เม อาลี มม พุทฺธสุส สนฺตฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อณุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพีภินฺณา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สุจฺฉินฺตฺติโต เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

สุจฉินติตตเถรสุส อปทาน์ สมตตํ ฯ

นมมํ โสณฺณกีกณฺิยตฺเถรอปทาน์^๑ (๔๒๙)

[๑๙] สทฺธาย อภินิภฺขมฺม ปพฺพชฺี อนคาริยํ
 วากจฺีรฺธโร อาลี ตโปกมฺมมปฺสฺสฺติโต ฯ
 อตฺถทสฺสฺสึ ตฺุ ภคฺวา โลกเชฏฺโฆ โนราสภโ
 อูปฺปชฺชฺิ ตมฺหิ สมเย ตารยฺนฺโต มหาชนํ ฯ
 พลญจ วต เม ชฺีณํ พฺยาธินา ปรมฺเณหํ^๒
 พุทฺธเสฏฺฐจฺ์ สริตฺวาน ปุพฺพิเน ญฺุปมฺตฺตมํ ฯ
 กริตฺวา หฏฺฐจฺิจิตฺโตหํ สหเสณ^๓ สโมกฺกฺรี
 โสณฺณกีกณฺิปปฺพานิ อุกคฺคฺมนโส อหํ ฯ
 สมมฺุชา วิย สมฺพทฺธํ ญฺุป ปริจรี อหํ
 เตน เจโตปฺสทาเทน อตฺถทสฺสฺสฺส ตาทิโน ฯ
 เทวโลกํ คโต สนฺโต ลภามิ วิปฺปลํ สุขํ
 สุวณฺณวณฺโณเน ตตฺถาสึ พุทฺธปฺุชฺชายิหํ ผลํ ฯ
 อสฺสฺติโกฏฺเฐโย มยฺหํ นาริโย สมลฺงกฺตา
 สทา มยฺหํ อฺุปฏฺฐจฺนฺตฺติ พุทฺธปฺุชฺชายิหํ ผลํ ฯ

๑ ม. ยฺ. โสวณฺณ ... ฯ ๒ ม. ปรมฺเณ ตํ ฯ ๓ ม. สหตฺเถน ฯ

สมุจ्ฉิ ตุริยสหัสธานี

สงฺขา จ เทณฺหิมา ตตฺถ

จุลฺลาตีติสสหัสธานี

ติธปฺปภินฺนา มาตงฺคา

เหมชาลาภิสถณฺนนา

พลกาเย ภเว^๑ เจว

โสณฺณกีกณิปฺปพานํ

อฏฺฐปณฺณาสกฺขตฺตํ จ

เอกสฺตตฺติกฺขตฺตญฺจ

ปจฺจพฺยา รชฺชํ เอกสฺตํ

โส ทานิ ปตฺโต อมตํ

สโยชฺนา ปริกฺชีณา

อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต

ทฺฤคฺคตี นาภิขานามิ

กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหํ

นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา

สฺวาคตํ วต เม อาสิ

ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา

ปฏฺิสมฺภิทา จตฺโส

จฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา

อิตฺถํ สฺหํ อายสฺมา โสณฺณกีกณียเ อเโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

ภเวโร ปณฺวาปิ^๑

วคฺคฺว ชฺชนฺติ ทฺนฺทฺมิ ๑

หตฺถิโย สมนฺกตฺตา

กฺุชฺรา สมุจฺฉิหายนา ๑

อุปฺภุจฺจํ กโรนฺติ เม

อฺนฺตา เม น วิชฺชติ ๑

วิปากํ อฺนฺุภมิหํ

เทวราชฺชมการยํ ๑

จกฺกวตฺติ อโหสฺหํ

มฺหิยา การยํ อหํ ๑

คฺมิริํ ทฺทฺทสํ ปหํ^๓

นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภโว ๑

ยํ ปฺปพฺมภิโรปยํ

พฺุชฺชปฺุชฺชยํ ฝลํ ๑

ภวา สพฺเพ สมฺมุหฺตา

วิหฺรามิ อนาสโว ๑

มม พฺุชฺชสฺส สนฺติเก

กตํ พฺุชฺชสฺส สาสนํ ๑

วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

กตํ พฺุชฺชสฺส สาสนฺนฺติ ๑

โสณฺณกีกณียตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ปณฺวานิ จ ๑

๒ ม. ย. คเช ๑

๓-๓ ม. ย. อสงฺขตํ สฺุทฺทสํ ๑

ทสมํ โสวณฺณณโกนฺตริกตฺเถราปทานํ^๑ (๔๓๐)

[๒๐]	มโนภาวนิยํ พุทฺธํ	อตฺตทหนฺตํ สมหิตี
	อิริยมาณํ พุทฺธมปเถ	จิตฺตวรูปสเม รตํ ๑
	นิตฺติณฺณโอม ^๒ สมฺพุทฺธํ	ฌายี ฌานรตํ มุณี
	อุปวิภูจํ สฺมาปตฺตี ^๓	อินฺทริยสํวรปฺปหี ^๔ ๑
	อลาธุโนทกํ คยฺห	พุทฺธเสฏฺฐจํ อุปาคมี
	พุทฺธปาเท ไซฺวิตฺวาน	อลาธุกมทาสหํ ๑
	อาณานิสิ จ สมฺพุทฺธโร	ปทุมุตฺตตรนามโก
	อิมิโมทกมาทตฺวา ^๕	ปาทมฺมูลे จเปหิ เม ๑
	สาธฺตฺตีหํ ปฏฺิสสุตฺวา	สตุถุ คารวตฺตายว ^๖
	อุทกํ ลาวฺนาทตฺวา	พุทฺธเสฏฺฐจํ อุปาณยี ^๗ ๑
	อนฺโอมทิ มหาวีโร	จิตฺตํ นิพฺพปาปยํ มม
	อิมิณา ลาวฺนาทาเนน	สงฺกปฺโป เต สมิชฺฌตฺตุ ๑
	ปณฺณรเส อิโต กปฺเป	เทวโลเก รมี อหํ
	เตตฺตีสฺสทฺตฺตํ ^๘ ราชา จ	จกฺกวตฺติ อโหสหํ ๑
	ทิวา วา ยทิ วา รตฺตี	จงฺกมณฺตสฺส ติฏฺฐจฺโต
	โสวณฺณณโกนฺตริ คยฺห	ติฏฺฐจฺนฺตี ^๙ ปฺรโต มม ๑
	พุทฺธสฺส ทตฺวาน ลาวฺ	ลภามิ โสณฺณณโกนฺตริ
	อปฺปกํปี กร ^{๑๐} การ	วิปฺปลํ โหติ ตาทิสฺสุ ^{๑๑}
	สตฺสทฺสเส อิโต กปฺเป	ยํลาวฺมทที ททา

๑ ม. โสวณฺณณโกนฺตริกตฺ... , ย. สุวณฺณณกตฺตริกตฺ... ๑

๒ ม. นิตฺติณฺณโอมํ ๑

๓ ม. อุปตฺติจฺตุ สฺมาปนฺนํ ๑

๔ ม. ย. อินฺทิวรทลปฺปภํ ๑

๕ ม. อิมิณา ทกมาทตฺวา ๑

๖ ม. ย. ... จ ๑

๗ ม. อุปาคมี ๑

๘ ม. ตีสฺสทฺตฺตํ ๑

๙ ม. ติฏฺฐจฺเต, ย. ติฏฺฐจฺติ ๑

๑๐ ม. กตํ ๑

๑๑ ย. ตาทิสํ ๑

จตุจตุตทาพีโล เอกวิหาริวคโค

ปจมี เอกวิหารियตุเถราปทานं (๔๓๑)

[๒๑] อิมมฺหิ ภาทเท กปเป กสฺสโป นาม โคตฺเตน นิปปปญฺโจ นีราลมฺโพ สุญฺญตพฺพุโล ตาทิ °อัสกจิตฺโต นิลฺเลโป° มหากฺรุณฺโโก ธีโร อุยฺยุตฺโต ปฺรภิจฺเจสุ นิพฺพานคฺมนํ มคฺคํ อมตํ ปฺรมสฺสาทํ มหาปฺริสมชฺเชม โส กรวิกรฺุโท ^๑ นาโถ อุทฺธรรนฺโต มหาทฺกุขา ^๒ เทสฺสนฺโต วิรชํ ฐมฺมํ ตสฺส ฐมฺมํ สุณฺนิตฺวาน ปพฺพชิตฺวา ตทาวาหํ° เอกโกว วเน รมฺเม ๗สฺกกายวฺูปกสฺโส เม ^๗ มนฺโส วฺูปกสฺส ^๘	พฺรหฺมพฺพนฺธุ มหฺยโส อุปฺปชฺชติ วทตํ วโร ๑ อากาสสมฺมานโส อนิมิตฺตฺโรโต วลี ๑ อสฺสภูจฺโจ กุเล คณฺเ วินโยปายโกวิทฺโ ๑ วินยฺนฺโต สเทวเก คตฺติปฺงกวิโสสนํ ๑ ชฺรามรณฺนินฺวารณฺ ^๓ นิสินฺโน โลกตฺารโก ^๔ ๑ พฺรหฺมโฆโส ตถาคโต วิปฺปนฺนฺเจ อนายเก ๑ ทิกฺกุจฺโจ เม โลกนฺายโก ปพฺพชฺชี่ อนคฺาริยํ ๑ จินฺเตนฺโต ชินฺสฺาสนํ วสี สฺสคคฺปปีพีโต ๑ เหตุกฺุโต มฺมาคมิ ^๕ สฺสคคฺคฺมายทสฺสินฺโ ๑
--	---

๑-๑ ม. ย. อสงคจิตฺโต นิลฺลโส ๑ ๒ ม. ชฺรามจฺจฺนินฺวารณํ ๑ ๓ ม. โลกตฺารโก ๑
๔ ม. กรวิกรฺุโต ๑ ๕ ม. ย. มหาทฺกุคา ๑ ๖ ม. ตทาวาหํ ๑
๗-๗ ม. สกฺกายวฺูปกาโส เม, ย. สวฺกาย วฺูปกฺกุจฺโจ เม ๑ ๘ ม. มฺมาภี ๑
๙ ย. วฺูปกฺกุจฺส ๑

ตติยัม ปาฐิหิรสนมกตฺเถราปทานํ (๔๓๓)

- [๒๓] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน อาหุตฺตึนํ ปฐิคฺคโห
 วสีตสทสฺเสหิ นคฺรํ ปาวีสี ตทา ๑
 นคฺรํ ปวิสนตฺสส อุปสนตฺสส ตาทิโน
 ีรณิยา ปจฺจคฺคมนาทีสุ^๑ นิคฺโขโส อาสิ ตาวเท ๑
 พุทฺธสฺส อานุกาเวน อวชฺชิตอฆฺมฺมฺมิตา^๒
 สยํ วิณฺหา ปวชฺชนฺติ พุทฺธสฺส ปวิสโต ปุรํ ๑
 พุทฺธเสฏฺฐจํ นมสฺสามิ ปทุมุตฺตโร มหามฺนี
 ปาฐิหิรณฺจ ปสฺสิตฺวา ตตฺถ จิตฺตํ ปสาทยี ๑
 อโห พุทฺโธ อโห ธมฺโม อโห โน สตฺถุสฺมปทา
 อเจตนาปิ ตฺริยา สยเมว ปวชฺชเร ๑
 สตสทสฺเส อีโต กปฺเป ยํ สณฺณมลภี ตทา
 ทฺคคฺคตี นากิชานามิ พุทฺธสณฺณายิทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สฺมฺหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อณฺุปฺตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฆฺจิม
 จฟฺภิณฺญา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
- อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา ปาฐิหิรสนมกตฺเถโร เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

ปาฐิหิรสนมกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑-๑ ม. รตนานิ ปชฺไซตฺตีสุ, ย. รตนานิ ปนาทีสุ ๑

๒ ม. เภรี วชฺชมฆฺมฺมิตา, ย. เภรีวชฺชนฆฺมฺมิตา ๑

จตุตถธัมมวิภาจกตเถราปทาน (๔๓๔)

[๒๔] กณิการัง ชลิตัง	ทีปรุกขัง ไชยิตัง
กณจนัง วิโรจนุตัง	อหุทสั ทิปทุตตมัม ๑
กมณฺหุลุํ จเปตฺวาน	วากจිරณฺจ กุณฺฐิกัง
เอกํสั อชินํ กตฺวา	พฺพุทฺเสฏฺจ ธีวึ อหํ ๑
ตมฺนุชการัง วิธมํ	โมหชาลสมากุลํ
ฅาณาโลกัง ทสฺสยิตฺวา	๑ติณฺโณ อสิ ตฺวํ มุณี ๑
สมฺพุทฺธสิมํ โลกัง	สพฺพาวนุตํ อนุตฺตรํ
ฅาเนน ^๒ เต อุปมา นตฺถิ	ยวตฺตา ชคโต ^๓ คติ ๑
เตน ฅาเนน สพฺพณฺณ	๔สพฺพณฺณติ ปุจฺจติ ^๔
วนฺทามิ ตํ มหาวีรํ	๕สพฺพณฺณุตํ อนาสวํ ^๕ ๑
สตฺสทสฺเส อิตฺโต กปฺเป	พฺพุทฺเสฏฺจ ธีวึ อหํ
ทฺฤคฺคตี นากิชานามิ	ฅาณตฺถมฺนายิทํ ผลํ ๑
กิลฺลสา ฅาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ ฅตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พฺพุทฺสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺตฺตา	กตํ พฺพุทฺสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐสิเม
จพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พฺพุทฺสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ฅาณตฺถวิโก	เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ฅาณตฺถวิภาจกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑-๑ ม. ย. นิตฺติณฺโณสิ มหามุณี ๑

๒ ม. ฅาเน ๑

๓ ย. จ คโต คติ ๑

๔-๔ ม. อิติ พุทฺโธ ปุจฺจติ ๑

๕-๕ ม. สพฺพณฺณุตมฺนาวรํ ๑

ปณฺจมํ อุกฺกุขณฺฑิกตเถรอปทานํ (๔๓๕)

- [๒๕] นครเ พนฺธมฺตียา ทวารปาโล อโหสฺหํ
 อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ สพฺพชฺชมาน ปารคฺคํ ฯ
 อุกฺกุขณฺฑิกมาทาย พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺสทาสํ
 ปสฺนุหนฺจิตฺโต สุมฺโน วิปสฺสิสฺส มเหสิโน ฯ
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ อุกฺकुมทํ ททา
 ทุคฺคตํ นากิชานามิ อุกฺกุขณฺฑทสฺสิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุททา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปรตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺพิณฺณวา สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา อุกฺกุขณฺฑิกโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 อุกฺกุขณฺฑิกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉกฺฉิ กลมพทายกตเถรอปทานํ (๔๓๖)

- [๒๖] โรมโส นาม สมฺพุทฺโธ วสติ ปพฺพตฺนตฺเร
 กลมพํ ตสฺส ปาทาสี ปสฺนุโน เสหิ ปาณฺณิ ฯ
 จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมทํ ททา
 ทุคฺคตํ นากิชานามิ กลมพสฺส อิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุททา

อภุจม์ หรีตกีทายกตเถราปทาน (๔๓๘)

[๒๘] หรีตกี อามลกั	อมพชมพวิเภทกั ^๑
โกลั ฆลลาตกั เพลลั	สยเมวาทรามหั ๑
ทิสวาน ปพภารคตั	ณายี ฉานรตัง มุณี
อาพาเชน อาปีพิต ^๒	อทุธนีย ^๓ มหามุณี ๑
หรีตกี คเหตุวาน	สยมกุสุล อทาสหั
กตมตตมฺหิ ฆสชช ^๔	พฺยาธิ ปสฺสมฺภิ ตาวเท ๑
ปหีนทรธ พุทฺโธ	อโนมทนีย อกา ^๕
ฆสชชทาเนนิมิทา	พฺยาธิวฺปสเมเน จ ๑
เทวภูโต มนุสฺโส วา	ชาโต วา อณฺณชาตียา
สพฺพตฺถ สฺขิตฺโต โหหิ ^๖	มา จ เต พฺยาธิมาคมา ๑
อิทัง วตฺวาน สมฺพุทฺโธ	สยมฺภุ อปฺราชิโต
นภัง อพฺภุคคมิ ธีโร	หังสราชาว อมฺพเร ๑
ยโต หรีตกีมทัง ^๗	สยมฺกุสุล มเหสิโน
อิมัง ชาตี อฺปาทาย	พฺยาธิ เม นฺุปฺปชฺชถ ๑
อโย ปจฺฉิมโก มยฺหัง	จรีโม วตฺตเต ภาโว
ติสฺโส วิชฺชา อฺนุปฺปตฺตา ^๘	กตัง พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป	ฆสชชมทที ตทา
ทฺคฺคตี นาภิชานามิ	ฆสชชสฺส อิทัง ผลํ ๑
กิลเส ฉาปิตา มยฺหัง	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑

๑ ม. อมพชมพวิภีตัก ๑ ๒ ม. อาปีเพินต์ ๑ ๓ ม. ย. อทุติย ๑
 ๔-๔ ม. ขาทมตตมฺหิ ฆสชช ๑ ๕-๕ ม. อโนมทมกาลี เม ๑ ๖ ม. โหตุ ๑
 ๗ ม. หรีตัก ทินฺน ๑ ๘ ม. ย. สจฺฉิกตา ๑

สุวาคตัม วต เม อาลี มม พุทฺธสุส สนฺตึเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา กตัม พุทฺธสุส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺมภีทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณมา สจฺฉิกิตฺตา กตัม พุทฺธสุส สาสนนฺตึ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา หริตฺทิกทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

หริตฺทิกทายกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

นวมํ อมฺพปิณฺฑทฺธิยตฺเถราปทาน์ (๔๓๙)

[๒๙]

หตฺถิราชา ตทา อาลี วิจฺรนฺโต พุรหารณฺเณ อมฺพปิณฺฑที่ ^๒ คเหตุวาน ปฏฺฐิคฺคณฺหิ มหาวิโร มม นิชฺฌายมาณสฺส ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเหตุวา ตโต อหํ จวิตฺวาน เอเตเนว อุปาเยน ปธานํ ปหิตตฺโตหํ สพฺพาสเว ปริณฺณาย จตฺนฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป ทฺทคฺคตี นาภิขานามิ กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา สุวาคตัม วต เม อาลี	อีสาทนฺโต อูรฺพหโว ^๑ อทฺทลํ โลกนายกํ ๑ อทาลี สตฺถุโน อหํ ลิตฺทตฺถโย โลกนายโก ๑ ปริภุณฺชิ ตทา ชิโน ตฺถลิตฺตํ อุปรชฺชหํ ๑ จกฺกวัตฺติ อโหสหํ อนฺุโภตฺวาน สมฺปทา ๑ อุปรสนฺโต นิรฺรูปิ วิหฺรามิ อนาสโว ๑ ยํ ทานมทฺที ^๓ ตทา ผลทานสฺลิตฺทํ ผลํ ๑ ภวา สพฺเพ สมฺมุหฺตา วิหฺรามิ อนาสโว ๑ มม พุทฺธสุส สนฺตึเก
---	---

๑ ม. อูรฺพหฺวา ๑

๒ ม. อมฺพปิณฺฑทฺ ๑

๓ ม. ผลมทฺที ๑

ติสฺโส วิชฺชา อณุปรตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภิณฺณา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สฺทํ आयสฺมา อมฺพปิณฺฑทฺิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 อมฺพปิณฺฑทฺิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมํ ชมฺพผลิยตฺเถรอปทานํ^๑ (๔๔๐)

[๓๐] ปทุมฺุตตรพุทฺธสฺส โลกเชฏฺฐจฺสฺส ตาทิโน
 ปิณฺฑทฺาย วิจฺรนฺตสฺส ธารโต อุตฺตมํ ยลํ ๑
 อคฺคผลํ คเหตุวาน วิปฺปสฺนเนน เจตฺสา
 ทกฺขิณฺณยสฺส ธีรสฺส อทาสี สตฺถุโน อหํ ๑
 เตน กมฺเมน ทิปฺทินฺท โลกเชฏฺฐ นรารสภ
 ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ ทิตฺวา ชยปราชยํ ๑
 สตฺสทฺเส อิตฺโต กปฺเป
 ทฺุคฺคตี นามิขานามิ
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคถํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อณุปรตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภิณฺณา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สฺทํ आयสฺมา ชมฺพผลิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ชมฺพผลิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. อมฺพผลิยตฺเถร... ๑

อุททาน์

เถโร เอกวิหารี จ	สงฺฆิโก ^๑ ปาฐิหิรโก
ถวิโก อุจฺจุขณฺฐี จ	กลมพมพมพมพมพมพม ^๒ ๗
หรีตกมฺพปิณฺฐี จ	ชมฺพุเท ^๓ ทสโม ยติ
ฉฬาลีติ จ คาถาโย	คณฺฐิตาโย วิภาวิหิ ๗

เอกวิหาริวคฺโค จตฺตจตฺตาทิสฺโส ๗

๑ ม. สงฺฆิโย ๗ ๒ ม. กพฺพมพมพมพมพมพม ๗ ๓ ม. อมฺพุเท ๗

หุติย โกลทายกตเถรอปทาน (๔๔๒)

[๓๒] อชินเน นิวตโกหัง วากจீรโร ตทา
 ภาริยา^๑ ปุริยิตวาน โกลं ทาสี^๒ มมสุสมं ๑
 ตมฺหิ กाले สีซี พุทฺโธ เอโก อหุติโย อหุ
 มมสุสมं อูปาคณฺฉิ โชเตนโต^๓ สพุพกาลิกं ๑
 สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา วนฺทิตฺวาน จ สุพุพตํ
 อุโภหตฺเถหิ ปคฺคยฺห โกลं พุทฺธสุสทาสหํ ๑
 เอกตฺตีเส อิตฺถ กปฺเป ยํ ผลํ อทฺธี ตทา
 ทุคฺคตี นากิขานามิ โกลทานสุสิทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปีตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุททา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสุส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตตา กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ๑
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
 จพฺพิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา โกลทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

โกลทายกตเถรสุส อปทาน สมตฺตํ ๑

๑ ม. ขาริยา, ย. ขาริภารํ หริตฺวาน ๑ ๒ ม. ทาสี, ย. โกลมาหริมสุสมं ๑

๓ ม. ชานนโต ๑

ตติยัม เวลฺหวผลิยตุเถราปทานัม^๑ (๔๔๓)

[๓๓]	จนฺทภาคานทีตีเร	อสุสโม สุกโต มม
	เวลฺวรุกฺเขหิ อากิณฺโณ	นาเนาุมฺนิเสวิโต ๑
	สุคนฺธํ เวลฺวํ ทิสฺวา	พฺพุทฺธเสฏฺฐํ อนุสฺสรี
	ขาริภารํ ปฺรยิตฺวา	ตุฏฺฐโจ สํวิคฺคมาโนโส ๑
	กกุสฺนฺธํ อุปาคมม	พิลลปกฺกมทาสํ
	ปฺปญฺญกฺเขตตฺตสฺส ธีรสฺส	วิปฺปสนฺนเนน เจตสา ๑
	อิมสฺมีเยว กปฺปสฺมี	ยํ ผลํ อทฺที ตทา
	ทฺฤคฺคตี นาภิขานามิ	ผลทานสฺสิทํ ผลํ ๑
	กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมูหตา
	นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
	สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พฺพุทฺธสฺส สนฺติเก
	ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนํ ๑
	ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	จพฺพิณฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
อิติถํ	สุทํ อายสฺมา เวลฺหวผลิโย	เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

เวลฺหวผลิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. พิลฺลียตุเถร..., ย. พิลฺลผลิยตุเถร... ๑

จตุตถั ภาลลาตกทหายกตเถราปทาน (๔๔๔)

[๓๔]	สุวณฺณวณฺณํ สมฺพทฺธํ	ทวตฺตีสวรลกฺขณํ
	ปวณฺคเคน ^๑ คจฺจนฺตํ	กาลราชฺวํ พุสฺสสิตํ ๑
	ติณฺสนนฺธํ ปญฺญาเปตฺวา	พฺพุทฺธเสฏฺฐํ อยาจหํ
	อนุกมฺปตฺถ มํ พฺพุทฺโธ	ภิกฺขุํ อิจฺฉามิ ทาทเว ๑
	อนุกมฺปโก การุณิโก	อตฺถทสฺสึ มหายโส
	มม สงฺกปฺปมณฺเฑาย	โอรุยห ^๒ มม อสฺสเม ๑
	โอรุหิตฺวาน สมฺพทฺโธ	นีสึทึ ปณฺณสนฺนเร
	ภาลลาตกํ คเหตุวาน	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺสทาสหํ ๑
	มม นิชฺฌายมานสฺส	ปริภฺภูชึ ททา ชินฺ
	ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเหตุวา	อภิวฺนทึ ททา ชินํ ๑
	อภฺจจารเส กปฺปสฺเต	ยํ ผลํ อททึ ททา
	ทฺถคฺคตึ นาทิชานามิ	ผลทานสฺสิทํ ผลํ ๑
	กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
	นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
	สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พฺพุทฺธสฺส สนฺติเก
	ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนํ ๑
	ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺจสิเม
	จฬฺภิณฺเฑยา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺตึ ๑
	อิตฺถํ สฺสุํ อายสฺมา ภาลลาตกทหายโก	เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ภาลลาตกทหายกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. วิปินคเคน ๑ เอวมฺปริปี ๑ ๒ ม. ย. โอรุหิ ๑

สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อหฺนฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺสภฺภา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภิณฺเณ สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สีสฺหสฺนิกโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 สีสฺหสฺนิกตฺถเระสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐมํ ปาทปฎิจฺยตฺถเระปาทานํ (๔๔๘)

[๓๘]	สุเมธ นาม สมพุทฺโธ ตารยิตฺวา พหุ สตฺเต สีสฺหสฺนสฺส สามนฺตา ปสนฺนจิตฺโต สุมโน กตฺวาน กุสลํ กมฺมํ ปุณฺณกมฺเมน ลฺยฺตุโต ตตฺถ เม วสฺมานสฺส ปทานิ อุกฺขรณตฺสฺส ลาภา เตลฺลํ สฺสทฺชนฺเต ^๑ นิพฺพุเต การํ กตฺวาน มยาปิ สุกตํ กมฺมํ ปาทปฎิจํ กริตฺวาน ยํ ยํ ทิสฺลํ ปกฺกมามิ โสณฺณปีเจ อกฺกมามิ	๑การุณฺนิโก มหามุณี ^๑ นิพฺพุโต โส มหายโส ๑ สฺมุชฺชสฺส มเหลิโน ปาทปฎิจมการยํ ๑ สุขปากํ สุขุทฺธยํ ^๒ ตาวตฺลํ อคณฺจหํ ๑ ปุณฺณกมฺมสมมฺงคิโน โสณฺณปีจา ภวนฺตฺติ เม ๑ เย ลภานฺตฺติ อฺปสฺสฺสฺติ ^๓ ลภานฺตฺติ วิปฺปลํ สุขํ ๑ วาณิซฺเซ ^๔ สฺสปโยชิตํ โสณฺณปีจํ ลภามหํ ๑ เกนจิ กิจฺจเยนหํ ^๕ ปุณฺณกมฺมสฺสลิทํ ผลํ ๑
------	--	---

๑-๑ ม. ย. อคโค การุณฺนิโก มุณี ๑ ๒ ย. สุขินฺทฺริยํ ๑ ๓ ม. สฺสทฺชํ โว ๑
 ๔ ม. ย. อฺปสฺสฺสฺติ ๑ ๕ ม. วาณิซฺซํ ๑ ๖ ย. ปจฺจเยนหํ ๑

ดีสกปปสทสสมหิ	ยัม กมฺมมกรี ตทา
ทฺคฺคตี นาภิขานามิ	ปาทปิจฺจสฺสิทํ ผลํ ฯ
กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตทา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺตตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ อายุสฺมา ปาทปิจฺไช	เถโร อิมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ฯ
	ปาทปิจฺยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมํ เวทียการกตฺเถรอปทานํ^๑ (๔๔๙)

[๓๙] ปทฺมุตฺตรสฺส พุทฺธสฺส	โพธิยา ปาทปฺตฺตเม
เวทียํ สุกตํ กตฺวา	สกํ จิตฺตํ ปสาทยீ ฯ
อโคโฬฟารานิ ^๒ ภณฺฑทานิ	กทานิ อกทานิ จ
อนตฺลิกฺขา ปวสฺสนฺติ	เวทิกาย อิทํ ผลํ ฯ
อุภโต พฺยพฺหฺสงฺคาม	ปกฺขนฺทนฺโต ภยานเก
ภยภราวํ น ปสฺสามิ	เวทิกาย อิทํ ผลํ ฯ
มม สงฺกปฺปมณฺณาย	พฺยมฺหํ นิพฺพตฺตเต สุภํ
สยฺนานิ มหคฺฆานิ	เวทิกาย อิทํ ผลํ ฯ
สตสฺสเส อีโต กปฺเป	ยัม เวทิกมฺการยீ
ทฺคฺคตี นาภิขานามิ	เวทิกาย อิทํ ผลํ ฯ

๑ ม. ย. เวทียการกตฺเถร ... ฯ ๒ ม. อโฬฟารานิ, ย. อโฬฟารานิ ฯ

อชฌมาวุตถ์ มยา เอตัง ฆรทานสลัททัง ผลัง ๑
 เต สพเพ อนุกโธตวาน เทวมานุสเส กเว
 อชช ปตโตมฺหิ นิพพานัง สนฺตูปทัง อนุตฺตรัง ๑
 ตีสกปฺปสทฺสสมฺหิ โโพธิฆรณการยீ
 ทุคฺคตธี นามิขานามิ ฆรทานสลัททัง ผลัง ๑
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหัง ภวา สพเพ สมฺมุตฺตา
 นาโคว พนฺธนัง เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตัง วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตูปเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตัง พุทฺธสฺส สาสนัง ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 จพฺพิณฺญา สจฺจิกิตฺตา กตัง พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตฺติ ๑
 อิตถ์ สุกฺทัง आयสฺมา โโพธิฆรณการโก เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

โพธิฆรณการกตฺเถรสฺส อปทานัง สมตฺตัง ๑

อุททาน

๑ วิภทฺทิกิ โกลผลิ ๑ พิลลภลลตฺกปฺปโท
 ๒ อุมฺมา อมฺพาทฺทิกิ ๒ เจว อาสนิ ปาทฺปิจโก ๑
 เวทิกิ โโพธิฆริโก คาถาโย คณฺธิตาปิจ
 เอกฺกนาสิตฺติกา สพฺพา อสฺมึ วคฺเค ปกิตฺติตฺตา ๑

วิภทฺทิกิวคฺโค ปญฺจจตฺตาฬีส ๑

๑-๑ ม. วิภทฺทิกิ โกลผลิ ๑

๒-๒ ม. อุตฺตลมฺพาทฺทิกิ ๑

ฉจตตาสีโล ชคตีวคโค

ปจมี ชคตีทายกตฺเถราปทาน (๔๕๑)

[๔๑] ฌมมทลลิสฺส มุณีโน โปธिया ปาหปุตฺตเม
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน ชคตี การยี้ อหํ ๑
ทริโต ปพพตาโต วา รุกฺขโต ปติโต อหํ
จุโต ปติฏฺฐจํ วินฺทามิ^๑ ชคตिया อิทํ ผลํ ๑
น เม โจรา วิหเสนฺติ นาทิมณฺณนฺติ ชตฺตिया^๒
สพฺพามิตฺเตตฺตีกุมามิ ชคตिया อิทํ ผลํ ๑
ยํ ยํ โยนฺุปฺปชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสฺสํ
สพฺพตฺถ ปุชฺชิตो โหมิ ชคตिया อิทํ ผลํ ๑
อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต ชคตี การยี้ อหํ
ทฺถคตฺตี นาภิขานามิ ชคตีทานสฺสลิทํ ผลํ ๑
กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สฺมุหฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
อิตฺถํ สฺหํ आयสฺมา ชคตีทายโก เถโร อีมา คาถายเ อภาสิตฺถาติ ๑
ชคตีทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ย. ลมามี ๑ ๒ ย. ปสนฺนฺติ นาทิมณฺณนฺติ ชตฺตียเ ๑

หุติยัม โมรหตถุติยตเถรอปทานัม (๔๕๒)

[๔๒] โมรหตถุถัม คเหตุวาน อูเปลีส^๑ โลกนายกัม
 ปสนนลิตโต สุมโน โมรหตถุถัม อทาสหัม ฯ
 อิมินา โมรหตถุเถน เจตนาปณินธีหิ จ
 ๒ นีพพุตา เม ตโย อคคีส^๒ ลภามิ วิปลัม สุขัม ฯ
 ๓ อโห พุทฺธา อโห ธมฺมา^๓ อโห โน สตถุสสมปทา
 ทตฺวานหัม โมรหตถุถัม ลภามิ วิปลัม สุขัม ฯ
 ติจคคีส^๔ นีพพุตา มยหัม ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 สพฺพาสวา ปริกฺขีณา นตฺถิ ทานิ ปุณฺณภโว ฯ
 เอกตีสเส อิตโต กปฺเป ยัม ทานมททินุตฺตา
 หุคคตีส นามิขานามิ โมรหตถุถลสิหัม ผลัม ฯ
 กิลเส ฌาปิตา มยหัม ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโคว พนฺธนัม เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตัม วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตตฺตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนัม ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 จพฺพิณฺณวา สจฺจจิกฺตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ
 อิตถัม สุขัม आयสฺมา โมรหตฺถุติโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 โมรหตฺถุติยตเถรสฺส อปทานัม สมตฺตัม ฯ

๑ ม. ย. อูเปลีส^๑ ฯ ๒-๒ ม. นีพพายีส^๒ ตโย อคคีส^๒, ย. นีพพนฺตฺติเม ตโย อคคีส^๒ ฯ
 ๓-๓ ม. อโห พุทฺโธ อโห ธมฺโม ฯ ๔ ม. ตฺยคคีส^๔ ฯ เอวมฺปฺริปิ ฯ

ตติยํ สี่หาสนพีชียตเถราปทานํ (๔๕๓)

[๔๓]	ติสฺสสฺสสาหํ ภควโต	โพธิรุกขํ อวนุทิตํ ^๑
	ปคฺคยห วิชนํ ตตฺถ	สี่หาสนมวิชฺชห ^๒ ๑
	เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป	สี่หาสนมวิชฺชหํ
	ทฺคคฺคตี นาภิชานามิ	วิชนาย อิทํ ผลํ ๑
	กิลฺลสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
	นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
	สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
	ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺตตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
	ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิสฺเม
	ฉพฺภิญฺญา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
	อิตถํ สุทํ อายสฺมา สี่หาสนพีชโย	เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

สี่หาสนพีชียตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จตุตถํ ติณุกถาจริยตเถราปทานํ (๔๕๔)

[๔๔]	ปฺพมฺมุตฺตรสฺส พุทฺธสฺส	โพธิยา ปาหปฺตตฺตเม
	ปสนฺนลิตฺโต สุมฺโน	ตโย อุกฺเก อถารยํ ๑
	สตฺลหฺสฺเส อิตฺโต กปฺเป	ยาห ^๓ อุกฺกมถารยํ
	ทฺคคฺคตี นาภิชานามิ	อุกฺกทานสฺสิทํ ผลํ ๑
	กิลฺลสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
	นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
	สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก

๑ ม. อวนุทิตํ ๑ ๒ ม. ... มพีชหํ ๑ ๓ ม. โสฬหํ, ยฺ. โยหํ ๑

ฉกฺฉจฺ วนโกกรณฺทียตฺเถรอปทานํ (๔๕๖)

[๔๖] ลีทตฺถสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
 วนโกกรณฺทมาทาย พุทฺธสฺส อภิโรปยீ ๑
 จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุพฺพมภิโรปยீ
 ทุคฺคตี นากิชานามิ พุทฺธชฺชชายีทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุตตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉฟฺภิณฺญา สจฺฉิกิตตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา วนโกกรณฺทฺธิโย เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

วนโกกรณฺทียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

วีสตีมํ ภาณวารํ ๑

สวดมนต์ เอกฉตติยตฺเถราปทาน์ (๔๕๗)

[๔๗] องคารชาตา ปจวี	กุกุกุพานุกตา มหิ
ปทุมุตฺตโร ภควา	อพุโภกาสมฺหิ จงฺกมิ ฯ
ปณฺฑรํ ฉตฺตมาทาย	อทุธานํ ปติปชฺชหํ
ตตฺถ ทิสฺวาน สมฺพุทฺธํ	จิตฺตํ ^๑ เม อุปฺปชฺชถ ฯ
มรีจิมฺพฺนา ^๒ ภูมि	องฺคาราว มหิ อยํ
อุปฺภุจฺนติ ^๓ มหาวาทา	สรีรกายฺเขปนา ^๔ ฯ
สีตํ อุณฺหํ วิหนฺติ ^๕	วาทาตปนิวารณํ
ปฏฺิคฺคณฺห อิมํ ฉตฺตํ	ผลฺลยิสฺสามิ นิพฺพุตฺติ ฯ
อนุกมฺโปโก การุณิโก	ปทุมุตฺตโร มหายโส
มม สงฺกปฺปมณฺเวยาย	ปฏฺิคฺคณฺหิ ตทา ชิโน ฯ
ตีสกปฺปานิ เทวิฺนโท	เทวราชฺชมการยิ
สทานํ ปณฺจกฺขตฺตํ จ	จกฺกวตฺติ อโหสฺหํ ฯ
ปเทสฺรชฺชํ วิปฺปลํ	คณฺนาโต อสงฺขยํ
อนุกฺโฆมิ สกํ กมฺมํ	ปฺพุเพ สุกตมตฺตโน ฯ
อยํ เม ปจฺจิมฺมา ชาติ	จรีโม วตฺตเต ภาโว
อชฺชาปิ เสตฉตฺตํ เม	สพฺพกาลํ ฐรียติ ฯ
สตสฺสเส อีโต กปฺเป	ยํ ฉตฺตมทฺหิ ตทา
ทฺคฺคตี นาภิขานามิ	ฉตฺตทานสฺสสิทํ ผลํ ฯ
กิลฺลสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก

๑ ม. ย. วิตติ ฯ ๒ ม. มรีจโยตฺถญา, ย. มรีจโวมุญา ฯ ๓ ม. อุปฺหนฺติ,
 ย. อุปฺวายนฺติ ฯ ๔ ม. ย. สรีรสฺสาสุเขปนา ฯ ๕ ม. วิหนฺนตํ, ย. วิหรนฺติ ฯ

ติสฺโส วิชฺชา อหฺนุปรตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภุจฺจิม
 ฉพฺพิณฺณมา สจฺจจิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา เอกฉตฺตฺติโย เถโร อิมมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 เอกฉตฺตฺติยตเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

อภุจม์ ชาติปุပ္ผิยตเถรอปทาน์ (๔๕๘)

[๔๘] ปรีนิพฺพุเต ภควติ ปทุมุตฺตเร มหાયเส
 ๑ปุပ္ผจฺจโกฏฺฐเก คเหตุวา^๑ สรีรํ อภิโรปยี ๑
 ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเหตุวา นิมนฺนํ อคมาสํ
 เทวโลกํ คโต สนฺโต ปุณฺณกมฺมํ จรามํ ๑
 อมฺพรา ปุပ္ผวสฺโส เม สพฺพกาลํ ปวสฺสตี
 ๒สมภวามิ มนุสฺเส เว^๒ ราชชา โหมิ มหાયโส ๑
 ตธี กุสุมวสฺโส เม อภิวสฺสตี สพฺพทา
 กาเยสุ^๓ ปุပ္ผปุชฺชาย วาหสา สพฺพทสฺสิโน ๑
 อยํ ปจฺจิมโก มยหํ จริโม วตฺตเต ภาโว
 อชฺชาปี ปุပ္ผวสฺโส เม อภิวสฺสตี สพฺพทา ๑
 สตฺสทสฺเส อีโต กปฺเป ยํ ปุပ္ผํ อภิโรปยี
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ เทหฺปฺชฺชายิทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปีตา มยหํ ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก

๑-๑ ม. ปุပ္ผวสฺสเก กตฺวา ๑

๒-๒ ม. ย. สฺสรามิ มนุสฺเส เจ ๑

๓ ม. ตสฺเสว, ย. ตาเยว ๑

ทสมิ์ คณฺฐปฺชกตฺเถรอปทานิ (๔๖๐)

[๕๐]	จิตเกสุ กุรุมาเนสุ ^๑	นานาคนฺธ สมหาหฺนฺ
	ปสนฺนจิตโต สุมฺโน	คณฺฐมฺภูจึ อปฺชยึ ๑
	สตสฺสเส อิตฺ กปฺเป	จิตกํ ยํ อปฺชยึ
	ทฺคคฺตี นาภิชานามิ	จิตปฺชายิทํ ผลํ ๑
	กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
	นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
	สุวาคํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
	ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
	ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺุจิม
	ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺฺติ ๑
อิตฺถํ	สุทํ आयสฺมา คณฺฐปฺชโก เถโร	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

คณฺฐปฺชกตฺเถรสฺส อปทานิ สมตฺตํ ๑

อุทฺทานิ

ชคฺตี โมรฺหตฺถิ ^๒ จ	อาสนิ อุกฺกชาโร
อกฺกมิ วนฺโกรณฺฺติ	ฉตฺตโท ชาติปฺชโก ๑
^๓ สฺตฺติปณฺฺนโย เถโร จ ^๓	ทสฺโม คณฺฐปฺชโก
สฺตฺตสฺมฺภูจึ จ คาถาโย	คณฺธิตาโย วิมาวิหิ ๑

ชคฺตีทายกาวคฺโค ฉจตฺตาทิสฺโส ๑

๑ ม. จิตาสุ กุรุมาเนสุ ๑ ๒ ม. โมรฺหตฺถิ ๑ ๓-๓ ม. ปฏฺิปปฺปิ จ โย เถโร ๑

จตุตถุถ์ เสตุทายกตเถรอปทาน์ (๔๖๔)

- [๕๔] วิปสลิโน ภควโต จงกมนตสส สมมุขา
 ปสนนจิตโต สุมโน เสตุ์ การายี อหัง ฯ
 เอกนวุเต อีโต กปเป ยัง เสตุ์ การยี อหัง
 ทุคคตี นากิขานามิ เสตุทานสลิหัง ผลัง ฯ
 กิเลสา ฉาปีตา มยหัง ภวา สพุเพ สมุหตา
 นาโคว พนุชนัง เจตวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตัง วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺตตา กตัง พุทฺธสฺส สาสนัง ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฟฺภิณฺเฒา สจฺฉิกิตตา กตัง พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ ฯ
 อิตถุถ์ สุทัง อายสฺมา เสตุทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถุถาติ ฯ

เสตุทายกตเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตัง ฯ

ปณฺจมํ สุมนตาลวณฺฎิยตเถรอปทาน์ (๔๖๕)

- [๕๕] สิทฺตตสฺส ภควโต ตาลวณฺฎิ อทาสหัง
 สุมเนหิ ปฏิจฺจนนัง ชารยามิ มหายสํ ฯ
 จตุวุเต อีโต กปเป ตาลวณฺฎิ อทาสหัง
 ทุคคตี นากิขานามิ ตาลวณฺฎิสฺลิหัง ผลัง ฯ
 กิเลสา ฉาปีตา มยหัง ภวา สพุเพ สมุหตา
 นาโคว พนุชนัง เจตวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตัง วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺตตา กตัง พุทฺธสฺส สาสนัง ฯ

ปฏิสมภิทา จตฺสโร วิโมกฺขาปิจ อภฺจิเม
 จฬภิณฺเฒา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สฺสํ อายสฺมา สฺมณฑาลวณฺณฺวิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ฯ
 สฺมณฑาลวณฺณฺวิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉกฺฉิ อวภูผลิยตฺเถรอปทานํ (๔๖๖)

[๕๖] สตรสึ นาม ภควา สยมภฺย อปราชิโต
 วิเวกกาโม สมพุทฺโธ โคจรายาภินิภฺขมิ ฯ
 ผลหตฺถอ อหํ ทิสฺวา อุกคณฺธิ นราสภํ
 ปสนนฺนิจิตฺโต สฺมโน อทาสึ อวภูํ ผลํ ฯ
 จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อทธี ตทา
 ทฺฤคฺคตี นามิชานามิ ผลทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สฺมุหฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 สฺวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปรตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏิสมภิทา จตฺสโร วิโมกฺขาปิจ อภฺจิเม
 จฬภิณฺเฒา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สฺสํ อายสฺมา อวภูผลิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ฯ
 อวภูผลิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตุตมํ ลพฺขผลทหายกตฺเถรอปทานํ (๔๖๗)

- [๕๗] นคเร พนฺธมตฺติยา อารามิโก อหํ ตทา
 อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ คจฺจนตํ อนิลนฺชเส ๑
 ลพฺขผลมาทหาย พุทฺธเสฏฺฐจฺสสทาสหํ
 อากาเสว จิโต สนฺโต ปฏฺิคคณฺหิ มทหายโส ๑
 วิตฺตีสถนฺนโน^๑ มยฺหํ ทิฏฺฐจฺมเม สุขาวโ
 ผลํ พุทฺธสฺส ทตฺวาน วิปฺปสฺนเนน เจตสา ๑
 อธิคฺคณฺหิ ตทา ปิตี วิปฺปลํ สุขมฺตฺตมํ
 อุปฺปชฺชเต เม^๒ รตนํ นิพฺพตฺตสฺส ตฺหิ ตฺหิ ๑
 เอกนฺวเต อีโต กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทํ ตทา
 ทฺคคฺตี นาภิขานามิ ผลทานสฺสฺสํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมทตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
 ฉพีภินฺวา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺหํ อายสฺมา ลพฺขผลทหายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ลพฺขผลทหายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ยฺ. วิตฺตํ สถนฺนโน ๑

๒ ม. อุปฺปชฺชเตว ๑

อภุจม์ มิลกขุผลทายกตเถราปทาน^๑ (๔๖๘)

[๕๘] วนนตเร พุทฺธํ ทิสฺวา^๒ อตฺถทสฺสี มหายลํ
 ปสนฺนจิตฺโต สุมฺโน มิลกขุสฺส ผลํ อทํ^๓ ฯ
 อภุจฺจารเส กปฺปสฺเต ยํ ผลํ อททํ ททา
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ ผลทานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุตฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภุจฺจิเม
 จฟฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สฺหํ อายสฺมา มิลกขุผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

มิลกขุผลทายกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวม สยมปฏิภาณียตเถราปทาน (๔๖๙)

[๕๙] กกุฏํ วิลสนฺตํ ทเวทวํ นราสภํ
 รทियํ ปฏิปชฺชนฺตํ โโก ทิสฺวา นปฺปสฺสิทิ ฯ
 ตมนฺธการํ นาเสตฺวา สนฺตาเรตฺวา พหุํ ชนํ
 ฉาณาลอเกน โชตฺนตํ โโก ทิสฺวา นปฺปสฺสิทิ ฯ
 วสฺสิตสฺสทสฺเสหิ นียยนฺตํ โลกนายกํ
 อุทฺธรนฺตํ พหุ สตฺเต โโก ทิสฺวา นปฺปสฺสิทิ ฯ

๑ ม. ปิลกขผล..., ย. ปิลกขุผล... ฯ ๒ ย. วนนเต ฯ ๓ ม. ปิลกขุสฺส ผลํ อทา ฯ

อาหนิตวา ^๑ ธมมเภาวี	มททนต์ ^๓ ติตฺติเย คณฺเฑ
สีหนาทํ ว นทนต์ ^๒	โก ทิสฺวา นปฺปสีทติ ๑
ยาวตา พุรหมโลกมฺหา	อาคณฺตวาน สพุรหมกา
ปฺจุฉนฺติ นิปฺุณฺเน ปณฺเฑห	โก ทิสฺวา นปฺปสีทติ ๑
ยสุสณฺชลี กริตฺวาน	อาชาวนฺติ ^๔ สเทวกา
เตน ปฺุณฺณํ อนฺุโณนฺติ	โก ทิสฺวา นปฺปสีทติ ๑
สพฺเพ ชนา สมากณฺตวา	สมปฺวาเรณฺติ จกฺขุมํ
น วิกมฺปติ อชฺฉณฺุโจ	โก ทิสฺวา นปฺปสีทติ ๑
นครํ ปวีสโต ยสุส	นทนต์ ^๕ เภาโรย พหุ
วินทนต์ ^๖ คชา ^๕ มตฺตา	โก ทิสฺวา นปฺปสีทติ ๑
วีถียา คจฺจโต ยสุส	ปภา ^๖ วา โชตเต สทา
อพฺุณฺนตา สมา โหนฺติ	โก ทิสฺวา นปฺปสีทติ ๑
พฺุยาหฺรณฺตสุส พุทฺธสุส	จกฺวาฬมฺหิ สฺยุยติ
สพฺเพ สตฺเต วิณฺณาเปติ	โก ทิสฺวา นปฺปสีทติ ๑
สตฺสหลฺเส อิตฺ กปฺเป	ยํ พุทฺธมฺภิกิตฺตยํ
ทฺุคฺคตี นามิขานามิ	กิตฺตนาย อิทํ ผลํ ๑
กิลฺสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสุส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตฺตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ๑
ปฺมุสฺสมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อมฺุจิเม
ฉพฺิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺติ ๑

๑ ม. อาหนนต์ ๑ ๒ ม. วินทนต์ ๑ ๓ ม. ย. อายาจนฺติ ๑

๔ ม. รวณฺติ, ย. รวณฺเต ๑ ๕ ย. อนฺุคชฺชา ๑ ๖ ม. ย. สพุพฺภา ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา สยมฺปฏฺฐิภาณียโย เถโร อีมา คธาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สยมฺปฏฺฐิภาณียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมํ นิมิตตพฺยาकरणียตฺเถราปทานํ (๔๗๐)

[๖๐]	อชฺโฌคเหตฺวา หิมวณฺตํ	มนฺเต วาเจมฺหนตฺทา
	จตฺตฺปนฺนสสทสฺสํ	ลิสฺสา มยฺหํ อุปฏฺฐจฺหุํ ฯ
	อธิตา เวทคฺคฺ สพฺเพ	ฉฟฺงฺเค ปารมี คตา
	สทฺวิชฺชาหุสฺสทฺตฺตา	หิมวณฺเต วสนฺติ เต ฯ
	จวิตฺวา ตฺลิตฺตา กายา	เทวปฺตฺโต มหายโส
	อุปฺปชฺชิตฺติ มาตฺตฺกฺจฺจิสฺสํ	สมฺปชฺชาโน ปฏฺฐิสฺสโต ฯ
	สมฺพฺพุทฺเต อุปฺปชฺชนฺเต	ทสฺสทฺลิสฺสํ กมฺปถ
	อนฺธา จกฺขุํ อลภีสุ	อุปฺปชฺชนฺตมฺหิ นายเก ฯ
	ฉปฺปการมกมฺปิตฺถ ^๑	เกวลา วสุธา อยํ
	นิกฺโขสสทฺทํ สุตฺวาน	วิมฺหยีสฺสุ ^๒ มหาชนา ฯ
	สพฺเพ ชนา สมาคมฺม	อคณฺหุํ มม สนฺติเก
	วสุธายํ ปกมฺปิตฺถ	กวีปาโก ภวิสฺสติ ฯ
	วิทฺสฺสามิ ^๓ ตทา เตสํ	มา ภายิตฺถ ^๔ นตฺถิ โว ภยํ
	วิสฺสฏฺฐา โทถ สพฺเพปิ	อุปฺปาโทยํ สุชตฺถิโก ^๕ ฯ
	อฏฺฐจฺเหตฺตฺหิ สมฺพฺสฺสา ^๖	วสุธายํ ปกมฺปติ
	ตธา นิมิตฺตา ทิสฺสนฺติ	โอภาโส วิปฺโล มหา ฯ
	อลฺลยํ พุทฺธเสฏฺโฐ	อุปฺปชฺชิสฺสติ จกฺขุมา

๑ ม. สพฺพการํ ปกมฺปิตฺถ, ย. ฉพฺพิการํ ... ฯ

๒ ม. ย. อุพฺพิชฺชิสฺสุ ฯ

๓ ม. อวจาสิ, ย. อวจาสิ ฯ

๔ ม. มา เภถ ฯ

๕ ม. สุวตฺถิโก ฯ

๖ ม. สมฺพฺสฺส ฯ

สยวณเปตวาน ชนตัม ปญจ สีเล กเถสหัม ฯ
 สุตวาน ปญจ สีลานิ พุทฺธูปปาทญจ ทูลลภัม
 อุพเพงคชาตา สุมหา ตุญฺจหฺมฺจฺจา อเหสุ เต ฯ
 เทวนวุเต อีโต กปฺเป ยัม นิमित्तัม วิทยากรீ
 ทุคฺคตี นามิชานามิ พยาकरणสลีหัม ผลัม ฯ
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหัม ภวา สพุเพ สมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตัม วต เม อาสิ มม พุทฺธสุส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตัม พุทฺธสุส สาสนัม ฯ
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิณฺญา สจฺจิกิตา กตัม พุทฺธสุส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา นิमितฺตพฺยาकरणโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

นิमितฺตพฺยาकरणียตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตัม ฯ

อุทาน

สาลกฺขุสฺมิโย เถโร ปุชฺชา นิพฺพาทโกปิจ
 เสตฺุโท ตาลวณฺฺหิ จ อวฺหัม ลพฺชฺมปฺโท
 มิลกฺขุ ปฏฺฐิภาณี^๑ จ เวຍยาकरणโย ทิชา
 เทวสฺตฺตติ จ คาถาโย คณิตาโย วิภาวิวิ ฯ

สาลปฺปฺพิวคฺโค สตฺตจตฺตฺตาฬีโส ฯ

๑ ม. ปิลกฺขปฏฺฐิภาณี ฯ

อฏฺฐจตฺตาสีโส นพฺพมालิวคฺโค

ปจฺจมํ นพฺพมालียตฺถเระापทานํ (๕๗๑)

[๖๑] สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ อาหุตีन्हํ ปฏฺฐิคคหํ
ปวณฺคเคน คจฺจนฺตํ อทฺทลํ โลกนทายกํ ๑
นพฺพมालํ คเหตุวาน นิกฺขมฺนุโต จ ตาวเท
ตตฺถทฺทสาลี สมฺพุทฺธํ โขมฺติณฺณมนฺนสวํ ๑
ปสฺนฺนจฺจิตฺโต สุมฺโน นพฺพมालํ อปฺพุชฺชียํ
ทกฺขิณฺเณยฺยํ มหาวีรํ สพฺพโลกานุกมฺปกํ ๑
เอกตฺตีสึ เออิโต กปฺเป ยํ ปุปฺผํ อภีโรปยฺยํ^๑
ทฺคคฺตีสึ นามิชานามิ พุทฺธชฺชฺชฺชฺชฺชฺชํ ผลํ ๑
กิลฺลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สฺมุหฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสวํ ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ตฺสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จพฺพิณฺญา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺตฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา นพฺพมालิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑
นพฺพมालียตฺถเระสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. มาลมภิโรปยฺยํ ๑

หุติยัม มณิปุชกตฺเถราปทาน์ (๔๗๒)

[๖๒] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน	สพฺพธมฺมาน ปารคฺคู
วิเวกกาโม สมฺพทุโร	คจฺจนเต อนิลฺลชเส ๑
อวิทุเร หิมวณฺตสฺส	มหาชาตสฺสโร อหุ
ตตฺถ เม ภวนํ อาสิ	ปุณฺณกมฺเมน ลํยตํ ๑
ภวนา นิภฺขมิตฺวาน ^๑	อหุทลํ โลกนํายกํ
อินฺทิวรํว ชลิตํ	อาทิตฺตํว หุตาสนํ ๑
วิชนํ อหุทล ^๒ ปุปฺผํ	ปุชฺยิสฺสสนฺติ นํายกํ
สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	อวณฺที สตฺถุโน อหํ ๑
มมํ ลีสมณีนํ คยฺห	ปุชฺยี โลกนํายกํ
อิมาย มณิปุชฺชาย	วิปาโก โหตุ ภาทโก ๑
ปทุมุตฺตโร โลกวิทู	อาหุตีเน ปฏฺฐิคฺคโห
อนฺตลิกฺเข จีโต สตฺถา	อิมํ คานํ อภาสถ ๑
โส เต อิชฺฌตฺถ สงฺกปโป	ลภตฺถ ^๓ วิปฺปลํ สุขํ
อิมาย มณิปุชฺชาย	อนฺุโภาหิ มหายลํ ๑
อิทํ วตฺวาน สมฺพทุโร ^๔	ชลชฺชุดตฺตมนามโก
อคมาสิ พุทฺธเสฏฺฐโจ	ยสฺส ^๕ จิตฺตํ ปณฺีหิตํ ๑
สญฺญจิกปฺปานิ เทวินฺโท	เทวราชชมการยํ
อเนกสฺตกฺขตฺตฺถุจ	จกฺกวตฺตติ อโหสหนํ ๑
ปุพฺพกมฺมํ สรณฺตสฺส	เทวภูตสฺส เม สโต
มณิ นิพฺพตฺตเต มยฺหํ	อาโลกรโรณ มม ๑
ฉฬาสีตีสหสฺसानิ	นารีย เม ปรีคฺคหา

๑ ม. ย. อภินิภขมม ๑

๒ ม. วิจัน นหุทล ๑

๓ ม. ลภตฺถ ๑

๔ ม. ย. ภควา ๑

๕ ม. ยตฺถ ๑

วิจิตตวตถาภรณา	อามุตตมณิกุณฑลาลา ^๑ ๗
อาฬารมฺชา ^๒ หสฺสุลา	สุสณฺญา ตนฺนุชฺฌิมา
ปริวารเณติ มํ นิจจํ	มณิปุชายิหํ ผลํ ๗
โสณฺณมยา มณิมยา	โลहितงฺกมยา ตถา
^๓ ภณฺฑา เม สุกฺตา โหนฺติ ^๓	ยทิจฺฉลึ ^๔ ปิลนฺธนา ๗
กุฎาคารา คฺหา รมฺมา	สยณฺนจ มหารหํ
มม สงฺกปฺปมณฺเวย	นิพฺพตฺตนฺติ ยถิจฺฉิกั ^๕ ๗
ลาภา เตสํ สุสทฺธจ	เย ลภนฺติ อุปฺสฺสุตฺตี
ปฺปณฺณกฺเขตฺตํ มนฺุสฺสานํ	โอสถ ^๖ สพฺพปาณินํ ๗
มยฺหํปี สุกฺตํ กมฺมํ	โยหํ อทกฺขิ นายกํ
วินิปาตา สุมฺมตฺโตมฺหิ	ปตฺโตมฺหิ อจลํ ปทํ ๗
ยํ ยํ โยนฺุปฺปชฺชามิ	เทวตฺตํ อถ มานฺุสํ
^๗ ทิวสณฺเวยจเว รตฺตติณฺจ ^๗	อาโลโก โหติ เม สทา ๗
ดาเยว มณิปุชาย	อนฺุโกตวาน สมฺปทา
ณานาโลโก มยา ทิณฺุโจ	ปตฺโตมฺหิ อจลํ ปทํ ๗
สตสทฺสเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ มณิมณิปุชยึ
ทฺคคฺตึ นานิชานามิ	มณิปุชายิหํ ผลํ ๗
กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๗
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๗
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อณฺุจิเม

๑ ม. อามุกก ... ๗ ๒ ม. อาฬารปมหา ๗ ๓-๓ ย. ไป. ภณฺฑา กตากตา โหนฺติ ๗
 ๔ ย. ยทิจฺฉาย, ไป. ยทิจฺฉลฺล ๗ ๕ ม. ย. ไป. ยทิจฺฉกํ ๗ ๖ ม. โอสถ ๗
 ๗-๗ ลี. ย. สมณฺดา สตฺตรตนา ๗

ฉัพพีณญา สจฉิกตา กตัม พุทฺธสุส สาสนนุติ ๑
 อิตถัม สุทฺถัม อายสฺมา มณฺธิปฺชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 มณฺธิปฺชกตฺเถรสุส อปทานํ สมตฺตัม ๑

ตติยัม อุกฺกาเสตฺติกตฺเถราปทานํ (๔๗๓)

[๖๓]	โกสิโก นาม ภควา	จิตฺตกุญฺเฐ วสี ตทา
	ฌายี ฌานรโต พุทฺโธ	วิเวกาภฺรโต มุนิ ๑
	อชฺโฌคเหตฺวา หิมวณฺตัม	นารีคณปฺรภุชโต
	อทฺทลัม โกสิกัม พุทฺธัม	ปฺฤณฺณมาเยว จนฺทิมัม ๑
	อุกฺกาเสเต คเหตฺวาน	ปริวารเสหนฺตทา
	สฺตฺตฺรตฺตฺติณฺทิวัม พุทฺธัม ^๑	อญฺจเมน อคจฺจหนัม ๑
	วฺมุจฺจิตัม โกสิกัม พุทฺธัม	สยมฺภุํ อปฺราชิตัม
	ปฺสนนฺนจิตฺโต วนฺทิตฺวา	เอกัม ภิกฺขุํ อทาสหนัม ๑
	เตเน กมฺเมน ทิปฺทินฺท	โลกเชฏฺฐจ นฺราสภ
	อุปฺปชฺชี่ ตฺลิตฺเต กาเย	เอกภิกฺขาเยหิ ผลัม ๑
	ทิวสญฺเจว รตฺตฺติณฺจ	อาโลโก โหติ เม สทา
	สมนฺตา โยชนสฺตัม	โอภาเสน ผฺรามหนัม ๑
	ปญฺจปญฺญาสกปฺปมฺหิ	จกฺกวตฺติ อโหสหนัม
	จาตฺรณฺโต วิชิตาเว	ชมฺพฺมุณฺทสุส ^๒ อิสฺสโร ๑
	ตทา เม นครัม อาสิ	อิทฺธัม ผีตัม สุนิมฺมิตัม
	ตีสโยชนอายามัม	วิตฺถาเรน จ วีลิติ ๑
	โสภณัม นาม นครัม	วิสุกฺมเมน มาปิตัม

๑ ย. จตฺวา ๑

๒ ย. ชมฺพฺมุณฺทสุส ๑

จตุตถํ สุมณวิชนียตเถราปทาน (๔๗๔)

- [๖๔] วิปสลิโน ภควโต โปธिया ปาหปุตตเม
 สุมโน พีชนี คยห อวีซี โโพธิมุตตมํ ๑
 เอกนวุเต อีโต กปเป อวีซี โโพธิมุตตมํ
 ทุคคตี นาภิชานามิ พีชนาย อิหํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปีตา มยหํ ภวา สพเพ สมฺมุตตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺตตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺภิญฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สุมณวิชนียเ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

สุมณวิชนียตเถรสุส อปทาน สมตฺตํ ๑

ปณฺจมํ กุมฺมาสทายกตเถราปทาน (๔๗๕)

- [๖๕] เอสนาย จรฺนตฺสฺส วิปสลิโน มहेสิโน
 วิตฺตํ ปตฺตํ ทิสฺวาน กุมฺมาสํ ปุรียี อหํ ๑
 เอกนวุเต อีโต กปเป ยํ ภิกฺขุ อทฺธี ตทา
 ทุคคตี นาภิชานามิ กุมฺมาสสฺส อิหํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปีตา มยหํ ภวา สพเพ สมฺมุตตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก

ติสฺโส วิชฺชา อณุปปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพีภินฺณมา สจฺจจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตถํ สฺหํ อายสฺมา กุมฺมาสทหายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 กุมฺมาสทหายกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉฐจฺ จุสจฺจกทหายกตเถรอปทานํ (๔๗๖)

[๖๖] กสฺสปสฺส ภควโต พฺรหฺมณฺสส วุสฺสิมโต
 ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน กุสจฺจกมทาสหํ ฯ
 อิมสฺมีเยว กปฺปสฺมี กุสจฺจกมทาสหํ
 ทฺคฺคตฺตี นาภิชานามิ กุสจฺจกสฺสิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสฺสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สฺมุหฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคถํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อณุปปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพีภินฺณมา สจฺจจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ
 อิตถํ สฺหํ อายสฺมา กุสจฺจกทหายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 กุสจฺจกทหายกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

สตุตมัม คิริปฺนุณาคิยตฺเถราปทานํ (๔๗๗)

- [๖๗] โสภิตโต นาม สมฺพทุโร จิตตกุญฺเฐ วสี ตทา
 คเหตุวา คิริปฺนุณาคัม สยมมฺภุํ อภิปฺมุชยீ ๑
 จตฺตุนวฺเต อิตโต กปฺเป สมฺพทุธมฺภิปฺมุชยี^๑
 ทุคฺคตฺตี นาภิชานามิ พุทฺธปฺมุชายิทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตัม วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฟฺภิณฺเฒา สจฺฉิกิตฺตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา คิริปฺนุณาคิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

คิริปฺนุณาคิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐมัม วลฺลิการผลทายกตฺเถราปทานํ (๔๗๘)

- [๖๘] สุมนเ นาม สมฺพทุโร ตกฺกรายํ วสี ตทา
 วลฺลิการผลํ คยฺห สยมมฺภุสฺส อทาสทํ ๑
 เอกตฺตฺตีเส อิตโต กปฺเป ยํ ผลํ อททิตฺติ ตทา
 ทุคฺคตฺตี นาภิชานามิ ผลทานสฺสิทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตัม วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก

๑ ม. ย. ยํ พุทฺธมภิปฺมุชยี ๑ อิตโต ปรั อีทิสเมว ๑

ติสฺโส วิชฺชา อณุปปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภีทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 จฬปีณฺณมา สจฺจจิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา วลฺลิการผลทหายโก เถโร อีมา คาถาย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

वलฺลิการผลทหายกตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

นวมี่ ปานธิทายกตฺเถราปทาน์ (๔๗๙)

[๖๙] อโนมทสฺสี ภควา	โลกเชฎฺฐโจ นราสโก
ทิวาวิหารา นิกฺขมฺม	วิธิมารุยฺหิ จกฺขุมา ฯ
ปานธิ์ สุกตํ คยฺห	อทฺธานํ ปฏิปชฺชหํ
ตตฺถททฺทสาลี สมนฺพุทฺธํ	ปตฺตติกํ จารุทสฺสนํ ฯ
สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	นีหริตฺวาน ปานธิ์
ปาทมฺมุเล จเปตฺวาน	อิทํ วจนมพฺพรวี ฯ
อภีรฺุห มหาวีร	สุคตฺตินฺท วินายก
อิโต ผลํ ลภิสฺสสามิ	โส เม อตฺโถ สมิชฺฌตฺตุ ฯ
อโนมทสฺสี ภควา	โลกเชฎฺฐโจ นราสโก
ปานธิ์ อภีรฺุหิตฺวา	อิทํ วจนมพฺพรวี ฯ
โย ปานธิ์ เม อทาสี ^๑	ปสนฺโน เสหิ ปาณฺณิ
ตมฺหํ กิตฺตยิสฺสามิ	สุณฺณถ มม ภาสฺสโต ฯ
พุทฺธสฺส คีรฺมณฺณาย	สพฺเพ เทวา สมากตฺตา
อุทคฺคจิตฺตา สุมฺนา	เวทชาตฺตา กตฺถชฺลี ฯ

๑ ม. อททา ฯ

°ปानธิเมว ทาเนน°	สุชีโตยํ ภวิสฺสตี
ปณฺจปณฺณาสกฺขตฺตตฺตฺต	เทวราชฺชํ ภวิสฺสตี ๑
สหัสสกฺขตฺตํ ราชา จ	จกฺกวตฺตตี ภวิสฺสตี
ปเทสราชฺชํ วิปุลํ	คณฺหาโต อสงฺขยํ ๑
อปฺริเมยฺเย อีโต กปฺเป	โอกฺกาทกฺกุลสมฺภโว
โคตโม นาม นามเน	สฺตธา โลเก ภวิสฺสตี ๑
ตสฺส ธมฺเมสุ ทายาโท	โอรโส ธมฺมนิรมิตโต
สพฺพาสเว ปรีณฺณาย	นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๑
เทวโลเก มนุสฺเส วา	นิพฺพตฺตีสฺสตี ปณฺณวา ^๒
เทวยานปฏฺฐิกาคํ	ยานํ ปฏฺฐิสฺสตี ๑
ปาสาทา ลีวิกา มยฺหํ	หตฺถิโน สมลฺงกตา
รธา วาชนฺณสํยฺตฺตา	สทา ปาตุภวณฺตี เม ๑
อคารา นิกฺขมนโตปิ	รเถน นิกฺขมึ อหํ
เกเสสุ จิซฺชมาเนสุ	อรหตฺตํ อปาปฺถึ ๑
ลามาย มยฺหํ สุลทฺธํ เม	วาณิซํ สุปฺปโยซิตํ
หตฺวาน ปานธี เอกํ	ปตฺโตตฺมฺหิ อจลํ ปทํ ๑
อปฺริเมยฺเย อีโต กปฺเป	ยํ ปานธิมทาสนํ
ทฺคคตฺตี นามิชานามิ	ปานธิสฺส อิทํ ผลํ ๑
กิลเสถ ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

๑-๑ ม. ยุ. ปานธีนํ ปทานเนน ๑

๒ ม. ปุณฺณวา ๑

ฉฬภิกขุญา สจจิกิตตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปานธิทายโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

ปานธิทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมํ ปุฬินจงกมียตเถรอปทานํ (๔๘๐)

[๗๐] มิคฺลฺหุโร^๑ ปุเร อาลี อรณฺเณ กานเน อหํ
 วาตมิกํ คเวสนฺโต จงฺกมํ อทฺทลํ อหํ ๑
 อุจฺจนฺเคน ปุฬินํ คยฺห จงฺกเม โอิกิรี อหํ
 ปสนฺนจิตฺโต สุมโน สุตฺตสฺส ลีรมฺโต ๑
 เอกตฺตีเส อีโต กปฺเป ปุฬินํ โอิกิรี อหํ
 ทฺคคฺตี นาภิชานามิ ปุฬินสฺส อิทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมูหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาลี มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺสภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิกขุญา สจจิกิตตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปุฬินจงกมียํ เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

ปุฬินจงกมียตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. มิคฺลฺหุโร ๑

อุททาน

นพัมมาลี มณิโท	อุกุกาสติกวีชนิ
กุมมาสณจ กุสฏจณจ ^๑	คิริปุนนาคิโยปิจ
วลลิกาโร ปานธิโท	อโถ ปุพินจงกโม
คาถาโย ปณจนวุติ	คณิตาโย วิภาวิภิ ฯ

นพัมมาลิวคโค อฏจจตตาทิสโส ฯ

๑ ม. กุมาไส จ กุสฏโจ จ ฯ

หุติยัม พุทฺธสยฺยวกตฺเถราปทานํ (๔๘๒)

<p>[๗๒] อชฺฌายีโก^๑ มนุตฺธโร ลกฺขณเณ อิตฺติหาเส จ นทีโสตปฏฺฐิภาคา เตสาหํ มนุตฺ^๒ วาเจมิ ลีหุตฺโต นาม สมฺพุทฺโธ ตมนุชการํ นาเสตฺวา มม อณฺเวยตโร ลีสุโส สุตฺวาน เต เอตมตฺถํ พุทฺโธ โลเก สมฺพุทฺโธ ตสฺसानุวตฺตติ ชโน อธิจฺจุปฺตติกา พุทฺธา ยนฺนุนาหํ พุทฺธเสฏฺฐจํ อชินํ เม คเหตฺวาน อสฺสมา อภินิภฺขมม อุกฺมฺพริกปฺปผวํ วายसानํ ยถา ชีรํ พุทฺโธ โลกมฺหิ อฺพุทฺโธ อฺโภสุ วิชฺชมาเนสุ พุทฺโธ โลเก สมฺพุทฺโธ เอถ สพุเพ คมิสฺสาม กมณฺหฺลฺลฺลวรา สพุเพ</p>	<p>ติณฺณํ เวทาน ปารคฺคู สนิมณฺหฺสเกฏฺฐเก ๑ ลีสุสา อายนฺติ เม ตทา รตฺติเนทิวมตฺนฺหิโต ๑ โลเก อฺพุทฺธิ ตาวเท ฌานาโลกํ ปวตฺตยิ ๑ ลีสุสานํ โส กเถสิ เม อโรเจสุ มมํ ตทา ๑ สพุทฺถญฺญ โลกนายโก ลาภो มยฺหํ น วิชฺชติ ๑ จกฺขุมฺโหโต มหายสา ปสฺเสยฺยํ โลกนายกํ ๑ วากจิริํ กมณฺหฺลฺลํ ลีสุเส อามนฺตยิ อหํ ๑ จนฺทมฺหิ สสกํ ยถา "ทุลฺลภํ โลกนายกํ" ๑ มนุสฺสสตฺตปี ทุลฺลภํ สวณฺณจ สฺทุลฺลภํ ๑ จกฺขุํ ลจฺฉาม โน ภวํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺนฺติกํ ๑ ชราชินนิวาสิโน</p>
---	---

๑ ม. ย. อชฺฌายีโก ๑ ๒ ม. ย. มนุเต ๑

๓-๓ ม. ทุลฺลภो โลกนายโก ๑

เต ^๑ ชฎาภารภริตา	นิกฺขมม ^๒ ปวนา ตทา ๑
ยฺตุตฺมตฺตํ ^๓ เปกฺขมานา	ยฺตุตฺมตฺตํ คเวลีโน
อายนฺติ นาคโปตาว ^๔	อสมฺภีตาว เกลรี ๑
อปปตาสา ^๕ อโลลุปฺปา	นิปกา สนฺตวฺตุตฺติโน
อุณฺฉาย จรฺมานา เต	พุทฺธเสฏฺฐจํ อุปาคุมฺ ๑
ทียทฺตมโยชเน เทเส ^๖	พฺยาธิ เม อุปฺปชฺชถ
พุทฺธเสฏฺฐจํ สริตฺวาน	ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ๑
จตฺนวุเต อีโต กปฺเป	ยํ สณฺณมมฺลภี ตทา
ทฺตุคฺคตี นามิชานามิ	พุทฺธสณฺณายิทํ ผลํ ๑
กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จพฺพิภฺยฺวา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา พุทฺธสณฺณโก	เถโร อีมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

พุทฺธสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ยฺ. เย ๑ ๒ ม. นิกฺขมฺ ๑ ๓ ม. ยฺ. โป. ยฺ. คมตฺตํ ๑ ๔-๔ ม. อาสตฺติโทสรฺหิตา ๑
๕ ม. อปฺปกิจฺจา, ยฺ. อปฺปภาสา อลิลฺตา ๑ ๖ ม. ยฺ. เสเส ๑

ตติยัม ภิสทหายกตุเถราปทานัม (๔๘๓)

[๗๓]	โอยคยหาหัง โปกขรณิ ^๑	นานากุณฺชรสเวตี ^๑
	อุทฺธรามี ภิสํ ตตฺถ	อสนเหตุ ^๒ อหัง ตทา ฯ
	ภควา ตมฺหิ สมเย	ปทุมฺุตฺตรสฺวโย
	รตฺตกมฺพลชโร ^๓ พุทฺโธ	คจฺฉลฺลํ อนิลฺลชฺเส ฯ
	ชุนฺนโต ปัสฺสูกฺลาณิ	สทฺทํ อสฺสึสฺสทํ ตทา
	อุทฺธํ นิชฺฌายมาโนหํ	อทฺทสํ โลกนฺายกํ ฯ
	ตตฺถเว จิตฺโก สนฺโต	อายาจึ โลกนฺายกํ
	มฺฐุ ^๔ ภึเสหิ สวติ	ชีรสปปี ^๕ มุฬาลิภิ ฯ
	ปฏฺิคฺคณฺหาตุ เม พุทฺโธ	อนุกมฺปาย จกฺขุมา
	ตโต การุณฺิโก สตฺถา	โอโรหิตฺวา มหฺายสฺโส ฯ
	ปฏฺิคฺคณฺหิ มม ภิกฺขุ	อนุกมฺปาย จกฺขุมา
	ปฏฺิคฺคเหตุวา สมฺพุทฺโธ	อกา เม อนฺุโมหนํ ฯ
	ลฺุขี โหหิ ^๕ มหาปฺุณฺณ	คตฺติ ตฺยหํ สมิชฺฌตฺตุ
	อิมินา ภิสทาเนน	ลภสฺสฺสุ วิปฺปลํ สฺขํ ฯ
	อหัง วตฺวาน สมฺพุทฺโธ	ชลฺชตฺตมฺนามโก
	ภิกฺขมาทาย สมฺพุทฺโธ	อมฺพเรนาคมา ชีโน ฯ
	ตโต ภิสํ คเหตุวาน	อาคณฺฉึ มม อสฺสมํ
	ภิสํ รุกฺเข ลคฺคิตฺวาน	มม ทานํ อนฺุสฺสรึ ^๖ ฯ
	มหาวาโต วุฏฺจหิตฺวา	สญฺจาเลลฺลํ วนํ ตทา
	อากาโส อภินาหิตฺถ	อสฺนินฺยา ผลนฺุตฺติยา ฯ
	ตโต เม อสนิปาโต	มตฺถเก นิปตฺติ ตทา

๑-๑ ม. โอยคยห ยํ โปกขรณิ ฯ ๒ ม. ย. ฆาสเหตุ ฯ ๓ ม. ย. รตฺตมฺพลชโร ฯ

๔-๔ ม. มฺฐุ ... ชีรส ปปี ฯ ๕ ม. โหตุ ฯ ๖ ม. อิหํ ฯ

จตุตถัง ฌาณตถวิกิตฺเตราปทานัง (๔๘๔)

[๗๔] ทกฺขิณฺเณ หิมวณฺตสฺส	สุกฺโกโต อสฺสโม มม
อุตฺตมตฺถัง คเวสฺนุโต	วสฺสามี ปวเน ตทา ๑
ลาภาลาภานฺ สนฺตฺตฺตฺตฺตฺ	มฺยฺเลน จ ผเลน จ
โอมฺมสนฺโต อจฺริ ^๑	วสฺสามี เอกโก อหํ ๑
สุเมธ นาม สมฺพุทฺโธ	โลเก อุปฺปชฺชิตฺ ตาวเท
จตุสจฺจํ ปกาเสติ	อุทฺตรนฺโต มหาชนํ ๑
นาหํ สุณฺณมิ สมฺพุทฺธํ	นปิ เม โภจฺจิ สาสฺติ ^๒
อฏฺฐจวสฺเส อติกฺกนฺเต	อสฺสสฺสึ โลกนายนํ ๑
อคฺคิ ทารุํ นิหริตฺวา	สมฺมชฺชิตฺวาน อสฺสมํ
ขาริภารํ คเหตุวาน	นิกฺขมึ ปวนา อหํ ๑
เอกรตฺถิ วสนฺโตหํ	คามสฺสุ นิคเมสฺสุ จ
อนฺนุพฺพเพน จนฺทวตี ^๓	ตทาหํ อุปฺสงฺกมึ ๑
ภควา ตมฺหิ สมเย	สุเมธ โลกนายนโก
อุทฺตรนฺโต พหุ สตฺเต	เทเสติ อมตฺปทํ ๑
ชนกายนฺตฺติกฺกมฺม	วณฺทิตฺวา ชินฺสาครตฺ ^๔
เอกํสํ อชินํ กตฺวา	สนฺถวี โลกนายนํ ๑
ตฺถวํ สตฺถา จ เกตฺว ^๕	ชฺชโย ญฺโยปว ^๕ ปาณินํ
ปรายโน ปตฺติฏฺฐา จ	ทีโป จ ทิปฺพุตฺตโม ๑

เอกวีสติมํ ภาณวารํ ๑

๑-๑ ม. อเนวสนฺโต อจฺริยํ, ยฺ. ... จฺริยํ ๑ ๒ ม. สํสฺติ ๑ ๓ โป. ชาวนฺโต ๑
๔ ม. ชินฺสาครํ, ยฺ. ชินฺสาสนํ ๑ ๕ ม. ยฺ. จ ๑

เนปฺยโธเย ทสฺสเน อีโร
 นตฺถณโธเย ตารโก โลก
 สกฺกา ภาเว^๑ กุสฺสเคน
 น เตวว ตว สฺพพณฺณ
 ตฺลทณฺเฑ จเปตฺวาน
 น เตวว ตว ปณฺณาย
 อากาโส มินิตุํ สกฺกา
 น เตวว ตว สฺพพณฺณ
 มหาสมฺมุเท อุกํ
 ปรีเมยฺยานิ เอตานิ
 จหิ คาถาหิ สฺพพณฺณ
 อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน
 ยํ วทนฺติ สฺมุชฺเชติ
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสีหิตฺวา
 โย เม ฃาณํ ปกิตฺเตลล
 ตมหนํ กิตฺตยิสฺสามิ
 สตฺตสตฺตติ กปฺปานิ
 สหสฺสกฺขตฺตํ เทวินฺโท
 อเนกสตฺกขตฺตญฺจ
 ปเทสฺรชฺชํ วิปฺปลํ
 เทวภูโต มนุสฺสโส วา
 อณฺนมนสงฺกปฺโป^๙

ตาเรลล ชนตํ ตฺวํ
 ตวฺตฺตริตฺตโร มุเน ๑
 ปเมตฺตุํ สาคฺรฺตฺตเม^๒
 ฃาณํ สกฺกา ปเมตเว ๑
 มหิ^๓ สกฺกา ฐเรตเว
 สมานํ^๔ อตฺถิ จกฺขุม ๑
 รชฺชชฺยา องฺคฺเลน จ^๕
 ลีลํ สกฺกา ปเมตเว ๑
 อากาโส จ วสุทฺธโร^๖
 อปฺปเมยโยลล จกฺขุม ๑
 กิตฺตยิตฺวา มหายลล
 ตฺถนฺทึ อภฺภูจาสหํ ตทา ๑
 ภูมิปณฺณ^๗ สฺมุชฺเชลล ๑
 อีมา คาถา อภาสถ
 วิปฺปสนฺนเนน เจตสา^๘ ๑
 สฺถนาถ มม ภาสโต
 เทวโลเก รมีลลลล ๑
 เทวรชฺชํ กริลลลล
 จกฺกวตฺติ ภวิสฺสลล ๑
 คณฺนาโต อสงฺขยํ
 ปฺปณฺณกมฺมสมมาหิโต ๑
 ติกฺขปณฺโธเย ภวิสฺสลล

๑ ม. เถว, ย. ทเว ๑

๒ ม. สาคฺรฺตฺตเม ๑

๓ ม. มหี ๑

๔ ม. ย. ปมาณํ ๑

๕ ม. วา, ย. ปี ๑

๖ ม. ย. วสุทฺธรา ๑

๗ ม. ย. ภูมิปณฺณ ๑ ๘-๘ ไป. ปสนฺนเน เสหิ ปาณินิ ๑ ๘ ย. อณฺนมนตฺสงฺกปฺโป ๑

ตีสกปปสหัสสมหิ
 โคตโม นาม นามเน
 อคารา อภินิขมม
 ชาตียา สตุตวสุเสน
 ยโต สรามิ อตตทาน
 เอตถนตเร น ชานามิ
 สัสมิตวา ภวามเว^๑
 โภเค เม อุนตา นตถิ
 ติธคคิ นิพพุตา มยห
 สพพาสวปริกขิโณ
 ตีสกปปสหัสสมหิ
 ทุคคตตี นามิชานามิ
 กิลเส ฌาปิตา มยห
 นาโคว พนุชน เจตวา
 สุวาคตံ วต เม อาสิ
 ติสโส วิชชา อนุปรตตวา
 ปฐิสสมภิทา จตสโส
 ฉพีภินญา สจจิกตา
 อิตถัง สุห อายสมมา ฌาณตถวิโก เถโร อิมมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๑
 ฌาณตถวิกตเถรสส อปทาน สมตต ๑

โอฏกาากกุลสมภโว ๑
 สตุถา โลเก ภวิสสุติ
 ปพพชิสสุตติกิญจโน ๑
 อรหตตัม ปาปุณิสสุตตี^๒
 ยโต ปตโตตสมิ สาสน ๑
 เจตณ อมโนรม
 สมปรตตานุภาวี อห ๑
 ผล ฌาณสส โธมเน
 ภวา สพเพ สมุหตา ๑
 นตถิ ทานิ ปุณพภโว
 ฌย ฌาณมภิโธมหน^๓
 ผล ฌาณสส โธมเน ๑
 ภวา สพเพ สมุหตา
 วิหรามิ อนาสโว ๑
 มม พุทฺธสส สนตติเก
 กตัม พุทฺธสส สาสน ๑
 วิโมกขาปัจจ อฏฐิเม
 กตัม พุทฺธสส สาสนนตติ ๑

๑ ม. ย. ผู้ลิสสุตตี ๑

๒ ม. ย. ภเว สพเพ ๑

๓-๓ ม. ฌาณมภิวิ อห ๑

ปณจมนิ จันทนมาลียตเถราปทาน (๔๘๕)

[๗๕]	ปณจกามคุณน หิตวา	ปิยรูปเ มโนรเม
	อสีติโกฏิโย หิตวา	ปพพชี่ อนคาริยํ ๑
	ปพพชิตวาน กาเยน	ปาปกมมํ วิวชชยี่
	วจีทุจจริตํ หิตวา	นทีกุเล วสามหํ ๑
	เอเกกั ^๑ มํ วิหรนตํ	พุทฺธเสฏโฐ อุปาคมิ
	นาหํ ชานามิ พุทฺธโธติ	อกาลี ปฏฺิสนนถํ ๑
	กิริตวา ปฏฺิสนนถารํ	นามโคตตํ อปฺุจจหํ
	เทวดา นฺุสิ คนฺุชพฺุโพ	อาทฺุ ^๒ สกฺุโก ปฺุรินฺุทโท ๑
	โก วา ตฺุวํ กสฺุส วา ปฺุตฺุโต	มหาพฺุรหฺุมา อิชาโคโต
	วิโรจสิ ทิสสา สพฺุพา	อุทฺุยํ สฺุริโย ยถา ๑
	สทฺุสสารานิ จกฺุทานิ	ปาเท ทิสฺุสนฺุติ มาริส
	โก วา ตฺุวํ กสฺุส วา ปฺุตฺุโต	กถํ ชานมฺุ ตํ มยํ ๑
	นามโคตตํ ปเวเทหิ	สํสยํ อปเนหิ เม
	นมฺุหิ เทโว น คนฺุชพฺุโพ	นมฺุหิ สกฺุโก ปฺุรินฺุทโท ๑
	พฺุรหฺุมาภาโว จ เม นตฺุถิ	เอเตสํ อุตฺุตโม อหํ
	อตีโต วิสยํ เตสํ	ทาลยี่ กามพฺุนฺุชนํ ๑
	สพฺุเพ กิเลสเส ฉาเปตฺุวา	ปฺุตฺุโต สมฺุโพธิมฺุตฺุตมํ
	ตสฺุส วาจํ สฺุณฺุติวาทํ	อิทํ วจฺุณมพฺุรวี ๑
	ยทิ พุทฺุชฺุลิ สพฺุพณฺุญ	นีสีท ตฺุวํ มหามฺุณิ
	ตมหํ ปฺุชฺุยิสฺุสามิ	ทฺุกฺุชฺุสฺุสนฺุตฺุทโร ตฺุวํ ๑
	ปฺุตฺุถริตฺุวา ชินจมมํ	อทาลิ สตฺุถฺุโน อหํ

๑ ม. เอกกั, ย. เอกกมมํ ๑ ๒ ม. อทฺุ, ย. อุท ๑

นิสีหิ ตตถ ภาควา
 ขิปป์ ปพพตมารุยห
 สาลกถยาณิกัง ปุप्พัง
 ขิปป์ ปคคยห ตัง สพพัง
 ผลัง พุทฺธสุส ทตฺวาน
 จนฺหนํ อนุลิมปีตฺวา
 ปสนฺนจิตฺโต สุมโน
 อชินมฺหิ นิสีหิตฺวา
 มม กมฺมํ ปกิตฺเตลล
 อิมินา ผลทาเนน
 ปญจวิเส กปฺปสเต
 อนุมนนสงกปโป
 จพฺพิสติกปฺปสเต
 ภาวีสฺสตี จกฺกวตฺตี
 เวกร^๒ นาม นครัง
 เหลสุสตี สพพโสวณฺณัง
 เอเตเนว อุปาเยน
 สพพตถ ลุชิต^๔ หุตฺวา
 ปจฺฉิเม ภาวสมปฺตเต
 อคารา อภินิกฺขมฺม
 อวิญญตฺตีปจฺจโย^๕ หุตฺวา
 อิหํ วตฺวาน สมพฺพุโธ
 มม นิชฺฌายมานสุส
 สีโหว คิริคพฺภเว ๑
 อมฺพสุส ผลมคคฺหิ
 จนฺทณฺจ มหารหํ ๑
 อุเปตฺวา^๑ โลกนายกํ
 สาลปุप्พัง อปุชฺชียี ๑
 อวณฺหิ สตถฺโน อหํ
 วิปฺลายน จ ปีติยา ๑
 สุมฺโธ โลกนายโก
 ทาสยฺนฺโต มมํ ตทา ๑
 คณฺฐมาเลหิ จูภยํ
 เทวโลเก รมิสุสตี ๑
 วสวตฺตี ภาวีสฺสตี
 มนฺุสฺสตฺตํ คมิสุสตี ๑
 จาตุรฺนฺโต มหิตฺธิโก
 วิสุกฺกเมเน มาปิตํ ๑
 นานารตฺนภฺลิตํ
 สํสริสุสตี โยนิโย^๓ ๑
 เทวตฺเต อถ มานุเส
 พฺรหฺมพฺนฺธุ ภาวีสฺสตี ๑
 อนคาริ ภาวีสฺสตี
 นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๑
 สุมฺโธ โลกนายโก
 ปกฺกามิ อนิลฺลชฺเช ๑

๑ ย. อุเปลี ๑

๒ ม. ย. เวกรัง ๑

๓ ม. โส ภเว, ย. โยนิโส ๑

๔ ม. ปุชิต ๑

๕ ม. อภินิชาปารค ๑

เตน กมฺเมน สุกเตน
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 ตฺลิตฺโต จวิตฺวาน
 โภเค เม อุณฺตา นตฺถิ
 มาตฺตฺกฺจฺจิคเต มยิ
 มาตฺตฺยา มม จนฺนฺเทน
 ชาตฺติยา ปญฺจวสฺเสน
 โอรฺปิตมฺหิ เกสฺมฺหิ
 ปุพฺพกมฺมํ คเวสนฺโต
 ตีสกปฺปสฺสสฺมฺหิ
 นโม เต ปุริสาชฌณ
 ตว สาสฺนมาคมฺม
 ตีสกปฺปสฺสสฺมฺหิ
 ทฺตฺตฺตฺตี นวฺกิชานามิ
 กิเลสฺสา ฉาปิตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตฺตา
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 จพฺภิณฺญา สจฺจิกฺตา
 เตนนาปณฺธิรึหิ จ
 ตฺลิตฺตํ อุปฺปชฺชหํ^๑ ๑
 นิพฺพตฺตี มาตฺตฺกฺจฺจิยา
 ยมฺหิ คพฺเภ วสฺสามหํ ๑
 อนนฺปานณฺจ โภชนํ
 นิพฺพตฺตฺติ ยถิจฺจกํ ๑
 ปพฺพชฺชี่ อนคฺคาริยํ
 อรหฺตฺตํ อปาปฺญี ๑
 โอเรน นทฺทสฺสํ อหํ
 มม กมฺมํ อนฺุสฺสรึ ๑
 นโม เต ปุริสุตฺตม
 ปตฺโตตฺมฺหิ อจลํ ปทํ ๑
 สฺมฺพุทฺธมฺภิพฺุชฺชียี^๒
 พุทฺธปฺุชฺชายิหํ ผลํ ๑
 ภวา สพฺเพ สฺมุหฺตา
 วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 กตํ พุทฺธสฺส สาสฺนํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสฺนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺุทํ आयสฺมา จนฺุทนมฺลียเ
 เถโร อิมฺา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 จนฺุทนมฺลียตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ตาวตีสมคจฺจหํ ๑

๒ ม. ยํ พุทฺธมฺภิพฺุชฺชียี ๑

ปวสุสดี มหาเมโฆ
 อีทิสา เต มหานครา
 วณฺณโต อนตฺติกนฺตฺตา
 อนฺนโมทิสฺสุ เม วากุญฺ
 ตถาว^๑ ปฏฺฐิปชฺชิสฺสุ
 ปฏฺฐิปฺชฺชนฺตฺติ ปุฬินํ
 สทฺทหนฺตฺตา มม วากุญฺ
 ตทา จวิตฺวา ตฺตฺติตา
 อฺปฺปชฺชติ มาตฺตฺกฺจฺฉินฺนํ
 อสฺสมสฺสวาทูรมฺหิ
 สทฺทเพ ลิสฺสตา สฺมาคณฺตฺวา
 อฺสโฆว มหิ นทฺติ
 สสฺสฺมาโรว สทฺทิตฺ^๒
 ยํ ปกิตฺเตมฺหิ สฺมทฺทชฺ
 โส ทานิ ภควา สตฺถา
 เตสํ ฐมฺมกถํ กตฺวา^๓
 อฺยโยเชตฺวา สเก ลิสฺเส
 พลญฺจ วต เม ชีณํ
 พุทฺธเสฏฺฐจํ สริตฺวาน
 สทฺทเพ ลิสฺสตา สฺมาคณฺตฺวา
 กเลวฺรณฺจ เม คยฺห
 จิตกํ ปริวาเรตฺวา

พุทฺธานํ เอส ฐมฺมตา ๑
 อตฺถลา เต^๑ มหายุสา
 อปฺปเมยฺยา ตถาคตา ๑
 สทฺทเพ ลิสฺสตา สคารวา
 ยถาสตฺติ ยถาพลํ ๑
 เต^๒ สกมฺมาภิลาลิโน
 พุทฺธตฺตคตฺมานสา^๓ ๑
 เทวปฺตฺโต มหายุโส
 ทสฺสทสฺสิ กมฺปถ ๑
 จงฺกมฺมทฺธิญฺจฺจิโต อหํ
 อาคจฺฉํ มม สนฺตฺติเก ๑
 มิคฺราชาว กุชฺชติ
 กิ วิปาโก ภวิสฺสติ ๑
 ลิกฺกตา อฺปฺปสนฺตฺติเก
 มาตฺตฺกฺจฺฉินฺนํ ปาคมิ ๑
 กิตฺตยิตฺวา มหามฺุณี
 ปลลงฺเก อามุชฺชิตํ อหํ ๑
 พฺยาธิโก ปฺรเมนํ^๔
 ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ๑
 อกํสุ จิตกํ ตทา
 จิตกํ อภิปฺปยุํ ๑
 ลีเส กตฺวาน อญฺชลี

๑,๒ ม. ย. จ ๑

๓ ม. ย. อิหํ ปทํ นตฺถิ ๑

๔ ม. พุทฺธสฺสกตฺมานสา ๑

๕ ย. สทฺทติ ๑

๖ ม. วตฺวา ๑

๗-๗ ม. พฺยาธินา ปฺรเมนํ ตํ ๑

โสกสลลปรเวตา เต	วิกนฺทีสุ สมากตา ฯ
เตสํ ลาลปฺมานานํ	อคมํ จิตกนฺติกํ ^๑
อหํ อัจริโย ตฺยหํ	มา โสจิตฺถ สุเมธสา ฯ
สทตฺเถ วายเมยฺยาถ	รตฺติณฺทิวมตฺนุทิตา
มา โว ปมตฺตา อหฺตฺถ	ชโณ โว ปฏฺิปาทีโต ฯ
สเก สีสฺเสนุสาลิตฺวา	เทวโลกํ ปฺนาคมี
อฏฺฐารส จ กปฺปานิ ^๒	เทวโลเก อโหสหํ ^๓ ฯ
สตานํ ปณฺจกฺขตฺตฺตฺตฺจ	จกฺกวตฺติ อโหสหํ
อเนกสฺตกฺขตฺตฺตฺจ	เทวราชฺช อการยํ ฯ
อวเสเสสุ กปฺเปสุ	โวกิตฺถนฺ ^๔ สํสรี อหํ
ทฺคฺคตฺตี นาภิขานามิ	อฺปฺปาทสฺส อิหํ ผลํ ฯ
ยถา โกมฺุทิกเก มาเส	พฺหุ ปฺปณฺนติ ปาทปา
ตเถวามปิ สมเย	ปฺปณฺนิตฺตมฺหิ มहेสิเน ^๕ ฯ
วิริยํ เม ชฺุรโรทรยหํ	โยคกฺเขมาธิวาทนํ
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ฯ
สฺตสฺหสฺเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ พุทฺธมฺภิกิตฺตยํ
ทฺคฺคตฺตี นาภิขานามิ	กิตฺตนาย อิหํ ผลํ ฯ
กิลเสา ฉาปีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺตฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺ์ภิกฺขุณา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ

๑ ม. อคมํ จิตกํ ตทา, ย. อคมาสี จิตกํ ตทา ฯ ๒ ย. โป. อฏฺฐารสาหํ กปฺปานิ ฯ

๓ ม. รามมหํ, ย. รมี อหํ ฯ ๔ ม. ย. โวกิตฺถนฺ ฯ ๕ ย. โป. มहेสิเน ฯ

อิตถํ สุทํ อายสฺมา ปุฬินุปปาทโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ
 ปุฬินุปปาทกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อภุจมํ ตฺรณียตฺเถรอปทานํ (๔๘๘)

[๗๘] อตฺถทสฺสี ตู ภควา	สยมฺภู โลกนายโก
วินตฺตานทียา ^๑ ตีเร ^๒	อุปกณฺฉิ ตถาคโต ฯ
อุทกา อภินิกฺขมฺม	กจฺฉโป วาริโคจโร
พฺพทํ ตฺริตฺตกาโมห ^๓	อุเปสฺสี โลกนายกํ ฯ
อภिरุหตุ มํ พฺพุโธ	อตฺถทสฺสี มหามฺุณี
อหํ ตํ ตารยิสฺสามิ	ทฺกฺขสฺสนฺตํ กโร ตฺวํ ฯ
มม สงฺกปฺปมณฺเวยาย	อตฺถทสฺสี มหายโส
อาโรหิตฺวาน เม ปิฎฺฐจฺี	อภุจาสิ โลกนายโก ฯ
ยโต สรามิ อตฺตทานํ	ยโต ปตฺโตสฺสมิ วิณฺณตฺตํ
สุขํ เม ตาทิสํ นตฺถิ	ผุฏฺเฐ ปาทตฺเล ยถา ฯ
อุตฺตฺริตฺวาน สมฺพฺพุโธ	อตฺถทสฺสี มหายโส
นทีตีรมฺหิ จตฺวาน	อีมา คาถา อภาสถ ฯ
ยาวตา วตฺตเต จิตฺตํ	คฺงฺคาโสตํ ตฺรามหํ
อยณฺจ กจฺฉโป ราชา	ตฺวาเรติ มม ปญฺเวยวา ^๔ ฯ
อิมินา พฺพทฺตรณฺน	เมตฺตจฺจิตฺตวตฺตาย จ
อภุจฺวารเส กปฺปสฺเต	เทวโลเก รมิสฺสตี ฯ
เทวโลกา อีธาคนฺตฺวา	สฺกฺกมฺูเลน โจทิตฺโต
เอกาสเน นิสฺสีทิตฺวา	กฺงฺขาโสตํ ตฺริสฺสตี ฯ

๑ ย. จินตฺตานทียา ฯ ๒ ม. ตีร์ ฯ ๓ ม. ตาเรตฺตกาโมหํ ฯ
 ๔-๕ ม. ตาเรสิ มม ปญฺเวยวา ฯ

ยถาปิ ภาททเก เขตเต	พีชัม อปปมปิ โรปิตัม
สมมา ชารัม ^๑ ปวสฺสนเต	ผลัม โตเสติ กสฺสเก ^๒ ฯ
ตเถวิทัม พุทฺธเขตตัม	สมมาสมพุทฺธเทสิตัม
สมมา ชารัม ปวจฺจนเต	ผลัม มัม โตสยิสฺสติ ฯ
ปธานัม ปหิตตโตมฺหิ	อุปลนฺโต นิรฺรูปติ
สพฺพาสเว ปริณฺณาย	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
อฏฺฐจารเส กปฺปสเต	ยัม กมฺมมกฺกริ ตทา
ทฺตุคฺคตี นาภิขานามิ	ตฺรณาย อิทัม ผลัม ฯ
กิลเส ฌาปิตา มยฺหัม	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนัม เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคตัม วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กตัม พุทฺธสฺส สาสนัม ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺพิณฺณวา สจฺจิกิตา	กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
อิตถัม สุกัม อายสฺมา ตฺรณฺโง เถโร	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
ตฺรณฺนียตฺถเรสฺส อปทานัม สมตฺตัม ฯ	

นวมัม ธรรมรจิติถะราปทานัม^๓ (๔๘๙)

[๗๙] ยทา ทิปฺงกโร พุทฺโธ	สุเมธัม พุยากริ ชิโน
อปฺริเมยฺเย อิตโต กปฺเป	อยัม พุทฺโธ ภวิสฺสติ ฯ
อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสติ
ปิตา สุกฺโธทโน นาม	อยัม เหสฺสติ โคตโม ฯ

๑ ม. ย. ชาร ๑ เวมฺปริปี ๑ ๒ ม. กสฺสกัม ๑ ๓ ม. ธรรมรจิติถะราปทานัม ๑

ปธานัง ปทหิตวาน
 อสฺสตุตฺถมฺมุเล สมฺพุทฺโธ
 อุปติสฺโส โกลีโต จ
 อานนฺโท นามฺปฏฺฐาโก^๑
 เขมา อุปลวณฺณนา จ
 จิตฺโต อาฟวโก เจว
 ขุชฺชุตฺตรา นนฺทมาตา
 โโพธิ อิมสฺส ธีรสฺส
 อิทํ สุตฺวาน วจนํ
 อาโมทิตา นรมฺรู
 ตทาทํ มาณโว อาลี
 สุตฺวา พฺยากรณํ เสฏฺฐํ
 สํวิสฺสภูโจ ภวิตฺวาน
 ปพฺพชนฺตณฺจ ตํ วีรํ
 สํวโต ปาฏฺฐิโมกฺขสมฺมึ
 สุทฺธาซีโว สโต ธีโร
 เอวํ วิหรมานนฺหํ
 นโยซีโต อนาจาเร
 วิตกฺกวลีโก หุตฺวา
 ปจฺฉา เตน กุมิตฺเตน
 อกรีนฺนตฺริยณฺจ^๔
 ตโต จโต มหาวีรํ
 วินฺปาตํ คโต สนฺโต

กตฺวา ทุกฺกรการิกํ
 พุชฺฌิสฺสติ มหายโส ๑
 อคฺคา เหลสนฺติ สาวกา
 อุปฏฺฐิสฺสติมํ ชินํ ๑
 อคฺคา เหลสนฺติ สาวิกา
 อคฺคา เหลสนฺตฺปาสกา ๑
 อคฺคา เหลสนฺตฺปาลีกา
 อสฺสตุตฺถติ ปวฺจฺจติ ๑
 อสมสฺส มเหลสีน
 นมสฺสนฺติ กตถฺชลี ๑
 เมโข นาม สุสิกฺขิโต
 สุเมธสฺส มหามฺนิ ๑
 สุเมธ กฺรณฺนาลเย^๒
 สหา^๓ จ อนฺุปพฺพซี ๑
 อิทฺุริเยสุ จ ปณฺจสุ
 ชินฺนสาสนการโก ๑
 ปาปมิตฺเตน เกนจิ
 สุมคฺคา ปริธฺลิโต ๑
 สาสนโต อปกฺกมึ
 ปยุตฺโต มาตฺฐมาตนํ ๑
 ฆาตยึ ทฺฐมาโนโส
 อุปปนฺโน สุทฺธาธฺนํ ๑
 สํสรี ทฺกุซีโต จิรํ

๑ ม. ย. นาม นามเนน ๑ ๒ ม. ย. กฺรณฺนาลเย ๑ ๓ ม. สหา, ย. สหเว ๑

๔ ม. อกรีนฺนตฺริย, ย. อกริมนตฺริยณฺจ ๑

น ปุโน อททลั ฐิรั
 อสมั กปะเป สมุททสมั
 ทิสวาทั สาคเร นาวั
 ทิสวา มั วาณิชา ภูิตา
 โคตโมติ มหาโฆลั
 ปุพพสณณั สริตวาน
 สาวตถิยั กุเล อิทุเอ^๑
 อาลี ฐมมรุจิ นาม
 ทิสวาทั โลกปะชัชตัง
 มหาเชตวันนั คนตวา
 อุเปมิ พุทฐั ติกุชตตุ
 ตทา ทิสวา มุณี อาห
 ตโตหั อวจัน พุทฐั
 สุมะธั นรปุญควั ๑
 มจโน อาลี ติมิงคโล
 โคจรตถมุปาคมึ ๑
 พุทฐเสฏฐัจจัน อนุสสุ
 สุตวา เตหิ อุทธีรุตัง ๑
 ตโต กาลัง กโต อหัง
 ชาโต พุราหุมนชาตียั ๑
 สพุพปาปะชัคคัจจโก
 ชาตียา สตตวสลิโก ๑
 ปพพชั อุนคาริยั
 รตติยา ทิวสสุส จ ๑
 สร^๒ ฐมมรุจิติ มัง
 ปุพพกมมัม วิภาวิตัง^๓ ๑

สุจิรั สตปุณณลกขณัน
 ปตติปุพเพ น วิสุททธิปะจจยา^๔
 อหมชช สุปะกขณัน วต
 ตว ปสสามิ นีรุปะมัม วิคคหัง ๑
 สุจิรั วิหิตัง นุ เต มยา^๕
 สุจิรุกเขน นีรวีโสสิตา^๖
 สุจิรั อมลัน วิโสสิตัง
 นยณัน ฅาณมยั มหามุเน ๑
 จิรกาลสมงคิโต^๗ ตยา

๑ ย. อุจเจ ๑

๒ ม. ย. จิรั ๑

๓ ม. ย. ปภาวิตัง ๑

๔-๔ ม. ปตติปุพเพน วิสุททธิปะจจยั ๑

๕-๕ ม. ย. วิหิตตตุตโม มยา ๑

๖ ม. ย. นที วิโสสิตา ๑

๗ ม. ย. จิรกาลัง สมากโต ๑

อวิณฺโฏโจ ปุณฺนตรํ จิรํ
 ปุณฺรชฺช สมากโต ตยา
 นหิ นสฺสนฺติ กตานิ โคตม ๑

กิลเสา ฉาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺสมภีทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺภิญฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ฐมฺมรฺุจิ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ฐมฺมรฺุจิตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมํ สาถมณฺทปฺปิยตฺเถรอปทานํ (๔๙๐)

[๘๐] อชฺโฌคเหตุวา สาถวณํ สุกโต อสฺสโม มม
 สาถปฺปฺเพหิ สญฺจนฺโน วสฺสามี ปวเน ตทา ๑
 ปฺปิยทสฺสี ตฺถ ๑ ภควา สยมฺภู อคฺคปฺคฺคโล
 วิเวกกาโม สมฺพุทฺโธ สาถวณมฺุปาคมิ ๑
 อสฺสมา อภินิภฺขมฺม ปวณํ อคฺมาสหนํ
 มฺุลพลฺลํ คเวสนฺโต อาทิตฺตทามิ วเน ตทา ๑
 ตตฺถทททสาลี สมฺพุทฺธํ ปฺปิยทสฺสี มหાયสํ
 สฺุณฺนินฺนํ สฺมาปฺนฺนํ วิโรจนฺตํ มหาวเน ๑
 จตฺตทณฺเต จเปตฺวาน พุทฺธสฺส อฺุปริ อหนํ
 มณฺทปฺปิ สุกตํ กตฺวา สาถปฺปฺเพหิ จาทยํ ๑

สตฺตาทํ ธารยิตฺวาน
 ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา
 ภคฺวา ตมฺหิ สมเย
 ยุกฺมตฺตํ เปกฺขมาโน
 สาวโก วรฺุณ นาม
 วสีตสทสฺเสหิ
 ปียทสฺสี ตฺ ภคฺวา
 ภิกฺขุสงฺฆเ นิสฺสีทฺวา
 อนฺรุทฺโธ อุกฺกุจฺจาโก
 เอกํสํ จีวรํ กตฺวา
 โก นฺุ โข ภคฺวา เหตุ
 การณฺ วิชฺชมานมฺหิ
 สตฺตาทํ ปุปฺผฉนฺ^๑
 ตสฺส กมฺมํ สริตฺวาน
 อนเภาสํ^๒ น ปสฺสามิ
 เทวโลเก มนุสฺเส วา
 เทวโลเก วสนฺตสฺส
 ยาวตา ปริสา ตสฺส
 ตตฺถ ทิพฺเพหิ นจฺเจหิ
 รมิสฺสติ สทา สนฺโต
 ยาวตา ปริสา ตสฺส
 สาลสฺส ปุปฺผวสฺโส จ
 ตโต จฺโตยํ มนฺุช
 อิทาปิ สาลฉนฺ

มณฑปํ สาลฉาหิตํ
 พุทฺธเสฏฺฐจํ อวนฺทํ ๑
 วุฏฺฐหิตฺวา สมาริโต^๓
 นิสฺสีหิ ปุริสฺสุตฺตโม ๑
 ปียทสฺสีสฺส สตฺถุโน
 อุกฺคณฺฉิ วินายกํ ๑
 โลกเชฏฺฐจํ นรทสฺส
 สิตํ ปาตุกฺริ ชีโน ๑
 ปียทสฺสีสฺส สตฺถุโน
 อปุจฺฉิตฺถ มหามฺุณี ๑
 สิตกมฺมสฺส สตฺถุโน
 สตฺถา ปาตุกเร สิตํ ๑
 โย เม ชาเรสิ มาณโว
 สิตํ ปาตุกฺริ อหํ ๑
 ยนฺตํ^๔ ปุณฺณํ วิปฺจจติ
 โอภาโสว น สมฺมติ ๑
 ปุณฺณกมฺมสมฺมกฺคิโน
 สาลฉนฺนา ภวิสฺสติ ๑
 คีเตหิ วาเทหิ จ
 ปุณฺณกมฺมสมฺมาหิโต ๑
 คนฺธคนฺธิ ภวิสฺสติ
 ปวสฺสีสฺสติ ตาวเท ๑
 มานุสฺสํ อากมฺิสฺสติ
 สพฺพกาลํ ฐริสฺสติ^๕ ๑

๑ ย. สมาริโน ๑ ๒ ม. สาลจฉนฺ ๑ ๓ ย. โป. โอภาสาทํ ๑ ๔ ม. ยตฺถ ๑
 ๕ ย. ฐริยยติ ๑

อิธ นัจจณฺจ คีตณฺจ
 ปรีวาเรสสนฺติมํ นิจจํ
 อุคฺคจจนฺเต จ สุริเย
 ปุณฺณกมฺเมน ลฺยฺตุตํ
 อฏฺฐาเรส กปฺปสฺเต
 โคตโม นาม นาเมน
 ตสฺส ธมฺเมสุ ทายาโท
 สพฺพาสเว ปริณฺณาย
 ธมฺมํ อภิสฺเมนฺตสฺส
 จิตฺเก ฌายมาณสฺส
 วิปากํ กิตฺตยิตฺวาน
 ปรีสาย ธมฺมํ เทเสสิ
 ตีสกปฺปานิ เทเวสุ
 สญฺจึ จ สตฺตกฺขตฺตุํ จ
 เทวโลกา อิธาคนฺตฺวา
 อิธปิ สาลฉนฺ
 อยํ ปจฺฉิมโก มยฺหํ
 อิธปิ สาลฉนฺ
 มหามฺุณี โตสยิตฺวา
 ปตฺโตมฺปิ อจลํ จานํ
 อฏฺฐาเรส กปฺปสฺเต
 ทฺคฺคตี นาภิขานามิ
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา

สมฺมตาฬสฺมาหิตํ
 พุทฺธปุชฺชายิหํ ผลํ ๑
 สาลวสฺสมปฺวสฺสตี
 วสฺสตี^๑ สพฺพกาลิกํ ๑
 โอกฺกาทกฺกุลสมฺภาโว
 สตฺธา โลเก ภวิสฺสตี ๑
 โอโรโส ธมฺมนิมฺมิโต
 นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๑
 สาลฉนฺ^๒ ภวิสฺสตี
 ฉนฺ ๑ ตตฺถ เหสฺสตี ๑
 ปิยทสฺสี มหามฺุณี
 ตปฺเปนฺโต ธมฺมวฺุจฺฉิยา ๑
 เทวราชชมการยิ
 จกฺกวตฺติ อโหสํ ๑
 ลภามิ วิปฺลํ สุขํ
 มนฺทปสฺส อิหํ ผลํ ๑
 จริโม วตฺตเต ภโว
 เหสฺสตี สพฺพกาลิกํ ๑
 โคตมํ สกฺยปฺุควํ
 หิตฺวา ชยปฺราชยํ ๑
 ยํ พุทฺธมฺปิชฺชยิ
 พุทฺธปุชฺชายิหํ ผลํ ๑
 ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 วิหฺรามิ อนาสโว ๑

๑ ม. วสฺสเต ๑

๒ ม. สาลฉนฺนํ ๑

สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตตทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬํภินฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา สาลมณฑุทปีย เถโร อีมา คาถาย อภาสิตถาติ ฯ
 สาลมณฑุทปียตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺททานํ

ปัสฺสกุลํ พุทฺธสณฺเฑี ภิสฺสโธ ฅาณกิตฺตโก
 จนฺทนี ฐาตฺตฺฐี จ ปุทฺธินฺุปรปาทโกปิจ ฯ
 ตรโณ ฐมฺมรฺุจโก สาลมณฑุทปีย ตถา
 คาถาสทานิ เทว โหนฺติ อุนวีสฺติเมว จ ฯ
 ปัสฺสกุลวคฺโค เอกฺขนปณฺณาสโม ฯ

ปณณาสโม กีกณิปุพฺพคโค

ปจฺมํ ตีณีกีกณิปุพฺพฝิยตฺเถรอปทานํ (๔๙๑)

[๘๑] กณิการวํ ไชตฺนตํ นิสินฺนํ ปพฺพตฺนตฺเร
อทุทลํ วิรชํ พุทฺธํ วิปสฺสึ โลกนายนํ ฯ
ตีณีกีกณิปุพฺพฝานิ ปคฺคยฺห อภีโรปยึ
สมฺพุทฺธํ อภิปฺปุเชตฺวา คจฺฉามิ ทกฺขิณนามุโข ฯ
เตน กมฺเมเนน สุกเตน เจตนาปณฺธิวึหิ จ
ชฺหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ ตาวตฺถึสํ อคณฺจหนํ ฯ
เอกนฺวเต อีโต กปฺเป ยํ พุทฺธมภิปฺปุชยึ
ทฺคฺคตฺถึ นากิชานามิ พุทฺธปฺปุชยิทํ ผลํ ฯ
กิลลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสวํ ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุพฺพตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺฝิณฺณวา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺภํ อายสฺมา ตีณีกีกณิปุพฺพฝิโย เถโร อิมา คาถาย โฆสิตฺถาติ ฯ
ตีณีกีกณิปุพฺพฝิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

หุติยํ ปัสกุกฺขกตฺเถรอปทานํ (๔๙๒)

[๘๒] หิมวณฺตสฺส อวิหฺวเร อุทพฺพโล^๑ นาม ปพฺพโต
 ตตฺถททสํ ปัสกุกฺลํ ทุมคฺคฺมฺหิ วิลมฺพิตํ ๑
 ตีณิ กีกณิปปฺพานิ โอจินิตฺวานหํ ตทา
 หมฺมฺโจ หมฺมฺเจน จิตฺเตน ปัสกุกฺลํ อปฺปชฺยํ ๑
 เตน กมฺเมเนน สุกฺเตน เจตนาปณฺธิรํหิ จ
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ ตาวตีสํ อคณฺจหํ ๑
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกฺกริ ตทา
 ทฺคฺคฺตํ นากิขานามิ ปฺปฺเชตฺวา อรหฺตฺตํ ๑
 กิเลสํ ฉาปิตา มยฺหํ ภาวํ สพฺเพ สมฺมฺหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺทสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺตฺตา กตํ พุทฺทสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺโส วิโมกฺขาปิจ อมฺมฺจิเม
 จพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺทสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปัสกุกฺขกโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ปัสกุกฺขกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. อุทฺทคฺคฺโล, ย. อุทฺทโก ๑

ตติยัม โกรณทปุปิยตเถราปทานัม (๔๘๓)

[๘๓] วณกมมิโก ปุเร อาลี ปิตุปีตามเหนห^๑
 ปสุมารณ ชีวามิ กุสลัม เม น วิชชติ ฯ
 มม อาสยสามนตธา ติสโส โลภคคณายโก
 ตีณิ ปทานิ ทสเสสิ อนุกมปาย จกขุมา ฯ
 อกุกมนเต^๒ ปเท ทิสวา ติสสสุส นาม สตถุโน
 หนุโจ หนุเจณ จิตเตน ปเท จิตตัม ปสาทยี ฯ
 โกรณทัม ปุปิยตัม ทิสวา ปาทป ธรณีนุหัม
 จงโกฏกัม^๓ คเหตุวาน ปทเสฏฐัม อปฺชชยี ฯ
 เตน กมฺเมน สุกเตน เจตนาปณินีหิ จ
 ชหิตฺวา มานุสฺสึ เทหัม ดาวตีสัม อคณฺจหัม ฯ
 ยัม ยัม โยหนุปฺชชามิ เทวตตัม อถ มานุสฺสึ
 โกรณทกณฺวิ โหมิ สปฺปภาโส^๔ ภวามหัม ฯ
 เทวนนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยัม กมฺมมกรี ตทา
 ทุคฺคตฺตี นาภิชานามิ ปทปฺชชายิทัม ผลัม ฯ
 กิเลสฺสา ฉาปิตา มยฺหัม ภวา สพฺเพ สมฺมุทธา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตัม วต เม อาลี มม พุทฺธสุสฺส สนฺติเก
 ติสโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตัม พุทฺธสุสฺส สาสนัม
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพีภินฺณา สจฺจิกิตฺตา กตัม พุทฺธสุสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถัม สุทฺถัม อายสฺมา โกรณทปุปิยโย เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ฯ

โกรณทปุปิยตเถรสุส อปทานัม สมตตัม ฯ

๑ ม. ปิตุมาตุมเตนหัม ฯ

๒ ม. ย. อกุกมนเต จ ฯ

๓ ม. สโกสกัม ฯ

๔ ม. สุปฺปภาโส ฯ

จตุตถํ กิสุกปฺปผิยตฺเถราปทานํ (๔๔๔)

[๘๔]	กิสุกํ ปฺปผิตํ ทิสฺวา	ปคฺคเหตุวาน อณฺชลี
	พฺพุทเสฏฺฐจํ สริตฺวาน	อากาเส อภิปุชฺयी ๑
	เตน กมฺเมเนน สุกเตน	เจตนาปณฺธิวีหิ จ
	ชฺหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ	ดาวตีสํ อคณฺจหํ ๑
	เอกตฺตีสเ อีโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺกริ ตทา
	ทฺคคฺตีสึ นามิชานามิ	พฺพุทชฺชฺชายิทํ ผลํ ๑
	กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
	นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
	สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พฺพุทสฺส สนฺตฺติเก
	ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กตํ พฺพุทสฺส สาสนํ ๑
	ปฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
	ฉพฺพิณฺณวา สจฺจจิกตา	กตํ พฺพุทสฺส สาสนฺนฺติ
	อิตถํ สุทํ อายสฺมา กิสุกปฺปผิโย	เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
	กิสุกปฺปผิยตฺเถรสฺส	อปทานํ สมตฺตํ ๑

ปณจัม อุตฺตมุตฺตสหายกตฺเถราปทานํ (๔๔๕)

[๘๕]	ปทุมฺุตตรภควโต	สุชาโต นาม สาวโก
	ปัสฺสกุลล์ คเวสนโต	สงฺกาเร รติยา ^๑ ตทา ๑
	นคเร หํสวติยา	ปเรสํ ภตฺติโก ^๒ อหํ
	อุตฺตมุตฺตสฺสํ ทตฺวาน	สิรสา อภิวาทยิ ๑
	เตน กมฺเมเนน สุกเตน	เจตนาปณฺธิวีหิ จ

๑ ม. จรเต, ย. จรเต สทา ๑ ๒ ม. ย. ภตฺติโก ๑

ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 เตตฺตํสํกฺขตฺตํ เทวีนฺโท
 สตฺตสตฺตตฺติขตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ
 อุปชฺฌมฺหุสฺสทาเนน
 อิจฺจมาโน อหํ^๑ อชฺช
 โขมทฺสเสหิ จาเทยฺยํ
 สตฺสทฺสเส อิตฺโต กปฺเป
 ทฺคคตฺตี นาภิขานามิ
 กิเลสํ ฌาปิตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตฺตา
 ปฏฺิสมภิทา จตฺสฺโส
 ฉพฺิภินฺณา สจฺจิกิตฺตา
 อิตฺถํ สฺหํ आयสฺมา อุปชฺฌมฺหุสฺสทฺทายโก เถโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 อุปชฺฌมฺหุสฺสทฺทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉนฺฺฉจฺจํ สมตฺมณฺุทฺทาทายกตฺเถราปทานํ (๔๕๖)

[๘๖] สฺจินฺติตฺตํ ภควนฺุทฺตํ
 อุปวิณฺุจฺจํ มหารณฺณํ
 ทิสฺวา จิตฺตํ ปสาเทตฺวา
 โลกเชณฺุจฺจํ นรารสํ
 วาตาพาเชน ปิพิตฺตํ ๑
 สมตฺมณฺุทฺทํ อุปานยฺี

๑ ม. ย. ไป. จหํ ๑

กตตฺตทา อุปจิตตฺตทา^๑ จ คงคา ภาคีรสี^๒ อัยํ ๑
 มหาสมฺมุททา จตฺตทาโร ฆตํ สมฺปชฺชเร มม
 อยญฺจ ปจฺวี โฆรทา อปฺปมาณา อสงฺขยา ๑
 มม สงฺกปฺปมณฺเวยาย "ภวนฺตฺติ เต มชฺฐสฺกฺขรา"^๓
 จตฺตทฺทิสสา^๔ อิมฺเ รุกฺขา ปาทปา ฐรณฺีรฺุหา ๑
 มม สงฺกปฺปมณฺเวยาย กปฺปรุกฺขา ภวนฺตฺติ เต
 ปณฺเวยาสกฺขตฺตํ เทวินฺโท เทวรชฺชมการยฺี ๑
 เอกปณฺเวยาสกฺขตฺตญฺจ จกฺกวตฺติ อโหสฺหํ
 ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ คณฺนาโต อสงฺขยํ ๑
 จตฺตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมทฺทํ ททา
 ทฺทคฺคตี นาภิชานามิ ฆตมณฺฑทสฺสลิทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุททา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อณฺุปรตฺตทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปมฺมิสมภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปิจ อมฺมจฺจิเม
 ฉพฺพิณฺเวยาย สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ฆตมณฺฑททายโก เถโร อิมฺมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ฆตมณฺฑททายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. อาจิตตตฺตทา ๑

๒ ม. ภาคีรสี ๑

๓-๓ ม. ย. ภวเต มชฺฐสฺกฺขรา ๑

๔ ม. ย. จตฺตทฺทิสปา ๑

ปฏิสลลีนโก สนโต
 ิมหาชนา มํ ปุเชนติ^๑
 น เม โอวาทโก อตถิ
 อนาจริยฺพชฺฌมาโย
 อุปาสมานเ ยมกั^๒
 โส เม อาจริโย นตถิ
 อายาคํ เม คเวลียั^๓
 สาสสฺสโย^๔ วลิสฺสามิ
 อุตฺตทานกุลา นทิกกา
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 นทึ อมริกํ นาม
 สงฺกทฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 ยเ เต อहेลฺลํ สมฺพทฺธา
 เตลฺลํ เอตาทีโส ฐโป
 กริตฺวา ปุฬิเน^๖ ฐโป
 โสณฺณกีกณิปปฺพานิ
 สายํ ปาตํ นมสฺสามิ
 สมฺมุขา วिय สมฺพทฺธํ
 ยทา กิเลสา ชายนฺติ
 สฺรามิ สุกตํ ฐโป
 อุปนิสฺสาย วิหรี^๘

เอวํ จินฺตเสหนฺตทา
 นาหํ ปุเชมิ กิณฺจณํ ๑
 วตฺตทา โกจิ น วิชฺชติ
 วเน วาสํ อุเปมหํ ๑
 ครุจิจิตฺตํ อุปฏฺจเห
 วนฺวาโส นิสฺสฺสโก ๑
 ครุภาวนิยํ ตถา
 น โกจิ ครทิสฺสติ ๑
 สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 อวิทุเร มมสฺสมํ ๑
 อุปคนฺตฺวา อหนฺตทา
 อกํ ปุฬินฺเจตฺติยํ ๑
 ภาวนตฺตกรณฺนา มุณี
 ตํ นิमितฺตํ กโรมฺหํ ๑
 โสวณฺณํ มาปยึ อหํ
 สหสฺเส ตีณิ ปุชฺชยึ ๑
 ปิตฺติชาโต^๗ กตถฺชลิ
 วนฺทึ ปุฬินฺเจตฺติยํ ๑
 วิตฺกฺกา เคหนิสฺสฺสิตา
 ปจฺจเวกฺขามิ ตาวเท ๑
 สตฺถวาทํ วินายกํ

๑-๑ ม. สพฺโพ ชโน มํ ปุเชติ, ย. สพฺพชโน ๑

๒ ม. ย. โป. ยมหํ ๑

๓ ม. ย. คเวลิสฺสํ ๑

๔ ม. ย. สาสสฺสโย ๑

๕ ม. ย. สํวทฺตฺตฺตฺตฺต ๑

๖ ม. ปุฬินํ ๑

๗ ม. เวทชาโต, ย. วิตฺติชาโต ๑

๘ ม. วิหรี ๑

ตเถว เม กตัม กมมัม	ปริตตัม โถกกณฺจ ^๑ ยัม
ตัม ^๒ กมมัม อุปนิสฺสทาย	สํสาร์ สมตฺติกมมัม ๑
ปจฺฉิเม ภาวสมปตฺเต	สุกฺกมฺมุเลน โจทิตฺ
สาวตฺถิยัม ปุเร ชาโต	มหาสาเล สุอทุทฺเท ^๓ ๑
สทุธา มาตาปิตา มยฺหัม	พฺพุทฺธสฺส สรรณัม คตา
อุโฆ ทิฏฺฐจฺจุตฺตํ ^๔ เอเต	อนฺวตฺตตฺตฺนฺติ สาสนัม ๑
โพธิปฺปปฏฺฐิกัม คยฺห	โสณฺณณฺณูป อการยุม์
สಾಯัม ปาตัม นมสฺสฺสนฺติ	สฺกยฺปฺตฺตฺตฺสส สมนฺมุชา ๑
อุปฺเปสฺสมฺหิ ทิวเส	โสณฺณณฺณูป วิเนหฺรุม์
พฺพุทฺธสฺส วณฺณณัม กิตฺเตนฺตฺตา	ติยามัม วีติณามยุม์ ๑
สมาม ^๕ ทิสฺวานหัม ญูปัม	สรีรัม ปุฬินฺเจตฺติยัม
เอกาสเน นิสฺสีทิตฺวา	อรหตฺตัม อปาปฺุณิ ๑

พาวิสฺติมัม ภาณวาร์ ๑

คเวสฺมาโน ตัม ธีรัม ^๖	ธมฺมเสนาปตฺติทฺทสํ
อคารา นิกฺขมิตฺวาน	ปพฺพชฺชี ตสฺส สนฺติเก ๑
ชาติยา สตฺตวสฺสเสน	อรหตฺตัม อปาปฺุณิ
อุปฺสมปาทยิ พฺพุทฺโธ	คุณมณฺเฑาย จกฺขุมฺมา ๑
ทวารเกเนว สนฺเตน	กิริยัม นิฏฺฐิตัม มยา
กตัม เม กรณฺนียชฺช	สฺกยฺปฺตฺตฺตฺสส สาสนเณ ๑
สพฺพเวรภยาสีโต	สพฺพสงฺคาติโค อิลิ
สาวโก เต มหาวีร	โสณฺณณฺณูปสฺสฺสิทัม ผลัม ๑
กิลเสสา ฌาปิตา มยฺหัม	ภวา สพฺเพ สมนฺุหตา

๑ ย. ป. โถกกณฺจณัม ๑ ๒ ย. กตัม ๑ ๓ ม. สุอทุทฺเท ๑ ๔ ม. ย. ทิฏฺฐจฺจุตฺตํ ๑
๕ ม. ย. สห ๑ ๖ ม. วีรัม ๑

ยถิจฉกาหํ วิหเร	สกุยปฺตฺตสส สาสเน ๑
เอกตฺตีสเ อีโต กปะเป	ยํ กมฺมมกรี ตทา
ทฺคคฺตีส นานิชานามิ	นพฺกุกฺกิกายิทํ ผลํ ๑
กิลเส ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตทา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ
ปฏิสมฺภิทา จตฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิญฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตฺถํ สุํ आयสฺมา นพฺกุกฺกิกทายโก เถโร อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

นพฺกุกฺกิกทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทสมัม ปิยาลผลทายกตฺเถรอปทานัม (๕๐๐)

[๙๐] มิคฺลฺุทฺธ ปุเร อาสิ	วิเวเน ^๑ วิจรํ ตทา
อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ	สพฺพธมฺมาน ปารคฺุ ๑
ปิยาลผลมาทาย	พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺสทาสหํ
ปุณฺณเขตตฺตสส วิรสฺส	ปสนฺโน เสหิ ปาณินิ ๑
เอกตฺตีสเ อีโต กปะเป	ยํ ผลํ อทฺทํ ตทา
ทฺคคฺตีส นานิชานามิ	ผลทานสฺสิทํ ผลํ ๑
กิลเส ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตทา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก

๑ ม. วิปิเน, ย. วิจิเน ๑ อีโต ปรั อีทิสเมว ๑

ติสโส วิชชา อานุปรตตาทา กตัม พุทฺธสุส สาสนัม ฯ
 ปฏิสัมภิทา จตสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬิภินฺณา สจฺจจิตฺตา กตัม พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สุทฺถํ อายสฺมา ปิยาลผลทายโก เถโร อีมา คาถาย โสภาสตีถาติ ฯ
 ปิยาลผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุททาน

กีกณิ ปัสฺสกูลญจ วโรกรณฺทกีสฺสกั^๑
 อฺุปรตตฺตฺสุลฺลิตฺติ สมตฺโท อฺุทกั ญฺุปรการโก ฯ
 นพฺฟ้าคาริ^๒ จ นวโม ปิยาลผลทายโก
 สตเมกญจ คาถานํ นวกญจ ตฺตฺตฺตฺตฺติ ฯ
 กีกณิปรุปรวคฺโค ปณฺณาสโม ฯ

อถ วคฺคฺอุททาน

เมตฺเตยฺยวคฺโค ภาทาลิ สกีสฺสมมฺชฺชโกปิจ
 เอกวิหารี วิภทโก^๓ ชคฺติ สาปฺปฺปิโย ฯ
 นพฺพมาลี^๔ ปัสฺสกูลํ กีกณิปรุปรุพิโก ตธา
 อสฺตีติ เทว จ คาถาย โจจฺจุทฺทสา สฺตานิ จ ฯ
 เมตฺเตยฺยวคฺคทสฺกั ปณฺณจมํ สตกั สมตฺตํ ฯ

๑ ม. โกรณฺทมถ กีสฺสกั ฯ

๒ ม. นพฺฟ้าริ ฯ

๓ ม. วิภิตฺตี ฯ

๔ ม. นพฺฟ้าคาริ ฯ

เอกปณณาสเ กณิการวคโค

ปจรมั ตีณิกณิกการปุปิยตเถราปทาน (๕๐๑)

[๙๑] สุมะโธ นาม สมพุทโธ	ทวตตีสวรลกขโณ	
วิเวกกาโม สมพุทโธ	หิมวนต์ อุปากม ^๑ ๗	
อชฌมคเหตุวา ^๒ หิมวนต์	อคโค การุณโก มุณี	
ปลลงกั อามุชิตวาน	นิสีทิ ปุริสุตโต ^๓ ๗	
วิชชาธโร ตทา อาสี	อนตลิกขจโร อห	
ติสุลั สุกตัม คยท	คจฉามิ อมพเว ตทา ๗	
ปพพตคเค ยถา อคคิ	ปฺณณมาเยว จนุทิมา	
วเน โอบาสเต พุทโธ	สาธราชว พุสสิโต ๗	
วนโต ^๔ นิกขมิตวาน	พุทธรสัมภิวาเร ^๕	
นพคคิวนณสงกาสา	ทิสวา จิตตัม ปสาทยี ๗	
วิจัน อททลั ปุปผ	กณิการั เทวคณธิกั	
ตีณิ ปุปฺพานิ อาทาย	พุทฺธเสฏฺฐัง อပ္ปุชฺชียี ๗	
พุทฺธสฺส อานุกาเวน	ตีณิ ปุปฺพานิ เม ตทา	
อุทฺธวณฺเณ อโรปตตา	ฉายั กุพฺพนฺติ สตฺถุโน ๗	
เตน กมฺเมน สุกเตน	เจตนาปณิธีทิ จ	
ชหิตฺวา มานุสฺสั เทห	ดาวตีลั อคจฺจห	
ตตฺถ เม สุกตัม พุยมห	กณิการิตฺติ ฅายติ	
สญฺฉิโยชนมฺพุพิทฺธ	ตีสโยชนวิทฺถตัม ๗	
สทฺสสกณฺฑ ^๕ สตฺตเคณฺฑ	๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐	๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ ม. อุปากม^๑ ๗ ๒ ม. อชฌมคยท ๗ ๓ ย. วนคคา ๗ ๔ ม. พุทธรสัมภิวาเร ๗
 ๕ ย. สทฺสสกณฺฑ^๕ ๗ ๖-๖ ม. ๗ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

นีเจ กุเล น ชายามิ^๑ พุทฺธปุชายิหํ ผลํ
 หตฺถิยานํ อสฺสยานํ ลีวิกํ สนฺทมานิกํ ๑
 ลภามิ สพฺพเมเวตํ พุทฺธปุชายิหํ ผลํ
 ทาสีคณํ ทาสคณํ นาริโย สมลงฺกตา ๑
 ลภามิ สพฺพเมเวตํ พุทฺธปุชายิหํ ผลํ
 โภเสยฺยกมฺพลียานิ โขมกปฺปาสิกานิ จ ๑
 ลภามิ สพฺพเมเวตํ พุทฺธปุชายิหํ ผลํ
 นวตฺถํ นวผลํ นวคฺครสโฆชนํ ๑
 ลภามิ สพฺพเมเวตํ พุทฺธปุชายิหํ ผลํ
 ๒อิมเ ขาท อิมเ^๒ ภุชช อิมมฺหิ สยเน สย ๑
 ลภามิ สพฺพเมเวตํ พุทฺธปุชายิหํ ผลํ
 สพฺพตฺถ ปุชิตโ ไหมิ ยโส อจฺจุคฺคโต^๓ มม ๑
 มหเสกฺโข^๔ สทา ไหมิ อภชฺชปฺริโส สทา
 ฌาตีนํ อุตฺตโม ไหมิ พุทฺธปุชายิหํ ผลํ ๑
 สีตํ อุณฺหํ น ชานามิ ปรีฟ้าโ ไห น วิชฺชติ
 อโถ เจตสิกํ ทุกฺขํ ททเย เม น วิชฺชติ ๑
 สุวณฺณวณฺโณ หุตฺวาน สํสฺรามิ ภาวภเว
 เวณฺณนิยํ^๕ น ชานามิ พุทฺธปุชายิหํ ผลํ ๑
 เทวโลกา จวิตฺวาน สุกฺกมฺมุเลน โจทีโต
 สวตฺถิยํ ปฺเร ชาโต มหาสาลे สฺวทฺธเก ๑
 ปญฺจกามคฺุณเ หิตฺวา ปพฺพชึ อนคฺาริยํ
 ชาตียา สตฺตวสฺโสหํ อรหตฺตํ อปาปฺณึ ๑
 อุปสมฺปาทยิ พุทฺโธ คฺุณมณฺเวยาย จกฺขุมา

๑ ย. ชานามิ ๑

๒-๒ ม. อิมเ ขาท อิมเ ๑

๓ ม. อพฺกุคฺคโต ๑

๔ ม. ย. มหาปฺกโข ๑

๕ ย. ทฺวณฺณนิกํ ๑

ตรุโณ ปุชณีโยหํ	พุทธปุชชายีหํ ผลํ ๑
ทิพพจกขุํ วิสุทฺธํ เม	สมาธิกุสโล อหํ
อภิญญาปารมิปตโต	พุทธปุชชายีหํ ผลํ ๑
ปฏิสัมภีทา อหุปตโต	อิทธิปาเทสุ โกวิโท
สทฺธมเม ^๑ ปารมิปตโต	พุทธปุชชายีหํ ผลํ ๑
ดีสกปฺปสทฺธสมฺหิ	ยํ พุทฺธมภิปุชฺชียี
ทฺตุคตฺตี นาภิขานามิ	พุทธปุชชายีหํ ผลํ ๑
กิลเลสา ฉาปีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสุโส วิชฺชา อหุปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏิสัมภีทา จตฺสุโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺจฺจิเม
ฉพฺภิภิญญา สจฺจฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ตีณิกณิการปฺปฝฺปิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ตีณิกณิการปฺปฝฺปิยตฺเถรสุส อปทานํ สมตฺตํ ๑

หุติยํ เอกปตฺตททายกตฺเถรอปทานํ (๕๐๒)

[๙๒] นครเ หํสวติยา	กุมภกาโร อโหสหํ
อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ	โฆมตฺติณฺณมนฺนาสวํ ๑
สุกตํ มตฺตติกาปตฺตํ	พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺสทาสหํ
ปตฺตํ ทตฺวา ภควโต	อุชฺฐภูตฺสฺส ตาทีโน ๑
ภเว นิพฺพตฺตมาโนหํ	โสณฺณถาเล ลภามหํ

๑ ม. ฌมเมสุ ๑

รุปีมเย จ โสวณฺณ
 ปาฏิยา^๑ ปริภุญชามิ
 ๑ ยสสาว ชนानนฺจ^๒
 ยถาปี ภาททเก เขตเต
 สมฺมา ชารํ ปวสฺสนฺเต^๓
 ตเถวิทํ ปตฺตทานํ
 ปีติชारे ปวสฺสนฺเต
 ยาวตา เขตฺตา วิชฺชนฺติ
 พุทฺธเขตฺตสโม นตฺถิ
 นโม เต ปุริสาชณฺณ
 เอกปตฺตํ ททิตฺวาน
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป
 ทุคฺคตี นามิชานามิ
 กิเลสา ฉापิตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปตฺตตา
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 จฬิภินฺนยา สจฺฉิกิตา
 ตมฺภูทิกเ^๑ จ มถีมเย ๑
 ปุณฺณกมฺมสฺสิทํ ผลํ
 อคฺคภูโต^๔ จ โหมทํ ๑
 วีชํ อปฺปมฺปิ โรปิตํ
 ผลํ โตเสติ กสฺสํ ๑
 พุทฺธเขตฺตมฺหิ โรปิตํ
 ผลํ เม^๕ โตสยิสฺสตี ๑
 สงฺฆาปิจ คณฺาปิจ
 สุขโท สพฺพปาณินฺ^๖ ๑
 นโม เต ปุริสฺสุตฺตม
 ปตฺโตมฺหิ อจลํ ปทํ ๑
 ยํ ปตฺตมทฺที ตทา
 ปตฺตทานสฺสิทํ ผลํ ๑
 ภวา สพฺเพ สมฺมุหฺตา
 วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 มม พุทฺธสฺส สฺนตฺเท
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺฐํ อายสฺมา เอกปตฺตทหายโก เถโร อีมา คาทาโย อภาลิตฺถาติ ๑

เอกปตฺตทหายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ย. โป. ตมฺภูทิก ๑ ๒ ม. ย. ปาติโย ๑ ๓-๓ ม. ย. ยสวานนฺจ ชนानนฺจ ๑
 ๔ ย. ปตฺตตฺภูโต ๑ ๕ ม. ย. ปวจฺจนฺเต, ย. ชारे ปวจฺจนฺเต ๑ ๖ ม. มํ ๑
 ๗ ย. สุขทานตฺถปาณิน. โป. สุขโท ตตฺถ ปาณิน.

ตติยัม กาสุมาริกผลทายกตเถรอปทาน^๑ (๕๐๓)

[๙๓] กณิการั้ว ไชตนต์
 อหุทส์ วิรัช พุทฺธ
 ปสนฺนจิตฺโต สุมโน
 กาสุมาริกมาทาย
 เอกตฺตีเส อิตฺ กปฺเป
 ทุคฺคตี นามิชานามิ
 กิลเส ฌาปิตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อฺนุปรตฺตา
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส
 จพฺภิณฺณา สจฺจจิตฺตา
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กาสุมาริกผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑
 กาสุมาริกผลทายกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นิสินฺนํ ปพฺพตฺนตฺเร
 โลกเชฏฺฐํ นรารสํ
 ลีเร กตฺวาน อณฺชลี
 พุทฺธเสฏฺฐจฺสทาสํ ๑
 ยํ ผลํ อทฺที ตทา
 ผลทานสฺสิทํ ผลํ ๑
 ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

๑ ม. กาสุมารผลิตฺตเถรอปทานํ ๑

จตุตถั อวภูผลิยตุเถราปทาน (๕๐๔)

[๙๔]	สหสสรสี ภควา	สยมภู อปราชิต
	วิเวกา วุฏฺฐหิตวาน	โคจรายาภินิภขมิ ฯ
	ผลหตฺถิ อหํ ทิสฺวา	อุปกคฺฉี นราสภํ
	ปสนนฺจิตฺโต สุมโน	อวภู อททึ ผลํ ฯ
	จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ผลํ อททึ ตทา
	ทฺคฺคตฺตี นาภิชานามิ	ผลทานสฺสึทํ ผลํ ฯ
	กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
	นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสวํ ฯ
	สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺตึเก
	ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
	ปฏฺิสมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อวฺภูจิเม
	ฉพฺพิณฺณวา สจฺจจิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ ฯ
อิตถํ	สุทํ आयสฺมา อวภูผลิโย	เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

อวภูผลิยตุเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณจมี จารผลิยตุเถราปทาน^๑ (๕๐๕)

[๙๕]	สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ	อาหุตฺthinํ ปฏฺิคฺคหํ
	รติยํ ปฏฺิปปชฺชนตํ	จารผลมทาสทํ ฯ
	เอกนวฺเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ผลํ อททึ ตทา
	ทฺคฺคตฺตี นาภิชานามิ	ผลทานสฺสึทํ ผลํ ฯ
	กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุหตา

๑ ม. ปาทผลิยตุเถราปทาน, ย. ปารผลิยตุเถราปทาน ฯ

นาโคว พนฺธน์ เจตวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสุส สนฺติเก
ติสุโส วิชฺชา อนุปฺตตฺตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ๑
ปฏิสมฺภิทา จตฺสุโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา จารผลิโย เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

จากรผลิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จฏฺฐิ มาตุลฺลฺกผลทายกตฺเถรอปทานํ (๕๐๖)

[๙๖] กณิการวํ ชลิตํ	ปฺถนฺนมาเยว จนฺทิมํ
ชลนฺตํ ทิปฺรูกฺขวํ	อทฺทลํ โลกนายกํ ๑
มาตุลฺลฺกผลํ คยฺห	อทาสี สตฺถุโน อหํ
ทกฺขิณฺณยฺยสฺส วีรสฺส	ปสนฺโน เสหิ ปาณฺนิ ๑
เอกตฺตีสฺเส อิโต กปฺเป	ยํ ผลํ อทฺทํ ททา
ทฺคฺคตฺตี นาภิชานามิ	ผลทานสฺสิทํ ผลํ ๑
กิลเสสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุทฺตา
นาโคว พนฺธน์ เจตวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสุส สนฺติเก
ติสุโส วิชฺชา อนุปฺตตฺตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ๑
ปฏิสมฺภิทา จตฺสุโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ๑

อิตถํ สุทํ อายสฺมา มาตุลฺลฺกผลทายโก เถโร อิมา คาถาโย

อภาสิตฺถาติ ๑

มาตุลฺลฺกผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตุตมัม อชุเชลผลทายกตุเถรอปทาน์ (๕๐๗)

[๙๗] อชิน^๑ นาม สมพุทฺโธ หิมวณฺเต วลี ตทา
 จรณฺน จ สมปนฺโน สมาริกุสโล มุณี ฯ
 กุมภมตฺตํ คเหตุวาน อชฺชลี^๒ ชิวชิวกั
 จตฺตปณฺณํ คเหตุวาน อทาลี สตุถุโน อหํ ฯ
 จตฺนวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ ผลํ อทธี ตทา
 ทุคฺคตี นากิษานามิ ผลทานสลีทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมูหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปรตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อภุจิเม
 จฟภิณฺณา สจฺจจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อชุเชลผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

อชุเชลผลทายกตุเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

อภุจม์ อโฆรผลิยตุเถรอปทาน์^๓ (๕๐๘)

[๙๘] สุวณฺณวณฺณํ สมพุทฺธํ อาหุตีนํ ปฏฺฐิคคทํ
 รธิยํ ปฏฺฐิปชฺชนตํ ๔อโฆรํ อทธี^๔ ผลํ ฯ
 เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ ผลํ อทธี ตทา
 ทุคฺคตี นากิษานามิ ผลทานสลีทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมูหตา

๑ ม. ยุ. อชฺชิน ฯ ๒ ม. อชฺชลี, ยุ. อชฺชลํ ฯ ๓ ม. อโฆร... ฯ ๔-๔ ม. อโฆรททธี ฯ

ทสม์ นาลีเกรผลทายกตเถรอปทาน์ (๕๑๐)

- [๑๐๐] นคร พนฺธุมติยา อารามิโก อหํ ตทา
 อหุทสํ วิรุชํ พุทฺธํ คจฺจนตํ อนิลนฺชเส ๑
 นาลีเกรผลํ คยฺห พุทฺธเสฏฺฐจสฺสทาสหํ
 อากาเส จิตฺโก สนฺโต ปฏฺิคคณฺหิ มหายนฺโส ๑
 ปิตฺติสณฺชนนฺ^๑ มยฺหํ ทิฏฺฐจธมฺมสุขาวโ
 ผลํ พุทฺธสฺส ทตฺวาน วิปฺปสฺนเนน เจตฺสา ๑
 อธิคณฺฉิ ตทา ปิตฺติ วิปฺปลนฺจ สฺสุตฺตมํ
 อฺุปฺปชฺชเตว รตนํ นิพฺพตฺตสฺส ตฺหิ^๒ ตฺหิ ๑
 เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทํ ตทา
 ทฺุคฺคตี นานิขานามิ ผลทานสฺสฺสิทํ ผลํ ๑
 ทิพฺพกขุํ วิสุทฺธํ เม สฺมาธิกฺุสโล อหํ
 อภิญญาปารมฺปิปฺตฺโต ผลทานสฺสฺสิทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺุขาปิจ อฏฺุจิเม
 จพฺพิภิญญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สฺุทํ आयสฺมา นาลีเกรผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 นาลีเกรผลทายกตเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. วิตฺติสณฺชนนฺ ๑

๒ ย. ยฺหิ ๑

อุททาน์

๑ กณิการญจ ปตฺโต จ กาสุมาริ ตถาวโณ^๑
 ๒ จารผลิ มาตุลฺงฺโค อชฺเชลาโมรเมว จ^๒ ฯ
 ตาลํ ตถา นาลิเกरํ คาถาโย คณิตาปีห
 เอกํ คาถาสตํ โหติ อุนาธิกวิวชฺชิตํ ฯ

กณิการวคฺโค เอกปณฺญาโส ฯ

๑-๑ ม. กริกาเรกปตฺตา จ กาสุมาริ ตถาวโณ ฯ

๒-๒ ม. ปาถญจ มาตุลฺงฺคญจ อชฺเชลิมอเมว จ ฯ

เทวปณณาสโ ผลทายกวกโค

ปจมี กุรณชียผลทายกตเถราปทาน (๕๑๑)

[๑๐๑] มิคลฺหุโธ ปุเร อาลี วิวเน วิจรัม อหัง
อทฺทลํ วิรัชํ พุทฺธํ สพุพฺพมฺมาน ปารคฺคํ ฯ
กุรณชียผลํ คยฺห พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺสทาสหํ
ปุณฺณกฺเขตฺตสฺส ธีรสฺส^๑ ปสนฺโน เสหิ ปาณฺณิ กั
เอกตฺตีสเ อีโต กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทํ ตทา
ทฺคคฺตํ นากิขานามิ ผลทานสลฺลิทํ ผลํ ฯ
กิลเส ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคตํ วต เม อาลี มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬภิกฺขณา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ आयสฺมา กุรณชียผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

กุรณชียผลทายกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. ตาทิโน, ยฺ. วีรสฺส ฯ

หุติยัม กปิฏจผลทายกตเถราปทาน์ (๕๑๒)

- [๑๐๒] สุวณฺณวณฺณํ สมพุทฺธํ อาหุติณํ ปฏฺิคคหํ
 รหิยํ ปฏฺิปปชฺชนตํ กปิฏจํ อททํ ผลํ ฯ
 เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป
 ทุคฺคตํ นามิขานามิ ผลทานสฺสลิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฉมาปีตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺตตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุสิเม
 จฟฺภิณฺณา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กปิฏจผลทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 กปิฏจผลทายกตเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

ตติยัม โกสมฺพผลิยตเถราปทาน์^๑ (๕๑๓)

- [๑๐๓] กกุชฺชํ วิลสนฺตํว ทเวทเว นราสภํ
 รหิยํ ปฏฺิปปชฺชนตํ โกสมฺพมททินฺตทา ฯ
 เอกตฺตํเส อิตฺโต กปฺเป
 ทุคฺคตํ นามิขานามิ ผลทานสฺสลิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฉมาปีตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก

๑ ม. โกสมพผลิยตเถราปทาน์ ฯ

ติสฺโส วิชฺชา อหุปรตตทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา โกสุมฺพผลิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 โกสุมฺพผลิยตเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

จตุตถ์ เกตกปุปผิยตเถรอปทาน์ (๕๑๔)

[๑๐๔] วินตทานทียา^๑ तीरे विहासि पुरिसुत्तमो
 अहसं विरञ्चं पुरुञ्चं ऐककं सुसमाहितं ।
 मरुचनुरसुत्तं पुप्फेन गेटकसुत्तं अहं तथा
 पसन्नजित्तो सुमनो पुरुत्तस्सेजसुत्तं पुञ्चयी ।
 ऐकनवृत्ते अितो कप्पे यं पुप्फं अभिपुञ्चयी
 तुक्कत्तीं नागिचानामी पुरुत्तपुञ्चायिहं फलं ।
 गिलेसा णापिता मय्हं गवा सपुप्फे समुहता
 नाโคव पन्नञ्चं जेतवा विहरामी अनासโว ।
 सुवाकत्तं वत्तं मे आसि मम พุทฺธสฺส สนฺตติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อหุปรตตทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา เกตกปุปผิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 เกตกปุปผิยตเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

๑ ย. วิตุถาย นทียา ฯ

ปณจมนํ นาคปุปฺพิยตฺเถราปทานํ (๕๑๕)

- [๑๐๕] สุวณฺณวณฺณํ สมพุทฺธํ อาหุติํ ปฏฺิคคหํ
 รติยํ ปฏฺิปปชฺชนตํ นาคปุปฺผํ อปฺพูชฺยํ ๑
 เอกนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ปุปฺผมภิปฺพูชฺยํ
 ทุคฺคตี นภิชานามิ พุทฺธปุชฺายิทํ ผลํ ๑
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺิสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
 จฟภิณฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา นาคปุปฺพิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

นาคปุปฺพิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

จณฺุจํ อชฺชุนปุปฺพิยตฺเถราปทานํ (๕๑๖)

- [๑๐๖] จนฺทภาคานทีตีเร อโหสิํ กิณฺนโร ตทา
 อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ สยมภุํ อปราชิตํ ๑
 ปสฺนฺนจิตฺโต สุมฺโน เวทฺชาโต กตฺถชฺลี
 คเหตุวา อชฺชุนปุปฺผํ สยมภุํ อภิปฺพูชฺยํ ๑
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน เจตนาปณฺิธีหิ จ
 ชหิตฺวา กิณฺนรํ เทหํ ตาวตีสํ อคณฺจหํ ๑
 จตฺตีสกฺขตฺตํ เทวินฺโท เทวราชฺชมการยํ
 ทสฺกฺขตฺตํ จกฺกวตฺติ มหาราชฺชมการยํ ๑

ปเทศรชฺชํ วิปฺลํ	คณนาโต อสงฺขยํ
°สุเขตเตเต วปฺปิตํ วิชฺ°	๒ สยมฺภุสฺสมี อโหสิ เม๒ ๑
กุสลํ วิชฺชเต มยฺหํ	ปพฺพชฺชี่ อนคาริยํ
ปฺุชารโห อหํ อชฺช	สภยปฺตฺตสฺส สาสเน ๑
กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
จฬฺภิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อชฺชุนปฺปิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

อชฺชุนปฺปิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตตมํ กุฏชุปฺปิยตฺเถราปทานํ (๕๑๗)

[๑๐๗] ทิมวณฺตสฺส อวิฑฺเฐ	อจฺจโล°๑ นาม ปพฺพโต
พุทฺโธ สุกฺสฺสโน นาม	วสนฺโต๔ ปพฺพตฺนฺตเร ๑
ปฺุปฺผํ เหมวณฺตํ คยฺห	เวทาสํ อคฺมาสหํ
ตตฺถทฺทสาลี สมฺพุทฺธํ	โอฆตฺติณฺณมฺนาสวํ ๑
ปฺุปฺผํ กุฏฺชมาทาย	สิเร กตฺวานหนฺตทา๕
พุทฺธสฺส อภิโรเปสี	สยมฺภุสฺส มฺเหสีโน ๑
เอกตฺตีสเ อีโต กปฺเป	ยํ ปฺุปฺผมภิฑฺฐยี่
ทฺุคฺคตี่ นาภิชานามิ	พุทฺธปฺุชายีทํ ผลํ ๑

๑-๑ ย. สุเขตเตเตว ผิตํ พีชํ ๑

๒-๒ ม. ย. สยมฺภุสฺสมี อโห มมํ ๑

๓ ม. วสฺโส, ย. จาวโล ๑

๔ ม. ย. วสฺเต ๑

๕ ม. กตฺวาน อฏฺุจีสี่ ๑

กิลเลสา ฉมาปีตา มยหัง	ภวา สพุเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคถํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กถํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตา	กถํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑

อิถถํ สุหํ आयสฺมา กุฏฺฐปฺุฝิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

กุฏฺฐปฺุฝิตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐจมํ โฆสสณฺณกตฺเถราปทานํ (๕๑๘)

[๑๐๘] มิคฺลฺุทฺโธ ปุเร อาสิ	อรณฺณเณ วิวเน อหํ
อทฺทลํ วิรัชํ พุทฺธํ	เทวสงฺฆปุรฺกขถํ ๑
จตฺตฺสจฺจํ ปกาเสนฺตํ	เทเสนฺตํ อมถํ ปทํ
อสุสฺโสสี มธฺวํ ฌมมํ	สิขิโน โลกพนฺธุโน ๑
โฆเส จิตฺตํ ปสาเทสี	อสมปฺปฏิปฺุคฺเค ^๑
ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	อุตฺตฺริ ทุตฺตรํ ภวํ ๑
เอกตฺตฺตีเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ สณฺณมลฺลํ ตทา
ทฺุคฺคตฺตี นาภิชานามิ	โฆสสณฺณายิทํ ผลํ ๑
กิลเลสา ฉมาปีตา มยหัง	ภวา สพุเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคถํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กถํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑

๑ ย. อสมปปฏิปุคคัล ๑

ปฏิสมภิทา จตสโส วิโมกขาปัจจ อญฺฉิเม
 ฉพีภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา โฆสสณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๑
 โฆสสณฺณกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

นวมิ สัพพผลทายกตเถราปทานิ (๕๑๙)

[๑๐๙] วรุโณ นาม นาเมเน
 จฑฺฑเตตฺวา ทส ปฺตฺตานิ
 อสฺสมํ สุกตํ กตฺวา
 ปณฺณสาลํ กริตฺวาน
 ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู
 มมุทฺตริตฺกามา โส
 ยาวตา วนสณฺฑมฺหิ
 พุทฺธสฺส อาณฺญาเวเน
 ทิสฺวาน ปาณฺฑิหิริย^๑
 ปตฺตปฺภุํ คเหตุวาน
 อุปกนฺตฺวาน สมฺพุทฺธํ
 อนุกมฺปาย เม พุทฺโธ
 ขาริภารํ คเหตุวาน
 ปริภุตฺเตว^๒ สงฺฆมฺหิ
 ปุณฺณกนฺตํ คเหตุวาน
 ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา
 พฺราหฺมโณ มนฺตปารคฺคู
 วนฺมชฺโฆคฺคหิ ตทา ๑
 สุวิภตฺตํ มโนรมํ
 วลามิ ปวเน อหํ ๑
 อาหุตีเน ปฏฺิคฺคโห
 อาคณฺฉิ มม อสฺสมํ ๑
 โอบาโส วิปฺโล อหุ
 ปชฺชลิ ปวณํ ตทา ๑
 พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส ตาทิโน
 ฉเลน ปุรยฺยิ อหํ ๑
^๒สท ขาริมทาสหํ^๒
 อิทํ วจฺนมนฺพฺรวิ ๑
 ปจฺจโต เอหิ เม ตฺวํ
 ปุณฺณํ ตว ภวิสฺสติ ๑
 ภิกฺขุสงฺฆสฺสทาสหํ
 ตฺลิตฺตํ อุปปชฺชหํ ๑

๑ ม. ตํ ปาณฺฑิหิรํ, ย. ทิสฺวานหํ ปาณฺฑิหิรํ ๑

๒-๒ ย. สาขาริกํ อทาสหํ ๑

๓ ม. ย. จ ๑

ตตถ ทิพเพหิ นจฺเจหิ คีเตหิ วาหิตฺเตหิ จ
 ปุณฺณกมฺเมเน สํยฺตโต^๑ อนุโฆมิ ยสฺ^๒ อหํ ฯ
 ยํ ยํ โยนฺุปฺชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสฺ
 โภเค เม อุณฺตา นตฺถิ ผลทานสฺสึหํ ผลํ ฯ
 ยาวตา จตุโร ทิปา สสมฺพุทฺธา สปพฺพตา
 ผลํ พุทฺธสฺส ทตฺวาน อีสฺสรํ การยฺ^๓ อหํ ฯ
 ยาวตา เย ปกฺขิณฺณา อากาเส อุปฺตฺนฺติ เจ^๔
 เตปิ มํ วสฺมเนวฺนฺติ ผลทานสฺสึหํ ผลํ ฯ
 ยาวตา วนฺสณฺทมฺหิ ยกฺขา ภูตา จ รกฺขสา
 กุมฺภณฺทา ครุพฺา จาปิ ปาจรียํ^๕ อุเปฺนฺติ เม ฯ
 กุมฺมา^๖ โสเณ มาตุรา ทํสา จ มกฺสา อุโ
 เตปิ มํ วสฺมเนวฺนฺติ ผลทานสฺสึหํ ผลํ ฯ
 สฺุปฺณฺณา นาม สฺกุณฺา ปกฺขิชาตา มหพฺพลา
 เตปิ มํ สฺรณํ ยนฺติ ผลทานสฺสึหํ ผลํ ฯ
 เยปิ ทิฆายุกา นาคา อิทฺธิมนฺโต มหายนฺ
 เตปิ มํ วสฺมเนวฺนฺติ ผลทานสฺสึหํ ผลํ ฯ
 สีหา พฺยคฺมา จ ทิปิ จ อจฺจโกกตฺรจฺจกา
 เตปิ มํ วสฺมเนวฺนฺติ ผลทานสฺสึหํ ผลํ ฯ
 โอสฺสิตฺถินฺวาสี จ เย จ อากาเสวสีน
 สพฺเพ มํ สฺรณํ ยนฺติ ผลทานสฺสึหํ ผลํ ฯ
 สฺุทฺทลํ สฺุณฺิปฺณํ คมฺภีรํ สฺุปกาลิตํ
 ผุสฺสยิตฺวา^๗ วิหฺรามิ ผลทานสฺสึหํ ผลํ ฯ
 วิโมกฺเช อญฺฺจ ผุสฺสยิตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว

๑ ม. สํยฺตตฺ ๒ ม. สทา สฺุขํ ๓ ม. ยฺ. การยามหํ ๔ ยฺ. เต ๕
 ๕ ม. ยฺ. ปาจรียํ ๖ ยฺ. กุมฺภโสเณ ๗ ม. โป. ผุสฺสยิตฺวา, ยฺ. ปสฺสยิตฺวาน ฯ

อาตาปี นิปโก จาปี ^๑	ผลทานสลัทธัมมํ ผลํ ๑
เย ผลัญญา พุทฺธปุตฺตา	ชีณโหสา มหายสา
อหํ อญฺจตโร เตลํ	ผลทานสลัทธัมมํ ผลํ ๑
อภิญญาปารมี คนฺตฺวา	สุกฺกมุเลน โจทีโต
สพฺพาสเว ปริญฺเวย	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
เตวิชฺชา อิทฺธิปตฺตา จ	พุทฺธปุตฺตา มหายสา
ทิพฺพโสถสฺมาปฺนฺนา	เตลํ อญฺจตโร อหํ ๑
สตสฺสเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ผลํ อทฺธี ตทา
ทฺคฺคตี นามิขานามิ	ผลทานสลัทธัมมํ ผลํ ๑
กิลฺลา ฉมาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬภิญญา สจฺจิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สพฺพผลทายโก เถโร อิมมา คาถาโย	
อภาสิตฺถาติ ๑	

สพฺพผลทายกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. จาหํ ๑

ทสมํ ปทุมธาริยตเถราปทานํ (๕๒๐)

[๑๑๐] หิมวตฺสส อวิฑูเร โรมโส นาม ปพฺพโต
 ๑พุฑฺโธ ภิสฺมภาโว นาม^๑ อพุโภกาเส วสี ตทา ฯ
 ภวนา นิกฺขมิตฺวาน ปทุมํ ธารยี่ อหํ
 เอกาหํ ธารยิตฺวาน ภวณํ ปุณฺราคมึ ฯ
 เอกตีเส อีโต กปฺเป ยํ พุฑฺธมภิปุชฺชยี่
 ทุคฺคตี นากิชานามิ พุฑฺธปฺปชฺชายิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสฺสา ฉมาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุฑฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุฑฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตา กตํ พุฑฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ปทุมธาริโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

ปทุมธาริยตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อุทฺทานํ

กุรฺณชฺชยํ กปิฏฺจณฺจ โกสุมฺพํ อถ เกตกํ
 นาคปฺปฺพชฺชุนฺณเวจฺว กุฏฺฐิ โสสสณฺณโก ฯ
 เถโร จ สพฺพผลโท ตถา ปทุมธาริโย
 อสีติ เจตฺเถ คาถาโย ติสฺโส คาถา ตทฺตุตฺติ ฯ

ผลทายกาวคโค เทวปณฺณาสो ฯ

๑-๑ ม. พุฑฺโธปี สมภาโว นาม ฯ

เตปณณาโส ตินทายกวกโค

ปจมี ตินมฏจิทายกตเถราปทาน (๕๒๑)

[๑๑๑] หิมวณตสฺส อวิทุเร	ลุมพโก นาม ปพพโต
ตตเถว ติสโส ^๑ สมฺพทฺช	อพโพกาสมฺหิ จงฺกมิ ฯ
มิลลฺลทฺช ปุเร อาลี	อรรณฺเณ กานเน อหํ
ทิสฺวานาหํ เทวเทว	ตินมฏจิมทาสหํ ฯ
นีสีนทตฺถํ พุทฺธสฺส	ทตฺวา จิตฺตํ ปสาทยี
สมฺพทฺธํ อภิวาทิตฺวา	ปกฺกามี อุตฺตรามุโข ฯ
อจิรํ คตมตฺตํ ^๒ มํ	มิลลราชฺชา อเหจฺยิ ^๓
ลีเหเน ฆาฏิตฺโต ^๔ สนฺโต	ตตฺถ กาลํ กโต อหํ ฯ
อาสนฺเน เม กตํ กมฺมํ	พุทฺธเสฏฺฐเจ อนาสเว
สมฺมตฺโต สรวเอว	เทวโลกํ อคณฺจหํ ฯ
ยฺยูไป ตตฺถ สฺโฆ อาลี	ปฺญณฺมกมฺมาภินิมฺมิต
สทฺสสกณฺโฑ สตฺตเคณฺฑุ	ชฺชาลฺล หริตามโย ฯ
ปภา นินฺทาวเต ตสฺส	สตรฺสีว อุกฺคโต
อาภินฺโณ เทวกณฺณวาทิ	อาโมทึ กามกามิหํ ฯ
เทวโลกา จวิตฺวาน	สฺกฺกมฺมุเลน โจทิต
อาคณฺฑวณฺ มนฺุสฺสตฺตํ	ปตฺโตมฺหิ อาสวฺกฺขยํ ฯ
จตฺนฺวฺเต อิตฺโต กปฺเป	นีสีนมกาสหํ ^๕
ทฺคฺคตึ นามิชานามิ	ตินมฏฺฐเจ อิทํ ผลํ ฯ
กิลฺลสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา

๑ ย. ตตฺถอปตฺติโส ฯ ๒ ม. ย. คตมตฺตสฺส ฯ ๓ ม. อปฺเจยิ ฯ
๔ ม. ปฺเจโต, ย. ปตฺโต ฯ ๕ ม. นีสีนมทาสหํ ฯ เวมฺปริปิ ฯ

นาโคว พนฺธน์ เจตวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺสรมฺภิกา จตฺตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภิกฺขุณา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ติณฺมุฏฺฐิจฺหายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ติณฺมุฏฺฐิจฺหายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

หุติยํ เวจฺจกทหายกตฺเถรอปทานํ (๕๒๒)

[๑๑๒] วิปสฺสิโน ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
 เอกํ เวจฺจ^๑ มยา ทินฺนํ ปสนฺนฺเนน สฺปาณินา ๑
 ทตฺถิยานํ อสฺสยานํ ทิพฺพยานํ สมชฺฌคํ
 เตน เวจฺจกทาเนน^๒ ปตฺโตมฺหิ อาสวฺกฺขยํ ๑
 เอกนฺวเต อีโต กปฺเป ยํ เวจฺจมทฺที ตทา
 ทุคฺคตฺธี นาภิชานามิ เวจฺจทานสฺสิทํ ผลํ ๑
 กิเลสฺสา ฉมาปีตา มยฺหํ ภวา สฺพเพ สฺมุหฺตา
 นาโคว พนฺธน์ เจตวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺสรมฺภิกา จตฺตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภิกฺขุณา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เวจฺจกทหายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 เวจฺจกทหายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. เอกมณฺจ, ย. เอกเปจฺจ ๑

๒ มณฺจทาเนน, ย. เปจฺจกทาเนน ๑

ตติยัม สรรณคมนียตเถรอปทาน์ (๕๒๓)

[๑๑๓] อารุขหมหิ^๑ ตทา นาวัม ภิกขุ จาซีวิโก อหัม^๒
 นาวาย ภิขุชมานาย ภิกขุ เม สรรณัม อทา ๑
 เอกตตีสเส อิตโต กปเป ยัม โส เม สรรณัม อทา
 ทุคคตีส นามิชานามิ สรรณคมนเน ผลัม ๑
 กิเลสสา ฉมาปีตา มยหัม ภวา สพุเพ สมุหตา
 นาโคว พนุชนัม เจตวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตัม วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนนฺติเก
 ติสโส วิชฺชา อนุปฺตตทา กตัม พุทฺธสฺส สาสนัม ๑
 ปฏิสสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬภิกฺขเว สจฺฉิกิตทา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺตติ ๑
 อิตถัม สุทัม อายสฺมา สรรณคมนิโย เถโร อิมทา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

สรรณคมนียตเถรสฺส อปทานัม สมตฺตัม ๑

จตุตถัม อพฺภวชนทหายกตเถรอปทาน์ (๕๒๔)

[๑๑๔] นครเ พนุชฺมตฺติยา ราชฺชุยฺยานเ วสามหัม
 จมฺมวาสิ ตธา อาสิ กมณฺฑลฺลฺลโร อหัม ๑
 อทฺทลัม วิรชัม^๓ พุทฺธัม สยมฺภุํ อปราชิตัม
 อาตาปินัม ปหิตตตตัม ฉายี ฉานรตัม อีสึ^๔ ๑
 สพุพกามสมิทฺติญจ โอมตฺติณฺณมนาสวัม
 ทิสฺวา ปสนฺโน สุมโน อพฺภวชนมมหาสหัม ๑

๑ ม. ย. อรุหิมฺห ๑ ๒ ม. จหัม ๑ ๓ ม. วิมลัม ๑

๔ ม. ย. วสิ ๑

เอกนวุเต อีโต กปเป	ยัม ทานมทธี ตทา
ทุคคตี นาภิขานามิ	อพภณชนสลัทโห ผลัม ๑
กิลเสา ฉาปิตา มยหัม	ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนุณัม เจตวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตัม วต เม อาสี	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺตตทา	กตัม พุทฺธสฺส สาสนัม ๑
ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกิตทา	กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ ๑

อิตฺถํ สุทฺถํ อายสฺมา อพภณชนทายโก เถโร อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ๑

อพภณชนทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตัม ๑

ปญฺจมัม สุปฺภุทายกตฺเถรอปทานัม^๑ (๕๒๕)

[๑๑๕] ทิวาวิหารา นิกฺขนฺโต	วิปสฺสึ โลกนายโก
ลหุํ สุปฺภิกัม ^๒ ทตฺวา	กปเป สคฺคมฺหิ โมทหัม ๑
เอกนวุเต อีโต กปเป	ยัม สุปฺภิกมทาสหัม
ทุคคตี นาภิขานามิ	สุปฺภุสฺส อิทัม ผลัม ๑
กิลเสา ฉาปิตา มยหัม	ภวา สพุเพ สมุหตา
นาโคว พนุณัม เจตวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตัม วต เม อาสี	พุทฺธเสฏฺฐสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺตตทา	กตัม พุทฺธสฺส สาสนัม ๑
ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

๑ ย. ปุบฺปวทายกตฺเถรอปทานัม ๑

๒ ม. สุปฺภิกัม ๑

ฉพฺภิณฺณวา สจฺจฉิกิตตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สุทฺถํ อายสฺมา สุปฺภททายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สุปฺภททายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉกฺขจฺ ทัณฺฑททายกตฺเถรอปทานํ (๕๒๖)

[๑๑๖] กานนํ วนโฆคคยฺห เวฬุํ เจตฺวานทํ ตทา
 อาลมฺพนํ กริตฺวาน สงฺฆสฺส อททํ อหํ^๑ ฯ
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน สุทฺถพเต อภิวาทีย^๒
 อาลมฺพทณฺฑทํ ทตฺวาน ปกฺกามี อุตฺตรามุโข ฯ
 จตฺนวุเต อีโต กปฺเป ยํ ทัณฺฑทททํ ตทา
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ ทัณฺฑททานสฺสิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสสา ฆาปิตา มยฺหํ ภวา สทฺทเพ สฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคถํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺจฉิกิตตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สุทฺถํ อายสฺมา ทัณฺฑททายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ทัณฺฑททายกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
 เตวีสฺติมํ ภาณวาร์ ฯ

๑ ม. พหุํ ฯ ๒ ม. ยฺ. อภิวาทีย ฯ

สตุตมัม คิริเนลปฺชกตฺเถราปทานัม (๕๒๗)

- [๑๑๗] มิคฺลฺหุโธ ปุเร อาลี วิเวเน วิจรัม อหัม
 อหุทสํ วิรัชํ พุทฺธํ สพฺพธมฺมาน ปารคฺคํ ฯ
 ตสฺมี มหาการุณิกเ สพฺพสตุตฺตหิตเ รเต
 ปสนฺนจิตฺโต สุมโน เนลปฺปฬํ อปฺชชฺยี ฯ
 เอกตฺตีสเ อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปฬมฺภิปฺชชฺยี
 ทุคฺคตฺตี นาภิชานามิ พุทฺธปฺชชฺยิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสํ ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุทตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสวํ ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาลี มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา คิริเนลปฺชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

คิริเนลปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

อฏฺฐจมัม โปธิสมฺมชฺชกตฺเถราปทานัม (๕๒๘)

- [๑๑๘] อหัม ปุเร โปธิปฺตตํ อชฺฐฉมิตํ เจตฺยงฺคเณ
 ตํ คเหตุวาน ฉทฺทเทลี อลภี วิสฺตี คุเณ ฯ
 ตสฺส กมฺมสฺส เตเชน สัสนฺโต ภวาภเว
 ทฺเว ภเว สัสมฺมิ เทวตฺเต จาปิ มานุเส ฯ
 เทวโลกา จวิตฺวาน อากนฺตฺวา มานุสํ ภวํ
 ทฺเว กุเล ปชชฺยามิ ชตฺติเย จาปิ พฺราหฺมเณ ฯ

อํคปจจํคสมปนุโน	อาโรหปริณหาหา
อภฺรฺวโป สฺจจิ โหมิ	สมปฺนุณฺณโก ^๑ อํนุณโก ๗
เทวโลเก มนุสฺเส วา	ชาโต วา ยตฺถ กตฺถจิ
ภเว สฺวณฺณวณฺโณ จ	อุตฺตตฺตกนฺนูปโม ๗
มฺหุ ^๒ มหฺทวา สินฺนิทา ^๓	สุขฺมา สฺกฺมาริกา
ฉฺวี เม สพฺพทา โหติ	โปธิปตฺเต สฺจจฺจฺจเต ๗
ยโต กุโตจิ คตฺตีสุ	สรีเร สมฺทาคเต
น ลิมฺปติ รชฺชชฺลํ	วิปาโก ปตฺตจฺจจฺจเต ๗
อุณฺห วาตาตเป ตสฺส	อคฺคิตาเปน วา ปน ^๔
คตฺเต เสทา น มุณฺจนฺติ	วิปาโก ปตฺตจฺจจฺจเต ๗
กฺกฺจํ คณฺโฑ กิลาโส จ	ติลกา ปิพฺกา ตถา
น โหนฺติ กาเย ททฺหุ จ	วิปาโก ปตฺตจฺจจฺจเต ๗
อปรมฺปิ คฺคณฺตสฺส	นิพฺพตฺตติ ภวาภเว
โรคา น โหนฺติ กายสฺมี	วิปาโก ปตฺตจฺจจฺจเต ๗
อปรมฺปิ คฺคณฺตสฺส	นิพฺพตฺตติ ภวาภเว
น โหนฺติ จิตฺตชา ปิพฺา	วิปาโก ปตฺตจฺจจฺจเต ๗
อปรมฺปิ คฺคณฺตสฺส	นิพฺพตฺตติ ภวาภเว
อมิตฺตา น ภวนฺตสฺส	วิปาโก ปตฺตจฺจจฺจเต ๗
อปรมฺปิ คฺคณฺตสฺส	นิพฺพตฺตติ ภวาภเว
อํนุณฺโกโค ภวติ	วิปาโก ปตฺตจฺจจฺจเต ๗
อปรมฺปิ คฺคณฺตสฺส	นิพฺพตฺตติ ภวาภเว
อคฺคิราชฺฐิ โจเรหิ	น โหติ อุทกา ^๕ ภยํ ๗
อปรมฺปิ คฺคณฺตสฺส	นิพฺพตฺตติ ภวาภเว

๑ ม. ย. สมฺปฺนุณฺณโก ๗

๒ ม. ย. มฺหุกา ๗

๓ ม. สินฺนิทา ๗

๔ ย. ปฺน ๗

๕ ม. ย. อุทกา ๗

ทาสี ทาสา อนุจรา	โหนติ จิตตานุวตตกา ฯ
ยมฺหิ อายุปฺปมาณมฺหิ	ชายนเต มานุเส ภาเว
ตโต น หายเต อายุ	ติฏฺฐเต ยาวตายุกั ฯ
อพฺภนฺตฺรา จ พหิรา ^๑	เนคมา จ สรรุจกา
อนฺยุตฺตา โหนติ สพฺเพปิ	วฺทฺธิกา มา สุขิจฺจกา ฯ
โภควา ยสฺวา โหมิ	สิริมา ชาติปฺกฺขวา
อเวโร คตสนฺตาส	ภาเว ^๒ สพฺพทา ภาเว ฯ
เทวา มนุสฺสา อสุรา	คณฺธพฺพา ยกฺขรฺกฺขสา
สพฺเพ เต ปริรฺกฺขนฺติ	ภาเว สํสรโต สทา ฯ
เทวโลเก มนุสฺเส วา ^๓	อนฺโภตฺวา อุโภ ยเส
อวสานเ จ นิพฺพานํ	สิวํ ปตฺโต อนฺตฺตรํ ฯ
สมฺพุทฺธมฺพุทฺธิสฺสิตฺวาน	โพธิ วา ตสฺส สตฺถุโน
โย ปุณฺณํ ปสเว โปโส	ตสฺส กิ นาม ทฺลลภํ ฯ
มคฺเค เผล จ อาคเม	ฉานาภิณฺณาคุณฺธุ จ
อณฺเณสํ อธิโก หุตฺวา	นิพฺพายติ ^๔ อนาสโว ฯ
ปุเรหํ โพธิยา ปตฺตํ	จฺจเทตฺวา หนฺจมานโส
อิมฺหิ วิสตฺงฺเคหิ	สมงฺคิ โหมิ สพฺพทา ฯ
กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมฺหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺสภิกฺขา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม

๑ ย. พหิจรา ฯ

๒ ม. ย. อเปตภยสนฺตาส ... ภาเวหํ สพฺพโต ฯ

๓ ม. จ ฯ

๔ ม. ย. นิพฺพายามิ ฯ

ฉัพพีริญญา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา โปธิสมฺมชฺชโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 โปธิสมฺมชฺชกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

นวมิ อามณฑลพายุกตเถรอปทานิ (๕๒๙)

[๑๑๙] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน สพฺพธมฺมาน ปารคฺคู
 วุฏฺฐหิตฺวา สมาธิมา จงฺกมิ โลกนายโก ฯ
 ขาริภารํ คเหตุวาน อาหรนฺโต ผลํ ตทา
 อทฺทลํ วิรชํ พุทฺธํ จงฺกมณฺตํ มหามุณี ฯ
 ปสนฺนจิตฺโต สุมโน ลีเร กตฺวาน อณฺชลี
 สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา อามณฑมทฺที ผลํ ฯ
 สตสทสฺเส อีโต กปฺเป ยํ ผลํ อทฺที ตทา
 ทฺฤคฺคตี นาภิชานามิ อามณฑสฺส อิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุททา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคถํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉัพพีริญญา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา อามณฑลพายโก เถโร อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ฯ

อามณฑลพายุกตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมิ์ สุคนฺธตฺเถราปทาน์ (๕๓๐)

[๑๒๐] อิมฺหิ ภาทฺเท กปฺเป	พฺรหฺมพฺนฺธ มหฺยาโส
กสฺสโป นาม นามเณ ^๑	อุปฺปชฺชิ วทตํ วโร ๑
อนุพฺยณฺชนสมฺปนฺโน	ทวตฺตีสวรลฺกขโณ
พฺยยามปฺปภาปริวฺโต	รํชิลลสมฺมตฺตโต ^๒ ๑
อสฺสาเสตา ยถา จนฺโท	สุริโย วีย ปภงฺกโร
นิพฺพาเปตา ยถา เมโฆ	สาครโรวฺ คณฺหากรो ๑
ชรณฺีริว ลีเลน	หิมวาว สฺมาธินา
อากาโส วีย ปณฺณาย	อสงฺโค อนิลो ยถา ๑
อนฺุโน ยถาวิหาโร ^๓	ปฺริสาสุ วิสารโ
สจฺจานิ สฺมปกาเสติ	อุทฺตฺรนฺโต มหฺาชนํ ๑
ตทาหิ ^๔ พาราณลียํ	เสฏฺฐิจฺปิฏฺโต มหฺยาโส
อัสภํ ฅนฺธณฺยสฺส	ปฺหุตฺสส พฺหุ มมํ ^๕ ๑
ชงฺขวิหารํ วิจรํ	มิตฺทายํ อุเปจฺจหิ
อทฺทลํ นาถสฺตถารํ ^๖	เทเสนฺตํ อมตํ ปทํ ๑
วิสฺฐจกนฺตวจนํ	กรวิกสฺมสฺสรํ
หํสฺทฺนฺทฺวินิคฺโขลลํ ^๗	วิณฺณาเปนฺตํ มหฺาชนํ ๑
ทิสฺวา เทวาทิเทวณฺตํ	สุตฺวา จ มชฺุรํ สรํ ^๘
ปฺหายานปฺปกเ โภเค	ปพฺพชฺี อนคฺาจริยํ ๑
เอวํ ปพฺพชฺีโตวาทํ ^๙	น จิเรน พฺหุสฺสุโต

๑ ม. โคตเตน ๑ ๒ ม. รํชิลลสมฺมตฺตโณ, ย. รํชิลลสมฺสโณ ๑

๓ ม. ย. ส กทาจิ มทวโร ๑ ๔ ม. ย. ตทา หิ ๑ ๕-๕ ม. ย. อาสหํ ... ตทา ๑

๖ ม. วิรัชํ พุทฺธํ, ย. ตาทิสํ พุทฺธํ ๑ ๗ ม. หํสรฺุเตหิ นิคฺโขลลํ ๑ ๘ ม. ย. คิริ ๑

๙ ม. ปพฺพชฺีโต จาหํ ๑

อโหสี ฐมฺกถโก	วิจิตตปฏฺฐิภาณวา ๑
มหาปริสมชฺฌเมหํ	สตุฏฺโหนว ^๑ ปุณฺนปฺปนํ
วณฺณยீ เหมวณฺณสุส	วณฺณํ วณฺณวิสาร์โท ๒
เอส ชีณาสโว พุทฺโธ	อนีโฆ ฉินฺนสํสโย
สพฺพกมฺมกขยํ ปตฺโต	^๓ วิมฺุตโต อุปฺพิทฺทเย ^๓
เอส โส ภควา พุทฺโธ	เอส สีโห อนฺุตฺตรโร ๓
สเทวกสฺส โลกสฺส	พฺรหฺมจกฺกํ ปวตฺตโก
ทนฺโต ทเมตา สนฺโต จ	สเมตา นิพฺพุโต อิลิ
นิพฺพาเปตา จ อสฺสตุเถ	อสฺสาเสตา มหาชนํ ๓
วีโร ^๓ สฺุโร จ วิกฺกนฺโต	ปญฺโณ การุณฺโณ วสี
วิชิตาวี วิชิตो จ ^๔	อปฺปกพฺโง อนาลโย ๓
อเนญฺไซ อจโล ธีโร ^๕	อโมโห อสโม มุณี
โชรโยห อฺสุโฆ นาโค	สีโห สกฺโก ครุสฺสุปี ๓
วิราโค วิมโล พฺรหฺมา	วาทีสฺุโร รณณชฺโห
อชิลो จ วิสฺลโล จ	อสมโ วุสโฆ ^๖ สฺุจิจิ ๓
พฺรหฺมโณ สมโณ นาโถ	ภิสกฺโก สลฺลสนฺตุโต ^๗
โยโธ พุทฺโธ สฺุตาสุโต	อจโล มุทฺติโต ลีโต ๓
กตทนฺตา วหฺตฺตา จ ^๘	กตฺตา เนตา ปกาลิตา
สมฺปหํสิตา เสตฺตา ^๙ จ	เฉตฺตา โสตา ปสํสิตา ๓
อวิโล ^{๑๐} จ วิสฺลโล จ	อนีโฆ อกถํถิ

๑ ม. ย. ภูจจิตฺโต ๓ ๒-๒ ม. วิมฺุตโตปฺริสสงฺขเย ๓ ย. ป. ธีโร จ ๓
 ๔-๔ ม. ย. วิชิตาวี จ ส ชิน ๓ ๕ ม. ธีมา ๓ ๖ ม. สยโต ๓
 ๗ ม. ย. สลฺลกตฺตโก ๓ ๘ ม. ฐาตา ฐตา จ สนฺติ จ, ย. ฐาตา ฐนฺตา จ ทนฺตา จ ๓
 ๙ ม. ฆตฺตา, ย. โฆตฺตา ๓ ๑๐ ม. ย. อชิล ๓

อเนช วิโรช ขตตา
 ตาเรตา อตถกาเรตา^๑
 ปาเปตา สหิตา ^๒หนตา
 สจจภูจิตโต^๓ สมสโม
 อจเจอร์มนโต^๔ อุกุโ
 นิติณณกงโซ นิมมาน
 สพพวากุยปถาตีโต
 สตรสีวเร^๕ ตสมี
 ตสฺมา พุทฺธเ จ ฐมเม จ
 คุณฺเหติ เอวมาทีหิ
 วณฺเณนโต ปริสมชฺเฌ
 ตโต จุโตหํ ตฺลิต
 ตโต จุโต มนุสฺเสสุ
 นิสฺสาโส มฺชคนฺโธ จ
 ๑๐ โส จ คนฺโธว สตต๑๐
 มฺชคนฺโธ สทา มยฺหํ
 อติกนฺโต^{๑๑} สทา วาติ
 คุณฺตถวสฺส สพพนฺตํ
 เอกคฺคมนสา สพเพ
 คุณฺํ พุทฺธสฺส วตฺวาน

คนฺธา วตฺตา^๑ ปกาลิตา^๒ ฯ
 กาเรตา สมฺปทริตา
 ตาปีตา จ วิโลสิตา^๓ ฯ
 อสหาโย ทยาโลโย
 กตาวี อิลิ สตฺตโม ฯ
 อปฺปเมยโย อนฺุปโม
 สพพเนยฺยนฺตฺโต^๔ ชิโน ฯ
 ปสาโท อมดาวโ
 สงฺฆเม สทฺธา มหตฺถิกา ฯ
 ติโลกสรณฺตฺตมํ
 กถิ^๕ ฐมมกถํ อหํ ฯ
 อนฺุโฆตฺวา มหาสุขํ
 ชาโต โหมิ สฺคนฺธิโก ฯ
 เทหคนฺโธ ตเถว เม
 สพพคนฺโธว โหติ เม ฯ
 ปทุมฺปฺปลจมฺปโก
 สรีโร จ ตเถว เม ฯ
 ผลนฺตํ^{๑๒} ปรมพฺภุตํ
 ภาสิตสฺส^{๑๓} สฺฐนาถ เม ฯ
 หิตายนํ สฺขาวาหิ^{๑๔}

๑ ย. เมตฺตา ฯ ๒ ม. ปลสิตา ฯ ๓ ย. โป. อถ ตาเรตา ฯ
 ๔-๔ ม. กนฺตา หนตา อาตาปี ตาปโส ฯ ๕ ม. ย. สมจิตฺโต ฯ
 ๖ ม. อจเจอร์สโต, ย. อจเจอร์สนโต ฯ ๗ ม. สจจเนยฺยนฺตฺตฺ, ย. สจจเนยฺยนฺตฺโค ฯ
 ๘ ม. ย. สตฺตสวเร ฯ ๙ ม. อภํ ฯ ๑๐-๑๐ ม. ย. เสทคนฺโธ จสตตํ ฯ
 ๑๑ ม. ปริสนฺโต, ย. อติสนฺโต ฯ ๑๒ ม. ผลํ ตฺ ฯ ๑๓ ม. ย. วณฺณนิสฺสํ ฯ
 ๑๔ ม. หิตาย จ น สทิสํ, ย. ... ชนสนฺธิสุ ฯ

สฺจิตฺโต^๑ โหมิ สพฺพตถ
 ยสฺสสี สฺจิตฺโต กนฺโต
 วตฺตทา อปฺริฏฺโต จ
 ซีเณ ปาสฺสลิ^๒ นินฺพพาน์
 เตสํ เหตุํ ปวกฺขามิ
 สนฺตํ ยสํ ภควโต
 ๖ ยตถ ยตถูปปนฺโนปิ^๓
 ทฺกฺขสฺสนฺตการิ พุทฺธ
 วณฺณยํ สฺจิทฺโต อาสี
 คุณํ วทนฺโต พุทฺธสฺส
 ๗ สกนฺติ ปฺรกนฺติ จ
 ๘ ซีโน โย ติตฺติกาภิณฺเณ^๔
 คุณํ วทนฺโต โธเมสี^๕
 ปิยงฺการิ^๖ ชนฺสฺสาปิ
 สรทิว^๗ สสงฺโกหํ
 ยถาสตฺติวเสนานํ
 สฺคตํ เตน วงฺคิโส^๘
 เย พาลา วิมตี ปตฺตทา
 นิคฺคหิ เต สธฺมเมน
 พุทฺธวณฺเณหิ^๙ สตฺตทาน์
 สงฺโฆ วีรสมายฺโต^{๑๐} ๑
 ชฺคฺติมา ปิยทสฺสโน
 นินฺทฺโโส ปณฺณวา ตถา ๑
 สฺลภํ พุทฺธมตฺติน^{๑๑}
 ตํ สฺฐนาถ ยถาตถํ ๑
 วิจินา^{๑๒} อภิวาทยํ
 ยสฺสสี เตน โหมหํ ๑
 ธมฺมํ สนฺตํ อสงฺขตํ
 สตฺตทาน์ สฺจิทฺโต ตโต ๑
 พุทฺธปิตฺติสมายฺโต
 อาสี^{๑๓} เตน จ กนฺติมา ๑
 อภิภุชฺช ย กุติตฺติเย
 นายกํ ชฺคฺติมา ตโต ๑
 สมฺพุทฺธสฺส คุณํ วทํ
 เตนาสี ปิยทสฺสโน ๑
 สพฺพวาจาหิ สนฺถวี
 วิจิตฺตปฏฺฏิภาณวา ๑
 ปรีโณนฺติ มหามฺุณี
 ๑๔ ปรีฏฺเทน เตนหํ^{๑๕} ๑
 กิเลสฺส อปเนสํ

๑ ม. ย. สฺจิตฺโต ๑

๒ ม. วีรสมายฺโต ๑ ย. รสทฺโธ วิรสมายฺโต ๑

๓ ม. อายฺสิ, ย. ซีเณวายุปิ ๑

๔ ม. ย. พุทฺธมตฺติน ๑ ๕ ม. ย. วิจินา ๑

๖-๖ ม. ตตฺถ ตตฺถูปปนฺโนปิ ๑

๗-๗ ม. ย. สกนฺตี ปฺรกนฺติญจ ชนฺยี ... ๑

๘-๘ ม. ซีโน เต ติตฺติกาภิณฺเณ, ย. ซีโนเม ติตฺติกาภิณฺเณ ๑

๙ ม. ย. โชเตสี ๑

๑๐ ม. ปิยงฺการิ ๑

๑๑ ม. สรทิว ๑

๑๒ ม. วงฺคิโส ๑

๑๓-๑๓ ม. ปรีฏฺเทน เตนหํ ๑

๑๔ ม. พุทฺธวณฺเณ ๑

นิกกิเลสมโน โหมิ	ตสฺส กम्मสฺส วาหสา ฯ
โสตฺถนํ วุฑฺฒิมชนี ^๑	พฺพุชฺชานุสฺสติเทสโก
เตนาปิจาสี ^๒ สปรปณฺโณ	นิปุณฺตถวิปสฺสโก ฯ
สพฺพาสวปริกฺขีโณ	ติณฺณสํสารสาครโ
วสี จ ^๓ อนุปาทาโน	ปาปุณฺนิสฺสามิ นิพฺพุตฺตี ฯ
อิมสฺมีเยว กปรปฺสมี	ยมหํ สนฺถวี ชินํ
ทฺฤคฺคตี นาภิชานามิ	พฺพุชฺชปุชฺชายีหํ ^๔ ผลํ ฯ
กิลเลสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พฺพุชฺชสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปรปฺตตา	กตํ พฺพุชฺชสฺส สาสนํ ฯ
ปรฺหฺมิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺจฺจิเม
จพฺพิณฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พฺพุชฺชสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา สฺกนฺโธ เถโร	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
สฺกนฺตฺถเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ	

อุทฺทานํ

ติณฺโθε เวจฺจโθε ^๕ เจว	สรณพฺภณฺชนมฺปโท
สฺสปฺภฺนุ ทณฺฑทฺทายี จ	เนลปฺปฺชี ตเถว จ ฯ
โพธิสมฺมุชฺชโกมณฺโθε	สฺกนฺโธ ทสฺโม ^๖ ทิโช
คาถาสตํ สเตวีลํ	คณฺธิตํ เจตฺถ สพฺพโส ฯ

ติณฺทายกาวคฺโค เตปณฺญาโส ฯ

๑ ม. วุฑฺฒิมชนี ฯ ๒ ม. ยฺ. เตนาหมาสี ฯ ๓ ม. ยฺ. ลีชีว ฯ
 ๔ ม. พฺพุชฺชวณฺณสฺสึหํ ฯ ๕ ม. มณฺจโθε ฯ ๖ ม. ทสฺไมติ จ ฯ

หิมวนต์ คมิตวาน	อาหิตวา ปุพฺผสณฺจยํ ๑
ปุเชตฺวา โลกสฺรณํ	ตํ จานํ อภิปตฺถยீ
ตทา มมาสยํ ฌตฺวา	พฺยากาลิ สรณาลโย ^๑ ๑
ปสฺสเถตํ อีสิวรํ	นิตฺทตฺถกนฺกตฺตจํ
อุทฺทคฺคโลมมานส ^๒	อจลํ ปณฺชลี จิตํ ๑
ทาสํ สุปฺปณฺณนยฺนํ	พฺพุทฺทวณฺณคตาสยํ
ธมฺมชํ อุคฺคททย ^๓	อมตาลีตฺตสฺนนิภํ ๑
กจฺจานสฺส ฌณฺํ สุตฺวา	ตํ จานํ ปตฺถย ^๔ จิตฺ
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	โคตมสฺส มหามฺุเน ๑
ตสฺส ธมฺเมสุ ทายาโท	โอรโส ธมฺมนิรมฺมิโต
กจฺจानโน นาม นามเน	ເສສຕີ สตฺถุสฺสาวโก ๑
พหุสฺสุโต มหาธฺมาณี	อธิปฺปายวิฑู มุณี ^๕
ปาปฺถนิสฺสตี ตํ จานํ	ยถายํ พฺยากโต มยา ๑
สตฺสทสฺเส อีโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺรี ตทา
ทฺคฺคตี นากิขานามิ	พฺพุทฺทปฺปูชายิโท ผลํ ๑
ทฺเว ภาเว สํสฺรามิ	เทวตฺเต อถ มานุเส
อณฺณํ คตี น ชานามิ ^๖	พฺพุทฺทปฺปูชายิโท ผลํ ๑
ทฺเว กุเล ปชายามิ	ชตฺตีเย จาปิ ^๗ พฺราหฺมณเ
นีเจ กุเล น ชายามิ	พฺพุทฺทปฺปูชายิโท ผลํ ๑
ปจฺฉิเม จ ภาเว ชาโต	อุชฺเชนียํ ปุเร รเม ^๘
ปชฺไซฺตสฺส สจฺจนฺทสฺส ^๙	ปฺุโรหิตฺตฺทชาติโน ^{๑๐} ๑

๑ ม. สรณญชโ ๑ ๒ ม. อุทคคโลม ปีนส์, ย. ... ปีนส์ ๑

๓ ย. ธมฺมปฏิกคททวํ ๑ ๔ ม. ย. ปตฺถย ๑ ๕ ม. ย. มุเน ๑

๖ ม. ย. น คจฺจามิ ๑ เวมฺปริปิ ๑ ๗ ม. อถ ๑

๘ ม. ปจฺฉิเม จ ภาเว ทานิ ชาโต อุชฺชไนยํ ปุเร ๑

๙ ม. จ จณฺทสฺส, ย. โป. จณฺทสฺส ๑ ๑๐ ม. ปุโรหิตฺตฺทชาติโน ๑

ปุตฺโต ติปิติวจฺจสฺส ^๑	นิปฺโปเณ เวทปารคฺคู
มาตา จ จนฺทหนปฺพมา ^๒	กจฺจาโนหํ วรตฺตโต ๑
วีมฺสนตฺถํ พุทฺธสฺส	ภูมิปาเลน เปลิตฺโต
ทิสฺวา โมกฺขปฺปุทฺทวารํ	นายกํ คุณสณฺณจยํ ๑
สุตฺวาน ^๓ วิมลํ วากฺยํ	คตฺติปงฺกวิโสธนํ ^๔
ปาปฺถึ อมตํ สนฺตํ	เสสฺเสหิ สห สตฺตทฺธิ ^๕ ๑
อธิปฺปายวิทฺฐุ ชาโต	สุคตฺตสฺส มหามเต
จปีโต เอตทคฺเค จ	สุสฺमितฺถมโนเรโธ ๑
กิลเสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา มหากจฺจายโน เถโร อีมา คาถายโย
อภาสิตฺถาติ ๑

มหากจฺจายนตฺเตรฺสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ทุติยัม วกฺกิลิตฺเตราปทานํ (๕๓๒)

[๑๒๒] อีโต สตฺตสทฺสสมฺหิ	กปฺเป อฺุปฺปชฺชฺชิ นายโก
อนฺมนาโม อมิตฺโต	นาเมน ปทฺมุตฺตโร ๑
ปทฺมาการวทโน	ปทฺมามลสุจฺฉวี

๑ ม. ย. ติปิติวจฺจสฺส ๑ ๒ ม. จนฺทิมานา นาม, ย. จนฺทปฺพมา ๑ ๓ ม. สุตฺวา จ ๑
๔ ม. คตฺติปงฺกวิโสธนํ ๑ ๕-๕ ย. สเสหิ สห ปณฺจทฺธิ ๑

โลกนानุปลิตโต จ	โตเยน ปทุมํ ยถา ๑
ธีโร ปทุมปตตกโข	กนโต จ ปทุมํ ยถา
ปทุมุตตรคนุโธ จ	ตสฺมา โส ปทุมุตตรโร ๑
โลกเชฏโฐ จ นิมมานิ	อนฺธานํ นยฺหฺนฺปิเม
สนฺตเวโส คุณนธิ	กรุณฺนามตีสาคโร ๑
ส กทาปี มหาวีโร	พฺรหฺมาสุรฺราสุรฺวจฺจิตโต ^๑
สเทวมนุชากิณฺเณ ^๒	ชนมชฺเฌ ชนฺตุตโตโม ^๓ ๑
วทเนน สุคฺนฺเชน	มรฺุเรน สุเตน ^๔ จ
รณฺชยํ ปริสํ สพฺพํ	สนฺถฺวิ สวากํ สกํ ๑
สทฺธาธิมฺุตโต สุมฺติ	มม ทสฺสนสาลโย ^๕
นตฺถิ เอตาทีโส อญฺเฌ	ยถายํ ภิกฺขุ วกฺกฺลิ ๑
ตทาหํ หํสฺวติยา	นคเร พฺรหฺมณฺสฺสตรฺไซ ^๖
หุตฺวา สุตฺวา จ ตํ วากฺยํ	ตณฺฺจันํ อภิโรจยํ ๑
สสวากนฺตํ วิมลํ	นิมนฺเตตฺตฺวา ตถาคตํ
สตุตทาหํ โภชยิตฺวาน	ทฺสฺเสหิ ฉาทยํ ตทา ๑
นิปฺจจฺจ สิริสา ตสฺส	อนนฺตคฺุณฺสาคเร
นิมฺุคฺโค ปิติสมฺปฺุณฺโณ	อิมํ วจฺนมพฺรวิ ๑
โย โส ตยา สนฺถฺวิทโต	^๗ อิธ สทฺธาธิมฺุตโต อิลิ ^๗
ภิกฺขุ สทฺธาตํ อคฺโค	ตาทีโสหํ มหามฺุณี ^๘ ๑
เอวํ วุตฺเต มหาวีโร	อนาวรณทสฺสเน
อิมํ วากฺยํ อุทฺริย ^๙	ปริสาย มหามฺุณี ๑

๑ ม. พฺรหฺมาสุรฺราสุรฺวจฺจิตโต, ย. พฺรหฺมามรฺุรฺวจฺจิตโต ๑ ๒ ย. สเทวมนุชากิณฺเณ ๑

๓ ม. ชนฺตุตโตโม ๑ ๔ ม. ย. รุเตน, ไป. รุเทน ๑ ๕ ม. ทสฺสนสาลโย ๑

๖ ม. พฺรหฺมณฺสฺสตรฺไซ ๑ ๗-๗ ม. อิโต สตุตฺตมเก มฺุณี, ย. ... สตุตฺตมเกหนิ ๑

๘ ม. ย. ตาทีโส โหมหํ มฺุเน ๑ ๙ ม. ย. อุทฺริลลิต ๑

ปลุสเถตํ มาณวกํ
 เหมยณโธปจิตุงคํ
 เอโส อนาคตทฐาเน
 อคฺโค สทฐาธิมุตฺตานํ
 เทวภูโต มนุสฺโส วา
 สพฺพโมคคปริพฺยุโพห
 สตสทสเส อีโต กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน
 ตสฺส ฐมเมสุ ทายาโท
 วุกกิลิ นาม นามเน
 เตน กมฺมวิเสเสน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 สพฺพตฺถ สฺขีโต หุตฺวา
 สวตฺถิยํ ปุเร ชาโต
 โนนิตํ สฺขุมาลํ มํ
 มาตา^๑ อุตฺตานสยนํ
 ปาทมฺภูเล มหะสิสฺส
 อิมํ ททามิ^๒ เต นาถ
 ตทา ปฏิกฺคหิ โส มํ
 ชาลินา จกฺกุงฺกิตฺเตน^๓
 ตทา ปฏฺฐติ ชาโตหํ^๔
 สพฺพพฺยาธิวินมุตฺโต^๕

ปิตมญฺจนิวาสนํ
 ชนเนตฺตมโนหฺรํ ฯ
 โคตมสฺส มหะสิโน
 สวโกยํ ภวิสฺสติ ฯ
 สพฺพสนฺตปาวชฺชิตฺโต
 สฺขีโต สํสริสฺสติ ฯ
 โอกฺกากกฺกุลสมฺภโว
 สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ฯ
 โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
 เหสฺสติ สตฺถุสวโก ฯ
 เจตนาปณฺธิตีหิ จ
 ตาวตีสํ อคณฺจหํ ฯ
 สํสรนฺโต ภวามเว
 กุเล อณฺเวตเร อหํ ฯ
 ๑จิตํ ปลลวโกมล^๑
 ปิสาจภยตชฺชิตฺตา ฯ
 สยาเปสิ^๒ ทินมานสา
 สรณํ โหตี นายก ฯ
 ภิตานํ สรโณ มุณี
 มุฑฺดโกมลปาณินา ฯ
 อรฺกขเยยฺเยน รกฺขิตฺโต
 สฺเชน ปริวฺตฺติโต^๓ ฯ

๑-๑ ย. ชตปลลวโกมล^๑ ๒ ม. ย. มนุหํ ฯ ๓ ม. สาเยสฺสุ, ย. สาเยยฺยํ ฯ

๔ ม. ททาม ฯ ๕ ย. สงฺขลฺงเกน ฯ ๖ ม. ย. เตนาหํ ฯ

๗ ม. สพฺพเวรวินมุตฺโต, ย. สพฺพปฺริวินมุตฺโต ฯ ๘ ม. ปริวฺตฺติโต, ย. ปริวตฺติโต ฯ

สุคเตน วินาญโต
 ชาตียา สตตวสโสหํ
 สพพปารมิมมฏตํ
 รุปํ สพพํ สุภากิณฺณํ
 พุทฺธรูปฺรตี ฌตฺวา
 อลํ วกฺกสิ กิํ รุเป
 โย หิ ปสฺสติ สทฺธมฺมํ
 อปสฺสมาโน สทฺธมฺมํ
 อนนฺตาทินโว กายो
 อวาโส สพฺพโรคาณํ
 นิพฺพิหนฺตีย ตโต รุเป
 ๑ปสฺสํ สพฺพกิเลสานํ^๑
 เอวํ เตหานุสสิญฺโฆหํ
 คิञฺฉกฺกฺกมฺ สมารุຍห
 จิตฺโต ปพฺพตปาทมฺหิ
 วกฺกสิตฺติ ชินาโวจ^๒
 ปกฺขนฺที เสลปพฺภาเร
 ตทา พุทฺธานุภาเว
 ปุณาปี^๓ ฌมฺมํ เทเสติ
 ตมฺหํ ฌมฺมมณฺเฑาย
 สุมฺหาปฺริสมชฺเฌ
 อคคํ สทฺธาธิมฺุตตานํ
 อุกฺกณฺจามิ มฺุหฺตตฺกํ
 ปพฺพชฺี อนคาริยํ ๑
 นีลฺกฺชินยนํ วรร^๔
 อติตฺโต วิหฺรามหํ^๕ ๑
 ตทา โอรฺทมิ มํ ชิน
 รมเส พาลนฺนฺทิตฺเต ๑
 โส มํ ปสฺสติ ปณฺทิตฺโต
 มํ ปสฺสํปี น ปสฺสติ ๑
 วิสฺรฺกฺขสมฺมุปโม
 ปุณฺโชนํ ทฺกฺขสฺส เกวโล ๑
 ขนฺธานํ อฺุทฺยพฺพยํ
 สฺุเขนฺนตํ คมิสฺสสิ ๑
 นายเกน หิตฺเตสินา
 ฌายามิ คิริกฺนทเร^๖ ๑
 อสฺสสย^๗ มฺุหฺมฺุณิ
 ตํ สฺุตฺวา มฺุทิตฺโต อหํ ๑
 อเนกสฺตโปริเส
 สฺุเขเนว มฺุทิตฺโต ๑
 ขนฺธานํ อฺุทฺยพฺพยํ
 อรฺทตฺตํ อปาปฺุณิ ๑
 ตทา มํ จรณฺนตฺโต^๘
 ปณฺเฑาเปติ มฺุหฺมฺุติ ๑

๑ ย. ปรั ๑

๒ ย. พิชยามหํ ๑

๓-๓ ม. ปสฺส อฺุภฺกิเลสานํ ๑

๔ ย. คิรินทฺทเร ๑

๕ ม. อสฺสสย, ย. มฺุหฺมฺุส, โป. มฺุหฺมฺุส ๑

๖ ม. ย. ชินวาจํ ๑

๗ ม. ปุโนเป ๑

๘ ม. จรณฺนตฺโต, ย. มรณฺนตฺโต ๑

สทสทสเส อีโต กปเป	ยัม กมฺมมกรี ตทา
ทุคฺคตี นาภิชานามิ	พฺพุทฺฐชฺชายิหํ ผลํ ฯ
กิลเส ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตทา
นาโคว พนฺธนํ เจตวา	วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พฺพุทฺฐสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺฐสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จพฺภิญฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พฺพุทฺฐสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา วกฺกฺลึ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

วกฺกฺลิตฺถเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยัม มหาภปิณฑุเถราปทานัม (๕๓๓)

[๑๒๓] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน	สพฺพธมฺมาน ปารคฺคู
อุทิตฺโต อชฺตากาเส ^๑	รวิว สรทมฺพเร ฯ
วจนภาย โฟเชติ	เวเนยฺยปทุมานิ โส
กิลสปงกํ โสเสติ	มตฺริสฺสีหิ นายโก ฯ
ติตฺถิยานํ ยเส หนฺติ	วชิรตา ^๒ ยถา รวิ
สพฺพตฺถ สมฺปกาสฺเตติ ^๓	รตฺตินฺทิว ^๔ ทิวากโร ฯ
คุณานํ อายติภูโต	รตฺนानนฺว สาคโร
ปชฺขุนโนริว ภูตานิ ^๕	ธมฺมเมฆเณ วสุสฺสติ ฯ
อกฺขทสฺโส ตทา อาสิ	นคเร หัสฺสวฺหเย
อุเปจฺจ ธมฺมมสฺโสสิ	ชลชฺชุดฺตมฺนามิโน ฯ

๑ ส. ย. ชลทากาเส ฯ ๒ ม. ย. ชชฺไซตาทา ฯ ๓ ม. สจฺจตฺถาภํ ปกาสฺเตติ ฯ
 ๔ ม. ย. รตฺนํ ฯ ๕ ม. ปชฺขุนโนริว ภูตานิ, ย. ปชฺขุนโนปิว ฯ

โอวาทกสุล ภิกขุณฺ
 คุณฺ ปกาลยนตฺส
 สุตฺวา ปตีโต^๑ สุมโน
 สลิสฺสํ โภชยิตฺวาน
 ตทา หังสมภาโค
 ปสฺสเถตํ มหามตฺตํ
 มม ปาหฺมุเล ปตฺติตํ
 ๖ ชฺมุตฺตาวณฺณํ รุจิริ^๖
 ปริวเรณ มหตฺตา
 เอโส กตาวีโน^๗ จานํ
 อิมินา ปิณฺฑปาเตน^๘
 กปฺปสฺตสทฺสฺสาณิ
 เทเวสุ เทวโลภาคฺคํ^{๑๐}
 อนุโภตฺตวาวเสเสน
 สตฺสทฺสเส อีโต กปฺเป
 โคตโม นาม นาเมน
 ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาโท
 กปฺปิโน นาม นาเมน
 ตโตหิ สุกตํ การํ
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ
 เทวมนุสฺสรชฺชานิ

สาวกสุล สตาวีโน^๑
 ทาสยนตฺส^๒ เม มนํ ๗
 นิมนฺเตตฺวา ตถาคตํ
 ตณฺจัน อภิปตฺถยี่ ๗
 หังทฺนุทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺทฺ
 วินิจฺจนยวิสารทํ ๗
 สมฺมุทฺตคตฺตฺนุทฺทฺทฺ
 ปสฺนฺนยนาณํ ๗
 ราชยฺยตฺตํ มหายสํ
 ปตฺเถติ มุทิตาย^๙ โส ๗
 จาเคน ปณฺธิหิ จ
 นุปฺปชฺชติ ทฺทฺคตฺตี ๗
 มนุสฺเสสุ มหคฺคตํ^{๑๐}
 นิพฺพานํ ปาปฺณิสฺสติ ๗
 โอกฺกาทกฺกุลสมฺภโว
 สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ๗
 โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
 เหสฺสติ สตฺถุสฺสาวโก ๗
 กตฺวาน ชินฺสาสนเ
 ตฺถลิตํ อคฺมาลทํ ๗
 สุตฺตโส^{๑๒} อนุสาสิย

๑ ม. ย. กตาวีโน ๗ ๒ ม. ตปฺปยนตฺส, ย. วาสยนตฺส ๗ ๓ ม. ย. ปตีโต ๗

๔ ย. ... นีวโจ ๗ ๕ ม. ย. สมฺมุทฺตคตฺตฺนุทฺทฺทฺ ๗ เวมฺมุทฺตปิ ๗

๖-๖ ม. ย. ชฺมุตฺตาวณฺณํ ปิณฺสํ ๗ ๗ ม. กตาวีโน ๗ ๘ ม. มุทิตาสโย ๗

๙ ม. ปณฺธิปาเตน ๗ ๑๐ ม. เทวโลภาคฺคํ ๗ ๑๑ ม. มหนตฺตํ ๗

๑๒ ม. สตโส ๗

พาราณสีสมานนุเน
 สตสทสสปริวารโ^๑
 ปถจ ปจเจกพุทธานัม
 เตมาสสิ โภชยิตวาน
 ตโต จูตา มยัม สพุเพ
 ปุโน สพุเพ มนุสสตตัม
 กุกกุฏุมหิ ปุเร ชาตา
 กปิโน นามหัม อาสี
 เสสามจจกุล ชาตา
 มหารชชสุขัม ปตโต
 วาณิเชหิ สมกขาทัม
 พุทฺโธ โลเก สมุปฺปนโน
 โส ปกาเสติ สพุทฺธมัม
 สุกฺตตฺตา จ สุตฺตา จ
 สุตฺวา เนลฺปิ วจัน^๒
 ปหาย^๓ รชชัม สามจโจ
 นหิ ทิสฺวา มหาจหนัม
 อปฺปติตฺถัม อนาลมพัม
 คุณัม สริตฺวา พุทฺธสฺส
 ภวโสถัม สเจ พุทฺโธ
 เอเตน สจจวชฺเชน
 ยหิ สนฺตคโม มคโค
 ชาโต เกณียชาติยา ฯ
 สปชาปติโก อหัม
 สตานิ สมุปฺภุจหิ ฯ
 อจฺฉาทมปิ^๔ ติจิวรัม
 อหุมฺห ติทฺถุสฺสคา ฯ
 อาคตม^๕ ตโต จูตา
 หิมวฺนตสฺส ปสฺสโต ฯ
 ราชปฺตโต มหายโส
 มเมว ปริวารยุมฺ ฯ
 สพุพกามสมิทฺธิโม^๖
 พุทฺธุปฺปาทมหัม สุนฺธิ ฯ
 อสโม เอกปฺคคฺโค
 อมตัม สุขมฺตตมัม ฯ
 สุกฺตตฺตา จ อนาสฺวา
 สกฺกริตฺวาน วาณิเช ฯ
 นิกฺขมฺหิ พุทฺธมามโก
 ปฺริตัม สมติตฺติกัม ฯ
 ทุตฺตรัม สีสฺพาหิณี
 โสตฺถินา สมติกฺกมฺหิ ฯ
 ตินฺนโณ โลกนฺตคฺคฺว วิหฺว
 คมณัม เม สมิชฺฉตฺต ฯ
 โมกฺกขหัม สนฺติกัม^๗ สุกฺขัม

๑ ม. สทสสปริวารเณ ฯ ๒ ม. อจฺฉาทิมหิ, ย. ปจฺฉาทมฺห, ป. ปจฺฉาทมฺหิ ฯ
 ๓ ม. อคฺมิทฺห ฯ ๔ ม. ย. ... ทิมฯ ๕ ม. ย. เนลฺ สฺวจัน ฯ
 ๖ วิหาย ฯ ๗-๗ ม. โมกฺโข จจฺจนฺติกัม, ย. จ สนฺติกัม ฯ

เอเตน สจจวชฺเชน	คมนํ เม สมิชฺชตฺตํ ๑
สงฺโฆ เจ ตินฺนณกนฺตารโ	ปฺยุญฺเจตฺตโต อนฺุตฺตโร
เอเตน สจจวชฺเชน	คมนํ เม สมิชฺชตฺตํ ๑
สท กเต สจจวเร	มคฺคา อปคตํ ชลํ
ตโต สฺเชน อุตฺตติณฺโณ	นทีตีเร มโนเร ๑
นินฺนํ อทฺทสํ พุทฺธํ	อุเทนตํว ปภงฺกโร
ชลนฺตํ เหมเสลวํ	ทีปรุกฺขํ ไชติตํ ๑
สสีว ^๑ ตาราสหิตํ	สาวเกหิ ปฺรูกฺขตํ
वासวํ วิย วสุสฺนตํ	เทเวณ ชนฺนนฺทนํ ^๒ ๑
วนฺทิตวาน สหามจฺโจ	เอกมนฺตํ อฺปาวิสี
ตโต อชฺชมาสยํ ^๓ ฅตฺวา	พุทฺโธ ฅมฺมมเทสยิ ๑
สุตฺวาน ฅมฺมํ วิมลํ	อโวจฺมฺห มยํ ชินํ
ปพฺพาเซหิ มหาวีร	โอติณฺณมฺห ^๔ ภเว มยํ ๑
สุวากฺขาโต ภิกฺขเว ฅมฺโฆ	ทุกฺขนตฺตสฺส กราย โว ^๕
จรธ พุรฺหมจฺริยํ	อิจฺจาห มฺุณี สฺตฺตโม ๑
สท วาจา ย สพฺเพปิ	ภิกฺขุเวสธฺรา มยํ
อหฺมฺห อฺปสฺมปฺนฺนา	โสตาปฺนฺนาว สาสเน ๑
ตโต เซตวนํ คนฺตฺวา	อนฺุสาลี วินายโก
อนฺุสิฏฺโฐ ชิเนนาหํ	อรหตฺตํ อปาปฺุณี ๑
ตโต ภิกฺขุสฺสทฺสฺสานิ ^๖	อนฺุสาลีมฺหํ ตทา
มมานุสฺสาสนกร	เตปิ อาสุํ อนาสวา ๑
ชีเน ตสฺมี คุณฺเ ตฺถุจฺโจ	เอตทคฺเค จเปลิ มํ

๑ ย. สสีว, ไป. สลว ๑

๓ ม. ย. ตโต โน อาสยํ ๑

๕-๕ ม. ย. ทุกฺขนตฺตกรณาย โว ๑

๒ ม. เทสฺนาชลนฺทฺร, ย. เทสฺนา ชลนฺนทฺนํ ๑

๔ ม. นิพฺพิทฺทามฺห, ย. นิพฺพิณฺณมฺห ๑

๖ ย. ภิกฺขุสฺสทฺสฺส ตํ ๑

ภิกขุโหวาทกานคโค	กบปิโนติ มหาชนเ ^๑ ๗
สตสทสเส กตัม กมมัม	ผลัม ทสเสสิ เม อิศ
สุมุตโต สรวโคว	กิลเส ฌาปยี้ มม ๗
กิลเส ฌาปิตา มยหัม	ภวา สพเพ สมุหตา
นาโคว พนุณัม เจตวา	วิหรามิ อนาสโว ๗
สวาคตัม วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตัม พุทฺธสฺส สาสนัม ๗
ปฏิสสมภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬภิญญา สจฺฉิกตา	กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๗
อิตถัม สุกัม อายสฺมา มหากบปิโน เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๗	
มหากบปิโนตเถรสฺส อปทานัม สมตตัม ๗	

จตุตถั ทพพมลลปุตตตเถรอปทานั (๕๓๔)

[๑๒๔] ปทุมุตโตโร นาม ชีโน	สพฺพโลกวิฑู มุณี
อิโต สตสทสฺสมฺหิ	กบเป อุปฺปชฺชิ จกฺขุมา ๗
โหวาทโก วิญญาปโก	ตารโก สพฺพปาณินัม
เทสนากุสโล พุทฺโธ	ตาเรสิ ชนตัม พหุํ ๗
อนุกมฺปโก การุณิโก	หิเตสิ สพฺพปาณินัม
สมฺปตฺเต ติตฺถิเย สพฺเพ	ปญฺจสีเล ปติฏฺฐหิ ^๒ ๗
เอวํ นีรากุลัม อาสิ	สุญฺญตัม ติตฺถิเยหิ จ
วิจิตตัม อรหนฺเตหิ	วสีฏฺเตหิ ตาทิภิ ๗
รตนานนฺนฺตปญฺจาสิ	อุคฺคโต โส มหามุณี

๑ ย. มหาชีโน ๗

๒ ม. ปติฏฺฐปิ ๗

เอกนวุเต อิต กปเป
 อุปปชชชิจิ จารุณยโน^๑
 ทุฏฐจิจิตโต อุปวที
 สพพาสวปริกขีณ
 ตสเสว นรวิรส
 สลากัง จ คเหตุวาน
 อิมมहि ภททเก กปเป
 กสสโป นาม นามเน
 สาสนัง โชตยิตวาน [๒]
 เวเนยเย วินยิตวาน
 สลิสเส นัพพุเต นาเถ
 ทเวา กนทีสุ ลวิคคา
 นัพพายิสสตี ฐมมกโช
 น สุนิสสาม สทฐมม
 ตทายัง ปจวี สพพา
 สาคโร จ สโสโกว
 จตททิสสา ทุนทุภโย
 สมนุตโต อสนโย
 อุกกา ปตีสสุ นภสา
^๒สฐมา ซาลวภูฏา จ^๓
 อุปปาเท ทารุณ ทิสวา
 ลวิคคา ภิกขโว สตต

วิปสสี นาม นายโก
 สพพมมวิปสสโก ๑
 สวากัง ตสส ตาทิโน
 สุกุโธติ จ วิชานिय ๑
 สวากานัง มเหลสิน
 ชีโรทนมทาสหัง ๑
 พุทธมพนธู มหายโส
 อุปปชชชิจิ วทตัง วโร ๑
 อภิภุชชชิจิ กุติตติเย
 นัพพุโต โส สสาวโก ๑
 อตถเมเนตมมहि สาสเน
 มุตตเกสา รุทมชชา ๑
 น ปสสิสสาม สัพพุเต
 อโห โน อปปปฏญจตา ๑
 อจลา สา ปุลาปฐี^๓
 วินที กรุณัง คิริ ๑
 นาทยีสสุ อมานุสา
 ปตีสสุ^๔ จ ภยวหา ๑
 ฐมมเกตุ ปทิสสธ^๕
 รวิสุ กรุณัง มิคา ๑
 สาสนตถงคสุจเก
 จินตยิมมท มยั ตทา ๑

๑ ม. จารุทสสนโน ๑ ๒ ย. เขตถนตเร โสตี ทิสสตี ๑ ๓ ม. ย. จลาจลา ๑

๔ ม. ผลีสสุ ๑

๕ ม. ย. ... จสทโท ทิสสตี ๑

๖-๖ ย. สพพตถชชชิตตา จ ๑

สาสเนน วินามุหากั ^๑	ซีวีเตน อลัม มยัม
ปวิสิตฺวา มหารณฺณํ	ยุถฺชาม ชินสาสนํ ๑
อหุทสมฺห ตทารณฺณเย	อุพฺพิทฺธํ เสลปพฺพตํ ^๒
นิสฺเสณฺนียา ตมารุชฺช	นิสฺเสณฺณี ปาตยิมฺหเส ๑
ตทา โอรุทฺติ โน เถโร	พฺพุทฺธุปฺปาโท สุทฺถุลโล
สทฺธา วา ^๓ ทฺถลลภา ลทฺธา	โถกํ เสสยฺจ สาสนํ ๑
นิปตฺนุติ ขณฺตตีตา	อนนฺเต ทฺถุชสาคร
ตสฺมา ปโยโค กตฺตพฺโพ	ยาว ติฏฺฐจฺติ สาสนํ ^๔ ๑
อรทา อาสิ โส เถโร	อนาคามิ ตทานุโค
สุสิลา อิตฺเร ยุตฺตา	เทวโลกํ อคฺมฺหเส ๑
นิพฺพุโต ติณฺณสฺสาโร	สุทฺธาวาเส จ เอกโก
อหณฺจ ปุทฺทสาติ จ	สภฺิโย พาหฺิโย ตถา ๑
กุมารกสฺสโป เจว	ตตฺถ ตตฺถฺนฺปคา มยัม
สํสารพฺนฺธนา มุตฺตา	โคตเมนาณฺกุมปิตา ๑
มลฺลเสสุ กุสิณารายั	ชาโต คพฺเภว เม สโต
มาตา มตา จิตฺการุพฺพา ^๕	ตโต นิปตีโต อหัม ๑
ปตีโต ทพฺพปฺญชฺมฺหิ	ตโต ทพฺโพติ วิสฺสุโต
พฺรหฺมจาริณฺเณนาหัม	วิมฺุตฺโต สตฺตวสฺสิโก ๑
ซีโรทฺนณฺเณนาหัม	ปฺญจฺงเคหิ อุปาโคโต ^๖
ซีณาสโวปวาเทน	ปาเปหิ พฺพุ โจหฺิโต ๑
อุโฆ ปุณฺณณฺจ ปาปณฺจ	วีตฺตวตฺโตมฺหิ ทานหัม ^๗
ปตฺวาน ปรมั สนฺตี	วิหฺรามิ อนาสโว ๑

๑ ยฺ. วินา สมฺมา ๑ ๒ ม. เสลมุตฺตมัม ๑ ๓ ม. สทฺธาติ, สทฺธา โว ๑

๔-๔ ม. ยฺ. ยาว จาติ มฺเณ มตัม ๑

๕ ม. จิตฺการุพฺพา, ยฺ. ปิตา จิตฺการุพฺพา ๑

๖-๖ ม. ปณฺจ หงฺเคหฺปาโคโต ๑

๗ ม. ทานหัม ๑

เสนาสนํ ปณฺญาปยீ	หาสยิตฺวาน สฺพุพฺเต
ชีเน ตสฺมี คฺุณฺเ ตฺุฏฺโฏ	เอตทคฺเค จเปลิ มํ ๑
กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สฺพุเพ สฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
จพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺฺติ ๑

อิตฺถํ สฺุหํ อายสฺมา ทพฺพมลฺลปฺตฺโต เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑

ทพฺพมลฺลปฺตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ปณฺจมํ กุมารกสฺสปตฺเถรอปทานํ (๕๓๕)

[๑๒๕] อีโต สตฺสทสฺสมฺหิ	กปฺเป อฺุปฺปชฺชิ นายโก
สพฺพโลกฺหิโต ธีโร	ปทฺุมฺตฺตรนามโก ๑
ตทาหํ พฺราหฺมเณ หุตฺวา	วิสฺสุโต เวทปารคฺุ
ทิวาวิหฺารํ วิจรํ	อทฺุทสํ โลกนายกํ ๑
จตฺุสจฺจํ ปกาเสนฺฺตํ	โพธยนฺฺตํ สเทวกํ
°สสาวกํ จิตฺตกถิกํ°	วณฺณยนฺฺตํ มหาชเน ๑
ตทา มฺุทิตฺจิตฺโตหํ	นิมนฺเตตฺวา ตถาคตํ
นानารตฺเตหิ วตฺเถหิ	อลงฺกริตฺวาน มณฺุชฺปิ ๑
นानารตฺนปชฺุชฺตํ	สสงฺฆํ โภชยี ทฺหิ
โภชยิตฺวาน สตฺตทาหํ	นानคฺุครสโฆชนํ ๑

๑-๑ ม. ยฺ. วิจิตฺตกถิกานคฺุคํ ๑

นิโคธรรฐมี มตํ เสยโย ยถาเจ สาขสมิ ชีวิตํ ๑
 เตนานนฺลิจฺฉา มิคฺชฺยูถเปน^๑
 ๒ อหณฺจ มาตา จตฺเร จ ตสฺสโสภา^๒
 อาคมม รรมํ ตฺลิตาธิวาสํ
 คตา^๓ ปวาสํ สสมรํ ยถเว ๑

ปฺปโน กสฺสปชีรสฺส อตฺถเมเนตมฺหิ สาสเน
 อารุยฺห เสลลิจฺชํ ยฺยชิตฺวา ชินสาสนํ ๑
 ๔ อิทานิ หิ ราชคเห ชาโต เสฏฺฐิจฺจุเล อหุ^๔
 อาปนฺนคพฺภา^๕ เม มาตา ปพฺพชฺชि อนคาริยํ ๑
 สคพฺภานตํ วิทิตฺวาน เทวทตฺตมฺุปานยํ
 โส อโวจ วินาเสถ ปาปิกํ ภิกฺขุณี อิมํ ๑
 อิทานิปิ มฺุณินฺเทน ชินเน อนฺุภมฺปิตา
 สฺุชฺฉิ นนฺ^๖ มยฺหํ มาตา ภิกฺขุณฺุปลสฺสเย ๑
 ตํ วิทิตฺวา มหิปาโล โกลโล มํ อปฺสยิ
 กุมารปฺริหาเรน นาเมนาหณฺจ กสฺสโป ๑
 มหากสฺสปมาคมม อหุ โภมารกสฺสโป
 วมฺมิภกสฺสทิสฺส^๗ กายํ สฺุตฺวา พุทฺธเณ เทลิตํ ๑
 ตโต จิตฺตํ วิมฺุจฺฉิ เม อนฺุปาทาย สพฺพโส
 ปายาสี ทมยิตฺวาทํ เอตทคฺคํ อปาปฺุณี ๑
 กิเลสา ฉมาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺพเพ สฺมุหตา
 นาโคว พนฺุณฺํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สฺุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺุติเก

๑ ยฺ. มิคโยวาเทน ๑

๓ ยฺ. คโต ๑

๕ ม. อาปนฺนสฺตฺตา ๑

๒-๒ ม. อหณฺจ มาต จ ตเถตฺเร จ, ยฺ. ตสฺสโสภาเทน ๑

๔-๔ ม. ยฺ. อิทานาหํ ราชคเห ชาโต เสฏฺฐิจฺจุเล อหุ ๑

๖ ม. ยฺ. อชนี ๑ ๗ ม. ยฺ. วมฺมิภกสฺสทิสฺส ๑

ติสโส วิชชา อนุปปตตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏิสมภีทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺนมา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา กุมารกสฺสไป เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 กุมารกสฺสปตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ
 จตฺตวิสตีมํ ภาณวารํ ฯ

ฉฏฺฐํ พาทิยตฺเถราปทานํ (๕๓๖)

[๑๒๖] อิตฺ สตฺสทสฺสมหิ	กปฺเป อฺปปชฺชิตฺติ นายโก
มหปฺปโม ตีโลกคฺโค	นาเมน ปทฺมุตฺตโร ฯ
ชิปฺปามีณฺณสฺส ภิกฺขุสฺส	คฺคุณํ กิตฺตยโต มฺเณ
สุตฺวา อฺทคฺคจิตฺโตหํ	การํ กตฺวา มเหสีเน ฯ
ทตฺวา สตฺตาหิภํ ทานํ	สสิสฺสสฺส มฺเณ อหํ
อภิวาทิย สมฺพุทฺธํ	ตํ จานํ ปตฺถยฺยํ ตทา ฯ
ตโต มํ พฺยากริ พุทฺโธ	เอตํ ปสฺสถ พฺราหฺมณํ
ปตฺติตํ ปาทมฺมุเล เม	ปินฺสมฺปนฺนเวกฺขนํ ^๑ ฯ
เหมยณฺโณปจิตฺตํ	อวทาตํ ตนฺตฺตจํ
ปลมพพิมฺพตมฺโปกฺกจํ	สีตติณฺนทสมนฺนุทฺธิขํ ฯ
คฺคุณถามํ พหุตรํ	สมฺพุทฺธคฺคตฺนุรฺหํ
คฺคุณฺนมาตฺตนิฏฺฐํ ^๒	ปีติสมฺมุลฺลิตานนํ ฯ
เอโส ปตฺถยเต ^๓ จานํ	ชิปฺปามีณฺณสฺส ภิกฺขุเน

๑ ม. จริยํ ปจฺจเวกฺขนํ, ยฺ. ปินฺสํ ปจฺจเวกฺขนํ ฯ ๒ ยฺ. โป. คฺคุณ... ฯ
 ๓ ยฺ. ปตฺถยโต ฯ

อนาคต มหาวิโร โคตโม นาม เหสสตี ๑
 ตสฺส ฌมเมสุ ทายาทิ โอโรโส ฌมมณิมมิตโต
 พาทิโย นาม นามเนน เหสสตี สตฺถุ สาวโก ๑
 ตทา ตฺฆฺโฆ จ วุฏฺฐาย ยาวซีวํ มหามุณี^๑
 การํ กตฺวา จุโต สคฺคํ อคา^๒ สภานํ ยถา ๑
 เทวภูโต มนุสฺโส วา สุชีโต ตสฺส กมฺมุเน
 วาหสา ลํสริตฺวาน สมฺปตฺติมนุสฺโส^๓ ๑
 ปุโน กสฺสปชฺเรสฺส อตฺถณฺคตฺมहि^๔ สาสเน
 อารุญฺห เสลลิจริํ ยฺยชิตฺวา ชินสาสนํ ๑
 วิสุทฺทลิลो สบฺปนฺนโย ชินสาสนการโก
 ตโต จุตา ปญฺจ ชนา เทวโลกํ อคฺมฺหเส ๑
 ตตฺถาห^๕ พาทิโย ชาโต ภาวฺจฺเจ ปฺรุตฺตเม
 ตโต นาวาย ปกฺขนฺโน^๖ สาคเร อปฺปสิทฺธิก^๗ ๑
 ตโต นาวา อภิชฺชิตฺถ คนฺตฺวาน กติปาหากํ
 ตทา ภูสเนก โฆเร ปติโต มกราลเย^๘ ๑
 ตทาหํ วายมิตฺวาน สนฺตริตฺวา มโหทธิ
 สฺส
 ทารุจฺจํ นินฺวาเสตฺวา สมฺปตฺโต มนฺทเวทิต^๙ ๑
 ตทาห โส ชโน ตฺฆฺโฆ คามํ ปิณฺฑทาย ปาวีสี
 อิมํ อนฺเนน ปาเนน อรหฺทายมิชฺชาคโต ๑
 ภสฺชเชน จ สกฺกตฺวา วตฺถเนน สยเนน จ
 เหสฺสาม สุชิตฺตา มยํ ๑

๑ ม. มหามุเน ๑

๒ ม. อคํ ๑

๓ ม. อตฺถเมนตฺมहि ๑

๔ ม.ย. ตโตหํ ๑

๕ ม. ปกฺขนฺโท, ย. โป. ปกฺขนฺโต ๑

๖ ม. ย. อปฺปสิทฺธิยํ ๑

๗ ม. ย. มกรากเร ๑ ๘-๘ ม. สบฺปาทปฏฺฐนฺนํ ๑

๘ ม. ย. มนฺทเวทิต ๑

ปรจุยานัน ททา ลามิ เตหิ สกุกตปุชิตโต
 อรทาหนติ สงกปป์ อุปปาเทสิ อโยนิโส ๑
 ตโต เม จิตตมถนยาย โจทยิ ปุพพเทวตา
 น ตวั อุปายมคคณญ กุโต หิ^๑ อรทา ภาเว ๑
 โจทิตโต ตาย สวัคโค ตทาหัง ปริปุจจัน ตัง
 เก วา เอเต กุหิ โลเก อรทนต์ นรุตตมา ๑
 สวตถิยัม โกสลมนุหิเร ชินเ
 ปหุตตปณโณ วรภูริเมธโส
 โส สกยปุตโต อรทา อนาสโว
 เทเสติ ฐมมัม อรทตตปตติยา ๑
 ตทสส สุตวา วจัน สุปินิตโต
 นิธีว ลทธา ^๒กปโณ สุมิหิตโต^๒
 อุกคคจิตโต อรทตตมุตตมัม
 สุกสสนัม ทฏฐมณตโคจรัม ๑
 ตทา ตโต^๓ นิกขมิตวาน สตถุโน
 สทา ชินัม ปสสามิ วิมลานนัม
 อูเปจจ ฐมมัม ^๔วิชิตวหยัง ตัง^๔
 ทิเช อปุจจัน กุหิ โลกนนุทโน ๑
 ตโต อโวจุม นรเทวณุทิตโต
 ปรัม ปวิญจัน อสเนสนาย โส
 ปจเจหิ^๕ ชิปป์ มุนิทสสนุสสุโก
 อูเปจจ วนุทาหิ ตมคคปุกคัลลัม ๑

๑ ม. ตวั ๑ ๒-๒ ม. กปโณติ วิมิตโต, ย. อปโณว ๑ ๓ ย. รโต ๑
 ๔-๔ ม. วิชิตวหยัง วนัม ๑ ๕ ม. ย. สสว ๑

ตโตหํ ตฺวํ ๑ คนตฺวา	สาวตฺถี ๒ ปฺรมุตฺตมํ
วิจฺรณฺตํ ตมทฺทกฺขี	ปิณฺทตฺถํ อปีทาธิ ๓
ปตฺตปาณี อโลลกฺขํ	๑๒ ไชตยนฺตํ อิธามตํ ^๑
สิรินิลยสงฺกาสํ	รวิทฺตติหฺรณนํ ๓
ตํ สเมจฺจ นิปฺจจาหํ	อิทํ วจฺนมพฺรวิ
กฺุปเถ วิปฺปนญฺจสฺส	สรณํ โหติ โคตม ๓
ปาณสนฺตารณตฺถาย	ปิณฺททาย วิจฺรามหํ
น เต ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐	อิจฺจาห มฺุณี สตฺตโม ๓
ตทา ปุณฺปฺปุณํ พุทฺธํ	อายาจี ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
โส ^๒ เม ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐	คมฺภีรํ สุณฺณตํ ปทํ ๓
ตสฺส ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐	ปาปฺถนี อาสวกฺขยํ
ปริกฺขีณายุกฺโก สนฺโต	อโห สตฺถานุกมฺปโก ๓
กิลฺลสา ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐	ภวา สพฺเพ สมฺมุททา
นาโคว พนฺธนํ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐	วิหฺรามิ อนาสโว ๓
สฺวาคตํ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐	มม พุทฺธสฺส สาสเน
ติสฺโส ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๓
ปฏฺฐิสมฺภิทา ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐	วิโมกฺขาปิจ อญฺฉิเม
ฉพฺพิณฺณวา ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๓
เอวํ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐	พาทียเ ทารุจิริโย
สงฺการกฺุญฺจ ปติโต	๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
๑-๑ ม. ปาจยฺนตํ ปีตากรํ, ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐.	๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐.
๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐.	๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐.
๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐.	๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐.
๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐.	๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐.
๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐.	๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐.
๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.	๑๐๑. ๑๐๒. ๑๐๓. ๑๐๔. ๑๐๕. ๑๐๖. ๑๐๗. ๑๐๘. ๑๐๙. ๑๑๐.

๑-๑ ม. ปาจยฺนตํ ปีตากรํ, ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐.

๒ ม. โย ๓

๓ ม. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐.

๔ ม. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐.

๕ ม. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐.

ทารุจිරรรุ ธีรุ
 ภูมียัม ปติตัม ทนุทัม^๑
 คตายุํ สุกฺขกิเลลลัม^๔
 ตโต อามนฺตยิ สตุถา
 คณฺหถ หุตฺวา^๕ ฉมาเปถ
 ฐูปํ กโรถ ปุเชถ
 ชิปปาภินฺณวานเมสคฺโค
 สหสฺสมปี เจ คาถา
 เอกํ คาถาปทํ เสยฺโย
 ยตฺถ อาโป จ ปจฺวี
 น ตตฺถ สุกฺกา โชตฺนฺติ
 น ตตฺถ จนนฺติมา ภาติ
 ยทา จ อตฺตนา เวทิ
 อถ รุปา อรุปา จ
 อิจฺเจวํ อภณฺนิ นาโถ
 อิตถํ สุกฺทํ อายสฺมา พาทิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑
 พาทิยตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ยฺ. พาทิกัม ๑

๒ ม. ยฺ. พาทิตาคมัม ๑

๓ ม. ทนุทัม ๑

๔ ยฺ. คตายุํ สงคตเกลลลัม ๑

๕ ม. เนตฺวา ๑

สตตม มหาโกฏฐิกตเถราปทาน (๕๓๗)

[๑๒๗] ปทุมุตโตโร นาม ชิน	สพฺพโลกวิฑู มุณี
อิโต สตสทสฺสมหิ	กปเป อุปฺปชฺชิจิ จกฺขุมา ฯ
โอวาทโก วิญญาปโก	ตารโก สพฺพปาณิน
เทสหากุสโล พุฑฺโธ	ตารลลิตฺตํ ชนตํ พหุํ ฯ
อนุกมฺปโก การุณโก	หิตลลิตฺตํ สพฺพปาณิน
สมฺปตฺเต ติตฺถิเย สพฺเพ	ปญฺจลลิตฺเต ปตฺติฏฺฐิตฺติ ^๑ ฯ
เอวํ นิรากลํ อาลิ	สุญฺญตํ ติตฺถิเยหิ จ
วิจิตฺตํ อรหนฺเตหิ	วสิฏฺฐเตหิ ตาทิภิ ฯ
รตนานภฺฐปญฺญาสํ	อุคฺคโต โส มหามุณี
กญฺจนคฺฆิยสงฺกาโส	พตฺตีสวรรลกฺขโณ ฯ
วสฺสสตสทสฺसानิ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ดาวตา ติฏฺฐมาโน โส	ตารลลิตฺตํ ชนตํ พหุํ ฯ
ตทาทํ หํสวติยา	พฺรามาณเณ เวทปารคฺ
อุเปตฺวา ^๒ สพฺพโลกคฺค ^๓	อสุลลิตฺตํ ฆมฺมเทสนํ ฯ
ตทา โส สวากํ ชีโร	ปภินฺนปฏฺฐิสมฺภิต ^๔
อตฺถเถ ฆมฺเม นิริตฺเต จ	ปฏฺฐิภาณเณ จ โกวิทํ ฯ
จเปลลิตฺตํ เอตทคฺคฺคฺมหิ	ตํ สุตฺวา มุทิตโต อหํ
สวากํ ชินวํ	สตฺตทาทํ โภชฺชียํ ตทา ฯ
๕ทฺสเสหิ ฉาทยิตฺวาน ^๕	ลลิตฺตํ พุทฺธสาคร ^๖
นิปฺจจ ปาทมฺลุมฺหิ	ตณฺหานํ ปตฺถยฺยํ อหํ ฯ
ตโต อโวจ โลกคฺโค	ปสฺสเถตํ ทิชฺชุตฺตมํ

๑ ม. ย. ปตฺติฏฺฐิตฺติ ฯ อิโต ปรั อีทิสเมว ฯ ๒ ม. อุเปตฺวา ฯ ๓ ย. สตฺตปารจํ ฯ
๔ ม. ย. ปภินฺนมตฺติโคจรั ฯ ๕-๕ ม. ทฺสเสหฺจฉาทยิตฺวาน ฯ ๖ ม. พุทฺธสาคร ฯ

°วินตํ ปาทุมฺลมหิ°	กมโลทรสปรภํ ๑
๒เสฏฺฐจํ พุทฺธสฺส ^๒ ภิกฺขุสฺส	จानํ ปตฺตถยเต อยํ
ตาย สทฺธาเย จาเคน	สทฺธมฺมสฺสวเนน ^๓ จ ๑
สพฺพตฺถ สฺขีโต หุตฺวา	สํสริตฺวา ภาวภเว
อนาคตฺมฺหิ อทฺธาเน	ลจฺจนเสตํ มโนเรถํ ๑
สตฺสทฺสเส อีโต กปฺเป	โอกฺกาทกฺกุสสมฺภโว
โคตโม นาม นามเน	สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ๑
ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาทิ	โอรสํ ฐมฺมนิมฺมิโต
โกฏฺฐิโก นาม นามเน	เหสฺสตี สตฺถุ สวโก ๑
ตํ สุตฺวา มฺหิโต หุตฺวา	ยาวชีวํ ตทา ชินํ
เมตฺตจิตฺโต ปริจรี	ยโต ^๔ ปญฺญาสมาหิโต ๑
เตน กมฺมวิปาเกน	เจตนาปณฺธิรํหิ จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตฺถิํ อคณฺจหํ ๑
สทานํ ตีณิกฺขตฺตฺถจ	เทวราชฺชวมการยํ
สทานํ ปญฺจกฺขตฺตฺถจ	จกฺกวตฺติ อโหสํ ๑
ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ	คณฺนาโต อสงฺขยํ
สพฺพตฺถ สฺขีโต อาลี	ตสฺส กมฺมสฺส วาหสา ๑
ทฺเว ภาเว สํสรามิ	เทวตฺเต อถ มานุเส
อณฺเฑ คตฺถิ น ชานามิ	สฺจิจฺฉนฺนสฺส อิทํ ผลํ ๑
ทฺเว กฺุเล ปชายามิ	ชตฺตีเย วาปิ พฺรหฺมณฺเ
นีเจ กฺุเล น ชายามิ	สฺจิจฺฉนฺนสฺส อิทํ ผลํ ๑
ปจฺฉิเม ภาวสมฺปตฺเต	พฺรหฺมพฺนฺธุ อโหสํ

๑-๑ ม. วินตํ ปาทุมฺล เม ๑

๒-๒ ม. ย. พุทฺธเสฏฺฐจฺสส ๑

๓ ลี. ย. เตน ฐมฺมสฺสวเนน ๑

๔ ม. ย. สโต ๑ เอวฺมฺปริปิ ๑

สาวตถิย วิปฺปกุเล ๑ ปรจฺจมา ชาโต ๒ มหฺตฺตเน ๓ ๕
 มาตา จนฺทวตี นาม ๑ ปิตา เม อสฺสลาโย
 ยทา เม ปิตํ พุทฺโธ ๑ วินยิ สพฺพสุทฺธิยา ๓ ๕
 ตทา ปสนฺโน สุขเต ๑ ปพฺพชฺชี่ อนคฺคาริย
 โมคฺคคฺลลาโน อางริโย ๑ อฺปชฺชฺมา สารีสมฺภโว ๕
 เกสฺสสุ ฉิซฺชฺมาเนสุ ๑ ทิฏฺฐิจิ ฉินฺนา สมฺมุติกา
 นิวาเสนฺโต จ กาสาว ๑ อรหฺตตํ อปาปฺณิ ๕
 อตฺถมฺมนิรฺตฺตีสฺสุ ๑ ปฏฺฐิภาเถน จ เม มติ
 ปภินฺนา เตน โลกคฺโค ๑ เอตทคฺเค จเปลิ มํ ๕
 อสนฺทิฏฺฐจํ วิทยาการี ๑ อฺปติสฺเสน ปรจฺจโต
 ปฏฺฐิสมฺภิทาสฺสุ เตนานํ ๑ อคฺโค สมฺพุทฺธสฺสเน ๕
 กิเลสฺสา ฉมาปิตา มยฺหํ ๑ ภวา สพฺเพ สมฺมุหฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา ๑ วิหฺรามิ อนาสโว ๕
 สุวาคตํ วต เม อาสิ ๑ พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา ๑ กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๕
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺตสฺโส ๑ วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 จพฺพิญฺญา สจฺจจิกฺตา ๑ กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๕
 อิตถํ สฺสุํ आयสฺมา มหาโกฏฺฐิกโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๕
 มหาโกฏฺฐิกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๕

๑-๑ ม. ปรจจชาโต ๕

๒ ไป. มหัทธเน ๕

๓ ย. สพพพุทธิยา ๕

อัญจมี อรุเวลกสุสปตเถราปทาน์ (๕๓๘)

[๑๒๘] ปทุมุตตโร นาม ชีโน	สพฺพโลกวิฑู มุณี
อิโต สตสทสสุสมฺหิ	กปฺเป อุปฺปชฺชิจฺจ กุชฺชมา ฯ
โอวาทโก วิญญาปโก	ตารโก สพฺพปาณินฺ
เทสนากุสโล พุทฺโธ	ตารลลิตฺตํ ชนตํ พุทฺ
อนุกมฺปโก การุณโก	หิตลลิตฺตํ สพฺพปาณินฺ
สมฺปตฺเต ติตฺถิเย สพฺเพ	ปญฺจลลิตฺเต ปตฺติจฺฉหิ ฯ
เอวํ นิรากุลํ อาลิ	สุญฺญตํ ติตฺถิเยหิ จ
วิจิตฺตํ อรหฺนฺเตหิ	วสีฏฺเฐหิ ตาทิภิ ฯ
รตนาณญฺสฺสปญฺญาสํ	อุกฺคโต โส มหามุณี
กญฺจนคฺฆิยสงฺกาโส	พตฺตีสวรรลกฺขโณ ฯ
วสุสสทสสุสฺสานิ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ดาวตา ติฏฺฐจฺมานโ	ตารลลิตฺตํ ชนตํ พุทฺ
โส	พฺรหฺมโณ สาธุสมฺมโต
ตทาทํ หํสฺวติยา	อสุสฺสึ ฆมฺมเทสนํ ฯ
อุเปจฺจ โลกปชฺโชตํ	มหาปฺริสสวัก
ตทา ๑มหาปฺริสตี	๑
จเปนฺตํ เอตทคคฺมฺหิ	สุตฺวาน มุทิตโต อหํ ฯ
มหตา ปรีวาเรน	นิมนฺเตตฺวา มหาชินฺ
พฺรหฺมณานํ สหฺสฺเสน	สท ทานมทาสหํ ฯ
มหาทานํ ททิตฺวาน	อภิวาทิย นายกํ
เอกมนฺตํ จิตฺโต หญฺโโจ	อิทํ วจนมพฺรวิ ฯ
ตยิ สทฺธาย เม วีร	อธิการคฺุณฺเนน จ
ปรีสา มหตี โหตุ	นิพฺพตฺตสุส ตหิ ตหิ ฯ

๑-๑ ม. มหาปรีสตี มหาปรีสสวัก ฯ

ตทา อโวจ ปริสํ	คชคชชิตสฺสโร
กรวิกรุโท ^๑ สตถา	เอตํ ปสฺสถ พฺราหฺมณํ ๑
เหมวณฺณํ มหาพาหุํ	กมลानนโลจนํ
อุทฺตคฺคตนฺหุํ ภูจฺจํ	สทฺธาวนฺตํ คุณฺเณ มม ๑
เอส ^๒ ปตฺถยิ ตํ จานํ	สีหสฺสโร ^๓ ภิกฺขุโน
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	ลจฺจนเสตํ มโนเรถํ ๑
สตสฺสเส อีโต กปฺเป	โอกฺกากกฺกุลสมภโว
โคตโม นาม นามเน	สตถา โลเก ภวิสฺสติ ๑
ตสฺส ฆมฺเมสุ ทายาโท	โอโรโส ฆมฺมนิมฺมิโต
กสฺสโป นาม นามเน	เฮสฺสติ สตถุ สาวโก ๑
อีโต เทวนวฺเต กปฺเป	อหุ สตถา อนฺุตฺตโร
อนฺุปโม อสทิส	ผุสฺโส โลกคฺคนายโก ๑
โส เว ^๔ สพฺพตมํ หนฺตฺวา	วิชฺฌตฺวา มหาชฺฌํ
วสฺสเต อมตํ วุจฺจํ	ตปฺปยนฺโต สเทวกํ ๑
ตทา มย ^๕ พาราณสียํ	ราชามจฺจา ^๖ อาหุเมเส
ภาตโรมฺห ตโย สพฺเพ	สํวิสฺสญฺจาว ราชินो ๑
วีรจฺรฺปา พลิน	สงฺคามเ อปราชิตา
ตทา กุปิตปจฺจนฺโต	อเมห อาห มหิํปติ ๑
เอถ คนฺตฺวาน ปจฺจนฺตํ	๖ สาเชตฺวา อวนิพลํ ^๗
๗ เขมํ เม วิชฺิตํ ^๘ กตฺวา	๘ ปฺนเรธาติ สาสถ ^๙ ๑
ตโต มยํ อโวจฺมุห	ยทิ เทยฺยาลิ นายกํ

๑ ม. กรวิกรุโต ๑ ๒ ม. ปตฺถยเต จานํ ๓ ม. จ ๑
 ๔-๔ ม. ย. ตทา ทิ ๑ ๕ ม. ราชา ปจฺจา ๑
 ๖-๖ ม. โสเชตฺวา อญฺญวีพลํ, ย. โสเชตฺวา อวิธิพลํ ๑ ๗-๗ ม. เขม วิชฺิตํ ๑
 ๘-๘ ม. ย. ปฺนเรธาติ ภาสถ ๑

อุပ္ภูจ้านาย อมฺหากั	สาธยิสฺสาม เต ^๑ ตโต ๑
ตโต มยํ ลทฺชวรา	ภูมิปาลเณ เปลิตา
นิกฺขิตฺตสฺตถํ ปจฺจนตํ	กตฺวา ปฺุนรูปฺจจ ^๒ ตํ ๑
ยาจิตฺวา สฺตถฺอุပ္ภูจ้าน	ราชานํ โลกนนายกั
มฺุณิวร ^๓ ลภิตฺวาน	ยวซีวํ ยชฺชิมห ^๔ ตํ ๑
มหคฺฆมานิ จ วตฺถานิ	ปณฺีตานิ รสานิ จ
เสนาสนานิ รมฺมานิ	ภาสชฺชานิ หิตานิ จ ๑
ทตฺวา สสงฺฆมฺุณิโน	ธมฺเมนุปรปาทิตานิ โน
สีลวฺโตะ การุณิกา	ภาวนาเยตฺตมานสา ๑
สทา ปริจฺจิตฺวาน	เมตฺตจิตฺเตน นายกั
นิพฺพุเต ตมฺุหิ โลกคฺเค	ปฺุชฺชํ กตฺวา ยถาพลํ ๑
ตโต จุตา ตาวตฺีล ^๕	คตา ตตฺถ มหาสุขั
อนฺุญฺจตา มยํ สพฺเพ	พฺุชฺชชฺชายิทํ ผลํ ๑
มาลาการโ ร ยถาลทฺุโ ^๖	ทสฺเสติ วิกตฺี พหุํ
ตถา ภเว ภวฺนฺโตหํ	วิเทหาธิปตฺี อหุ ๑
คฺุณฺาเจลลสุส วาเกยน	มิจฺฉาทิฏฺฐิจิตฺตาสโย ^๗
นรกมคฺคมารุโไฟห	รฺุจาย มม ธิตฺุยา ๑
โอวาทํ นาทยิตฺวาน	พฺุรหฺมฺุณา นารเทन्हํ
พฺุชฺชา สาลิโต ^๘ สนฺโต	ทิฏฺฐี หิตฺวาน ปาปิกํ ๑
ปฺุรยิตฺวา วิเสเสน	ทลกมฺมปเถ อหํ
หิตฺวาน เทหฺมคฺมิ	ลคฺคํ สภวณํ ยถา ๑
ปจฺฉิเม ภวสมฺปตฺเต	พฺุรหฺมพฺนฺธฺุ อโหสํ

๑ ม. ไว ๑ ๒ ม. ปฺุนรูปฺจจ ๑ ๓ ม. ไป. มฺุณิวร^๓ ๑ ๔ ไป. ยชฺชิมห, ยฺ. อทิมห ๑
 ๕ ม. ยฺ. สนฺตุลิตํ ๑ ๖-๖ ม. ยฺ. มายากาโร ยถา รฺุจเ ๑ ๗ ม. มิจฺฉาทิฏฺฐิจิตฺตาสโย ๑
 ๘ ม. ... สลฺีโต, ยฺ. พหุํ ว, ไป. พหุํ วา สาลิเต สนฺเต ๑

พาราณสียํ ผีตาย	๑๑ชาโต วิปฺปกุเล อหํ ^๑ ๑
มจฺจุพฺยาศิรราภีโต	โอบาเหตุวา มหาวนํ
นิพฺพานํ ปทเมสนฺโต	ชฺชิลฺลสุ ปริพฺพชฺชํ ๑
ตทา เทว ภาตโร มยฺหํ	ปพฺพชฺชิสฺสุ มยา สห
อรุเวลาย มาเปตฺวา	อสุสมํ นีวสี อหํ ๑
กสฺสโป นาม โคตฺเตน	๑๒อรุเวลาย นีวสี ^๒
ตโต เม อาสิ ปณฺณตฺติ	๑๓อรุเวลาสุ กสฺสโป ^๓ ๑
นทีสกาเส ภาตา เม	นทีกสฺสปสฺวหฺโย
๑๔อาสิปฺปกาสึ นามเน ^๔	คยาโย คยกสฺสโป ๑
เทว สตานิ กนิญฺจสฺส ^๕	ตีณิ มชฺฌสฺส ภาตฺุโน
มม ปณฺจสตานฺนา	ลิสฺสา สพฺเพ มมานุคา ๑
ตทา อฺุเปจฺจ มํ พุทฺโธ	กตฺวาน วิวิธานิ ^๖ เม
ปาฎิหิรานิ โลกคฺโค	วิเนสิ นรสารถิ ๑
สทฺสสปริวาเรน	อโหสิ เอหิกฺกุชฺุโก
เตหเว สห สพฺเพหิ	อรหตฺตํ อปาปฺณิ ^๗ ๑
๑๗เต จ อณฺเวย พทฺโว ^๗	ยสสา ^๘ มํ ปริวารยฺุ
สาสิตฺถจฺจ สมตฺโถหํ	ตโต มํ อิลิ สตฺตโม ๑
มหาปริสภาวสฺมี	เอตทคฺเค จเปสิ มํ
อโห พุทฺธเต กตํ การํ	สพลํ เม อชายน ๑
กิลฺลา ฉมาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก

๑ ม. ย. ชาโต วิปฺปมหากุเล ๑ ๒ ม. อรุเวฬฺ์นีวาลีโก, ย. อรุเวลานินวาลีตา ๑

๓-๓ ม. อรุเวฬฺ์กสฺสโป อิติ ๑ ๔-๔ ม. อาสิ สกาสนาเมน ๑ ๕ ย. นทีกสฺส ๑

๖ ย. กตฺวาน นานาวิธานิ ๑ ๗-๗ ม. เต เจวณฺเวย จ พทฺโว ๑ ๘ ม. ย. ลิสฺสา ๑

ตทาทิ การิ กตฺวาน	สสงฺฆเ โลกนายเก
นิปัจจ สิริสา ปาทะ	ตถฺจําณํ อภิปตฺถยิ ๑
ตโต มํ ภควา อาห	สิงฺคินิกฺขสมปฺปโก
สเรน รชนิเยน	กิลสมลหารินา ๑
สุชี ภาวสุสุ ทิฆายุ	ลิจฺฉมตํ ^๑ ปณิธิ ตว
สสงฺฆเ เม กตํ การิ	อตีว วิปฺลํ ตยา ๑
สตสฺสสฺเส อิตโต กปฺเป	โอกกากกกุลสมภโว
โคตโม นาม นามเณ	สตุถา โลเก ภวิสฺสตี ๑
ตสฺส ฆมฺเมสุ ทายาทิ	โอโรโส ฆมฺมนิมฺมิโต
ราโชติ นามเชยฺเยน	หฺสฺสตี สตุถุ สาวโก ๑

[๒]

ปฏฺฐิภาณเยยกาณคฺคํ	ปณฺณาเปสฺสตี นายโก
ตํ สุตฺวา มุทิตโต หุตฺวา	ยารชีวํ ตทา ชินํ ๑
เมตฺตจิตฺโต ปริจรี	ยโต ปณฺณาสมาหิตโต
เตน กมฺเมเน สุกเตน	เจตนาปณิธิหิ จ ๑
ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ	ดาวตีลํ อคณฺจหิ
สตันํ ตินิกฺขตฺตฺตฺตฺจ	เทวราชฺชมการยิ ๑
สตันํ ปณฺจกฺขตฺตฺตฺตฺจ	จกฺกวตฺตี อโหสฺหิ
ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ	คณฺนาโต อสงฺขยํ ๑
สพฺพตฺถ สฺขิตโต อาสี	ตสฺส กมฺมสฺส วาหสา
ปัจจนิเม ภาวสมฺปตฺเต	คิริพฺพชฺปรุตฺตเม ๑
ชาโต วิปฺปกฺเล นิตฺเต	วิกัลจฺฉาทนาสเน

๑ ม. ลิจฺฉมตฺ ๑ ๒ ม. เอตฺถนฺตเร ส เต เหตุคฺคฺเณ ตฺมฺมฺจ สกฺกยปฺตฺโต นราสโม,
 ย. สเก เตเหตุคฺคฺเณ ตฺมฺมฺจ สกฺกยปฺตฺโต นราสโมติ ทิสฺสนฺตี ๑

กัญจฉุกิขัง ปาหาลี
 ยทา ชินฺโณ จ วุฑฺโธ จ
 ๑ปพพาเซนฺติ น มํ เกจิ^๑
 เตน ทิโน วิวณฺณงฺโค
 ทิสฺวา มหาคารุณิโก
 กิมตถํ ปุตฺต สโสกฺกฺโข
 ปพพชฺชํ น ลภะ วีร
 เตน สโเสน ทิโนมฺหิ^๒
 ตทา ภิกฺขุ สมานตฺวา
 อิมสฺส อธิการํ เย
 สารีปฺตฺโต ตทาโวจ
 กัญจฉุกิขัง ทาเปสิ
 สาธุ สาธุ กตถญฺญสิ
 ปพพาเซหิ ทิขํ วุฑฺฒํ
 ตโต อลตถํ ปพพชฺชํ
 น จิเรเนว กาลेณ
 สกฺกจจํ มุณีเน วากุยํ
 ปฏฺฐิภาณยฺยกานคฺคํ
 กิเลสํ ฌาปิตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคถํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส
 สารีปฺตฺตสฺส ตาทิโน ๑
 ตทารามมฺุปากมฺี
 ชินฺณํ ทุพฺพลถามกํ ๑
 โสโก จาสี ตทา อหํ
 มมมาห^๓ มหามุณี ๑
 พฺรุหิ เต จิตฺตชฺชํ รุชฺชํ
 สุวากฺขาเต ตว สาสเน ๑
 สรณํ โหหิ นายก
 อปฺุจฺฉิ มุณี สตฺตโม ๑
 สรณฺตา^๔ พฺยาหฺรณฺตุ เต
 การมสฺส สรณมฺหํ ๑
 ปิณฺฑทาย จรโต มมํ
 สารีปฺตฺต อิมํ ตฺวํ ๑
 ๕-๕ เหสฺสติ ปุชฺชนิโย^๕ อยํ
 กมฺวาโจปสมฺปทํ ๑
 ปาปฺุณฺนี อาสวกฺขยํ
 สุณามิ มุทิตฺโต ยโต
 ตโต มํ จปยิ ชิโน ๑
 ภวา สพฺเพ สมฺมุทตา
 วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 กถํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อญฺฉิเม

๑-๑ ม. ปพพชติ น มํ โกจิ ๑
 ๔ ม. สรณฺติ ๑

๒ ย. มมาห จ ๑ ๓ ม. ทิโนสมิ ๑
 ๕-๕ ม. ย. เหสฺสตาชานิโย ๑

ฉพภิณฺญา สจฺฉิกิตตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ราเช เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 ราชตฤเรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสมั โมฆราชตฤရာปทานั (๕๔๐)

[๑๓๐] °ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู	สพฺพโลกหิตो มุณี°
อิโต สตสทสฺสสมฺหิ	กปฺเป อูปฺชชฺชึ จกฺขุมา ฯ
โอวาทโก วิณฺญาปโก	ตารโก สพฺพปาณินํ
เทสนากุสโล พุทฺโธ	ตารลึ ชนตํ พหุํ ฯ
อนุกมฺปโก การุณิโก	หิตลึ สพฺพปาณินํ
สมฺปตฺเต ติตฺถิเย สพฺเพ	ปญฺจลึเล ปตฺติจฺฉหิ ฯ
เอวํ นีรากุลํ อาลิ	สุณฺณตํ ติตฺถิเยหิ จ
วิจิตฺตํ อรหนฺเตหิ	วสีฏฺเทหิ ตาทิภิ ฯ
รัตนานภฺจฺจปญฺญาสํ	อุคฺคโต โส มหามุณี
กญฺจนคฺฆิยสงฺกาโส	พตฺตีสวรลกฺขโณ ฯ
วสฺสสตสทสฺसानิ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ดาวตา ติฏฺฐมาโน โส	ตารลึ ชนตํ พหุํ ฯ
ตทาทํ หํสวติยา	กุเล อณฺณตเร อหุ
ปรกมฺมายเน ยุตฺโต	นตฺถิ เม กิณฺจึ สนฺธนํ ฯ
ปฏฺฐิกกมนสาลาญํ	วสนฺโต กตฺถุมิยํ
อคคึ อุชฺชชาลยึ ตตฺถ	๒๓๒ ทฺยทกณฺหา ลิลามหิ๒๓๒ ฯ
ตทา ปริสตี นาโถ	จตุสฺจจํ ปกาสะโก

๑-๑ ม. ย. ปทุมุตฺตโร นาม ชินเ สพฺพโลกวิฑู มุณี ฯ

๒-๒ ม. ทฬฺหํ กณฺหาสิ สา มหิ ฯ

สาวกั สมปทิตเตลิ	ลูขจีวรธารกั ๑
ตสส ตมฺหิ คุณฺเณ ตุญฺโฆ	ปฏฺฐิพชช ^๑ ตถาคตํ
ลูขจีวรธารคคํ	ปตฺถยึ จานมฺตตมํ ๑
ตทา อโวจ ภควา	สาวเก ปทุมฺตตโร
ปสฺสเถตํ ปุริสํ	กุเจลํ ตนฺุเทหํ ๑
ปีติปฺสหนฺนวหนํ	สทฺธาณสมนฺวิตํ
อุทคคตฺนุชฺชํ ภูจฺจํ	อจลํ สาลปิณฺฑิตํ ๑
เอโส ปตฺถเถติ ตํ จานํ	สจฺจเสณสฺส ภิกฺขุโน
^๒ ลูขจีวรธาริสฺส ตสฺส	วณฺณคตาสโย ^๒ ๑
ตํ สุตฺวา มุทิตฺโต หุตฺวา	นิปฺจจ สิริสา ชินํ
ยวชฺชิวํ สุภํ กมฺมํ	กริตฺวา ชินสาลเน ๑
เตน กมฺเมเน สุกฺเตเน	เจตนาปณฺธิธึ ๑
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	^๓ ตาวตึลํ อคณฺจหํ ^๓ ๑
ปฏฺฐิกกมนสาลายํ	ภุมฺมิตาหนกมฺมุนา ^๔
สมสทฺสลํ นิริเย	อชยฺหึ เวทนาภฺภูทิต ๑
เตน กมฺมวเสเสน	ปญฺจ ชาติสตานิหํ
มนุสฺโส กุโลช หุตฺวา	ปาภฺยิยา ^๕ ลกฺขณฺงกิตโต ๑
ปญฺจ ชาติสตานเว	กุญฺจโรคสมปปีโต
มหาทฺกุกฺขํ อนุภวึ	ตสฺส กมฺมสฺส วาหสา ๑
อิมฺมุหิ ภทฺทเก กปฺเป	อุปริภฺภูจฺจ ^๖ ยสฺสลิหนํ
ปิณฺชปาเตเน ตปฺเปลึ	ปสฺนฺนมานโส อหํ ๑
เตน กมฺมวิเสเสน	เจตนาปณฺธิธึ ๑

๑ ม. ย. ปณิปปจ ๑

๒-๒ ม. ลูขจีวรธาริสฺส ตสฺส วณฺณคตาสโย ๑

๓-๓ ม. ย. ตาวตึลฺลปโค อหํ ๑ ๔ ม. ย. ภุมฺมิตาหนกมฺมุนา ๑

๕ ม. ชาตียา, ย. ตตียา กรณฺงกิตโต ๑ ๖ ย. อุปติภฺภูจฺจ ๑

ชหิตวา มานุสั เทหิ
 ปจฉิเม ภวสมปตเต
 ปิตุโน อจเจยนานหิ
 กุญฺจโรคาภิภูโตหิ
 โมฆั ราชชสุขั ยสฺมา
 กายสส โทสั ทิสวาน
 พาวริสส ทิชคคสส
 มหตา ปริวารน
 อปฺจฉิ นินฺถนั ปณฺหิ
 อยั โลกั ปโร โลกั
 ทิฏฺฐินฺเต^๑ นานิชานามิ
 เอวํ อภิกกนฺตทสฺสาวี
 กถั โลกั อเวกขนฺตั
 สฺสณฺณโต โลกั อเวกขสฺสุ
 อตฺตานุทิฏฺฐิ อฺหจ
 เอวํ โลกั อเวกขนฺตั
 อิติ มํ อภณิ พุทฺโธ
 สห คาถาวสานน
 กาสาวตถวสโน
 สงฺฆิเกสฺสุ วิหารสฺสุ
 มา วิหารโ ปทฺสฺสีติ
 สงฺการกฺุภา อาหตฺวา^๒

ดาวตีสั อคณฺจหิ ๑
 อชาเยี ชตฺติเย กุเล
 มหาราชชสมปปีโต ๑
 รตฺติย^๓ น สฺขั ลเก
 โมฆั ราชา ตโต อหิ ๑
 ปพฺพชึ อนุคาริยั
 ลิสฺสตฺตํ อชฺฌปาคามิ ๑
 อฺเปจฺจ นรนาเยกั
 วาคิสฺ^๔ วาทิสฺสุนหิ ๑
 พฺรหมโลโก สเทวโก
 โคตมสฺส ยสฺสสิโน ๑
 อตฺถิ ปณฺเฬน อาคมั
 มจฺจุราชา น ปสฺสติ ๑
 โมฆราชา สทา สโต
 เอวํ มจฺจุตฺตโร ลียา ๑
 มจฺจุราชา น ปสฺสติ
 สพฺพโรคตฺติกิจฺจโก ๑
 เกสมสฺสุวิวชฺชิตโต
 อาสิ ภิภุชฺช ตถารหิ^๕ ๑
 น วสิ ไรคปปีโต
 วาจายาภิสฺสปีพิโต^๖ ๑
 สฺसानา รติกาหิ จ

๑ ม. น รตี ๑ ๒ ม. ตั วีรั ๑ ๓ ม. ย. ทิฏฺฐิโน ๑ ๔ ม. ตถารหา ๑
 ๕ ม. วาตรโคเทหิ ปีพิโต ๑ ๖ ม. อาหิตวา ๑

ตโต สงฆาภี กริตวาน ธารยี้ ลูขจิวรํ ๑
 มหาภิสกโก ตสมี เม คุณเ ตุฏฺโจะ วินายโก
 ลูขจิวรธารีนํ ๑
 ปุณฺณปาปปริกขิโณ ๑
 ลีขิว อนุปาทานโ ๑
 กิเลสา ฌาปิตา มยหํ ๑
 นาโคว พนฺธนํ เจตวา ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ ๑
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส ๑
 จฬภินฺญา สจฺฉิกิตา ๑
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา โมฆราชา เถโร ๑
 อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑

โมฆราชตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

อุทฺทาน์

กจฺจาโน วฏฺกสิ เถโร ๑
 ทพฺโพ กุมารนาโม จ ๑
 อรุเวลกสฺสโป ราโธ ๑
 ตีณิ คาถาสฺตานेतฺถ ๑
 มหากปฺปินสฺวหโย ๑
 พาหิโย โภฏฺจิกโก วสิ ๑
 โมฆราชา จ ปณฺหิตโต ๑
 ทฺวาสภูจิจิ เจว ปิณฺหิตา ๑

กจฺจายนวคฺโค จตฺตฺปนฺญาโส ๑

หิเตลีสี สพพสตุตทานัง
 ินนุททามวเร ตสส
 คนุชกุฏิสมาสนุเน
 ตทา ปิณฑาย คจจันตัง
 ทิสวา จิตตัง ปสาเทตวา
 ราชุชยานัง ตทา คนุตวา
 อมพปิณฑัง คเหตุวาน
 ตทา เม จิตตมถยาย
 อุกุจจากสส หตถโต
 อทาสี^๑ ภูจจิตโต
 ปตเต ปกขิปป ปกเขหิ
 สเรน รชนีเยน
 วสสนโต พุทชชุตถัง
 ตทา มุทิตจิตตัง มัง
 สกุนคมิ อูปาคนุตวา
 ตโต จุโตหัง ตลิตเต
 มนุสสโยนิมาคณจี
 อิมมहि ภาททเก กปเป
 กสสโป นาม โคตเตน
 สาสนัง ไชตยิตวา โส
 วินยิตวาน เวเนยเย
 นิพพุเต ตมहि โลกคเค
 ปุชชตถาย พุทชสส

พหุ โมเจสิ พนุชชา ๑
 อโหสิ ปุสสโกกิโล^๒
 อมพรุกเข วลามหัง ๑
 ทกขิเณยยัง ชินุตตมัม
 ๒มถชุนา อภิกุชหัง^๓ ๑
 สุปกัม กนกตตัง
 สมพพุทสโสปนามยี่ ๑
 มหาการุณีโก ชิน
 ปตตัง ปคคณหิ นายโก ๑
 อมพปิณฑัง มหามุเน
 ปถชลี กตวาน มถชุนา ๑
 สวนีเยน มถชุนา^๔
 นิพหัง^๕ คนุตวา นิพชชหัง ๑
 พุทชเปมคตาสย
 ฆาตยิ ภูจจมานโส^๖ ๑
 อนุกโถตวา มหาสุขัง
 ตสส กมมสส วาหสา ๑
 พุทหมพนุช มหายโส
 อูปชชชิวทตัง วโร ๑
 อภิกุชย กุติตถิเย
 นิพพุโต โส สสาวโก ๑
 ปสนุชา ชนตา พุ
 ฐูป กุพพนุติ สตุถุโน ๑

๑-๑ ม. นนุททามวเน ... ๒-๒ ม. มถชุนาภิกุชหัง ๑ ๓ ย. ททามิ ๑
 ๔ ม. วคคณา, ย. ฐสนา ๑ ๕ ม. นีหัง ๑ ๖ ย. ภูจจมานสา ๑

สตตโยชนิกัง ฐป
 กาเรสุสาม^๒ มहेลิสสุ
 กิกิโน กาลิราชสุส
 หุตวาทัง อปฺปมาณสุส
 ตทา เต มม วาเกยน
 อกัสมุ นรธีรสสุ
 เตน กมฺเมน สุกเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ
 สวตฺถิยํ ปุรวเร
 ปุรฺรปฺปเวเส สุคตํ
 ปพฺพชิตฺวาน น จิรํ
 เจตฺติยสุส ปมาณํ ยํ
 ลक्षणภททิสฺสโรหํ
 สเรน มนฺุเรนทํ
 มณฺุชฺสสุสฺวาน ภูิกฺขุณฺ
 ผลทาเนน พุทฺธสุส
 สามณฺณผลสมฺปนฺโน
 กิเลสํ ฌาปิตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺุณฺ เจตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อณฺุปฺปตฺตา
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺตฺโส

สตตฺรตฺตณฺุสิตํ^๑
 อิจฺเจวํ มนฺุตฺตยนฺุติ เต ๑
 ตทา เสนาย นายโก
 ปมาณํ เจตฺติเย วทํ ๑
 เจตฺติยํ โยชนฺุคฺคตํ
 นานารตฺตณฺุสิตํ ๑
 เจตฺตนาปณฺิธีหิ จ
 ตาวตฺตีสํ อคฺคณฺุจฺหํ ๑
 ชาโต เสฏฺฐิจฺจุเล อหํ
 อิทฺเต ฌีเต มหทฺตฺตเน ๑
 ทิสฺวา วิมฺหิตฺตมานโส
 อรหตฺตํ อปาปฺุณฺี ๑
 อกริ เตน กมฺมฺุนา
 ชาโต ปรีพฺุวารโห ๑
 ปุชฺเตตฺวา อิตฺตฺตตฺตมํ
 อคฺคตฺตํ อณฺุปาปฺุณฺี ๑
 คฺคณฺุณฺุสฺสรณฺเณน จ
 วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 ภวา สพฺุเพ สมฺุหตา
 วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 มม พุทฺธสุส สนฺุติเก
 กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อณฺุจฺฉิเม

๑ ย. สตตฺรตฺตณฺุสิตํ ๑

๒ ม. กิริสฺสาม ๑

โคตโม นาม นามเน	สตุถา โลเก ภวิสฺสตี ๑
ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาโท	โอรโส ฐมฺมนิมฺมีโต
เรวโต นาม นามเน	hesฺสตี สตุถุ สาวโก ๑
เตน กมฺเมเน สุกเตน	เจตนาปณฺธิธีหิ จ
ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ	ดาวตฺตีลํ อคณฺจหํ ๑
ปจฺฉินฺเม จ ภเว ทานิ	ชาโตหํ โกลิเย ปุเร
ชตฺตีเย กุลสมฺปนฺเน	อิทุเช ผีเต มหฺทฺชเน ๑
ยทา กปิลวตฺตฺถุสฺมี	พฺพุโธ ฐมฺมํ อเทสยิ
ตทา ปสนฺโน สุกเต	ปพฺพชฺชี่ อนคาริยํ ๑
กงฺขา เม พฺพุลา อาสิ	กปฺปากปฺเป ตฺหิ ตฺหิ
ตํ สพฺพํ วินยิ พฺพุโธ	เทเสตฺวา ฐมฺมมฺมุตฺตมํ ๑
ตโตหํ ตินฺณสฺสํโร	ตทา ^๑ ฉานฺนสฺุเช รโต
วิหฺรามิ ตทา พฺพุโธ	มํ ทิสฺวา เอตฺทพฺุริวิ ๑
ยากาจิ กงฺขา อิธ วา หุรํ วา	
สกวเวทียา วา ปฺรเวทียา วา	
ฉายินฺ ^๒ ตา ปชฺชนฺติ สพฺพา	
อาตาปิโน พฺุรหฺมจฺริยํ จรฺนฺตา ๑	
สตฺสทฺสเส กตํ กมฺมํ	ผลํ ทสฺเสสิ เม อิธ
สมฺมุตฺโต สรวเอคว	กิลเส ฉาปยี่ มม ๑
^๓ ตโต มํ ฉานฺนนิรตํ	ทิสฺวา โลกนฺตคฺคฺ มุณี ^๓
ฉายินฺ ภิกฺขุณฺ อคโค	ปญฺญาเปสิ มหามตี ๑
กิลเส ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑

๑ ม. สทา ๑

๒ ม. เย ฉายิน ๑

๓-๓ ม. ตโต ฉานรตํ ทิสฺวา พฺพุโธ โลกนฺตคฺคฺ มุณี ๑

สุวาคตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสุส สนฺตึเก
 ติสฺโส วิชฺชา อณุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺมภีทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬฺภีญญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตึ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กงฺขารเวโต เถโร อีมา คาทาโย อภาลิตฺถาติ ๑

กงฺขารเวตตฺเถรสุส อปทาน์ สมตฺตํ ๑

ตติยํ สิวลิตฺถเธาปทาน์ (๕๔๓)

[๑๓๓] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน สพฺพธมฺเมสุ จกฺขฺมา
 อีโต สตฺสทฺสฺสมฺหิ กปฺเป อฺปฺปชฺชิ นายโก ๑
 สีนฺตฺสฺส อสงฺเขยฺยํ สมาธิ วชิรฺูปโม
 อสงฺเขยฺยํ ฅาณวํ วิมฺตฺติ จ อโนปฺมา ๑
 มนฺชามรฺุณาคาน์^๑ พฺรหฺมานญจ สฺมาคเม
 สมนฺพฺราหฺมณนิกิณฺเณ ฐมฺมํ เทเสสิ นายโก ๑
 สสาวกํ มหาลาภี ปุณฺณวณฺตํ ชฺุตินฺธรํ
 จเปสิ เอตฺทคฺคฺมฺหิ ปริสาสุ วิสาร์โท ๑
 ตทาหํ ขตฺตึโย อาสี นคเร หํสฺสวฺหเย
 สุตฺวา ชินฺสฺส ตํ วากฺยํ สาวกสุส คฺุณํ พหุํ ๑
 นิมนฺตยิตฺวา สตฺตทาหํ โภชยิตฺวา สสาวกํ
 มหาทาน์ ททิตฺวาน ตํ จานํ อภิปตฺถยึ ๑
 ตทา มํ วินตํ ปาเท ทิสฺวาน ปฺริสาสโม
 สเรน มหตา ธีโร^๒ อิมํ วจนมฺพฺรวิ ๑
 ตโต ชินฺสฺส วจนํ โสตุกามา มหาชนา

๑ ม. ย. มนฺชามรฺุณาคาน์ ๑

๒ ม. วีโร ๑

๑ เทวตา อถ คนฺธพฺพา ^๑	พฺรหฺมาโน ^๒ จ มหิทฺธิกา ฯ
สมณพฺราหฺมณา เจว	นมสฺสึสุ กตถชฺลี
นโม เต ปุริสาชณฺณ	นโม เต ปุริสุตฺตม ฯ
ชตฺติเยน มหาทานํ	ทินฺนํ สตฺตาทากาธิก ^๓
โสตุกามา ผลํ ตสฺส	พฺยากรโรหิ มหามุณี ฯ
ตโต อโวจ ภควา	สุณฺหาถ มม ภาสิตํ
อปฺปเมยฺยมฺหิ พุทฺธมฺหิ	๔ สสงฺฆมฺหิ ปตฺติภูจฺจิตา ^๔ ฯ
ทกฺขิณาทาย ^๕ โโก วตฺตทา	อปฺปเมยฺยผลา ทิ สา
อปิเจส มหาโกโค	จानํ ปตฺถเถติ อุตฺตมํ ฯ
ลาภี วิปฺลลาภานํ	ยถา ภิกฺขุ สุทฺสโน
ตถาหมฺปิ ภเวยฺยนฺติ	ลจฺจนเสตํ อนาคเต ฯ
สตสทฺสเส อิตโต กปฺเป	โอกฺกากกฺกุลสมฺภโว
โคตโม นาม นาเมน	สตฺถา โลเก ภวิสุสฺสติ ฯ
ตสฺส ธมฺเมสุ ทายาโท	โอโรโส ธมฺมนิมฺมิโต
สิวลี นาม นาเมน	हेสุสฺสติ สตฺถุสฺสาวโก ฯ
เตน กมฺเมน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิวึหิ จ
ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ	๖ ตาวตฺสึ อคณฺณหํ ^๖ ฯ
เอกนฺวเต อิตโต กปฺเป	วิปฺสฺสิ โลกนายโก
อุปฺปชฺชชฺช จารุณฺยโน ^๗	สพฺพธมฺมวิปฺสฺสโก ฯ
ตทาทํ พนฺธุมฺติยา	กฺกุลสฺสณฺณตฺรสฺส จ
ทยิตโต วุญฺจิตโต ^๘ เจว	อาสี กมฺมนฺตพฺยาวโฆ ^๘ ฯ

๑-๑ ม. ย. เทวทานวคนฺธพฺพา ฯ ๒ ย. พฺรหฺมณา ฯ

๓ ม. สตฺตาทากมฺปิ โว, ย. สตฺตาทากํ วิโม ฯ ๔-๔ ส. ย. สสงฺฆมฺหิ สฺสฺปตฺติภูจฺจิตา ฯ

๕ ม. ทกฺขิณา ทาย ฯ ๖-๖ ม. ตาวตฺสึสฺสฺสฺสฺส อหํ ฯ ๗ ม. จารุทฺสโน ฯ

๘ ม. ปสฺสฺสฺสฺสฺส, ย. ปตฺถิตโต ฯ ๙ ม. กมฺมนฺตวาวโฆ ฯ

ตทา อณฺณตโร ปุคฺโค ^๑	วิปสฺสิสฺส มหฺลีนโ
๒ปริเวณํ อกาเรสิ ^๒	มหนฺตมิตฺติ วิสฺสุตํ
นิฏฺฐจิตฺเต จ ^๓ มทาทานํ	ทํ ขุชฺชกสณฺณหิตํ ^๓
นํว ทธี มรฺอุเบจ	วิจฺฉินํ เหนว อทฺทสฺสุ ๑
ตทาหนตฺ ^๔ คเหตุวาน	นทวธี มรฺอุเบจ
กมฺมสํมิขรํ คจฺฉี	ตเมสนฺตทา มมทฺทสฺสุ ๑
สทฺสสมปิ ทตฺวาน	๕นาลภิตฺถ สตทฺวย ^๕
ตโตหเมว จินฺเตสิ	เนตํ เหนสฺสติ โอรกํ ๑
ยถา อิมฺ ชนา สพฺเพ	สกกฺโรนฺตติ ตถาคตํ
อหฺมปิ การํ กริสฺสามิ	สสงฺฆเม โลกนายนเก ๑
๖ตทาหเมว เนตฺวาน๖	ทธี มรฺอุเบจ เอกโต
มทฺทิตฺวา โลกนถสฺส	สสงฺฆสฺส อทาสํ ๑
เตน กมฺเมน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิวิหิ จ
ชฺหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ	ดาวตีสํ อคณฺจหํ ๑
ปุณฺหา พาราณสิยํ	ราชา หุตฺวา มหายโส
สตฺตฺกสฺส ตทา ทฺภูจฺ ^๗	ทฺวารโรธํ อการยิ ๑
ตทา ตปฺสฺสิโน รุทฺธา	เอกาหํ รกฺขิตา อหุํ
ตโต ตสฺส วิปาเกน	ปาปิฏฺจ ^๘ นิริยํ ภุสํ ๑
ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ	ชาโตหํ โลกิเย ปุเร
๙สุปฺปวาสา ว เม มาตา	มหาลิลิจฺฉวิ เม ปิตา ^๙ ๑
ชตฺติเย ปุณฺณกมฺเมน	ทฺวารโรธสฺส วาหสา

๑ ม. ย. ปุโค ๑ ๒-๒ ม. ปริเวสํ อการยิ ๑ ๓-๓ ม. มทาทานน ทํ ขุชฺชกสณฺณหิตํ ๑
๔ ย. ตทาภตฺตํ ๑ ๕-๕ ม. นาลภิสฺ จ ตํ ทฺวย ๑

๖-๖ ม. ย. ตทาหเมว จินฺเตตฺวา ๑ ๗ ย. ทฺภูโต ๑ ๘ ม. ปาปตี, ย. ปาปตฺตํ ๑

๙-๙ ม. ย. สุปฺปวาสา จ มาตา มหาลิ ลิจฺฉวิ ปิตา ๑

สตุตฺวสฺสานิ นิวลึ	มาตุกฺจฺฉิมฺหิ ทฺกฺชิโต ๑
สตุตฺทาหํ ทฺวารมฺไพหํ	มหาทฺกฺชสมปฺปิโต
มาตา เม จนนฺททาเนน	เอวํ อาสิ สฺทฺกฺชิตา ๑
สฺวตฺถิโตหํ นิกฺขนฺโต	พฺพฺเชน อนฺุกมฺปิโต
นิกฺขนฺตทิวเสเยว	ปพฺพชฺชึ อนฺคาริยํ ๑
อุปฺชฺฌาโย สาริปฺุตฺโต เม	โมคคฺคฺลลาเน มหิทฺธิโก
เกเส โอรฺเปยนฺโต เม	อนฺุสาลิ มหามติ ๑
เกเสสุ ฉิซฺชมาเนสุ	อรหตฺตํ อปาปฺุณึ
เทวา นาคา มนฺุสฺสา จ	ปจฺจเย อุปฺเนนฺติ เม ๑
ปทฺมุตฺตฺรนามภฺจ	วิปฺสฺสิณฺจ วินายกํ
ยํ ปุชฺยึ ปมฺุทฺโต	ปจฺจเยหิ วิเสสฺโต ๑
ตฺโต เตสํ วิเสเสน	กมฺมานํ วิปฺุตฺตมํ
ลามํ ลภามิ สพฺพตฺถ	วเน คาเม ชฺเล ธฺเล ๑
เรวตํ ทสฺสนตฺถาย	ยทา ยาติ วินายโก
ตฺธีสฺมิทฺทฺชฺสทฺสเสหิ	สทฺ โลกคฺคฺนายโก ๑
ตทา เทโวปฺนึเตหิ	มมตฺถาย มหามติ
ปจฺจเยหิ มหาวิโร	สสฺงฺโฆ โลกนายนโก ๑
อุปฺภฺุจฺจิตฺโต มยา พฺุทฺโต	คฺนฺุตฺวา เรวตมทฺทส
ตฺโต เชตวณํ คฺนฺุตฺวา	เอตทคฺเค จเปสิ มํ ๑
ลามินํ สิวลึ อคฺโค	มม ลิสฺเสสุ ภิกฺขโว
สพฺพโลกหิตฺโต สตฺถา	กิตฺตยิ ปริสาสุ มํ ๑
กิลฺสา ฉาปีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุทฺตา
นาโคว พนฺุชฺณํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	มม พฺุทฺทสฺส สนฺฺติเก

ติสโส วิชชา อนุปปตตา กตัม พุทฺธสุส สาสนัม ฯ
 ปฏิสมภีทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตัม พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สุทฺธํ อายสฺมา สิวลึ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 สิวลิตฺถเรสุส อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

จตุตถํ วงศ์สตุเถราปทาน์ (๕๔๔)

[๑๓๔] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน สพฺพธมฺเมสุ จกฺขุมา
 อิตฺโต สตฺสทสฺสสมฺหิ กปฺเป อฺปปชฺชิ นายโก ฯ
 ยถาปิ สาครเ อุมฺมิ^๑ คคเน วิย ตารกา
 เอวํ ปาวจณํ ตสฺส อรหนฺเตหิ จิตฺติตํ ฯ
 สทฺเวาสฺสุรนาเคหิ มนุชฺเหหิ ปุรฺกฺขโต
 สมณพฺรหฺมาหฺมณากิณฺเณ ชนฺมชฺเชม ชินฺตุตฺโต ฯ
 ปภาหิ อนุรณฺชนฺโต โลเก โลกนฺตฺตฺว ชีโน
 วจเนน วิโพเรนฺโต เวเนยฺยปทุมานิ โส ฯ
 เวสารชฺเชหิ สมฺปนฺโน จตฺตฺหิ ปุริสฺสฺสฺสฺสโต
 ปหีนภยสารชฺชฺช เชมปฺตฺโต วิสาร์เท ฯ
 อาสภํ ปวรํ จานํ พุทฺธมฺมิณฺจ เกวลํ
 ปฏฺฐิขานาติ โลกคฺโค นตฺถิ สณฺโฆทโก กฺวจิ ฯ
 สีนฺนาทมสมฺภีตํ นทฺโต ตสฺส ตาทีโน
 เทโว นโร วา พฺรหฺมา วา ปฏฺฐิวตฺตา น วิชฺชติ ฯ
 เทเสนฺโต ปวรํ ฐมฺมํ สนฺตฺวาเรนฺโต สทฺเวกํ

๑ ม. ย. อุมิ ฯ

ธมมจกุกั ปวตเตตติ	ปริสาสุ วิสารโท ๑
ปฏิกิภาณวตัง อคคัง	สาวกั สาธุสมมตัง
คุณัง พหุํ ปกิตฺเตตฺตวา	เอตทคฺเค จเปลิตัง ๑
ตทาทัง หังสวติยา	พฺรหฺมโณ สาธุสมมโต
สพฺพเวทวิฑู ชาโต	วงฺคิโส ^๑ วาทิสฺสูทโน ๑
อุเปจฺจ ตัง มหาวีรํ	๒ สุตฺวา ตัง ^๒ ธมฺมเทสนํ
ปีติวรํ ปฏิลลภี	สาวกสฺส คฺคุณ รัตโต ๑
นิมนฺตยิตฺวา สุกตัง	สสงฺฆํ โลกนฺนุทฺนํ
สตุตฺตาทัง โภชยิตฺวาหัง	ทฺสเสหิ ฉาหยี ตทา ๑
นิปฺจจ สิริสา ปาเท	กโตกาโส กตญฺชลิ
เอกมนฺตัง จิตฺโต หฺมฺมฺโจ	สนฺถวี ชินมฺตฺตมํ ๑
นโม เต วาทิสฺสูทน ^๓	นโม เต อิลิสฺตฺตม ^๔
นโม เต สพฺพโลกคฺค	นโม เต อภยํกร ๑
นโม เต มารมณ	นโม เต ทิฏฺฐิสฺสูทน
นโม เต สนฺตีสฺสุท	นโม เต สรณํกร ๑
อนาถานํ ภวํ นาถ	ภีตานํ อภยปฺปโท
วิสฺสาสํ ภูมิสฺนฺตानํ ^๕	สรณํ สรณฺณลีนํ ๑
เอวมาทีหิ สมฺพทฺธัง	สนฺถวิตฺวา มหาคฺคุณัง
อโวจํ วาทิสฺสูทสฺส ^๖	คตฺตี ปปโปมิ ภิกฺขุโน ๑
ตทา อโวจ ภาควา	อนนฺตฺตปฏิกิภาณวา
โย โส พุทฺธัง อโฆเชลิสฺส ^๗	สตุตฺตาทัง สหสาวกํ ๑
คฺคุณญจ เม ปกิตฺเตลลิตี	ปสนฺโน เสหิ ปาณินิ

๑ ม. ย. วาคิโส ๑ ๒-๒ ม. สุตฺวาหัง ๑ ๓ ม. วาทิมทฺทน, ย. วาทิสทฺทล ๑
 ๔ ย. นุริสฺตฺตม ๑ ๕-๕ ม. วิสฺสามภูมि สนฺตานํ, ย. วิสฺสามภูมิสนฺตนํ ๑
 ๖ ม. วาทิสฺสูทส ๑ เอวมฺปฺริปิ ๑ ๗ ย. อปฺุเชชฺช ๑

เอโส ปตฺถยเต จานํ
 อนาคตมฺหิ อทฺธาเน
 เทวมนุสฺสสมฺปตฺตี
 สตสฺสเส อีโต กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน
 ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาโท
 วงฺคีโส นาม นามเน
 ตํ สุตฺวา มุทิตฺโต หุตฺวา
 ปจฺจเยหิ อฺปฏฺจาลี
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ
 ปจฺฉา ชาโต ยทา อาลี
 สพฺพเวทวิฑู ชาโต
 วคฺคฺสโร^๑ จิตฺตกถิ
 วงฺเค ชาโตติ วงฺคีโส
 วงฺคีโส อิติ เม นามํ
 ยทาหํ วิณฺญตํ ปตฺโต
 ตทา ราชคฺเห รมฺเม
 วาหิสฺสรสฺส ภิกฺขุโน ๑
 ลจฺจเสตํ มโนเรถํ
 อนฺุโกตฺวา อนปฺปกํ ๑
 โอกฺกาทกฺกุลสมฺภาโว
 สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ๑
 โอรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
 เหลสฺสติ สตฺถุสฺวาโก ๑
 ยาวชิวํ ตทา ชินํ
 เมตฺตจิตฺโต ตถาคตํ ๑
 เจตนาปณฺิธีหิ จ
 ตาวตีสํ อคณฺจหํ^๒ ๑
^๒ปริพฺพาชกฺุเล อหํ^๒
 ชาติยา สตฺตวสฺสิโก ๑
 วาทสฺตฺถวิสฺสโร
 ปรวาทปฺปมทฺทโน ๑
 วงฺเน อิสฺสโรติ वा
 อคณฺปิ^๓ โลกสมฺมตํ ๑
 จิตฺโต ปจฺมโยพฺพเน
^๔สารีปฺตฺตตฺถจ อทฺทลํ^๔ ๑

ปณฺจวิสฺติมํ ภาณวารํ ๑

๑ ม. ย. ตฺลิตํ อคมาสํ ๑ ๒-๒ ม. ชาโต วิปฺปกฺุเล อหํ ๑ ๓ ม. วาหิสฺสโร ๑
 ๔ ม. ย. อภาวี ๑ ๕-๕ ม. สารีปฺตฺตตฺถจ, ย. สารีปฺตฺตตฺถทฺทลํ ๑

ปัญทาย วิจรณตัม ตัม	ปตตปาถนี สุตฺตํ
อโลลกขี มิตถาณี	ยุคมตตัม อุกิกขตัม ^๑ ๗
ตัม ทิสวา วิมฺหิตโต หุตฺวา	อโวจมนนฺจจฺว ^๒
กณิการวํ นิจิตัม ^๓	จิตตัม คาถาปนํ อหํ ๗
อากิกฺขี โส เม สตุถารํ	สมฺพุทฺธํ โลกนายกํ
ตทา โส ปณฺทิตโต ธีโร	อุตฺตร ^๔ สมโวจ เม ๗
วิราคสทิตํ วากุญํ	กตฺวา ทฺพทสมฺมุตฺตมํ
วิจิตฺตปฏฺฐิภาณเหติ	โตลิตโต เตน ตาทินา ๗
นิปฺจจ สิริสา ปาเท	ปฺพุทฺธาเชหิตี อพฺรวิ ^๕
ตโต มํ ส มหปฺปณฺโณ	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺมฺพานยิ ๗
นิปฺจจ สิริสา ปาเท	นีสึทึ สตุถุ สนฺตฺติเก
มมาห วทตํ เสฏฺฐโจ	สจฺจํ วงฺคีส กจฺจิจิ เต ^๖ ๗

[๗]

มตํ สีสวํ วิทิตํ	สุคตฺติทฺทคตฺติมตํ ^๗
ตฺยุหํ วิชฺชาวิเสเสน	สเจ สกฺโกลฺลิตฺติ วาจย ๗
อามฺเต ^๘ เม ปฏฺฐิณฺณาเต	ตีณฺนิ สีสานฺนิ ทสฺสยิ
อโถ นิริยเทเวสุ ^๙	อฺปฺปนฺเนน อวาจยิ ๗
ตทา ชีณาสวสฺเสว ^{๑๐}	สีสํ ทสฺสเสลฺลิตฺติ นายโก
ตโตหํ วิหตารมฺโภ	ปฺพุทฺธชฺชํ สมยาจิสํ ๗
ปฺพุทฺธชิตฺวาน สฺสุคตํ	สนฺถวามิ ยทึ ตทึ ^{๑๑}

๑ ม. นิทกฺขิตํ, ย. นิริกฺขตํ ๗ ๒ ม. อโวจํ มนฺจจฺว ๗ ๓-๓ ย. กณิการปริจฺจิตํ ๗
 ๔ ม. อุตฺตรี ๗ ๕-๕ ม. ปฺพุทฺธาเชหิตี มํ พฺรวิ, ย. ปฺพุทฺธาเชหิตี จ พฺรวิ ๗
 ๖ ม. กิณฺจิจิ วงฺคีส ชานาลิ ๗ ๗ ม. เอตฺถนฺตเร กิณฺจิจิ ลิปฺปนฺนิตฺติ ตสฺสสํ ชานามิตฺติ จ
 อพฺรวิ อิตฺติ ทิสฺสนฺตฺติ ๗ ๘ ม. ย. มตฺตีสํ วนจฺจฺทฺธํ อปฺปิ พารสวสฺสสิกํ ๗
 ๙ ย. อามฺตฺติ ๗ ๑๐-๑๐ ม. นิริยนฺรเทเวสุ ๗ ๑๑ ลี. ย. ปจฺเจกพฺพุทฺธสฺส ๗
 ๑๒ ม. ตทึ ตทึ ๗

ตโต มํ ^๑กวิจิตโตติ อชฺชฌายนฺตฺติ หิ^๑ ภิกฺขโว ๑
 ตโต วิมฺสนตฺถํ เม อาท พุทฺโธ วินายโก
^๒ตฺกกิตานํ อีมา คาคา จานโส ปฏฺิภนฺตฺติ วา^๒ ๑
 น ^๓กพฺพจิตฺโตหํ วีร จานโส ปฏฺิภนฺตฺติ เม^๓
 เตนหิ ทานิ วงฺคีส จานโส สนฺถวาหิ มํ ๑
 ตทาหํ สนฺถวี ธีร คาคาหิ อิลิสฺสตฺตมํ
^๔โส จานโส^๔ ตทา ตฺถุจฺจ ชีโน อคฺเค จเปสิ มํ ๑
 ปฏฺิภาณน จิตฺเตน อณฺเณสมตฺติมณฺณหํ
 เปสโล^๕ เตน สํวิคฺโค อรหตฺตํ อปาปฺุณี ๑
 ปฏฺิภาณวตฺตํ อคฺโค อณฺโณ โภจิ น วิชฺชติ
 ยถายํ ภิกฺขุ วงฺคีส เอวํ ชาเรถ ภิกฺขโว ๑
 สตสทสฺเส กตํ กมฺมํ ผลํ ทสฺเสสิ เม อิท
 สฺมุตฺโต สรวเอโว ^๖กิลเส ฌาปิตา^๖ มม ๑
 กิลเส ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สฺวาคตํ วต เม อาส มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสโส วิชฺชา อนฺุปฺตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
 จพฺพิณฺญา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา วงฺคีส เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 วงฺคีสตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑-๑ ม. กพฺพจิตฺโตติ อชฺชฌายนฺตฺติห ๑ ๒-๒ ม. ตฺกกิตา ปณฺิมา คาคา ... ตํ ๑
 ๓ ม. กพฺพจิตฺโตหํ ... มํ ๑ ๔ ม. จานโส เม ๑ ๕ ม. ย. เปสเล ๑
 ๖-๖ ม. ย. กิลเส ฌาปิตี ๑ อิตฺ ปรั สทิสเมว ๑

ปณฺจมนํ นนฺทกตฺเถรธาปทานํ (๕๔๕)

[๑๓๕] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน	สพฺพธมฺเมสุ จกฺขุมา
อิโต สตสฺสสฺสสมฺหิ	กปฺเป อูปฺปชฺชชฺช นายโก ๑
หิตาย สพฺพสฺสตฺตานํ	สุขาย วทตํ วโร
อตุถาย ปุริสาชฌโณ	ปฏฺฐิปนฺโน สเทวเก ๑
ยสคฺคปตฺโต ลีริมา	กิตฺติวณฺณณภโณ ชีโน
ปฺปชฺชิตฺโต สพฺพโลกสฺส	ทิสสา สพฺพธา สุวิสฺสุโต ๑
อตุตฺติณฺณวิจิกิจฺจโณ โส	วิตฺตวตฺตกถํโก
ปรีปฺปณฺณมนสงฺกปโป	ปตฺโต สมฺโพธิมฺมุตฺตมํ ๑
อนุปฺปนฺนสฺส มคฺคสฺส	อูปฺปาเทตา นรุตฺตโม
อนกฺขาทณฺจ อกฺขาลิ	อสนฺชาตณฺจ สณฺขนี ๑
มคฺคณฺณ มคฺควิหุ ^๑ จ	มคฺคกฺขายี นราสโก
มคฺคสฺส กุสโล สตฺธา	สารถีนํ นรุตฺตโม ^๒ ๑
ตทา มหาคารุณิโก	ธมฺมํ เทเสสิ นายโก
นิมฺมุเค โมหปงฺกมฺหิ ^๓	สมฺมุทฺตรติ ปาณินฺ ๑
ภิกฺขุเนนํ โอวทเน	สาวกํ เสฏฺฐสฺสมมตฺ ^๔
วณฺณนํ เอตทคฺคมฺหิ	ปณฺญาเปสิ มหามฺุณี ๑
ตํ สุตฺวาทํ ปมฺุทิตฺโต	นิมนฺเตตฺวา ตถาคตํ
โกชยิตฺวา สสงฺฆนฺตํ	ปตฺถยฺย จานมฺุตฺตมํ ๑
ตทา ปมฺุทิตฺโต นาโถ	มํ อโวจ มหาวีสิ
สุชฺชี่ ภวสฺสุ ทิสายุ ^๕	ลจฺจเสตํ มโนรํ ๑
สตสฺสสฺสเส อิโต กปฺเป	โอกฺกากกฺุลสมฺภโว
โคตโม นาม นามเน	สตฺธา โลเก ภวิสฺสติ ๑

๑ ลี. ย. โส มคฺควิหุ ๑

๒ ม. นรุตฺตโม ๑

๓ ม. กามปงฺกมฺหิ ๑

๔ ม. ย. เสฏฺฐสฺสมมตํ ๑

๕ ม. ทิสายุ ๑

ตสุส ฐมเมสุ ทายาโท
 นนทโก นาม นามเน
 เตน กมเมเน สุกเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ
 สาวตฺถิยํ ปุรวเร
 ปุรปฺปเวเส สุคตํ
 เซตารามปฏิกุคาเห
 น จิเรเนว กालेณ
 ตโตหํ ติณฺณสํสาโร
 ภิกฺขุหนึ่ง ฐมมกถํ
 สาสิตา ตา มยา สพฺพา
 สตานิ ปณฺจภูนาหิ
 ภิกฺขุหนึ่ง โอวทตํ
 สตสทสฺเส กตํ กมมํ
 สุมฺมตฺโต สรวโคว
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อานุปฺตตา
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกิตา
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา นนทโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 นนทกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑-๑ ม. ย. ตาวตีสูปโค อหํ ๑

ฉกฺฉิ กาทุทายิตุเถราปทาน (๕๔๖)

[๑๓๖] ปทุมุตตโร นาม ชีโน	สพฺพธมฺเมสุ จกฺขมา
อิโต สตสทสฺสสมฺหิ	กปฺเป อูปฺชชฺชि นายโก ๑
นายกานํ วโร สตถา	คฺคณาคฺคณวิฑู ชีโน
กตญญกตเวทึ จ	ติตฺเถ โยเชติ ปาณินโน ๑
สพฺพญญฺ เตน ฅาณน	ตุลยิตฺวา ทยาสโย
เทเสติ ปวโร ฅมฺมํ	อนนฺตคฺคณสญฺจโย ๑
ส กทาจิ มหาวิโร	อนนฺตชนตํ สฺฐิ ^๑
เทเสติ มธฺวํ ฅมฺมํ	จตุสจฺจอุปฺสญฺหิตํ ๑
สุตฺวาน ตํ ฅมฺมวโร	อาทิมชฺฅนตฺโสภานํ
ปาณสตสทสฺสทานํ	ฅมฺมาภิสมฺโย อหุ ๑
นินฺนาทิตา ตทา ภูมิ	คชฺชิสฺสุ จ ปโยธรา
สาธฺวการํ ปวตฺตีสฺสุ	เทวพฺรหฺมณฺราสุรา ๑
อโห การุณิโก สตถา	อโห สทฺธมฺมเทสนา
อโห ภวสฺมุทฺทสฺมี	นิมฺคเค อุกฺขริ ชีโน ๑
เอวํ สํเวคชาเตสฺสุ ^๒	สนรามรพฺรหฺมสุ
กุลปฺปสาทกานคฺคํ	สาวกํ วณฺณนฺยิ ชีโน ๑
ตทาหํ หํสวติยา	ชาโตมจฺจกุลฺเล อหุ
ปาสาทิโก ทสฺสนิโย	ปฺหุตฺชนธฺมญฺวา ๑
หํสารามมฺุเปจฺจาหํ	วณฺทิตฺวา ตํ ตถาคตํ
สุณฺนิตฺวา มธฺวํ ฅมฺมํ	การํ กตฺวา จ ตาทินโน ๑
นิปฺจจ ปาทฺมุเลหํ	อิมํ วจฺนมพฺรวิ

๑-๑ ม. อนนฺตชินตํ สฺฐิ ๑

๒ ม. ปเวทชาเตสฺสุ ๑

กุลปปราสาทกานคโค
 ตาทิโสหิ มหาวีร^๒
 ตทา มหาการุณิกโ
 อาห มํ ปุตต อุตติฏฺจ
 กถํ นาม ชินเ การํ
 สตสทสเส อิตเ กปเป
 โคตโม นาม นาเมน
 ตสฺส ธมฺเมสุ ทายาทโ
 อุกายี นาม นาเมน
 ตํ สุตฺวา มุทิตเ
 เมตฺตจิตฺตเ ปริจรี
 เตน กมฺมวิปาเกน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ
 ชาโต มหามจฺจุเล
 ตทา อชายิ สิหฺรตฺถเ
 หิตาย สพฺพโลกสฺส
 ตทเหว อหํ ชาโต
 ปิโย สหาโย ๙หฺยโก
 เอกุณตีโส วยสา
 ๑๐จฺวสฺสานิ วินาเมตฺวา^๑
 เซตฺวา สเสนกํ มารํ

๑โย ตว สาสเน มุเน^๑ ๑
 พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สาสเน
 ลินฺจนฺโต วามเตน มํ ๑
 ลจฺจเสตํ มโนรํ
 กตฺวาน วิฬโ สียา ๑
 โอกฺกาทกฺกุลสมฺภโว
 สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ๑
 โอรโส ธมฺมนิมฺมิโต
 เหสฺสติ สตฺถุสวโก ๑
 หุตฺวา ยาวชิวํ ตทา ชินํ
 ปจฺจเยหิ วินายกํ ๑
 เจตนาปณฺธิรํหิ จ
 ตาวตีลํ อคณฺจหํ ๑
 รมฺเม กาปิลวตฺถเว
 ๑๑สุทฺโธทโน มหิปปติ^{๑๑} ๑
 รมฺเม ลุณฺพินิกานเน
 สุชาย จ นราสโม ๑
 สห เตเนว วตฺตมิตเ
 วิสฺสภูจเ^{๑๔} นีตีโกวิทเ ๑
 ๑๕นิกฺขนฺโต ปพฺพชิตฺถ โส^{๑๕}
 อาสิ พุทฺโธ วินายโก ๑
 เชปฺยิตฺวาน อาสเว

๑ ม. ย. โย ตยา สนฺถโต มุเน ๑

๓-๓ ม. ย. สุทฺโธทนมหิปปติ ๑

๕-๕ ม. นิกฺขมิตฺวา อคารโต ๑

๒ ม. ย. ตาทิโส โหมหํ วีร ๑

๔ ม. หยิตเ วิยตฺโต ๑

๖-๖ ม. จพฺพสฺสํ วิตฺตินาเมตฺวา ๑

ภวณฺณวํ ตริตฺวาน
 ๑ อิลิวฺหํ ปตฺนํ คนฺตฺวา^๑
 ตโต วิเนลึ ภควา
 เวเนยฺเย วินยฺนโต โส
 อุเปจฺจ มคฺเช คิริ^๒
 ตทา สุทฺโธทเนนาหํ
 คนฺตฺวา ทิสฺวา ทสฺพลํ
 ตทา มเหสี ยาจิตฺวา
 ตโต ปุราหํ คนฺตฺวาน
 ชีโน ตสฺมี คฺุณฺเ ตฺถุจฺโจ
 กุลปฺปสาทกานคฺคํ
 กิเลสฺสา ฉมาปีตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาลึ
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา
 ปฏฺฐิสฺมภีทา จตฺสฺโส
 จฬฺภีญฺญา สจฺฉิกิตฺตา
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กาทฺฬายี เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 กาทฺฬายิตฺถะรสุส อปทานํ สมตฺตํ ๑

พุทฺโธ อาลึ สเทวเก ๑
 วิเนตฺวา ปณฺจวคฺคิเย
 คนฺตฺวา คนฺตฺวา ตฺหึ ตฺหึ ๑
 สงฺคณฺหนฺโต สเทวกํ
 วิหริตฺถ ตทา ชีโน ๑
 ภูมิปาเลน เปลิตโต
 ปพฺพชิตฺวารหา อหุํ ๑
 ปาปยึ กปิลวฺหํ
 ปสาเทลึ มหากุลํ ๑
 ๓ มมาท ปุริสาสโก^๓
 ปณฺญาเปลึ วินายโก ๑
 ภวา สพฺเพ สมฺมุหฺตา
 วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

๑-๑ ม. ย. อิลิวฺหํ คมิตฺวาน ๑

๒ ย. มงฺคลาคิริ ๑

๓-๓ ม. มํ มหาปริสาย โส ๑

สวดมนต์ อภายตเถราปทาน์ (๕๔๗)

[๑๓๗] ปทุมุตตโร นาม ชีโน	สพพธมเมสุ ปารคฺฐิ ^๑
อิโต สตสทสฺสสมฺหิ	กปฺเป อุปฺปชฺชิ นายโก ๑
สรณาคมนเน เกจิ ^๒	นิเวเสสิ ตถาคโต
เกจิ ^๓ สีเล นิเวเสสิ	ทสกมฺมปถุตฺตเม ๑
เทติ กสฺสจि โส ธีโร	สามญฺญผลมุตฺตมํ
สมาปตฺตี ตถา อญฺจ	ติสฺโส วิชฺชา ปเวจฺจติ ๑
จฬิภิญฺญาสุ โยเชติ	กณฺจि สตฺตํ นรุตฺตโม
เทติ กสฺสจิ โส นาโถ	จตฺสโส ปฏฺฐิสฺสภิกขา ๑
โพธเนยฺยํ ปชฺชํ ทิสฺวา	๔ อสงฺเขยฺเยปิ โยชน๕
ขณฺเนน อุปคณฺตฺวาน	วิเนติ นรสารถิ ๑
ตทาทํ หํสวติยํ	อโหสิ พฺราหฺมณฺตฺโร
ปารคฺฐุ สพพเวทานํ	เวยฺยากรณสมฺมโต ๑
นिरุตฺติยา จ กุสโล	นิฆณฺเฑ๕ จ วิสารโ
ปทโก เกฏฺฐภิกฺขุ	จฺนุโหวิจิตฺตโกวิโท๖ ๑
ชงฺขวิหารํ วิจรํ	หํสรามํ อุเปจฺจหํ
อทฺทลํ ปวรํ ^๗ เสฏฺฐจํ	มหาชนปฺรภุชตํ ๑
เทเสนฺตํ วิรชํ ฌมมํ	ปจฺจนิคมตี อหํ
อุเปตฺวา ๘ ตสฺส วาญานิ	สุตฺวาน วิมลานหํ ^๙ ๑
พฺยาหตํ ปุนรุตฺตํ วา	อปตฺถํ วา นีรตฺถกํ
นาทฺทลํ ตสฺส มุณีโน	ตโต ปพฺพชฺชิตอ อหํ ๑

๑ ม. ย. จกฺขุมา ๑ ๒,๓ ม. กิณฺจิ, ย. กณฺจิ ๑ ๔-๔ ม. อสงฺเขยฺยมปิ โยชนํ ๑
 ๕ ม. นิฆณฺฑมุหิ, ย. นิฆณฺเฑ ๑ ๖ ม. ย. ...วิจิตฺตโกวิโท ๑ ๗ ม. วรทํ, ย. วทตํ ๑
 ๘-๘ ม. ตสฺส กลฺยาณํ สุตฺวาน วิมลํ อหํ ๑

น จิเรเนว กาเลน °สพฺพตฺถาปิ วิสารโท^๑
 นิปฺยุถน พุทฺธวจนเ อโหสิ คณิสम्मโต^๒ ฯ
 ตทา จตฺสฺโส คาถาโย คนฺถยิตฺวา สฺพฺยญฺชนา
 สนฺถวิตฺวา ตีโลกคฺคํ เทลยิสฺสํ ทิเน ทิเน ฯ
 วิรตฺโตสิ มหาวีโร สํสาเร สภายे วลํ
 กรุณาย น นิพฺพายิ ตโต การุณิโก มฺหิ ฯ
 °ปฺยุชฺชโนว โย สตฺโต^๓ น กิเลสวโส อหุ
 สมฺปชาโน สติยฺตุตโต ตสฺมา เอโส อจินฺตฺติโย ฯ
 พุทฺพลาณี กิเลสानी ยสฺสาสยคตानी เม
 ฌาณคฺคิปริททฺตฺตมานิ น ชียีสฺสุ ตทพฺภุตํ^๔ ฯ
 โย สพฺพโลกสฺส ครุ โลเก^๕ ยสฺส ตถา ครุ
 ตถาปิ โลกาจริโย โลโก ตสฺसानฺวตฺตโก ฯ
 เวมาทิหิ สมฺพุทฺธํ กิตฺตยิ^๖ ฌมฺมเทสนํ
 ยาวชีวํ กริตฺวาน คโต สคฺคํ ตโต จฺตุโต ฯ
 สตสฺสเส อีโต กปฺเป ยํ พุทฺธมฺภิกิตฺตยิ
 ทฺคฺคตี นานิชานามิ กิตฺตนาย อิทํ ผลํ ฯ
 เทวโลเก มหารชฺชํ °ทิพฺพานุโภสหนตทา^๗
 จกฺกวตฺติมหารชฺชํ พหุโสณฺภาวี อหํ ฯ
 ทฺเว ภเว ปชಾಯามิ เทวตฺเต อถ มานุเส
 อญฺญํ คตี น ชานามิ กิตฺตนาย อิทํ ผลํ ฯ
 ทฺเว กฺุเล ปชಾಯามิ ขตฺติเย อถ พฺราหฺมणे
 นีเจ กฺุเล น ชานามิ กิตฺตนาย อิทํ ผลํ ฯ

๑-๑ ม. สพฺพตฺตวิสารโท, ย. สพฺพตฺตวิสารโท ฯ ๒ ม. คณิสम्मโต ฯ
 ๓-๓ ม. ปฺยุชฺชโนว โย สนฺโต ฯ ๔ ม. ตมพฺภุตํ ฯ ๕ ม. ย. โลโก ฯ
 ๖ ม. ย. กิตฺตยํ ฯ ๗ ม. ปาเทสิ กณฺจนคฺคิยํ, ย. รชฺชปาเทสิ กณฺจยํ ฯ

ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ	คิริพฺพชบุรุตฺตเม
รณโฆหํ พิมฺพิสารสุส	ปุตฺโต นามเนน จาภโย ๑
ปาปมิตฺตวสํ คนฺตวา	นิกณฺเจน สโมหิตไ ^๑
เปสิโต นาฏฺฐปฺตเตน	พฺพุทฺธเสฏฺฐจํ อุเปจฺจหํ ๑
ปจฺฉนิตฺวา นิปฺยุณํ ปณฺหํ	สุตฺวา พฺยากรณฺตฺตมํ
ปพฺพชิตฺวาน น จิรํ	อรรหตฺตํ อปาปฺยุณิ ๑
กิตฺตยิตฺวา ชินวรํ	กิตฺติโต โหมิ สพฺพทา
สุคนฺธเทหฺวทโน	อาสี สุขสมปฺปีโต ๑
ติกฺขทาสลหุปฺปโย	มหาปโย ตเถวหํ
วิจิตฺตปฏฺฐิภาณิ จ	ตสฺส กมฺมสุส วาหสา ๑

อภิตฺถวิตฺวา ปทุมฺตฺตวราหํ
 ปสนฺนจิตฺโต อสมํ สยมฺภุํ
 นาคจฺฉิ กปฺปานิ อปายภฺฐมี
 สตํสทฺสทานิ ผเลน ตสฺส ๑

กิลสา ฉาปีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺสุส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสุส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสุโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จพฺพิณฺญา สจฺฉิกตา	กตํ พฺพุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ๑

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อภโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

อภยตฺถเรสุส อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. ย. วิโมหิตไ ๑

อภุจม์ โลมสติยตเถรปาทาน์ (๕๔๘)

[๑๓๘] อิมมฺหิ ภาทฺทเก ภาปะเป	พฺรหฺมพฺนฺธฺ มหฺยาโส
กสฺสโป นาม นามเนน	อุปปชฺชชฺช วทตํ วโร ๑
ตทาทํ จนฺทโน เจว	ปพฺพชฺชิตฺวาน สาสเน
°อาปาณโกฏฺฐิยํ กมฺม°	ปุริยิตฺวาน สาสเน ๑
ตโต จุตา สนฺตฺลิตํ	อุปปนฺนา อุโภ มยํ
ตตฺถ ทิพฺเพหิ นจฺเจหิ	คฺีเตหิ วาหิตฺเทหิ จ ๑
รฺูปาทิสทฺสงฺเคหิ	อภฺิโภตฺวาน เสสเก
ยาวตฺายํ วลิตฺวาน	อนฺุโภตฺวา ^๒ มหาสุขํ ๑
ตโต จวิตฺวา ติสฺลํ	จนฺทโน อุปปชฺชชช
อหํ กปิลวตฺตฺถสมฺมึ	อชาเย ^๓ สากิยตฺโรช ๑
ยทา อุทฺายิเถเรน	อชฺฌมฺภฺุโจ โลกนฺายโก
อนฺุกมฺปิย สกฺขยานํ	อุเปลฺลิสฺส กปิลวฺหยํ ๑
ตทาทิมานินฺโณ สกฺขยา	น พุทฺทชฺชสฺส คฺุณณฺณฺุโน
ปณฺมณฺุติ น สมฺพุทฺทํ	ชาตฺถิตฺทฺชา อนาทฺรา ๑
เตสํ สงฺกปฺปมณฺุณฺาย	อากาเส จงฺกมฺมิ ชฺชิน
ปชฺชชฺชโน วยิ วสฺลิตฺถ	ปชฺชชฺชิตฺถ ยถา ลิสฺสี ๑
ทสฺเสตฺวา รฺูปมตฺลํ	ปฺนุ อนฺุตรชฺชายถ
เอโกปิ หุตฺวา พหุชฺชา	อโหสิ ปฺนุเรกโก ๑
อนฺุชการํ ปกาสมฺจ	ทสฺสยิตฺวา อนฺุชช
ปาฏฺฐิเหรํ กริตฺวาน	วินยิ ฌาตเก มฺุณิ ๑
จาทฺุทฺทฺทฺโป มหาเมโฆ	ดาวเทว ปวสฺสถ

๑-๑ ม. ย. อาปาณโกฏฺฐิยํ ฐมฺมํ ๑ ๒ ย. อนฺุโภม ๑

๓ ย. อโหสิ ๑

ตทา หิ ชาตกำ พุทโธ เวสสันตรมเทสยิ ฯ
 ตทา เต ขตฺติยา สพฺเพ นินฺหตุวา ชาติจฺจ มหํ
 อุเปลฺลํ สรณํ พุทฺธํ อาห สฺพุทฺโธเน ตทา ฯ
 อิทํ ตตฺติยํ ตว ฐฺริปณฺณ
 ปาทานิ วนฺทามิ สมนตจกฺขุ
 ๑ ยทา หิ ชาโต ๑ ปลวี ปกมฺปยิ
 ยทา จ ตํ นชฺชหิ ชมฺพจฺฉายา ฯ
 ตทา พุทฺธานฺนาวนฺตํ ทิสฺวา วิมฺหิตมานโส
 ปพฺพชิตฺวานน ตตฺถเว
 จนฺทโน เทวปฺตฺโต มํ ๒ อุปกนฺตฺวา อปฺจฺจณ ๒
 ภาทฺเทกรตฺตสฺส ตทา สงฺเขปวิตถารํ นยํ ฯ
 โจทิตฺทํ ตทา เตน อุเปจฺจ นรนาयกํ
 ภาทฺเทกรตฺตํ สุตฺวาน สํวึโคโค วนฺมามโก ฯ
 ตทา มาตรมาปฺจฺจณิ ๓ วเน วจฺจามิ เอกโก
 สฺขุมาโลติ เม มาตา วารยิ เต ๔ ตทา วจํ ฯ
 สพฺพ ๕ กุสํ โปฏฺฐกิลํ อุสิรํ มุณฺชปพฺพช ๖
 อฺรสา ปนฺทิสฺสามิ วิเวกมฺนุพฺรหฺมํ ฯ
 ตทา วนํ ปวิฏฺฐโจทํ สริตฺวา ชินฺสาสนํ
 ภาทฺเทกรตฺตโมวาทํ อรหตฺตํ อปาปฺุณิ ๗
 อตฺตีตํ นานวาคเมยฺย นปฺปฏิกฺงฺเข อนาคตํ
 ยทตฺตีตมฺปหีนนฺตํ อปฺปตฺตณฺจ อนาคตํ ๘
 ปจฺจปฺปนฺนณฺจ โย ฐมฺมํ ตตฺถ ตตฺถ วิปฺสฺสติ

๑-๑ ม. ยทาวิชาโต ฯ

๒-๒ ม. อุปกนฺตฺวานูปฺจฺจณ, ย. อุปกนฺตฺวานุรณฺชถ ฯ

๓ ม. มาตรมฺปฺจฺจณิ ฯ

๔ ม. วารยิ ตํ, ย. ธารยิ เต ฯ

๕ ม. กาสํ, ย. ทพฺพ ฯ

๖ ส. ย. มุณฺชปพฺพช ฯ

อสังหิรั อสงกุปเป	๑ตัม วิทฐา อนุพฐุหเย ^๑ ๑
อชเชว กิจจมาตปเป	โก ชณณมา มรณั สุเว
น ทิ โน สงฺครนฺเตน	มหาเสเนน มจฺจุนา ๑
เอว วิหาริมตาปี	อโหระตตมตฺนุทิตัม
ตัม เว ภาทเทกรตฺโตติ	สนฺโต อาจิกฺขเต มฺนิ ๑
กิลเสา ฌาปีตา มยฺหัม	ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
นาโคว พนฺธนั เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาคตว ๑
สฺวาคตัม วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตัม พุทฺธสฺส สาสนั ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬิภิญฺญา สจฺจิกิตา	กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑
อิตถั สฺหัม อายสฺมา โลมสฺติโย เถโร อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑	
	โลมสฺติยตฺเถรสฺส อปทานั สมตฺตัม ๑

นวมี่ วนวจุจตุเถรอปทานั (๕๕๙)

[๑๓๙] อิมฺมฺหิ ภาทฺเทก กปฺเป	พฺรหฺมพฺนฺธฺ มหายโส
กสฺสโป นาม นามเนน	อุปฺปชฺชติ วทตัม วโร ๑
ตทาทัม ปพฺพชิตฺวาน	ตสฺส พุทฺธสฺส สาสเน
ยารชิวํ จริตฺวาน	พฺรหฺมจระ ^๒ ตโต จุโต ๑
เตน กมฺเมเนน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิวํหิ จ
ชฺหิตฺวา มานุสฺสั เทหัม	ดาวตีสํ อคณฺจหัม ๑
ตโต จุโต อรณฺณมฺหิ	กโปโต อาสหัม ตหิ

๑-๑ ม. วิทฐา มนุพฐุหเย ๑

๒ ม. พฺรหฺมจาร์, ย. พฺรหฺมจเร ๑

วสเต คุณสมปนฺโน
 เมตตจิตฺโต การุณีโก
 อุเปกฺขโก มหาวีโร
 วินีวรณสงกปโป
 วิสสฺมฺโจ น จิเรนาสี
 อุเปจฺจ ปาทมฺมฺลมหิ
 กทาจิ อามิสฺ^๑ เทติ
 ตทา วิปฺลเปเมน
 ตโต จูโต คโต สคฺคํ
 สคฺคา จูโต มนุสฺเสสุ
 อคารํ ฉทฺทยิตฺวาน
 สมเณ ตาปโส ^๒ทิว
 หุตฺวา วลี อรณฺณมฺหิ
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ
 วจฺจโคตฺโต ทิว ตสฺส
 มาตุ เม โทหไฟ อาสี
 ชายมานสมิปฺมฺหิ
 ตโต เม อชนิ มาตา
 คพฺภาโต นิกฺขมฺนฺตํ มํ
 ตโต กุมาโร สิหฺตฺโต
 ตสฺส มิตฺโต ปิโย อาสี
 สตฺตสาเรหิ นิกฺขนฺเต
 อหํปี ปพฺพชิตฺวาน

ภิกฺขุ ฌานรโต สทา ๓
 สทา ปมฺุทิตานโน
 อปฺปมณฺณาสุ โกวิทฺ ๓
 สพฺพสตฺตหิตาสโย
 ตสฺมี สุคตสาวเก ๓
 นิสินฺนสฺส ตทาสุสเม
 ฌมฺมํ เทเสสิ เจกทา ๓
 อุปาสิตฺวา ชินฺตรชฺ
 ปวาโส สขรํ ยถา ๓
 นิพฺพตฺโต ปุณฺณกมฺมฺนา
 ปพฺพชฺี พหฺุโส อหํ ๓
 ปริพฺพาไซ^๒ ตเถวหํ
 อเนกสฺตโย^๓ อหํ ๓
 รมฺเม กาปิลวตฺถเว
 ชายาย อหํเมกฺกมฺี ๓
 ตโรกฺุจฺฉิตฺตสฺส เม
 วนฺวาสา ย นิจฺฉโย ๓
 รมณฺีเย วนฺนฺตเร
 กาสาเยน ปฏฺิคฺคหฺุ ๓
 ชาโต สกฺยกุลฺทฺช
 สฺวิสสฺมฺโจ^๔ สุมานโย ๓
 โอหาย วิปฺลํ ยลํ
 หิมวฺนฺตํ อุปาคมี ๓

๑ ม. สามิสฺ ๓ ๒-๒ ม. วิปโป ปริพฺพไซ ๓

๓ ม. ยฺ. อเนกสฺตโย ๓

๔ ม. สฺวิสสฺมฺโจ ๓

วนาลย์ ภาวนิย์	กสสปี ฐตวาทกั ^๑
ทิสวา ฐตวา ชินุปปาหัง	อุเปลี นรสารถี ๑
โส เม ฌมมံ อเทเสลิ	สพพตถัง สมปกาลสย
ตโตหัง ปพพชิตวาน	วนเมว ปุโนกุกม ^๒ ๑
ตตถปมตโต วิหรั	ฉพภิญญา อปสฺสย ^๓
อโห สฺลททลาโฆมฺหิ	สุमितเตนานุกุมปิโต ๑
กิลสา ฌาปีตา มยหัง	ภาวา สพฺเพ สมฺมูหตา
นาโคว พนฺธนัง ฌตฺวา	วิหรามิ อนาสโว ๑
สฺวาคตัง วต เม อาสิ	พฺพุทเสฏฺฐจฺสส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตฺตา	กตัง พฺพุทสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพภิญญา สจฺฉิกิตา	กตัง พฺพุทสฺส สาสนฺนฺตฺติ ๑
อิตฺถัง สฺพหัง อายสฺมา วนวจฺโฆ เถโร	อิมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๑
วนวจฺฉตฺเถรสฺส อปทาน์ สมตฺตํ ๑	

ทสมี จุฬสูคนุชตเถรอปทาน์ (๕๕๐)

[๑๔๐] อิมฺมฺหิ ภาทฺทเก กปฺเป	พฺรหฺมพฺนฺธุ มหายโส
กสฺสโป นาม นามเน	อฺปฺปชฺชฺชิ วทตัง วโร ๑
อนฺุพฺยณฺชนสมฺปนฺโน	พตฺตีสวรสฺสทฺทณฺ
พฺยามปฺปภาปริวฺโต	รฺลิสฺซาลสโมคฺโต ^๔ ๑
อสฺสาเสตา ยถา จนฺุโท	สุริโยว ปภงฺกโร
นิพฺพาเปตา ยถา เมโฆ	สาคโรว คฺคฺคฺนากโร ๑

๑ ม. ฐตวาทิกั ๑ ๒ ม. ปุณาคมฺ, ยฺ. ปุณาคมฺ^๑ ๑ ๓ ม. อพสฺสย^๑ ๑
 ๔ ม. รฺลิสฺซาลสโมคฺตฺถฺ, ยฺ. รฺลิสฺซาลสโมคฺโต ๑

ชรณีริว สีเลน	หิมวาว สมาธินา
อากาโส วีย ปณณาย	อสงโค อนิโล ยถา ๑
ตทาทัง พาราณลียัง	อุปปนุโน มหากุล
ปหุตชนธณณสมิ	นานารตณสณจเย ๑
มหตา ปริวารณ	นิสินุโน โลกนากัง
อุเปจจ ธมมมสโสสี	อมตัม มโนรหัง ^๑ ๑
ทุตตีสลกขณธโร	สุนกขตโตว จนุทิมมา
อนุกุพยณชนสมปนุโน	กาลราชาว พุลลิตโต ๑
รสิชาลปริกขิตโต	ทิตโตว กนกกาล
พยามปปภาปริวโต	สตรสี ^๒ ทิวากโร ๑
โสณณานโน ชินวโร	รสมณี ^๓ ลิลุจโย
กรุณาปุณณนทโย	คุณน ^๔ วีย สาคโร ๑
โลกวิสสุตกิตติ จ	สินธุว นคุตโตโม
ยสสา วิตโต ธีโร	อากาสสทิส มุณี ๑
อสงคจิตโต สพพตถ	อนิโล วีย นายโก
ปติฏฐา สพพภูตานัง	มหิว มุณี สตุตโตโม ๑
อนูปลิตโต โลกน	โตเยน ปทุมม ยถา
กฺวาทคจจทหน	อคคิกขนุชว ีโส วลี ^๕ ๑
อคโท ^๖ วีย สพพตถ	กิลสวิสนาสโก
คณฐมาทนเสโลว	คณคณวิภูสิโต ๑
คณนัง อากโร ธีโร	รัตนานังว สาคโร
สินธุว จ นราชณโเบ ^๗	กิลสมลหารโก ๑

๑ ม. มโนรหัง ๑

๒ ม. สตรสี, ย. สรสมิว ๑

๓ ม. สมณี ๑

๔ ย. วิวทู ๑

๕-๕ ม. ย. โสภสิ ๑

๖ ม. อคโธ ๑

๗ ม. วนราชัน ๑

วิชยิว มหาโยโธ	मारसेनापप्रमत्तुणे ^๑
จกกวตติว โส ราช	โพชฌมครตนิสสรโร ๑
มหาภิสกุกสงกาโส	โอสพยาธิติกิจจโก
สลลกตโต ยถา เสฏโฐ ^๒	ทิฏฐิจิตตทวิฆาลโก ๑
โส ตทา โลกปชไซโต	สนรามรสกุกโต
ปริสาสุ นราทิจโจ	ธมมံ เทสยเต ชิโน ๑
ทาน์ ทตฺวา มหาโกโค	สีเสน สุกตฺวโปโค
ภาวนาย จ นิพฺพาทิ	อิจฺเจวมนุสสาสถ ๑
เทสนนุตํ มหสฺสาทํ	อาทิมชฺเชนุตโสภนํ
สุณนฺติ ปริสา สพฺพา	อมตํว มหารลํ ๑
สุตฺวา สุมตฺตํ ฌมมํ	ปสนฺโน ชินสาสเน
สุคตํ สรณํ คนฺตฺวา	ยารชิวํ นมสฺสทํ ๑
มุณีโน คนฺธกฺุฎฺฐิยา	อุพฺพฏฺฐสิ ^๓ ตทา มหี
จตฺตฺชฺชาเตน คนฺเชน	มาเส อฏฺฐจ ทิเนสฺวทํ ๑
ปณฺธิชฺชาย สุกนฺธนฺตํ	สรวีรสฺส วิคฺคณฺธิโน ^๔
ตทา ชิโน วิทยากาลิ	สุคนฺธตฺนฺลาภิตํ ๑
โยยํ คนฺธกฺุฎฺฐิภูมि	คนฺเชน อุพฺพฏฺฐิ ^๕ สกิ
เตน กมฺมวิปาเกน	อุปฺปนฺโน ยหิ ^๖ ตหิ ๑
สุคนฺธเทโห สพฺพตฺถ	ภวิสฺสติ อยํ นโร
คุณฺคนฺธชฺชาตโต หุตฺวา	นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๑
เตน กมฺเมเนน สุกเตน	เจตนาปณฺธิวិหิ จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตฺตีสํ อคณฺจทํ ๑

๑ ม. มารเสนาวมททโน ๑ ๒ ม. เวชไซ ๑ ๓ ม. โอปุณฺเชสิ, ย. โอปุณฺเจสิ ๑
 ๔ ม. สรวีรสฺสคนฺธิโน ๑ ๕ ม. ย. คนฺเชนโณปฺนฺชเต ๑ ๖ ม. ตหิ ๑
 ๗ ม. คุณคนฺธชฺชาตโต ๑

ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ
 คพฺภํ เม วสโต มาตา
 ยทา จ มาตุกฺขจฺฉิมฺหา
 สาวตฺถิ สพฺพคนฺธเหหิ
 ปุปฺผวสฺสณฺจ สุรภี
 ฐปานิ จ มหคฺฆานิ
 เทวา จ สพฺพคนฺธเหหิ
 วาสยีสฺสุ สฺกนฺธเนน
 ยทา จ ตฺรฺุณฺเ ภทฺโท
 ตทา เสลฺลํ^๑ สปฺริสํ
 เตหิ สพฺเพหิ สหิโต^๒
^๓ตทา พุทฺธานุภาวนตํ^๔
 สीलํ สฺมาธิปณฺณณฺจ
 ภาเวตฺวา จตฺุโร ฌมฺเม
 ยทา ปพฺพชฺชิตฺโต จาหํ
 นิพฺพายิสฺสํ ยทา จาหํ
 สรโรคนฺโธ จ เสฏฺโฐจฺฉิตฺเตติ^๕ เม
 มหารทํ จนฺทณํ จมฺปกฺกปฺปลํ
 ตเถว คนฺธเ อิตฺเร จ สพฺพโส^๖
 ปสฺยห วายามิ คโต ยหิ^๗ ตหิ^๘ ฯ
 กิเลสํ ฌาปิตา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธณํ ฌตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาสิ

ชาโต วิปฺปกฺกุเล อหํ
 เทเหนาสิ สฺกนฺธิกา^๑ ฯ
 นิกฺขมามิ ตทา ปุริ^๒
 วาสิตา วิย วายถ ฯ
 ทิพฺพคนฺธํ มโนรมํ
 อฺุปวายีสฺสุ ตาวเท ฯ
 ฐปฺปฺุเผหิ ตํ ฆรํ
 ยสฺมี ชาโต อหํ ฆเร ฯ
 ปจฺฉิเม โยพฺพเน จิตฺโต
 วิเนตฺวา นรสารถิ ฯ
 สาวตฺถิปุรฺมาคโต
 ทิสฺวา ปพฺพชฺชิตฺโต อหํ ฯ
 วิมุตฺติณฺจ อนฺุตฺตรํ
 ปาปฺุณฺเ อาสวกฺขยํ ฯ
 ยทา จ ๖ อรทํ อหํ^๓
 คนฺธวสฺโส ตทา อหุ ฯ
 ภวา สพฺเพ สฺมฺุหตา
 วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
 พุทฺธเสฏฺโฐจฺฉสฺส สนฺตฺติเก

๑ ม. สฺกนฺธิตา ฯ ๒ ม. ยฺ. ปุริ ฯ ๓ ม. ยฺ. เสลฺลํ ฯ ๔ ม. ปฺริวฺโต ฯ
 ๕ ม. อรทา อหุ ฯ ๖-๗ ม. ตทา พุทฺธภาวนํ ตํ ฯ ๘-๙ ม. อรทา อหุ ฯ
 ๑๐ ม. สทาติเสติ ฯ ๑๑ ยฺ. สพฺพโต ฯ ๑๒ ม. ตหิ ฯ

ติสฺโส วิชฺชา อานุปรตฺตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนัม ฯ
 ปฏฺฐิสมภฺทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตฺถัม สุกฺมํ อายสฺมา จุฬสูคนุชฺโธ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 จุฬสูคนุชตฺเถรสฺส อปทานัม สมตฺตัม ฯ

อุทฺททานัม

ภทฺธิโย เรวโต เถโร มหาลาภี จ สีวลี
 วงฺคีโส นนฺทโก เจว กาทฺุทายี ตถาภโย ฯ
 โลมโส วนฺวจฺโฉ จ ุสูคนุชฺโธ ทสฺไม กโต^๑
 ตีณิ คาถาสฺตา ตตฺถ โสฬสา จ ตฺทตฺตฺริ ฯ
 ภทฺธิยวคฺโค ปณฺจปณฺญาโส ฯ

อถ วคฺคุทฺททานัม

กณฺโถวทฺโย วคฺโค ผลโท ตินฺทายโก
 กจฺจानุ ภทฺธิโย วคฺโค คาถาโย คณฺธิตา วสา^๒ ฯ
 านว คาถาสฺตานิ จ^๓ จตุรราสีติเมว จ
 ฉปณฺณาสํ ปณฺจสฺตา^๔ อปทานา ปกาลิตา ฯ
 สห อุทฺททานคาถาหิ ฉ สหสฺสานิ โหนฺตฺติมา
 เทว สฺตานิ จ คาถานัม อฏฺฐจารส ตฺทตฺตฺริ ฯ

เอตฺตาวตฺตา พุทฺธาปทานญจ ปจฺเจกพุทฺธาปทานญจ เถราปทานญจ
 สมตฺตทานิ^๕ ฯ

๑-๑ ม. สูคนุชฺโธ เจว ทสฺไม ฯ ๒ ม. จิมา, ยฺ. วิห ฯ ๓-๓ ม. นวคาถาสฺตานีห ฯ
 ๔ ม. สปณฺณาสํ ปณฺจสฺตํ ฯ ๕ ม. เอตฺตาวตฺตาติอาหิ นตฺถิ ฯ

ฉปณณาสเ ยสวคโค

ปจมี ยสตุเถราปทาน (๕๕๑)

[๑๔๑] มหาสมุททำ โอคคยห
 สุนิมมิตา ปกขรณี
 มนุทธาเกหิ สณจนุณา
 นที จ สนุทธเต ตตถ
 มจจกจฉปสณจนุณา
 มยूरโกถจาภिरุหา
 ปาเรวตา รวิหังสา
 ติตติรา สาพิกา เจตถ
 หังสาโกถจาภินทิกา
 สตุตตรตนสมปนุณา
 สพเพ โสวณณมยา รุกขา
 อุชฺชเตนติ ทิวารตตี
 สญฺจิตฺตริยสทสฺसानิ
 โสพิสตุตถิสทสฺसानิ
 อภินิกขมม ภาวนา
 ปสนนจิตฺโต สุมโน
 สมพุทฺธ อภิวาเทตฺวา
 อธิวาเสสิ โส ธีโร
 มม ฐมมกถํ กตฺวา
 สมพุทฺธ อภิวาเทตฺวา
 ภวนํ เม สุนิมมิตํ
 จกุกวากุปกุชิตา ฯ
 ปทุมุปฺพลเกหิ จ
 สุปตติถา มโนรมา ฯ
 นानามิคลโมตถณฺญา^๑
 โกกิลาทิหิ วคฺคฺหิ ฯ
 จกุกวากา นทีจฺรา
 ปาวกา ชีวชีวกา ฯ
 โกสิยา ปิงฺคฺลา^๒ พหุ
 มณิมุตฺตปวาพิกา ฯ
 นानาขนฺธสมเมริตา
 ภวนํ สพพกาลิกํ ฯ
 สายนํ ปาโต ปวชฺชเร
 ปริวารेนฺติ มํ สทา ฯ
 สุเมธํ โลกนายนํ
 วณฺทยี ตํ มหายสํ ฯ
 สสงฺฆํ ตํ นิมนฺตยี
 สุเมโธ โลกนายนโก ฯ
 อุยฺโยเชสิ มหามุณี
 ภวนํ เม อุปากมี ฯ

๑ ม. นานาทิสโมตถณฺญา ฯ

๒ ส. ปิงฺคฺลี ฯ

อามนุตยี้ ปริชนัน	สพเพ สนุnipตุํ ตทา
ปุพฺพพณฺหสมยํ พุทฺโธ	ภวณํ อาคมิสฺสติ ฯ
ลามภา อมฺหํ สฺลทฺธา โน	เย วสาม ตวณฺติเก
มยมปิ พุทฺธเสฏฺฐสฺส	ปุชฺชยิสฺสาม สตฺถุโน ฯ
อนนํ ปานํ ปฏฺฐเปตฺวา	กาลํ อาโรจยี้ อหํ
วสีสฺตสทสเสหิ	อุเปสิ โลกนายนโก ฯ
ปณฺจจฺกิกเกหิ ตฺริเยหิ	ปจฺจคฺคณนกาลหํ
สพฺพโสณฺณมมเย ปิเจ	นิสีหิ ปริสฺตุตโม ฯ
อุปริจฺจนนํ อาลิ	สพฺพโสณฺณมยํ ตทา
พีชนิโย ปวายนฺติ	ภิกฺขุสงฺฆํ อนฺุตฺตรํ ฯ
ปหฺมุเตนฺนุนปาเนน	ภิกฺขุสงฺฆํ อตฺตปฺปยี้
ปจฺเจกทฺตฺสยฺคฺเค	ภิกฺขุสงฺฆสฺสทาสหํ ฯ
ยํ วเทติ สฺมุเต โส	อาหฺตึนํ ปฏฺฐิคฺคโห
ภิกฺขุสงฺฆเ นิสีหิตฺวา	อิมา คาธา อภาสถ ฯ
โย มํ อนฺเนน ปาเนน	สพฺเพ อิเม จ ตฺตปฺปยิ
ตมํ กิตฺติยิสฺสามิ	สุนาถ มม ภาสฺโต ฯ
อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต	เทวโลเก รมิสฺสติ ฯ
สทฺสทฺกขตฺตํ ราชายํ	จกฺวตฺตี ภวิสฺสติ ฯ
อุปคฺจจฺติ ยํ โยนี	เทวตฺตํ อถ มานุสํ
สพฺพโสณฺณมยํ ตสฺส	จหนํ ธารยิสฺสติ ฯ
ตีสกปฺปสทฺสสมฺหิ	โอฏฺกาทกฺกสฺสมภโว
โคตโม นาม โคตฺเตน	สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ฯ
ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาโท	โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
สพฺพาสเว ปริณฺถาย	นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ฯ

ภิกขุสงฺฆเ นิสีหิตฺวา	สีหนาทํ นทิสฺสตี ๗
จิตฺเต นตฺตํ ฐาเรนฺติ	เหฏฺฐา นตฺตมฺหิ ทฺยฺหต ๗
สามณฺณํ เม อนุปฺปตฺตํ	กิลฺลา ฉาปิตา มยา
มณฺทเป รุกฺขมฺมฺเล วา	สนฺตาสฺส เม น วิชฺชตี
ตีสฺกปฺเปสฺสทฺสฺสมฺหิ	ยํ ทานมฺหตี ตทา
ทฺคฺคตี นาทฺชานามิ	สพฺพทานสฺสตีํ ผลํ ๗
กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมฺมฺหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วหฺรามิ อนาสฺโว ๗
สุวาคตํ วต เม อาสิ	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺตีเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนํ ๗
ปฏฺฐิสฺสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๗
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ยโส เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๗	

ยสฺสเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๗

ทฺติยํ นทีกสฺสปฺตเถราปทานํ (๕๕๒)

[๑๔๒] ปทฺมุตฺตรสฺส ภควโต	โลกเชฏฺฐจฺจสฺส ตาทิโน
ปิณฺฑจาร์ จรณฺตสฺส	ธารโต อุตฺตมํ ยลํ
อคฺคผลํ คเหตุวาน	อทาสี สตฺถุโน อหํ ๗
เตน กมฺเมเน เทวินฺโท	โลกเชฏฺฐจฺจ นราสฺสโ
สมฺปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ	หิตฺวา ชยฺปราชยํ ๗
สตฺสทฺสฺสตีโต กปฺเป	ยํ ผลํ อทตี ตทา
ทฺคฺคตี นาทฺชานามิ	อคฺคทานสฺสตีํ ผลํ ๗

ปฏิสมภิทา จตสุโส วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา คยาทสฺสโป เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 คยาทสฺสปตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตถํ กิมิลตฺเตราปทานํ (๕๕๕)

[๑๔๔] นิพฺพุเต กกุสนฺธมฺหิ พฺราหฺมณมฺหิ วุสฺมิตฺติ
 คเหตุวา สลลํ มालํ มณฺทปํ การยฺฮี อหํ ฯ
 ดาวตฺถีสํ คโต สนฺโต ลภิมฺห พฺยมฺหมฺมุตฺตมํ
 อณฺเฑ เทเวตีโรจามิ ปุณฺณกมฺมสฺสิทํ ผลํ ฯ
 ทิวา วา ยทิ วา รตฺตตี จงฺกมฺนฺโต จิตฺโต จหํ
 จนฺโน สลลปฺเปหิ ปุณฺณกมฺมสฺสิทํ ผลํ ฯ
 อิมสฺมีเยว กปฺปมฺหิ ยํ พุทฺธมฺภิปฺุชยฺฮี
 ทฺุคฺคตี นาภิชานามิ พุทฺธปฺุชายิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสฺสา ฉมาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุหฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏิสมภิทา จตสุโส วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา กิมิล เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 กิมิลตฺเตรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณฺจมนํ วชฺชชีปฺตฺตฺเถรปทานํ (๕๕๕)

- [๑๔๕] สหสฺสรสี ภาควา สยมฺภู อปฺราชชีโต
 วิเวกา วุฏฺฐหิตฺวาน โคจฺรายาภินิกฺเขมิ ฯ
 ผลหตฺโถ อหํ ทิสฺวา อฺปคฺจฺฉี นฺราสภํ
 ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน สวณฺ्हฺ อทฺทึ ผลํ ฯ
 จตฺนฺนวุตฺติโต กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทึ ตทา ฯ
 ทฺคฺคตฺตี นภิชานามิ ผลทานสฺสูทํ ผลํ ฯ
 กิเลสฺสา ฉมาปิตา มยฺหํ ภาวา สพฺเพ สฺมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ฯ
 สฺวาคตํ วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺตฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สฺทํ आयสฺมา วชฺชชีปฺตฺโต เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
 วชฺชชีปฺตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ฉกฺฉจฺ อุตฺตรตฺเถรปทานํ (๕๕๖)

- [๑๔๖] สฺเมโธ นาม สฺมพฺพุโธ พาทตฺตีสฺวารลกฺขโณ
 วิเวกกาโม ภาควา หิมวณฺตมฺุปากมิ ฯ
 อชฺฉิเมคาเหตุวา หิมวณฺตํ อคฺโค การุณฺโณ มฺุณิ
 ปลฺลงกํ อภฺชิตฺวาน นิสฺสีทิ ปฺุริสฺสุตฺตโม ฯ
 วิชฺชชโร ตทา อาสิ อนตฺลิกฺขจโร อหํ

ตีสูล์ สุกตัม คยห
 ปพพตคเค ยถา อคคิ
 วนัง โอบาสเต พุทฺโธ
 วนคคา นิกขมิตวาน
 นพคคิวนณณสงกาสา
 วิจัน อททลัม ปุปฺผ
 ตีณิ ปุปฺผานิ อาทาย
 พุทฺธสฺส อานุกาเว
 อุทฺธํ วนณฺเณ อโธปตฺตา
 เตน กมฺเมน สุกเตน
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 ตตฺถ เม สุกตัม พยมฺหํ
 สญฺจิชฺยชนมฺพเพธํ
 สหสฺสกณฺฑํ สตภเณทฺ
 สตสหสฺสนิยฺยูหา
 โสณฺณมยา มณฺนิมยา
 ผลิกาปิ จ ปลลฺงกา
 มหารหณฺจ สยนํ
 อุทฺธโลมิณฺจ เอกนฺตํ
 ภาวนา นิกขมิตวาน
 ยถา อิจฺฉามิ คมณํ
 ปุปฺผสฺส เหาจฺจา ติฏฺฐามิ
 สมฺนฺตา โยชนสฺตํ
 สญฺจิตฺตฺริยสหสฺसानิ

คจฺฉามิ อมฺพเร ตทา ฯ
 ปุณฺณมาเยว จนฺทิมมา
 สาลราชาว พุคฺคิโต ฯ
 พุทฺธรสีภิชาวเร
 ทิสฺวา จิตฺตํ ปสาทเย ฯ
 กณฺนิการํ เทวคณฺธิกํ
 พุทฺธเสฏฺฐจมฺปฺชเย ฯ
 ตีณิ ปุปฺผานิ เม ตทา
 ฉายํ กุพฺพนฺติ สตฺถุโน ฯ
 เจตนาปณฺธิตีหิ จ
 ตาวตีสมคจฺฉนฺหํ ฯ
 กณฺนิการีติ ฌายติ
 ตีสโยชนวิตฺถตฺตํ ฯ
 ฐชาลฺุ หริตามยํ
 พยเมห ปาตฺฐาวีสฺสุ เม ฯ
 โลहितงฺกมยาปิ จ
 เยนิจฺฉกา ยทิจฺฉกา ฯ
 ตูลิกา วิกตียุตฺตํ
 พิมฺโพहनสมายุตฺตํ ฯ
 จรณฺโต เทวจาริกํ
 เทวสงฺฆปฺรฺกฺขโต ฯ
 อุปฺริจฺฉนฺนํ มม
 กณฺนิกาเรหิ ฉาทิตฺตํ ฯ
 สายปาตํ อุปฺญฺจหฺนํ

ปริวารเณติ มํ นิจจํ	รตฺติณฺทิวมตฺนุทิตา ๑
ตตฺถ นจฺเจหิ คีเตหิ	ตฺาเลหิ วาหิเตหิ จ
รมาหิ ชิทฺฐา รติยา	โมทามิ กามกามหํ ๑
ตตฺถ ภูตฺวา ปิวิตฺวา จ	โมทามิ ติทฺเส ตทา
นารีคเณหิ สหิตฺโต	โมทามิ พุยมฺหมตฺตเม ๑
สทานํ ปณฺจกฺขตฺตณฺจ	เวรชฺชมการยฺ
สทานํ ตีณิกฺขตฺตณฺจ	จกฺกวตฺตี อโหสหํ
ปเทสฺรชฺชํ วิปฺลํ	คณฺหาโต อสงฺขิยํ ๑
ภเว ภเว สํสรนฺโต	มหาโภคํ ลภามหํ
โภเค เม อุณฺตา นตฺถิ	พฺพุชฺชชฺายิหํ ผลํ ๑
ทฺเว ภเว สํสรามิ	เวตฺเต อถ มาณฺเส
อณฺณํ คตฺตี น ชานามิ	พฺพุชฺชชฺายิหํ ผลํ ๑
ทฺเว กุเล ปชฺายามิ	ขตฺติเย จาปิ พฺราหฺมเณ
นีเจ กุเล น ชานามิ	พฺพุชฺชชฺายิหํ ผลํ ๑
หตฺถิยานํ อสฺสยานํ	สิวิกํ สนฺทมานิกํ
ลภามิ สพฺพเมเวตํ	พฺพุชฺชชฺายิหํ ผลํ ๑
ทาสีคณฺํ ทาสคณฺํ	นารียํ สมลฺงกตา
ลภามิ สพฺพเมเวตํ	พฺพุชฺชชฺายิหํ ผลํ ๑
โกเสยฺยกมฺพลิยานิ	โฆมกปฺปาลิกานิ จ
ลภามิ สพฺพเมเวตํ	พฺพุชฺชชฺายิหํ ผลํ ๑
นวตฺถํ นวผลํ	นวคฺคฺรลโฆชนํ
ลภามิ สพฺพเมเวตํ	พฺพุชฺชชฺายิหํ ผลํ ๑
อิมํ ขาท อิมํ ภูณฺช	อิมมฺหิ สยเน สย
ลภามิ สพฺพเมเวตํ	พฺพุชฺชชฺายิหํ ผลํ ๑

สพุพตถ ปุชิตโต โหมิ
 มหาปกโข สทา โหมิ
 ฌาตีन्ह อุตตโม โหมิ
 สีตัง อุน्हัง น ชานามิ
 อโถ เจตสิกัง ทุกขัง
 สุวณฺณวณฺณเณ หุตวาน
 เววณฺณิยํ น ชานามิ
 เทวโลกา จวิตวาน
 สาวตฺถิยํ ปุเร ชาโต
 ปณฺจ กามคฺเณ หิตวา
 ชาติยา สตตวสฺสโสหนํ
 ออุปสมปทายี พุทฺโธ
 ตฺรฺุณํ ปุชฺณีโยหนํ
 ทิพฺพจกฺขุวิสุทฺธํ เม
 อภิญญาปารมิปปตฺโต
 ปฏฺิสมฺภิทา อณฺุปปตฺโต
 ฌมฺเมสุ ปารมิปปตฺโต
 ตีสฺสกปฺปสทฺสสมฺหิ
 ทุคฺคตี นามิชานามิ
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหนํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตวา
 สุวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อณฺุปปตฺตา
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส

ยโส อจฺจุคฺคโต มม
 อภฺชชฺปริโส สทา
 พุทฺธปุชฺายิหนํ ผลํ ฯ
 ปริฟ้าโห น วิชฺชติ
 ททเย เม น วิชฺชติ ฯ
 สํสฺรามิ ภวามเว
 พุทฺธปุชฺายิหนํ ผลํ ฯ
 สุกฺกมฺุเลน โจทิตโต
 มหาสาเลสฺ อทฺมเก ฯ
 ปพฺพชฺี อนคฺาจริยํ
 อรหตฺตมปาปฺุณี ฯ
 คฺุณมณฺเวยาย จกฺขฺมา
 พุทฺธปุชฺายิหนํ ผลํ ฯ
 สฺมาธิกฺุสโล อหนํ
 พุทฺธปุชฺายิหนํ ผลํ ฯ
 อิทฺธิปาเทสุ โกวิทो
 พุทฺธปุชฺายิหนํ ผลํ ฯ
 ยํ พุทฺธมภิปุชฺยี
 พุทฺธปุชฺายิหนํ ผลํ ฯ
 ภวา สพุเพ สฺมุหตา
 วิหฺรามิ อนาสฺโว ฯ
 พุทฺธเสฏฺฐจฺสุส สนฺติเก
 กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ฯ
 วิโมกฺขาปิ จ อฏฺุจิเม

ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อุตฺตโร เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 อุตฺตรตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

สตุตมํ อปรอุตฺตรตฺเถรอปทานํ (๕๕๗)

[๑๔๗] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ สิทฺตเถ โลกนายเก
 มม ฆาตี สมานेतฺวา ธาตุปฺปชฺ์ อกาสหํ ๑
 จตฺตุนฺนุติโต กปฺเป ยํ ธาตุมฺภิปฺปชฺยํ
 ทฺคคฺตี นาภิชานามิ ธาตุปฺปชฺายิทํ ผลํ ๑
 กิเลสํ ฌาปีตา มยฺหํ ภวา สพุเพ สมุหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐจฺสสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนุติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อปรอุตฺตรตฺเถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 อปรอุตฺตรตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

อภุจม์ ภททชิตเถราปทาน์ (๕๕๘)

- [๑๔๘] โอคยห ยं โปกุขรณิ นานากุณฺชฺรเสวิตัง
อุทฺธวามิ ภิสํ ตตฺถ ฆาสเหตุ อหํ ตทา ฯ
ภควา ตมฺหิ สมเย ปทุมฺุตฺตรสฺวฺไฮ
รตฺตมฺพฺรชโร พุทฺโธ คจฺฉเต อนิลฺยชฺเส ฯ
ฐนฺโต ปัสฺสฺกฺวานิ สทฺทํ อสฺสฺสสฺทํ ตทา
อุทฺธํ นิชฺฌายมาโนหํ อทฺทสํ โลกนํายกํ ฯ
ตตฺถเว จิตฺโก สนฺโต อายาจี โลกนํายกํ
มธฺุ ภิสฺเสหิ สหิตัง ซีรํ สปฺปี่ มุพฺฟาลิกํ ฯ
ปฏฺิคฺคณฺหาตุ เม พุทฺโธ อนุกมฺปาย จกฺขุมา
ตโต การุณฺโโก สตฺถา โอโรหิตฺวา มหฺายโส ฯ
ปฏฺิคฺคณฺหิ มม ภิกฺขํ อนุกมฺปาย จกฺขุมา
ปฏฺิคฺคเหตฺวา สมฺพุทฺโธ อกา เม อนุโมทนํ ฯ
สุขี โหตุ มหฺาปฺุณฺณ คติ ตฺยหํ สมิชฺฌตุ
อิมินา ภิสทานนฺ ลภสฺสุ วิปฺลํ สุขํ ฯ
อิหํ วตฺวาน สมฺพุทฺโธ ชลชฺชุดตฺตมฺนามโก
ภิกฺขมฺาทาย สมฺพุทฺโธ อากาเสนาคมา ชิโน ฯ
ตโต ภิสํ คเหตฺวาน อาคจฺฉี มม อสฺสมํ
ภิสํ รุกฺเข ลคฺเคตฺวาน มม ทานํ อนุสฺสรี ฯ
มหฺาวาโต อฺุจฺจิตฺวา สยฺจาลลฺสิ วนํ ตทา
อากาโส อภินาหิตฺถ อสนี จ ผลี ตทา ฯ
ตโต เม อสนีปาโต มตฺถเก นิปตี ตทา
โสหํ นิลินฺนโก สนฺโต ตตฺถ กาลงฺกโต อหํ
ปฺุณฺณกมฺเมน สณฺณตฺโต ตฺลิตํ อฺุปฺปชฺชหํ ฯ

กเพ็วรั เม ปตติตัม	เทวโลเก รามามหํ ๑
ฉพีลีสติสหัสธานี	นารีโย สมลงกตา
สายัม ปาตัม อุปฏุจันติ	ภิสทานสลีทัม ผลัม ๑
มนุสสุโยนิมาคนตุวา	ลูชิตโต โหมหํ ตทา
โภคา เม อุนตา นตฺถิ	ภิสทานสลีทัม ผลัม ๑
อนุกมปีตโก เตน	เทวเทเวเน ตาทินา
สพฺพาสวปริกฺษีณา	นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภาโว ๑
สตสหัสสลีโต กปฺเป	ยัม ภิสัม อททํ ตทา
ทฺฤคคตี นาภิชานามิ	ภิสทานสลีทัม ผลัม ๑
กิลเสา ฉมาปีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว ๑
สุวาคตัม วต เม อาสิ	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สนนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตัม พฺพุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิ จ อภฺภูจิม
ฉพีภิญญา สจฺจิกตา	กตัม พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

อิตถัม สุกัม อายสฺมา ภททชิตเถโร อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๑

ภททชิตเถรสฺส อปทานํ สมตฺตัม ๑

นวมํ ลิวกตฺเถราปทานํ (๕๕๙)

- [๑๔๙] เอสนาย จรฺนตฺสฺส วิปสฺสิสฺส มฺहेลฺลิโน
 ริตฺตกํ ปตฺตํ ทิสฺวาน กุมฺมาลํ ปุชฺชียํ อหํ ฯ
 เอกนวุตฺติโต กปฺเป ยํ ภิกฺขมฺหํ ททา
 ทฺคฺคตฺตี นามิชา นามิ กุมฺมาสฺสฺส อิทํ ผลํ ฯ
 กิเลสา ฉมาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมฺหตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสวํ ฯ
 สุวาคตํ วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐจฺสฺส สนฺตฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิสฺเม
 จฟฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ आयสฺมา ลิวกตฺเถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

ลิวกตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทสฺมํ อุปฺวานตฺเถราปทานํ (๕๖๐)

- [๑๕๐] ปทฺมุตฺตโร นาม ชีโน สพฺพธมฺมาน ปารคฺคู
 ชลิตฺวา อคฺคิกฺขนฺโธว สมฺพุทฺโธ ปรีนิพฺพุโต ฯ
 มหาชนา สมาคมฺม ปุชฺชยิตฺวา ตถาคตํ
 จิตํ กตฺวาน สุคตํ สรีรํ อภิโรปยฺมฺ ฯ
 สรีรํ กิจฺจํ กตฺวาน ธาตุํ ตตฺถ สฺมานยฺมฺ
 สเทวมนฺุสฺสา สพฺเพ พุทฺธญฺปิ อกํสุ เต ฯ
 ปจฺมา กณฺจนมฺยา ทฺติยา จ มณฺนิมฺยา

ตติยา รุเปียมยา	จตุตถิ ผลิกามยา ฯ
ตตถ ปญจมิกา เจว	โลहितงฺกมยา อหุ
จญฺจา มสารคฺลลสฺส	สพฺพํ รัตนมยฺฐปริ ฯ
ชงฺฆา มณิมยา อาสิ	เวทิกา รัตนามยา
สพฺพโสถนฺนโมโย ญฺโป	อุทฺธั โยชนมฺมุคฺโต ฯ
เทวา ตตถ สฺมาคฺนฺตวา	เอกโต มนฺตยฺงุ ตทา
มยฺมปิ ญฺโป กสฺสาม	โลกนาถสฺส ตาทิโน ฯ
ธาตุ อาเวณิกา นตฺถิ	สรีรํ เอกปิณฺฑิตํ
อิมฺมุหิ พุทฺธญฺฐปฺมุหิ	กสฺสาม กญฺจกํ มยํ
เทวา สตฺตฺตฺติ รเตนฺทิ	อณฺณํ วทฺธเมสฺสุ โยชนํ
ญฺโป ทฺวิโยชนฺุพฺเพโร	ติมิรํ พยฺปหนฺตฺติ โส ฯ
นาคา ตตถ สฺมาคฺนฺตวา	เอกโต มนฺตยฺงุ ตทา
มนฺุสฺสา เจว เทวา จ	พุทฺธญฺฐปํ อกํสุ เต ฯ
มา โน ปมตฺตา อสฺสุมฺห	อปฺปมตฺตา สเทวกา
มยฺมปิ ญฺโป กสฺสาม	โลกนาถสฺส ตาทิโน ฯ
อินฺทนีลํ มหानीลํ	อโถ ไชตฺริรํ มณี
เอกโต สนนฺิปาเตตฺวา	พุทฺธญฺฐปํ อฉาทยฺงุ ฯ
สพฺพํ มณิมยํ อาสิ	ยาวตา ^๑ พุทฺธเจตฺติยํ
ตีโยชนสมฺมุพฺเพธํ	อาโลกกรณํ ตทา ฯ
ครุพฺา จ สฺมาคฺนฺตวา	เอกโต มนฺตยฺงุ ตทา
มนฺุสฺสา เทวนาคา จ	พุทฺธปฺฐั อกํสุ เต ฯ
มา โน ปมตฺตา อสฺสุมฺห	อปฺปมตฺตา สเทวกา
มยฺมปิ ญฺโป กสฺสาม	โลกนาถสฺส ตาทิโน ฯ

๑ โป. ตาวตา ฯ

สหุฬิ มณิมยํ ฐุปี
 โยชนํ เตปิ วฑฒญฺญุ
 จตุโยชนมฺหุเพโธ
 โอภาเสติ ทิสสา สหุฬิ
 กุมฺภณฺฑกา จ สฺมาคนฺตฺวา
 มนฺุสฺสา เจว เทวา จ
 ปจฺเจกํ พุทฺธเชฏฺฐสฺส
 มา โน ปมตฺตา อสฺสุมฺห
 มยฺมปิ ฐุปี กสฺสาม
 รตเนหิ ฉาเทสฺสาม
 โยชนํ เตปิ วฑฒญฺญุ
 ปญฺจโยชนมฺหุเพโธ
 ยกฺขา ตตฺถ สฺมาคนฺตฺวา
 มนฺุสฺสา เทวนาคา จ
 ปจฺเจกํ พุทฺธเชฏฺฐสฺส
 มา โน ปมตฺตา อสฺสุมฺห
 มยฺมปิ ฐุปี กสฺสาม
 ผลิกา ฉาทยิสฺสาม
 โยชนํ เตปิ วฑฒญฺญุ
 จโยชนิกมฺหุเพโธ
 คนฺธพฺพา จ สฺมาคนฺตฺวา
 มนฺุชา เทวตา นาคา
 สหุเพ อกํสุ พุทฺธฐุปี
 มยฺมปิ ฐุปี กสฺสาม

อกรฺุ เต จ กณฺุจกํ
 อายตํ พุทฺธเจตियํ
 พุทฺธฐุปี วิโรจติ
 สตรํสีว อุกฺคโต ๑
 เอกโต มนฺุตยํ ตทา
 นาคา จ ครุฬํ ตถา ๑
 อกํสุ ฐุปมฺุตตมํ
 อปฺปมตฺตา สเทวกา ๑
 โลกนาถสฺส ตาทิโน
 อายตํ พุทฺธเจตियํ ๑
 อายตํ พุทฺธเจตियํ
 ฐุปี โอภาสเต ตทา ๑
 เอกโต มนฺุตยํ ตทา
 ครุฬํ จ กุมฺภณฺฑกา ๑
 อกํสุ ฐุปมฺุตตมํ
 อปฺปมตฺตา สเทวกา ๑
 โลกนาถสฺส ตาทิโน
 อายตํ พุทฺธเจตियํ ๑
 อายตํ พุทฺธเจตियํ
 ฐุปี โอภาสเต ตทา ๑
 เอกโต มนฺุตยํ ตทา
 กุมฺภณฺฑกา ครุฬํ ตถา ๑
 มยฺเมตถ อการกา
 โลกนาถสฺส ตาทิโน

เวทียะ สตฺต กตฺวาน
 สพฺพโสณฺณมยํ ฐปํ
 สตฺตโยชนมฺพเพโร
 รตฺตินทิวา น ฅายนฺติ
 อภิวานฺติ น ตสฺสกา
 สมฺนตา โยชนสฺเต
 เตน กาเลน เย เกจิ
 น เต ฐปํ อารุหนฺติ
 เทเวหิ จปิโต ยกฺโข
 ฐํ วา ปุปฺพทามํ วา
 น เต ปสฺสนฺติ ตํ ยกฺขํ
 เอวํ ปสฺสิตฺวา คจฺฉนฺตา
 วิรฺุทฺธา เย ปาวจเน
 ปาณฺธิหิรั ทญฺจุกา
 นคเร หํสวตฺติยา
 อามฺโหิตํ ชนํ ทิสฺวา
 อูฬาริ ภาควา เอโส
 อีมา จ ชนตา ตญฺจจา
 อหฺมปิ การํ กสฺสามิ
 ตสฺส ฅมฺเมสุ ทายาโท
 สุโรตํ รชเกนาหํ
 เวฬุคฺเค อาลคฺเคตฺวาน
 อภิสฺมมตโก คยฺห
 วาเทริตํ ฐํ ทิสฺวา
 ฐํ จตฺตํ อกํสุ เต
 คนฺธพฺพา การยฺมฺ ตทา ๑
 ฐุเป โธภาสเต ตทา
 อาโลโก โหติ สพฺพทา ๑
 จนฺทสุวรา สตฺรกา
 ปทึเปปิ น ปชฺชลิ ๑
 ฐปํ ปุเชนฺติ มานุสา
 อมฺพเร อุกฺขิปนฺติ เต ๑
 อภิสฺมมตนามโก
 อภิวโรเปติ อุตฺตริ ๑
 ทามํ ปสฺสนฺติ คจฺฉนฺโต
 สพฺเพ คจฺฉนฺติ สุกฺคตฺตี ๑
 ปสฺสนฺนา เย จ สาสเน
 ฐปํ ปุเชนฺติ มานุสา ๑
 อโหสิ ฆตโก ตทา
 เอวํ จินฺตสฺหํ ตทา
 ยสฺส ฅาตฺตฺมเร ทิสํ
 การํ กุพฺพํ น ตปฺปเร ๑
 โลกนาถสฺส ตาทิโน
 ภวิสฺสามิ อนาคเต ๑
 อุตฺตเรยฺยํ ปณฺมํ มม
 ฐํ อุกฺขิปิมฺพเร ๑
 อมฺพเร หาสิเม ฐํ
 ภียโย หาสํ ชเนสฺหํ ๑

ตตถ จิตตํ ปสาเหตุวา	สมณํ อุปสงกมึ
ตํ ภิกขุํ อภิวาเหตุวา	วิปากํ ปุจฺฉหํ ๗
โส เม กเถสิ อานนฺที	ปีตีสถชนนํ มม
ตสฺส ๗๗สฺส วิปากํ	อนฺุโฆสฺสสิ สพฺพทา ๗
หตฺถิอสุสฺรธาปตฺตี	เสนา จ จตฺตฺรงฺคินี
ปริวารสฺสสนฺติ ตํ นิจจํ	๗๗ทานสฺสสิหํ ผลํ ๗
สฺมฺมจิตฺตฺริยสฺสสฺทานิ	ภเวริโย สมลฺงกตา
ปริวารสฺสสนฺติ ตํ นิจจํ	๗๗ทานสฺสสิหํ ผลํ ๗
ฉฬฺสีตีสสฺสสฺทานิ	นารีโย สมลฺงกตา
วิจิตฺตฺวตฺตธาภรณนา	อามุกฺกมณิกฺกณฺฑทลา ๗
อฬฺวารปฺมหา หสฺสุลา	สฺสุตฺตฺตฺตฺตํ ๑ ตนฺนุชฺฌิมา
ปริวารสฺสสนฺติ ตํ นิจจํ	๗๗ทานสฺสสิหํ ผลํ ๗
ตีสกปฺปสฺสสฺสสฺทานิ	เทวโลเก รมิสฺสสิ
อสีตฺติกฺขตฺตํ เทวินโเท	เทวราชฺชํ กวิสฺสสิ ๗
สสฺสสฺกขตฺตํ ราชชา จ	จกฺกวตฺตํ ภาวิสฺสสิ
ปเทสฺราชฺชํ วิปฺลํ	คณฺนาโต อสงฺขิยํ ๗
กปฺปสฺตสฺสสฺสสฺสมฺหิ	โอกฺกกา กกุลสมภโว
โคตโม นาม โคตฺเตน	สฺตฺธา โลเก ภาวิสฺสสิ ๗
เทวโลกา จวิตฺวาน	สฺกุกฺกมฺเลน จิตฺโต
ปฺญญกมฺเมเน สฺสณฺตฺตฺโต	พฺรหฺมพฺนฺธุ ภาวิสฺสสิ ๗
อสีตฺติโกฏฺฐิ ฉชฺชฺชฺชฺชฺช	ทาเส กมฺมกเร พหุ
โคตมสฺส ภควโต	สาสเน ปพฺพชฺชิสฺสสิ ๗
อาราธยิตฺวา สมฺพุทฺธํ	โคตมํ สกฺยปฺนฺจวํ

๑ ส. สุตตนา ๗

อุปวาโนติ นามเนน
 สตสทสเส กตัม กมมัม
 สุมุตโต สรวโคว
 จกกวตติสส สนุตสส
 ตีนี โยชนานิ สามนตา
 สตสทสสิโต กปเป
 ทุคคตี นาภิขานามิ
 กิเลสา ฉापิตา มยหัม
 นาโคว พนุณัม เจตวา
 สุวาคตัม วต เม อาสิ
 ติสโส วิชชา อานุปรตตา
 ปฏิสมภิทา จตสโส
 จพพิณญญา สจจิกตา
 อิติดถัม สุกัม อายสสมา อุปวานตเถโร อีมา คาถาโย อภาลิตถาติ ๑
 อุปวานตเถรสส อปทานัม สมตตัม ๑

เอกาทศมรฎกपालตเถรอปทานัม (๕๖๑)

[๑๕๑] ปทุมุตตรสส ภควโต
 วรรณโค มยา ทินโน^๒
 เสตจจตโตปโสภิต
 อคคาเปตวา ตัม สพพัม
 จตูปณญาสทสทานิ
 โลกเชฏฐสส ตาทิโน
 อีสาทนโต อुरुพหวา
 สกบปเน สหตถิโป ๑
 สัมมารามัม อการยัม ๑
 ปาสาเท การยัม อหัม

๑-๑ สี. กิเลสา ฉापิตา ๑ ๒ อตถ. สุนาโค โส มยา ทินโน ๑

มโหมทาน์ กริตวาน	นียยาเทสี มเหลสีโน ๑
อนุโมทิตี มหาวีโร	สยมภู อคคปุกคโล
สพเพ ชเน หาสยนโต	เทเสสี อมตํ ปทํ ๑
ตํ เม พุทฺโธ วิกายาสี	ฉพฺชุตตมนามโก
ภิกขุสงฺฆเม นิสีทิตวา	อิมา คาถา อภาสถ ๑
จตุปณณาสสหัสสานิ	ปาสาเท การยี้ อยํ
กถยิสฺสามิ วิกาภํ	สุณาท มม ภาสโต ๑
อภฺจารสสหัสสานิ	ภูฏาคารา ภวิสฺสเร
พฺยมฺหุตตมมฺหิ นิพฺพตฺตา	สพฺพโสณฺณมยา จ เต ๑
ปณณาสกฺขตฺตํ เทวินฺโท	เทวชฺชํ ภวิสฺสตี
อภฺจปณณาสกฺขตฺตฺตฺตฺจ	จกฺกวตฺตี ภวิสฺสตี ๑
กปฺปสฺตสสสฺสมฺหิ	โอกฺกาทกฺกุลสมฺภโว
โคตโม นาม โคตฺเตน	สฺตฺธา โลเก ภวิสฺสตี ๑
เทวโลกา จิตฺวาน	สฺกฺกมฺULEน โจทิตฺ
อหฺมฺ กุเล มหาโภเค	นิพฺพตฺตีสฺสตี ตาวเท ๑
โส ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวา	สฺกฺกมฺULEน โจทิตฺ
รฆฺจปาโลติ นามเณ	เหสฺสตี สฺตฺถุ สาวโก ๑
ปธานปทิตฺตฺโต โส	อุปสนฺโต นิรฺรูปิ
สพฺพาสเว ปรีณฺณาย	นิพฺพายิสฺสตีนาสโว ๑
อุภฺจาย อภินิภจขมฺม	ชฺหิตา โภคสมฺปทา
เชพฺพิณฺฑเทว โภคมฺหิ	เปมํ มยฺหํ น วิชฺชตี ๑
วีริยํ เม มฺรฺโชรยฺหํ	โยคกฺเขมาธิวาทนํ
ธารมฺิ อนฺติมํ เทหํ	สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน ๑
กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา

นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสฺสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐสิเม
 จพฺพิภฺยญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา รจฺจปาลี เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 รจฺจปาลตฺเถรสฺส อปทานํ สมตฺตํ ๑

ตสฺสุทฺทานํ

ยโส นทิกสฺสโป จ คยาภิมิลวชฺชิโน
 ทฺเว อุตฺตรา ภาทฺทชฺชี ลิวโก อฺปวาหโน
 รจฺจปาลี เอกสฺตํ คาถานํ ปญฺจนวฺตฺติ ๑
 ยสวคฺโค จปญฺญาสโม

เถรอปทานํ สมตฺตํ ๑

เอตฺตาวตฺตา พุทฺธาปทานญจ ปจฺเจกพุทฺธาปทานญจ
 เถรอปทานญจ สมตฺตานิ ๑

เถรีอุปทาน์

ปจโหม สุเมธาวคโค

ปจมัม สุเมธเถรียาปทาน์ (๑)

อถ เถรียาปทานานิ สุณนถ

[๑๕๒] ภควติ โภนาคมนเ	สงฆารามมहि นิเวสมहि ^๑
สขียो तिสุโส ชนियो	วิหารทาน์ อหมุหเส ^๒ ๗
ทสทขตตุํ สตทขตตุํ	[๓] สदानัน จ สตทขตตุํ
เทเวสุ ออุปชชิมุห โภ	วาโท มานุเส ภเว ๗
๔เทเวสุ มหิททิกา หุตวา ^๔	มานุสกกมहि โภ วาโท
สตรตรตตสส มहेสิ	อิติธิตตตนํ อหํ ภวี ๗
๕ตตถ สญจิตํ กุสล ^๕	สุสมิททกุลปปชา
ชนญชานี จ เขมา จ	อหंपิจ ตโย ชนา ๗
อารามํ สุกตํ กตวา	สพพาวยวมณตติตํ
พุททปมฺขสงฆสส	นียยาเทตวา ปโมทิตา ๗
ยตถ ยตถุปชชามิ	ตสส กมฺมสส วาหสา
เทเวสุ อคคตํ ปตตทา	มนุสเสสุ ตเถว จ ๗
อิสมฺมีเยว กปปสฺมี	พุรหมพนฺธุ มหายโส
กสสโป นาม นามน	อุปชชชิวทตํ วโร ๗
อุปภูจาทโก มहेสิสส	ตทา อาสิ นริสสโร
กาลิราชา กิกิ นาม	พาราณสีปฺรุตตเม ๗

๑ ม. ย. นวนิเวสมहि ๗

๒ ม. ย. อทาสิมห ๗

๓ ม. เขตถนตเร ทสสททขตตตตตติ ทิสสติ ๗ ๔-๔ ม. ย. เทเว มหิททิกา อหมุหสา ๗

๕-๕ ม. อิธ สญจิตกสลา, ย. อิธ สญจิตา กุสล ๗

ตสฺสาลุํ สตฺต ชีตโร
 พุทฺธุปฺปจฺฉานนโรตา
 ตาลํ สหายิกา หุตฺวา
 ทตฺวา ทานานิ สกฺกจฺจํ
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 ตโต จุตา ยามาสคฺคํ^๑
 ตโต จ นิมฺมานรตี
 ยตถ ยตฺถุปฺปชฺชามิ
 ตตถ ตตฺถเวว ราชฺชนํ
 ตโต จุตา มนุสฺสตฺเต
 มณฺฑลีนญจ ราชฺชนํ
 สมฺปตฺตี อนุโภทฺวาน
 สพฺพตถ สฺขิตา หุตฺวา
 โส เหตุ จ โส ปภโว
 ตํ ปจฺมี สโมธานํ
 กิลเสา ฉापิตา มยฺหํ
 นาคว พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส
 จพีภิญญา สจฺฉิกตา

ราชกณฺญา ๑สุเข จิตา^๑
 พรหมจริยํ จริสฺสุ ตา ๑
 ลีเลสฺสุ สุตฺมาหิตา
 อคาเรว วตฺตํ^๒ จริ ๑
 เจตนาปณฺธิตีหิ จ
 ตาวตีสฺสุปคา อหํ ๑
 ตโตหํ ตฺลิตํ คตา
 วสวตฺติปฺรุ คตา^๓ ๑
 ปุณฺณกมฺมสมฺมาหิตา^๔
 มहेลิตตฺตมการยํ ๑
 ราชฺชนํ จกฺกาวตฺตินํ
 มहेลิตตฺตมการยํ ๑
 เทเวสฺสุ มานุเสสฺสุ จ
 เนกชาติสฺสุ สํลรี ๑
 ๖ตํ มฺลํ สาสเน ชม^๖
 ตํ ธรรมรตฺตาย นิพฺพุตํ^๗ ๑
 ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
 วิหรามิ อนาสวา ๑
 ๘พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺตฺติเก^๘
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ๑

๑ ม. สุเขจิตา ๑

๒ ม. วตํ ๑

๓ ม. ย. ยามมคํ ๑

๔ ม. ย. ตโต ๑

๕ ม. ... สโมหิตา ๑

๖ ย. ตํ มฺลํ สวา จ สาสเน ชนฺติ ๑

๗ ม. ย. นิพฺพานํ ๑

๘ ม. ย. มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก ๑

อิตุถํ สุทํ สุขเมธา ภิกขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ
 สุขเมธาเถรียา อปทานํ สมตตํ ฯ

หุติยํ เมฆลทายิกาเถรียาอปทานํ (๒)

[๑๕๓] ลีหตตถสส ภควโต	๑ ฐปรการมกาสห ^๑
เมฆลิกา มยา ทินฺนา	นวมมมสส สตถุเน ฯ
นิฏฺฐิตเต จ มหาถุเป	เมฆลํ ปุณฺหาสหํ
โลกนาถสส มุณีโน	ปสนฺนา เสหิ ปาณฺนิ ฯ
จตฺตุนวฺเต อีโต กปฺเป	๒ เมฆลํ อทฺทํ ตทา ^๒
หุคฺคตํ นามิขานามิ	ฐปรการสฺสสิทํ ผลํ ฯ
กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา
นาคิวั พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺวา ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺจสส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปรปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปรภฺวิสุมฺภิกา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจิเม
ฉพฺภิณฺณยา สจฺฉนิกตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ ฯ

อิตุถํ สุทํ เมฆลทายิกา ภิกขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ

เมฆลทายิกาเถรียา อปทานํ สมตตํ ฯ

๑-๑ ม. ฐปรการาปิกา อหฺ, ญ. ฐปฺ การาปิตา อหฺ ฯ ๒-๒ ม. ญ. ยํ เมฆลมทํ ตทา ฯ

ตติยัม มณฑุทปทายิกาเถรียาปทาน์ (๓)

[๑๕๔]	โกณฑคณพุทฺธสฺส °ญฺญปญฺจ ปวรมหํ° ยํ ยํ ชนปทํ ยามิ สพฺพตฺถ บฺรูชิตา โหมิ กิลลสา ฉมาปีตา มยฺหํ นาคิวั พนฺธนํ เจตฺวา สุวาคตํ วต เม อาสิ ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา ปฏฺิสสมฺภิทา จตฺสฺโส จฬฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตฺตา	มณฑุทไป การิโต มยา พุทฺธสฺส โลกพนฺุฑฺโหน ๑ นิคเม ราชธานีโย ปฺุณฺณกมฺมสฺสิทํ ผลํ ๑ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา วิหฺรามิ อนาสวา ๑ มม พุทฺธสฺส สนฺุติเก กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑ วิโมกฺขาปิจ อฏฺุสิเม กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺุติ ๑
อิตฺถํ	สุทํ มณฑุทปทายิกา ภิกฺขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑	
	มณฑุทปทายิกาเถรียา อปทาน์ สมตฺตํ ๑	

จตุตถัม สงกมณฑาเถรียาปทาน์^๒ (๔)

[๑๕๕]	โกณฑคณฺณสฺส ^๓ ภควโต รถิยํ ปฏฺิปปนฺนสฺส ฆรโต นิกฺขมิตฺวาน อนฺุกมฺปโก โลกเชฏฺโง ^๔ อกฺกมิตฺวาน ลีรลิตฺติ เตน จิตฺตปฺปสาเทน	โลกเชฏฺโงจฺสส ตาทีโน ตารยนฺุตฺสส ปาณินโน ๑ อวฺกฺขชฺช ^๕ นิปชฺชหํ ลีรลิตฺติ อกฺกมิตฺวา ^๖ ๑ อคมา โลกนายนฺุโก ตฺุสสิตํ อคมาสทํ ๑
-------	--	---

๑-๑ ม. ฐวํ ติจีวรํทาสี, ญ. ฐวณฺจ จีวรฺมทํ ๑

๓ ม. วิปฺลฺลิสฺส ๑ ๔ ม. ญ. อวฺกฺขชฺชา ๑

๒ ม. สงกมณฑตาเถรียอปทาน์ ๑

๕ ม. โลกนาโถ ๑ ๖ ม. มม ๑

กิลเลสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาคิวั พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺวา ฯ
สุวาคตํ วัต เม อาสิ	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺสุส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสุส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภฺนิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจฺิเม
จฬฺพิภฺนิญฺญา สจฺจฉิกิตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสุส สาสนนฺนฺตฺติ ฯ

อิตฺถํ สุทํ สงฺกมฺนทา ภิกฺขุณฺี อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

สงฺกมฺนทาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปญฺจมํ นฬฺพิมาลิกาเถรียาปทานํ (๕)

[๑๕๖] จนฺทภากานทีตีเร	อโหสิ ภันฺนรี ตทา
อทฺทลํ วิรัชํ พุทฺธํ	สยฺมมฺภุํ อปราชิตํ ฯ
ปสฺนฺนจิตฺตฺตา สุมฺนา	เวทฺชาตา กตฺถชฺลฺี
นฬฺพิมาลํ คเหตุวาน	สยฺมมฺภุํ อภฺปิปฺุชฺยํ ฯ
เตน กมฺเมเน สุกฺเตเน	เจตนาปณฺีธีหิ จ
ชฺหิตฺวา ภันฺนรีเทหํ	อคจฺฉิ ติทลํ คณฺ์ ^๑ ฯ
จตฺตีสเทวราชฺุณฺ์	มฺเหสิตฺตมการยํ
ทสฺนฺนํ จกฺกวตฺตฺนํ	มฺเหสิตฺตมการยํ ฯ
^๒ เวทยิตฺวาน กุสลํ ^๒	ปพฺพชฺี อนคาริยํ
กิลเลสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา ^๓
สพฺพาสฺวา ปริกฺขิณฺา	นตฺถิ ทานิ ปฺุณฺพภโว ฯ
จตฺนฺวเต อีโต กปฺเป	ยํ ปฺุปฺพมภฺปิปฺุชฺยํ

๑ ม. คตฺี ฯ ๒-๒ ม. สํเวชฺเตวาน เม จิตฺตํ, ญ. สํเวทยิตฺวา กุสลํ ฯ

๓ ญ. ภวา สงฺฆาภฺนิตา มมฺ ฯ

ทุกุคตี นาภิชานามิ	พุกุชปุชายิหํ ผลํ ๑
กิเลสา ฉมาปีตา มยุหํ	ภวา สพุเพ สมฺมุตตา
นาควํ พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺวา ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	พุกุชเสฏฺฐจฺสุส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุกุชสุส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสฺมภิกขา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตตา	กตํ พุกุชสุส สาสนนฺนฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ นพฺพมาลิกา ภิกฺขุณี อีมา	คาถาย อภาสิตฺถาติ ๑

นพฺพมาลิกาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๑

ฉกฺฉจฺ เอกปิณฑุทปาตทายิกาเถรียาปทานํ (๖)

[๑๕๗] นคเร พนฺธมฺตฺติยา	พนฺธุมมา นาม ชตฺตฺติโย
ตฺสส รณฺโณ อหํ ^๑ ภริยา	^๒ เอกจฺจํ วาทยามหํ ^๒ ๑
รโหคตา นิสฺสิทิตฺวา	เอวํ จินฺเตสฺสทํ ตทา
อาทาย คมนฺนํ ยํ หิ	กุสลํ นตฺถิ เม กตํ ๑
มหาภิตาปํ กฏฺฏกํ ^๓	โฆมฺมรูปํ สุทฺหารุณํ
นิริยํ ญฺหน คจฺฉามิ	เอตฺถ เม นตฺถิ ลํสโย ๑
ราชานํ อุปฺคนฺตฺวาน ^๔	อิทํ วจฺนมนฺนํ พุรวิ
เอกํ เม สมณํ เทหิ	โกชยิสฺสสามิ ชตฺตฺติย ๑
อทาลิ เม มหาราชา	สมณํ ภาวิตฺตินฺนํ
ตฺสส ปตฺตํ คเหตฺวาน	ปรมนฺนเนน ตปฺปยิ ^๕ ๑

๑ ม. สพุพตฺถ อหํ ๑

๒-๒ ม. เอกจฺจํ วาทยามหํ ๑

๓ ย. ทุกุชํ ๑

๔ ม. ย. อุปฺสงฺกมฺม ๑

๕ ม. ปุรยิ

ปุชยิตฺวา ปรมนฺนํ
 ชาเลน ปิหิตฺวาน
 อารมฺมณํ มม เอตํ
 ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา
 ตีสานํ เทวราชฺชนํ
 มนสา ปตฺถิตํ มยฺหํ
 วีसानํ จกฺกวัตตึนํ
 อุปจิตฺตตฺตา^๑ หุตฺวาน
 สพฺพพฺพนฺนสมฺมุตฺตาทํ
 สพฺพาสวปริกฺขีณา
 เอกนวุเต อีโต กปฺเป
 หุคฺคตึ นานิชานามิ
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ
 นาคว พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 ฉพีภิญฺญา สจฺฉิกิตฺตา
 อิตถํ สุทํ เอกปิณฺฑปาททายิกา ภิกฺขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 เอกปิณฺฑปาททายิกาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๑

คนฺธาเลปํ อกาสนํ
 ปิตฺโวจเลน^๒ ฉาทยึ ๑
 สรามิ ยาวชฺชิวิตํ
 ดาวตีสํ อคณฺจหํ ๑
 มहेสิตฺตมการยึ
 นิพฺพตฺตติ ยถิจฺฉกํ^๓ ๑
 มहेสิตฺตมการยึ
 สํสรามิ ภาวภาเว^๔ ๑
 อเปตา เม อุปาทิกา
 นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภาโว ๑
 ยํ ทานมทํ ททา
 ปิณฺฑปาทสฺสิทํ ผลํ ๑
 ภาว สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 วิหรามิ อนาสวา ๑
 พุทฺธเสฏฺฐจฺสุส สนฺตฺติเก
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑

๑ ม. วตถยุเคน, ย. มหาเนเลน ๑

๒ ม. ยถิจฺฉิตํ, ย. ยถิจฺฉกํ ๑

๓ ม. โอจิตตฺตาว, ย. โอจิตตฺตา จ ๑

๔ ม. ย. ภาวสุทํ ๑

สตตมํ กฏจจุฎิกขทายิกาเถรียาปทานํ (๗)

[๑๕๘] ปิณฺฑทจาร์ จรณฺตสฺส	ติสฺสนามสฺส สตฺถุโน
กฏจจุฎิกขํ ปคฺคยฺห	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺสฺสทาสหํ ๑
ปฏฺฐิคฺคเหตฺวา สมฺพฺพุทฺโธ	ติสฺโส โลกคฺคณายโก
วีธียา สณฺจโิต สตฺถา	อกา เม อนุโมทนํ ๑
กฏจจุฎิกขํ ทตฺวาน	ดาวตฺถีลํ คมิสฺสสิ
ฉตฺถีสทเวรารุณฺ	มฺहेสิตฺถํ กิริสฺสสิ ๑
ปญฺญาสจกฺกาวตฺถินํ	มฺहेสิตฺถํ กิริสฺสสิ
มนสา ปตฺถิตํ สพฺพํ	ปฏฺฐิลจฺจสิ สพฺพทา ๑
สมฺปตฺถี อนุโมทฺวาน	ปพฺพชฺชิสฺสสิกิณฺจนา
สพฺพาสเว ปรีณฺณาย	นิพฺพายิสฺสสินาสวา ๑
อิทํ วตฺวาน สมฺพฺพุทฺโธ	ติสฺโส โลกคฺคณายโก
นภํ อพฺภุคฺคมิ ธีโร	หํสฺราชาว อมฺพเร ๑
ลูทินฺนเมว เม ทานํ ^๑	สุยฺยฺจจา ยาคสมฺปทา
กฏจจุฎิกขํ ทตฺวาน	ปตฺถิตาหํ อจลํ ปทํ ๑
เทวนวฺเต อิโต กปฺเป	ยํ ทานมททินฺตทา
ทฺคคฺคตี นาภิชานามิ	ภิกฺขทานสฺสิทํ ผลํ ๑
กิลเสา ฉาปีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุททา
นาคิวั พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวา ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺถโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺญา สจฺจฉิกิตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑

๑-๑ ม. ย. ลูทินฺนํ เม ทานวํ ๑

อิตถัง สุทัง กัญจจุกุททิกายิกา ริกขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ
กัญจจุกุททิกายิกาเถรียา อปทานัง สมตถัง ฯ

อภุจมัม สุตตอุปปลมาลิกาเถรียาอปทานัง (๘)

[๑๕๙] นคเร อรุณวติยา	อรุโณ ^๑ นาม ขตติโย
ตสส รณโธ อหัง ภริยา	^๒ นคูลं ปาทยามหัง ^๓ ฯ
สตุต มาลา คเหตุวาน	อุปปลมา ^๓ เทวคณฐิกา
นิสซุช ปาสาทเว	เอวัง จินเตสิ ตาวเท ฯ
กี เม อีมาหิ มาลาหิ	สิรสา โรปีตาหิ เม
วรัง เม พุทฺธเสฏฺฐสฺส	ถาณมุหิ อภิโรปีตัง ฯ
สมพุทฺธัง ปฏฺิมาเนนุตี	ทวาราสนเน นิสีหัง
ยทา เอหิตี ^๔ สมพุทฺธเ	ปฺุชยิสฺสั มหามุณี ^๕ ฯ
กกุโธ วิลสนุโต	มิตราชาว เกสรี
ริกขุสงฺเขเน สหิตเ	อาคจฺฉิ วิธียา ชีโน ฯ
พุทฺธสฺส รสี ทิสฺวาน	หฺมฺจา สํวิคฺคมาณสา
ทวารัง อปาปฺุณิตฺวาน	พุทฺธเสฏฺฐัง อปฺุชยี ^๖ ฯ
สตุต อุปปลปฺุพานิ	สุวิตฺถิณฺณานิ ^๕ อมฺพเร
ฉาที ^๖ กโรนฺตา พุทฺธสฺส	มตฺถเก ชารยฺนุติ เต ฯ
อุทคฺคจิตฺตา สุมฺหา	เวทชาตา กตฺถชฺลี
ตตฺถ จิตฺตัง ปสาเทตฺวา	ดาวตีลํ อคณฺจหัง ฯ
มฺหานลสฺส ฉาหนัง	ธาเรนฺติ มม มุทฺธนิ

๑ ย. อรุณวา ฯ ๒-๒ ม. วาริตัง วารยามหัง ฯ ๓ ย. อุปปลี ฯ ๔ ย. เอติห ฯ
๕ ม. ปริกิณฺณานิ, ย. ปริตฺถิณฺณานิ ฯ ๖ ม. ฉี ฯ

ทิพฺพคณฺหํ ปวายติ ^๑	สตฺตอฺปฺปลานิทํ ผลํ ฯ
กทาจิ นียมานาย	ฉาติสงฺฆเณ เม ตทา
ยาวตา ปริสา มยฺหํ	มหาเนลํ ธีรียติ ฯ
สตฺตติเทวราชูหนํ	มहेสิตฺตํ อการยீ
สพฺพตฺถ อีสฺสรา หุตฺวา	สํสรามิ ภวาภเว ฯ
เตสฺสจฺจิกกฺวตฺตินํ	มहेสิตฺตํ อการยீ
สพฺเพ มํ อหฺวตฺตนฺตติ	อาเทยยวจนา อหํ ฯ
อฺปฺปลสฺเสว เม วณฺโณ	คณฺโธ เจว ปวายติ
^๒ ทฺคฺคตී นามิขานามิ ^๒	พฺพชฺชชฺชายิทํ ผลํ ฯ
อิทฺธิปาเทสฺส กุสลา	โพชฺฌมฺงคภาวนารตา
อภิญญาปารมิปฺปตฺตา	พฺพชฺชชฺชายิทํ ผลํ ฯ
สตีปฺญฺจานกุสลา	สมาธิฉานโคจรา
สมมปฺปชานมนุยฺยตฺตา	พฺพชฺชชฺชายิทํ ผลํ ฯ
วิริยํ เม ชฺรฺโรทรยฺหํ	โยคกฺเขมาธิวาทนํ
สพฺพาสวปริกฺขีณา	นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภโว ฯ
เอกตฺตีสฺเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุณฺพมภิปุชฺชยீ
ทฺคฺคตී นามิขานามิ	พฺพชฺชชฺชายิทํ ผลํ ฯ
กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา
นาคิวั พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสวา ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ	มม พฺพชฺชชฺช สนฺตติเก
ติสฺโส วิชฺชา อหฺนปฺปตฺตา	กตํ พฺพชฺชชฺช สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺจฺจิเม
จพฺภิญฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พฺพชฺชชฺช สาสนนฺตติ ฯ

๑ ม. ย. ปวายามิ ฯ

๒-๒ ม. ทฺพพณฺณณีนํ น ชานามิ ฯ

อิติถัม สุกัม สุตตอุปปลมาลิกา ภิกขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ
 สุตตอุปปลมาลิกาเถรียา อปทานัม สมตตัม ฯ

นวมัม ปณจทีปิกาเถรียาอปทานัม (๙)

[๑๖๐] นคเร หังสวติยา	จารินี ^๑ อาสหนัม ตทา
อาราเมเนว อารามัม	จรามิ กุสลตถิกา ฯ
กาลปกขมฺหิ ทิวเส	อทุทลัม โพธิมุตตมัม
ตตถ จิตตัม ปสาเทตฺวา	โพธิมฺมุเล นิสีทหนัม ฯ
ครุจิจิตตัม อุปภูเจตฺวา	สิเร กตฺวาน อณฺชลิ
โสมนสฺสํ ปเวเทตฺวา	เอวํ จินฺเตสิ ตาวเท ฯ
ยทิ พุทฺโธ อมิตคฺุณ	อสมปฺปฏิปฺคฺุโล
ทสฺเสตฺถ ปาณฺฑิหิรํ เม	โพธิ โอภาสตฺถ อยํ ฯ
สท อวชฺชิตฺเต มยหนัม	โพธิ ปชฺชลิ ตาวเท
สพฺพโสวณฺณมยา ^๒ อาสิ	ทิสสา สพฺพทา วิโรจติ ฯ
สตุตฺตรตฺตินฺนทิวํ ตตถ	โพธิมฺมุเล นิสีทหนัม
สตุตฺตเม ทิวเส ปตฺเต	ทีปฺปฺชฺชํ อภาสหนัม ฯ
อาสนนํ ปริวาเรตฺวา	ปณจทีปานิ ปชฺชลฺลํ
ยาว อุเทติ สฺสุริโย	ทีปา เม ปชฺชลฺลํ ตทา ฯ
เตน กมฺเมเน สุกเตเน	เจตนาปณฺณิวิหิ จ
ชหิตฺตฺวา มานุสฺสํ เทหนัม	ดาวตฺถีสํ อคณฺณหนัม ฯ
ตตถ เม สุกตัม พุยมหนัม	ปณจทีปาทิ ^๓ วุจฺจติ
สโตโยชนมฺพุเพธ ^๔	สญฺญจฺฉิโยชนวิทฺถตฺตัม ฯ

๑ ม. ย. จาริกิ ฯ ๒ ม. สพฺพโสวณฺณมยา ฯ ๓ ย. ปณจทีปิติ ฯ
 ๔ ม. สญฺญจฺฉิโยชนมฺพุเพธํ ตีสโยชนวิทฺถตฺตัม, ย. สโตโยชนมฺพุเพธํ ฯ

อสงเขยยานิ ทีปานิ ปรีวาเร ชลนฺติ เม
 ยาวตา เทวภวนํ ทีปาโลเกน โชตติ ๑
 ปุริตถาภิมุขา สนฺติ^๑ ยทิ อิจฺจามิ ปสฺสิตุํ
 อุทฺธํ อโธ จ ติริยํ สพฺพํ ปสฺสามิ จกฺขุณา ๑
 ยาวตา อภิกงฺขามิ ๒ ทฺมฺจํ สุกตทฺกฺกฺม^๒
 ตตถ อวารณํ นตถิ รุกฺเขสุ ปพฺพเตสุ วา ๑
 อสํติเทวราชฺชนํ มहेสิตฺตมการยํ
 สตานํ จกฺกวตฺตินํ มहेสิตฺตมการยํ ๑
 ยํ ยํ โยนฺนุปชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสํ
 ทีปสตสทฺสฺสานิ ปรีวาเร ชลนฺติ เม ๑
 เทวโลกา จวิตวาน อุปฺชช^๓ มาตฺกฺจฺจฺยํ
 ๔ มาตฺ กฺจฺจคตํ สนฺตํ^๔ อกฺชิ เม น นิมีลติ ๑
 ทีปสตสทฺสฺสานิ ปุณฺณกมฺมสมฺมฺกฺนิ^๕
 สฺสูติมเรว ชลนฺติ ปณฺจทีปานิหํ ผลํ ๑
 ปจฺฉิเม ภวสมฺปตฺเต มานสํ วินิวตฺตยํ
 อชฺรามรํ^๖ สํติภาวํ นิพฺพานํ ปสฺสยํ^๗ อหํ ๑
 ชาติยา สตฺตวสฺสหาหํ อรหตฺตํ อปาปฺถนํ
 อุปสมฺปาทยิ พฺทฺโร คุณมณฺเวย โคตโม ๑
 มณฺทเป รุกฺขมฺลเ วา ปาสาเทสุ คฺหาสุ วา
 สฺสูณฺวาคารเ ปชฺฌายนฺตา^๘ ปณฺจทีปา ชลนฺติ เม ๑
 ทิพฺพจกฺขุ วิสุทฺธํ เม สมาริกฺกุสลา อหํ

๑ ม. ปรมุขฺวา นิสํทิตฺวา, ย. ปุริตถาภิมุขา ติตา ๑

๒-๒ ม. ทฺมฺจํ สุกตทฺกฺกฺม, ย. ทสฺสุํ สุกตทฺกฺกฺม ๑ ๓ ย. อุปชช ๑

๔-๔ ม. ย. มาตฺกฺจฺจฺจคตฺตา สนฺติ ๑ ๕ ม. ... สมฺมฺกฺนิ, ย. ... สมฺมฺกฺนิ ๑

๖ ม. อชฺรามตํ, ย. อชฺรามรณํ ๑ ๗ ม. ย. ผสฺสยํ ๑

๘ ม. วสนฺติยา, ย. จ ฌายนฺตา ๑

อภิญญาปารมิปตตดา	ปณฺจทีปานีหํ ผลํ ฯ
สพฺพโวลิตโวลานา	กตกิจฺจา อนาสวา
ปณฺจทีปา มหาวีร	ปาเท วนฺทามิ จกฺขุมา ฯ
สตสฺสสุเส อีโต กปฺเป	ยํ ทีปมทฺที ตทา
ทฺคฺคตฺตี นาภิชานามิ	ปณฺจทีปานีหํ ผลํ ฯ
กิลฺลา ฉมาปีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาคฺีว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวา ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺจสุส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตดา	กตํ พฺพุทฺธสุส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
จพฺพิญฺญา สจฺจจิกฺตา	กตํ พฺพุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ฯ
อิตถํ สุทํ ปณฺจทีปิกา ภิกฺขุณี อีมา	คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
ปณฺจทีปิกาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ฯ	

ทสมํ อุทกทายิกาเถรียาปทานํ (๑๐)

[๑๖๑] นครเ พนฺธมฺตฺติยา	°อาสิ อุทกทาริกา°
อุททาเรน ชีวามิ	เตน โปเสมิ ทารเก ฯ
เทยฺยธมฺโม เม นตฺถิ	ปฺปณฺณกฺเขตฺเต อนฺตฺตเต
โกฏฺฐกํ อุปสงฺกมฺม	อุทกํ ปฏฺฐเปสฺหํ ฯ
เตน กมฺเมน สุกฺเตน	ดาวตฺตีลํ อคณฺจหํ
ตตฺถ เม สุกตํ พฺยเมหํ	อุททาเรน นิมฺมิตํ ฯ
อจฺจรานํ สหสฺสสุส	อหํ หิ ปวฺรา ตทา

๑-๑ ม. อโหสิ อุททาริกา ฯ

ทสภูจจาเนหิ ตา สพุพา	อภิวโภมิ ตทา อหํ ๑
ปถญาลส์ เทวราชุณั	มเหลติตุตมการยี่
วีสติจกุกวตตีन्ह	มเหลติตุตมการยี่ ๑
ทุเว ภเว สัสมามิ	เทวตเต อถ มานุเส
ทุคคตี นามิขานามิ	อุทกทานสลิทํ ผลํ ๑
ปพพตคเค ทุมคเค วา	อนตลิกเข จ ภูมียั
ยทา อุทกมิจจามิ	ชิปปิ ปฏิลภามทํ ๑
อวุจจิกา ทิสา อตถิ ^๑	สนตตตา ^๒ ชุปปีตา ทิ เม ^๒
มม สกุปปมญญา	มหาเมโฆ ปวสสตี ๑
กทาจิ นียามานาย	ฉาติสงฆเม น เม ตทา
ยทา อิจจามทํ วสสั	มหาเมโฆ อชายถ ๑
อุณ्हํ วา ปริฟ้าโห วา	สรีเร ^๓ เม น วิชชติ
กาเย จ เม รโช นตถิ	อุทกทานสลิทํ ผลํ ๑
วิสุททมนสา อชช	อเปตมนปาปิกา
สพพาสวปริกชีณา	นตถิ ทานิ ปุณพุกโว ๑
เอกนวุเต อิตโต กปะเป	ยั กम्मมกรี ตทา ^๔
ทุคคตี นามิขานามิ	อุทกทานสลิทํ ผลํ ๑
กิลเส ฉาปีตา มยทํ	ภวา สพุเพ สมุหตา
นาคัิว พนุณั เจตวา	วิหรามิ อนาสวา ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	พุทฺธเสฏฺฐจสฺส สนตฺติเก
ติสโส วิชชา อนุปปตตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏิสมภิทา จตสโส	วิโมกฺขาปิจ อวุจฺจิเม

๑ ม. ย. นตถิ ๑

๒-๒ ม. กุติตาปิ จ, ย. กุติตา น จ ๑

๓ ย. อถเมว ๑

๔-๔ ม. ยั ทกั อทที่ ตทา ๑

ฉัพพีริญญา สจฺจฉิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ อุทททายิกา ภิกฺขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 อุทททายิกาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๑

อุททานํ

๑ สฺเมธา เมชลททา มณฺทปสงฺกมฺนตธา๑
 นพฺมาลีนี ปิณฺทททา กญฺจจุอุปฺปลปฺปทา ๑
 ๒ ที่ปอุทททายี จ คาถาโย คณฺโฑวาทิ ๒
 เอกคาถา สตญฺเจว ๓ สตฺตฺรลํ ตทฺตฺตฺริ ๓ ๑

สุเมธาวคฺโค ปจฺโม ๑

๑ ม. สฺเมธา เขมลาทายี มณฺทปํ สงฺกมํ ททา ๑

๒-๒ ม. ที่ปทา ทททา เจว คาถาโย คณฺโฑว อิห ๑

๓ ม. ตีลติ จ ตทฺตฺตฺริ ๑

ทฤติโย เอกุโปสถาวคโค

ปจมี เอกุโปสถิกาเถรียาปทานं (๑๑)

[๑๖๒] นครเ พนุฑุมติยา	พนุฑุมมา นาม ชตฤติโย
ทิวเส ปุณฺณมมาย โส	อุปวสี ^๑ อุโปสถํ ๑
อหํ เตน สมเยน	กุมภทาสี อหุ ^๒ ตหี
ทิสฺวา สราชิกํ เสนํ	เอวาทํ จินฺตยี่ ตทา ๑
ราชาปี รชฺชํ ฉทฺเทตฺวา	อุปวสี อุโปสถํ
สผลํ ฐุนํ ตํ กมฺมํ	ชนกาโย ปโมทิตฺโต ๑
โยนิโส ปจฺจเวกฺขิตฺวา	ทฺคคฺคตฺติมฺจ ^๓ ทลิตฺทตํ
มานสํ สมปหํสิตฺวา	อุปวสี อุโปสถํ ๑
อหํ อุโปสถํ กตฺวา	สมมาสมพุทฺธสฺสเน
เตน กมฺเมเน สุกฺเตน	ดาวตฺตีสํ อคณฺจหํ ๑
ตตฺถ เม สุกฺตํ พุยมหํ	อุทฺธํ โยชนมฺุคฺคตํ ^๔
กุฎฺฐาคารวรุเปตํ	มหาสนํ สุภฺฐิตํ ๑
อจฺฉรา สตสฺสทฺสสา	อุปตฺติภฺจฺจนฺติ มํ สทา
อณฺเฑาเทว ^๕ อติกุํมม	อติโรจามิ สพุพฺพา ๑
จตฺสภฺฐิจิเวรราชฺชนํ	มहेลิตฺตมการยี่
เตสภฺฐิจิกฺกวตฺตินํ	มहेลิตฺตมการยี่ ๑
สุวณฺณวณฺณณา หุตฺวาน	ภเวสุ สํสฺรามหํ
สพุพฺตถ ปวรา โหมิ	อุโปสถสฺลิตํ ผลํ ๑
हतฺถิยานํ อสฺสยานํ	รถยานณฺจ เกวล ^๖

๑ ย. อุปปชฺชิตํ ๑ ๒ ม. ย. อหํ ๑ ๓ ม. ย. ทคฺคจฺจณฺจ ๑
 ๔-๔ ม. อุพฺภโยชนมฺุคฺคตํ, ย. อุพฺภโยชนมฺุคฺคตํ ๑
 ๕ ม. อณฺเฑ เทว, ย. อณฺเฑเทว ๑ ๖ ม. สี่วิกํ ๑

ลภามิ สพุพเมตมปิ ^๑	อุโปสถสสิทัง ผลัง ๑
โสวณณมยัม รุปีมยัม	อโถปิ ผลิกามยัม
โลहितงกมยญเจว	สพุพัม ปฏิลภามมห์ ๑
โกเสยยกมพลกานี ^๒	โฆมกปปาสิกานี จ
มหคฺชานี จ วตฺถานี	สพุพัม ปฏิลภามมห์ ๑
อนนพานัง ขาหนียัม	วตฺถเสนาสนานี จ
สพุพเมตัม ปฏิลเภ	อุโปสถสสิทัง ผลัง ๑
วรคฺคณญจ มालญจ	จฺจณณกญจ วิเลปนัง
สพุพเมตัม ปฏิลเภ	อุโปสถสสิทัง ผลัง ๑
กุฎฏาคารญจ ปาสาทัง	มณฺฑปัม หมฺมิมยัม คุหัง
สพุพเมตัม ปฏิลเภ	อุโปสถสสิทัง ผลัง ๑
ชาติยา สตฺตวสฺสสาหัง	ปพฺพชียี อนคฺคาริยัม
อชฺชตฺตมาเส อสฺมปตฺเต	อรหตฺตัม อปาปฺญี
กิลเสา ฉาปิตา มย्हัง	ภวา สพุเพ สฺมุหตา
สพุพาสวปริกฺขีณา	นตฺถิ ทานี ปุณฺนพฺภโว ๑
เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป	ยัม กมฺมมกรียี ตทา
ทฺคคฺคตฺตี นากิขานามิ	อุโปสถสสิทัง ผลัง ๑
กิลเสา ฉาปิตา มย्हัง	ภวา สพุเพ สฺมุหตา
นาคิวั พนฺธนัง เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวา ๑
สุวาคตัม วต เม อาสิ	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา	กตัม พฺพุทฺธสฺส สาสนัน ๑
ปฏิสฺสมฺภิทา จตฺตฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐสิเม
จพฺพิภฺยญา สจฺฉิกิตา	กตัม พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑

๑ ม. สพุพเมเวตัม ๑

๒ ม. ย. โกเสยยกมพลียานี ๑

อิตถัง สุทัง เอกุโปสถิกา ภิกขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ
 เอกุโปสถิกาเถรียา อปทานัง สมตตัง ฯ

เหตุยัม สลฟปุฎฎิกาเถรียาปทานัง (๑๒)

[๑๖๓] จนทภากานทีตีเร อโหสิ กิณ्हรี ตทา
 อถทหสั ทเวทเว จงกมนตัง นราสภัง ฯ
 โอจินิตวา สลฟปุฎฎัง พุทฺธเสฏฺฐจสฺสทาสหัง
 ออุปสิงฆิ มหาวีโร สลฟัง ทเวคณฺธิกั^๑ ฯ
 ปฏฺฐิคคเหตุวา สมพุทฺโธ วิปสฺสี โลกนายโก
 ออุปสิงฆิ มหาวีโร เปกฺขมานาย เม ตทา ฯ
 อถชฺลี ปคฺคเหตุวาน วณฺทิตวา ทิปุทฺตตมัง
 สกั จิตตัง ปสาเหตุวา ตโต ปพฺพตมารุหิ^๒ ฯ
 เอกนฺวเต อิตโต กปฺเป ยัม ปุฎฎมทที ตทา
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ พุทฺธปุชฺชัยิหัง ผลัง ฯ
 กิเลสา ฉมาปีตา มยฺหัง ภวา สพฺเพ สมฺมุทตา
 นาตีว พนฺธนัง เจตฺวา วิหรามิ อนาสวา ฯ
 สุวาคตัง วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐจสฺส สนฺตึเก
 ติสฺโส วิชฺชา อานุปรตฺตา กตัง พุทฺธสฺส สาสนัง ฯ
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 ฉฟัภินฺณวา สจฺจิกิตา กตัง พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ ฯ
 อิถถัง สุทัง อายสฺมา^๒ สลฟปุฎฎิกา ภิกขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ฯ
 สลฟปุฎฎิกาเถรียา อปทานัง สมตตัง ฯ

๑ ย. ปุพฺพคณฺธิกั ฯ

๒ ม. อิหํ นตฺถิ ฯ เหวมฺพปริปิ ฯ

ตติย โมทกทายิกาเถรียาปทาน (๑๓)

[๑๖๔] นคร พนธุมติยา กุมภทาสี อโหสหน้
 มม ภาค คเหตุวาน คจจัน อุกททริเก^๑ ๗
 ปนุณมฺหิ สมณํ ทิสฺวา สนฺตจิตฺตํ สฺมาหิตํ
 ปสนฺนจิตฺตทา สฺมฺนา โมทเก ตีณฺทาสหน้ ๗
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน เจตนาปณฺธิธีหิ จ
 เอกฺกนฺตีส^๒ กปฺปานิ วินิปาตํ น อคณฺจหน้ ๗
 สมฺปตฺติญฺจ^๓ กริตฺวาน สพฺพํ อนฺุภวี อหน้
 โมทเก ตีณฺ ทตฺวาน ปตฺตทาหน้ อจลํ ปหน้ ๗
 กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สฺมุหฺตา
 นาคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสฺวา ๗
 สุวาคตํ วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐจฺจสุสฺ สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสุสฺ สาสนํ ๗
 ปฏฺฐิสฺมภฺทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จพฺพิญฺญา สจฺจจิกฺตา กตํ พุทฺธสุสฺ สาสนฺนฺติ ๗
 อิตฺถํ สุหน้ आयสฺมา โมทกทายิกา ภิกฺขุณี อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ๗

โมทกทายิกาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๗

๑ ม. ย. อุทททริกา ๗ ๒ ม. ย. เอกนฺตีส ๗ ๓ ม. สมฺปตฺติ ตํ, ย. สมฺปตฺตี ตํ ๗

จตุตถั เอภาสนทายิกาเถรียาปทานั (๑๔)

[๑๖๕] นครเ ทังสวติยา	อโหสิ มาลิกา ^๑ ตทา
มาตา จ เม ปิตา เจว	กมฺมนตัง อคมังสุ เต ๑
มชฺฌนตฺติกมฺหิ สุริเย	อทุทลั สมณั อหัง
วีถียา อนุคจฺจนตัง	อาสนัง ปณฺณเปสหนัง ๑
โคณกจิตฺตกาทีหิ ^๒	ปณฺณวาเปตฺวาหมาสหนัง ^๓
ปสฺนนจิตฺตา สุมนา	อิมัง วจนมพฺรวิ ๑
สนฺตตฺตา กจิตา ^๔ ภูมิ	สุโร มชฺฌนตฺติโก ^๕ จิตฺ
มาตุลา จ น วายนฺติ	กาโล เจวตฺถเมหิตี ^๖ ๑
ปณฺณตฺตมาสนมิทัง	ตวตฺถาย มหามฺุนิ
อนุกมฺปิ อุปาทาย	นิสิท มม อาสเน ๑
นิสิทิตฺติ ตตฺถ สมโณ	สุทฺถโต สุทฺถมานโส
ตสฺส ปตฺตัง คเหตุวาน	ยถารนฺธึ อทาสหนัง ๑
เตน กมฺเมน สุกเตน	เจตนาปณฺธิทิตฺติ จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหัง	ดาวตีสํ อคณฺจหนัง ๑
ตตฺถ เม สุกตัง พุยมหัง	อาสเนน สุนิมมิตัง
สญฺุจโยชนมฺุพเพธัง	ตีสโยชนวิตฺถตัง ๑
โสถณฺณมยา มณฺิมยา	อโถปิ ผลิกามยา
โลหิตงฺกมยา เจว	ปลฺลงฺกา วิวิธา มม ๑
^๗ ตฺตุลิกาวิกิตีหิ จ	กมุสฺสจจิตฺตกาที ^๗ จ
อุทฺธัง เอภนฺตโลมิ จ	^๘ ปลฺลงฺกา เม สฺุสณฺุจจิตา ^๘ ๑

๑ ม. พาลิกา ๑ ๒ ม. ย. โคณกาวิกิตกาที ๑ ๓ ม. ปณฺณวาเปตฺวา มมาสหนัง,
 ย.... ทวาสหนัง ๑ ๔ ม. กุถิตา ๑ ๕ ม. ย. มชฺฌนตฺติโก ๑
 ๖-๖ ม. เจวตฺถ เมหิตี ๑ ๗-๗ ม. ตฺตุลิกา วิกิตกาที กมุสฺสจจิตฺตกาที จ,
 ย. ตฺตุลิกา วิกิตกาที จ กมุสฺสจจิตฺตกาที จ ๑ ๘-๘ ย. ปลฺลงฺโก เม สฺุสณฺุจจิต ๑

ยทา อิจฺฉามิ คมนํ	หาลชิตฺตทาสมปฺปิตา ^๑
สท ปลฺลงกเสฏฺฐเจเน	คจฺฉามิ มม ปตฺถิตํ ๑
อลีตีเทวราชูหนํ	มहेลิตฺตมการยํ
สตุตตติจกฺกวตฺตินํ	มहेลิตฺตมการยํ ๑
ภวามเว สํสรนฺตี	มหาโมคํ ลภามหํ
โภเค เม อุณฑา นตฺถิ	เอกาสนผลํ อิทํ ๑
ทฺเว ภเว สํสรามิ	เทวตฺเต อถ มานุเส
อณฺเณ ภเว น ชานามิ	เอกาสนผลํ อิทํ ๑
ทฺเว กุเล ปชายามิ	ขตฺตียะ จาปิ พฺรหฺมณฺเณ
อุจฺจจากุลีกา ^๒ สพฺพตฺถ	เอกาสนผลํ อิทํ ๑
โทมนสฺสํ น ชานามิ	จิตฺตสนฺตฺตาปนํ มม
เวณฺณณียํ น ชานามิ	เอกาสนผลํ อิทํ ๑
ธาติโย มํ อุปฏฺฐจฺนฺติ	ขุชฺชา เจลาวกา ^๓ พหุ
องฺเคน องฺคํ คจฺฉามิ	เอกาสนผลํ อิทํ ๑
^๔ อณฺเณ มเมว นฺหาเปนฺติ	อณฺเณ โภเชนฺติ โภชนํ ^๔
^๕ อณฺเณ มํ อลงฺกโรนฺติ	อณฺเณ รเมนฺติ มํ สทา ^๕ ๑
อณฺเณ คนฺธํ วิลิมฺปนฺติ	เอกาสนผลํ อิทํ
มณฺทเป รุกฺขมฺมุเล วา	สุภฺวาการเว วสนฺตฺติยา ๑
มม สงฺกปฺปมณฺเณ	ปลฺลงโก อุปตฺติฏฺฐติ
อยํ ปจฺฉิมโก มยฺหํ	จริโม วตฺตเต ภโว ๑
อชฺชาปิ รชฺชํ ฉทฺเตตฺวา	ปพฺพชฺชํ อนคาริยํ
สตุสทฺสเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมทฺธี ตทา ๑

๑ ม. หาลชิตฺตทาสมปฺปิตา ๑ ๒ ม. อุจฺจจากุลีนา ๑ ๓ ม. เจลาปิกา, ย. เจลาวิกา ๑
 ๔-๔ ม. อณฺเณ นฺหาเปนฺติ โภเชนฺติ อณฺเณ รเมนฺติ มํ สทา, ย. อณฺเณ ...
 อณฺเณ รเมนฺติ ๑ ๕-๕ ม. อยํ อชฺชคคาธา นตฺถิ ๑

ทุกคตํ นานิชานามิ	เอกาสนผลํ อิทํ
กิลลสา ฉมาปีตา มยหํ	ภวา สพุเพ สมฺมุตตา
นาคํว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺวา ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ	พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิกา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬฺภิกฺขณา สจฺจจิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ

อิตถํ สุทํ อายสฺมา เอกาสนททายิกา ภิกฺขุณี อีมา คาถาย อภาสิตฺถาติ ฯ

เอกาสนททายิกาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ปณจมนํ ปณจทีปทายิกาเถรียาปทานํ (๑๕)

[๑๖๖] นคเร หํสฺวติยา	จาริกา ^๑ อาสหํ ตทา
^๒ อาราเมน วิหารเณ ^๓	จรามิ กุสลตฺติกา ฯ
กาฬปฺกฺขมฺหิ ทิวเส	อทุทลํ โปธิมฺมุตฺตมํ
ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	โปธิมฺมูเล นิสฺสีทหํ ฯ
ครุจฺจิตฺตํ อฺปนฺนเจตฺวา	สิเร กตฺวาน อณฺชลึ
โสมนสฺสํ ปเวเทตฺวา	เอวํ จินฺเตสิ ตาวเท ฯ
ยทิ พุทฺโธ อมิตคฺุณ	อสมปฺปฏฺฐิปุคฺคโล
ทสฺเสตฺถ ปาฏฺฐิหิรํ เม	โพธิ โอภาสตฺถ อยํ ฯ
สท อวชฺชิตฺเต มยหํ	โพธิ ปชฺชลิ ตาวเท
สพฺพโสวณฺณมยา อาสิ	ทิสสา สพฺพา วิโรจติ ฯ
สตฺตฺรตฺตฺตินฺทิวํ ตตฺถ	โปธิมฺมูเล นิสฺสีทหํ

๑ ม. ย. จาริกิ, โป. จรีติ ฯ ๒-๓ ม. โป. อาราเมน จ อารามํ ฯ

สุตตเม ทิวเส ปตฺเต
 อาสนํ ปริวาเรตฺวา
 ยาว อุเทติ สุริโย
 เตเน กมฺเมน สุกเตเน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ
 ตตฺถ เม สุกตํ พุยมหํ
 สญฺญิจโยชนมฺพุเพธํ
 อสงฺเขยฺยานิ ทิปานิ
 ยาวตา เทวภวณํ
 ปุพฺพมฺขา^๑ นิสิตฺตฺวา
 อุทฺธํ อโธ จ ติริยํ
 ยาวตา อภิกงฺขามิ
 ตตฺถ อวารณํ นตฺถิ
 อสํติเทวราชฺชนํ
 สตานํ จกฺกวตฺตํ
 ยํ ยํ โยนฺนุปฺชฺชามิ
 ทิปสฺตสฺสทฺสฺสานิ
 เทวโลกา จวิตฺวาน
^๒มาตุ กุจฺฉิตฺตํ สนฺตํ^๓
 ทิปสฺตสฺสทฺสฺสานิ
 ชลนฺติ สฺสูติกาเคเห
 ปจฺฉิเม ภวสมฺปตฺเต
 ทิปฺปุชฺชํ อกาสนํ ๑
 ปณฺจ ทิปานิ ปชฺชลฺลํ
 ทิปา เม ปชฺชลฺลํ ตทา ๑
 เจตนาปณฺธีหิ จ
 ตาวตฺถิลํ อคณฺณหํ ๑
 ปณฺจทิปาติ^๔ วุจฺจติ
 ตีสโยชนวิตฺถตํ ๑
 ปริวาเร ชลีสฺสุ เม
 ทิปาโลเกเน โชตฺติ ๑
 ยทิ อิจฺฉามิ ปสฺสฺสิตุํ
 สพฺพํ ปสฺสฺสามิ จกฺขฺณา ๑
 ทญฺฺจํ สุกตฺตฺทุกฺกมฺ^๕
 รุกฺเขสุ ปพฺพเตสุ^๖ วา ๑
 มहेลิตฺตมการยํ
 มहेลิตฺตมการยํ ๑
 เทวตฺตํ อถ มานุสํ
 ปริวาเร ชลนฺติ เม ๑
 อุปฺปชฺชึ มาตฺตฺกฺจฺฉิยํ
 อกฺขิ เม น นิมีลติ ๑
 ปุณฺณกมฺมสมมฺงฺคิโน^๖
 ปณฺจทิปานิทํ ผลํ ๑
 มานุสํ วินิวตฺตยํ

๑ ย. ปณฺจทิปิตี ๑ ๒ ม. ปรมมฺขา ๑ ๓ ม. ย. สุคตฺตฺทุกฺคเต ๑

๔ ไป. ปทเรสุ ๑ ๕-๕ ม. มาตฺตฺกฺจฺฉิตฺตา สนฺตํ ๑ ๖ ม. ...สมมฺงฺคิตา, ย. ...สมมฺงฺคินา ๑

อชรามรํ สီติภาวํ	นิพพานํ ปัสสยึ อหํ ๑
ชาติยา สตตวสฺสหา	อระหตฺตํ อปาปุณฺเณ
อุปลสมฺปาทยิ ^๑ พุทฺโธ	๒ปณจทีปานิทํ ผล ^๒ ๑
มณฑุเป รุกฺขมุเล วา	สุณฺณาการเว วสนฺติยา
สทา ปชฺชวลเต ทิป	ปณจทีปานิทํ ผลํ ๑
ทิพฺพจกฺขุ วิสุทฺธํ เม	สมาธิกฺุสลา อหํ
อภิณฺญาปารมิปปตฺตา	ปณจทีปานิทํ ผลํ ๑
สพฺพโวลิตฺโวลานา	กตฺกิจฺจา อนาสวา
ปณจทีปา มหาวีร	ปาเท วนฺทามิ จกฺขุม ๑
สตสฺสเส อีโต กปฺเป	ยํ ทานมทที ^๓ ตทา
ทฺคฺคตี นาภิซานามิ	ปณจทีปานิทํ ผลํ ๑
กิลลสา ฉมาปีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาตีว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวา ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	พฺุทฺเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺิสสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิม
ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกฺตา	กตํ พฺุทฺธสฺส สาสนนฺติ ๑

อิตฺถํ สฺหํ อายสฺมา ปณจทีปทายิกา ภิกฺขุณฺเณ อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

ปณจทีปทายิกาเถรียา อปนทานํ สมตฺตํ ๑

๑ ม. อุปลสมปาทยี ๑ ๒-๒ ม. โป. คุณปณญาย โคตโม ๑ ๓ ม. ที่ปมทที ๑

จณฺหิ จั นพฺมีมาลิกาเถรียาปทาน์ (๑๖)

[๑๖๗] จนุทภาคานทีตีเร	อโหสิ์ กิณฺหรี ททา
อทุทลั วิรัช พุทฺธ	สยมภุํ อปราชิตํ ๑
ปสฺนุนจิตฺตทา สุมหา	เวทชาตา กตถฺชลี
นพฺมีมาลั คเหตุวาน	สยมภุํ อภิปุชฺชียี ๑
เตน กมฺเมน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิตีหิ จ
ชหิตฺวา กิณฺหรีเทหํ	ดาวตีลั อคณฺจหํ ๑
จตฺตีสทเววราชุนํ	มเหสิตฺตมการยี
มนสา ปตฺถิตํ มยฺหํ	นิพฺพตฺตติ ยถิจฺฉิตํ ๑
ทสนนํ จกฺกวตฺตินํ	มเหสิตฺตมการยี
โอจิตตฺตาว ^๑ หุตฺวาน	ลัสมิ ภาเวสุหํ ^๒ ๑
กฺสลั วิชฺชเต มยฺหํ	ปพฺพชฺชี่ อนคาริยํ
ปุชฺชารหา อหํ อชฺช	สกุยฺปตฺตสฺส สาสเน ๑
จตฺนวุเต อีโต กปฺเป	ยํ พุทฺธมภิปุชฺชียี
ทฺคคฺตี่ นาภิชานามิ	นพฺมีมาลาภิหํ ผลํ ๑
วิสุทฺธมนสา อชฺช	อเปตฺมหนปาปิกา
สพฺพาสวปริกฺชีณา	นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภาโว ๑
กิลฺลสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภาวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาคิวั พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสวา ๑
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม

๑ ย. สฺจิตตฺตาว ๑

๒ ม. ภาเวสุหํ ๑

ฉพภิณณา สจจิกิตา กตัม พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา นพฺมาลิกา ภิกฺขุณี อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ฯ
 นพฺมาลิกาเถรียา อปทานัม สมตฺตํ ฯ

สตุตมัม มหาปชาปติโคตมีเถรียาปทานัม (๑๗)

[๑๖๘] เอกทา โลกปชฺโชโต เวสาลียัม มหาวเน
 ญฺญาคาเรสุ สาถาย วสเท นรสารถิ ฯ
 ตทา ชินฺสฺส มาตฺตจฺฉา มหาโคตมิ ภิกฺขุณี
 ตทียเอว^๑ ปุเร รมะเม วสิ ภิกฺขุณฺณปฺสฺสเย ฯ
 ภิกฺขุณีหิ วิมฺุตตาหิ สเทหิ สห ปณฺจหิ
 รโหคตาย ตสฺเสวํ จิตฺตสฺสาปิ^๒ วิตกฺกิตํ ฯ
 พุทฺธสฺส ปรีนิพฺพานํ สาวกคฺคยฺคฺสฺส วา
 ราหุลานนฺทนนฺทานํ นาทํ ลจฺฉามิ ปสฺสฺสิตฺตํ ฯ

[๓]

ปฏฺฐิกจฺจายฺสงฺขาร^๔ โสชฺชิตฺวาน นินฺพฺพุตฺติ
 คจฺฉเยยฺม โลกนาถเน อนฺุณฺญาตา มเหสิณา ฯ
 ตถา ปณฺจสฺตานปี ภิกฺขุณีนํ วิตกฺกิตํ
 อาสิ เขมาทิกานมฺปิ เอตเทว วิตกฺกิตํ ฯ
 ญฺมิจาลิ ตทา อาสิ นาทิตา เทวทฺนุทฺมิ
 อฺปสฺสยาชิวตฺถาโย^๕ เทวตา โสภปฺพิตา ฯ
 วิลปนฺตา สกรฺุณ^๖ ตตฺถสฺสฺสนิ ปวตฺตยฺม

๑ ม. ตทีย กเต, ย. ตทีย เสต ฯ

๓ ม. เอตถนฺตเร พุทฺธสฺส ปรีนิพฺพานา
 มหากสฺสปนฺนทานํ

๔ ลี. ปฏฺฐิกจฺจายฺสงฺขาร ฯ

๕ ย. อฺปสฺสยาชิวตฺถายา ฯ

๒ ม. ย. จิตฺตสฺสาสิ ฯ

สาวกคฺคยฺคฺสฺส วา

อานนฺทราหุลาน จาติ อโย คาถา ทิสฺสติ ฯ

๖ ม. สฺกกรฺุณ ฯ

สพพา^๑ ภิกขุณีโย ตาหิ
 นิปัจจ สิริสา ปาเท
 ตตถ โตลยวาสิตตา
 สาจลา จลิตา ฐุมิ
 ปริเทวา จ สุขยนเต
 ตทา อโวจ สา สพพํ
 ตโตปิ^๒ สพพา อาหํสุ
 ยทิ เต รุจิตํ อยเย
 นิพพายิสฺสาม สพพาปิ
 มยํ สหาว นิกฺขนตา
 สหาเยว คมิสฺสาม
 นิพพานาย วชนฺตีนํ
 สห สพพาหิ นิคฺคณฺหิ
 อฺปสฺสเย ยาฉิวตฺถา
 ภิกฺขุณีลยฺนสฺเสทํ^๓
 น ชรา มจฺจุ วา ยตถ
 ปิเยหิ น วิโยโคตฺถิ
 อวีตฺราคา ตํ สุตฺวา
 โสภณฺณฺวา ปริเทวีสุ
 ภิกฺขุณีลโย สุขฺโย
 ปภาเต วิย ตาราโย
 นิพพานํ โคตมี ยาทิ
 อฺปนฺตฺวาน โคตมี ฯ
 อิทํ วจนมพฺรํ
 มยฺมยเย รโหคตา ฯ
 นาหิตา เทวทฺนทฺมิ
 กิมตฺถํ ฐุน โคตมิ ฯ
 ยถาปริวิตกฺกิตํ
 ยถาปริวิตกฺกิตํ ฯ
 นิพพานํ ปรมํ ลีวํ
 “พฺพุทฺธานุญฺญาตพฺพุทฺเท”^๔ ฯ
 ฆฺราปิจ ภวาปิจ
 นิพพานํ ปฺรมุตฺตมํ^๕ ฯ
 กิ วทฺขามิตี สา วทํ^๕
 ภิกฺขุณีลยนา^๖ ตทา ฯ
 เทวตา ตา ชมนฺตฺ เม
 ปจฺฉิมํ ทสฺสนํ มม ฯ
 อปฺปิเยหิ สฺมาคโม
 “ตํ วชฺชีย”^๗ อสงฺขตํ ฯ
 วจนํ สุคโตรสา
 อโห โน อปฺปบุญฺยตา ฯ
 ภูโต ตาหิ วินา อยํ
 น ทิสฺสนฺติ ชิโนรสา ฯ
 สเตหิ สห ปฉจฺหิ

๑ ม. มิตฺตา ฯ ๒ ม. ย. ตาโยปิ ฯ ๓-๓ ม. ย. พฺพุทฺธานุญฺญาต พฺพุทฺเต ฯ
 ๔ ม. ปทฺมุตฺตมํ ฯ ๕ ย. วทิ ฯ ๖ ม. ภิกฺขุณีลยนา ฯ
 ๗ ม. ภิกฺขุณีลยสฺเสทํ ฯ ๘-๘ ม. ย. ตํ วชฺชิสฺส ฯ

นทีสเทหิว สหา	คงคา ปณฺจหิ สาครํ ๑
รธียาย วชนฺตี ต ^๑	ทิสฺวา สทฺธา อุปาสิกา
ฉฺวรา นิกฺขมฺม ปาเทสุ	นิปฺจจ อิทฺมพฺรํ ๑
ปสีทสฺสุ มหาโกเค	อนาถาโย วิหાય โน
ตยา น ยุตต ^๒ นิพฺพาทํ	อิจฺฉณฺณฺญา วิลปปีสุ ตา ๑
ตาสํ โสภปทานตถํ	อโวจ มธฺรํ คิรํ
รฺุทิตฺเตน อลํ ปุตฺตา	หาลสกาโลยมชฺช โว ๑
ปริณฺณตํ มยา ทุกฺขํ	ทุกฺขเหตุ วิวชฺชิโต
นิโรธ เม สจฺฉิกิโต	มคฺโค จาปิ สุภาวิทฺโต ๑

ปจฺม ภาณวาร์ ๑

ปริจฺฉินฺเณ มยา สตฺถา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ
โอหิตฺโต ครุโก ภาโร	ภวเนตฺติ สมฺมุทตา ๑
ยสฺสสตฺถาย ปพฺพชิตา	อคารสฺมา อนคาริยํ
โส เม อตฺถิโณ อณฺุปฺปตฺโต	สพฺพสฺสโยชนกฺขโย ๑
พฺุทฺธโร ตสฺส จ สทฺธมฺโม	อณฺุโน ยาว ติฏฺฐติ
นิพฺพาทํ ตาว กาโล เม	มา มํ โสจฺจ ปุตฺติกา ๑
โกณฺทญฺญานนฺทนนฺทาทิ	ติฏฺฐนฺติ ราวฺหุโล ชินฺ
สุชิตฺโต สหิตฺโต สงฺฆโม	หตฺทปฺปาว ^๓ ติตฺติยา ๑
โอกฺกากาวสฺสสฺส ยโส	อุสฺสสิโต มารมทฺทโน
นณฺุ สมฺปตฺติกาโล เม	นิพฺพานตฺถาย ปุตฺติกา ๑
จิรปฺปฏฺติ ยํ มยฺหํ	ปตฺติตํ อชฺช ลีชฺฉเต
อานนฺทเถริกาลีโย	กึ โว อสฺสุหิ ปุตฺติกา ๑
สจฺเจ มยิ ทยา อตฺถิ	ยทิ จตฺถิ กตฺถญฺจตา

๑-๑ ม. ย. รธียาย วชนฺตีโย ๑

๒ ม. ยุตฺตา ๑

๓ ม. หตฺทพฺพวา จ ๑

สทุธมมฏฺฉิตฺติยา สพุพา
 ถีนํ อทาสี ปพพชฺชํ
 ๑ตฺสฺมา ยถาหํ นนฺทิสฺส^๑
 ตา เอวมนุสฺสาลิตฺวา
 อฺเปจฺจ พุทฺธํ วนฺทิตฺวา
 อหํ สุคต เต มาตา
 สทุธมมสฺสขโ^๒ นาท
 สํวทฺธิโตยํ สุคต
 อานนฺทียเ^๓ ธมฺมกาโย
 มุหุตฺตํ ตณฺหาสมนํ
 ตยาหํ สนฺตมจฺจนฺตํ
 พนฺธนารกฺขเน มยฺหํ
 ๔ปฺตฺตกามิตฺถียเ ยาจํ^๔
 มนฺธาตาทินฺรินฺทานํ
 นิมฺมุคฺคาหํ ตยา ปฺตฺต
 รณฺเอย มาตา มเหสีติ
 พุทฺธมาตาติ ยํ นามํ
 ตถจฺจ ลทฺธํ มหาวีร
 อนุกํ วา มหนฺตํ วา
 ปรีนิพฺพาตฺมุจฺฉามิ
 อนฺุชานาหิ เม วีร
 จกฺกงฺกุสฺสชาภิณฺเณ

กโรถ วิริยํ ทพฺพํ ๑
 สมพุทฺโธ ยาจิโต มยา
 ตถา ตํ อนฺุติฏฺฐจฺจ ๑
 ภิกฺขุณีเท ปุรฺกชฺตา
 อิทํ วจนฺมพฺรวิ ๑
 ๒ตฺวํ ชีร ปิตา มม^๒
 ตยา ชาตมฺหิ โคตม ๑
 รุปรกาโย มยา ตว
 มม สํวทฺธิโต ตยา ๑
 ชีรตฺวํ ปายิโต มยา
 ธมฺมชীরมฺปิ^๕ ปายิตา ๑
 อนโธ ตวํ มหามฺุเน
 ลภานฺุติ ตาทิสํ สุตํ ๑
 ยา มาตา สา ภวณฺุณเว
 ตาริตา ภวสาครา ๑
 สฺลภํ นามมิตฺถินํ
 เอตํ ปรมฺทูลลภํ ๑
 ปณฺิธานํ มมนฺุตยา
 ตํ สพุพฺํ ปุริตํ ตยา^๗ ๑
 วิหาเยมํ กเลวรํ
 ทฺุชฺชนฺุตกร นายก ๑
 ปาเท กมลโกมเล

๑-๑ ย. ตสฺมา ยถาหฺมฺทิสฺส ๑ ๒-๒ ม. ตฺวณฺจ วีร ปิตา มม ๑
 ๓ ม. สทุธมมสฺสขท นาท ๑ ๔ ม. อนินฺทียโต, ย. อนินฺทียเ ธมฺมตฺนุ ๑
 ๕ ม. ย. ธมฺมชীরมฺหิ ๑ ๖-๖ ม. ปฺตฺตกามา ถียเ ยาจํ ๑ ๗ ม. ย. มยา ๑

ปสาเรหิ ปณามนฺเต
 สุวณฺณราลิสงการํ
 กตฺวา เทหํ สุทฺธิจฺจนฺเต
 ทฺวตฺตีสลฺกขณฺฐเปตํ
 ๑๑ สณฺณคฺคฺขณาว พาลกฺขิ^{๑๑}
 ผลฺลารวิหฺตสงฺกาเส
 จกฺกงฺกิตฺเต ปาหตฺเต
 ปณมามิ นราทิจจํ
 ปจฺฉิเม สรณฺ^{๑๒} มยฺหํ
 อิตฺถิโย นาม โลกคฺค
 ยทฺธิ โภจตฺถิ โทโส เม
 อิตฺถิกานณฺจ ปพฺพชฺชํ
 ตตฺถ เจ อตฺถิ โทโส เม
 มยา ภิกฺขุณีโย วีร
 ตตฺถ เจ อตฺถิ ทฺนฺนํ^{๑๓}
 อกฺขนฺเต นาม ขนฺตพฺพ
 กิมนฺตฺรนฺเต วกฺขามิ
 กริสฺสํ ปฺตฺตเปมฺหิ^{๑๔} ฯ
 สรีรํ กุรฺุปากฺกํ
 สนฺตํ^{๑๕} คจฺฉามิ นายก ฯ
 สฺบุปฺปกาลงฺกตํ ตนฺ
 มาตฺตจฺฉํ ทสฺสยิ ชฺชีโน ฯ
 ตฺรฺรณาทิจฺจสฺบุปฺเป
 ตโต^{๑๖} สา ลีรสา ปติ ฯ
 อาทิจฺจกฺกุลเกตฺนํ
 น ตํ ๑๗ ทกฺขามหํ ปฺน^{๑๘} ฯ
 สพฺพทฺโสกรฺวา มตา
 ขมสฺสุ กุรฺุณากฺร ฯ
 ยมฺหํ^{๑๙} ยาจี ปฺนปฺนํ
 ตํ ขมสฺสุ นราสฺภา ฯ
 ตวานุญฺญา ย สาสิตา
 ตํ ขมสฺสุ ขมาธิตี^{๒๐} ฯ
 กิ ภาเว คฺคณฺฐสฺเน
 นิพฺพานาย วทฺนฺติยา^{๒๑} ฯ
 สฺกุเท อณฺเณ มม ภิกฺขุสงฺเข
 โลกา อิตฺโต นิสฺสริตฺตุํ ขมนฺเต
 ปภาตกาเล พยสฺนงฺคตฺตานํ
 ทิสฺวาน นียฺยาติ ทิ^{๒๒} จนฺทเลขา ฯ
 ตเทตฺตรา ภิกฺขุณีโย ชินคฺคํ

๑ ม. ปฺตฺตอุตฺตเม, ย. ปฺตฺตเปมฺสา ฯ ๒ ม. ย. สนฺตี ฯ

๓-๓ ม. สณฺณคฺคฺขณาว พาลกฺกํ, ย. สณฺณคฺคฺขณาว พาลกฺกํ ฯ ๔ ย. ปาเท ฯ

๕ ม. ย. มรณฺ ฯ ๖-๖ ม. อิกฺขามหํ ปฺน^{๑๖} ฯ ๗ ม. หํ ตํ ฯ

๘ ม. ขมาธิป ฯ ๙ ม. ย. วทฺนฺติยา ฯ ๑๐ ม. นียฺยาติว ฯ

ตาราว จันทานุกตา สุเมรุ
 ปทกฺขิณํ กตว^๑ นิจจ ปาทะ
 ๒ จิตา มุขนตฺตสฺสมุทิกฺขมานา^๒ ฯ
 น ติตฺติปฺพุพฺพํ ตว ทสฺสเนน
 จกฺขุํ น โสตํ ตว ภาสิเตน
 จิตตํ มมํ เกวลเมกเมว
 ปปฺปยุย ตํ ฐมฺมรเสน ติตฺตี^๓ ฯ

นทโต ปริสายนุตะ	วาทิตฺตปฺปพาริโน ^๓
เย เต ทกฺขนฺตฺติ วทนํ	ธญฺญา เต นรปฺจคว ฯ
ทีฆมฺกฺลิตฺตมฺพนเช	สุภะ อายตฺตปณฺทิกะ
เย ปาทะ ปณฺมายนฺตฺติ ^๔	เตปิ ธญฺญา รณนฺตคฺ ^๕ ฯ
มธฺรานิ ปหฺมฺจฺจานิ	โทสคฺมานิ ^๖ หิตานิ จ
เย เต วากฺยานิ สฺถนฺตฺติ ^๗	เตปิ ธญฺญา นรุตฺตม ฯ
ธญฺญาหฺนเต มหาวีร	ปาทปฺพชฺชนตฺตปฺปวา ^๘
ตีณฺณสํสารถนฺตาราว	สุวาเกยฺน ^๙ ลีริมโต ฯ
ตโต สว อนฺนสาเวตฺตวา	ภิกฺขุสงฺฆมฺหิ สฺพุพฺพตา
ราหุลาณนฺทนนฺทเท จ	วณฺทิตฺตวา อิทมฺพรวี ฯ
อาสิวิสาทยสเม	โรคาวาเส กเลวเร
นิพฺพิณฺณา ทฺกฺขสงฺเกเต ^{๑๐}	ชรามรณโคจเร ฯ
นानากฺถนฺปมลาภิณฺเณ ^{๑๑}	ปรายตฺเต นีริหเก

๑ ม. กจจ ฯ ๒-๒ ม. ย. จิตา มุขนตํ สฺมฺทิกฺขมานา ฯ ๓ ม. วาทิตฺตพฺพพาริโน,
 ย. วาทิตฺตปฺปพาริโน ฯ ๔ ม. ย. ปณฺมมิตฺตสนฺตฺติ ฯ ๕ ม. คฺถนฺนธฺร ฯ
 ๖ ม. โทสคฺมานิ ฯ ๗ ม. สฺถยฺนฺตฺติ, ย. โป. สฺถสนฺตฺติ ฯ ๘ ม. ย. ...ตฺตปฺปวา ฯ
 ๙ ย. สทฺธมฺเมเน ลีริมตา ฯ ๑๐ ม. นิพฺพิณฺหา ทฺกฺขสงฺฆาญฺ, ย. ทฺกฺขสงฺเก เต ฯ
 ๑๑ ม. นานากลิมลาภิณฺเณ, ย. นานากลลมาภิณฺเณ ฯ

เตน นิพพาทุมิจฺฉามิ	อนุมณฺณถ ปุตฺตกา ฯ
นหนฺโท ราชุลาภทฺโท จ	วีสโลกา นิราสวา
จิตฺตจลา ติตี ธีรา ^๑	ธมฺมตมฺนุจฺฉินฺตยฺมฺ ๑
ชิตฺตถุ สงฺขตํ โลกํ	อสารํ กทลฺลุปมํ
มายามรีจิสฺทิสํ	อิตฺตฺรํ อนวภูจฺฉิตํ ๑
ยตฺถ นาม ชินฺสสาຍံ	มาตฺตจฺฉา พุทฺธโปสิกา
โคตมี นิชนํ ยาทิ	อนิจฺจํ สพฺพสงฺขตํ ๑
อานนฺโท จ ตทา เสช	กนิฏฺฐโฆ ^๒ ชินวจฺฉโล
ตตฺถสฺสฺสนิ กโรนฺโต ^๓ โส	กรุณํ ปริเทวติ ๑
ภาสนฺตี ^๔ โคตมี ยาทิ	นฺน พุทฺธโรปิ นิพฺพุตี
คจฺฉติ น จิเรเนว	อคฺคิ วิย นิรินฺธโร ๑
เอวํ วิลปฺมานนฺตํ	อานนฺทํ อาท โคตมี
สุตฺติสาคฺรคฺมภี ^๕	พุทฺธโรปภูจฺฉานตปฺปร ^๕ ๑
น ยุตฺตํ โสจฺฉิตํ ปุตฺต	ทาสกาเล อุปภูจฺฉิต
๖ตฺสฺสา เม มรณํ ปุตฺตํ	นิพฺพานนฺตมฺุปาคตํ ^๖ ๑
ตยา ตาต สมชฺฉมิฏฺฐโฆ	ปพฺพชฺชํ อนุชานิ โน
มา ปุตฺต วิมโน โหหิ	สผโล เต ปริสฺสโม ๑
ยํ น ทิฏฺฐจํ ปฺราณเหหิ	ติตฺถิกาจฺริเยหิ จ ^๗
ตํ ปทํ สุกุมารีหิ	สตฺตวสฺสสาหิ เวทิตํ ๑
พุทฺธสฺสาสนปาเลตา ^๘	ปจฺฉิมํ ทสฺสนํ ตว
ตตฺถ คจฺฉามหํ ปุตฺต	คโต ยตฺถ น ทิสฺสติ ๑
กทาจิ ธมฺมํ เทเสนฺโต	ชฺชิปี โลกคคฺคณาโย

๑ ม. จิตฺตจลฺลจฺฉิตฺติ ธีรา ๑ ๒ ม. ย. โสกนิฏฺฐโฆ ๑ ๓ ย. ธรนฺโต ๑

๔ ม. ทาสนฺตี, ย. ทาสนฺตี ๑ ๕-๕ ม. สุตฺติสาคฺรคฺมภี พุทฺธโรปภูจฺฉานตปฺปร ๑

๖-๖ ม. ย. ตยา เม สรณํ ปุตฺต นิพฺพานํ ตมฺุปาคตํ ๑ ๗ ม. ปี ๑

๘ ม. พุทฺธสฺสาสนปาเลต ๑

ตทาทิ อาสีสวางัง
 จิรั ชิว มหาวีร
 สพุพโลกहितตถาย
 ตัง ตถาวาทินี พุทฺโธ
 นเหวั วนุทिया พุทฺธา
 กถญจรรหิ สพุพณญ
 กถั อวนุทिया พุทฺธา
 อารทฺธวิริเย ปหิตตฺเต
 สมคฺเค สวางเก ปสฺส
 ตโต อุปสฺสยํ คนฺตวา
 ๑๒สมคฺคํ ปริสํ นาโถ
 หนุทาทิ ปรีนิพพายํ^{๑๓}
 เอวาทิ จินฺตยิตฺวาน
 ปรีนิพพานกาลํ ๑๔มํ
 ตโต โส สมฺนุญญาสิ
 กิเลสา ฉมาปีตา มยฺหํ
 นาตีว พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคถํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปรตฺตา
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกถา
 ถีนํ ฌมฺมาภิสฺมเย

อโวจํ อนุกมฺปิกา ๑
 กปฺปํ ติฏฺฐจฺ มหามฺเณ
 ภวสฺสุ อชฺรามโร ๑
 มมํ โส เอตทพฺุวิ
 ยถา วนุทสิ โคตมิ ๑
 วนุทิตพฺุพา ตถาคตา
 ตัง เม อทุกฺขาติ ปุจฺฉิตฺโต ๑
 นิจฺจํ ทพฺุหปรกฺกเม
 ๑เอตํ พุทฺธาน วนุทนํ^{๑๖} ๑
 เอกิกาทิ วิจฺฉินฺตยิ
 โรเจติ^{๑๗} ติมานฺตโค ๑
 มา วิปรตฺตี ตมทฺุทลํ
 ทิสฺวาน อิลิสฺตฺตมํ ๑
 อาโรเจมิ^{๑๘} วินายกํ
 กาลํ ชานาติ โคตมิ ๑
 ภวา สพุเพ สมฺมุทตา
 วิหฺรามิ อนาสวา ๑
 พุทฺธเสฏฺฐจฺสฺส สนฺตฺติเก
 กถํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 กถํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 เย พาลา วิมตี คตา

๑-๑ ย. เอสา พุทฺธาน วนุทนา ๑ ๒ ม. สมคฺคปรีสํ นาโถ โรเจสิ ๑
 ๓ ม. ปรีนิพพิสฺสํ ๑ ๔-๔ ม. ย. เม อาโรเจสิ ๑

เตลั ทิฏฺฐิปปทานตถั	อิหุธี ทสเสหิ โคตมิ ฯ
ตทา นิปฺจจ สมฺพุทฺธั	อุปติตฺวาน อมฺพรั
อิหุธี อนเกา ทสเสหิ	พุทฺธานุญฺญา ย โคตมิ ฯ
เอกิกา พุทฺธา อาลี	พหุกา เจกิกา ตถา
อวิภาวั ติโรภาวั	°ติโรกฺกัฯ° ติโรนคั° ฯ
อสซฺชมานา อคมา	ภุมมิมฺปิ นิมุชฺชถ
อภิชฺชมาเน อุทเก	อคณฺหิ มหิยั ยถา ฯ
สกุณิว ยถากาเส	ปลลฺงเกน กมี ตทา
วสั วตฺเตลฺลิกาเยน	ยาว พฺรหฺมณิเวสนั ฯ
ลิเนรุํ ทณฺหุํ กตฺวาน	ฉตฺตํ กตฺวา มหามหิ
สมฺมุลั ปรีวตฺเตตฺวา	ธารยั จงฺกมี นภ ฯ
ฉสฺสุโรทยกาเลว ^๒	โลกญฺจกาสิ รุจฺจิตั ^๓
ยุคนฺธ เวย ๔ ตั โลกั ^๔	ซาลมาลาคุลั ^๕ อกา ฯ
มุจฺจลินฺหุํ มหาเสลั	๖ เมรุํ มนฺหารททฺทเร ^๖
๗ สาสปานิว สพุพานิ	เอเกนคฺคณฺหิ ^๗ มุญฺจินา ฯ
องฺคฺลคฺเคน ฉาเทสิ	ภากรั สนิสากรั
จนฺทสุริยสทฺสธานี	อาเวฬฺมิว ธารยิ ฯ
จตฺตสาครโตยานิ	ธารยิ เอกปาณินา
ยุคนฺธชลทาการั	มหาวสฺสั อวสฺสถ ฯ
จกฺกวตฺตึ สปริสั	มาปยิ สา นภตฺตเล
ครุฬุํ ทฺวิรหุํ ลีหุํ	๘ วินทนฺตณฺจ ทสฺสยิ ^๘ ฯ

๑-๑ ม. ติโรกฺกัฯ ติโรนคั, ย. ติโรนคั ฯ ๒ ม. ย. ฉสฺสุโรทยกาเลว ฯ

๓ ม. ฐุมิกั, ย. ฐุมิตั ฯ ๔-๔ ม. ย. โลกั สา ฯ ๕ ม. ซาลมาลาคุลั ฯ

๖-๖ ม. เมรุํมฺลนทนฺตเร, ย. เมรุํ ฉาตฺมานมฺนฺตเร ฯ

๗-๗ ม. สาสปาริว สพุพานิ เอเกนคฺคณฺหิ ฯ ๘-๘ ม. วินทนฺตํ ปทสฺสยิ ฯ

เอกิกา อภินิมิตตวา
 ปุณ อนุตตราเปตวา
 มาตัจฉา เต มหาวีร
 อนุปปตตวา สกั อตถั
 ทสเสตวา วิวิธั อิทธิ
 วนทิตวา โลกปชุไซตัง
 สา วีรสสุสสติกา
 อลั เอตตาวตวา วีร
 ตทาติวิมฺหิตา^๑ สพฺพา
 อโวจยเย กตัง^๒ อาสิ
 ปทุมุตตโร นาม ชิน
 อโตะ สตสทสฺสมฺหิ
 ตทาหัง หังสวติยา
 สพฺโปกการสมฺปนฺเน
 กทาจิ ปิตฺนา สทฺธิ
 มหตา ปรีวาเรน
 วาสวํ วิย วสฺสนตัง
 สรทาทีจฺจสทิลัง
 ทิสฺวา จิตตัง ปสาเทตวา
 มาตัจฉนัง ภิกฺขุณี อคฺเค
 สุตฺวา ทตฺวา มหาทานัง
 สสงฺฆสฺส นรคคฺสฺส
 นิปฺจจ ปาทมฺลุมฺหิ
 อปฺปเมยฺยํ ภิกฺขุณีคณัง
 เอกิกา มุณิมพฺรวิ ๑
 ตว สาสนกาโรกา
 ปาเท วนฺทามิ จกฺขุมา^๓ ๑
 โอรโหิตฺวา นภตฺตลา
 เอกมนตัง นิสีทิ สา ๑
 ชาตียาหัง มหามฺนิ^๔
 นิพฺพายิสฺสามิ นายก ๑
 ปรีสา สา กตญฺชลี
 อตฺถลิทฺธิ ปฺรกกฺกเม ๑
 สพฺพธมฺเมสุ จกฺขุมา
 กปฺเป อฺปปชฺชฺชิ นายโก ๑
 ชาตฺตามจฺจกฺกุเล อหุ^๕
 อิทฺเต ผีเต มหฺทฺทเน ๑
 ทาสีคณปฺรกกฺขตา
 ตัง อฺเปจฺจ นราสภัง ๑
 ธมฺมเมฆมฺนาสวํ
 รัลิมาลากุล^๖ ชิน ๑
 สุตฺวา จสฺส สุภาสิตัง
 จเปนตัง นรนายกัง ๑
 สตฺตทาหัง ตสฺส ตาทิโน
 ปฺจฺจยานิ พฺหุณี จ ๑
 ตัง จานัง อภิปตฺถยี่

๑ ม. จกฺขุมา ๑ ๒ ม. มหามฺเน ๑ ๓ ย. ตทา ทิ ๑ ๔ ม. กถัง ๑
 ๕ ม. อหุ ๑ ๖ ม. รัลิมาลากุณฺชิล, ย. รัลิมาลากุณฺชิลนัง ๑

ตโต มหาปริสตี ^๑	อโวจ อิลิสตโตโม ๑
ยา สสงฆัม อโภเชลลิต	สตตาทัม โลกนากัม
ตมหมํ กิตตยิสสุตมัม	สุตถาถ มม ภาสโต ๑
สตสทสเส อิตโต กปเป	โอกกากากุลสมมว
โคตโม นาม นามเน	สตถา โลเก ภวิสสุตติ ๑
ตสส ฐมเมสุ ทายาทา	โอรสสา ฐมมณิมมิตา
โคตมัม นาม นามเน	เหลสุตติ สตถุสสาวิกา ๑
ตสส พุทฺธสส มาตุจจา	ชีวิตาปาลิกา อัย
รตตตตตตตตตตตตตต	ภิกขุณีณํ ลภิสสุตติ ๑
๒ ตํ สุตฺวานํ ปมฺพิตตา ^๒	ยาวชีวํ ตทา ชินํ
ปจฺจเยหิ อุปฺภุจฺจิตฺวา	ตโต กาลํ กตทา อหํ ๑
ดาวตีเสสุ เทเวสุ	สพฺพกามสมิทฺธิสุ
นิพฺพตฺตทา ทสทฺทเคหิ	อณฺเณ อภิกาวี อหํ ๑
รูปสทฺทเทหิ คนฺธเคหิ	รเสหิ ผุสฺสเนหิ จ
อายุนาปิจ วณฺณเนน	สุเชน ยสสาปิจ ๑
ตเถวาริพเตยฺเยน	อธิคยฺห วิโรจหํ
อโหสี อมรินฺทสส	มเหลสี ทยิตา ตหิ ๑
ลํสาเร ลํสรนฺตีสํ	กมฺมวายุสเมริตา
กาลสิกรณฺโณ วิสเย	อชาเย ทาสคามเก ๑
ปญฺจทาสสตาณฺนา	นิวสนฺตติ ตหิ ตทา
สพฺเพลล์ ตตถ โย เชฏฺฐโจ	ตสส ชายา อโหสหนํ ๑
สยมฺภุโน ปญฺจสตา	คามํ ปิณฺฑทาย ปาวิสฺสุ
เต ทิสฺวาน อหํ ตฺมฺจจา	๓ สทฺ สพฺเพหิ ภาตติภิ ^๓ ๑

๑ ม. มหาปริสตี ๑ ๒-๒ ม. ตํ สุตฺวาน ปมฺพิตฺวา ๑

๓-๓ ม. สทฺ สพฺพาหิ อิตฺถิภิ, ๕. สทฺ สพฺพาหิ ภาตติภิ ๑

๑ กตฺวา ปณฺจสตํ กุฎี ๑ จาตุมาเส อุปฏฺฐิย^๑
 ติจีวรานิ ทตฺวาน ๒ ปสนฺนมห^๒ สสามิกา ๓
 ตโต จุตา สปัตติกา^๓ ๔ ดาวตีสํ คตา มยํ
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ ๕ ชาตา เทวทเห ปุเร ๖
 ปีตา อณฺชนสกุโ ๗ เม ๘ มาตา มม สุลกฺขณา
 ตโต กปิลวตฺตฤสมิ ๙ สฺพุทฺธา^๙ นมฺมาคมุํ
 สพุทฺธา^๙ สกุยกุเล ชาตา ๑๐ สกฺขยานํ ฆรมาคมุํ
 อหํ เสฏฺฐา^๕ จ สพุทฺธา^๙ ๑๑ ชินฺสสาปาทิกา อหุํ ๑๒
 ๑๓ เม ปุตฺโตเทภินิกฺขมม^{๑๓} ๑๔ พุทฺโธ อาสิ วินายโก
 ปจฺฉาหํ ปพฺพชิตฺวาน ๑๕ สเตหิ สห ปณฺจหิ ๑๖
 สากิยานีหิ วีราหิ ๑๗ สห สนฺตีสฺสุขํ ฝุสฺสี
 เย ตทา ปุพฺพชาตฺติยา ๑๘ อสมากํ อาสุ สามิโน ๑๙
 สห ปุณฺณสฺส กตฺตาโร ๒๐ มหาสมยการกา
 ฝุสฺสีสุ อรหตฺตฺนเต ๒๑ สฺคเตนानุภมฺปีตา ๒๒
 ตเทตรา ภิกฺขุณีโย ๒๓ อารุหิสฺสุ นภตฺตลํ
 สงฺคตา วิย ตาราโย ๒๔ วิโรจิสฺสุ มหิทฺธิกา ๒๕
 อิทฺธิ อเนกา ทสฺเสสุ ๒๖ ปิลนฺธวิกตฺติ ยถา
 กมฺมาโร กนฺกสฺเสว ๒๗ ๒๘ ปุณฺณกมฺเมสุ ลิกฺขิตา^{๒๗} ๒๙
 ทสฺเสตฺวา ปาฏิเหรานิ ๓๐ วิวิธานิ^{๓๐} พฺพฺหุ นิ จ
 โตเสตฺวา วาทิจฺจวโร^{๓๑} ๓๑ มุณี สปฺริสํ ตทา ๓๒
 ๓๓ โอโรหิตฺวา นภตฺลา^{๓๓} ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑-๑ ม. ปุคา หุตฺวา สพุทฺธาโย จตุมาเส อุปฏฺฐิหุํ, ย. ปุคา ภวิตฺวา สพุทฺธาโย ๓

๒ ม. ย. สฺริสมฺห ๓ ม. สพุทฺธาปี ตา ๔ ม. ย. เสสา ๕

๕ ม. ย. วิสิฏฺฐา ๖-๖ ม. ย. มม ปุตฺโตเทภินิกฺขมม ๗

๗-๗ ม. ย. กมฺมณฺณสฺส สฺสิกฺขิต ๘ ม. วิจิตฺตานิ ๙ ม. ย. วาทิจฺจวโร ๑๐

๑๐-๑๐ ม. ย. โอโรหิตฺวาน คคณา ๑

อนุณณาตา นรคเคน
 อโหนุณุมปิการุหาก^๑
 วาลิตา ตาย^๒ ปุณฺณเวหิ
 กิเลสา ฉาปิตามุหาก^๓
 นาควิ พนฺธนํ เจตวา
 สุวาคตํ วต โน อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา
 ปฏิสมฺภิทา จตฺตฺโส
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺจนิคฺคา
 อิทฺธิยณฺจ^๔ วสี โหม
 เจโตปริยณฺณสฺส
 ปุพฺพเพนิวาลํ ชานาม
 สพฺพาสวปริกฺขีณา
 อตฺถเถ ฐมฺเม จ เนรุตฺเต
 ฌานํ อมฺหํ มหาวีร
 อสฺมาหิ^๕ ปริจฺฉินฺโณสิ
 อนุชานาหิ สพฺพปาโย^๖
 นิพฺพายิสฺสาม อิจฺเจว
 ยสฺส ทานิ จ โว กาลํ
 โคตมิอาทิกา ตาโย
 วนฺทิตฺวา อาสนา ตมฺหา
 มหฺตา ชนกาเยน

ยถาญฺจาเน นิสฺสิทฺสุ^๗ ฯ
 สพฺพาลํ วีร โคตมิ
 ปตฺตา โน อาสวกฺขยํ ฯ
 ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 วิหฺราม อนาสวา ฯ
 พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺตฺติเก
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 วิโมกฺขาปิจ อญฺจิม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 ทิพฺพาย โสตธาตฺถยา
 วสี โหม มหามฺุณี^๕ ฯ
 ทิพฺพจกฺขุ วิโลธิตํ
 นตฺถิ ทานิ ปุณฺนพฺภโว ฯ
 ปฏฺิภาณฺจ วิชฺชติ
 อฺุปฺปนฺนํ ทว สนฺตฺติเก ฯ
 เมตฺตจิตฺตาทิ นายก
 นิพฺพานาย มหามฺุเน ฯ
 ก็ วกฺขามิ วทฺนฺติโย
 มณฺณเถตฺติ ชีโนพฺรวิ ฯ
 ตทา ภิกฺขุณฺิโย ชินํ
 วุฏฺฏจาย อคฺมึสฺสุ ตา ฯ
 สห โลกคฺคณายโก

๑ ม. อโหนุณุมปิกา อมฺหํ ฯ

๒ ม. ย. ทว ฯ

๓ ม. ฉาปิตา อมฺหํ ฯ

๔ ม. อิทฺธิสฺสุ จ ฯ

๕ ม. มหามฺุเน ฯ

๖ ม. อสฺมาภิ ฯ

๗ ม. สพฺพาลํ ฯ

๑อนุสสาวยิ ธีโร^๑
 ตทา นิปติ ปาเทสุ
 สหตธาหิ^๒ สพฺพาทิ
 อิทํ ปจฺฉิมกํ มยฺหํ
 น ปุโน อมตการํ
 น จ เม วรฺหนํ วีร
 สมฺมุสิสฺสติ โลกคฺค
 รุเปน กิณฺตวาเนน
 สพฺพํ สงฺขตฺตเมเวตํ
 สา สห ตาหิ คนฺตวาน
 อชฺชปฺลลฺงกมาภุชฺช
 ตทา อุปาสิกา ตตฺถ
 ตสฺสา ปวตฺตี สุตฺวาน
 กเรหิ อูรํ ปหนฺตา^๓
 รุหนฺตา กรุณํ รวํ^๔
 มา โน สรณฺเท นาเถ
 นิปติตฺวาน ยาจาม
 ยา ^๕ปฺชานํ คมา^๖ ตาลํ
 ตสฺสา สีสํ ปมชฺชนฺตํ
 อลํ ปุตฺตา วิลาเปน^๗
 อนิจฺจํ สงฺขตํ สพฺพํ
 ตโต สา ता วิสชฺชิตฺวา^๘

มาตุจฺฉํ ยาว โภจฺจกํ ๑
 โคตมิ โลกพนฺธุโน
 ปจฺฉิมํ ปาทวนฺหนํ ๑
 โลกนาถสฺส ทสฺสนํ
 ปสฺสิสฺสามิ มุขํ ตว ๑
 ตว ปาเท สุโกมฺเล
 อชฺช คจฺฉามิ นิพฺพุตฺตี ๑
 ทิฏฺฐเจ ฐมฺเม ยถาตเถ
 อนสฺสาสิกมิตฺตวํ ๑
 ภิกฺขุณฺอุปสฺสยํ สกํ
 นิสฺสีหิ ปรมาสเน ๑
 พุทฺธสาสนวจฺฉลา
 อุเปสฺสุํ ปาทวนฺทิกา ๑
 ฉินฺนมฺมูลา ยถา ลตา
 โสภฺภุภา ภูมิปาติกา^๕ ๑
 วิหยาตมิ^๖ นิพฺพุตฺตี
 สพฺพายโย สิริสา มยํ ๑
 สทฺธา ปณฺณา อุปาสิกา
 อิทํ วจนมฺพรวิ ๑
 มารปาสาณวตฺตินา
 วิโยคนฺตํ จลาจลํ ๑
 ปจฺมชฺชเฆมานมุตฺตมํ

๑-๑ ม. ย. อนุสสาวยิ โส วีโร, ย. อนุสวายิ โส ธีโร ๑ ๒ ม. สหเว ตาหิ ๑

๓ ย. ปหนฺตวา ๑ ๔ ม. รวํ ๑ ๕-๕ ม. ภูมิปาติกา, ย. ภูวิปาติกา ๑

๖ ม. วิหยาต มิ ๑ ๗-๗ ม. ปชานตมา ๑ ๘ ม. ย. วิสาเทเน ๑ ๙ ย. วิวชฺชิตฺวา ๑

หุติยณฺจ ตติยณฺจ	สมาปชฺชิตฺถิ จตฺตถกั ๑
อากาศายตณฺณเจว	วิณฺณณณฺณเจวตณฺ ๓
อากิณฺจํ เนวสณฺณณฺจ	สมาปชฺชิตฺถิ ยถากุณฺม ๑
ปฏฺฐิลเณน ฉานานิ	สมาปชฺชิตฺถิ ๑ โคตมึ
ยาวตา ปจฺมํ ฉานํ	ตโย ยาว จตฺตถกั ๑
ตโต วุณฺณาย นิพฺพายิ	ทีปจฺจิว นิราสวา ๒
ภูมิจาโล มหา อสิ	นภสา วิชฺชุตฺตา ปติ ๑
ปนาทิตา พุทฺธิโย	ปริเทวีสุ เทวตา
ปุปฺผวุณฺณจि จ คคณา	อภิวสฺสธ เมทนี ๑
กมฺปิโต เมรฺฐราชปิ	รงคฺมชฺเชม ยถา นโณ
โสเกน วาตีทีโน ๓ จ	วิโรว อสิ สาคโร ๑
เทวา นาคาสฺรฺวา พุรฺพมา	สํวึคฺคาหํสุ ตํชเณ ๔
อนิจฺจา วต สงฺขารา	ยถายํ วิลยํ คตา ๑
ยา เจมํ ปริวาริสุ	สตฺถุสฺสสนการิกา
ตโยปิ อนุปาทานา	ทีปสิขา ๕ วิย นิพฺพุตา ๑
หา โยคา วิปฺปโยคฺนตา	หา นิจฺจํ สพฺพสงฺขตํ
หา ชีวิทํ วินาสนตํ	อิจฺจาสิ ปริเทวนา ๑
ตโต เทวา จ พุรฺพมา จ	โลกธมฺมานวตฺตณํ
กาลานรฺรูปํ กุพฺพนฺติ	อุเปตฺวา อสิสตฺตมํ ๑
ตทา อามนฺตยิ สตฺถา	อานนฺทํ สฺตฺติสาคริ ๖
คจฺฉานนฺทํ นิเวเทหิ	ภิกฺขุณฺ มาตุ นิพฺพุตี ๑
ตทานนฺโท นيرانนฺโท	อสุสฺสนา ปุณฺณโลจโน
คคฺคเรณ สเรนาห	สมาคจฺฉนฺตฺถุ ภิกฺขโว ๑

๑ ม. สมาปชฺชิตฺถิ ๑

๒ ย. นิราสนา ๑

๓ ม. จาตีทีโน ว ๑

๔ ย. ตาวเท ๑

๕ ม. ย. ทีปจฺจิว ๑

๖ ม. สุตฺตสาคริ ๑

ปุพฺพทิกฺขิณปจฺจาสุ
 ๑ มยฺหํ สา ภิกฺขุณี มาตา^๑
 ยา วทฺชยิ ปยตฺเตน
 สา โคตมี คตา สนฺตึ
 พุทฺธมาตาติ สณฺณตฺตึ^๒
 น ยตฺถ ปณฺจเนตฺโตปิ
 ยสฺสตฺถิ สุคเต สทฺธา
 ๓ พุทฺธสฺส มาตุ^๓ สกฺการํ
 สุทฺธรณฺเฑปิ ตํ สุตฺวา
 เกจฺจ พุทฺธานุภาเวน
 กุณฺฑาคารวเร รมฺเม
 มณฺจกํ สมโรเปสฺสุ
 จตฺตาริ โลกปาลา เย^๔
 เสสา สกฺกาทิกกา เทวา
 กุณฺฑาคารานิ สพุพานิ
 สรทาทิจจวณฺณนานิ
 สพุพา ตเห^๕ ภิกฺขุณีโย
 เทวานํ ขนฺธมารูยฺห
 สพุพฺโส ฉาทิตํ อาสิ
 สตารา จนฺทสุวรา จ
 ปฏฺฐากา อสุสฺสิตาเนกา

๖ อุตฺตราย วสนฺติ เย^๖
 ภิกฺขโว สุคโตรสฺสา ฯ
 สรีรํ ปจฺจิมํ มุเน
 ตาราว สุริโยทเย ฯ
 จปยิตฺวา คตา สมํ^๗
 ตตฺถ^๘ ทกฺขติ นายโก ฯ
 ๙ โย วา ลิสฺโส มหามุเน^๙
 กโรตุ สุคโตรสฺโส ฯ
 ลีสมาคจฺจุ^{๑๐} ภิกฺขโว
 เกจฺจ อิทฺธีสุ โกวิทฺทา ฯ
 สพุพฺโสณฺณมเย สุภ
 ยตฺถ สุตฺตาลี โคตมี ฯ
 อํเสหิ สมฆารยํ
 กุณฺฑาคารे สมคคหุํ ฯ
 อาสํ ปณฺจสฺตานิ หิ^{๑๑}
 วิสุกมฺมกตานิ หิ ฯ
 อาสํ มณฺเจสุ สายิตา
 นียยนฺติ อนฺุพฺพุพฺโส ฯ
 วิตานิเนน นภตฺตลํ
 ลณฺณจิตา กนฺกามยา ฯ
 จิตฺตกา^{๑๒} ปุพฺพกณฺจกา

๑-๑ ม. อุตฺตราย จ สนฺติเก ฯ ๒-๒ ม. ย. สฺนณตฺตฺ ภาสิตํ มยฺหํ ฯ
 ๓ ม. ย. ปณฺณตฺตึ ฯ ๔ ย. สยํ ฯ ๕ ม. คตฺตี, ย. คตํ ฯ
 ๖ ม. โย จ ปิโย มหามุเน ฯ ๗-๗ ม. พุทฺธมาตุสฺส ฯ ๘ ม. ย. ลีสมาคจฺจุ ฯ
 ๙ ม. ย. เต ฯ ๑๐ ม. ปี ฯ ๑๑ ม. ตาปี ฯ ๑๒ ม. ย. วิตตา ฯ

โอบคคากาสปทุมมา ^๑	มหิยา ปุพผมุคคตัม ๑
ทิสสนนติ จนุทสุริยา	วิซซชนนติ จ ตารกา
มชฌมฺกโตปิจาทิจฺโจ	น ตาเปลิ สลี ยถา ๑
เทวา ทิพเพหิ คนฺเธหิ	มาเลหิ สุรภีหิ จ
วาทีเตหิ จ นจฺเจหิ	สงฺคีตีหิ จ ปุชฺชํ ๑
นาคาสฺสุรา จ พุรหฺมาโน	ยถาสตฺติ ยถาพลํ
^๒ ปุชฺชยีสฺสู วินยฺยนฺตีสึ ^๒	นิพฺพุตํ พุทฺธมาตฺรํ ๑
สพฺพาโย ปุโรโต นีตา	นิพฺพุตา สุคโตรสา
โคตมี นียฺยเต ปจฺฉา	สกกตา พุทฺธโปลิกา ๑
ปุโรโต เทวมนฺุชา	สนาคาสฺสุรพฺรหฺมกา
ปจฺฉา สสาวโก พุทฺโธ	ปุชฺชตถํ ยาทิ มาตฺถยา ๑
พุทฺธสฺส ปรีนินฺพพานํ	เนทิสํ อาสิ ยาทิสํ
โคตมีปรีนินฺพพานํ	อติอจฺฉริยํ ^๓ อหุ ๑
^๔ น พุทฺโธ พุทฺธนิพฺพานเ	สारीปฺตฺตาทิ ภิกฺขโว ^๔
พุทฺโธ โคตมินินฺพพานเ	สारीปฺตฺตาทิกา ยถา ^๕ ๑
จิตฺกานิ กริตฺวาน	สพฺพคณฺธมฺยานิ จ ^๖
คณฺธจฺฉณฺณวิกิณฺณานิ ^๗	ฉาปยีสฺสู จ ตา ตหี ๑
เสสภาคานิ อายหีสฺสู	อญฺฉิเสสานิ สพฺพโส
อานนฺโท จ ตทาโวจ	ลํเวคชนกํ วโจ ๑
โคตมี นินฺนํ ยาทา	ททฺฑมฺพจฺจสฺสา ^๘ สรีรํ
สงฺเกตํ พุทฺธนิพฺพานํ	น จิเรน ภวิสฺสตี ๑

๑ ม. โอบคคากาสปทุมมา, ย. โอบคคากาสฐุมมา ๑

๒-๒ ม. ปุชฺชยีสฺสู จ นียฺยนฺตีสึ, ย. วินยฺยนฺตีสึ ๑

๔-๔ ม. พุทฺโธ พุทฺธสฺส นินฺพพานเ โน ปฏฺฐียาทิ ภิกฺขโว ๑

๖ ม. ย. เต ๑ ๗ ย. คณฺธจฺฉณฺณวิกิณฺณานิ ๑

๓ ม. อเตวจฺฉริยํ ๑

๕ ม. ย. ตถา ๑

๘ ม. ททฺฑมฺพจฺจสฺสา ๑

ตโต โคตมิชชาตุนิ
 อุปนาเมสิ นาคสสุ
 ปาณินา ตานิ ปคคยห
 มหโต สารวนตสสุ
 โย โส มหตตโร ขนโธ
 ตถา ภิกขุนี้สงฆสสุ
 °อานนท ปสสุ พุทธสสุ°
 สรรมตตเสสาย
 น โสจिया ปเรลั ส
 ปริวชชิตสนตาปา
 ปณติตาลิ มหาปณณา
 รตตณญ ภิกขุนี้นั ส
 อิทธิยา^๑ จ วลี อาลิ
 เจโตปริยณณสสุ
 ปุพเพนิवासณณาลิ
 สพพาสวา ปริกขีณา
 อตถธมมนิรุตตีสุ
 ปริสุทั อหุ ณาณั
 อโยชนนตสเสว
 อนุปุพพุปสนตสสุ
 เอวั สมนมาวิมุตตานัน
 ปณณาปาตุ คติ นตถิ
 ตสสา ปตตคตานิ โส
 อานนโท พุทธจิตโต ๑
 อโวจ อิลิสตโตโม
 ยถา รุกขสสุ ติมุจโต ๑
 ปลุชเชยย อนิจจตา
 โคตมิ ปรินิพพุตา ๑
 นิพพุตยาปิ มาตุยา
 ๒น โสกปริเทวนา^๒ ๑
 ตินุณสสารสาครา
 ลีติมุตา สุนิพพุตา ๑
 ปุถุปณณา ตเถว จ
 เอวั วิณณาณ^๓ ภิกขโว ๑
 ทิพพาย โสตธาตยา
 วลี อาลิ จ โคตมิ ๑
 ทิพพจกขุ วิโลธิตั
 นตถิ ทานี^๔ ปุนพภโว ๑
 ปฏฐิภาณ ตเถว จ
 ตสมา โสจนิยา น ส ๑
 ชลโต ชาตเวทโส^๖
 ยถา น ณาเยเต คติ ๑
 กามพนโธมตารินัน
 ปตตานัน อจลั ปหิ^๗ ๑

๑-๑ ม. ย. อโห อจจริยั มยหุ ๑

๒-๒ ม. ย. นตถิ โสกปริทโว ๑

๓ ม. ชาเรถ, ย. ชานาถ ๑

๔ ม. อิทธีสุ ๑ ๕ ม. ย. ตสสา ๑

๖ ม. ชาตเวทสสุ ๑

๗ ม. ย. สุขั ๑

อตตทืปา ตโต โหถ สติปฏฺจานโคจฺรา
 ภาเวตฺวา สตฺตโปชฺฌมฺกํ^๑ ทุกฺขสฺสฺนตํ กิริสฺสธาติ ๑
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา มหาปฺชาปฺติโคตฺมึ ภิกฺขุณฺโณ อิมา คธาโย
 อภาสิตฺถธาติ ๑

มหาปชาปติโคตมีเถรียา อปานัง สมตฺตํ ๑

อภุจม์ เขมาเถรียาปานัง (๑๘)

[๑๖๙] ปทุมฺุตฺตโร นาม ชฺิโน สพฺพธฺมเมสฺสุ จกฺขุมา
 อิตฺโต สตฺสทสฺสสมฺหิ กปฺเป อฺปฺปชฺชิ นายโก ๑
 ตทาหํ^๒ หํสฺวติยํ ชาตา เสฏฺฐสิกฺกุเล อหุ^๓
 นานารตฺนปฺชฺชิชเต มหาสฺขสมปฺปิตา ๑
 อฺเปตฺวา ตํ มหาวีรํ อสฺโสสี ฌมฺมเทสฺนํ
 ตโต ชาตปฺปสาทาหํ อฺเปสี^๔ สฺรณํ ชฺิโน ๑
 มาตฺรํ ปิตฺรณฺจาทํ อายาจิตฺวา วินายกํ
 นิมนฺตยิตฺวา สตฺตทาหํ โภชฺชิ สทฺ สวากํ ๑
 อติกฺกนฺเต จ สตฺตทาเห มหาปณฺณานมฺุตตมํ
 ภิกฺขุณฺโณ เอตทคฺคฺคฺมฺหิ จเปสิ นรสารถิ ๑
 ตํ สฺุตฺวา มุทิตา หุตฺวา ปฺน^๕ ตสฺส มฺเหสิโน
 การํ กตฺวาน ตํ จานํ ปนฺิพฺจ ปณฺิหี ๑
 ๓ตโต มํ ส ชฺิโน อาห^๖ ลีชฺฌตํ ปณฺิธิ ตว
 สสงฺฆเม เม กตํ การํ อปฺปเมยฺยผลํ ตยา ๑

๑ ม. ย. สตฺตโปชฺฌมฺกเ ๑ ๒ ย. นครเท^๓ ๑ ๓ ม. อหุ^๓ ๑ ๔ ม. อฺเปมิ ๑
 ๕ ม. ย. ปโน ๑ ๖-๖ ม. ตโต มม ชฺิโน อาห ๑

สตสหัสเส อีโต กปเป
 โคโตโม นาม นาเมน
 ตสฺส ฌมฺเมสุ ทายาทา
 เอตทคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน
 ชฺหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 ตโต จุตา ยามมคํ
 ตโต จ นิมฺมานรตี
 ยตถ ยตถฺยปฺชฺชามิ
 ตตถ ตตถฺย ราชฺชนํ
 ตโต จุตา มนุสฺสฺสฺสฺส
 มณฺฑลีนญฺจ ราชฺชนํ
 สมฺปตฺตี อนุโมทฺวาน
 สพฺพตถ สุชิตา หุตฺวา
 เอกนฺวเต อีโต กปเป
 อุปฺปชฺชิตฺวา จารุทสฺสนิ^๑
 ตมฺหํ โลกนายนํ
 ฌมฺมํ ปณฺตีตํ สุตฺวาน
 ทสฺสสฺสสฺสสฺสสฺส
 พุทฺทมจฺริยํ จริตฺวาน
 ปจฺจยาการกฺุสลา
 นิปฺพณา จิตฺตกถิกา
 ตโต จุตาหํ ตฺลิตํ

โอกฺกาทกฺกุลสมฺภโว
 สตฺธา โลเก ภวิสฺสตี ๑
 โอรสา ฌมฺมนิมฺมิตา
 เขมา นาม ภวิสฺสตี ๑
 เจตนาปณฺธิวํหิ จ
 ตาวตฺตีสุปฺคา อหํ ๑
 ตโตหํ ตฺลิตํ คตา
 วสฺวตฺตีปฺรุํ คตา^๑ ๑
 ตสฺส กมฺมสฺส วาหฺสา
 มฺหฺลิตฺตมการยํ ๑
 ราชฺชนํ จกฺกวตฺตินํ
 มฺหฺลิตฺตมการยํ ๑
 เทเวสุ มานุสฺสฺส จ
 เนกกปฺเปสุ สฺสรี ๑
 วิปฺสฺสี โลกนายนํ
 สพฺพมฺเม วิปฺสฺสโก ๑
 อุเปตฺวา นรสารถิ
 ปพฺพชฺชิตฺวา อนคฺคาริยํ ๑
 ตสฺส วิรฺสฺส สาสเน
 ยุตฺตโยคา พหุสฺสฺสตา ๑
 จตฺตจฺจวิสารทา
 สตฺถุสฺสสนการิกา ๑
 อุปฺปนฺนา ยสฺสสินี

๑ ม. ย. ตโต ๑

๒ ย. จารุณยโน ๑

อภฺโกลี ^๑ ตฺหิ อญฺเณ	พฺรหฺมจริยผลเณหํ ๑
ยตฺถ ยตฺถโถปปฺนนาหํ	มหาโภคา มหทฺธนา
เมธาวิณี รุปรตี ^๒	วิณีตปริสาปิจ ๑
ภวามิ เตน กมฺเมน	โยเคน ชินสาสเน
สพฺพา สมฺปตฺติโย มยฺหํ	สุลภา มนโส ปิยา ๑
โยปิ เม ภวเต ภตฺตา	ยตฺถ ยตฺถ คตฺตายปิ
วิมานฺติ น มํ โภจิ	ปฏฺิปปตฺติผลเณ เม ๑
อิมฺมุหิ ภทฺทเก กปฺเป	พฺรหฺมพฺนฺธฺ มหายโส
นาเมน โภนาคมโน	อุปฺปชฺชิตฺ วทตํ วโร ๑
ตทา หิ พาราณสียํ	สุสมิทฺธิกุลปฺปชา
ธนฺญชานี สฺมุเธา จ	อหํปิจ ตโย ชนา ๑
^๓ สงฺฆารามํ อทาสิมฺห	เนเก สหสฺสิเก มฺุเน ^๓
^๔ สสงฺฆสฺส วิหารํ หิ ^๔	อุทฺทิสฺส การิกา ^๕ มยํ ๑
ตโต จุตฺตา มยํ สพฺพา	ตาวตฺตีสุปฺคา อหํ
ยสฺสา อคฺคตํ ปตฺตา	มฺุสฺเสสฺส ตเถว จ ๑
อิมฺสมิเยว กปฺปมฺหิ	พฺรหฺมพฺนฺธฺ มหายโส
กสฺสไป นาม นามเณ	อุปฺปชฺชิตฺ วทตํ วโร ๑
อุปฺภจฺจาโก มहेสิสฺส	ตทา อาสิ นริสฺสโร
กาสีราชา กิกิ นาม	พาราณสิปฺุรุตฺตเม ๑
ตสฺสาลี เชฏฺจกา ตีตา	สมณิ อิติ วิสฺสุตา
ธมฺมํ สุตฺวา ชินคฺคสฺส	ปพฺพชฺชํ สมโรจยิ ๑
อนฺุชานิ น โน ตาโต	อคาเรว ตทา มยํ
วีสวสฺสสหสฺसानิ	วิจริมฺห อตฺนฺุหิตา ๑

๑ ม. อภฺโกมิ ๑ ๒ ม. สิวตี ๑

๓-๓ ม. สงฺฆารามมหาสิมฺห ทานสหายิกา ปฺุเร, ยฺ. ทานํ สหสฺสิกํ มฺุเน ๑

๔-๔ ม. สงฺฆสฺส จ วิหารมฺปิ ๑ ๕ ยฺ. ทายิกา ๑

โกมาริพฺรหฺมจฺริยํ^๑
 พุทฺโธปฏฺจฺจฺจฺนนิรตฺตา
 สมณี สมณคฺคฺตฺตา จ
 ฌมฺมา เจว สุฌมฺมา จ
 อหํ อุปฺปลวณฺณนา จ
 กิสาโคตมียํ ฌมฺมทินฺนา
 กทาจิ โส นราทิจฺโจ
 มหฺนินทานสุตฺตตนฺตํ
 เตหิ กมฺเมหิ สุกฺเตหิ
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 ปจฺฉินฺเน จ ภเว ทานิ
 รณฺโณ มทฺทสฺส ชีตาสี
 สห เม ชาตมตฺตมฺหิ
 ตโต เขมาติ นามํ เม
 ยทาหํ โยพฺพนํ ปตฺตทา
 ตทา อทาสิ มํ ตาโต
 ตสฺสหาหํ สุปฺปยา อาสี
 รุปานํ โทสวาทิตฺติ
 พิมฺพิสฺสโร ตทา ราชา
 วณฺณยิตฺวา เวพฺพวณฺ
 รณมํ เวพฺพวณฺ เยน
 น เตน นนฺทนํ ทิฏฺฐจํ

ราชกณฺญา สุเข จิตฺตา
 มุทิตฺตา สตฺต ชีตโร ๑
 ภิกฺขุณี ภิกฺขุทาสิกา^๒
 สตฺตมียํ สงฺฆทาสิกา^๓ ๑
 ปฏฺญาจารา จ กุณฺฑลลา
 วิสาชา โหติ สตฺตมียํ ๑
 ฌมฺมํ เทเสติ^๔ อพฺภุตฺตํ
 สุตฺวา ตํ ปรียาปฺถนียํ ๑
 เจตนาปณฺธิวียํ จ
 ตาวตฺตีสํ อคณฺจหํ ๑
 ลากลาญํ ปฺรุตฺตเม
 มนาปา ทยิตา ปิยา ๑
 เขมํ ตมฺหิ ปฺรเว อหุ
 คณฺโธ อุปฺปชฺชถ^๕ ๑
 รุปรวณฺณนวิภูสิตา^๖
 พิมฺพิสฺสรัสส ราชนิโน ๑
 รูปฺเกลาเยเน รตา
 น อุเปมิ มหาทญฺ ๑
 มมานุคฺคหพฺพุทฺธิยา
 คายเก คาปยิ^๗ มมํ ๑
 น ทิฏฺฐจํ สุกฺตตาลยํ
 อิติ มณฺณมฺหเส มยํ ๑

๑ ย. โกมารพฺรหฺมจฺริยํ ๑ อิตฺโต ปรี อีทิสเมว ๑

อิตฺโต ปรี อีทิสเมว ๑ ๔ ม. เทเสติ ๑

๖ ม. รูปฺลวณฺณวิภูสิตา, ย. รูปฺนตาวิภูสิตา ๑

๒,๓ ม. ย. ...ทายิกา ๑

๕ ย. คณฺณิกํ อุทฺทชฺชถ ๑

๗ ย. ปาปยิ ๑

เยน เวฬุวนํ ทิฏฺฐจํ	นรนนฺทนนฺทนนฺ
สุทิฏฺฐจํ นนฺทนนฺ เตน	อมรินฺทสนฺนทนนฺ ๑
วิหายน นนฺทนนฺ เทวา	โธตริตฺวา มหีตเล ^๑
รम्मํ เวฬุวนํ ทิสฺวา	น ตปฺปนฺติ สุวิมฺหิตา ๑
ราชปฺยุณฺเณน นิพฺพตฺตํ	พฺพทฺชปฺยุณฺเณน ภูสิตํ
โก วตฺตทา ตสฺส นิสฺเสสํ	วนสฺส คุณฺสณฺญยํ ๑
ตํ สุตฺวา วนสฺสมิทฺธี	มม โสตมฺโนหรํ
ทฏฺฐจฺกามา ตมฺยุยานํ	รณฺโธ อาโรจยฺยํ ตทา ๑
มหตฺตา ปริวารเณ	ตทา มํ ^๒ โส มหีปติ
สมฺเปเสสิ ^๓ ตมฺยุยานํ	ทสฺสนาย สมนฺสฺสํ ๑
คจฺฉ ปสฺส มหาโกเค	วณฺํ เนตฺตรสายนํ
ยํ สทา ภาติ ลีรียา	สุคฺตภาณฺรณฺชิตํ ๑
ยทา จ ปิณฺฑทาย มุณี	คิริพฺพชฺปรุตฺตมํ
ปวิฏฺฐโฆหํ ตทาเยว	วณฺํ ทฏฺฐจฺมฺปาคมี ๑
ตทา ตํ สมฺพุลลวณฺํ ^๔	นानาภมฺรกุชฺชิตํ
โกกิลาคีตฺสทิตํ	มยฺยุรคณฺนจฺจิตํ ๑
อปฺปสทฺทมนากิณฺณํ	นानาจงฺกมฺภูสิตํ
กุฏฺฐิมณฺฑทปฺสงฺกิณฺณํ	โยคีวิรวีรชฺชิตํ ๑
วิจฺรณฺตี อมณฺญนิสฺสํ	สพลํ นยณฺํ มมํ
ตทาปิ ตจฺจณฺํ ภิกฺขุํ	ยฺตุตฺตํ ทิสฺวา วิจฺจินฺตยฺยํ ๑
อีทิสฺสเป วเน รมฺเม	จฺโธตยํ นวโยพฺพเน
วสนฺตมิมว กนฺตเตน	รฺฐเปน สฺสสมฺนฺวิโต ^๕ ๑
นินฺนโน รุกฺขมฺมูลมฺหิ	มฺฤตฺโທ สงฺฆาภฺปิปาโรโต

๑ ม. มหีตลํ ๑ ๒ ม. จ ๑

๓ ม. มํ เปเสสิ, ย. สมฺปาเปสิ ๑

๔ ม. พุลลวณฺํ, ย. พุลลวณฺํ ๑

๕-๕ ม. รฐเปน จ สมฺนฺวิโต ๑

ฌายเต วตยํ ภิกขุ	หิตวา วิสยชํ รัตติ ๑
นนุ นาม คหภูเจน	กามํ ภูตวา ยถาสุขํ
ปจจา ชินฺณเณน ธมฺโมยํ	จริตพุโพ สุททโก ๑
สุญฺยกนฺติ วิทิตฺวาน	คณฺธเคหํ ชินาลยํ
อุเปตฺวา ชินมททกฺขี ^๑	อุทยนตํว ภากรํ ๑
เอกกํ สุขมาสีนํ	วีชมานํ วรริตฺถิยา
ทิสฺวาเนวํ วิจินฺเตสี	นายํ ฐุโข นราสโก ๑
สา กณฺเณ กนกภาสา	ปทุมานนโลจนา
พิมฺโฬฏฺฐิ กุณฺททสฺสนา	มโนเนตฺตรสายนา ๑
เหมโทลา ^๒ สุวหนา	กมลการสุตฺถนี ^๒
^๓ เวทิมชฺฐมา วรรโสถนี ^๓	รโมเมรุ จารุภูสนา ๑
รตตํสกุปสมฺพยานา ^๔	นีลมภูจนิवासนา
อตปฺปเนยฺยรฺฐเปน	สพฺพภาภรณมณฺชิตา ^๕ ๑
ทิสฺวา ตเมวํ จินฺเตสี	อโทยมตฺติรฺฐินี
น มยาเนน เนตฺเตน	ทิกฺขุจปฺพุพา กุทาจนํ ๑
ตโต ชรามิกฺขตา สา	วิวณฺณนา วิกตानนา
จินฺนทนต์ตา ^๖ เสตสิรา	สลาลา วทนาสุจฺจิ ๑
สงฺขิตฺตกณฺเณนา เสตกฺขี	ลมพาสุภปโยธรา
วลีวิทตสพฺพงคิ	สิราวิตตเทหิณี ๑
นตงคิ ทณฺททฺติยา	อุปณฺฑุปณฺฑุกา ^๗ กิสา
ปเวธมานา ปติตา	นิสฺสสนฺตี มหุํ มหุํ ๑
ตโต เม อาสิ สํเวโค	อพฺภูโต โลมหฺสนโน

๑ ม. ชินมททกฺขี ๑ ๒-๒ ม. ภสวนา กสิการสุตฺถนี, ย. วสวนา กลสการสุตฺถนี ๑
 ๓-๓ ม. เวทิมชฺฐมา สุโสถนี ๑ ๔ ย. รตตํสกุสฺสวิตา ๑ ๕ ม. ย. หาสภาวสมนฺวิตา ๑
 ๖ ม. จินนทนต์ตา, ย. สีนทนต์ตา ๑ ๗ ม. อุปฺพาสุสิกตา, ย. อุปาสุสิกตา ๑

ธิริตฤ รูป อสุจี	รมนุเต ยตถ พาลีสา ๑
ตทา มหาการุณิโก	ทิสวา สวัคคมานส์
อุทคคจิตโต สุมโน ^๑	อิมา คาถา อภาสถ ๑
อาตุรํ อสุจี ปฐี	ปสส เขเม สมุสสยํ
อุคฆรนต์ํ ปคฆรนต์ํ	พาลานํ อภินนุหิตํ ๑
อสุภาย จิตตํ ภาเวหิ	เอกคคํ สุสมาหิตํ
สติ กายคตา ตยตฤ	นิพพิทาพหุลา ภว ๑
ยถา อิหํ ตถา เอตํ	ยถา เอตํ ตถา อิหํ
อชฺฌตตตญจ พหิทฺธา จ	กาเย ฉนฺหํ วิราชย ๑
อนิมิตตตญจ ภาเวหิ	มานานุสย ปชฺชห
ตโต มานาภิสมา	อุปสนฺตา จริสฺสลิ ๑

เย รากรตตานุปตฺนติ โสตํ

สยํ กตํ มกฺกภูโกว ชาลํ

เอตมปิ เณตฺวาน ปริพพชนฺติ

อนเปกฺขิโน^๒ กามสฺขํ ปหาย ๑

ตโต กลฺลิกจิตตํ มํ	ณตฺวาน นรสารถิ
มหานิทานํ เทสฺสิ	สุตฺตนตํ วินยาย เม ๑
สุตฺวา สุตฺตนตเสฏฺฐจฺนตํ	ปฺพพสณณมฺนุสฺสรี
ตตฺถฏฺฐลิตาวหํ สนฺตี	ธมฺมจกฺขุํ วิโสธยํ ๑
นิปฺติตฺวา มเหสิสฺส	ปาทมฺมูลมฺหิ ตาวเท
อจฺจยํ เทสนตฺถาย	อิมํ วจฺนมพฺรวิ ๑
นโม เต สพฺพทสฺสาวิ	นโม เต กรุณาถย ^๓
นโม เต ตินฺณสํสําร	นโม เต อมตฺนํ ๑

๑ ม. สุกโต ๑

๒ ม. น เปกฺขิโน ๑

๓ ม. กรุณากร ๑

ทัญญุจิกหนปกฺขนฺตา ^๑	กามราคะวิโมหิตา
ตยา สมฺมา อุปาเยน	วินีตา วินเย รตา ฯ
อทสฺสเนน วิหิตา ^๒	ดาทิสานํ มहेสินํ
อนฺุโณนฺติ มหาทุกฺขํ	สตุตฺตา สํสารสาครเ ฯ
ยทาหํ โลกสรณํ	อรณํ มรณนฺตคฺ ^๓
นาทฺทสามิ มชฺฐตถ ^๔	เทเสสฺสามิ ^๕ ตมจฺจยํ ฯ
๖มหาหิตํ วรทฺท ^๖	อหิโตติ วิสุงฺกิตา
โนเปสึ รูปนिरตา	เทเสสฺสามิ ^๕ ตมจฺจยํ ฯ
ตทา มชฺฐนิกฺโขโส	มหาการุณิโก ชีโน
อโวจ ตัญญุจ เขเมติ	สิญฺจนฺโต อมเตน มํ ฯ
ตทา ปณฺมม สิริสา	กตฺวา จ นํ ปทกฺขินํ
คณฺตุวา ทิสฺวา นรปตี	อิมํ วจนมพฺรวิ ฯ
อโห สมฺมา อุปาโย เต	จินฺตฺโตยมรินฺทม
วนทสฺสนกามาย	ทัญญุจ นินฺพพฺนโถ ^๗ มฺุณี ฯ
ยทิ เต รุจฺจเต ราชา ^๘	สาสเน ตสฺส ดาทีโน
ปพฺพชิสฺสามิ รูปेหํ	นินฺพพินฺนา มฺุณี ภาณินา ฯ
	ทฺุติยํ ภาณวารํ ฯ
อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน	ตทาห ส มหีปตี
อนฺุชานามิ เต ภทฺเท	ปพฺพชฺชา ตว ลีชฺฌตฺุ ฯ
ปพฺพชิตฺฺวา ตทา จาหํ	สตุตฺตมาเส ^๙ อุปฺทัญญุจิตเ
ทึโปทยณฺจ เกทยณฺจ	ทิสฺวา สํวิคฺคมาณสา ฯ
นินฺพพินฺนา สพฺพสงฺฆาเร	ปลฺจยการโกวิทา

๑ ม. ...ปกฺขนฺทา, ย. ...ปกฺขมานา ฯ ๒ ม. ย. วิโมคา ฯ ๓ ม. มรณนฺตคฺ^๓ ฯ
 ๔ ม. อทฺฐฏฺจํ ฯ ๕ ม. ย. เทสยามี ฯ ๖-๖ ย. มหาหิตํ ตํ วรทฺท ฯ
 ๗ นินฺพพานโต ฯ ๘ ม. ราชา ฯ ๙ ม. อทฺฐมาเส ฯ

จตุโรฆเ อติกกมม
 อิทธิยา^๑ จ วลี อาลี
 เจโตปริยฌาณสส
 ปุพฺพเพนิวาสํ ชานามิ
 สพฺพาสวา ปริกฺขีณา
 อตฺถธมฺมนิรุตฺตีสฺสุ
 ปรีสุทฺธํ มมํ ฌาณํ
 กุสลาหํ วิสุทฺธิสฺสุ
 อภิชมฺมนยฌณฺญ จ
 ตโต โตรณวตฺตฺถุสฺมี
 ปุจฺฉิตฺวา นิปุณฺเณ ปณฺเฑห
 ตทา ส ราชา สุกตํ
 ตเถว พุทฺโธ พุยากาลิ
 ชีเน ตสฺมี คุณฺเณ ตฺถุจฺโจ
 มหาปณฺณานมคฺคาติ
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ
 นาตีว พนฺธนํ ฌตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาลี
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 ฉพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตา
 อิตถํ สฺหํ เชมมา ภิกฺขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

อรหตฺตํ อปาปุณฺนี ฯ
 ทิพฺพาย โสตธาตฺฐยา
 วลี จาปิ ภวามหํ ฯ
 ทิพฺพจกฺขุํ วิโลธิตํ
 นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภโว ฯ
 ปฏฺฐิภาณฺเณ ตเถว จ
 อฺุปรนฺนํ พุทฺธสาสเน ฯ
 กถาวตฺถุวิสารทา
 วลีปรตฺตตามฺหิ สาสเน ฯ
 รณฺณวา โกสลสามินา
 พุยากรโณตฺตี ยถากถํ ฯ
 อฺุปรสงฺกมม ปุจฺฉถ
 ยถา เต พุยาเกตา มยา ฯ
 เอตทคฺเค จเปลิ มํ
 ภิกฺขุณีเน นรุตฺตโม ฯ
 ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
 วิหรามิ อนาสวา ฯ
 พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺติเก
 กถํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กถํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ

เชมมาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ฯ

๑ ม. อิทธิสฺสุ ฯ อิโต ปรั อีทิสเมว ฯ

นวมัม อุปลลวณฺณนาเถรียาปทาน์ (๑๙)

[๑๗๐] ภิกฺขุณี อุปลลวณฺณนา	อิทฺธิยา ปารมี คตา
วณฺหิตฺวา สตฺถุโน ปาเท	อิมี วจนมพฺรวิ ฯ
°นิตฺติณฺณา ชาตีสํสาร°	ปตฺตาทํ อจลํ ปทํ
สพฺพทฺกขั มยา ชีณํ	อาโรเจมิ มหามฺุณี ฯ
ยาวตา ปริสา อตฺถิ	ปสนฺนา ชินสาสเน
เยสญจ ^๒ เมปฺราโรตฺถิ	ขมนตฺถุ ชินสมฺมุขา ฯ
°°สํสारे สํสรนฺตยา เม°°	ขลิตํ เม สเจ ภเว
อาโรเจมิ มหาวีร	อปฺราธํ ขมสฺสุ เม ^๔ ฯ
อิทฺธิญฺจาปิ นิสฺเสหิ	มม สาสนกฺริเก
จตฺสฺโส ปริสา อชฺช	กงฺขั ฉินฺหาหิ ยาวตา ฯ
ธิตา ตฺยหํ มหาวีร	ปญฺจวณฺต ชฺชุตินฺทร
พหฺมุจ ทฺกกรํ กมมํ	กตํ เม อตฺติทฺกกรํ ฯ
อุปลลสฺเสว เม วณฺโณ	นาเมนุปลลนามิกิ
°สา ธิตา ^๕ เต มหาวีร	ปาเท วณฺทามิ จกฺขุมา ฯ
ราหุโล จ อหณฺเจว	เนกชาตีสเต พหุ
เอกสฺมี สมภเว ชาตา	สमानฉนฺทเจตฺสา ฯ
นิพฺพตฺติ เอกโต โหติ	ชาติยา จาปิ เอกโต
ปจฺฉิเม ภวสมฺปตฺเต	อุภโย นามสมฺภวา ฯ
ปฺตฺโต จ ราหุโล นาม	ธิตา อุปลลสฺวหยา
ปสฺส วีร มม อิทธิ	พลํ ทสฺเสมิ สตฺถุโน ฯ
มหาสมฺมุเท จตุโร	ปฺกฺชิปิ หตฺถปาณิย°

๑-๑ ม. นิตฺติณฺณา ชาตีสํสาร, ย. นิตฺติณฺณา ชาตีสํสารา ฯ ๒ ม. ยสฺสา จ ฯ
 ๓-๓ ม. สํสारे สํสรนฺติยา ฯ ๔ ม. ย. ตํ ฯ ๕-๕ ม. สวิกา ฯ
 ๖ ม. หตฺถปาณิยํ ฯ

เตลํ หตฺถคตตญฺเจว
 อุพฺพตฺตยิตฺวา ปจวี
 จิตฺตมฺมุขํ ยถา นาม
 จกฺกฺวาฟสมํ ปาณิ
 วสฺสาเปตฺวาน ฝุสฺสิตํ
 ภูมึ อุทฺทขลํ กตฺวา
 ลินฺเธรํ มุสลํ กตฺวา
 ธิตาหํ พุทฺธเสฏฺฐจสฺส
 อภินฺนฺวาสุ วสฺสิญฺจตา
 นานาวิกฺกฺพพฺพนํ กตฺวา
 นามโคตฺตํ ปกาเสตฺวา^๑
 อิทฺธิยา จ วสฺสิ โหมิ
 เจโตปริยญาณสฺส
 ปุพฺพเพนิวาลํ ชานามิ
 สพฺพาสฺวา ปริกฺกฺชีณา
 อตฺถธมฺมนิรฺรุตฺตีสฺสุ
 ญาณํ เม วิปฺปลํ^๒ สฺสุทฺธํ
 ปุริมาณํ ชินฺคคานํ
 อธิการํ พหุ มยฺหํ
 ยํ มยา บุริมํ กมฺมํ
 ตวตฺถาย มหาวีร
 อภพฺพญฺจฺจาเน วชฺเชตฺวา

ชิทฺทฺโต โกมารโก ยถา^๓ ฯ
 ปกฺกฺชิปิ หตฺถปาณินฺยํ
 ลุณฺจิจิ โกมารโก ยฺวา ฯ
 ฉาหยิตฺวาน มตฺถเก
 นานาวณฺณํ ปุณฺนปุณฺนํ ฯ
 ฐณฺณํ กตฺวาน สกฺขรํ
 มทฺทฺธิ โกมาริกา ยถา^๔ ฯ
 นามเนอุปฺปลสฺวหฺยา
 ตว สาสฺนการิกา ฯ
 ทสฺเสตฺวา โลกนายนํ
 ปาเท วนฺทามิ จกฺกฺชฺมา ฯ
 ทิพฺพาย โสตฺธาตฺถยา
 วสฺสิ โหมิ มหามฺุเน ฯ
 ทิพฺพจกฺกฺชฺ วิโสธิตํ
 นตฺถิ ทานิ ปุณฺนพฺภาโว ฯ
 ปฏฺฐิภาณฺเน ตเถว จ
 สภาเวเน มहेสิโน ฯ
^๕สงฺคามนฺเตเน ทสฺสิตํ^๕
 ตฺถยฺหตฺถาย มหามฺุนิ ฯ
 กุสลํ สร เม มฺุณี^๖
 ปุณฺณํ อุปฺจิตํ มยา ฯ
^๗ปริปาเจนฺโต อนาจาร^๗

๑ ยฺ. เตลํ วตฺถคตตตญฺเจว เวชฺชฺโช โกมารโก ยถา ฯ ๒ ยฺ. ปทโกมารโก ยถา ฯ
 ๓ ม. จ สาเวตฺวา, ยฺ. สํสาเวตฺวา ฯ ๔ ม. วิมลํ ฯ ๕-๕ ม. ยฺ. สงฺคมํ เต นิทสฺสิตํ ฯ
 ๖ ยฺ. กุสลํ สํสเร มฺุณี ฯ ๗-๗ ม. วารยฺนตี อนาจารํ, ยฺ. ปริปาเจนฺโต อนาวารํ ฯ

ตวตถาย มหาวีร	จตุต ^๑ เม ชีวิตตตม ^๒ ๑
ทสโกฏิสหสฺสานิ	อทาลี มม ชีวิต ^๓
ปริจจตฺตา จ เม โหมิ	ตวตถาย มหามุณี ๑
ตทาทิวิมฺหิตา สพฺพา	สิรสาว กตตชฺลี
อโวจยเย กถ ^๔ อาลี	อตุลิตฺติ ปรกฺกมา ๑
สตสทสฺเส อิตฺโต กปฺเป	นาคกณฺเณ อหํ ตทา
วิมลา นาม นาเมน	กณฺเณน สาธุสมฺมตา ๑
มโหโรโค มหานาโค	ปสนฺโน ชินสาสน
ปทุมุตฺตรํ มหาเตชํ	นิมฺนเตสิ สสาวกํ ๑
รตนมยณฺจ ^๕ มณฺฑปํ	ปลลฺงกํ รตนามยํ
รตนวาลุกากิณฺณํ	อุปโภคํ รตนามยํ ๑
มคฺคณฺจ ปฏฺิยาเทสิ	รตนธชฺฐลิตํ
ปจฺจคฺคนตฺวาน สมฺพุทฺธํ	วชฺชนโต ตฺริเยหิ โส ๑
ปริสาหิ จ จตุทฺธิ ^๖	ผเรเต ^๗ โลกนายโก
มโหโรคสฺส ภวเน	นีสฺสิหิ ปรมาสเน ^๘ ๑
อนฺนปानํ ชาทนียํ	โกชนณฺจ มหารหํ
วรํ วรรณฺจ ปาทาลิ	นาคราชา มหายส ^๙ ๑
ภฺภูชิตฺวาน ส สมฺพุทฺโธ	ปตฺเต ไรวิตฺวา โยนิโส ^{๑๐}
อนฺุโมทนียกาลิ	นาคกณฺเณ มหิตฺธิกา ๑
สพฺพณฺุญํ ฝุลฺลิตํ ทิสฺวา	นาคกณฺเณ มหายส ^{๑๑}
ปสนฺนํ สตฺถุโน จิตฺตํ	สุนิวทฺธณฺจ ^{๑๒} มานส ^{๑๓} ๑
มมณฺจ จิตฺตมณฺเณ	ชลชฺชุดตฺตมนามโก

๑ ย. วตต^๑ ๑ ๒ ม. กถ^๒ ๑ ๓ ม. จสทโท นตฺถิ ๑ ๔-๕ ย. ปริสาหิ จตฺถุสฺสิ หิ ๑
 ๕ ม. ปริวุโต, ย. ปเรโต ๑ ๖ ย. วรรณาสเน ๑ ๗ ย. มหายส ๑
 ๘-๙ ม. ภฺภูชิตฺวาน สมฺพุทฺโธ ปตฺตํ ไรวิตฺวา โยนิโส ๑ ๑๐ ม. สุนิพนฺธณฺจ ๑

ตสฺมี ขณฺเ มหาวีโร	ภิกฺขุณี ทสฺสยิทธิยา ฯ
อิทธิ อเนกา ทสฺเสสิ	ภิกฺขุณี สภา วิสารทา
ปโมทิตา เวชชตา	สตุถารํ เอตทพฺรวิ ^๑ ฯ
อหุทสาหํ ^๒ อิมิ อิทธิ	สุมิตา ^๓ อิตฺรายนฺปิ
กถํ อโหสิ สภา ชีร	อิทธิยา สุวิสารทา ฯ
โอรสา मुखโต ชชตา	ชิตา มม มหิทธิกา
มมานุสาสนีการา	อิทธิยา สุวิสารทา ฯ
พุทฺธสฺส วจนํ สุตฺวา	๑๑ ตุมฺภจา เอวํ อโวจหนํ ^{๑๑}
อหํปิ ตาทิสสา โหมิ	อิทธิยา สุวิสารทา ฯ
ปโมทิตาหํ สุมฺนา	ปตฺตอุตฺตมมานสา ^{๑๒}
อนาคตมฺหิ อทฺธานเ	อิตฺติสา โหมิ นายก ฯ
๑๓ มณฺนิมยญฺจ ปลฺลงกํ	มณฺฑทปญฺจ ปภสฺสเร ^{๑๔}
อนนฺปาเนน ตปฺเปตฺวา	สสงฺฆํ โลกนายกํ ฯ
นาคานํ ปวรํ ปุปฺผํ	อรุณํ นาม อุปฺปลํ
วณฺณํ เม อีทิสํ โหตุ	ปุชฺเชสิ โลกนายกํ ฯ
เตน กมฺเมเนน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิวึทฺติ จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตฺตีสํ อคณฺจหํ ฯ
ตโต จุตฺาหํ มนฺุเช	อุปฺปนฺนา สยมฺภุโน
อุปฺปเลหิ ปฏฺิจจฺจนฺนํ	ปิณฺฑทปาตมทาสนํ ฯ
เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	วิปฺสฺสิ นาม นายโก
อุปฺปชฺชิตฺติ จารุณฺยโน ^{๑๕}	สพฺพทมฺเมสฺสุ จกฺขุมา ฯ
เสฏฺฐจฺฉิตฺติตา ตทา หุตฺวา	พาราณสิปฺรุตฺตเม

๑ ม. อิทมพฺรวิ ฯ ๒-๒ ม. ย. อิมํ อิทธิ สุมฺนํ, ย. สุมิตฺตํ ฯ

๓-๓ ม. เอวํ ปตฺเตสฺสทํ ตทา ฯ ๔ ม. ปตฺเต อุตฺตมมานสา ฯ

๕-๕ ม. มณฺนิมยฺหิ ปลฺลงเก มณฺฑทปมฺหิ ปภสฺสเร ฯ ๖ ม. จารุทสฺสโน ฯ

นิมนเตตวาน สมพุทฺธ
 มหาทานํ ททิตวาน
 ีปุชยิตฺวา จ เตเหว^๑
 อิมมहि ภทฺทเก กปฺเป
 กสฺสไป นาม นามเน
 อุปฏฺฐาโก มहेสิสฺส
 กาสีราชา กิกิ นาม
 ตสฺสาลี ทุตฺติยา ฐิตา
 ฆมมํ สุตฺวา ชินคฺคสฺส
 อนุชานิ น โน ตาโต
 วีลํ วสฺสสทฺสฺสานิ
 โกมาริพฺรหฺมจฺริยํ
 พุทฺโธปฏฺฐานนिरตา
 สมณี สมณคฺคตฺตา จ
 ฆมฺมา เจว สุฆมฺมา จ
 อหํ เขมา จ สปรปญฺญา
 กิสาคฺคตมี ฆมฺมทินฺนา
 เตหิ กมฺเมหิ สุกเตหิ
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 ตโต จุตฺตา มนุสฺสเสสฺสุ
 ปีตมฏฺฐจฺวารํ ทุสฺสํ
 ตโต จุตฺตา อริฏฺฐปฺุเร
 ฐิตา ติริฏฺฐิวจฺฉสฺส

สสงฺฆํ โลกนายกํ ฯ
 อุปฺเปลฺหิ วินายกํ
 วณฺณโสภํ อปตฺถยี ฯ
 พฺรหฺมพฺนรฺฐ มหาโย
 อุปฺปชฺชิ วทตํ วโร ฯ
 ตทา อาสิ นริสฺสโร
 พาราณสิปฺุรฺตฺตเม ฯ
 สมณีคฺคตฺตสวฺหยา
 ปพฺพชฺชํ สมโรจยี ฯ
 อคาเรว ตทา มยํ
 วิจฺริมฺห อตฺนทิตฺตา ฯ
 ราชกญฺญา สุเขมฺมจิตฺตา
 มุทิตฺตา สตฺต ฐิตโร ฯ
 ภิกฺขุณี ภิกฺขุทาลิกา
 สตฺตมี สงฺฆทาลิกา ฯ
 ปฏฺฐาจารา จ กุณฺฑลา
 วิสาชา โหติ สตฺตมี ฯ
 เจตนาปณฺธิธีหิ จ
 ตาวตีสํ อคณฺจหํ ฯ
 อุปฺปนฺนา มหากุลฺเล
 อหํ อรฺหโต อหํ ฯ
 ชาตา วิปฺปกุเล อหํ
 อุมฺมาทฺนฺตี มโนฺหฺรา ฯ

๑-๑ ม. ปุชยิตฺวา เจตสาว ฯ

ตโต จุตา ชนปเท	กุลเ อญฺจตเร อหิ
ปสุตา นาติผีตมฺหิ	สาสิ โคเปมหนตทา ๑
ทิสฺวา ปจฺเจกสมฺพุทฺธํ	ปณฺจลาชสทานํ
ทตฺวา ปทุมฉนฺหานิ	ปณฺจ ปุตุตสทานิปิ ^๑ ๒
^๒ ปตฺถยึ เตสุ ปุตุเตสุ ^๒	มธุํ ทตฺวา สยมฺภุโน
ตโต จุตา อรณฺเเวหํ	อชาเย ปทุมฺทเร ๓
กาสิรมฺเณ มเหสีหํ	หุตฺวา สกฺกตปฺมุชิตา
อชนึ ราชปฺตฺตานํ	อนฺุหนํ สตปณฺจกํ ๔
ยทา เต โยพฺพนปฺตฺตา	กีฬฺนฺตา ชลกีฬิตํ
ทิสฺวาน โอบตฺตปทุมํ	อาสุํ ปจฺเจกนายกา ๕
สาหํ เตหิ วินาฏฺตา	สุตฺวเรหิ ^๓ โสกีนิ
จุตา อิลิคฺลิลฺสเส	คามกมฺหิ อชายิหํ ๖
ยทา พุทฺธาสุตฺมตี	^๔ สุตฺวานํ อตฺตโนปิจ ^๔
ยาคุํ อาทาย คจฺฉนฺติ	อฏฺฐจ ปจฺเจกนายเก ๗
ภิกฺขาย คามํ คจฺฉนฺเต	ทิสฺวา ปุตุเต อนฺุสฺสรึ
ซีรธฺวา วินิคฺคณฺฉิ	ตทา เม ปุตุตเปมฺสา ๘
ตโต เตสํ อหํ ยาคุํ	ปสนฺนา เสหิ ปาณิภิ
ตโต จุตาหํ ติทลํ	นนฺทหนํ อุปปชฺชหํ ๙
อนฺุโภตฺวา สุขทฺกขํ	สํสริตฺวา ภวภเว
ตวตฺถาย มหาวีร	ปริจฺจตฺตณฺจ ซีวิทํ ๑๐
เอวํ พหุวิธํ ทฺกขํ	สมปตฺตี จ พหุวิธา
ปจฺฉิเม ภวสมปตฺเต	ชาตา สวตฺถยิํ ปุเร ๑๑
มทฺทเน เสฏฺฐิภฺกุลเ	ลูชิตเ สชฺชิตเ ตถา

๑ ม. ปุตุตสทานิหํ ๑

๒-๒ ม. ปตฺถยึ เตปิ ปตฺถเอสฺ, ย. ปตฺถยึ เตสุ ปตฺถเอสฺ ๑

๓ ม. สุตฺวีเรหิ ๑

๔-๔ ม. สุตฺวานํ ภตฺตโนปิ จ, ย. สุตฺวาน กสกํ ตทา ๑

นานารตนปฐุไซเต	สพพกามสมิทุชเน ๑
°สกกตปฐุชิตา เจว°	มานิตาปจิตา ตธา
รูปสิรี อนุปปตตะ	กุลสุ อตีสกุกตา ๑
อตีว ปตติตะ จาสี	รูปโมคสิริหิ จ
ปตติตะ เสฏฐิปปตเตหิ	อนเนเกหิ สเตหิ จ ^๒ ๑
อคาร์ ปชหิตวาน	ปพพชี่ อนคาริยั
อชุตมาเส° อสมปตเต	จตุสจจัม อปาปุนี ๑
อิหุชียา อมิณิมิตวา	จตุรสส์ รถั อหัม
พุทฺธสุส ปาเท อวนุหิ ^๔	โลกนาถสิริมโต ^๕ ๑
สุปปพิตคคัม อุปคมม ปาหป ^๖	
เอกา ตุวั ติฏฐสิ สาลมูเล	
น จาปี ตุยหัม หุติยตติ โกจิ ^๗	
พาลे น ตุวั ภายสิ ชุตตกานัม ๑	
สत्ถัม สหสสานปิ ^๘ ชุตตกานัม	
อิชาคตา ^๙ เอหิสกา ภาเวยยัม	
°°โลมัม น อิณเช นปิ สมปเวเช°°	
°°กี เม ตุวั มาร กริสสโลเก°° ๑	
เอสา อนุตระชยามิ	กุจจัน วา ปวิสามิ เต
ภมุกนตริกายมปิ	ติฏฐนตตี มัม น ทกขลิ ๑
จิตตมหิ วสิฏฐาหัม	อิหุชিপาหา สุวิภาวิตา
สพพพนนตมุตตามหิ	น ตัม ภายามิ อาวุโส ๑

๑-๑ ม. สกุกตา ปฐุชิตา เจว ๑ ๒ ม. ปี ๑ ๓ ย. อชุตมาเส ๑

๔ ม. วณุหิสส์, ย. อวนุหิสส์ ๑ ๕ ม. โลกนาถสุส ตาทีโน ๑ ๖ ส. ย. ภิกขุณี ๑

๗ ย. น จตติ เต หุติยา วณนธตตุ ๑ ๘ ย. สหสสนมปิ ๑

๙ ม. สมาคตา ..., ย. อิชาคตา ตาทีสกา ... ๑

๑๐-๑๐ ย. โลมัม น อิณชามิ น สนตสามิ ๑ ๑๑-๑๑ ย. มารัม น ภายามิ ตัม เอภิกาสัม ๑

สตติสฺสุปฺปมา กามา ๑
 ยตถ^๒ กามรตฺถิ พุรฺรุธิ
 สพฺพตถ วิหตา นนฺทิ
 เอวํ ชานาหิ ปาปิม
 ชิโน ตสฺมี คุณฺเณ ตุณฺนิจ
 เสฏฺฐา^๓ อิทฺติมตฺตินนฺตติ
 ปริจฺฉินฺโณ มยา สตถา
 โอหิตฺโต คุรุโก ภาโร
 ยสฺสตถาย ปพฺพชิตา
 โส เม อตถิเณ อนฺนุปฺปตฺโต
 จิวํ ปิณฺนทปาทถจ
 ขณฺเณ อุปฺปนาเมนฺตติ
 กิลเสา ฌาปิตา มยฺหํ
 นาควํ พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺนุปฺปตฺตา
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 ฉพฺพิณฺญา สจฺฉิกิตา
 อิตถํ สุทํ อุปฺปลวณฺณา ภิกฺขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตถาติ ๑
 อุปฺปลวณฺณาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑-๑ ม. ขนฺชาลํ อธิกฺกุณฺณา ๑

๒ ม. ยํ ตวํ ๑

๓ ม. อคฺคา ๑

ทสมั ปฏาจาราเถรียาปทาน์ (๒๐)

[๑๗๑] ปทุมุตโตโร นาม ชีโน	สพพธมมาน ปารคฺ
อิโต สตสทสฺสมฺหิ	กปเป อุปฺปชฺชิ นายโก ๑
ตทหํ หํสวตฺติยํ	ชาตา เสฏฺฐจิกฺกุลเ อหุ
นानารตนปชฺชฺไซเต	มหาสุขสมปปีตา ๑
อุเปตฺวา ตํ มหาวีรํ	อสุสฺสึ ฌมฺมเทสนํ
ตโต ชาตปฺปสาทาหํ	อุเปสึ สรรณํ ชินํ ๑
ตโต วินยธารินํ	อคฺคํ วรรณฺณสิ นายโก
ภิกฺขุณี ลชฺชฺณี ตาที	กปฺปากปฺปวิสารทํ ๑
ตทา มุทิตจิตฺตทาหํ	๑ ตํ จานํ อภิกงฺขยึ ^๑
นิมนฺเตตฺวา ทสพลํ	สสงฺฆํ โลกนายกํ ๑
โกชยิตฺวาน สตฺตทาหํ	๒ ททิตฺวา ปตฺตจิวรํ ^๒
นิปฺจจ สิริสา ปาเท	อิมํ วจนมพฺรวิ ๑
ยา ตยา วรรณิตา ธีร	อิโต อฏฺฐจมเก มุณี ^๓
ตาทิสาหํ ภวิสฺสามิ	ยทิ ลีชฺฌตฺติ นายก ๑
ตทา อโวจ มํ สตฺถา	ภทฺเท มา ภายิ อสุลฺลํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	ลจฺจเสตํ มโนเรถํ ๑
สตสทสฺเส อิโต กปฺเป	โอกกากกฺกุลสมภโว
โคตโม นาม นามเน ^๔	สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ๑
ตสฺส ฌมฺเมสุ ทายาทา	โอรสา ฌมฺมนิมฺมิตา
ปฏาจาราติ นามเน	เหสฺสตี สตฺถุสฺวาวิกา ๑
ตทหํ มุทิตา หุตฺวา	ยารชิวํ ตทา ชินํ
เมตฺตจิตฺตทา ปริจรี	สสงฺฆํ โลกนายกํ ๑

๑-๑ ม. ตํ จานมภิกงฺขินี ๑ ๒-๒ ม. ททิตฺวา ติจิวรํ, ย. ททิตฺวา จ ติจิวรํ ๑
 ๓ ม. ย. ทีเน ๑ ๔ ม. โคตเตน ๑

เตน กมฺเมน สุกฺเตน
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 อิมมฺหิ ภาทฺทเก กปฺเป
 กสฺสโป นาม นามเน
 อุปฏฺจาโก มหฺลิสฺส
 กาลิราชา กิกิ นาม
 ตสฺสาลี ตติยา ตีตา
 ฌมฺมํ สุตฺวา ชินคฺคสฺส
 อนุชานิ น โน ตาโต
 วีลํ วสฺสสทฺสทานิ
 โกมาริพฺรหฺมจริยํ
 พุทฺโธปฏฺจฺจานนिरตา
 สมณี สมณคฺคตฺตา จ
 ฌมฺมา เจว สฺฐมฺมา จ
 อหํ อุปลลวณฺณา จ
 กิสาโคตมึ ฌมฺมทินฺนา
 เตหิ กมฺเมหิ สุกฺเตหิ
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 ปจฺฉิเม จ ภาเว ทานิ
 สาวตฺถิยํ ปุรวเร
 ยทา จ โยพฺพนฺุเปตา
 นรณฺชานปทํ^๑ ทิสฺวา
 เอกปฺตฺตปฺปสฺสตาหํ

เจตนาปณฺธิวึหิ จ
 ตาวตฺถีลํ อคณฺจหํ^๒ ๑
 พฺรหฺมพฺนฺธฺ มหายโส
 อุปฺปชฺชิ วทตํ วโร ๑
 ตทา อาสิ นริสฺสโร
 พาราณสิปฺรฺตฺตเม ๑
 ภิกฺขุณี อิติ วิสฺสุตา
 ปพฺพชฺชํ สมโรจยํ ๑
 อคาเรว ตทา มยํ
 วิจริมฺห อตฺนฺุทิตา ๑
 ราชกณฺเฑา สฺุเขภูจฺจิตา^๓
 มฺุทิตา สตฺต ตีตโร ๑
 ภิกฺขุณี ภิกฺขุทาลิกา
 สตฺตมึ สงฺฆทาลิกา^๔ ๑
 เขมา ภาทฺทา จ ภิกฺขุณี
 วิสาชา โหติ สตฺตมึ ๑
 เจตนาปณฺธิวึหิ จ
 ตาวตฺถีลํ อคณฺจหํ^๑ ๑
 ชาตา เสฏฺฐสิกุลฺเล อหํ
 อิทฺุเช ผีเต มหฺทฺชเน ๑
 วิตกฺกาวสคา อหํ
 เตน สทฺธิ อคณฺจหํ ๑
 ทฺุติโย กุจฺฉิยา มม

๑ ม. สฺุเขตฺติตา ๑

๒ ม. สงฺฆทายิกา ๑ เอวมฺปริปี ๑

๓ ม. อคณฺจหํ, ย. อคณฺหเส ๑

๔ ม. นรํ ชารปตี ๑

ตทหัง มาตาปิตโร	อิขามมีติ ^๑ สุนิจฉิตา ฯ
นาโรเจสี ปตี มยหัง	ตทา ตมฺหิ ปวาลิตเต
เอกิกา นิคคตา เคหา	คณฺตุํ สาวตฺถิมุตฺตมํ ฯ
ตโต เม สามิ อาคณฺตวา	สมฺภาเวสี ปเถ มมํ
ตทา เม กมฺมชา วาตา	อุปฺปนฺนา อติหารุณฺหา ฯ
อุทิตฺวา ^๒ มหาเมโฆ	ปฺสฺสูติสมเย มม
ทพฺพตฺถาย ตทา คณฺตวา	สามิ สປເປນ มาโรโต ฯ
ตทา วิชาตทฺทุกฺเขน	อนาถา กปฺณา อหัง
กุนฺหนที ปฺริตํ ทิสฺวา	คจฺจนฺตี สกฺกฺกาลยํ ^๓ ฯ
พาลํ อาทาย โอตฺรี ^๔	ปารกฺุเล จ เอกิกา ^๕
ปาเยตฺวา ^๖ พาลกํ ปฺตฺตํ	อิตรํ ตารณายหัง ฯ
นิวตฺตา อุกฺกุโส หาลิ	ตฺรฺุณํ วิสປนฺตกํ
อิตรมฺจ วหิ โสโต	สาหํ โสกสมປປิตา ฯ
สาวตฺถินคฺรํ คณฺตวา	อสุโสสี สชเน มเต
ตทา อโวจ ^๗ โสกฺกฺญา	มหาโสกสมປປิตา ฯ
อุโภ ปฺตฺตา กาลกตา	วเน ^๘ มยหัง ปติ มโต
มาตา ปิตา จ ภาตา จ	เอกจิตมฺหิ ทฺยฺหเร ฯ
ตทา กิสา จ ปณฺฑุ จ	อนาถา ทินมานสา
อิโต ตโต คจฺจนฺตีหํ ^๙	อหฺทลํ นรสารถී ฯ
ตโต อโวจ มํ สตฺถา	ปฺตฺเต มา โสจि อสุสุํ
อตฺตานํ เต คเวสสุ	กี นิริตฺถํ วิหณฺณสิ ฯ
น สนฺติ ปฺตฺตา ตาณาย	น ณาติ นปิ พนฺชวา

๑ ม. ย. โอขามมีติ ฯ

๒ ม. ย. อุกฺกฺจิตโต จ ฯ

๓ ย. สกฺกฺณาลยํ ฯ

๔ ม. ย. อตฺรี ฯ

๕ ม. เอกกํ, ย. เอกโก ฯ

๖ ม. ย. ป. สาเยตฺวา ฯ

๗ ย. อโวจํ ฯ

๘ ม. ปนฺเถ ฯ

๙ ม. ย. ฆมนฺตีหํ ฯ

อนตเกนาธิปนุสส	นตถิ ฌาตีสุ ตาณตา ฯ
ตัม สุตฺวา มุณีโน วากยัม	ปจฺมัม ผลมชฺฌคัม
ปพฺพชิตฺวาน น จิรํ	อรรหตฺตัม อปาปฺถึ ฯ
อิหฺฐีสฺสุ จ วสี โหมิ	ทิพฺพาย โสตธาตฺฐยา
ปรจิตฺตานิ ชานามิ	สฺตถฺตุ สาสนกัาริกา ฯ
ปฺพฺพเพนิวาลํ ชานามิ	ทิพฺพจกฺขุํ วิโลคิตํ
เชเปตฺวา อาสเว สพฺเพ	วิสุทฺธาสิ สฺุณิมฺมลา ฯ
ตโตหํ วินยํ สพฺพํ	สนฺตฺติเก สพฺพทสฺสีโน
อฺคฺคหิ สพฺพวิตฺถารํ	พฺยาหริ จ ยถาตถํ ฯ
ชิโน ตสฺมี คฺุณฺเ ตฺุฏฺโจ	เอตทคฺเค จเปสิ มํ
อคฺคํ ^๑ วินยชารีนํ	ปฏฺาจารย์ว ^๒ เอกิกา ฯ
ปริจฺฉินฺโณ มยา สฺตถา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ
โอหิตํ คฺุโภา ภาโร	ภวเนตฺติ สฺมุหตา ฯ
ยสฺส อตฺถาย ปพฺพชิตา	อคารสฺมา อนคาริยํ
โส เม อตฺถเ อนฺุปฺปตฺโต	สพฺพสํเยชนกฺุชโย ฯ
กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
นาคิวั พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวา ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺุจิเม
ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
อิตถํ สฺุทํ ปฏฺาจารย์ วิกฺุชฺุณี อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ	
ปฏฺาจารย์เถรียา อปทานํ สมตฺตํ ฯ	

๑ ม. อคฺคา ฯ

๒ ย. ไป. จ ฯ

อุททาน์

เอกุโปสธิกา เจว สลฟ้า จาถ โมทกา
 เอกาสนา ปญจทีปา นพมาลี จ โคตมี ฯ
 เขมา อุปลลวณฺณา จ ปฎาจารา จ ภิกขุณี
 คาถาสตานี ปญฺเจว^๑ นว จาปี ตทุตฺตริ ฯ

เอกุโปสธวคฺโค ทฺติโย ฯ

๑ ย. โป. ... จตฺตารี นวุตฺตี สจฺจตเมว จ ฯ

ตติโย กุณฑลเกสึวคโค

ปจมี กุณฑลเกสึเถรียาปทาน์ (๒๑)

[๑๗๒] ปทุมุตโตโร นาม ชีโน	สพพธมมาน ปารคฺ
อีโต สตสทสสมฺหิ	กปเป อุปปชฺชิ นายโก ๑
ตทาทํ หंसวติยา	ชาตา เสฏฺฐสิกุลเล อหุ
นानารตนปชฺชิตเต	มหาสุขสมปปีตา ๑
อุเปตฺวา ตํ มหาวีรํ	อสุสึลลํ ฐมมมุตตมํ ^๑
ตโต ชาตปฺปสาทาหํ	อุเปสึลลํ สรณํ ชินํ ๑
ตทา มหาการุณโก	ปทุมุตตรนายโก ^๒
ชิปฺปาภิญญานมคฺคคฺคณฺตี ^๓	จปยิ ^๔ ภิกฺขุณี สุภํ ๑
ตํ สุตฺวา มุทิตา หุตฺวา	ทานํ ทตฺวา มหฺลสิโน
นิปฺจจ สิริสา ปาเท	ตํ จานํ อภิปตฺถยิ ๑
อนฺโหมทิ มหาวีโร	ภทฺเท ยนฺเตภิปตฺถิตํ
สมฺมุชฺฉิสฺสตี ตํ สพฺพํ	สุชฺฉินิ โหหิ นิพฺพุตา ๑
สตสทสเส อีโต กปเป	โอกกากกกุลสมภโว
โคตโม นาม นามเน	สตุถา โลเก ภวิสฺสตี ๑
ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาทา	โอโรสา ฐมฺมนิมฺมิตา
ภทฺทา กุณฑลเกสฺสตี	เหสฺสตี สตุถฺสาวิกา ๑
เตน กมฺเมน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิธฺมฺหิ จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตฺตีสํ อคณฺจหํ ๑
ตโต จุตา ยามมคํ	ตโตหํ ตฺถลิตํ คตา

๑ ม. ฐมฺมเทสนํ ๑

๒ ม. ปทุมุตตรนายโก ๑

๓ ย. ป. ชิปปาภิญญา นมคคคคเต ๑

๔ ม. ย. จเปสิ ๑

ตโต จ นิมมานรตี
 ยตถ ยตถุปปชชามิ
 ตตถ ตตถเวว ราชัน
 ตโต จุตตา มนุสเสสุ
 มณฑลีนญจ ราชัน
 สมปตตี อนุโภตวาน
 สพพตถ สชิตา หุตวา
 อิมมहि ภาททเก กปเป
 กสสโป นาม นามเน
 อุปฏจาโก มहेลิสส
 กาลิราชา กิกิ นาม
 ตสส ชิตา จตตถาลี
 ฆมมํ สุตวา ชินคคสส
 อนุชานิ น โน ตาโต
 วิสํ วสสสทสสานิ
 โกมาริพฺรหฺมจริยํ
 พุทฺโธปฏฺจฺจานนिरตา
 สมณิ สมณคฺคตฺตา จ
 ฆมฺมา เจว สฺฐมฺมา จ
 เขมา อฺปปลวณฺณนา จ
 กิสฺสาคฺคตฺมि ฆมฺมทินฺนา
 เตหิ กมฺเมหิ สฺกฺเตหิ
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ

วสวตฺติปฺรุํ คตา^๑ ฯ
 ตสส กมฺมสฺส วาหฺสา
 มहेลิตฺตมการยิ ฯ
 ราชัน จกฺกวตฺตินํ
 มहेลิตฺตมการยิ ฯ
 เทเวสุ มานุสเสสุ จ
 เนกกปฺเปสุ สํสริ ฯ
 พฺรหฺมพฺนฺธฺ มหายโส
 อฺปปชฺชิ วทตํ วโร ฯ
 ตทา อาสิ นริสฺสโร
 พาราณสิปฺรุตฺตเม ฯ
 ภิกฺขุทาสิติ^๒ วิสฺสุตา
 ปพฺพชฺชํ สมโรจยิ ฯ
 อคาเรว ตทา มยํ
 วิจริมฺห อตฺนุทิตา ฯ
 ราชกณฺญา สฺุเขมฺมจิตา
 มุทิตา สตตฺต ชิตโร ฯ
 ภิกฺขุณี ภิกฺขุทาสิกา
 สตฺตมฺมิ สงฺฆทาสิกา ฯ
 ปฏฺฐาจารา อหฺนตฺทา
 วิสาชา โหติ สตฺตมฺมิ ฯ
 เจตนาปณฺธิตีหิ จ
 ตาวตฺตีลํ อคณฺจหํ ฯ

๑ ม. ย. ตโต ฯ อิตโต ปฺรุํ อีทิสเมว ฯ

๒ ม. ภิกฺขุทาสยิติ, ย. ภิกฺขุทาสยิติ ฯ

ปจฉิเม จ ภาเว ทานิ	คิริพพชปรุตุตตเม
ชาตา เสฏฐิกุเล ฝิเต	ยทาหํ โยพพเน จิตา ๑
โจรัม วรรตถํ นิยุยนต์	ทิสฺวา วรรตธา ตทึ อหํ
ปีตา เม ตํ สหสฺเสน	โมจยิตฺวา วรรธา ตโต ๑
อทาลี ตสฺส มํ ตาโต	วิทิตฺวาน มนํ มม
ตสฺสหาหมาลี ^๑ วิสฺสฏฺจา	อติว ทยิตา ทิตา ๑
โส เม ภูสฺนโลเภน	๒พลี ปจฺจาหฺรํ ทิสฺ๒
โจรปฺปปาตํ เนตฺวาน	ปพฺพเต ^๓ เจตยิ วรรํ ๑
ตทาหํ ปณฺมิตฺวาน	สฺตตฺตํ สุกตตฺตชฺลี
รกฺขนฺตี อตฺตโน ปาณํ	อิมํ วจนฺมพฺรวิ ๑
อิหํ สุวณฺณเกยฺร ^๔	มุตฺตา เวพฺริยา พหุ
สพฺพ ^๕ หรฺสฺสุ ภาทฺนเต	มญฺจ ทาสีติ สํวย ๑
โอโรปยสฺสุ กลยาณิ	๖มา พพฺพหํ ปรีเทวสิ ^๖
น จาหํ อภิชานามิ	อหนตฺวา วนมาคตํ ^๗ ๑
ยโต สรามิ อตฺตานํ	ยโต ปตฺโตสฺมิ วิมฺญตฺ
น จาหํ อภิชานามิ	อณฺณํ ปิยตรํ ตยา ๑
เอहि ตํ อุกฺกุยฺหิสฺสํ	กตฺวาน ตํ ปทกฺขิณํ
๘ตํ วนฺทามิ ปฺน นตฺถิ ^๘	มม ตฺยฺหญฺจ สงฺคโม ๑
น ทิ สพฺเพสฺสุ จาเนสฺสุ	ปฺริโส โหติ ปณฺทิตโต
อิตฺถิปี ปณฺทิตา โหติ	ตตฺถ ตตฺถ วิจกฺขณา ๑
น ทิ สพฺเพสฺสุ จาเนสฺสุ	ปฺริโส โหติ ปณฺทิตโต

๑ ม. ตสฺสหาหมาลี ๑ ๒-๒ ม. พลิมนุคฺคาสโย ทิสฺ, ย. มารปจฺจาหฺรํ ทิสฺ ๑

๓ ม. ย. ปพฺพตํ ๑ ๔ ม. ย. สุวณฺณเกยฺร ๑ ๕ ย. สจฺจ ๑

๖-๖ ย. มา พพฺพหํ ปรีเทวสิ ๑ ๗ ม. ย. วนมาคตํ ๑

๘-๘ ม. ย. น จ ทานิ ปฺน อตฺถิ ๑

อิตถิปิ ปณฺหิตา โหติ
 ลหุญจ วต ขิปฺปญจ
 จิตฺตปฺปณฺณายตาเนว^๑
 โย จ อุปฺปติตํ อตถํ
 โส หนฺนเต มนฺหฺมติ
 โย จ อุปฺปติตํ อตถํ
 มุจฺจเต สฺตฺตฺสุมฺพาธา
 ตทาหํ ปาตยิตฺวาน
 สนฺตีกํ เสตวตฺถานํ
 สนฺทาเสน จ เกเส เม
 ปพฺพชิตฺวาน สมยํ
 ตโต ตํ อุคฺคเหตุวาน^๕
 สมยํ ตํ วิจฺินฺเตสิ^๖
 ฉินฺนํ คยฺห สมีเป เม
 ทิสฺวา นิमितฺตํ อลภี
 ตโต อุฏฺฐาย สํวิคฺคา
 เต อโวจฺจํ วิชานนฺติ
 สาทํ ตมตถํ ปุจฺจิสฺสํ
 เต มมาทาย คจฺฉิสฺสุ
 โส เม ฆมฺมเมเสสิ
 อสุภานิจฺจํ ทฺกฺขาทิ
 ตสฺส ฆมฺมํ สฺนิตฺวาหํ
 ลหุํ อตถํ วิจฺินฺติตา^๑ ฯ
^๒เนกตฺเถ สฺมเจตยิ^๒
 ตทาหํ สฺตฺตฺกํ วธี ฯ
 น ขิปฺปํ อนุพฺพชฺชติ
 โจโรว คิริคพฺภเว ฯ
 ขิปฺปเมว นิเพชฺติ
 ตทาหํ สฺตฺตฺกา ยถา ฯ
 คิริทฺคคฺมฺหิ สฺตฺตฺกํ
 อุเปตา^๔ ปพฺพชฺชี อหํ ฯ
 ลุญฺจิตฺวา สพฺพโส ตทา
 อาจิกฺขิสฺสุ นิรฺนฺตรํ ฯ
 นิสีทิตฺวาน เอกิกฺกา
 สุวานเ^๗ มานุสํ กโร ฯ
 ปาตยิตฺวา อปฺกกฺมิ
 ติฏฺฐนฺตํ^๘ ปุฬฺวาถูลํ ฯ
 อาปุจฺฉี สหฺรณฺมิกเ
 ตํ อตถํ สกฺยภิกฺขโว ฯ
 อุเปตฺวา พุทฺธสฺวเก
 พุทฺธเสฏฺฐจฺจ สนฺตีกเ^๙ ฯ
 ขนฺธายตฺนธฺตฺโย
 อนตฺตาทิ จ นายโก ฯ
 ฆมฺมจกฺขุํ วิโสธยิ

๑ ม. ย. วิจฺินฺติกา ฯ ๒-๒ ม. ย. นิกฺกฺเจ สฺมเจตยิ ฯ ๓ ม. มิคํ อุณฺณา ยถา
 เอว, ย. มิคํ ปุณฺณายเตเนว ฯ ๔ ม. ย. อุเปตฺวา ฯ ๕ ม. อุคฺคเหตุวาหํ ฯ
 ๖ ย. วิจฺินฺเตมิ ฯ ๗ ย. สุวานา ฯ ๘ ม. ย. หตถํ ตํ ฯ ๙ ม. สนฺตีกํ ฯ

ตโต วิณฺณวตสทฺธมฺมา	ปพฺพชฺชํ อุปสมฺปทํ ๑
อายาจิสฺสํ ตทา อาห	เอหิ ภทฺเทติ นายโก
ตทาทํ อุปสมฺปนฺนา	ปริตฺตํ โตยมทฺทลํ ๑
ปาทปกฺขาลเนนาหํ	ถตฺวา สอุทฺยพฺพยํ
ตถา สพฺเพปิ ๒สงฺขารา	อิติ สัจฺจินฺตยํ ตทา ๓ ๑
ตโต จิตฺตํ วิมฺบุจฺจิมํ	อนฺุปาทาย สพฺพโส
ชิปฺปาภินฺณวณนคฺคเม	ตทา ปณฺณวปยิ ชิโน ๑
อิทฺฐิสฺสุ จ วสิ โหมิ	ทิพฺพาย โสตธาตฺฐยา
ปรจฺจิตฺตานิ ชานามิ	สตฺถุสาสนการิกกา ๑
ปฺพุเพนิวาลํ ชานามิ	ทิพฺพลจฺจํ วิโลคิตํ
เชเปตฺวา อาสเว สพฺเพ	วิสุทฺธาสิ สฺนินฺมลา ๑
ปริจฺจินฺโน มยา สตฺถา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ
โอหิตโต ครุโก ภาโร	ภวเนตฺติ สฺมุหตา ๑
ยสฺสจตฺถาย ๔ ปพฺพชิตา	อคารสฺมา อนคาริยํ
โส เม อตฺถเ อนฺุปรตฺโต	สพฺพสํโยชนกฺขโย ๑
อตฺถธมฺมนิรฺุตฺตีสฺสุ	ปฏฺฐิภาณฺเ ตเถว จ
ฉาณํ เม วิปฺลํ ๕ สฺทํ	พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส วาหสา ๖ ๑
กิลฺลา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
นาคํ พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวา ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

๑ ย. อายาจิสฺสํ ๑ ๒-๒ ม. สงฺขารา อีทิสฺสํ จินฺตยํ ตทา ๑ ๓ ย. วิมฺบุจฺจิมํ ๑
 ๔ ย. ยสฺส จตฺถาย ๑ เวมฺปริปี ๑ ๕ ม. ย. วิมฺลํ ๑ ๖ ม. สาสน ๑

ฉัพพีณญา สจจิกตา กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺตํ ๑
 อิตถํ สุทํ ภทฺทา กุณฺทลเกสา ภิกฺขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 กุณฺทลเกสีเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๑

หุติยํ กิสาโคตมีเถรียาปทานํ (๒๒)

[๑๗๓] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน	สพฺพธมฺมาน ปารคฺคู
อีโต สตสทสฺสมฺหิ	กปฺเป อฺปปชฺชช นายโก ๑
ตทาหํ หํสวติยํ	ชาตา อณฺณตเร กุเล
อฺเปตฺวา ตํ นรฺวรํ	สรณํ สมฺปาคมี ๑
ธมฺมณฺจ ตสฺส อสฺโสสี	จตุสจฺจฺอุปสณฺหิตํ
มธฺรํ ปรมสฺสทา	จิตฺตสนฺติสฺสขาวหํ ^๑ ๑
ตทาปิ ^๒ ภิกฺขุณี ธีโร	ลูขจิวรรธาภิ ^๓
จเปเนโต เอตทคฺคฺมฺหิ	วณฺณยิ ปุริสฺสุตฺตโม ๑
ชเนตฺวานปฺปกํ ปีตี	สุตฺวา ภิกฺขุณียา คฺคุณ ^๔
การํ กตฺวาน พุทฺธสุส	ยถาสตฺตี ^๕ ยถาพลํ ๑
๖นิจฺจ มฺนึชฺรนฺต ^๖	ตํ จานํ อภิปตฺถยึ
ตทานุเมทึ สมฺพุทฺโธ	จानลาภาย นายโก ๑
สตสทสฺเส อีโต กปฺเป	โอกฺกาทกฺกุลสมฺภโว
โคตโม นาม นามเน	สตุถา โลเก ภวิสฺสตี ๑
ตสฺส ธมฺเมสุ ทายาทา	โอรสา ธมฺมนิมฺมิตา
กิสาคอตมี นาม นามเน	เหสฺสตี สตุถฺสาวิกา ๑
ตํ สุตฺวา มฺหิตา หุตฺวา	ยวชฺชีวํ ตทา ชินํ

๑ ม. วฏฺฐสนฺติสฺสขาวหํ ๑ ๒ ม. ตทา จ, ย. กทาจิ ๑ ๓ ม. ลูขจิวรรธาภิ^๓ ๑
 ๔ ม. คฺคุณ ๑ ๕ ย. ยถาสตฺตี ๑ ๖-๖ ม. นิจฺจ มฺนึชฺรนฺต

เมตตจิตตดา ปริจรี
 ๑๑ เเทหิ กมฺเมหิ สุกเตหิ^๑
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 อิมฺมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป
 กสฺสโป นาม นามเน
 อุปฺภจฺจาโก มหฺลิสฺส
 กาลิราชา กิกิ นาม
 ปญฺจมี ตสฺส ธีตาหํ^๒
 ๑๒ ฌมฺมํ สุตฺวา ชินฺคฺคสฺส
 อนุชานิ น โน ตาโต
 วิสฺวสฺสสทฺสฺสานิ
 โกมาริพฺรหฺมจริยํ
 พุทฺโธปฺภจฺจานนिरตา
 สมณิ สมณคฺคตฺตา จ
 ๑๓ ฌมฺมา เจว สฺฐมฺมา จ
 เขมา อุปฺปลวณฺณนา จ
 อหญฺจ ฌมฺมทินฺนา จ
 เเทหิ กมฺเมหิ สุกเตหิ
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 ๑๔ ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ
 ทฺคฺคเต อชฺเช นีเจ^๓
 ปติภฺจฺเปตฺวาน^๔ เสสา เม
 ๑๕ ยทา จ ปสฺสุตา^๕ อาสิ
 ๑๖ ปจฺจเยหิ วินายกํ ๑
 ๑๗ เจตนาปณฺธิธีหิ จ
 ๑๘ ดาวตฺสํ อคณฺจหํ ๑
 ๑๙ พฺรหฺมพฺนฺธุ มหายโส
 ๒๐ อุปฺปชฺชติ วทตํ วโร ๑
 ๒๑ ตทา อาสิ นริสฺสโร
 ๒๒ พาราณสิปฺรฺรุตฺตเม ๑
 ๒๓ ฌมฺมา นามเน วิสฺสุตา
 ๒๔ ปพฺพชฺชํ สมโรจยิ ๑
 ๒๕ อคาเรว ตทา มยํ
 ๒๖ วิจริมฺห อตฺนุทิตา ๑
 ๒๗ ราชกณฺญา สฺุเช จิตา
 ๒๘ มฺุทิตา สตฺต ธีตโร ๑
 ๒๙ ภิกฺขุณี ภิกฺขุทาลิกา
 ๓๐ สตฺตมี สงฺฆทาลิกา ๑
 ๓๑ ปภฺจาจฺรา จ กุณฺฑล
 ๓๒ วิสาชา โหติ สตฺตมี ๑
 ๓๓ เจตนาปณฺธิธีหิ จ
 ๓๔ ดาวตฺสํ อคณฺจหํ ๑
 ๓๕ ชาตา เสฏฺฐจิกฺุเล อหํ
 ๓๖ คตา จ สฺชนํ กุสํ ๑
 ๓๗ ทิสฺสนฺติ^๕ อชฺนา อิติ
 ๓๘ สพฺเพสํ ทยิตา ตทา ๑

๑-๑ ม. ย. เตน กมฺเมน สุกเตน ๑

๒ ม. ย. ธีตาสี ๑

๓ ม. นฺนฺเจ, ย. นฺนฺเจ ๑

๔ ม. ย. ปตี จเปตฺวา ๑

๕ ม. เทสฺสนฺติ ๑

๖ ย. สฺสุตา ๑

ยทา โส ตรุณ ๑ปุตโต โกमारโก ๑ สุเขมฺมิจิโต
 สปานมिव กนฺโต เม ๒ตทา ยมวสํ คโต ๒ ๑
 โสภณฺญา ทินวหนา อสฺสเนตฺตา รุทฺทมฺมุขา
 มตํ ๓ กุณฺปมาทาย วิลปนฺตึ คมามหํ ๑
 ตทา เอเกน สนฺทิจฺฉา อุเปตฺวา ภิสฺสกฺกฺตฺตมํ ๔
 อโวจํ เทหิ เกสชฺชํ ปุตฺตสฺสชฺชวณฺตึ โภ ๑
 น วิชฺชนฺเต มตา ยสฺมี เคเห ลิตฺตตฺถกํ ตโต
 อาหฺราติ ชฺฉินฺ อาท วินโยปายโกวิทฺ ๑
 ตทา คมิตฺวา สาวตฺถึ ๕น ลมฺภี ตาทิสํ ชฺวรํ ๕
 กฺโต ลิตฺตตฺถกํ ตสฺมา ตโต ลทฺธา สตี อหํ ๑
 กุณฺเป จชฺชยิตฺวาน อุเปสี โลกนายนํ
 ทฺวโรโต จ ๖ มมํ ทิสฺวา อโวจ มชฺชรสฺสโร ๑
 โย จ วสฺสสฺตํ ชฺฉิว อปสฺสํ อุทฺยพฺพยํ
 เอกาหํ ชฺฉีตํ เสยฺโย ปสฺสโต อุทฺยพฺพยํ ๑
 น คามชฺชโม นิคมสฺส ชฺชโม
 น จาปิยํ เอกกฺลสฺส ชฺชโม
 สพฺพสฺส โลกสฺส สเทวกสฺส
 เอโสว ๗ ชฺชโม ยทิตํ อนิจฺจตา ๑
 ๘สาหํ สุตฺวานิมา คาธา ๘ ชฺชมจกฺขุํ วิโสธยึ
 ตโต วิญฺญาตสทฺชฺชมา ปพฺพชฺชี อนคาริยํ ๑
 ตถापि ๙ ปพฺพชิตา สนฺตึ ยฺยชฺชนฺตึ ชฺชินสาสเน
 น จิเรเนว กालेन อรหฺตฺตํ อปาปฺณึ ๑

๑-๑ ม. ภทฺโท โกมลโก, ย. โกมลจฺโค ๑

๓ ย. เอวํ ๑

๖ ม. ย. ว ๑

๙ ม. ปิสทฺโท นตฺถิ ๑

๔ ย. ภิสฺมุตฺตมํ ๑

๗ ม. เอโสว ๑

๒-๒ ย. ตทายํ ปรสฺงคโต ๑

๕-๕ ย. น ลมิตฺวาทิสํ ชฺวรํ ๑

๘-๘ ย. สทา สุตฺวานิมา คาธา ๑

อิหุธิสฺส จ วสี โหมิ	ทิพฺพาย โสตธาตฺฐยา
ปรจิตฺตานิ ชานามิ	สตุฏฺฐาสนนการิกา ฯ
ปฺพุเพนิวาสํ ชานามิ	ทิพฺพจกฺขุํ วิโลธิตํ
เขเปตฺวา อาสเว สพฺเพ	วิสุทฺธาสิ สฺนินฺมมลา ฯ
ปริจฺจโนเณ มยา สตุถา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ
โอหิตโต ครุโก ภาโร	ภวเนตฺติ สมฺมุตตา ฯ
ยสฺสตุถาย ปพฺพชิตา	อคารสฺมา อนคาริยํ
โส เม อตฺถิเณ อนฺุปรตฺโต	สพฺพลโยชนกฺขโย ฯ
อตฺถมมฺนिरุตฺตีสฺส	ปฏฺฏิภาเณ ตเถว จ
ฉานํ เม วิปฺปลํ สฺสุทฺธํ	พุทฺธเสฏฺฐจสฺส วาหสา ฯ
สงฺการกฺฎฺฎา อาหริตฺวา	สฺสุสานา รติยาปิจ
ตโต สงฺฆาฏฺฐิกํ กตฺวา	ลฺลูขํ ชาเรมิ จีวรํ ฯ
ชิโน ตสฺมี คฺุณฺเณ ตฺุฏฺฐโจ	ลฺลูขจีวรชารเณ
จเปสิ เอตทคฺคฺคฺมฺหิ	ปริสาสฺสุ วินายโก ฯ
กิลเสสา ฉมาปีตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา
นาคีว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสวา ฯ
สฺวาคตํ วต เม อาสิ	พุทฺธเสฏฺฐจสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
อิตฺถํ สฺสุทฺธํ กิสาโคตมี ภิกฺขุณฺเณ	อิมา คาถาโย อภาสิตฺตฺถาติ ฯ

กิสาโคตมีเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ตติยัม ฌมมทินุณาเถรียาปทานัม (๒๓)

[๑๗๔] ปทุมุตโตโร นาม ชีโน	สพพชมมาน ปารคฺ
อิโต สตสทสฺสสมฺหิ	กปเป อุปชฺชชि นายโก ๑
ตทาทํ หํสวติยา	กุเล อฉฺชตเร อหุ
°ปรกมมํ กรี° อาลี	นิปกา ลีลลํวฺตทา ๑
ปทุมุตตรสฺส พุทฺธสฺส	สุชาโต อคฺคสวโก
วิหารา อภินิภขมม	ปิณฑปาตาย คจฺฉติ ๑
ชฺฉํ คเหตุวา คจฺฉนฺตี	ตทา อุทกหาริกา
๒ตํ ทิสฺวา อทํ ปุว°	ปสนฺนา เลหิ ปาณิณี ๑
ปฏิกคเหตุวา ตตฺถเว	นินฺนโน ปริภุชฺชชि โส
ตโต เนตฺวาน ตํ เคหํ	อทาลี ตสฺส โภชนํ ๑
ตโต เม อยฺยโก ตฺถุจฺ	อกาลิ° สุณฺนํ สกํ
สสุสฺยา สห คนฺตฺวาน	สมฺพุทฺธํ อภิวาทยิ ๑
ตทา โส ฌมมกถิกํ	ภิกฺขุณี ปริกิตฺตยํ
จเปลิ เอตทคฺคมฺหิ	ตํ สุตฺวา มุทิตา อหํ ๑
นิมนตฺยิตฺวา สุคตํ	สสงฺฆํ โลกนทายกํ
มหาทานํ ททิตฺวาน	ตํ จานํ อภิปตฺถยิ ๑
ตโต มํ สุกโต อาห	ฉนฺนินฺนนาทสฺสสุโร°
°มมฺพญฺจานนिरตา	สสงฺฆปริเวสิกา° ๑
สทฺธมฺมสฺสวเน ๖ยฺตฺตา	คฺคณวทฺติตฺมานเส°
ภทฺเท ภวสฺสุ มุทิตา	ลจฺฉเสตํ° ปณฺธิลํ ๑

๑-๑ ม. ย. ปรกมมการี ๑ ๒-๒ ม. อทํ ปุว, ย. อทํ สฺวปี ๑

๓ ม. ย. อกริ ๑

๔ ม. ย. ... สฺสสุโร ๑

๕-๕ ม. มมฺพญฺจานนिरเต สสงฺฆปริเวสิเก, ย. มมฺพญฺจานยฺตฺเต สสงฺฆปริมาณเส ๑

๖-๖ ม. ยฺตฺเต คฺคณวทฺติตฺมานเส ๑

๗ ม. ย. ลจฺฉเส ๑

สตสหัสเส อีโต กปเป	โอกกากากกุลสมภโว
โคตโม นาม นาเมน	สตุธา โลเก ภวิสุสติ ฯ
ตสส ธรรมเมสุ ทายาทา	โอโรสา ธรรมนิมมิตา
ธรรมทินุณาติ นาเมน	หเสสติ สตุธฺสาวิกา ฯ
ตัม สุตฺวา มุทิตา หุตฺวา	ยาวซีว มหามุณี
เมตตจิตฺตา ปริจรี	ปัจจเยหิ วินายกั ฯ
เตน กมฺเมน สุกเตน	เจตนาปณิธีหิ จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตีลํ อคณฺจหํ ฯ
อิมฺมฺหิ ภทฺทเก กปเป	พฺรหฺมพฺนฺธุ มหายโส
กสฺสโป นาม นาเมน	อุปฺปชฺชิตฺ วทตํ วโร ฯ
อุปฺภฺจาทโก มหเสิสฺส	ตทา อาสิ นริสฺสโร
กาลิราชา กิกิ นาม	พาราณสีปฺรุตฺตเม ฯ
ฉฺฉฺจาทิสฺส อหํ ^๑ ชิตา	สุธรรมมา อิติ วิสฺสุตา
ธรรมํ สุตฺวา ชินคฺคสฺส	ปพฺพชฺชํ สมโรจยํ ฯ
อนุชานิ น โน ตาโต	อคาเรว ตทา มยํ
วีลํ วสฺสสหัสสานิ	วิจริมฺห อตฺนุทิตา ฯ

ตติยัม ภาณวารัง ฯ

โกมาริพฺรหฺมจริยํ	ราชกณฺเฒา สุเชฏฺฐจิตา
พฺุทฺโธปฺภฺจาทนริตฺตา	มุทิตา สตุตฺต ชีตโร ฯ
สมณี สมณคฺคตฺตา จ	ภิกฺขุณี ภิกฺขุทาลิกา
ธรรมมา เจว สุธรรมมา จ	สตุตฺตมี สงฺฆทาลิกา ฯ
เขมา อุปฺปลวณฺเฒา จ	ปฏฺฐาจารา จ กุณฺฑลลา

๑-๑ ม. ย. ตสฺสาสทํ ฯ

โคตมี จ อหัง เจา
 เตหิ กมฺเมหิ สุกเตหิ
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ
 ชาตา เสฏฺฐิจฺกุลเ ผีเต
 ยทา ฐุปคณฺฐเปตา
 ตทา ปรกฺกฺลํ คนฺตฺวา
 อุเปตฺวา โลกสฺรณํ
 อนาคามิผลํ ปตฺโต
 ๑ิตทา ตํ อนฺุชาเนตฺวา^๑
 น จิเรเนว กาเลน
 ตทา อุปาสโก โส มํ
 คมฺภีเร นิปุณฺเ ปณฺเห
 ชินฺเ ตสฺมี คุณฺเ ตฺถุจฺโ
 ภิกฺขุณี ฅมฺมกถิกํ
 ฅมฺมทินฺหา ยถา ธีรา
 เอวาทํ ปณฺชิตา นาม^๒
 ปริจฺฉินฺโณ มยา สตฺถา
 โอหิตฺโต คุรุโก ภาโร
 ยสฺสสตฺถาย ปพฺพชิตา
 โส เม อตฺถเ อนฺุปตฺโต
 อิทฺธิสฺสุ จ วสฺสิ โหมิ
 ปรจิตฺตานิ ชานามิ

วิสาชา โหติ สตฺตมี ฯ
 เจตนาปณฺธิวฺหิ จ
 ตาวตฺถิลํ อคณฺจหํ ฯ
 คิริพฺพชปฺรุตฺตเม
 สพฺพกามสมิทฺทเน ฯ
 ปจฺจเม โยพฺพเน จิตา
 วสฺสิ สฺขสมปฺปิตา ฯ
 สฺถิตฺวา ฅมฺมเทสนํ
 สามีโก เม สฺพฺพุทฺธิมา ฯ
 ปพฺพชฺชี อนคาริยํ
 อรหตฺตํ อปาปฺถึ ฯ
 อุปคนฺตฺวา อปฺุจฺฉถ
 เต สพฺพเพ พฺยากริ อหํ ฯ
 เอตทคฺเค จเปลิ มํ
 นาณฺวํ ปสฺสามิ เอทิสํ ฯ
 เอวํ ธารเถ ภิกฺขโว
 นายเกนानฺุคมฺปิตา ฯ
 กตํ พฺพุทฺสสฺส สาสนํ
 ภวเนตฺติ สมฺมุตฺตา ฯ
 อคารสฺมา อนคาริยํ
 สพฺพสฺสโยชนกฺขโย ฯ
 ทิพฺพาย โสตธาตฺถยา
 พฺพุทฺสสาสนการิกา^๓ ฯ

๑-๑ ม. ย. ตทาทํ ฯ

๒ ม. ย. โหมิ ฯ

๓ ม. ย. สตฺถุสาสนการิกา ฯ

ปุพฺพเพนิวาสํ ชานามิ	ทิพฺพจกฺขุํ วิโสธิตํ
เขเปตฺวา อาสเว สพฺเพ	วิสุทฺธาสิ สุนิมฺมลา ฯ
กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาคิวั พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺวา ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺสสฺ สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสฺมภิกขา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จพฺพภิญฺญา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ ฅมฺมทินฺหนา ภิกฺขุณี	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

ฅมฺมทินฺหนาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตถ์ สกุลาเถรียาปทาน์ (๒๔)

[๑๗๕] ปทุมฺมุตฺโตโร นาม ชิโน	สพฺพฅมฺมาน ปารคฺคู
อิโต สตฺตสทฺสสฺมฺหิ	กปฺเป อฺปฺปชฺชิ นายโก ฯ
หิตาย สพฺพสฺตฺตานํ	สุชาย วทตํ วโร
อตฺถาย ปุริสาชฅโณ	ปฏฺฐิปนฺโน สทฺเวเก ฯ
ยสคฺคปฺปตฺโต สิริมา	กิตฺติวณฺณนฺทโต ^๑ ชิโน
^๒ ปฺปชฺชิโต สพฺพโลกฺสฺส ^๒	ทิสฺสา สพฺพา สุวิสุตฺโต ฯ
อฺตฺติณฺณวิจิกฺจโณ โส	วีตฺติวตฺตกถํโก
สมฺปนฺณมฺนสงฺกปฺโป	ปตฺโต สมฺโพธิมฺมุตฺตมํ ฯ
อนุปฺปนฺนสฺส มคฺคสฺส	อฺปฺปาเทตา นรุตฺตโม
อนกฺขาตญฺจ อกฺขาสิ	อสญฺชาตญฺจ สญฺชนี ฯ

๑ ม. ย. กิตฺติวณฺณนฺทโต ฯ

๒-๒ ย. ชิโน สพฺพสฺส โลกฺสฺส ฯ

มคฺคณฺณ จ มคฺควิฑู
 มคฺคสุส กุสโล สตุถา
 มหาการุณิโก นาโถ^๑
 นิมุคฺเค กามปงฺกมฺหิ^๒
 ตทาหํ หํสวติยํ
 สุรฺรปา ^๔สธนา จาปิ^๔
 อานนฺทสุส มหารณฺโณ
 เวมาตา ภคินี จาปิ
 ราชกณฺณยาหิ สหิตา
 อูปคมฺม^๖ มหาวิริ^๗
 ตทา หิ โส โลกวิฑู^๗
^๘จตุปริสาย มชฺชเม^๘
 สุณฺนิตฺวา ตมหํ หนฺจ
 ปุเชตฺวาน จ สมฺพุทฺธํ
 ตโต อโวจ มํ สตุถา
 ปทีปชมฺมทานานํ
 สตสทสฺเส อีโต กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน
 ตสุส ชมฺเมสุ ทายาทา
^{๑๐}สกุลาติ จ นามเน^{๑๐}
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน
 ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ

มคฺคกฺขายี นราสโม
 สารณีนํ วรุตฺตโม ๑
 ชมฺมํ เทเสติ นายโก
 สมฺพุทฺธติ ปาณินเ^๓ ๑
 ชาตา ขตฺติยนนฺทนา
 ทยิตา จ^๕ สิริมตี ๑
 ธีตา ปรมโสมนา
 ปทุมุตฺตรนามิโน ๑
 สพฺพภาภรณญฺลิตา
 อสฺสโล สีมฺมเทสนํ ๑
 ภิกฺขุณี ทิพฺพจกฺขุกิ^๖
 อคฺคณฺญาเน จเปสิ ตํ ๑
 ทานํ ทตฺวาน สตุถฺนเ
 ทิพฺพจกฺขุํ อปตฺถยิ ๑
 นนฺเท ลจฺฉลิตํ ปตฺถิตํ
 ผลเมตํ สุณฺนิจฺฉิตํ ๑
 โอกฺกากกฺกุลสมฺภโว
 สตุถา โลกเก ภวิสุสตี ๑
 โอรสา ชมฺมนิมฺมิตา
 เหสุสสิ สตุถฺสุวิกา ๑
 เจตนาปณฺธิธีหิ จ
 ตาวตฺตีลํ อคณฺจหํ ๑

๑ ม. ย. สตุถา ๑ ๒ ย. โมทปงฺกมฺหิ ๑ ๓ ม. ปาณินเ ๑ ๔-๔ ย. สธนา จาลี ๑
 ๕ ย. ว ๑ ๖ ม. อูปาคมฺม ๑ ๗ ม. โลกครุ, ย. โลกครุ ๑ ๘ ย. ทิพฺพจกฺขุกิ ๑
 ๙-๙ ม. กิตฺตยํ ปริสามชฺชเม, ย. กิตฺตยํ ปริสามชฺชเม ๑

๑๐-๑๐ ม. ย. สกุลา นาม นามเน ๑

อิมมฺหิ ภาทฺทเก กปฺเป	พฺรหฺมพฺนฺชฺ มหฺยาโย
กสฺสโป นาม นามฺเน	อุปฺปชฺชึ วทตํ วโร ๑
ปรึพฺพาชฺชิกินี ^๑ อาลี	ตทาทํ เอกจารินี
ภิกฺขาย วิจฺริตฺวาน	อลภี เตลมตฺตกํ ๑
เตน ทีปํ ปทีเปตฺวา ^๒	อุปฺภุจฺจึ สพฺพสํวรี ^๓
เจตียํ ทีปทคฺคสฺส	วิปฺปสฺนฺเนน เจตสา ๑
เตน กมฺเมเน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิธีหิ จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตีสํ อคณฺจหํ ๑
ยตฺถ ยตฺถฺนฺนฺปชฺชามิ	ตสฺส กมฺมสฺส วาสา
สณฺชฺลนฺติ ^๔ มหาทีปา	ตตฺถ ตตฺถ คตฺตาย เม ๑
ติโรกฺุทฺทํ ติโรเสถํ	สมตฺติคฺคยฺห ปพฺพตํ
ปสฺสํมํ ยทิจฺฉามิ	ทีปทานสฺสึทํ ผลํ ๑
วิสุทฺถนฺยนา โหมิ	ยฺสสา ปชฺชชฺลามหํ ^๕
สทฺธา ๖ปณฺณวตี เจว ^๖	ทีปทานสฺสึทํ ผลํ ๑
ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ	ชาตา วิปฺปกฺุเล อหํ
ปหฺนฺตชนฺธณฺณมฺหิ	มฺุทิตฺเต ราชฺชฺชิตฺเต ๑
อหํ สพฺพนฺคสมฺปนฺนา	สพฺพปารณฺณฺญลิตา
ปฺรปฺปเวเส สุกฺตํ	วาทปาเน จิตา อหํ ๑
ทิสฺวา ชลนฺตํ ยสฺสา	เทวมนุสฺสสทฺกตํ
อนฺุพฺยณฺชนสมฺปนฺนํ	ลกฺขณฺเหหิ วิญฺญูลิตํ ๑
อุทคฺคจิตฺตทา สุมฺนา	ปพฺพชฺชํ สมโรจยฺ
น จิเรเนว กาลฺเลน	อรรหตฺตํ อปาปฺุณี ๑
อิทฺฐิสฺสุ จ วลี โหมิ	ทิตฺพฺพาย โสตธาตฺตฺยา

๑ ม. ปรึพฺพาชฺชิกินี ๑

๒ ย. ปชาเลตฺวา ๑

๓ ม. สพฺพสํวรี ๑

๔ ม. ปชฺชชฺลนฺติ ๑

๕-๕ ม. ย. ยสฺสา จ ชฺลามหํ ๑

๖ ย. ปณฺณว สตี เจว ๑

ปรจิตตานิ ชานามิ	สตฺถุสาสนการิกา ฯ
ปุพฺเพนิวาสํ ชานามิ	ทิพฺพจกฺขุ วิโสชิตํ
เขเปตฺวา อาสเว สพฺเพ	วิสุทฺธาสิ สฺนิมฺมลา ฯ
ปริจฺฉิณฺเณ มยา สตฺถา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ
โอหิตํ คจฺจุเก ภาโร	ภวเนตฺติ สมฺมุตฺตา ฯ
ยสฺสสตฺถาย ปพฺพชิตา	อคารสฺมา อนคาริยํ
โส เม อตฺถเ อณุปฺปตฺโต	สพฺพสํโยชนกฺขโย ฯ
ตโต มหาการุณิโก	เอตทคฺเค จเปสิ มํ
ทิพฺพจกฺขुकานํ อคฺคา	สกุลาติ นรุตฺตโม ฯ
กิลเสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาควํ พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสวา ฯ
สุวาคตํ วต เม อาสิ	พุทฺธเสฏฺฐจสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อณุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จพฺพิณฺญา สจฺจิกิตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ ฯ
อิตฺถํ สุทํ สกุลา ภิกฺขุเน อีมา	คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ
สกุลาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ฯ	

ปณฺจมํ นนฺทาเถรียาปทานํ (๒๕)

[๑๗๖] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน	สพฺพธมฺมาน ปารคฺคู
อิโต สตสทสฺสสมฺหิ	กปฺเป อูปฺชชฺชि นายโก ๑
โอวาทโก วิญญาปโก	ตารโก สพฺพปาณินฺ
เทสนาทฺสโล พุทฺโธ	ตารลฺลิตฺติ ชนตํ พหุํ ๑
อนุกมฺปโก การุณฺโณ	หิตลฺลิตฺติ สพฺพปาณินฺ
สมฺปตฺเต ติตฺถิเย สพฺเพ	ปณฺจลฺลิตฺติ ปตฺติจฺจหิ ^๑ ๑
เอวํ นีรากลํ อาลิ	สุญฺญตํ ติตฺถิเยหิ จ
วิจิตฺตํ อรหนฺเตหิ	วสีฏฺเทหิ ตาทิภิ ๑
รตนานภฺจปณฺญาสํ	^๒ อุคฺคโต โส มหามฺุณี ^๒
กณฺจนคฺฆิยสงฺกาโส	ทวตฺตีสวรลกฺขโณ ๑
วสฺสสทสฺสสาณิ	อายุ วิชฺชติ ^๓ ตาวเท
ดาวตา ติฏฺฐมาโน โส	ตารลฺลิตฺติ ชนตํ พหุํ ๑
ตทาทํ หํสวติยํ	ชาตา เสฏฺฐิฏฺฐเล อหุ
นानารตนปฺชฺชิต	มหาสุขสมฺปปีตา ๑
อุเปตฺวา ตํ มหาวีรํ	อลฺลิตฺติ ฐมฺมเทสนํ
อมตํ ปรมสฺสาทํ	ปรมตฺถํ นีเวทกํ ๑
ตทา นิมนฺตยิตฺวาน	สสงฺฆํ โลกนายกํ
ทตฺวา ตสฺส มหาทานํ	ปสฺสนา เสหิ ปาณินฺ ๑
ฌายินฺนํ ภิกฺขุณฺนํ	อคฺคจฺจฺจฺจํ อปตฺถยิ
นิปฺจจฺจ สิริสา วีรํ	สสงฺฆํ โลกนายกํ ๑
ตทา อทฺตทมฺโก	ตีโลกสรโณ ปญฺ

๑ ม. ย. ปตฺติจฺจปิ ๑ อิโต ปรั อีทิสเมว ๑

๓ ย. ติฏฺฐติ ๑

๒-๒ ม. อุคฺคโต ว มหามฺุณี ๑

พุยากาลิ นรฺสูนฺธโร^๑ ลจฺจนเสตํ สุปฺตติตํ ๑
 สตสทสฺเส อีโต กปฺเป
 โคตโม นาม นาเมน
 ตสฺส ฌมฺเมสุ ทายาทา
 นนฺทาทิ นาม นาเมน
 ตํ สุตฺวา มุทิตา หุตฺวา
 เมตฺตจิตฺตทา ปริจรี
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน
 ชหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ
 ตโต จุตา ยามมคํ
 ตโต จ นิมฺมานรตี
 ยตถ ยตฺถุปฺปชฺชามิ
 ตตถ ตตฺถเวว ราชฺฐนํ
 ตโต จุตา มนุสฺสตฺเต
 มณฺทลีนญจ ราชฺฐนํ
 สมฺปตฺตี อนฺุภตฺวาน
 สพฺพตถ สุชิตา หุตฺวา
 ปจฺฉิเม ^๒ภวสมฺปตฺเต
 รณฺเอย สุทฺโชนสฺสาทํ
 รํสิริว^๓ รุปีเน ทิสฺวา
 เตน นนฺทาทิ เม นามํ
 ยวตฺตีนญจ สพฺพาลํ
 ตสฺมีปิ นคเร รมฺเม

ลจฺจนเสตํ สุปฺตติตํ ๑
 โอกฺกาทกฺกุลสมฺภโว
 สตฺธา โลเก ภวิสฺสตี ๑
 โอรสา ฌมฺมนิมฺมิตา
 เหลสฺสตี สตฺถุสฺวาวิกา ๑
 ยาวซีวํ ตทา ชินํ
 ปจฺจเยหิ วินายกํ ๑
 เจตนาปณฺธิธีหิ จ
 ตาวตีสํ อคณฺจหํ ๑
 ตโตหํ ตฺสฺสิตํ คตา^๒
 วสวตฺติปฺวรํ คตา^๓ ๑
 ตสฺส กมฺมสฺส วาหสา
 มहेลิตฺตมการยี ๑
 ราชฺฐนํ จกฺกวตฺตินํ
 มहेลิตฺตมการยี ๑
 เทเวสุ มนุเชสุ จ
 เนกปฺเปสุ สํสิริ ๑
 ปุรฺสมี^๔ กปิลวฺหเย
 ธิตา อาสิ อนินฺทิตา ๑
 นนฺทิตํ อาสิ ตํ กุลํ
 ๖สุนฺทรา ปวรา อหํ^๖ ๑
 กฺลฺยาณตี จ วิสฺสุตา
 จเปตฺวา ตํ ยโสธรํ ๑

๑ ม. นรสารถิ, ย. นรสหุโล ๑

๒ ย. อคํ ๑ ๓ ม. ย. ตโต ๑

๔-๔ ม. ภเว สมฺปตฺเต สฺรุมฺเม ๑

๕ ม. ย. สิริยา ๑ ๖-๖ ม. ย. สุนฺทรํ ปวโร อหุ ๑

เชฏโฐ ภาตา ตีโลกคโค ปจฺฉิมโ^๑ อรหา ตธา
 เอกกีนี^๒ คหภูจาทํ มาตุยา ปริจิติตา ๑
 สากิยมุหิ กุเล ชาตา ปุตฺเต พุทฺธานุชา ตฺวั
 นนฺเทนปี วินา ภูตา อคาเร กิ นุ ลจฺฉลลิ^๓ ๑
 ชราวสานํ โยพฺพณฺณํ รูปี อสุจิสฺสมตํ
 โรคนฺตมปิจาโรคฺยํ ซีวิตํ มรณฺนตฺกํ ๑
 อิทํปี เต สุกํ รูปี สลิกนฺตํ^๔ มโนหรํ
 ภูสฺนํ อลงฺการํ^๕ ลิริสงฺเกตสฺสนิมา ๑
 ปุชฺชิตํ โลกสารวํ นยนาณํ รสาณํ
 ปุณฺณํ กิตฺติชนนํ โอฏฺกาทกฺกุลนฺนํ ๑
 น จิเรเนว กาเลน ชรา สมภิกฺโกสฺสตี^๖
^๗ปฺหาย เคหํ คารุญฺหํ^๗ จร ฅมฺมมฺนินฺนิตฺเต ๑
 สุตฺวาทํ มาตุ วจนํ ปพฺพซี อนคาริยํ
 เทเห น ตฺ จิตฺเตน รูปีโยพฺพนโลลิตา^๘ ๑
 มหตา จ ปยตฺเตน ฅานชฺฅเนน สรํ มมํ
 กาทฺตฺยจ วทเต มาตา น จาทํ ตตฺถ อสุสุกา ๑
 ตโต มหาการุณฺโก ทิสฺวา มํ กมฺลानนํ^๙
 นิพฺพินฺนทนต์ถํ รูปสฺมี มม จกฺขุปฺเถ ซีโน ๑
 สเกน อาณฺฎาเวน อิตฺถิ มาเปสิ โสภนํ^{๑๐}
 ทสฺสนียํ สุรฺจิริ มมโตปี สุรฺปิณี ๑
 ตมหนํ วิมฺหิตา ทิสฺวา อติวิมฺหิตเทหีนี^{๑๑}

๑ ย. มชฺฉิมโ ๑ ๒ ม. ย. เอกกีนี ๑ ๓ ม. ... นุ อจฺฉลลิ, ย. ... น อจฺฉลลิ ๑
 ๔ ย. ปสฺส กนฺตํ ... ๑ ๕ ย. มํ ภูสฺนํ อลงฺการํ ๑ ๖ ม. สมภิกฺเสสฺสตี,
 ย. สมภิกฺเสสฺสตี ๑ ๗-๗ ม. ย. วิหาย เคหํ คารุณฺณเณ ๑ ๘ ม. ย. ...ลาพิตา ๑
 ๙ ม. ย. กามลาลลํ ๑ ๑๐ ม. ย. โสภินี ๑ ๑๑ ย. อวิณฺจิจิตเทหีนี ๑

จินตยี้ สพลํ เมติ	เนตตลาภญจ มานุสํ ๑
ตมห์ เอหิ สุภณ ^๑	เยนตโถ ตํ วเทหิ เม
กุลนุเต นามโคตตตญจ	วท เม ยทิ เต ปิยํ ๑
น ปญหกกาลิ ^๒ สุภณ	อุจฺจนฺเค มํ นิเวสย ^๓
สีหนุติว มมงฺกานิ	ปสุบฺปย ^๔ มุหุตฺตกํ ๑
ตโต สีสํ มมงฺเก ส	กตฺวา สยิ สุโสภณ ^๕
ตสฺสา ลลาเต ^๖ ปติตา	ลฺลุชฺชา ปรมหารุณฺหา ๑
สท ตสฺสา นิปาเตน	ปีฬิกา อุปชฺชช
ปคฺขริสฺสุ ปภินฺนา จ	กฺุณฺปา ปุพฺพโลหิตา ๑
สมฺภินฺน ^๗ วทณฺจจาปิ	กฺุณฺปฺปฺปฺติคฺนฺธิก ^๘
อุทฺตฺมาตํ วิเนลฺลญจ	สพฺพญจาปิ ^๙ สรีรํ ๑
สา ปเวธิตสพฺพงฺคิ	นิสฺสสฺนฺตี มหุํ มหุํ
เวทยนฺตี สกํ ทุกฺขํ	กรุณํ ปริเทวยิ ๑
ทุกฺเขน ทุกฺขิตา โหมิ	ผุสฺยนฺตี จ เวทนา
มหาทุกฺเข นิมุคฺคฺมฺหิ	สรณํ โหหิ เม สขี ๑
กฺุหิ วทณฺโสภนฺเต	กฺุหิเนเต ตฺุงคฺนาลิกา
ตมฺพพิมฺพวโรจฺจนฺเต	วทณฺเต กฺุหิ คตํ ๑
กฺุหิ สลินฺนิภํ วณฺณ	กมฺพุคฺิวา กฺุหิ คตา
ทามามาลญจ เต กณฺณ	เววณฺณํ สมฺปาคตํ ^{๑๐} ๑
มกฺุลปฺทุมาการา ^{๑๑}	กสฺสาว ^{๑๒} ปโยชฺรา
ปภินฺนา ปฺปฺติกฺุณฺปา	ทฺุจฺจนฺตฺตฺมาคตา ^{๑๓} ๑

๑ ม. ยฺ. สุภเค ๑ เอวมฺปริปิ ๑ ๒ ม. วญจกาลิ ๑ ๓ ม. นิवासย ๑
 ๔ ยฺ. ปสฺสยิสฺสํ ๑ ๕ ม. ยฺ. สุโลจนา ๑ ๖ ม. ยฺ. นลาเต ๑ ๗ ม. ปภินฺน ๑
 ๘-๘ ม. กฺุณฺป ปฺปฺติคฺนฺธ ๑ ๙ ม. ปุพฺพญจาปิ ๑
 ๑๐-๑๐ ม. โทฬิลาลาว เต กณฺณ เววณฺณํ สมฺปาคตา ๑
 ๑๑ ม. ยฺ. มกฺุฬฺวาราการา ๑ ๑๒ ม. กสิกา ว ๑
 ๑๓ ม. ทฺุจฺจนฺตฺตฺมาคตา, ยฺ. ...คณฺธิตวมาคตา ๑

°เวทิมชฺชมา ปุณฺสฺโสณิ°	สุณฺว นีตทิพฺพิสา
ชาตา อมชฺชฌาวิตา	อโห รุปี อสฺสสฺสํ ๑
สพฺพํ สรีรฺสณฺชาตํ	ปฺปุตฺติคณฺหํ ภายานกํ
สุสฺถานมิว เชคฺคจฺฉ°๒	รณฺนเต ยตฺถ พาลิยา°๓ ๑
ตทา มหาคารุณิโก	ภาตา เม โลกนายนโก
ทิสฺวา สํวิคฺคจิตฺตํ มํ	อิมา คาถา อภาสถ ๑
อาตุรํ กุณฺเป ปฺปุตฺติ	ปฺสฺส นนฺเต สมนฺสฺสยํ
อสุภาย จิตฺตํ ภาเวหิ	เอกคฺคํ สุสฺมาหิตํ ๑
ยถา อิหํ ตถา เอตํ	ยถา เอตํ ตถา อิหํ
ทฺคฺคณฺหํ ปฺปุตฺติกํ วาติ	พาลานํ อภินนฺทิตํ ๑
เอวเมตํ อเวกฺขนฺติ	รตฺติเนทิวมตฺตุนฺทิตา
ตโต สกาย ปณฺณาย	อภินิพฺพิชฺช ทกฺขลํ ๑
ตโตหํ °อสิ สํวิคฺคา°๔	สุตฺวา คาถา สุภาสิตา
ตตฺตรฏฺฐจิตฺตาวหํ สนฺตี	อรหตฺตํ อปาปฺณิ ๑
ยตฺถ ยตฺถ นิลินฺนาหํ	ตทา ฌานปรายนา
ชิโน ตสฺมี คฺคณฺ ตฺตฺตฺจ	เอตทคฺเค จเปลสิ มํ ๑
กิลฺลา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาคิวั พนฺธนํ ฌตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวา ๑
สุวาคตํ วต เม อสิ	พฺพทฺสฺสณฺจสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺตตฺตา	กตํ พฺพทฺสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
จฬภิกฺขเว สจฺฉิกิตา	กตํ พฺพทฺสฺส สาสนฺนฺติ ๑

๑-๑ ม. เวทิมชฺชมา ๖ สุณฺสฺโสณิ ๑

๒ ม. พีภจฺฉ ๑

๓ ม. ย. พาลิสฺสา ๑

๔-๔ ม. อติสํวิคฺคา ๑

อิตุถํ สุทํ นนฺทา ภิกฺขุณี ชนฺปทกฺลฺยาณิ อีมา คาถาโย
อภาสิตฺถาติ ฯ

นนฺทาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จฺญจํ โสณฺทาเถรียาปทานํ (๒๖)

[๑๗๗] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน	สพฺพธมฺมาน ปารคฺคู
อิโต สตสฺสสฺสฺมฺหิ	กปฺเป อุปฺปชฺชิ นายโก ฯ
ตทา ^๑ เสฏฺฐิโกเล ชาตา	สุชิตา สชฺชิตา ^๒ ปียา
อุเปตฺวา ตํ มุณีวรํ	อสุสฺสึ มธฺรํ วจํ ฯ
อารทฺธวิริยานคฺคํ	วณฺณเณตี ^๓ ภิกฺขุณี ชีโน
ตํ สุตฺวา มุทิตา หุตฺวา	การํ กตฺวาน สตฺถุโน ฯ
อภิวาทิย สมฺพทฺธํ	ตํ จานํ ปตฺถยิ ตทา
อนฺโมทิ มหาวีโร	สิชฺฌตํ ปณฺธิติ ทว ฯ
สตสฺสสฺสฺสฺมฺหิ อิโต กปฺเป	โอกฺกากกฺกุลสมฺภาโว
โคตโม นาม นาเมน	สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ฯ
ตสฺส ธมฺเมสุ ทายาทา	โอรสฺสา ธมฺมนิมฺมิตฺตา
โสณฺทาติ นาม นาเมน	เหสฺสตี สตฺถุสฺสาวิกา ฯ
ตํ สุตฺวา มุทิตา หุตฺวา	ยาวชฺชิวํ ตถา ชินํ
เมตฺตจิตฺตฺตา ปริจรี	ปจฺจเยหิ วินายกํ ฯ
เตน กมฺเมน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิตีหิ จ
ชฺหิตฺวา มานุสฺสํ เทหํ	ดาวตฺถึลํ อคณฺจหํ ฯ
ปจฺฉนิเม จ ภเว ทานิ	ชาตา เสฏฺฐิโกเล อหํ

๑ ยฺ. ตทาทํ ฯ ๒ ม. ปุชฺชิตา ฯ ๓ ม. วณฺณเณสิ ..., ยฺ. วณฺณเณนฺตํ ... ชินํ ฯ

สาวตถุถิยํ ปุรวเร
 ยทา จ โยพพณํ ปตตทา
 ทส ปุตตทานิ อชนี
 สุเข จิตา จ เต สพเพ
 อมิตตทานมปิ รุจिता
 ตโต มยหํ อกามา
 ปพพชิตถ ส เม ภาตตทา
 ตเทกิกา วิจินเตลลึ
 ชินาย^๑ ปติปุตเตหิ
 อหंपิ ตตถุถ คจจิสลํ
 เอวาทํ จินตยิตวาน
 ตโต มม^๒ ภิกขุณิโย
 วิหาย คณฺจโมวาทํ
 ตทา อุทกมาเนตวา^๓
 จุลล เอเปตวา อาสิหา
 ชนฺเช อนิจจโต ทิสวา
 เขเปตวา อาสเว สพเพ
 ตทาคนตวา ภิกขุณิโย
 เตชธาทุํ อธิฏฺฐาย
 วิมฺหิตา ตา ชินวรั
 ตํ สุตฺวา มุทิตโต นาโถ
 โย จ วสฺสสตํ ชีเว
 เอกาทํ ชีวิตํ เสยฺโย
 อิทฺเต ฝีเต มหทฺทเน ๑
 คนตวา ปติกุลํ อหํ
 สุรฺพานิ วิเสสโต ๑
 ชนเนตตมโนหฺรา
 วมม ปเคว^๑ เต ปิยา ๑
 ทสปุตตปุรกฺขโต
 เทวเทวสฺส สาสเน ๑
 ชีวิตเนาลมตถุ เม
 พุทฺธาปิ^๓ วรากิยา ๑
 สมปโต ยตถ เม ปติ
 ปพพชึ อนคาริยํ ๑
 เอกํ ภิกขุณฺสปสฺสเย
 ตาเปหิ อุทกํ อิติ ๑
 โอกิริตฺวาน กุมภิยา
 ตโต จิตฺตํ สมหาหิ ๑
 ทุกฺขโต จ อนตฺตโต
 อรหตฺตํ อปาปุณฺนี ๑
 อุโณหฺทกมฺปจฺจิสฺสุ
 ชิปฺปํ สนฺตยาปิ ชลํ ๑
 เอตมตถุถํสาวยุ^๖
 อิมํ คานํ อภาสถ ๑
 กุสฺสโต หินวีริโย
 ๗วิริยารภโต ทพฺพห^๗ ๑

๑-๑ ย. มม ปาเคว ๑ ๒ ม. จตตยา ๑ ๓ ม. ย. วุฑฺฒาย จ ๑
 ๔-๔ ม. ย. ตโต จ มํ ๑ ๕-๕ ม. ตทา อุทกมาหิตวา ๑ ๖ ย. เอตมตถุถํสาวยุ ๑
 ๗ ม. วิริยมารภโต ๑

อาราธิต มหาวีโร	มยา สุปปฏิปตติยา
อารทฐวิริยานคคัม	มมาห ส มหามุณี ๑
กิลเสา ฉาปีตา มยหัม	ภวา สพุเพ สมฺมุตตา
นาควัน พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสวา ๑
สุวาคตัม วต เม อาสิ	พุทฺธเสฏฺฐจฺจสุส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตัม พุทฺธสุส สาสนํ ๑
ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา	กตัม พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ๑
อิตฺถํ สุทฺถํ โสณฺณา ภิกฺขุณฺเฬ อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑	
โสนฺณาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๑	

สตุตมัม ภทฺทกาปิลาณีเถรียาปทานํ (๒๗)

[๑๗๘] ปทุมุตฺตโร นาม ชิโน	°สพฺพธมฺมาน ปารคฺฐ°
อิโต สตฺสทฺสสมฺหิ	กปฺเป อุปฺปชฺชิ นายโก ๑
ตทา ^๒ หิ หังสวติยัม	วิทฺโห นาม นามโก
เสฏฺฐี ปทุมฺตรตโน	ตสุส ซาชา อโหสทํ ๑
กทาจิ โส นราทิจจัม	อุเปจฺจ สปริชฺชโน
ธมฺมํ อสฺโสสิ พุทฺธสุส	สพฺพทฺทกฺกขยาวหัม ^๓ ๑
สาวกัม ชุตฺวาทานัม	อคคัม กิตฺเตสิ นายโก
สุตฺวา สตฺตาหิกัม ทานัม	ทตฺวา พุทฺธสุส ตาทิโน ๑
นิปฺจจ สิริสา ปาเท	ตัม จานัน อภิปตฺถยึ ^๔
ส หาสยฺนุโต ปริสํ	ตทา หิ นรปฺงคโว ๑

๑-๑ ย. สพพธมเมสุ จกขุมา ๑

๒ ม. ย. ตทาหุ ๑

๓ ม. สพพทกขภยปป์หํ ๑

๔ ย. อภิปตถยิ ๑

เสฏฐิโน อนุกรมปาย
 ลจฺจนเส ปตฺถิตํ จานํ
 สตสทสฺเส อีโต กปฺเป
 โคตโม นาม นามเน
 ตสฺส ฐมเมสุ ทายาโท
 กสฺสไป นาม นามเน
 ตํ สุตฺวา มุทิตฺโต หุตฺวา
 เมตฺตจิตฺโต ปริจริ
 สาสนํ ไชตยิตฺวาน
 เวเนยฺย วินยิตฺวาน^๑
 นิพฺพุเต ตมฺหิ โลกคฺเค
 ฅาติมิตฺเต สมานेतฺวา
 สตฺตโยชนิกํ ฐป
 ชลนฺตํ สตรํสีว
 สตฺตสตสทสฺसानิ
 นพฺคฺคิ วิย ไชตนฺเต^๒
 คนฺธเตเลหิ ปฺุเรตฺวา
 ปุชฺชนตฺถาย มहेลิสฺส
 สตฺตสตสทสฺसानิ
 รตเนหฺเว ปุณฺณานิ
 มชฺฌเม อฏฺฐกฺกมฺภินํ
 อติโรจนฺติ วณฺณเนน
 จตฺตฺวาเรสุ โสภนฺติ
 อีมา คาถา อภาสถ
 นิพฺพุโต โหหิ ปุชฺตก ๗
 โอฏฺกาทกฺกุสมฺภโว
 สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ ๗
 โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
 เหสฺสติ สตฺถุสาวโก ๗
 ยาวซีวํ ตทา ชินํ
 ปจฺจเยหิ วินายกํ ๗
 โส มหฺหิตฺวา กุติตฺถิเย
 นิพฺพุโต โส สสาวโก ๗
 ปุชฺชนตฺถาย สตฺถุโน
 สห เตหิ อการยิ ๗
 อุกฺุเพธํ รตนามยํ
 สาลราชํ ฅุลลิตํ ๗
^๒จาทิโย สตฺต การยิ^๒
 รตเนหฺเว สตฺตหิ ๗
 ทิปานิ อุกฺุชลยิ ตหิ
 สพฺพสตฺตานุกฺมปิโน^๓ ๗
 ปุณฺณกฺมฺภานิ การยิ
 ปุชฺชนตฺถาย มहेลिनํ ๗
 อฺุสฺสิตา กณฺจนคฺฆิโย
 สारเวท ทิวากโร ๗
 ไตรณนา รตนามยา

๑ ม. วินยิตฺวาน จ ๗

๒-๒ ม. ปาติโย ตตถ การยิ, ย. ปาติโย ตตถ การยิ ๗

๓ ม. ไชตนฺตี ๗

๔ ม. ย. สพฺพสตฺตานุกฺมปิโน ๗

อสุลิตา ผลกา รมมา โสภนุติ รตนามยา ฯ
 วิโรจนุติ ปริกขาย^๑ อวภูตสา สุนิมมิตา
 อสุลิตานิ ปฎากานิ รตนานิ วิโรจเร ฯ
 สุรตตํ สุกตตเจต^๒ เจตียํ รตนามยํ
 อติโรจติ วณณน อตฺตชฎาว^๓ ทิวากโร ฯ
 ฐุปลสส ๔เม ทิสส^๔ ติสโส ทริตทาเลน ปุริย^๕
 เอกา มโนสิลาเยกา อณชเนน จ เอกิก^๖ ฯ
 ปุชฺชํ เอตาทิสํ รมมํ กาเรตฺวา วรวาทิน^๗
 อทาสี ทานํ สงฺฆสฺส ยาวชิวํ ยถาพลํ ฯ
 สทาท^๘ เสฏฺฐจินา เตน ตานิ ปุณฺณานิ สพฺพโส
 ยาวชิวํ กริตฺวาน สทาว สุกตฺตี คตา ฯ
 สมฺปตฺติโยนุฏฺฏวาน^๙ เทวตฺเต อถ มาณฺเส
 ฉายา วิย สรีเรน สท เตเนว ลํสรี ฯ
 เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป วิปสฺสึ นาม นายโก
 อฺปฺปชฺชิตฺ จารุณโน^{๑๐} สพฺพธมฺมวิปสฺสโก ฯ
 ตทา หิ^{๑๑} พนฺธุมฺมตฺติยา พุราหฺมเณ สาธุสมฺมโต
 อทฺโธ สนฺโต คุณฺเณหสิ ฐเนน จ สุกฺคคฺโต ฯ
 ตทาปิ ตสฺสทาทํ อาสี พุราหฺมณิ สมเจตฺสา
 กทาจิ โส ทิชฺวโร สงฺคเมสิ มหามฺนี ฯ
 นิสินฺนํ ชนกายมฺหิ เทเสนฺตํ อมตํปาทํ
 สุตฺวา ฐมมํ ปมฺุทิตฺ อทาสี เอกสาฎกํ ฯ

๑ ม. ย. ปริกขิตฺตทา ฯ ๒ ม. ย. สุกตํ จิตฺตํ ฯ ๓ ม. สสณฺเฎว ฯ
 ๔-๔ ม. ย. เวทเย ฯ ๕ ม. ปุริยิ ฯ
 ๖-๖ ม. ย. เอกํ มโนสิลาเยกํ อณชเนน จ เอกิกํ ฯ ๗ ย. วรวาทิน ฯ
 ๘ ม. สทาว ฯ ๙ ม. ย. สมฺปตฺติโยนุฏฺฏวาน ฯ
 ๑๐ ม. จารุทสฺสโน ฯ ๑๑ ม. ตทายํ ฯ

ฆริ เอเกน วตุเถน
 อนุโมท มหาปุณญเ^๒
 ตทานึ อณชลี กตวา
 สุทินโน สากุโก สามี
 สุชิต สชชิต หุตวา
 พาราณสีปุเร รมเม
 ตทา ตสส มหะลีหึ
 ๔ตสสาปิ หุตติกา อาลี^๔
 ปิณฑาย วิจรนต์ โส^๖
 ทิสวา ปมุทิต หุตวา
 พุทเธ^๗ นิมนตยิตวาน
 กมมาเรหิ ๘กตมัญจึ
 สมานตวาน เต สพะเพ
 เสนาสเน^๙ ปวิญจานึ
 ตปี ทานึ สหาลี
 ปุณหึ พาราณลียึ
 กุญุมพิกกุเล ผีเต
 เชฏจสส ภาตุโน ซายา
 ปจเจกพุทธี ทิสวาน
 ๑๐ภาตุ ภาตตี ตสส หุตวา
 นานินนทิตถ โส ทานึ

คนตุวานนต์ มมพรวี^๑
 ทินนึ พุทชสส สากุโก ๑
 อนุโมทึ สุวิทิตา^๓
 พุทชเสฏจสส ตาทิโน ๑
 สัสรนุโต ภาวภาเว
 ราชา อาลี มหิปตี ๑
 อิตถึคุมพสส อุตตมา
 ปุพพสิเนเนน อุตตริ^๕ ๑
 อญจ ปจเจกนายเก
 หุตวา ปิณฑึ มหารหึ ๑
 กตวา รตนมณฑปึ
 โสวณณึ สตหตถกั^๘ ๑
 เตลึ ทานมทาลี โส
 ปสนนุเน เสหิ ปาณินิ ๑
 กาลิราเชนหนตทา
 ซาดา กาลิกคามเก ๑
 สุชิต โส สภาตุโก
 อโหลี สุปติพพตา ๑
 ๑๐มม ภาตตุกนียโส^{๑๐}
 อาคเต ตมฺหิ ปาวทึ^{๑๑} ๑
 ตโต ตสส อทาสหึ

๑ ม. สมพรวี ๑ ๒ ม. มหาปุณญึ ๑ ๓ ม. สุปีณิตา ๑

๔-๔ ม. ย. ตสสาตี ทยิตา อาลี ๑ ๕ ม. ภาตตุโน ๑ ๖ ม. เต ๑ ๗ ม. ปุโน ๑

๘-๘ ม. ย. กตึ ปตตี โสวณณึ วต ตตถกั ๑ ๙ ม. โสณณาสเน, ย. โสวณณาสเน ๑

๑๐-๑๐ ม. กนียสส มม สตถุโน ๑ ๑๑-๑๑ ม. ภาคณึ ตสส หุตวาน ... ปาวทึ ๑

พุทธานานิย^๑ ตံ อนนํ
 ตํ ทาน^๒ ฉชชยิตวาน
 ปตตํ กลลปฺพนฺนตํ
 ทาเน จ คหณฺ เจว
^๓สมจิตตมุขํ ทิสฺวา
 ปุโน ปตตํ คเหตุวาน
 ปสนฺนจิตฺตา ปฺเรตฺวา
 ยตถ ยตฺถุปฺชชามิ
 พุทฺธสฺส อปกฺาเรณ
 ปุโน^๔ กสฺสปิรฺรสฺส
 โสวณฺณํ อิกฺุจกํ วรํ
 จตฺตฺชชาเตน คนฺเชน
 มุตฺตา ทฺกคฺคฺทโทสมฺหา
 สตฺตปาติสฺสสฺสานิ
 กาเรตฺวา ฆตฺปุรวานิ
 ปกฺชิเปตฺวา ปทีเปตฺวา
 ปฺชชนตฺถํ โลกนาถสฺส
 ตทาปิ ^๕ตสฺมี ปุณฺณสฺมี
 ปุโน^๖ กาสีสุ สณฺชาโต
 ตสฺสทํ ภริยา อาสี
 ตทา ปจฺเจกมฺุณิโน

ปุโน ตสฺเสว โส อทา ๑
 ทฺุจจา พุทฺธสฺสทํ ตทา
 อทาสี ตสฺส ตาทิโน ๑
 อปเจ ปทุเสปิจ
 ตทาหํ สํวชี ภูสํ^๗ ๑
 โสชยิตฺวา สฺคณฺธินา
 สขมฺตํ สกฺกกรํ อทํ ๑
 สฺรฺฐปา โหมิ ทานโต
 ทฺกคฺคฺธา มทเนน^๘ จ ๑
 นิฏฺฐจาปิทมฺหิ^๙ เจติเย
 อทาสี มฺุทิตา อทํ ๑
 เตมยิตฺวา^{๑๐} ตมิฏฺฐจกํ
 สพฺพวงฺคสฺสมาคตา^{๑๑} ๑
^{๑๒}รตเนหิ จ สตฺตทหิ^{๑๓}
 วฏฺฐีนิ จ สทสฺสโส ๑
 จปยี สตฺต ปนฺตีโย
 วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา ๑
 ภาคินิหํ วิเสสโต^{๑๔}
 สฺมุติโต อิติ วิสฺสุโต ๑
 สฺชิตา สชฺชิตา ปิยา
 อทาสี^{๑๕} ฆนเวฏฺฐจํ ๑

๑ ม. อุชา อานิย ๑ ๒ ม. ตทนนํ ๑ ๓-๓ ย. สมจิตตมุขํ ทิสฺวา มหาสงฺฆํ จชี ภูสํ ๑

๔ ม. ย. วทเนน ๑ ๕ ม. ปุณ ๑ ๖ ม. นิธายนฺตมฺหิ. ย. นิฏฺฐาจายนฺตมฺหิ ๑

๗ ม. ย. นิจยิตฺวา ๑ ๘ ย. ...สมฺมุปฺปาคตา ๑ ๙ ม. รตเนแหว ๑

๑๐ ม. ตมฺหิ ปุณฺณมฺหิ ภาคินิยิ วิเสสโต ๑ ๑๑ ม. ปุณ ๑ ๑๒ ม. อทาสี ๑

ตสฺสาปิ ภาคินี อาลี
 ปุโนปิ กาลิรฏฺฐมฺหิ
 ตทา โกลิยปฺตฺตานัน
 ปญฺจ ปจฺเจกพฺพุชานัน
 เตมาสํ ^๒วาสยิตฺวาน
 ชายา ตสฺส ตทา อาลี
 ตโต จุโต อหุ ราชา
 ตสฺสาปิ มเหสี อาลี
^๓ตโต อหุ จวิตฺวาน^๓
 ปทุมารตฺติปฺตฺตานัน
 สตานิ ปญฺจนฺนุหานิ
 ราชุชฺชยานเน นิวาเสตฺวา
 เจตฺติยานิ จ กาทเรตฺวา
 ภาเวตฺวา อปฺปมณฺณาโย
 ตโต จุโต มหาตฺติเต
 มาตา สุมฺนเทวี จ^๔
 อหํ มทฺเท ชนปเท
 กปิลสฺส ทิชฺชสฺสาลี
 ฉนภณฺจณพิมเพน
 อทา กสฺสปฺธีรสฺส
 กทาจิ โส ตฺรุณฺโโก^๕
 กากาทีเกหิ ชชฺชนฺเต

โมทิตฺวา ทานมฺตตมัม
 ชาโต โกลิยชาติยา ฯ
 สเตหิ สห ปญฺจหิ
 สตานิ สมฺปฏฺฐหิ^๑ ฯ
 อทาลิ จ ติจฺจิวเร^๒
 ปุณฺณกมฺมปณฺณาคา ฯ
 นนฺโท นาม มหายโส
 สพฺพกามสมิทฺธินี ฯ
 พฺรหฺมทตฺโต มหิปฺติ
 ปจฺเจกมฺุณินันฺ ตทา ฯ
 ยาวชฺชิวํ อฺปฏฺฐหิ
 นิพฺพุตานิ จ ปุชฺชียี ฯ
 ปพฺพชิตฺวา อฺโก มยํ
 พฺรหฺมโลเก อคฺมฺหเส ฯ
 สฺสาโต ปิพฺพลายโน
 โกลิโคตฺโต ทิชฺช ปิตา ฯ
 สากลาโย ปุชฺชตฺตเม
 ธีตา มาตา สฺจิมฺติ ฯ
 นิมฺมิณิตฺวาน มํ ปิตา
^๕กาเมหิ วชฺชิตฺสฺส จ^๕ ฯ
 คนฺตฺวา กมฺมนฺตเปกฺขโก
 ปาณเน ทิสฺวาน ลวิชฺชิ ฯ

๑ ย. สมฺปฏฺฐหิ ฯ ๒-๒ ม. ตปฺปยิตฺวาน อทาลิ จ ติจฺจิวเร, ย. ... อทฺสฺ ติจฺจิวเร ฯ

๓-๓ ม. ตทา ราชา ภวิตฺวาน, ย. จุโต ... ฯ ๔ ม. สุมฺนเทวีติ ฯ

๕-๕ ม. กาเมหิ วชฺชิตฺสฺส มํ, ย. กามา สา วชฺชิตฺสฺส เม ฯ ๖ ม. ย. กาทฺรุณฺโโก ฯ

ฆเรปาหิ ^๑ ติเล ชาเต	ทิสฺวานาตปตาปเน ^๒
กิมิกาเกหิ ขชฺชนเต	ลํเวคมลภี ตทา ๑
ตทา โส ปพฺพชฺชิตฺโร	อหํ ตํ อนุปพฺพชฺชิตฺ
ปญฺจวสุสฺสานิ นินวสี	ปริพฺพชชปเถ ^๓ อหํ ๑
ยทา ปพฺพชชิตา อาสิ	โคตมี ชินโปสิกา
ตทาทํ ตมฺบุคคณฺตวา	พฺพุธเนน อนุสาสิตา ๑
น จิเรเนว กาเลน	อระหตฺตํ อปาปฺภูณิ
อโห กลฺยาณมิตฺตตฺตํ	กสฺสปสฺส สิริมโต ๑
ปฺตุโต ^๔ พฺพุธสฺส ทายาโท	กสฺสโป สฺสมาหิตो
ปฺพุเพ นินวสํ โส เวทิตฺ ^๕	สคฺคาปายญฺจ ปสฺสติ ๑
อโถ ชาติกุขยํ ปตฺโต	อภิญญาโวลีโต มุนิ
เอตาทิ ตีหิ วิชฺชาหิ	เตวิชฺโช โหติ พุราหฺมโณ ๑
ตเถว ภทฺทกาปิลานี	เตวิชฺชา มจฺจุทายินี
ชาเรณฺตี ^๖ อนฺติมํ เทหํ	เชตฺวา มารํ สวาหนํ ๑
ทิสฺวา อาทินวํ โลกเก	อุโภ ปพฺพชชิตา มยํ
ตยมฺหา ^๗ ชีณาสวา ทนฺตา	สีติญฺจตามฺห นิพฺพุตา ๑
กิลสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
นาควํ พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวา ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	พฺพุธเสฏฺฐจฺจสฺส สนฺตึเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิจ อญฺจิเม
จพฺพิญฺญา สจฺฉิกิตา	กตํ พฺพุธสฺส สาสนนฺติ ๑

๑ ม. ย. ฆเรวาทํ ๑

๒ ย. ทิสฺวานาตปตาปีเต ๑

๓ ม. ปริพฺพชชวเต ๑

๔ ม. ย. สฺโต ๑

๕ ม. ย. ปฺพุเพนินวสํ โย เวทิต ๑

๖ ม. ชาเรติ ๑

๗ ม. ตยมฺหา, ย. อมฺหา ๑

อิตถํ สุกฺกํ ภทฺทกาปิลานี ภิภุขุณี อีมา คาถาโย อภาลิตฺถาติ ฯ
 ภทฺทกาปิลานีเถรียา อปทาน์ สมตฺตํ ฯ

อภุจม์ ยโสธราเถรียาปทาน์ (๒๘)

[๑]

[๑๗๙] ปุรกฺขตา ภิภุขุณีหิ	สเถหิ ^๒ สหัสเสหิ ส่า ^๒
มหิทฺธิกา มหาปณฺณา	สมฺพุทฺธํ อุปลงฺกมึ ^๓ ฯ
สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา	สตุฏฺโณ จกฺกลกฺขณฺ
นินฺนุณา เอกมนฺตมฺหิ	อิทํ วจนมพฺรวิ ^๔ ฯ
อภุจสตุตฺตติวสุสาหํ	ปฺจฉินฺมา วตฺตยิ วยา ^๕
ปพฺพการมฺหิ อนุปฺปตฺตา	อาโรเจมิ มหามฺุณี ^๕ ฯ
ปริปกฺโก วโย มยฺหํ	ปริตฺตํ มม ^๖ ชีวิตํ
ปทาย โว คมิสุสามิ	กตํ เม สรณฺมตฺตโน ฯ

๑ ม. เอตถนฺตเร เอกสมึ สมเย รมฺเม
 ปพฺพการมฺหิ วเรกมฺหิ
 วสนฺติยา ตมฺหิ นฺนเร
 ยโสธราภิภุขุณฺิยา
 สุกฺกโรทโน มหาราชา
 อภิณฺณาตา มหาเถรา
 สนฺตี คตา ว อาสุ เต
 โลกนาเถ ธรนฺตเว
 คมิสุสามิตฺติ จินฺตเตตฺวา
 ปสฺสิตฺวา आयุสงฺขารํ
 ปตฺตจิวรมายาย

อิทฺธ ราชคเท ปุเร
 วสนฺเต วรนาถเก ฯ
 รมฺเม ภิภุขุณฺุปลสงฺเย
 เอวํ อาสิ วิตฺกกิตํ ฯ
 โคตมึ จ ปชาปตี
 เถรียอ จ มหิทฺธิกา ฯ
 ทิปฺจจิว นฺิราสวา
 อหฺมปิ จ ลิวํ ปทํ ฯ
 ปสฺสนฺตี आयุสมตฺตโน
 ตทเหว ขยํ คติ ฯ
 นิกฺขมิตฺวา สกฺกสมฺมาติ ปาโจ ทิสฺสติ ฯ

๒-๒ ย. สห ปณฺจหิ ฯ

๓ ม. อุปลงฺกมึ ฯ

๔-๔ ม. ปจฺฉินฺโม วตฺตเต วโย, ย. ปจฺฉินฺโม วตฺตติ วโย ฯ

๕ ม. มหามฺุณี ฯ

๖ ย. อถ ฯ

สมานสุขทุกฺขา ตา
 กามธาตุมตฺติกกนฺดา^๑
 รุเปเน สทิสสา นตฺถิ
 สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา
 เนกา นานาวิธากาธา
 จกฺกวาฬสมํ กายํ
 อุโภ ปกฺขา ทฺเว ทิปา
 ทกฺขินฺนญจ สรํ ปิณฺจํ
 จนฺทญจ สฺฐิยญจกฺขี
 จกฺกวาฬคิริํ ตฺถุณฺทํ
 วิชฺชามาณา อุปาคนฺตฺวา
 หตฺถิวณฺณํ ตเถวสฺสํ
 จนฺทญจ สฺฐิยํ เมรुํ
 ยโสธฺรา อหํ วีร ปาเท
 สหสฺสโลกธาตุนํ
 พุรหฺมวณฺณนฺนญจ มาเปตฺวา
 ยโสธฺรา อหํ วีร
 อิทฺธิสฺสุ จ วสี โหมิ
 เจโตปฺริยฌาณสฺส
 ปุพฺพเพนิวาสํ ชานามิ
 สพฺพาสวา ปริกฺขีณา
 อตฺถธมฺมนิรุตฺตีสฺสุ
 ฌาณํ มยฺหํ มหาวีร

ทเวตฺตา วิย นนฺทเน ๑
 ปณฺทิตา^๒ รุปรธาตฺยา
 จเปตฺวา โลกนายนํ ๑
 อิทฺธิํ ทสฺเสสิ สตฺถุโน
 มหาอิทฺธิปี ทสฺสยิ ๑
 สีสํ อุตฺตรโต กุรุ
 ชมฺพุทฺธิปี สรีรโต ๑
 นานาสาธา ตฺถ ปตฺตกา
 เมรุปรพุพฺตโต ลินฺทํ ๑
 ชมฺพุทฺธกฺขํ สมฺมูกํ
 วนฺทเท^๓ โลกนายนํ ๑
 ๔ปรพุพฺตํ ชลชฺนตฺถา^๔
 สกฺกวณฺณนฺนญจ ทสฺสยิ ๑
 วนฺทามิ จกฺกฺขม
 ๕ผลฺลปรพุเชน ฉาทยิ^๕ ๑
 ธมฺมํ เทเสสิ สฺสุณฺนตํ
 ปาเท วนฺทามิ จกฺกฺขม ๑
 ทิพฺพาย โสตธาตฺยา
 วสี โหมิ มหามฺเน ๑
 ทิพฺพจกฺกฺขุํ วิโลธิตํ
 นตฺถิ ทาณิ ปฺนพฺภโว ๑
 ปฏฺฏิภาณ ตเถว จ
 อุปรปฺนํ ทว สนฺตฺติเก ๑

๑ ม. กามธาตุมตฺติกกมฺ ๑

๒ ม. ยฺ. สณฺจิตา ๑

๓ ม. วนฺทนฺตฺติ ๑

๔-๔ ม. ปรพุพฺตํ ชลธิ ตฺถา ๑

๕-๕ ยฺ. ผลฺลปรจุเชน ฉาทยิ ๑

พุทธาน^๑ โลกนาถานัน
 อธิการุ พุทฺ มยหํ
 ยํ มยหํ ปุริม^๒ กมมํ
 ตฺยฺหตฺถาย มหาวีร
 อภพพญฺจฺจเน วชฺชิตฺวา
 ตฺยฺหตฺถาย มหาวีร
 เนกโกฏฺฐิสหสฺसानิ
 น ตตฺถ วิมฺนา โหมิ
 เนกโกฏฺฐิสหสฺसानิ
 น ตตฺถ วิมฺนา โหมิ
 เนกโกฏฺฐิสหสฺसानิ
 น ตตฺถ วิมฺนา โหมิ
 เนกโกฏฺฐิสหสฺसानิ
 ภยโมกฺขํ กิริสฺสนฺติ
 องฺคคเต อลงฺกาเร
 อิตฺถิภณฺเต น คฺยฺหามิ
 ชนฺธณฺยปริจฺจาคํ
 เขตฺตํ ปฺตฺตา จ ธิตา จ
 หตฺถิ อสฺสํ ควณฺจาปิ
 ตฺยฺหตฺถาย มหาวีร
 ยํ มยหํ ปฏฺมิณฺเตสิ
 วิมฺนํ เม น ปสฺสามิ
 นานาวิธํ พุทฺ ทุกฺขํ
 สงฺคมํ เต สฺุทฺสลิตํ^๓
 ตฺยฺหตฺถาย มหามฺเณ ๑
 กุสฺลํ สฺรเส มฺเณ
 ปุณฺณํ อฺุปฺจิตํ มยา ๑
 วารยิตฺวา อนาจรํ
 สณฺจตฺตํ^๔ ชีวิตํ มยา ๑
 ภริยตฺถายทาลิ มํ
 ตฺยฺหตฺถาย มหามฺเณ ๑
 อฺุปรการายทาลิ มํ
 ตฺยฺหตฺถาย มหามฺเณ ๑
 โภชนตฺถายทาลิ มํ
 ตฺยฺหตฺถาย มหามฺเณ ๑
 ชีวิตานิ ปริจฺจซี
 ททามิ^๕ มม ชีวิตํ
 วตฺถे นานาวิธे พหุ
 ตฺยฺหตฺถาย มหามฺเณ ๑
 คามานิ นิคมานิ จ
 ปริจฺจตฺตํ^๖ มหามฺเณ ๑
 ทาลิโย ปริจาริกา
 ปริจฺจตฺตา อสงฺขยา ๑
 ทานํ ทสฺสามิ ยาจเก
 ททโต ทานมฺตฺตมํ ๑
 สํสारे จ พหุวิธ

๑ ม. ย. พุทฺพทานํ ๑

๒ ม. นิสฺสลิตํ ๑

๓ ม. ปุริตํ ๑

๔ ย. สมตฺตํ ๑

๕ ย. จชามิ ๑

๖ ม. ย. ปริจฺจตฺตา ๑

ตฺยหตฺถาย มหาวีร
 สุขปฺปตฺตานุโมทามิ
 สพุพฺพตฺถ ตฺลิตฺตา โหมิ
 อนุมคฺเคน สมฺพุทฺโธ
 อนุโภตฺวา สุขทุกฺขํ
 พุทฺทมเทวญฺจ สมฺพุทฺธํ
 อญฺเณสํ โลกนาถานํ
 อธิการํ พหุํ มยฺหํ
 ๒ คเวสนฺตึ พุทฺธธมฺมํ^๒
 กปฺปสฺตสทฺสเส จ
 ทีปฺงกโร มหาวีโร
 ปจฺจนฺตเทสฺวิสเย
 ตสฺส อาคมนํ มคฺคํ
 เตน กาลเณ โส อาสิ
 มคฺคญฺจ ปฏฺิยาเทสิ
 เตน กาลเณหํ อาสิ
 สฺมุติตฺตา นาม นามเณ
 อภฺจ อฺปฺปลหตฺถานิ
 ๓ อาทาย ชนฺสฺส มชฺชเณ
 จิรานุคฺตํ ทยิตํ
 ทิสฺวา ตทา อมญฺญิสฺสํ
 ปรฺกมฺนฺตํ สพลํ
 ปุพฺพกมฺเมเน สมฺพุทฺโธ

อนุทฺตํ^๑ อสงฺขยํ ๑
 น จ ทุกฺขेषฺสุ ทุมมฺนา
 ตฺยหตฺถาย มหามฺุณี ๑
 ยํ ธมฺมํ อภินิหริ
 ปตฺโต โโพธิ มหามฺุณี ๑
 โคตมํ โลกนาถกํ
 สงฺคมนฺเต พหุํ มยา ๑
 ตฺยหตฺถาย มหามฺุณี
 อหนฺเต ปริจาริกา ๑
 จตุโร จ อสงฺขเย
 อฺปฺปชฺชิตฺติ โลกนาถโก ๑
 นิมนฺเตตฺวา ตถาคตํ
 โสเชนฺตึ ตฺฐจฺจมานสา ๑
 สฺมุเต นาม พุทฺทมโณ
 อายโต สพุพฺพสฺสิโน ๑
 กถฺวา พุทฺทมณฺสมฺภวา
 อฺปคฺคญฺชี สมากมํ ๑
 ปุชฺชนตฺถาย สตฺถุโน
 อทฺทสํ อธิมฺุตฺตมํ^๓ ๑
 อติภฺกนฺตํ^๔ มโนหฺรํ
 สพลํ ชีวิทํ มม ๑
 อทฺทสํ อธิโน ตทา
 จิตฺตญฺจาปิ ปสฺสีทิ เม ๑

๑ ย. ปริจฺจตฺตํ ๑

๒-๒ ม. คเวสฺโต พุทฺธธมฺเม, ย. คเวสนฺตา ๑

๓-๓ ม. ย. อาทาย ชนฺสมชฺชเณ อทฺทสํ อธิมฺุคฺตํ ๑

๔ ย. ทสฺสิตํ ปฏฺิภฺกนฺตํ ๑

ภียโย จิตตํ ปสาเทสี อีเส อุคคตมานเส^๑
 เทยยํ อณณํ น ปสฺสามิ เหมิ ปุปฺพานิ เต อีเส ๑
 ปณฺจ หตฺถา ตว โหนฺตุ ตโย โหนฺตุ มม อีเส
 เตน สหฺฐี สมา โหนฺตุ โโพธิตฺถาย^๒ ตว อีเส ๑
 จตฺตถํ ภาณวาร์ ๑

อีสิ คเหตุวา ปุปฺพานิ อาคจฺจนฺตํ มหายลํ
 ปุเชสิ ชนฺสฺส มชฺเฌ โโพธิตฺถาย มหาอีสิ ๑
 ปสฺลิตฺวา ชนฺสฺส มชฺเฌ ที่ปงฺกรมหามฺุณี
 วิทยาการิ มหาวีโร อีสิมุคคตมานลํ ๑
 อปริเมยฺเย อีโต กปฺเป ที่ปงฺกรมหามฺุณี
 มม กมฺมํ วิทยาการิ อฺุชฺุภาวํ มหามฺุณี ๑
 สมจิตฺตา สมกมฺมา สมการิ ภาวิสฺสติ
 ปิยา เหสฺสตี กมฺเมน ตฺยฺหตฺถาย มหาอีเส^๓ ๑
 สฺุทฺสฺสนา สฺุปียา จ มนาปา^๔ ปิยวาทีนึ
 ตสฺส ฐมฺเมสฺุ ทายาทา ีวฺุทฺริสฺสตี อิทฺุทิกา^๕ ๑
 ยถาปี ภาณฺุทฺสสามุคฺคํ อนฺุรฺุทฺติ^๖ สามิโน
 เอวํ กุสฺลฐมฺมานํ อนฺุรฺุทฺติสฺสเต อยํ ๑
 ตสฺส ตํ^๗ อนฺุกมฺปนฺุติ ปฺุริยสฺสตี ปารมี
 สีโหว ปณฺุชฺุรํ หิตฺวา^๘ ปาปฺุณฺุสฺสตี โพธิยํ ๑
 อปริเมยฺเย อีโต กปฺเป ยํ มํ พุทฺุโธ วิทยาการิ
 ตํ วาจํ อนฺุโมทนฺุตี เอวํการิ ภาวี อหํ ๑

๑ ม. ย. อุคคตมานเส ๑ ๒ ม. โพธิตถาย, ย. โปนตถาย ๑ อีโต ปรี อีทิสเมว ๑
 ๓ ย. มหาอีสิ ๑ ๔ ย. มนสา ๑ ๕-๕ ย. ปิยา เหสฺสตี อิทฺุทิกา ๑
 ๖ ม. อนฺุรฺุทฺติ ๑ ๗ ม. เต ๑ ๘ ม. เภตฺวา, ย. เหตุวา ๑

ตสฺส กมฺมสฺส สุกตสฺส	ตตฺถ จิตฺตํ ปสาทธี
เทวมานุสํ โยนี	อนุโภตฺวา อสงฺขยํ ๑
°สุขทุกฺขํ อนุโภตฺวาน°	เทเวสุ มานุเสสุ จ
ปจฺฉิเม ภวสมฺปตฺเต	อชายี สากิเย กุเล ๑
รूपวดี โภควดี	ยสสีลวดี ตโต
สพฺพวงฺคสมฺปทา โหมิ	กุเลสฺ ปตฺติสฺสกฺตา ^๒ ๑
ลาภลีโลกสฺกการํ	โลกธมฺมสมฺมาคมํ
จิตฺตฉบฺจ ทุกฺขิตํ นตฺถิ	วสามิ อุกุโธมยา ๑
วุตฺตํ เหนฺ ภาควตา	รณฺโณ อนฺเตปุเร ตทา
ขตฺติยานํ ปุเร วีร	อุปการณฺจ ^๓ นินฺทิตฺติ ๑
อุปการํ จ ยา นารี	ยา จ นารี สุเช ทุกฺเข
อตฺถกฺขาเย จ ยา นารี	ยา นารี จานุกมฺปิกา ๑
ปณฺจโกฏฺฐิสฺตา พุทฺธา	นวกโกฏฺฐิสฺตานิ จ
เอเตสํ เทวเทวานํ	มหาทานํ ปวตฺตยீ ๑
อธิการํ มหา ^๔ มยฺหํ	มหาราช ^๕ สุโณหิ เม
เอกาทสโกฏฺฐิสฺตา	°โหนฺติ โลกคฺคณายกา ^๖ ๑
เอเตสํ เทวเทวานํ	มหาทานํ ปวตฺตยீ
อธิการํ มหา มยฺหํ	มหาราช สุโณหิ เม ๑
วีสโกฏฺฐิสฺตา พุทฺธา	ดีสโกฏฺฐิสฺตานิ จ
เอเตสํ เทวเทวานํ	มหาทานํ ปวตฺตยี่ ๑
อธิการํ มหา มยฺหํ	มหาราช สุโณหิ เม
จตฺตาฬีสโกฏฺฐิสฺตา	°ปณฺจโกฏฺฐิสฺตานิ จ ^๗ ๑

๑-๑ ม. สุขทุกฺขณฺโภตฺวานํ, ย. สุขทุกฺขณฺโภตฺวาน ๑ ๒ ม. อภิสฺสกฺตา, ย. อตฺติสฺสกฺตา ๑

๓ ย. อุปการตฺถฉบฺจ ๑ ๔ ย. สทา ๑ อิตฺ ปริ อีทิสเมว ๑

๕ ม. ธมฺมราชา ๑ อิตฺ ปริ อีทิสเมว ๑ ๖-๖ ม. พุทฺธา ทฺวาทสโกฏฺฐิโย ๑

๗-๗ ม. ย. ปณฺญาส โกฏฺฐิสฺตานิ จ ๑

เอเตสั เทเวเทวานัน	มหาทานัน ปวตตยี้
อธิการัน มหา มยหัง	มหाराช สุนเณหิ เม ๑
สญฺจิกโกฏฐิตา พุทฺธา	สตตตติโกฏฐิตานิ จ
เอเตสั เทเวเทวานัน	มหาทานัน ปวตตยี้ ๑
อธิการัน มหา มยหัง	มหाराช สุนเณหิ เม
อสีติโกฏฐิตา พุทฺธา	นวุติโกฏฐิตานิ จ ๑
เอเตสั เทเวเทวานัน	มหาทานัน ปวตตยี้
อธิการัน มหา มยหัง	มหाराช สุนเณหิ เม ๑
โกฏฐิตสทสฺसानิ	โหนติ โลกคคณายกา
เอเตสั เทเวเทวานัน	มหาทานัน ปวตตยี้ ๑
อธิการัน มหา มยหัง	มหाराช สุนเณหิ เม
นวกโกฏฐิตสฺसानิ	อปเร โลกนายกา ๑
เอเตสั เทเวเทวานัน	มหาทานัน ปวตตยี้
อธิการัน มหา มยหัง	มหाराช สุนเณหิ เม ๑
โกฏฐิตสทสฺसानิ	ปญจาสีติ มहेสินัน
ปญจาสีติโกฏฐิตา	๑ สตตวีรสติ โภฏโย ๑
เอเตสั เทเวเทวานัน	มหาทานัน ปวตตยี้
อธิการัน มหา มยหัง	มหाराช สุนเณหิ เม ๑
ปจฺเจกพุทฺธา วิตราคา ^๒	อญฺจมตถกโกฏโย ^๓
อธิการัน มหา มยหัง	มหाराช สุนเณหิ เม ๑
ชีณาสวา วิตมลา	อสงฺเขยยา พุทฺธสาวกา
อธิการัน มหา มยหัง	มหाराช สุนเณหิ เม ๑
เอวํ ธมฺเมสุ จินฺณนานัน	๔ สทา สทฺธมฺมจารีเน ^๔

๑-๑ ม. สตตตตีสา จ โภฏโย, ย. สตตตติสทสฺสโกฏโย ๑ ๒ ย. ฐุตราวคา ๑

๓ ม. อญฺจญฺจมกโกฏโย, ย. อญฺจอญฺจมโกฏโย ๑ ๔-๔ ม. สทา ธมฺมสุส จารินัน ๑

ฌมฺมจาร์ สฺขํ เสติ อสฺมึ โลกเ ปรมฺหิ จ ๑
 ฌมฺมณฺจเร สฺจฺริตํ น ตํ ทฺจฺจริตํ จเร
 ฌมฺมจาร์ สฺขํ เสติ อสฺมึ โลกเ ปรมฺหิ จ ๑
 นิพฺพินฺหิตฺวาน ลํสारे
 สหสฺสปริวารเณ
 อคารํ วิชฺหิตฺวาน
 อทฺตมาเส อสมฺปตฺเต
 จีวรํ ปิณฺศปาตณฺจ
 ๑อุปเนนฺติ พหฺุเนเก๑
 กิเลสํ ฌาปิตา มยฺหํ
 นาควํ พนฺธนํ เจตฺวา
 สฺวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺตฺตา
 ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 จพฺภิณฺญา สจฺจิกิตา
 เอวํ พหฺุวิธํ ทฺกฺขํ
 วิสฺุทฺทภาวสมฺปตฺตา
 โย๑ ททาติ สกตฺตานํ
 สหายสมฺปทา โหนฺติ
 ปริกฺชีณํ อตีตณฺจ
 สพฺพกมฺมํ มมํ ชีณํ ปาเท วนฺทามิ จกฺขุมาติ ๑
 อิตถํ สฺขํ ยโสธฺรา ภิกฺขุณี ภควโต สมฺมุขา อีมา คาถาโย
 อภาสิตฺถาติ ๑

ยโสธฺราเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๑

๑-๑ ม. อุปเนนฺติ พหฺุ ชนา ๑

๒ ย. สาคฺรฺสฺเสว ๑

๓ ม. พหฺุพฺพิธา ๑

๔ ม. ยา ๑

นวมั ทสสหัสสเถรียาปทาน์^๑ (๒๙)

[๑๘๐]	กปเป สตสหัสเส จ	จตุโร จ อสงฺขเย
	ทีปงฺกโร นาม ชิโน	อุปฺปชฺชิ โลกนายโก ๑
	ทีปงฺกโร มหาวีโร	วียากาลิ วินายโก
	สุเมธญจ สุมิตฺตญจ	สมานสุขุทฺทขตฺ ๑
	สเทวกญจ ปสฺสนโต	วิจฺรฺนโต สเทวกั
	เตสํ ปกิตฺตเน อเมห ^๒	อุปคมฺม สมากมฺ ๑
	อมฺหํ สพฺพปติ โหติ ^๓	อนาคตสภาคเม
	สพฺพาว ตฺยหํ ภริยา	มนาปา ปิยวาทิกา ๑
	ทานํ สีลมยํ สพฺพํ	ภาวนา จ สุภาวิท ^๔
	ทีฆรตฺตมิตฺ ^๕ สพฺพํ	ปริจตฺตํ มหามฺเ ๑
	คณฺธมालํ วิลปนํ	ทีปญฺจ รตนามยํ
	ยงฺกิณฺจิ ปตฺถิตํ สพฺพํ	ปริจตฺตํ มหามฺนิ ๑
	อญฺญํ วาปี กตํ กมฺมํ	ปริโฆคญฺจ มานุสํ
	ทีฆรตฺตํ หิ โน สพฺพํ	ปริจตฺตํ มหามฺเ ^๖ ๑
	อนกชาติสํสํ	พหุญฺญํ หิ โน กตํ
	อิสฺสรํ อนุโมตฺวาน	สํสริตฺวา ภาวภเว ๑
	ปจฺฉิเม ภวสมปฺตเต	สกุยฺปฺตฺตนิเวสเน
	นนานากุลฺปนฺนาโย	อจฺฉรา กามวณฺณินิ ๑
	ลามคฺเคน ยสํ ปตฺตา	ปฺชิตา สพฺพสฺกฺกตา
	ลามิโย อนฺนปानานํ	สทา สมฺมานิตา มยํ ๑

๑ ม. ยโสธราปมฺขทสฺสิกฺขุนี้สทฺสสุสอปทาน์ ๑

๓ ม. โหหิ, ย. สพฺพา ปตี โหนฺติ ๑

๕ ม. ทีฆรตฺตญจ โน, ย. ทีฆรตฺตญจ มยํ ๑

๒ ย. อเมห ๑

๔-๔ ย. ภาวนํ จ สุภาวิทํ ๑

๖ ม. มหามฺนิ ๑

หตถิวณณํ ตเถวสสัน
 จนทณจ สฺริยํ เมรฺจุ
 ยโสธรา^๒ มยํ วีร
 ตว จีรปภาเวน^๓
 อิทฺธิสฺ จ วลี โหม
 เจโตปริยญาณสส
 ปุพฺพเพนิวาสํ ชานาม
 สพฺพาสวปริกฺษีณา
 อตฺถธมฺมนิรฺจุตฺติสฺ
 ฌาณํ อมฺหํ มหาวีร
 พุทฺธาน^๔ โลกนาถานํ
 อธิการา พหุ อเมห^๕
 ยํ อมฺหํ ปุริมํ กมฺมํ
 ดุຍฺหตฺถาย มหาวีร
 อภพฺพญฺจาเน วชฺเชตฺวา
 ดุຍฺหตฺถาย มหาวีร
 เนกโกฏฺฐิสหฺสฺสานิ
 น ตตฺถ วิมฺนา โหม
 เนกโกฏฺฐิสหฺสฺสานิ
 น ตตฺถ วิมฺนา โหม
 เนกโกฏฺฐิสหฺสฺสานิ
 น ตตฺถ วิมฺนา โหม

ปพฺพตํ ชลชนฺตทา^๑
 สกฺกาวณณณฺจ ทสฺสยฺ^๑
 ปาเท วนฺทาม จกฺขุม
 นิปฺพนฺหา นรนาถก ๑
 ทิพฺพาย โสตฺธาตฺยา
 วลี โหม มหามฺเณ ๑
 ทิพฺพจกฺขุํ วิโลธิตํ
 นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภโว ๑
 ปฏฺฐิภาณฺเต ตเถว จ
 อุปฺปนฺนํ ตว สนฺติเก ๑
 สงฺคมํ โน นิทฺลลิตํ
 ดุຍฺหตฺถาย มหามฺเณ ๑
 กุสฺลํ สรเส มฺเณ
 ปุณฺณานุปฺจิตานิ โน^๖ ๑
^๗วารยิมฺห อนาจร^๗
^๘สญฺจตฺตํ ชีวิตมฺปิ โน^๘ ๑
 ภิริยตฺถายทาลิ โน
 ดุຍฺหตฺถาย มหามฺเณ ๑
 อุปฺการายทาลิ โน
 ดุຍฺหตฺถาย มหามฺเณ ๑
 โภชนตฺถายทาลิ โน
 ดุຍฺหตฺถาย มหามฺเณ ๑

๑ ม. ชลธิ ตถา ๑ ๒ ย. ยโสธรรณนา ๑ ๓ ย. วีรปภาเวน ๑

๔ ม. ย. ปุพฺพพาน ๑ อิตฺ ปรี อีทิสเมว ๑ ๕ ม. อมฺหํ ๑ ๖ โป. ปุณฺณํ อุปฺจิตํ มยา ๑

๗-๗ ย. ปาจยิมฺห อนาวาร ๑

๘-๘ ม. ย. จตฺตานิ ชีวิตานิ โน ๑

เนกโกฏิสหัสสานิ ชีวิตานิ จชิมุหเส^๑
 ภยโมกข์ กิริสสาม ชีวิตานิ จชิมุหเส^๒ ๑
 องคคเต อลงกาเร วตฺเถ นานาวิเช พหู
 อิตถีมถนุเพ น คฺยุหาม ตุยฺหตฺถาย มหามฺเณ ๑
 ฐนธณฺญปริจฺจาคํ คามานิ นิคมานิ จ
 เขตตํ^๓ ปฺตฺตตฺถจ ฐิตถจ ปริจฺจตฺตํ^๔ มหามฺเณ ๑
 ๕ หตฺถอิสฺสํ ควณฺจาปี^๕ ทาสีเย ปริจาริกา
 ตฺยุหตฺถาย มหาวีร ปริจฺจตฺตํ อสงฺขยํ ๑
 ยํ อเมห ปฏิมนฺเตสิ ทานํ ทสฺสาม ยาจเก
 วิมนํ โน น ปสฺสาม ททโต ทานมฺตฺตมํ ๑
 นานาวิธํ พหู ทุกฺขํ ลํสาเร จ พหูพฺพิเช
 ตฺยุหตฺถาย มหาวีร อนฺุมฺตฺตํ^๕ อสงฺขยํ ๑
 สฺขํ ปตฺตทานุโมหาม น จ ทุกฺเขสุ ทุมฺมนา
 สพฺพตฺถ ตฺลิตฺตา โหิม ตุยฺหตฺถาย มหามฺเณ ๑
 อนฺุมคฺเคน สมพฺพุโธ ๖ ยํ ฐมฺมํ^๖ อภินิหริ
 อนฺุโภตฺวา สุขทุกฺขํ ปตฺโต โโพธิ มหามฺเณ ๑
 พฺรหฺมเทวณฺจ สมพฺพุทฺธํ โคตมํ โลกนาถกํ
 อณฺเณลํ โลกนาถานํ สงฺคมนฺเตหิ โน พหู^๗ ๑
 อธิการํ พหู อมฺหํ^๘ ตุยฺหตฺถาย มหามฺเณ
 คเวสโต^๙ พุทฺธมฺมํ^{๑๐} มยฺนฺเต ปริจาริกา ๑
 กปฺเป จ สตสฺสเส จตุโร จ อสงฺขเย

๑-๒ ยฺ. จชิมุห โน ๑ ๓-๓ ม. ปฺตฺตฺตา จ ฐิตฺตา จ ปริจฺจตฺตา ... ๑

๔-๔ ม. หตฺถิ อสฺสา ควา จาปี ๑ ๕ ยฺ. ปริจฺจตฺตํ ๑ ๖-๖ ยฺ. สทฺธมฺมํ ๑

๗ ม. พหู, ยฺ. พหู ๑

๘ ม. ยฺ. อเมห ๑ ๙ ยฺ. คเวสฺนฺตา ๑

๑๐ ม. พุทฺธมฺเม ๑

ทีปังกรโรรุ มหาวีโร	อุปปชชชช ลอกนายโก ๑
ปจจนตเทสวีสเย	นินนตเตตวา ตถาคตํ
ตสฺส อาคมนํ มคฺคํ	โสเชนตติ ตฏฺฐจมานสา ๑
เตน กาลเลน โส อาสิ	สฺเมโธ นาม พราหมณเณ
มคฺคณจ ปฏฺฐยาเทสิ	อายโต สพฺพทสฺสิโน ๑
เตน กาลเลน อหุมฺห ^๑	สพฺพา พราหมณสมฺภวา
ผลุกชาติปฺปฺพานิ ^๒	อาหริมฺห สมากมํ ๑
ตสฺมี โส สมเย พุทฺโธ	ทีปังกรโรรุ มหายโส
วียากาลิ มหาวีโร	อิสสิมฺคคตมานสํ ๑
จลติ รวติ ปจฺวี ^๓	สงฺกมฺปติ สเทวเก
ตสฺส กมฺมํ ปกิตฺเตนโต	อิสสิมฺคคตมานสํ ๑
เทวกณฺวา มนุสฺสา จ	มยณฺจาปิ ^๔ สเทวกา
นานาปฺุชฺชนิยํ ภาณฺทํ	ปฺุชฺชยิตฺวาน ปตฺถยฺ ๑
เตสํ พุทฺโธ วียากาลิ	ชฺโรติทีปสนามโก
อชฺช เย ปตฺถิตา อตฺถิ	เต ภวิสฺสนตติ สมฺมุชา ๑
อปฺริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป	ยํ โน พุทฺโธ วียากริ
๕ ตํ วาจํ อนฺุเมทฺนตตี ^๕	เอวํการี อหุมฺห โน ๑
ตสฺส กมฺมสฺส สุกตสฺส	ตตฺถ จิตฺตํ ปสาทยฺ
เทวมานุสฺสํ โยนี	อนฺุโภตฺวา อสงฺขยํ ๑
สฺขทฺกฺเช อนฺุโภตฺวาน	เทเวสฺสุ มานุสฺเสสฺสุ จ
ปจฺจนิเม ภาวสมฺปตฺเต	ชาตาทมฺห สากิเย กุเล ๑
รูปวตี โภควตี	ยสฺสีลวตี ตโต
สพฺพวงฺคสมฺปทา โหเม	กุเลสฺสุ อตฺติสฺกฺกตา ๑

๑ ไป. อาสุมฺห, ยฺ. อาสิมฺห ๑ ๒ ม. ถลฺุชฺชานิ ปฺุปฺพานิ ๑ ๓ ม. ยฺ. ปฺุถวี ๑
 ๔ ยฺ. อเมทฺจาปิ, ไป. อเมทฺวาปิ สเทวตา ๑
 ๕-๕ ม. ตํ วาจมนฺุเมทฺนตฺตา, ยฺ. ไป. อนฺุเมทฺนตฺตา ๑

ลามลิลอกสกุการ	โลกธมมสมาคม
จิตตตณจ ทุกุขิตัง นตถิ	วสาม อุกุโตภยา ๑
วุตตัง เหตัง ภควตา	รณโธ อนนเตปุเร ตทา
ชตติยานัง ปุเร ตาส ^๑	อุปการณจ นิหิติสิ ๑
อุปการา จ ยา นาริ	ยา จ นาริ สุขเข ทุกุเข
อตถกขายิ จ ยา นาริ	ยา จ นารินุกมปิภา ๑
ธมมณจเร สุจริตัง	น ตัง ทุกุจริตัง จเร
ธมมจาริ สุขัง เสติ	อสมิ โลเก ประมहि จ ๑
อการัง ปชหิตวาน ^๒	ปพพชิมหานครियัง
อชุตมมาเส อสมปตเต	จตุสจจัง ผุสิมเห โน ๑
จิวรัง ปิณฑปาตณจ	ปจจยัม สยนาสนัง
อุปนเนตติ พหุ อเมห	สาครสเสว อุมมิโย ๑
กิลเสสา ฉมาปิตา มยหัง	ภวา สพเพ สมุหตา
นาคิวั พนธนัง เจตวา	วิหราม อนาสวา ๑
สวาคตัง วต โน อาสิ	พุกุทเสฏฐส ^๓ สนุติเก
ติสโส วิชชา อนุปตตตา	กตัง พุกุทสส สาสนัง ๑
ปฐิสสมภิทา จตสโส	วิโมกขาปิจ อฏฐิเม
ฉพภิญญา สจจิกตา	กตัง พุกุทสส สาสนัง ๑
เอวัม พหุวิธัง ทุกุขัง	^๔ สมปตติณจ พหุพพิธ ^๔
วิสุทฐภาवं สมปตตตา	ลภาม สพพสมปทา ๑
ยา ททนุติ สกตตทานัง	ปญญตถาย มहेสิโน
สหายนสมปทา โหนติ	^๕ นิพพานัง ปทมสงขต ^๕ ๑

๑ ม. ย. วีร ๑ ๒ ม. ย. วิชหิตวาน ๑ ๓ ม. มม พุกุทสส ๑ เอวมุปริปี ๑
 ๔-๔ ม. ย. โป. สมปตติ จ พหุพพิธา ๑
 ๕-๕ ม. นิพพานปทมสงขตัง, ย. นิพพานมตสงขตัง ๑

ปริกขีณิ อตีตญจ	ปจจุปปนุณิ อนาคติ
สพพกมัมปี ^๑ โน ชีณิ	ปาเท วนุทาม จกขุมา ฯ
นิพพานาย วทนต์ินิ	กี โว วกขาม อุตตริ
^๒ สตุตสงขตทาโส โย ^๒	ปปุเปถ อมตัมปทนต์ิ ฯ

อิตถิ สุกัม ยโสธราปมุขานิ อฎุจาส วิกขุณีสหัสสานิ ภควโต
สมมุขานิ อิมานิ คาถานิ อภาสิตถานิ ฯ

อฎุจาสเถรีสหัสสานิ อปทานิ สมตตัม ฯ

อุททานิ

กฤษณลา โคตมี เจว	ธมมทินนา จ สกฺลา
วรนุทา จ โสณา จ	กาปิลานิ ยโสธรา ฯ
ทสสหัสสวิกขุณี	อฎุจาสสหัสสกา
สตานิ เจว จตุตาริ	อฎุจสตุตติเมว จ ^๓ ฯ

กฤษณลเกสวคโค ตติโย ฯ

๑ ย. สจจัม กมัมปี ... ฯ ๒-๒ ม. สนุตสงคตโทสณฺหิ, ย. สนุตสงขตโทโส โย ฯ
๓ ม. คาถาสตานิ จตุตาริ ฉ จ สตุตติเมว จ ฯ

จตุตถไถ่ ขตติยกถณาภาวคโค

ปจมี อฏฐการสสทสขตติยกถณาเถรึนหมปทานัง (๓๑)

<p>[๑๘๒] ภวา สพเพ ปริกขีณา สพพาสวา จ โน นตถิ ๒ปrikมมถจ กุสล^๒ ๔ปrikโมคัม มยา^๔ ทินนัง พุทฐปจเจกพุทฐานัง ปrikโมคัม มยา ทินนัง ๕อุจจານังจ มยา กम्म^๕ อุจจากุลปrikกम्मัม เตเนว สุกกมฺมุเลน มานุสสิกมตติกกนุตา อุปจิตเต^๗ กเต กมฺเม ปจจนิเม เอกโต ซาตา รุปวตี โภควตี อนุเตปุเร มหาวีร นิพพินทิตวา อคารมฺหา กติปาหัง อุปาหาย จีวรัง ปิณฺฑทปาตถจ อุปเนนฺติ พหู อเมห</p>	<p>ภวสนฺติ^๑ วิโมจิตา อาโรเจม มหามฺเเน ๑ ยงฺกถจฺจิ สาธุ^๓ ปตฺถิตัง ตฺยฺหตฺถาย มหามฺเเน ๑ สวากานถจ ปตฺถิตัง ตฺยฺหตฺถาย มหามฺเเน ๑ ภิกฺขุณฺโณ สาธุ ปตฺถิตัง กตเมหฺหิ^๖ มหามฺเเน ๑ โจทิตา กมฺมสมฺปทา ซายีสฺสุ ขตฺติเย กุเล ๑ ซาติยา จาปี^๗ เอกโต ขตฺติยา กุลสมฺภวา ๑ ลภสฺสการปฺฐิตา เทวานัง อิว นนฺทเน ๑ ปพฺพซิมฺหานคาริยํ สพฺพา ปตฺตามฺห นิพฺพุตี ๑ ปจจยํ สยนาสนัง สทา สกฺกตปฺฐิตา ๑</p>
--	---

๑ ม. ภวา สนฺติ ๑ ๒-๒ ม. ย. ปุริมํ กุสลํ กम्मํ ๑ ๓ ย. ไป. สพพํ ๑
 ๔-๔ ม. ปrikโมคมฺย, ย. ปrikโมคัม อยํ ๑ อิโต ปริ อีทิสเมว ๑
 ๕-๕ ม. อุจจนิมมํ กम्मํ ๑ ๖ ม. กตเมตํ ๑ ๗ ม. อุปปตฺเตว จ, ย. อุปปตฺเตว ๑
 ๘ ม. วาปี ๑

กิเลสํ ฌาปิตา อมฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา
นาคิวั พนฺธนํ เฉตฺวา	วิหฺราม อนาสฺวา ฯ
สุวาคตํ วัต โน อาสิ	พฺพุตฺสเสฏฺฐจฺสฺส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา	กตํ พฺพุตฺสฺส สาสนํ ฯ
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อภฺภูจฺฉิเม
ฉพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตตา	กตํ พฺพุตฺสฺส สาสนนฺตฺติ ฯ

อิตถํ สุทํ ยสฺวตีปมฺุขานิ ชตฺตฺติยกณฺญา ภิกฺขุณีโย อภฺภูจารสสฺสทฺสฺสานิ
ภควโตะ สมฺมุขา อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

อภฺภูจารสสฺสชตฺตฺติยกณฺญาเถรีนํ อปทานํ สมตฺตํ ฯ

ทศุติยํ จตุรราสีตีสหสฺสพฺรหฺมณกณฺญาเถรีนมปทานํ (๓๒)

[๑๘๓] จุฬาสีตีสหสฺสฺสานิ	พฺรหฺมณกฺลสมฺภวา ^๑
สุขฺมาลหตฺถปาทา	ปุเร ตฺยหํ มหามฺุเน ฯ
เวสฺสสุทฺทกฺลฺเล ชาตา	เทวา นาคา จ กิณฺนฺรา
จตุทฺทีปา พหุ กณฺญา	ปุเร ตฺยหํ มหามฺุเน ฯ
กาจि ^๒ ปพฺพชิตา อตฺถิ	สพฺพทสฺสาวินฺโน พหุ
เทวา จ กิณฺนฺรา นาคา	พฺพุตฺสฺสสนฺตฺติ ^๓ อนาคเต ฯ
อนฺุโฆตฺวา ยสํ สพฺพํ	ปตฺวาน สพฺพสมฺปทา
ตฺมหํ ^๔ ปสทํ ปฏฺฐิสทฺธา	พฺพุตฺสฺสสนฺตฺติ อนาคเต ฯ
อเมห พฺรหฺมณชิตา ตฺ	พฺรหฺมณกฺลสมฺภวา
ลฺกฺษณา จ มหาวีร ^๕	ปาเท วนฺทาม จกฺขฺมา ฯ

๑ ม. ย. พฺรหฺมณกฺลสมฺภวา ฯ อิโต ปรํ อีทิสเมว ฯ

๒ ย. เกจิ ฯ อิโต ปรํ อีทิสเมว ฯ ๓ ม. ย. พฺพุตฺสฺสสนฺตฺติ ฯ ๔ ย. ตฺวยิ ฯ

๕-๕ ม. ย. เปกฺขโต โน มหาวีร ฯ

อุปาหตา ภาวา สพุเพ	มุลตณฺหา สมฺมุตตา
สมฺมจฺฉินฺนา อนุสฺยา	ปฺญณฺสงฺฆารทาลิตา ฯ
สมมาธิโคจรา สพุพา	สมมาปตฺติวสึ ตถา ^๑
ฉาเนน ฌมฺมรตฺติยา	วิหริสฺสาม โน สทา ฯ
ภวเนตฺติ อวิชฺชา จ	สงฺฆาราปิ จ เขปิตา
สุทฺททลํ ปทํ คนฺตฺวา	อนุชานิมฺห ^๒ นายก ฯ
อุปการา มมํ ตุมฺเห	ทีฆรตฺตํ คตฺตฺธิโน ^๓
จตฺนุหนฺ ^๔ สํสยํ เณตฺวา	สพุพา คจฺจนฺต ^๕ นิพฺพุตฺตี ฯ
วณฺทิตฺวา มฺุณีโน ปาเท	กตฺวา อิทฺธิวิกุพฺพนํ
กาจิ ทสฺเสนฺตฺติ อาโลกํ	อนุชการํ ตถาปร ^๖ ฯ
ทสฺเสนฺตฺติ จนฺทสุริเย	สาครณฺจ สมจฺจกํ
สิเนรฺุ ปริภณฺฑณฺจ	ทสฺเสนฺตฺติ ปาริฉตฺตกํ ฯ
ดาวตฺตีสณฺจ ภวนํ	ยามํ ทสฺเสนฺตฺติ อิทฺธิยา
^๗ ตฺตฺลิสฺสิตา นิมฺมิตา เทวา	วสฺวตฺตฺตี มหิสฺสรา ^๗ ฯ
พฺรหฺมาโน กาจิ ทสฺเสนฺตฺติ	จงฺกมณฺจ มหารทํ
พฺรหฺมวณฺณณฺจ มาเปตฺวา	ฌมฺมํ เทเสนฺตฺติ สฺถณฺตํ ฯ
นानาวิกุพฺพนํ กตฺวา	อิทฺธิ ทสฺลีย สตฺถุโน
ทสฺลยีสฺสุ พลํ สพุพา	ปาเท วณฺทิสฺสุ สตฺถุโน ฯ
อิทฺธิสฺสุ จ วสึ โหม	ทิตฺทพาย โสตฺธาตฺตฺยา
เจตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	วสึ โหม มหามฺุเน ฯ
ปฺพุเพนิวาลํ ชานาม	ทิตฺทพจกฺขุ วิโลคิตํ
สพุพาสวปริกฺชีณา	นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภาโว ฯ

๑ ม. กตา ฯ ๒ ม. อนุชานาถ ฯ ๓ ม. ย. กตาวีโน ฯ ๔ ย. พทฺนุหนฺ ฯ
 ๕ ม. คจฺจนฺตฺ ฯ ๖-๖ ม. อนุชการมถาปรา ฯ
 ๗-๗ ม. ตฺลิตํ นิมฺมิเต เทเว วสฺวตฺตฺตี มหิสฺสเร ฯ

อตุถธมฺมนิรุตฺตีสฺสุ	ปฏฺฐิภาเถน ตเถว จ
ฉาณํ อมฺหํ มหาวีร	อุปฺปนฺนํ ตว สนฺตฺติเก ฯ
พฺพุชานํ โลกนาถานํ	°สงฺคมฺนฺเตหิ ทสฺสลิตฺ°
๒ อธิการา พหุ อเมห๒	ตฺยฺยหตฺถาย มหามฺุเน ฯ
°ยํ อมฺหํ ปฺริมํ กมฺมํ๓	กฺุสลํ สร ตํ มฺุนิ
ตฺยฺยหตฺถาย มหาวีร	ปฺุณฺณานุปฺจิตานิ โน ฯ
สตฺสทสฺเส อิตฺ กปฺเป	ปทฺมุตฺตโร มหามฺุนิ
ปฺุรํ หํสวตี นาม	สมฺพุทฺทสฺส กฺุลาถยํ๔ ฯ
ทฺวาเรณ หํสวติยํ	คฺงคา สนฺหติ สพฺพทา
อุพฺพพฺพิหา นทฺิยา ภิกฺุชฺุ๕	คมฺนํ น ลภานฺติ เต ฯ
๖ ทิวสํ เทว ตโย เจว๖	สตฺตาทํ มาสิกํ ตโต
จาทฺุมาสมฺปิ สมฺปฺุณฺณํ	คมฺนํ น ลภานฺติ เต ฯ
ตทา อหฺุ สตฺตสาโร	๗ ชฺุชฺุชฺุโย นาม รฆฺุจโก๗
โอรตฺีเร๘ ภิกฺุชฺุโว ทิสฺวา	๘ เสตฺุ คฺงคาย การยิ๘ ฯ
ตทา สตฺสทสฺเสหิ	เสตฺุ คฺงคาย การยิ
สงฺฆสฺส ปาริเม๑๐ ตีเร	วิหารญฺจ อการยิ ฯ
อิติโย ปฺุริสา เจว	อุจฺุจานํจกฺุลาณิ จ
ตสฺส ๑๑ เสตฺุ วิหาร๑๑ จ	สมภาคํ อกํสุ เต ฯ
อเมห อญฺเญว จ มนฺุชา	วิปฺปสนฺนเนน เจตสา
ตสฺส ๑๒ เมสฺสุ ทายาทา	นคเร ชนปฺเทสฺสุ จ ฯ
อิติถิ ปฺุมา กุมารา จ	พหุ เจว กุมาริกา

๑-๑ ม. สงคมํ โน นิสฺสลิตํ, ย. สงคมํ เต นิสฺสลิ ฯ ๒-๒ ม. อธิการํ พหุ อมฺหํ ฯ
 ๓-๓ ม. ยํ อเมหฺทิ กตํ กมฺมํ ฯ ๔ ม. ย. กฺุลาถยํ ฯ ๕ ย. อุทฺทาลนทฺิวา ภิกฺุชฺุ ฯ
 ๖-๖ ป. ทิวญฺเจว รตฺติยา เจว ฯ ๗-๗ ม. ย. ชฺุชฺุชฺุโย นาม รฆฺุจโก ฯ
 ๘ ม. ย. โอรุทฺุเท ฯ ๙-๙ ย. ป. เสตฺุโน สตฺต การยิ ฯ ๑๐ ม. ย. โอริเม ฯ
 ๑๑-๑๑ ย. เสตฺุ วิหาร ฯ

เสตุนโน จ วิหารสุส
 วิถีสมมุชชนัน กตวา
 ฐูป^๑ จุณฺณณฺจ มาลณฺจ
 เสตฺวิหาเร กตฺวาน
 มหาทานํ ททิตฺวาน
 ปทุมุตฺตโร มหาวีโร
 อนุโมทนิยํ กตฺวา
 สตสฺสเส อติกฺกนฺเต
 ภาวณเว สฺขํ ลทฺธา^๕
 ๖เย เกจฺจ หตฺถกมฺมณฺจ^๖
 อนาคตฺสฺมิ อทฺธานเ
 เตน กมฺมวิปาเกน
 อุปฺปนฺนา เทวภวเน^๗
 ทิพฺพสฺขํ อสงฺเขยฺยํ
 อนุโภณฺติ จิรํ กาลํ
 สตสฺสเส อิตฺโต
 สฺขุมาลิมฺนุสฺเสสุ^{๑๐}
 ฐูปโภคยสณฺเจว
 ลภาม สตตํ สพฺพํ
 ปจฺฉิเม ภวสมฺปตฺเต

วาลุกา อากิริสฺส เต ๑
 กทลฺปิณฺณณฺมฏฺฐชา^๑
 การํ กตฺวาน สตฺถุนโน ๑
 นิมนฺเตตฺวา วินายกํ
 สมฺโพธิ อภิปตฺถยฺ ๑
 ครุโก^๓ สพฺพปาณินํ
 พฺยาگาลิ^๔ มหามฺนิ ๑
 กปฺโป เหลสฺสติ ภาทฺโถ
 ปาปฺพนิสฺสติ โพธิยํ ๑
 กตาวี นรนาโร
 สพฺเพ เหลสฺสนฺติ สมฺมุขา ๑
 เจตนาปณฺธิวฺทิจิ จ
 ตฺยฺหนฺเต^๘ ปริจาริกา ๑
 มานุสฺสณฺจ อสงฺขิยํ
 สํสริตฺวา ภวณเว^๙ ๑
 กปฺเป สุกตํ กมฺมสมฺปทํ
 อโถ เทวปฺเร วเร ๑
 อโถ กิตฺติสฺขํ ปิย^{๑๑}
 สุกตํ กมฺมสมฺปทํ ๑
 ชายาม^{๑๒} พฺราหฺมณฺเ กฺล

๑ ม. กทลฺปิณฺณณฺมฏฺฐชา, ย. กทลฺปิณฺณณฺมฏฺฐชา ๑ ๒ ย. ฐุม ... ๑
 ๓ ม. ย. ตารโก ๑ ๔-๔ ม. ย. อนุโมทนิยํกาลี ชฺฉิลสฺส มหามฺนิ ๑
 ๕ ม. ย. ภวณเวโภคตฺวาน ๑ ๖-๖ ม. กาจิ หตฺถปริกมฺมํ, ย. เกจฺจ หตฺถปทํ กมฺมํ ๑
 ๗ ม. ย. เทวภวณํ ๑ ๘ ม. ตฺยฺหํ ตา ๑
 ๙-๙ ตฺยฺหํ เต ปริจาเรม สํสริมฺห ภวณเว, ย. ตฺยฺหํ โว ปริจาเร จ ๑
 ๑๐ ม. ย. สฺขุมาลิมฺนุสฺसानํ ๑ ๑๑ ม. ฐูปโภคยสเ เจว อโถ กิตฺติณฺจ สกฺกตํ ๑
 ๑๒ ม. ชาทามฺห, ย. โป. อชาตา ๑

สุขุมาลहतฺตปาทา

สพฺพกาลมฺปิ ปจฺวี

°จิกฺขลลํ ภูมึ คมนํ°

อคาราวสนฺเต อเมห

อุปเนนฺติ สทา สพฺพ

อการํ ปชฺหิตวาน

°สํสารปถํ นิตินฺณา

จิวรํ ปิณฑฺพปาดญฺจ

อุปเนนฺติ สทา อเมห

กิลฺลา ฌาปิตามฺหากํ

นาคึว พนฺธนํ เจตฺวา

สุวาคตํ วต โน อาสิ

ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา

ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส

จฬฺภิณฺญา สจฺจิกิตา

อิตฺถํ สุทํ จตุราสีติ พฺราหฺมณกณฺญาภิกฺขุณีสหสฺसानิ ภควโต

สมฺมุขา อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

จตุราสีตีสหสสุพราหฺมณกณฺญาเถรีนํ อปทานํ สมตฺตํ ๑

สกุยฺปฺตฺตนิเวสเน ๑

น ปสฺสาม นลฺงกตํ

น ปสฺสาม มหามฺุณี ๑

สกุการํ สพฺพกาลิกํ

ปฺุพฺพกมฺมผลเน^๒ โน ๑

ปพฺพชิตฺวานคาริยํ

นตฺถิ ทานิ ปฺุณฺพภโว^๓ ๑

ปจฺจยํ สยนาสนํ

สหสฺसानิ ตโต ตโต ๑

ภวา สพฺเพ สมฺมุหฺตา

วิหฺราม อนาสวา ๑

พฺุทฺธเสฏฺฐจฺสส สนฺติเก

กตํ พฺุทฺธจฺสส สาสนํ ๑

วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม

กตํ พฺุทฺธจฺสส สาสนนฺติ ๑

๑-๑ ม. จิกฺขลลภูมิมลฺลํ ๑ ๒ ย. ปฺุพฺพกมฺมผลํ กโต ๑

๓-๓ ม. สํสารปถนิตินฺณา วีตฺราคา ภวามเส ๑

ตติยัม ออุปปลทายิกาเถรียาปทานัม (๓๓)

[๑๘๔] นครเ อรุณวติยา	อรุโณ นาม ขตติโย
ตสฺส รมโธ อหํ ภริยา	๑เอกจลํ วาทยามหํ ^๑ ฯ
รโหคตา นิสิตฺวา	เอวํ จินฺเตสฺสํ ตทา
กุสลํ เม กตํ นตฺถิ	อาทาย คมียํ มม ฯ
มหาภิตาปํ กฏกํ	โฆรรูปํ สุทารุณํ
นिरยํ ฆุน คจฺฉามิ	เอตถ เม นตฺถิ สํสโย ฯ
เอวามํ จินฺตยิตฺวาน	ปหํเสตฺวาน มานลํ
ราชานํ อุปคฺนตฺวาน	อิทํ วจนมพฺรวิ ฯ
อิตฺถิ นาม มยํ เทว	๒ปุริสตา น ภวาม โน ^๒
เอกํ เม สมณํ เทหิ	โกชยิสฺสามิ ขตฺติย ฯ
อทาสี เม ตทา ราชา	สมณํ ภาวิตินฺทฺริยํ
ตสฺส ปตฺตํ คเหตุวาน	ปรมนนฺเนน ปฺรยํ ฯ
ปุเรตฺวา ปรมํ อนนํ	๓สท สฺคฺนฺทเลปนํ ^๓
มหาเจเลน ฉาเหตุวา	อทาสี ตฺถุจฺจมานสา ฯ
เตน กมฺเมน สฺกฺเตน	เจตนาปณฺธิวํ จ
ชฺหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตฺถิลํ อคณฺจหํ ฯ
สทสฺสเทวราชฺชนํ	มเหสิตฺตมการยํ
สทสฺสจกฺกวตฺตินํ	มเหสิตฺตมการยํ ฯ
ปเทสฺสชฺชํ วิปฺลํ	คณฺหาโต อสงฺขยํ
นानาวิธํ พหุํ อณฺณํ ^๔	ตสฺส กมฺมผลํ ตโต ฯ
ออุปปลสฺเสว เม วณฺโณ	อภิริฐา สุทสฺสนา

๑-๑ ม. เอกชณฺณํ จารยามหํ ฯ ๒-๒ ม. ปุริสานิตฺตฺรา อหุ, ย. โป. ปุริสานํ ภวาม มยํ ฯ
 ๓-๓ โป. สทคฺนฺทวิเลปนํ, ย. สทสฺสํ คณฺทเลปนํ ฯ ๔ ย. ปุณฺณํ ฯ

อิตถิ สพฺพวงคสมฺปนฺนา	อภิชาตา ชุตินฺธรา ฯ
ปจฺฉิเม ภวสมฺปตเต	อชาเย สากิเย กุเล
นารีสหสฺสปาโมกฺขา	สุทฺโชนสฺตสฺสํ ฯ
นิพฺพิทิตฺวา อคาเรหํ	ปพฺพชึ อนุคาริยํ
สฺตตฺตมฺีรตฺตมฺปตฺตา ^๑	จตุสฺจจํ อปาปฺุณี ฯ
จิวรํ ปิณฺฑปาทถจ	ปจฺจยํ สยนาสนํ
ปริเมตฺุํ น สกฺโกมิ	ปิณฺฑปาทสฺสลิหํ ผลํ ฯ
ยํ มยฺหํ ปุริม ^๒ กมฺมํ	กุสลํ สรเส มฺุณี
ตฺยฺหตฺถาย มหาวีร	ปริจฺจตฺตํ พหุํ มยา ^๓ ฯ
เอกตฺตีสเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมทฺที่ ตทา
ทฺคฺคตฺตี นากิขานามิ	ปิณฺฑปาทสฺสลิหํ ผลํ ฯ
ทฺเว คตฺตี ปชานามิ	เทวตฺตํ อถ มานุสํ
อณฺเฑํ คตฺตี น ชานามิ	ปิณฺฑปาทสฺสลิหํ ผลํ ฯ
อุจฺเจ กุเล ปชานามิ ^๔	มหาสาเล ^๕ มหฺทฺชเน
อณฺเฑ กุเล น ชานามิ ^๖	ปิณฺฑปาทสฺสลิหํ ผลํ ฯ
ภวามเว สํสริตฺวา	สุกฺกมฺุเลน โจทิตา
อมนาปํ น ปสฺสามิ	โสมนสฺสสฺสลิหํ ^๗ ผลํ ฯ
อิทฺธิสฺสุ จ วสี โหมิ	ทិพฺพาย โสตธาตฺยา
เจโตปฺริยฅาณสฺส	วสี โหมิ มหามฺุณี ฯ
ปฺุพฺเพนิวาสํ ชานามิ	ทิพฺพจกฺขุํ วิโลชิตํ
สพฺพพาสวปริกฺขีณา	นตฺถิ ทานิ ปฺุณฺพภโว ฯ
อตฺถธมฺมนิรฺุตฺติสฺสุ	ปฏฺิภาณเ ตถเว จ
ฅาณํ มม มหาวีร	อุปฺปนฺนํ ตว สนฺุติเก ฯ

๑ ม. สตตตมฺีรตฺตสมฺปตฺตา ฯ ๒ ม. ปุริตํ ฯ ๓ ยฺ. มม ฯ ๔ ม. ปชายามิ ฯ
๕ ยฺ. ตโย สาลे ฯ ๖ ม. ชายามิ ฯ ๗ ม. ยฺ. โสมนสฺสสฺสทํ ฯ

กิเลสา ฉาปิตา มยหัง ภวา สพุเพ สมุหตา
 นาควีว พนฺธนํ เฉตฺวา วิหรามิ อนาสวา ฯ
 สุวาคถํ วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐจฺสุส สนฺตฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อานุปรตฺตา กถํ พุทฺธสุส สาสนํ ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภีทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺณฺวา สจฺฉิกิตา กถํ พุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ฯ
 อิตถํ สุทํ อุปฺปฺลทายิกา ภิกฺขุณี ภควโต สมฺมุขา อีมา คาถาโย
 โอบาสิตฺถาติ ฯ

อุปฺปฺลทายิกาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ฯ

จตุตฺถํ สิงฺคาลมาตาเถรียาปทานํ (๓๔)

[๑๘๕] ปทุมุตฺตโร นาม ชิโน สพุพฺพมฺมาน ปารคฺคู
 อีโต สตฺสทสฺสมฺหิ กปฺเป อุปฺปชฺชิ นายโก ฯ
 ตทาทํ หํสฺวติยา ชาตามจฺจกุเล อหุ
 นานารตนปชฺชิไซเต อิทฺเต ผีเต มหฺทฺธเน ฯ
 ปิตฺตฺนา สห คนฺตฺวาน มหาชนปฺรฺกฺขตา
 ฌมฺมํ พุทฺธสุส สุตฺวาน ปพฺพชฺชี อนคาริยํ ฯ
 ปพฺพชิตฺวาน กาเยน ปาปกมฺมํ วิวชฺชยฺยี
 วจีทฺวจฺจริตํ หิตฺวา อาชีวํ ปรีโสธยฺยี ฯ
 พุทฺธเต ปสนฺนา ฌมฺเม จ สงฺฆे จ ตีพฺพคารวา
 สทฺธมฺมสฺสวเน ยุตฺตา พุทฺธทสฺสนสาလာ^๑ ฯ
^๒อคฺคํ สทฺธาธิมุตฺตาน^๒ อสุโสสี ภิกฺขุณี ตทา

๑ ม. ย. พุทฺธทสฺสนสาลาสา ฯ อีโต ปรี อีทิสเมว ฯ ๒-๒ ย. ไป. องฺควิมุตฺตานํ ฯ

ตัม จานัน ปตถยิตวาน	ติสฺโส ลิกขา อปุรยี่ ๑
ตโต มํ สุคโต อาห	กรุณานุคตาสโย
ยสฺส สหฺชา ตถาคเต	อจลา สุปฺติงฺกิตา ๑
สีลญฺจ ยสฺส กลฺยาณํ	อริยกนฺตํ ปสฺสิตํ
สงฺฆे ปสาโท ยสฺสตถิ	อุชฺฐฏฺตญฺจ ทสฺสนํ ๑
อหฺลิตฺโหติ ตํ อาหุ	อโฆมํ ตสฺส ชีวิตํ
ตสฺมา สหฺชญฺจ สีลญฺจ	ปสาทํ ฌมฺมทสฺสนํ ๑
อนุญฺญเชถ เมธาวิ	สรํ พุทฺธาน ฐาสนํ
ตํ สุตฺวาหํ ปมฺพิตา	อปฺจฉี ปณฺธิตี มม ๑
ตทา อโนโม อมิตโต	พฺยากริตฺถ วินายโก
๑พุทฺธสฺส ปสนฺโน ๑ กลฺยาณิ	ลจฺจนเสตํ สุปฺตฺถิตํ ๑
สตสทสฺเส อิตโต กปฺเป	โอกฺกาทกฺกุลสมฺภโว
โคตโม นาม นามเน	สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี ๑
ตสฺส ฌมฺเมสุ ทายาทา	โอรสา ฌมฺมนิมฺมิตา
๒สิงคาลกสฺส ยา มาตา ๒	เหสฺสตี สตฺถุ สาวิกา ๑
ตํ สุตฺวา มฺพิตา หุตฺวา	ยาวชีวํ ตทา ชินํ
เมตฺตจิตฺตทา ปริจรี	ปฏฺฐิปตฺตีหิ นายกํ ๑
เตน กมฺเมน สุกฺเตน	เจตนาปณฺธิตีหิ จ
ชหิตฺวา มานุสํ เทหํ	ดาวตฺตีลํ อคณฺจหํ ๑
ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ	คิริพฺพชฺพฺรุตฺตเม
ชาตา เสฏฺฐิกฺกุลे ฝีเต	มหารตฺนสญฺจเย ๑
ปฺตฺโต สิงคาลโก นาม	มมาลี ๑ วิปเถ รโต
ทิกฺกจิกฺกหณฺปฏฺชนโน ๔	ทิสฺสาปฺชฺชนตปฺปโร ๑

๑-๑ ม. ย. พุทฺธ ปสนฺนา ๑ ๒-๒ ม. สิงคาลกสฺส มาตาตี, ย. ลีคาลกสฺส มาตาตี ๑
 ๓ ย. มตาลี ๑ ๔ ม. ทิกฺกจิกฺกหณฺปฏฺชนโน ๑

นานาทิสา นมสุสดี^๑ ปิณฑทาย นครี วร^๒
 ตัม ทิสวา อวทิ พุทฺโธ มคฺเค จตฺวา วินายโก ๑
 ตสฺส เทสยโต ฐมม^๓ ปนาโท วิมฺหโย^๔ อหุ
 เทวโกณฺณรนาเร^๕ ฐมฺมาภิสฺมโย อหุ ๑
 ตทา ตัม^๖ ปริสํ คนฺตฺวา สุตฺวา สุกตฺมาลิต^๗
 โสตาปตฺตติผลํ ปตฺวา ปพฺพชฺชี่ อนคฺการิย^๘ ๑
 น จิเรเนว กาเลน พุทฺธทสฺสนสาละยา
 อนุสฺสตี ตัม ภาเวตฺวา อรหตฺตํ อปาปฺุณี ๑
 ทสฺสนตฺถาย พุทฺธสฺส สพฺพทา จ วชามห^๙
 อตฺติตฺตาเยว ปสฺสามิ รุปี นยนนฺนทหน^{๑๐} ๑
 สพฺพปารมิสฺสมฺภูต^{๑๑} ลกฺขิณิลยณ^{๑๒} ปรี^{๑๓}
 รุปี สพฺพสุภากิณฺณ^{๑๔} อตฺติตฺตา วิหฺรามห^{๑๕} ๑
 ชินฺเน ตสฺมี คฺุณฺเ ตฺุณฺโจ เอตทคฺเค จเปลิ ม^{๑๖}
 ลิงฺคาลกสฺส ยา มาตา อคฺคา สทฺธาธิมฺตฺติกา^{๑๗} ๑
 อิทฺธิสฺสุ จ วลี โหมิ ทิพฺพาย โสตธาตฺตฺยา
 เจโตปฺริยฅาณสฺส วลี โหมิ มหามฺุเน ๑
 ปุพฺพเพนิวาล^{๑๘} ชานามิ ทิพฺพจกฺขุ วิโสธิต^{๑๙}
^{๒๐}สพฺพาสเว ปฺริณฺณาย^{๒๑} นตฺถิ ทานิ ปุณฺพุกโว ๑
 อตฺถธมฺมนิรฺตฺตีสฺสุ ปฏฺิภาณฺเ ตเถว จ
 ฅาณ^{๒๒} มม มหาวีร อฺุปฺปนฺนํ ตว สนฺติเก ๑
 กิเลสฺสา ฅมาปิตา มยฺห^{๒๓} ภวา สพฺเพ สฺมุหฺตา
 นาคว^{๒๔} พนฺธน^{๒๕} ฅตฺวา วิหฺรามิ อนาสวา ๑
 สฺวาคต^{๒๖} วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐจฺสฺส สนฺติเก

๑ ม. ย. นมสุสนต^๑ ๒ ย. วิสาเย, โป. วิสโย ๓ ม. ตทาท^๓ ๔ ม. ย. วร^๔ ๕
 ๕ ย. ภายามห^๕ ๖ ย. สงฺขวิมฺตฺติกา ๗-๗ ม. ย. สพฺพาสวปฺริกฺษีณา ๑

ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภีทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิณฺเฒา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทฺถํ ลิงฺคาลมาตา ภิกฺขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ลิงฺคาลมาตาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๑

ปณฺจมํ สุกฺกาเถรียาปทานํ (๓๕)

[๑๘๖] เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป วิปสฺสี นาม นายโก
 อุปฺปชฺชติ จารุณฺยโน^๑ สพฺพธมฺมวิปสฺสโก ๑
 ตทาหํ พนฺธุมฺตฺยํ ชาตา อณฺเวยตฺเร กุเล
 ธมฺมํ สุตฺวาน มุณีโน ปพฺพชฺชี อนคาริยํ ๑
 พหุสฺสฺสฺตา ธมฺมธฺวา ปฏฺฐิภาณวตฺตี ตถา
 วิจิตฺตกถิกิยา จาปิ ชินสาสนการิกิยา ๑
 ตทา ธมฺมกถํ กตฺวา หิตาย ชนฺตํ สทา^๒
 ตโต จุตฺตาหํ ตฺลิตฺตํ อุปฺปนฺนา ยสฺสฺสฺสินี ๑
 เอกตฺตฺสฺเส อิตฺโต กปฺเป ลีชฺชี วิย ลีชฺชี ชิน
 ตปนฺโต ยสฺสา โลกิ^๓ อุปฺปชฺชติ วทตฺถํ วโร ๑
 ตทาปิ ปพฺพชิตฺวาน พุทฺธสาสนโกวิทา
 โชเตตฺวา ชินฺวาภฺยานิ ตโตปิ ติทฺทวฺจคตา ๑
 ๔เอกตฺตฺสฺเส อิตฺโต กปฺเป^๔ เวสฺสภฺญ นาม นายโก
 อุปฺปชฺชิตฺถ มหายานี ตทาปิจ ตเถวหํ ๑

๑ ม. จารุทสฺสโน ๑ ๒ ม. พนฺ, ญ. ...ชนฺสฺสรี ๑ ๓ ม. โลเก ๑
 ๔-๔ ม. ญ. เอกตฺตฺสฺเสว กปฺปมฺหิ ๑

ปพพชิตวา ฌมมธรา
 คนตวา มรฺปรุ รมม
 อิมมฺหิ ภททเก กปเป
 อุปฺปชฺชิต นรสหฺมโล^๑
 "ปพพชฺชิตฺติ ชินฺสาสนํ"^๒
 ตโต จุฑาหํ ติทลํ^๓
 อิมลฺลมีเยว กปฺปมฺหิต
 ๖ อุปฺปชฺชิต วทตํ วโร^๔
 ตทาปิ ปพพชิตวาน
 พหุสฺสตา ฌมมธรา
 อิมลฺลมีเยว กปฺปมฺหิต
 อุปฺปชฺชิต โลกสรโณ
 ตสฺสาปิ นรชฺรอสฺส
 ปริยาปฺภุสทฺมมา
 สฺสึลา ลชฺชิตฺติ เจว
 พหุ ฌมมกถํ กตวา
 เตน กมฺมวิปาเกน
 ชชิตวา มานุสฺสํ เทหํ
 ปจฺฉินฺเน จ ภเว ทานิ
 ชาตา เสฏฺฐิจฺจุเล ฝึเต
 ยทา ภิกฺขุสทฺสเสน
 อุปาคมิ ราชคหํ

โชตยฺย ชินฺสาสนํ
 อนุโมมิ^๑ มหาสฺขํ ๗
 กกุสนฺโธ ชินฺตฺตโม
 ตทาปิจ ตเถวหํ ๗
 โชตยิตฺวา ยถายุกํ^๒
 อคํ สภานํ ยถา ๗
 โกนาคมนนายโก
 สพฺพสฺตตฺตานมฺมุตฺตโม ๗
 สาสเน ตสฺส ตาทิโน
 โชตยฺย ชินฺสาสนํ ๗
 กสฺสโป "มฺมุณี สตฺตโม"^๓
 อรโณ มรณนฺตคฺคา ๗
 ปพพชิตวาน สาสเน
 ปริปฺจุจฺฉาวิสารทา ๗
 ตีสุ ลิกฺขาสฺส โกวิทา
 ยาวชฺชิวํ มหามฺมุเน ๗
 เจตนาปณฺธิวฺทิตฺติ จ
 ตาวตฺตีลํ อคณฺจหํ ๗
 คิริพฺพชฺชปฺรุตฺตเม
 มหารตฺนสฺสยฺเจเย ๗
 ปเรโต^๔ โลกนายนโก
 สหสฺสกฺเขตี^๕ วณฺณนิโต ๗

๑ ม. ย. อนุโมสิ ๗ ๒ ม. นรสรโณ, ย. วรสหฺมโล, โป. นรสหฺมโน ๗

๓-๓ ม. ย. ปพพชิตวา มุณิมตํ ๗ ๔ ย. ยถาสฺขํ ๗ ๕ ม. ติทิวํ ๗

๖-๖ ม. อุปฺปชฺชิต โลกสรโณ, ย. อุปฺปชฺชิต จ ทิวโร ๗ ๗-๗ ม. มุณิมุตฺตโม ๗

๘ ม. ปริวฺโต ๗ ๙ ม. ย. สหสฺสกฺเขเน ๗

ทนต์ ทนต์เตหิ สห ปุราณชฎิเลหิ
 วิปปมุตโต วิปปมุตเตหิ
 สิงคินิกขสวณฺเณ
 ราชคหํ ปาวิสิ ภควา ฯ

ทิสฺวา พุทฺธานุภาวนตํ	สุตฺวา จ ^๑ คุณฺสณฺจยํ
พุทฺธเจ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	ปุชฺชียํ ตํ มหพฺพล ^๒ ฯ
อปเรณ จ กालेณ	ธมฺมทินฺนํ สนฺตฺติเก
อคารา นิกฺขมิตฺวาน	ปพฺพชฺชียํ อนคาริยํ ฯ
เกสฺสสุ ฉิซฺชมาเนสุ	กิลฺลเส ฌาปยฺยํ อหํ
อุคฺคหิ สาสนํ สพฺพํ	ปพฺพชิตฺวา น จิเรณหํ ฯ
ตโต ฐมฺมํ อเทเสสิ	มหาชนสมาคเม
ฐมฺเม เทลฺยมานมฺหิ	ฐมฺมาภิสฺมโย อหุ ฯ
เนกปาณสทฺสฺสานํ	ตํ วิทิตฺวา วิชฺฌมฺหิต ^๓
อภิปฺปสนฺโน เม ยกฺโข	คฺมิตฺวาน ^๔ คิริพฺพชฺชํ ฯ
กึ เม กตา ราชคฺเห มนุสฺสา	มธฺมํ ปิตาว อจฺจเร
เย สุกกํ น ปยฺริฐปาสนฺติ ^๕	เทเสณฺตึ อมตํปทํ ฯ
ตถจ ปน ^๖ อปฺปฏฺวานิยํ	อเสจฺนกโมชวํ
ปิวนฺตึ มณฺเฑ สปฺปณฺณา	วลาหกมिवทฺตฺตํ ฯ
อิทฺฐิสฺสุ จ วสิ โหมิ	ทิตฺทพฺพาย สโตชฺชาตฺตฺยา
เจโตปริยญาณสฺส	วสิ โหมิ มหามฺเณ ฯ
ปฺพเพณิवालํ ชานามิ	ทิตฺทพฺพจกฺขุ วิโลคิตํ
สพฺพาสวปริกฺขีณา	นตฺถิ ทานิ ปุณฺนพฺภาโว ฯ
อตฺถธมฺมนิรุตฺตีสฺสุ	ปฏฺฐิภาณเณ ตเถว จ

๑ ม. ว ฯ ๒ ม. ย. ยถาพฺลํ ฯ ๓ ม. ย. ตฺวิมฺหิตโต ฯ ๔ ม. ย. ภมิตฺวาน ฯ
 ๕ ม. อุปาสนฺติ ฯ ๖ ม. ปนสทฺเท นตฺถิ ฯ

ฌาณั มม มหาวีร อุปปนหนั ทว สนฺตติเก ฯ
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหัง ภวา สพฺเพ สมฺมุตตา
 นาควั พนฺธนั เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสฺวา ฯ
 สุวาคตัง วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐจฺสุส สนฺตติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปรตฺตา กตัง พุทฺธสุส สาสนัง ฯ
 ปฏฺฐิสฺมภิกขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
 จพฺพิณฺณฺวา สจฺฉิกิตตา กตัง พุทฺธสุส สาสนนฺตติ ฯ
 อิตฺถัง สุทัง สุกฺกา ภิกฺขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ฯ

สุกฺกาเถรียา อปทานัง สมตฺตัง ฯ

ปณฺจมํ ภาณฺวารัง

จณฺฐจัง อภิปฺรพฺนนฺทาเถรียาอปทานัง (๓๖)

[๑๘๗] เอกนฺวเต อีโต กปฺเป วิปสฺสี นาม นายโก
 อุปรชฺชิ จารุณยโน^๑ สพฺพธมฺเมสุ จกฺขมา ฯ
 ตทาหัง พนฺธมฺตียา อิทฺเต ฌีเต มหากุเล
 ชาตา สุรฺฐปา^๒ ทยิตา ปุชฺชนียา^๓ ชนฺสุส จ ฯ
 อุปรคฺคตฺวา มหาวีร วิปสฺสี โลกนํายกํ
 ธมฺมํ สุตฺวาน สรณัง อุเปสฺสี นรนํายกํ ฯ
 สีเลสุ ลังฺกตา หุตฺวา นิพฺพุเต จ นรุตฺตเม
 ธาตุญฺสปสฺส อุปริ โสณฺณณตฺตัง อปฺปชฺยี ฯ
 มุตฺตจจาคา สีลวตี ยาวชฺชีวํ ตโต จฺจตา

๑ ม. จารุทสุสโน ฯ ๒ ย. โป. สุรฐปทสฺสิตา ฯ

๓ ย. ชนฺสุสา - ชนฺสุส จ, โป. สชนฺสุส จหัง สทา ฯ

อาตุรํ อสุจํ ปุตี
 อุกุฆรนต์ํ ปคุฆรนต์ํ
 อสุภาย จิตตํ ภาเวหิ
 ยถา อิหํ ตถา เอตํ
 เอวเมตํ อเวกขนต์ิ
 ตโต สกาย ปญญา
 ตสสา เม อปปมตตาย
 ยถาภูตํ อयํ กาโย
 อถ นิพพิหนุทิห^๑ กาเย
 อปปมตตา วิสยุตตา
 อิหุชิสฺสุ จ วสี โหมิ
 เจโตปริยญาณสุส
 ปุพฺเพนิวาลํ ชานามิ
 สพุพาสวปริกฺขีณา
 อตถธมฺมนิรุตฺตีสฺสุ
 ญาณํ มม มหาวีร
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ
 นาควํ พนฺธนํ ฌตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปรตตา
 ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 จฬภินฺญา สจฺฉิกถา
 อิตถํ สุทํ อภिरูปนฺนทา วิกฺขุณี
 อภिरูปนฺนทาเถรียา อปทานํ สมตตํ ๑

ปสฺส นนฺเต สมุสฺสยํ
 พาลานํ อภิปตฺถิตํ^๒ ๑
 เอกคฺคํ สุสฺมาหิตํ
 ยถา เอตํ ตถา อิหํ ๑
 รตฺตินฺทิวมตฺนุทิตา
 อภินิพพิชฺช วจฺฉลฺลิตํ ๑
 วิจฺฉินฺนตฺต^๓ โยนิโส
 ทิฏฺฐโจ สนฺตรพาหิโร ๑
 อชฺฉตฺตตฺตจ วัชรชฺชหํ
 อฺอุปสฺนตฺตมฺหิ นิพฺพุตา ๑
 ทิพฺพาย โสตธาตฺตยา
 วสี โหมิ มหามฺุเน ๑
 ทิพฺพจกฺขุ วิโสธิตํ
 นตฺถิ ทานิ ปุณฺนพฺภาโว ๑
 ปฏฺฐิภาณ ตถาว จ
 อฺุปฺปนฺนํ ตว สนฺตฺติเก ๑
 ภวา สพุเพ สมฺมุทตา
 วิหฺรามิ อนาสวา ๑
 พุฑฺธเสฏฺฐจฺจสุส สนฺตฺติเก
 กตํ พุฑฺธสุส สาสนํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
 กตํ พุฑฺธสุส สาสนนฺตฺติ ๑
 อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

๑ ม. อภินนุทิตํ ๑

๒ ม. วิจฺฉินฺนตฺตยา ๑

๓ ม. อ. นิพพิหนุทิหํ ๑

ส๑ต๑ต๑มํ อ๑ท๑ฒ๑กา๑ลี๑เถรียา๑ป๑ทานํ (๓๗)

[๑๘๘]	อิม๑ม๑หิ ๑ภ๑ท๑ท๑เก ๑ก๑ป๑เป ก๑ส๑ส๑ไป ๑นา๑ม ๑นา๑เม๑น ๑ต๑ทา๑หํ ๑ป๑พ๑พ๑ชิต๑วาน ลํ๑ว๑ตา ๑ปา๑ภ๑วี๑โม๑ก๑ข๑ม๑หิ ม๑ต๑ต๑ณ๑ณ๑ นี๑จ๑อา๑ส๑เน ^๑ ว๑ส๑น๑ตี ๑ย๑ต๑ต๑โย๑คา๑หํ ^๒ อ๑ก๑โก๑ลี ๑ท๑ญ๑จ๑จิต๑ตา๑หํ ๑เต๑เน๑ว ๑ปา๑ป๑ก๑ม๑เม๑น เต๑เน๑ว ๑ก๑ม๑ม๑เส๑เส๑น ^๓ พ๑ห๑โส๑ว ๑ป๑รา๑ธิ๑นา ^๔ ๑กา๑ลี๑เส๑ฏ๑จि๑กุ๑เล ๑ชา๑ตา ๑อ๑จ๑ฉ๑รา ๑วิ๑ย ๑เท๑เว๑สุ ทิส๑วาน ๑ท๑ส๑น๑นี๑ยํ ๑มํ ^๕ ๑ค๑ณิ๑ก๑ต๑เต ๑นิ๑เว๑เส๑ลํ ๑สา๑หํ ๑สุ๑ณิ๑ต๑วาน ๑ส๑ท๑ธ๑ม๑มํ ๑ป๑พ๑พ๑วา๑ส๑น๑ส๑ม๑ป๑น๑นา ๑ต๑ท๑ป๑ส๑ม๑ป๑ท๑ถ๑ถาย ๑ม๑ค๑เค ๑ฐ๑ต๑เต ๑จิ๑เต ๑ทิส๑วา ^๖	พ๑ร๑ห๑ม๑พ๑น๑ธ๑ ม๑हा๑ย๑โส อ๑ป๑ป๑ช๑ชิ ๑ว๑ท๑ตํ ๑วโร ๑ ๑ต๑ส๑ส ๑พ๑ุ๑ท๑ธ๑ส๑ส ๑สา๑ส๑น ๑อิน๑ทริ๑เย๑ส๑ จ ๑ป๑ณ๑จ๑สุ ๑ ๑ย๑ต๑ตา ๑ชา๑คริ๑เย๑ปิ๑จ ^๗ ๑ภิ๑ก๑ข๑นี้ ๑วิ๑ค๑ตา๑ส๑วํ ๑ ๑ค๑ณิ๑เก๑ติ ๑ส๑กี ^๘ ๑ต๑ทา ๑นิ๑ร๑ย๑ม๑หิ ๑อ๑ป๑จ๑จि๑ลํ ๑ ๑อ๑ชา๑यी ๑ค๑ณิ๑กา๑กุ๑เล ๑ป๑จ๑ณิ๑มาย ๑จ ๑ชา๑ติ๑ยา ๑ พ๑ร๑ห๑ม๑จ๑ริ๑ย๑ผล๑น๑หํ ^๙ ๑อ๑โ๑หิ๑ลี ๑ร๑ู๑ป๑ส๑ม๑ป๑ทา ๑ ๑คิ๑ริ๑พ๑พ๑ช๑ป๑ร๑ุ๑ต๑ต๑เม ๑อ๑ก๑โก๑ส๑น๑พ๑ล๑น ๑เม ^{๑๐} ๑ พ๑ุ๑ท๑ธ๑เส๑ฏ๑จ๑ส๑ส ๑ภา๑ลิต๑ ^{๑๑} ๑ป๑พ๑พ๑ชี ๑อน๑คา๑ริ๑ยํ ๑ ๑ค๑จ๑ณ๑น๑ตี ^{๑๒} ๑ชิน๑สน๑ติ๑กํ ๑ล๑ภิ๑ ๑ท๑ู๑โต๑ป๑ส๑ม๑ป๑ทํ ๑
-------	--	---

๑-๑ ม. ม๑ต๑ต๑ณ๑ณ๑ นี๑จ๑อส๑เน ๑ ๒ ย. ชา๑คริ๑เย๑ส๑ จ ๑ ๓ ไป. ฐ๑ต๑ต๑โย๑คา๑หํ ๑
๔ ม. ภ๑ณี ๑ ๕-๕ ม. เ๑น ๑ก๑ม๑มา๑ว๑เส๑เส๑น ๑ ๖-๖ ย. พ๑ห๑โส๑ว ๑ป๑รา๑ธิ๑ตา ๑
๗ ม. พ๑ร๑ห๑ม๑จ๑ริ๑ย๑ผล๑น๑หํ ๑ ๘-๘ ย. ทิส๑วา๑ติ๑ท๑ส๑น๑นี๑ยํ ๑ ๙ ม. อ๑ก๑โก๑ส๑น๑พ๑ล๑น ๑เม ๑
๑๐ ม. ย. พ๑ุ๑ท๑ธ๑เส๑ฏ๑เจ๑น ๑เท๑ลิต๑ ๑ ๑๑-๑๑ ย. ต๑ทา๑ป๑ส๑ม๑ป๑ท๑ถ๑ถาย ... ค๑จ๑ณ๑น๑ตี ๑
๑๒ ม. ล๑ฐ๑วา ๑

สพฺพกมฺมํ ปริกฺขีณํ	ปุณฺณปาปํ ตเถว จ
สพฺพสํสารมฺฤตฺติณฺณา	คณฺนิกตฺตตฺตจ เขปิตํ ๑
อิทฺฐิสฺสุ จ วสฺสี โหมิ	ทิกฺขุพฺพาย โสตธาตฺตยา
เจโตปฺริยฌานสฺส	วสฺสี โหมิ มหามฺุเน ๑
ปุพฺพเพนิวาสํ ชานามิ	ทิกฺขุพฺพจฺกฺขุํ วิโลธิตํ
สพฺพพาสวปริกฺขีณา	นตฺถิ ทานิ ปุณฺนพฺภโว ๑
อตฺถตฺถมฺมณิรฺรุตฺตีสุ	ปฏฺฐิภาณํ ตเถว จ
ฌานํ มม มหาวิร	อุปฺปนฺนํ ตว สนฺตฺติเก ๑
กิลเสา ฉาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สฺมุหฺตา
นาคิวั พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสฺวา ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	พฺุทฺธเสฏฺฐจฺสุส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา	กตํ พฺุทฺธสฺส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสฺสภิกฺขา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
จฬฺภิกฺขเวา สจฺจิกิตา	กตํ พฺุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ อทฺธมฺกาสิกิภา ภิกฺขุณี	อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

อทฺธมฺกาสีเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๑

อฏฺฐจฺมํ ปุณฺณนิกิภาเถรียาปทานํ (๓๘)

[๑๘๙] วิปสฺสิโน ภควโต	สิขิโน เวสฺสสภฺสุส จ
กกุสฺนธฺสุส มฺุณีโน	โกนาคมนตาทิโน ๑
กสุสปฺสุส จ พฺุทฺธสฺส	ปพฺพชิตฺวาน สาสเน
ภิกฺขุณี สีสฺสมฺปนฺนา	นิปกา สํวฺตฺติทฺริยา ๑
พหุสฺสุตา ฌมฺมชฺรวา	ฌมฺมตฺถปฺริปฺุจฺจิกิตา ^๑

๑ ม. ฌมฺมตฺถปฺริปฺุจฺจิกิภา, ย. อตฺถตฺถปฺริปฺุจฺจิกิภา ๑

อุกคเหตฺวา^๑ จ ฌมฺมานํ โสตา ปยฺรุปาสิกา^๒ ๓
 เทเสนตี ชนมชฺฌเมหํ อโหสิ ชินสาสน^๓
 พาหุสจฺเจน เตนานํ เปสลา อติมณฺณิสํ ๔
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ สาวตฺถิยํ ปุรฺตตเม
 อนาถปิณฺฑิโน เคเห ชาตาทํ กุมฺภทาลิยา ๕
 คตา อุทกหาริยํ โสตฺถิยํ ทิชฺมทฺทลํ
 สีตภูมฺมิ โตยมชฺฌเมหิ ตํ ทิสฺวา อิทมพฺรวี ๖
 อุทกหารี^๔ อหํ สีเต สทา อุทกโมตฺรี
 อยฺยานํ ทนฺนทภยภีตา วาจาโรสภยภูมฺมิตา^๕ ๗
 กสฺส พฺราหฺมณ ตวํ ภีโต สทา อุทกโมตฺริ
 เวธมานเหติ คตฺเตหิ สีตํ เวทยเส ภุสํ ๘
 ชานนฺตี วต มํ โภติ^๖ ปุณฺณิกเก ปริปฺุจฺฉลิ^๗
 กโรนฺตํ กุสฺลํ กมฺมํ นฺทนฺต^๘ กมฺมปาปก^๙ ๙
 ๑๐ โย วุฑฺฒิ ทฺทโร จาปิ^{๑๐} ปาปกมฺมํ ปกฺกพฺพติ
 ๑๑ อุทกาภิสฺเสจนา โสปี^{๑๑} ปาปกมฺมา ปมฺุจฺจติ ๑
 อุตฺตรนฺตสฺส อกฺขาลี ฌมฺมตฺถสฺสทิตํ ปทํ
 ตถฺจ สฺตฺวา สฺสวฺโคโค^{๑๒} ปพฺพชิตฺวารหา อหุ ๒
 ปฺุเรนฺตี อุนกสฺตํ ชาตา ทาลิกฺุเล ยโต
 ตโต ปุณฺณมาติ นามํ เม ๑๓ ภูชิสฺสํ มํ อกํสุ เต^{๑๓} ๓
 ๑๔ เสภูจฺฉิ ตโตนฺนุโมเทตฺวา^{๑๔} ปพฺพชฺชี อนคาริยํ

๑ ม. ย. อุกคเหตฺวา ๓ ม. ย. ปยฺรุปาสิกา ๓ ม. ชินสาสน
 ๔ ม. อุทหารี, ย. อุทการี ๕ ม. ย. วาจาโรสภยภูมฺมิตา ๖ ย. โหติ ๗
 ๗ ย. ปริปฺุจฺฉิ ๘ ม. รุณฺทนฺตํ, ย. นิทฺทนฺตํ ๙ ม. กตปาปก ๑
 ๑๐-๑๐ ม. โย เจ วุฑฺฒิ ทฺทโร วา, ย. โย จ วุฑฺฒิ ทฺทโร วา ๒
 ๑๑-๑๑ ม. ทกาภิสฺเสจนา โสปี ๑๒ ม. ย. สฺ สวฺโคโค ๓
 ๑๓-๑๓ ย. ภูชิสฺสณฺจ ..., โป. ภูชิสฺสณฺจ อกาลิ มํ ๑๔-๑๔ ม. เสภูจฺฉิ ตโตนฺนุชานเนตฺวา ๓

น จิเรเนว กาเลน
 อิทธีสุ จ วลี โหมิ
 เจโตปริยญาณสุส
 ปุพฺพเพนิวาสํ ชานามิ
 สหฺพาสวปริกฺขีณา
 อตฺถธมฺมนิรุตฺตีสุ
 ญาณํ เม วิมลํ สุหฺร
 ภาวนาย มหาปญฺญา
 มาเนน นิจฺกุลชา
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ
 นาควํ พนฺธนํ เจตฺวา
 สุวาคตํ วต เม อาสิ
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา
 ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส
 จฬฺภิณฺญา สจฺจิกิตา
 อิตฺถํ สุหํ ปุณฺณนิกา ภิกฺขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑
 ปุณฺณนิกาเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๑
 อรหตฺตํ อปาปุณฺี ๑
 ทิพฺพาย โสตธาตฺยา
 วลี โหมิ มหามฺุเน ๑
 ทิพฺพจฺกฺขุํ วิโลธิตํ
 นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภโว ๑
 ปฏฺฐิภาณํ ตเถว จ
 พุทฺธเสฏฺฐจฺสุส วาหสา ๑
 สุเตเนว สุตาวิณี
 น ทิ กมฺมํ ปนฺสุสตี^๑ ๑
 วิหฺรามิ อนาสวา ๑
 วิหฺรามิ อนาสวา ๑
 พุทฺธเสฏฺฐจฺสุส สนฺติเก
 กตํ พุทฺธสุส สาสนํ ๑
 วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสุส สาสนนฺติ ๑

๑ ม. วินสุสตี ๑

นวมิ อมฺพปาลีเถรียาปทานิ (๓๙)

[๑๙๐]	โโย รัลลิจิตาเวโพ ^๑ ตสฺสํ ภาคินี อาลี ตสฺส ฌมมํ สุนิตฺวาหํ มหาทานํ ททิตฺวาน เอกตฺตีสเส อิตฺโต กปฺเป อุปฺปนฺโน โลกปชฺชิตฺโต ตทา อรฺุณปฺปุเร รมฺเม วิมฺุตตจิจิตฺตํ กุปิตา เวลิกา จ ^๒ อนาจารา เอวํ อุกโกสยิตฺวาน ทารุณํ นีรยํ คนฺตฺวา ตโต จุตา มนุสฺเสสฺสุ ทสฺสาตีสทสฺसानิ ตโต ปาปา น มุจฺจิสฺสํ ^๓ พฺรหฺมเวสฺสมเสวิสฺสํ ^๔ เตน กมฺมวิปาเกน ปจฺฉิเม ภาวสฺมปตฺเต อมฺพสาชนฺตเร ชาตา ปรีวฺจฺจตา ปาณโกฎฺฐิ ปตฺตทาหํ อจลํ จานํ อิทฺฐิสฺสุ จ วลี โหมิ	มุสฺโส นาม มหามฺุ อชาयी ชตฺตฺติเย กุเล ฯ วิปฺปสฺนเนน เจตฺสา ปตฺถयी รฺูปสฺมปทํ ฯ ลิสฺซี โลกคฺคณายโก ติโลกสฺสรเณ ชิโน ฯ พฺรหฺมณฺณกฺกุลสฺมภา ภิกฺขุณี อภิสาปयी ฯ ชินฺสาสนทฺฐลิกา เตน ปาเปน กมฺมฺุนา ฯ มหาทฺกุชฺสสฺมปิตา อุปฺปนฺนา ตปฺลฺลินี ฯ คณิกตฺตํ อการयी ภฺุตฺวา ^๕ ทฺุญฺจวิสฺสํ ยถา ฯ กสฺสเป ชินฺสาสน อชาयी ติทฺเท ปฺุเร ฯ อโหสี โอบปาติกา อมฺพปาลีติ เตนทํ ฯ ปพฺพชฺชี ชินฺสาสน ธิตฺตา พุทฺธสฺส โอวฺธา ฯ ทฺิทฺทพฺพาย โสตฺธาตฺุยา ^๕
-------	--	--

๑-๑ ม. ย. โย รัลลิจิตาเวโพ ฯ ๒ ม. ย. ว ฯ ๓ ย. ภฺุตฺวา ฯ

๔ ม. พฺรหฺมจฺริยมเสวิสฺสํ, ย. พฺรหฺมจฺเร อเสวิสฺสํ ฯ ๕-๕ ม. ย. โสตฺธาตฺุ วิสฺสุทฺธิยา ฯ

เจโตปริยญาณสุส	วลี โหมิ มหามุเน ๑
ปุพฺพเพนิวาสํ ชานามิ	ทิพฺพจกฺขุ วิโลคิตํ
สพฺพาสวปริกฺขีณา	นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภาโว ๑
อตุถธมฺมนิรุตฺตีสฺสุ	ปฏฺฐิภาณเ ตเถว จ
ญาณํ เม วิมลํ สุทฺธํ	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺสุส วาหสา ๑
กิลเสสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมุหตา
นาคํว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหฺรามิ อนาสวา ๑
สุวาคตํ วต เม อาสิ	พฺพุทฺธเสฏฺฐจฺสุส สนฺตฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสุส สาสนํ ๑
ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิจิเม
จฬฺปิณฺณณา สจฺจจิกฺตา	กตํ พฺพุทฺธสุส สาสนนฺตฺติ ๑
อิตฺถํ สุทํ อมฺพปาลี วิกฺขุณฺโณ อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑	
อมฺพปาลีเถรียา อปทานํ สมตฺตํ ๑	

ทสมํ เสลาเถรียาปทานํ^๑ (๔๐)

[๑๙๑] อิมฺมุหิ ภทฺทเก กปฺเป	พฺรหฺมพฺนฺธุ มหાયโส
กสฺสโป นาม นามเน	อุปฺปชฺชติ วทตํ วโร ๑
สาวตฺถิยํ ปุรวเร	อุปาตกฺกุเล อหํ
ปสุตา นํ ชินฺวรํ	ทิสฺวา สุตฺวา จ เทสนํ ๑
ตํ วีรํ สรณํ คนฺตฺวา	สีลานิ จ สมายี ^๒
กทาจิ โส มหาวีโร	มหาชนสมาคเม ๑
อตุตฺโถ อภิสมฺโพธิ	ปกาสสิ นราสโก

๑ ม. เปสลาเถรีอปทานํ ๑

๒ ม. สมายี ๑

อนนุสสุตตมเมสุ ปุพฺพเพ ทุกฺขาภิเกสุ จ ๑
 จกฺขุ ฌาณณจ ปญฺญา จ วิชฺชาโลกิ^๑ จ อาสิ เม
 ตํ สุตฺวา อุคฺคเหตุวาน ปริปุจฺจามิ^๒ ภิกฺขโว ๑
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน เจตนาปณฺธิวึหิ จ
 ชหิตฺวา มานุสฺสึ เทหิ ดาวตฺสึ อคณฺจหํ ๑
 ปจฺฉิเม จ ภเว ทานิ ชาตา เสฏฺฐิมหากุเล
 อุเปจฺจ พุทฺธํ สทฺธมฺมํ สุตฺวา มจฺจุปสฺสํหิตํ^๓ ๑
 ปพฺพชิตฺวา น จิเรเนว สพฺพตฺถานิ^๔ วิจฺฉินฺตยํ
 เขเปตฺวา อาสเว สพฺเพ อรหตฺตํ อปาปุณฺนี ๑
 อิทฺธิสุ จ วสึ โหมิ ทิพฺพาย โสตฺธาตฺตยา
 เจโตปฺริยฌาณสฺส วสึ โหมิ มหามฺุเน ๑
 ปุพฺพเพนิวาลํ ชานามิ ทิพฺพจกฺขุ วิโลคิตํ
 สพฺพาสวปริกฺขีณา นตฺถิ ทานิ ปุณฺพภโว ๑
 อตฺถมฺมนิรุตฺตํ ปฏฺฐิภาณเ ตเถว จ
 ฌาณํ เม วิมลํ สุทฺธํ พุทฺธเสฏฺฐจฺสฺส วาหสา ๑
 กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สฺมุหตา
 นาควํ พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสวา ๑
 สุวาคตํ วต เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐจฺสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ๑
 ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 จฬํภินฺญา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ ๑
 อิตฺถํ สุทํ เสลา ภิกฺขุณี อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ ๑

เสลาเถรียา อปทาน์ สมตฺตํ ๑

๑ ม. วิชฺชาโลกิ, ย. วิชฺชาโลกา ๑

๒ ม. ย. ปริปุจฺจิมฺจ ๑

๓ ม. ย. สจฺจุปสฺสํหิตํ ๑

๔ ม. ย. สจฺจตฺถานิ ๑

อุททาน์^๑

ชตฺตียพฺรหฺมณี เจว ตถา อุปลทายิกา
 ลิงคาลมาตา สุกฺกา จ อภีรฺปนฺนหา^๒ เจว
 อหุทฺมกาสิกา เจว ปุณฺณมา จ อมฺพปาลี เสลา ภิกฺขุณีตี^๓ ฯ

ชตฺตียกณฺณาวคฺโค จตฺตเถ ฯ

อปทาน์ นิฏฺฐิตํ ฯ

๑ ม.

อถ วคฺอุททาน์

สุเมธา เอกุโปสธา กุณฺฑลเกสี ชตฺตียา
 สหสฺสํ ติสตา คาธา สตฺตตาลีส ปิณฺฑิตา
 สห อุททานคาธาหิ คณฺโฑราย วิภาวิกิ
 สหสฺสํ ติสตํ คาธา สตฺต ปณฺณาสเมว จาติ ฯ

เถริกาปทาน์ สมตฺตํ ฯ

๒ ม. อภีรฺปา อหุทฺมกาสิกา ฯ

๓ ม. ปุณฺณมา จ อมฺพปาลี จ เปสลาติ จ ตา ทส
 คาธาโย ทฺวิสตานेतถ ทฺวิจตฺตาลีส จตฺตริ ฯ

สุตตหนตปิฎกเก ขุททกนิกายสส
พุทธรวโส

สุตตanutปิฎกเก ขุททกนิกายสุส

พุทธวิโส

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

รัตนจงกมนกถุโศ

[๑]

พรหฺมา จ โลกาศิปตี สมฺหปตี^๑

กตญฺชลี อนธิวรํ อยาจถ

สนฺตีธ สตฺตา อปฺปรชฺกฺษชาติกา^๒

เทเสหิ ฐมฺมํ อนุกมฺปิมี ปชฺนฺติ ฯ

^๓[ภควา โลกาศิปตี นรุตฺตโม

กตญฺชลีพรหฺมคณฺเหหิ ยาจิโต

สนฺตีธ ธีราปฺปรชฺกฺษชาติกา

เทเสตุ ฐมฺมํ อนุกมฺปิมี ปชฺ ฯ

เทเสตุ สฺสุคโต ฐมฺมํ เทเสตุ อมตฺปทํ

โลกานมฺนุกมฺปาย ฐมฺมํ เทเสตุ นายก]^๓ ฯ

สมฺปนฺนวิชฺชาจรณฺสฺส ตาทิโน

ชฺฐติ นฺตรสฺส นฺติมเทหฺชาริโน

๑ ม. สหฺมปตี ฯ ๒ ม. สตฺตาปฺปรชฺกฺษชาติกา ฯ ๓-๓ ม. ยฺ. อีมา คาทายเ นตฺถิ

ตถาคตสฺสปปฎิปุคฺคสฺส

อุปฺปชฺชิตฺติ การุญฺณตฺตา สพฺพสฺสฺสฺส ๗

*๑[๑] สุตฺวา ภควา สตฺถา อิทํ วจฺจนมฺพฺรวิ

อปรารุตา เต อมตสฺส ทวารา

เย โสตนฺนโต ปมฺญจฺนตฺตฺ สทฺธํ

วิทฺติสฺสณฺณํ ปคฺคณํ น ภาสี

ธมฺมํ ปณฺธิตํ มนฺุเชสุ พฺรหฺมฺมฺมฺมฺม ๗

[ภควา ตสฺมี สมฺเย

เวเนยฺยานํนุภมฺปโก

อชฺปาลนฺนโศรฺรทฺตฺมา

ปายาสี มฺุณฺิพฺุคฺโว ๗

อนฺุภฺกเมเนน คมเนเน

พาราณสีมฺุปาคมิ

ตสฺมี ทิ ปฺลลฺงกฺวเร

นิตฺติทิ ภควา ตทา ๗

ปญฺจนฺนํ วคฺคิยานญฺจ

ธมฺมจกฺกปฺปวตฺตติ

ทฺกขฺ ทฺกขฺสมฺุปฺปาทํ

นิตฺติโรธํ มคฺคมฺุตฺตมํ ๗

ปวตฺตติ ตํ ภควา

อิตฺติ เต ปญฺจวคฺคิยา

อญฺุจฺจารสโกฏฺติ ตทา

พฺรหฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺม คณฺา สทฺ ๗

ปจฺมสฺมี สนฺุณฺิปาเต

ธมฺมาภิสฺมยา ลภฺ

โกณฺุทญฺโณ ภทฺุทโย วปฺไป

มทานาโม จ อสฺสชฺชิตฺติ ๗

วินิตฺตา เตเนน ปเรเน

สพฺพเพปิ อนฺุภฺุพฺุส

อญฺุจฺจารสโกฏฺติ ตทา

พฺรหฺมฺมฺมฺมฺมฺมฺม คณฺา สทฺ ๗

ปจฺมสฺมี สนฺุณฺิปาเต

โสตาปตฺตติผลํ ตทา

อนฺุภฺกเมเนน คมเนเน

ราชคหฺมฺุปาคมิ ๗

เวพฺุวณฺมมหาวิทฺทาเร

วิทฺทาสี มฺุณฺิพฺุคฺโว

ตํ สุตฺวา พิมฺพิสาโร จ

ภควานฺุตมฺุปสฺงกมิ ๗

๑-๑ ม. ยฺ. อิมฺมา คาทาโย นตฺถิ ๗

เอกาทสนหุเตเนว	ปริวารา มหา อหุ
ทีปคณฐรูปมาลาทีนิ	ภควนุตมภิปุชยิ ๑
ตสุมี่ สماعيلเยว	กามาทีนว เทลยิ
เทสณาปรีโยसानะ	ราชานมปมุขั ตทา ๑
จตุราลีติสหสสถานั	ธมมาภิสมโย อหุ
ตัม สุตวาน ปิตา ราชา [๑]	นว พุตานิ เปสยิ ๑
นวลสหสสปริวาเรหิ	ปพพชชั ยาจเต มุณี
นวลสหสสปริวารา	อรหตตมุปาคมู ๑
กาฬุทายิ ปรีโยसानะ	ภิกขุเวสั คเหตุวา โส
สหสสปริวาเรหิ	ภควนุตัม นิมนตยิ ๑
นิมนตมธิวาเสตวา	มหามคัคั ปฏิปชชติ
วีสติสหสสภิกขุหิ	ปายาลิ สกยปุงคโว ๑
อนุกุกเมน คมเนน	กปิลวตถุมุปากมิ
โรหิณียา นทีตีเร	ปาฎิหารมกาลิ โส ๑
ตสุมี่ ปลลลงกมชฌมมหิ	นิสีหิ สกยปุงคโว
มหาเวสสนุตรธมมัม	เทเสตวา ภควา ปิตุ
จตุราลีติสหสสถานั	ธมมาภิสมโย อหุ] ^{๑*} ๑

น เหเต^๒ ชานนุติ สเทวมนุสสา
 พุทุโธ อยั กัทิสโก นรุตตโม
 อิทพิลลั ปณญาพลญจ กัทิสลั
 พุทุธพลลั โลกहितสส กัทิสลั ๑
 น เหเต ชานนุติ สเทวมนุสสา
 พุทุโธ อยั อีทิสโก นรุตตโม

๑ โป. เอตถนุตเร ภควนุตัม นิมนตยัตี ทิสสติ ๑

๒ ย. น โภ เต ๑ เอวมุปริปิ ๑

อิทธิพลํ ปณณาพลญจ อีทิส^๑
 พุทธพลํ โลกहितสส อีทิส
 หนุทาทํ ทสฺสยิสฺสสามิ พุทธพลํ อนุตฺตริ
 จงฺกมํ มาปยิสฺสสามิ นภ รตนมณฺฑลิตํ ๑

ภุมฺมา มหาราชิกา ดาวตีสสา
 ยามา จ เทวา ตฺลิตา จ นิมฺมิตา
 ปรนิมฺมิตา เยปิจ พุรฺหมกาเยกา
 อานนฺทิตา วิปฺลมกํสุ โสมสํ ๑
 โภภาสิตา จ ปจวี สเทวกา
 ปุณฺณ จ โลกนฺตริกา อสฺวฺตา
 ตโม จ ติพฺโพ วิหโต ตทา อหุ
 ทิสฺวาน อจฺเจรค ปาณฺฑิหิรํ ๑
 สเทวคณฺธพฺพมณฺุสฺสรกฺขเส
 อาภา อุพฺฟารา วิปฺลา อชಾಯถ
 อิมสฺมี โลกเ ปรฺสฺมี จฺภายเ
 อโหปี อุทฺธํ ติริยญจ วิตฺถตํ ๑
 สตฺตตฺตโม อนธิวโร วินายโก
 สตฺถา อหุ เทว มนฺุสฺสชฺชิตเ
 มหานุภาโว สตฺปฺญณฺลกฺขโณ
 ทสฺเสสิ อจฺเจรคปาณฺฑิหิรีย^๒ ๑

*^๑[ตฺสฺมี สมากเม สตฺถา อพฺภคคณฺตฺวา นภ ตเล
 ลีเนรฺูปพพตํ รรมํ จงฺกมํ มาปยิ ชีโน ๑

๑ ม. ย. เอทิสํ ๑ เหวมฺุปริปิ ๑ ๒ ม. อจฺเจรคํ ปาณฺฑิหิรํ ๑

๓-๓ ม. ย. อีมา คาถาโย นตฺถิ ๑

ทสทสฺสลิโลกชาตุ- เวทตา ชินสนฺติเก
 ตถาคตํ นมสฺสลิตฺวา พฺพุชฺชชฺร์ กวีรฺสุ เต]^{๑*} ๗
 โส ยาจิติ เหววเรน จกฺขฺมา
 อตถํ สเมกฺขิตฺวา ตทา นรุตฺตโม
 จงฺกมํ มาปยิ โลกนายโก
 สฺนฺนิมฺมิจิตํ สพฺพรตฺนนิมฺมิตํ ๗
 อิหฺธิ^๒ จ อาเทสนานุสฺสํ
 ติปาฏิหิเร ภควา วสี อหุ
 จงฺกมํ มาปยิ โลกนายโก
 สฺนฺนิมฺมิจิตํ สพฺพรตฺนนิมฺมิตํ ๗

ทสทสฺสลิโลกชาตุยา ลีเนรฺอุปพฺพุตฺตเม ฅมฺเภา
 ทสฺเสสิ ปฏฺธิปาฏิยา จงฺกเม รตฺนามเย ๗
 ทสทสฺส^๓ อติกฺกมฺม จงฺกมํ มาปยิ ชิโน
 สพฺพโสวณฺณมยา ปสฺเส จงฺกเม รตฺนามเย ๗
 ตฺลฺลสฺสงฺฆาณฺนฺวตฺตํ^๔ โสวณฺณผลกตฺตกา^๕
 เวทิกา สพฺพโสวณฺณา ทฺฆาโต ปสฺเสสุ นิมฺมิตา ๗
 มณฺนิมฺตฺตาวาลูกากิณฺเณ^๕ นิมฺมิโต รตฺนามโย
 โอภาเสติ ทิสฺสา สพฺพา สตรฺสีว อุกฺคโต ๗
 ตสฺมี จงฺกมเน ธีโร ทฺวตฺตีสวรลฺกฺขเณ
 วิโรจมาเน สมฺพฺพุโต จงฺกเม จงฺกมี ชิโน ๗
 ทิพฺพํ มนฺทารวํ ปุปฺผํ ปทฺมํ ปาริฉตฺตกํ
 จงฺกมเน โอภิรฺนฺติ สพฺเพ เทวา สฺมาคตา ๗
 ปสฺสนฺติ ตํ เทวสฺสงฺฆา ทสทสฺสลิ สฺมาคตา^๕

๑ ม. อิหฺธิ ๗ ๒ ม. ย. ทสทสฺสลิ ๗ ๓ ม. ย. ตฺลฺลสฺสงฺฆาณฺนฺวตฺตํ โสวณฺณผลกตฺตกา ๗

๔ ม. มณฺนิมฺตฺตาวาลูกากิณฺเณ ๗ ๕ ม. ปโมทิตา ๗

นมัสสมานา นิปตฺนติ ตุฏฺจหฺมฺจฺจา ปโมทิตา ฯ
 ดาวตีสา จ ยามา จ ตฺลิตฺตา จาปิ เทวตา
 นิมฺมานรตีโน เทวา เย เทวา วสวตฺตีโน
 อุทฺคคฺจิตฺตา สฺมฺนา ปสฺสนฺติ โลกนายกํ ฯ

สเทวนคฺนฺทพฺพมฺนุสฺสรกฺขสา

นาคา สฺปนฺณนา อถวาปิ กิณฺนรา

ปสฺสนฺติ ตํ โลกहितานุกมฺปกํ

นภว อจฺจุคฺคตจฺนทฺมณฺทลํ ฯ

อภสฺสรา สฺภากิณฺหา เวหฺปฺผลา อกฺนิฏฺฐา จ
 สฺสุทฺธสฺสุกฺกาวตฺถวสฺนา ติฏฺฐจฺนฺติ ปณฺชลิกฺตา ฯ

มฺุจฺจนฺติ ปฺุปฺฝํ ปน ปณฺจวณฺณิกํ

มฺนุทฺทาวร^๑ จนฺทนฺจฺจนฺณมฺิสฺสํ^๒

ภมฺนฺติ เจลานิ จ อมฺพเร ตทา

อโห ชีโน โลกहितานุกมฺปโก ฯ

ตุวํ สตฺถา จ เกตุ จ ฐไซฺยฺเย จ ปาณินฺ
 ปรายโน ปติฏฺฐา จ ทีโย จ ทิปฺทฺตฺโตมฺ ฯ
 ทสฺสทฺสฺสิโลกธาตฺยา เทวตฺยาโย มหิตฺธิกา
 ปริวาเรตฺวา นมฺสฺสนฺติ ตุฏฺจหฺมฺจฺจา ปโมทิตา ฯ
 เทวตา เทวกณฺณา จ ปสฺสนฺนา ตุฏฺจฺมานสา
 ปณฺจวณฺณิกปฺุปฺเพหิ ปุชฺชนฺติ นราสํ ฯ
 ปสฺสนฺติ ตํ เทวสฺงฺฆา ปสฺสนฺนา ตุฏฺจฺมานสา
 ปณฺจวณฺณิกปฺุปฺเพหิ ปุชฺชนฺติ นราสํ ฯ
 อโห อจฺจนฺริยํ โลก อพฺภฺตํ โลมหฺสนฺ

๑ ย. มนุทวาร ฯ ๒ ม. ย. จนฺทนฺจฺจนฺณมฺิสฺสิตํ ฯ อโโต ปรี อีทิสเมว ฯ

น เมทิสํ ภูตปุพพ์	อจเจอร์ โลมหंसํ ๑
สกสภุมิ ภาเว	นิลิติตวาน เทวตา
หสนติ ตา มหาหสิตํ	ทิสวานจเจอร์กํ นภ ๑
อากาศฐจา จ ภูมมฐจา	ติโณสนธิวาสโน ^๑
กตยชลี นมสฺสนติ	ตุฐจหฐจา ปโมทิตา ๑
เยปี ทีชยาฎกา นาคา	ปุญญวนโต มหิทิกกา
ปโมทิตา นมสฺสนติ	ปุชยนติ นรุตตมํ ๑
สงคฺตีโย ปวตฺตนติ	อมพเว อนิลยชเส
จมมนทฐานิ วาเทนติ	ทิสวานจเจอร์กํ นภ ๑
สงฆา จ ปณวา เจว	อโถปี เทณฐิมา พหุ
อนตลิกุชสมิ วชชยนติ	ทิสวานจเจอร์กํ นภ ๑
อพภูโต วต โน อชช	อุปปชชि โลมหंसโน
ฐวมตฺถลิตฺธิ ลภาม	ชโณ โน ปฐิปาฐิตโต ๑
พุทฺโธติ เตลํ สุตวาน	ปีติ อุปปชชิ ตาวเท
พุทฺโธ พุทฺโธติ กถยนฺตา	ติฐจฺนติ ปญชลิกตา ๑
หิงการํ สาธุการณจ	อุกุกุญฺจิสมฺปนานน ^๒
ปชา จ วิวิธา คคเน	วตฺตนติ ปญชลิกตา ๑
	คายนติ เสเฟนฺติ จ วาทยนติ จ
	ภูชานิปโณณฺติ ^๓ จ นจฺยนติ จ
	มุญจนติ ปุปฺผํ ปน ปญจวณฺณิกํ
	มนุทารวํ จนฺทนจฺณณฺมิสฺสํ ^๔ ๑

๑ ม. ย. ตินปนฺถนิวาสโน ๑ ๒ ม. หิงการา สาธุการา จ อุกุกุญฺจิสมฺปนํ ๑

๓ ม. ย. ภูชานิ ปโณณฺติ ๑ ๔ ม. จนฺทนจฺณณฺมิสฺสํ

ยถา ตุยหัง มหาวีร
 ฐชั วชิรปฎากา^๑
 รฐเป สีเล สมามิหิ
 วิมุตติยา อสมสโม
 ทสภาคพลั กายเ
 อิทฐิพเลน อสโม
 เอวั สพพคณฺฐเปตัง
 มหามุณี การุณิกัง
 อภิวาหนัง โถมนนฺจ
 นมสฺสนนฺจ ปุชณฺจ
 เย เกจิ โลเก วนฺทเนยฺยา
 สพพเสฏฺโฐ มหาวีร
 สารีปุตฺโต มหาปณฺโณ
 คิซฺฌกฺกุณฺโณ จิตฺเตยว
 สุผุสฺสํ สาลราชว
 มชฺฌนฺตีกเว สूरียัง
 ชลนฺตัง ทีปรุกขัง
 พุยามปฺปภานุรณฺชิตัง
 ปณฺจนฺนัง ภิกขุสฺตณฺนัง
 ชีณาสวานัง วิมลนํ
 โลกปฺปสทณฺนํ นาม
 อเมหิปี ตตฺถ คนฺตวาน
 เอถ สพฺเพ คมิสฺสาม

ปาเทสุ จกฺกลกฺขณํ
 วฑฺฒมานงฺกุสาปิตัง ฯ
 ปณฺณาย จ อสทิสฺโส
 ฐมฺมจกฺกปฺปวตฺตเน ฯ
 ตุยหัง ปากตีกัง พลั
 ฐมฺมจกฺกปฺปวตฺตเน ฯ
 สพฺพงฺคสมฺมุปากตัง
 โลกนาถัง นมสฺสท ฯ
 วนฺทนนฺจ ปสฺสณํ
 สพฺพํ อรทสิ ตูวั ฯ
 วนฺทนํ อรทนฺติ เย
 สทิสฺโส เต น วิชฺชติ ฯ
 สมามิชฺฌณนโกวิทโ
 ปสฺสติ โลกนายกัง ฯ
 จนฺทว คคเน ยถา
 โอลเกติ นรทสภัง ฯ
 ตรฺรณสूरียัง อุกคตัง
 ปสฺสติ โลกนายกัง ฯ
 กตทิกฺจจัน ตาทินํ
 ชเนน สนฺนิปาตยิ ฯ
 ปาฐิหิรั นิตสฺสยิ
 วนฺทิสฺสาม มยํ ชินํ ฯ
 ปุจฺฉิสฺสาม มยํ ชินํ

๑ ม. ฐวชิรปฎากา ฯ

กงขี้ วิโนทยิสสาม
 สาธุตติ เต ปฐิสสุตวา
 ปตตจิวรมาทาย
 ซีณาสเวหิ วิมเลหิ
 สาริปุตโต มหาปณโณ
 เตหิ ภิกขุหิ ปริวุโต
 ลีพนโต^๑ เทโว คคเน
 อุกกาสิตถจ ขิปิตถจ
 สคารวา สบปติสสา
 อุปสงกมิตวา ปสฺสนติ
 นภอ อจจุคคตํ วีร^๒
 ชลนตํ ที่ปรุกขว
 มชฺฉนตติเกว สุริยํ
 ปณจภิกขุสตา สพเพ
 รหทมิว วิปฺปสนนํ
 อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน
 นมสฺสมานา นิปตฺนติ
 สาริปุตโต มหาปณโณ
 สมาริชฺชมานกุสโล
 คชฺชิตโต^๓ กาลเมโฆว
 อิทธิพลน อสโม
 มหากสฺสปเถโรปิ

ปสฺสิตวา โลกนายกํ ๑
 นิปกา สํวฺตินฺหุริยา
 ตรมานา อุปาคมฺ ๑
 ทนฺเตหิ อุตฺตเม ทเม
 อิทธิยา อุปสงกมि ๑
 สาริปุตโต มหาคณิ
 อิทธิยา อุปสงกมि ๑
 อชฺฉนฺเปกฺขิตวาน สฺพพตา
 สมฺพทฺธํ อุปสงกมฺ ๑
 สยมมฺ ๑ โลกนายกํ
 จนฺทว คคเน ยถา ๑
 วิชฺชว คคเน ยถา
 ปสฺสนติ โลกนายกํ ๑
 ปสฺสนติ โลกนายกํ
 สฺมุลลํ ปทุมํ ยถา ๑
 ตฺมุจฺหฺมุจฺจา ปโมทิตา
 สตฺถุโน จกฺกลกฺขณ ๑
 โกรณฺทสมฺสาทิสो
 วนฺทติ โลกนายกํ ๑
 นิลูปฺปสฺมสาทิสो
 โมคคฺลลาโน มหิทธิโก ๑
 อุกคตกนกสนฺนิโก^๔

๑ ม. ย. ลีพนโต ๑

๒ ม. วีร ๑

๓ ม. คชฺชิตา ๑

๔ ม. อุตฺตตฺตกนกสนฺนิโก ๑

ฐุตคฺเณ อคฺคณิกฺขิตฺโต
 ทิพฺพจกฺขุณ^๑ โย อคฺโค
 ฌาติเสฏฺโฐ ภควโต
 อาปตฺตือนาปตฺตียา
 วินเย อคฺคณิกฺขิตฺโต
 สฺขุมนิปฺปนตถปญฺญิวโร
 อิลิ มนฺตานิยา ปฺตฺโต
 เอเตสํ จิตฺตมถฺยา
 กงฺขจฺเจโท มหาวโร
 จตฺตารโ เต อสงฺเขยฺยา
 สตฺตกาโย จ อากาโส
 พุทฺธฌาณํ อปฺปเมยฺยํ
 กิเมตํ อจฺฉริยํ โลก
 อณฺเณ พหุ อจฺฉริยา
 ยทาหํ ตฺลิตฺเต กาเย
 ทสฺสทฺสฺสี สฺมาคฺมม
 กาโลย^๓ เต มหาวโร
 สทฺวํ ทารยฺนโต
 ตฺลิตฺตา กายา จวิตฺวาน
 ทสฺสทฺสฺสี โลกชาตุ
 ยทาหํ มาตฺตฺกฺจฺฉิตฺโต
 สาธฺกการํ ปวตฺตฺนฺตฺติ
 โอภฺกนฺตฺติ^๕ เม สโม นตฺถิ

โธมิโต สตฺถฺวณฺณโต ๑
 อนฺุรฺุโร มหาคณิ
 อวิฑูเรว ติฏฺฐจฺติ ๑
 สเตกิจฺฉาย โกวโร
 อฺปาสิ สตฺถฺวณฺณโต ๑
 กถิกานํ ปวโร คณิ
 ปฺนฺเณ นามาติ วิสฺสุโต ๑
 โอบมฺมกฺุสโล มฺนิ
 กเถสิ อตฺตเน คฺณํ ๑
 โภภฺยิ เยสํ น นายติ
 จกฺกวาฬํ อนนฺตกา
 น สกฺกา เอเต วิชานิตฺุ ๑
 ยํ เม อิทฺธิวิฑูพฺพนํ
 อพฺภูตา โลมหนฺสนา ๑
 สนฺตฺลิตฺโต นามหนํ ตทา
 ยาจฺนฺตฺติ อณฺชฺลิตฺ^๒ มมํ ๑
 อฺปฺปชฺช มาตฺตฺกฺจฺฉิยํ
 พุชฺฉสฺสุ อมตฺปํ ๑
 ยทา โอภฺกมฺมิ กฺุจฺฉิยํ
 กมฺปติ^๔ ฐรณิ ตทา ๑
 สมฺปชาโนว นิกฺขมฺมิ
 ทสฺสทฺสฺสี ปกมฺปถ ๑
 ชาติโต อภินิกฺขเม

๑ ม. ทิพฺพจกฺขุณํ ๑ ๒ ม. ปณฺชฺลิตฺ ๑ ๓ ม. กาโล โข ๑ ๔ ม. ย. กมฺปิตฺถ ๑
 ๕ ม. โอภฺกนฺตฺติ ๑

สมโพธิย์ อหิ์ เสฏโฐ
 อโห อจฺฉริยํ โลก
 ทสสทสฺสี โลกชาตุ
 โอภาโส จ มหา อาสิ
 ภควา จ ตมฺหิ สมเย
 สเทวกํ ทสฺสยนฺโต
 จงฺกเม จงฺกมณฺโต
 อนุตฺรา น นิวตฺเตติ
 สารีปฺตฺโต มหาปณฺโณ
 ปณฺณาย ปารมิปฺตฺโต
 กิ์ทิสฺ เต มหาวีร
 กิมฺหิ กाले ตยา วีร
 ทานํ ลีลณฺจ เนกขมฺมํ
 ขนฺตีสจฺจมธฺมิกฺขานํ
 ทสปรามิ์ ๑มหาวีร
 กถํ อูปปรามิ์ ปุณฺณนา
 ๒[กติกมฺมธฺมิกฺขาย
 กิ์ทิสฺ ปารมิ์ โหนฺติ
 เมตฺตา กรุณา มุทิตา
 กิ์ทิสํ พุทฺธธมฺมานํ
 ตสฺส ปุณฺโณ วิยากาลิ
 นิพฺพาปยฺนฺโต หทยํ

ธรรมจกฺกปฺวตฺตเน ๑
 พุทฺธานํ คุณมฺหนฺตตา
 จปฺปการํ ปกมฺปถ
 อจฺฉเร โลมหํสนํ ๑
 โลกเชฏฺโฐ นรทสฺส
 อิทฺธิยา จงฺกมิ์ ชิโน ๑
 กเถสิ โลกนายโก
 จตฺตฺตเถ จงฺกเม ยถา ๑
 สฺมาธิชฺฌานโกวิท
 ปุจฺฉติ โลกนายกํ ๑
 อภินิหาโร นรุตฺตม
 ปตฺติตา โพธิมุตฺตมา ๑
 ปณฺณาวิริยณฺจ กิ์ทิสํ
 เมตฺตฺตฺตฺตฺตฺต ๑ กิ์ทิสฺ ๑
 กิ์ทิสฺ ๑ โลกนายก
 ปรมตฺตปรามิ์ กถํ ๑
 อธิปติ จ กิ์ทิสฺ
 ธีรา โลกสฺมิ กิ์ทิสฺ ๑
 อูปกฺขา จาปิ กิ์ทิสฺ
 เกวลํ ปริปุรย]๒
 กรวิกรมชฺฐริโร
 ทสยฺนฺโต สเทวกํ ๑

๑-๑ ม. ตยา วีร กิ์ทิสฺ ๑ ๒-๒ ม. ย. อิมฺมา คาทาโย นตฺถิ ๑

อตีตพุทธาน ชินาน เทลิตัง
 นิกิหิตัง พุทธปรมปราศตัง
 ปุพฺเพ นีวาसानุคตาย พุทธิยา
 ปกาสมัย โลกहितัง สเทเวเก ฯ
 ปีติปาโมชชชนนัง โสภสสลวิเนทนัง
 สพฺพสมฺปตฺติปฏิลาภัง °จิตฺตัง กตฺวา° สุณนถ เม ฯ
 มหนิมฺมทนัง โสภนุทัง สํสารปริโมจนัง
 สพฺพทุกฺขกฺขยํ มคฺคัง สกฺกจฺจํ ปฏิปชฺชถาตี ฯ
 รตนจฺงกมณกณฺโฑ นินฺนุจฺโิตเ ๑

ปัจฉิม ที่ปงฺกรพุทฺธวโร^๑

[๒] กปฺเป จ สตสทสเส
 อมรํ นาม นครํ
 ทสฺหิ สทฺเทหิ อวิวิตฺตํ
 ทตฺถิสทฺทํ อสฺสสทฺทํ
 ขาทถ ปิวถ เจว
 นครํ สพฺพทสมฺปนฺนํ
 สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺนํ
 สมิทฺธํ เทวนครว
 นครเ อมรวตฺติยา
 อเนกโกฏฺฐิสนฺนิจฺจโย
 อชฺฌมายิโก มนฺตฺตโร
 ลกฺขเณ อิตฺทิสเส จ
 รโหโคโต นิสฺสิตฺวา
 ทฺกฺโข ปฺนพฺภโว นาม
^๒[สมฺโมหํ มรณํ ทฺกฺขํ
 ชาตฺถมฺโม ชรทฺมฺโม
 ชรํ อมรํ เขมํ
 ยนฺนุณฺมิํ ปฺตฺติกาโย
 ฉทฺทยิตฺวาน คจฺเจยฺยํ
 อตฺถิ เหหิตฺติ โส มคฺโค
 ปฺริเยสฺสสามิ ตํ มคฺคํ

จตุโร จ อสงฺขิเย
 ทสฺสเนยฺยํ มโนรมํ ๑
 อนนฺปาณสมายุตํ
 เภริสงฺขรธาณิ จ ๑
 อนนฺปาเนน โสสิตํ
 สพฺพทสมฺมุปาคตํ ๑
 นานาชนสมากุลํ
 อาวาสํ ปุณฺณมมฺมินํ ๑
 สุเมธํ นาม พฺรทฺหมโณ
 ปฺหุตฺชนนฺธณฺวา ๑
 ติณฺณํ เวทาน ปารคฺค
 สทฺธมฺเม ปารมี คโต ๑
 เอวํ จินฺเตสฺสินฺตทา
 สรีรฺรสฺส ปภทฺนํ ๑
 ชราย อภิมทฺทิตํ^๓
 พฺยทฺธิมฺโม จหนฺตทา^๓
 ปฺริเยสฺสสามิ นิพฺพุตฺตี ๑
 นานากุณฺนปฺปฺริตํ
 อนนฺเปกฺโข อนตฺถิโก ๑
 น โส สกฺกา น เหนฺตฺเย
 ภวโต ปฺริมุตฺติยา ๑

๑ ม. สุเมธปตฺตนาถา ๑ ๒-๒ ม. ยฺย อชฺฌมคธา นตฺถิ ๑ ๓ ม. สทฺ ททา ๑

ยถาปิ ทุกฺขเ วิชฺชนฺเต
 เอวํ ภเว วิชฺชมาเน
 ยถาปิ อุณฺห วิชฺชนฺเต
 เอวํ ติวิธคฺคิ วิชฺชนฺเต
 ยถาปิ ปาเป วิชฺชนฺเต
 เอวเมว ชาติ วิชฺชนฺเต
 ยถา คฺวุถคโถ ปุริโส
 น คเวสตี [๑] ตฬากํ
 เอวํ กิเลสมลโธวณํ
 น คเวสตี ตฬากํ
 ยถา อริหิ ปริรฺกฺโธ
 น ปลายตี โส ปุริโส
 เอวํ กิเลสปริรฺกฺโธ
 น คเวสตี ตํ มคฺคํ
 ยถา พฺยาธิโก ปุริโส
 น ติกิจฺฉาเปตี ตํ พฺยาธิ
 เอวํ กิเลสพฺยาธิหิ
 น คเวสตี อาจริยํ
 ๒[ยนฺนฺนิมํ ปฺุตติกายํ
 จทฺทยิตฺวาน คจฺเจยฺยํ
 ยถาปิ กุณฺเป ปุริโส
 โมจยิตฺวาน คจฺเจยฺย

สฺขํ นามปิ วิชฺชตี
 วิภาโว อิจฺฉิตพฺพโก ๑
 อปรํ วิชฺชตี สีสลํ
 นิพฺพานํ อิจฺฉิตพฺพกํ ๑
 กल्याณมปิ วิชฺชตี
 อชาติ อิจฺฉิตพฺพกํ ๑
 ตฬากํ ทิสฺวาน ปฺูริตํ
 น โทโส ตฬากสฺส โส ๑
 วิชฺชนฺเต อมตฺนตเพ
 น โทโส อมตฺนตเพ ๑
 วิชฺชนฺเต คมนํเป
 น โทโส อณฺชสสฺส โส ๑
 วิชฺชมาเน ลีเว ปเถ
 น โทโส ลีวมณฺชเส ๑
 วิชฺชมาเน ติกิจฺฉเก
 น โส โทโส ติกิจฺฉเก ๑
 ทฺกฺขิตโต ปริปีฬิตโต
 น โส โทโส วินายเก ๑
 นานากุณฺเปปฺูริตํ
 อนเปกฺโข อนตฺถิโก]๒ ๑
 กณฺเฐ พนฺธํ ชิคฺฉุจฺฉิยํ
 สฺขี เสรี สยํ วลี ๑

๑ ม. ย. เอตถนฺตเร ตนฺตี ทิสฺสตี ๑

๒-๒ ม. ย. อีมา คาถา นตฺถิ ๑

ตเถวิมํ ปุตติกายํ
 ฉททยิตฺวาน คจฺเจยฺยํ
 ยถา อุสฺสาสจฺานมฺหิ^๑
 ฉททยิตฺวาน คจฺฉนฺติ
 เอวเมวาทํ อิมํ กายํ
 ฉททยิตฺวาน คจฺฉิสฺสํ
 ยถาปิ ชฺชชฺรํ นาवं
 สามิกา ฉททยิตฺวาน^๓
 เอวเมวาทํ อิมํ กายํ
 ฉททยิตฺวาน คจฺฉิสฺสํ
 ยถา ปุริโส โฉเรหิ
 ฆณฺฑจฺเจทฺทยํ ทิสฺวา
 เอวเมว อยํ กายो
 ปทายิมํ คมิสฺสามิ
 เอวาทํ จินฺตยิตฺวาน
 นาถานาถานํ ทตฺวาน
 หิมวฺนตฺสสวิทฺุเร
 อสฺสโม สุกฺโต มยฺหํ
 จงฺกมํ ตตฺถ มาเปสึ
 อภฺุจฺจฺณสมฺเปตํ
 สากฺกํ ปชฺหิ ตตฺถ
 วากจึรํ นิวาเสสึ
 อภฺุจฺโทสฺสมาภิณฺณํ

นานากุณฺปสณฺจยํ
 อนเปกฺโข อนตฺถิโก ๑
 กรึสํ นรนาโรโย
 อนเปกฺขา อนตฺถิกา ๑
 นานากุณฺปปุริตํ
 วจฺจํ กตฺวา ยถา กุฎฺฐิ ๑
 ๒ปลุตฺตํ อุทกคานี^๒
 อนเปกฺขา อนตฺถิกา ๑
 นวจฺฉิทฺุทํ ชฺวสฺสวํ
 ชินฺธุณฺนาวํ สามิกา ๑
 คจฺฉนฺโต ฆณฺฑทฺมาทฺย
 ฉททยิตฺวาน คจฺฉติ ๑
 มหาโจรสฺโม วิย
 กุสฺลจฺเจทฺหนา ฆยา ๑
 เนกโกฏฺฐิสฺตํ ธนํ
 หิมวฺนตํ อุปาคมี ๑
 ธมฺมิโก นาม ปพฺพโต
 ปณฺณสาลา สุมฺาปีตา ๑
 ปณฺจโทสฺวิวชฺชิตํ
 อภิณฺญาพลมาหรี ๑
 นวโทสมฺุปาคตํ
 ทฺวาทสฺคณฺมุปาคตํ ๑
 ปชฺหิ ปณฺณสาลกํ

๑ ม. ย. อุจฺจารณฺจฺานมฺหิ ๑ ๒-๒ ม. ย. ปลุคฺคํ อุทกคานี ๑
 ๓-๓ ม. ย. สามิ ฉททฺเตตฺวา คจฺฉนฺติ ๑

อุปากมี รุกขมุล
 วาปีตํ โรปีตํ ฐณณํ
 อเนกคุณสมปนฺนํ
 ตตฺถปฺปชานํ ปทหี
 อพฺภนฺตรมฺหิ สตฺตทาเห
 เอวํ เม ลีหฺธิปตฺตสฺส
 ทิปฺงฺกโร นาม ชีโน
 อุปฺปชฺชนฺเต จ ชายนฺเต
 จตฺุโร นิมิตฺเต นาทฺุทลํ
 ปจฺจนฺตเทสฺวิสเย
 ตสฺส อากมฺนํ มคฺคํ
 อหฺนฺเตน สมเยน
 ฐนฺนโต วากจฺีวานิ
 เวทชาตํ ชนํ ทิสฺวา
 โอโรหิตฺวานน คคฺนา
 ตฺุจฺจหฺนฺนุจํ ปมฺุทิตโต
 กสฺส โสธียตี มคฺโค
 เต เม ปุณฺณสา วียากํสุ
 ทิปฺงฺกโร นาม ชีโน
 ตสฺส โสธียเต^๑ มคฺโค
^๒พุทฺุโรติ มม สุตฺวาน^๓
 พุทฺุโร พุทฺุโรติ กถยฺนฺโต
 ตตฺถ จตฺวา วิจฺินฺเตลลํ

คฺุณเหหิ^๑ ทสฺสุปาคตํ ๑
 ปชฺหี นีรวเสสโต
 ปวตฺตผลมาทฺยํ ๑
 นิสชฺชฎฺฐานจงฺกเม
 อภฺิณฺญาพลปาปฺุณี ๑
 วลลํกุตฺตสฺส สาสเน
 อุปฺปชฺชชฺช โลกนายโก ๑
 พุชฺชณฺเต ฐมฺเมทสฺสเน
 ฌานรตฺติสมปฺปิโต ๑
 นิมนฺเตตฺวา ตถาคตํ
 โสเชนฺติ ตฺุจฺจมานสา ๑
 นิกฺขมิตฺวา สกสฺสมา
 คจฺจคามิ อมฺุพฺเร ตทา ๑
 ตฺุจฺจหฺนฺนุจํ ปโมทิตํ
 มนฺุสฺเส ปุจฺฉิ ตาวเท ๑
 เวทชาโต มหาชโน
 อณฺุชลํ วฏฺุมายนํ ๑
 พุทฺุโร โลเก อนฺุตฺตโร
 อุปฺปชฺชชฺช โลกนายโก
 อณฺุชลํ วฏฺุมายนํ ๑
 ปิตฺติ อุปฺปชฺชชฺช ตาวเท
 โสมนฺุสฺลํ ปเวทฺยํ ๑
 ตฺุจฺจจํ ลํวํคฺคมานโส

๑ ม. ย. คฺุณ ๑

๒ ม. ย. โสธียตี ๑

๓-๓ ม. พุทฺุโรติวจนํ สุตฺวาน วจนํ ๑

อธิ วิชานิ โรปิสุสั
 ยทิ พุทฺธสฺส โสเธธ
 อหंपิ โสธยิสฺสามิ
 อหंसุ เต มโม่กาเส^๑
 พุทฺโธ พุทฺโธติ จินฺเตนฺโต
 อนินฺนิจิเต มโม่กาเส
 จตุหิ สตสฺสเสหิ
 ซีณาสเวหิ วิมเลหิ
 ปจฺจคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺค
 อาโมทิตา นรมฺร
 เทวา มนุสฺสเส ปสฺสนฺติ
 อุโภปิ เต ปณฺชลิกา
 เทวา ทิพฺเพหิ ตฺริเยหิ
 อุโภปิ เต วชฺชยนฺตา
 ทิพฺพํ มนุทวารวํ ปุปฺผํ
 ทิโสทิสํ โเอกิรฺนฺติ^๒
 ทิพฺพํ จนฺทนฺจฺจณฺณจ
 ทิโสทิสํ โเอกิรฺนฺติ
 จมฺปกํ สลฺหํ นีป
 ทิโสทิสํ โเอกิรฺนฺติ
 เกเส มุณฺจิตฺวาหํ ตตฺถ
 กลเล ปตฺถริตฺวาน
 อกฺกมิตฺวาน มํ พุทฺโธ

ชโณ เว มา อุปฺจจคา ฯ
 เอโกกาลํ ททาธ เม
 อณฺชลํ วณฺณฺมายนํ ฯ
 โสเธตฺถุ อณฺชลํ ตทา
 มคฺคํ โสธเมหนฺตทา ฯ
 ทิปงฺกรโ มหามฺนิ
 จฬฺภิณฺณเยหิ ตาทิหิ
 ปณฺธิปชฺชิ อณฺชลํ ชิโน ฯ
 วชฺชยนฺติ เภริโย พหุ
 สาธฺกาวํ ปวตฺตยฺยํ ฯ
^๒มนุสฺสา ปสฺสนฺติ เทวตา^๒
 อณฺยณฺติ ตถาคตํ ฯ
 มนุสฺสา มานุสฺสเกหิ^๓ จ
 อณฺยณฺติ ตถาคตํ ฯ
 ปทุมํ ปาริฉตฺตํ
^๔อากาเส นภคา มฺรฺ^๕ ฯ
 วรรณฺณจ เภวลํ
 อากาเส นภคา มฺรฺ ฯ
 นาคปฺนฺนาคเกตํ
 ภูมิตลคฺคตา นรา ฯ
 วากจิวํ จ จมฺมกํ
 อวฺกฺชฺไซ นิปชฺชหํ ฯ
 สห ลิสฺเสหิ คจฺจตฺ

๑ ม. ย. มโม่กาฬํ ฯ

๒-๒ ม. ย. มนุสฺสาปิ จ เทวตา ฯ

๓ ม. มานุสฺสเกหิ ฯ

๔ ย. อุภฺธิปฺนฺติ ฯ

๕ ม. อากาสนภคตา มฺรฺ ฯ

เหนรณชราย ตีรมหิ
 ปฏฺยิตตวรมคเคน
 ตโต ปทกฺขินํ กตฺวา
 อสฺสตฺถรูกฺขมฺมูลมฺหิ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สุทฺโธทโน นาม
 โกลิตฺ อฺปฺติสฺโส จ
 อนาสวา วีตฺราคา
 อานนฺโท นามฺปฏฺจจาโก
 เขมา อฺปฺปลวณฺณา จ
 อนาสวา วีตฺราคา^๑
 โโพธิ ตสฺส ภควโต
 จิตฺโต จ หตฺถาพฺวโก
 นนฺทมาตา จ อุตฺตฺรา
 อายุ วสฺสสํ ตสฺส
 อิทํ สุตฺวาน วจนํ
 อโมทิตา นรมฺรู
 อุกฺกุฏฺจิสฺสทฺทา วตฺตฺนฺติ
 กตฺถชฺลี นมฺสฺสนฺติ
 ยทิมสฺส โลกนาถสฺส
 อนาคตฺมฺหิ อทฺธาเน
 ยถา มนุสฺสา นทึ ตฺรนฺตา
 เหฏฺฐาติตฺถ^๒ คเหตฺวาน

ปายาสํ อทิ^๑ โส ชินเ
 โโพธิมฺมูลมฺหิ เอหิติ ๑
 โโพธิมณฺฑํ อนฺตฺตฺร^๒
 พุชฺฌิสฺสติ มหายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อยํ เหลสฺสติ โคตโม ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวกา
 สนฺตฺจิจฺจฺตา สฺมาหิตา
 อฺปฺฏฺจิสฺสติมํ ชินํ ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวิกา
 สนฺตฺจิจฺจฺตา สฺมาหิตา ๑
 อสฺสตฺถเถติ ปวฺจฺจติ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺจกา ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺจิกา
 โคตมสฺส ยสฺสลิโน^๔ ๑
 อสมสฺส มเหลิโน
 ๕ พุทฺธวีสฺงฺกูโร อยํ^๕ ๑
 อปฺโผณฺนฺติ หสนฺติ จ
 ทสฺสทสฺสี สทฺเวกา ๑
 วิรชฺฌิสฺสาม สาสนํ
 เหลสฺสาม สมฺมุขฺยา อิมํ ๑
 ปฏฺฐิติตฺถํ วิรชฺฌิม
 อุตฺตฺรนฺติ มหานทึ ๑

๑ ม. อท, ย. อาทา ๑ ๒ ม. อนฺตฺตฺโร ๑ ๓ ย. วีตฺมลา ๑ อิตฺ ปรั อีทิสฺเมว ๑
 ๔-๔ ม. ย. อยํ อทฺตฺคคาถา นตฺถิ ๑ ๕-๕ ม. พุทฺธวีสฺ กิร อยํ ๑ ๖ ม. ย. เหฏฺฐาติตฺถ ๑

เอวเมว มยํ สพุเพ
 อนาคตมฺหิ อทฺธานเ
 ที่ปงฺกโร โลกวิฑู
 มม กมมํ ปกิตฺเตตฺวา
 เย ตตฺถ อาสุํ ชินฺปฺตฺตา
 ๒ เทวา มนุสฺสา อสุรา ยกฺขา^๒
 ทสฺสนํ เม อติกฺกนฺเต
 สยนา วุฏฺฐจิตฺวาน
 สุเขน สุขิตฺโต โหมิ
 ปิตฺติยา จ อภิสฺสนโน
 ปลฺลนฺเกน นิสิตฺตฺวา
 วสิญฺโต อหํ ฉานเ
 สหสฺสลิยมฺหิ โลกมฺหิ
 อสโม อิทฺธิมฺเมสุ
 ปลฺลนฺกาภฺชเน มยฺหํ
 มหานาหํ ปวตฺเตสุํ
 ยา ปุพุเพ โฟตฺสฺตฺตานํ
 นิमितฺตฺตานิ ปทิสฺสนฺติ
 สีสํ พฺยาปคตํ^๔ โหติ
 ตานิ อชฺช ปทิสฺสนฺติ
 ทสฺสทสฺสี โลกธาตฺ
 ตานิ อชฺช ปทิสฺสนฺติ
 มหาวาตา น วายนฺติ

ยถิ มุญฺจามิมํ ชินํ
 เหลสฺสาม สมนุชฺชา อิมํ ๑
 อาหุตฺตินํ ปฏฺิคฺคโห
 ทกฺขิณปาทมฺพุทฺธิ ๑
 สพุเพ^๑ ปทกฺขิณมกํสุ มํ
 อภิวาเทตฺวาน ปกฺกมฺ ๑
 สสงฺฆเ โลกนายนเ
 ปลฺลนฺกํ อาภุชฺชิตฺตา ๑
 ปาโมชฺเชน ปโมทิตฺ
 ปลฺลนฺกํ อาภุชฺชิตฺตา ๑
 เอวํ จินฺเตสฺสิทํ ตทา
 อภิญฺญาปารมฺิงคฺโต^๓ ๑
 อสโย นตฺถิ เม สมา
 อลภี อีทิสํ สุขํ ๑
 ทสฺสทสฺสาธิวาสินเ
 ชฺวํ พุพุโธ ภวิสฺสลิ ๑
 ปลฺลนฺกาวรมาภฺช
 ตานิ อชฺช ปทิสฺสเร ๑
 อญฺญนฺจ อฺปสฺมมตฺติ
 ชฺวํ พุพุโธ ภวิสฺสลิ ๑
 นิสฺสทฺทา โหติ นิสฺสทฺทา
 ชฺวํ พุพุโธ ภวิสฺสลิ ๑
 น สนฺทฺนฺติ สวณฺตฺติโย

๑ ม. ย. อิทํ นตฺถิ ๑

๒-๒ ม. ย. เทวา มนุสฺสา อสุรา จ ๑

๓ ม. ย. อภิญฺญาสุ ปารมฺีคฺโต ๑

๔ ม. พฺยปคตํ ๑

ตานิ อชฺช ปทิสฺสนฺติ
 ถลชา ชลชา^๑ ปุปฺผา
 เตปชฺช ปุปฺผิตา สพฺเพ
 ลตา วา ยทิวา รุกฺขา
 เตปชฺช ผลิตา สพฺเพ
 อากาสฏฺฐา จ ภูมฺมฏฺฐา
 เตปชฺช รตนา โชตฺนฺติ
 มานุสฺสิกา จ ทิพฺพา จ
 เตปชฺช โภ อภิวรฺนฺติ
 วิจิตฺตปุปฺผา คคฺนา
 เตปิ อชฺช ปทิสฺสนฺติ^๓
 มหาสมฺมุทโท อามุชฺติ
 เตปชฺช โภ อภิวรฺนฺติ
^๔นिरเย ทสฺสทสฺเส^๔
 เตปชฺช นิพฺพุตา อคฺคิ
 วิมโล โหติ สุริโย
 เตปิ อชฺช ปทิสฺสนฺติ
 อโนวฺภูเจเน^๕ อุทกํ
 ตํปชฺช พุทฺธิชฺชเต มหิยา
 ตาราณนา วิโรจฺนฺติ
 วิสาชา จนนฺติมายฺตุตา
 วิลาสยา ทรีสยา
 เตปชฺช อาสยา ฉฺหุตา

ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสลิ ๑
 สพฺเพ ปุปฺผนฺติ ตาวเท
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสลิ ๑
^๒ผลํ ธาเรนฺติ^๒ ตาวเท
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสลิ ๑
 รตนา โชตฺนฺติ ตาวเท
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสลิ ๑
 ตฺริยา วชฺชนฺติ ตาวเท
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสลิ ๑
 อภิวรฺนฺติ ตาวเท
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสลิ ๑
 ทสฺสทสฺสี ปกมฺปติ
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสลิ ๑
 อคฺคิ นิพฺพนฺติ ตาวเท
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสลิ ๑
 สพฺพา ทิสฺสนฺติ ตารกา
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสลิ ๑
 มหิยา อุพฺพิชฺชิตฺติ ตาวเท
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสลิ ๑
 นกฺขตฺตา คคฺนมนฺทฺทเล
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสลิ ๑
 นิกฺขมฺนฺติ สกาสยา
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสลิ ๑

๑ ม. ยุ. ทกฺขา ๑ ๒-๒ ม. ผลภารา โหนฺติ ๑ ๓ ม. ปวสฺสนฺติ ๑
 ๔-๔ ม. นรเยปี ทสฺสทสฺเส ๑ ๕ ม. อโนวฺภูเจเน ๑

น โหติ อรติ สตุตตานัง
 เตปชช สพเพ สนตุฏฐา
 โรคา ตนฺอุปสมฺมฺนฺติ^๑
 ตานิปชช^๒ ปทิสฺสนฺติ
 ราโค ตทา ตนฺ โหติ
 เตปชช วิคตา สพเพ
 ภยํ ตทา น ภวติ
 เตน ลิงฺเคน ชานาม
 รโชนฺทฺธฺสฺติ อฺทฺธํ
 เตน ลิงฺเคน ชานาม
 อนิฏฺฐคฺคฺนฺโร ปกฺกมฺติ
 โสปชช วายติ คฺนฺโร
 สพเพ เทวา ปทิสฺสนฺติ
 เตปชช สพเพ ทิสฺสนฺติ
 ยาวตา นิริยา นาม
 เตปชช สพเพ ทิสฺสนฺติ
 กุฏฺฐา^๓ กวาฏฺฐา เสลา จ
 อากาสฏฺฐตา เตปชช
 จฺจฺติ จ อฺอุปตฺติ จ
 ตานิ อชฺช ปทิสฺสนฺติ
 ๔[อิมเ นิมิตฺตทา ทิสฺสนฺติ
 ทพฺพํ ปคฺคยฺห วิริยํ

สนฺตุฏฺฐา โหนฺติ ตาวเท
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสฺติ ๕
 ชฺชจฺฉา จ วินฺสฺสฺติ
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสฺติ ๕
 โทโส โมโห วินฺสฺสฺติ
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสฺติ ๕
 อชฺชเปตํ ปทิสฺสฺติ
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสฺติ ๕
 อชฺชเปตํ ปทิสฺสฺติ
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสฺติ ๕
 ทิพฺพคฺคฺนฺโร ปวายติ
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสฺติ ๕
 จเปตฺวา จ อรูปิโน
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสฺติ ๕
 สพเพ ทิสฺสนฺติ ตาวเท
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสฺติ ๕
 น โหนฺตาวรรณฺนา ตทา
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสฺติ ๕
 ชฺเชนฺ ตสฺมี น วิชฺชติ
 ชฺวํ พุทฺโธ ภวิสฺสฺติ ๕
 สมฺโพชฺชตฺถาย ปาณินํ^๔
 มา นีวตฺต อภิกฺกม

๑ ม. ตอุปสมมฺนฺติ ๕ ๒ ม. ตานิ อชฺช ๕

๓ ม. กุฏฺฐา, ๕. กุฏฺฐา ๕

๔-๕ ม. ๕. อยํ อพฺพคฺคคฺคตา นตฺติ ๕

มยเปตํ วิชานาม
 พุทฺธสฺส วจนํ สุตฺวา
 ตุฏฺฐหฺมฺโจ ปโมทิตฺ
 อเทวชฺฌวจนา พุทฺธา
 วิตถํ นตฺถิ พุทฺธานํ
 ยถา ชิตฺตํ นภ เณนํ^๑
 ตเถว พุทฺธเสฏฺฐจฺานํ
 วิตถํ นตฺถิ พุทฺธานํ
 ยถาปิ สพฺพสฺสตฺตานํ
 ตเถว พุทฺธเสฏฺฐจฺานํ

ฐวํ พุทฺโธ ภวิสฺสลิ ฯ
 ทสฺสทสฺสีน จูภยํ
 เอวํ จินฺเตสฺสิหนตฺทา ฯ
 อโมฆวจนา ชินา
 ฐวํ พุทฺโธ ภวามิหํ ฯ
 ฐวํ ปตฺตติ ภูมียํ
 วจนํ ฐวสฺสสฺสํ
 ฐวํ พุทฺโธ ภวามิหํ
 มรณํ ฐวสฺสสฺสํ
 วจนํ ฐวสฺสสฺสํ ฯ

[๒]

ยถา รตฺตติกฺขเย ปตฺเต
 ตเถว พุทฺธเสฏฺฐจฺานํ
 ยถา นิกฺขนฺตสฺยนสฺส
 ตเถว พุทฺธเสฏฺฐจฺานํ
 ยถา อาปนฺนสฺสตฺตานํ
 ตเถว พุทฺธเสฏฺฐจฺานํ
 หนฺท พุทฺธกฺเร ฌมฺเม
 อุทฺธํ อโธ ทสฺสิสา
 วิจินฺนโธ ตทา ทกฺขี
 ปุพฺพเกหิ มหฺเอสฺสิ
 อิมํ ตวํ ปจฺมํ ตาว
 ทานปรามิตํ คจฺฉ

สุริยฺยุคคฺมนํ ฐวํ
 วจนํ ฐวสฺสสฺสํ ฯ
 สีสฺส นทฺนํ ฐวํ
 วจนํ ฐวสฺสสฺสํ ฯ
 ภารโฆโรปนํ ฐวํ
 วจนํ ฐวสฺสสฺสํ ฯ
 วิจินามิ อิตฺถิจิโต
 ยาวตา ฌมฺมชาตฺฐยา ฯ
 ปจฺมํ ทานปรามิ
 อณฺุจฺินฺณํ มหฺาปถํ ฯ
 ทพฺพิหํ กตฺวา สฺมาทฺิย
 ยทฺิ โฟธิ ปตฺตฺตุมฺิจฺฉลฺิ ฯ

๑ ม. ย. เลททุกุ ฯ ๒ ม. เอตถนฺตเร วิตถํ นตฺถิ พุทฺธานํ ฐวํ พุทฺโธ ภวามิหํ อิติ
 ทิสฺสนฺติ ฯ อิตฺ ปรั อีทิสฺเมว ฯ

ยถาปิ กุมภโณ สมปฺนฺโณ
 วมเต อุทกํ นิสฺเสสํ
 ตเถว ยาจเก ทิสฺวา
 ททาหิ ทานํ นิสฺเสสํ
 น เหเต เอตตกาเยว
 อญฺเฌปิ วิจินฺสฺสามิ
 วิจินฺนโต ตทา ทกฺขี
 ปุพฺพเกหิ มหฺลสีหิ
 อิมํ ตวํ ทุตฺติยํ ตาว
 สีสฺปารมิตํ คจฺฉ
 ยถาปิ จามรี^๑ วาลํ
 อุเปติ มรณํ ตตฺถ
 ตเถว จตุสฺส ฐมฺีสุ
 ปริรฺกข สพฺพทา สีสํ
 น เหเต เอตตกาเยว
 อญฺเฌปิ วิจินฺสฺสามิ
 วิจินฺนโต ตทา ทกฺขี
 ปุพฺพเกหิ มหฺลสีหิ
 อิมํ ตวํ ตติยํ ตาว
 เนกฺขมฺมปารมิตํ คจฺฉ
 ยถา อภฺภูมฺเร^๒ ปฺริโส
 น ตตฺถ รากํ อภิชเนตี^๔

ยสฺส กสฺสจฺจ อโธโกโต
 น ตตฺถ ปริรฺกขติ ฯ
 หีนมฺกุกฺกฺจมฺชฺฉิมเ
 กุมภโณ วิย อโธโกโต ฯ
 พุทฺธชฺชมา ภวิสฺสเร
 เย ชฺชมา โโพธิปาจนา ฯ
 ทุตฺติยํ สีสฺปารมฺี
 อาเสวิตํ นิสฺวิตํ ฯ
 ทพฺพํ กตฺวา สฺมาทฺิย
 ยทฺิ โโพธิ ปตฺตฺตุมฺิจฺฉลฺิ ฯ
 กิสฺมิณฺจฺจ ปฏฺิลคฺคิตํ
 น วิโกเปติ วาลธฺี ฯ
 สีสฺทานิ ปริปฺรย
 จามรี วิย วาลธฺี ฯ
 พุทฺธชฺชมา ภวิสฺสเร
 เย ชฺชมา โโพธิปาจนา ฯ
 ตติยํ เนกฺขมฺมปารมฺี
 อาเสวิตํ นิสฺวิตํ ฯ
 ทพฺพํ กตฺวา สฺมาทฺิย
 ยทฺิ โโพธิ ปตฺตฺตุมฺิจฺฉลฺิ ฯ
 ๑ จิรํ ฐมฺฺโจ ทุกฺขทฺิโต^๓
 มุตฺตตีเยว คเวสตี ฯ

๑ ม. ย. จมรี ฯ อีโต ปรี อีสฺสเมว ฯ

๓-๓ ม. จิรวุฑฺโธ ทุกฺขทฺิโต ฯ

๒ ม. ย. อนฺทฺุชฺเร ฯ เอวมฺฺปริปิ ฯ

๔ ม. ชเนลฺิ ฯ

ตเถว ตฺวํ สพฺพภเว
 เนกขมมํภิมุโข โหหิ
 น เหเต เอตตกาเยว
 อญฺเฌปี วิจินิสฺสามิ
 วิจินฺนโต ตทา ทกฺขี
 ปุพฺพเกหิ มหะสีหิ
 อิมํ ตฺวํ จตฺตถํ ตาว
 ปญฺญาปารมิตํ คจฺฉ
 ยถาปี ภิกฺขุ ภิกฺขนฺโต
 กุลาณิ น วิวชฺชนฺโต
 ตเถว ตฺวํ สพฺพกาลํ
 ปญฺญาปารมิตํ คนฺตฺวา
 นเหเต เอตตกาเยว
 อญฺเฌปี วิจินิสฺสามิ
 วิจินฺนโต ตทา ทกฺขี
 ปุพฺพเกหิ มหะสีหิ
 อิมํ ตฺวํ ปญฺจมํ ตาว
 วิริยปารมิตํ คจฺฉ
 ยถาปี สීโห มิคฺราชา
 อลีนวิริโย โหติ
 ตเถว ตฺวํ สพฺพภเว
 วิริยปารมิตํ คนฺตฺวา
 น เหเต เอตตกาเยว
 อญฺเฌปี วิจินิสฺสามิ

ปสฺส อญฺญมฺเร วิย
 ภวโต ปริมุตฺติยา ฯ
 พุทฺธชมฺมา ภวิสฺสเร
 เย ธมฺมา โพธิปาจนา ฯ
 จตฺตถํ ปญฺญาปารมึ
 อาเสวิตํ นิสวิตํ ฯ
 ทฬฺหํ กตฺวา สมายิย
 ยทิ โพธิ ปตฺตุมิจฺฉลึ ฯ
 หีนมุกฺกฏจฺมชฺฉิเม
 เอวํ ลภติ ยาปนํ ฯ
 ปริปุจฺจนฺโต พุทฺธํ ชนํ
 สมฺโพธิ ปาปุณิสฺสลึ ฯ
 พุทฺธชมฺมา ภวิสฺสเร
 เย ธมฺมา โพธิปาจนา ฯ
 ปญฺจมํ วิริยปารมึ
 อาเสวิตํ นิสวิตํ ฯ
 ทฬฺหํ กตฺวา สมายิย
 ยทิ โพธิ ปตฺตุมิจฺฉลึ ฯ
 นิสชฺชฏฺฏจฺนจฺงกเม
 ปคฺคหิตมโน สทา ฯ
 ปคฺคยฺห วิริยํ ทฬฺหํ
 สมฺโพธิ ปาปุณิสฺสลึ ฯ
 พุทฺธชมฺมา ภวิสฺสเร
 เย ธมฺมา โพธิปาจนา ฯ

วิจินนุโต ตทา ทกฺขี
 ปุพฺพเกหิ มหะลีสึหิ
 อิมํ ตวํ ฉณฺฐมํ ตาว
 ตตฺถ อเทวชฺฌมนโส
 ยถาปิ ปจวี นาม
 สพฺพํ สหติ นิกฺเขป
 ตเถว ตวํปิ สพฺเพลํ
 ขนฺติปารมิตํ คนฺตวา
 น เหเต เอตฺตกาเยว
 อญฺเฌปี วิจินิสฺสามิ
 วิจินนุโต ตทา ทกฺขี
 ปุพฺพเกหิ มหะลีสึหิ
 อิมํ ตวํ สตฺตมํ ตาว
 ตตฺถ อเทวชฺฌวจโน
 ยถาปิ โอสฺติ นาม
 สมเย อุตฺตวสฺเส วา
 ตเถว ตวํปิ สจฺเจสุ
 สจฺจปารมิตํ คนฺตวา
 น เหเต เอตฺตกาเยว
 อญฺเฌปี วิจินิสฺสามิ
 วิจินนุโต ตทา ทกฺขี
 ปุพฺพเกหิ มหะลีสึหิ
 อิมํ ตวํ อญฺฺจมํ ตาว

ฉณฺฐมํ ขนฺติปารมึ
 อาเสวิตํ นิสวิตํ ฯ
 ทพฺพํ กตฺวา สมากฺขิย
 สมฺโพธิํ ปาปุณฺนิสฺสสิ ฯ
 สฺสึจึปิ อสฺสึจึปิ จ
 น กโรติ ปฏฺฐิมทฺทยํ^๑ ฯ
 สมฺมานาวามานกฺขโม
 สมฺโพธิํ ปาปุณฺนิสฺสสิ ฯ
 พุทฺธชฺฌมา ภวิสฺสเร
 เย ชฺฌมา โภทฺธิปาจนา ฯ
 สตฺตมํ สจฺจปารมึ
 อาเสวิตํ นิสวิตํ ฯ
 ทพฺพํ กตฺวา สมากฺขิย
 สมฺโพธิํ ปาปุณฺนิสฺสสิ ฯ
 ตฺถลาภฺฐตา สเทวเก
 น โวภฺกมฺติ วีถิตฺ ฯ
 มา โวภฺกมฺสิ^๒ วีถิตฺ
 สมฺโพธิํ ปาปุณฺนิสฺสสิ ฯ
 พุทฺธชฺฌมา ภวิสฺสเร
 เย ชฺฌมา โภทฺธิปาจนา ฯ
 อญฺฺจมํ อธิญฺฺจมานปารมึ
 อาเสวิตํ นิสวิตํ ฯ
 ทพฺพํ กตฺวา สมากฺขิย

๑ ม. ปฏิมํ ตยา ฯ

๒ ม. โวภกมฺติ ฯ

ตตถ ตวํ นิจจโล หุตฺวา
 ยถาปิ ปพฺพโต เสโล
 น กมฺปติ ฐฺสวาเตหิ
 ตเถว ตวํ อธิฐฺจानเน
 อธิฐฺจानปารมิตํ^๑ คนฺตฺวา
 น เหเต เอตตกาเยว
 อญฺเฌปิ วิจินฺสสามิ
 วิจินฺนโต ตทา ทกฺขี
 ปุพฺพเกหิ มหเสสีหิ
 อิมํ ตวํ นวมํ ตาว
 เมตฺตตาย อสโม โหหิ
 ยถาปิ อุทกํ นาม
 สมํ พรตติ สีเตน
 ตเถว ตวํ หิตาหิตे
 เมตฺตปารมิตํ คนฺตฺวา
 น เหเต เอตตกาเยว
 อญฺเฌปิ วิจินฺสสามิ
 วิจินฺนโต ตทา ทกฺขี
 ปุพฺพเกหิ มหเสสีหิ
 อิมํ ตวํ ทสมํ ตาว
 ตฺลภาโต ทโพห หุตฺวา
 ยถาปิ ปจวี นาม
 อุเปกฺขติ อุโฆเปเต

สมโพธิ ปาปุณฺนิสฺสลิ
 อจโล สฺสฺปติฐฺจิตโต
 สกฺกฺจानเนว ติฐฺจติ ฯ
 สพฺพทา อจโล ภว
 สมโพธิ ปาปุณฺนิสฺสลิ ฯ
 พุทฺธชฺชมา ภวิสฺสเร
 เย ชฺชมา โพธิปาจนา ฯ
 นวมํ เมตฺตปารมึ
 อาเสวิตํ นิเสวิตํ ฯ
 ทพฺพํ กตฺวา สฺมาทีย
 ยทิ โพธิ ปตฺตฺมุจฺจลฺลิตํ ฯ
 กลฺยาณเน ปาปเก ชเน
 ปวาหเตติ รโฆมลํ ฯ
 สมํ เมตฺตตาย ภาวย
 สมโพธิ ปาปุณฺนิสฺสลิ ฯ
 พุทฺธชฺชมา ภวิสฺสเร
 เย ชฺชมา โพธิปาจนา ฯ
 ทสมํ อุเปกฺขาปารมึ
 อาเสวิตํ นิเสวิตํ ฯ
 ทพฺพํ กตฺวา สฺมาทีย
 สมโพธิ ปาปุณฺนิสฺสลิ ฯ
 นิกฺขิตฺตํ อสฺสฺจึ สฺสฺจึ
 ๒โกธานุญย วชฺชิตา^๒ ฯ

๑ ย. ...ปารมึ ฯ อิตฺตํ ปรํ อีทิสเมว ฯ

๒-๒ ม. โกปานุญยวชฺชิตา ฯ

ตเถว ตฺวํ สุขทุกฺเข
 อุกฺเขชาปารมิตํ คนฺตวา
 เอตตกาเยว เต โลเก
 ตทฺหุหํ นตฺถิ อญฺญตฺร
 อิมเ ชมฺเม สมนฺสโต
 ชมฺมเตเชน วสุธา
 จลติ รวติ ปจฺวี
 เตลยฺนตฺ^๑ ยถา จกฺกํ
 ยาวตา ปริสา อาสิ
 ปเวธมานา สา ตตฺถ
 ฆฺฆานนฺทสฺสทฺธานิ
 สญฺจญฺณมฺมิตฺตา ตตฺถ
 อุกฺกุคฺคา ตลิตฺตา ภูตฺตา
 มหาชนา สมากมฺม
 กิ ภาวิสฺสติ โลกสฺส
 สพุโพ อุกฺกุทฺโต โลโก
 เตสํ ตทา สญฺญาเปสิ
 วิสฺสุจฺจา โทถ มา ภาถ^๒
 ยมฺหํ อชฺช พุยาภาสิ
 เอโส สมนฺสตี ชมฺมํ
 ตสฺส สมนฺสโต ชมฺมํ
 เตนายํ กมฺปตี^๔ ปจฺวี
 พุทฺธสฺส วจนํ สุตฺวา

ตฺลภาภูโต สทา ภา
 สมนฺโพธิ ปาปฺถนิสฺสลิ ๑
 เย ชมฺมา โพธิปาจนา
 ทพฺพํ ตตฺถ ปตฺติภูจฺหิ ๑
 สภาวสฺสสฺสทฺทฺชเณ
 ทสฺสทฺสสิ ปกมฺปถ ๑
 อุกฺกฺกฺยฺนตฺวํ ปิพิตํ
 เอวํ กมฺปติ เมทฺธี ๑
 พุทฺธสฺส ปริเวสเน
 มุจฺฉิตฺตา เสติ ภูมฺมียํ ๑
 กุมฺภินฺนญจ สตา พุ
 อญฺญมญฺญํ ปฆฺฆุภฺมิตา ๑
 ภาวตา พุยฺยิตฺตมานสา^๓
 ทิปฺงกรมฺปาคมฺ ๑
 กลฺยาณํ อถ ปาปกํ
 ตํ วิโนเทหิ จกฺขุมฺมา ๑
 ทิปฺงกรโร มหาภูนิ
 อิมสฺมี ปจฺวิกมฺปเน ๑
 พุทฺธโร โลเก ภาวิสฺสติ
 ปุพฺพกํ ชินฺเสวิตํ ๑
 พุทฺธภูมฺมิมเสสโต
 ทสฺสทฺสสิ สเทเวเก ๑
 มโน นิพฺพาทิ^๕ ตาวเท

๑ ม. เตลยฺนต ๑ ๒ ม. พุยาถิตฺตมานสา, ย. พุยาถิตฺตมานสา ๑ ๓ ม. ภาถ ๑
 ๔ ม. ย. กมฺปิตา ๑ ๕ ม. นิพฺพายิ ๑

สพเพ มํ อุปสงกมม
 สมาทยิตวา พุทธคณํ
 ทีปงกรํ นมสสิตวา
 ทิพพ์ มานุสสิกํ ปุပ္ผํ
 สโมกิรนฺติ ปุပ္ผเหิ
 เวทยนฺติ จ เต โสตถึ
 มหนตํ ปตฺถิตํ ตฺยหํ
 สพพีตโย วิวชฺชนตฺ
 มา เต ภวตฺวานตฺราโย^๑
 ยถา สมเย สมปตฺเต
 ตเถว ตฺวํ มหาวีร
 ยถา เย เกจิ สมพุทฺธา
 ตเถว ตฺวํ มหาวีร
 ยถา เย เกจิ สมพุทฺธา
 ตเถว ตฺวํ มหาวีร
 ยถา เย เกจิ สมพุทฺธา
 ตเถว ตฺวํ มหาวีร
 ปุณฺณมายํ ยถา จนฺโท
 ตเถว ตฺวํ ปุณฺณมโน
 ราหุมุตฺโต ยถา สุริโย
 ตเถว โลกา มุณฺจิตฺวา
 ยถา ยา กาจิ นทีโย

ปุณฺปิ อภิวฺทิสฺสุ ๑
 ทพฺหํ กตฺวาน มานสํ
 อาสนา วุณฺจหิ ตทา ๑
 ทเวา มานุสกา อุโภ
 วุณฺจหนตฺส อาสนา ๑
 ทเวา มานุสกา อุโภ
 ตํ ลภสฺสุ ยถิจฺฉิตํ ๑
 โสโก^๒ โรโค วิวชฺชนตฺ^๒
 ผุสฺส ชิปฺปิ โฟธิมฺตฺตมํ ๑
 ปุပ္ผนฺติ ปุပ္ผิโน ทฺมา
 พุทฺธวาเนน ปุပ္ผสิ ๑
 ปฺรูยฺ หสปรามิ
 ปฺรูย หสปรามิ ๑
 โฟธิมณฺตฺมฺหิ พุชฺฌเว
 พุชฺฌสฺสุ ชินฺโพธิยํ ๑
 ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺตยฺ
 ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺตย ๑
 ปริปุณฺโณ^๓ วิโรจติ
 วิโรจ หสทสฺสึยํ ๑
 ตาเปน อติโรจติ
 วิโรจ ลิริยา ตฺวํ ๑
 โอสฺรนฺติ มโหทธิ

๑ ย. สพพรโรโค ๑

๒ ม. วินสฺสตฺ ๑

๓ ม. ภวตฺวานตฺรายา ๑

๔ ม. ย. ปริสุทฺธ ๑

เอวํ สเทวกา โลกกา โอสรณฺติ^๑ ตวณฺติเก ๑
 เตหิ ฤติปฺปสฺสโต^๒ โส ทสธมฺเม สฺมาทีย
 เต ธมฺเม ปรีปฺพเรนฺโต ปวณฺํ ปาวีสี ๓ ททา ๑

สุเมธกถา นิฎฺฐิตา ๑

[๓]

ตทา เต โภชยิตวาน	สสงฺฆํ โลกนายกํ
อุปกณฺณํ สรณํ ตสฺส	ทีปฺงฺกรสฺส สตถฺวโน ๑
สรณาคมนเณ กณฺจิ	นิเวเสสิ ตถาคโต
กณฺจิ ปณฺจสุ สึเลสุ	สีเล ทสฺวิเช ปรี ๑
กสฺสจิ เทติ สามณฺณํ	จตุโร ผลมุตฺตเม
กสฺสจิ อสเม ธมฺเม	เทติ โส ปฏฺฐิสฺมภิทา ๑
กสฺสจิ วรรณมาปตฺตโย	อญฺจ เทติ นรทสฺสโม
ติสฺโส กสฺสจิ วิชฺชาโย	ฉฬภินฺนุมา ปเวจฺจติ ๑
เตน โยเคน ชนกายํ	โอวทติ มหามฺุณี
เตน วิตุถาริกํ อาสิ	โลกนาคสฺส สาสณํ ๑
มหาหณฺฐสภากฺขนฺโต	ทีปฺงฺกรสฺสนามโก
พหู ชเน ตารยติ	ปรีโมเจติ ทฺุคคฺตึ ๑
โพธเนยฺยชนํ ทิสฺวา	สตสฺสทสฺสเป โยชเน
ชเนน อุปกณฺณตฺวาน	โพเชติ ตํ มหามฺุณี ๑
ปจฺจมาภิสฺมเย พุทฺโธ	โกฏฺฐิสฺตมโพชยิ
ทฺุติยาภิสฺมเย นาโถ	นวุติโกฏฺฐิมโพชยิ ๑
ยทา จ เทวทวณฺมฺหิ	พุทฺโธ ธมฺมมเทสยิ
นวุติโกฏฺฐิสฺทสฺสณํ	ตติยาภิสฺมโย อหุ ๑

๑ ม. โอสรณฺตุ ๑ ๒ ม. ฤติปฺปสฺสโต ๑ ๓ ม. เอตถนฺตเร ทีปฺงฺกรพุทฺรวังโสติ ทิสฺสติ ๑

สนนฺปิปาตา ตโย อาสุํ
 โภฏฺฐิ สตสฺสทสฺสํ
 ปุณฺ นารทกฺกมฺหิ
 ชีณาสฺวา วิตมฺลา
 ยมฺหิ กาลเ มหาวโร
 นวฺตุโภฏฺฐิสทสฺเสหิ
 อหํ เตน สมเยน
 ๑[อนฺตลิกฺขมฺหิ จรโณ
 ทส วิส สทสฺสํ
 เอกทฺวินฺนํ อภิสมฺโย
 วิตฺถาริกํ พุทฺธญฺณํ
 ที่ปงฺกรสฺส ภาควโต
 จตฺตาริ สตสฺสทสฺสํ
 ที่ปงฺกรํ โลกวิหํ
 เย เกจิ เตน สมเยน
 อปฺปตฺตมานสา เสกฺขา
 สุปฺปํผิตํ ปาวจฺนํ
 ชีณาสฺเวหิ วิมฺเลหิ
 นครํ รมฺมวตี นาม
 สุเมธา นาม ชนิกา
 ทสฺสทสฺสทสฺสํ
 หํสา โภฏฺฐา มายฺรากฺขยํ
 ตีณิ สตสฺสทสฺสํ

ที่ปงฺกรสฺส สตฺถุโน
 ปจโม อาสิ สฺมาคโม ๑
 ปวิเวกคเต ชิน
 สมีสุ สตโภฏฺฐิโย ๑
 สุทฺสสนฺสิจฺจเย
 ปวาเรสิ มหามฺหิ ๑
 ชฏฺฐิโเล อุกคตาปโน
 ปญฺจาภิญฺญาสุ ปารคฺช) ๑
 ๓มฺมาภิสมฺโย อหุ
 คณฺหาโต อสงฺขิโย ๒ ๑
 อิหํ ผีตํ อหุ ตทา
 สาสนํ สุวิโสธิตํ ๑
 จฬฺภิญฺญา มหิทฺธิกา
 ปรีวาเรนฺติ สพฺพทา ๑
 ชนฺตติ มานุสฺสมภวํ
 ครหิตา ภวฺนฺติ เต ๑
 อรหฺนฺเตหิ ตาทิหิ
 อฺปฺโสภติ สพฺพทา ๑
 สุเทโว ๓ นาม ชตฺตฺติโย
 ที่ปงฺกรสฺส สตฺถุโน ๑
 ๔อการํ อชฺฉวาวสี ชิน ๕
 ตโย ปาสาทมฺุตตมา ๑
 นาริโย สมฺลงฺกตา

๑-๑ ม. อยํ อจฺจคคาถา นตฺถิ ๑

๒ ม. อสงฺขิยา ๑

๓ ย. สุเมโธ นาม ๑

๔-๔ ม. ย. อการํ อชฺฉวาวสี โส วสิ ๑ เอวมฺปรีปิ ๑

๕ ม. ย. มยฺฐา จ ๑

ปทุมมา นาม สานารี
 นิमितเต จตุโร ทิสวา
 อนนทสมานานิ
 ปธานจารย์ จริตวาน
 พรหมุณา ยาจิโต สนุโต
 วตตจกโก^๒ มหาวีโร
 นิสินโน ลีริสมุลลหิ
 สุมงคโล จ ติสโส จ
 สาคโต นามุปฏจโก
 นนทา เจว สุนนทา จ
 โพธิ ตสส ภควโต
 ตปัสส ภลลิกา นาม
 ลีริมา โสธ^๔ อุปฏจิกกา
 อลิตีหตถมพเพโร
 โสภติ ที่ปรุกุชว
^๕[ปภา นินทาวตี ตสส
 สตสทสสวสสานิ
 ดาวตา ติฏฐมาโน โส
 ไซตยิตวาน สทมมัม
 ชลิตวา อคคิกขนุชว
 สาน จ อิทิ โส จ ยโส
 สพพัม สมนตฺรหิตัม
 ที่ปงฺกโร ชีโน สตถา

อุตภกขนุชว นาม อตฺโรช ๑
 ทตฺถิยานน นิกขมิ
 ปธานัม ปทที่ ชีโน ๑
 อพฺุชฺฉิ มานสา^๑ มุณี
 ที่ปงฺกโร มหามุณี ๑
 "นนทธาราเม วลี ชีโน"^๓
 อกาลิ ติตฺถิยมทฺทน ๑
 อहेลฺลํ อคคสาวกา
 ที่ปงฺกรสส สตฺถุโน ๑
 อहेลฺลํ อคคสาวิกา
 ปิปฺพลีติ ปวฺุจฺจติ ๑
 อहेลฺลํ อคคฺุปฏจกา
 ที่ปงฺกรสส สตฺถุโน ๑
 ที่ปงฺกโร มหามุณี
 สาลราชาว พฺุลฺลิตโต ๑
 สมนฺดา ทสโยชเน]^๕
 อายุ ตสส มहेลฺลโน ๑
 ดาเรลลิต ชนตัม พหุ
 สนฺดาเรตฺวา มหาชน ๑
 นินฺพฺุเต โส สสาวโก
 ดานิ จ ปาเทสฺ จกฺกรตฺนานิ ๑
 นนุ วิตฺตา สพฺพสงฺขาราติ
 นนทธารามมุหิ นินฺพฺุเต ๑

๑ ม. มานส์ ๑ ๒ ม. ย. วตฺติ จกฺก ๑ เอวมฺปริปิ ๑

๓-๓ ม. ย. นนทธาราเม ลีริสมเร ๑ ๔ ม. โกธนา ๑ ๕-๕ ม. ย. อโย อพฺุคคาถา นตฺถิ ๑

หุติโย โภณฑุทญเณพุทฐวโส

[๓] ทีปงกรสส อปเรน
 อนนุตเตชามิตยโส
 จรณูปโม โส ชมเนน
 สมานินา เมรूपโม
 อินทริยพลโพชฌงค-
 ปกาเสสิ สทา พุทฺโธ
 ธรรมจกุกัม ปวตเตนเต
 โภฏิสตสหสฺสานัน
 ตโต ปรีปี เทเสนเต
 นวุติโภฏิสหสฺสานัน
 ติตฺถิเย อภิมทฺทนโต
 อสีติ โภฏิสหสฺสานัน
 สนนฺปิปาตา ตโย อาสุ
 ชีณาสวานัน วิมลानัน
 โภฏิสตสหสฺสานัน
 หุติโย โภฏิสหสฺสานัน
 อหํ เตน สมเยน
 สมุทฺทอนตมฺนเตน
 โภฏิสตสหสฺสานัน
 สห โลกคฺคณาณน
 โสปี มํ พุทฺโธ พุยากาลิ
 อปริเมยเย อิตโต กปฺเป
 °[อหุ กปิลวฺหยา รมฺมา

โภณฑุทญเณ นาม นายโก
 อปฺปเมยโย ทุราสโท ฯ
 สีเลน สาครูปโม
 ฌาณน คคฺนูปโม ฯ
 มคฺคสจฺจปฺปกาสนัน
 หิตาย สพฺพปาณินัน ฯ
 โภณฑุทญเณ โลกนายเก
 ปจฺมาภิสมโย อหุ ฯ
 นรมฺรูนัน สฺมาคเม
 หุติยาภิสมโย อหุ ฯ
 ยทา ธรรมมเทสฺย
 ตติยาภิสมโย อหุ ฯ
 โภณฑุทญเณสฺส มहेสิโน
 สนฺตจิตฺตทาน ตาทินัน ฯ
 ปจฺโม อาสิ สฺมาคโม
 ตติโย นวุติโภฏินัน ฯ
 วิชิตาวี นาม ชตฺติโย
 อีสฺสรียัน วตฺตยามิหํ ฯ
 วิมลानัน มहेสิโน
 ปรมนฺเนน ตปฺปยี่ ฯ
 โภณฑุทญเณ โลกนายโก
 พุทฺโธ โลก ภาวิสฺสตี ฯ
 นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต°

๑-๑ ม. อัย อจฺจคฺคณานตฺถิ ฯ

ปธานํ ปทหิตวาน
 °[อชปาลรุกขมมูลสมี
 ตตถ ปายาสํ ปคคยห
 เณรณชราย ตีรมหิ
 ปฏियตตวรมคเคน
 ตโต ปทกขิณํ กตวา
 อสสตุตถรुकขมมูลมहि^๒
 อิมสส ชนิกา มาตา
 ปิตา สุกุโธโทเน นาม
 โกลิตโต อูปติสโส จ
 อนาสวา วีตราคา
 อานนุโท นามุปฏจโก
 เขมา อูปปลวณณนา จ
 °[อนาสวา วีตราคา
 โโพธิ ตสส ภควโต
 จิตโต จ หตถาพวโก
 นนทมาตา จ อุตตรา
 อายุ วสสสत्ตํ ตสส
 อิทํ สุตวาน วจนํ
 อามิทธิตา นรมรฐ
 อุกกุกุจิสททา วตตนติ
 กตถชลี นมสสนติ

กตวา ทุกกรการิกํ ๑
 นิสีทิตวา ตถาคโต
 เณรณชรมุเปหิติ ๑
 ปายาสํ อทิ โส ชิโน
 โโพธิมมูลมहि เอหิติ ๑
 โโพธิมณฺฑํ อนุตตฺร^๓
 พุชฺฌิสฺสตี มหายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสตี
 อยํ เหสฺสตี โคตโม ๑
 อคฺคา เหสฺสนติ สาวกา
 สนฺตจิจฺจตา สมหิตา
 อูปฏฺจิสฺสตีมํ ชินํ ๑
 อคฺคา เหสฺสนติ สาวิกา
 สนฺตจิจฺจตา สมหิตา^๔ ๑
 อสฺสตุเถติ ปวฺจจติ
 อคฺคา เหสฺสนตฺตูปฏฺจิกา ๑
 อคฺคา เหสฺสนตฺตูปฏฺจิกา
 โคตมสฺส ยสฺสลินี ๑
 อสมสฺส มहेสินี
 พุทฺทวีสฺซงฺกุโร^๕ อยํ ๑
 อปฺโปณฺณติ หสนติ จ
 °[ทสฺสทสฺสี สเทวกา^๕ ๑

๑-๑ ม. อิมมา คาทาโย นตถิ ๑

๓-๓ ม. ม. อยํ อพฺพคคาถา นตถิ ๑

๕-๕ ม. ทสฺสทสฺสีเทวตา ๑

๒ ม. ย. อสฺสตุตถมูเล สมพฺพุโธ ๑

๔ ม. พุทฺทพีชํ กิร ๑

ยทิมสส โลกนาถสส
 อนาคตมฺหิ อทฺธานเ
 ยถา มนุสฺสา นที ตฺรณฺตา
 เหมฺจฺจา ติตฺถํ^๑ คเหตุวาน
 เอวเมว มยํ สพุเพ
 อนาคตมฺหิ อทฺธานเ
 ตสฺสํ วจันํ สุตฺวา
 ตเมว อตฺถํ สาเชนฺโต
 มหารชฺชํ ททิตฺวาน
 สุตฺตฺนตํ วินยญฺจาปิ
 สพุพํ ปฺริยาปฺถิตฺวาน
 ตตฺถปฺปมตฺโต วิหรนฺโต
 อภิญฺญาปารมฺมึ คนฺตฺวา
 นครํ รมฺมวตฺตี นาม
 สุชาตา นาม ชนิกา
 ทสฺวสฺสสทฺสฺสานิ
 รุจฺจิมฺ^๒ สุรฺจิมฺ สุโฆ จ
 ตีนิ สตสทฺสฺสานิ
 รุจฺจิวทฺตี นาม สา นาริ
 นิमितฺเต จตฺุโร ทิสฺวา
 อนฺุณทสฺมาसानิ
 พุทฺทมฺุณา ยาจิตฺโต สนฺโต
 วตฺตจกฺโก^๓ มหาวีโร

วิรุชฺฌิมฺสสํ สาสนํ
 เหสฺสํ สมนฺุชา อิมํ ๑
 ปฏฺิติดถํ วิรุชฺฌิม
 อุตฺตรนฺติ มหานที ๑
 ยทิม ญฺญจามิมฺ ชินํ
 เหสฺสํ สมนฺุชา อิมํ ๑
 ภิกฺขุโย จิตฺตํ ปสาทโย
 มหารชฺชํ ชินเ อทํ
 ปพุพชฺชํ ตสฺส สนฺติเก ๑
 นวณฺคสทฺถุสาสนํ
 โสภยฺยํ ชินสาสนํ ๑
 นิสชฺชญฺญานจงฺกเม
 พุทฺทมฺุโลภมคฺคญฺจิมํ ๑
 สุนนฺโท นาม ชตฺติโย
 โภณฺุทญฺญสฺส มเหสิโน ๑
 ๒ อคฺคารมชฺฌเ จ โส วสิ^๒
 ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
 นาริโย สมนฺุจกฺตา
 ชีวิตเสโน^๔ นาม อตฺุโรช ๑
 รทฺยานนฺน นิกฺขมิม
 ปธานํ ปททิม ชินเ ๑
 โภณฺุทญฺญโย ทิปทฺตฺตโม
 ๖ เทวานญฺจ มหาวนเ^๖ ๑

๑ ม. ย. ติตฺถเ ๑ ๒-๒ ม. อคฺคารํ อชฺฌ โส วสิ ๑ ๓ ม. สุจิม ๑

๔ ม. ย. วิชิตเสโน ๑ ๕ ม. วตฺตจกฺกํ ๑

๖-๖ ม. ย. เทวานํ นคฺคตฺตเม ๑

ภทโท เจว สุกทโท จ
 อนุรทโท นามุปรุจาโก
 ติสสา จ อุปติสสา จ
 สาลกถยาณโก^๑ โพธิ
 โสโณ จ อุปโสโณ จ
 นนทา เจว ลีริมา จ
 โส อฏฐาสีตีหตถานิ
 โสภติ อพุราชา
 วสสสทสทสทานิ
 ดาวตา ติฏฐมาโน โส
 ชีณาสเวหิ วิมเลหิ
 ยถา คคนํ อพุภิ
 เตปิ นาคา อปฺปเมยยา
 วิชชุปาตํว ทสเสตฺวา
 สา จ อตุลียา ชินสส อิทฺติ
 สพพํ สมฺนุตฺตรหิตํ
 โภณทฤณโณ ลีริธโร^๒ พุทฺโธ
 ตตฺถเวว เจตฺติโย ตสฺส^๓

อเหตุลํ อคฺคสาวกา
 โภณทฤณสส มเหสีโน ๑
 อเหตุลํ อคฺคสาวิกา
 โภณทฤณสส มเหสีโน ๑
 อเหตุลํ อคฺคปรุจกา
 อเหตุลํ อคฺคปรุจิกา ๑
 อจฺจุคฺคโต มหามุณี
 ลูริโย มชฺฌนฺตฺติเก ยถา ๑
 อายุ วิชชติ ดาวเท
 ดาวเรสี ชนตํ พทํ ๑
 วิจิตฺตา อาสิ เมทนี
 เอวํ โส อุปโสภถ ๑
 อสงฺโขพภา^๔ ทฺราสทา
 นิพพฺตา เต มหายสา ๑
 ฌาณปริภาวิทฺโต สฺมาธิ
 นนุ วิตฺตา สพพสงฺขาราติ ๑
 นนฺทารามมฺหิ นิพพฺโต
 สตฺตโยชนมฺุสฺสีโตติ ๑

โภณทฤณพทฐวโส ทฤติโย ๑

๑ ย. สาลกถยาณิกา ๑ ๒ ม. ย. อสงฺโขภา ๑ ๓ ม. ย. ปวโร ๑ ๔ ม. ย. จิตฺโต ๑

ตติโย มงคลพุทธวโร

<p>[๔] โภณฑุญญสส อปเรน ตมฺ โลกเก นินฺหุตฺวาน อตุลาลี^๑ ปภา ตสฺส จนฺทสุริยปฺปภํ หนตฺวา โลปิ พุทฺโธ ปกาเสสิ เต เต สจฺจรสํ ปิตฺวา ปตฺวาน โฟธิมตุลํ โภฏิสตฺสทสฺสานํ สุรินฺทเทวภาเน ตทา โภฏิสตฺสทสฺสานํ^๕ ยทา สุนฺนโท จกฺกาวตฺติ ตทา อาหนิ สมฺพุทฺโธ ๖ สุนฺนทสฺสานุจฺจรา จ^๖ สพฺเพ^๗ เต นีรวเสสา สนฺนิปาตา ตโย อาสุํ โภฏิสตฺสทสฺสานํ โภฏิสตฺสทสฺสานํ^๘ ๙ ตติเย นวฺตฺติโภฏินํ ซีณาสฺวานํ วิมลानํ</p>	<p>มงคลโล นาม นายโก ฌมฺโฆกฺกมภิกฺขารยิ ๑ ชิเนทฺถเยหิ อุตฺตริ^๒ ทสฺสทสฺสี วิโรจติ ๑ จตุโร สจฺจจฺจวฺรุตฺตเม วิโนทฺนตฺติ มหาตมํ ๑ ปจฺเม ฌมฺมเทสเน ปจฺมาภิสฺมโย^๓ อหุ ๑ ๔ พุทฺโธ ฌมฺมมเทสยิ^๔ ทฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑ สมฺพุทฺธมฺปสงฺกมิ ฌมฺมเกรี วรุตฺตมํ ๑ ตทาสุํ นวฺตฺติโภฏฺเีย อเหตุสุํ เอหิภิกฺขุกา ๑ มงคลสฺส มहेสิโน ปจฺโม อาสิ สมฺมาคโม ๑ ทฺติโย อาสิ สมฺมาคโม ตติโย อาสิ สมฺมาคโม^๙ ๑ ตทา อาสิ สมฺมาคโม</p>
--	--

๑ ย. อตุลาลี ๑ ๒ ม. ย. อุตฺตริ ๑ ๓ ม. ฌมฺมาภิสฺมโย ๑
 ๔-๔ ย. ยทา พุทฺโธ ปกาเสสิ ๑ ๕ ม. ย. โภฏิสตฺสทสฺสานํ ๑
 ๖-๖ ม. ย. สุนฺนทสฺสานุจฺจรา ชนตา ๑ ๗ ม. ย. สพฺเพปิ ๑
 ๘ ม. ทฺติโย โภฏิสตฺสทสฺสานํ, ย. ทฺติโย โภฏิสตฺสทสฺสานํ ๑
 ๙-๙ ม. อยํ อจฺจคคาถา นตฺถิ ๑

อหํ เตน สมเยน
 อชฌายิโก มนุสฺสโร
 ตมหํ อุปสงฺกมึ^๑
 สมพุทฺธปฺปมฺขั สงฺฆํ
 ปุเชตฺวา คณฺฐมาเลน
 โสปี มํ พุทฺโธ พยากาลิ
^๒อปริเมยฺเย อิตฺถ กปฺเป^๒
 อหุ กปิลวฺหยา รมฺมา
 ปธานํ ปทฺทิตฺวาน
 *^๔[อชฺปาลรฺกฺขมฺมูลสมึ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เนรณฺชราย ตีรฺมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน
 ตฺโต ปทฺทชฺฉิณฺ กตฺวา
 อสฺสตฺถรฺกฺขมฺมูลมฺหิ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สฺพุทฺโธทโน นาม
 อนาสฺวา วีตฺราคา
 โกลิโต อุปติสฺโส จ
 อานนฺโท นามฺปฏฺฐจาโก
 เขมา อุปฺปลวณฺณนา จ
 อนาสฺวา วีตฺราคา

สฺรุจฺฉิ นาม พฺราหฺมณฺเณ ๑
 ตินฺถนฺ เวทาน ปารคฺค
 สรณฺ คณฺฐวฺวาน สตฺถุณฺเณ ๑
 คณฺฐมาเลน ปุชฺชยึ
 ควปาเนน ตปฺปยึ ๑
 มงฺคโล ทิปฺทตฺตโม
 อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑
 นิภฺชมิตฺวา ตถาคโต
^๓กตฺวา พุทฺธกรฺการิกํ^๓ ๑
 นิสฺสิตฺวา ตถาคโต
 เนรณฺชรมฺเปหิตฺติ ๑
 ปายาสํ อหิ โส ชินฺ
 โโพธิมฺมูลมฺหิ เอหิตฺติ ๑
 โโพธิมณฺฑลํ อณฺุตตฺธํ
 พุชฺฉมิสฺสติ มหฺายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อยํ เหสฺสติ โคตโม ๑
 สนฺตจฺจิตฺตา สมหิตฺตา
 อคฺคา เหสฺสนฺติ สāvกา
 อุปฺภูจฺฉิสฺสติ มํ ชินฺ ๑
 อคฺคา เหสฺสนฺติ สāvิกา
 สนฺตจฺจิตฺตา สมหิตฺตา ๑

๑ ม. อุปสงฺกมฺม ๑

๓-๓ ม. ๑เป๑ เหสฺสาม สมฺมุชา อิมํ ๑

๒-๒ ม. อปริเมยฺยิตฺถ กปฺเป ๑

๔-๔ ม. ย. อิมา คธาโย น ทิสฺสนฺติ ๑

โโพธิ ตสฺส ภควโต
 จิตฺโต จ หตฺถาพวโก
 นนฺทมาตา จ อุตฺตรา
 อายุ วสฺสสํ ตสฺส
 อิทํ สุตฺวาน วจัน
 อามิเตสฺส นรมฺห
 อุกฺกุฏจิสฺสวทา วตฺตนฺติ
 กตฺถชฺลี นมฺสฺสนฺติ
 ยทิมสฺส โลกนาถสฺส
 อนาคตมฺหิ อทฺธาน
 ยถา มนุสฺสา นที ตรฺนฺตา
 เหมจฺจา ติตฺถํ คเหตุวาน
 เอวเมว มยํ สพฺเพ
 อนาคตมฺหิ อทฺธาน
 ตสฺสาปิ วจัน สุตฺวา
 อุตฺตริ วตฺตมตฺธิจฺจาสิ
 ตทา ปีตี นุพฺฐนฺโต
 พุทฺเธ ทตฺวาน มํ เคหํ
 สุตฺตนฺตํ วินยญฺจาปิ
 สพฺพํ ปรียาปฺนิตฺวาน
 ตตฺถปฺปมตฺโต วิหรนฺโต
 อภิญฺญาสุ ปารมฺมี คนฺตฺวา
 นครํ อุตฺตรํ นาม

อสฺสตฺเถติ ปวฺจจฺติ
 อคฺคา เหสฺสนตฺตฺปิฎกกา^๑ ฯ
 อคฺคา เหสฺสนตฺตฺปิฎกิกา
 โคตมสฺส ยสฺสสิโน ฯ
 อสมสฺส มเหสิโน
 พุทฺธวีชฺงฺกูโร อยํ ฯ
 อปฺปิเณฺนฺติ หสนฺติ จ
 ทสฺสทสฺสี สเทวกา ฯ
 วิชฺชณฺิสฺสาม สาสนํ
 เหสฺสาม สมฺมุขฺวา อิมํ ฯ
 ปฏฺิติดฺถํ วิชฺชณฺิย
 อุตฺตรนฺติ มหานที ฯ
 ยทิ มุญฺจา มิ มํ ชินํ ฯ
 เหสฺสาม สมฺมุขฺวา อิมํ^{๔*} ฯ
 ภิยฺโย จิตฺตํ ปสาทยี
 ทสฺสปารมฺปิปรียา ฯ
 สมฺโพธิวรปตฺติยา
 ปพฺพชฺี ตสฺส สนฺติเก ฯ
 นวฺงคสฺตถฺุสฺสาสนํ
 โสภยฺี ชินฺสาสนํ ฯ
 พฺรหฺมํ ภาเวตฺวา ภาวนํ
 พฺรหฺมํโลกมคฺคณฺิจิหํ ฯ
 อุตฺตรโร นาม ชตฺติโย

๑ ไป. เหสฺสนตฺตฺ หสนฺติ จ ฯ

อุตุตรา นาม ชนิกา
 นว วสุสสหัสธานี
 ยสวา สุจิมา ลิริมา
 สมตีสสหัสธานี
 ยสวดี นาม นารี
 นิमितเต จตุโร ทิสวา
 อหฺนอฏฐมาธานี^๑
 พรหมุณา ยาจิโต สนโต
 ๒วตตจกโก มหาวีโร^๒
 สุเทโว ฆมฺมเสโน จ
 ปาลีโต นามุปฏฐากโก
 ลีวลา จ อโสกา จ
 โพิธิตสส ภควโต
 นนฺโท เจว วิสาโข จ
 อหฺนุฬา เจว สุมนา^๓ จ
 อฏฐาลีสีตฺรตนา
 ตโต นินฺทาวดี รลิต
 นวติวสุสสหัสธานี
 ดาวตา ติฏฐมาโน โส
 ยถาปี สาครเร อุมฺมิ
 ตเถว สวากา ตสฺส
 ยาว อฏฐาลี สมฺพุทฺโธ

มงคลสุส มहेสิโน ๑
 อคารํ อชฺฌาวลิต โส
 ติโย ปาสาทมุตตมา ๑
 นารีโย สมลنگตา
 ลีวโล นาม อตฺรโร ๑
 อสฺสยาเนน นิกฺขมิ
 ปธานํ ปททิตฺติ ชินโน ๑
 มงฺคโล โลกนายนโก
 ๓จเรสิ ทิปฺพุตฺตโม^๓ ๑
 อหฺนุ อคฺคสวากา
 มงคลสุส มहेสิโน ๑
 อหฺนุ อคฺคสวากา
 นาครุกฺโขติ วุจฺจติ ๑
 อหฺนุ อคฺคปฏฺฐากา
 อหฺนุ อคฺคปฏฺฐากา ๑
 อจฺจุคฺคโต มหามุณี
 อเนกสตสหัสสิโย ๑
 आयु วิชฺชติ ดาวเท
 ตาเรสิ ชนตํ พหุ ๑
 น สกฺกา เต^๔ คณฺเฑตุเย
 น สกฺกา เต คณฺเฑตุเย ๑
 มงฺคโล โลกนายนโก

๑ ย. อหฺนุณํ อฏฐมาลี ๑

๒ ม. ย. วตติ จกุกํ มหาวีโร ๑ เอวมุปริปี ๑

๓-๓ ม. ย. วเน ลีวีวฺรุตฺตเม ๑

๔ ม. ย. สุตนา ๑ ๕ ม. ย. ตา ๑

น ตลส สาสเน อตฺถิ	สกีเลสมรณ ^๑ ตทา ฯ
ธมฺโมเมกํ ธารยิตฺวาน	สนฺตาทเรตฺวา มหาชนํ
ชฺลิตฺวา ฐมฺเกตฺตฺว	นิพฺพุโต โส มหายโส ฯ
สงฺขารานํ สภาวตฺตํ	ทสฺสยิตฺวา สเทวเก
ชฺลิตฺวา อคฺคิกฺขนฺโฑว	สุริโย อตฺถงฺคโต ยถา ฯ
อุยฺยานเ เวสฺสเร ^๒ นาม	พฺพุโธ นิพฺพายิ มงฺคโล
ตตฺถเวสฺส ชินฺธุโป	ตีสโยชนมฺคฺคโตติ ฯ

มงฺคลพฺพุทฺวโส ตติโย ฯ

๑ ย. สักกิลสมรณํ ฯ

๒ ม. วสฺสเร, ย. เวสฺสโร ฯ

จตุตถุเถ สุมณพุทฺธวโส

<p>[๕] มงคลสูตร อปเรน สพุพชฺชเมหิ อสโม ๑ ตทา อมตเถรีโย^๑ ชมฺมสงฺขสมายุตฺตํ วิชินิตฺวา^๒ กิเลสํ โส มาเปสิ นครํ สตถา นีรุตฺตํ อกฺขิลํ มาเปสิ โส มหาวีรํ พลํ จตฺตารี สามณฺเณ จภิกฺขณฺณญฺจสมาปตฺตี เย อปฺปมตฺตา อชิลา เต เต อิมํ คุณวเร เอวเมเตน โยเคน โโพเธสิ ปจฺมํ สตถา ยมฺหิ กาลํ มหาวีโร โกฏฺฐิตสสทสฺธานิ^๓ ยทา เทวา มนุสฺสา จ นิโรธปญฺหํ ปุจฺฉิสฺสุ ตทาปิ ชมฺมเทสเน นวฺตโกฏฺฐิตสสทสฺธานํ สนฺนิปาตา ตโย อาสุํ</p>	<p>สุมโน นาม นายโก สพุพชตฺตานมฺมุตฺตโม ๑ อาหนิ เมขเล ปุเร นวณฺคชินสฺสานํ ๑ ปตฺโต สมิเพชฺชิตฺตมํ สพุชชมฺมปุรวรุตฺตมํ ๑ อชฺฐํ วิปุลวิทถตํ สติปญฺจจานวรุตฺตมํ ๑ จตสฺโส ปฏฺฐิสุมฺภิกา ปสาเรสิ ตตถ วิถิยํ ๑ ทิรวิริเยหุปาคตา อาทียนฺติ ยถา สุขํ ๑ อุตฺตรนฺโต มหาชนํ โกฏฺฐิตสสทสฺสโย ๑ โอวทิตฺติเย คณ ทฺติเย ชมฺมเทสเน ๑ สมคฺคา เอกมานสา สํสยณฺจาปิ มานสํ ๑ นิโรธปริทีปเน ตติยาภิสมโย อหุ ๑ สุมณฺสส มहेสิโน</p>
---	---

๑-๑ ม. ตทา อมตเถรี โส, ย. โสปี ตทา อมตเถรี ๑ ๒ ม. นิชชินิตฺวา, ย. ชินิตฺวาน ๑
 ๓ ม. ย. โกฏฺฐิตสสทสฺสภิสฺสุ ๑

ชีณาสวานัน วิมลानัน
 วสุลั วุฏฐสสุ ภควโต
 โกฏิสตสสสเสหิ
 ตโต ปรั สนนินปาเต
 นวุติโกฏิสสสสสานัน
 ยथा สกโก เทวราชา
 อสีติโกฏิสสสสสานัน
 อหิ เตน สมเยน
 อตุโล นาม นามเน
 ตทาทิ นาคภวานา
 นาคานัน ทิพพตฺตริเยหิ
 โกฏิสตสสสสสานิน^๑
 ปจฺเจกทุสฺสยฺยคัม ทตฺวา
 โสปี มํ พุทฺโธ พยากาลิ
 อปริเมยเย อิตฺโต กปฺเป
 อหุ กปิลวฺหยา รมฺมา
 ปธานัน ปททิตฺวาน
 อชปาลรฺกขมฺมูลสมิ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เนรณฺชราย ตีรมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทกฺขินัน กตฺวา
 อสฺสตฺถรฺกขมฺมูลสมิ

สนฺติจิตฺตทาน ตาทินัน ๑
 อภิสงฺฆมฺภูเจ ปวารणे
 ปวาเรสิ ตถาคโต ๑
 วิมเล กณฺจนปพฺพเต
 ทฺติโย อาสิ สฺมาคโม ๑
 พุทฺธสฺสสนมฺุปากมิ
 ตติโย อาสิ สฺมาคโม ๑
 นาคราชา มหิทฺธิโก
 อฺุปนฺนทฺสสสสจฺโย^๒ ๑
 นิกฺขมิตฺวา สฺมาตมิ
 สสงฺฆมฺ ชินมฺุปฏฺฐหิ ๑
 อนฺนปาเนน ตปฺปยิ
 สรณัน ตมฺุปากมิ ๑
 สฺมโน โลกนายโก
 อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑
 นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
 "กตฺวา ทฺกฺกรการิก"^๓ ๑
 นิสิตฺตฺวา ตถาคโต
 เนรณฺชรมฺเปหิติ ๑
 ปายาสํ อหิ โส ชิน
 โปธิมฺมูลสมิ เอหิติ ๑
 โปธิมณฺฑมฺ อนฺตฺตฺร
 พุชฺฌิสฺสติ มหายโส ๑

๑ ม. อฺุสฺสนนทฺสสสจฺโย, ย. อฺุสฺสนนทฺสสสจฺโย ๑ ๒ ม. ย. โกฏิสตสสสสสานัน ๑
 ๓-๓ ม. ๑เปฯ เหฺลสฺสาม สมนฺุชา อิมํ ๑

อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สุทฺโธโทเน นาม
 อนาสวา วีตฺรารา
 โกลิโต อุปฺติสฺโส จ
 อานนฺโท นามฺปฏฺฐาโก
 เขมา อุปฺปลวณฺณา จ
 อนาสวา วีตฺรารา
 โโพธิ ๓สฺส ภควโต
 จิตฺโต จ หตฺถาพฺวโก
 นนฺทมาตา จ อุตฺตฺรา
 อายุ วสฺสสํ ๓สฺส
 อิทํ สุตฺวาน วจนํ
 อามิเตตา นรมฺฐ
 อุกฺกุฏฺฐจิสฺสทา วตฺตฺนฺติ
 กตฺถชฺลี นมฺสฺสนฺติ
 ยทิมสฺส โลกนาถสฺส
 อนาคตฺมฺหิ อทฺธาเน
 ยถา มนุสฺสา นที ตฺรนฺดา
 เหฏฺฐาติตฺถํ คเหตุวาน
 เอวเมว มยํ สพฺเพ
 อนาคตฺมฺหิ อทฺธาเน
 ๓สฺสาปิ วจนํ สุตฺวา
 อุตฺตฺรี วตฺตมฺธิฏฺฐาสิ
 ๑เมขลํ นาม นครํ^๑

มายา นาม ภวิสฺสติ
 อยํ เหลสฺสติ โคตฺโม ๑
 สนฺตจิจฺจตา สมหิตา
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวกา
 อฺปฏฺฐจิสฺสติมํ ชินํ ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวิกา
 สนฺตจิจฺจตา สมหิตา ๑
 อสฺสตฺถโตติ ปวฺจจติ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺฐจกา ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺฐจิกา
 โคตฺมสฺส ยสฺสสิเน ๑
 อสมสฺส มเหลิโน
 พุทฺฐวชิขฺงฺกุโร อยํ ๑
 อปฺไมณฺณฺติ หสฺนฺติ จ
 ทสฺสทสฺสี สเทวกา ๑
 วิรชฺชิสฺสาม สาสนํ
 เหลสฺสาม สมฺมุขฺวา อิมํ ๑
 ปฏฺฐิติตฺถํ วิรชฺชเมย
 อุตฺตฺรนฺติ มหานฺที ๑
 ยทิ มุญฺจา มิมํ ชินํ
 เหลสฺสาม สมฺมุขฺวา อิมํ ๑
 ภียโย จิตฺตํ ปสาทยี
 ทสฺปารมิปฺฐริยา ๑
 สุทฺโต นาม ชตฺติโย

๑-๑ ม. นคร เมขล นาม ๑

สิริมา นาม ชนิกา	สุมนสฺส มहेสิโน ๑
นวางฺสสสทสฺसानิ	อคารัง อชฺฌาวลิสฺโส
จนุโท สฺจจนุโท วุฏฺฐิสฺโส [๑]	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
เตสภูจิสฺสทสฺसानิ	นารียํ สมลนฺกตา
วุฏฺฐิกี ^๒ นาม นารี	อนุปโม นาม อตฺตโร ๑
นิमितฺเต จตฺตโร ทิสฺวา	หตฺถิยานเนน นิกฺขมิ
อนฺนทสฺมาทานิ	ปธานัง ปททิสฺซีโน ๑
พฺรหฺมณา ยาจิโต สนฺโต	สุมนโ โลกนายโก
วตฺตจกโก มหาวิโร	เมขเล ปุรวรุตฺตเม ^๓ ๑
สรโณ ภาวิตตฺโต จ	อเหตุสฺสุ อคฺคสาวกา
อุเทโน นามุปฺภุจฺจโก	สุมนสฺส มहेสิโน ๑
โสธนา จ อุปฺโสธนา จ	อเหตุสฺสุ อคฺคสาวิกา
โสปี พุทฺโธ อสมสฺสโม ^๔	นาคมฺมุเล อพฺชฺฌมถ ๑
วรฺุณ เจว สรโณ จ	อเหตุสฺสุ อคฺคูปฺภุจฺจกา
จาลา จ อุปฺจาลา จ	อเหตุสฺสุ อคฺคูปฺภุจฺจิกา ๑
อุจฺจตฺตเนน ^๕ โส พุทฺโธ	นวุตฺติหตฺถสมฺมุคฺคโต ^๖
กณฺจนคฺคฺมิทฺตงฺกาโส	ทสฺสทสฺสี วิโรจติ ๑
นวุตฺติวสฺสทสฺसानิ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ดาวตา ติฏฺฐมาโน โส	ตาวเรสิ ชนตัง พหุ ๑
ตารณฺเเย ตารยิตฺวา	^๗ โพชนเญเย อโพชนิ ^๗
ปรินิพฺพายิ สมฺพุทฺโธ	อุพฺพฺราชาว อตฺถมิมิ ๑
เต จ ชีณาสวา ภิกฺขุ	โส จ พุทฺโธ อสาทิสฺโส ^๘

๑ ม. ย. เอตฺถนฺตเร จาติ อตฺถิ ๑ ๒ ม. ย. วุฏฺฐิกา ๑ ๓ ม. ปุวมุตฺตเม ๑

๔ ม. ย. อมิตฺยโส ๑ ๕ ย. อุจฺจตฺตเรน ๑ อิตฺ ปรั อีสฺสเมว ๑

๖ ย. นวุตฺติหตฺถสมฺมุคฺคโต ๑ ๗-๗ ม. ย. โพชนเญเย จ โพชนิ ๑ ๘ ย. อสทิสฺโส ๑

อตุลํ ปภํ ทสฺสยิตฺวา	นิพฺพุตา เต มหายสา ๑
ตถจ ฌาณมตฺถิยํ	ตานิ จ อตฺถุลิยานิ ^๑ รตนาณิ
สพฺพํ สมนุตฺตรหิตํ	นนฺดู วิตฺตทา สพฺพสงฺขาราติ ^๒ ๑
สุมนโน ยสฺสโร พุทฺโธ	องฺคารามมฺหิ นิพฺพุโต
ตตฺถเวว ตสฺส ชินฺธุโป	จตฺตโยชนมฺมุคฺคโต ^๓ ๑

สุมนนพทุฑวิโส จตุตถโย ๑

๑ ม. อตุลานิ ๑ ๒ ม. อิตฺตทฺโท นตฺถิ ๑ เอมฺมุปริปิ ๑

๓ ม. จตฺตโยชนมฺมุคฺคโตติ ๑

ปณฺจโม เรวตพฺพทฺฐวโส

<p>[๖] สุมนสฺส อปเรน อนุปโม อสทโส โสปี ฌมฺมํ ปกาเสสิ ขนฺธธาตฺวตถานํ ตสฺสทิสสมยา ตีณิ คณฺนาย น วตฺตพฺโพ ยทา อรินฺทมํ ราชํ ตทา โภกฺขิสทสฺสทฺธานํ สตฺตทาหํ ปภฺกฺขิสทฺธานา โภกฺขิสทํ นรมฺรฺจนํ สนฺนินฺปาตา ตโย อาลํ ชีณาสวานํ วิมลานํ ๑ อติกนฺตคณฺนปถา โภกฺขิสทสทสฺสทฺธานํ ๒ โย โส ๓ ปณฺณาย อสโม โส ตทา พฺยาธิโก ๔ อาสิ ตสฺส คิลานปฺจุจฺฉาย โภกฺขิสทสทสฺสทฺธานํ ๕ อหํ เตน สมเยน อุปคณฺตฺวา เรวตํ พฺพทฺฐิ</p>	<p>เรวโต นาม นายโก อตุโล อุตฺตโม ชีโน ๑ พฺรหฺมฺนา อภฺยาจฺจิต อปฺปวตฺตํ ภาวภเว ๒ อเหตุํ ฌมฺมเทสเน ปจฺมาทิสมโย อหุ ๓ วิเนสิ เรวโต มฺุณี ทฺุติยาทิสมโย อหุ ๔ วุฏฺฐทิตฺวา นราสโก วิเนสิ อุตฺตเม ฌเล ๕ เรวตสฺส มฺเหสิโน สฺุวิมฺุตฺตานํ ตาทินํ ๖ ปจฺมา ๗ เย สฺมาคตา ทฺุติโย อาสิ สฺมาคโม ๘ ตสฺส จกฺกานฺวตฺตโก ปตฺโต ชีวิทลํสยํ ๙ เย ตทา อุปคตา มฺุณี ๑๐ ตติโย อาสิ สฺมาคโม ๑๑ อติเทโว นาม พฺรหฺมโณ สฺรณํ ตสฺส คณฺจหํ ๑๒</p>
---	--

๑-๑ ม. อติกนฺตคณฺนปถํ ปจฺมํ, ยฺ. อติกนฺตคณฺนปถา ๑ ๒ ม. โยปี ๑
 ๓ ม. ยฺ. พฺยาธิโต ๑ ๔ ม. ยฺ. มฺุณี ๑ ๕ ม. ยฺ. โภกฺขิสทสฺสา อรหนฺโต ๑

ตสฺส ลีลํ สสมาธิจ
 โถมยิตฺวา ยถาถามิ^๑
 โสปี มํ พุทฺโธ พุยากาลิ
 อปริเมยเย อิตฺ กปฺเป
 อหุ กปิลวหยา รมฺมา
 ปธานํ ปททิตฺวาน
 อชปาลรুকฺขมฺมูลสมิ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เนรณฺชราย ตีรมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา
 อสฺสตฺถรुकฺขมฺมูลมฺหิ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สุทฺโธทโน นาม
 อนาสวา วีตฺราคา
 โกลิตฺโต อฺปติสฺโส จ
 อานนฺโท นามฺปฏฺจกาโก
 เขมา อฺปฺปลวณฺณา จ
 อนาสวา วีตฺราคา
 โโพธิ ตสฺส ภควโต
 จิตฺโต จ หตฺถาพฺวโก
 นนฺทมาตา จ อุตฺตฺรา
 อายุ วสฺสสฺตํ ตสฺส

ปณฺณาคุณฺณนฺตฺตร^๒
 อุตฺตฺริยํ อทาสหํ ฯ
 เวรโต โลกนายโก
 อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ฯ
 นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ทูกฺกรการิกํ ฯ
 นิสิตฺติวา ตถาคโต
 เนรณฺชรมฺเปหิตฺติ ฯ
 ปายาสํ อหิ โส ชิโน
 โโพธิมฺมูลมฺหิ เอหิตฺติ ฯ
 โโพธิมณฺฑํ อนฺตฺตร^๑
 พุชฺฌิสฺสติ มหายโส ฯ
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อยํ เหลสฺสติ โคตมโ ฯ
 สนฺตจิจิตฺตา สสมาหิตา
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวกา
 อฺปฏฺจิสฺสติมํ ชินํ ฯ
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวิกา
 สนฺตจิจิตฺตา สสมาหิตา ฯ
 อสฺสตฺถฺเถติ ปวฺจฺจติ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺจกา ฯ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺจิกา
 โคตมสฺส ยสฺสสิโน ฯ

๑ ม. ปณณาคุณณนตฺตรํ, ย. ปณณาคุณนตฺตรํ ฯ

๒ ย. ยถาถามิ ฯ

อิหํ สุตฺวาน วจัน
 อาโมทิตา นรมฺห
 อุกุกฺกุจิสททา วตฺตนฺตติ
 กตถชลี นมสฺสนฺตติ
 ยทิมสฺส โลกนาถสฺส
 อนาคตมฺหิ อทฺธาน
 ยถา มนุสฺสา นที ตฺรณฺตา
 เหฏฺฐาตติตฺถํ คเหตุวาน
 เอวเมว มยํ สพฺเพ
 อนาคตมฺหิ อทฺธาน
 ตสฺสาปิ วจัน สุตฺวา
 อุตฺตริ วตฺตมธิฏฺฐาสิ
 ตทาปิ ตํ พุทฺธมฺมํ
 อาทริสฺสามิ ตํ ฆมฺมํ
 นครํ สุทฺถณฺก^๑ นาม
 วิปฺปลา นาม ชนิกา
 ฉพฺพสฺสสทฺสสถานิ^๒
 สุทฺสสนโน จ^๓ รตนคฺฉิ
 ปุณฺณกมฺมาภินิพฺพตฺตา
 เตตฺตีสฺสทฺสสถานิ^๔
 สุทฺสสนา นาม นาริ^๕
 นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา

อสมสฺส มเหลิโน
 พุทฺธวโรชฺชงฺกุโร อยํ ๑
 อปฺโปณฺณตติ หสนฺตติ จ
 ทสสทฺสสิ สเทวกา ๑
 วิรัชฺฌิสฺสาม สาสนํ
 เหลสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
 ปฏฺฐิติตฺถํ วิรัชฺฌิย
 อุตฺตรนฺตติ มหานที ๑
 ยทิ มุญฺจามิมํ ชินํ
 เหลสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
 ภียโย จิตฺตํ ปสาทยี
 ทสปรามิปุริยา ๑
 สริตฺวา อณฺุพฺรุหยี
 ยํ มยฺหํ อภิปตฺถิตํ ๑
 วิปฺโล นาม ชตฺตโย
 เรวตสฺส มเหลิโน ๑
 อคารํ อชฺฌาวสิ โส
 อาเวฬุ จ วิภูสิโต
 ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
 นาริโย สมลฺงกตา
 วรุณ นาม อตฺรไซ ๑
 รถยานน นิกฺขมิ

๑ ม. สุทฺถณฺวตี ๑

๒ ม. ฉ จ วสฺสสทฺสสถานิ, ย. ฉพฺพสฺสสทฺสสถานิ ๑

๓ ม. จสทฺโท นตฺถิ ๑

๔ ม. เตตฺตีสฺ จ สทฺสสถานิ, ย. เตตฺตีสฺสทฺสสถานิ ๑

๕ ย. เทวี ๑

อนุสนตตมาसानิ
 พรหมุณา ยาจิต สนโต
 วตตจโกโก มหาวิโร
 วรุโณ พรหมเทโว จ
 สมภาโว นามุปฏฺฐจโก
 ภาททา เจว สุภททา จ
 โสปี พุทฺโธ อสมสโม
 ๒ วรุโณ จ สรโภ จ^๒
 ๓ ปาลา จ อุปปาลา จ^๓
 อจฺจตตเนน โส พุทฺโธ
 โอภาเสติ^๔ ทิสา สพฺพา
 ตสฺส สรีเร นิพฺพตฺตา
 ทิวา วา ยทิวา รตฺตี
 สญฺฉิวสสสทฺสทานิ
 ตาวตา ติญฺจมาโน โส
 ทสฺสยิตฺวา พุทฺธพลํ
 นิพฺพาสี อนุปาทาโน
 โส จ กาโย รตนนิโภ
 สพฺพํ สมฺนตรหิตํ
 เวตโต ยสฺสโร พุทฺโธ
 ธาตุวิตถาริกํ อาลี

ปธานํ ปททึ ชีโน ๑
 เวตโต โลกนายโก
 วรุณาราม ๑ วลี ชีโน^๑ ๑
 อเหตุํ อคฺคสาวกา
 เวตตสฺส มเหตุโน ๑
 อเหตุํ อคฺคสาวิกา
 นาคมฺมุเล อพฺพชฺฌณ ๑
 อเหตุํ อคฺคปฏฺฐจกา
 อเหตุํ อคฺคปฏฺฐจิกา ๑
 อลีติหตฺถมฺมุคฺคโต
 อินฺทเกตุว อคฺคโต ๑
 ปภามาลา อนุตฺตตรา
 สมฺนตฺตา ผรตี^๕ โยชนํ ๑
 आयु วิชฺชติ ตาวเท
 ตาเรลี ชนตํ พหุํ ๑
 อมตํ โลกเก ปกาลยิ^๖
 ยถคฺคปาทานสงฺขยา ๑
 โส จ ฌมฺโม อสาทีโส
 นนุ วิตฺตตา สพฺพสงฺขาราตี ๑
 นิพฺพุตโต โส มหาปฺปญฺเญ^๗
 เตสุ เตสุ ปเทสโตตี ๑

เวตตพุทฺธวโร ปณจโม ๑

๑-๑ ม. สิริสมเว, ย. สิริสมณ ๑
 ๓-๓ ม. ย. สิริมา เจว ยสวตี ๑
 ๖ ม. ย. ปกาลย ๑

๒-๒ ม. ย. ปทโม กุณฺชโร เจว ๑
 ๔ ม. ย. โอภาเสติ ๑ ๕ ย. ผริ ๑
 ๗ ม. มหาปฺปเร, ย. มหาปฺปนิ ๑

ฉกฺฉจ โสภิตพุกุทวโส

[๗] เวรตสฺส อปรน
 สมหิตฺโต สนฺตจิตฺโต
 โส ชินฺโณ สกเคหฺมฺหิ
 ปตฺวาน เกวลํ โฟธึ
 ฎฺยาว อุทฺธํ อวิจฺจิตํ
 เอตฺถนฺตเร เอกปริสา
 ตาย ปริสาย สมฺพุกุท
 คณฺนาย น วตฺตพฺโพ
 ตฺโต ปรีปึ เทเสฺนฺเต
 นวุตฺติโกฏฺฐิสหฺสฺสานํ
 ปุณาปรํ ราชปฺตฺโต
 อารามํ โรปฺยิตฺวาน
 ตสฺส ยาคํ^๑ ปกิตฺเตนฺโต
 ตทา โกฏฺฐิสหฺสฺสานํ
 สนฺนิปาตา ตโย อาลํ
 ชีณาสฺวานํ วิมลานํ
 อุกฺคโต นาม โส ราช
 ตมฺหิ ทาเน สฺมาคณฺฑํ
 ปุณาปรํ ปุคฺคณฺเ^๒
 ตทา นวุตฺติโกฏฺฐินํ
 เทวโลเก วลิตฺวาน

โสภิต นาม นายโก
 อสโม อปปฏิปุคฺคโล ๑
 มานสํ วินิวตฺตยิ
 ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ ๑
 ภวคฺคา จาปิ เหมจฺจิตฺ^๓
 อโหสิ ฌมฺมเทสเน ๑
 ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ
 ปจฺจมาภิสฺมโย อหุ ๑
 นรมฺรฺน^๔ สฺมาคเม
 ทฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑
 ชยเสเน นาม ขตฺติโย
 พุกุเต นียยาทยี ตทา ๑
 ฌมฺมํ เทเสติ^๕ จกฺขฺมา
 ตติยาภิสฺมโย อหุ ๑
 โสภิตสฺส มहेสิโน
 สนฺตจิตฺตาน ตาทินํ ๑
 ทานํ เทติ นรุตฺตเม
 อรหฺนฺตา สฺตโกฏฺฐิโย ๑
 ทานํ เทติ นรุตฺตเม
 ทฺติโย อาสิ สฺมาคโม ๑
 ยทา โอรโหตี ชินฺ

๑-๑ ม. ยาว เหมจฺจา ... อุทฺธิต ๑ ๒ ม. มฺรฺนณฺจ ๑ ๓ ย. โยคํ ๑
 ๔ ม. เทเสสิ ๑ ๕ ม. ย. ปุคฺคณฺเ ๑

ตทา อสฺตีโกภฺนํ
 อหนฺเตน สมเยน
 ตทา สสาวกํ พุทฺธํ
 โสปี มํ พุทฺโธ พุยาภาสิ
 อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป
 อหุ กปิลวหยา รมฺมา
 ปธานํ ปทฺทิตวาน
 อชฺปาลรูกฺขมฺมูลสมฺมึ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เนรณฺชราย ตีรมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทฺทชฺฉิณฺํ กตฺวา
 อสฺสตฺถรูกฺขมฺมูลมฺหิ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สุทฺโธเน นาม
 อนาสวา วีตฺราคา
 โกลิโต อฺปติสฺโส จ
 อานนฺโท นามฺปฏฺฐาโก
 เขมา อฺปฺปลวณฺณา จ
 อนาสวา วีตฺราคา
 โโพธิ ตสฺส ภควโต
 จิตฺโต จ หตฺถาพฺวโก
 นนฺทมาตา จ อุตฺตฺรา
 อายุ วสฺสสฺสํ ตสฺส

ตติโย อาสิ สฺมาคโม ๑
 สุชาโต นาม พุราหมฺโณ
 อนนฺปาเนน ตปฺปยึ ๑
 โสภิตโต โลกนายโก
 อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑
 นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ทฺวกรฺการิกํ ๑
 นิสฺสิตฺวา ตถาคโต
 เนรณฺชรมฺเปหิตฺติ ๑
 ปายาสํ อทิ โส ชฺฉิโน
 โโพธิมฺมูลมฺหิ เอหิตฺติ ๑
 โโพธิมณฺฑํ อนฺตฺตรํ
 พุชฺฌิสฺสติ มหายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อยํ เหลสฺสติ โคตโม ๑
 สนฺตจฺจิตฺตา สฺมาหิตา
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวกา
 อฺปฏฺฐิจฺฉสฺสตีมํ ชฺฉิณฺํ ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวิกา
 สนฺตจฺจิตฺตา สฺมาหิตา ๑
 อสฺสตฺถโถติ ปวฺจฺจติ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺฐจกา ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺฐจิกา
 โคตมสฺส ยสฺสลิโน ๑

อิทํ สุตวาน วจนํ	อสมสส มहेลิโน
อาโมทิตา นรมฐ	พุทธรวิขงกุโร อัย ๑
อุกกุฏจิสททา วตตนุติ	อปโฆณฺณุติ หสนุติ จ
กตถชลี นมสฺสนุติ	ทสสทสฺสี สเทวกา ๑
ยทิมสฺส โลกนาถสฺส	วิรัชฌิสฺสาม สาสนํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาน	เฮสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
ยถา มนุสฺสา นทึ ตฺรนฺตา	ปฏฺิติดุถํ วิรัชฌิย
เหฏฺฐาติตุถํ คเหตุวาน	อุตฺตรนุติ มหานทึ ๑
เอวเมว มยํ สพฺเพ	ยทึ มุญฺจามิมํ ชินํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาน	เฮสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
ตสฺสาปิ วจนํ สุตฺวา	ตฺถุจฺโจะ ^๑ สํวิคฺคมาโนส
ตเมวตฺถมณฺุปตฺติยา	อุคฺคํ ธิตฺติมกาสหํ ๑
สุตฺตมํ นาม นครํ	สุตฺตมโฆ นาม ขตฺติโย
สุตฺตมา นาม ชนิกา	โสภิตสฺส มहेลิโน ๑
นวสฺสสทสฺसानิ	อคารํ อชฺฐมาวสิ โส
กฺุมฺุโท นพฺิโน ^๒ ปทฺุโม	ตโย ปาสาทมฺุตฺตมา ๑
“ติจตฺตาริ สทสฺसानิ” ^๓	นาริโย สมลฺงกตา
มกิล ^๔ นาม สานาริ	สิโท นามาลิ อตฺรไซ ๑
นิมิตฺเต จตฺุโร ทิสฺวา	ปาสาทนาภินิกฺุขมิ
สตฺตาทํ ปชานจารํ	จริตฺวา ปุริสฺสุตฺตมโฆ ๑
พฺุรหฺมฺุณา ยาจิตฺ สนฺุโต	โสภิตฺ โลกนาถโย
วตฺตจกฺุโก มหาวีโร	สุตฺตมฺุยฺยานมฺุตฺตเม ๑
อสมโฆ จ สฺุเนตฺุโต จ	อเหตุสฺสุ อคฺคสาวกา

๑ ม. หฎฺุจ ๑ ๒ ม. นพฺิโน, ยฺ. นพฺิโร ๑

๓-๓ ม. สตฺตตฺติสฺสทสฺसानิ, ยฺ. อสฺตตฺติ ... ๑ ๔ ม. มณฺิลา, ยฺ. สมฺงคฺีลา ๑

อโนโม นามฺปฏฺจาทโก
 นกุลลา จ สุชชตา จ
 พุชฺฌมานโ จ โส
 รมฺโม เจว สฺเนตฺโต^๑ จ
 นกุลลา เจว จิตฺตลา จ
 อฏฺฐปณฺณาสรตฺถนํ
 โอบาสฺเสติ ทิสลา สพฺพา
 ยถา สฺมุลลํ ปวณํ
 ตเถว ตสฺส ปาวจณํ
 ยถาปิ สาคโร นาม
 ตเถว ตสฺส ปาวจณํ
 นวุตฺิวสฺสสทฺสสาณิ
 ตาวตา ติฏฺฐจฺมานโ โส
 โอบาทํ อนุสฺสิฏฺฐิจฺฉจ
 หุตาสโนว ตาเปตฺวา
 โส จ พุทฺโธ อสมสโม
 สพฺพํ สมนตฺรหิตํ
 โสภิตโ ต วรสมฺพทฺโธ
 ชาตฺวิตฺถาริกํ อาสิ

โสภิตสฺส มहेสิโน ๑
 อहेลฺลํ อคฺคสาวิกา
 พุทฺโธ นาคมฺมุเล อพุชฺฌมถ ๑
 อहेลฺลํ อคฺคปฏฺฐจกา
 อहेลฺลํ อคฺคปฏฺฐจิกา ๑
 อจฺจุคฺคโต มหามฺมุณี
 สตรํสิว อคฺคโต ๑
 นานาคนฺเชหิ ฐฺปิถํ
 สีสคนฺเชหิ ฐฺปิถํ ๑
 ทสฺสเนน อตฺตปฺปิโย
 สวเนน อตฺตปฺปิยํ ๑
 อายุ วิชฺชติ ตาวเท
 ตาเวสิ ชนตํ พหุํ ๑
 ทตฺวาน เสสเก ชเน
 นิพฺพุโต โส สสาวโก ๑
 เต จ^๒ สาวกา พลปฺปตฺตา
 นนุ วิตฺตลา สพฺพสงฺฆาราทิ๑
 สีหารามมฺหิ นิพฺพุโต
 เตสฺ เตสฺ ปเทสฺโตติ ๑

โสภิตพฺพทฺวโส ฉกฺโข ๑

๑ ม. ย. สฺนตฺโต ๑

๒ ม. เตปิ, ย. เตปิ จ ๑

สตุตโหม อโนมทสฺสึพฺพทฺฐวโส

<p>[๘] โสภิตสฺส อปเรน อโนมทสฺสึ อมิตยโส โส เจตฺวา พนฺธนํ สพฺพํ อนิวตฺตติคฺคมนํ มคฺคํ สาคโรว อสงฺขโฆพฺโภา อากาโสว อนนฺโต โส ทสฺสเนนปิ ตํ พุทฺธํ พยาหารนตํ คิริํ สุตฺวา ฅมฺมาภิสฺมโย ตสฺส โภภฺยีสฺตานิ อภิสฺมึสฺสุ ตโต ปรํ อภิสฺมเย อสฺตีโกภฺยึ อภิสฺมึสฺสุ^๑ ^๒ตโต ปรํ หิ วสฺสเนเต อภฺยจฺสตุตฺตติโกภฺยึนํ สนฺนิปาตา ตโย อาลํ อภฺยญาพลปฺปตฺตานํ อภฺยจฺสตุตฺตสฺสทฺธานํ ปหฺนิตฺตโหมหานํ สตุตฺตสฺสทฺสทฺธานํ อนนฺตคณฺหานํ วิวฺชานํ ฉนฺนํ สตุตฺตสฺสทฺธานํ</p>	<p>สมฺพฺพุทฺโธ ทิปฺพตฺตโหม เตชฺสี ทฺวริทฺตโกภฺโย ๑ วิทฺธํเสตฺวา ตโย ภเว เทเสสิ เทวมาณฺเส ๑ ปพฺพโตว ทฺวาราสฺส สาลราชาว ฅลฺลิตฺโต ๑ โตสิตา โหนฺติ ปาณินิ อมตํ ปาปฺญนฺติ เต ๑ อิทฺโธ ฝึโต ตทา อหุ ปจฺเม ฅมฺมเทสเน ๑ วสฺสเนเต ฅมฺมวฺภฺยึโย ทฺตฺติเย ฅมฺมเทสเน ๑ ตปฺปยนฺตเวว ปาณินิ^๒ ตตฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑ ตสฺสาปิ จ มहेสิโน ปุปฺปิตฺตานํ วิมฺุตฺตฺติยา ๑ สนฺนิปาตา^๓ ตทา อหุ สนฺตจฺจิตฺตาน ตาทินิ ๑ ทฺตฺติโย อาสิ สฺมาคโหม อฺปฺสนฺตาทน ตาทินิ ๑ ตตฺติโย อาสิ สฺมาคโหม</p>
--	---

๑ ม. อสฺตีโกภฺยึอภิสฺมึสฺสุ ๑ ๒-๒ ม. ตโต ปรณฺหิ วสฺสเนเต ตปฺปยนฺตเวว จ ปาณินิ ๑
 ๓ ม. โป. สนฺนิปาโต ๑

อภิญญาพลปตฺตทานํ
 อหนฺเตน สมเยน
 เนกานํ ยกฺขโกฏีนํ
 ตทาปี ตํ พุทฺธวโร
 อนฺนปาเนน ตปฺเปลี
 โสปี มํ ตทา พฺยาภาลี
 อปริเมยเย อิตฺโต กปฺเป
 อหุ กปิลวฺหยา รมมา
 ปธานํ ปทฺทิตฺวาน
 อชฺปาจรุกฺขมฺมูลสมึ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เนรณฺชราย ตีรมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทฺทชฺฉินฺ กตฺวา
 อสฺสตฺถรุกฺขมฺมูลมฺหิ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สฺุทฺโธทโน นาม
 อนาสฺวา วีตฺราคา
 โกลีโต อุปฺติสฺโส จ
 อานนฺโท นามฺปฏฺจกาโก
 เขมา อุปฺปลวณฺณนา จ
 อนาสฺวา วีตฺราคา
 โโพธิ ตสฺส ภควโต
 จิตฺโต จ หตฺถาพฺวโก

นิพฺพุตฺตานํ ตปฺสฺสินํ ๑
 ยกฺโข อาลี มหิทฺธิโก
 วสฺวตฺติมฺหิ อิสฺสโร ๑
 อุปฺคนตฺวา มहेสินํ
 สสงฺฆํ โลกนํายกํ ๑
 วิสฺสุทฺธนฺยโน มฺุณี
 อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑
 นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา พุทฺธกรราริกํ ๑
 นิสฺสิตฺวา ตถาคโต
 เนรณฺชรมุเปหิติ ๑
 ปายาสํ อทิ โส ชินो
 โโพธิมฺมูลมฺหิ เอหิติ ๑
 โโพธิมณฺฑลํ อนฺุตตฺธโร
 พุชฺฉมฺิสฺสติ มหฺายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อยํ เหสฺสติ โคตโม ๑
 สนฺตจิจฺจตา สมหิตา
 อคฺคา เหสฺสนฺติ สํวกา
 อุปฺภูจิสฺสติมํ ชินํ ๑
 อคฺคา เหสฺสนฺติ สํวิกา
 สนฺตจิจฺจตา สมหิตา ๑
 อสฺสตฺถโตติ ปวฺจฺจติ
 อคฺคา เหสฺสนฺตฺตฺปฏฺจกา ๑

นนุทมาตา จ อุตตรา
 อายุ วสสสตี ๓สส
 อิทํ สุตวาน วจัน
 อาโมทิตา นรมฐ
 อุกกุฏจิสทา วตตนุติ
 กตถชลี นมสสนุติ
 ยทิมสส โลกนาถสส
 อนาถตมฺหิ อทฺธาเน
 ยถา มนุสฺสา นที ตรนฺตา
 เหฏฺฐา ติตถ^๑ คเหตุวาน
 เอวเมว มยํ สพฺเพ
 อนาถตมฺหิ อทฺธาเน
 ตสฺสาปิ วจัน สุตฺวา
 อุตฺตริ วตตมธิฏฺฐาสิ
 นครํ จนนทตี นาม
 มาตา ยโสธรา นาม
 ทสวสสทสฺसानิ
 ลิริ อฺปลิริ วทฺโธ
 เตวีสตีทสฺसानิ
 ลิริมา นาม สา นารี
 นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา
 อนฺนทสฺมาธานี
 พฺรหฺมูนา ยาจิโต สนฺโต

อคฺคา เหลสนุตฺตฺตฺตฺต
 โคตมสฺส ยสสฺสลิเน ๑
 อสมสฺส มเหลโธ
 พุทฺธวีชงฺกุโร อยํ ๑
 อปฺปิเณณฺติ หสนฺติ จ
 ทสสทสฺสึ สเทวกา ๑
 วิชฺฌมฺสสาม สาสนํ
 เหลสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
 ปฏฺติตฺถํ วิชฺฌมฺย
 อุตฺตรนฺติ มหานที ๑
 ยทิ มุญฺจามิมํ ชินํ
 เหลสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
 ตฺตฺตฺต^๒ สํวิคฺคมาโนโส
 ทสฺปารมิปฺปฺริยา ๑
 ยสฺวา นาม ขตฺตฺตฺต
 อโนมทสฺสึสส สตฺตฺตฺต ๑
 อคารํ อชฺฌาวลฺลิ โส
 ตฺตฺตฺต ปาสาทมฺตฺตฺต ๑
 นารีโย สมลนฺกตา
 อฺปลาลิ^๓ นาม อตฺตรไซ ๑
 ลิริกายาภินิฏฺฐมิ
 ปธานํ ปทที ชิน ๑
 อโนมทสฺสึ มหามฺุณี

๑ ไป. ติตถ ๑

๒ ม. หนฺจ ๑

๓ ม. อฺปวาโณ ๑

วตตจกโก มหาวีโร
 นิสโภ จ อโนโม จ
 วรุณ นามุปฏจาโก
 สุนุทรา^๒ จ สุนา จ
 โพธิ ตสส ภควโต
 นนทิวทโฆ สิริวทโฆ
 อุปลลา จ^๓ ปทุมมา จ
 อฏฐปณณาสรัตนं
 ปภา นินทาวตี ตสส
 วสสตสทสทานิ
 ดาวตา ตัญญาโม โส
 สุปฺพิตํ ปาวจนं
 วิตราเคหิ วิมเลหิ
 โส จ สตุถา อमितยโส
 สพุพํ สมนุตฺรหิต^๔
 อโนมทสสิ ชิน สตุถา
 ตตฺถเวว ตสส ชินญไป

สุตสสนุขยานมุตตเม^๑ ฯ
 อเหตุลฺลํ อคฺคสาวกา
 อโนมทสสิสส สตุถุโน ฯ
 อเหตุลฺลํ อคฺคสาวิกา
 อชฺชุนฺติ ปวฺจจติ ฯ
 อเหตุลฺลํ อคฺคปฏฺจกา
 อเหตุลฺลํ อคฺคปฏฺจิกา ฯ
 อจฺจคฺคโต มหามุณี
 สตรํสิว อคฺคโต ฯ
 อายุ วิชฺชติ ดาวเท
 ตาเรสิ ชนตํ พหุ ฯ
 อรหนฺเตหิ ตาทิหิ
 โสภติ^๕ ชินสาสนํ ฯ
 ยุกานิ ตานิ อตุลฺยานิ
 นนุ วิตฺตทา สพุพสงฺขาราติ ฯ
 ธรรมมารามมฺหิ นินพุโต
 อุพเพโธ ปน วิสตีติ^๖ ฯ

อโนมทสสิพุทธวโส สตุตโม ฯ

๑ ม. อุทยาน โส สุตสสนเน ฯ ๒ ม. ย. สุนุทรี จ, ไป. สุนุทรา จ สุนามา จ ฯ
 ๓ ม. ย. เจว ฯ ๔ ม. ย. โสภิตถ ฯ ๕ ม. ตมนุตฺรหิต ฯ ๖-๖ ม. ปฏจวิสตีติ ฯ

อัญจโม ปทุมพุทฺธวโร

[๙] อโนมทสฺสิสฺส อปเรน
 ปทุมโม่ นาม นามเนน
 ตสฺสาปิ อสมํ ลีลํ
 อสงฺเขยฺยํ ฅาณวํ
 ตสฺสาปิ อตุลเตชฺส
 อภิสมยา ตโย อาลํ
 ปจฺมาภิสมเย พุทฺโธ
 พุทฺติยาภิสมเย ธีโร
 ยทา จ ปทุมโม่ พุทฺโธ
 ตทา อลิตฺติโกฏฺฐินํ
 สนนฺปิปาตา ตโย อาลํ
 โกฏฺฐิตสฺสทสฺสสถานํ
 กจฺจินตฺถารสมเย
 ฅมฺมเสนาปตฺติตถาย^๒
 ตทา เต วิมลภา ภิภุชฺช
 ตีณิ สตสฺสทสฺสสถานิ
 ปุณาปรํ โส นรฺวสฺสโก^๓
 ตทา สมาคโม่ อาสิ
 อหนฺเตน สมเยน
 วิเวกมฺนุพฺพุทฺธหฺนตํ
 วนฺทิตฺวา ลีรสา ปาเท

สมฺพุทฺโธ ทิปทฺตฺตโม่
 อสโม่ อปปฏิปุคฺคโล ๑
 สมาริปี อนนฺตโก^๑
 วิมุตฺติปี อนฺนุปมา ๑
 ฅมฺมจกฺกปฺปวตฺตเน
 มหาตมปวาทนา ๑
 โกฏฺฐิตตมโพธิ
 นวฺตฺติโกฏฺฐิมโพธิ ๑
 โววทิ สกมตฺรชฺชํ
 ตติยาภิสมโย อหุ ๑
 ปทุมสฺส มหฺลีน
 ปจโม่ อาสิ สมาคโม่ ๑
 อฺปฺปนฺเน กจฺจินจิวเร
 ภิกฺขุ ลีฬพีสฺสุ จิวํ ๑
 จฬฺภิณฺณภา มหิตฺติกา
 สมีสุ อปฺราชิตา ๑
 ปวเน วาสํ อฺปาคมิ
 ทฺวินฺนํ สตสฺสทสฺสสถานํ^๔ ๑
 ลีโเท อาลํ มิคามิฏฺฐ
 ปวเน อทฺทลํ ชินํ ๑
 กตฺวาน ตํ ปทกฺกชฺฉินํ

๑ ย. อนนฺตกา ๑ ๒ ย. ฅมฺมเสนาปตฺติตถาย ๑ ๓ ม. ย. นรฺวสฺสโก ๑
 ๔ ม. สตสฺสทสฺสสินํ ๑

ดิกฺขตฺตํ อภินาหิตฺวา^๑
 สตฺตาทํ วรรณมาปตฺติยา
 มนสา จินฺตยิตฺวาน
 ตทาปิ โส มหาวีโร
 อปริเมยฺเย อิตฺถ กปฺเป
 อหุ กปิลวหยา รมฺมา
 ปธานํ ปทหิตฺวาน
 อชฺปาลรุกฺขมฺมูลสมิ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เนรณฺชราย ตีรมฺหิ
 ปฏฺิยตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา
 อสฺสตฺถรุกฺขมฺมูลมฺหิ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สุทฺตฺทโน นาม
 อนาสวา วีตฺราคา
 โกลิโต อฺปตฺติสฺโส จ
 อานนฺโท นามฺปฏฺฐจฺโก
 เขมา อฺปปลวณฺณา จ
 อนาสวา วีตฺราคา
 โโพธิ ตสฺส ภควโต
 จิตฺโต จ หตฺถาพฺวโก
 นนฺทมาตา จ อุตฺตรา

สตฺตาทํ ชินฺมุปฏฺฐหิ ๑
 วุฏฺฐหิตฺวา ตถาคโต
 โภฏฺฐิกฺขุ สมานยิ ๑
 เตสํ มชฺเฌ วิทยากริ
 อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑
 นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ทฺวกรฺการิกํ ๑
 นิสิหิตฺวา ตถาคโต
 เนรณฺชรมุเปหิติ ๑
 ปายาสํ อทิ โส ชินฺ
 โโพธิมฺมูลมฺหิ เอหิติ ๑
 โโพธิมณฺฑํ อนฺตฺตรํ
 พุชฺฌิสฺสติ มหายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อยํ เหลสฺสติ โคตโม ๑
 สนฺตจิตฺตา สฺมาหิตา
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวกา
 อฺปฏฺฐจิสฺสติมํ ชินํ ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวิกา
 สนฺตจิตฺตา สฺมาหิตา ๑
 อสฺสตฺถิตฺติ ปวฺจจฺติ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺฐจกา ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺฐจิกา

๑ อ. อภินนฺทิตฺวา ๑

อายุ วสฺสสํ ตสฺส
 อิํ สุตฺวาน วจนํ
 อาโมทิตา นรมฺฐ
 อุกฺกุฏฺจิสฺสหา วตฺตนฺติ
 กตฺถชฺลี นมฺสฺสนฺติ
 ยทิมสฺส โลกนาถสฺส
 อนาคตมฺหิ อทฺธาน
 ยถา มนุสฺสา นที ตรนฺตา
 เหฏฺฐา ติตฺถํ คเหตุวาน
 เอวเมว มยํ สพฺเพ
 อนาคตมฺหิ อทฺธาน
 ตสฺสาปิ วจนํ สุตฺวา
 อุตฺตริ วตฺตมธฺิฏฺฐาสิ
 จมฺปกํ นาม นครํ
 อสฺมา นาม ชนิกา
 ทสฺวสฺสสทฺสฺสาณิ
 ๑นนโท วสุ ยสฺสฺสทฺโร
 ๒เตตฺตีสฺ สทฺสฺสาณิ
 อุตฺตรา นาม สา นารี
 นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา
 อณฺุณอฏฺฐมาสาณิ
 พฺรหฺมูนา ยาจิตฺ สนฺโต

โคตมสฺส ยสฺสฺสฺสโน ๑
 อสมสฺส มฺหฺลโน
 พุทฺธวีชงฺกุโร อยํ ๑
 อปฺปิณฺเณนฺติ ทสนฺติ จ
 ทสฺสทฺสฺสึ สทฺเวกา ๑
 วิรชฺฌิสฺสาม สาสนํ
 เหฬฺสาม สมนฺมุขา อิมํ ๑
 ปฏฺิติดฺถํ วิรชฺฌิย
 อุตฺตรนฺติ มฺหานที ๑
 ยทิมฺ มุณฺจามิมํ ชินํ
 เฬฬฺสาม สมนฺมุขา อิมํ ๑
 ภิโย จิตฺตํ ปสาทฺย
 ทสฺปารมฺปิรฺยา ๑
 อสฺโม นาม ชตฺติโย
 ปทฺมสฺส มฺหฺลโน ๑
 อคารํ อชฺฌาวลิสฺโส
 ตโย ปาสาทมฺุตฺตมา ๑
 นารีโย สมนฺลกฺตา
 รมฺโม นามาสี อตฺโรช ๑
 รทฺยานนฺ นิกฺขมิ
 ปธานํ ปทฺทึ ชิน ๑
 ปทฺโม โลกนาถโก

๑-๑ ม. นนทาวสุยสุตฺตรา, ย. นนทา จ สฺยสา อุตฺตรา, ป. ยสฺสฺสทฺโร ๑

๒-๒ ม. เตตฺตีส จ สทฺสฺสาณิ, ย. สตสทฺสฺสาณิ ๑ ๓ ย. อณฺุณอฏฺฐมาส ๑

นวม นารทพุทฺธวโร

<p>[๑๐] ปทุมสฺส อปเรน นารโท นาม นามเน โส พุทฺธ จกฺกวตฺติสฺส อามตฺตมณฺยาภรโณ^๑ ตตฺถาสี รุกฺโข วิบุโล^๒ ตมชฺฌปตฺวา นิสีทิ ตตฺถ ฌาณวรูปฺชชฺช เตน วิจฺฉินิ สงฺขาร ตตฺถ สพฺพกิลฺลสถานิ ปาปฺยุนิ เกวลํ โพธิ ปาปฺยุนิตฺวาน สมฺโพธิ โภจฺจิสฺสทสฺสสถานํ มหาโธณํ นาคราชํ ปาณฺนิหเรํ ตทากาสิ ตทา เทวมนุสฺสสถานํ นวฺตฺติโกภฺจิสฺสทสฺสสถานิ^๓ ยมฺหิ กาลे มหาวีโร อสฺตีติโกภฺจิสฺสทสฺสสถานํ สนนฺนิปาตา ตโย อาลํ โภจฺจิสฺสทสฺสสถานํ</p>	<p>สมฺพุทฺธํ ทิปฺพุตฺตโม อสโม อปฺปฏิปฺพุคฺคโล ๑ ชฺชภูโจ ทยิตโอรโส อฺยุยานํ อฺยุสสงฺกมิ ๑ อภฺริรูปฺเป พฺรหฺมา^๓ สฺสุจ มหาโสณสฺส เหมจฺจโต ๑ อนนฺตํ วชิรฺรูปมํ อฺยุกฺกชฺชวมวฺกชฺชชกํ^๔ ๑ อเสสมภฺวิวาหฺย พุทฺธฌาณ^๕ จ จุทฺทส ๑ ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺตย ปจฺจมาภิสฺสมโย อหุ ๑ วินยฺนฺโต มหาภฺนิ ทสฺสยฺนฺโต สเทวเก ๑ ตมฺหิ ฌมฺมปฺปกาสน ตรีสุ สพฺพลํสยํ ๑ โอวทิ สกมตฺรชํ ตตฺติยาภิสฺสมโย อหุ ๑ นารทสฺส มเหสีโน ปจฺจโม อาสิ สมาคโม ๑</p>
---	---

๑ ม. อามุกุมลามาภรโณ, ย. อามตฺตมลยาภรโณ ๑ ๒ ม. ย. ยสฺวิบุโล ๑
 ๓ ย. พฺรหฺมา ๑ ๔ ม. ย. อฺยุกฺกชฺชวมวฺกชฺชชกํ ๑ ๕ ย. พุทฺธฌาณญจ ๑
 ๖ ย. นวฺตฺติโกภฺจิสฺสทสฺสสถานํ ๑

ยทา พุทฺโธ พุทฺธคุณํ	สนิหามํ ปกาสยิ
นวุติโกฏิสหัสสานิ	สมีสฺ สุ วิมลตา ตทา ฯ
ยทา เวโรจเน นาคิ	ทานํ ททาติ สตุถุน
ตทา สมีสฺ ชินปุตฺตา	อสีตีสตสทสฺสโน ^๑ ฯ
อหนเตน สมเยน	ชฎิลอ อุกคตทาปโน
อนตฺลิกขจโร อาสี	ปญจาภิญญาสุ ปารคฺ ๑
ตทาปาหํ อสมสมํ	สสงฆํ สปริชนํ
อนนปาเนน ตปเปตฺวา	จนฺทเนนาภิปุชฺชัยิ ๑
โสปี มํ ตทา พุยากาลิ	นารโท โลกนทายโก
อปริเมยเย อิตฺโต กปฺเป	^๒ พุทฺโธ โลกเก ภวิสฺสตี ^๒ ๑
อหุ กปิลวุทยา รมมา	นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
ปธานํ ปทหิตฺวาน	กตฺวา ทุกฺกรการิกํ ๑
อชปาลรุกฺขมฺมูลสมิ	นินิสิทิตฺวา ตถาคโต
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺชรมุเปหิตฺติ ๑
เนรณฺชราย ตีรมหิ	ปายาสํ อหิ โส ชิโน
ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน	โพธิมฺมูลมหิ เอหิตฺติ ๑
ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา	โพธิมณฺฑลํ อนุตฺตารํ
อสฺสตฺถรุกฺขมฺมูลมหิ	พฺุชฺฌิสฺสตี มหายโส ๑
อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสตี
ปีตา สุทฺโธทโน นาม	อโยฺ เหสฺสตี โคตโม ๑
อนาสวา วิตราคา	สนฺตจิตฺตา สสมาหิตา
โกลิตฺโต อฺุปติสฺโส จ	อคฺคา เหสฺสนฺติ สวากา
อานนฺโท นามฺปฏฺจาโก	อฺุปฏฺจิสฺสตีมํ ชินํ ๑

๑ ม. ย. อสีตีสตสทสฺสโย ๑

๒-๒ ม. ย. อโยฺ พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑

เขมา อุปลลวณณนา จ	อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวิกา
อนาสวา วีตราคา	สนฺตจิตฺตา สฺมาหิตา ฯ
โพธิ ๓สฺส ภควโต	อสุสฺสโตติ ปวฺจจติ
จิตฺโต จ หตฺถาพวโก	อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปุณฺณจกา ฯ
นนฺทมาตา จ อุตฺตรา	อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปุณฺณจิกา
อายุ วสฺสสํ ๓สฺส	โคตมสฺส ยสฺสลิโน ฯ
อิหํ สุตฺวาน วจนํ	อสุสมสฺส มहेสิโน
อาโมทิตา นรมฺรู	พุทฺธวีชงฺกุโร อัย ฯ
อุกฺกุฏฺจิสฺสททา วตฺตนฺติ	อปฺไพณฺณนฺติ หสฺนฺติ จ
กตญฺชลิ นมสฺสนฺติ	ทสฺสทสฺสิ สทเวกา ฯ
ยทิมสฺส โลกนาถสฺส	วิรัชฺฌิสฺสาม สาสนํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	เหลสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ฯ
ยถา มนุสฺสา นที ตฺรนฺตา	ปฏฺิติดิถํ วิรัชฺฌิย
เหฏฺฐา ติตฺถํ คเหตุวาน	อุตฺตรนฺติ มหฺานที ฯ
เอวเมว มยํ สพฺเพ	ยที มุญฺจามิมํ ชินํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	เหลสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ฯ
๓สฺสํ ^๑ วจนํ สุตฺวา	ภียโย หาสฺเตวาน มานลํ
อธิฏฺฐหิ วตฺตํ อคฺคํ	ทสฺปารมิปุริยา ฯ
นคฺรํ ๓ญญวตี นาม	สุเทโว นาม ชตฺติโย
อโนมา นาม ชนิกา	นารทสฺส มहेสิโน ฯ
นวสฺสสทฺสฺสานิ	อคารํ อชฺฌาวลิสฺส
ชีโต วิชิตาภิราโม	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ฯ
ติจตฺตาริ สทฺสฺสานิ	นาริโย สมลงฺกตา

๑ ม. ๓สฺสํ ฯ

วิจิตเสนา นาม ส่า นารี	นนุทุตโร นาม อตฺรโช ๑
นิमितเต จตุโร ทิสวา	ปทสา คมเนน นิกขมิ
สตุตาทํ ปชานจาร์	อจริ ปุริสุตฺโตเม ^๑ ๑
พฺรหฺมณา ยาจิตฺ สนฺโต	นารโท โลกนายโก
วตฺตจโก มหาวีโร	ชนฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺช ๑
ภทฺทสาโล ชิตฺมิตฺโต	อเหลฺสุ อคฺคสาวกา
วาเสฏฺโฐ นามุปฺภุจฺจาโก	นารทสฺส มเหลสีโน ๑
อุตฺตฺตรา ผคฺคฺคฺนี้ เจว	อเหลฺสุ อคฺคสาวิกา
โพธิ ๓สฺส ภควโต	มหาโสโณติ วุจฺจติ ๑
อุคฺคฺริโนโท วสโภา จ	อเหลฺสุ อคฺคฺปฺภุจฺจา
^๒ อินฺทวรี จ คณฺที จ ^๒	อเหลฺสุ อคฺคฺปฺภุจฺจิกา ๑
อภฺจาสีตฺริตฺนานิ	อจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ ๑
กณฺจนคฺคฺมิทฺสฺสกาโส	ทสฺสทสฺสี วิโรจติ ^๓ ๑
๓สฺส พฺยามปฺปภากาโย ^๔	นิทฺชาวติ ทิโสทิสํ
นิรฺนตฺรํ ทิวา รตฺตี	โยชนํ ผรเต สทา ^๕ ๑
น เกจิ เตน สมเยน	สมนฺดา โยชเน ชนา
อุกกา ปทีเป อุชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺชฺช ๑	พฺพฺพฺพฺพฺพฺพฺพฺพฺพ ๑
นวุตฺวิวสฺสทสฺสทสฺสทสฺสทสฺส	อายุ วิชฺชฺชฺชฺชฺชฺช ๑
ดาวตา ติฏฺฐมาโน โส	ดาวเรสี ชนตํ พหุํ ๑
ยถา อุพฺพิภฺมิ คคณํ	วิจิตฺตํ อุปฺโสภติ
๓เถว ๓าสนํ ๓สฺส	อรรหนฺเตหิ โสภติ ๑
สํสารโสตํ ๓ารณาย	เสสเก ปฏฺิปปนฺนเก
๓มฺมเสตฺตุํ ทพฺพํ กตฺวา	นิพฺพุโต โส นราสโภา ๑

๑ ย. โลกนายโก ๑ ๒ ม. อินฺทวรี จ วณฺที จ. ย. อินฺทวรี จ จณฺที จ ๑
 ๓ ย. วิโรจติ ๑ ๔ ม. ย. พฺยามปฺปภากาโย ๑ ๕ ย. ทิสวา ๑

โสปี พุทฺโธ อสมสโม เตปิ ชีณาสวา อตุลเตชา
 สพฺพํ สมนฺตรหิตํ นนฺ วิตุตา สพฺพสงฺขาราติ ฯ
 นารโท ชินฺวสุโ
 ๑ตถเว ฐฺปวโร ๑ จตุโยชนมฺคฺคโตติ ฯ
 นารทพุทฺธวโร นวโม ฯ

๑-๑ ม. ตตถเวสสุส ฐฺปวโร ฯ

ทสโม ปทุมุตตรพุทฺธวโร

<p>[๑๑] นารทสส อปเรน ปทุมุตฺตโร นาม ชิน มณฑกปโป จ^๑ โส อาสิ อุตฺสนนกุสลา ชนตา ปทุมุตฺตรสส ภควโต โกฏิสฺตสฺสสฺสํ ตโต ปรีปี วสุสฺนเต สฺตตฺตตีสฺสสฺสํ ยมฺหิ กาลे มหาวีโร ปิตุ สฺนฺตีกํ อูปคฺนฺตฺวา อาหเต อมตฺเภริมฺหิ ปณฺณาสฺตสฺสสฺสํ โอวาทโก วิญญาปโก เทสฺนากุสโล พุทฺโธ สฺนฺนิปาตา ตโย อาลํ โกฏิสฺตสฺสสฺสํ ยทา พุทฺโธ อสมสโม นวฺตโกฏิสฺสสฺสํ ปฺน จาริกํ ปกฺกนฺเต อสีติโกฏิสฺสสฺสํ อหฺนฺเตน สมเยน</p>	<p>สมฺพุทฺโธ ทิปฺพุตฺตโม อกุโขพุโภา สาครูปโม ๑ ยมฺหิ พุทฺโธ อชายถ ตมฺหิ กปฺเป อชายถ ๑ ปจฺเม ฐมฺมเทสฺเน ฐมฺมาภิสฺมโย อหุ ๑ ตปฺปยนฺเต จ ปาณิน ทฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑ อานนฺทํ อฺปฺสงฺกมิ อาหนิ อมตฺทฺนฺทฺมฺหิ ๑ วสุสฺนเต ฐมฺมวฺภูจฺฉิโย^๒ ตฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑ ตารโก สพฺพปาณิน ตาเรสิ ชนฺตํ พหุ ๑ ปทุมุตฺตรสฺส สฺตฺถฺโน ปจฺโม อาสิ สฺมาคโม ๑ วลี^๓ เวการปพฺพเต ทฺติโย อาสิ สฺมาคโม ๑ คามนิกมรฺภูจฺโต ตฺติโย อาสิ สฺมาคโม ๑ ชฺฉิลो นาม รฺภูจฺโก</p>
--	---

๑ ม. ย. ๖ ๑

๒ ม. ฐมฺมวฺภูจฺฉิยา ๑

๓ ย. วสฺติ ๑

สมพุทฺธปมฺพชฺ ํ สงฆํ	สมตฺตํ พุสฺสมทาลิหํ ๑
โสปี มํ พุทฺโธ พยากาลิ	สงฆมฺชฺฆเม นิสฺสีทีย
สฺตสฺหสฺเส อีโต กปฺเป	อัยํ พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑
อหุ กปิลวฺหยา รมฺมา	นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
ปฺชานํ ปทฺทิตฺวาน	กตฺวา พุทฺธกรราริโก ๑
อชฺปาลรฺกฺขมฺมูลสฺมี	นีสฺสีทิตฺวา ตถาคโต
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺชรมฺเปหิติ ๑
เนรณฺชราย ตีรฺมฺหิ	ปายาสํ อหิ โส ชิโน
ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน	โพธิมฺมูลมฺหิ เอหิติ ๑
ตโต ปทฺทฺชฺฉิณฺ กตฺวา	โพธิมณฺฑลํ อนฺุตฺตํ
อสฺสตฺถรฺกฺขมฺมูลมฺหิ	พฺพชฺฉิสฺสตี มหฺายโส ๑
อิมสฺส ชนิกฺกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสตี
ปีตา สุทฺโธโหน นาม	อัยํ เหสฺสตี โคตโม ๑
อนาสฺวา วีตฺราคา	สนฺตจิตฺตฺตา สฺมาหิตา
โกลิตฺโต อฺปฺติสฺโส จ	อคฺคา เหสฺสนฺตี สวากา
อานนฺโท นามฺปฏฺจาโก	อฺปฏฺจิสฺสตีมํ ชินํ ๑
เขมา อฺปฺปลวณฺณฺา จ	อคฺคา เหสฺสนฺตี สววิกา
อนาสฺวา วีตฺราคา	สนฺตจิตฺตฺตา สฺมาหิตา ๑
โพธิ ตสฺส ภควโต	อสฺสตฺถโตติ ปวฺจฺจติ
จิตฺโต จ หตฺถาพฺวโก	อคฺคา เหสฺสนฺตฺปฏฺจิกกา ๑
นนฺทมาตา จ อุตฺตรา	อคฺคา เหสฺสนฺตฺปฏฺจิกกา
อายุ วสฺสสฺตํ ตสฺส	โคตมสฺส ยสฺสลิโน ๑
อิหํ สุตฺวาน วจฺนํ	อสมสฺส มฺเหสิโน

อาโมทิตา นรมรุ	พุทฐวีชงกุโร อัย ๑
อุกกุฏจิสททา วตตนติ	อปโผณฺนติ ทสนฺติ จ
กตฉชลี นมสฺสนฺติ	ทสทสฺลี สเทวกา ๑
ยทิมสฺส โลกนาถสฺส	วิรัชฌิสฺสาม สาสนํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	เฮสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
ยถา มนุสฺสา นที ตรนฺตา	ปฏฺติตถํ วิรัชฌิย
เหฏฺฐา ติตถํ คเหตุวาน	อุตฺตรนฺติ มหानที ๑
เอวเมว มยํ สพฺเพ	ยทึ มุญฺจามิมํ ชินํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	เฮสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
ตสฺสาปิ วจนํ สุตฺวา	อุตฺตริ วตฺตมฉิฏฺฐทึ
โอกาสี อุกคํ ^๑ ทพฺหํ ธิตี	ทสปรามิปุริยา ๑
พฺยาหตา ติตฺถิยา สพฺเพ	วิมฺนา ทุมฺมนา ตทา
น เตสํ เกจิ ปริจฺรนฺติ	รฏฺฐโต นิจฺจนฺติ เต ๑
สพฺเพ ตตฺถ สมากนฺตฺวา	อุปกจฺจํ พุทฺธสนฺติเก
ตุवं นาโถ มหาวีร	สรณํ โหหิ จกฺขุมา ๑
อนุกมฺปโก การุณิโก	หิเตสึ สพฺพปาณินํ
สมฺปตฺเต ติตฺถิเย สพฺเพ	ปญฺจสึเล ปตฺติฏฺฐทึ ^๒ ๑
เอวํ นิรากุลํ อาลิ	สุภฺณตํ ติตฺถิเยหิ ตํ
วิจิตฺตํ อรหนฺเตหิ	วสิฏฺฐเตหิ ตาทิหิ ๑
นครํ หंसวตี นาม	อานนฺโท นาม ขตฺติโย
สุชฺาตา นาม ชนิกา	ปทุมุตฺตรสฺตถฺโน ^๓ ๑
นวสฺสทสฺสานิ ^๔	อคารํ อชฺฌาวลึ โส

๑-๑ ย. อกาลิ มคฺคํ ๑ ๒ ม. ปตฺติฏฺฐทึ ๑ ๓ ย. ปทุมุตฺตรมฺเหสิโน ๑
๔ ม. ย. ทสวสฺสทสฺสานิ ๑

๑ นารี พาทโน ยสวตี ^๑	ตโย ปาสาหมุตฺตมา ฯ
ติจตฺตารี สหสฺसानิ	นารีโย สมลฺงกตา
วสุทตฺตา ^๒ นาม นารี	อฺตฺตโร ^๓ นาม อตฺรไซ ฯ
นิมิตฺเต จตุโร ทิสฺวา	ปาสาเทนาภินิภฺขมิ
สฺตฺตาทํ ปชานจาร์	อจริ ปุริสฺสฺตฺตโม ฯ
พฺรหฺมฺนา ยาจิโต สนฺโต	ปทฺมฺตฺตโร วินายโก
วตฺตจกฺโก มหาวีโร	มิถิลฺยฺยานมฺตฺตเม ฯ
เทวโร ^๔ จ สฺฐาโต จ	อหฺลฺสุ อคฺคสวากา
สุมฺโน นามฺปฏฺจาโก	ปทฺมฺตฺตฺตรสฺส สฺตฺตฺตโน ^๕ ฯ
อมิตา อสมา เจว	อหฺลฺสุ อคฺคสวาวิกา
โพธิ ๓ สฺส ภควโต	สฺลไฟฺติ ปวฺจจฺติ ฯ
อมิตो ^๖ เจว ติสฺโส จ	อหฺลฺสุ อคฺคฺปฏฺจกา
หตฺถา เจว สฺจิจฺตฺตา ^๗ จ	อหฺลฺสุ อคฺคฺปฏฺจิกกา ฯ
อฏฺฐปณฺณาสฺรตฺนํ	อจฺจฺจฺคฺโคโต มหามฺนิ
กณฺจนคฺฆิกสฺงกาโส	ทวตฺตีสวรสฺสภฺชเณ ฯ
กุกฺกทา กวาวฺภา ภิตฺติ จ	รฺกฺกขา นคฺลิสฺสฺจฺจโย ^๘
น ๓ สฺสวาวรณํ อตฺถิ	สมนฺตฺตา ทวาทสโยชเน ฯ
วสฺสสฺตสฺหสฺसानิ	อายุ วิชฺชฺติ ตาวเท
ดาวตา ติฏฺฐมาโน โส	ตาเรสิ ชนตํ พหุํ ฯ
สนฺตฺตาเรตฺวา พหุชฺชณฺณ ^๙	ฉินฺทิตฺวา สพฺพสฺสยํ
ชฺลิตฺวา อคฺคิกฺขนฺธว	นิพฺพุโต โส สฺสวาวโก ฯ

๑-๑ ม. นรวาหโน ยโสวสวตฺตตี, ย. นรวาหโน ยโสวสวตฺตตี ฯ ๒ ม. ย. วสุทตฺตา ฯ
 ๓ ม. อตฺตโม ฯ ๔ ม. ย. เทวโร ฯ ๕ ม. ย. มหฺลฺสิน ฯ ๖ ม. ย. วิตฺตฺตโน ฯ
 ๗ ม. ย. วิจิจฺตฺตา ฯ ๘ ม. ย. นคฺลิสฺสฺจฺจยา ฯ ๙ ม. ย. พหุชนํ ฯ

ปทุมุตตรโร ชีโน พุทฺโธ นนฺทารามมฺหิ นิพฺพุโต
 ตตฺถោว ตสฺส ฐปฺวโร ทฺวาทสฺมฺพุเพชโยชฺโนติ ฯ

ปทุมุตตรพุทธรวัโส ทสโม ฯ

เอกาทศโม สุเมธพุทฺธวโร

<p>[๑๒] ปทุมุตตรสฺส อปรน ทุราสโท อุกฺคเตโช ปสนฺนเนตฺโต สุมุโข หิเตสึ สพฺพสตุตฺตานํ ยทา พุทฺโธ ปาปฺณิตฺวา สฺทสฺสนมฺหิ นคร ตสฺสาปิ อภิสมฺยา ตีณิ โกฏิสฺสทสฺสทสฺสานํ ปุณาปรํ กุมภกณฺณํ นวฺติโกฏิสฺสทสฺสานํ ปุณาปรํ อมิตยโล อสฺตีโกฏิสฺสทสฺสานํ สนฺนิปาตา ตโย อาลํ ชีณาสวานํ วิมลนํ ๑ สฺทสฺสนมฺหิ นคร^๑ ตทา ชีณาสวา ภิกฺขุ ปุณาปรํ เทวภูมฺม ตทา นวฺติโกฏิํ ปุณาปรํ ทสฺพล ตทา อสฺตีโกฏิํ อหฺนเตน สมเยน</p>	<p>สุเมธ นาม นายโก สพฺพโลกุตฺตโม ชิโน^๑ ๑ พรฺหา อุกฺข ปตาปวา พหุ โมเจสิ พนฺธนา ๑ เกวลํ โพรธิมุตฺตมํ ๒ มฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ ๑ อหฺลํ ๒ มฺมเทสเน ปจฺจมาภิสมฺโย อหุ ๑ ยกฺขณฺจ^๒ ทมฺยํ ชิโน ทฺติยาภิสมฺโย อหุ ๑ จตฺตจฺจํ ปกาสยิ ตฺติยาภิสมฺโย อหุ ๑ สฺเมธสฺส มหฺลีน สนฺตจิตฺตฺตาน ตาทินํ ๑ อฺปคณฺนิ ชิโน ยทา สมีสุ สตโกฏิโย ๑ ภิกฺขุณํ กจฺฉินตฺถเต ทฺติโย อาสิ สฺมาคโม ๑ ยทา จรฺติ จาริกํ ตฺติโย อาสิ สฺมาคโม ๑ อุตฺตโร นาม มาณโว</p>
---	--

๑ ม. มุณี, ย. สพฺพโลกุตฺตโร มุณี ๑ ๒ ม. ย. ยกฺข โส ๑

๓-๓ ม. สฺทสฺสนํ นาม นคร, ย. สฺทสฺสนํ นคร วรํ ๑

อสีติโกฏิโย มยุห์	ฆเร สนฺนิจฺจิจํ ฐนํ ๑
เกวลํ สพุพํ ทตฺวาน	°สสงฺฆเม โลกนายเก°
สรณํ ตสฺส อุปคณฺหี	ปพฺพชฺชํ อภีโรจยீ ๑
โสปี มํ ตทา ^๒ พุยากาลิ	กโรนฺโต อนฺนโมทนํ
ตีสกปฺปสทฺสสมฺหิ	อโย พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑
อหุ กปิลวหยา รมฺมา	นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
ปธานํ ปทฺหิตฺวาน	กตฺวา ทุกกฺกรการิกํ ๑
อชฺปาลรุกฺขมฺมูลสมฺหิ	นินฺสีทิตฺวา ตถาคโต
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺชรมฺมุเปหิติ ๑
เนรณฺชราย ตีรฺมฺหิ	ปายาสํ อทิ โส ชิโน
ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน	โพธิมฺมูลมฺหิ เอหิติ ๑
ตโต ปทฺกฺขินฺถํ กตฺวา	โพธิมณฺฑลํ อนฺุตฺตรํ
อสฺสตฺตฺถรุกฺขมฺมูลมฺหิ	พฺพชฺฌิสฺสติ มหายนฺโส ๑
อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสติ
ปีตา สฺพุทฺโธทโน นาม	อโย เหสฺสติ โคตโม ๑
อนาสฺวา วีตฺราคา	สนฺตจิตฺตฺตา สฺมาหิตา
โกลีโต อุปฺติสฺโส จ	อคฺคา เหสฺสนฺติ สาวกา
อานนฺโท นามฺปฏฺฐจฺาโก	อุปฺฏฺฐจิสฺสติ มํ ชินํ ๑
เขมา อุปฺปลวณฺณนา จ	อคฺคา เหสฺสนฺติ สาวิกา
อนาสฺวา วีตฺราคา	สนฺตจิตฺตฺตา สฺมาหิตา ๑
โพธิ ตสฺส ภควโต	อสฺสตฺถโตติ ปวฺจฺจติ
จิตฺโต จ หตฺถาฬวโก	อคฺคา เหสฺสนฺตฺตฺปฏฺฐจกา ๑
นนฺทมาตา จ อุตฺตรา	อคฺคา เหสฺสนฺตฺตฺปฏฺฐจิกา

๑-๑ ย. สสงฺฆํ โลกนายกํ ๑

๒ ม. ย. พุทฺโธ ๑ เอวมฺปริปี ๑

อายุ วสฺสสตัดํ ตสฺส	โคตมสฺส ยสฺสสิโน ๑
อิทํ สุตฺวาน วจนํ	อสมสฺส มหสิโน
อาโมทิตา นรมฺฐ	พุทฺธวีชงฺกุโร อโย ๑
อุกฺกุกฺขิสทฺทา วตฺตนฺตํ	อปฺโผณฺณตํ หสนฺตํ จ
กตญชฺลี นมสฺสนฺตํ	ทสฺสทสฺสี สทเวกา ๑
ยทิมสฺส โลกนาถสฺส	วิรัชฌิสฺสาม สาสนํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาน	हेสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
ยถา มนุสฺสา นทํ ตรณฺตา	ปฏฺิติดฺตํ วิรัชฌิย
เหฏฺฐา ติตฺถํ คเหตุวาน	อุตฺตตรนฺตํ มหानทํ ๑
เอวเมว มโย สพุเพ	ยทํ มุญฺจามิมํ ชินํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาน	हेสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
ตสฺสาปิ วจนํ สุตฺวา	ภิชฺโย จิตฺตํ ปสาทยํ
อุตฺตริ วตฺตมตฺธิจฺจาลํ ^๑	ทสฺสปารมฺปิรียา ๑
สุตฺตนฺตํ วินยญฺจาปิ	นวงคสฺตถุสาสนํ
สพุพํ ปรียาปฺนิตฺวาน	โสภยํ ชินสาสนํ ๑
ตตฺถปฺปมตฺโต วิหรนฺโต	นิสฺซชฺชจฺจานจงฺกเม
อภิญญาปารมมํ ปตฺวา ^๒	พฺรหฺมโลภมคณฺฉิทํ ๑
สุทสฺสนํ นาม นครํ	สุทตฺโต นาม ขตฺตโย
สุทตฺตา นาม ชนิกา	สุเมธสฺส มหสิโน ๑
นวสฺสสทสฺसानิ	อคารํ อชฺฌาวสิ โส
สุจฺนโท กณฺจโน ลีริวฑฺฒม ^๓	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
ติโสฬสทสฺसानิ	นาริโย สมลงฺกตา
สุมนา นาม สา นาริ	ปฺนพฺโพ ^๔ นาม อตฺโรช ๑

๑-๑ ม. ย. อุตฺตริ วตฺตมตฺธิจฺจาลํ ๑ ๒ ม. ย. อภิญญาสุ ปารมมํ คณฺตวา ๑ เอวมุปฺปิปิ ๑

๓-๓ ม. สุจฺนทกณฺจนลรีวฑฺฒมา ๑ ๔ ม. ปฺนพฺพสุ, ย. สุมิตฺโต ๑

นิमितเต จตุโร ทิสฺวา	หตฺถิยาเนน นิกฺขมิ
อนฺนํ อญฺจมาลํ	ปฺชานํ ปทหิ ชินฺ ๑
พฺรหฺมูนา ยาจิโต สฺนโต	สุเมโธ โลกนายนโก
วตฺตจกโก มหาวีโร	สุทฺถสฺนุยฺยานมฺุตตเม ๑
สรโณ จ สพฺพกาโม จ	อเหตุลฺลํ อคฺคสาวกา
สาครโร นามปฺญฺสาโก	สุเมตฺตสฺส มเหตุสินฺ ๑
รามมา เจว สุรามมา จ	อเหตุลฺลํ อคฺคสาวิกา
โพธิ ตสฺส ภควโต	นิมฺพฺรฺกฺโขติ ^๑ ปฺวฺจจติ ๑
^๒ อุรุเวลา เจว ยสฺวา จ ^๒	อเหตุลฺลํ อคฺคปฺญฺจกา
^๓ ยสา นาม ลีริวา จ ^๓	อเหตุลฺลํ อคฺคปฺญฺจิกา ๑
อญฺจาสีติริตฺตานานิ	อจฺจฺจคฺคโต มหามฺุณี
โอภาเสติ ทิสฺวา สพฺพา	จฺนฺโท ตารคณฺเณ ยถา ๑
จกฺวตฺตติมณฺิ นาม	ยถา ตปฺติ โยชนํ
ตถาว ตสฺส รตนํ	สมนฺตทา ผรฺติ โยชนํ ๑
นวุตฺิวสฺสสทฺสฺสานิ	อายุ วิชฺชติ ตาวเท
ดาวตา ติฏฺฐมาโน โส	ตาเรสิ ชนตํ พหุํ ๑
เตวิชฺชา จพฺภิณฺณวาหิ	พลปฺตฺเตหิ ตาทิหิ
สฺมากุลมิตํ อาสิ	อรหฺนฺเตหิ สานนฺ ^๔ ๑
เตปิ สพฺเพ อมิตยสา	วิปฺปมฺุตตา นีรฺูปธี
ณฺาณโลกํ ทสฺสยิตฺวา	นิพฺพุตา เต มหાયสา ๑
สุเมโธ ชินฺวโร พุทฺโธ	เมตฺตารามมฺุหิ นิพฺพุโต
ชาตฺุ วิตฺถาริกํ อาสิ	เตสฺสุ เตสฺสุ ปเทสฺโตติ ๑

สุเมตพุทรวโส เอกาทสโม ๑

๑ ม. มหานิปฺติ, ย. มหานิมฺโพติ ๑ ๒-๒ ม. อุรุเวลา ยสฺวา จ, ย. อุรุวโฬ จ ยสฺโว จ ๑
๓-๓ ม. ย. ยโสธฺวา ลีริมา จ ๑ ๔ ม. สาธุหิ, ย. ตาทิหิ ๑

อนตลิกขจโร อาลี

จกกวตติ มหพพโล ๗

[๑]

จตุทีเป มหารชช
 พุทุเช นิยุยาทยิตวาน
 อารามิกา ชนปเท
 อุปนเนติ ภิกขุสงฆสส
 โสปี มํ ตทา พุยากาลิ
 ตีสกปปสทสสนํ^๑
 อหุ กปิลวหยา รมมา
 ปธานํ ปททิตวาน
 อชปาลรูกุมูลสมิ
 ตตถ ปายาลํ ปคคยห
 เนรณชราย ตีรมหิ
 ปฏियตตวรมคเคน
 ตโต ปทกขิณํ กตวา
 อสสตถรูกุมูลสมิ
 อิมสส ชนิกา มาตา
 ปิตา สุกุโธทโน นาม
 อนาสวา วีตราคา
 โกลีโต อุปติสโส จ
 อานนโท นามุปฏจโก
 เขมา อุปปลวณณนา จ
 อนาสวา วีตราคา

รัตเน สตต อุตตเม
 ปพพชี่ ตสส สนตติเก ๗
 อุฏจันํ ปฏิปิณฑिय
 ปจจยํ สยนาสนํ ๗
 ทสสทสสมหิ อีสโร
 อยํ พุทุโธ ภวิสสติ ๗
 นิกขมิตวา ตถาคโต
 กตวา ทุกกรกราริกํ ๗
 นิสีทิตวา ตถาคโต
 เนรณชรมุเปหิติ ๗
 ปายาลํ อหิ โส ชิโน
 โพธิมุลมหิ เอหิติ ๗
 โพธิมณฺฑํ อนุตตธํ
 พุชฌิสสติ มหายโส ๗
 มายา นาม ภวิสสติ
 อยํ เหลสสติ โคตโม ๗
 สนตจิจิตตา สมหิตา
 อคคา เหลสสนติ สาวกา
 อุปฏจิสสติมํ ชินํ ๗
 อคคา เหลสสนติ สาวิกา
 สนตจิจิตตา สมหิตา ๗

๑ ม. เอตถนตเร โลเก อจจริยํ ทิสวา
 อุปคนตวาน วนที โส
 ๒ ม. ... อุปคนตวาน วนทียี ๗

อพภูตํ โลมหंसนํ
 สุธาตํ โลกนายกํ อิติ ทิสสติ,
 ๒ ม. ย. โป. ตีสกปปสทสสมหิ ๗

ลีรินนุทา นาม นารี
 นิमितเต จตุโร ทิสฺวา
 อนนนวมาสานิ
 พุรหฺมฺนา ยาจิโต สนโต
 วตตจโกโก มหาวิโร
 สุทสฺสโน สุเทโว จ
 นารโท นามฺปฏฺฐาโก
 ๒ นาคา นาคสมานา จ^๒
 โโพธิ ตสฺส ภควโต
 โส จ รุกฺโข ฆนฺกขนฺโธ^๓
 อชฺช วโส พุรฺหา โหติ
 เอกกขนฺโธ ปวทุคฺคิตฺวา
 ยถา สุพนฺโธ โมรฺहतฺโถ
 น ตสฺส กณฺฐกา^๔ โหนฺติ
 วิติณฺณสาโข อวิโร
 สุทฺโต เจว จิตฺโต จ
 สุภทฺทา เจว ปทุมา จ
 ปณฺณาสฺรตโน อาสิ
 สพฺพการวรูปโต
 ตสฺส ปภา อสมสฺมา
 อปฺปมาณฺเณ อตุลฺโย^๕
 นวฺติวสฺสสทฺสฺสานิ
 ตาวตา ติฏฺฐมาโน โส

อุปเสโน นาม อตฺโร^๖ ๗
 อสฺสยานนฺน นิกฺขมิ
 ปธานํ ปทฺธี ชีโน ๗
 สุชาโต^๗ โลกนายโก
 สุมฺงคฺลฺยยานมฺุตตเม ๗
 อเหตุํ อคฺคสวภา
 สุชาติสฺส มเหสีโน ๗
 อเหตุํ อคฺคสวภา
 มหาเวพฺุติ วุจฺจติ ๗
 อจฺฉิทฺโห โหติ ปตฺติโก
 ทสฺสเนยโย มโนรมิ ๗
 ตโต สาชา จ ภิชฺชติ^๘
 เอวํ โสภติ โส ทูมิ ๗
 นาปี ฉิทฺทํ มหา อหุ
 สนฺทจฺฉาโย^๙ มโนรมิ ๗
 อเหตุํ อคฺคฺปฏฺฐกา
 อเหตุํ อคฺคฺปฏฺฐิกา ๗
 อจฺจตฺตเนน โส ชีโน
 สพฺพคฺณมฺุปากโต ๗
 นิทฺฐาวติ สมฺนตโต
 อุปเมหิ^{๑๐} อณฺุปมิ ๗
 आयु วิชฺชติ ตาวเท
 ตาเรสิ ชนฺตํ พหุํ ๗

๑ ย. สุชาติ ๗ ๒-๒ ม. ย. นาคา จ นาคสมานา จ ๗ ๓ ย. โป. ฆนฺรุจิโร ๗
 ๔ ย. ปภิชฺชติ ๗ ๕ ม. กณฺฐกา ๗ ๖ ย. สนฺทจฺฉาโย ๗ ๗ ย. อตุลโย จ ๗
 ๘ ม. โอปเมหิ, ย. โอปเมหิ ๗

ยถาปิ สาคเร อุมฺมิ
 เอวํ ตทา ปาวจนํ
^๒[เตวิชฺชา จฬัฏฺเฐวาทิ
 สมากุลมิตํ อาลิ
 โส จ พุทฺโธ อสมสโม
 สพฺพํ สมนฺตรหิตํ
 สุชาโต ชินวโร พุทฺโธ
^๓ตตฺถเวว เจตฺติโย สตฺถุ^๓

คคเน ตารกา ยถา
 อรหฺนฺเตหิ จิตฺตก^๑ ๗
 พลปฺปตฺเตหิ ตาทิหิ
 อรหฺนฺเตหิ ตาทิภิ^๒ ๗
 คุณานิ จ ตานิ อตุลียานิ
 นนฺดู วิตฺตทา สพฺพสงฺฆาราทิ ๗
 เสลารามมฺหิ นิพฺพุโต
 ตีณิ คาวุตฺตมฺมุคฺคโตติ ๗

สุชาตพุทรวังโส ทฺวาทสโม ๗

๑ ม. จิตฺติตํ, ย. วิจิตํ, ป. วิจิตฺติตํ ๗
 ๓-๓ ม. ย. ตตฺถเวว ตสฺส เจตฺติโย ๗

๒-๒ ม. ย. อยํ คาถา นตฺถิ ๗

เตรลโม ปิยทสฺสีพุทฺธวโล

<p>[๑๔] สฺชาตสฺส อปเรน ทฺวารสโท อสมสโม โสปี พุทฺโธ อมิตยโล นิหนตฺวาน ตมํ สพฺพํ ตสฺสาปิ อตฺตเตชฺส โภกฺกิสฺสทสฺสทฺธานํ สฺทสฺสโน เทวราชา ตสฺส ทิฏฺฐี วิโนทฺนโต ชนสนฺนิปาโต อตฺตโล นวโภกฺกิสฺสทฺธานํ^๑ ยทา โทณมฺขํ หตฺถี อสฺตีโภกฺกิสฺสทฺธานํ สนฺนิปาตา ตโย อาลํ โภกฺกิสฺสทสฺสทฺธานํ ตโต ปรํ นวฺตฺติโภกฺกึ ตตฺติเย สนฺนิปาตมฺหิ อหนฺเตน สมเยน อชฺฌายิโก มนฺตฺตโร ตสฺส ฐมมํ สฺถนิตฺวาน โภกฺกิสฺสทสฺสทฺเสหิ ตสฺส ทตฺวาน อารามํ ๕สรณํ ปณฺจสึเล จ^๕</p>	<p>สยมฺภู โลกนายโก ปิยทสฺสี มหายโล ๙ อาทิจฺจว วิโรจติ ฐมฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ ๙ อเหลฺสุ อภิสฺมยา ตโย ปจฺมาภิสฺมโย อหุ ๙ มิจฺฉาทิฏฺฐิมโรจยิ สตฺถา ฐมฺมเมสฺยิ ๙ มหา สนฺนิปตี ตทา ทฺตฺติยาภิสฺมโย อหุ ๙ วิเนติ^๒ นรสารถิ ตตฺติยาภิสฺมโย อหุ ๙ ตสฺสาปิ ปิยทสฺสีโน ปจฺโม อาสิ สฺมาคโม ๙ สมิสฺสุ เอกโต มฺหึ อสฺตีโภกฺกึโย อหุ ๙ กสฺสไป นาม มาณโว^๓ ตินฺณํ เวทาน ปารคฺคู ๙ ปสาทํ ชนฺยึ อหํ สงฺฆารามํ อมาปยึ^๔ ๙ หนฺนุจฺจ สํวิคฺคฺมานโล ทพฺพํ กตฺวา สฺมาทยึ ๙</p>
--	--

๑ ม. ย. นวฺตฺติโภกฺกิสฺสทฺธานํ ๙ ๒ ม. ย. วิเนติ ๙ ๓ ม. ย. พฺราหฺมณ ๙
 ๔ ย. ไป. อมาปยิ ๙ ๕-๕ ย. สรณํ ปณฺจสึเลจ ๙

โลปิ มํ พุทฺโธ พยากาลิ	สงฺฆมชฺเฌ นิสฺสีทีย
อฏฺฐจารสกปฺปสฺเต	อโย พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑
อหุ กปิลวฺหยา รมฺมา	นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
ปธานํ ปทฺทิตฺวาน	กตฺวา ทฺวักฺกรการิกํ ๑
อชฺปาลรฺกขมฺมูลสมฺมึ	นิสฺสีทิตฺวา ตถาคโต
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺชรมุเปฺทิตฺติ ๑
เนรณฺชราย ตีรฺมฺหิ	ปายาสํ อทฺธิ โส ชินฺ
ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน	โพธิมฺมูลมฺหิ เอหิตฺติ ๑
ตโต ปทฺทกฺขิณํ กตฺวา	โพธิมณฺฑลํ อนฺุตตฺรํ
อสฺสตฺถรฺกขมฺมูลมฺหิ	พฺพชฺเฌิสฺสตี มหฺายโส ๑
อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสตี
ปิตา สฺพุทฺโธทฺโท นาม	อโย เหสฺสตี โคตมฺ ๑
อนาสฺวา วิตฺตราคา	สนฺตจิตฺตฺตา สฺมาทิตฺตา
โกลิตฺโต อฺปฺติสฺโส จ	อคฺคา เหสฺสนฺติ สฺวากา
อานนฺโท นามฺปฏฺฐจฺาโก	อฺปฏฺฐจิสฺสตีมํ ชินํ ๑
เขมา อฺปฺปลวณฺณนา จ	อคฺคา เหสฺสนฺติ สฺวีกา
อนาสฺวา วิตฺตราคา	สนฺตจิตฺตฺตา สฺมาทิตฺตา ๑
โพธิ ตสฺส ภคฺวโต	อสฺสตฺถโตติ ปวฺจฺจติ
จิตฺโต จ หตฺถาพฺวโก	อคฺคา เหสฺสนฺตฺปฏฺฐจกา ๑
นนฺทมาตา จ อฺตฺตฺตรา	อคฺคา เหสฺสนฺตฺปฏฺฐจิกา
อายุ วสฺสสฺตํ ตสฺส	โคตมสฺส ยสฺสลิเน ๑
อิทํ สฺตฺวาน วจัน	อสมสฺส มฺเหสิเน
อาโมทิตา นรมฺรฺ	พฺพทฺทวีสฺงฺกุโร อโย ๑
อฺกฺกฏฺฐจิสฺสทฺทา วตฺตฺนฺติ	อปฺโผณฺนฺติ หสนฺติ จ
กตฺถชฺลึ นมสฺสนฺติ	ทสฺสทสฺลึ สฺเทวกา ๑

ยทิมสส โลกนาถสส	วิรัชฉิสสาม สาสนั
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	เหลสสาม สมมุขา อิมั ๑
ยถา มนุสฺสา นทึ ตรนฺตา	ปฏฺติตถํ วิรัชฉิย
เหฏฺฐาติตถํ คเหตุวาน	อุตฺตรนฺติ มหานทึ ๑
เอวเมว มยํ สพฺเพ	ยทึ มุญฺจามิมิ ชินั
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	เหลสสาม สมมุขา อิมั ๑
ตสฺสาปิ วจณั สุตฺวา	ภิกฺขุโย จิตฺตํ ปสาทยิ ^๑
อุตฺตริ วตฺตมธฺมิฏฺฐาสิ	ทสปรามิปุริยา ๑
สุทธณฺณํ นาม นครั	สุทตฺโต นาม ชตฺติโย
สุจฺจนฺทา นาม ^๒ ชนิกา	ปิยทลสิสฺส สตฺถุโน ๑
นวสฺสสทฺสฺสาณิ	อคารั อชฺฌมาวสิ โส
สุนิมฺมลวิมลคิริคฺฐา	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
เตตฺตีสฺสตีสทฺสฺสาณิ	นารีโย สมลงฺกตา
^๓ วิมลลา นาม ส่า นารี ^๓	กญฺจนาวเฬอตรไซ ^๔ ๑
นิมิตฺเต จตุโร ทิสฺวา	รถยานน นิกฺขมิ
จฺฆมาลํ ปชานจาร์	อจริ ปุริสูตฺตโม ๑
พฺรหฺมฺนา ยาจิตฺโต สนฺโต	ปิยทลสิ มหามุณี
วตฺตจกโก มหาวิโร	อุสภฺยุยานเ ^๕ มโนรเม ๑
ปาลีโต สพฺพทลสิ จ	อเหลสุ อคฺคสาวกา
โสภิตฺโต นามุปฺภูจโก	ปิยทลสิสฺส สตฺถุโน ๑
สุชาตา ธมฺมทินฺนา จ	อเหลสุ อคฺคสาวิกา
โพธิ ตสฺส ภควโต	กกุโรติ ปวฺจจติ ๑
^๖ สนฺทโก ธมฺมิโก เจว ^๖	อเหลสุ อคฺคูปฺภูจกา

๑ ย. ปสาทยิ ๑ ๒ ม. จนฺทา นามาสิ, ไป. สุจฺจนฺทา ๑

๓-๓ ย. วิมลลา นาม นารี จ ๑ ๔ ม. กญฺจนาวเฬอ นาม อตรไซ, ย. กญฺจนาวเฬอ นาม... ๑

๕ ย. อุสฺสาวนุยุยานเ ๑ ๖-๖ ม. สนฺทโก ธมฺมิโก เจว, ย. สนฺทโก ๑

วิชาชา ฌมมทินนา จ
 โสปี พุทฺโธ อมิตยโส
 อสีติหตถมฺพเพโธ
 °อคฺคิยา จนฺทสุริยาน์^๑
 ยถา อหุ ปภา ตสฺส
 ตสฺสาปิ เทวเทวสฺส
 นวฺติวสฺสสทฺสทานิ
 โสปี พุทฺโธ อสมสโม
 สพุพฺ สมนฺตรหิตํ
 [๓] ปิยทสฺสี มุณีวโร
 ตตฺถเวว ตสฺส ชินฺณุโป

อหฺลํ อคฺคฺยปฏิจิกกา ฯ
 ทวตฺตํตีสวรลกฺขณเณ
 สาธราชาว ทิสฺสตี ฯ
 นตฺถิ ตาทิลิกกา ปภา
 อสมสฺส มหฺลีนเณ ฯ
 อายุ ตาวตฺตกา^๒ อหุ
 โลเก อภฺยชาติ จกฺขุมา ฯ
 ยุกานปิ ตานิ อตฺถุลิยานิ
 นนุ วิตฺตทา สพุพฺสงฺขาราตี ฯ
 อสฺสตฺถารามมฺหิ นิพฺพุโต
 ตีณิ โยชนมฺคฺคโตตี ฯ

ปิยทสฺสีพุทฺธรังสี เตรสโม ฯ

๑-๑ ม. อคฺคิจฺนทสุริยาน์ ฯ ๒ ม. ตาวตฺกั ฯ

๓ ย. เอตฺถนฺตเร โสตี ทิสฺสตี ฯ

จุฑาทสโม อตถทสฺสีพุทฺธวโส

<p>[๑๕] ตตฺเถว มณฺฑทกปฺปมฺหิ มหาตมํ นิหนุตฺวาน พุรหฺมฺนา ยาจิโต สนฺโต อมเตน ตปฺปยீ โลกํ ตสฺสาปิ โลกนาถสฺส โภกฺกิสฺสทสฺสทสฺสานํ ยทา พุทฺโธ อตถทสฺสี โภกฺกิสฺสทสฺสทสฺสานํ ปุณาปรํ ยทา พุทฺโธ โภกฺกิสฺสทสฺสทสฺสานํ สนนฺิปาตา ตโย อาลํ ซีณาสวานํ วิมลานํ อภฺจฺจนวฺติสฺสทสฺสานํ อภฺจฺจาตีติสฺสทสฺสานํ อภฺจฺจสฺสทตฺติสฺสทสฺสานํ^๑ อนฺุปาทาวิมุตฺตาทานํ อหนฺเตน สมเยน สฺสีโม นาม นาเมน ทิพุพฺ มนฺุทวารวํ ปุปฺผํ เทวโลกา อาทริตฺวา โสปี มํ พุทฺโธ พุยากาลิ อภฺจฺจารเส กปฺปสฺเต</p>	<p>อตถทสฺสี มหายโส ปตฺโต สมนฺุโพธิมุตฺตมํ ฯ ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ ทสฺสทสฺสี สเทวกา ฯ อหฺลํ อภิสฺสมยา ตโย ปจฺมาภิสฺสมโย อหฺ ฯ จรติ เทวจาริกํ พุติยาภิสฺสมโย อหฺ ฯ เทเสสิ ปิตุ สนฺติเก ตติยาภิสฺสมโย อหฺ ฯ ตสฺสาปิ จ มหฺลีน สนฺตจิจฺจฺตาทาน ตาทินํ ฯ ปจฺโม อาสิ สมาคโม พุติโย อาสิ สมาคโม ฯ ตติโย อาสิ สมาคโม วิมลานํ มหฺลีนํ ฯ ชฺชฺโกล อุกฺคตาทาปโน มหิยา เสฏฺฐจฺสมมโต ฯ ปทุมํ ปาริจฺจตฺตกํ สมนฺุพุทฺธํ อภิปฺุชฺชียํ ฯ อตถทสฺสี มหามฺุณี อยํ พุทฺโธ ภฺวิสฺสตี ฯ</p>
---	---

๑ ม. อภฺจฺจสฺสทตฺติสฺสทสฺสทสฺสานํ, ย. อภฺจฺจตีติสฺสทสฺสทสฺสานํ ฯ

อหุ กปิลวหยา รมมา
 ปธานํ ปททิตวาน
 อชปาลรุกรขมูลสมิ
 ตตถ ปายาสํ ปคคยห
 เนรณชราย ตีรมหิ
 ปฏियตตวรมคเคน
 ตโต ปทกขินํ กตวา
 อสสตถรุกรขมูลสมิ
 อิมสส ชนิกา มาตา
 ปิตา สุกุโธทเน นาม
 อนาสวา วีตราคา
 โกลิตโต อุปติสโส จ
 อานนุเท นามุปภูจโก
 เขมา อุปปลวณณนา จ
 อนาสวา วีตราคา
 โโพธิ ตสส ภควโต
 จิตโต จ หตถาฬวโก
 นนุทมาตา จ อุตตรา
 อายุ วสสสตํ ตสส
 อิทํ สุตวาน วจนํ
 อาโมทิตา นรมฐ
 อุกกุฏจิสททา วตตุนติ
 กตถชลี นมสฺสนติ
 ยทิมสส โลกนาถสส
 อนาคตมฺหิ อทฺธาเน

นิขมิตฺวา ตถาคโต
 กตวา ทุกกรการิกํ ฯ
 นิสิตฺวา ตถาคโต
 เนรณชรมุเปหิติ ฯ
 ปายาสํ อทิ โส ชิโน
 โโพธิมูลมฺหิ เอหิติ ฯ
 โโพธิมณฺฑํ อนุตฺตรํ
 พุชฺฌิสฺสติ มหายโส ฯ
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อयํ เหลสฺสติ โคตโม ฯ
 สนฺตจิตฺตา สมหิตา
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวกา
 อุปฺภูจิสฺสติมํ ชินํ ฯ
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สāvิกา
 สนฺตจิตฺตา สมหิตา ฯ
 อสฺสตโตติ ปวฺจจติ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตูปฺภูจิกา ฯ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตูปฺภูจิกา
 โคตมสฺส ยสฺสลิโน ฯ
 อสมสฺส มเหลสิโน
 พุทฺธวีชงฺกุโร อयํ ฯ
 อปฺโผณฺณติ หลนฺติ จ
 ทสฺสทสฺสี สเทวกา ฯ
 วิรชฺฌิสฺสาม สาสนํ
 เหลสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ฯ

ยถา มนุสฺสา นที ตรณฺตา	ปฏฺิติดํ วิรชฺฌิย
เหฏฺฐาตฺติตฺถํ คเหตุวาน	อฺตฺตฺรณฺติ มหฺานที ๑
เอวเมว มยํ สพฺเพ	ยที มุญฺจามิมํ ชินํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	เหลสฺสาม สมฺมุขฺยา อิมํ ๑
ตสฺสาปี วจฺนํ สฺตฺวา	ตฺมุจฺโใจ ^๑ สํวิคฺคฺมานโส
อฺตฺตฺริ วตฺตมฺหิฏฺฐาสิ	ทสฺปารมฺปิรฺยา ๑
โสภณํ นาม นคฺรํ	สาคโร นาม ชตฺตฺโย
สฺทสฺสนา นาม ชนิกา	อตฺถทสฺสิสฺส มฺเหลสิโน ^๒ ๑
ทสฺวสฺสสทฺสฺสานิ	อคารํ อชฺชฺฆาวสิ โส
อมฺรคิรฺสุรคิรฺวิพฺพานา ^๓	ตโย ปาสาทมฺตฺตฺมา ๑
เตตฺตฺตฺสทฺสฺสานิ ^๔	นารฺโย สมลงฺกตา
วิสาขา นาม สฺวา นารฺี ^๕	เสโล นามาสิ อตฺตรไซ ๑
นิมิตฺเต จตฺโร ทิสฺวา	อสฺสยาเนน นิกฺขมิ
อนฺุหนอฏฺฐมาสานิ	ปฺชานํ ปทฺหิ ชิโน ๑
พฺรหฺมฺนา ยาจิโต สนฺโต	อตฺถทสฺสิ มหฺายโส
วตฺตจกฺโก มหฺาวโร	อโนมฺมุยฺยานเ นรฺาสโม ๑
สนฺโต จ อฺปฺสนฺโต จ	อเหลฺสุ อคฺคสฺวากา
อภโย นามฺปฏฺฐาโก	อตฺถทสฺสิสฺส มฺเหลสิโน ๑
ธมฺมา เจว สฺฐมฺมา จ	อเหลฺสุ อคฺคสฺวาวิกา
โพธิ ตสฺส ภควโต	จมฺปโกติ ปวฺจจติ ๑
นกุโล ^๖ เจว นิสฺโส จ	อเหลฺสุ อคฺคฺปฏฺฐจกา
มกิลา จ สฺนฺนฺทา จ	อเหลฺสุ อคฺคฺปฏฺฐจิกา ๑
โสปี พุทฺโธ อสมสฺโม	อสิตฺิรตฺนมฺคฺคโต ^๗

๑ ม. ย. หญฺโใจ ๑ ๒ ม. ย. สตฺถฺโน ๑ ๓ ม. อมฺรคิรฺสุรคิรฺวิพฺพานา, ย. อมฺรคิรฺสุรคิรฺ
คิรฺวิพฺพานา ๑ ๔ ม. ย. เตตฺตฺตฺสทฺสฺสานิ ๑ ๕-๕ ม. วิสาขา นาม นารฺี จ ๑
๖ ไป. อาลา เจว นิสฺโส จ ๑ ๗ ม. ย. อสิตฺิรตฺนมฺคฺคโต ๑

โสภติ สาลราชา	อุพฺพราชา ฐูริโต ๑
ตสฺส ปากฎิกา รังสิ	อเนกสโตกฏีย
อุทฺธํ อโธ หสทิสา	ผรนฺติ โยชนํ สทา ^๑ ๑
โสปี พุทฺธ นรฺวสุโก ^๒	สพฺพสตุตฺตโม มุณี
วสุสสทสฺสทานิ	โลเก อฏฺฐจาติ จกฺขุมา ๑
อตุลํ หสเสตฺวา ^๓ โอภาสํ	วิโรเจตฺวา สเทเวเก
โสปี อนิจฺจตํ ปตฺโต	ยถคฺคฺคาทานสงฺขยา ๑
อตฺถทสฺสี ชินวโร	อโนมารามมฺหิ นิพฺพุโต
ธาตุวิตุถารกํ อาสิ	เตสุ เตสุ ปเทสโตติ ๑

อตฺถทสฺสีพุทฺธรังสี จุทฺทสโม ๑

๑ ย. ตทา ๑

๒ ม. ย. นราสโก

๓ ย. ทตุวาน ๑

ปณฺณรลโฆ ฅมฺมทลฺลิตฺตพฺพทวฺโส

<p>[๑๖] ตตฺถเถว มณฺฑทกปฺปมฺหิติ ตมฺนุชการํ วิชฺฌิตฺวา ตลฺลสาปปี อตฺตลเตชสฺส โภภฺลิสฺตสทฺสสถานํ ยทา พุทฺโธ ฅมฺมทลฺลิตฺต ตทา นวฺตฺติโภภฺลีนํ ยทา สกฺโก อุกฺคณฺนิ ตทา อลฺลิตฺติโภภฺลีนํ ตลฺลสาปปี เทวเทวสฺส ชีณาสวานํ วิมลานํ ยทา พุทฺโธ ฅมฺมทลฺลิตฺต ตทา โภภฺลิสฺตสทฺสสถานํ^๑ ปุณาปรํ ยทา พุทฺโธ ตทาปิ สตฺติโภภฺลีนํ ปุณาปรํ ยทา พุทฺโธ ตทา อลฺลิตฺติโภภฺลีนํ อหฺนฺเตน สมเยน ทิพฺพคณฺเณน มาเลน โสปี มํ ตทา^๒ พฺยาทาลิ อภฺจจารสทฺกปฺปสฺเต อหุ กปิลวฺหยา รมฺมา ปชานํ ปทฺทิตฺวาน</p>	<p>ฅมฺมทลฺลิตฺต มหายฺโส อตฺติโรจฺติ สทฺเวทเก ฯ ฅมฺมจกฺกปฺปวตฺตเน ปจฺจมาภิสฺมโย อหุ ฯ วิเนลิตฺติ สทฺชยํ อิลลิตฺติ ทฺตติยาภิสฺมโย อหุ ฯ สปริโส วินายกํ ตตฺติยาภิสฺมโย อหุ ฯ สนฺนิปาตา ตโย อาลฺลิตฺติ^๓ สนฺตจฺจิตฺตทาน ตาทินํ ฯ สรณฺเน วสฺสํ อุกฺคณฺนิ ปจฺจโม อาลิตฺติ สฺมาคโม ฯ เทวโต "เอตฺติ มานุสฺส"^๔ ทฺตติโย อาลิตฺติ สฺมาคโม ฯ ปกาเสลิตฺติ ชฺชเต คฺคณฺเณ ตตฺติโย อาลิตฺติ สฺมาคโม ฯ สกฺโก อาลิตฺติ ปุริณฺทโท ตฺตริเยน อภิปฺปชฺชยํ ฯ เทวมชฺชเณ นิลลิตฺติ อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสทฺติ ฯ นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต กตฺวา ทฺตฺกกรการิกํ ฯ</p>
--	--

๑ ม. ย. อหุ ฯ ๒ ม. ป. โภภฺลิสฺตสทฺสสถานํ ฯ ๓-๓ ย. เอหิ มานุสฺส ฯ
 ๔ ม. ป. ย. พุทฺโธ ฯ

อชปาลรุกขมุลสมิ
 ตตถ ปายาสํ ปคคยห
 เณรชราย ตีรมหิ
 ปฏियตตวรมคเคน
 ตโต ปทกฺขินํ กตฺวา
 อสฺสตฺถรุกขมุลมฺหิ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สฺพุทฺโธเน นาม
 โกลิตฺโต อุปติสฺโส จ
 อนาสวา วิตฺตราคา
 อานนฺโท นามฺภูจฺจโก
 เขมา อุปฺพลวณฺณา จ
 อนาสวา วิตฺตราคา
 โโพธิ ตสฺส ภาควโต
 จิตฺโต จ หตฺถาฬวโก
 นนฺทมาตา จ อุตฺตรา
 อายุ วสฺสสํ ตสฺส
 อิทํ สุตฺวาน วจนํ
 อาโมทิตา นรมฺรู
 อุกฺกุฏฺจิสฺสหา วตฺตฺนฺติ
 กตฺถชฺลี นมสฺสฺนฺติ
 ยทิมสฺส โลกนาถสฺส
 อนาคตมฺหิ อทฺธาเน
 ยถา มนุสฺสา นทึ ตฺรนฺตา
 เหมจฺจาทิตฺถํ คเหตุวาน
 เอวเมว มยํ สฺพเพ
 นิสีทิตฺวา ตถาคโต
 เณรชรมุเปหิติ ฯ
 ปายาสํ อทิ โส ชินฺ
 โโพธิมฺมูลมฺหิ เอหิติ ฯ
 โโพธิมณฺฑํ อนุตฺตรํ
 พุชฺฌิสฺสติ มหายโส ฯ
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อयํ เหลสฺสติ โคตโม ฯ
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวกา
 สฺนฺตจฺจิตฺตา สฺมาหิตา
 อุปฺภูจฺจิสฺสติ มํ ชินํ ฯ
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวิกา
 สฺนฺตจฺจิตฺตา สฺมาหิตา ฯ
 อสฺสตฺถโถติ ปวฺจฺจติ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺพุทฺฐจฺกา ฯ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺพุทฺฐจฺกา
 โคตมสฺส ยสฺสลิเน ฯ
 อสมสฺส มเหลสิเน
 พุทฺธวិขงฺกุโร อयํ ฯ
 อปฺโผณฺนฺติ หสนฺติ จ
 ทสฺสทสฺสี สทฺเวกา ฯ
 วิรชฺฌิสฺสาม สาสนํ
 เหลสฺสาม สฺมมฺุขา อิมํ ฯ
 ปฏฺิติดฺถํ วิรชฺฌิย
 อุตฺตรนฺติ มหานทึ ฯ
 ยทึ มฺุณฺจามิมํ ชินํ

อนาคตมฺหิ อทฺธาเน
 ตลฺลสาปปี วจันํ สุตฺวา
 อุตฺตริ วตฺตมตฺทิจฺจาสิ
 สรณํ นาม นการํ
 สุนนฺทา นาม ชนิกา
 อญฺจวสฺสทลฺลสาณิ
 อรโช วิวโร สุตฺสโน
 จตฺตาทิสฺสทลฺลสาณิ^๑
 วิจิโกสิ^๒ นาม นาริ
 นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา
 สตฺตาทํ ปชานจารํ
 พฺรหฺมณา ยาจิโต สนฺโต
 วตฺตจโก มหาวโร
 ปทุโม ปุสฺสเทโว^๓ จ
 สุตฺโต^๔ นามุปฺภวจาโก
 เขมา จ สจฺจนามา จ
 โโพธิ ตลฺล ภควโต
 สุกทฺโท กมฺมิตฺสโห เจว
 สาทิสฺสา จ กพิสฺสา จ^๕
 โสปี พุทฺโธ อสมลโม
 อติโรจติ เตเชน
 สฺมุลโล สาลราชาว
 มชฺฌนฺติเกว สฺริโย

เหลสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
 ภียโย จิตฺตํ ปสาทฺยิ
 ทลฺลปารมิปฺฐิยา ๑
 สรโณ นาม ชตฺติโย
 ฌมมทลฺลิสฺส สตฺถุโน ๑
 อการํ อชฺฌาวสิ โส
 ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
 นาริโย สมลจกตา
 อตรโช ปุณฺณวพฺพมฺโณ ๑
 ปาสาทนภินิกฺขมิ
 อจริ ปุริสฺสุตฺตโม ๑
 ฌมมทลฺลิสฺส นราสโม
 มิคทาเย นรุตฺตโม ๑
 อเหลฺสุ อคฺคสาวกา
 ฌมมทลฺลิสฺส สตฺถุโน ๑
 อเหลฺสุ อคฺคสาวิกา
 ติมฺพชาโลติ^๕ วุจฺจติ ๑
 อเหลฺสุ อคฺคปฺภวจกา
 อเหลฺสุ อคฺคปฺภวจิกา ๑
 อสิตฺติหตฺถมฺคฺคโต
 ทลฺลทลฺลสมฺหิ ฐาตุยา ๑
 วิชฺชว คคเน ยถา
 เหวํ โส อุปฺโสภิต^๗ ๑

๑ ม. ย. ติจตฺตาทิสฺสทลฺลสาณิ ๑

๒ ย. วิจิโตสิ ๑

๓ ม. ย. พุสฺสเทโว ๑

๔ ม. สฺเนตฺโต ๑

๕ ม. ย. ทิมฺพชาโลติ ๑

๖ ม. สาทิสฺยา จ กพิสฺยา จ, ย. สาทิสฺยา จ วพิสฺยา จ ๑

๗ ย. อุปฺโสภิต ๑

ตฺสฺสาปิ อตฺตเตชฺชสฺส	สมกํ อาลิ ชีวิทํ
วสฺสสฺตสฺสทสฺसानิ	โลเก อฏฺฐจาลิ จกฺขุมา ฯ
โอยาสํ ทสฺสยิตฺวาน	วิมลํ กตฺวาน สาสนํ
จวิ ^๑ จนฺโทว คคเน	นิพฺพุโต โส สฺสาวโกติ ฯ
ธมฺมทสฺสี มหาวิโร	เกสฺารามมฺหิ ^๒ นิพฺพุโต
^๓ ตฺสฺเสว โส ญฺปวโร ^๓	ตีณิ โยชนมฺคฺคโตติ ฯ

ธมฺมทสฺสีพุทฺธวโร ปณฺณรสมิ ฯ

๑ ยฺ. วิโรจยิ ฯ

๒ ม. สาลารามมฺหิ ฯ

๓-๓ ม. ตตฺถวสฺส ญฺปวโร ฯ

โสฬสโม ลีหุชตถพุทฐวโส

<p>[๑๗] ชมมทลลิสฺส อปเรน นิหนุตฺวาน^๒ ตมํ สพุพฺ โสปี ปตฺวาน สมโพธิ อภิวสฺสี ชมมเมเชน ตสฺสาปี อตฺลเตชฺส โภภิสฺสทสทสฺสานํ ปุณาปรํ ภิมฺรฏฺเฐ^๓ ตทา นวฺตฺติโกภฺนินํ ยทา พุทฺโธ ชมมํ เทเสสิ ตทา นวฺตฺติโกภฺนินํ สนนฺปิตา ตโย อาลํ ชีณาสวานํ วิมลานํ โภภิสฺสทานํ นวฺตฺติยา^๔ เอเต อาลํ ตโย จานา อหนฺเตน สมเยน อุกฺคเตโช หุปฺปสโห ชมฺพุโต ผลมาหตฺวา^๕ ปฏฺิคฺคเหตฺวาน สมฺพุทฺโธ ปสฺสถ อิมํ ตาปสํ จตฺตฺนวฺตฺติ อีโต กปฺเป อหุ กปฺปิลวฺหยา รมฺมา</p>	<p>ลีหุชตฺถ โลกนายโก^๑ สฺริโย อพุทฺทคฺคโต ยถา ๑ สนฺตารเณโต สเทวกํ นิพุพาเปเนโต สเทวกํ ๑ อเหลํ อภิสฺมยา ตโย ปจฺมาภิสฺมโย อหุ ๑ ๕ยทา อาหฺนิตฺตํ พุทฺทภฺมฺม^๕ พุทฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑ เวการเณ โส นวฺตฺตโม^๕ ตติยาภิสฺมโย อหุ ๑ ๖ลีหุชตฺถสฺส มहेสิเน^๖ สนฺตจฺจิตฺตาน ตาทินํ ๑ อสฺตีติยาปิจ โภภฺนินํ วิมลานํ สฺมาคเม ๑ มงฺคโล นาม ตาปโส อภิญญาพลสฺมาหิตโต ๑ ลีหุชตฺถสฺส อทาสหํ อิทํ วจฺนมพฺุวิ ๑ ชภฺนินํ อุกฺคตาปนํ อโย พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑ นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต</p>
--	---

๑ ม. ย. ไป. นาม นายโก ๑ ๒ ม. นิหนิตฺวา, ย. นีหริตฺวา ๑ ๓ ม. ภิมฺรเถ ๑
 ๔-๔ ย. ยทิ อาหฺนิตฺตํ พุทฺทภฺมฺม ๑ ๕ ม. ปุรฺุตฺตเม ๑ ๖-๖ ม. ย. ตสฺมิมฺปิ ทวิปฺพุตฺตเม ๑
 ๗ ม. ย. ไป. นวฺตฺตินํ ๑ ๘ ม. ผลสฺมาเนตฺวา, ไป. ย. ผลสฺมาหนตฺวา ๑

ปธานํ ปทหิตวาน
 อชปาลรุกรขมูลสมิ
 ตตถ ปายาลํ ปคคยห
 เนรณชราย ตีรมหิ
 ปฏियตตวรมคเคน
 ตโต ปทกฺขินํ กตวา
 อสสตุถรุกรขมูลมหิ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สฺสุทฺเทโน นาม
 โกลิตโต อุปฺติสฺโส จ
 อนาสวา วีตราคา
 อานนฺโท นามฺปฏฺจาโก
 เขมา อุปฺปลวณฺณา จ
 อนาสวา วีตราคา
 โโพธิ ตสฺส ภควโต
 จิตฺโต จ หตฺถาฬวโก
 นนฺทมาตา จ อุตฺตรา
 อายุ วสฺสสํ ตสฺส
 อิทํ สุตฺวาน วจนํ
 อาโมทิตา นรมฺฐ
 อุกฺกฏฺจิสฺสทา วตฺตนฺติ
 กตถฺขลี นมฺสฺสนฺติ
 ยทิมสฺส โลกนาถสฺส
 อนาคตมฺหิ อทฺธาเน
 ยถา มนฺุสฺสา นทึ ตรนฺตา
 เหฏฺฐาติตฺถํ คเหตุวาน

กตฺวา พุทฺธกรกริกํ ฯ
 นิสีทิตฺวา ตถาคโต
 เนรณชรมุเปหิติ ฯ
 ปายาลํ อทิ โส ชีโน
 โโพธิมฺมูลมฺหิ เอหิติ ฯ
 โโพธิมณฺฑํ อนุตฺตรํ
 พุชฺฌิสฺสติ มหายโส ฯ
 มาया นาม ภวิสฺสติ
 อयํ เหลสฺสติ โคตโม ฯ
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวกา
 สนฺตจิตฺตา สมหิตา
 อฺปฏฺจิสฺสติมํ ชินํ ฯ
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สāvิกา
 สนฺตจิตฺตา สมหิตา ฯ
 อสฺสตุถฺโตติ ปวฺจจติ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺจกา ฯ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺจิกา
 โคตมสฺส ยสฺสลิโน ฯ
 อสมสฺส มเหลิโน
 พุทฺธวีชงฺกูโร อयํ ฯ
 อปฺโผณฺนฺติ สหฺนฺติ จ
 ทสฺสทสฺสี สเทวกา ฯ
 วิรชฺฌิสฺสาม สาสนํ
 เหลสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ฯ
 ปฏฺิติดถํ วิรชฺฌีย
 อุตฺตรนฺติ มหานทึ ฯ

เหวเมว มยํ สพฺเพ
 อนาคตมฺหิ อทฺธานเ
 ตสฺสาปิ วจันํ สุตฺวา
 อุตฺตริ วตฺตมธฺมิจฺฉาสี
 เวการํ นาม นครํ
 สฺขสฺสา นาม ชนิกา
 ทสฺวสฺสสทฺสฺสานิ
 โภกาสุปฺปลโภกนฺทา^๑
 ตีโสฬสสทฺสฺสานิ
 สฺมฺนา^๒ นาม สฺวา นารี
 นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา
 อนุทสฺมาสฺวานิ
 พฺรหฺมฺนา ยาจิโต สนฺโต
 วตฺตจกฺโก มหาวีโร
 สมฺพโล จ สฺมิตฺโต จ
 เรวโต นามฺปฏฺจาโก
 สิวลา จ สฺรามมา จ
 โภธิ ตสฺส ภควโต
 สฺวปฺปิโย จ สมฺพทฺโร จ
 รมฺมา เจว สฺรมฺมา จ
 โส พฺทฺโร สฺมฺจิริตฺนํ
 กณฺจนคฺมิทฺสฺกาโส
 โสปี พฺทฺโร อสมสฺโม
 วสฺสสทฺสฺสานิ

ยถิ มุญฺจามิมิ ชินํ
 เหลสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ฯ
 ภิโย จิตฺตํ ปสาทยี
 ทสฺปารมิปฺปฺริยา ฯ
 อุเทโน นาม ชตฺตโย
 สิทฺตตถสฺส มเหลสีเน ฯ
 อคารํ อชฺชฺมาวสิ โส
 ตโย ปาสาทมุตฺตมา ฯ
 นารีโย สมลนฺกตา
 อนุปโม นาม อตฺรไซ ฯ
 ลีวิกายาภินิภฺขมิ
 ปธานํ ปทฺหิ ชินे ฯ
 สิทฺตตถโถ โลกนายนโ
 มิคทาเย นรุตฺตโม ฯ
 อเหลสุ อคฺคสฺวากา
 สิทฺตตถสฺส มเหลสีเน ฯ
 อเหลสุ อคฺคสฺวาวิกา
 กณฺณิกาโรติ^๓ วุจฺจติ ฯ
 อเหลสุ อคฺคฺปฏฺจกา
 อเหลสุ อคฺคฺปฏฺจิกา ฯ
 อโหสิ นมฺมุคฺคโต
 ทสฺสทฺสฺสี วิโรจติ ฯ
 อตุโล อปฺปฏิปฺคฺคโล
 โลเก อฏฺฐาสี จกฺขฺมา ฯ

๑ ม. โภกาสุปฺปลโภกนฺทา ฯ

๒ ม. โสมนสฺสา ฯ

๓ ม. ย. กณฺณิกาโรติ ฯ

อุโภ หตฺเถหิ ปคฺคยห
 ปาตุวณฺณปริวูตฺ^๑
 ตมห์ ปุप्ผํ คเหตุวาน
 โสปี มํ ตทา^๒ พฺยากาลิ
 ทฺวานวุเต อีโต กปฺเป
 อหุ กปิลวฺหยา รมฺมา
 ปธานํ ปทหิตฺวาน
 อชปาลรুকฺขมฺมูลสมิ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยห
 เหนรณฺชราย ตีรมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทกฺขินฺถํ กตฺวา
 อสฺสตฺถรुकฺขมฺมูลมฺหิ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สุกฺโขทโน นาม
 โกลิโต อุปฺติสฺโส จ
 อนาสวา วีตฺราคา
 อานนฺโท นามฺปฏฺจาโก
 เขมา อุปฺปลวณฺณา จ
 อนาสวา วีตฺราคา
 โโพธิ ตสฺส ภควโต
 จิตฺโต จ หตฺถาฬวโก
 นนฺทมาตา จ อุตฺตรา
 อายุ วสฺสสํ ตสฺส

ฐนฺมาโน อุปาคมี ๑
 ติสฺสํ โลกคฺคณายกํ
 มตฺถเก ธารเย^๓ ชินฺ ๑
 ชนมชฺเชม นิสฺสีย
 อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑
 นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ทุกฺกรการิกํ ๑
 นิสฺสิตฺวา ตถาคโต
 เหนรณฺชรมฺเปหิติ ๑
 ปายาสํ อหิ โส ชิโน
 โโพธิมฺมูลมฺหิ เอหิติ ๑
 โโพธิมณฺฑลํ อณฺุตฺตรํ
 พุชฺฌิสฺสติ มหายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อยํ เหนสฺสติ โคตโม ๑
 อคฺคา เหนสฺสนฺติ สาวกา
 สนฺตจิตฺตา สมหิตตา
 อุปฺภูจิสฺสติมํ ชินฺ ๑
 อคฺคา เหนสฺสนฺติ สāvิกา
 สนฺตจิตฺตา สมหิตตา ๑
 อสฺสตฺถโตติ ปวฺจฺจติ
 อคฺคา เหนสฺสนฺตฺตฺปฏฺจิกา ๑
 อคฺคา เหนสฺสนฺตฺตฺปฏฺจิกา
 โคตมสฺส ยสฺสสิโน ๑

๑ ม. จตุวณฺณปริวูตฺ ๑ ๒ ม. ย. ธารยํ ๑ ๓ ม. ย. พุทฺโธ ๑ อีโต ปรั อีทิสเมว ๑

อิทํ สุตฺวาน วจนํ	อสมสฺส มหฺลีนํ
อาโมทิตา นรมฺรु	พฺพุทฺธิวชฺฌกฺโร อโย ๑
อุกฺกมุจฺจิสทฺทา วตฺตนฺตฺติ	อปฺปิเณฺนฺตฺติ หสฺนฺตฺติ จ
กตฺตชฺชลี นมสฺสนฺตฺติ	ทสฺสทสฺสลี สทฺเวกา ๑
ยทิมสฺส โลกนาถสฺส	วิรัชฌิสฺสาม สาสนํ
อนาคตฺมฺหิ อทฺธาเน	หฺลสฺสาม สมฺมุขฺวา อิมํ ๑
ยถา มนุสฺสํ นทํ ติรฺนฺตา	ปฏฺิติดฺตํ วิรัชฌิย
เหฏฺฐจฺจิตฺตํ คเหตุวณ	อุตฺตรนฺตฺติ มหฺนทํ ๑
เอวเมว มโย สพฺเพ	ยทํ มุญฺจามิมํ ชินํ
อนาคตฺมฺหิ อทฺธาเน	หฺลสฺสาม สมฺมุขฺวา อิมํ ๑
ตสฺสาปิ วจนํ สุตฺวา	ภฺยโย จิตฺตํ ปสฺสทฺยํ
อุตฺตริ วตฺตมฺหิฏฺฐจฺจลี	ทสฺสปารมฺปิรฺยา ๑
เขมกํ นาม นคฺรํ	ชนฺสนฺโท ^๑ นาม ชตฺตฺติโย
ปทุมา นาม ชนิกา	ติสฺสสฺส จ มหฺลีนํ ๑
สทฺตวสฺสสทฺสสาณิ	อคารํ อชฺฌวาลิ โส
คฺุณเสลาณาทิยนิสฺสา ^๒	ตโย ปาสาทมฺมุตฺตมา ๑
สมตฺตีสทฺสสาณิ	นารีโย สมลฺงกตา
^๓ สุทฺททา นาม สํ นารี ^๓	อานนฺโท นาม อตฺตรไซ ๑
นิมิตฺเต จตฺุโร ทิสฺวา	อสฺสยาเนน นิกฺขมิ
^๔ อนฺุณกํ อทฺตมฺมาลํ ^๔	ปชานํ ปทฺทํ ชินํ ๑
พฺรหฺมณา ยาจิโต สนฺโต	ติสฺโส โลกคฺคณาโย
วตฺตจกฺโก มหาวีโร	ยสฺวตฺตียามฺมุตฺตเม ^๕ ๑
พฺรหฺมเทโว จ ^๖ อุทโย จ	อหฺลํ อคฺคสาวกา

๑ ม. ย. ชนสนฺโท ๑

๓-๓ ม. สุทฺททานามิกา นารี ๑

๕ ม. ย. ยสฺวตฺตียามฺมุตฺตเม ๑

๒ ม. คฺุณเสลนารียนิสฺสา, ย. คฺุณเสลนารีนิสฺสา ๑

๔-๔ ม. อนฺุณกํ อทฺตมฺมาลํ, ย. อนฺุณกํ อทฺตมฺมาลํ ๑

๖ ม. จสฺสโท นตฺติ ๑

สมโค ^๑ นามุปฏจาโก	ติสสสส จ มहेสิโน ๑
มุสสา เจว สุทตฺตา จ	อहेลฺลํ อคฺคสาวิกา
โพธิ ตสฺส ภควโต	อสโนติ ปวฺจจติ ๑
สมพโล จ ลีริ ^๒ เจว	อहेลฺลํ อคฺคฺปฐมฺจกา
กีสาคฺตมฺมี อุปเสนา	อहेลฺลํ อคฺคฺปฐมฺจิกา ๑
โสปี ^๓ พุทฺโธ สญฺจิริตโน	อหุ อจฺจตฺตเน ชิโน
อนฺูปโม อสทิส	หิมวา วิย ทิสฺสติ ๑
ตสฺสาปิ อตฺตเตชฺสส	อายุ อาสิ อนฺุตฺตโร
วสฺสตสฺสทสฺसानิ	โลเก อญฺจาสิ จกฺขมา ๑
อุตฺตมํ ปวฺรํ เสฏฺฐํ	อนฺุโภตฺวา มหายนํ
ชฺลิตฺวา อคฺคิกฺขณฺุชฺว	นิพฺพุโต โส สสาวโก ๑
วลาหโกว อนิลน	สุริเยน วิย อฺุสสโว
อนฺุชกาโรว ทีเปน ^๔	นิพฺพุโต โส สสาวโก ๑
ติสฺโส ชินฺวโร พุทฺโธ	นนฺุหารามมฺหิ นิพฺพุโต
ตตฺเถว ตสฺส ชินฺนฺุโป	ตีณิ โยชนสมฺมุสฺสีโตติ ^๕ ๑

ติสสพุทธรวโล สตฺตฺรโม ๑

๑ ม. ย. สมจโค ๑ ๒ ม. ลีริมา ๑ ๓ ม. ปิสทโท นตฺถิ ๑ ๔ ม. ปทีเปน ๑
๕-๕ ม. ตีณิ โยชนมฺมุคฺโคติ ๑

อภฺจารสโม ปุสฺสพุทฺธวโร^๑

<p>[๑๙] ตตฺเถว มณฺฑกปฺปมฺหิ อนุปโม อสมสโม โสปี สพฺพํ ตมํ หนฺตฺวา สเทวํ ตปฺปยฺนโต ฌมฺมจกํ ปวตฺเตนฺเต อสีตีสตสฺสทฺสฺสํ^๔ นวฺตีสตสฺสทฺสฺสํ อสีตีสตสฺสทฺสฺสํ สนนฺปาตา ตโย อาลํ ชีณาสวานํ วิมลํ สญฺจิสตสฺสทฺสฺสํ ปญฺเณสตสฺสทฺสฺสํ จตฺตาสีสตสฺสทฺสฺสํ อนุปาทา วิมุตฺตํ อหนฺเตน สมเยน ฉชฺชยิตฺวา มหารชฺชํ โสปี มํ พุทฺโธ พุยากาลิ เทวนวฺเต อีโต กปฺเป อหุ กปิลฺวหยา รมฺมา ปธานํ ปทฺหิตฺวาน อชฺปาลรুকฺขมฺลสมิ ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห</p>	<p>อหุ สตฺถา อนุตฺตโร ปุสฺสโร^๒ โลกคฺคณายโก ๑ วิชฺฌุตฺวา มหฺชาชฺฐํ อภิวฺสสิ อมตฺมพฺุยา^๓ ๑ ฌุสฺเส นกฺขตฺตมฺงคฺเล ปจฺมาภิสฺมโย อหุ ๑ ทฺุตฺติยาภิสฺมโย อหุ ตตฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑ ปุสฺสสฺส จ^๕ มฺเหสิโน สนฺตจฺจิตฺตาน ตาทินํ ๑ ปจฺโม อาสิ สฺมาคโม ทฺุตฺติโย อาสิ สฺมาคโม ๑ ตตฺติโย อาสิ สฺมาคโม โวจฺฉินฺนปฏฺฐิสฺนฺธินํ ๑ วิชฺชิตฺ^๖ นาม ชตฺตฺติโย ปพฺพชฺชํ ตสฺส สนฺตฺติเก ๑ ปุสฺสโร โลกคฺคณายโก อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑ นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต กตฺวา ทฺุฏฺกรการิกํ ๑ นิสฺสีทิตฺวา ตถาคโต เนรณฺชฺรรมฺเปหิตี ๑</p>
--	---

๑ ม. ย. ฌุสฺสพุทฺธวโร ๑ ๒ ม. ย. สพฺพตฺถ ฌุสฺสโร ๑ ๓ ย. อมตฺมพฺุยา ๑
 ๔ ม. ย. โกฏฺฐิสตสฺสทฺสฺสํ ๑ ๕ ม. ย. ปี ๑ ๖ ม. ย. วิชฺชิตฺวํ ๑

เนรณชราย ตีรมหิ
 ปฏियตตวรมคเคน
 ตโต ปทกฺขิณํ กตฺวา
 อสฺสตถฺรูกฺขมฺมุลมฺหิ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สุทฺธโธทเน นาม
 โกลิตฺโต อุปติสฺโส จ
 อนาสวา วีตฺราคา
 อานนฺโท นามฺปฏฺฐจาโก
 เขมา อุปลวณฺณา จ
 อนาสวา วีตฺราคา
 โโพธิ ตสฺส ภควโต
 จิตฺโต จ หตฺถาพฺวโก
 นนฺทมาตา จ อุตฺตรา
 อายุ วสฺสสจฺมํ ตสฺส
 อิทํ สุตฺวาน วจนํ
 อาโมทิตา นรมฺรู
 อุกฺกุฏฺฐิสทฺทา วตฺตฺนฺติ
 กตฺถชฺลี นมสฺสนฺติ
 ยทิมสฺส โลกนาถสฺส
 อนาคตมฺหิ อทฺธาเน
 ตสฺสาปิ วจนํ สุตฺวา
 อุตฺตฺรี วตฺตมฺชฺฐิฉาสี
 สุตฺตฺนฺตํ วินยญฺจาปิ
 สพฺพํ ปริยาปฺนฺติวฺวาน
 ตตฺถปฺปมตฺโต วิหรนฺโต

ปายาลํ อหิ โส ชินเ
 โโพธิมฺมุลมฺหิ เอหิติ ๑
 โโพธิมณฺฑํ อนุตฺตฺรํ
 พุชฺฌิสฺสตี มหายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสตี
 อยํ เหลสฺสตี โคตโม ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวกา
 สนฺตจิตฺตา สสมาหิตา
 อุปฏฺฐิสฺสตีมํ ชินํ ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวิกา
 สนฺตจิตฺตา สสมาหิตา ๑
 อสฺสตฺถเถติ ปวฺจฺจติ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺฐจกา ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺฐจิกา
 โคตมสฺส ยสฺสลีเน ๑
 อสมสฺส มเหลิโน
 พุทฺธวិขงฺกุโร อยํ ๑
 อปฺโผณฺณฺติ หสนฺติ จ
 ทสฺสทสฺสี สเทวกา ๑
 วิรัชฌิสฺสาม สาสนํ
 เหลสฺสาม สมฺมุขฺวา อิมํ ๑
 ภียโย จิตฺตํ ปสาทยี
 ทสฺสปารมิปฺปุริยา ๑
 นวฺงคสฺตถฺตุสฺสานนํ
 โสภยี ชินสฺสานนํ ๑
 พฺรหฺมํ ภาเวตฺวา ภาวนํ

อภฺยญาสุ ปารมี คนฺตฺวา	พฺรหฺมโลกมคณฺฉิหํ ๑
กาลิกํ นาม นครํ	ชยเสโน นาม ชตฺตฺโย
สิริมา นาม ชนิกา	ปุสฺสสฺส จ ^๑ มहेสิโน ๑
นvwสสสทสฺสานิ	อคารํ อชฺฌมาวสิ โส
ครุพฺหํสฺสุวณฺณตารา ^๒	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
เตวีสฺติสทสฺสานิ ^๓	นารีโย สมลงฺกตา
กีสาคอตมี นาม ^๔	อานนฺโท ^๕ นาม อตรไซ ๑
นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา	หตฺถิยาเนน นิกฺขมิ
สฺตฺตาทํ ^๖ ปชานจาร์	อจริ ปุริสฺสุตฺตโม ๑
พฺรหฺมฺนา ยาจิตฺโต สนฺโต	ปุสฺโส โลกคคฺนทายโก
วตฺตจกโก ^๗ มหาวีโร	มิตฺทาเย นรุตฺตโม ๑
สุรฺกฺขิตฺโต ฌมฺมเสโน ^๘	อहेลฺลํ อคฺคสาวกา
สภฺยโย นามฺภูจฺจาโก	ปุสฺสสฺส จ มहेสิโน ๑
จาลา จ อุปจาลา จ	อहेลฺลํ อคฺคสาวิกา
โพธิ ๓สฺส ภควฺโต	อามลโกติ ^๙ วุจฺจติ ๑
ชนธฺชโย วิสาโช จ	อहेลฺลํ อคฺคฺภูจฺจกา
ปทุมา สิรินาคา จ ^{๑๐}	อहेลฺลํ อคฺคฺภูจฺจิกา ๑
อภฺจปณฺณาสรตฺนํ	โสปี อจฺจุคฺคโต มุณี
โสภติ สตรํสิว	อุพฺพฺราชาว ปุริโต ๑
นวุตฺิวสฺสทสฺสานิ	อายุ วิชฺชติ ดาวเท
ดาวตา ติฏฺฐจฺมานิ โส	ดาวเรสิ ชนตํ พหุํ ๑
โอวทิตฺวา พหุ สฺตฺเต	สนฺตาวเรตฺวา พหุ ชเน

๑ ม. ย. ปี ๑ ๒ ม. ย. ครุพฺกขหํสฺสุวณฺณตารา ๑ ๓ ม. ตีสฺยิตฺติสทสฺสานิ ๑

๔-๔ ม. ย. กีสาคอตมี นาม นารี ๑ ๕ ม. อนนฺโ ๑ ๖ ม. จมฺมาลํ ๑

๗ ม. วตฺตจกโก ๑ ๘-๘ ย. สุรฺกฺขิตฺโต ฌมฺมเสโน จ ๑ ๙ ม. ย. อามนฺโ ๑

๑๐-๑๐ ม. ย. ปทุมา เจว นาคา จ ๑

เอภูนวิสตีโม วิปัสสิพุทฺธวโส

[๒๐] ปุสฺสสฺส อปเรน
 วิปัสสี นาม นามเนน
 อวิชฺชณฺท^๑ ปทาเลตฺวา
 ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺเตตฺตุ
 ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺเตตฺวา
 คณฺหนาย น วตฺตพฺโพ
 ปุณาปรํ อมิตยโส
 จตฺวาราสีตีสหสฺสํ
 จตฺวาราสีตีสหสฺสํ
 เตสฺมารามปตฺตานํ
 สพฺพากาเรน ภาสโต
 เตปิ ฌมฺมวโร คณฺตฺวา
 สนนฺปิปาตา ตโย อาลํ
 ชีณาสวานํ วิมลนํ
 อภฺจสภฺจิสตสหสฺสํ
 ภิกฺขุสตสหสฺสํ
 อสีติภิกฺขุสหสฺสํ
 ตตฺถ ภิกฺขุคณฺมชฺเช
 อหนฺเตน สมเยน
 อตุโล นาม นามเนน
 เนกานํ นาคโกฏีนํ
 วชฺชนโต ทิพฺพตฺตริเยหิ
 อุปสงฺกมิตฺวาน สมพฺพุทฺธ

สมพฺพุทฺธ ทิปฺพตฺตโม
 โลเก อูปฺปชฺชติ จกฺขุมา ฯ
 ปตฺโต สมนฺโพธิมฺมุตฺตมํ
 ปกฺกามิ พนฺธุมฺมตีปฺรู ฯ
 อุโฆ โฟเธสิ นายโก
 ปจฺมาภิสฺมโย อหุ ฯ
 ตตฺถ สจฺจํ ปกาสะยิ
 ทฺตฺติยาภิสฺมโย อหุ ฯ
 สมพฺพุทฺธมฺนุพฺพชฺชํ
 ฌมฺมํ เทเสสิ จกฺขุมา ฯ
 จตฺวา^๒ อูปฺนิสฺสา ชินฺ^๓
 ตตฺติยาภิสฺมโย อหุ ฯ
 วิปฺปัสสิสฺส มहेสิเน
 สนฺตจฺจิตฺตานํ ตาทินํ ฯ
 ปจฺโม อาสิ สฺมาคโม
 ทฺตฺติโย อาสิ สฺมาคโม ฯ
 ตตฺติโย อาสิ สฺมาคโม
 สมพฺพุทฺธ อตีโรจติ ฯ
 นาคราชา มหิทธิโก
 ปุณฺณวณฺโต ชฺชุตินฺธโร ฯ
 ปรีวาเรตฺวานหํ ตทา
 โลเกชฺชวฺจํ อูปาคมึ ฯ
 วิปัสสี โลกนายนํ

๑ ม. ย. อวิชฺชํ สพฺพํ ฯ ๒ ม. ย. สุตฺวา ฯ ๓-๓ ม. อูปฺนิสฺสาทิน ฯ

มณีนมุตตารตนขจิจิต์	สพฺพปาภรณวิภูสิต์
นิมนฺเตตฺตวา ฌมฺมราชสฺส	สฺวณฺณเป็จฺมทาสหํ ๑
โสปี มํ พุทฺโธ พฺยากาลิ	สงฺฆมฺชฺเฒ นิสีทีย
เอกนวุติ อิตฺโต กปฺเป	อัยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑
อหุ กปิลวฺหยา รมฺมา	นิกฺขมิตฺตวา ตถาคโธ
ปฺรชานํ ปทหิตฺตวาน	กตฺวา ทุกฺกรการิกํ ๑
อชฺปาลรুকฺขมูลสฺมี	นิสึทิตฺตวา ตถาคโธ
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺชรมุเปหิติ ๑
เนรณฺชราย ตีรมฺหิ	ปายาสํ อหิ โส ชิโน
ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน	โพธิมฺมูลมฺหิ เอหิติ ๑
ตโธ ปทกฺขินํ กตฺวา	โพธิมณฺฑลํ อนฺนุตฺตรํ ^๑
อสฺสตฺถมฺมุเล สมฺโพธิ	พฺุชฺฉิสฺสติ มหฺายโส ๑
อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสติ
ปีตา สฺุทฺโธทโน นาม	อัยํ เหสฺสติ โคตโม ๑
โกลีโต อฺุปฺติสฺโส จ	อคฺคา เหสฺสนฺติ สาวกา
อนาสวา วิตราคา	สนฺตจิตฺตตา สฺมาหิตา
อานนฺโท นามฺปฏฺจาโก	อฺุปฏฺจิสฺสติมํ ชินํ ๑
เขมา อฺุปฺปลวณฺณนา จ	อคฺคา เหสฺสนฺติ สาวิกา
อนาสวา วิตราคา	สนฺตจิตฺตตา สฺมาหิตา ๑
โพธิ ตสฺส ภควโธ	อสฺสตฺโถติ ปวฺุจฺจติ
จิตฺโต จ หตฺถาฬวโก	อคฺคา เหสฺสนฺตฺุปฏฺจิกา ๑
นนฺทมาตา จ อุตฺตรา	อคฺคา เหสฺสนฺตฺุปฏฺจิกา
อายุ วสฺสสฺตํ ตสฺส	โคตมสฺส ยสฺสสิโน ๑
อิทํ สุตฺวาน วจัน	อสมสฺส มฺเหสิโน

๑ ม. อนฺนุตฺตรโร ๑ เอวมฺปฺริปี ๑

อาโมทิตา นรมฺร	พฺพทวโรชงฺกุโร อโย ๑
อุกฺกุฏจิสททา วตฺตุนฺติ	อโปโณณฺติ หสนฺติ จ
กตญฺชลี นมสฺสฺนฺติ	ทสสทสฺลี สทเวกา ๑
ยทิมสฺส โลกนาถสฺส	วิรัชฌิสฺสาม สาสนํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	हेลฺลสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
ยถา มนุสฺสา นที ตฺรณฺตา	ปฏฺิติดตํ วิรัชฌิย
เหฏฺฐา ติตฺถํ คเหตุวา	อุตฺตฺรณฺติ มหานที ๑
เอวเมว มยํ สพฺเพ	ยที มุญฺจามิมํ ชินํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	हेลฺลสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
ตสฺสาป ^๑ วจนํ สฺตฺวา	ภียโย จิตฺตํ ปสาทโย
อุตฺตฺริ วตฺตมตฺธิจฺจาสี	ทสปรามิปุริยา ๑
นครํ พนฺธุมตี นาม	พนฺธุโม นาม ชตฺติโย
มาตา พนฺธุมตี นาม	วิปสฺลิสฺส มहेลฺลิโน ๑
อภูจฺวสฺสสทฺสฺสานิ	อคารํ อชฺฌาวลิสฺโส
นฺนโท สฺนฺนโท ลิริมา	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
ติจตฺตาริสทฺสฺสานิ	นาริโย สมลงฺกตา
^๒ สฺทสฺสฺนา นาม สฺา นาริ	สมวตฺตกฺขนฺโร ^๒ นาม อตฺโรไซ ๑
นิมิตฺเต จตฺโร ทิสฺวา	รทฺยานเนน นิกฺขมิ
อนฺนอภูจฺมาสานิ	ปฺชานํ ปทฺธี ชิโน ๑
พฺรหฺมฺนา ยาจิตฺโต สนฺโต	วิปสฺลิสฺส โลกนายนโก
วตฺตจกฺโก มหาวโร	มิกทาเย นรุตฺตโม ๑
ขนฺโร จ ติสฺสนาโม จ	อहेลฺลํ อคคฺสาวกา
อโสโก นามฺปฏฺฐจฺาโก	วิปสฺลิสฺส มहेลฺลิโน ๑
จนฺทา จ จนฺทมิตฺตา จ	อहेลฺลํ อคคฺสาวิกา

๑ ม. ตสฺสาห์ ๑ อิตฺ ปรั อีทิสเมว ๑

๒-๒ ย. สฺตฺนา ... สํภูฏกขนฺโร ๑

โพธิ ๓สส ภควโต	ปาณลีตี ปวฺจจติ ฯ
ปฺนพพสุมิตฺโต นาโค จ	อเหตุํ อคฺคฺปิฎกกา
สิริมา อุตุตรา เจว	อเหตุํ อคฺคฺปิฎกิกา ฯ
อสีตีหตฺถมฺพเพโร	วิปสฺสี โลกนายโก
ปภา นินฺทาวตี ๓สส	สมนฺดา สตฺตโยชเน ฯ
อสีตีวสฺสสหฺสฺสานิ	อายุ พุทฺธสฺส ตาวเท
ดาวตา ติฏฺฐมาโน โส	ตารลฺลี ชนฺตํ พหุํ ฯ
พหุเทวมนฺุสฺสานํ	พนฺธนํ ปริโมจยิ
มคฺคคามคคฺคญจ อจฺจิกฺขิ	อวเสสฺปฺุชฺชเน ฯ
อาโลกํ ทสฺสยิตฺวาน	ทสฺเสตฺวา อมตํ ปหํ
ชฺลิตฺวา อคฺคิกฺขนฺโร	นิพฺพุโต โส สสาวโก ฯ
อิทฺธิวโร ปุณฺณวโร	ลกฺขณญจกฺกุสฺमितํ ^๑
สพฺพํ สมนฺตรหิตํ	นนุ วิตฺตา สพฺพสงฺขาราติ ฯ
^๒ วิปสฺสี นรฺวโร วิโร ^๒	สุมิตฺตารามมฺหิ นิพฺพุโต
ตตฺถเวว ๓สส ญฺปวโร	สตฺตโยชนมนฺุสฺสีโตติ ฯ

วิปสฺสีพุทฺธรังสี เอกฺกนวิสตีโม ฯ

๑ ม. ลกฺขณญจ กุสฺमितํ, ย. ลกฺขณญจตฺถุมิกํ ฯ ๒-๒ ม. วิปสฺสี ชินวโร พุทฺธโร ฯ

วีสติโม ลีขิปุทฺธวโล

<p>[๒๑] วิปสฺสลิสส อปเรน °ลีขิวฺไฮ นาม ชีโน° มารเสนํ ปมทฺทิตฺวา ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺเตลล ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺเตนฺเต โภกฺกิสฺสทสฺสทสฺสานํ อปรํปี ฌมฺมํ เทเสนฺเต นวฺตุโภกฺกิสฺสทสฺสานํ ยมกปาภฺมิหารีย^๒ อลลิตฺติโภกฺกิสฺสทสฺสานํ สนนฺปิปาตา ตโย อาลํ ชีณาสวานํ วิมลานํ ภิกฺขุสฺสทสฺสทสฺสานํ อลลิตฺติภิกฺขุสฺสทสฺสานํ สตฺตตฺติภิกฺขุสฺสทสฺสานํ อนฺนปฺลิตฺโต ปทฺมวํ อหนฺเตน สมเยน สมพฺพุทฺธปฺปมฺขํ สงฺฆํ พหฺพทฺธสฺสวํ ทตฺวา อลงฺกตํ หตฺถิยานํ หตฺถิยานํ นิมฺมิทฺตฺวา ปุรยํ มาณสํ มยฺหํ</p>	<p>สมพฺพุทฺธ ทิปทฺตฺตโม อลโม อปฺปฏฺฐิปุคฺคโล ฯ ปตฺโต สมนฺโพนิมฺตฺตมํ อนฺนํกมฺปาย ปาณินํ ฯ ลีขิมฺหิ ชินฺนํคเว ปจฺจมาภิสฺมโย อหุ ฯ คณฺเสฏฺฐเจ นรฺตฺตเม ทฺตฺติยาภิสฺมโย อหุ ฯ ทสฺสยนฺเต สทเวเก ตฺตฺติยาภิสฺมโย อหุ ฯ ลีขิสฺสาปิ มहेลลโน สนฺตจฺจิตฺตาน ตาทินํ ฯ ปจฺจโม อาลลิตฺติ สฺมาคโม ทฺตฺติโย อาลลิตฺติ สฺมาคโม ฯ ตตฺติโย อาลลิตฺติ สฺมาคโม โตยมฺหิ สมนฺนทฺตฺตมิตํ ฯ อรินฺทโม นาม ชตฺตฺติโย อนฺนปฺปาเนน ตปฺปยํ ฯ ทฺตฺตฺติโภกฺกิสฺส อนฺนปฺปกํ สมพฺพุทฺธสฺส อทาสฺหํ ฯ กปฺปยํ อุปนามยํ นิจฺจํ ทพฺพมฺพปฏฺฐิจิตํ ฯ</p>
---	--

๑-๑ ม. ลีขิวฺไฮ อาลลิตฺติ ชีโน, ย. ลีขิสฺสวไฮ ... ฯ ๒ ม. ยมกปาภฺมิหารียญจ ฯ

โลปิ มัง พุทฺโธ พยากาลิ	ลีสึ โลกคฺคณายโก
เอกตฺตีสเส อิตฺโต กปฺเป	อัยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ฯ
°อหุ กปิลวฺหยา รम्मมา°	นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
ปธานํ ปทหิตฺวาน	กตฺวา ทุกฺกรการิกํ ฯ
อชฺปาลรুকฺขมฺมูลสมิ	นีสึทิตฺวา ตถาคโต
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺชรมฺเปหิตฺติ ฯ
เนรณฺชราย ตีรฺมฺหิ	ปายาสํ อหิ โส ชินฺ
ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน	โพธิมฺมูลมฺหิ เอหิตฺติ ฯ
ตโต ปทกฺขินฺํ กตฺวา	โพธิมณฺฑํ อนฺุตตฺรํ
อสฺสตฺถรुकฺขมฺมูลมฺหิ	พฺพชฺเชิสฺสติ มหฺายโส ฯ
อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสติ
ปิตา สุกฺโขทโน นาม	อัยํ เหลสฺสติ โคตมฺ ฯ
อนาสวา วีตฺราคา	สนฺตจิตฺตา สมหิตฺตา
โกลิตฺโต อฺปฺติสฺโส จ	อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวกา
อานนฺโท นามฺปฏฺจาโก	อฺปฏฺจิสฺสติมํ ชินฺ ฯ
เขมา อฺปฺปลวณฺณนา จ	อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวิกา
อนาสวา วีตฺราคา	สนฺตจิตฺตา สมหิตฺตา ฯ
โพธิ ตสฺส ภควโต	อสฺสตฺถิตฺติ ปวฺจจฺติ
จิตฺโต จ หตฺถาฬวโก	อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺจกา ฯ
นนฺทมาตา จ อฺตฺตฺรา	อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปฏฺจิกา
อายุ วสฺสสฺตํ ตสฺส	โคตมสฺส ยสฺสสิเน ฯ
อิทํ สุตฺวาน วจนฺ	อสมสฺส มฺเหลิโน
อาไมทิตา นรมฺรู	พฺพทฺวีชงฺกุโร อัยํ ฯ
อูกฺกฏฺจิสทฺทา วตฺตฺนฺติ	อปฺไมณฺนฺติ หสนฺติ จ
กตฺถชฺลีสึ นมสฺสนฺติ	ทสฺสทสฺลีสึ สทฺเวกา ฯ

๑-๑ ย. อหุ กปิลวฺหเย รम्मเม ฯ อิตฺโต ปรั อีสฺสเมว ฯ

อุจจตุตเนน โส พุทฺโธ	สตุตตีหตุตมฺคฺคโต
กณจนคฺคิกสงฺกาโส	ทวตฺตีสวรลกฺขเณ ฯ
ตสฺสาปิ พฺยามปฺปภา กายา	นิจฺฉรณฺตี ^๑ นินฺนตฺรํ
ทีโสทิลํ นิจฺฉรณฺตี	^๒ ตีณิ โยชนานิ โส ^๒ ปภา ฯ
สตุตตีวสฺสสหฺสฺสานิ	อายุ ตสฺส มเหสิโน
ดาวตา ติฏฺฐมาโน โส	ดาเรสิ ชนตํ พหุํ ฯ
ธมฺมเมฆํ วสฺสิตฺวาน ^๓	เตมยิตฺวา สทเวเก
เขมตํ ปาปยิตฺวาน	นิพฺพุโต โส สสาวโก ฯ
อนุพฺยณฺชนสมฺปนฺนํ	ทวตฺตีสวรลกฺขณํ
สพฺพํ สมฺนตฺรหิตํ	นनु วิตฺตา สพฺพสงฺขาราติ ฯ
สิขี มุณีวโร พุทฺโธ	อสฺสธารามฺหิ ^๔ นิพฺพุโต
ตตฺถเวว ตสฺส ญฺปวโร	ตีณิ โยชนมฺคฺคโตติ ฯ

สิขิพุทธรังโส วีสตีโม ฯ

๑ ม. ยู. ทิวารตฺตี ฯ ๒-๒ ม. ตีณิโยชนโส ฯ

๓ ม. ปวสฺเสตฺวา, ยู. ธมฺมเมฆเ ปวสฺเสตฺวา ฯ

๔ ยู. ทสฺสธารามฺหิ ฯ

เอกวิสต์ติโม เวสสุภพุทฺธวโล

[๒๒] ตตฺเถว มณฺหทกปฺปมฺหิ
 เวสสุภุ นาม นามเน
 อาทิตฺตํ อิทํ^๑ ราคคฺคิ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
 ฐมฺมจกฺกํ ปวตฺเตสิ^๒
 อสตีโกฏิสฺสหฺสฺสานํ
 ปกฺกนฺเต จาริกํ รมฺมฺเจ
 สตฺตติโกฏิสฺสหฺสฺสานํ
 มหาทิมฺมจึ วิเนเทนฺโต
 สฺมาคตา นรมฺม
 มหาอจฺฉริยํ ทิสฺวา
 เทว เจว มนุสฺสา จ
 สนนฺปิปาตา ตโย อาลํ
 ชีณาสวานํ วิมลนํ
 อสตีโกฏิสฺสหฺสฺสานํ^๓
 สตฺตติภิกฺขุสฺสหฺสฺสานํ
 สฺมฺมจฺภิกฺขุสฺสหฺสฺสานํ
 ชฺรธาภิภยภีตานํ
 ตสฺส พุทฺธสฺส อสมสฺส
 สุตฺวาน ปณฺตี ฐมฺมํ
 อหฺนเตน สมเยน

อสมโ อปฺปฏิปฺคฺคโล
 โลเก อฺปฺปชฺชชฺช^๑ โส ชิน^๒ ๗
 ตณฺหานํ วิชิตํ ชาน^๓
 ปตฺโต สมนฺโพธิมฺมุตฺตมํ ๗
 เวสสุภุ โลกนายนโก
 ปจฺมาภิสฺมโย อหุ ๗
 โลกเชฏฺฐเจ นรธาสม
 ทุตฺติยาภิสฺมโย อหุ ๗
 ปาฏิหเร^๔ กโรติ โส
 ทสฺสทสฺสสฺสเทวเก ๗
 อพฺภุตํ โลมหฺสนํ
 พุชฺฌเร สฺมฺมจฺภิกฺขุโย ๗
 เวสสุภุสฺส มहेสิโน
 สนฺตจฺจิตฺตาน ตาทินํ ๗
 ปจฺโม อาสิ สฺมาคโม
 ทุตฺติโย อาสิ สฺมาคโม ๗
 ตติโย อาสิ สฺมาคโม
 โอรสานํ มहेสิโน^๕ ๗
 จกฺกํ วตฺตติมฺมุตฺตมํ
 ปพฺพชฺชมฺภิโรจยิ ๗
 สฺทสฺสโน นาม ชตฺติโย

๑-๑ ม. นายโก ๗ ๒ ม. วต, ย. อาทิตฺตํ ติ จ ๗ ๓ ม. ตทา, ย. สทา ๗
 ๔ ม. ปวตฺเตนเต ๗ ๕ ย. ปาฏิหรี ๗ ๖ ม. อสตีภิกฺขุสฺสหฺสฺสานํ ๗ ๗ ย. มहेสิน ๗

[๑]

อนุนปานเนน วตฺเถน
 มหาทานํ ปวตฺเตตฺวา
 ปพฺพชฺชํ คุณฺสมฺปนฺนํ
 อจารคุณฺสมฺปนฺโน
 สพฺพณฺณตํ คเวสนโต
 สทฺธาปิตี อุปฺปาเทตฺวา^๑
 ปิตี อุปฺปชฺชติ มยฺหํ
 อนิวตฺตมานสํ ฅตฺวา
 เอกตฺตีสเส อิตฺ กปฺเป
 อหุ กปิลวฺหยา รมฺมา
 ปธานํ ปทฺทิตฺวาน
 อชฺปาจรุกฺขมฺมูลสมฺมึ
 ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห
 เนรณฺชราย ตีรฺมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทฺกฺขิณํ กตฺวา
 อสฺสตฺถรูกฺขมฺมูลมฺหิ
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สฺทฺชฺเชทฺโท นาม
 โกลิตฺโต อุปฺติสฺโส จ
 อนาสฺวา วีตฺราคา
 อานนฺโท นามฺปฏฺจจาโก
 เขมา อุปฺปลวณฺณนา จ

สสงฺฆํ ชินมฺปฺชฺยึ ๑
 รตฺตินฺทิวมตฺนฺทิตโต
 ปพฺพชฺชํ ชินสนฺตฺติเก ๑
 วตฺตสึลลสมาหิตโต
 รมามี ชินสาสเน ๑
 พุทฺธํ วนฺทามิ สตฺถรํ
 โโพธิยาเยว การณฺนา ๑
 สมฺพุทฺโธ เอตทพฺพวิ
 อयํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑
 นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา ทูกฺกรการิกํ ๑
 นิสฺสึทิตฺวา ตถาคโต
 เนรณฺชรมฺเปหิตฺติ ๑
 ปายาสํ อทิ โส ชิน
 โโพธิมฺมูลมฺหิ เอหิตฺติ ๑
 โโพธิมณฺฑลํ อนุตฺตฺรํ
 พุชฺฌิสฺสติ มหฺายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อयํ เหลสฺสติ โคตโม ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺติ สวากา
 สนฺตจฺจิตฺตา สสมาหิตา
 อุปฺภวจฺจิสฺสติมฺ ชินํ ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺติ สวากา

๑ ม. เอตถนตเร นิมนเตวา มหาวิรุ ทานํ ทตฺวา มหารหนฺติ อยํ อชฺฌมคฺคาถา ทิสฺสติ ๑

๒ ม. อุปคณฺตฺวา ๑

อนาสวา วีตราคา	สนฺตจิตฺตา สฺมาหิตา ฯ
โพธิ ตสฺส ภควโต	อสฺสตโถติ ปวฺจจติ
จิตฺโต จ หตฺถาพฺวโก	อคฺคา เหฺสสนฺตฺปฏฺจกา ฯ
นหนฺมาตา จ อุตฺตรา	อคฺคา เหฺสสนฺตฺปฏฺจิกา
อายุ วสฺสสํ ตสฺส	โคตมสฺส ยสฺสลิโน ฯ
อิหํ สฺตฺวาน วจัน	อสมสฺส มเหฺสิโน
อาโมทิตา นรมฺร	พฺทฺธวีชงฺกุโร อัย ฯ
อุกฺกุฏฺจิสฺสทา วตฺตนฺติ	อปฺโผณฺติ หสฺนติ จ
กตฺถชฺลี นมฺสฺสนฺติ	ทสฺสทสฺสี สทฺเวกา ฯ
ยทิมสฺส โลกนาถสฺส	วิรัชฺฌิสฺสาม สาสนํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	เหฺสสาม สมนฺมุขา อิมํ ฯ
ยถา มนุสฺสา นหิ ตฺรณฺตา	ปฏฺิติดถํ วิรัชฺฌิย
เหฏฺฐาติตฺถํ คเหตุวาน	อุตฺตรนฺติ มหฺานทํ ฯ
เอวเมว มยํ สพฺเพ	ยทิ มุญฺจามิมํ ชินํ
อนาคตมฺหิ อทฺธาเน	เหฺสสาม สมนฺมุขา อิมํ ฯ
ตสฺสํ วจัน สฺตฺวา	ภิชฺโย จิตฺตํ ปสาทยิ
อุตฺตริ วตฺตมตฺธิฏฺฐาสิ	ทสฺปารมิปฺฐิยา ฯ
อโนมํ นาม นครํ	สฺบปติโต นาม ชตฺติโย
มาตา ยสฺวตี นาม	เวสฺสภุสฺส มเหฺสิโน ฯ
ฉพฺพสฺสทสฺसानิ ^๑	อคารํ อชฺฌาวสิ โส
^๒ รฺจฺจิ สฺรฺจฺจิ วทฺธมฺกา ^๒	ตโย ปาสาทมุตฺตมา ฯ
อนฺนตฺตีสทสฺसानิ	นาริโย สมลงกตา
สฺจฺจิตฺตา นาม สฺา นาริ	สฺบปพฺทฺธโร นาม อตฺรฺชโย ฯ
นิมิตฺเต จตฺโร ทิสฺวา	สิวิกายาภินิภฺขมิ

๑ ม. ฉ จ วสฺสทสฺसानิ ฯ

๒-๒ ม. รฺจฺจิ สฺรฺจฺจิ วทฺธมฺกา^๒

ฉมาลี ปธานจารี	อจริ ปุริสูตโตโม ๑
พฺรหฺมูนา ยาจิโต สนนโต	เวสสภู โลกนายโก
วตตจโก มหาวีโร	อรุณปิ ^๑ นรุตโตโม ๑
โสธเน จ อุตตโร เจว	อเหล่ อคคสาวกา
อุปลนโต นามุปฏจาโก	เวสสภุสส มเหลสีโน ๑
^๒ รามมา เจว สมาลา นาม ^๒	อเหล่ อคคสาวิกา
โพธิ ตสฺส ภควโต	มหาสาโลติ วุจจติ ๑
โสตถิโก เจว รมโม จ	อเหล่ อคคูปฏจกา
โคตมี จ สิริมา จ	อเหล่ อคคูปฏจิกา ๑
สภูจิริตนมุพเพโธ	เหมยฺยุปสมฺบุโม
กายา นิจฺจรติ รังสี	รตตีว ปพฺพเต ลีซี ๑
สภูจิวสสสทฺสทานิ	อายุ ตสฺส มเหลสีโน
ดาวตา ติฏฺฐจมานโ ส	ดาเรสิ ชนตํ พหุ ๑
ธมมํ วิตถาริกํ กตวา	วิภชฺชิตฺวา มหาชนํ
ธมฺมหนาว จเปตฺวาน	นิพฺพุโต โส สสาวโก ๑
ทสฺสเนยฺยํ สพฺพชนํ	วิหารํ อิริยาปถํ
สพฺพํ สมนฺตรหิตํ นนุ	จิตฺตา สพฺพสงฺขาราติ ๑
เวสสภู ชินวโร สตถา	เขมารามมฺหิ นิพฺพุโต
ธาดูวิตถารกํ อาลี	เตสุ เตสุ ปเทสโตติ ๑

เวสสภูพุทธรังสี เอกวีสติโม ๑

๑ ม. อรุณาราม ๑

๒-๒ ม. รามมา เจว สมาลา จ, ย. ทามมา เจว สมาลา จ ๑

ทวารีสติโม กุกกุสนฺธพุทฺธวโร^๑

<p>[๒๓] เวสสุสฺส อปรณ กุกกุสนฺธโร นาม นามเนน อุกฺขมาญฺเฐว สพฺพภาวํ สีโหว ปญฺชรั ฆตฺตวา ฆมฺมจกฺกํ ปวตฺเตนฺเต จตฺตาศีสโกฏฺฐิสหฺสฺสานํ อนฺตลิกฺขมฺหิ อากาเส ตีสโกฏฺฐิสหฺสฺสานํ นรทเวสฺส ยกฺขสฺส ฆมฺมาภิสฺมโย ตสฺส กุกกุสนฺธสฺส ภควโต ชีณาสวานํ วิมลानํ จตฺตาศีสสหฺสฺสานํ ทนฺตภูมิมนุสฺสปรตฺตานํ อหฺนฺเตน สมเยน ตถาคเต ชินปรตฺเต ปตฺตตญฺจ จีวรํ ทตฺวา อิมตํ ปตฺถิตํ สพฺพํ โสปี มํ มุณี^๒ พุยาภาสิ อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป อหุ กปิลวฺหยา รมฺมา ปธานํ ปทฺทิตฺวาน</p>	<p>สมฺพุทฺโธ ทิปฺพุตฺตโม อปฺปเมยโย ทฺวาราสโท ๑ จริยาย ปารมิงฺคโต ปตฺโต สมนฺโพธิมฺมุตฺตมํ ๑ กุกกุสนฺธ โลกนายเก ปจฺมาภิสฺมโย^๓ อหุ ๑ ยมกํ กตฺวา วิกุพฺพนํ โโพเชสิ เทวมนุสฺเส ๑ จตฺตจฺจปฺปกาสนเ คณฺหาโต อสงฺขิโย ๑ เอโก อาสิ สฺมาคโม สนฺตจิจิตฺตาน ตาทินํ ๑ ตทา อาสิ สฺมาคโม อาสวาทิคณฺกฺขยา ๑ เขโม นามาสิ ชตฺติโย ทานํ ทตฺวา อนนฺตปํ ๑ อญฺชนํ มจฺจุลฺลจิกํ ปฏฺฐิยาเทมิ วรํ วรํ ๑ กุกกุสนฺธโร วินายโก อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑ นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต กตฺวา ทฺกฺกรการิกํ ๑</p>
--	---

๑ ม. ยุ. กุกกุสนฺธ... ๑ สพฺพตฺถ อีทิสเมว ๑ ๒ ม. ฆมฺมาภิสฺมโย ๑ ๓ ม. พุทฺโธ ๑

อชปาลรุกขมุลสมิ
 ตตถ ปายาสํ ปคคยห
 เนรณชราย ตีรมหิ
 ปฏियตตวรมคเคน
 ตโต ปทกขินํ กตวา
 อสสตุถรุกขมุลมหิ
 อิมสส ชนิกา มาตา
 ปิตา สุกุโธทเน นาม
 โกลิตโต อุปติสฺโส จ
 อนาสวา วีตราคา
 อานนุโท นามุฏฺฐาโก
 เขมา อุปฺพลวณฺณา จ
 อนาสวา วีตราคา
 โโพธิ ตสฺส ภควโต
 จิตฺโต จ หตฺถาฬวโก
 นนฺทมาตา จ อุตฺตรา
 อายุ วสฺสสํ ตสฺส
 อิทํ สุตฺวาน วจนํ
 อาโมทิตา นรมฺรู
 อุกฺกุฏฺฐิสทฺทา วตฺตนฺติ
 กตถชฺลี นมสฺสนฺติ
 ยทิมสฺส โลกนาถสฺส
 อนาคตมฺหิ อทฺธาเน
 ยถา มนุสฺสา นทึ ตรนฺตา
 เหมจฺจาทิตฺถํ คเหตุวาน
 เอวเมว มยํ สพฺเพ

นิสีทิตฺวา ตถาคโต
 เนรณชรมุเปหิติ ฯ
 ปายาสํ อทิ โส ชินो
 โโพธิมฺมูลมฺหิ เอหิติ ฯ
 โโพธิมณฺฑํ อนุตฺตรํ
 พุชฺฌิสฺสติ มหายโส ฯ
 มายา นาม ภวิสฺสติ
 อयํ เหลสฺสติ โคตโม ฯ
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สาวกา
 สนฺตจิตฺตา สมหิตา
 อุกฺกุฏฺฐิสฺสติมํ ชินํ ฯ
 อคฺคา เหลสฺสนฺติ สāvิกา
 สนฺตจิตฺตา สมหิตา ฯ
 อสฺสตุถฺเถติ ปวฺจฺจติ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปุฏฺฐจกา ฯ
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺปุฏฺฐจิกา
 โคตมสฺส ยสฺสลิโน ฯ
 อสมสฺส มเหลสิโน
 พุทฺธวีชฺงฺกุโร อयํ ฯ
 อปฺโผณฺนฺติ หสนฺติ จ
 ทสฺสทสฺสี สทเวกา ฯ
 วิรชฺฌิสฺสาม สาสนํ
 เหลสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ฯ
 ปฏฺฐิติตฺถํ วิรชฺฌิย
 อุตฺตรนฺติ มหานทึ ฯ
 ยทึ มุณฺจามิมํ ชินํ

นันทา เจว สุนันทา จ	อหะลุ อคฺคุปฏิจิกา ฯ
จตฺตาศีสรตฺตานิ	อจฺจุคฺคโต มหามุณี
กนฺกปฺปภา ๑นิจฺจรติ	สมฺนฺตาทสโยชน ๑
จตฺตาศีสวสฺสสทสฺสานิ	อายุ ตสฺส มหะลิโน
ดาวตฺตา ติฏฺฐมาโน โส	ดาวะลิ ชนตํ พหุํ ฯ
ธมฺมาปณํ ปสาเรตฺวา	นรนาเรณํ สทเวเก
นทิตฺวา สีนฺนาทํ ๒	นิพฺพุโต โส สสาวโก ฯ
อจฺจุจฺจวณสมฺปนฺโน	อจฺฉิทฺตานิ นิรฺนตฺรํ
สพฺพํ สมฺนตฺรทิตํ	นนุ วิตฺตาทสพฺพสงฺขาราติ ฯ
กุกฺกุสนฺโธ ชินวโร	เขมารามมฺหิ นิพฺพุโต
ตตฺถเวว ตสฺส ฐปฺวโร	คาวุตฺตณฺณมฺคฺคโตติ ฯ

กุกฺกุสนฺนทพุทฺธวโร ทวารีสติโม ฯ

๑-๑ ย. นิจฺจรติ สมฺนฺตาทสโยชน ๑ ๒ ย. สีนฺนาทณฺจ ฯ

เตวีสตีโม โภนาคมนพุทฺธวโส^๑

<p>[๒๔] กุกุสฺนุสฺส อปรณ โภนาคมนโน นาม ชีโน ทสฺสมเม ปุริยิตฺวาน ปวาทาย^๒ มลํ สพฺพํ ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺเตนฺเต ตีสโกฏิสฺสทสฺสานํ ปาฏิหีรํ กโรนฺเต จ วีสตีโกฏิสฺสทสฺสานํ ตโต วิกุพฺพนํ กตฺวา วสตี ตตฺถ สฺมพฺพุโ ปกรณฺเ สตฺต เทเสนฺโต ทสโกฏิสฺสทสฺสานํ ตสฺสาปิ เทเวทสฺส ชีณาสวานํ วิมลานํ ตีสภิกฺขุสฺสทสฺสานํ โอฆานมตฺติกฺกนฺตานํ^๓ อหนฺเตน สฺมเยน มิตฺตามจฺเจหิ สฺมปฺนโน สฺมพฺพุทฺธทสฺสนํ คนฺตฺวา นิมนฺเตตฺตฺวา สฺชินํ สงฺฆํ ปตฺตฺถุณฺณํ จีณปฏฺฏจ โสวณฺณปาทุกฺกญฺเจว</p>	<p>สฺมพฺพุโ ทิปฺพุตฺตโม โลกเชฏฺโฐ นรทสฺสโก ๑ กนฺตารํ สฺมตฺติกฺกมิ ปตฺโต สฺมโพธิมฺมุตฺตมํ ๑ ๓ โภนาคมนเน วินายเก^๓ ปจฺจมาภิสฺมโย อหุ ๑ ปรวาทปฺปมทฺทเน ทุตฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑ ชีโน เทวปฺรุ คโต ลีลา ย ปณฺฑิตฺกมฺพล ๑ วสฺสํ วสตี โส มฺุ ตตฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑ เอโก อาสิ สฺมาคโม สฺนฺตจฺจิตฺตานํ ตาทินํ ๑ ตทา อาสิ สฺมาคโม ภิกฺขุชิตฺตานญฺจ มจฺจุยา ๑ ปพฺพุโต นาม ชตฺตฺติโย พลพาหนมปฺปก^๔ ๑ สฺตฺตฺวา ฌมฺมมฺนฺตฺตฺว ทานํ ทตฺวา ยทิจฺจกํ ๑ โกเสยฺยํ กมฺพลปฺิจ อทาสี^๕ สตฺถุ สฺวเก ๑</p>
---	---

๑ ม. โภนาคมนพุทฺธวโส ๑ ๒ ม. ย. ปวาทิย ๑
 ๓-๓ ม. โภนาคมนนายเก, ย. โภนาคมน นายเก ๑ ๔ ย. อตฺติกฺกนฺตจฺจโรฆานํ ๑
 ๕ ม. อนนฺตพลวาทโน, ย. อนนฺตพลวาทน ๑ ๖ ม. ย. อทาสี ๑

โลปิ มं มุณี ^๑ พยากาลิ	สงฆมชฺฌน นิสีทีย
อิมสฺมี ภทฺทเก กปฺเป	อัย พุทฺโธ ภวิสฺสติ ๑
อหุ กปิลวฺหยา รมฺมา	นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
ปธานํ ปทฺทิตฺวาน	กตฺวา ทุกฺกรการิกํ ๑
อชฺปาจรุกฺขมฺมูลสฺมี	นีสิตฺวา ตถาคโต
ตตฺถ ปายาสํ ปคฺคยฺห	เนรณฺชรมฺเปหิติ ๑
เนรณฺชราย ตีรฺมฺหิ	ปายาสํ อทิ โส ชินฺ
ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน	โพธิมณฺฑมฺหิ เอหิติ ๑
ตโต ปทฺทฺชินฺ กตฺวา	โพธิมณฺฑํ อนฺุตตรํ
อสฺสตฺถรูกฺขมฺมูลมฺหิ	พฺุชฺฌิสฺสติ มหายโส ๑
อิมสฺส ชนิกา มาตา	มายา นาม ภวิสฺสติ
ปิตา สฺุทฺโชนฺ นาม	อัย เหสฺสติ โคตมฺ ๑
อนาสวา วีตฺราคา	สนฺตจิตฺตา สฺมาหิตา
โกลิตฺ อฺุปฺติสฺโส จ	อคฺคา เหสฺสนฺติ สาวกา
อานนฺโท นามฺปฏฺจโก	อฺุปฏฺจิสฺสติมฺ ชินฺ ๑
เขมา อฺุปฺปลวณฺณนา จ	อคฺคา เหสฺสนฺติ สาวิกา
อนาสวา วีตฺราคา	สนฺตจิตฺตา สฺมาหิตา ๑
โพธิ ตสฺส ภควโต	อสฺสตฺเถติ ปวฺจฺจติ
จิตฺโต จ หตฺถาฬวโก	อคฺคา เหสฺสนฺตฺุปฏฺจกา ๑
นนฺทมาตา จ อฺุตฺตรา	อคฺคา เหสฺสนฺตฺุปฏฺจิกา
อายุ วสฺสสฺตํ ตสฺส	โคตมสฺส ยสฺสลิเน ๑
อิทํ สฺุตฺวาน วจนฺ	อสมสฺส มฺเหสิเน
อาไมทิตา นรมฺรู	พฺุทฺธวีชฺงฺกุโร อัย ๑
อฺุกฺกุฏฺจิสทฺทา วตฺตนฺติ	อปฺไมณฺติ หสนฺติ จ

๑ ม. พุทฺโธ ๑

กตญชลี นมสฺสนนฺติ
 ยทิมสฺส โลกนาถสฺส
 อนาคตมฺหิ อทฺธานเ
 ยถา มนุสฺสา นที ตฺรนฺตา
 เหฏฺฐจาทิตฺถํ คเหตุวาน
 เอวเมว มยํ สพฺเพ
 อนาคตมฺหิ อทฺธานเ
 ตสฺสาปิ วจันํ สุตฺวา
 อุตฺตโร วตฺตมธฺมิจฺฉาสี
 สพฺพพญฺญตํ คเวสนนฺโต
 โอหายาหํ มหารชฺชํ
 นครํ โสภวตี นาม
 วสตี ตตฺถ นคเร
 พฺราหฺมเณ ยญฺญทตฺโต จ
 อุตฺตฺรา นาม ชนิกา
 ตีนฺนิ วสฺสสทฺสทานิ
 ตฺลิตฺสนตฺลิตฺสนตฺลิจา
 อนฺนุสเฬสฺสทฺสทานิ
 รุจฺจิตฺตา นาม นารี
 นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา
 ฉมาลํ ปชานจาร์
 พฺรหฺมูนา ยาจิตฺโต สนฺโต
 วตฺตจกฺโก มหาวีโร
 ภิโยโยโส^๑ อุตฺตโร นาม
 ทสฺสทฺสลี สทฺเวกา ๑
 วิรชฺฌิมิสฺสาม สาสนํ
 เหสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
 ปฏิติตฺถํ วิรชฺฌิมิ
 อุตฺตฺรนฺติ มหานที ๑
 ยที มุญฺจามิมํ ชินํ
 เหสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
 ภิโยโย จิตฺตํ ปสาทธี
 ทสฺปารมิปฺปฺริยา ๑
 ทานํ ทตฺวา นฺรุตฺตโม^๒
 ปพฺพชฺชํ ชินสนฺติเก ๑
 โสโภ นามาลิ ขตฺติโย
 สมฺพุทฺทสฺส มหากุลํ ๑
 อาสิ พุทฺทสฺส โส ปิตา
 โภจนาคมนสฺส สตฺถุโน ๑
 อคารํ อชฺฌมาวสิ โส
 ตโย ปาสาทมุตฺตมา ๑
 นารีโย สมฺลจกฺตา
 สตฺถวาโท นาม อตฺรไซ ๑
 หตฺถิยาเนน นิกฺขมิ
 อจฺริ ปฺริสฺสุตฺตโม ๑
^๒ โภจนาคมนเ โลกนายโก^๓
 มิคทาเย นฺรุตฺตโม ๑
 อเหลฺลํ อคฺคสาวกา

๑ ม. ย. นรุตตโม ๑

๒-๒ ม. โภจนาคมนนายโก ๑

๓ ม. ภิโยโยโส ๑

โสตติโซ นามุปฏจาโก
 สมุททา อุตตรา เจว
 โโพธิ ตสส ภควโต
 อุกโค จ โสมเทโว จ
 สีวลทา เจว สามา จ
 อัจจตตเนน โส พุทฺโธ
 อุกกามุเข ยถา ตมพ^๑
 ตีสวสสสทสทานิ
 ตาวตา ตัญญาโน โส
^๒ธมฺมเจตีย์ สมุสฺสิตวา^๓
 ธมฺมปฺปคฺคหิ กตฺวา
 มหาวิลาโส ตสส ชโน
 สพฺพํ สมนฺตรหิตํ
 โจนาคมนโน สมฺพุทฺโธ
 ชาตฺตวิตฺถาริกํ อาสิ

โจนาคมนพุทธรังสี เตวีสตีโม ๑

โจนาคมนสส ยสฺสลิโน^๑ ๑
 อเหตุํ อคฺคสาวิกา
 อุกุมฺพโรติ วุจฺจติ^๒ ๑
 อเหตุํ อคฺคฺปฏฺจกา
 อเหตุํ อคฺคฺปฏฺจิกา ๑
 ตีสทตฺถสมฺมคฺคโต
 เอวํ รัสสีหิ มณฺฑลิตโต ๑
 อายุ พุทฺธสส ตาวเท
 ตาเรสิ ชนตํ พหุํ ๑
 ธมฺมทฺสฺสวิญฺญิตํ
 นิพฺพุโต โส สสาวโก ๑
 ลีริธมฺมปฺปกาลโน
 นนุ วิตฺตทา สพฺพสงฺฆาราติ ๑
 ปพฺพตารามฺมहि นิพฺพุโต
 เตสุ เตสุ ปเทสโตติ ๑

๑ ม. ย. สตฺถโน ๑

๒ ม. ปวฺจฺจติ ๑

๓ ม. ย. กมฺพ ๑

๔-๔ ม. ธมฺมเจตีย์ สมุสฺสิตวา ๑

จตุรวิสต์ติโม กสฺสปพุทฺธวโล

[๒๕] โภนาคมนสฺส อปเรน
 กสฺสโป นาม นามเน
 °ส จตฺตติ° กุลมฺล
 ทตฺวาน ทายเก ทาน
 อฺสโฆวาทกั เกตฺวา
 ฌมฺมจกั ปวตฺเตนเต
 วิสฺติโกฏิสฺสทสฺสาน
 จตฺมาลํ ยทา พุทฺธ
 ทสฺโกฏิสฺสทสฺสาน
 ยมกั วิกุพฺพนํ กตฺวา
 ปณฺจโกฏิสฺสทสฺสาน
 สฺฐมฺมเทวปฺเร รมฺเม
 ตีณิ โภฏิสฺสทสฺสานิ
 นรเทวสฺส ยกฺขสฺส
 เอเตสฺสานํ °อภิสฺมโย
 ตสฺสาปิ เทวเทวสฺส
 ซีณาสฺวานํ วิมลานํ
 วิสฺติภิกฺขุสฺสทสฺสาน
 อภิกฺกนฺตวณฺตานํ^๕
 อหํ ตทา มาณวโก
 อชฺฌมายิโก มนฺตฺธโร
 ลกฺขณเณ อิติหาเส จ

สมฺพุทฺธ ทิปทฺตติโม
 ฌมฺมราชา ปภงฺกโร ๑
 °พฺพนํ ปาณปฺมุชิต°^๒
 ปฺรุยิตฺวาน มาณลํ
 ปตฺโต สมนฺโพธิมฺมุตฺตมํ ๑
 กสฺสเป โลกนายเก
 ปจฺจมาภิสฺมโย อหุ ๑
 โลเก จรติ จาริกํ
 ทฺตุติยาภิสฺมโย อหุ ๑
 ฌาณธาทูํ ปกิตฺตติ
 ตติยาภิสฺมโย อหุ ๑
 ตตฺถ ฌมฺมํ ปกิตฺตติ^๓
 เทวานํ โพธิยิ ซีโน ๑
 อปเร จ ฌมฺมเทสฺสเน
 คณฺหาโต อสงฺขิโย^๔ ๑
 เอโก อาสิ สฺมาคโม
 สนฺตจิตฺตทาน ตาทินํ ๑
 ตทา อาสิ สฺมาคโม
 หิริสีเสน ตาทินํ ๑
 โชติปาโลติ วิสฺสุโต
 ตินฺณํ เวทาน ปารคฺคู ๑
 สทฺธมฺเม ปารมี คโต

๑-๑ ม. ย. สณฺจตฺตติ ๑ ๒-๒ ม. พทฺพนนปานโภชนํ ๑ ๓ ย. ปกาลยิ ๑
 ๔-๔ ม. ย. อภิสฺมยา ... อสงฺขิยา ๑ ๕ ม. อติภิกฺกนฺตวณฺตานํ ๑

ภูมมนตลิกุเข^๑ กุสโล
 กสฺสปสฺส ภควโต
 สคารโว สปรปติสฺโส
 อาทาย มํ ฆฎิการโ
 ตสฺส ธมมํ สฺยณิตฺวาน
 อารทฺธวโรหิตฺวา
 น กฺวจิ ปริหยามิ
 ยาวตา พุทฺธภณิตํ
 สพุพํ ปริยาปฺยณิตฺวาน
 มม อจฺฉริยํ ทิสฺวา
 อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป
 อหุ กปิลวฺหยา รมฺมา
 ปธานํ ปทฺทิตฺวาน
 อชฺปาจรุกฺขมฺมูลมฺหิ
 ตตฺถ ปายาสํ สฺมาทาย^๔
 เนรณฺชราย ตีรฺมฺหิ
 ปฏฺยิตฺตวรมคฺเคน
 ตโต ปทฺทกฺขินํ กตฺวา
 อสฺสตฺถมฺมุเล สมนฺโพธิ^๒
 อิมสฺส ชนิกา มาตา
 ปิตา สฺสุทฺโธทเน นาม
 โกลีโต อุปฺติสฺโส จ
 อนาสฺวา วีตฺราคา
 อานนฺโท นามฺปฏฺจโก

กตฺวิฑฺฐิ อนามโย ๑
 ฆฎิการโ นามฺปฏฺจโก
 นิพฺพุโต ตตฺถิเย ผล ๑
 อุปคณฺฉิ กสฺสปิ ชินํ
 ปพฺพชฺชิตฺสฺส สนฺตฺติเก ๑
 วตฺตาวตฺเตสฺสุ โกวิทฺโ
 ปฺปูเรมิ^๓ ชินฺสาสนํ ๑
 นวณฺคสฺตฺถุสฺสาสนํ^๓
 โสภยฺย ชินฺสาสนํ ๑
 โสปิ พุทฺโธ วียากฺริ
 อยํ พุทฺโธ ภวิสฺสตี ๑
 นิกฺขมิตฺวา ตถาคโต
 กตฺวา พุทฺธกรกราริกํ ๑
 นิสฺสิตฺวา ตถาคโต
 เนรณฺชรมฺมุเปหิตฺติ ๑
 ปายาสํ ปริภุญฺชีย
 โปธิมฺมูลมฺหิ เอหิตฺติ^๕ ๑
 โปธิมณฺฑลํ อนุตฺตํ
 พุชฺฌิสฺสตี มหายโส ๑
 มายา นาม ภวิสฺสตี
 อยํ เหลสฺสตี โคตโม ๑
 อคฺคา เหลสฺสนฺตฺติ สวากา
 สนฺตฺติจิตฺตา สฺมาหิตา
 อุปฺภูจิสฺสตีมํ ชินํ ๑

๑ ม. ย. ภูมมนตลิกุเข ๑

๒ ม. ปุเรสิ ๑

๓ ม. นวณฺคํ ชินฺสาสนํ ๑

๔ ม. ย. ปคคยฺห ๑

๕ ม. ย. โปธิมฺมูลมฺมุเปหิตฺติ ๑

เขมา อุปลลวณณนา จ
 อนาสวา วีตราคา
 โโพธิ ตสฺส ภควโต
 จิตฺโต จ หตฺถาพฺวโก
 นนฺทมาตา จ อุตฺตรา
 อายุ วสฺสสํ ตสฺส
 อิทํ สุตฺวาน วจนํ
 อาโมทิตา นรมฺรู
 อุกฺกุฏฺจิสฺสหา วตฺตฺนฺติ^๑
 กตฺถชฺลี นมฺสฺสนฺติ
 ยทิมสฺส โลกนาถสฺส
 อนาคตมฺหิ อทฺธาเน
 ยถา มนุสฺสา นที ตฺรนฺตา
 เหมจฺจาทิตฺถํ คเหตุวาน
 เอวเมว มยํ สพฺเพ
 อนาคตมฺหิ อทฺธาเน
 ตสฺสาปิ วจนํ สุตฺวา
 อุตฺตรี วตฺตมตฺถิจฺจาสี
 เอวมหํ สํสฺริตฺวา
 ๑) ทุกฺกรํ ปกตํ มยฺหิ^๑
 นครํ พาราณสี นาม
 วสฺติ ตตฺถ นคเร
 พฺราหฺมเณ พฺรหฺมทตฺโต จ
 ๒) มาตา ฌนฺวตี นาม^๒

อคฺคา เหสฺสนฺติ สāvิกา
 สนฺตจิตฺตา สมหิตา ๑
 อสฺสตฺถเถติ ปวฺจฺจติ
 อคฺคา เหสฺสนฺตฺปฏฺฐกา ๑
 อคฺคา เหสฺสนฺตฺปฏฺฐจิกา
 โคตมสฺส ยสฺสลีเน ๑
 อสมสฺส มเหสีเน
 ๑) พุทฺธวีสฺสงฺโร อยํ^๑ ๑
 อปฺโผณฺนฺติ หสฺนฺติ จ
 ทสฺสทสฺสี สทฺเวกา ๑
 วิรชฺฌิสฺสาม สาสนํ
 เหสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
 ปฏฺฐิติตฺถํ วิรชฺฌิย
 อุตฺตรนฺติ มหานที ๑
 ยที มุญฺจามิมํ ชินํ
 เหสฺสาม สมฺมุขา อิมํ ๑
 ภียโย จิตฺตํ ปสาทยี
 ทสฺปารมิปฺปฺริยา ๑
 ปฺริวชฺเชนโต อนาจรํ
 โโพธิยาเยว การณา ๑
 กิกิ นามาลิ ชตฺติโย
 สมฺพุทฺธสฺส มหากุลํ ๑
 อาลิ พุทฺธสฺส โส ปิตา
 กสฺสปสฺส มเหสีเน ๑

๑-๑ ม. ยุ. พุทฺธวีสฺส กิร อยํ ๑

๒ ม. ยุ. ปวตฺตฺนฺติ ๑

๓-๓ ม. ยุ. ทุกฺกรณฺจ กตํ มยฺหิ ๑

๔-๔ ม. ฌนฺวตี นาม ชนิกา ๑

ทูเว วสฺสสทฺสทานิ
 ห์โส ยโส สิริจฺนุโท^๑
 ตีโสฬสสทฺสทานิ
 สฺนุหนทา นาม สา นารี
 นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา
 สตฺตาทํ ปฺชานจาร์
 พฺรหฺมูนา ยาจิโต สฺนุโต
 วตฺตจโก มหาวีโร
 ติสฺโส จ ภาวทฺวาไซ จ
 สพฺพมิตฺโต นามุปฺภวจาโก
 อนุลา จ อรุเวลา จ
 โปธิ ตสฺส ภควโต
 สฺมฺงคโล ฆฎฺฐิการิ จ
 วิชิตเสนา จ ภาททา จ
 อจฺจตฺตเนน โส พุทฺโธ
 วิชฺชุลฺลจิว อากาเส
 วีสตีวสฺสสทฺสทานิ
 ตาวตา ติฏฺฐจฺมานโ โส
 ฆมฺมตพฺภากํ มาเปตฺวา^๒
 ฆมฺมทฺสสํ นิวาเสตฺวา
 ฆมฺมวิมลมาทาลํ
 เกจิ นิพฺพานํ ปตฺถเนตฺวา
 สีสกณฺจุกํ ทตฺวาน
 ฆมฺมจฺมมํ ปารุปีตฺวา

อคารํ อชฺฌาวลฺลิ โส
 ตโย ปาสาทมฺมุตฺตมา ๑
 นารีโย สมฺลงฺกตา
 วิชิตเสโน นาม อตฺโรไซ ๑
 ปาสาทนาภินิกฺขมิ
 อจริ ปุริสฺสุตฺโต ๑
 กสฺสโป โลกนายโก
 มิคทาเย นรุตฺโต ๑
 อเหตุํ อคฺคสาวกา
 กสฺสปฺสส มฺहेลฺลิโน ๑
 อเหตุํ อคฺคสาวิกา
 นิโครฺชฺติ ปวฺจจฺติ ๑
 อเหตุํ อคฺคปฺภวจกา
 อเหตุํ อคฺคปฺภวจิกา ๑
 วีสตีรตฺนมฺคคฺโต^๓
 จนฺโทว คหปุริโต ๑
 อายุ ตสฺส มฺहेลฺลิโน
 ตาเรลฺลิ ชนตํ พหุํ ๑
 สีสํ ทตฺวา วิเลปนํ
 ฆมฺมมาลํ วิภฺชชฺย^๔ ๑
 จเปตฺวา มหาชเน
 ปสฺสนฺตุ เม อลงฺกัรํ ๑
 ฆมานกวางจฺมมิกํ^๕
 ทตฺวา สฺนุหนาทมฺมุตฺตมํ ๑

๑ ม. ย. สิริจฺนุโท ๑

๒ ม. วีสตีรตฺนคฺคฺโต ๑ ๓ ย. มาเปตฺวา ๑

๔ ย. วิราชฺย ๑

๕ ม. ฆมานกวางจฺมมิตํ, ย. ฆมานกวางจฺมมิกํ ๑

ปณจวิสตีโม โคตมพุทฺธวโล

<p>[๒๖] อหเมตฺรหิ สมฺพุทฺโธ ปชานํ ปทหิตฺวาน พุรหฺมฺนา ยาจิตฺโต สนฺโต อภฺจฺจารสฺนํ โภกฺขิณํ ตฺโต ปรมฺจ เทเสฺนโต^๑ คณฺนาย น วตฺตพฺโพ อีเชวาทํ เอตฺรหิ คณฺนาย น วตฺตพฺโพ เอโกสิ^๒ สนฺนิปาโต เม อชฺชฺมเตพฺสสฺตานํ วิโรจฺมานเ วิมฺโล ททามิ ปตฺถิตํ สพฺพํ ผลมาภฺงขฺมานานํ จตฺสจฺจํ ปกาเสสิ^๓ ทสฺวีสสฺสสฺสานํ เอกทฺวินฺนํ อภิสฺมโย วิตฺถาริกํ พหุชฺฌณฺ อิตฺ มยฺหํ สภฺยมฺุณิโน อนาสฺวา วีตฺราคา ภิกฺขุ เนภสฺตา สพฺเพ อิทานิ เย เอตฺรหิ อปฺปตฺตมาณสา เสภฺชา</p>	<p>โคตโม สภฺยวชฺชฺณโน ปตฺโต สภฺโพธิมฺุตฺตมํ ๑ ฌมฺมจกฺกํ ปวตฺตยฺ ปจฺมาภิสฺมโย อหุ ๑ นรเทวสฺมาคเม^๒ ทุตฺติยาภิสฺมโย อหุ ๑ โกวทํ มม อตฺรชฺ ตติยาภิสฺมโย อหุ ๑ สวากานํ มहेสิณํ ภิกฺขุณาสฺสิ สมาคโม ๑ ภิกฺขุสงฺฆสฺส มชฺฌมโต^๔ มณฺีว สพฺพภากมฺโท ๑ ภาวฺจฺจนฺทํ ชฺเฮสิณํ^๕ อหุภฺมฺปาเย ปาณินํ ๑ ฌมฺมาภิสฺมโย อหุ คณฺนาโต อสงฺขฺโย ๑ อิทํ ฝิตํ สฺสุลฺลิตํ สาสนํ สฺวิโสธิตํ ๑ สนฺตจฺจิตฺตา สฺมาหิตฺตา ปรีวาเรณฺติ มํ สทา ๑ ชฺหนฺติ มาณฺสํ ภวํ เต ภิกฺขุ วิญฺญูครหิตฺตา ๑</p>
---	--

๑ ม. เทเสนโต ๑ ๒ ย. นรเทวสมาคโม ๑ ๓ ย. เอโกว ๑
 ๔ ม. มชฌมโต ๑ ๕-๕ ม. ภวจจนทชเฮสิณ ๑ ๖ ม. ปกาเสมิ ๑

อริยญฺชลํ โถมยนฺตา
 พุชฺฌิสฺสฺสนฺติ ชฺฐติมนฺโต^๑
 นครํ กปิลวตฺถุ เม
 มยฺหํ ชนตฺติกา มาตา
 เอกฺกนฺตีสวสฺสฺยานิ
 ๑ สฺจนฺโท โกกนฺโท โกญฺโจ^๒
 จตฺตาสีสสทฺสฺยานิ
 ยโสธรา^๓ นาม นารี
 นิमितฺเต จตุโร ทิสฺวา
 ฉวสฺลํ ปธานจาร์
 พาราณสีอิสิปตฺเน
 อหํ โคตมสมฺพุทฺโธ
 โกลีโต อุปฺติสฺโส จ
 อานนฺโท นามฺปฏฺฐจาโก
 เขมา อุปฺปลวณฺณา จ
 จิตฺโต จ หตฺถาฬวโก
 นนฺทมาตา จ อุตฺตรา
 อหํ อสฺสตฺถมฺมูลมฺหิ
 พฺยามปฺปภา สทา มยฺหํ
 อปฺปํ วสฺสสฺสํ आयุ
 ตาวตา ติฏฺฐจฺมานนฺหํ
 จปฺยิตฺวาน ฌมฺโมกฺกํ
 สทา ฌมฺมรตา ชนา
 ๒ สํสารสฺริตา นรา^๓ ๑
 ราชา สุทฺโธทโน ปิตา
 มายาเทวีติ วุจฺจติ ๑
 ๓ อคฺคาร์ อชฺฌมาวสิหํ^๓
 ตโย ปาสาทมฺุตตฺมา ๑
 นารีโย สมลงฺกตา
 ราหุโล นาม อตฺโรช ๑
 อสฺสยาเนน นิกฺขมฺี
 อจฺริ ทุกฺกํ อหํ ๑
 ๖ ชิโน จกฺกํ ปวตฺตยฺี^๖
 สรณํ สพุทฺธาณินํ ๑
 เทว วิกฺขุ อคฺคสาวกา
 สนฺติกาวจโร มม ๑
 วิกฺขุเน อคฺคสาวิกา
 อคฺคฺพฺฐจกฺกฺปาสกา ๑
 อคฺคฺพฺฐจกฺกฺปาลิกา
 ปตฺโต สมนฺโพธิมฺุตตมํ ๑
 โสฬสฺสทฺถมฺุคฺคโต^๗
 มเมตฺรหิ^๘ วิชฺชติ ๑
 ตาเวสี^๙ ชนตํ พหุ
 ปจฺฉิมชนโพชนํ ๑

๑ ม. ยฺ. สติมนฺโต ๑ ๒-๒ ม. สํสารสฺริตํ คตา ๑ ๓-๓ ม. ยฺ. อคฺคาร์ อชฺฌมฺหํ วสิ ๑

๔-๔ ม. รมฺโม สฺรมฺโม สฺภโก, ยฺ. ราโม สฺราโม สฺภโต ๑

๕ ม. ภาททกญฺจนา, ยฺ. ภาททกจฺจา ๑

๖-๖ ม. ยฺ. จกฺกํ ปวตฺตติตํ มยา ๑

๗ ม. โสฬสฺสทฺถมฺุคฺคตา ๑ ๘ ม. ยฺ. อิทาเนตฺรหิ ๑ ๙ ม. ยฺ. ตาเวมิ ๑

อหंपิ น จิรสเสว	สทุธิ สาวกสงฆโต
อิเชว ปรีนิพพิสฺส	อคฺคิวนหารสงฺขยา ฯ
๑ตานิ อตุลเตชานิ	อิมานิ จ ยสพลานิ อิทธิโย๑
อหंपิ ๒คุณธารโณ เทโห	ทวตฺตีสวรลกฺขณวิจิตฺโต ฯ
ทสทิสา ๓ ปภาเสตฺวา	สตรํสิว จปฺปภา
สพฺพา สมนฺตรเหสฺสนฺติ	นนุ ๔ริตฺตา สพฺพสงฺฆาราทิ ฯ

โคตมพุทรวังโส ปญจวิสตีเม ฯ

๑-๑ ม. ย. ตานิ จ อตุลเตชานิ อิมานิ จ ทสพลานิ ฯ ๒ ม. ย. อยญจ ฯ
 ๓ ย. อสทิสา ฯ

พทุธปรปภิกณณกกณโท

[๒๗] อปริเมยเย อิตโต กปะเป
 ตณหงกโร เมชงกโร
 ทิปงกโร จ สมพทุธ
 ทิปงกรสส อปรเน
 เอโกว เอกกปะมทิ
 ทิปงกรสส ภควโต
 เอเตลล อนุตธา กปะปา
 โกณทณณสส อปรเน
 เตลลปี อนุตธา กปะปา
 มงคโล จ สุมเน จ
 เตปี พทุธา เอกกปะเป
 โสภิตสส อปรเน
 เตลลปี อนุตธา กปะปา
 อโนมทลลสี ปทุโม
 เตปี พทุธา เอกกปะเป
 นารทลล อปรเน
 เอกกปะมทิ อูปะปนโน
 นารทลล ภควโต
 เตลลปี อนุตธา กปะปา
 กปะปสตทลลสมทิ
 ปทุมุตโตโร โลกวิหุ
 ตีลกปะปสทลลสมทิ

จตุโร อาลล วินายกา
 อโถปี สรณงกโร
 เอกกปะมทิ เต ชินา ๑
 โกณทณณโย^๑ นาม นายโก
 ตาเรลล ชนตัม พหุ ๑
 โกณทณณสส จ สตถุโน
 คณนาโต อสงเขยยา^๒ ๑
 มงคโล นาม นายโก
 คณนาโต อสงเขยยา ๑
 เรวโต โสภิต มุณี
 จกขุมนโต ปภงกธา ๑
 อโนมทลลสี มหามุณี^๓
 คณนาโต อสงเขยยา ๑
 นารโท จาปี นายโก
 ตมนุตการกา^๔ มุณี ๑
 ปทุมุตโตโร นาม นายโก
 ตาเรลล ชนตัม พหุ ๑
 ปทุมุตตรลล สตถุโน
 คณนาโต อสงเขยยา ๑
 เอโก อาลล มหามุณี
 อาหุตีณัม ปภิกคโ ๑
^๕ทเว อาลลลล นายกา^๕

๑ ย. โกณทณณสส นาม ๑ ๒ ม. อสงขียา ๑ อิตโต ปรั อีทิสเมว ๑
 ๓ ม. ย. มหายโล ๑ ๔ ม. ย. ตมนุตการกา ๑
 ๕-๕ ม. อาลล วินายกา ๑ อิตโต ปรั อีทิสเมว ๑

สุเมโธ จ สุชาโต จ
 อฏฺฐการสกปฺปสฺเต
 ปิยทสฺสี อตฺถทสฺสี
 โอรโต^๑ จ สุชาตสฺส
^๒เอกกปฺปมฺหิ สมฺพุทฺธา^๒
 จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป
 สิหฺตฺตฺโต โส โลกวิหฺ
 เทวณวฺเต อิตฺโต กปฺเป
 ติสฺโส ปุสฺโส จ ^๔สมฺพุทฺโธ
 เอกณวฺเต อิตฺโต กปฺเป
 โสปี พุทฺโธ การุณิโก
 เอกตฺตีสฺเส อิตฺโต กปฺเป
 ลีซี จ เวสฺสภู เจว
 อิมมฺหิ ภาทฺทเก กปฺเป
 กุกฺกุสนฺโธ โกนาคมโน
 อหเมตฺรหิ สมฺพุทฺโธ
 เอเตปิเม ปณฺจ พุทฺธา
 เอเตสํ ฐมฺมวราชฺชนํ
 อาจิกฺขิตฺวาน ตํ มคฺคํ

โอรโต ปทุมุตฺตโร ๑
 ตโย อาสิสฺสุ นายกา
 ฐมฺมทสฺสี จ นายกา ๑
 สมฺพุทฺธา ทิปฺพุตฺตมา
 โลเก อปฺปฏฺฐิปุคฺคฺลา ๑
 เอโก อาสิ มหามฺุ
 สลฺลกฺขโต^๓ อนฺุตฺตโร ๑
 ทเว อาสิสฺสุ นายกา
 อสโม อปฺปฏฺฐิปุคฺคฺโล^๔ ๑
 วิปสฺสี โลกนายโก
 สตฺเต โมเจสิ พนฺธนา ๑
 ทเว อาสิสฺสุ นายกา
 อสมา อปฺปฏฺฐิปุคฺคฺลา ๑
 ตโย อาสิสฺสุ นายกา
 กสฺสโป จาปี นายโก ๑
 เมตฺเตยฺโย จาปี เหลสฺสติ
 ธีรา โลกานุกมฺปกา ๑
 อณฺเณสํ เนกโกภฺนินํ
^๕นิพฺพุโต โส สสาวโกติ^๕ ๑

พุทฺธปฺปกิณฺณกณฺโตะ นิฏฺฐิตฺโต ๑

๑ ย. โอรโส ๑ ๒-๒ ม. ... เต พุทฺธา ๑

๓ ม. สลฺลกฺขโต, ย. สลฺลคฺคโต ๑ ๔-๔ ม. ย. สมฺพุทฺธา อสมา อปฺปฏฺฐิปุคฺคฺลา ๑

๕-๕ ม. ย. นิพฺพุตา เต สสาวกาติ ๑

ธาตุภาษนียกถา

<p>[๒๘] มหาโคตโม ชินวโร ธาตุวิตุถาริกัง อาสิ เอโก อชาตสตุตสุส เอโก กปิลวตตุสมี เอโก จ รามคามมหิ เอโก ปาเวยเยเก มลฺเล ตุมพสส^๑ ฐปํ กาวเรสิ อังคารฐปํ กาวเรสุ อฏฺฐจ สารีริกกา ฐปา อังคารฐโป หสโม</p>	<p>กุสินารมหิ นิพพุโต เตสุ เตสุ ปเทสโต ๑ เอโก เวสาลียา ปุเร เอโก จ อลลกปโปเก ๑ เอโก จ เวฏฺฐทีปเก เอโก จ โกสินารเก ๑ พุราหฺมโณ โทณสวฺหโย โมริยา ตุมฺภจมานสา ๑ นวโม ตุมฺภเจตฺติโย^๒ ตทาเยว ปตฺติฏฺฐิตโต ๑</p>
---	--

[๓]

<p>เอกา ทาจา ติทลปุเร เอกา คนฺธารวิสเย จตฺတာพีสสมา ทนฺตา เทวา หรีสุ เอกัง</p>	<p>เอกา นาคปุเร อหุ เอกา กาลิงฺคราชีโน^๓ ๑ เกสา โลมา จ สพฺพโส จกุกวาทฺปรมฺปรา ๑</p>
--	--

๑ ม. ย. กุมภสส ๑ ๒ ม. ย. กุมภเจตฺติโย ๑
 ๓ ม. เอตฺถนฺตเร อฺนฺนํหีสุ จตฺตฺโส ทาจา
 อสมภินฺนา อีมา สตต
 มหนฺตา มุคฺคมตฺตา จ
 ชุทฺทกา สาสปมตฺตา จ
 มหนฺตา สุวณฺณวณฺณนา จ
 ชุทฺทกา มกุลวณฺณนา จ
 มหนฺตา ปณฺจ นาฬิโย
 ชุทฺทกา จ นาฬิ เจว
 อฺนฺนํหีสุ สีหเพ ที่เป
 สีหเพ ทุกฺขินกฺขณจ

๑ กชกา เทว จ ธาตุโย
 เสสา ภินฺนาว ธาตุโย ๑
 มชฺฌิมา ภินฺนตณฺฑุลา
 นานาวณฺณนา จ ธาตุโย ๑
 มุตฺตวณฺณนา จ มชฺฌิมา
 โสฬสโธณมตฺติกา ๑
 นาฬิโย ปณฺจ มชฺฌิมา
 เอตา สพฺพปาปี ธาตุโย ๑
 พุรหฺมโลเก จ วามัง
 สพฺพาเปตา ปตฺติฏฺฐิตาติ ทิสฺสติ ๑

๔ ม. กาลิงฺคราชีโน ๑

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑-๑ ม. ทณฺฑนจ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑-๑ ม. ทณฺฑนจ ๑ ๒ ๓ ม. ย. กปิลวฺหเย ๑
 ๔-๔ ม. ปาณฺณิปุตฺตปุรฺมฺหิ กรณํ ๑ ๕-๕ ม. จมฺปาเยทฺทสาณฺณิเย, ย. จมฺปาเย อฺทฺทสาณฺณิกา ๑
 ๖-๖ ม. ย. กาสาวํ พุรฺหมโลเก จ ๑
 ๗ ม. อทฺตคคาถา นตฺถิ, ย. ปาสาณเก ปทํ เสณฺณจํ ยญฺจาปิ อจฺจุติ ปทํ ๑
 ๘ ย. อวณฺติปุเร ๑ ๙ ม. ย. รณฺเฑ ๑ ๑๐ ย. เวเทหิ ๑ ๑๑ ย. อินฺทรณฺเฑ ๑
 ๑๒-๑๒ ย. ปริกฺขารํ อวเสสํ ๑ ๑๓-๑๓ ม. ย. ชนปเท อปรนฺตเก ๑
 ๑๔ ม. อกฺสุ ๑

ชาตฺถมาชเนียกถา นิณฺนิจิตา ๑

พุทฺธวโร นิณฺนิจิตไ ๑

๑-๑ ม. ทณฺฑนจ ๑ ๒ ย. กุสฺมเร ๑ ๓ ม. ย. กปิลวฺหเย ๑
 ๔-๔ ม. ปาณฺณิปุตฺตปุรฺมฺหิ กรณํ ๑ ๕-๕ ม. จมฺปาเยทฺทสาณฺณิเย, ย. จมฺปาเย อฺทฺทสาณฺณิกา ๑
 ๖-๖ ม. ย. กาสาวํ พุรฺหมโลเก จ ๑
 ๗ ม. อทฺตคคาถา นตฺถิ, ย. ปาสาณเก ปทํ เสณฺณจํ ยญฺจาปิ อจฺจุติ ปทํ ๑
 ๘ ย. อวณฺติปุเร ๑ ๙ ม. ย. รณฺเฑ ๑ ๑๐ ย. เวเทหิ ๑ ๑๑ ย. อินฺทรณฺเฑ ๑
 ๑๒-๑๒ ย. ปริกฺขารํ อวเสสํ ๑ ๑๓-๑๓ ม. ย. ชนปเท อปรนฺตเก ๑
 ๑๔ ม. อกฺสุ ๑

สุตตหนตปิฎกเก ขุททกนิกายสส
จரியปิฎกั

สุตตanutปิฎกเก ชุททกนิกายสุต

จริยาปิฎกั

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส ฯ

๑. ทานปารมิตา

ปจฺมํ อกิตฺติจิริยํ^๑

[๑]	กปฺเป จ สตฺสทสฺเส	จตุโร จ อสงฺเขยฺเย
	เอตฺถนฺตเร ยํ จริตํ	สพฺพนฺตํ โโพธิปาจนํ ฯ
	อตีตกปฺเป จริตํ	จปยิตฺวา ภวามเว
	อิมฺหิ กปฺเป จริตํ	ปวกฺขิสฺสํ สุโณหิ เม ฯ
	ยทา อหํ พุทฺธาธมฺเ	สุญฺเ วิวนกานนเ ^๒
	อชฺโฌคเหตุวา วิหรามิ	อกิตฺติ นาม ตาปโส ฯ
	ตทา มํ ตปเตเชน	สนฺตตฺโต ติทิวาภิกฺ
	ธาเรนฺโต พุทฺหมณฺวณฺณํ	ภิกฺขาย มํ อฺปาคมิ ฯ
	ปวนา อามฺภูํ ปณฺณํ	อเตลยฺจ อโลณิกํ
	มม ทฺวาเร จิตํ ทิสฺวา	สกฺฎาเหเน อากิริ ฯ

๑. ย. อกิตฺติจิริยํ ฯ

๒. ม. วิวนกานน, ย. วิวนกานน ฯ

ตสฺส ทตฺวานหํ ปณฺณํ	นิกุชฺชิตฺวาน ภาชนํ
ปุเนสนํ ชฺหิตฺวาน	ปาวีสี ปณฺณสาลกํ ๑
หุติยํ ทิวสํ ตติยํปี	อุปกจฺจฉิ มมนฺตึเก ^๑
อกมปิโต อโนลคฺโค	เอวเมวมทาสหํ ๑
น เม ตปฺปจฺจยา อตฺถิ	สรีรฺสมี วิวณฺณิยํ
ปีติสุเขน รติยา	วีตินาเมมิ ตํ ทิวํ ๑
ยทิ มาสํปี ทฺวิมาสํ	ทกฺขิณฺเอยยํ วรํ ลเก
อกมปิโต อโนลีน	ทเทยฺยํ ทานมฺุตตมํ ๑
น ตสฺส ทานํ ทมมาน	ยสํ ลากณฺจ ปตฺถยீ
สพฺพณฺณตํ ปตฺถยาโน	ทานิ กมฺมานิ อัจฺฉินฺติ ๑

อกิตฺติจริยํ ปจฺมํ ๑

หุติยํ สงฺขพฺราหฺมณจริยํ

[๒] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	พฺราหฺมเณ สงฺขสฺวทโย
มหาสมฺมุทํ ตรีตฺถกาโม	อุปกจฺจฉามิ ปญฺญานํ ๑
ตตฺถทฺทสฺสามิ ^๒ ปฺฏิปเถ	สยมฺภุํ อปฺราชิตํ
กนฺตารมฺทธานํ ปฺฏิปนฺนํ	ตตฺตตาย กจฺฉินฺนุมิยา ๑
ตมหํ ปฺฏิปเถ ทิสฺวา	อิมมตฺถํ วิจฺฉินฺตยீ
อิม ^๓ เขตฺตํ อนฺุปฺปตฺตํ	ปุณฺณกามสฺส ชนฺตฺุโน ๑
ยถาปี กสฺสโก ปุริโส	เขตฺตํ ทิสฺวา มหาราม ^๔
น ตตฺถ พีฬํ โรเปติ	น โส ฐณฺเณน อตฺถิโก ๑

๑ ม. มมนฺตึเก ๑ ๒ ม. ตตฺถทฺทสฺ, ย. ตตฺถ อทฺสสี ๑ ๓ ม. ย. อิทํ ๑

๔ ม. ย. มหาคม ๑

เอวเมวาทัม ปุณณกาโม	ทิสฺวา เขตฺตัม วรุตฺตมัม
ยทิ [๑] การัม น กโรมิ	นาหัม ปุณฺณเณน อตฺถิโก ๑
ยถา อมจฺโจ มุทฺทกาโม ^๒	รณฺโณ อนฺเตปุเร ชเน
น เทติ เตสํ ฌนฺธณฺณัม	มุทฺทโต ^๓ ปริหายติ ๑
เอวเมวาทัม ปุณณกาโม	วิปลัม ทิสฺวาน ทกฺขิณัม
ยทิ ตตฺถ ทานัม น ทามิ ^๔	ปริหายิสฺสามิ ปุณฺณโต ๑
เอวาทัม จินฺตยิตฺวาน	โอโรหิตฺวา อุปาหน
ตสฺส ปาทานิ วนฺหิตฺวา	อทาสี ฉตฺตฺปาหนัม ๑
เตนาหัม ^๕ สตคฺคณฺโต	สุชฺชมาโล สุเชชฺชิตฺโต
อปัจจ ทานัม ปริปุเรนฺโต	เอวํ ตสฺส อทาสหนฺติ ๑

สงฺขพฺราราหฺมณจริยัม ทุตฺติยัม ๑

ตติยัม กุรุชมมจริยัม^๖

[๓] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	อินฺทปตฺถเ ปุรุตฺตเม
ราชา ฌนฺธชโย นาม	กุสฺเสหิ ทสฺสุปาคโต ๑
กาลิงฺครณฺจวิสยา	พฺราราหฺมณา อุปคจฺจ มัม
อยาจฺจ มัม หตฺถินาคัม	ฌณฺณัม มงฺคลสฺสมมตัม ๑
อวฺภูจฺจิโก ฌนฺปโท	ทฺพฺพิกฺโข ฉาตโก มหา
ททาหิ ปวรัม นาคัม	นีลัม อณฺชนสฺสุหยม ๑
น เม ยาจกมฺนุปฺตเต	ปฏฺิกฺเขโป อนฺจจโว
มา เม ภิชฺชิตฺติ สฺมาทานัม	ทสฺสามิ วิปลัม คชฺชัม ๑

๑ ม. ย. เอตฺถนฺตเร ตตฺถาติ ทิสฺสติ ๑

๒ ม. ย. มุทฺทกาโม ๑

๓ ม. ย. มุทฺทโต ๑

๔-๔ ม. ย. ยทิ ตสฺส ทานัม น ทามิ ๑

๕ ม. ย. เตเนวาทัม ๑

๖ ม. กุรุราชจริยัม ๑

นาคํ คเหตุวา โสณฺทาย	ภิงคาเร รตนามเย
ชลํ หตฺเถ อากิริตฺวา	พฺรหฺมณฺณํ อํ คํ ๑
ตสฺส ^๑ นาคเ ปทินฺนมหิ	อมจฺจา เอตทพฺรํ
กึ นุ ตฺยํ วั นาคํ	ยาจกานํ จ ทสฺสลิ ๑
ธณฺณํ มงฺคลสมฺปนฺนํ	สงฺคามวิชฺชุตฺตมํ
ตสฺส นาคเ ปทินฺนมหิ	กิเนเต รชฺชํ กริสฺสติ ๑
รชฺชมฺปิ เม ทเท สพฺพํ	สรีรํ ทชฺชมตฺตโน
สพฺพณฺณตํ ปิยํ มยํ	ตสฺมา นาคํ อทาสหนฺติ ๑

กฺรุชฺชมจฺริยํ ตติยํ ๑

จตุตถํ มหาสุทสฺสนจฺริยํ

[๔] กุสาวติมฺหิ นครเ	ยทา อาสี มหิปฺติ
มหาสุทสฺสนเ นาม	จกฺกวตฺติ มหพฺพลเ ๑
ตตฺถาหํ ทิวเส ติกฺขตฺตํ	โฆสาเปมิ ตหิ ตหิ
โก กึ อิจฺฉติ ปตฺเถติ	กสฺส กึ ทิยฺยตฺถุ ฐนํ ๑
โก ฉาตโก โก ตลิโต	โก มาลํ โก วิเลปนํ
นานารตฺตานิ วตฺถานิ	โก นครโค ปริทหิสฺสติ
โก ปเถ จตฺตมาเทติ	โกปาหนา มุทฺธุ สุภา ๑
อิติ สายณฺจ ปาโต จ	โฆสาเปมิ ตหิ ตหิ
น ตํ ทสฺสุ จาเนสุ	น หิ ^๒ จานสเตสุ วา ๑
อนเกสจฺจานเสุ	ปฏฺิยตฺตํ ยาจเก ฐนํ
ทิวา วา ยทิวา รตฺตี	ยทิ เอติ วณฺนิพฺพโก ๑

๑ ย. ตสฺมี ๑ เวมฺปริปิ ๑

๒ ม. ย. นปี ๑

ฉฏฐัง เนมิราชจริย

[๖]	ปูนาปรัง ยทา โหมิ	มิถิลาโย ปุรุตตเม
	เนมิ นาม มหาราชา	ปณฺธิโต กุสลตฺถิโก ๑
	ตทาทิ มาปยิตฺวาน	จตุสาลํ จตุมฺมุขํ
	ตตฺถ ทานํ ปวตฺเตลลํ	มิตฺตํ กุชฺชินฺราทินํ ^๑ ๑
	อจฺจาทนํ สยเนจฺจ	อนนํ ปาณญจ โภชนํ
	อพฺโพจฺจนิหฺนํ กิริตฺวาน	มทาทานํ ปวตฺตยํ ๑
	ยถาปิ เสวโก สามิ	ชนฺเหตฺตุมฺปาคโต
	กาเยน วาจา मनฺสา	อาราชนิเยเมสตี ๑
	ตเถวาทิ สพฺพภเว	ปริเยสสิสสามิ โพธิชฺ
	ทาเนน สตฺเต ตปฺเปตฺวา	อิจฺจามิ โพธิมุตฺตมนฺตํ ๑

เนมิราชจริย ฉฏฐัง ๑

สตุตฺตมํ จนฺตกุมารจริย

[๗]	ปูนาปรัง ยทา โหมิ	เอกราชสุส อตฺตรโช
	นคเร ปุปฺพวตฺติยา	กุมารโ จนฺตสฺสวฺหโย ๑
	ตทาทิ ยชฺชา มุตฺโต	นิกฺขนฺโต ^๒ ยถฺยวาทิตโต ^๒
	ลํเวคํ ชนฺยิตฺวาน	มทาทานํ ปวตฺตยํ ๑
	นาหิ ปิวามิ ขาทามิ	นปิ ภูณฺชามิ โภชนํ
	ทกฺขิณฺเนยฺเย ^๓ อทตฺวาน	อปิ จปฺปญฺจ รตฺติโย ๑
	ยถาปิ วาณิเช นาม	กตฺวาน ภณฺตสฺสญฺจยํ

๑ ย. ...นรนารินํ ๑

๒-๒ ม. ยถฺยวาทิตโต, ย. ยถฺยวาทิตโก ๑

๓ ย. ทกฺขิณฺเนยฺยํ ๑

ยตถ ลาโภ มหา โหติ °ตตถ ตံ หรติ ภาณุทกั° ๑
 ตถเว สกภูตตปิ^๒ ปเร ทินนं มหปผลं
 ตสฺมา ปรสฺส ทาทพฺพํ สตภาโค ภาวิสฺสตี ๑
 เอตมตถวสํ ฆตฺวา เหมิ ทานํ ภาวภาเว
 น ปฏิกกมามิ ทานโต สมุโพธิมณุปตฺติยาตี ๑

จนทกุมารจริย์ สตตมํ ๑

อภุจม์ ลีวิราชจริย์

[๘] อริฏฺฐสวฺหเย นคเร ลีวี นามาสี ขตฺติโย
 นิสฺซุช ปาสาทฺเว เอวํ จินฺเตสฺหํ ตทา ๑
 ยงฺกิญฺจิ มาณฺสํ ทานํ อทินฺนํ เม น วิชฺชตี
 โยปิ ยาเจยฺย มํ จกฺขุํ ทเทยฺยํ อวิกมฺปิโต ๑
 มม สงฺกปฺปมณฺเวย สกโก เทวานมิสฺสโร
 นิสฺสินฺโน เทวปริสาย อิทํ วจนมพฺรวิ ๑
 นิสฺซุช ปาสาทฺเว ลีวี ราชา มหิทฺธิโก
 จินฺเตนฺโต วิวัชฺชํ ทานํ อเทยฺยํ โส น ปสฺสตี ๑
 ตถนฺนุ วิตถนฺเนตํ หนฺท วิมฺสยามี ตํ
 มุหฺตตํ อคเมยฺยถ ยาว ชานามิ ตํ มนํ ๑
 ปเวธมาโน ปลิตฺสิโร วลิตฺตโต ชราตฺุโร
 อนธวณฺโณ จ หุตฺวาน ราชานํ อุปสงฺกมิ ๑
 โส ตทา ปคฺคเหตุวาน วามํ ทกฺขิณพาทฺุณจ
 ลีรสฺมี อณฺชลี กตฺวา อิทํ วจนมพฺรวิ

๑-๑ ย. ยตถาหฺรติ ภาณุทกั ๑ ๒ ม. ย. สกภูตตปิ ๑

ยาจามิ ตัม มหาราช
 ตว ทานรตา กิตติ
 อุโภปิ เนตตนา นยนา
 เอกัม เม นยน์ เทหิ
 ตสฺสหาหํ วจันํ สุตฺวา
 กตตฺชลึ เวทฺชาโต
 อิทานาหํ จินฺตฺยิตฺวาน
 ตฺวํ มม จิตฺตมณฺเฑาย
 อโหเม มานสํ สิทฺธํ
 อทินฺนปฺพุพฺพํ ทานวํ
 เอหิ ลิวก อฏฺฐเจหิ
 อุโภปิ นยน์^๔ เทหิ
 ตโต โส โจทิตโต มยฺหํ
 อุตฺตริตฺวาน ปาทาลิ
 ททมานสฺส เทนตสฺส
 จิตฺตสฺส อณฺณถา นตฺถิ
 น เม เทสฺสา อุโภ จกฺขุ
 สพฺพณณฺตํ ปิยํ มยฺหํ

ฐมฺมิกิ รฏฺฐจวฑฺฒน^๑
 อุกฺคตา เทวมานุเส^๒ ๑
 ๒ ๑ อนฺธอุปฺหตา มม^๓
 ตฺวํปิ เอเกน ยาปย ๑
 ๓ ๑ หมฺมฺโจ สํวิคฺคมาโนส
 อิทํ วจนมพฺรวิ^๔ ๑
 ปาสาทโต อิทาคโต
 เนตตํ ยาจิตฺตฺมาคโต ๑
 สกฺกปโป เม^๕ ปริปุริโต
 อชฺช ทสฺสามิ ยาจเก ๑
 มา ทนฺธยิ มา ปเวธยิ
 อฺปฺปาณฺเฑตฺวา วณฺิพฺพเก^๖ ๑
 ลิวโก วจนงฺกโร
 ตาลมฺิณชฺว ยาจเก ๑
 ทินฺนทานสฺส เม สโต
 โปธิยาเยว การณา ๑
 ๖ ๑ อตฺตทาปิ เม น เทสฺสิโย^๗
 ตสฺมา จกฺขุ อทาสหนฺติ ๑

ลิวราชจริยํ อฏฺฐมํ ๑

๑ ย. รฏฐจวฑฒน^๑ ๒-๒ ม. ย. อนฺธ อุปฺหตา มม ๑ ๓ ม. ย. เมติ ปทํ นตฺถิ ๑

๔ ย. นยเน ๑ ๕ ย. ติพฺพก ๑ ๖-๖ ม. ย. อตฺตทา น เม น เทสฺสิโย^๗

นวมี่ เวสฺสนุตฺตจฺริยี่

[๙]	ยา เม อโหสิ ชนิกา	มุสฺสตี นาม ขตฺติยา
	สา อตีตาสฺ ชาศีสฺ	สกุสฺส มหะสิ ลียา ^๑ ๗
	ตสฺสา อายุกุขยี่ ทิสฺวา ^๒	เทวินฺโท เอตทพฺรวิ
	ททามิ เต ทสฺวเร	วรภทฺเท ยทิจฺฉลึ ๗
	เอวี่ วุตฺตาว ^๓ สา เทวี	สกุกั ปุณิทมพฺรวิ
	กั นุ เม อปฺราตฺตติ	กั นุ เทสฺสา อหนุตฺต
	รมฺมา จาเวสิ มัง จานา	วาไตว ฐรณี่รฺหํ ๗
	๔เอวี่ วุตฺไตว โส สกุโก ^๔	ปุณฺ ตสฺสิทมพฺรวิ
	น เจว เต กตํ ปาป	น จ เม ตวมลึ อปฺปียา ๗
	เอตฺตกัเยว เต आयุ	จวนกาโล ภวิสฺสตี ๗
	ปฏฺฐิคุคณฺห มยา ทินฺเน	วเร ทส วรุตฺตเม ๗
	สกุเกน ส่า ทินฺนวรา	ตุฏฺฐจฺหฏฺฐา ปโมทิตา
	มมึ อพฺภานฺตรี่ กตฺวา	มุสฺสตี ทส วเร วริ ๗
	ตโต จุตฺตา สา มุสฺสตี	ขตฺติเย อุปฺปชฺชต
	เชตฺตตฺตรมฺหิ นคเร	สณฺชเยน สมากมิ ๗
	ยทาหึ มุสฺสตียา กุจฺฉี	โอกกฺกนฺโต ปิยมาตุยา
	มม เตเชน เม มาตา	สทา ทานรตา อหุ ๗
	อชฺเน อาตุเร ชินฺณเณ	ยาจเก อทฺธิเก ^๕ ชเน
	สมเณ พฺร่าหฺมเณ ชีเณ	เทติ ทานํ อภิญฺจเน ๗
	ทส มาเส ฐารยิตฺวา	กโรนฺเต ปุริ ปทกฺขินฺ
	เวสฺसानํ วีธียา มชฺฌเม	ชเนลึ มุสฺสตี มมึ ๗

๑ ม. ปียา, ย. จ มหะลียา ๗

๒ ม. ย. ฌตฺวา ๗

๓ ม. ย. วุตฺตา จ ๗

๔-๔ ย. เอวี่ วุตฺเต จ โส สกุโก ๗

๕ ย. ปฏฺฐิจเก ๗

น มยฺหํ มตฺตํ นามํ
 ชาเตตฺถ^๒ เวสฺสวீถิยํ
 ยทาหํ ทารโก โหมิ
 ตทา นิสฺซชฺช ปาสาเท
 ททยํ ททยยํ จกฺขุ
 ททยยํ กายํ สาเวตฺวา
 สภาวํ จินฺตยณฺตสฺส
 อกมฺปิ ตตฺถ ปจฺวี
 อนฺวทฺตมาเส ปนฺนรเส
 ปจฺจยํ นาคมารุยฺห
 กาลิงฺครกฺขวิสยา
 อยาจุํ มํ หตฺถินาคํ
 อวฺกฺขจฺโก ชนปฺโท
 ททาหิ ปวฺรํ นาคํ
 ททามิ น วิกมฺปามิ
 สนฺตํ นปฺปฏฺฐิคุยฺหามิ
 น เม ยาจกมฺนุปฺตเต
 มา เม ภิชฺชํ สมาทานํ
 นาคํ คเหตฺวา โสณฺทาย
 ชลํ หตฺถเ อากิริตฺวา
 ปุณาปรํ ททณฺตสฺส
 ตทาปิ ปจฺวี กมฺปิ

นปิ เปตฺตํ สกฺกมฺภวํ^๑
 ตสฺมา เวสฺสนฺตโร อหุ ๑
 ชาติยา อวฺกฺขจฺสฺสโก
 ทานํ ทาทุํ วิจฺจฺนฺตยํ ๑
 มํลํปิ รุทฺธิรฺปิ จ^๓
 ยทิ โก^๔ ยาจเย มมํ ๑
 อกปฺปิ ตมฺสณฺจิตฺ^๕
 ลินฺเนรฺวณฺวํสกา ๑
 ปุณฺณมาเส อุโปสเถ
 ทานํ ทาทุํ อุปาถมํ ๑
 พฺรหฺมณฺนา อุปคจฺจํ มํ
 ธณฺณํ มงฺคลสฺสมมตํ ๑
 ทฺพฺภิกฺโข ฉาตโก มหา
 สทฺพฺเสตํ คชฺชุตฺตมํ ๑
 ยํ มํ ยาจนฺติ พฺรหฺมณฺนา
 ทาเน เม รมฺตี มโน ๑
 ปฏฺฐิเกเชไป อนฺจจฺโว
 ทสฺสามิ วิปฺปลํ คชฺชํ ๑
 ภิงฺคาเร รตฺนามเย
 พฺรหฺมณฺนํ อทํ คชฺชํ ๑
 สทฺพฺเสตํ คชฺชุตฺตมํ
 ลินฺเนรฺวณฺวํสกา ๑

๑ ย. เมตฺตํ สกฺกมฺภวํ ๑

๒ ย. ชาโตมฺหิ ๑

๓ ย. รุทฺธิรฺปิจ ๑

๔ ม. ย. โกจิ ๑

๕ ม. ย. อกมฺปิ ตมฺสณฺจิตฺ ๑ เอวมฺปริปิ ๑

ตสฺส นาคสฺส ทาเนน	สิวโย กุฑธา สมากตา
ปพฺพาเชลฺลํ สกา รณฺญา	วงฺกํ คจฺจนฺตํ ปพฺพตํ ๑
เตลฺลํ นิจฺจฺญมา นานํ	อภิมฺปิ ตมสณฺณจิตํ
มหาทานํ ปวตฺเตตฺตํ	เอภวรมยาจิทฺ ^๑ ๑
ยาจิตา สิวโย สพฺเพ	เอภํ วมทํสุ เม
สวายิตฺวา กณฺณณเภาเร	มหาทานํ ททามทํ ๑
อเถตถ วตฺตตฺตี สทฺโท	ติมฺล ^๒ เภรวโ มห
ทาเนนิมฺ ^๓ นีหฺรนฺตฺติ	ปฺน ทานํ ททาตย ^๔ ๑
หตฺถี ^๕ อสฺเสส รเถ ทตฺวา	ทาสี ทาสํ ควํ ฌนํ
มหาทานํ ททิตฺวาน	นคฺรา นิภฺขมฺมี ตทา ๑
นิภฺขมิตฺวาน นคฺรา	นิวตฺเตตฺวา วิโลกิต
ตทาปิ ปจฺวี กมฺปิ	สุเนรฺวณฺวณฺฏสกา ๑
จตฺวาหิรธ ^๖ ทตฺวา	จตฺวา จตฺตุมหาปเถ
^๗ เอภากิโย อหฺตฺติโย	มทฺทที เหวีทมพฺรวี ^๗ ๑
ตฺวํ มทฺทที กณฺหนํ คณฺหาหิ	ลหฺกกา เอสา กนิฏฺฐจกา ^๘
อหํ ชาลึ คหิสฺสสามิ	ครุโก ภาตฺติโก หิ โส ๑
ปทุมํ ปุณฺนทริภัง	มทฺทที ^๙ กณฺหาชินํ คหิ ^๙
อหํ สุวณฺณณพิมฺพํ ว	ชาลึ ขตฺตฺติยมคฺคหี ๑

[๑๐]

อภิชิตา สุขุมาลา	ขตฺตฺติยา จตฺุโร ชนา
วิสมสฺมํ อภฺกมฺนฺตา	วงฺกํ คจฺจาม ปพฺพตํ ๑

๑ ม. เอภํ วมยาจิสฺ, ยฺ. ...จิสฺ, ๒ ม. ยฺ. ตฺมฺล ๑ ๓ ยฺ. ทาเนนมํ ๑

๔ ยฺ. ททามทํ ๑ ๕ ม. หตฺถี ๑

๖ ม. ยฺ. จตฺวาหิ ธิ ๑

๗-๗ ม. ยฺ. เอภากิโย ... มทฺททีเหวี อิทมพฺรวี ๑

๘ ม. กนิฏฺฐจกา ๑

๙-๙ ม. กณฺหาชินคฺคหี, ยฺ. ...ชินมคฺคหี ๑

๑๐ ยฺ. เอตฺถนฺตเร ชลํ หตฺเถ อากิริตฺวา พฺราหฺมณฺนํ อหํ คชนฺตฺติ ทิสฺสติ ๑

เย เกจิ มนุชา เอนติ
 มคคนตเต ปฏิปุจฉาม
 เต ตตถ อเมห ปลลิตฺวา
 ทุกฺขนเต ปฏิวเเทนติ
 ยทิ ปลฺสนติ ปวเน
 เตสํ ผลานํ เหตุมุหิ
 โรทนต์เต ทารเก ทิสฺวา
 สยเมวณมิตฺวาน
 อิทํ อจฺจริยํ ทิสฺวา
 สาธุการํ ปวตฺเตสิ
 อจฺจเรวํ วต โลกสมฺมึ
 เวสฺสนตฺรสฺส เตเชน
 สงฺขิเปสฺส ปถํ ยกฺขา
 นิกฺขนตทิวเสเนว
 สญฺจิจิ ราชสทฺสทานิ
 สพฺเพ ปณฺชลิกา หุตฺวา
 ตตถ วตฺเตตฺวา สลฺลาปี
 เต ตโต นิกฺขมิตฺวาน
 อามนฺตยิตฺวา เทวินฺโท
 อสฺสมํ สุกตํ รมมํ
 สกฺกสฺส วจนํ สุตฺวา
 อสฺสมํ สุกตํ รมมํ

อนุมคฺเค ปฏิปเถ
 กุหึ วงฺกตปพฺพโต^๑ ฯ
 กรุณํ คิรมฺที่รยํ
 ทูเร วงฺกตปพฺพโต ฯ
 ทารกา ผลิตฺเต ทูเม
 อุปโรทนต์เต ทารกา ฯ
 อุพฺภูคิคา^๒ วิปฺลา ทูมา
 อุปคจฺจนติ ทารเก ฯ
 อพฺภูตํ โลมหํสนํ
 มทฺที่ สพฺพวงฺคโสภณฺา ฯ
 อพฺภูตํ โลมหํสนํ
 สยเมวณตา ทูมา ฯ
 อนุกมฺปาย ทารเก
 เจตฺรญฺจมฺุปากมฺุ ฯ
 ตทา วสนฺติ มาตุลา^๓
 โรทมนฺา อุปากมฺุ ฯ
 เจเตหิ เจตปฺุตเตหิ
 วงฺกํ อคมฺุ^๔ ปพฺพตํ ฯ
 วิสฺสุกมฺมํ มหิทฺธิกํ
 ปณฺณสาลํ สุมฺาปย ฯ
 วิสฺสุกมฺโม มหิทฺธิโก
 ปณฺณสาลํ สุมฺาปยิ ฯ

๑ ม. วงฺกตปพฺพโต ฯ อิตโต ปรั อีทิสเมว ฯ

๓ ม. มาตุเล ฯ

๔ ย. อคมฺุ ฯ

๒ ม. ย. อุพฺพิทฺธา ฯ

อชฺโฌคเหตุวา^๑ ปวนํ
 จตุโร ชนา มยํ ตตถ
 อหญจ มหฺที่ เทวี จ
 อญมมญญํ โสกนฺทา
 ทารเก อนุรทฺชนโต
 มหฺที่ ผลํ อาหารติ^๒
 ปวเน วสมานสฺส
 อยาจิ ปุตฺตเก มยฺหํ
 ยาจกํ อูปคตํ ทิสฺวา
 อุโฆ ปุตฺเต คเหตุวาน
 สเก ปุตฺเต จชนตสฺส
 ตทาปิ ปจฺวี กมฺปิ
 ปฺนทเว สกโก โอรุยฺห
 อยาจิ มํ มหฺที่ เทวี
 มหฺที่ หตฺถे คเหตุวาน
 ปสนฺนมนสงฺกปฺไป
 มหฺทียา ทียมานาย
 ตทาปิ ปจฺวี กมฺปิ
 ชาลึ กณฺหาชินํ ธีตฺ^๓
 จชฺมาโน น จินฺเตลึ
 น เม เทสฺสา อุโฆ ปุตฺตา
 สพฺพญญตํ ปิยํ มยฺหํ

อปฺปสทฺทํ นิรากุลํ
 วสाम ปพฺพตฺนตฺเร ฯ
 ชาลึ กณฺหาชินา จุโฆ
 วสाम อสฺสเม ตทา ฯ
 อสุญญเ^๔ โหมิ อสฺสเม
 โปเสติ สฺวา ตโย ชเน ฯ
 อตฺถิโก^๕ มํ อฺปาคมิ
 ชาลึ กณฺหาชินํ^๖ จุโฆ ฯ
 หาโส เม อฺปฺปชฺช
 อทาลึ พฺราหฺมณฺเน ตทา ฯ
 ชฺชเก^๗ พฺราหฺมณฺเน ยทา
 ลินฺเรวฺนวภูสฺสกา ฯ
 หุตฺวา พฺราหฺมณฺสนฺนิโฆ
 ลีลวตี^๘ ปติพฺพตํ ฯ
 อฺทกณฺชลิ ปฺรย^๙
 ตสฺส มหฺที่ อทาสหํ ฯ
 คคเน ทเวา ปโมทิตา
 ลินฺเรวฺนวภูสฺสกา ฯ
 มหฺที่ เทวี ปติพฺพตํ
 โปธียาเยว การณา ฯ
 มหฺท เทวี^{๑๐} น เทสฺลียา
 ตสฺมา ปิเย อทาสหํ ฯ

๑ ม. อชฺโฌคาเหตุวา ฯ

๒ ม. อสุญญเ ฯ

๓ ม. อาหาริตวา ฯ

๔ ม. อหฺริโก ฯ

๕ ย. ชาลิกณฺหาชินเ ฯ

๖ ย. ยาจเก ฯ

๗ ม. ลีลวตี ฯ

๘ ม. ปฺรีย ฯ

๙ ม. ย. ธีตํ ฯ

๑๐ ม. มหฺที่เทวี ฯ

ปูนาปรํ พุทธารณฺเณ	มาตาปิตุสมาคเม
กรุณํ ปริเทวนฺเต	สลลปนฺเต สุขํ ทุกฺขํ ๑
หิโรตฺตปฺเปน ครุณํ ^๑	อุภินฺนํ อุปสงฺกมิ
ตทาปิ ปจฺวี กมฺปิ	สิเนรฺวนวณฺฺสกา ๑
ปูนาปรํ พุทธารณฺเณ	นิกฺขมิตฺวา สยามติมิ
ปฺริสํมิ ปฺรํ รมมํ	เชตฺตตฺตรปฺรฺตฺตมํ ๑
รตนาณิ สตฺต วสฺสึสุ	มหาเมโฆ ปวสฺสถ
ตทาปิ ปจฺวี กมฺปิ	สิเนรฺวนวณฺฺสกา ๑
อเจตนาญํ ปจฺวี	อวิญญาเย สุขํ ทุกฺขํ
สาปิ ทานพลา มยฺหํ	สตฺตกฺขตฺตุมกมฺปเถติ ^๒ ๑

เวสฺสนฺตรจฺริยํ นวมํ ๑

ทสมํ สสฺปนฺติตจฺริยํ

[๑๐] ปูนาปรํ ยทา โหมิ	สสโก ปวนจารโก ^๓
ติณฺปนฺนสากผลภฺกโช	ปรเหจนวิวชฺชิตฺโต ๑
มกฺกโณ จ สิงฺคาโล จ	สุตฺตโปโต จหํ ตทา
วสาม เอกสมคฺคา ^๔	สายํ ปาโต ^๕ จ ทิสฺสเร ^๕ ๑
อหนฺเต อนุสาสามิ	กิริเย กลฺยาณปาปเก
ปาปานิ ปฺริวชฺเชถ	กลฺยาณเณ อภินิวิสฺสถ ๑
อุปฺเปสฺทมฺหิ ทิวเส	จนฺทํ ทิสฺวาน ปุริตํ
เอเตลฺลํ ตตฺถ อาจิกฺขี ^๖	ทิวโส อชฺชฺชฺไปสโถ ๑
ทานานิ ปฏฺิยาเทถ	ทกฺขิเณยฺยสุส ทาทเว

๑ ม. ย. ครุณา ๑ ๒ ม. สตตฺกฺขตฺตํ ปกมฺปเถติ ๑

๓ ม. ปวนจารโก ๑

๔ ม. ย. เอกาสมนฺตา ๑

๕-๕ ย. ปทิสฺสเร ๑

๖ ย. อาจิกฺขิ ๑

ทตฺวา ทานํ ทกฺขิณฺเวยเย^๑ อุปรุสฺสฤโปสถํ ๑
 เต เม สาธฺฐติ วตฺวาน ยถาสฺสติ ยถาพลํ
 ทานานิ ปฏฺฐิยาเทตฺวา ทกฺขิณฺเวยยํ คเวลิสฺสุ ๑
 อหํ นิสฺชช^๒ จินฺเตลีสึ ทานํ ทกฺขิณฺนุจฺฉวํ
 ยทึหํ ลภ ทกฺขิณฺเวยยํ กึ เม ทานํ ภวิสฺสติ ๑
 น เม อตฺถิ ติลมฺุคฺคา น มาสา ตณฺฑุลา สมฺตํ
 อหํ ติณฺเณ ยาเปมิ น สกฺกา ตินฺทาตเว ๑
 ยทึ โกจึ เอติ ทกฺขิณฺเวยโย ภิกฺขาย มม สนฺตึเก
 ทชฺชชานํ สกมตฺตานํ น โส ตฺจฺจโณ คมิสฺสติ ๑
 มม สงฺกปฺปมณฺเวย สกฺโก พฺราหฺมณฺวณฺณินา
 อาสยํ เม อุปคฺจฺฉิ ทานํ วิมฺสนาย เม ๑
 ตมหนํ ทิสฺวาน สนฺตฺมุจฺโจ อิทํ วจฺนมฺพรวี
 สาธฺฐ โขลฺสิ อนุปรฺตโต ฆาสเหตุ มมนฺตึเก ๑
 อทินฺนปฺพุพฺพํ ทานวริ อชฺช ทสฺสามิ เต อหํ
 ตฺวํ สึลคฺคฺชฺเชปโต อยฺตุตฺนฺเต ปฺรเหณฺ^๓ ๑
 เอหิ อคฺคึ ปทึเปหิ นานากฺกุเจ สมานย
 อหํ ปจิสฺสมตฺตานํ ปกฺกํ ตฺวํ ภกฺขยิสฺสสิ ๑
 สาธฺฐติ โส หฺมฺจฺมโน นานากฺกุเจ สมานย
 มหนฺตํ อกาลิ จิตฺตํ กตฺวานงฺการคพฺภกํ ๑
 อคฺคึ ตตฺถ ปทึเปลีสึ^๔ ยถา โส ชฺิปรฺป มหาภเว
 โฝฆฺเจตฺวา รชคเต คตฺเต เอกมหนฺตํ อุปรฺวีสึ^๕ ๑
 ยทา มหาภฺจฺชฺชฺชช
 ยทา มหาภฺจฺชฺชช

๑ ย. ทกฺขิณฺเวยยํ ๑ ๒ ม. ย. นิสฺชช ๑ ๓ ม. ปฺรเหณฺ ๑

๔ ย. ปทึเปติ ๑ ๕ ย. อุปรฺวีสึ ๑ ๖ ย. ชฺุมฺมายติ ๑

ตทุปรปติตวา ปปตี ^๑	มชฺฌเม ชาลลิตฺชนฺตเร ฯ
ยถา ลีโตทกํ นาม	ปวิญฺจํ ยสุส กสุสจฺจิ
สเมติ ทรณฺปรีฟํ	อสุสํ เทติ ปีติ จ ฯ
ตเถว ชลิตํ อคฺคิ	ปวิญฺจสุส มมํ ตทา
สพฺพํ สเมติ ทรณํ	ยถา ลีโตทกํ วีย ฯ
ฉวี จมฺมมฺภจ มํสฺภจ	นหารุ อญฺฉิ ททยพฺนฺธนํ
เกวลํ สกฺลํ กายํ	พฺรหฺมณฺสสุ อทาสหนฺติ ฯ

สสปณฺทิตจฺริยํ ทสมํ ฯ

ตสฺสุทฺททานํ

อภิตฺตติ พฺรหฺมณฺสํ สงฺโฆ	กฺุรฺราชา ฅนฺนชโย
มหาสุทฺสฺสโน ราชา	มหาโควินฺทพฺรหฺมณฺสํ ฯ
เนมิ ^๒ จนฺทกฺุมาโร จ	ลิวี เวสฺสนฺตโร สโส
อหเมว ตทา อาลึ	โย เต ทานวเร อทา ฯ
เอเต ทานปรีกฺุขารา	เอเต ทานสุส ปารมี
ชีวิตํ ยาจเก ทตฺวา	อิมํ ^๓ ปารมิ ปุรยึ ฯ
ภิกฺุขาย อฺุปกตํ ทิสฺวา	สกตฺตฺตานํ ปฺรจฺจชึ ^๔
ทานเนน เม สโม นตฺถิ	เอสา เม ทานปารมีติ ฯ

ทานปารมีตา นิญฺฉิตา ฯ

๑ ม. ปปตี ฯ ๒ ม. ย. นิมิ ฯ ๓ ย. อิทํ ฯ ๔ ม. ปฺรจฺจชึ ฯ

๒. สीलปารมิตา

ปจรม์ สीलวนาคจรรย์

[๑๑] ยทา อโหสี ปวเน กุณฺชโร มาตุโปสโก
น ตทา อตฺถิ มหิยา คุณฺเนน มม สาทิสโส ๑
ปวเน ทิสฺวา วนฺจโร รณฺโฆ มํ ปฏฺวิเวทยิ
ตวานุจฺจโว มหาราช คโช อสตี^๑ กานเน ๑
น ตสฺส ปริกฺขายตฺถเ สนปิ อาฟฺหกกาสฺยา^๒
สภาคฺคิเต^๓ โสณฺทาย สยเมว อิเชหิติ ๑
ตสฺส ตํ วจฺนํ สุตฺวา ราชาปิ ตฺถุจฺจมานโส
เปเสสิ หตฺถิทมกํ เคนาจรรย์ สฺลิกฺขิตํ ๑
คนฺตฺวา โส หตฺถิทมโก อทฺทส ปทฺมสฺสเร
ภิสฺมุฬาล^๔ อุทฺทรนฺตํ ยาปนตฺถาย มาตฺยา ๑
วิญฺญาย เม สीलฺคฺณํ ลกฺขณํ อุปฺচারยิ
เอหิ ปฺตฺตฺตาติ วตฺวาน โสณฺทาย มม อคฺคหิ ๑
ยํ เม ตทา ปากตฺกํ สรีรานุคตํ พลํ
อชฺช นาคสหสฺसानํ พเลน สมสาทิสํ ๑
ยทฺิหนฺเตสํ ปกฺุปฺเปยฺยํ อุเปตํ^๕ คหณาย มํ
ปฏฺวิโโล ภเว เตสํ ยาว รชฺชมฺปิ มานุสฺ ๑
อปิจาหํ สीलฺรกฺขาย สीलปารมฺปิรียา
น กโรมิ จิตฺเต อณฺณถตฺตํ ปกฺุชิปนฺตํ มมาฟฺหเก^๖ ๑

๑ ม. ย. วสตี ๑

๒ ม. ย. อาฟฺกกาสฺยา ๑

๓ ม. สห คคิเต ๑

๔ ย. ภิสฺมุสฺ ๑

๕ ม. อุเปตานํ ๑

๖ ม. ย. มมาฟฺเก ๑

ยทิ เต มํ ตตถ โกญฺเญยฺยํ ผรสุหิ โทมเรหิ จ
 เหว เตสํ ปกฺกเปยฺยํ สีลชฺณตฺถภยา มมาติ ๑

สีลวานาคจริย^๑ ปจฺม ๑

ทุติยํ ฐุริทตฺตจริยํ

[๑๒] ปุณาปรํ ยทา โหมิ ฐุริทตฺโต มหิทธิโก
 วิฐุปกฺกเขน มหารณฺณา เทวโลกมคฺจจหํ ๑
 ตตถ ปสฺสิตฺวาหํ เทเว เอกนตํ สุขสมปฺปิเต
 ตํ สคฺคํ คมนตฺถาย สีลพฺพตํ สมาทธี ๑
 สรีริกฺจจํ กตฺวาน ภูตฺวา ยาปนมตฺตกํ
 จตุโร องฺเค อธิฐฺฐาย เสมิ วมฺมิกมฺุทฺธิ ๑
 จฺวิยา จมฺเมเน มํเสน นฺหารูหิ อภฺุจิกเกหิ วา
 ยสฺส เอเตน กรณฺเีย ทินนฺเยว หราตุ โส ๑
 สฺสิโต อกตณฺุณา อาลมฺพานเ มมคฺคหิ
 เปฬาย ปกฺกชิปิตฺวาน กิเฟติ มํ ตหิ ตหิ ๑
 เปฬาย ปกฺกชิปนฺเตปิ มํ มทฺทนฺเตปิ^๒ ปาณินา
 อาลมฺพานเ น กุปฺปามิ สีลชฺณตฺถภยา มม ๑
 สกชีวิทปฺริจฺจาโค ^๓ติณฺโตปิ ลหุโก มยิ^๓
 สีลวีติกฺกโม มยฺหํ ปจฺวี อุพฺพตฺตนา^๔ วิย ๑
 นีรนฺตรํ ชาติสตํ จเชยฺยํ มม ชีวิทํ
 เหว สิลํ ปภินฺุเทยฺยํ จตฺนุนํ ที่ปान เหตุปิ ๑

๑ ม. มาตุโปสกจริย ๑

๒ ม. ย. สมมทฺทนฺเตปิ ๑

๓-๓ ม. ย. ตินฺโก ลหุโก มม ๑

๔ ม. อุปฺตนํ, ย. อุปฺตตนา ๑

อปีจَاهํ สีลรทฺทขาย สีลปารมฺมิปุริยา
 น กโรมิ จิตฺเต อญฺญตฺตํ ปกฺขิปนฺตํปี เปฬฺเกติ ฯ
 ฐริทตฺตจริยัม ทฺติยัม ฯ

ตติยัม จมฺเปยฺยจริยัม^๑

[๑๓] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	จมฺเปยฺยโก มหิทฺธิโก
ตทาปี ฐมฺมิโก อาสี	สีลพฺพตสฺมปฺปีโต ฯ
ตทาปี มํ ฐมฺมจาริ	อุปฺภูจํ อุโปสถํ
อหิตฺตฺตฺธิโก คเหตุวาน	ราชทวารมฺหิ กิฬฺติ ฯ
^๒ ยํ โส วนฺณํ จินฺตยติ ^๒	นึลํ ว ปิตฺโลหิตํ
ตสฺส จิตฺตานวฺวตฺเตนฺโต	โหมิ จินฺติตฺตสนฺนิโม ฯ
ถลํ กเรยฺยํ อุทกํ	อุทกมฺปิ ถลํ กเร
ยทฺทหนฺตสฺส กุปฺเปยฺยํ ^๓	ขณฺน จาริกํ กเร ฯ
ยทฺธิ จิตฺตวสี เหลลํ	ปริหายิสฺสามิ สีลโต
สีเลน ปริหีนฺสฺส	อุตฺตมตฺโต น ลีขฺมฺติ ฯ
กามํ ภิชฺชตฺตํ ยํ กาโย	อิเชว วิกิริยตฺตํ
^๔ เนว สีลํปี ภินฺทเยยฺยํ ^๔	วิกิรฺนฺเต ฐลํ วิทยาติ ฯ

จมฺเปยฺยจริยัม ตติยัม ฯ

๑ ม. จมฺเปยฺยนาถจริยัม ฯ

๒-๒ ม. ยํ ยํ โส วนฺณํ จินฺตยติ ฯ

๓ ม. ยฺ. ปุณฺเปยฺยํ ฯ

๔-๔ ม. ยฺ. เนว สีลํ ปภินฺทเยยฺยํ ฯ

จตุตถํ จูฬโพิธิจริยํ

[๑๔] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	จูฬโพิธิ สूसीलวา
ภवं ทิสฺวาน ภยโต	เนกขมมํ อภินิภขมํ ๑
ยา เม หุตฺติกา อาสิ	พฺราหฺมณึ กนฺกสฺสนฺนิมา
สาปิ วัฏฺฏเฐ ^๑ อนเปกฺขา	เนกขมมํ อภินิภขมํ ๑
นिरาลยา ฉินฺนพนฺธุ	อนเปกฺขา กุเล คณ
จรฺนฺตา คามนิกมํ	พาราณสี อุปาคุมํ ๑
ตตฺถ วสาม นิปกา	อัสสภูจฺจา กุเล คณ
นिरากุเล อปฺปสทฺเท	ราชฺชฺยยาเน วสามุโก ๑
อุยฺยานทสฺสนํ คนฺตฺวา	ราชา อทฺทส พฺราหฺมณึ
๒อุปฺสงฺคมฺม มํ ^๒ ปุจฺฉิ	ตฺยฺยฺเฮสา กา กสฺส ภริยา ๑
เอวํ วุตฺเต อหนฺตสฺส	อิทํ วจฺนมพฺรวิ
น มยฺหํ ภริยา เอสา	สทฺธมฺมา เอกสฺสณึ ๑
ตสฺสา ^๓ สารตฺตคฺธิโต ^๔	คาหาเปตฺวาน เจฏฺเฐ
นิปฺปปีฬฺยนฺโต พลสา	อนฺเตปฺรุํ ปเวสฺยิ ๑
โอทฺปตฺตติกา ^๕ มยฺหํ	สทฺธาตา ^๖ เอกสฺสณึ
อากทฺตฺติกา นยฺนฺติยา	โกโป เม อุปฺปชฺชต ๑
สท โทเป สฺมฺปฺปนฺเน	สีลพฺพตฺมฺนุสฺสรึ
ตตฺถฺเวว โกปํ นิคฺคณฺหึ	นาทาสึ วทฺตฺติปฺริ ^๗ ๑
ยทึ ตํ พฺราหฺมณึ โกจิ	โกฏฺฏยฺย ตินฺนฺทสฺตฺติยา
เนว สึลํ ปภินฺนฺเตยฺยํ	โพิธิยา เยว การฺณา ๑

๑ ย. สท วิวัฏฺฏเฐ ๑

๒-๒ ม. ย. อุปคฺมม มมํ ๑

๓ ม. ติสฺสา ๑

๔ ย. สารตฺตคฺธิโต ๑

๕ ม. โอทฺปตฺตติกา ๑

๖ ม. ย. สทฺธา ๑

๗ ย. วทฺตฺติปฺริ ๑

น เม สภา พุราหุมนิ เทสสา นปิ เม พลัน วิชชติ
 สพพณฺณตํ ปิยํ มยหํ ตสฺมา สีสานุรฺกฺขิสฺสนฺติ ฯ

จฺญไฟฺโพิธิจริยํ จตฺตถํ ฯ

ปณจมนิ มหิสรราชจริย

[๑๕] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	มทิสโส ^๑ ปวนจารโณ
ปวตฺตกาโย พลวา	มหนฺโต ภีมทสฺสนฺ ๑
ปพฺภาเร คิริทฺคฺเค จ	รฺกฺขมฺมุเล ทกาเส
โหเตตฺถ จานํ มหิสานํ	โกจิ โกจิ ตทฺหิ ตทฺหิ ๑
วิจฺรนฺโต พุรหารณฺเณ	จानมทฺทส ภทฺทกํ
ตํ จานํ อุปกนฺตฺวาน	ติฏฺฐจามิ จ สยามิ จ ๑
อเถตฺถ กปิมาคนฺตฺวา	ปาไป อนริโย ลหุ
ชนฺเช นลาเต ภมฺมเก	มฺตฺเตติ โโฮเนติ ตํ ๑
สกีปี ทิวสํ ทฺติยํ	ตติยํ จตฺตถํปิจ
ทฺุเสติ มํ สพพกาลํ	เตน โหมิ อุปทฺทฺโต ๑
มมํ อุปทฺทฺตํ ทิสฺวา	ยโกไซ มํ อิทมพฺรวิ
นาเสเหตํ จวํ ปาปี	สงฺเคหิ จ ชฺุเรหิ จ ๑
เอวํ วุตฺเต ตทา ยกฺเช	อหํ ตํ อิทมพฺรวิ
กี ตวํ มกฺเชสิ กฺุณเปน	ปาเปน อนริเยน มํ ๑
ยทินฺตสฺส ปกฺุบเปยฺยํ	ตโต หินฺตโร ภเว
สีลณฺจ เม ปภิชฺเซยฺย	วิณฺญ จ ครเหยฺย มํ ๑
หิพิตา ชีวิตา วาปี	ปริสฺสุเชน มตํ วรํ

๑ ม. ย. มทิสโส ๑ อิตโต ปรํ อีทิสเมว ๑

กุยาห์ ซีวิตเหตุปิ

กาหามิ พรพรรณ^๑ ฯ

[๒]

หีนมชฌิมอุกกุญเจ

สหนุโต อวมานิต

เอว ลภติ สปรปญเณ

มนสา ยถา ปตฺถิตนฺตติ ฯ

มหิสราชจริยํ ปญจมํ ฯ

ฉณฺฉํ รุรุมิคจริยํ^๓

[๑๖] ปุณาปรํ ยทา โหมิ

สุตตตกนทสนฺนิโก

มิกราชา รุรุ นาม

ปรมสึลลสมาหิตโต ฯ

รมเม ปเทเส รรมณเเย

วิวิตเต อมนุสฺสเก

ตตถ วาสํ อุปกณฺฉี

คฺงคากุเล มโนรเม ฯ

อถ อุปริ คฺงคาย

ชนิกเกหิ ปริปิโต

ปุริโส คฺงคาย ปตติ

ซีวามิ วา มรามิ วา ฯ

รตฺตินทิวํ โส คฺงคาย

วฺยฺหมานโน มโหทเก

รวนฺโต กรุณํ รวํ

มชฺเชม คฺงคาย คจฺจติ ฯ

ตสฺสาหํ สทฺทํ สุตฺวาน

กรุณํ ปริเทวโต

คฺงคาย ติเร จตฺวา^๔

อปฺจฉี โกลิ ตวํ นโร ฯ

โส เม ปุณฺโจ วิทยาการี^๕

อตฺตโน การณํ ตทา

ชนิกเกหิ ภูโต ตลิตโต

ปกฺขนฺนอมํ^๖ มหานที ฯ

๑ ม. พรพรรณ ฯ

๒ ม. ย. เอตถนฺตเร

มเมวาย มณฺณมานโน

อณฺเณเปวํ กริสฺสติ

เตว ตสฺส วชิสฺสนฺตติ

สา เม มุตฺตติ ภวิสฺสตีติ ทิสฺสติ ฯ

๓ ม. รุรุราชจริยํ ฯ

๔ ม. ย. จตฺวาน ฯ

๕ ม. ย. จ พฺยการี ฯ

๖ ม. ปกฺขนฺนเทหํ, ย. ปกฺขนฺนโตหํ ฯ

ตสฺส กตฺวาน การุญญํ	จชิตฺวา มม ชีวิตํ
ปวิสิตฺวา นีหรินฺตสฺส	อนนฺตการมฺหิ รตฺติยา ฯ
อสฺสตฺถกาลมณฺเฑาย	ตสฺสํ อิทมฺพรวี
เอกนฺตํ วรํ ยาจามิ	มา มํ กสฺสจฺจิ ปาวท ฯ
นคฺรํ คนฺตฺวาน อัจฉิขิ	ปฺจุฉฺฉิตฺเต ชนฺเหตฺตฺโก
ราชานํ โส คเหตุวาน	อุปกณฺณฉิ มมนฺตฺกํ ฯ
ยวตฺตา การณํ สพฺพํ	รณฺโณ อาโรจิตํ มยา
ราชา สุตฺวาน วจนํ	อุสฺสํ ตสฺส ปกปฺปยิ ฯ
อิเชว ฆมาญฺยิสฺสามิ	मितฺตทฺพฺภี อนริยํ ^๑
ตมํ อนฺรกฺชนฺโต	นิมฺมีนึ มม อตฺตนา ฯ
ติฏฺฐ เต โส มหาราช	กามกาโร ภวามิ เต
อนฺรกฺชี มม สีสํ	นารกฺชี มม ชีวิตํ
สีลฺวา หิ ตทา อาสี	โพธิยาเยว การณฺตฺติ ฯ

รຸຸມິคจิริยํ ฉณฺฺจํ ฯ

สตุตมํ มาตงฺคจิริยํ

[๑๗] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	ชฺฉีโล อุคฺคตาบโน
มาตงฺโค นาม นาเมน	สีลฺวา สຸສมาหิโต ฯ
อหณฺจ พุราหฺมณฺเณ เอโก	คงฺคากุเล วสํมูโห
อหํ วสํมิ อุปริ	เหฏฺฐา วสติ พุราหฺมณฺเณ ฯ
วิจฺรนฺโต อนฺุกลมฺหิ	อุทฺธมฺเม อสฺสมทฺทส
ตตฺถ มํ ปรีภาสิตฺวา	อภิสฺปิ มุทฺธฆาลนํ ฯ

๑ ม. อนาริยํ ฯ

ยทิหนตฺสส ปกฺขเปยฺยํ	ยทิ สีสํ น โคปเย
โวลเกตฺวานหนตฺสส	กเรยฺยํ ฉาริกํ วย ๑
ยํ โส ตทา มํ อภิสปิ	กฺปิโต ทุฏฺจมานโส
ตสฺเสว มตฺถเก นิปติ	โยเคน ตํ ปโมจยํ ๑
อนฺรทฺชํ มม สีสํ	นารทฺชํ มม ชีวิตํ
สีลวา หิ ตทา อาสี	โพธิยาเยว การณฺาติ ๑

มาตงฺคจริยํ สตฺตมํ ๑

อฏฺฐจมํ เทวธมฺมปฺตฺตจริยํ

[๑๘] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	มฺหเสทฺทฺชํ ^๑ มฺหิตฺทฺชํ
ธมฺโม นาม มฺหาทฺทฺชํ	สพฺพโลกานุกมฺปโก ๑
ทส กุสฺลกมฺมปเถ	สมาทเปนฺโต มฺหาชนํ
จรามิ คามนิกมํ	สมิตฺโต สปริชโน ๑
ปาโป กทฺริโย ยทฺชํ	ทีเปนฺโต ทส ปาปเก
โสเปตฺถ มฺหิยา จรติ	สมิตฺโต สปริชโน ๑
ธมฺมวาที อธมฺโม จ	อุภํ ปจฺจนิกา มยํ
ตฺฐเว ตฺฐํ ฆณฺเณตฺตา	สมิมฺหา ปฏฺฐิเปเถ อุภํ ๑
กลโห วัตตตี ฆณฺเณตฺตา ^๒	กฺลยาณปาปกสฺส จ
มคฺคา อุทฺทกมฺนตฺถาย ^๓	มฺหาทฺทฺชํ อุทฺทกฺจิตฺโต ๑
ยทิหนตฺสส ปกฺขเปยฺยํ	ยทิ ภินฺเท ตโปคฺคณํ
สท ปริชนนตฺสส	รชฏตํ กเรยฺยทํ ๑
อปิจาทํ สีลรฺทฺชํ	นิพฺพาเปตฺวาน มาณสํ

๑ ม. มหาทฺทฺชํ, ย. มฺหาทฺทฺชํ ๑ ๒ ย. อสฺมา ๑ ๓ ม. ย. โอทฺทกมฺนตฺถาย ๑

เตน ภิชฺชิสฺสตี ลีล	ปริตฺตาสํ กเต มยิ ๑
ลีลชณฺศททยา มยฺหํ	ตสฺส เทสฺสํ น พยาหรี
เมตฺตจิตฺโต หิตวาที	อิทํ วจนมพฺรวิ ๑
อุชฺชเลหิ มหาอคฺคี	ปฺปติสฺสามิ รุกฺขโต
°สุปกฺกกาลมณฺเฑาย	ภกฺขย ตวํ ปีตามหา° ๑
อิติ ลีลวตํ เหตุ	นารุกฺขี มม ชีวิตํ
ปพฺพาเซสิ มหนฺตสฺส	สทา ปาณาติปาติกนฺติ ๑

ชยทิสจิริยํ นวมํ ๑

ทสมํ สงฺขपालจิริยํ

[๒๐] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	สงฺขปาโล มหิทฺธิโก
๒ทาตฺมาวุโธ โฆรวีโส	ทฺวิชีโวห อฺรคาธิภู๒ ๑
จตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต	นानาชนสฺมากุล
จตฺโร องฺเค อธิภูจาย	ตตฺถ วาสมกปฺปยี้ ๑
ฉริยา จมฺเมเน มํเสน	นฺหารุหิ อภูจิกเกหิ วา
ยสฺส เอเตน กรณียํ	ทินฺนํเยว หราตุ โส ๑
อทฺทสํสุ โภชปฺตฺตา	ชรา ลุทฺธา อการุณา
อุปกจฺจํ มมํ ตตฺถ	ทณฺทมฺคฺครปาณินโน ๑
นาสาย วินิวิชฺฌิตฺวา	นงฺคฺภูเจ ปิภูจิกณฺจเก
กาเช อาโรปยิตฺวาน	โภชปฺตฺตา หรีสุ มํ ๑
สสาครนฺตํ ปจวี	สกานนํ สปพฺพตํ

๑ ม. ตวํ ปกฺกกาลมณฺเฑายภกฺขย มํ ปีตามห ๑

๒-๒ ม. ทาจวุโธ ... อฺรคาธิภู ๑

๓ ม. ย. มหามคฺเค ๑

อิจฺจนฺมาโน จหนุตตถ นาสวาเตน^๑ ฉาปเย ๑
 สฺฐเลหิ วิชฺฌณฺนเตปิ^๒ โภจฺจณฺนเตปิ สตฺติภิ
 โภชฺชปฺตฺเต น กุปฺปามิ เอสา เม สีลปารมิตี ๑

สงฺขปาลจริยํ ทสมํ ๑

ตสฺสสุทฺทหานํ

หตฺถินาโค ฐฺริหตฺโต จมฺเปยโย โฟธิ มาหิโส
 รุจฺ มาตงฺคณฺโม จ อตฺรไซ จ ชยฺทฺทิสโส ๑
^๓เอเต สพฺเพ สีลพลา^๓ ปริกฺขารา ปเทสิกา
 ชีวิทํ ปฺริรกฺขิตฺวา สีลานิ อนุรกฺขิสฺสํ ๑
 สงฺขปาลสฺส เม สโต สพฺพกาลํปิ ชีวิทํ
 ยสฺส กสฺสจฺจ นียฺยนฺตํ^๔ ตสฺมา สา สีลปารมิตี ๑

สีลปารมิตินุทเทโส นิฏฺฐิตโ ๑

๑ ม. นาสวาเตน ๑

๒ ม. วินิวิชฺฌณฺนเต ๑

๓-๓ ม. เอเต นว สีลพลา ๑

๔ ม. นียฺยตฺตํ ๑

๓. เนกขมมาทีปารมิตา

ปจมี ยุทธชยจริย

[๒๑]	ยทาหํ อमितยโส	ราชปุตโต ยุทธชโย
	อุสสาวพินทุํ สุริยาตเป	ปติตํ ทิสวาน ลวีซี ๑
	ตเมวาริปตี ^๑ กตวา	ลํเวคมานุพฺรุหฺย
	มาตฺสปิตฺตฺตฺจ วนฺทิตฺวา	ปพฺพชฺชมนฺญาจิทํ ๑
	ยาจนฺติ มํ ปณฺชลิกา	สเนคมา สรรฎฺจกา
	อชฺเชว ปุตฺต ปฏฺิพชฺช	อิหฺธํ ฝิตํ มหามที ๑
	สราชเก สโโรเร	สเนคเม สรรฎฺจเก
	กรุณํ ปรีเทวนฺเต	อนเปกฺโข ^๒ ปรีจฺจซี ๑
	เกวลํ ปจวีรชฺช	ฉาติปริชนํ ยลํ
	จชมาโน น จินฺเตลี	โพธิยาเยว การณา ๑
	มาตา ปิตา น เม เทสฺสา	นปิ เม ^๓ เทสฺสา มหายนฺสา ^๓
	สพฺพณฺณตํ ปิยํ มยหํ	ตสฺมา รชฺชํ ปรีจฺจชินฺติ ๑

ยุทธชยจริย ปจมี ๑

หุติยํ โสมนสฺสจจริย

[๒๒]	ปฺนุปริ ยทา โหมิ	อินฺทปตฺเต ปฺรุตฺตเม
	กามิโต ทยิตฺโต ปุตฺโต	โสมนสฺสโตติ วิสฺสุโต ๑

๑ ม. ตณฺณวาริปตี, ย. ตณฺณวาริปตี ๑ ๒ ม. อนเปกฺโข, ย. อนเปกฺโข หิ ๑
 ๓-๓ ม. ย. เทสฺสํ มหายนํ ๑ เอวมฺปรีปิ ๑

สีสวา คุณสมปนโน
 วุฑฒาปจายี หิริมา
 ตสฺส รณเณ ปฏิกโร
 อารามํ มาลาจจฉนฺจ
 ตมหนํ ทิสฺวาน กุหกํ
 ทุมวํ อนโตสฺสสิริ
 นตฺถิมสฺส สตํ ฆมโม
 หิริสฺสูกกฆมฺมชหิตโต
 กุปีโต อาสิ^๑ ปจฺจนโต
 ตํ นิเสธตฺถุ คจฺฉนโต
 มา ปมชฺช^๒ ตฺวํ ตาต
 ยทิจฉกํ ปวตฺเตหิ
 ตมหนํ คนฺตฺวานุปฏฺฐจํ
 กจฺจิ เต คหปติ กุสฺลํ
 เตน โส กุปีโต อาสิ
 ฆาณฺญาเปมิ ตฺวํ อชฺช
 นิเสธยิตฺวา ปจฺจนตํ
 กจฺจิ ขมนียํ ตว^๓
 ตสฺส อาจิกฺขตฺตี ปาโป
 ตสฺส ตํ วจฺนํ สุตฺวา
 สีสํ ตตฺถเภาว ฉินฺหิตฺวา
 รติยา รติยํ ทสฺเสถ

กถฺยาณปฏฺฐิภาณวา
 สงฺคเหสุ จ โกวีโท ๑
 อโหสิ กุหกตาปโส
 โรปยิตฺวาน ชีวติ ๑
 ฤสฺราสีว อตถนฺทูลํ
 กทลิว อสารกํ ๑
 สามณฺญา อปคโต อย
 ชีวิตฺวตฺตติการณา ๑
 อฏฺฐวีหิ จรณฺตฺติหิ^๒
 อนุสาลิ ปิตา มม ๑
 ชฺชฺชิลเ อุกคตาปเน^๓
 สพฺพกามทโท หิ โส ๑
 อิํ วจฺนมพฺรวี
 กิ วา เต อาหริยตฺถุ ๑
 กุหโก มานนฺสิสฺสิตโต
 รณฺญา ปพฺพชยามิ วา ๑
 ราชชา กุหกมพฺรวี
 สมฺมาโน เต ปวตฺตติโต ๑
 กุมาโร ยถา นาสีโย^๖
 อาณฺญาเปสิ มหิปติ ๑
 กตฺวาน จตฺตฺชนฺทิกํ
 สวา คติ ชฺชฺชิลหิพิตฺตา ๑

๑ ม. อหุ, ย. อโหสิ ๑ ๒ ม. ปรณฺตฺติหิ, ย. อปรณฺตฺติหิ ๑ ๓ ม. ปมชฺช ๑
 ๔-๕ ม. ย. ชฺชฺชิล อุกคตาปเน ๑ ๕-๕ ม. ย. กิจฺจิ เต ฆนฺเต ขมนีย ๑
 ๖ ย. นาสีโต ๑

๑๑ ตตถ เต กรณิ^๑ คนตวา จณฑา ลุฑา^๒ อการุณา
 มาตุ องเก นลินนสสุ อากขุตติวา นยนติ มं ๑
 เตส่าหิ เอวมวจัง พนุชต์ คาฬิพนุชนัง
 รณโธ ทสเสถ มัง ขิปปํ ราชกิริยานิ อตถิ เม ๑
 เต มัง รณโธ ทสสยีสุ ปาปสสุ ปาปเสวิโน
 ทิสวาน ตัง สณณาเปลี มม จ วสมานยิ ๑
 โส มัง ตตถ ขมาเปลี มหารชชัง อทาสิ เม
 โสหัง ตมัง ทาลยิตวา ปพพช็ อนคารियัง ๑
 น เม เทสส์ มหารชชัง กามโกโค น เทสสิโย
 สพพณณตัง ปियัง มยหัง ตสมา รชชัง ปริจจชินติ ๑

โลมนสสุจริยੰ ทุตियัง ๑

ตติยੰ อโยฆวรจริยੰ

[๒๓] ปุณาปรัง ยทา โหมิ กาลิราชสสุ อตฺโรช
 อโยฆรมหิ สัณฑโฆม นามเนาสิ อโยฆโร ๑
 ทุกุเขน ชิวโต ลทฺโธ สมปิเพ ปติโปสิโต
 อชเชว ปุตฺต ปฐิปชช เภวลั วสุนฺธร^๓ อิมัง ๑
 สรณฺจกั สนิคม สชนัง วนฺทิตวา ขตติยੰ
 อณฺชลี ปคฺคเหตุวาน อิทัง วจนมพฺรวิ ๑
 เย เกจิ มหิยา สตฺตา หีนอกุกกฏจมชฺฌิมา
 นีรารกฺขา สเก เคเห วทฺตมฺนติ สกณฺดาติหิ^๔ ๑

๑-๑ ม. ตตถ การณิกา, ย. ... การุณิกา ... ๑

๒ ม. ย. ลุฑา ๑

๓ ม. ย. วสุธ ๑ ๔ ย. สห ภาติมิ ๑

อิทํ โลกํ อุตฺตริยํ	สมปปีเพ มม โปสนํ
อโยฆรมฺหิ ลวฺทโฆ	อปฺปเก จนฺทลฺหิเย ๑
ปฺปฺตฺติกฺกณฺปสฺมปฺกณฺณา	มฺมุจฺจิตฺวา มาตฺถ กุจฺฉิโต
ตโต โฆรตฺเร ทฺกฺกเช	ปฺนุ ปกฺกชิตฺตโยฆเร ๑
ยทฺหิ ๑ ตาทิสํ ปตฺวา	ทฺกฺกชํ ปรมทฺหารุณํ
รชฺชเชสฺสุ ยทฺหิ รชฺชชามิ ^๑	ปาปานํ อุตฺตโม ลียํ ๑
อฺกฺกณฺจฺจิโตมฺหิ กาเยน	รชฺชเชนมฺหิ อนตฺถิโก
นิพฺพุตฺตี ปริเยลิสฺสํ	ยตฺถ มํ มจฺจุ น มทฺหิเย ๑
เอวาทํ จินฺตยิตฺวาน	^๒ วิรวนฺเต มทฺชเน ^๒
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	ปาวีลิสฺส ^๓ กานนํ วนํ ๑
มาตา ปิตา น เม เทสฺสา	นปิ เม เทสฺสา มทฺชสา
สพฺพณฺณตฺตํ ปิยํ มยฺหํ	ตสฺมา รชฺชํ ปริจฺจชฺนฺติ ๑

อโยฆรมจริยํ ตตฺติยํ ๑

จตุตถํ ภีสะจริยํ

[๒๔] ปฺนุนาปรํ ยทา โหมิ	กาลินํ ปฺจฺจวฺจฺจตฺตเม
ภคินิ จ ภาทโร สตฺต	นิพฺพตฺตา สโตถฺติเย กุเล ๑
เอเตลํ ปฺพุพฺโพ อาสี	หิริสฺสูกฺกมฺปาคโต
ภวํ ทิสฺวาน ภาโย	เนกฺกขมฺมาภิริโต อหํ ๑
มาตาปิตฺตฺหิ ปหิตา	สทฺชยา เอกมานสา
กาเมหิ มํ นิมนฺเตนฺติ	กุลวํลํ ชาเรหิตี ๑
ยนฺเตลํ วจนํ วุตฺตํ	คิหิธมฺเม สฺชวาทํ

๑ ม. ย. รชชชามิ ๑

๒-๒ ย. วิรวนตํ มทชเน ๑

๓ ย. ปาวีลิส ๑

ตมฺเม อโหสิ กจันํ	ตตฺตผลาสมํ วยิ ๑
เต มํ ตทา อุกฺขิปนฺตํ	ปฺจุจฺฉิสฺสุ ปตฺถิตํ มม
กึ ตวํ ปตฺถยลึ ^๑ สมฺม	ยทิ กาเม น ภฺยชฺชลึ ๑
เตสาหํ เอวมวจํ	อตฺตกาโม ทิเตลันํ
นาหํ ปตฺถณฺมิ คิหิภาวํ	เนกฺขมฺมาภิริโต อหํ ๑
เต มยฺหํ วจันํ สุตฺวา	ปีตํ มาตฺตญฺจ สวายุํ
มาตา ปิตา เอวมายฺหุ	สพฺเพปิ ^๒ ปพฺพชาม โภ ๑
อุโภ มาตา ปิตา มยฺหํ	ภคินึ ^๓ สตฺต ภาตโร
อมิตํ ฐนํ ฉชฺชยิตฺวา	ปาวิสสิมฺหา มหาวนฺนติ ๑

ภีสจฺริยํ จตฺตถํ ๑

ปญฺจมํ โสณนฺนทปณฺหิตจฺริยํ^๔

[๒๕] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	นคเร พฺรหฺมวทฺธเน ^๕
ตตฺถ กุลวเร เสฏฺฐเจ	มหาสาเล อชಾಯิหํ ๑
ตทาสึ ^๖ โลกํ ทิสฺวาน	อนฺธฐฺฏตํ ^๗ ตโมตฺถตํ
จิตฺตํ ภวโต ปฏฺฐิกฺกฺกฺติ	ตฺตตฺตเวคฺคหตํ วยิ ๑
ทิสฺวาน วิวัชฺชํ ปาป	เอวํ จินฺตเสสํ ตทา
กทาทํ เคหา นิกฺขมฺม	ปวิสิสฺสามิ กานนํ ๑
ตทาปิ มํ นิมนฺตีสฺสุ	กามโภเคหิ ฉาตโย
เตสํปิ ฉนฺทมาจิกฺขี	มา นิมนฺตเตถ เตหิ มํ ๑
โย เม กนิฏฺฐโก ภาตา	นฺนโท นามาสิ ปณฺหิตโต

๑ ม. ปตฺถยเส ๑ ๒ ม. สพฺเพว ๑ ๓ ม. ยฺ. ภคินึ จ ๑ ๔ ม. โสณนฺนทิตจฺริยา ๑
๕ ม. พฺรหฺมวทฺธเน ๑ ๖ ม. ยฺ. ตทาปิ ๑ ๗ ม. อนฺธฐฺฏตํ ๑

โสปี มํ อนุสิทฺทิตฺโต ปพฺพชฺชํ สมโรจสิ^๑ ฯ
 อหํ โสโณ จ นนฺโท จ อุภฺมา มาตา ปิตา มม
 ตทาปี โภเค ฉทฺเตตฺวา ปาวิสิมฺหา มหาวนฺหติ ฯ
 โสณนฺนทปณฺหิตฺตจริยํ ปญฺจมํ ฯ

ฉกฺฉฺ มุคผลกฺขจริยํ^๒

[๒๖] ปุณาปรํ ยทา โหมิ กาลิราชสฺส อตฺรโช
 มุคผลกฺโขติ^๓ นามเนน เตมิโยติ วนฺหติ มํ ฯ
 โสฬสิตฺถีสทฺสสถานํ น วิชฺชติ ปุโม่ ตทา
 อโหเรตฺตานมจฺจเยน นิพฺพตฺโต อหเมกโก ฯ
 กิจฺจมา ลหุํ ปิยํ ปุตฺตํ อภิชฺาตํ ชฺุตินฺธรํ
 เสตจฺจตฺตํ ธารยิตฺวาน สยเน โปเสสิ มํ ปิตา ฯ
 นิทฺทายมาโน สยนเวเร ปพฺพชฺุมิตฺวานหํ ตทา
 อทฺทสํ ปณฺทฺรํ ฉตฺตํ เยนาหํ นิรยํ คโต ฯ
 สทฺ ทิฏฺฐิสฺส^๔ เม ฉตฺตํ ตาโส อุปฺปชฺุชิ เภโรโว
 วินิจฺฉยํ สฺมาปนฺโน กทาหํ อิมํ มุญฺจิสฺสํ ฯ
 ปุพฺพสาโลหิตา มยฺหํ เทวตา อตฺถกามินี
 สา มํ ทิสฺวาน ทฺกฺชิตํ ตีสุ จาเนสุ โยชฺยิ ฯ
 มา ปณฺทฺทิจฺจยํ วิภาว ย พาลมโต ภว สพฺพปาณินํ
 สพฺโพ ตณฺชโน โอยินายตฺุ เหววํ ตว อตฺถโธ ภวิสฺสติ ฯ
 เหววํ วุตฺตายหํ ตสฺสา อิทํ วจฺนมพฺุรวิ
 กโรมิ เต ตํ วจฺนํ ยํ มํ ภณฺลิตฺเต เทวเต ฯ

๑ ม. ย. สมโรจสิ ฯ ๒ ม. เตมิยจริยา ฯ ๓ ม. ย. มุคปฺกโขติ ฯ ๔ ม. ทิฏฺฐิสฺส ฯ

อตฺถกามาสิ เม อมฺม
 ตสฺสทํ วจันํ สุตฺวา
 หนฺนุจํ ลํวิคฺคมาณโส
 มฺุโค อโหสิ พฺริโร
 เอเต องฺเค อธิฏฺฐจาย
 ตโต เม หตฺถเอ ปาทะ จ
 อนนฺตํ เม ปสฺสิตฺวา
 ตโต ชานปทา สพฺเพ
 สพฺเพ เอกมฺนา หุตฺวา
 โสทํ เตสํ มตฺตี สุตฺวา
 ยสฺสตฺถาย ตโป จิณฺโณ
 นฺหาเปตฺวา อญฺลิมนฺเปตฺวา
 อภิสิณฺจิตฺวา ฉตฺเตน
 สตฺตทํ ธารยิตฺวาน
 รเถน มํ นีหริตฺวา
 เอโกกาเส รถํ กตฺวา
 สารถิ ขณฺตี กาลํ
 อธิฏฺฐจิตฺมธิฏฺฐจัน
 น ภินฺทิว ตมฺธิฏฺฐจัน
 มาตา ปิตา น เม เทสฺสา
 สพฺพพญฺญตํ ปิยํ มยฺหํ
 เอเต องฺเค อธิฏฺฐจาย
 อธิฏฺฐจาเนน^๑ สโม นตฺถิ

หิตกามาสิ เทวเต
 สาคเรว ถลํ ลมฺี ๑
 ตโย องฺเค อธิฏฺฐจหิ
 ผกฺโข^๒ คตฺติวิวชฺชิตฺ ๑
 วสฺसानิ โสฬสํ วสิ
 ชิวํ โสตถฺจ มหฺพิย
 กาทฺถกณฺณตี นิณฺทิสํ ๑
 เสนาปติปฺุโรหิตา
 ฉทฺทนํ อญฺมทิสํ ๑
 หนฺนุจํ ลํวิคฺคมาณโส
 โส เม อตฺถเอ สมิชฺฌต ๑
 เวเจตฺวา ราชเวจัน
 กาทฺถลํ ปฺุโร ปทกฺกชินฺ ๑
 อุกฺคเต รวิมณฺฑล
 สารถิ วณฺมุปาคมิ ๑
 สชฺชสฺสํ หตฺถมฺุจฺจิตฺ^๓
 นิกฺขาทํ ปจฺฉิยา มมํ ๑
 ตชฺเชนฺโต วิวิธการณ
 โพิธยาเยว การณ ๑
 อตฺตทา เม น จ เทสฺสีย
 ตสฺมา ว ตมฺธิฏฺฐจหิ ๑
 วสฺसानิ โสฬสํ วสิ
 เอสา เม อธิฏฺฐจานปารมิตฺ

มฺุคผกฺขจฺฉิยํ ฉมฺุจํ ๑

๑ ม. ย. ปกฺโข ๑ ๒ ม. หตฺถมฺุจฺจิตฺ, ย. หตฺถมฺุจฺจิตํ ๑ ๓ ม. อธิฏฺฐจาเนน เม ๑

สตุตมํ กปิลราชจริย

[๒๗] ยทา อหํ กปิ อาลี นทีกุเล ทริสเย
 ปิพีโต สฺสุมาเรน^๑ คมนํ น ลภามหํ ฯ
 ยโมหกาเส อหํ จตฺวา โอรา ปารํ ปตตามหํ
 ตตฺถจฺฉิ สตฺตฺวรกโ กุมภีโล ลุฑฺฑทสฺสโน ฯ
 โส มํ อลฺลิตี เอหิตี อหฺมเปมีติ ตํ วที^๒
 ตสฺส มตฺถกมกฺกมม ปรงฺกุเล ปตฺติฏฺจหี ฯ
 น ตสฺสาลิกํ ภาณิตํ ยถา วาจํ อกาสหํ
 สจฺเจเน เม สโม นตฺถิ เอสา เม สจฺจปารมีติ ฯ

กปิลราชจริย สตุตมํ ฯ

อฏฺฐจมํ สจฺจสวฺหยปณฺฑิตจจริย

[๒๘] ปุณาปรํ ยทา โหมิ ตาปโส สจฺจสวฺหโย
 สจฺเจเน โลกํ ปาเลสี สมคฺคํ ชนมกาสหนฺติ ฯ
 สจฺจสวฺหยปณฺฑิตจจริย อฏฺฐจมํ ฯ

นวม วรรณกโปตกจริย

[๒๙] ปุณาปรํ ยทา โหมิ มคฺเช วรรณกโปตโก
 อชาตปฺกฺโข ตฺรฺุณเ มํสเปลิ กุลาวเก ฯ
 มุขตฺตฺถุทฺทเกน อาหริตฺวา มาตา ไปสยตี มม

๑ ม. สฺสุมาเรน, ย. สฺสุมาเรน ฯ

๒ ม. วที, ย. วที ฯ

ตสุสา ผสเสน ชีวามิ	นตฺถิ เม กายิกัง พลัง ๑
ลํวจนเร คิมุหสมเย	ทวทาโห ปทปิปตติ
อุปกจจติ อมหากัง	ปาวโก กณฺหวตฺตนิ ๑
๑ธมธมํ อิติ เอวํ	สทฺทายนฺโต มหา ลีชี
อนุปฺพเพน ฉาเปนฺโต	อคฺคิ มมฺมุปากมิ ๑
อคฺคิเวคภยา ภีตา	ตลิตา มาตา ปิตา มม
กฺลาวเก มํ ฉทฺเตตฺวา	อตฺตานํ ปรีเมจฺยุํ ๑
ปาเท ปกฺเช ปชฺหามิ	นตฺถิ เม กายิกัง พลัง
โสหํ อคฺติโก ตตฺถ	เอวํ จินฺตฺสหํ ตทา ๑
เยสาหํ อุปฺธาเวยฺยํ	ภีโต ตลิตเวธิตो
เต มํ โอหาย ปกฺกนฺตา	กถํ เม อชฺช กาดเว ๑
อตฺถิ โลเก ลีลคฺุณ	สจฺจํ โสเจยฺยนฺนุทฺทยา
เตน สจฺเจน กาทามิ	สจฺจกิริยมฺตฺตมํ ^๒ ๑
อวชฺชิตฺวา ธมฺมพลํ	สริตฺวา ปุพฺพเก ชิน
สจฺจพลมวสฺสาย	สจฺจกิริยมกาสหํ ๑
สนฺติ ปกฺขา อปตฺนา	สนฺติ ปาธา อวญฺจนา
มาตา ปิตา จ นิกฺขนฺตา	ชาตเวท ปฏฺิกกม ๑
สทฺ สจฺเจ กเต มยฺหํ	มหาปชฺชลิโต ลีชี
วชฺเชสิ โสฬส กรีสานิ	อุทกํ ปตฺวา ยถา ลีชี
สจฺเจน เม สโม นตฺถิ	เอสา เม สจฺจปารมีติ ๑

วณฺณกโปตกจริยํ นวมํ ๑

๑-๑ ม. ธมธมา อิติเอวํ, ย. ฐมฐมณฺชนีเตววํ ๑ ๒ สจฺจกิริยมนฺตฺตมํ อิติปิ ขายติ ๑

ทสมั มจฺจราชจริยั

[๓๐] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	มจฺจราชา มหาสเร
อุณฺเห สूरียสนฺดาเป	สเร อุทกํ ชียถ ๑
ตโต กากา จ คิซฺฉมา จ	กงฺกา ^๑ กุลลเสนกา
ภกฺขยฺนติ ทิวา รตฺตี	มจฺจเน อุปนิสํทีย ๑
เอวํ จินฺเตสทํ ตตฺถ	สท ฅาตีหิ ปิพีโต
เกน นุ โข อุปาเยน	ฅาตี ทุกฺขา ปโมจเย ๑
จินฺตยิตฺวาน ฅมฺมตฺถํ	สจจํ อทฺทลํ ปสฺสยํ
สจฺเจ จตฺวา ปโมเจสึ	ฅาตีนํ ตํ อติกฺขยํ ๑
อนฺุสฺสริตฺวา สตํ ฅมฺมํ	ปรมตฺถํ วิจินฺตยํ
อกาสิ สจฺจกิริยํ	ยํ โลกเ ฐวสฺสสฺตํ ๑
ยโต สรามิ อตฺตานํ	ยโต ปตฺโตสฺมิ วิญญุตํ
นาภิชานามิ สณฺจิจฺจ	เอกปาณปิ ทึลิตํ ^๒ ๑
เอเตน สจฺจวชฺเชน	ปชฺชุนฺโน อภิวสฺสตุ
อภิตฺถนย ปชฺชุนฺน	นิธึ กากสฺส นาสย ๑
กาทํ โสกาย รนฺเชหิ	มจฺจเน โสกา ปโมจย
สท กเต สจฺจวเร	ปชฺชุนฺโน อภิคชฺชีย ๑
ถลํ นิมนฺนญจ ปุเรนฺโต	ชณฺเนน อภิวสฺสถ
เอวรูปํ สจฺจวรํ	กตฺวา วิริยมฺตฺตมํ ๑
วสฺสาเปสิ มหาเมฆํ	สจฺจเตชพลสฺลิตโต
สจฺจเนน เม สโม นตฺถิ	เอสา เม สจฺจปารมีติ ๑

มจฺจราชจริยั ทสมั ๑

๑ ย. พกา ๑

๒ วิหึลิตํ อิติปิ ๑

เอกาทสม์ กณฺหทีปายนจิริย

[๓๑] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	กณฺหทีปายโน อิติ
ปโรปนฺนาสวสฺสาณิ	อนนฺริโรโต จรี อหํ ๑
น โกจิ เอตํ ชานาติ	อนนฺริโรติมนํ มม
อหํปิ กสฺสจฺจิ นาจิกฺขี	°อรติ เม จ รติมานเส ^๑ ๑
สพฺรหฺมจารี มณฺทโปย	สหาโย เม มหาอิสิ
ปุพฺพกมฺมสฺมายุตฺโต	สุลฺมาโรปนํ ลภิ ๑
ตมหํ อุกฺกุจฺจิตฺวาน	อาโรคฺยมนุปาปยี้
อาปฺุจฺจิตฺวาน อากณฺเณี	ยํ มยฺหํ สกมฺสฺสมํ ๑
สหาโย พฺรหฺมโณ มยฺหํ	ภริยํ อาทาย ปุตฺตํ
ตโย ชนา สฺมาคณฺตฺวา	อากจฺจุํ ปาหฺนาคตํ ๑
สมฺโฆทมาโน เตหิ สห	นินฺนโน สกอสฺสเม
ทารโก วฏฺฐมฺนุชฺชิปี	อาสีวิสมโกปยิ ๑
ตโต โส วฏฺฐคตํ มคฺคํ	อเนวสนฺโต กุมารโก
อาสีวิสสฺส หตฺถณ	อุตฺตมจฺจํ ปรามสิ ๑
ตสฺส อามสเน กุฑฺโต	สไป วิสพลสฺสิโต
กุปฺปิโต ปรมโกเปน	อหํสิ ทารกํ ชเน ๑
สห ทฏฺฐโจ อติวิเสน ^๒	ทารโก ปปติ ภูมียํ
เตนาหํ ทุกฺขิโต อาสี	°มม วา หสิตํ ทุกฺขิ ^๓ ๑
ตฺยาหํ อสฺสาสยิตฺวาน	ทุกฺขิเต โสกสฺลลิตเ ^๔
ปจฺมํ อกาลี กิริยํ	อคฺคํ สจฺจวฺรุตฺตมํ ๑

๑-๑ ม. อรติ เม จรติ มานเส, ย. อรตี ๑

๓-๓ ม. มม วาหสิ ตํ ทุกฺขิ ๑

๒ ม. อาสีวิเสน ๑

๔ ม. ย. โสกสฺลลิตเ ๑

สตุตทาหเมวาทํ ปสนนุจติโต
 ปุณณตถิโก อจรี พุรหุมจริยํ
 อถาปรํ ยํ จริตํ มมํ อิหํ
 วสุธานี ปณณาสสมาธิกาณิ ฯ
 ๑ อากามโกวาทิ อหญจรามิ^๑
 เอเตน สจเจเน สุวตถิ โหตุ
 หตํ วิสํ ชีวตุ ยณณทตโต ฯ

สท สจเจ กเต มยหํ วิสเวเคน เวธิโต
 อพฺพชฺฌิตฺวาน วุญฺจาลิ อโรโค วาลิ^๒ มาณโว
 สจเจเน เม สโม นตถิ เอสา เม สจจปารมีตี ฯ
 กณฺหที่ปายนจริยํ เอกาทสมํ ฯ

ทวารทสมํ สุตโสสมจริยํ

[๓๒] ปุณาปรํ ยทา โหมิ	สุตโสโม มหิปปติ
คหิโต ปริสาเทเน	พุราหุมเถเน สงฺครํ สรี ฯ
ชตติยานํ เอกสत्	อาวุณิตฺวา กรตเล
๑ เอเต สมุम्मิลาเปตฺวา ^๑	ยณณตฺเถ อุปนยี มมํ ฯ
อาปุจฺฉิ มํ ปริสาโท	กี ตฺวํ อิจฺฉลสิ นิสฺสชํ
ยถามตี เต กาทามิ	ยทิ เม ตฺวํ ปุเนหิสิ ฯ
ตสฺส ปณฺนิสฺสุณิตฺวาน	ปณฺเฑห อาคมนํ มม
อุปกนฺตฺวา ปุริ รมมํ	รชฺชํ นิยยาทยี ตทา ฯ
อนฺุสฺสริตฺวา สत् ฐมมํ	ปุพฺพกํ ชินเสวิตํ

๑-๑ ม. อากามโก วาทิ อหํ จรามิ ฯ

๒ ม. ย. จาลิ ฯ

๓-๓ ม. เอเตสํ ปมิลาเปตฺวา ฯ

พราหมณสุส ธนํ ทตฺวา โปริสาทํ อุปาคมิ ฯ
 นตฺถิ เม สํสโย ตตฺถ ฆาณฺยิสฺสติ वा น वा
 สจฺจวาจาอนุรทฺชนโต ชีวิทํ จชิตฺตุมฺปาคมิ
 สจฺเจน เม สโม นตฺถิ เอสา เม สจฺจปารมีติ ฯ
 สุตฺโตสมจฺริยํ ทฺวาทสมํ ฯ

เตรสมํ สุวณฺณสามจฺริยํ

[๓๓] สโม ยทา วเน อาสี สกุเกน อภินมฺมิโต
 ปวเน ลีหพฺยคฺเชหิ เมตฺตายมฺปนามยิ ฯ
 ลีหพฺยคฺเชหิ ทิปฺปิหิ อจฺเจหิ มหิเสหิ จ
 ปสทมิคฺวราเหหิ ปริวาเรตฺวา วเน วสี ฯ
 น มํ โกจิ อุตฺตสฺติ นปิหํ^๑ ภายามิ กสฺสจฺจิ
 เมตฺตา พฺเลนุปฺตถฺทฺโธ รามมิ ปวเน ตทาติ ฯ
 สุวณฺณสามจฺริยํ เตรสมํ ฯ

จฺททสมํ เอกราชาจฺริยํ

[๓๔] ปฺนาปรํ ยทา โหมิ เอกราชาติ วิสุสุโต
 ปรมํ ลีลํ อธิญฺญาเยย ปสทามิ มหามหิ ฯ
 ทส กุสลกมฺมปฺเถ วตฺตามิ อนนฺวเสสโต
 จตฺตฺหิ สงฺคหฺวตฺตฺตฺหิ สงฺคณฺหามิ มหาชนํ ฯ

๑ ม. นปี ฯ

เอว้ เม อปฺปมตฺตสฺส	อิธ โลเก ปฺรตฺถ จ
ทพฺพเสโน อุปาคนฺตฺวา	อจฺฉินฺทนโธ ปุริ มม ๑
ราชฺฐปฺชีเว นิคเม	สพฺลภูเจ สรภูจเก
สพฺพํ หตฺถคตํ กตฺวา	กาสุยา นิกฺขณึ มมํ ๑
อมจฺจมณฺฑลํ รชฺฐํ	ผีตํ อนฺเตปุริ มม
อจฺฉินฺทิตฺวาน คหิตํ	ปิยปฺตฺตํว ปสฺสหา
เมตฺตตาย เม สโม นตฺถิ	เอสา เม เมตฺตทาปารมีติ ๑

เอกราชจริยั จุฑุทสมั ๑

ปถุณรสมั มหาโลมหังสจริยั

[๓๕] สฺสุสฺสเน เสยฺยํ กปฺเปมิ	ฉวภูจิกํ อุปฺนิชฺาย ^๑
คามมณฺฑลา อุปาคนฺตฺวา	รूपํ ทสฺเสนฺติ นปฺปกํ ๑
อปเร คนฺธณฺจ มาลณฺจ	โกชนํ วิวิธํ พหุํ
อุปายนาณิ อุปเนนฺติ	หฏฺฐา สํวิคฺคมาณสา ๑
เย เม ทุกฺขํ อุปฺพรนฺติ	เย จ เทนฺติ สฺสุขํ มม
สพฺพเพสํ สมโก โหมิ	ทยา โกโป น วิชฺชติ ๑
สฺสุขทฺกฺเช ตฺถลาภูโต	ยเสสฺสุ อยเสสฺสุ จ
สพฺพตฺถ สมนโก โหมิ	เอสา เม อุปฺเปกฺขาปารมีติ ๑

มหาโลมหังสจริยั ปถุณรสมั ๑

๑ ม. อุปนิชายหํ, ย. นิชายหํ ๑

ตสฺสุทฺทานัน

ยุธชโย โสมนสฺโส	อโยฆรภิเสน จ
โสณนฺโท มุคคฺโข	กปิราชา สจฺจสวฺหโย ๑
วฏฺฏโก มจฺจราชา จ	กณฺหทีปายโน อีสึ
สุตฺโสโม ๑ ปุเร อาสิ	สาโม จ เอกราชา จ ^๑
อุเปกฺขาปารมี อาสิ	อิตฺติ วุตฺต ^๒ มเหสิทา ๑
เอวํ พหุวิธํ ทุกฺขํ	๑ สมฺปตฺติญจ พหุวิธ ^๓
ภวามเว อนฺภวิตฺวา	ปตฺโตต สมฺโพธิมฺุตตมํ ๑
ทตฺวา ทาทพฺพกํ ทานัน	สีลํ ปฺุเรตฺวา อเสสฺโต
นิกฺขมฺมปารมี คนฺตฺวา	ปตฺโตต สมฺโพธิมฺุตตมํ ๑
ปณฺตฺติเต ปริปฺจุฉิตฺวา	วิริยํ กตฺวาน อุตฺตมํ
ขนฺตฺติยา ปารมี คนฺตฺวา	ปตฺโตต สมฺโพธิมฺุตตมํ ๑
กตฺวา ทฬฺหมิชฺฐิฏฺฐานัน	สจฺจวาจานุรฺกฺขิย
เมตฺตตฺาย ปารมี คนฺตฺวา	ปตฺโตต สมฺโพธิมฺุตตมํ ๑
ลาภาลาภเ ยสฺายเส	สมฺมานนาวมานเน
สพฺพตฺถ สมโก หุตฺวา	ปตฺโตต สมฺโพธิมฺุตตมํ ๑
โกสชฺชํ ภยโต ทิสฺวา	วิริยารมฺภญจ เขมโต
อารทฺธวิริยา โหถ	เอสา พุทฺธานุสาสนี ๑
วิวาทํ ภยโต ทิสฺวา	อวิวาทญจ เขมโต
สมคฺคา สฺขิลา โหถ	เอสา พุทฺธานุสาสนี ๑
ปมฺาทำ ภยโต ทิสฺวา	อปฺปมาทญจ เขมโต
ภาเวถฺฏจฺงคิกํ มคฺคํ	เอสา พุทฺธานุสาสนี ๑

๑ ม. ยุ. ปุณฺ อาสิ สาโม จ เอกราชหุ ๑

๒ ม. วุตฺถํ ๑

๓-๓ ม. สมฺปตฺติ จ พหุพฺพิธา ๑

อิตถํ สุทํ ภควา อตตโน ปุพฺพจริยํ สมภาวยมาโน
 พุทฺธาปทานิยํ นาม ธรรมปริยายํ อภาสิตถาติ ฯ

จริยาปิฎกํ นิฎฺฐิตํ ฯ

[๑]

สโมธานกถา^๒

[๓๖]	ทเสเต ปारมี โหนฺติ ปรมตฺถา ทส โหนฺติ ลีวिरาซสฺส เสฏฺฐจสฺส เวสฺสนฺตโร จ เวลาโม อกิตฺติวิสยหทาเนน กุกฺกุกฺกิลลสฺสโร ภูโต มหากปิ จ จทฺทหนฺโต ลีลปารมิตา ยนฺติ จมฺเปยฺยโก ภูริทตฺโต สงฺขปาโล จ โย ธีโร	ทเสเต อุปปารมี โพธิยา ปริปาจนา ฯ ทานปารมิตา ภเว ภวนฺติ อุปปารมี ฯ โหนฺติ ตา อุปปารมี ปรมตฺถา ทานปารมี ฯ นาโค จ มาตุโปสโก อิติ วุตฺตํ มहेสินา ฯ ลีเลน อุปปารมี ปรมตฺถา ลีลปารมี ฯ
------	---	---

๑ ย. เอตถนฺตเร ยสฺมา ปน อยํ ปาลี
 วิปลลตฺถกฺขรา ตสฺมา
 ปณฺณาสี โหติ นามเนน
 สาสนนฺนิจิตฺติกาเมน
 อตถํ สํสนฺทิตฺวา
 สมิทฺธสงฺกปฺปา โหนฺตุ

ปรมปราย ลิกฺขิตา
 สายํ สฺสฺสฺส วิโลธิตา
 อนฺนเถเรน ธีมตา
 พหุคฺนเชสฺส อาคตํ
 มยา ตสฺส เตเชน ปาณินฺ
 เทวา รกฺขนฺตุ สาสนํ ฯ

จริยาปิฎกปาติ สมตฺถา อิติ ทิสฺสติ ฯ

๒ ม. ย. สโมธานกถา นตฺถิ ฯ

ยุทธชโย จ โควินฺโท
 ภลลาติ โย สุสาโม จ
 มฆเทโว นิมิ เจว
 มโหสถเถ ชนรรุโโจ
 ติตฺติโร จ สกุณฺโณ จ
 วิธูรํ สมภวํ ปณณาย
 โย ลิสฺโส อาจริยํ โปรา
 สตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 สีสฺวา วิริโย ราชา
 ทฬฺหปรกฺกโม อาสิ
 มหากปิ ปณฺจ ครุกา
 ฆมฺมปาโล กุมาโร จ
 อุปปารมีติ วุจฺจนฺติ
 ชนฺตฺติวาเทน ปรมตฺถา
 พุทฺธภูมึ คเวสนฺโต
 ตถฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 สจฺเจนคฺคินิพฺพาปิโต
 อุทเก มจฺฉิโน ภวิตฺวาน
 มหาเมฆํ ปวสฺเสสิ
 สจฺเจน นาวํ ตาเรสิ
 วิสํ สจฺเจน ฆาณฺณสิ
 สจฺเจน วานโร หุตฺวา
 เอสา ปารมีตา สตฺถุ
 สุตฺโสโม นาม ราชา
 โมเจติ เอกสํ ขเตย

หตฺถิปาโล จ โย ฆโร

 โหนฺเตตา อุปปารมี ฯ
 กุณฺทโล จาปิ ตณฺฑีโล
 โหนฺเตตา อุปปารมี ฯ
 อุโมทา โหนฺติ ปารมี
 สุริยพฺราหฺมเณ มาตฺตฺตฺต ฯ
 เอตา เว ปณณายปารมี
 ชาตกํ ชานกา วิภู ฯ
 ปรมตฺถา วิริยปารมี
 วิริยา โหนฺติ ปารมี ฯ
 ชนฺตฺติยา โหนฺติ ปารมี
 ฆมฺมาฆมฺมิกททฺทวา ฯ
 ชนฺตฺติปารมิปฺปฺริยา
 อกาสิ ทุกฺกรํ พหุ ฯ
 สสวณฺณกฺกชาตกํ
 เอสา ปารมีตา ภเว ฯ
 อกาสิ สจฺจมฺตฺตมํ
 เอสา เม สจฺจปารมี ฯ
 ธีโร สุปารปณฺฑีโต
 กณฺหทีปายโน อีสิ ฯ
 คงฺคา โสตํ ตรี ตทา
 โหนฺติ ตา อุปปารมี ฯ
 รกฺขนฺโต สจฺจมฺตฺตมํ
 ปรมตฺถา สจฺจปารมี ฯ

อธิฏฐาเนน ก็ จนนุไท
 ทุโก มาตงคโย เจว
 มุคผกฺเขน ปรมตฺถา
 มหากโณห จ เมตฺตตาย
 เอสา ทฺวิธา อุกฺขาตา
 สีเลน พฺรหฺมทตฺโต จ
 อกาลิ นนฺโท ปิยสฺส
 เอกฺราเชน ปรมตฺถา
 เทว สุว อุปปารมี
 เอตา ทส ปารมี มยฺหํ
 ทสโต ปฺรมา นตฺถิ
 อญฺญานนฺธิกา สพฺพา

ปารมี ภวตี ตทา
 อธิฏฐานอุปปารมี ฯ
 อธิฏฐานํ อาลิ ปารมี
 ตตฺถ จ ราชโสธนา ฯ
 เมตฺตปารมิตา ภเว
 โย วายํ คณฺหิตินฺทโก ฯ
 โหนฺติ ตา อุปปารมี
 นตฺถิ เมตฺตตาย อีทิสฺโส ฯ
 ปรมตฺถา โลมหฺสนํ
 ปฏฺฐิวสฺโส อคฺคโพธิยา ฯ
 ทสโต นตฺถิ อญฺญา
 ปูริตา ทสปารมีติ ฯ

สโมธานกถา นิฏฐิตา ฯ

จริยาปิฎกํ สมตฺตํ ฯ

*“Wherever the Buddha’s teachings have flourished,
either in cities or countrysides,
people would gain inconceivable benefits.
The land and people would be enveloped in peace.
The sun and moon will shine clear and bright.
Wind and rain would appear accordingly,
and there will be no disasters.
Nations would be prosperous
and there would be no use for soldiers or weapons.
People would abide by morality and accord with laws.
They would be courteous and humble,
and everyone would be content without injustices.
There would be no thefts or violence.
The strong would not dominate the weak
and everyone would get their fair share.”*

*** THE BUDDHA SPEAKS OF
THE INFINITE LIFE SUTRA OF
ADORNMENT, PURITY, EQUALITY
AND ENLIGHTENMENT OF
THE MAHAYANA SCHOOL ***